

CONTROVERSIARUM
SCHOLASTICO-POLEMICO-HISTORICO-CRITICARUM,

AUCTORE

LIBERIO a JESU

CARMELITA DISCALCEATO, THEOLOGO EXIMIO;
COLLEGII DE PROPAGANDA FIDE PRÆFECTO,

TOMUS SEPTIMUS ex posthumis

Complectens Tractatum

DE CONSILIIS EVANGELICIS,

SEU

DE STATU PERFECTIONIS NOVÆ LEGIS,

Atque Defensionem

STATUS RELIGIOSI
QUOAD SUBSTANTIAM IN LEGE VETERI, SEU SCRIPTA

ADVERSUS P. FRANCISCUM GALIANI SPUCHÆ,

Una cum Appendice Anonimi,

Qua Ludovici Antonii Muratorii dicteria in Carmelitarum Ordinem, Sanctissimosque ejusdem Familiæ Instauratores perperam lata satis manifeste injuriæ, ac falsitatis evincuntur,

FAUSTISSIMIS SUB AUSPICIIS

EMINENTISSIMI PRINCIPIS

CAROLI FRANCISCI DURINI

S. R. E. CARDINALIS AMPLISSIMI,
ET ARCHIEPISCOPI, EPISCOPI S. PAPIENSIS ECCLESIÆ.

MEDIOLANI MDCCLIV.

Ex Typographia Petri Francisci Malatestæ.

SUPERIORUM PERMISSU.

EMINENTISSIME PRINCEPS.

CUm primùm auſpicatiſſimus illuxit dies, quo fauſtas inter, feſtaſque geſtientis animi ſignificationes Te, EMINENTISSIME PRINCEPS, Sacro Cardinalium Collegio cooptatum novit Mediolanenſis Civitas, ſtatim inceſſit animum cogitatio Tibi Volumen hocce nuncupandi, non ſolùm ut qualecunque obſervantiæ meæ obſequium Tibi ſiſterem, atque præconceptam animi lætitiam publico comprobarem teſtimonio, verùm etiam ut fulgorem, & majeſtatem nominis Tui præferens, commendatiùs inde, ſpectatiuſque prodiret. Enim verò ecquis non geſtiet Te Mecœnatem habere, quem, vel ipſa florente ætate, ad perfectiorem probitatis, atque juſtitiæ imaginem præclare excultum ita mirata eſt Roma, ut ſpei optimæ plena, Pontificiæ Majeſtatis jura Tibi credere, atque ſive Beneventi, ſive Spoleti, ſive Firmi Moderatorem conſtituere non dubitaverit? Nec ſpem fefellit eventum: His nam-

que muneribus adeo præclare functus es, ut Firmenses Cives inter plausus, atque acclamationes nobile gentilitium tuum Stemma, sculptum marmore, ad perennem nominis Tui commendationem, & famam, publico in Foro positum, sacraverint æternitati.

Verùm hæc quamvis grandia, magnoque digna viro, minima tamen videntur, si ea spectare velimus, quibus, ad altiora evectus, omnium admirationem meritissimò Tibi conciliasti. Quanta enim cum laude apud Melitenses Quæsitoris munia peregisti? In Te ad unum omnes mirabantur absolutissimum virtutis exemplar, nec illud quidem recens efformatum, sed longiore usu jam ante probatum; mirabantur doctrinam, ac pietatem, morum comitatem, in rebus pertractandis industriam, ceteraque excelsi animi ornamenta, quæ non tantùm cumulatissimum Tibi gloriæ plausum compararunt, sed ad bene de omnibus merendum Te natum perspicue testantur.

Et sane splendidam hanc benemerendi indolem, feliciore omine, conspectam, compertamque habuit Helvetia, cum Virum tot Majorum gloria clarum, honorumque insignibus clariorem, Pontificium Legatum, & quidem longe optimum, nacti sunt, qui difficillima quæque exactæ prudentiæ lege, virilique constantia ita absolvit, ut BENEDICTUS XIV. maximum nostri Seculi decus, honorificentissimam Galliarum Legationem nemini, quam CAROLO FRANCISCO DURINO concredere optimum duxerit. Quantis porro sunt digna præconiis, quibus efferenda laudibus, atque encomiis, quæ asperrimis, iisque plane luctuosis temporibus, quibus Sancta Ecclesia immensis agitatur motibus, atque concutitur, prospere complevisti, PRINCEPS EMINENTISSIME? Audax nimium foret, qui Provinciam hanc susciperet percurrendam, brevique elogio perstringere tuam infracti animi fortitudinem, atque in rerum statu quam arctissimo prudentiam, dexteritatem, eamque vigilantiam, quibus Te Ministrum comprobasti ad amplissima quæque mirifice institutum. Ne tamen ea omnia, quæ Seculis quibuslibet laudanda referri possent, prætermitti injurie videantur, dicam cum Bernardo (*) Te jure iis acen-

(*) *Lib. 4. de Consid. cap. 4.*

censendum Legatis, *quorum sermo ædificatio, quorum vita justitia, quorum præsentia grata, quorum memoria in benedictione*.

Quod si perfecte adeo demandata quæque munia objisti, EMINENTISSIME PRINCEPS, quam meritò sibi plaudit Papiensis Ecclesia, dum Te Episcopum, Superis faventibus, assecuta est. Suo jam decore virens, florensque nitore, majoribus in dies accessionibus sperat augeri, atque refulgere beatiùs. Jam nunc sibi gratulatur Præsulem habere nobilitate conspicuum, sine fastu gravem, alloquio perhumanum, prudentem consilio, cujus dignitas, ac majestas, præclaraque quàquà versum beneficentia, & rerum gestarum gloria secundiora quæque omina pollicentur.

Hæc porro, quæ Ecclesiæ Tuæ felicitatem, atque delitias faciunt, Teque omnibus spectabilem reddunt, ea plane sunt, PRINCEPS EMINENTISSIME, quæ jure suo quodammodo postulare videntur obsequium, studium, meamque in Te observantiam; quod aptiùs nullo tempore præstare posse visum est, quam Liberianum hoc opus exhibendo, Teque Mecœnatem auspicando, ut hinc operi splendor, firmissimum itidem mihi obveniat patrocinium, quod nunquam fidentiùs speravi

EMINENTIÆ VESTRÆ

Humillimus, Obsequentissimus, Addictissimusque Famulus
Joannes Franciscus a Tritio.

FA-

FACULTAS, ET APPROBATIO ORDINIS.

J. ✠ M.

FR. SYMPHORIANUS A S. ANDREA
PRÆPOSITUS GENERALIS

Fratrum Carmelit. Discalceat. Congregationis S. Eliæ Ordinis Beatissimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, ac ejusdem S. Montis Prior.

TEnore præsentium facultatem impertimur, quantùm ad Nos attinet, P. Fr. Joanni Francisco a S. Maria Magdalena Congregationis Nostræ Sacerdoti Professo, ut typis mandet Libros, quibus titulus *Opera P. Fr. Liberii a Jesu Carmelitæ Discalceati*, a supradicto Patre concinnatos, & a duobus Theologis e Nostris recognitos, & commendatos. Datum Placentiæ in Conventu Nostro S. Theresiæ die 13. Septembris 1741.

Fr. Symphorianus a S. Andrea Generalis.

L. ✠ S.

Fr. Clemens a Passione Secretarius.

APPROBATIO R. AD. P. GABRIELIS MARIÆ ORD. DISC. S. AUGUSTINI.

IN hoc septimo Tomo P. Liberii a Jesu Carmelitæ Discalceati inscripto: *De Consiliis Evangelicis*: nec non: *Defensio Status Religiosi quoad substantiam in Lege veteri &c, una cum Appendice Anonimi &c.*, quem a Rmo P. Hermenegildo Todeschini Sacræ Theologiæ Magistro, & Mediolani contra hæreticam pravitatem Generali Inquisitore jussus accuratè perlegi, ea, quæ attinent ad Consilia Evangelica, nec non ad defensionem Status Monastici, religiosissimum Auctorem mirum in modum commendant, eumque in hoc opere id eructasse, quo plenus erat, Evangelicam videlicet Obedientiam, Paupertatem, Castitatem, Humilitatem, omnem denique Monasticæ vitæ perfectionem planè demonstrant, & hinc etiam lethalia in Heterodoxos tela ad eorum profligandos errores, hinc saniora regularis disciplinæ documenta ad Religiosorum Ordinum decus, & incrementum, hinc demum sanctiora Ortodoxæ Fidei dogmata ad Fidelium omnium ædificationem prodeunt, ac nova super Ecclesiam irradiatione diffunduntur; quæ verò spectant ad Appendicem Anonimi non nisi justissimam Inclyti Ordinis Carmelitarum, Sanctorumque ejusdem Instauratorum sapiunt defensionem. Opus itaque undequaque dignissimum censeo, ut typorum impressione publicæ fiat utilitatis. In quorum fidem &c.

Mediolani ex Conventu SS. Cosmæ, & Damiani die vigesima secunda Octobris 1753.

F. Gabriel Maria a S. Dominico Ordinis Discalceatorum S. Augustini Sacræ Theologiæ Prælector.

Die 18. Novembris 1753.

Attenta supradicta Approbatione

IMPRIMATUR.

Fr. Hermenegildus Todeschini O. P. Sacræ Theologiæ Magister Inquisitor Generalis Mediolani.

J. A. Vismara Pœn. Major pro Emo, & Rmo D. D. Cardinali Archiepiscopo.

Vidit Julius Cæsar Bersanus pro Excellentissimo Senatu.

ELEN-

ELENCHUS CONTROVERSIARUM TRACTATUS NONI.

DE CONSILIIS EVANGELICIS &c.

Numerus paginæ columnam indicat.

PRIMA CONTROVERSIÆ PARS.

PARS

PARS ALTERA CONTROVERSIÆ.

De Paupertatis voto.

PARS TERTIA.

DEFENSIO STATUS RELIGIOSI

Quoad substantiam in lege veteri, seu scripta adversus P. Franciscum Galiani Spuchæ, una cum Appendice Anonimi, qua Ludovici Antonii Muratorii dicteria in Carmelitarum Ordinem, Sanctissimosque ejusdem Familiæ Instauratores perperam lata satis manifeste injuriæ, ac falsitatis evincuntur.

DISPUTATIO UNICA.

De supererogatoriis votis in lege veteri.

DUPLEX POLEMICA ADDITIO.

APPENDIX,

TRA-

TRACTATUS NONUS.

DE CONSILIIS EVANGELICIS,

S E U,

DE STATU PERFECTIONIS NOVÆ LEGIS.

ALia inter momenta, quibus
A lex nova vereri supereminet, dubio-procul sunt Consilia Evangelica, quæ solemnibus votis suscepta statum perfectionis constituunt, qui communi nuncupatione dicitur Status Religiosus. De hoc impræsentiarum agendum est, disquirendo ejusdem antiquitatem, quidditatem, atque proprietates, cum adversus hæc plurimas viperino ore blasphemias evomant Novatores, priorum Seculorum hæreticis
B fœderati.

CONTROVERSIA PRIMA.

AN STATUS RELIGIOSUS EXTITERIT SUB PRIMORDIIS LEGIS NOVÆ.

1 SI Nationes omnes ad commendatio-
C nem splendoris, & nobilitatis plurimi semper fecere familiæ vetustatem, ut plane evincunt antiquæ Gentis stemmata, fumosæ Proavorum imagines, ferruginea arma, discerptæque vexilla, quibus Magnatum exornantur domos; nil inde mirum si duro labore omnes Regularium familiæ, ut originis suæ commendent, ac tueantur antiquitatem, nervis omnibus contendant, atque elaborent. Verùm non est e re nostra de cujuslibet Religionis fonte
D exquirere, sed sub communi Monachatus nomine antiquitatem adversus fidei hostes propugnare, hi namque, cum sanctitatis, atque doctrinæ splendorem ex eo diffusum sustinere haud valeant, ejus originis nobilitatem canino mordent dente; si tamen sub Christo natus, sub Apostulis coortitus, ab eorum discipulis propagatus habeatur, profectò cœlestis est institutio, atque a supremo numine directio.

2 Itaque toto nisu contendunt Hære-
E rici verum Religiosum statum nequaquam a Christo fuisse; novum hominum, quinimmo Diaboli inventum proclamant: sic habes ex 44. propositione Wiclefi a Constantiensi Concilio execrata -- Omnes Religiones, *sic* „ *impius ille*, indifferenter introductæ sunt „ a Diabolo -- Magdeburgenses *Cent. 5. cap. 6.* de Origine Monachatus audacter scribere non erubuerunt -- Cœpit Monachatus par„ tim obscuratione doctrinæ de justificatio„ ne, & veris cultibus Dei, partim ex prava „ æmulatione Essenorum -- Dixerant tamen anteriori Centuria *cap. 6.* Eremitas solitudinem adiisse, ut persecutionis pericula effugerent, & ibidem tradunt cœpisse Seculo IV. Monastices institutionem. Melancthon in Apologia pro *art. 27.* Confessionis Augustanæ docet Seculo IV., & V. quosdam extitisse Monachos, sed longe alios ab iis, qui nunc sunt; quod itidem affirmat Calvinus *lib. 4. Instit. cap. 13.* -- Ne quis longi tem„ poris præscriptione defendat Monachatum, „ qualis hodie est, notandum est fuisse olim „ in Monasteriis longe aliud vivendi institu„ tum -- quod reperit §. 10. ea propter tria sunt, quibus Heterodoxi Monachatus originem inficiunt, tempus videlicet inceptionis, modum inceptionis, identitatem rei inceptæ; quare e re catholica est ab erroribus eam expurgare, ostendendo Monachatum ante IV. Seculum institutum, non quidem ex errore, vel fortuitò, sed divino spiritu afflante, atque in eadem essentiali identitate perseverare. Attamen ut res clarescat, innuatur oportet, quibus nominibus usi sunt Veteres de Monachis loquentes.

Pro re nata Philo in libro, quem *De Vita in contemplatione posita*, seu *De Supplicibus* inscripsit, habet -- Institutum autem „ hujus Philosophiæ mox apparet ex ipsis „ appellationibus: vocantur enim Thera„ peutæ, Therapeutridesque, hoc est, Cu„ ratores, & Curatrices, sive Cultores, & „ Cultrices vero nomine -- Hi porro legis novæ Monachos fuisse abunde probat Eusebius *lib. 2. Hist. Ecclesiast. cap. 16.*, qui relata disciplina, atque vivendi ratione eorum, quorum in laudato libro meminit Philo, subdit -- Ceterum ea solùm in præsentia nobis „ ad commemorandum videntur necessaria, „ quibus expressæ, & illustres ecclesiasticæ „ institutionis formulæ perspicue ante oculos „ ponantur. Quod si ea, quæ dicta sunt, „ cuiquam videantur illius vivendi rationis, „ quæ ex Evangelio instituitur, non esse „ propria, sed posse aliis præter eos, quos „ commemoravimus convenire, illis saltem „ vocibus, quas idem author postea recen„ set, sit tandem persuasus, ex quibus (mo„ do æquus rerum æstimator sit) testimo„ nium de ista re certum, & indubitatum „ accipiet &c. -- Itaque sub primordiis Ecclesiæ Contemplativi, Supplices, Philosophi, quos omnes eodem vocabulo Therapeutas dicebat Philo, idem referebant ac Monachi

Monachi quibus nuncupati nominibus.

nomen. Porro quanti facienda sit hujusce Auctoris sententia, legere est apud Photium *in biblioth. Cod.* 105., & apud Hieronymum *in Catalogo Scriptorum Ecclesiast.*, ubi asserit ipsum *locutum esse cum Apostolo Petro, ejusque habuisse amicitias*.

Ascetæ quoque vocabantur Monachi, idest Pugiles, eo quod in spiritualibus quotidie exercebantur; eaque propter S. Basilius sermones de Monasticis rebus Asceticos inscripsit. Nec Monachi nomen sub ipso nascentis Ecclesiæ exordio ignotum dixeris, cum S Dionysius Areopagita Apostolis suppar de Ecclesiastica Hierarchia *cap. 6. p. 1.* habeat — Porro initiandorum omnium excel„ lentior, ac sublimior ordo, Monachorum „ est sancta distinctio.... Unde Sancti præ„ ceptores nostri divinis eos appellationibus „ sunt prosecuti, partim Therapeutas, idest „ cultores a sincero Dei famulatu, atque „ cultu, partim Monachos ab individua, & „ singulari vita appellantes — Utvis tamen Areopagita Monachos eos appellet, qui solitariè vivebant, non hoc tamen ita intelligi debet, ut Monachi solummodo dicantur hi, qui Eremiticam vitam profitebantur; nam Cassianus *Coll.* 18. *cap.* 5. prædictum nomen etiam Cœnobitis apposuit — Qui paulatim „ tempore procedente segregati a creden„ tium turbis, ab eo quod a conjugiis absti„ nerent, & a parentum se consortio, mun„ dique istius conversatione secernerent, „ monachi, sive monozentes a singularis, „ ac solitariæ vitæ districtione nominati sunt; „ unde consequens fuit ex communione con„ sortii Cœnobitæ, cellæque ac diversoria „ eorum cœnobia vocarentur — Promiscuè itaque tum qui solitariè, tum qui in communi vivebant, Monachos dictos legimus; nunc verò qui rerum divinarum Contemplationi insimul insistunt, & actioni, Regulares, & Religiosi dicuntur; Regulares ex quadam vivendi regula a lege præscripta, Religiosi a virtute Religionis, quæ debitum Dei cultum respicit, cuique quammaxime addicti sunt.

Regulares, & Religiosi unde dicti.

3 Dicit Valesius in notis ad Historiam Eusebii Therapeutas, quorum meminit Philo, non jam Monachos Christianæ fidei cultores, sed Judæos fuisse; de his namque affirmat Philo Suæ sectæ, utique Hebraicæ, libros pertractasse, quod de Christianis censendum haud est; hosque Therapeutas hymnos Deo cecinisse describit, cum tunc temporis hymnodia non esset, solitos quoque fuisse bis singulis diebus orare, contra Christianorum morem pluries precandi, ut horâ tertiâ, sextâ &c. Et sane de Christianis, hisque Monachis a Marco in Alexandria constitutis in libro *De Vita Contemplativa* quonam pacto agere poterat, cum librum Cajo Caligulæ nuncupaverit, & aliàs certum sit imperante Caligula nondum Alexandriam Marcum perexisse? Aliud argumenti pondus additur, ex quo Philo fœminas in eadem vivendi ratione simul cum viris vixisse asserat; inauditum planè apud christianos Monachos.

RESP. Hebraicæ Sectæ libri nunc quoque a Christianis evolvuntur; nonne laudabile est Prophetarum libros, Moysis, aliorumque sacrorum Scriptorum opera pertractare, & scripturæ sacræ lectionem cum oratione interpolare? Hæc porro quandoque per hymnos fiebat, de quibus dicit Apostolus ad Ephes. 5. *Implemini Spiritu Sancto loquentes vobismetipsis in Psalmis, hymnis &c.*, videlicet spirituales laudes Deo offerte. Unde hymnorum nomine divinæ laudes optimè usurpantur. Ad has bis quotidie convenire Therapeutas dicit Philo, sed non negat frequentiùs orasse. Falsò dein asseritur laudatum librum Cajo dicasse, immo oppositum evincitur, cum Cajo fuerit ipse invisus, teste Josepho *lib.* 18. *Antiquitatum cap.* 10. Nulla demum ratione probatur fœminas simul cum viris habitasse, Philo siquidem si ad concionem mulieres accedentes, medio pariete segregatas a viris, describit, ut fœmineo pudori consuleretur, haud potuit affirmare simul in Monasterio cohabitasse.

Therapeutæ non fuere Judæi.

Ceterum res clarescet ex ipsomet Eusebio laudato loco — Quod si quis adeo obsti„ nato animo sit, ut hisce etiam refragari „ voluerit, sit tamen evidentioribus argu„ mentis (quæ apud nullos alios præterquam „ solos Christianos, Religionis Evangelicæ „ professores reperiuntur) obsecutus, de „ contumacia, & incredula mentis sententia „ tandem desistat — Cumque retulisset ex Philone, quæ Therapeutæ peragebant studia nempe, vigilias, jejunia, eaque omnia, quæ Monachorum instituto mire aptantur, subdit — Ista Philonis tam perspicua, tamque „ rata testimonia de nostræ Religionis viris „ solùm tradita esse pro certo arbitramur — His quoad nomen prælibatis.

Dicendum est sub primordiis legis gratiæ verum extitisse Monachatum, seu Statum Religiosum.

4 PROB. I. Monachatus, seu Status Religiosus fuit a Christo institutus, & a fidelibus adoptatus: ergo extitit sub primordiis novæ legis. Antecedens quoad primum in aperto est; constat namque Christum Dominum docuisse excellentiam perfectionis in observantia Consiliorum, & quidem castitatem verbis illis relatis Matth. 19. v. 12. *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter Regnum Cælorum*, voluntariam paupertatem ibid. v. 21. *Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus*, obedientiam, *& veni, sequere me*. Perfecta porro Christi sequela expostulat, ut discipulus amplius aliò abire non possit, quod absque voto utique nequit contingere. Quod autem impræsentiarum notandum occurrit hujusmodi consilia Christum laudasse, non jam relate ad diversa Personarum genera, sed singularem spectando personam; hinc est, quod paupertatem insimul, & obedientiam conjunxit: *Vade, & vende* ... *& veni, sequere me*, supponens utique Castitatis professionem, sine qua nec perfecta paupertas, nec obedientiæ vinculum perdurare queunt; lex namque conjugii utrumque impedit; ea propter dicitur Luc. 10. v. 26. *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus*, & cap. 9. v. 23. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum,*

Status Religiosus a Christo institutus.

&

& tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.

[A] In hisce verbis monasticam vitam a Christo institutam agnovit S. Basilius in Regulis fusiùs disputatis in resp. Interrogationis 6. — Illud autem, si quis vult post me „ venire, abneget semetipsum, quomodo „ unquam consequi poterit is, qui rebus sit „ istiusmodi distentus? Siquidem oportet, „ ut nos ipsos primum abnegemus, & cru„ cem sustollamus, ac tum demum illum „ sequamur. Nihil est autem aliud sui ipsius „ abnegatio, nisi summa rerum omnium vitæ „ superioris oblivio, atque in suis Ipsius vo„ luntatibus recessio, quam in vita communi „ assequi longe est difficillimum — Idem affirmat *in Ser. de Abdicatione rerum* ad illa Matth. [B] verba cap. 11. *Venite ad me omnes* — Illud „ certè planum est, ea hortari nos, ut qua „ quidem depositâ supervacanearum divitia„ rum sarcinâ, eâque in egentes distri„ buta .... crucem gestaturi ad Monacho„ rum vitam accedamus —

Essentia Status Religiosi.

Absolute porro rei alicujus auctor dicitur, qui eidem præstat essentiam: essentia verò Status Religiosi sita est in professione trium Consiliorum unâ cum sui ipsius traditione, quæ verbis illis innuitur: *Sequere me: Abneget semetipsum*: unde & jure & meritò Chrysostomus *hom.* 17. ad Populum Antiochenum, laudatis Monachis, subdit — Tanti [C] „ est Philosophia a Christo Introducta — & S. Basilius *in Constit. Monastic. cap.* 23. agens de Obedientia inquit — Hanc ia, qui secundùm Deum vere est Monachus, Antistiti „ suo præstet oportet; siquidem, ut jam dixi„ mus, Christus discipulos in hoc elegit, qui „ hoc vitæ institutum æmularentur, ut per „ eos formam relinqueret eandem secuturæ „ posteritati —

Apostoli Religiosum Statum amplexati.

Hæc quoad primum: quoad alterum declaratur. Communis Patrum sententia propugnat Apostolos Religiosum Statum substantialiter acceptum adoptasse, eumque cum [D] Apostolatus, & Episcopatus gradu conjunxisse; quod satis innuitur *Matth.* 19. Auditâ enim ab ore Christi Evangelicorum Consiliorum excellentiâ responderunt per os Petri Apostoli: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*; ad quæ attendens S. Thomas 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 3. habet — Apostoli „ autem intelliguntur vovisse pertinentia ad „ perfectionis statum, quando Christum, re„ lictis omnibus, sunt secuti — Veritatem hanc didicit Angelicus a Patribus; hos inter est S. Basilius, qui *in Constit. Monastic. cap.* 19. scripserat — Hi, *scilicet Religiosi*, li„ beratoris nostri, ejusque vitæ, dum inter [E] „ nos versaretur, institutorum, veri, perfe„ ctique imitatores existunt. Quemadmodum „ enim ille, coacto discipulorum choro, „ communia cuncta, seque communem Apo„ stolis præbuit: item hi quoque Antistiti suo „ obtemperantes, qui modo vitæ suæ præ„ scripta recte conservant, genus vivendi „ Apostolorum, ac Domini imitantur — Chrysostomus, qui *hom.* 17. *in Matth* adhortans Monachos ad perfectionem, Christum loquentem refert — Vis, o Monache, esse „ discipulus meus, immo vis discipulorum „ meorum esse discipulus? fac hoc, quod „ fecit Petrus, quod fecit Jacobus, & Joan„ nes — [A] Epiphanius *Hær.* 18. ad ea verba *Sunt Eunuchi* — Quinam igitur hi fuerint, „ quam generosi Apostoli, & Monasticam vi„ tam degentes? — Augustinus *lib.* 17. *de Civit. Dei cap.* 24. — Dixerant enim potentes illi, „ *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus* „ *te*. Hoc votum potentissimi voverant. Sed „ unde hoc illis, nisi ab illo, de quo hic „ continuò dictum est, dans votum voventi? — S. Bernardus in Apologia ad Guillelmum — „ Heu me miserum qualemcumque Mona„ chum, cur adhuc vivo videre ad id deve„ nisse Ordinem nostrum, *Monasticum nempe*, „ Ordinem scilicet, qui primus fuit in Ec[B]„ clesia, immo a quo cœpit Ecclesia, cujus „ Apostoli institutores, cujus hi, quos Pau„ lus tam sæpe Sanctos appellat, inchoatores „ extiterunt —

Ordo unus communis, peculiaris alter.

Eusebius *lib.* 1. *demonstrat. Evangel. cap.* 8. duos refert institutos fuisse Ordines a Domino, unum universis fidelibus communem, alterum Monachorum proprium, quem sic describit — Alter quidem naturam no„ stram, & communem hominum vitæ ra„ tionem excedens, non nuptias, non sobo„ lem, non substantiam, non opum faculta„ tem requirens; totus autem prorsus a com„ muni, & consueta cunctorum hominum [C] „ vita abhorrens, & solùm divino cultui ex „ immenso rerum cœlestium amore addi„ ctus — Idem docet antiquus Auctor Simon Logotetes, qui in suo Chronico, relatis quibusdam Patribus, habet — Ecce quomodo „ hi Patres in duo genera vitæ ajunt distri„ buisse Christum res humanas, in secula„ rem, & in cœlestem, in Evangelicam, & „ Apostolicam — Compertum igitur unicuique est, qualiter Christus Monasticam vitam instituerit, & quidem non doctrinaliter solùm, sed practice, quatenus Apostolos voluit, ut Religiosam vitam ducerent; quoniam verò erant insimul primi Ecclesiæ Pa[D]stores, atque Evangelii promulgatores, noluit eos Monasteriorum septis ligare, aut concavis montium rupibus includere: & quidem secundùm hanc, aliasque circumstantias non inficias imus alios a Christo, atque ab Apostolis fuisse Monachatus institutores, atque restauratores; ceterum substantia, seu essentia Status Religiosi cum Episcopali gradu unire condonatur, immo hujuscemodi unio aptè deservit ad consummationem Status Episcopalis. Doctrinam nostram habes a Concilio Meldensi *can.* 9. — Sacrum quoque Mo„ nasticum Ordinem a Deo inspiratum, & „ ab ipsis Apostolis fundatum —

[E] His plane corruunt deliramenta Marci Antonii de Dominis *lib.* 2. *de Repub. Ecclesiastica cap.* 12. *n.* 2. ubi ait — Institutum „ Monachorum Christianorum (mittamus „ Eliam, & Eliseum, immo & Joan. Bapti„ stam, qui ad Synagogam pertinebant) „ privato hominum studio, privataque pie„ tate, ac devotione, non ulla publica in„ stitutione emersit — Subdens — Christus „ ad Monachatum neminem vocavit: Apo„ stoli Monachum nullum fecerunt: Episco„ pi, & Ecclesia verus nemini unquam præ„ scripserunt. Quid igitur? Ex vita Apo-

 „ stolica

„ ſtolica qualem & Apoſtoli præſertim Pau- „ lus, & fideles primitivæ Eccleſiæ Hiero- A „ ſolymis magno ſervore ſpiritus duxerunt, „ privati homines, privato ſtudio, exempla „ ſumpſerunt -- Corruunt inquam. Etenim ſi Chriſtus, ut ſuperius innuimus, conſilia tradidit, quibus Monaſtica vita quoad ſubſtantiam concluditur, nempe Conſilium Caſtitatis, Paupertatis, & Obedientiæ, quomodo privato hominum ſtudio Monachatum inſtitutum affirmare audebit? Si Apoſtoli hujuſmodi vivendi genus adoptarunt, cur Chriſtum inſtitutorem renuit admittere Apoſtata? Res tamen ex dicendis clareſcet.

Monachatus antiqua inſtitutio.

5 PROB. II. Prima Eccleſiæ Secula, fatentibus ultro Heterodoxis, ad primordia B legis gratiæ ſpectant, atque veræ antiquitatis jura ſibi vendicant: atqui tribus primis Seculis veri extiterunt Monachi: ergo verus Monachatus initium agnovit ſub nova lege. Min. declaratur, & quidem præteritâ Philonis ſententiâ, de qua ſuperius, habemus Euſebium *lib. 2. Eccleſiaſt. Hiſt. cap.* 16., qui Philoni concinit -- Jam verò cum eorum vi- „ vendi rationem, qui apud nos Aſcetæ, „ ideſt Monachi, Religioſique, virtutis ſtu- „ dio, & exercitationi maxime dediti, ap- „ pellati ſunt, quam accuratiſſime percen- „ ſeat &c. -- Sozomenus *lib.* 1. *Hiſt. cap.* 12., C ubi deſcriptâ Monachorum vitâ habet -- „ Hanc præclaram vivendi rationem primus, „ uti quidam memorant, inſtituit Propheta „ Elias, & Joannes Baptiſta. Philo porro „ Pythagoreus tradit Hebræorum facilè præ- „ ſtantiſſimos undique in locum ad Lacum * „ Mariam in colle ſitum coactos, ſe pio, ac „ ſevero vitæ generi dicaſſe, quorum domi- „ cilia, victos rationem, & inſtitutionem „ vitæ talem perhibet, qualem nos etiam „ hoc tempore a Monachis in Ægypto ob- „ ſervatam videmus -- S Hieronymus in Catalogo Scriptorum Eccleſiaſticorum in Philone aſſerit his accenſendum eſſe Philonem, D hacque de re ſubdit rationem, videlicet -- „ Quia librum de primâ Marci Evangeliſtæ „ apud Alexandriam ſcribens Eccleſiâ, in „ noſtrorum laude verſatus eſt, non ſolùm „ eos ibi, ſed in multis quoque Provinciis „ memorans, & habitacola eorum dicens „ Monaſteria -- Ecce quam bene firmatam habemus veritatem de Monachatus exiſtentia ſub temporibus Apoſtolorum. Verùm ulteriora promamus.

* *Epiphanius hær.* 29. *Nariam legit.*

S. Dionyſius Areopagita *lib. de Eccleſiaſtica Hierarchia* ſæpenumero Monachorum meminit, & potiſſimùm *cap.* 10. agens de Miſteriis Monaſticæ Conſecrationis, habet -- E „ Sacerdos quidem ſtat ante divinum altare, „ precationem, quæ Monachos attingit, re- „ citans, ac pronuncians &c. -- & *cap.* 12. -- „ Sin autem ſacris Monachis, ſanctoque po- „ pulo annumeratus erat &c. -- Porro opera S Dionyſii Areopagitæ, diſcipuli S. Pauli, ipſi fore adjudicanda egregie propugnat Natalis Alex. Seculo I. *differt.* 22. Unde perperam Lutherani, & Calviniani illa reprobant, ut Dionyſio afficta; ceterum ad rem noſtram non urget eorum conatus; nam Laurentius Valla, unus ex oppoſitoribus Apollinario Hierapolitano Epiſcopo ea adſcribit, alii verò Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo, qui A Seculo II. floruere, ut teſtatur Euſebius in Chronico; ea propter nobis concedere debent tali ætate viguiſſe Monachatum.

Joannes Caſſianus *Coll.* 18 *cap.* 5. ſcribit -- Itaque Cœnobitarum diſciplina a tem- „ pore prædicationis Apoſtolicæ ſumpſit exor- „ dium -- Hinc explicat, quomodo id factum ſit, frigeſcente videlicet primorum Fidelium pietatis fervore, qui in communi vivebant, aliqui perſtiterunt in eadem vitæ ratione, atque ab aliis diſcreti cellulas ſibi ædificaverunt, opera perfectionis operibus addentes -- iſtud ergo ſolùm fuit antiquiſſimum „ Monachorum genus, quod non modo tem- B „ pore, ſed gratiâ primum eſt; quodque per „ annos plurimos ſolùm inviolabile uſque ad „ Abbatis Pauli, vel Antonii duravit ætatem. „ Cujus etiam nunc adhuc in diſtrictis Cœ- „ nobiis cernimus reſidere veſtigia --

S. Auguſtinus *in Pſal.* 132. ad illa verba: *Ecce quam bonum, & quam jucundum &c.* explicat Monachatus exordium ab uſu primorum Fidelium; quam doctrinam adoptatus eſt S. Iſidorus *lib. 7. Ethimolog. cap.* 13. -- „ Anachoritæ Eliam, atque Joannem Bapti- „ ſtam, qui ſolitarie vixerunt, Cœnobitæ „ Apoſtolos imitantur -- & *lib.* 2. *De Eccleſiaſtic. Officiis cap.* 15. -- Primum Monacho- C „ rum genus eſt Cœnobitarum, more San- „ ctorum illorum, qui temporibus Apoſto- „ lorum in Jeroſolymis, venditâ, ac diſtri- „ butâ omni ſua ſubſtantiâ indigentibus, ha- „ bitabant in ſancta communione vitæ. Eo- „ rum igitur inſtitutione Monaſteria ſum- „ pſere principia --

Ante Seculum IV. Monachi extitere.

6 PROB. III. S. Antonius Abbas, ut ex Chronico S. Hieronymi noſcitur, floruit deſinente Seculo III., & IV. inchoato; ſed prævie ad ipſum Monachi extiterunt; ipſe namque cum Monaſticum vellet ſuſcipere inſtitutum, ſenem quandam adjit, qui a longo tempore Monaſticen profitebatur; ita refert D in vita S. Antonii S. Athanaſius, qui itidem plurima Monachorum Monaſteria in agris conſtituta deſcribit; ergo Seculo III. Monachatus habebatur.

Nec Centuriatores argumenti vim eludunt contendentes, aut ab Athanaſio minime deſcripta fuiſſe D. Antonii geſta, aut eadem non eſſe, ſed interpolata: ceterum præter Athanaſium, & Hieronymum *in Athanaſio* Socrates *lib.* 4. *cap.* 18. de Sancti Ammonis Monachi obitu ſcribens de mendacio illos redarguit -- Hujus Ammonis animam „ poſt mortem ab Angelis in cœlum ſubla- E „ tam, Antonius, qui eiſdem vixit tempo- „ ribus, vidit: quemadmodum ab Athana- „ ſio Alexandriæ Epiſcopo in ejus vita com- „ memoratum eſt -- & Ruffinus *lib.* 1. *cap.* 8. -- Sane quoniam tanti viri Antonii fecimus „ mentionem, de virtutibus ejus, atque „ inſtitutis . . . volentem me aliqua expone- „ re, ille libellus excluſit, qui ab Athanaſio „ ſcriptus, etiam latino ſermone editus eſt -- Ex quibus compertum eſt Antonii vitam meritò Athanaſio adjudicandam; hanc porro fuiſſe interpolatam nullo evincitur momento, adeoque impræſentiarum ulterius immorandum non eſt.

Antonii vita ab Athanaſio Græce ſcripta, ab Evagrio latine reddita eſt.

Ter-

Tertullianus librum scripsit de Virgini-
A bus velandis, & quidem de his, quæ Deo
sacræ erant; siquidem apte ibidem Virgines
Mondi discriminantur a Virginibus Dei, &
de his habet -- O sacrilegæ manus, quæ di-
„ catum Deo habitum detrahere potuerunt,
„ quid pejus aliquis persecutor fecisset, si
„ hoc a Virgine electum cognovisset? -- &
infra -- Nupsiti Christo, illi tradidisti carnem
„ tuam -- Hoc autem absque voto non con-
tingit; sed Tertullianus Secolo II. floruit,
ergo ante IV. Seculum de Monachatu sermo
recurrit. Quod itidem comprobatur ex S. Eu-
tychiano Papa apud Ivonem in decretis *lib.* 3.,
qui nonnolla circa Abbatissas, sua abutentes
B potestate in dando velamine Sanctimoniali-
bus, præscripsit. Vixit autem Pontifex circa
annum 275.

HÆRETICORUM ARGUMENTIS FIT SATIS.

7 OBJIC. I. Status Monasticus, qui sub
exordio nascentis Ecclesiæ extitit,
nil aliud fuit, quam communis omnium Fi-
delium status; sed hic non constituebatur per
essentialia Monachatus; siquidem illos inter
Fideles plurimi erant dubio-procul uxorati,
C aliàs ex redargutione Petri ad Ananiam, qui
pretium agri venditi fraudaverat, in aperto
est ipsos non fuisse paupertatis voto ligatos:
de mendacio enim ipsum redargutus ait
Act. 5. *Nonne manens tibi manebat?* quasi di-
ceret: Dominus eras, atque agrum tibi re-
tinere poteras. Major habetur ex Patribus:
Hieronymus namque de Scriptoribus Eccle-
siasticis *in Philone*, ait -- Ex quo apparet
„ talem primam Christo credentium fuisse
„ Ecclesiam, quales nunc Monachi esse ni-
„ tuntur -- Similia habet *in Marco*, S. Isi-
dorus fere eadem docet *lib.* 2. *de Officiis Ec-
clesiast. cap.* 15., & Chrysostomus *hom.* 11.
D *in Acta* refert Monachos sic vivere, ut olim
Jerosolymis vivebant Fideles: idem colligitur
ex S. Augustino *in Psal.* 132. ad illa verba:
*Ecce quam bonum, & quam jucundum habi-
tare fratres in unum.*

Nonnulli ultro majorem adoptant, ne-
gant tamen minorem existimantes primitivæ
Ecclesiæ Fideles, de quibus in Actis legitur
cap. 4. v. 32. *Nec quisquam eorum, quæ pos-
sidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant
illis omnia communia*, per substantialia vota
verum perfectionis statum sortitos fuisse,
quod iisdem plane probant momentis; ete-
nim mendacium Ananiæ, nisi voto fuisset ad-
E strictus, tantæ nequaquam censeretur gravi-
tatis, utpote nemini injuriosum, ut terribili
adeo pœnâ potuerit, debueritque puniri; &
verba illa: *Nonne manens tibi manebat, &
venundatum in tua erat potestate*, satis in-
nuunt haud fuisse ad paupertatem obliga-
tum, antequam illam vovisset, atque una
cum aliis communem servare vitam statuis-
set. Plurima Patrum testimonia veritatem
hanc palam faciunt: S. Basilius *Serm.* 1. *de
Institut. Monach.* de Anania sic loquitur --
„ Humanæ gloriæ cupiditate inductus, quie-
„ quam in bonis habebat, per professionem
„ Deo consacravit, quo videlicet egregio
„ hujusmodi facto hominum de se admira-
„ tionem excitaret, de pretio autem cal-
„ lide &c. -- Chrysostomus *hom.* 12. *in Acta* --
„ Quare hoc fecisti? Voluisti habere? Opor-
„ tebat initio habere, & non promittere.
„ Nunc autem postquam consecrasti, majus
„ sacrilegium commisisti -- S. Hieronymus
Epist 8. *ad Demetriadem* -- Ananias, & Sa-
„ phira dispensatores timidi, immo duplici
„ corde, & ideo condemnati, quia post vo-
„ tum obtulerunt quasi sua, & non ejus,
„ cui semel ea voverant, partemque sibi jam
„ alienæ substantiæ reservarunt -- S. Grego-
rius *lib.* 1. *Epist.* 33. *ad Venantium* -- Ananias
„ pecunias Deo voverat, quas post diabolica
„ victus persuasione subtraxit -- S. Fulgen-
tius *Epist. de debito Conjug. cap.* 8. -- Quam
„ sit malum, quamque sollicite fugiendum,
„ si quis de hoc, quod Deo voverit, retine-
„ re, aut rapere aliquid mortifera prævari-
„ catione pertentet, exemplo sunt Ananias,
„ & Saphira -- Similia habes apud S. Atha-
nasium *Serm. de passione, & Cruce*, Nazian-
zenum *in Carmine de Virginitate*, & apud
Commentatores Actorum Apostolorum, ut-
potequi Ananiam sacrilegum appellant.

Sub primordiis nascentis Ecclesiæ Mona-
chalem formam servasse Fideles tum illæ ex-
dem evincunt Patrum auctoritates, quæ ab
Adversantibus referuntur, tum aliæ, quæ su-
peraddi possent, quatenus asserunt talem fuisse
tunc Fidelium vitam, qualis erat suorum
temporum vivendi ratio; sed sub temporibus
S. Basilii, Augustini, Hieronymi, Isidori
Monachatus tria substantialia vota servabat;
ergo easdem servabat leges multitudo illa,
cujus erat cor unum, & anima una. Suffi-
ciat nobis auctoritas Abbatis Pyammonis
apud Cassianum *Collat.* 8. *cap.* 5. -- Cœnobi-
„ tarum disciplina a tempore Apostolicæ præ-
„ dicationis sumpsit exordium. Nam talis
„ erat Jerosolymis omnis illa credentium
„ multitudo, quæ in actibus Apostolorum
„ describitur . . . Talis erat tunc omnis Ec-
„ clesia, qualis nunc per paucos in Cœnobiis
„ invenire difficile est -- Voluit namque
Deus sub Ecclesiæ initio perfectum Chri-
stianæ perfectionis proferre exemplar, quod
futura secula introspicerent.

Vivendi ratio primorum Fidelium.

Crediderim tamen non omnes, & sin-
gulos Fideles illud vivendi genus adoptasse,
ex propter universales illæ propositiones: *Nec
quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum
esse dicebat &c.* intelligendæ sunt pro com-
muniori parte juxta morem Scripturæ, quæ
omni multitudini, quæ in pluribus adinve-
niuntur, accomodat. Et sane satis apte dici
potest idem Jerosolymis evenisse, quod Ale-
xandriæ sub Marco: ibidem namque plerique
erant cultores status perfectionis, alii verò
communem Christianæ Religionis semitam
tantummodo sectantes. Hujuscemodi discri-
men innuere videntur Philo, Eusebius, at-
que Sozomenus. Verùm quidquid de tota
Fidelium multitudine dicatur, nobis sat est
Apostolos Monasticæ vitæ substantialia obser-
vasse, quod apud Patres indubium est. Illi
porro per universum terrarum Orbem dispersi
hocce vivendi genus & prædicaverunt, &
insti-

instituerunt; quod clare evincitur ex Liturgia S. Jacobi Apostoli, atque primi Jerosolymorum Episcopi, ex qua plura excerpsit S. Cyrillus Jerosolymitanus Antistes, ut legere est apud Baronium *ad annum* 63. *n.* 17., quamque ut genuinam agnavit Sixtus Senensis *lib.* 2. *Bibliotheca Sancta verbo Jacobus*, utpotequam ut veram, germanamque adoptaverit Proclus Episcopus CP. eàque usum sit Concilium Trullanum *Can.* 32. adversus Hæreticos, qui vino solummodo in Missa utebantur. Porro in laudata Liturgia, quæ refertur *in Bibliot. PP. tom.* 12. orandum esse dicitur — „ Pro iis, qui in Virginitate, & Castitate in „ Monasteriis, ac venerando Connubio de„ gunt. Pro Sanctis Patribus, & fratribus, „ qui in montibus, speluncis, & foramini„ bus terræ decertant, Dominum oremus — His in aperto est sub illis temporibus Monasteria extitisse, quæ magis, magisque incrementa sumpsere.

8 DICES. Eâ tempestate, qua Paulus prædicabat, nullus extitit Monachus, ut Chrysostomus aperte testatur *hom.* 25. *in Epist. ad Heb.* — Neque vestigium tunc Monachi „ erat, sed omnia ad Seculares loquebatur — ergo perperam astruitur Apostolorum ævo Monachatum extitisse.

RESP. Chrysostomus clare novit sub Ecclesiæ primordiis, vivente adhue Paulo, Monachos fuisse: habet namque *hom.* 1. *in Marc.*, quæ legitur *Tom.* 2. *editionis Basileensis* — Sicut Sacerdotum Principes sunt Apo„ stoli, ita Monachorum Princeps Joannes „ Baptista — & *hom.* 17. *in Matth.* — Vis o „ Monache, esse discipulus meus? fac quod „ fecit Petrus, Jacobus, & Joannes — & alibi sæpe idem repetit; ea propter laudato loco loquitur de Ecclesia Corinthiorum, secus de omnibus: explicat namque S. Doctor illud 1. ad Corinth. 5. *Si quis frater nominetur in vobis*, atque dicit de omnibus baptizatis fore intelligendum, quia in illis regionibus Monachatus non erat; ceterum ipsummet Paulum statum habuisse votivæ perfectionis habemus ex Augustino *lib.* 17. *de Civit. Dei cap.* 4.

Paulus votivam perfectionem professus.

9 INSTABIS. Non est ab Apostolis repetendum, quod post ipsos institutum est; sed Monachatus pluribus Seculis post Apostolos exordium habuit, teste S. Hieronymo *Epist.* 22. *ad Eustochium cap.* 15. — Hujus vitæ „ auctor Paulus, illustrator Antonius, & ut „ ad superiora ascendam, Princeps Joannes „ Baptista — immo advertas oportet, ad sylvas nonnullos declinasse non jam virtutis amore, sed timore cumpulsos, ut Tyrannorum effugerent persecutionem.

Attamen in ipsa luce cæcutiunt Hæretici. Si Hieronymus hujusce vitæ Principem agnovit Præcursorem, quomodo sub Paulo primò efloruit? Equidem, ut ex Evangelio constat, dilectos habuit Joannes discipulos sui instituti imitatores, unde S. Thomas *in Matth. cap.* 9., habet — Discipuli Joannis „ jejunabant exemplo Magistri sui, qui ma„ gnæ fuit austeritatis — & Sophronius *Ser. de laboribus Petri, & Pauli*, scribit — An„ dreas cœlibem ducens vitam, Præcursoris „ Domini factus est discipulus — Quare & jure & meritò dicendum est S. Hieronymum non loqui absolute de primo auctore Monastici status, sed quoad vitam Anachoreticam; ibi enim triplex Monachorum genus describit, primum Cœnobitarum, Anachoretarum secundum, eorum scilicet, qui soli in Eremis vivunt, tertium Remoboth, nempe illorum, qui sine Præside, & regula vivebant; Anachoretarum auctorem facit Paulum, illustratorem Antonium; eandem plane distinctionem apud Ægyptios extitisse describit Cassianus *Collat.* 18. *cap.* 4. Uterque tamen advertit Anachoretas a Cœnobitis exortos: etenim subdit Hieronymus — Qui & de Cœ„ nobiis exeuntes excepto pane, & sale ad „ deserta nihil ferunt amplius — Alter verò — „ Qui prius in Cœnobiis instituti, jamque „ in activa conversatione perfecti, solitudi„ nis elegere secreta — Hoc quovis tempore in Ecclesia solemne fuit, ut nullus permitteretur Anachoreticum prosequi institutum, nisi prævie in Cœnobiis probe instructus; Concilium CP. III. *Can.* 46. decernit, ut per tres annos prius in Monastica disciplina exerceretur, atque per Episcopi examen exquireretur aptitudo, antequam aliquis ad eremiticam vitam transiret: S. Sabas decem annorum spatium prærequirebat, & S. Isidorus Hispalensis Episcopus *lib.* 2. *De Divinis Officiis cap.* 15. triginta annorum; nec abs re, nam Anachoretica Institutio summum pœnitentiæ rigorem, perfectam rerum omnium abdicationem, atque contemplationis spiritum expostulat.

Triplex Monachorum genus.

10 URGEBIS. Cœnobitica vivendi ratio, ut laudati Patres describunt, in eo versatur, ut plures intra Monasterii claustra sub obedientia Præsidi insimul degant; sed hoc primis rei Christianæ Seculis non fuit invenire, Tyrannorum sævitie omnia impediente, devastante, atque comburente; ergo.

RESP. Hujusmodi argumenti vis apte aliis quoque Catholicæ Religionis ritibus accomodatur, puta Conciliis, Sacrificiorum celebrationi, frequentiæ templorum, orantium cœtui, prædicationi, aliisque publicis pietatis officiis; ea propter sicut fervens Fidelium charitas, vel tunc temporis, laudata exercebat opera, ut Ecclesiastica referunt monumenta, ita potuit Monachorum fervor suum propagare genus, atque præcipuas frequentare observantias. Privatas domus, cryptas, speluncas adibant primi, ut communes Religionis ritus servarent, easdem cur adire non potuere Monachi, ut sua perfectionis testimonia Deo offerrent? & eò potissimum quia frequentius primis illis temporibus secretiora montium, pluribus discreta cavernulis eligebant. De Alexandrinis Monachis ex Philone refert Eusebius *lib.* 2. *Ecclesiast. Historia cap.* 16. in locis solitariis, & hortis a populi conspectu remotis domicilia sua collocasse. S. Martinus Turonensis, teste Severo Sulpitio in ejusdem vita *cap.* 7. — Duo„ bus fere extra civitatem millibus Mona„ sterium sibi statuit ... Plerique saxo su„ perjecti montis cavato receptacula sibi fe„ cerant. Discipuli verò octoginta erant — Epiphanius *Tract. De Expositione Fides Catho-*

Ad secretiora loca confugiebant Monachi.

lica

ht& remotioribus in locis tradit fuiſſe Monaſteria : non ergo difficile admodum fuit Tyrannidis exundationem effugere in ſecretioribus locis, & per diverſa, & diſtincta concava iſtitantibus. Nonne Centuriatores Paulum, alioſque Sulitarios viros carpunt, quaſi quod pro evitanda perſecutione ad Eremum convolaverint ? Ipſiſmet igitur ultro fatentibus Hæreticis remota loca apta erant, ne pervia perſecutoribus forent Monachorum receptacula. Verùm ſicut ceſſante perſecutione communis Religionis ritus in dies propagari cœperunt, atque publice celebrari, ita Monachorom inſtitutum adeo crevit, ut populoſi facti ſint montes; unde de ſolo Antonio ſcribit Sozomenus *lib.* 1. *Eccleſiaſt. Hiſt. cap.* 13. -- Quamplurimos habuit diſcipulos, „ viros certe ſpectatiſſimos; quorum alii in „ Ægypto, & Lybia, alii in Palæſtina, Sy„ ria, & Arabia magnâ gloriâ fuere -- & S. Hieronymus fatetur in unico Thebaidis circuitu decem millia Monachorum, & Monialium viginti millia adinveniſſe. Hinc S. Joannes Chryſoſtomus *hom.* 18. *in Matth.* dicere potuit -- Ægyptus innumeris Mona„ chorum, ac Virginum diſtinguitur, ac il„ luſtratur habitaculis -- & alibi ſibi complacet, quod ævo ſuo Eccleſia plures haberet Virgines, & Viduas, quam uxoratas : ſub Baſilio nongenta Monachorum millia uno tempore militabant, Ordines ceteri ſub illis initiis in ſummo obſervantiæ ſpiritu, velut vitis fructifera, dilatati ſunt, utique ut ſoli Deo placerent, non jam ut Tyrannorum ſævitiem declinarent.

11 OBJIC. II Seminaria præparatoria ad Eccleſiaſticos Ordines nuſquam credita fuere Religioſorum Monaſteria; atqui ea, quæ primitus Religioſorum nuncupabantur Monaſteria, non alia erant a Seminariis Eccleſiaſtici Ordinis, ut in aperto eſt ex S. Auguſtino *Epiſt.* 76. *ad Aurelium*, & 81. *ad Monachos Inſula Capraria*; ergo primitus non dabatur verus Monachatus.

RESP. Falli, & fallere vult Calvinus. Dubio-procul veteres illi Anachoretæ, & Monachi ad ſolitudinem declinaverunt, ut ſeculo abrenunciarent, atque Deo famularentur, ea pietatis opera peragentes, quæ propriæ animæ profectum ſpectabant. Hinc Euſebius *lib.* 1. *Demonſtrat. Evangelica cap.* 8. de Monachorum inſtituto, habet -- Et ſuii „ divino cultui ex immenſo rerum cœleſtium „ amore addictus -- S. Baſilius *De Inſtit. Monachorum* explicat, cur aliqui ad ſolitudinem accederent -- Qui a communi cum ceteris „ vivendi more receſſerunt, animumque „ ſuum ad divinius quoddam vitæ genus co„ ierunt, & exercent -- S. Hieronymus *Epiſt.* 1. *ad Eliodorum* -- O Deſertum Chriſti floribus „ vernans ! O Solitudo, in qua illi naſcun„ tur lapides, de quibus in Apocalypſi civi„ tas magni Regis extruitur ! O Eremus „ familiariùs Deo gaudens ! -- Excellentiora profert S. Auguſtinus *lib.* 8. *Confeſs. cap.* 6., iiſdem S. Ambroſius *Epiſt.* 82., & S. Athanaſius *in Præf. ad vitam S. Antonii*, ex quibus compertum fit Monachorum Collegia haud fuiſſe Seminaria Eccleſiaſtici Ordinis. Equidem Sanctiſſimi viri Baſilius, Chryſoſtomus,

Monachi ſeculo abrenunciant, ut Deo ferviant.

Monaſteria haud fuere Clericorum Collegia.

A Hieronymus, Gregorius, aliique ex Monachis ad Epiſcopalia aſſumpti, ſatius ducebant perpetuò in Monaſteriis vitam gerere, quam ad Eccleſiaſticos gradus aſcendere; hinc Chryſoſtomum ad Epiſcopatum evocatum, ne Monaſticum deſereret inſtitutum, totis viribus contendiſſe novimus, quod & Baſilius fecit; Hieronymus *Epiſt. ad Pammachium* enarrat, ſe taliter Monaſticam vitam adamaſſe, ut non niſi invitus fuerit a Paulino in Presbyterum conſecratus; Gregorius ad Leandrum ſcribens deflet ſe ad Pontificatum aſſumptum, cum unice in votis haberet perſeverandi in Monachatu; S. Athanaſius Dracontium Monachum Epiſcopatum reſugientem B inflectere ſtudet exemplo Serapionis, Apollonii, Agathonis, aliorumque, qui ad Paſtoralem gradum aſſumpti in eodem Monaſticæ vitæ rigore perſeverarunt : non ergo in Clauſtris educabantur Monachi, ut ad Eccleſiaſticos gradus promoverentur; quod clare evincitur ex laudata Epiſtola Auguſtini ad Monachos Inſulæ Caprariæ : ibi namque eiſdem ſuaſor eſt, ut perpetuò in ſuo perſiſtant propoſito, egreſſuri tamen ad inſerviendum Eccleſiæ, cum neceſſitas urgeat -- Vos „ autem fratres exhortamur in Domino, ut „ propoſitum veſtrum cuſtodiatis, & uſque „ in finem perſevereris, ac ſi quam operam C „ veſtram Mater Eccleſia deſideraverit, nec „ elatione avida ſuſcipiatis, nec blandiente „ deſidia reſpuatis, ſed miti corde obtempe„ retis Deo, cum manſuetudine portantes „ eum, qui vos regit -- & *in Epiſt.* 76. reprehendit eligere ad Clericales gradus Monachos deſertores Monaſteriorum, quaſi quod malus Monachus foret melior bono Clerico -- „ Nimis dolendum, ſi ad tam ruinoſam ſu„ perbiam Monachos ſurrigamus, & tam „ gravi contumelia Clericos dignos pute„ mus, in quorum numero ſumus, cum „ aliquando etiam bonus Monachus vix bo„ num Clericum faciat -- Perperam igitur D aſſeritur Religioſorum Monaſteria fuiſſe Eccleſiaſtici Ordinis Seminaria, ſed id tantummodo colligitur, ſtatum Religioſæ profeſſionis cum Epiſcopali ſtatu compati poſſe, & in uſu fore aſſumendi Monachos ad hujuſmodi munia. Qua de re aptum habemus teſtimonium apud Severum Sulpitium in vita S. Martini *cap.* 7. -- Plures ex his poſtea Epiſcopos „ vidimus. Quæ enim eſſet Civitas, aut „ Eccleſia, quæ non ſe de Martini Monaſte„ rio cuperet habere Sacerdotes ? -- Taliter itaque proficere debebant Monachi in Clauſtris, quod ad ſtatum Epiſcopalem, qui perfectorum eſt, poſſent aſſumi, quod innuebat E S. Hieronymus *Epiſt.* 4. *ad Ruſtic.* -- Ita ergo „ age, & vive in Monaſterio, ut Clericus „ eſſe merearis --

12 DICES. Monachatus ortus eſt ex Collegiis Clericorum in communi viventium; ſed hæc ad Eccleſiaſticos gradus ordinata erant, atque primò ab Auguſtino inſtituta; ergo Monachatus primis temporibus non niſi cœtus erat promovendorum ad Clericalia munia; eſtque recentior communi Clericorum vitâ ab Auguſtino inſtitutâ.

Inſtantia hujuſmodi tria innuit plurimâ eruditione referta, quæque a quibuſdam ſuſe

eval-

evolvuntur ; primum eſt communem Monachorum vitam a Clericalibus Collegiis exortam; hinc diſſidium , qui nam antiquior ſtatus , Regularis ne , an Clericalis ; alterum eſt , nom S. Auguſtinus ſicut Clericorum Collegia , ita & Monsiteria inſtituerit ? Tertium denique , an Seminaria Clericorum Inſtitutorem habuerint Auguſtinum ? Egregie laborandum foret , ut veritas innoteſceret ; ceterum e re mea non eſt hujuſmodi provinciam excurrere ; ſi enim unam partem præ alia propugnarem , in ſuſpicionem devenirem, quare ea impræſentiarum referam , quæ ad revincendos Hæreticos neceſſaria videntur . itaque prævie ad Seminaria a D. Auguſtino inſtituta veros extitiſſe Monachos invicte probant , quæ ſuperiùs retulimus , quibus conſtat a temporibus Apoſtolorum extitiſſe Monachatum , atque ab iiſdem emanaſſe ; indubium eſt Baſilium , Epiphanium, Chryſuſtomum præluſiſſe Auguſtino , & tamen haud inficias ire poſſumus ſub hiſce temporibus Monachos floruiſſe, ut obvia eorum teſtimonia evincunt , quibus addere operæ pretium eſt auctoritates Socratis *lib.* 4. *Hiſt. cap.* 18., ubi de priſcis Monachis affirmat , quod -- propter diſciplinam Monaſti„cam , tum propter Apoſtolicam vivendi „ formam , quam colebant , valde fuere exi„ mii -- S. Ambroſii *Epiſt.* 82. -- In Eccleſia „ Vercellenſi duo pariter videntur exigi „ ab Epiſcopo Moniterii , continentia , & „ diſciplina Eccleſiæ . Hæc primos in Occi„ dentis partibus diverſa inter ſe Euſebius „ ſanctæ memoriæ conjunxit , ut & in civi„ tate poſitus , inſtituta Monachorum tene„ ret , & Eccleſiam regeret jejunii ſobrie„ tate . . . Hæc duo in attentione Chriſtia„ norum devotione præſentiora eſſe, quis „ ambigat , Clericorum ufficia , & inſtituta „ Monachorum -- S. Auguſtini *lib.* 8. *Confeſs. cap.* 6. -- Erat enim Monaſterium Mediolani „ plenum bonis fratribus extra Urbis Mœnia „ ſub Ambroſio nutritore -- Porro Monaſterium hocce florebat ante Auguſtini converſionem . Quid plura ? Tot ſunt hac ſuper re momenta , ut S. Vincentius Ferrerius *Ser. de S. Dominico* aſſerere non dubitaverit -- Dicunt „ Clerici , quod ipſi fuerunt , antequam Re„ ligioſi ; quod non eſt : nam non fuerunt „ Clerici uſque in diem cœnæ , & tamen „ prius fuerunt Religioſi , ſcilicet Apoſtoli , „ qui prædicta voverunt -- quando ſcilicet omnia reliquerunt propter Chriſtum , ut probat S. Tho. 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 3.

Monachi ante Auguſtini ævum.

Num Auguſtinus Monachorum Cœnobia inſtituerit , varie ab Auctoribus opinatum eſt . Affirmativam ſententiam propugnant P. Magiſter Joannes Marquez *lib. De Origine Fratrum Eremitarum Ordinis S. Auguſtini* ; ſicut & P. Euſtachius a S. Ubaldo *Quodlibeto* 1. , *&* 2. , nec non *in Appendice ad Quodlibetum de Monachatu S. Auguſtini* , aliique plurimi , eamque ab objectis vindicant . Et ſane cum *Epiſt.* 109. quibuſdam Sanctimonialibus regulam ſcripſerit , ſatis innuitur Monachorum Monaſteriis adjutrices manus ſaltem admoviſſe .

S. Auguſtinum denique Clericorum Collegia ſub quadam communi , ac regulari vivendi forma inſtituiſſe inficiatur Annibal Canalis *Decad. Relig.* contendens S. Cyprianum Regulares Clericos in unum congregaſſe Carthaginis , S. Polycarpum Ioniæ , S. Creſcentium apud Galatas ; cui adſtipulatur Platus *lib.* 2. *de Religione cap.* 25. , ubi Syrum Papiæ , Gaudentium Novariæ , Vercellis Euſebium Inſtitutores deſcribit ; idem aperte deneget Suarez *Tom.* 3. *de Relig. lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 6., qui non jam ab Auguſtino , ſed ab Apoſtolis communem vivendi regulam Clericis traditam refert, atque propugnat ex Bulla , ſeu ex Sententia Pii IV. relata a Navarra *Comment.* 4. *de Regular. n.* 7. , *&* 8. occaſiune diſſidii de jure Præcedentiæ Benedictinos inter , & Canonicos Regulares -- „ Comperto ſatis per eos (*ſcilicet Cardinales*) ex compluribus litteris Apoſtolicis , „ diverſiſque aliis documeuria , rationibus , „ & probationibus , quod ipſi Canonici „ fuerunt , & ſunt de illis Clericis a San„ cto Auguſtino, quinimmo a Sanctis Apo„ ſtolis inſtitutis &c. -- Oberit etiam *Can. Scimus* 12. *q.* 1. ex Urbano I. , qui ante Auguſtinum floruit , ubi vitæ communis Clericorum ſermo habetur . Maxima tamen Auguſtino laus jure , ac meritò debetur , cum dubio-procul ejus ſtudio aucta , & dilatata fuerint Clericorum Seminaria , ſicut etiam quoad perfectionem reſtaurata , quæ collapſa erat communis in Clericis vivendi ratio .

13 OBJIC. III. Quamvis Auguſtini ævo fuerit Monachatus , præſens tamen recens plane eſt , proindeque abominabilis , ntpotequi a primu pruſus diſſimilis ; quod evincere contendit Calvinus *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 13. §. 8. 10. 14. , *&* 15. ea referens , quæ Auguſtinus habet *lib. de moribus Eccleſiæ* , & alibi ſæpe ; hinc perperam aſſumens , quæ laudatus Doctor ſcribit apud veteres Monachos ſolemne fuiſſe , videlicet , totos ſe ad charitatem accomodaſſe , noſtrates criminatur velut degeneres , quippe charitatis violatores ; & primò quidem , quia in propriis Eccleſiis conveniunt erigentes altare contra altare ; ſecundò , quia ſicut olim Corinthii damnabiliter dicebant : Ego ſum Pauli , Ego ſum Cephæ &c. , ita impræſentiarum dicunt Monachi : Ego ſum Benedictinus , Ego Dominicanus &c. ; tertiò , quia minimis licèt ceremoniis quamplurimum deferunt , & ad ſuperſtitionem uſque eligunt cibum , & potum , cum Monachi ab Auguſtino exſcripti liberum ciborum permitterent uſum , in eo potiſſimum intenti , ut charismata meliora æmularentur -- Itaque , *ſic* [illegible] *ille* . quot „ ſunt hodie Monaſteria , tot eſſe dico Schiſ„ maticorum conventicula -- Placet alia duo ex *cit. lib. Inſtit.* propriis hæretici verbis ſubdere , prænotando longe aliud olim fuiſſe in Monaſteriis vivendi inſtitutum ; humi cubabant Monachi , potus erat aqua , cibus panis , herbæ , & radices , ab omni delitiarum genere , corporiſque cultu alieni -- In mo„ ribus quanta ſit diſparitas , quid attinet „ ſingillatim exponere ? Hoc conſtat nullum „ eſſe hominum ordinem magis omni vitio„ rum turpitudine inquinatum . Nuſquam „ magis fervent factiones , odia &c. in pau„ cis quidem Cœoobiis pudice vivitur , ſi

„ pudi-

„ pudicitia vocanda est, ubi catenus reprimitur libido, ne palam sit infamia -- Hinc concludit fordidissimus homo, quod via reperitur Monasterium, quod non lupanar sit potios, quam castitatis saerarium.

RESP. Nil novi adversus nos afferunt Novatores. Virus illud per os Calvini, Lutheri, Melancthonis evomit Satanas, quod Manichæi, aliique ejusdem surfuris homines antiquis objiciebant Monachis.

Calvinus revincitur.

Nostrum Monachatum a veteri nequaquam discriminari eadem evincunt momenta, quæ Calvinus adoptat, caput nempe 31. de moribus Ecclesiæ, quod §. 10. recitat; ibi siquidem S. Augustinus palam facit summam illius professionis, & status perfectionem suam fuisse in Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ vinculo, itidem in jejuniis, orationibus, & vigiliis, cum hoc discrimine, quod prima essentialia censentur ad Statum Religiosum, alia verò accidentalia: illud porro indubium est Monachorum cœtus ad unum omnes prædicta profiteri. In aperto namque est neminem Monachis accenseri, qui tria vota non emittat, sicut nullum est invenire institutum, quod quædam jejunia, vigilias, precesque non præscribat, ut evidentissima inductione patet. Fuit etiam antiquitus inter Monachos diversitas in habitu, victu, solitudine, atque hujusmodi accidentalibus, ut, aliis omissis, describit S. Epiphanius *lib. 3. tom. 2. contra Hæreses cap. ultimo, De compendiaria vera doctrina de Fide Cathol. Eccl.*--

Accidentale discrimen antiquitus inter Monachos.

„ Quidam verò ex solitariam vitam degentibus in ipsa Ecclesia, habitant in Civitatibus, aliqui verò in Monasteriis desident, & procul secedunt . . . Sunt præterea aliæ præeminentes vitæ conversationes, quæ in eadem Sancta Catholica Ecclesia servantur, eorum, inquam, qui ab omnibus carnibus abstinent, quadrupedibusque, & volatilibus, ac piscibus, ovo item, & caseo, & alia diversæ vitæ instituta; nam unusquisque secundùm proprium laborem accipit mercedem. Et quidem sane abstinent ab omnibus his; aliqui verò a quadrupedibus solùm, volatilibus verò, & reliquis vescuntur; alii verò a volucribus abstinent, utuntur autem ovis, & piscibus; alii neque ovis vescuntur, alii piscibus solis; alii etiam a piscibus abstinent, caseo verò vescuntur . . . jam verò adhuc alii etiam a pane abstinent . . . multi verò etiam humi dormiunt. Alii neque calceamenta induunt, alii saccum gestant occultum . . . plerique verò in psalmodiis, & assiduis Orationibus, lectionibusque Sacrarum Scripturarum, & secessibus exercentur -- Varietas autem hujusmodi Ecclesiam mire exornat, dicente Psalmista Psal. 44. *Astitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* De discrimine Eremitas inter, & Cœnobitas sermonem habet S. Hieronymus ad Eustochium, S. Isidorus *lib. 2. de Officiis cap. 15.*, Cassianus *Collat. 18. cap. 4.* Hinc ad primam Calvinianam illationem dicimus materialem templorum diversitatem haud solvere Christi unitatem; aliàs distinctio Parochiarum, Diœcesum, Provinciarum everteret fidei unitatem, communemque Ecclesiæ charitatem.

Quæ diversitas officiat unitati.

Dissensio formalis, videlicet in principiis doctrinæ, in dogmatibus eam dissolvit, ac schisma facit. Christum quidem diviserunt Hæretici, divisit Calvinus, & cum fratribus noluit habitare, dum aliam fidem sibi finxit.

Verùm enim verò perperam dicit Hæreticus antiquos Monachos proprias non habuisse Ecclesias, & separatim a turbis Sacramenta non sumpsisse, atque Dei verbum non percepisse: Eremitæ namque procul omnino ab Urbibus, & a populi frequentia vivebant, itidem Cœnobitis rara admodum erant Monasteria in Oppidis consita; proindeque in privatis eorundem Ecclesiis divina persolvebant.

Monachi in propriis Ecclesiis sacra peragebant.

Hac de re habemus momentum apud Epiphanium *in Epist. ad Joannem Episcopum Jerosolymorum*, in qua refert, qualiter Paulinianum S. Hieronymi Fratrem inauguraverit Sacerdotem, ut Monachis in Bethlemitico Cœnobio degentibus Sacramenta ministraret, ea quo laudatus Hieronymus licèt Sacerdotio insignitus ob humilitatem id peragere renuebat. Similiter D. Augustinus *lib. 1. de moribus Ecclesiæ cap. 31.* refert qualiter statis temporibus in unum conveniebant ad audiendum Dei verbum, & Cassianus *Collat. 8. cap. 15.* describit spiritualia Monachorum exercitia, quæ in sejunctis eorundem Conventibus habebantur.

Altera Calvini illatio falsò itidem innititur principio: non enim Corinthiorum schisma in eo versabatur, quod diversos Patres, & Magistros haberent, sed in eo quod virtutem sacræ regenerationis a Ministri probitate pendere arbitrabantur, contendentes perfectius Baptisma a perfectiori Ministro suscipi, hine alii aliis adhærebant; quod satis apte colligitur ea ratione, quam subdit Apostolus: *Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?* Prosequens dein ostendere Apostolos esse mere Dei Ministros; adeoque Dominum viros elegisse indoctos. Prædictam hæresim reprobant Monachi, Fidei articulos, Dei, & Ecclesiæ mandata invicte propugnant, Apostolicam Sedem reverentur, Clericis, & populo communicant, his, quæ omnibus Christifidelibus communia sunt, per proprias Regulas perfectiora superaddunt; & licèt in quibusdam inter se Religiones discriminentur, quælibet tamen eas, quas approbavit Ecclesia, fatetur esse bonas, quamvis una præ alia meliora elegisse Sanctitatis media recognoscat; quod si quandoque aliqua æmulationis contentio suboriatur, hæc est salvâ fide, & charitate. Itaque sicut nullum est schisma, ex quo Christiani alii dicantur Galli, Hispani alii, Germani, Itali, etsi diversas positivas leges civiles, vel Ecclesiasticas habeant; ita perperam Monachis affingitur schisma, ex quo ea his alii dicantur Benedictini, alii Dominicani ob peculiares vivendi formas.

Nullū schisma inter Monachos.

Tertia illatio undique mendaciis scatet: mendacium est veteres Monachos minima non adoptasse, aut cibos non habuisse delectos; putidum mendacium est nostrates majora non servare præcepta, aut charitatem parvipendere. Adeat Calvinus ipsum Augustinum, quem laudat, videlicet *lib. 1. De*

moribus Ecclesiæ cap. 31., & 33. ibique compertum habebit, quæ perfecta vivendi ratio, quæ jejunia, quæ perfectionis momenta vigerent; leget quidem superstitiosum ciborum delectum reprobatum, discet indulgentiam ab ipsomet descriptam infirmis, non jam bene valentibus concessam; adeat hinc Regulas, & præsentium Monachorum Constitutiones, & eadem plane mirabitur, jejunia nempe, solitudinem, publicas preces, orationis studium, aliaque, quæ ab Hæretico desiderari possent; adinveniet ab omnibus, & singulis Ordinibus respici tanquam finem charitatem, præsupposita divinorum præceptorum observantiâ; utque brevius rem totam absolvam, quidquid in antiquis Patribus admiratus est Christianus Orbis, a recentioribus restauratum conspiciet.

Hæreticorum studium adversus Monachos.

Quoad ultimum, in quo totus est Calvinus, sicut & Novatores, Religiosorum crimina oratoriâ ampliatione evulgando, triplicem D. Augustini propositionem placet afferre; prima docet Hæreticos studiose operam dare, ut alicujus Monachi crimen detegant, ut omnes inde deturpent; sic *Epist.* 137. -- Ad quid enim aliud sedent isti, & „ quid aliud captant, nisi ut quisquis Episcopus, vel Clericus Monachus, vel Sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, jactent, contendant, sed non omnes posse manifestari? Et tamen etiam ipsi, cum aliqua maritata invenitur adultera, nec projiciunt uxores suas, nec accusant matres suas; cum autem de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis, vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, ut de omnibus hoc credatur --

Docet altera non nisi insipienter reprobari hominum cœtum, ex quo mali quandoque bonis commisceantur; sic enim habet Psal. 132. ad illa verba: *Ecce quam bonum, & quam jucundum habitare fratres in unum* -- „ Veruntamen charissimi sunt, & qui Monachi falsi sunt, & nos novimus tales; sed non periit Fraternitas pia propter eos, qui profitentur, quod non sunt; tam sunt enim Monachi falsi, quam & Clerici falsi, & Fideles falsi. Omnia ista tria genera, Fratres mei, quæ aliquando vobis commendavimus, ut puto non semel, habent bonos suos, habent malos suos. De tribus enim istis generibus dictum est, duo in agro, unus assumetur, & unus relinquetur --

Tertia docet Ecclesiam totis viribus incumbere, ut devios ad semitas justitiæ ducat; alloquens enim S. Doctor Manichæos *lib. de moribus Ecclesiæ cap.* 34., habet -- „ Nunc vos illud admoneo, ut aliquando Ecclesiæ Catholicæ maledicere desinatis, vituperando mores hominum, quos & ipsa condemnat, & quos quotidie tanquam malos filios corrigere studet -- Ita desinant Acatholici Monachis maledicere, Religiosorum mores execrando, quos regularis disciplina condemnat, & tanquam malos filios castigat, ut in aperto est per usum exhortationum, atque quotidianæ correctionis, pastoralium visitationum, & hujusmodi. Non inficias imus quosdam non emendari, atque in peccatis sordescere; verum hac super re egregie dicebat laudatus Augustinus *Epist.* 137. versus finem -- Quantumlibet vigilet disci- „ plina domus meæ, homo sum, & inter homines vivo, nec mihi arrogare audeo, ut domus mea sit melior, quam Arca Noe, ubi tamen inter octo homines reprobus unus inventus est, aut melior quam domus Abrahæ &c. Simpliciter autem fateor coram Deo nostro, qui testis est super animam meam, ex quo Deo servire cœpi, quomodo difficile sum expertus meliores, quam qui in Monasteriis profecerunt, ita non sum expertus pejores, quam qui in Monasteriis ceciderunt, ita ut hinc arbitrer in Apocalypsi scriptum: Justus justior fiet, & sordidus sordescat adhuc -- Quod inde evenit, quia obcæcantur, divinæ gratiæ refugientes lumen.

Religiosi mali reprobati, & castigati.

Illud tamen indubium est, eam peccandi licentiam, quam evulgat Calvinus, haud esse in Claustris; non enim obcæcati tolerantur; siquidem si emendari renuunt, vel tanquam membrum putre abscinduntur, vel Apostatæ efficiuntur, & ad Acatholicorum castra transeunt, apud quos, ut benevole recipiantur, mendaciter iniqua adversus Religiosum Statum evomunt, unde Monachi omnes ejusdem furfuris censentur ab Hæreticis. Ultro fatemur sub temporibus Calvini, & Lutheri plures a Monastico Statu turpiter defecisse, sed Calvinum, & Lutherum seductores agnoscunt. At Religionum decus non est imminutum. Suscitavit Dominus sanctissimos viros, & mulieres juxta cor suum, ut vel novos instituerent ordines, vel collapsos perfectissime restaurarent, quod universo, qua late patet, orbi notum est.

Exquirere tamen juvat a Calvino, si tanti facit antiquam Monachalis Status disciplinam, si illa nostrorum temporum adeo a recto aberrat, cur zelans zelum legis non studuit Monachos juxta veterum exemplar excitare? Sed quid a prævaricatore, qui reformationis specie Ecclesiam conatus est evertere, foret sperandum? Dicamus ergo Calvinistis, quod post enarratam sanctissimam Monachorum vitam Manichæis dicebat Augustinus *lib. de moribus Ecclesiæ cap.* 31. -- „ Hæc Manichæi reprehendite, si potestis. Nolite cæcis hominibus, & discernere invalidis nostra ostentare zizania -- Hinc ad hujusce ævi Monachos conversus concludat, verbis *Epist.* 137. relatis -- Quapropter etsi contristamur de aliquibus purgamentis, consolamur tamen etiam de pluribus ornamentis. Nolite ergo propter amurcam, quâ oculi vestri offenduntur, torcularia detestari, unde Apothecæ Dominicæ fructu olei luminosioris implentur --

14 OBJIC. IV. Monachatus, qui anteactæ vitæ noxas delet, qui eum innocentiæ statum tribuit, quem regenerationis lavacrum donat, qui præstat, ut Monachus de patratis ante Monasticam vitam non sit redditurus rationem, quique in eum constituit statum, ut si quis statim a suscepta Monasticæ vitæ ratione decedat, in cœlum ascen-

ascendat, Monachatus, inquam, hujusce-modi alius plane est ab eo, qui talibus non est insignitus privilegiis; atqui Monachatus noster hisce omnibus fruitur privilegiis, ut pleno ore Scholastici proclamant, secus antiquus, cum de prædictis altum apud Patres habeatur silentium; ergo.

RESP. Neg. min. quoad utramque partem; quoad primam rejicitur ad mentem Novatorum: supponit namque, quod Pontificii Theologi in eam confluant sententiam, quod Religiosa Professio quoad dimissionem pœnæ, & culpæ *ex opere operato* Baptismati æquipolleat, cum Catholici ad unum omnes doceant quidem Baptisma gratiam conferre, omnemque pœnam delere, secus Monasticam Professionem; id unum propugnant, quod posito statu gratiæ, atque suppositâ per contritionem, vel confessionem criminum relaxatione, actus ille supereaccellens *ex opere operantis* totum deleat temporalis pœnæ reatum; si enim eleemosyna a justo elargita pro tali reatu ea parte satisfacit, cur rerum omnium abdicatio, & absoluta Deo consecratio reatum ex toto non extinguet? Sic argumentatur Angelicus 2. 2. *q.* 189. *art.* 3. *ad* 3.

Quid præstet Religiosa Professio.

Negatur similiter minor propositio quoad partem alteram; Patres siquidem docent per opera ex charitate facta debitam culpæ pœnam deleri, & quidem majorem, quo ea sunt excellentiora, quo sensu S. Hieronymus *Epist.* 25. de Blesilla scribit, secundo quodammodo se baptismo lavisse, quando ante quatuor menses in Monasterio se recludere proposuerat; S. Bernardus *Tract. de præcepto, & dispensatione cap.* 17. interrogatus, cur Religiosa Professio dicatur baptismus, reposuit, quia cum Christo crucifigitur Religiosus, & sibi, & mundo moritur. Hinc compertum fit Professionem ex sola operantis dispositione reatum pœnæ delere, & hoc sensisse Patres, quod perperam negant Novatores.

Quid senserint Patres de Religiosa Professione.

15 OBJIC. V. Monachatus voto adstrictus essentialiter ab eo discriminatur, qui voto non ligatur; sed discrimen hocce adinvenitur antiquum inter, & novum Monachorum institutum: habemus enim ex Athanasio ad Dracontium Eremicolas nullo adstrictos fuisse vinculo -- Multi quoque ex Epi-
„ scopis matrimonia non injerunt. Mona-
„ chi contra liberorum parentes facti sunt.
„ quemadmodum vicissim Episcopos filiorum
„ Patres. & Monachos generis potestatem
„ non quæsivisse animadvertas -- ergo.

RESP. Abutuntur Athanasio Hæretici; laudato siquidem loco de Monachorum voto altum silentium; id unum explicat aliquos inveniri sive inter Monachos, sive inter Præsules, qui prave vivunt; ceterum alibi, puta *de exhortatione ad Monachos* aperte docet conjugale vinculum fore monasticæ vitæ impedimentum; & quidem consone ad S. Cyprianum *Epist.* 11., in qua Virginem Deo sacram, medio voto, incestuosam nuncupat, si carnaliter delinquat, sicut adultera est, quæ cum altero jacet viro, eamque ab Ecclesiæ prohibet ingressu, & ni pœniteat, gravissime a Deo puniendam declamat.

Vota in antiquis Monachis.

15 Pleraque omitto, quæ adversus Monachos, relate ad veteres, evomunt Hæretici, antiqua videlicet Monasteria fuisse habitacula doctissimorum virorum, nostra verò fucorum fore latibula, illa gymnasia pietatis, hæc (nempe Benedictina) Seminaria scholarum ad pueros erudiendos, Benedictum Regna potius, quam Cœnobia reliquisse posteris. Hujuscemodi namque calumniæ evanescunt, tanquam pulvis, quem projicit ventus a facie terræ. Tot enim eruditionis, doctrinæque volumina a Religiosis prodiere, ut de mendacio satis arguant Hæreticos; qui verò Puerorum in Monasteriis educationem irrident, a sana eruditione se longe abesse satis ostendunt. In iisdem siquidem Cœnobiis a tempore S. Basilii recipiebantur pueri, ut videre est in Regulis fusiùs disputatis. *Interrog.* 19. -- Cum Do-
„ minus dicat: Sinite parvulos venire ad
„ me, & Apostolus eum laudet, qui ab in-
„ fantia sacras litteras didicisset, prorsus ad
„ eos, qui ad nos accedunt, admittendos,
„ nullum ætatis tempus non esse idoneum
„ judicamus, vel ipsius adeo teneræ, atque
„ ineuntis, ut videlicet, qui orbati paren-
„ tibus sint, eos nostra sponte ipsi assuma-
„ mus, & exemplo Job parentes pupillorum
„ simus. Qui autem sub parentibus sint,
„ eos ab ipsis ad nos adductos multis adhi-
„ bitis testibus recipiamus... Non ii tamen
„ propterea ad reliquum fratrum corpus ag-
„ gregandi, aut cum his simul censendi
„ sunt, ne videlicet, si illi propositum suum
„ minus fuerint assecuti, eorum postea pro-
„ bra in omnes promiscuè pietatis sectatores
„ redundent, sed educandi illi sunt cum
„ omni charitate, non secus ac si communes
„ totius Fratrum collegii filii essent -- &
prosequitur tum hunc morem recipiendi pueros commendando, tum tempus decernendo, quo *admittenda est Virginitatis professio*. Cur igitur laudabilem hanc, & vetustate venerabilem consuetudinem malè carpunt Novatores? Extant similiter ampla, & quæ regiam sapiunt magnificentiam Monasteria; verùm hoc non Monachorum vitio verti debet, sed Principum potius commendanda pietas, atque liberalitas, qui non jam in profanos, sed in pios usus thesauros expendere satius judicarunt.

Pueri antiquitus in Monasteriis educati.

CONTROVERSIA II.

AN CHRISTIANA PERFECTIO PRO STATU VIÆ VIRIBUS GRATIÆ POSSIT ASSEQUI.

16 HAud possumus absque confusione Religiosi Status naturam prosequi, aut falsa Acatholicorum dogmata adversus novæ legis perfectionem evellere, nisi termini, quibus res tota innititur, elucidentur, status nempe, & perfectio. Quoniam verò Apostolicæ Sedis judicio inconcussa est D. Thomæ doctrina, ipsâ præeunte ad utriusque vocabuli elucidationem descendimus.

17 Status igitur juxta Angelicum Doctorem 2. 2. *q.* 183. *art.* 1. -- Significat quandam positionis differentiam secundùm modum suæ naturæ, quasi in quadam immobilitate; est enim naturale homini, ut caput ejus in superiora tendat, & pedes in terra firmentur &c. Membra media convenienti ordine disponantur, quod quidem non accidit, si homo jaceat, vel sedeat, vel accumbat, sed solùm quando erectus stat, nec rursus stare dicitur, si moveatur, sed quando quiescit -- ea qua doctrina satis innuitur duo necessaria fore ad constituendam rationem status, de quo impræsentiarum, rei nempe perfectionem quasi consummatam in suo genere, & linea, & quandam insimul in eâ immobilitatem, & quietem. De primo occurrit exemplum in naturalibus, tunc enim vivens statum consecutum fuisse dicitur, cum ad terminum incrementi pervenit, qui consummatam quandam perfectionem in suo genere importat; alterum ipsum status nomen declarat; quæ enim in perpetuo sunt motu, haud dicuntur statum habere. Status itaque quietem, & immutabilitatem quandam exposcit -- Unde & circa homines ea, quæ de facili circa eos variantur, & extrinseca sunt, non constituunt statum, puta, quod aliquis sit Dives vel Pauper, in dignitate constitutus, vel plebejus, vel si quid aliud est hujusmodi -- sic laudatus Doctor *cit. loco*. Status sub hac intelligentia, si homini aptetur, dicitur moralis, & quandam involvit obligationem ex gravi, & permanenti causa exortam, prout quis sui, vel alieni juris est in spiritualibus, vel politicis, proindeque status ad libertatem pertinet, vel servitutem.

Status dicit immobilitatē, & quietem.

18 Requiritur igitur aliqua obligatio; status siquidem moralis moralem exigit firmitatem, quæ sine obligatione subsistere nequaquam valet: & ratio in aperto est; quia status non jam præcise actum, vel exercitium dicit, sed jus quoddam, modumque vivendi; ea propter haud censetur quis habere statum servitutis, qui aliquando alteri obsequitur, sed qui ex peculiari debito; debet itidem ex permanenti causa oriri; obligatio namque non habens permanentiam nequit esse conditio pro firmitate status necessaria; dicitur demum prout quis sui, vel alieni est juris: etenim omnis moralis status versatur circa personam, quæ vel sui juris est, idest, libera, vel juris alterius; quoniam verò jus suum, & alienum servitutem facit, & libertatem, ideo absolute dicitur, quod status ad libertatem, vel servitutem pertinet. Hocce in spiritualibus compertum fit; damus communiter duplicem statum, scilicet gratiæ, & peccati, status peccati perperam dicitur libertatis; etenim fractis legum vinculis vult sibi vivere peccator, quod innuebat Jeremias 2. v. 30. *Rupisti vincula, fregisti jugum, dixisti non serviam*: cumque peccatum gratiam auferat ad resurgendum necessariam, demeritorie ea natura sua immobilem causam dicit. Status gratiæ est quidem libertatis a peccato, sed est servitutis ob legis obligationem, cui subditur, immo vult subdi juxta illud ad Rom. 6. v. 18. *Liberati a peccato, servi facti estis justitiæ*, quæ servitus nobilissima est; facit enim amicos Dei: Joan. 15. v. 15. *Jam non dicam vos servos; vos autem dixi amicos*: Porro gratia sanctificans ea suis intrinsecis firma est, & stabilis.

Quæ in motu sunt, statum non habent.

Status aliut gratiæ, aliut peccati.

In politicis datur status Virginum, Viduarum, Conjugatorum: duo primi ad libertatem spectant; & quia liberias in naturali jure, quod immobile est, fundatur, causam importat permanentem, hujuscemodi statum constituentem; alter servitutem involvit, dicens conjugale vinculum omnino indissolubile.

Diversitas status in naturalibus.

Laici, Clerici, Monachi statum constituunt. Primus relate ad sequentes censetur libertatis, reliqui servitutis ob subordinationem ad peculiaria onera, & hi causam habent permanentem; Clericus namque inauguratur per aliquid indelebile, atque per Sacramentum invariabile; Monachus autem votis adstringitur, quæ ad obitum usque firma perseverant. Sub hisce quasi generibus status alii peculiares adinveniuntur, qui suas speciales causas permanentes sortiuntur; propterea jure optimo status ordinem dicit ad obligationem, vel eam habendi, ut in statu servitutis, vel eâ carendi, ut in statu libertatis. Haud inficias imus posse quempiam ab uno ad alium statum transire, puta a statu Virginali ad Conjugalem; eaque propter dicimus statum quemcunque non omnimodam, sed aliqualem importare immobilitatem.

19 Status servitutis justitiæ, & libertatis a peccato, & status libertatis peccati, & servitutis ad Diabolum (qui tunc est, cum quis ea habitu inclinatur ad malum, sicuti alter adinvenitur, quando quis ea habitu ad bonum tendit) humano acquiritur studio, ut habet Apostolus ad Rom. 6. v. 16. *Cui exhibetis vos servos ad obediendum; servi ejus estis, cui obedistis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad justitiam*. Quoniam verò in omni humano rerum studio invenire est principium, medium, & terminum, ideo consequens est statum spiritualis servitutis, & libertatis secundùm tria discriminari, videlicet secundùm principium, ad quod status incipientium spectat, & medium, ad quod proficientium, & terminum ad quod perfectorum, ut explicat S. Thom. *laud. loco art.* 4.

Status rerum tria dicit.

20 Moralem dilucidavimus statum, præscindendo a statu vitæ Christianæ, & non Christianæ; impræsentiarum, ut propius ad rem nostram accedamus, brevi calamo evolvendum superest, quid sit status Christianæ vitæ. Compertum est in Ecclesia aliquid haberi commune cum cœtibus infidelium, politiam, nempe, ad pacis, bonorumque temporalium conservationem ordinatam, & de statu hominis Christiani quantum ad hoc non recurrit sermo, sicut neque secundum Ecclesiasticam hierarchiam; & licèt Ecclesia in militantem dividatur, & triumphantem, de illa tantummodo nunc agimus: hæc igitur importat statum viæ in æternam beatitudinem tendentis, mediâ fide, bonisque operibus, atque in idem redit, cum

statu

statu Christianæ vitæ, qui in eo consistit, ut quædam sit professio, modusque tendendi ad acquirendum cœlestis remunerationis bravium. Status hujuscemodi maximam habet firmitatem, cum & fundetur supra Christi petram, & in singulis initietur per fidem, quæ validissimis innititur fundamentis, tum in charactere baptismatis, per quod profitetur fidelis in eo ad mortem usque perseverare. Hæc quoad statum.

Describitur perfectio.

21 Nunc quoad terminum alium: perfectio itaque a S. Thom. 2. 2. *q.* 184. *art.* 1. sequentibus describitur -- Unumquodque dicitur esse perfectum, in quantum attingit proprium finem, qui est ultima rei perfectio -- Unde consecutio proprii finis perfectio rei dicenda erit; eaque propter perfectio vitæ Christianæ pro hoc statu illud erit, per quod homo Deo, qui humanæ mentis finis ultimus, atque beatitudo est, unitur. Porro charitas hoc præstat, dicente Joanne cap. 4. v. 16. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*; ideoque docet Apostolus ad Coloss. 3. v. 24. *Super omnia charitatem habete, quæ est vinculum perfectionis*: hinc charitas dicitur finis præcepti, quia præcepta omnia ad charitatem ordinantur, & cum & ipsa ad Deum dirigatur, cadit sub præcepto: ex his satis apparet perfectionem simpliciter, & essentialiter versari inter dilectionem Dei, & proximi, ut restatur Scriptura Matth. 22. v. 40. *In his duobus mandatis universa lex pendet, & Prophetæ.*

Est & perfectio, quæ ex aliis virtutibus coalescit; verùm hæc non est simpliciter dicenda perfectio; sicut perfectio essentialis animalis sita est in dispositione membrorum, aliorumque, quæ ad vitam sunt necessaria, cetera extrinsecus adjacent, puta albedo, vel nigredo. Vitam itaque Christianam charitas facit, dicente Joanne Epist. 1. cap. 3. v. 14. *Qui non diligit, manet in morte.*

Virtus hæc adeo perfecta sibi opposita habet impedimenta, per quæ destrui potest; quare necessaria est præceptorum adimpletio, per quam charitas deperdita reparetur, & reparata conservetur; ex quo illud habetur effatum, perfectionem consistere in præceptis. Præcitata autem impedimenta inter se discriminantur, nonnulla siquidem charitati non adversantur, sed ipsius actui, hoc est, retardando ejusdem perfectionem, inter hæc recensentur propria libertas, terrenarum rerum usus, sicut & matrimonialis conversatio; removentur ista per observantiam consiliorum, quæ si solemniter sint professa, statum constituunt; hinc duplicem statum perfectionis habemus alium communem, & essentialem, specialem, & instrumentalem alterum; convenit ille Christianis omnibus, qui in sacro regenerationis lavacro præceptorum observantiam per ordinem ad æternam felicitatem profitentur, alter solos Monachos, atque Antistites afficit, qui præter præcepta adoptarunt Evangelica Consilia, modo infra explicando, & licèt uterque sit verus perfectionis status, secundus tamen hanc solummodo sortitur nomenclaturam; hinc colligere fas est quendam esse posse in

Impedimenta, quæ perfectionem retardant.

statu perfectionis, quin sit perfectus, ut malus Monachus, sicut & alterum perfectum fore, etsi extra perfectionis statum, ut Laicum, qui rite, sancteque vivat.

22 His prælibatis descendimus ad examen Catholicæ veritatis, unde doctrina perfectionis magis enucleabitur. Quæ de statu perfectionis sive communis, sive peculiaris dedimus, variis obnubilantur erroribus, quos operæ pretium erit ordine quodam evellere. Quoniam verò communis perfectionis status est primarius, & substantialis, e recta methodo est, ut dogmata, quæ ad ipsum spectant, primitus dilucidemus, acturi postmodum de his, quæ specialem statum respiciunt. Diximus Christianæ vitæ perfectionem charitatem, atque mandatorum observantiam involvere: statum hujuscemodi consequi posse plerique ex Hæreticis inficiantur, quatenus legem Dei, & potissimùm quoad dilectionis præceptum, haud adimpleri posse proclamant. Lutherus *in resp. ad Dialogum Sylvestri Prieratis* -- Pessime facis, quod negas Salvatorem impossibilia jussisse: plusquam pessime facis, quod hanc falsitatem audes appellare. Non possumus in hac vita mandata Dei implere -- Calvinus *lib. 2. Instit. cap. 7.* -- Sit extra Controversiam; impossibile esse in hac carne legis implementum -- His concinit Bucerus *lib. de Concordantia Controversiarum tit. de Justificatione*, Melancthon, aliique ex Novatoribus, quem errorem a Manichæis didicisse possumus affirmare. Catholica Ecclesia ex adverso propugnat mandata Dei possibilia fore, & communem perfectionis statum viribus gratiæ in hac vita assequi posse. Sub hisce terminis ab Heterodoxis Controversia proponitur, adeoque sub iisdem examinatur.

Lex Dei observari potest.

Dicendum itaque Christianam perfectionem pro statu viæ viribus gratiæ assequi posse.

23 PROB. I. Status ille in hac vita haberi valet, qui nobis a Christo, ut consequendus proponitur, ad quem nos provocat, immo ut amplectatur, præcepto adstringit; atqui Christus proponit, immo præcipit statum perfectinnis ut consequendum, amplectandumque in hac vita; ergo &c. Minor propositio evincitur. Matth. 5. legitur: *Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est*: *Estote*, inquit Christus, de præsenti, ut compertum habeamus nos pro statu viæ invitari ad perfectionem; quod jam innuebat Gen. 17. v. 1. *Ambula coram me, & esto perfectus*; etenim ambulatio coram Deo non nisi in via adinvenitur, dicente Apostolo 2. ad Corinth. 5. v. 7. *Per fidem enim ambulamus*: porro si proponitur ut consequenda talis perfectio, haud censenda est impossibilis; cum naturæ lumine innotescat Deum non posse ad impossibilia nos invitare; hoc namque proprium est irrisoris, & insipientis Magistri.

Dei perfectio imitanda.

24 DICES. Locus hic oppositum suadet; præcipitur siquidem, ut perfecti simus, sicut Pater cœlestis perfectus est, quod sane impossibile fore nemo unus est, qui non videat, cum eadem voluntas, & natura in Deo, ac Creaturis esse deberet.

Verùm audiamus Augustinum, qui rem plane dilucidat. *Libro igitur 2. contra Maximinum*

minum cap. 12., habet -- Non enim „ quia dicit: estote ergo & vos perfecti, „ sicut Pater vester cœlestis perfectus est, „ vult illos Deo, naturæ unitate conjungere, „ tanquam illorum, & illius una, eademque „ que natura sit, sed perfectos vult esse in „ natura sua, sicut Deus est perfectus in „ sua, quamvis diversa, non una; quod nisi „ in ipso simus, omnino esse non possumus-- Porro per charitatem sumus in Deo: *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Eundem textum explicat S. Doctor *de Ser. Domini in monte lib.* 1. *cap.* 21.-- Ita tamen „ ut Deus intelligatur perfectus tan„ quam Deus, & anima perfecta tanquam „ anima -- Ille scilicet per sanctitatem increatam, ista per creatam. Augustino concinit S. Thomas in hunc locum -- Estote „ perfecti in charitate Dei, & proximi; sicut „ Pater vester cœlestis perfectus est: *Sicut* „ imitationem notat, non æqualitatem; „ quasi dicat; hoc, quod dixi, faciatis, ut „ mereamini esse filii Patris cœlestis per „ adoptionis gratiam -- Hinc explicat perfectionem tum viæ, tum patriæ, & de utraque diserte loquitur.

Perfectio Creaturæ per imitationem perfectionis divinæ.

25 PROB. II. Christianæ vitæ perfectio sita est in dilectione per observantiam mandatorum; sed mandatorum observantia haberi potest in via; ergo etiam Christiana perfectio Prob. min. Absurdum est dicere neminem posse in hoc viatoris statu fore Christi discipulum; cum e re Christiana sit nervis omnibus ad hoc conari; sed qui Christi discipulus est, divinæ legis servat mandata: etenim Joan. 13. v. 35 legitur. *In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem*; proximi autem dilectio mandatorum infert adimpletionem, dicente Apostolo ad Rom. 13. v. 8. *Qui diligit proximum, legem implevit*; & ad Galat. 5. v. 14. *Lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum*; & Joan. 15. v. 14. *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis.* Potissimum igitur discipulorum Christi insigne non aliud est, quam dilectio proximi, quæ sane absque mandatorum observantia adinveniri nequaquam potest, ut mox vidimus.

Proximi dilectio observantiam involvit mandatorum.

26 Dicit Melancthon *in loco comm. de adimpletione legis* proximum quidem diligi posse, sed perperam inferri ex hoc legem impleri. Stultum quippe est somniare, proximi dilectionem hominem justificare, atque divinæ legi facere satis.

Quam impie loquutus Hæreticus, abunde compertum sit, ex quo, data solutione, Deum; qui clare adeo astruit per dilectionem proximi legem impleri, mendacem facit. Proximi dilectionem vere justificare declarat Joannes Epist. 1. cap. 3. v. 14. *Translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres*; & Apostolus *ad Rom.* 13. per inductionem egregie ostendit per dilectionem proximi legem adimpleri: etenim qui proximum diligit, nil mali adversus eum intentat, ut dicit 1. *ad Corinth.* 13., atqui omne legis mandatum nil aliud involvit, nisi ut a malo abstineamus; ergo. Utque res clarescat, notandum occurrit, quod in sincera

Dilectio proximi justificat.

proximi dilectione dilectio Dei importatur,
A tanquam causa in effectu: 1. Joan. 4. v. 21. *Et hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum*; & ex adverso dilectio proximi involvitur in Dei dilectione, sicut effectus in causa; ea propter *ibidem v.* 20. habetur: *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit: mendax est.* Videatur S. Thomas in laudatum *caput* 13. *ad Rom.*, qui apte rem totam explicat. Concludit dein Apostolus ibid. v. 20. *Plenitudo ergo legis, dilectio*, idest lex impletur, & perficitur per dilectionem.

27 PROB. III. Quod nostri juris est, & facili negotio consequi potest, haud im-
B possibile censendum est; sed totius legis observatio, in qua Christianæ vitæ perfectio sita est, adjuvante gratia, est nostri juris, & de facili consequi valet; ergo possibilis est ejusdem consecutio. Minorem habemus Ecclesiastici 15. v. 16., & seqq. *Si volueris mandata servare, conservabunt te.. Apposuit tibi aquam, & ignem, ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita, & mors, bonum, & malum, quod placuerit ei, dabitur illi.* Nequit sane clarius demonstrari possibilitas, atque facilitas pro libito legem adimplendi. Veteri novum consonat testamentum. Matth. 11. v. 30. *Jugum meum*
C *suave est, & onus meum leve.* 1. Joan. 5. v. 3. *Et mandata ejus gravia non sunt.* Si non sunt gravia, de facili adimpleri poterunt, atque adeo haud impossibilia censenda sunt, quod aperte jam declaraverat Psalmista Psal. 118. v. 32. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum*, non est utique impossibilis, immo nec aspera, & difficilis via, quæ celeri conficitur cursu; & merito sane; etenim per cordis dilatationem, medio spiritu charitatis, ardua quæque nullo negotio, molestiâve absolvuntur. Spiritum charitatis hoc præstare posse, infra palam fiet ex Patribus.

Christiana perfectio nostri juris est.

D 28 Dicit Calvinus in Antidoto Concilii Tridentini, ideo legem Dei non esse gravem, quia justis non imputatur prævaricatio, teste namque Apostolo ad Galat. 3. v. 13. *Christus nos redemit de maledicto legis*, & ad Rom. 8. v. 1. *Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu.*

Scripturis abutitur Calvinus, vel enim illa non imputatio legis obligationem tollit, vel tollit peccati reatum, qui media transgressione incurritur: si primum, jam ratio legis, & oneris qualitas destruitur, propterea que Dei mandatorum non erit grave jugum; si verò solummodo solvat reatum prævarica-
E tionis, tunc lex erit gravissima, quippe quæ ita premit, ut ponderi succumbat fidelis, licèt post lapsum Deum habeat sublevantem. Ceterum in superiùs laudatis Scripturis duo adinveniuntur, unum quod lex Christi onus sit, atque jugum, aliud quod non jam grave, sed suave, & leve; aliàs loca, quibus abutuntur Hæretici nobis favent, eosdemque redarguunt; siquidem maledictum illud, a quo nos Deus liberavit, non est absolutio a lege, vel legis impossibilitas, sed potius ibidem legis adimplementum firmatur, ejusdemque possibilis executio: dicitur namque

ad

ad Galat. 3. v. 10. *Maledictus omnis, qui non permanserit in omnibus, quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea . . . Lex autem non est ex fide, sed qui fecerit ea, vivet in illis*. Maledictum igitur, a quo nos Christus liberavit, non aliud erat, nisi quia lex vetus, ejusdemque opera non justificabant, sed fides Christi ad hoc vim præstabat, nec lex illa robur conferebat ad mandatorum observantiam; impræsentiarum verò Christi gratia, atque opera legis justificant, viresque præbent ad legis adimplementum, quod prævidit Ezechiel cap. 36. v. 27. *Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam, ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiatis*. In aperto itaque est in lege gratiæ non dari exemptionem a lege, aut impossibilitatem mandatorum, sed potius spiritum adimplendi legem. Alter itidem textus nobis arridet: docet namque Apostolus duplicem dari legem, aliam carnis, spiritus aliam; qui vitam secundùm hanc instituunt, nihil habent damnationis: porro Christus hujuscemodi dedit legem, quæ in mandatorum observantia per spiritum charitatis sita est. Hanc doctrinam habes ex Patribus, & S. Augustinus pluribus in locis eam versat, ut videre est in explanatione utriusque textus, quam tradit S. Doctor.

Christus a legis maledicto liberavit per gratiam.

29 PROB. IV. Reprobanda est doctrina, quæ Christi adventum in salutem populorum irritum facit; sed hujusmodi est doctrina, quæ præcepta astruit impossibilia; ergo. Minor clarescet. Ad Rom. 8. *Christus passus est, ut justificatio legis impleretur in nobis*; venit Christus, ut nos erudiret ad orandum mediis petitionibus Dominicæ Orationis, eas inter una est, quâ præceptorum adimplementum exposcimus Matth. 6. v. 10. *Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra*; & ad Heb. 5. v. 9. *Factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ*; 1. Joan. 3. v. 8. *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera Diaboli*; atqui si lex nequiret impleri, non posset dari justificatio; siquidem *factores legis justificabuntur*; ad Rom. 2. v. 13., nec fieri posset voluntas Dei in terra, sicut in cælo; Angeli namque Dei voluntatem quovis tempore faciunt, ejus mandata exequendo, nulla itidem Christo præstaretur obedientia, eaque propter nobis non foret causa salutis; non enim intelligitur obedientia, ubi lex non impletur, nec opera Diaboli, nempe peccata, dissolverentur; quia omnis peccator legis prævaricator est; ergo Christi adventus plane irritus foret.

Christus in salutem populorum.

30 Dicunt Novatores Christi adventum haud irritum fore; siquidem justorum opera, etiam si peccata sint, placita tamen sunt Deo Patri propter ipsummet Christum, cui per fidem reconciliati sumus.

Verùm, quis hosce blasphemos non execretur? Et primo quidem: nil solemnius in Scripturis, quam Deum odio habere peccatum, peccatum Deo displicere; & jure & meritò cum peccatum ab intrinseco, atque essentiali conceptu Dei offensa sit; quod autem talis est naturæ, quonam pacto Deo placere valet? II. Compertum est Christum venisse, ut peccatorum purgationem faceret. Clamat enim Præcursor: *Ecce qui tollit peccata mundi*; ast si per Christum Deo placerent peccata, scelerum Patronus evasisset, eorumque promotor; ergo. III. Notum est in opere Redemptionis nil ultra sanctitatis posse desiderari; sed si Protestantibus credendum foret, jam fuisset opus omni impietate refertum, utpote quod ordinatum fini, quod rationi adversatur, videlicet, ut Deo peccata placerent. Addas velim implicare reconciliationem a Christo factam absque mundatione a peccatis; etenim cur lavacrum regenerationis instituit, ut homines a peccatis expurgarentur? cur dedit verbum sanctificationis, ut dimitterentur crimina? cur prædicavit Dominus pœnitentiam, ut absolutionem a noxis obtinerent? Quid plura? Adeo exorbitat Hæreticorum solutio, ut totam susdeque vertat Scripturam, atque lumen rationis obtegat.

Peccatum nusquam Deo placere potest.

31 PROB. V. Deus sincerissima voluntate ad salutem necessaria disposuit, atque abunde humanæ providit infirmitati, ut palam faciunt Scripturæ; Isaiæ 5. v. 4. *Quid est, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei?* Eccl. 18. v. 9. *Et effudit super eos misericordiam suam*: Psal. 144. v. 9. *Miserationes ejus super omnia opera ejus*; & Psal. 62. v. 6. *Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea*; Matth. 23. v. 37. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum Gallina congregat pullos suos sub alis*; Joan. 3. v. 16. *Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum Unigenitum daret*; ad Rom. 5. v. 20. *Ubi abundavit delictum, superabundavit, & gratia*; his indubie donorum affluentia, & auxiliorum frequentia declaratur, quæ hominibus elargitur Deus, ut salutem consequantur; sed cum hac sincera voluntate, atque superexcellenti bonitate non compatitur impossibilia dedisse præcepta, tanquam media ad salutem necessaria; ergo. Et sane sævitiem saperet hujusmodi providentia, quæ sub comminatione æternæ damnationis mandatorum observantiam præciperet, cum aliàs impossibile foret ea adimplere

Sincera Dei voluntas salvandi homines.

32 DICES, Christum pro nobis adimplere mandata, cujus observantia per fidem nobis imputatur.

Sed inane est effugium; etenim præter fidei præceptum, alia quoque servanda nobis dedit Dominus: Matth. 19 v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Nobis dictum est: *Diliges Dominum Deum tuum. Non occides. Non furaberis &c.*, hæcque ut adimplenda proponuntur. Apostolus æternam sperabat felicitatem, quia affirmare non dubitabat 2. ad Timoth. 4. v. 7., & seq. *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Judex: non solùm autem mihi, sed & iis qui diligunt adventum ejus*. Diligentibus itaque, certantibus præmium datur. Matth. 11. v. 12. dicitur: *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Verùm quomodo rapitur, si nobis vim nullam facimus per observantiam mandatorum? Itidem cur exprobamur, si præcepta transgrediendo a semitis justitiæ declinamus? Jerem. 2. v. 12.,

&

& seq. *Obstupescite cœli , & portæ ejus desolamini vehementer ; me dereliquerunt fontem aquæ vivæ* . Isai. 1. v. 2. *Audite cœli , auribus percipe terra , quoniam Dominus locutus est . Filios enutrivi , & exaltavi : ipsi autem spreverunt me* . Frustra sane conquereretur Deus de contemptu per peccatum , si mandata hominibus impossibilia forent .

Dominus juste exprobat peccatores .

33 PROB. VI. A ratione alienum est asserere humanum Legislatoecm præ Divino , *per quem Reges regnant , & legum conditores justa decernunt* , majoris prudentiæ , discretionis , & justitiæ dote insignitum ; sed nullus Legislator humanus præcipit impossibile , immo si id intentaret , lex nulla foret. Hinc judex in humanis nusquam gravi pœna eum mulctat , qui id peragit , quod evitare non potuit ; qua igitur pervicacia affirmari potest , Deum impossibilia præcepisse , atque gravissimis punire suppliciis hujusmodi legis transgressores ?

Impossibile nequit præcipi .

34 Dicit Kemnitius politicam justitiam , quæ docet impossibile non fore præcipiendum , haud habere locum in ordine supernaturali .

Sed cæcutiunt in meridie Novatores , non enim præcise humana justitia hoc dictat, verùm etiam naturæ lumen : etenim sicut potestas , quæ in humanis habetur divinæ potestatis participium est , ita honestas , justitia , & rectitudo humanarum legum a divina lege derivare ad unum omnes fateantur oportet . His adde naturale insimul , & supernaturale lumen aperte declarare Deum esse sapientem , justum , rectum , prudentem, & misericordem ; quâ ergo audaciâ affirmare quis poterit ab ipso conditam legem , quæ observari non possit ; cum hoc laudatis adversetur prædicatis ?

Hominem justificari ultro admittunt adversarii , cumque justificati ex Deo nati sint , dicente Joanne cap. 1. v. 13. *Qui non ex sanguinibus , neque ex voluntate carnis , neque ex voluntate viri , sed ex Deo nati sunt*, fas est legem adimplevisse ; scriptum est enim 1. Joan. 3. v. 9. *Qui ex Deo natus est , peccatum non facit , quoniam semen ipsius in eo manet , & non potest peccare , quoniam ex Deo natus est* , quia , ut explicat S. Thomas *ibid.* gratiam habet ad evitandum peccatum , & quandiu eâ utitur , non peccat : porro qui non peccat , legem adimplet ; ideoque in justis illud completur Pauli , quod adversus eos non est lex : ad Galat. 5. v. 18. *Si spiritu ducimini , non estis sub lege* , & ad Rom. 8. v. 2. *Spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit me a lege peccati , & mortis* ; hoc est , Spiritus Sanctus in justorum cordibus diffusus præstat , ut adimplendo legem , lex eos non accuset ; & meritò sane , siquidem *Fructus spiritus est charitas , gaudium , pax , patientia , benignitas , bonitas , longanimitas , mansuetudo , fides , modestia , continentia , castitas* . Ad Galatas 5. v. 22.

Justificati ex Deo sunt nati .

35 PROB. VII. Scripturæ sive veteris , sive novi testamenti nos docent plures legem adimplevisse ; ergo perperam , & non nisi impie astruitur legis præcepta esse impossibilia . Ant. habetur Gen. 6. v. 9. *Noe vir justus , atque perfectus fuit in generationibus suis , cum Deo ambulavit* . Job. 1. v. 1. de ipso dicitur : *Erat vir ille simplex , & rectus , ac timens Deum , & recedens a malo*. De David innumera pene habentur testimonia . 3. Reg. 14. v. 8. Deus per Prophetam Ahiam sermonem dirigens ad Jeroboam dicit : *Non fuisti sicut servus meus David , qui custodivit mandata mea , & secutus est me in toto corde suo , faciens quod placitum esset in conspectu meo* . Psal. 118. v. 128. *Ad omnia mandata tua dirigebar : omnem viam iniquam odio habui* ; & alibi sæpe , 4. Reg. 20. v. 3. Ezechias orans dicebat . *Obsecro , Domine , memento quæso quomodo ambulaverim coram te in veritate , & in corde perfecto , & quod placitum est , coram te fecerim* . His nonnulla addere placet ex nova lege : Luc. 1. v. 6. de Zacharia , & Elisabeth dicitur : *Erant autem justi ambo ante Deum , incedentes in omnibus mandatis , & justificationibus Domini sine querela* . Matth. 19. v. 20. *Omnia hæc custodivi a juventute mea* ; hic est sermo de mandatorum observantia . Joan. 17. v. 6. de Apostolis dicitur . *Tui erant , & mihi eos dedisti , & sermonem meum servaverunt* . Quid clariùs ad convincendam Novatorum pervicaciam ? Et sane nemo unus negare potest Dominum promisisse collaturum , quæcunque rite ab ipso expeterentur , potissimum ad salutem necessaria ; atqui scripturis erudimur petere legis adimplementum : Psal. 118. v. 80. *Fiat cor meum immaculatum in justificationibus tuis* , & v. 133. *Gressus meos dirige secundùm eloquium tuum, & non dominetur mei omnis injustitia* ; ergo petentibus dabit Deus gratiam legem adimplendi .

Plures observatores legis .

36 Doctrinam hujuscemodi Patres ad unum omnes adoptant . S. Athanasius de interpretatione Psalmorum ad Marcellinum -- Ut & alibi dictum est , pœnitentiam agen„ dam esse , & pœnitentiam esse a peccatis „ desinere -- ergo homo cessare potest a peccatis ; sed hoc non aliter , quàm servando præcepta ; ergo . Chrysostomus *hom.* 8. *de Pœnit. circa medium* -- Nequaquam Domi„ num incuses ; haud mandat impossibilia . „ Multi & ipsa superant mandata -- & *hom.* 16. -- Non potes enim dicere , non „ possum ; nec accusare potes conditorem . „ Si enim impotentes nos fecit , & deinde „ imperavit , culpa ejus est -- S. Hilarius in illud Psalmi : *Latum mandatum tuum nimis* -- „ Latum mandatum Dei est , & in omnia „ spei nostræ genera diffunditur , ut non „ difficile sit , si voluntas adsit , præcepto „ Domini obtemperare -- S. Hieronymus *lib.* 3. *adversus Pelagianos sub initio* -- Deus „ possibilia mandavit , hoc nulli dubium est -- & in cap. 5. Matth. -- Sciendum est ergo „ Christum non impossibilia præcipere , sed „ perfecta , quæ fecit David -- S. Ambrosius exponens illud : *Erant ambo justi* lib. 1. in Lucam , habet -- Cum Ecclesia ex gentibus , „ hoc est , peccatoribus congregata sit, quo„ modo ex maculatis Immaculata potest esse , „ nisi primò per Dei gratiam , quod abluta „ a delicto sit ; deinde quod per qualitatem „ non peccandi abstinet a delictis ? Ita nec „ ab initio immaculata (humanæ enim hoc

„ im-

„ impossibile naturæ) sed per Dei gratiam, „ & qualitatem sui, quia jam non peccat, „ fit ut immaculata videatur -- S. Augustinus *lib. de natura, & gratia cap.* 43. -- Non „ igitur Deus impossibilia jubet, sed ju- „ bendo admonet, & facere quod possis, „ & petere, quod non possis -- Ejusdem labii sunt ceteri Patres, qui consone ad Scripturas sermonem habent de hominibus concupiscentiam habentibus; proindeque status, in quo concupiscentia viget, nec mandatorum impossibilitatem involvit, nec justorum opera efficit peccaminosa; ea propter concupiscentia tantummodo dicitur peccatum, quia ex peccato est, & ad id quod est materiale peccati, inclinat. Sentiebat Apostolus eam velut legem in membris repugnantem legi mentis, & tamen serviebat legi mentis, & legi condelectabatur; hoc est legis observantia.

Concupiscentia non est peccatum.

ACATHOLICORUM ARGUMENTIS FIT SATIS.

37 OBJIC. I. Totius legis complementum ex adimpletione præcepti charitatis dependet; ea propter in Scripturis præcepto dilectionis reliqua addi suevere præcepta; sed hujusecmodi præceptum adimpleri nequaquam potest; siquidem ei non fit satis, nisi ex toto corde, ex tota anima, & ex totis viribus, idest, omni nisu, omnique momento solus diligatur Deus, nihilque aliud ametur, quod sane impossibile fore nemo unus suspicari valet; ergo.

Angelicus solvit argumentum 2. 2. *q.* 184. *a.* 2. in corpore aureâ hac doctrinâ -- „ Potest ergo triplex perfectio considerari: „ una quidem absoluta, quæ attenditur non „ solum secundùm totalitatem ex parte dili- „ gentis, sed etiam ex parte diligibilis, prout „ scilicet Deus tantùm diligitur, quantùm „ diligibilis est, & talis perfectio non est „ possibilis alicui creaturæ, sed competit soli „ Deo, in quo bonum integraliter, & essen- „ tialiter invenitur; alia autem est perfe- „ ctio, quæ attenditur secundùm totalitatem „ absolutam ex parte diligentis, prout scili- „ cet affectus secundùm totum suum posse „ semper actualiter tendit in Deum, & talis „ perfectio non est possibilis in via, sed erit „ in patria; tertia autem est perfectio, quæ „ nec attenditur secundùm totalitatem ex „ parte diligibilis, nec totalitatem ex parte „ diligentis quantùm ad hoc, quod semper „ actu feratur in Deum, sed quantùm ad „ hoc, quod excludantur ea, quæ repugnant „ motui dilectionis in Deum, sicut Aug. di- „ cit *in lib.* 83. *quæst.*, quod venenum cha- „ ritatis est cupiditas, perfectio nulla cupi- „ ditas, & talis perfectio potest in hac vita „ haberi, & hoc dupliciter &c. -- Tertius iste modus ille est, quem Catholici vocant appretiativum, quo Deus cuilibet creaturæ præfertur, & nulli subjicitur, quo non excluditur amor aliarum rerum, sed Dei amori subordinatur: hæc est totalis dilectio cordis, animæ, & virium, qua Deus super omnes creaturas diligitur, & sub qua quodlibet aliud diligibile diligitur; & solùm hunc gradum sub præcepti obligatione cadere docent Orthodoxi. Matth. 10. v. 37. *Qui amat Patrem, aut Matrem plusquam me, non est me dignus*, idest qui Dei amori amorem præfert parentum, non eum super omnia amare & jure & meritò censetur. Porro Christus rem elucidat earum creaturarum exemplis, quæ solent, immo fortiùs diligi debent, ut hinc compertum habeamus dilectionem Dei esse super omnia, quando diligitur Deus supra aliud quodlibet diligibile; unde Lucæ 14. v. 26. dicitur. *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum .... adhuc enim & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Hic etiam dilectionem sui enumerat, quæ aliàs finis est eorum omnium, quæ ab homine diliguntur; etenim quidquid homo præter Deum diligit, utique diligit propter se. Idem docet Apostolus ad Rom. 8. v. 35. *Quis ergo nos separabit a charitate Christi? ... Certus sum enim, quia neque mors ... neque Creatura alia poterit nos separare a Charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.* Nonne ex his patet dilectionem ex toto corde non aliam esse, quam prælationem affectivam, & effectivam Dei supra quamcunque Creaturam? ideoque dicebat Job cap. 32. v. 21. *Non accipiam personam viri, & Deum homini non æquabo.* Quare diligere Deum ex toto corde, si spectemus præceptum, nil aliud imperat, quam quodlibet removere contrarium charitati, hoc est, omne mortale peccatum, quod tunc exequitur, cum cetera præcepta observantur. Hinc fit in Scripturis dilectioni semper conjungi reliquorum mandatorum adimpletionem. Exod. 20. v. 6. *Faciens misericordias his, qui diligunt me, & custodiunt præcepta mea.* Deut. 10. v. 12. *Et nunc Israel, quid Dominus Deus petit a te, nisi ut diligas eum in toto corde tuo, & custodias omnia mandata ejus*, & cap. 11. v. 1. *Ama Deum Dominum tuum, & observa præcepta ejus.* Josue 21. v. 1. *Diligatis Dominum Deum vestrum, & observetis omnia mandata illius.* Joan. 15. v. 10. *Si præcepta mea observaveritis, manebitis in dilectione mea*; & cap. 14. v. 23. *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* Idem alibi sæpe. Diligere itaque Deum ex toto corde, ejusque mandata servare, seu mortalia vitare crimina, in idem prorsus redit.

Quomodo in via diligatur Deus ex toto corde.

Mandatorum observantia cum dilectione conjungitur.

38 Ad clariorem hujusce argumenti elucidationem operæ pretium erit nonnulla subdere, quibus invicte evincitur præceptum hocce adimpleri posse. Deut. 30. v. 12., & seqq. de laudato præcepto legitur. *Mandatum hoc, quod ego hodie præcipio tibi, non supra te est, nec procul positum, nec in cælo situm, ut possis dicere, quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, & audiamus, atque opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris, & dicas: Quis ex nobis poterit transfretare mare, & illud ad nos usque deferre, ut possimus audire, & facere, quod præceptum est? Sed juxta te est sermo valde, in ore tuo, in corde tuo, ut facias illum.* Quis hinc jure dubi-

dubitabit nequire hoc, aliave adimplere præcepta ? Potissimum , cum præsto sit validum Dei auxilium , ut v. 6. innuerat Moyses . *Circumcidet Dominus cor tuum , & cor seminis tui , ut diligas eum in toto corde , & in tota anima , ut possis vivere* . Et sane hoc fretus adjutorio David . *De omni corde suo laudavit Dominum , & dilexit Deum* , ut testatur Ecclesi.47. v. 10. *Vid. Controv. V. in Resp. ad I. Object.*

39 DICES . Toties non adimpletur in via dilectionis præceptum , quoties initiative tantummodo adimpleri valet ; sed ita est , dicente Magno Gregorio *hom.* 14. *in Ezech.* — Amoris ignis , qui hic ardere inchoat , cum ipsum , quem amat , viderit , amplius in amorem ipsius ignescit —

Inchoatæ dilectionis explicatio.

RESP. Sub hac inchoativæ dilectionis locutione suum contegunt errorem Heterodoxi , eâque Catholicorum eludunt argumenta ; ea propter fas est terminos explicare . Itaque inchoative adimplere dupliciter intelligi potest , primò quidem prout contraponitur consummatæ , perfectæque dilectioni , ut sit sensus in via non adimpleri præcepta perfectè , omnique modo ; secundò ita ut tantummodo aliquid ponatur de substantia operis præcepti , sed non id totum , quod præcipitur . Secundùm primam intelligentiam ultro concedimus mandatum dilectionis inchoative impleri , & in hac significatione loquitur S. Gregorius ; secundùm alteram verò non nisi ab Hæreticis propugnatur , abutentibus S. Pontificis auctoritate , qui vult in hac peregrinatione Deum appretiative diligi , in Patria verò ad incrementum cognitionis crescere ardorem .

40 INSTABIS . Substantia dilectionis non habetur , ubi concupiscentia non est absolute rationi subjecta ; sed pro hoc statu concupiscentia hujusmodi est ; ergo . Majorem habes insimul & minorem ex Augustino *lib. de Perfectione justitiæ cap.* 8. — In qua plenitudine charitatis præceptum illud implebitur , diliges Dominum Deum tuum &c. Nam cum est adhuc aliquid carnalis concupiscentiæ , quod vel continendo frænetur , non omni modo ex tota anima diligitur Deus : non enim caro sine anima concupiscit , quamvis caro concupiscere dicatur , quia carnaliter anima concupiscit — Docet ergo Augustinus Deum non diligi ex tota anima , ubi aliquid carnaliter concupiscitur : porro carnaliter concupiscere male audit , & quidem graviter ; venialia enim peccata non veniunt nomine carnalis concupiscentiæ ; ergo sentit Augustinus in hoc seculo nequaquam diligi Deum quoad substantiam .

Concupiscentia dupliciter rationi subditur.

RESP. Dupliciter concupiscentia rationi subditur ; primò , ita quod in aliquid , quod absolute , & simpliciter malum sit , non consentiat ; secundò , ita ut ad nullum moveat illicitum , atque ad consensum inclinet ; in primo casu excludit mortale peccatum , & hujuscemodi subordinatio rationi ad substantiam pertinet charitatis ; in secundo venialia excludit , quod statum , & gradum perfectionis importat , eaque propter non est e præcepto charitatis hoc importare . S. Doctor de charitate sub hac intelligentia loquitur , contendens ad charitatem Patriæ spectare omnem refrænare concupiscentiæ vim ; quod ibidem innuit subdens — Hinc erit justus sine ullo omnino peccato , quia nulla lex erit in membris ejus repugnans legi mentis ejus , sed prorsus toto corde , tota anima , tota mente diliget Deum — Quod clarius explicat ex fine ; intendit namque palam facere justum in præsenti vitæ discrimine non carere venialibus , adeoque meritò dicere . *Dimitte nobis debita nostra* . Perperam deinde asseritur veniale peccatum carnalem non fore concupiscentiam ; licet enim non tendat contra finem , oritur tamen ex affectu carnis pugnantis adversus spiritum , & aliàs concupiscentia illicitæ cujuslibet suggestionis origo est . Falsum denique est Augustinum affirmare non diligi Deum ex tota anima appretiative , ex quo carnalis concupiscentia non sit perfectæ refrænata ; solummodo enim dicit non diligi omnino ex tota anima , quia totâ perfectionis intensione non diligitur .

41 URGEBIS . Augustinus palam docet sub præcepto dilectionis totam perfectionis intensionem contineri ; sed docet insimul hoc in sola Patria haberi posse ; ergo aperte sentit dilectionis præceptum in via haud adimpleri posse . Majorem habet laudato loco — Cur ergo non præciperetur homini ista perfectio , quamvis eam in hac vita nemo habeat ? — Augustino concinit S. Thomas 2. 2. *q.* 184. *art.* 3. *ad* 2 Ubi verba Augustini referens subdit — Perfectio autem divinæ dilectionis universaliter quidem cadit sub præcepto , ita quod etiam perfectio Patriæ non excluditur ab illo præcepto , ut dicit Augustinus — ergo .

RESP. Perfectionis intensio cadit quidem sub præcepto , sed eo non obligamur in via ; tantummodo enim ea tenemur agere , quæ necessaria censentur , ut illam habeamus in Patria ; quare qui eam impræsentiarum non consequitur , non est transgressor præcepti , nec reus criminis discreti ab iis , quæ perpetramus , malis . Hoc aperte scripsit Augustinus , subdit namque — Non enim recte curritur , si quo currendum est , nescitur ; quomodo autem sciretur , si nullis præceptis ostenderetur ? Sic ergo curramus , ut comprehendamus ; omnes enim , qui recte currunt , comprehendunt ; non sicut in agone theatrico ; omnes quidem currunt , sed unus accipit palmam . Curramus credendo , sperando , desiderando , curramus corpus castigando — Et superius dixerat — Hæc est nunc nostra justitia , qua currimus esurientes , & sitientes ad perfectionem , plenitudinemque justitiæ , ut ea postea saturemur — Idem habet Angelicus , qui postquam dixit , quod non efficitur transgressor præcepti aliquis ex hoc , quod non optimo modo illud adimpleat , addit — Transgressionem præcepti evadit , qui quocumque modo perfectionem divinæ dilectionis attingit . Est autem infimus divinæ dilectionis gradus , ut nihil supra eum , aut contra eum , aut æqualiter ei diligatur . A quo gradu perfectionis , qui

Qui non transgressor præcepti dilectionis.

„ deſi-

„ deficit, nullo modo implet præceptum. „ Est autem alius gradus perfectæ dilectionis; qui non potest impleri in via, ut di„ ctum est, a quo qui deficit, manifestum „ est, quod non est transgressor præcepti --

42 REPLICABIS. Substantia dilectionis, seu gradus appretiationis cadit sub præcepto pro statu viæ obligante; atqui secundùm hunc gradum hic adimpleri nequit, ut aperte docet S. Doctor *de spiritu, & littera cap. 36.* ubi repetit, quæ dixit *lib. de perfectione justitiæ*, primò videlicet tantò majorem fore dilectionem in Patria supra eam, quæ habetur in via, quantò major est Patriæ cognitio supra cognitionem, quæ est in via; sed cognitio Patriæ quoad substantiam excedit cognitionem viæ; ergo itidem Patriæ dilectio in substantiali gradu dilectionem viæ exceder. Secundò. Actus charitatis viæ quantumcunque excellens non est tantæ perfectionis sicut primus gradus dilectionis Patriæ; sed primus iste gradus dubio-procul est appretiativus; ergo actus quantumcunque excellens viæ non erit appretiativus. Audi Augustinum -- At si credendo ad tantam „ dilectionem Sancti pervenire potuerunt, „ qua certe majorem in hac vita esse non „ posse Dominus ipse testatus est, ut ani„ mam suam pro fide, & pro fratribus po„ nerent: cum ab hac peregrinatione, in „ qua per fidem nunc ambulatur, perven„ tum erit ad speciem, quam nondum vi„ sam speramus, & per patientiam expecta„ mus, proculdubio & ipsa dilectio non „ solùm supra quam petimus, & supra quam „ intelligimus, erit -- Tertio. Dilectio Patriæ non est, nisi dilectio ex toto corde; ergo in via non habetur eadem dilectio. Sic evincitur ex Augustino -- Nec ideo ta„ men plus esse poterit, quam ex toto cor„ de, ex tota anima, ex tota mente: neque „ enim restat in nobis aliquid, quod addi „ possit ad totum; quia si restabit aliquid, „ illud non erit totum. Proinde hoc erit „ primum præceptum justitiæ, quo jubemur „ diligere Deum ex toto corde, & ex tota „ anima, & ex tota mente -- En qualiter ad totum pertinet dilectio Patriæ, & qualiter hocce totum sub dilectionis præcepto cadat; & sane non adeo excederet dilectio Patriæ, si solummodo haberetur excessus in gradu intensionis; & extensionis per exclusionem etiam venialium, & per inamissibilitatem; cum omnia hæc sint accidentalia, & charitatis proprietas. Quælibet autem essentia suis perfectior est proprietatibus; exproprer gratia perfectior censetur Beatifica visione, Deique fruitione; ergo fas est dicere Augustinum admittere excessum illum in substantia.

RESP. Neg. min. Itaque pro gradu substantiali, & appretiationis intelligunt Orthodoxi prælationem illam Dei super Creaturas, quâ homo affective insimul, & effective paratus est, nullum illicitum lethale

Qui gradus dilectionis in via præcipiatur.

peragere, quem charitatis gradum Angelicus supra laudatus infimum dixit; hujusmodi tamen gradus is est, qui sub mortali obligatione cadit, ut habeatur in via, & secundùm hunc gradum præceptum dilectionis quit adimpleri; alia verò substantialis perfectio, quam habet dilectio, ut connaturaliter, & absque ulla terrenæ concupiscentiæ mixtione possideat Deum; equidem cadit sub præcepto dilectionis, sed non obligat, ut in via compleatur, nec reus censetur, qui eâ caret: hoc aperte testatur Augustinus *ibid.* -- Neque enim si esse nondum potest tanta „ dilectio Dei, quanta illi cognitioni plenæ, „ perfectæque debetur, jam culpæ deputan„ dum est; aliud est enim totam nondum „ assequi charitatem, aliud nullam sequi cu„ piditatem; quamobrem debet homo, „ quamvis longe minus amet Deum, quam „ eum potest amare conspectum, nihil ta„ men appetere illicitum; sicut etiam in „ his, quæ adjacent sensibus corporis, po„ test oculus nullis tenebris delectari, quam„ vis non possit in fulgentissima luce defigi -- Hinc fusiori calamo rem explicat. Hac porro doctrinâ adductæ corruunt instantiæ. Prima, quia notitia viæ quoad rem cognitam abunde illuminat, ut sciamus adversus Deum nullum illicitum fore perpetrandum: altera, quia infimus charitatis gradus in eo versatur, ut pro fide, & fratribus sanguinem effundere velimus, quando sine tali effusione illicite agitur; qui gradus licèt longe inferior sit ad gradum dilectionis Patriæ, est tamen substantia dilectionis, quæ præcipitur habenda in via. Tertia, quia licèt perfectio Patriæ sit intra totam latitudinem præcepti obligantis pro via, & Patria, non cadit tamen determinate sub præcepto obligante, ut in via habeatur; hocce namque præceptum explicatur ex SS. Augustino, & Thoma per terminos negativos, videlicet ut nullum committatur lethale: dictum est, *ut in via habeatur*, & non præcise obligans in via, quia, ut numero superiori innuimus, in via tenemur conari, ut assequamur in Patria illam perfectionem. Quomodo autem laudati Doctores infimum nuncupent gradum illum, quo quis dat animam suam pro fratribus, & fide ex præcepto confitenda, cum Christus majorem eam dicat charitatem, palam facit Augustinus *Epist. 29. ad Hieron.* -- Sive quia „ in hac vita usque ad mortem est mensura „ charitatis, sicut Dominus ait: Majorem „ hac charitatem nemo habet, quam ut ani„ mam suam ponat quis pro amicis suis -- Vita majus est bonum, quod habeamus, & nil terribilius morte.

43 SUBSUMES. Ad perfectæ intensionis gradum, seu ut loquitur S Thomas *n. 37.* relatus, *ad totalitatem absolutam* charitatis obligamur in via; sed hæc est impossibilis; ergo præceptum dilectionis haud adimpleri potest. Major evincitur ex Augustino laudato loco *de spiritu, & littera* -- Sed „ ideo nobis hoc etiam nunc præceptum est „ (loquitur de gradu perfectionis) ut ad„ moneremur quid fide exposcere, quo spem „ præmittere, & obliviscendo, quæ retro „ sunt, in quæ anteriora nos extendere de„ beamus -- quibus explicat omnes vires exerendas in Dei dilectione, quod clarius explicat *Epist. 29*, quatenus dicit minorem illam intensionem vitium esse, & ex vitio -- „ Cur ergo non dicimus, qui hanc virtutem

„ habet, habere omnes, cum plenitudo legis sit charitas? An quantò magis est in „ homine, tantò magis est virtute præditus? „ Quantò autem minus, tantò minus inest „ ei virtus; quia ipsa est virtus; & quantò „ minus inest virtus, tantò magis est vitium? „ Ubi ergo illa plena, & perfecta erit, nihil ex vitio remanebit -- Idemque explicat inferiùs exemplo hominis egredientis de abditissima spelunca, qui paulatim illuminatur, hincque addit -- Ut illud, quod in eo „ lucet, sit utique ex lumine quo progreditur, illud autem quod adhuc obscurum „ est, sit ex tenebris, unde egreditur -- Nec ab Augustino discrepat S. Thomas; etenim docet intensionem non cadere sub consilio, adeoque sub præcepta. 2. 2. *q.* 184. *art.* 3. -- Non autem dilectio Dei, & proximi cadit sub præcepto secundùm aliquam „ mensuram, ita quod id quod est plus, sub „ consilio remaneat, ut patet ex ipsa forma „ præcepti, quæ perfectionem demonstrat, „ cum dicitur: diliges Dominum Deum „ tuum ex toto corde tuo (totum enim, & „ perfectum idem sunt secundùm Philosoph. „ 3. Physic.) & cum dicitur: diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Unusquisque „ enim seipsum maxime diligit -- Quid luculentiùs ad innuendum intensionem cadere sub præcepto? aliàs intensio esset aliquid, quod sub consilio remaneret. Deinde quilibet seipsum, summâ qua potest intensione, amat; ergo eâdem debet proximum diligere, & Deum.

RESP. Neg. majorem, quam non evincunt aliatæ instantiæ; non prima; siquidem doctrina Augustini non est intelligenda de intensione, ut habenda pro statu viæ, sed de conatu, quo contendere debemus, ut anteriora bona, quæ sunt vita æterna, assequamur. Hoc abunde patet ex his, quæ ex contexto attulimus: non secunda; non enim loquitur de intensiva, & extensiva perfectione quoad remotionem venialium, & reddit sensum, quod quantò major est charitas, tantò magis frænat concupiscentiam, venialiaque vitat; quantò autem minor est, eò plus est de vitio, idest de concupiscentia; unde post exemplum lucis, & tenebrarum subdit -- Et nemo hic vivit sine peccato, & „ hoc alius magis, alius minus; optimus autem est qui minimum -- Nec tertia urget: etenim Angelicus sermonem instituit de præcepto, prout comprehendit, quæ sive in hoc, sive in altero seculo habenda sunt, ut ex contextu videre est; refert namque S. Augustini sententiam *de perfectione justitiæ* superius relatam, immo hac de re rationem assignat -- Et hoc ideo est, quia finis præcepti „ charitas est, ut Apostolus dicit 1. *ad Timoth.* 1. In fine autem non adhibetur aliqua mensura, sed solùm in his quæ sunt „ ad finem, ut dicit *Philosoph.* 7. *Politic.* „ Sicut Medicus non adhibet mensuram, „ quantum sanet, sed quanta medicina, vel „ dieta utatur ad sanandum -- His compertum sit cavillos Calvini ex Augustini doctrina emendicatos irritos fore.

Ex majori charitate major perfectio.

44 OBJIC. II. Præceptum non concupiscendi comprehendit motus prævenientes rationem; sed isti evitari nequaquam possunt; ergo hoc præceptum adimpleri nequit; adeoque non omnia præcepta sunt possibilia.

Hoc est aliud argumentum, cui plurimum fidunt Heterodoxi; verum nullius est roboris; quod enim præcepto *non concupisces* prohibetur, est consensus in illicitos motus: hoc nos docet Scriptura, & Ecclesiast. 5. v. 2. explicatur: *Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui*: *Ne sequaris*, inquit, ut innuatur consensus, & cap. 18. v. 30. *Post concupiscentias tuas ne eas*. Ad Rom. 6. v. 12. *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus*. Ut obediatis -- Nam (inquit Augu„ stinus *lib.* 1. *de Nuptiis, & Concupisc. cap.* 23.) „ ipsa quidem concupiscentia jam non est „ peccatum in regeneratis, quando illi ad „ illicita opera non consentitur -- *lib.* 5. *contra Julianum cap.* 3. -- Aliud est habere „ mala desideria cordis, aliud tradi eis; „ utique ut consentiendo eis possideatur ab „ eis -- & *lib.* 1. *de Civit. Dei cap.* 23. -- „ Quod si illa concupiscentialis inobedientia . . . quanto magis absque culpa est in „ corpore non consentientis, si absque culpa „ est in corpore dormientis -- Aperte igitur innotescit tantummodo consensum fore peccatum, eumque solùm prohiberi. Et meritò sane: nam motus prævenientes rationem naturales sunt, quia habiti fuissent in natura pura ob conflictum carnis, & spiritus, adeoque non liberi; cum præveniant rationem.

Quinam concupiscentiæ motus prohibiti.

45 Dicit Calvinus. Præceptum *non mœchaberis, non furtum facies* consensum vetat; ergo præceptum *non concupisces* motus rationem prævenientes prohibet.

RESP. In primo casu exteriores prohibentur actus, etiam interiores in secundo, & Spiritus Sanctus docere nos voluit peccari & externo opere, & interno affectu, quod explicavit Christus Matth. 5. v. 22. *Audistis, quia dictum est antiquis: Non occides. Ego autem dico vobis, qui irascitur fratri suo, reus erit judicio*; & v. 28. *Audistis quia dictum est antiquis, Non mœchaberis: Ego autem dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo*. Et ratio est, quia Legislator Divinus cordis cogitationes scrutatur: *Ego sum scrutans renes, & corda*. Apoc. 2. v. 23.

Externo opere, atque interno affectu peccatur.

Ceterum observari posse hujusecmodi præceptum in statu viæ satis apte declaratur Sap. 8. v. 21. *At ut scivi, quoniam aliter non possum esse continens, nisi Deus det: Adii Dominum, & deprecatus sum illum*, idest compertum mihi est non posse me naturæ viribus continere, bene verò auxilio gratiæ; ea propter Deum exoro, ut illud mihi largiatur. 2. ad Corinth. 12. v. 7. *Datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, qui me colaphizet. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet a me, & dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea*; & ad Philipp. 4. v. 13. *Omnia possum in eo, qui me confortat*.

Affert Calvinus testimonium Augustini *lib.* 1. *de Nuptiis, & Concupisc. cap.* 23., ubi in præcepto *non concupisces* duo videtur distinguere, nempe, *non concupisces, & non eas*

eas post concupiscentias, hinc affirmar in statu viatoris illud non adimpleri, bene verò alterum; ceterum in hoc non immoramue, cum ex præcedenti argumento responsio in aperto fit.

46 OBJIC. III. Act. 15. v. 10. Jugum legis ferri nequaquam potest. *Qui tentatis Deum; imponere jugum super cervices discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus*; eaque propter, ut ferri posset, contendebat Petrus a Legis vinculo absolvere fideles. porro Petrus sub jugo moralem legem comprehendit, quæ sane ceremoniali gravior est; ergo.

Præcepta ceremonialia difficilis observationis erant.

RESP. In ea Petri sanctione palam fit B agi de lege tantummodo ceremoniali; de hac enim inter Antiochenos controversia exorta erat; propter hoc Paulus Jerosolymam ascendit, congregatumque fuit Concilium. Textus hoc aperte innuit. Neque inficias imus jogum ceremonialis legis grave fuisse, non quidem absolute, sed respective; siquidem, ut sæpenumero dictum est lex vetus vires non conferebat, sed solùm ex fide in Christum venturum, ex adverso lex gratiæ vires soppeditat, quia ex Christi morte consummationem habet: & licet multitudo gentium a legis observantia declinaret, plerique ramen ex illis, in quibus vividius fidei C donum erat, illam perfecte servabant, qua de re superiùs exempla præsto sunt. Volebat autem Petrus a jogo Christifideles absolvere, quia lex hujusmodi inutilis facta erat post Christi adventum, cujus lex Pædagogus fuit.

47 OBJIC. IV. Toties lex dicenda est impossibilis, quoties eam observare volenti, vires deficiunt; sed impræsentiarum ita est, dicente Apostolo ad Rom. 7. v. 18. *Velle quidem adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio*; ergo.

RESP. Pauli mentem non sunt assecuti Novatores, ut littera ipsa demonstrat. Apo- D stolus ibidem totus est, ut morbum declaret concupiscentiæ, quæ continuò rebelles excitat motus, & excitando hominem volentem bene agere vexat; ab hac ergo molestia cupiebat Paulus liberari, sed haud poterat; quandiù namque peregrinamur a Domino, concupiscentia omnino extingui non potest. Contextus rem palam facit, unde Augustinus contra Julianum *lib. 3. cap. 26. circa medium*, habet — Non ait facere, sed perficere „ bonum; quia facere bonum, est post con- „ cupiscentias non ire, perficere autem bo- „ num, est non concupiscere; quod ergo „ est ad Galatas: Concupiscentias carnis non „ perfeceritis: hoc e contrario ad Romanos: E „ Perficere autem bonum non invenio; quia „ nec illæ perficiuntur in malo, quando eis „ non accedit nostræ voluntatis assensus, nec „ nostra voluntas perficitur in bono, quan- „ diù illarum, cui non consentimus, per- „ manet motus — Clariùs S. Thomas in hunc locum — Sed non invenio in mea po- „ testate, quomodo istud bonum perficiam, „ ut scilicet totaliter concupiscentiam exclu- „ dam —

Concupiscentia in via semper urget.

48 OBJIC. V. Lex, quæ supra vires est, servari nequir; sed legem gratiæ fore hujuscemodi Scriptura ipsa testatur. Psal. 118. A v. 1. *In mandatis ejus volet nimis*, & Psal. 16. præcepta vocantur viæ duræ, idest, a praxi alienæ. Matth. 7. *Quam angusta porta est, & arcta via, quæ ducit ad vitam*. Arcta dicitur; per eam namque transiri non potest, adeoque *Facilius est Camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regnum cælorum*. Porro impossibile est Camelum sic transire.

RESP. Mirum sane est Novatores talia proferre, cum oppositum evincant, atque ab ultimo textu exordiamur, cum discipuli, his auditis, Christum interrogassent, quis salvabitur, respondit, quod homini possibile B non est, est Deo possibile, nempe Dei adjutorio præcepta adimpleri posse, quæ hominis excedunt vires. Dixerat quidem arctam fore salutis semitam, sed insimul addidit: *Et pauci sunt, qui inveniunt eam*; ergo vires non deficiunt ad percurrendum in ea. Psalmista vias Domini duras vocavit, sed eas custodisse affirmavit: *Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras*. Itidem in mandatis Domini justus vult nimis, quia etiam ultra præceptum bona peragit; ceterum non est Deus, qui in mandatis velit nimis, hoc est, supra vires. Indubium quidem est, homini gravia fore præcepta, ut- C pote quæ ejus adstringunt libertatem, prohibent sequi cupiditates, arcent a cupiditatibus, sed suavia fiunt, si ex amore amplexentur: ea propter Patrum effatum est, Christi jugum amanti fore suave, grave non amanti. Quo momento conciliantur scripturæ, quarum aliquæ levia esse prædicant, aliæ esse gravia. Alios inter Patres S. Augustinus id mirè explicat pluribus in locis, & præcipuè *Ser. 9. de Verb. Dom. in fine* — „ Non immeritò ille vas electionis cum in- „ genti lætitia dixit: non sunt condignæ „ passiones hujus temporis ad futuram glo- „ riam, quæ revelabitur in nobis. Ecce D „ unde illud jugum suave est, & sarcina le- „ vis. Et si angusta est paucis eligentibus, „ facilis tamen est omnibus diligentibus. „ Dicit Psalmista: Propter verba labiorum „ tuorum ego custodivi vias doras. Sed quæ „ dura sunt laborantibus, eadem ipsa mite- „ scunt amantibus —

Homines Dei adjutorio servare possunt præcepta.

49 OBJIC. VI. Haud potest universa lex adimpleri, nisi omnia vitentur peccata; sed nemo unus hæc potest evitare, dicente Jacobo cap. 3. v. 2. *In multis offendimus omnes*; & 1. Joan. 1. v. 8. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus*; ergo.

E RESP. Utique legis violator censetur, qui mortalia non evitat; hæc quippe tollunt charitatem, proindeque statum christianæ perfectionis, laudato Jacobo affirmante. *Qui offendit in uno, factus est omnium reus*. Verùm itidem est nequaquam omnia venialia peccata vitari posse, de quibus citati textus loquuntur, & sine quibus in hac peregrinatione non vivitur; eaque propter omnes Deum exorare debemus, ut dimittat debita nostra.

Stat Charitas cum venialibus.

Sunt & alia Scripturæ testimonia, quæ probant justorum vitam non esse a venialibus

immu-

immunem, de quibus mox diximus; loquuntur alia de originali noxa, qua nemo mundus nascitur. *Nemo mundus a sorde, nec infans unius diei*; quædam intelligenda sunt de involuntariis concupiscentiæ motibus. *Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi malum*: de mortalibus actualibus alia sermonem instituunt, sed non de singulis hominibus, bene verò de multitudine: Gen. 6. v. 5. *Videns autem Deus, quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore &c.* Alia tandem relate ad naturæ vires usurpanda sunt, Exod. 34. v. 7. *Nullusque apud te per se innocens est*. His bene perpensis facill negotio, quæcunque objici possunt, dissolventur.

50 OBJIC. VII. Christus non tantùm Mediator noster est, dum primò reconciliamur Deo, sed & toto vitæ tempore; sed pro quolibet tempore noster reconciliator non foret, nisi continuò peccaremus; aliàs ejusdem non indigeremus patrocinio, proindeque otiosus esset; ergo.

RESP. Hujusmodi puerilia sunt. Quovis tempore Christi indigemus adjutorio, quia continuò urgent saltem præcepta negativa, ad quæ adimplenda Dei gratia apprime necessaria est; indigemus insuper, ut in acquisita justitia perseveremus, atque pietatis opera exerceamus.

CONTROVERSIA III.

AN IN VIA CHRISTIANÆ VITÆ PERFECTIO STATUM HABEAT IMPECCABILITATIS, ET AUGMENTI.

HÆretici in partes declinantes oppositas, nervis omnibus contendunt, ut adversus Ecclesiæ Dogmata prævaleant. Mox eorum momenta evertimus, qui perfectionem christianæ vitæ possibilem inficiabantur, impræsentiarum agendum est contra eos, qui ea adverso Viatoris statum perfectum adeo dixerunt, ut homines pro eo statu plane impeccabiles, & otiosos voluerint. Hi sunt falsarii illi Sanctitatis viri, dicti Beguardi, & Beguinæ, qui in Germania potissimum grassati sunt, & quamvis incertum, unde nomen desumpserint, quive perversi Dogmatis fuerit Princeps, Alvarus Pelagius *lib. 2. de Planctu Ecclesiæ* Dulcinum fuisse affirmat.

Beguardorum error.

Primus eorundem error *in cap. ad Nostrum. De Hæreticis* sequentibus describitur -- „ Homo in vita præsenti tantum, & talem „ perfectionis gradum potest acquirere, quod „ reddetur penitus impeccabilis, & amplius „ in gratia proficere non valebit -- Hic pars utraque enunciatæ Controversiæ comprehenditur. Verum enim verò circa utramque non tantùm Beguardi, & alii Hæretici aberrarunt. Sensit Jovinianus Seculo IV. adeptam semel Sanctitatem per sacrum regenerationis lavacrum, non amplius deperdi posse, nec justum valere ultra venialiter peccare. Sic Augustinus *de Hær. hær.* 82. -- Jovinianus... „ non posse peccare hominem lavacro rege„ nerationis accepto -- & S. Hieronymus *lib. 1. contra eundem cap. 2.*; hunc quoque errorem adoptavit Pelagius, & Pelagiani, de quibus idem Augustinus laudato libro *Hær.* 88., habet -- In id etiam progrediun„ tur, ut dicant vitam justorum in hoc se„ culo nullum omnino habere peccatum -- Propugnavit insimul Jovinianus non augeri in homine justitiam, & charitatem, contendens omnibus, qui baptisma servaverint, æqualis gloriæ coronam paratam in cœlis; discriminabatur hinc a Beguardis, quod hi non omnibus justis augmentum denegabant, sed viris solummodo perfectis. Hæresun hanc Romæ in Coucilio damnavit Siricius anno 390., utque idem judicium faceret S. Ambrosius, ipsi per Legatos transmisit Epistolam Pontifex, eaque propter vel in Concilio Mediolanensi jure quidem optimo anathematizatus fuit Jovinianus, ut, ubi a Christi sequela, Monasticam vitam deserendo, recesserat, infamiæ notâ inureretur. Eodem anathematis gladio perculsus fuit Pelagius, ùt refert S. Prosper *in Chron. an.* 419. -- „ Concilio apud Carthaginem habito 214. „ Episcoporum ad Papam Zosimum Synoda„ lia Decreta perlata sunt, quibus probatis „ per totum mundum hæresis Pelagiana „ damnata est -- Impia hujusmodi Dogmata toties diris devota superiori seculo eatumulavit Michael Molinos Cæsaraugustanæ Diœcesis in Aragonia Presbyter affirmans hominem per contemplationem acquisitam, perque viam, quam vocat, internam nec peccare posse, nec proficere -- Per contempla„ tionem acquisitam pervenitur ad statum „ non faciendi amplius peccata mortalia, „ nec venialia -- *sic prop.* 57., *& prop.* 62. -- „ Per viam internam pervenitur ad statum „ continuum immobilem in pace imperturbabili -- Has, ceterasque hujus Hypocritæ propositiones damnavit Innocentius XI., atque auctorem post palinodiam decantatam ad perpetuos carceres demandavit. Ut autem ad rem nostram propiùs accedamus trea in hac materia occurrunt errores contra perfectionis statum christianæ vitæ pugnantes. I. Perfectionem semel habitam deperdi non posse. II. eam habentem, neque venialiter peccare. III. non posse proficere, seu terminum augmenti perfectionis habere. Nostrum est hujuscemodi errores refellere, utque clariori methodo fiat, tribus paragraphis Controversiam instituemus. Adnotamus tamen pro tertia hujusce parte ea videnda omnino esse, quæ contra Jovinianum, & Lutherum dicta sunt *Tom. I. Tract. III. De statu Animarum p. 1. Controv. IX.*, ubi Hæreticos impugnavimus contendentes Animas in statu beatifico æquales fore.

Jovinianus adstipulatur Beguardis.

Jovinianus, & Pelagius damnati.

Michaelis Molinos dogmata.

§. I.

§. I.

PERFECTIO VITÆ CHRISTIANÆ NON HABET IN VIA TERMINUM AUGMENTI.

Perfectio christiana ad profectû impellit.

51 PROB. I. In qnovis præcellentis Sanctitatis viro christianæ vitæ perfectio, quæ in charitate consistit, terminum nequiquam habet, si ex suo conceptu, seu conditione urgeat ad incrementum; atqui perfectio, quo major est, eo magis impellit ad ulteriorem profectum; ergo io nullo terminum babet. Minor propositio, circa quam versatur difficultas, evincitur ex cap. 24. v. 29. Ecclesiastiei: *Qui edunt me, adbuc esurient, & qui bibunt me, adbuc sitient*: Hic Spiritus Sanctus de verâ loquitur sapientiâ, qoæ utique Deus est, cujus possessio per chariratem hxbetur; ipsa porro talis est naturæ, ut qol illam pergustant, novo semper erdeant pergustandi desiderio; pro re nata hone locum versat Macarius S. Antonil diseipulus *bom. 10. de viris valde perfectis* -- „ Sed quantò magis abundxnt donis spiritualibus, tantò vehementiùs, & sine satietate desiderii cœlestis inquirunt: quantòqoe magis spiritualem profectum in se sentiunt, tantò plus esuriunt, & sitiunt „ participationem, & eugmentum gratiæ -- Fxustus Regiensis Episcopus *in Exbortatione ad Monachos* idem affirmar -- Gratia enim de „ gratia nescitur, & profectus profectibus „ serviont, lucra lucris, & merita meritis „ locum faciunt, ut quantò plus quis acquirere cœperit, tantò plus coneiur acquirere; & quxntò evidiùs de sapientiæ bonis hauserit, tantò plus haurire desiderat, „ sieut ipsa de se loquitur sapientia: Qui „ edunt me &c. -- & S. Augustinus *lib. 15. de Trinit. cap. 2.* -- Mandocant, & bibunt, „ quia Inveniunt, & quia esuriunt, & „ sitiunt, adhuc quærunt -- Similia habea ex aliis Patribus, obsequeotibus doctrinæ Christi dicentis Joan. 4. v. 13. *Omnis, qui bibit ex hac aqua, sitiet iterum*; ubi S. Thomas postquam explicuit, quo nam pacto verum fit, quod spiritalem aquam bibens sitiat, & non sitiat, addit -- Et ideo qui biberit ex „ hac equa, adhuc quidem sitiet ejus perfectionem, sed non sitlet in æternum, „ quasi ipsa aqua deficiat -- Eandem veritetem evineit illud Proverb. 4. v. 18. *Justorum autem semita, quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem*, videlicet justitiam, & perfectionem quovis tempore augent justi, quandiù ln mortali corpore peregrinantur, seu donec ad beatitudinem perveniant: etenim perfectus dies est beatitudinis ftatos; ex propter Theodoreti littera habet: *Usque ad stabilitatem diei*, & Symmachus legit: *Usque ad stabilem diem*, qui est solummodo dies æternitetls. Audiatur S. Gregorius *bom. 5. in Ezech.*, ubi alia inter scribit -- Sed quia usque ad finem vitæ in vir„ tute proficiunt, ad perfectum diem tuoc „ veniunt, quando ad regna cœlestie perdu„ cti, in ea luce, quam desiderant, jam „ minus aliquod non habebunt -- Et *ibid. bom. 15.* alludens ad Ille verba Psalmi 83. v. 6. *Ibunt de virtute in virtutem*, habet -- Nec „ mirum si de virtute in virtutem gradus „ sunt, quando onnquæque virtus quasi qoibusdam gradibus augetur, & sic per incre„ menta meritorum ad summa perducitur --

Justus in dies sanctior potest evadere.

52 PROB. II. Si perfectio Christianæ vitæ eadem in omnibus foret, & nova semper incrementa etiam in viris excellcotioris Sanctimoniæ non susciperet, perperam hosee exhortaretur Scriptura, ut meliora semper charismata æmularentur; atqui Ecclesiast. 28. v. 22. bocce suadetur: *Ne vereari usque ad mortem justificari*, idest, stude majorem semper in dies acquirere sanctitxtem, donee mors adveniar. Apoc. 22. v. 11. *Qui justus est; justificetur adbuc, & Sanctus, sanctificetur adbuc*. Porro sicut indubium eit unum esse alio sordidiorem, atqne criminum additione adhuc sordescere posse, ut prius dixerar Apostolus, ita certum est unum alio sanctiorem dari, semperque suscipere posse sanctitatis augmenta. Hine exemplo suo Christus ad operandum invitabat *Me oportet operari . . . donec dies est; venit nox, quando nemo potest operari*. Joan. cap. 9. v. 4., & Apostolus sæpenumero ed incrementum charitatis, quæ Christianæ vitæ perfectio est, suadet, ad Philipp. 1. v. 9. *Et boc oro, ut charitas vestra magis, ac magis abundet in scientia, & in omni sensu, ut probetis potiora*. Ad Ephes. 4. v. 15., & seq. *Crescamus in illo per omnia . . . Augmentum corporis facit in ædificationem per omnia*. 1. ad Thessal. 3. v. 12. *Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitatem in invicem*. 2. ad eosdem 1. v. 3. *Gratias agere debemus semper Deo pro vobis fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrum in invicem*; ubi S. Thomas -- Quia supererescunt bona spiritualia, „ periculose enim custodiuntur, nisi profi„ ciat in eis homo --

Justi demisse sentiunt de seipsis.

53 PROB. III. Non habet statum Christiana perfectio, si justi bonorum oblivisci debeant, quæ peregerunt, sique Christi exemplo xd meliora semper debeant contendere; sed ita est; ergo. Prima pars minoria propositionis elucidatur. Ad Philipp. 3. v. 13., & seq. *Fratres ego me non arbitror comprebendisse. Unum autem, quæ quidem retro sunt obliviscens, ad ea verò, quæ sunt priora, extendens meipsum, ad destinatum persequor ad bravium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu*. En igitur Apostolus sanctitate edeo celebris, ut ad tertium cœlum raptus fuerit, pro nihilo habebat opera, qoæ jam peregerat, & ad ulteriora seipsum urgebat. Quotidie igitur progrediendum est. Job. 33. v. 27. legitur. *Respiciet bomines, & dicet: peccavi, & vere deliqui*; quia justi, quo perfectiores, aliorum considerantes sanctitatem, se peccatores putant, atque seipsos ad majora provocant; ut edverit S. Gregorius *lib. 24. Moral. cap. 9.* Hinc de S. Antonio Abbare habemus, quod visâ Sancti Pauli eximiâ vivendi ratione exclamaverit se fore peccatorem, atque Religiosi nomenclaturam ipsi nullimode convenire, & S. Macarius Monachorum contemplatus sanctitatem flens dicebat ad discipulos

pulos suos -- Vidi Monachos, non sum Mo-
„ nachus -- Status itaque quem Beguardi fingunt, aperte pugnat cum vera sanctitate.

Declaratur pars altera min. Matth. 5. v. 48. dicitur: *Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est.* 1. Joan. 2. v. 6. *Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ipse ambulavit, & ipse ambulare*; sed Christus ad mortem usque profecit. Luc. 2. v. 52. *Jesus proficiebat sapientiâ, & ætate, & gratiâ apud Deum, & homines*; & Psal. 18. v. 6. *Exultavit ut gigas ad currendam viam.* Ea propter dixit Bernardus -- Quandiù in terris
„ visus est, & cum hominibus conversatus
„ est, nunquid stetit? -- ergo sanctitas, quæ sanctitatis Christi participium est, petit semper crescere, & quidem non tantum extrinsece in homine sicut in Christo, sed & intrinsece; homo quippe talis incrementi capax est.

54 PROB. IV. In viris sanctioribus progrediendi desiderium maxime urget, hique dicuntur Beati: Matth. 5. v. 6. *Beati qui esuriunt, & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur*: ubi Beda -- Apertissime
„ nos instruit, nunquam nos satis justos existimare debere, sed quotidianum semper
„ justitiæ amare profectum -- & S. Bernardus *Ser. 2. de S. Andrea* -- Nullum omnino
„ præsentiæ ejus certius testimonium est,
„ quam desiderium gratiæ amplioris -- ergo.

Justi proficere cupiunt.

55 PROB. V. Ratione D. Thomæ 2. 2. *q.* 24. *art.* 4. -- Charitas viæ potest au-
„ geri, ex hoc enim esse dicimur Viatores,
„ quod in Deum tendimus, qui est ultimus
„ finis nostræ beatitudinis. In hac etiam via
„ tantò magis procedimus, quantò Deo
„ magis propinquamus, cui non appropin-
„ quatur passibus corporis, sed affectibus
„ mentis. Hanc autem propinquitatem facit
„ charitas, quia per ipsam mens Deo uni-
„ tur, & ideo de ratione charitatis viæ est,
„ ut possit augeri; si enim non posset augeri,
„ jam cessaret viæ processus, & ideo Apo-
„ stolos charitatem viam nominat dicens 1.
„ *ad Corinth.* 12. Adhuc excellentiorem viam
„ vobis demonstro -- Apostolus alibi sæpe Christianæ vitæ perfectionem similitudine viæ exhibet: ad Galat. 1. *Currebatis bene, quis vos impedivit veritati non obedire.* 1. ad Corinth. 9. v. 24. *Sic currite, ut comprehendatis.* Hinc S. Gregorius *lib.* 22. *Moral. cap.* 5. -- More itaque viatorum nequaquam
„ debemus aspicere, quantum jam iter egi-
„ mus, sed quantum superest, ut peraga-
„ mus -- & S. Hieronymus in Psal. 83. --
„ Felix est, qui quotidie proficit, qui non
„ considerat, quid heri fecerit, sed quid ho-
„ die faciat, ut proficiat -- Ejusdem labii est S. Augustinus *in Epist.* 1. *Joan. Tract.* 5. --
„ Charitas, cum fuerit nata, nutritur (*quod*
„ *pertinet ad incipientes*) cum fuerit nutrita,
„ roboratur (*quod pertinet ad proficientes*)
„ cum fuerit roborata, perficitur (*quod perti-*
„ *net ad perfectos*) -- S. Leo *Ser.* 2. *de Quadrages.* -- Hæc est perfectorum vera justitia, ut
„ nunquam præsumant se esse perfectos, ne ab
„ itineris nundum finiti intentione cessantes,
„ ibi incidant in deficiendi periculum, ubi
„ proficiendi deposuerint appetitum -- S. Bernardus *Epist.* 53. *ad Lavinum* -- Nunquam
„ justus arbitratur se comprehendisse, nun-
„ quam dixit, satis est, sed semper esurit,
„ sititque justitiam, ita ut si semper viveret,
„ semper de bono in melius proficere totis
„ viribus conaretur -- His abunde satis probatum est adversus Juvinianum, Beguardus, ceterosque Novatores omnes justos haud fore æquales in sanctitate, atque in justitia, & perfectione crescere posse.

Unde dicimur Viatores.

HÆRETICORUM MOMENTA EVERTUNTUR.

56 OBJIC. I. Si in via Sanctitas non foret æqualis, non foret itidem æquale præmium in Patria; atqui præmium æquale est: etenim *Matth.* 20. *v.* 8. dicitur Operarios, tam qui primo mane, quam qui vespere conducti fuere in vineam, denarium æqualiter recepisse; ergo.

RESP. Neg. min. Inæqualia sane præmia elargitur Deus, eapropter habemus Joan. 14. v. 2. dicentem Dominum: *In domo Patris mei mansiones multæ sunt*, idest diversæ, & inæquales, sicut in Palatio Regis inæqualia adinveniuntur cubicula; & Paulus Ecclesiam domui comparat, in qua sunt vasa aurea, argentea, lignea, & fictilia 2. *ad Timoth.* 2., & 1. *ad Corinth.* 15. *v.* 41. Beatos stellis assimilat, quæ in claritate discriminantur. *Alia claritas Solis, alia claritas Lunæ, & alia claritas Stellarum. Stella enim a Stella differt in claritate.* Sancti itaque omnes donantur beatitudine, sed non in eodem perfectionis gradu. Denarius ergo est objectiva beatitudo, quæ utique una est, videlicet Deus clare visus, sed formalis beatitudo est visio, hæcque inæqualis. Et meritò sane, siquidem Apostolus 2. ad Timoth 4. v. 8. eam vocat *coronam justitiæ, quam reddet Dominus justus judex*; non foret autem justus judex, si æqualem elargiretur coronam, cum *Matth.* 30. dicatur in Ecclesia alium trigesimum, sexagesimum alium, alium denique centesimum fructum afferre.

Formalis beatitudo inæqualis.

57 DICES. Si in denario non intelligeretur æqualitas præmii, nulla fuisset murmurationis occasio; atqui murmuraverunt, qui credebant ex majori labore majorem reportare mercedem; ergo.

RESP. Consultò murmuratio inducitur, ut inde manifestum fiat nullam intervenire injustitiæ notam, ex quo liberaliter Deus quibusdam dare velit supra condignum, eaque propter reposuit conquerentibus v. 23. *Amice non facio tibi injuriam. Nonne ex denario convenisti mecum? Tolle, quod tuum est, & vade. Volo autem, & huic novissimo dare sicut & tibi. Vid. n.* 266 *cit. Controversia, & n.* 31. *Controversia* 2. *ejusd. Tract.*

58 OBJIC. II. Perfectio viæ per fidem regulatur; sed hæc una, eademque est in omnibus; in omnibus enim æque a Beatitudine distat, cum in omnibus eandem obscuritatem divinæ revelationis habeat; ergo.

RESP. Neg. min. Fides inæqualis est quoad intensionem, licet eadem quatenus ob-

obscura, & prout non constitoit in termino. Cererum si in omnibus esser æqualis, quo pacto Cbristus Math. 8. v. ro. de Regulo dicebat: *Non inveni tantam fidem in Israel?* Hoc apprime noverat S. Hierorymus *lib. 2. in Jovinianum*, adeoque adversus ipsum urgebat -- Quare dicunt Apoitoli, Domine auge „ nobis fidem, si omoi una mensura est? -- Quapropter sicut charitas suos babet gradus, ita & fides. Joan. 15. v. 13. *Maiorem hac dilectionem nemo babet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis*. 1. Joan. 4. v. 18. *Perfecta charitas foras mittit timorem . . . qui autem timet, non est perfectus in charitate*, Hinc S. Augustinus *Ser. 16. de Verbis Apostoli* -- Justificati sumus; sed ipsa justi- „ tia, cum proficimus, crescit --

Fides quomodo æqualis dicitur.

59 OBJIC. III. Charitas, io qua Christianæ vitæ perfectio consistit, io omnibus est æqualis quoad diminutionem; oon enim in aliquo diminutionem patitur, in alio non; ergo æqualis ceosenda est in omnibus quoad augmentum; contraria enim nata sunt circa idem versari.

RESP. Neg. conseq. qooad præsentem providentiam; non enim dubium esse potest a Deo posse minui: charitas igitur non potest mioui nisi ab homine, vel a Deo, ab homine vel per cessarionem actuum, vel per peccarum; non primo modo, quia virtutes infusæ, sicut effectivæ non acquiruntur nostris actibus, ita effectivæ per cessatiooem eorum non minuuntur; non secundo modo, quia si peccarum est mortale, totam tollit charitatem; mortale namque directe ultimo adversatur fini, ad quem convertit charitas: si peccatum est veniale, nullum gradum tollit, quia directe charitati non opponitur, sed fervori; cum charitas directe sit ad finem, & magis charitatis est magis esse ad finem; peccatom autem veniale est citra finem, unde minuere charitatem nequit; sicut error circa ea, quæ deducuntur in scientiis ex primis principiis, principiorum non minuit certitudinem: oon a Deo, quia Deus secundùm providentiam præsentem non deserit, nisi prius deleratur, adeoque dona sua non tollit, nec minuit nisi in pœnam peccati. Hæc habes ex D. Th. 2. 2. *q.* 24. *art.* 10., quare non datur causa diminuens, datur tamen causa aogens, ipsa videlicet bona opera justorum, quæ sunt meritoria, & Divinorum auxiliorum affluentia conferens vires ad currendas semitas justitiæ. Attamen potest homo dispositive per actus cessationem, & per veoiale peccatum concurrere ad corruptionem charitatis, ut ibidem notat Angelicus. Axioma illud verum est, quando subjectum æqualiter se haber ad utrumque contrarium, quod non accidit in casu; noo enim circa utrumque datur paritas causarum, deinde ad veritatem axiomatis sufficit, quod possit per Divinam potentiam minui.

Charitas augeri, non minui potest.

60 OBJIC. IV. *Si quis semper posset proficere, posset aliquis perfectior Christo inveniri*. Sic arguunt Beguardi *in Clement. cit.*, & supponunt gratiam Christi esse finitam; sequeretur etiam, quod quis posset æquare perfectionem Patriæ, utpote finitam; hoc sotem est contra Christi doctrinam, qui, postquam dixit: *Non surrexit major Joanne Baptista*: addidit. *Qui minor est in regno cælorum, major est illo*.

RESP. Verbis Glossæ *loc. cit. Clement* -- „ Minus enim per augmentum potest perve- „ nire ad quantitatem majoris in his, quæ „ habent quantitatem unius rationis . . . sed „ gratia alterius hominis se babet ad gra- „ tiam Christi, sicut virtus particularis ad „ universalem; unde sicut virtus ignis quan- „ tumcumque crescat, noo potest æquari vir- „ tuti solis, ita gratia hominis quantum- „ cumque perfecti noo potest æquari virtuti, „ & gratiæ Christi -- Ad secundam instantiam habet S. Th. 2. 2. *q.* 24. *a.* 7. *ad* 3. -- „ Dicendum quod ratio illa procedit in his, „ quæ habeot quantitatem ejusdem rationis; „ non autem in his, quæ habent diversam „ rationem quantitatis. Sicut lioea quan- „ tumque crescat, noo attingit quantitatem „ superficiei. Non est autem eadem ratio „ charitatis viæ, quæ sequitur cognitionem „ fidei, & charitatis Patriæ, quæ sequitur „ visionem apertam; unde non sequitur ra- „ tio -- Loquitur S. Doctor de charitate Patriæ qua talis, quis si consideretur in esse qualitatis physicæ, optimè dari potest, quod vir aliquis justus in via charitatem habeat inteosiorem, quam aliquis Beatorum.

Charitatis viæ, & patriæ discrimen.

61 DICES. Etiam ea, quæ superioris sunt ordinis, si finita sint, possunt ab iis, quæ sont lineæ inferioris æquari, si semel terminum non habent incrementi; ergo si charitas in perfectis hunc non haber, Christi gratiam, licet excellentioris ordinis, poterit æquare. Ant. prob. Gloria est superioris ordinis ad præsentis vitæ statum, & tamen viatoris opera ratione libertatis, aliarumque circumstantiarum illam æquare possunt; possunt namque mereri de condigoo Beatitudinem: sicut etiam peccata contra Deum superioris sunt ordinis ad ea, qoæ contra proximum perpetrantur, & tamen plura peccata in proximum multiplicata, vel magis intensa possunt adæquare gravitatem peccati odii Dei quoad pœnam, aliosqoe effectus: vivens itidem altioris est conditionis, & ordinis ad metallum, & tamen hoc ita potest crescere, ut tanti æstimetur, quanti vivens.

RESP. Neg. ant. Quod relata non evincunt exempla; nam in illis duplex adinveoitur ordo, alius entitativus, & specificus, valoris alter, & dignitatis. Status gloriæ quoad perfectiones entitativas superioris est ordinis ad actus præsentis vitæ, secus quoad quantitatem valoris; quia præmium in esse præmii de condigno habet commensurationem cum actibus meritoriis, & si hanc oon haberet, cadere sub merito de condigno non posset; pariter peccata in Deum secundùm suam rationem specificam ad superiorem ordinem spectant, non tamen in esse demeritorio; in hoc quippe magis, minusve prævalent. Similiter animal entitativè, & specificè est ordinis superioris ad metallum, tamen in communi æstimatione non est altioris ordinis, eaque propter æquari potest in valore ab auro, si multiplicetur.

Quæ diversi ordinis quo pacto æquari possunt.

Porro gratia Christi in esse gratiæ est ordinis superioris ad nostros charitatis actus, & ideo in hoc genere æqualitatem non patitur; sicut & status beatificus quoad conditiones proprias in suo constitutivo necessarias, puta inamissibilitatem, est ordinis superioris, ideoque æqualitatem refugit.

62 OBJIC. V. Perfectio justorum assimilatur luci ad meridiem usque progredienti juxta illud Prov. 4. *Semita justorum quasi lux splendens procedit, & crescit usque ad perfectum diem*. Atqui lux statum acquirit, in quo amplius non crescit, nempe meridiem; ergo sanctitas justorum statum acquirit, in quo amplius progredi non valet. Hinc Sponsa Cant. 1. v. 7. petit a Sponso summum fidei, & charitatis incrementum. *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie:*

RESP. Neg. conseq. Quia pro perfecto die intelligitur status Beatificus. Dies enim perfectus est dies stabilis, & dies, quo lux nunquam deficit, est dies, qui non vertitur in noctem; & hæc perfectio convenit solùm Beatis, ideo paritas de meridie non evincit, cum meridies potius diei hora, quam perfectus censendus sit dies; Scriptura verò usque ad diem, non usque ad horam incrementum ponit.

Status Beatitudinis non deficit.

63 DICES. Deus omnia fecit in pondere, numero, & mensura; ergo posuit perfectioni terminum, ultra quem non datur incrementum; hinc distinguunt Mystici statum, incipientium, proficientium, & perfectorum, ut compertum fiat ulterius augmentum non dari.

RESP. Scriptura solummodo vult innuere naturis rerum dedisse Deum determinatam essentiam, finitamque latitudinem perfectionis actu acquirendæ; non autem quod statuerit augmenti terminum in eo, quod latitudinem habet intensivam. Fecit Deus in mensura mobile in ordine ad motum, & tamen, quia natura mobilis est moveri, dato quolibet motu adhuc moveri potest; ita quia status viæ est status merendi, quandiù justus viator est, crescere potest, atque perfici, eaque propter mensura, & pondus charitatis in via non alius est a termino vitæ. Illa porro mystica statuum distinctio ad indicandum triplex studium principale in via salutis instituta est. Primum est eorum, qui potissimum purgationi a peccatis incumbunt; studium alterum illud est eorum, qui in acquirendis virtutibus insudant. Tertium denique illorum, qui nituntur unionem cum Deo quærere. Status quilibet magis, magisque perfici potest: purgatio peccatorum major esse potest; sicut acquisitio virtutum, & unio cum Deo: nec inde periculum occurrit, quod justus ita crescat in sanctitate, ut excedat prædestinationis decretum; nam prædestinationem decrevit Deus relatè ad quantitatem meritorum, quæ prævisa, & decreta fuere. His abunde constat falsitas doctrinæ Beguardorum, quæ eo tendit, ut vitiosam foveat otiositatem sub virtutis colore, quam Molinos, ejusque Sectatores adoptaverunt.

Quo pacto rebus terminum posuit Deus.

§. II.

PERFECTIO VITÆ CHRISTIANÆ NUSQUAM IN VIA ACQUIRIT IMPECCABILITATEM.

64 NE in æquivocis tempus teramus, non loquimur impræsentiarum neque attentâ possibilitate absolutâ, neque per ordinem ad extraordinarium divinæ dispensationis privilegium; siquidem tantam indubie potest Deus justo largiri auxiliorum, & donorum copiam, ut nusquam in leve etiam ex subreptione labatur crimen; & hoc privilegium de facto concessum est B. V. Mariæ, ut declaravit Concilium Trid. *Sess. 6. Can.* 23., Aug. *lib. de nat., & grat. cap.* 36. accedente omnium Patrum consensu, ut legi potest apud Canisium *lib. 1. de Deipara cap.* 10.

65 Neque instituitur sermo de potentia possibilitatis, attentâ ordinariâ Providentiâ, idest, ad examen non revocamus, an Providentiâ ordinariâ supernaturalis ordinis communicet Deus Ecclesiæ suæ, prout tres complectitur status incipientium, proficientium, & perfectorum tantas gratiæ vires, ut possibile sit, omnia evitare venialia; quo sensu non defuere, qui id docuerint, licèt omnes adversentur ferè Theologi. Controversia igitur versatur, an practicè detur status, in quo ab aliquibus saltem, omnia venialia evitentur, ab his, quæ ex indeliberatione, vel subreptione sunt, præscindendo.

66 Non renuimus admittere genus aliquod venialium evitari posse, quia inter Doctores satis piè creditur, quod Joannes Baptista non peccavit peccato linguæ, eo quod Ecclesia in ejusdem solemniis asserat in antra deserti recessisse, ne crimine linguæ macularetur; ita enim decebat virum specialiter missum ad prædicandum Christi adventum, ut mundis labiis ipsum enunciaret; piè quoque creditur Sanctum Joseph castitatis nec venialiter quidem passum fuisse detrimentum, eoquod electus fuerit Sponsus V. Mariæ, & S. Gregorius 2. *Dialog.* 2. fatetur Sanctum Benedictum ab eo tempore, quo se inter spinas volutavit carnis motus non sensisse. De S. Thoma idem asseritur postquam fuit ab Angelo præcinctus. Hos inter enumeratur Sancta Theresia, nam, ex quo abstinuit a colloquio cum nobili quodam viro, qui eam desponsare cupiebat, ab immundis phantasmatibus immunem prorsus ejusdem Confessarii dixerunt. Loquimur igitur indefinitè de omni genere peccatorum venialium, & ad longum tempus; si enim sermo haberetur de modico temporis spatio, haud difficile erit cum Catholicis Doctoribus sentire, atque asserere justum per actus ardentissimæ charitatis, vel per diligentem Eucharistiæ sumptionem ab omnibus posse venialibus purgari, & pro brevi tempore a novis committendis per vigilantiam spiritualis conversationis abstinere, ut docet S. Thom. *3. p. q. 79. art. 4. ad* 2. Quantum autem sit

Genus aliquod venialium evitari potest.

hoc

Ad breve tempus omnia venialia vitari possunt.

hoc breve spatium, non cadit sub determinata assignatione: Soto, & Vega putant per unum diem, Martinez per duos in illis viris perfectis, qui per duos, vel tres dies extasim patiuntur; non enim rationabile videtur eo tempore peccare, Curiel verò non dies, sed horas enumerat, videlicet quatuor, vel sex; igitur is est Controversiæ sensus, an in præsenti providentia ordinis supernaturalis practica detur potentia ad omnia venialia ad longum tempus vitanda, vel gradus aliquis perfectionis, in quo justus longo tempore eadem evitet, quod juxta Beguardorum phrasim omnimodam vocamus impeccabilitatem.

Adversus hunc errorem stat Catholica veritas, quæ sic

67 PROB. I. Toties non datur potentia practica vitandi omnia venialia pro quolibet statu, quoties Scriptura nullum justum illis carere affirmat; sed hoc affirmat Scriptura; ergo. Minor explicatur. 2. Paralip. 6. v. 36. dicitur: *Nec enim est homo, qui non peccet*: quæ locutio urget quam maxime ad probandam universalitatem propositionis, & ad declarandum nullum a venialibus eximi; siquidem impræsentiarum de mortalibus non agitur; ab hisce enim plures longo tempore abstinuisse compertum est. Ecclesiastes 7. v. 21. *Non enim est homo justus in terra, qui faciat bonum, & non peccet*. Locutio hæc rem plane evincit, & sensum habet distributivum. Prov. 24. v. 16. *Septies enim cadet justus*. Hinc Matth. 6. v. 12. Dominus docet, ut quilibet de Ecclesia orans dicat. *Dimitte nobis debita nostra*; quia nemo unus ex fidelibus est, qui aliquando venialibus non inquinetur, quod concinit Jacobo cap. 3. v. 2. dicenti: *In multis enim offendimus omnes*, & clarius exprimitur 1. Joan. 1. v. 8. *Si dixerimus, quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est*. Hujuscemodi locutio nullum statum personarum excipit, nullamque personam.

Justi ad unũ omnes venialiter peccant.

Elucidatur ratio. Non minus universales; & indefinitæ sunt hujusmodi propositiones, quam illæ, quibus doctrina traditur de originali peccato, puta: *Nemo mundus a sorde, neque infans unius diei. Omnes mortui sumus. Christus mortuus est pro omnibus*; sed istæ sunt universales distributivæ, ita quod de fide sit omnes, & singulos homines, si Deiparam excipias, originali infici labe; ergo pariter primæ sunt universales distributivæ omnes, & singulos justos afficientes, excepta B. V. M. ob singulare privilegium illi concessum.

A generali lege nullus excipitur.

68 DICES I. Prædicta intelligenda sunt, humilitatis causâ, Sanctorum more enunciatâ; hi namque seipsos graviores peccatores, quam latrones dictitant, & tamen prædonum crimina nusquam perpetrarunt.

RESP. Verbis Concilii Milevitani *Can.* 6., seu veriùs Carthaginensis -- Item placuit, „ quod ait Sanctus Joannes Apostolus: *Si di-* „ *xerimus, quod peccatum non habemus ipsi* „ *nos seducimus, & veritas in nobis non est*, „ quisquis sic accipiendum putaverit, ut di- „ cat propter humilitatem oportere dici, „ nos habere peccatum, non quia verè ita „ est; anathema sit; sequitur enim Apostolus, & adjungit, *si autem confessi fuerimus* „ *peccata nostra, fidelis est, & justus, qui* „ *remittat peccata* .... Ubi satis apparet hoc „ non tantùm humiliter, sed etiam veraciter dici. Poterat enim Apostolus dicere: „ Si dixerimus, quia non habemus peccatum, nos ipsos extollimus, & humilitas „ in nobis non est; sed cum ait; nos ipsos „ decipimus, & veritas in nobis non est, „ satis ostendit eum, qui se dixerit non „ habere peccatum, non verum loqui, „ sed falsum -- Quibus definitivè ex duplici ratione instantiam refellit. *Can.* 8. similiter dicitur -- Item placuit, ut quicumque verba illa Dominicæ Orationis, „ ubi dicimus, dimitte nobis debita nostra, „ ita volunt a Sanctis dici, ut humiliter „ non veraciter hoc dicatur; anathema sit -- & ratio in aperto est, quia humilitas veritati innititur, & hoc ipso quod veritati opponatur, humilitas non est, sed vitium; ergo dicas oportet justos quoslibet vere delinquere venialiter; porro Scripturam loqui de peccatis indubium plane est, dum dicit: *Septies enim cadet justus, & resurget. Cadet, & resurget* verè innuit peccatum, & resipiscentiam: *Remisisti iniquitatem peccati mei, pro hac orabit omnis Sanctus*. Non remittitur, quod non est peccatum, nec postulatur a Deo remissio, si non præcessit crimen. Nonnullæ denique propositiones sunt expositoriæ, & doctrinales, v. g. *Non est homo justus, qui faciat bonum, & non peccet. Non est homo, qui non peccet*. Hujusmodi sane ad humilitatis sensum detorqueri nequeunt.

Humilitas non opponitur veritati.

69 DICES II. Sancti non loquuntur in propria persona, sed aliorum, qui sunt in populo, & peccant, ut patet in B. V. M., quæ Dominicam recitabat Orationem.

RESP. Ex ejusdem Concilii *Canone* 7., ubi -- Item placuit, ut quicumque dixerit in „ Oratione Dominica ideo dicere Sanctos „ *Dimitte nobis debita nostra*, ut non pro se „ ipsis hæc dicant, quia non est eis jam ne- „ cessaria ista petitio, sed pro aliis, qui sunt „ in suo populo peccatores .... anathema „ sit -- Et certè Scripturæ hanc non patiuntur interpretationem, quia, ut diximus, propositiones sunt universales distributivæ, aliæ per formulam affirmativam, aliæ per negativam. Certum est, Christum singulos de Ecclesia docuisse orare, & singulis præceptum esse, ut orent; unde clarissimè constat singulos debere dicere *Dimitte nobis debita nostra*. Addas velim non omnes posse aliorum nomine dicere *Dimitte nobis*. Hoc quippe solummodo superioribus convenire posset; quia isti solum alios repræsentant, & tamen prædictæ propositiones nullum subditos inter, & superiores apponunt discrimen. Nec momentosum est, quod de Deipara inducitur; nam de ea habetur in Ecclesia expressa exceptio, ac proindè exemplum hoc nostram confirmat doctrinam, juxta commune effatum: *Exceptio firmat regulam in contrarium*; poterat nihilominus Deipara illam precem recitare nomine suo, quatenus præservatio a lapsu dici quodamodo potest remissio, quo pacto Aug. *lib.* 2. *Confess. cap.* 7.

Sancti se ipsos peccatores dicunt.

dicebat — Gratiæ tuæ deputo, quod peccata „ mea tanquam glaciem solvisti, gratiæ tuæ „ deputo, & quæcumque mala non feci --

70 DICES III. Scripturæ singulos ob respectum ad originale peccatum, quo ad unum omnes maculantur, & propter fomitem, qui in singulis manet, peccatores nuncupat.

Verùm talia somniantes manifestè desipiunt Adversantes; & sane. I. Justus non est, qui originali infectus est noxa; sed de justo dicitur peccare; ergo de originali non loquuntur Scripturæ: *Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu*, teste Apostolo ad Romanos 8. v. 1. II. Nec peccatum originale sæpe contrahitur, nec fomes extinguitur, sed Scriptura dicit: *Septies enim cadet justus, & resurget*; ergo nec de Originali, nec de Fomite loquitur. III. Fomes non dimittitur, & tamen loquitur Scriptura de peccatis, quæ dimittuntur: res clara est, adeoque ulterius non immorandum.

Prædicta roborantur ex *Can. 23. Concilii Tridentini Sess. 6.* -- Si quis hominem semel „ justificatum dixerit . . . posse in tota vita „ peccata omnia etiam venialia vitare, nisi „ ex speciali Dei privilegio, quemadmodum „ de B. V. tenet Ecclesia; anathema sit -- quam doctrinam *cap.* 11. aliquibus probaverat Scripturis a nobis adductis. Itaque cum dicitur *hominem justificatum*, jam excluditur originale; addendo *peccata venialia* satis innuitur non esse sermonem de fomite, qui non est peccatum, & si esset, mortale haberetur; excipitur quoque B. V., eaque propter de illa nullimode loquendum.

71 PROB. II. Catholicum dogma, & anteriora firmantur. Sunt intelligendæ Scripturæ, prout Patrum explicat traditio; atqui Patres communitèr docent nullum in hac vita posse practicè omnia vitare venialia; ergo Scripturæ sunt sic explicandæ. Min. fusè posset demonstrari; sed in re satis clara sequentia sufficient momenta. S. Gregorius Nazianzenus *Orat. in plagam grandinis*, habet — Illud cognitum habeamus, „ quod omni vitio carere hominis modulum „ excedit, soliusque Dei est -- Quibus invictè docet non esse possibile practice singula, & omnia evitare peccata venialia; de his enim loquitur; cum de magnis criminibus aliter sentiat. Cyprianus *in Sermone de Opere, & Eleemosynis* — Nec quisquam sic sibi „ de puro, atque immaculato pectore blandiatur, ut innocentiâ suâ fretus medicinam non putet adhibendam esse vulneribus, cum scriptum sit. Quis gloriabitur „ castum se habere cor, aut quis gloriabitur „ mundum se esse a peccato, & iterum in „ Epistola sua Joan. ponat: *Si dixerimus*, „ *quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus* -- S. Joannes Chrysost. *homil.* 20. *in Matth.* -- Peccata, quibus Deum quotidie „ offendimus non perpendimus, ideoque „ mœremus, & angimur. Quod si unius „ saltem diei nostra vellemus peccata numerare, tunc optimè disceremus quantorum „ rei essemus malorum . . . Quis igitur nostrum non habuit in oratione desidiam? „ Quis non superbiæ est inflatus tumore?

Scriptura ad mentem Patrum intelligenda.

„ Quis non inanis gloriæ aurula ventilatus „ est? Quis non de fratre detraxit? -- S. Ambrosius *Epist. in Isaiam apud D. Aug. lib. 2. de gratia Christi cap.* 49. postquàm dixit cum *Apost. ad Philip.* 3. dari perfectos in mundo, & in cælo, subdit -- Ita & immaculati sunt „ in hoc mundo, & immaculati erunt in „ Regno Dei, cum utique si minutiùs excutias, immaculatus esse nemo possit, „ quia nemo sine peccato -- S. Hieronymus *lib. 2. contra Pelagianos* — Hominem sine „ peccato esse nego; id enim soli Deo competit, omnisque creatura peccato subjacet, „ indiget misericordia Dei, dicente Scriptura: Misericordia Domini plena est terra: & ne quasi maculas quasdam in sanctis viris videat perscrutari, in quibus errore sunt lapsi, pauca proferam, quæ non „ ad singulos, sed ad omnes in communi „ pertineant, *in* 31. *Psalmo* scriptum est: „ dixi, pronunciabo adversum me injustitiam „ meam Domino, & tu dimisisti impietatem „ cordis mei: statimque subditur pro hac, „ hoc est impietate, sive iniquitate, utrumque enim intelligi potest, orabit ad te „ omnis Sanctus in tempore opportuno. Si „ Sanctus est, quomodo orat pro iniquitate? „ Si iniquitatem habet, qua ratione Sanctus „ appellatur? Justa illum videlicet modum, „ qui & in alio loco scribitur: septies cadit „ justus, & resurget, & justus accusator sui „ est in principio sermonis -- Quod testimonium, ut apparet ex contextu sensum reddit, quod non aliqui solùm, sed omnes justi peccant. S. Gregorius Magnus *lib.* 21. *Moral. cap.* 9. -- Hoc inter peccatum distat, „ & crimen, quod omne crimen peccatum „ est, non tamen omne peccatum crimen „ est; & in hac vita multi sunt sine crimine, nullus vero esse sine peccatis valet. „ Unde & prædicator Sanctus cum virum „ dignum gratiâ Sacerdotali scriberet, nequaquam dixit; si quis sine peccato, sed „ si quis sine crimine est; in qua videlicet „ peccatorum, & criminum distinctione „ pensandum est, quia nonnulla peccata „ animam polluunt, quam crimina extinguunt -- S. Bernardus *Serm. de Cæna Dom.* ad verba illa Christi: *Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet* -- Lotus est, qui „ gravia peccata non habet, cujus caput, „ idest intentio, & manus, idest operatio, „ & conversatio munda est: sed pedes, qui „ sunt animæ affectiones, dum in hoc pulvere gradimur, ex toto mundi esse non „ possunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curiositati plusquam „ oportet, cedat animus, vel ad horam &c. -- Sed D. Augustinus rem totam absolvat. Veritatem hanc sæpenumero docet: *De bono perseverantiæ cap.* 2. -- Tria sunt, ut scitis, „ quæ maxime adversus eos (*Pelagianos*) „ Catholica defendit Ecclesia. Quorum est „ unum, gratiam Dei non secundum merita „ nostra dari . . . . Alterum est, in quantacumque justitia sine qualibuscunque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem „ vivere -- *De spiritu, & littera cap. ultimo* -- Illud esse consequens video, ut qualemlibet, vel quantamlibet in hac vita poterimus

,, rimus definire justitiam, nullus in ea sit ,, hominum, qui nullum habeat omnino ,, peccatum -- *Lib. 2. contra duas Epist. Pelag. cap.* 14. -- Neque enim quisquam sic ,, desipit, ut dicat ad Baptizatos Domini-,, cum illud non pertinere præceptum, di-,, mittite, & dimittetur vobis, date, & da-,, bitur vobis. Nullus autem in Ecclesia ,, rectè posset ordinari minister, si dixisset ,, Apostolus: si quis sine peccato, ubi ait: ,, si quis sine crimine est; aut si dixisset, ,, nullum peccatum habentes, ubi ait: nul-,, lum crimen habentes. Multi quippe Ba-,, ptizati fideles sunt sine crimine, sine pec-,, cato autem in hac vita neminem dixerim, ,, quantalibet Pelagiani, quia hæc dicimus, ,, adversus nos inflentur, & dirumpantur ,, insania ... hæc est fidei Catholicæ sanitas, ,, quam Sanctus ubique seminat spiritus, ,, non pravitatis hæreticæ vanitas, & præ-,, sumptio spiritus -- *Lib. de nat., & grat. cap.* 36., ubi referens, quod Pelagiani dixerint plures Sanctos, ut Enoch, Abelem, Josephum Sponsum B. V., Joannem Baptistam Præcursorem Domini, & alios non habuisse peccata, & justos omnino vixisse, habet -- Hac ergo Virgine excepta, si omnes ,, illos Sanctos, & Sanctas cum hic vive-,, rent, congregare possemus, & interro-,, gare utrum essent sine peccato, quid fuisse ,, responsuros putamus? Utrum hoc, quod ,, iste dicit, an quod Joannes Apostolus? ,, Rogo vos quantalibet fuerint in hoc cor-,, pore excellentia Sanctitatis, si hoc inter-,, rogari potuissent, nonne una voce clamas-,, sent: si dixerimus quia peccatum non ha-,, bemus, nos ipsos seducimus, & veritas in ,, nobis non est? -- S. Mater Theresia mysticæ Theologiæ Magistra monito IV. post mortem filiis, & filiabus suis commendato ait -- Quam exigui videntur multi defectus, ,, & imperfectiones, quæ in hac vita fiunt, ,, & quam leviter de his sentimus, verùm ,, horrescet animus, cum judicabit Deus, ,, potissimum si eos spectes, qui charitati ,, adversantur -- Alia prætermittimus testimonia, cum hæc abundè sufficiant.

In hisce porro auctoritatibus illud notandum occurrit, ibidem sermonem institui de viris excellentioris Sanctitatis, ut inde compertum habeant Beguardi nullum dari perfectionis statum, qui venialia excludat peccata; & certè auctoritas S. Joannis, & S. Jacobi comprehendit Apostolos, qui fuerunt sanctitate celebres, utpotè primitias spiritus habentes. Apud Ezech 14. legimus Job, Danielem eos inter enumerari, qui eximia perfectione floruere, & tamen Job. cap. 14. v. 16. clamat ad Dominum: *Sed parce peccatis meis*, & cap. 42. v. 6. *Ipse me reprehendo, & pœnitentiam ago*: Daniel. cap. 9. v. 20. *Cum orarem, & confiterer peccata mea*. Verùm quid plura? Hac super re invicta præsto sunt momenta legentibus eorum gesta, quos Ecclesia Sanctorum albo adscripsit. Hæc percurrant Hæretici, & ipsis compertum fiet defecisse in scrutationibus suis.

72 DICES. His solum evincitur toto vitæ tempore neminem omnia vitare posse peccata venialia, secus per longum tempus. Sed hæc solutio inanis est, Concilium Tridentinum *Can.* 23. pro vita non totum vivendi spatium, sed multum temporis intelligit, ut manifestè constat ex *cap.* 11., ubi ait -- Licet in hac mortali vita quantumvis ,, sancti, & justi in levia saltem, & quoti-,, diana, quæ etiam venialia dicuntur, pec-,, cata, quandoque cadant, non propterea ,, desinunt esse justi. Nam justorum illa vox ,, est, & humilis, & verax: *Dimitte nobis* ,, *debita nostra* -- Terminus ille *quotidiana* temporis excludit longitudinem, alter nempe *quandoque* longum spatium non compatitur, dein Christi verba *Dimitte nobis debita nostra*, frequentiam determinat, siquidem frequenter præscribitur nobis orare juxta illud *Oportet semper orare*. *Semper* secundùm communem Patrum intelligentiam in idem redit, ac *frequenter*. Auctoritates similiter tum Scripturæ, tum Patrum absolutæ sunt; & nullam dicunt determinationem, adeoque extorquentur, dum determinantur ad longum vitæ tempus; immo nonnullæ determinate sermonem habent de frequentia, ut, cum dicitur: *Septies cadet justus*; itidem cum Chrysostomus, Gregorius, aliique venialia vocant quotidiana, quibus addu illam celebrem Sententiam Cypriani *ex lib. de Orat. Dominica* ad illa verba: *Sanctificetur nomen tuum* -- Opus est enim nobis quotidiana san-,, ctificatione, ut qui quotidie delinquimus, ,, delicta nostra sanctificatione assidua repur-,, gemus -- Et sane si quibusdam longum hocce temporis spatium foret indulgendum, dubio-procul hi censerentur, quibus majorem cœlestium donorum affluentiam elargitus est Deus, quos inter fuisse Apostolos nemo inficias ibit, & tamen isti clamant: *In multis offendimus omnes &c.* Demum, quod pro tota vita non possint viri perfecti omnia vitare peccata, oritur ex frequentia occasionum, ex mobilitate liberi arbitrii, ex conditione corporis, quod deprimit sensum multa cogitantem, ex invidia Diaboli, qui justiores solet ad certamen provocare, ex obligatione munerum, quæ ad majorem vigilantiam adstringunt; sed absque dubio hæc militant pro longo tempore; ergo.

Quotidie delinquimus quotidie plangentes.

73 PROB. III. Toties non possunt viri perfecti nec pro tota vita, nec ad longum tempus omnia prorsus venialia vitare, quoties non datur gratia extinguens, vel ligans perfectè concupiscentiæ fomitem; sed nulli etiam sanctissimo, Deiparâ exceptâ, datur hujusmodi gratia; ergo nulli datur, ut evitare omnia venialia possit. Declaratur major, de cujus veritate suspicari quis posset. Origo innumerabilium motuum contra rationem est fomes, eam præveniens, alliciens, inclinans, quibus ut opponatur, summa requiritur attentio, vigilantia, & sollicitudo; porrò gratia fomitem non ligat, nec confert vires ad tantam vigilantiam, proindeque sæpenumero justi in consensus, vel plenos, vel semiplenos labuntur. Doctor Gentium hujusce omnium peccatorum originis vim experiebatur, eaque propter clamabat ad Rom. 7. v. 23. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati*, v. 25. *Ego ipse*

Fomes origo malorum.

ipse mente servio legi Dei ; carne autem legi peccati, obi diligentèr notanda sunt illa verba *captivantem me . Servio legi peccati* , quæ eaprimunt vim fomitis allicientis ad malum. Hae ratione utitur S. Thom. 1. 2. *q.* 109. *a.*8., *& de Veritate q.* 24. *a.* 12. hanc adoptant Patres . S. Aug. *lib. de perfectione justitia cap.*4. -- „ Quia peccavit voluntas, secuta est peecantem „ peecatum habendi dura necessitas , donec „ tuta sanetur infirmitas, & accipiatur tanta „ libertas, In qua sicut necesse est, permaneat „ beatę vivendi voluntas, itaut sit etiam bene „ vivendi voluntaria felisque necessitas -- S. Hieronymus *lib.* 3. *adversus Pelagianos* -- „ Hoc & nos dicimus posse bominem non „ peccare , si velit , pro tempore , pro loco . „ pro imbecillitate corporea, quandiù intentus est animus , quandiù corda nullo vitio „ laxantur in cithara , quod si paululum remiserit , quomodo qui adverso flumine „ lembum trahit , si remiserit manus , statim retro labitur, & fluentibus aquis , quo „ non vult , ducitur, sic humana conditio , „ si paululum se remiserit , discit fragilitatem suam , & multa se non posse cognoscit -- Porro gratia non ligat fomitem , qui est flumen adversum , neque dat vires ad eam attentionem , de qua loquitur S. Doctor, immò est adeò vehemens impetus fluminis , ut , dum ratio incombit reprimere unum motum , alius insurgit , prout optimè advertit D. Th. ex 1. 2. *cit.* , & S. Bern. *de Cœna Domini* , ait -- In casu primi hominis „ cecidimus omnes , cecidimus autem super acervum lapidum , & in luto , unde „ non solum inquinati , sed etiam vulnerati, „ & graviter quassati sumus , lavari quidem „ cito possumus , ad sanandam verò opus est „ curatione multa -- Ejusdem labii sunt ceteri Patres . Et revera sicut in statu originalis justitiæ propter perfectam subjectionem appetitus sensitivi ad rationem , immunis a venialibus erat status ille , ita quod non potuisset homo solùm venialitèr peccare , ita quia nunc solutus est appetitus a mentis subjectione , quædam inducitur necessitas sæpè labendi .

Gratia fomitem non ligat .

SOLVUNTUR HÆRETICORUM ARGUMENTA .

74 OBJIC. I. Non stat perfectio Christiana absque facultate practica vitandi omnia peccata venialia , sed admonemur a Scriptura, ut simus perfecti , juxta illud Deut. 18. *Perfectus eris , & absque macula cum Domino Deo tuo* , Matth. 5. *Estote perfecti , sicut Pater vester cælestis perfectus est*, 2. Corinth. 13. *De cetero fratres gaudete , perfecti estote* , 1. Joan. 2. v. 5. *Qui servat verbum ejus , verè in hoc charitas Dei perfecta est* ; ergo e re nostra est omnia vitare peccata venialia . Cœlestius Pelagianus apud Aug. *de perfectione justitia* sic argumentabatur .

RESP. Duplex est perfectio , alia viatoris , seu pro statu viæ , comprehensoris alia, seu pro statu Patriæ , cum illa stat necessitas quædam labendi in venialia ; sicut peregrinus iter aliqualitèr longum nequit perficere , absque eo quod pulvere , aut luto sordescat , ita donec *peregrinamur a Domino per fidem* , necesse est de humano pulvere etiam religiosa corda sordescere : Thesaurus Christianæ perfectionis portatur in vasis fictilibus , quæ levibus læduntur , & facilè pulvere fœdantur . Immunis est altera ab omni inquinamento , quia justus ibi perfectè Deo famulatur ; non enim mobilis est liberi arbitrii usus , vel mole corporea ad terrena deprimente impetitur , oculi ejus semper ad Dominum , nec aliud , nisi Dei magnalia mente revolvit . Utramque hanc perfectionem commemorat Apost. ad Philip. 3. v. 12., & seq. *Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim . . . . Fratres ego me non arbitror comprehendisse . Unum autem qua quidem retro sunt obliviscens , ad ea vero , qua sunt priora , extendens meipsum , ad destinatum persequor ad bravium superna vocationis Dei in Christo Jesu* . Ad primam perfectionem acquirendam excitamur a Scripturis , immo præcepto adstringimur ; debemus enim impræsentiarum rectitudini consonam vitam ducere , castigando corpus nostrum, & servituti subjiciendo ; secundam sollicitamur assequi in Patria . 1. Corinth. 9. v. 24. *Sic currite , ut comprehendatis* .

Ad malum natura inclinat .

75 DICES . Jubemur eam tenere perfectionem, quam possumus habere ; sed illam possumus habere absque ullo peccato ; juxta illud Psal. 14. *Qui ingreditur sine macula , & operatur justitiam* , 17 *Et ero immaculatus cum eo* , 118. *Beati immaculati in via , qui ambulant in lege Domini* ; ergo potest dari perfectio sine omni peccato .

RESP. Verb. Aug. *cap.* 9. *de perfectione justitia* , ubi ex Cœlestio plura alis adducit Scripturarum testimonia -- Horum testimoniorum aliqua currentes exhortantur , ut „ perfectè currant , aliqua ipsum finem commemorant , quo currendo pertendant ; ingredi autem sine macula non absurdè etiam „ ille dicitur , non qui jam perfectus est , „ sed qui ad ipsam perfectionem irreprehensibiliter currit , carens criminibus damnabilibus , atque ipsa peccata venialia non „ negligens mundare eleemosynis . Ingressum quippe , hoc est , iter nostrum , quo „ tendimus ad perfectionem , munda mundat oratio ; munda est autem oratio , ubi „ veraciter dicitur : *Dimitte nobis , sicut & nos dimittimus* , ut dum non reprehenditur , quod non imputatur , sine reprehensione, hoc est , sine macula noster ad perfectionem cursus habeatur ; in qua perfectione cum ad eam pervenerimus , jam „ non sit omnino , quod ignoscendo mundetur --

Qui non declinat a fine laudabili .

76 OBJIC. II. Justus ex Deo natus est , sicut impius patrem habet Diabolum , sed : *Omnis qui natus est ex Deo, non peccat.* 1. Joan. 3. ; ergo justitia vires confert sufficientes pro evitandis omnibus venialibus .

RESP. Joannis testimonium abs re affertur. Certum est, quod Joannes in laudata Epistola justum posse peccare affirmat : nam *cap.* 1. mendaces vocat , & seipsos seducentes ,

res, qui dixerint peccatum non habere, & exhortatur justos, omnesque fideles, ut non peccent, sed si aliquando peccaverint, sciant habere apud Patrem Advocatum Jesum Christum. Itaque textus ille tres, eosque laudabiles habet sensus. Primus est, quod justus prædestinatus non peccat peccato ad mortem, seu finalitèr, ut habet D. Bernard. *lib. de natura, & gratia*. Alter est in sensu composito, quod justus gratiam retineat, & si eâ utitur, seu secundùm eam operatur, non peccat peccato destruente justitiam, & ideo causalem subdit: *Quoniam semen ipsius in eo manet*. Tertius est de peccatis venialibus, quæ non perpetrant justi ut filii Dei, bene vero ut filii hujus seculi, cum enim aliquid retineant de seculo, concupiscentiam videlicet, labuntur in venialia. Audiatur Aug. *contra duas Epist. Pelag. lib. 3. cap. 3.* — Peccant enim filii Dei, quoniam si dixerint se non habere peccatum, seipsos seducunt, & veritas in eis non est, sed ea conditione peccant, qua sunt filii adhuc hujus seculi; quâ vero gratiâ sunt filii Dei, non utique peccant, quia omnis, qui natus est ex Deo, non peccat — Eodem pacto explicatur textus apud S. Matth. *Non potest arbor bona malos fructus facere*; quem versat Hieronymus *ibidem* — Tandiu ergo bona arbor fructus non facit malos, quandiu in bonitatis studio perseverat — Palmes donec manet in vite, virescit quidem, sæpe tamen aliquali pruinâ decoquitur, vel nimio caloris æstu in cortice aduritur; sic justi quandiù per Christi gratiam Deo adhærent aliquibus vitiantur defectibus, etiam si non arescant, lethalia rejicientes peccata.

Justus quo pacto venialiter peccat.

77 OBJIC. III. Vita sine omni querela immunis est ab omni culpa veniali, sed dati sunt viri Sancti, qui duxerunt vitam sine aliqua querela, juxta illud Lucæ 1. *Erant autem justi ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & justificationibus Domini sine querela*. Loquitur Evangelista de Zacharia, & Elisabeth; ergo evitari possunt omnia venialia. Advertas velim Scripturam dixisse: *In omnibus mandatis*; porro venialia aliquâ prohibentur lege.

RESP. Neg. maj. Nomine enim querelæ grave intelligitur crimen. Sic Augustinus *Epist. 95.* — Non enim quælecumque etiam tentationis humanæ, sed grave peccatum est, quod in querelam venit — Sine querela ambulabant Zacharias, & Elisabeth in mandatis, quia peccata gravia præcavebant, & pro humana fragilitate solliciti erant circa venialia, licèt quandoque in ipsa laberentur; & ideo pro peccato sacrificium offerebant. Pulchrè ibidem S. Aug. — Qui parum videntur considerasse ipsum Zachariam fuisse utique Sacerdotem; omnes autem tunc Sacerdotes necesse habebant ex lege Dei primitus pro peccatis suis offerre sacrificium, deinde pro populo; sicut nunc per orationis sacrificium convincimur non esse sine peccato, quoniam jussi sumus dicere: *Dimitte nobis debita nostra*; ita & tunc per sacrificia victimarum animalium convincebantur Sacerdotes sine peccato non esse, qui pro suis peccatis jubebantur offerre — Eumdem textum versans D. Aug. *lib. 1. de gratia Christi cap. 48.*, habet — Dictum enim est, quantum mihi videtur, secundum quamdam inter homines conversationem probabilem, atque laudabilem, quam nullus homo juste posset in accusationis, & criminationis querelam vocare; quam propterea in Dei conspectu Zacharias, & ejus Uxor habuisse referuntur, quia in ea homines nulla dissimulatione fallebant; sed ut apparebant hominibus, ita noti erant oculis Dei; non autem dictum est hoc secundùm illam perfectionem justitiæ, in qua verè, atque omnimodo immaculati, perfectique vivemus — S. Thom. in illud Philippensium 2. *Ut sitis sine querela* — Sine peccato autem, inquit, nullus esse potest, sed bene sine querela.

Vivit sine querela, qui sine gravi crimine vivit.

78 OBJIC. IV. Debet practicè in hac providentia esse possibile, quod Spiritus Sanctus consulit, atque petamus, præcipit, atque promittit, sed Deus consulit perfectionem cum evitatione omnium venialium, juxta illud Jacobi 1. *Ut sitis perfecti, in nullo deficientes*. *In nullo*, inquit. Præcipit, ut petamus, Matth. 1. *Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo*. *A malo* absolutè; ergo a veniali, quod gravius est malum omni pœna inferni. Promittit Ecclesiast. 7. *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabis*; ergo est practice possibile evitare omnia venialia secundùm ordinariam Dei providentiam, immo facilè, ut prædicta testimonia satis innuunt.

RESP. In hoc syllogismo adesse æquivocationem a sensu distributivo ad collectivum: non est ullum dubium, quod possumus singula peccata venialia singulariter occurrentia vitare, prout singulariter occurrunt, & ad hæc singillatim evitanda exhortamur, petere jubemur, & nobis promittitur gratia necessaria, tamen non possumus vitare omnia indeterminate, & necessitamur hoc, vel illud committere, quod in sequenti objectione clariùs explicabitur; nunc ad singulas auctoritates. Prima litteralitèr ad consonantiam textus intelligitur de perfectione, quæ est in agendo, in patiendo, & perseverando. Dicitur *ut sitis perfecti* consunè ad aliud ibi dictum, idest: *Patientia opus perfectum habet*, scilicet firmum, & stabile. D. Thom. in hunc locum. Secunda loquitur indefinitè de malo pœnæ, & culpæ præterito, præsenti, & futuro; locutio autem indefinita applicatur membris contentis juxta eorum capacitatem, cumque homo subjectus concupiscentiæ necessitatem quandam habeat ad venialiter peccandum, aliquando ad hunc sensum applicanda est malo culpæ veniali, a proportione mali pœnæ, sine quo saltem levi nemo vivit, etsi bonæ sit valetudinis. Tertia intelligitur de peccato gravi; quia hoc est, quod in novissimis maximè timetur; potissimùm mortale, quod præcavetur memorando novissima, est peccatum finalis impœnitentiæ, quod dicitur peccatum in æternum, eo quod in malo firmat perpetuò.

Quæ venialia vitari possunt.

79 OBJIC. V. Nemo peccat, in eo quod

quod vitare non potest; sed justus peccando venialiter verè peccat; ergo vitare potest: argumentum hoc affert Cœlestius his -- Quærendum est utrum ne debeat homo sine peccato esse? Procul dubio debet. Si debet, potest; si non potest; ergo non debet; & si non debet homo esse sine peccato; debet ergo cum peccato esse, & jam peccatum non erit, si illud haberi debere constiterit. Aut si hoc etiam dici absurdum est, confiteri necesse est, debere hominem sine peccato esse, & constat eum non aliud debere, quam potest -- Sæpè sub aliis formalitatibus urget argumenti vim Cœlestius.

RESP. Verbis D. Aug. *lib. de perfectione justitiæ cap.* 3. -- Respondetur eadem similitudine, quo superiùs jam respondimus. Cum enim videmus claudum, qui sanari potest, rectè utique dicimus, debet homo iste esse sine claudicatione, & si debet, potest; nec tamen cum vult, continuò potest, sed cum fuerit adhibita curatione sanatus, & medicina adjuverit voluntatem. Hoc fit in interiore homine, quod ad peccatum attinet tamquam ad ejus claudicationem, per ejus gratiam, qui venit non vocare justos, sed peccatores: quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus -- Tunc ergo erit plena justitia, quando plena sanitas, tunc plena sanitas, quando plena charitas; plenitudo enim legis charitas; tunc autem plena charitas, quando videbimus eum sicuti est; neque enim erit, quod addatur ad dilectionem, cum fides pervenerit ad visionem.

Alia solutio est ex D. Thom. 1. 2. *q.* 74. *a.* 3. *ad* 2. -- Corruptio fomitis non impedit, quin homo rationali voluntate possit reprimere singulos motus inordinatæ sensualitatis, si præsentiat, puta, divertendo cogitationem ad alia, sed dum homo cogitationem ad alia divertit, potest etiam circa illud aliquis inordinatus motus insurgere, sicut cum aliquis transfert cogitationem suam a delectationibus carnis, volens concupiscentiæ motus vitare, ad speculationem scientiæ, insurgit quandoque aliquis motus inanis gloriæ impræmeditatus, & ideo non potest homo vitare omnes hujusmodi motus propter corruptionem prædictam; sed solùm sufficit ad rationem peccati voluntarii, quod possit vitare singulos -- *Art.* 8. *q.* 109., habet -- Motus singulos quidem ratio reprimere potest, & ex hoc habent rationem peccati, & voluntarii, non autem omnes -- 3. *contra Gentes cap.* 160. -- Licèt ille, qui est in peccato, non habeat hoc in propria potestate, quod omnino vitet peccatum, habet tamen nunc vitare hoc, vel illud peccatum, unde quodcumque committit, voluntariè committit, & ideo non immeritò ei imputatur ad culpam -- & hæc solutio præ illa adoptanda est, quæ docet, nobis ideo imputari peccata, quia sunt nobis voluntaria in capite, ratione originalis culpæ. Nam ad culpam personalem non sufficit voluntarietas in capite, cujus rationem aptè reddit Angelicus 2. *Sent. Dist.* 30. *q.* 1. *a.* 2.

Quæ libertas ad venialiter peccandum.

his -- Oportet, quod secundùm hoc, quod aliquid rationem culpæ habet, secundùm hoc ratio voluntarii in ipso reperiatur; sicut autem est quoddam bonum, quod respicit naturam, & quoddam quod respicit personam, ita etiam est quædam culpa naturæ, & quædam personæ, unde ad culpam personæ requiritur voluntas personæ, sicut patet in culpa actuali, quæ per actum personæ committitur; ad culpam verò naturæ non requiritur, nisi voluntas in natura illa --

80 DICES. Justus non solùm singula tenetur evitare peccata disjunctivè; sed etiam collectivè, quod passim Scriptura testatur Deut. 6. *Præcepit nobis Dominus, ut faciamus omnia legitima hæc: Omne mandatum, quod ego præcipio tibi hodiè, cave diligenter, ut facias*: 1. Joan. 2. v. 1. *Hæc scribo vobis, ut non peccetis*: & sane, qui diceret, nolo totam servare legem, peccaret: datur igitur præceptum non peccandi; ergo dari debent vires ad non peccandum collectivè; aliàs quando peccaret, non peccaret, sicut quia homo indeterminate debet esse in aliquo loco, licèt possit in hoc, vel illo non esse, non peccaret, si prohiberetur alicubi existere; & certè esset sententia injusta, quæ præciperet solvere plura tributa minuta, quæ singillatim essent solubilia, secus collectivè; ergo a pari.

RESP. Latere æquivocationem in argumento; nullum occurrit præceptum præscribens omnia venialia collectivè vitare distinctum, & a singularibus præceptis discretum; nam eo modo obligant præcepta, quo possunt occurrere; non collectivè, sed divisive occurrere possunt; ergo hujuscemodi non datur præceptum; porro Scripturæ in communi loquuntur, secundùm sensum divisivum, & distributivum, ut omne mandatum observemus hoc, videlicet, & illud, quoties urget; ille autem actus, quo quis diceret; nolo totam servare legem, malus utique esset, quia haberet animum violandi præceptum in particulari occurrens; pertineret tamen ad speciem illam, intra quam esset motivum, quo duceretur, ad habendam illam pravam voluntatem; non ergo datur præceptum in communi non peccandi, sed potius esset finis transcendens. Singula mandata tenemur observare, ut numquam peccemus.

Non datur præcepti vitandi collectivè omnia venialia.

Exemplum de loco abs re affertur; siquidem corpus ex natura corporis necessitatur non esse extra ullum locum, & hoc in actuali exercitio semper, & continuò, at homo non necessitatur, ut sit semper in exercitio venialiter delinquendi, sed solum vi defectibilitatis voluntatis quandam subjit necessitatem aliquando in venialia labendi; quare voluntas est absolute libera circa singula præcepta divisivè, secus corpus in ordine ad loca: illud pariter de tributis non urget; quia quolibet in particulari soluto exhauriuntur opes ad aliquod in particulari exolvendum; sed evitato hoc, & illo veniali, numquam exhauriuntur vires necessariæ ad evitandum quodlibet veniale particulare, in quo elucet mira Dei providentia, quæ disponit omnia fortiter, & suaviter, idest secundùm cujusque naturam; cum autem justus

Circa præcepta voluntas libera est.

stus liber sit, eaque propter mobilis, & in natura lapsa vulneratus, & infirmus, hinc fit, quod vires gratiæ mobilitèr recipiantur, nec vincant vulneris proclivitatem in malum; ideo oritur necessitas quædam quandoque labendi, & sicut nemo inficias ibit divinam providentiam haud criminandam, ex quo aliquos damnari permittat, aliquosque salvari velit, ut justitiæ, & misericordiæ eluceant attributa; ita optima censenda est circa justos hanc permittens necessitatem quandoque peccandi venialiter, ut virtutes timoris, humilitatis, pœnitentiæ, & hujus generis alia exerceantur.

81 OBJIC. VI. Datur perfectionis status, in quo quis potest practicè in omnibus suis operibus id peragere, quod perfectius coram Domino censetur; atqui cum hoc nullimode componitur necessitas aliquando venialiter labendi; nam nullum quantumlibet minimum veniale perfectius est apud Deum, sed imperfectum est; ergo. Min. declaratur. Sanctitas, ad quam felicitèr pervenit S. M. Theresia, non est practicè impossibilis; sed ipsa -- Eo (*idest* „ *cælesti Sponso*) consiliante, maxime arduum „ votum emisit efficiendi quidquid perfectius „ esse intelligeret -- ut a Sacra Rota traditur; ergo possibilis est status ille; ergo possibile est justo omnia vitare venialia collectivè ad longum tempus; cum in eo voto permanserit Seraphica Mater per duos supra viginti annos; licèt quinque annis majori universalitate illud servaverit, de quo infra.

Hoc sane difficilius est argumentum, quod impræsentiarum urgere possit, in cujus solutione caute incedendum est, ne quid contra fidei principia obrepat; referam tamen, quæ hac super re probabiliora videntur. Prima itaque solutio eorum est, qui peculiare in hoc agnoscunt privilegium Seraphicæ Matri elargitum supra ordinariam legem gratiæ justis etiam perfectis collatæ; porro privilegium hocce non cadit sub regula extendenda ad astruendam possibilitatem status in Ecclesia: eâ proportionali ratione, quâ haud possibilis censetur in hac vita talis contemplatio ea vi gratiæ etiam Sanctissimis viris donatæ, quæ ad Beatificam visionem perveniat licèt per modum, ut ajunt, transeuntis, & tamen speciali privilegio piè creditur aliquoties concessa Deiparæ, ut in Verbi incarnatione, ejusdemque partu, atque semel D. Paulo ad tertium cœlum elevato. Si quis autem diceret, viros sanctitate celebriores vi gratiæ specialissimæ, atque auxiliorum ejusdem notæ, quæ secundùm præsentem providentiam concedit Deus Ecclesiæ suæ, prout omnes comprehendit status perfectionis in via, posse ad intuitivam Dei contemplationem pervenire, utique erraret in fide; licèt cum hoc cohæreat, quod Paulo fuerit quandoque concessa; ita a fide aberrat, qui dicit ex vi gratiæ, & auxiliorum prædicto modo Ecclesiæ concessorum posse viros perfectos toto vitæ tempore, vel ad longum tempus omnia vitare peccata, cum quo tamen componi potest, ut ea speciali privilegio potuerit concedi Seraphicæ Matri, cui fuisse elargitum probat auctoritas Urbani VIII., dicentis: *Eo consiliante*, hoc est, Deo specialiter revelante, non ordinario modo inspirante, & Gregorii XV. in Bulla Canonizationis his: *Ut maxime arduum votum a Deo edocta emiserit*. *A Deo edocta* specialem revelationem supponit. Didacus Yepes Episcopus Tarraconensis Historiographus Sanctæ ejusdem Matris, addit quod divino non afflante numine valde audax, temerarium, & imprudens fuisset votum hujusmodi; & ratio in aperto est, quia ad illius observantiam seraphicæ sanctitatis conditio meritò exposcebat, ut idem Episcopus fatetur; exigebat totalem, ut ajunt Mystici, decoctionem Divini amoris, ut probat Venerabilis P. N. Joannes a Jesu Maria in Compendio vitæ Ejusdem; sicut & perfectum, idque in supremo gradu dominium motuum animæ, seu passionum, ut legere est apud Franciscum Riberam *cap.* 40. *lib.* 4. *Hist. S. Theresiæ*; continuam iisdem vigilantiam supra omnes suas actiones, & motus, ut habet Rota in Processu Canonizationis; quæ omnia sane altissimas, & specialissimas vialis gratiæ vires excedunt; debuit ea propter pro eo vitæ tempore Sancta Mater participio quodam gratiæ Patriæ gaudere, eâ proportionali ratione, quâ Deiparam ab instanti Conceptionis eâdem per privilegium illud admirabile immunitatis perfectæ ab omni prorsùs peccato donatam fuisse nemo inficias ibit. Simile votum emisisse Deiparentem verosimile credit P. Fr. Joseph a Spiritu Sancto noster Discalceatus *in Catena mystica Tractatu ultimo resp. V.* juxta effatum illud -- Quod „ alicui Sanctorum fuit collatum, non est „ credibile fuisse Mariæ denegatum -- & N. P. Placidus a S. Theresia *lib. de Christi Patientia cap.* 6. docet Christum Dominum in instanti suæ Conceptionis hoc votum elicuisse, ut suas actiones ad summum perfectionis apicem elevaret; Sancta Mater utrumque est imitata, sed in Sanctitatis longe dispari gradu.

Explicatur votum agendi perfectiora S. Matris Theresiæ.

82 Hic dicendi modus nodum facile extricare videtur; verum adversus eum duo urgent momenta, quæ rem totam involvunt. Primum est, quod Conciliorum Decreta, Patrum auctoritates, sana Theologorum doctrina, in eam devenerunt sententiam, quæ docet soli Deiparæ tale privilegium fuisse concessum, ea ratione, quod sicut sola specialissimum Deiparentis sortita est nomen, atque ab originali noxa præservationem, ita specialissimam gratiam hereditavit, unde a Doctoribus carpuntur quidam, qui illud extenderunt ad S. Joannem Baptistam, & ad Apostulos. Secundum id est, quod ab Ecclesia votum hujuscemodi proponi videtur ad imitandum, non secus, ac virtutes reliquæ, Hoc autem incongruum foret, si speciale diceretur privilegium, ut compertum fit exemplo Deiparentis, & Contemplationis D. Pauli in raptu: immo si probati Criterii auctoribus fidendum, nonnulli votum illud emiserunt, ut V. M. Joanna Francisca Fremiot Fundatria Monialium Visitationis B. M. V. P. N. Thomas a Jeso, V. P. N. Thomas a Jesu Maria: Soror Theresia Margarita Parmensis Princeps.

83 Ceterum ut sententiam suam pro-

pugnent, hujusce dicendi modi auctores sic instant. Sicut Concilia, Patres, Theologi docent hæresim esse, quod quis viribus gratiæ perfectissimæ possit certò scire se esse prædestinatum, qualitercumque Sanctus sit; & tamen hocce fidei non repugnare, si fiat per specialem revelationem; ita, licèt fidei repugnet, quod quis etsi Sanctissimus careat omni veniali ad longum tempus; tamen si hac de re accedat specialis revelatio, in aliquo peculiari casu communi legi non adversabitur. Specialem hanc revelationem nobis approbat Sedis Apostolicæ auctoritas, & acceptatio fidelium in facto Seraphicæ Matris. Hæc illi, quæ aliorum judicio remitto; non enim certò constat afferri privilegii revelatio.

Secundum apertè nego, votum nempe in ea proprietate, qua a Sacra Rota, Pontificibus, & Auctoribus describitur a Sancta Matre elicitum proponi ad imitationem: est enim temerarium simile votum emittere, & valdè imprudens absque speciali revelatione, prout recitavimus superiùs ex Episcopo Tarraconensi; Ecclesia autem pro regula morum speciales revelationes haud exhibet. Habemus enim Moysem, & Prophetas, ut dicebat Christus: Et sanè quonam pacto illud imitandum proponi potest, quod vires gratiæ excedit viatoris? Ex D. Thom. sequente D. Aug. 2. 2. *quæst.* 184. *a.* 2. -- Alia „ autem est perfectio, quæ attenditur secun„ dum totalitatem absolutam ex parte dili„ gentis, prout scilicèt affectus secun„ dum totum suum posse semper actualiter „ tendit in Deum: & talis perfectio non „ est possibilis in via, sed erit in Patria -- atqui pefectio hujusmodi requiritur pro hujus voti adimplemento, ut Rota tradit, dum dicit -- Verùm ne actu aliquo minoris per„ fectionis. -- & V. N. P. Joannes a Jesu ait -- Nisi ab animo Divini amoris flaminis de„ cocto, & in Deum perenniter rapto edi „ non potuit -- & ratio in aperto est; nam, ut docet noster Historiographus Generalis *libro* 1. *cap.* 32. illud votum omnes comprehendebat cogitationes, verba, opera perfectiori modo peragenda, & quidem in quolibet loco, tempore, & circumstantiis, in qualibet materia virtutum, charitatis, justitiæ, prudentiæ, temperantiæ &c., in qualibet lege Divina, humana, in Regula, Constitutione, in Obedientiis ordinariis, & extraordinariis &c., ad quod indubiè assidua vigilantia, atque sollicitudo prærequiritur. Ulterius. Hoc votum insuper exigebat, ut actus fierent cum toto nisu gratiæ ipsi collatæ, ut innuit cit. P. Fr. Joseph a Spiritu Sancto, & meritò sane; siquidem intensior operandi modus dubio-procul est perfectior; hanc proindè perfectionem illo voto comprehendi innuit Rota, innuit auctoritas Urbani, & Gregorii, qui absolutis, & indefinitis utuntur verbis. Porro solius Patriæ est sic operari, atque in via soli Deiparæ conceditur. Item votum hocce adstringebat ad omnes privatas imperfectiones evitandas, ut idem P. Fr. Joseph docet propositione secunda: imperfectio autem privativa includitur in peccatis venialibus ex semiplena deliberatione; cum sint veræ culpæ leves; & ceteris paribus perfectius est unum evitare veniale ex semiplena deliberatione, quam aliquem, vel aliquos elicere virtutis actus. Nemo autem sine participio gratiæ Patriæ absque temeritate vovere potest omnes hosce defectus evitandi, proindeque votum S. Matris Theresiæ in ea amplitudine, qua fuit emissum an. 1560. imitari nullimode potest etiam in statu sanctioris vitæ; nisi particularis revelatio, & revelationis approbatio accedat.

84 Ultro conceditur simile votum fieri posse cum aliquibus tamen limitationibus, prævie explorato perfectionis statu, virtutum incremento, dominio supra animi motus, firmitate in bonis propositis, studio orationis, & similibus. Limitatio prima, eaque potissima ea est, ne sine sapientis Confessarii consilio fiat. Altera ut prius simplici proposito experimentum desumatur. Tertia, ut ad breve temporis spatium concedatur, saltem donec certior fiat Confessarius de profectu voventis. Quarta, & apprime requisita, ut in determinata materia, sub circumstantiis determinatis clarè distinguibilibus objectum voti coarctetur. Quinta, ut nonnisi per plenam advertentiam, & consensum violetur. Scata, ut non obliget nisi sub pœna, vel sub culpa veniali; vel si sub mortali tunc solum, quando scripto proponatur opus faciendum: & aliæ similes, quæ a prudentia dictantur, quibus positis aliquando concedi poterit. P. Fr. Joseph votum hoc pertinere asserit ad perfectam obedientiam: perfecta obedientia significatur in illa vacca, quam obtulit Abraham in sacrificium, quæ erat trium annorum, quia obedire debet votum seraphicum majoribus, æqualibus, & minoribus: adimplendo operis substantiam promptè, delectabiliter, & cæco modo, sine discursu, dummodo licita, vel saltem non apertè peccaminosa præscribantur. Pemittere tale votum in tota hac amplitudine descriptæ obedientiæ, haud prudens erit.

Quomodo votum adimplendi perfectiora fieri potest.

85 Ex dictis facilè solvuntur objecta, quibus nonnulli moventur ad reprobandam hujusce voti imitationem; immò ad illud carpendum, quod factum a S. Theresia legitur.

OBJECTIO I. est. Res Sanctorum potius admirandæ sunt, quam imitandæ. Sed axioma hoc valet de gestis miraculosis, secus de actibus virtutum, quæ vires non excedunt gratiæ ordinariæ collatæ Ecclesiæ pro omni statu. Votum autem istud sub limitationibus hisce non excedit vires hujusmodi, eaque propter a prudentibus Confessariis quandoque permitti poterit.

Sanctorum gesta quando imitanda.

OBJEC. II. Extrema sunt evitanda, ne quid nimis suggerat bonus spiritus.

RESP. Optimum effatum. Verum quod tepidis erit extremum, non erit ferventibus; quod incipientibus arduum, conveniens erit perfectis: *Beatus vir qui timet Dominum, in mandatis ejus volet nimis*. Psal. 3. v. 1.

Tepidi etiam faciliora refugiunt.

OBJEC. III. Votum de evitandis omnibus peccatis venialibus, prudentiæ leges excedit; sed votum perfectionis majus adhuc est; ergo. Antecedens est verum, si opus non habeat limitationes, itidem si votum

agendi

In extraordinariis conſiliis adhibeatur. agendi perfectiôs his careat, adoptamus conſeqoentiam; ſed noo loquimur in his caſibus; illos itaque complectitur, io quibus prudens adeſt regula.

OBJEC. IV. Votum Seraphicum novum eſt in Eccleſia; mundo admirabile, inauditum, atque ſpecialiter revelatum; ergo non niſi, & via per ſimplex propoſitum, ſicut docet noſter P. Alphonſus a Jeſu Maria licèt permitti. Ita eſt, ſi loquamur de voto in ea univerſalitate, quâ a S. Thereſia fuit emiſſum, atque quinque aonis exacte ſervatum, ſecus de voto eum limitationibus a nobis explicatis; hoc enim modo peculiari noo indiget revelatione, formatumque eſt ad ſimilitudinem actua excellentis perfectionis, qui apud Patres ſæpenumero perleguntur. Ab Eccleſia heroicæ exhibentur virtutes, ut fideles ad eaſdem imitandas exciteotur.

OBJEC. V. Doctrina D. Thomæ eſt, qood io Clauſtris haberetur coofuſio, ſi vota fierent obediendi io omnibus abſolutè, & ideo factæ ſunt determinatæ regulæ. 2. *Diſt.* 44. *a.* 3. *ad* 3. Sed votum perfectæ obedientiæ eſt hujuſmodi; ergo. Verum dicit S. Th. quia unaquæque Religio ſua habet determinata media, quæ ad finem ſuæ inſtitutionis aptantur: quare perperam vitam activam adoptaret Religioſus, qui ſolitudioem profeſſus eſſet. Maxime tamen foret commendandus, ſi hujuſmodi emitteret votum, ut ferventius proprio incumberet muneri.

OBJEC. VI. Votom Seraphicum, Eccleſia teſte, nec non ſuadente ratione, valdè arduum eſt; ergo.

RESP. Verùm eſt, ſi ſermo inſtituatur de voto abſqoe peculiari inſpiratione, conſilio, & limitatione elicito, ſecus comparativè ad vires gratiæ, & dirigente prudentia emiſſo; ut ſæpedictum eſt.

OBJEC VII. Votum religioſæ obedientiæ eſt ab Eccleſia approbatum: ſed hoc non eſt admiſſum; ergo.

RESP. Seraphicum votum intra prudentiæ limites non eſt ab Eccleſia reprobatum, ac proinde efformari poteſt ſecundùm virtutum regulas ab Eccleſia, ac Patribus approbatas.

OBJEC. VIII. Qui votum emittit Seraphicum, ſe eſſe perfectum cognoſcere debet, ſed hoc foret manifeſte ſuperbire; ergo.

RESP. Ne quia ſuperbè ſapiat, dictum *Anima ad grandia aſpirat.* eſt non eſſe faciendum ſine conſilio, præmitti debere ſpiritus examen, ut ea hac diſcuſſione, ac ſubordinatione, augeatur humilitatis affectus. Ceterum magnanimitas ad grandia aſpirat, ut ait D. Thom. 2. 2 *a.* 7., & Deus amat aoimas magnanimas, & humiles, ut teſtatur S. Thereſia *cap.* 13. *ſua vita*: quod ſi quid evinceret adducta ratio, probaret etiam non eſſe licitum ſolitariam vitam amplecti, quæ docente D. Thoma perfectorum eſt, & ſiogularem habet arduitatem.

OBJEC. IX. Tale votum ſcrupulorum, dubiorum, & peccatorum periculum involvit; ergo non eſt laudabile.

RESP. Votum ſub prudentiæ regulis elicitum nulli periculo exponit; oon enim periculum ſubeſt ex parte operis, quod bonum ſupponitur, nec ex parte ſubjecti; quod
A corroboratum creditur Spiritus Sancti virtote, & regulatum ſania Confeſſariorum conſiliis.

OBJEC. X. Videtor votum otioſum, nam ſi quia ſufficienti caret ſpiritu, illud non debet elicere, ſi ſufficieoti eſt donatus, & aliàs ſit Deo ſacratus, nihil addit; quia ipſe per profeſſionem totaliter Deo dicatus eſt. D. Thom. 2. 2. *q.* 186. *a.* 5. *ad* 1. Secularibus verò non convenit; ergo.

RESP. Non eſt otioſum, ſed valde proficuum; nam — Qui opus perfectum ex voto „ facit, ad duplicem perfectionem attingit -- S. Thom. *Opuſc.* 18. *cap.* 15. — Religioſus „ quidem totus Deo dicatus eſt, ſed in hac
B „ plena oblatione major, minorve datur per„ fectionis gradus -- ut docet S. Thom. 2. 2. *Non omnibus convenit vovere.*
q. 186. *a.* 2. *ad* 2. viro laico non eſt regulariter conveniens, ſi tamen per ſemitas juſtitiæ, & Sanctitatis ambulet, convenire ſub debitis poterit limitationibus. Nec dicas, ſic limitatum umbratile votum fore, neque pertingens ad veri propoſiti oaturam.

RESP. Ita eſſet, ſi nec ad pœnam, nec ad culpam ullam obligaret, ſecus ut illud deſcripſimus: bonum itaque erit tale votum emittere, quandoque pro aliqua acquirenda determinata virtute, vel aliquo extirpando vitio. Votum Seraphicum violatum conſti-
C tuit peccatum ſacrilegii, leve quidem in materia levi, grave in gravi; & in linea ſuperemgationis facit illam peccaminoſam, quæ talis noo erat; ſed hoc debet intelligi, ſi cum hac proportione eliciatur; quia votum abſolutè conceptum ex ſuo genere obligat ſub gravi. Hæc dicta habeas occaſione primæ ſolutionis de ſpeciali privilegio, quam tantummodo ut a quibuſdam inſinuatam auctoribus, placuit innuere. Etenim, dum talia verſantur, cautè admodum procedendum eſt; ſiquidem Sanctorum laudatio eiſdem noo arridet, ſi ab Eccleſiæ regulis, vel io minimo diſcrepet. Ad alias conveniamus explica-
D tiones.

86 Dicunt nonnulli ii. conſtare quidem Sanctam Matrem Thereſiam votum illud elicuiſſe, verùm neutiquam conſtare illud obſervaſſe, proindeque ſupereſt, unde fidei principia ſarta tecta habeantur.

Aſt piæ aures talia refugiunt. Non enim Eccleſia, ut miraculum quoddam virtutis, & eximiæ Sanctitatis argumentum votum hoc deprædicaret, ſi illud non fuiſſe obſervatum crederet; & ideo Sacra Rota in Proceſſu Canonizationis teſtimonium profert hujuſmodi -- Quod & Deo fideliter red-
E „ didit præ nimio amore, quo illum pro„ pter ſeipſum proſequebatur, ut totius ſuæ „ vitæ curſus probat — Epiſcopus Tarraconenſis idem fatetur, atque ab innumeris penè teſtimoniis comprobatum affirmat. Ejuſdem labii eſt Franciſcus Ribera *lib.* 4. *cap.* 10. *Hiſt. S. Thereſiæ.*

87 Dicunt iii. alii Seraphicom votum oon fuiſſe illimitatum, ſed taliter reſtrictum; ut poſt voti adimplementum adhuc & jure, & meritò dicere potuiſſet, immo debuiſſet: *Dimitte nobis debita noſtra.* Franciſcus Ribera, & Epiſcopus Tarraconenſis putant ad evitandos ſcrupulos S. Thereſiam votum illud eli-

cuisse sub limitatione, quod non obligaret, in minimis, sed solummodo in his, quæ magni essent momenti.

Verùm hujusce limitationis nullum occurrit fundamentum, quod si adesset, non tanti sane faciendum esset hocce votum, quod tamen phrasibus adversatur Sacræ Rotæ, Gregorii, & Urbani. Certum est votum conceptum anno 1560. per quinquennium fuisse illimitatum, propteraque & ipsa dubiis angebatur, & scrupulis, sicut & Confessarii, unde a Prælatis dispensationem debuit postulare, & facultatem de novo illud sub clariori forma emittendi, quod factum est, licentiam impertiente P. Fr. Angelo Salazar Provinciali Castellæ Ordinis Carmelitarum, litterasque patentes executus est P. Magister Garsias a Toleto audita confessione, qui tres apposuit conditiones. Prima, quod Confessarius sciret illam tale votum emisisse: altera, quod ipsa ab eo peteret, & non aliter, quid esset perfectius: demum quod ipse declararet, quod esset perfectius, quibus conditionibus positis votum tantummodo teneret. Brevius: summa voti ea fuit, quod quidquid ipsa in confessione Confessario scienti votum aperiret, ut dignosceret, quid foret perfectius, vel non, id exequi deberet, quod ille declararet, atque perfectius esse judicaret: sub hac formula a laudato Magistro præscripta illud denuo emisit. Terminos hosce statuit vir sapiens, ut anxietatibus, & scrupulis aditus omnis intercluderetur; dignitas tamen voti haud imminuta est, cum ad id omne adstringeretur, quod sibi tanquam perfectius proponebatur, & insuper ejus arbitrium aliorum subdebatur judicio; cum ipsa exquirere deberet, quid alii sentirent. Ex tunc indubie votum illud obligavit; erat enim undequaque firmatum juxta prudentiæ leges, aderat Dei impulsus, Superiorum facultas, Doctorum consilium, ea denique omnia, quæ votum laudabile reddunt; in priori voto ex his deerant nonnulla, ea propter Doctores quidam irritum censuerunt. Stante hac limitatione Catholicæ principia veritatis in tuto sunt. Pluries enim haud consulere poterat Confessarium, ac proinde eum tunc temporis voto non adstringeretur, deficere poterat, adeoque jure dicere: *Dimitte nobis debita nostra*, ipsa namque docuit, animas in summis gradibus perfectionis practicè peccare venialiter posse.

Quo pacto votum S. Theresiæ fuerit limitatum.

88 Sunt, qui dicunt IV. non pugnare cum principio fidei potentiam practicam vitandi omnia peccata venialia ex plena advertentia, sed solum potentiam vitandi omnia præscindendo a venialibus ex deliberatione, vel non; unde Sancta Mater potuit votum adimplere, & tamen venialiter ex semipleno consensu delinquere.

Solutio hæc solet esse familiaris inter nostros, in qua duo spectanda sunt; primum an verum sit suppositum, alterum an sufficienter applicetur voto Sanctæ Matris; quæ duo breviter explicari debent. Quoad primum datur aliquorum opinio dicentium posse viribus gratiæ secundùm præsentem Providentiam præstitis vitari ad longum tempus, secus pro toto vitæ tempore omnia venialia ex deliberatione; hos inter recensentur Nostri Patres Salmanticenses *Tract.* 14. *q.* 109. *disp.* 2. *de necessitate gratiæ dubio* 7. *a n.* 237., & N. P. Gabriel a S. Vincentio *Tract.* 1. *de divina gratia disput.* 5. *quæst.* 3. Momenta Salmanticensium sunt. Primò. Ratio inducens impotentiam ad omnia evitanda venialia ad longum tempus est corruptio naturæ, ex qua rebelles erumpunt motus, quos simul ratio comprimere nequit; sed hæc solùm pro indeliberatis actibus, non pro deliberatis urget; ergo peccata venialia ex deliberatione poterunt evitari. Secundò. Ad salvandam veritatem assertionis, quam docet fides, sat est nullum adinveniri justum absque venialibus, sed hoc sufficienter per peccata ex indeliberatione salvatur; ergo non est necesse semper comprehendere venialia deliberata. Tertiò. Ad probandam naturæ deficientiam abunde sufficit frequentia peccatorum ex indeliberatione, vel ex passione; unde satis elucet suavis Dei providentia, quæ in omnibus defectus permittit indeliberatos; & abundantiam gratiæ distribuit in aliquibus, itaut peccata ex deliberatione impediat; non ergo neganda videtur hæc œconomia. Quartò. Indeliberatæ peccandi occasiones frequentiores sunt, secus peccandi deliberatæ; ergo gratiæ influxus, qui ad vitiosos comprimendos actus indeliberatos non valet, ad comprimendos deliberatos valebit, saltem in aliquibus perfectioribus. Quintò. S. Mater Theresia *lib. via perfectionis cap.* 4. docet animas ferventes, & Divino ignitas amore totis viribus a venialibus deliberatis fugere, atque studium omne impendere in illis evitandis, quod & alii viri Sancti docent.

His addit I. N. P. Gabriel Divi Bernardi auctoritatem *Serm. de triplici cohærentia vinculorum*, ubi inter præcipuos effectus vinculi charitatis ponit — Horribilius ipsâ gehennâ judicat in re levissima vultum Omnipotentis scienter offendere — II. Votum, quod Sancta Mater elicuit, minimè subsisteret, si nequirent vitari omnia venialia deliberata. III. Fideles Christi Sectatores in dies minuunt peccata, quæ ex subreptione, ignorantia, infirmitate, & imbecillitate committuntur, quod experientiâ constare dicit, & probat auctoritas Sancti Gregorii 11. *Moralium cap.* 15.; ergo multò magis, quæ ex scientia patrantur. Patres tamen Salmant. docent oppositam opinionem esse satis communem inter Theologos, & fortè magis solidam, fundatur namque in dictis Scripturæ, Conciliorum, Patrumque, quæ indefinita sunt; porrò in materia dogmatica utpote necessaria, propositio indefinita æquivalet universali, ac proinde comprehenduntur utriusque rationis venialia: sicut enim, quia illæ locutiones sunt indefinitæ quoad tempus, malè extenduntur solummodo ad totum spatium vitæ, sed alterius opinionis patroni extendi volunt etiam ad longum tempus, ita quia sunt indefinitæ quoad genus peccatorum, non benè restringuntur ad peccata ex indeliberatione, sed extendi debent ad peccata etiam deliberata; potissimùm cum aliqua testimonia satis clarè de illis loqui videntur. Ratio itidem a Scripturis, & Patribus assi-

Per gratiam non sanatur naturæ corruptio.

assignata pro utroque genere probat. A concupiscentiæ morbo, & naturæ corruptione oriuntur, non solum lapsus ex indeliberatione, sed etiam ex deliberatione, ut indubium est; cumque in nullo etsi sanctissimo gratia hanc sanet corruptionem morbumque, plane sequitur, quod in nullo sit invenire potentia ad evitanda omnia venialia deliberata, & si dicatur, quod licèt naturæ non sanetur corruptio, roboratur tamen, & tenetur, ne deliberate labatur; facile dici posset, quod eâdem paulatim crescente gratiâ, insanata remanente natura, jam evitari omnia etiam indeliberata, & semiplena peccata possent, quod asserere nemo audebit; sicut nemo unus dicet, quod ad salvandam corruptibilitatem sufficient motus primò primi, qui non erant in statu naturæ integræ, in Christo, & B. V. Certum tamen est minus deliberate delinquere vir perfectus, quam indeliberate, sicut hæc adhuc minora sunt in viro excellentioris Sanctitatis, quam in alio inferioris perfectionis.

89 Deveniendo nunc ad secundum crediderim majorem gratiam fore necessariam ad Seraphicum servandum votum, quam ad omnia evitanda venialia deliberata; quia sub illo voto comprehendebatur evitatio venialium; evidens est perfectius esse in omni circumstantia non peccare venialiter, quam peccare; nec ullus Confessarius oppositum potuit eam docere; major autem gratia requiritur ad omnia fugienda venialia deliberata, & ulterius ad perfectiora, & quidem perfectiori modo peragenda; votum autem Seraphicum non illud primum tantummodo amplectitur, sed etiam hocce secundum; unde palam fit perfectius, & majus esse votum de perfectioribus exequendis, quam solum de evitandis venialibus deliberatis; ex quibus elucet, quantæ fuerit Sanctitatis Seraphica Mater Theresia.

90 OBJIC. VII. Potest justus etiam practicè vitare omnia divisivè venialia; ergo etiam collective; nam si collectio omnium venialium esset centum, qui vitat nonaginta novem absque dubio vitabit centesimum, aliàs necessitabitur ad illud, & jam non erit peccatum, tum quia quo plura evitantur peccata, eo fortior efficitur anima, & quo fortior gratia, eo magis extenditur ad præcavenda plura peccata: *1. 2. q. 73. a. 4.* D. Thom. -- Quantò enim fuerit virtus major, tantò magis elongat hominem a peccato sibi contrario, ita quod non solum ipsum peccatum, sed etiam inducentia ad peccatum cohibet -- Tum quia non obstante naturæ corruptione, possunt diù vitari omnia mortalia; ergo etiam omnia venialia.

RESP. Neg. conseq., cujus probatio non urget, non enim sic attenditur Controversiæ sensus, nec calculationes illæ devenientes ad aliquem determinatum numerum, vel determinatum peccatum sunt admittendæ: nam illa necessitas est ad labendum in aliquod veniale indeterminatè, & vagè; hoc est, aliquod ex illa collectione infallibiliter committetur; potest itaque justus singula solitariè accepta vitare, sed cum necessitate morali labendi in aliquod indeterminatè, & vagè. Nec urget secunda probatio; etsi enim fortior evadat, non tamen sanatur, unde necesse est quod aliquando labatur; sicut infirmus fortior fiet in dies, si convalescat, tamen si non sanetur, necesse est quandoque lassari; poterit vires in dies deambulando acquirere, donec tamen perfectè non reparetur sanitas, non poterit absque defatigatione longum conficere iter. Nec tertia, quia, ut docet S. Thom. *1. 2. q. 109.*, per gratiam sanatur natura quoad mentem sanitate substantiali, & ideo omnia vitari possunt, quæ consistunt in ratione; cum autem non sanetur totus appetitus, nequeunt venialia omnia præcaveri.

91 Sæpe dixi practicè moraliter adesse necessitatem labendi in venialia, quia præscindendo a quæstione metaphysica, an sit impotentia physica, vel non ad evitanda omnia venialia: pro fide tuenda sufficit impotentia moralis; porro impotentia hæc non est præcisè consequens, proveniens ex defectu alicujus requisiti ad actum, sed antecedens orta ex naturæ infirmitate, ex frequentia occasionum, ex defectu plenæ advertentiæ, & perpetuæ vigilantiæ; quare semiplena advertentia sat est ad dandum posse physicum, non autem posse morale: impotentia moralis videtur magis propria, quam physica; siquidem objecta moventia ad malum, nec simul, nec collectivè movent physicè, sed solùm moralitèr, sicut tota collectio auxiliorum non movet physicè, sed moralitèr.

Quænam sit impotentia evitandi omnia venialia.

92 Omitto varios explicandi modos, quando valeat argumentum a distributivo ad collectivum; quia longioris est explicationis modus: sufficit, quod non valeat, quoties totum sumitur per modum integralis; quia totum est majus sua parte; nec quando ex parte collectionis est specialis ratio, vel difficultas: quando totum est potentiale, cujus natura est, ut tota essentia sit in qualibet parte subjectiva, valebit, ut patet in homine, de cujus collectione valet, quod sit rationalis; quia in quolibet homine tota ratio rationalitatis reperitur.

§. III.

PERFECTIO VITÆ CHRISTIANÆ IN VIA SEMEL HABITA AMITTI POTEST.

93 HÆc est tertia principalis Controversiæ pars, in qua exquiritur, utrum perfectio vitæ Christianæ in via possit amitti, contra Beguardos, aliosque sub Controversiæ initio enunciatos Hæreticos, quibus jure addi potest. Calvinus, qui *lib. 3. Institut. cap. 2. §. 11.* defendit, quod -- Solos electos semine incorruptibili Deus in perpetuum regenerat, ut nunquam dispereat semen vitæ in eorum cordibus insitum; & §. 12. Hoc interim tenendum est, quamvis exigua sit, ac debilis in electis fides: quia tamen spiritus Dei certa illis arrha est, ac sigillum suæ adoptionis, nunquam de eorum cordibus deleri posse

„ ejus

„ ejus sculpturam -- Hoic errori Catholica opponitur Ecclesia, cujus fundamenta ex Scripturis adducit S. Hierooymus contra Jovinianum.

Dicendum itaque perfectionem Christianam semel habitam a justo quolibet in via amitti posse.

94 PROB. I. Scripturis veteris Testamenti: illa forma est amissibilis, quâ subjectum potest privari; sed justus potest in via privari perfectione vitæ Christianæ; ergo est amissibilis. Minor explicatur Ezechielis 18. v. 26. *Cum averterit se justus a justitia sua, & fecerit iniquitatem, morietur in eis.* Ecce averti potest justus a sua justitia, & facere iniquitatem; ergo charitate, quæ est perfectio vitæ Christianæ, privari potest. Hic advertas oportet eodem modo ibi Scripturam loqui de justo, qui labitur, ac de peccatore, qui convertitur; sed peccator resipiscendo verè justus evadit; ergo justus peccando verè fiet injustus.

Forma charitatis perfectio Christianæ vitæ.

Nisi esset amissibilis perfectio Christiana, non exhortaretur Scriptura, ut justi Deo adhæreant, ne cadant, sed exhortatur Ecclesiast. 2. 7. *Metuentes Dominum sustinete misericordiam ejus, & non deflectatis ab illo, ne cadatis.*

95 PROB. II. Ejusdem conditionis est status viatoris in lege gratiæ, ac in lege Moysis, ejusdemque naturæ justitia in utroque Testamento, sicut dixit Hieronymus *lib. 2. contra Jovinianum* -- Ceterum quis ignorat „ sub altera dispensatione Dei omnes retrò „ Sanctos ejusdem fuisse meriti, cujus nunc „ Christiani sunt? — Sed plerique viri Sancti in veteri Testamento statum, & formam spiritualis perfectionis amisserunt; ergo. Minor ex pluribus, quæ afferri possent, pauca seligimus. Fecit Dominus ab initio hominem rectum, & tamen per peccatum inobedientiæ rectitudinem amisit, & factus est similis jumentis insipientibus. Saul fuit justus, ut habemus lib. 1. Regum cap. 9. v. 2. *Erat Saul electus, & bonus, & non erat vir de filiis Israel melior illo; ab humero & sursum eminebat super omnem populum*: quibus verè justum fuisse traditur, & tamen peccavit, & a Domino reprobatus fuit. David inventus est a Domino vir secundùm cor suum, & ideò ipsemet Psal. 25. v. 1. ait: *Judica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum, & in Domino sperans non infirmabor. Proba me Domine, & tenta me.* Sed tentatus cecidit in adulterium, & homicidium, unde clamabat. *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam: Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.* Utique Salomon verè Sanctus fuit, præcinente Scriptura 2. Reg. 7. v. 14. *Ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in filium.* Cap. 12. v. 24. *Vocavit nomen ejus Salomon, & Dominus dilexit eum; Misitque in manu Nathan Prophetæ, & vocavit nomen ejus Amabilis Domino, eo quod Dominus diligeret eum*: atqui Salomon captus amore mulierum alienigenarum templa Idolis erexit, illisque thus adolevit, unde illius incerta salus. Moyses, & Aaron ad aquas contradictionis in crimen prolapsi ab ingressu terræ promissionis proscripti fuere. Alia prosequitur exempla S. Hieronymus.

Viri Sancti in peccata prolapsi.

96 PROB. III. Scripturis novi Testamenti. Amitti potest Christiana perfectio, si non adsit perseverantia usque ad finem; sed justi plerique non sunt perseveraturi usque in finem. Matth. 24. v. 12. *Et quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum; Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Si refrigescit charitas, jam extinguitur: opponitur namque perseverantiæ usque ad finem. Joan. 15. v. 2. *Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum*, & vers. 6. *Si quis in me non manserit mittetur foras, sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent.* Palmes, qui arescit, prius veraciter vividus erat, & cum vite unitus; igitur justus potest a sanctitate æternùm excidere; & ideo dicitur: *In ignem mittent.* Palmites Christo conjuncti per Baptismum, & justificantem charitatem, qui postea aruerunt, hi sunt, de quibus Paulus ad Gal. 5. v. 4. *Evacuati estis a Christo, qui in lege justificamini; a gratia excidistis.* Non evacuatur a Christo, qui Christum nusquam induit, nec a gratia excidit, qui nunquam gratiam habuit: fuerunt ergo isti vere justi. Dilectus Christi Discipulus Epist. 1. cap. 2. v. 1. ad Baptizatos, omnesque justos fideles scribit: *Filioli mei hæc scribo vobis, ut non peccetis; sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris.* Porro frustra poneretur advocatus, si Baptizati, si justi non possent peccare. Utique perfectus erat Apostolus, qui 1. Corinth. 9. v. 27. dicebat: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Si non poterat Sanctitatem deperdere, cur timebat damnari?

Christiana perfectio amitti potest.

97 PROB. IV. Eadem est ratio de fide, ac de gratia, & charitate; deficiente enim fide deficit necessariò charitas, sed Baptizati, & justi a fide possunt cadere. Lucæ 8. v. 14. de quibusdam dicitur: *Cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum; & hi radices non habent, sed ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.* 1. ad Timoth. 1. v. 19. *Quidam . . . . . . circa fidem naufragaverunt.* Qui patitur naufragium, in navi prius debuit esse. 1. cap. 4. v. 1. *In novissimis temporibus discedent quidam a fide*, & cap. 6. v. 21. *Quam quidem promittentes circa fidem exciderunt.* Ad Heb. 6. dicuntur prolapsi qui gustaverant verbum Dei, quod esse non poterat, nisi habuerint veram fidem, alia vide apud Hieronymum ibidem,

Eadem ratio de fide, & charitate.

98 PROB. V. Exemplis. Plerique Baptizatorum, justorum, & perfectorum fidem, sanctitatem, & perfectionem per peccatum amisserunt. Joan. 30. v. 12. Petro dicit Dominus: *Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lavet*: erat ergo justus. *Vos mundi estis, sed non omnes*; & tamen Petrus ter Dominum negavit. Judam fuisse aliquando justum suadet illud Christi. Joan. 17. v. 12. *Quos dedisti mihi, custodivi, & nemo ex eis periit, nisi filius perditionis*: ecce Judas datus est Christo, ab eoque fuit custoditus; adeoque

Deo

Deo charus, fed periit prævaricando; unde finaliter reprobum fuiffe omnibus compertum eft. Nicolaus, unus ex feptem Diaconis primò inauguratis ea plurium fententia, quos inter eft S. Irenæus *lib. 1. cap. 27.* hæreticus evafit, & tamen aliquando juftus fuit, utpotè plenus Spiritu Sancto: Simon Magus credidit, & Baptizatus fuit, recepitque Spiritum Sanctum per manus impofitionem, & tamen Simoniacus graviter peccavit. Epifcopus Ephefinus, ut habetur *Apocal. 2.* fuit juftus, & deinde peccavit, & a priori receffit charitate, admoneturque, ut pœnitentiam agat. Hæc abunde fufficiunt, ut fidei dogma plane comprobetur.

SOLVUNTUR HÆRETICORUM ARGUMENTA.

99 OBJIC. I. Quod deperdi nequit quovis tempore perfeverat; fed charitas nufquam deperdi poteft; ergo femper perfeverat. Mio. habetur Cant. 8. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam.* Si nulla tentatio, fi nulla Satanæ infidiantis follicitudo valet charitatem obruere, neceffe eft, quod perfectio vitæ Chriftianæ in via nequaquam amitti poffit.

Nullum extrinfecum obruere poteft charitatem.

RESP. Neg. min., quam non evincit adducta auctoritas, quæ folum probat nullum extrinfecum, nullamque exteriorem violentiam a fubjecto charitatem amovere poffe, nifi liberi arbitrii confenfus accedat; Patres pro aquis tribulationes intelligunt, & pro fluminibus maximæ veniunt anguftiæ. Porro hæ Sanctos divino æftuantes ardore inclinare nequeunt ad malum; hanc charitatem aquæ multæ extinguere non poffunt, quod fusè explicat D. Paulus ad Rom. 8. v. 35. *Quis ergo nos feparabit a charitate Chrifti? Tribulatio, an anguftia, an fames &c.* Videndus eft D. Thomas in hunc locum. Hæc quidem juftos vexare poffunt, fed ad pravum nequeunt pertrahere confenfum, nifi fpontè velint; & ratio in aperto eft. Quia charitas, cum fit dilectio Dei fuper omnia, omnibus Deum præfert; unde ea natura fua vim habet id omne devincendi, quod in creaturis ad malum inclinat; eft etiam forma, & omnium radix virtutum, quibus hominem corroborat adverfus rebelles animi motus, unde dicitur 1. Corinth. 13. v. 4. *Charitas patiens eft, benigna eft &c.* Eft etiam quædam divinæ fanctitatis participatio exigens fecundùm fe firmitatem; quoniam verò in mutabili recipitur fubjecto; omnis enim creatura vanitati fubjecta eft; ideo deperdi poteft, & non rarò deperditur, ut apertè declarat Apoftolus ad Heb. cap. 6. v. 4. *Impoffibile eft enim eos, qui femel funt illuminati, guftaverunt etiam donum cœlefte, & participes facti funt Spiritus Sancti; guftaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutefque feculi venturi, & prolapfi funt, rursùs renovari ad pœnitentiam. Qui illuminati funt,* ideft Baptizati, guftaverunt donum cœlefte: donum illud eft gratia, *participes facti Spiritus Sancti*, divinæ nempe bonitatis; & tamen hi dona hæc amifferunt: *& prolapfi funt*: non dicit lapfi fimpliciter, fed prolapfi, ideft totaliter lapfi; ex quo oritur difficultas refurgendi, quæ per illud verbum indicatur, *impoffibile*, quod non jam in fenfu abfoluto intelligit S. Thomas, dum textum elucidat.

100 OBJIC. II. Quod femper permanet, nunquam deperditur, fed charitas femel poffeffa femper permanet, dicente Apoftolo 1. ad Corinth. 13. v. 8. *Charitas nunquam excidit*; ergo.

RESP. Verba D. Thom. in hunc locum -- dicit ergo primò: charitas nunquam
„ excidit: quod quidam male intelligentes
„ in errorem eccidetunt, dicentes, quod
„ charitas femel habita nunquam poteft
„ amitti, cui videtur confonare, quod di-
„ citur 1. Joannis 3. *Omnis qui natus eft ex*
„ *Deo peccatum non facit, quoniam femen*
„ *ipfius in eo manet*: fed hujus dicti primo-
„ quidem fententia falfa eft; poteft enim
„ aliquis charitatem habens a charitate ex-
„ cidere per peccatum: fecundum illud
„ Apocal. 2. *Charitatem tuam primam reli-*
„ *quifti; Memor efto itaque, unde excideris,*
„ *& age pœnitentiam.* Et hoc ideo eft, quia
„ charitas recipitur in anima hominis fe-
„ cundùm modum ipfius, ut fcilicet poffit
„ eâ uti, vel non uti: dum verò ea utitur,
„ homo peccare non poteft, quia ufus cha-
„ ritatis eft dilectio Dei fuper omnia, &
„ ideo nihil reftat propter quod homo Deum
„ offendat, & per hunc modum intelligitur
„ verbum Joannis inductum. Secundò, præ-
„ dicta fententia non eft fecundùm intentio-
„ nem Apoftoli, quia non loquitur hic de
„ ceffatione donorum fpiritualium per pec-
„ catum mortale, fed potius de ceffatione
„ donorum fpiritualium, quæ pertinent ad
„ hanc vitam per gloriam fupervenientem,
„ unde fenfus Apoftoli eft: charitas nun-
„ quam excidit, quia fcilicet ficut eft in ftatu
„ viæ, ita permanebit in ftatu patriæ, &
„ cum augmento fecundum illud Ifa. 31.
„ *Dixit Dominus: cujus ignis eft in Sion*, fci-
„ licet in Ecclefia militante, & caminus
„ ejus in Jerufalem, ideft in pace cœleftis
„ patriæ -- hanc effe mentem D. Pauli contextus manifefte fuadet ftatim namque fubditur -- Sive prophetiæ evacuabuntur, five
„ linguæ ceffabunt, five fcientia deftruetur --
ibique D. Thom. profequitur oftendere, quomodo hæc locum habeant in patria.

Quomodo charitas nunquam excidat.

101 OBJIC. III. Aqua, quæ fontem generat femper falientem, & quæ ita extinguit fitim, ut nunquam fitis ulterius habeatur, debet femper permanere, atqui charitas eft hujufmodi aqua, juxta illud Joan. 4. v. 13. *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non fitiet in æternum, fed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ falientis in vitam æternam*; ergo.

RESP. Textus abs re affertur; intendit enim Chriftus palam facere difcrimen temporalia inter, & fpiritualia bona, quatenus illa vim non habent fatiativam rationalis appetitus, nec apta funt ad effectus in æternum duraturos producendos, fecus fpiritualia; & ideo Scriptura loquitur con- pofitivè.

Spiritualia ad æterna deferviunt.

tivè. Respondente muliere verbis Domini, quod Jacob dederit puteum, ei reponit Dominus: *Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua &c.* Ubi Angelicus -- Omnis, qui biberit &c. „ scilicet corporalis, vel carnalis cupiditatis, & concupiscentiæ, licèt ad horam sedetur appetitus, tamen sitiet iterum, „ quia insatiabilis est delectationis appetitus. „ Prov. 23. *Quando evigilabo, & rursus vina reperiam?* sed qui biberit ex hac aqua, „ scilicèt spirituali, quam ego dabo ei, non „ sitiet in æternum. Isaiæ penultimo; *Servi „ mei bibent, & vos sitietis* -- Prosequitur deinde ostendendo rationem hujusce differentiæ, & apte conciliat hanc sententiam cum illa Ecclef. 24. v. 29. *Qui bibunt me, adhuc sitiunt.* Si enim sensum illum haberet Christi Doctrina, non dixisset per os Petri 2. cap. 2. v. 21., & seq. *Melius erat illis non cognoscere viam justitiæ, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. Contingit enim eis illud veri proverbii: Canis reversus ad suum vomitum, & sus lota in volutabro luti.* Ecce quomodo aliqui; qui aquam justitiæ biberunt, non perseverentes reversi sunt ad iniquitatem, & qui aliquando fuerunt loti a peccatis, iterum coinquinati sunt; inter justos invenire est, & qui in accepta justitia perseveret, & qui ab ea excidit. Hinc D. Aug. *de corrept., & grat. cap.* 13. ait -- „ Credendum est quidam de filiis perditionis non accepto dono perseverandi usque „ ad finem in fide, quæ per dilectionem „ operatur, incipere vivere, & aliquandiù „ fideliter, & justè vivere, & postea cadere „ neque de hac vita, priusquam eis id contingat, auferri --

102 OBJIC. IV. Qui per Baptismum justificatur, Christum induit, cum Christo moritur peccato, & resurgit in novitate vitæ ad similitudinem resurrectionis Christi, ad Rom. 6. v. 5. *Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul & resurrectionis erimus; Sed Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*, ibidem; ergo semel vivificatus a peccato amplius gratiæ vitam non amittit.

RESP. Argumentum nil evincit; litteræ enim, & doctrinæ consonantia non reddit sensum, quod charitas semel habita non amplius deperdatur, sed ostendit eâ Christi similitudine conveniens fore, & debitum, quod qui semel justificatus est, non amplius peccet. Videatur D. Thom. in hunc locum; ubi declarat quomodò ex Christi virtute id possimus; subditque exhortationem, ut exhibeamus membra justitiæ, ut non regnet peccatum in nobis, supponens ea loquendi modo, quod possimus exhibere iterum corpus immunditiæ: equidem si semel habita justitia, non amplius deperdi posset, non commendaret laudatus Apostolus perseverantiam, ad Heb. 7. v. 6. *In disciplina perseverate*; & Christus salutem non promitteret sub conditione perseverantiæ Matth. 10. v. 22. *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Hujuscemodi namque conditio super-

In justificatis adhuc necessaria perseverantia.

fluè apponeretur, si gratia non posset deperdi; illa pariter conditionalis locutio Pauli 2. ad Timoth. 2. v. 12. *Si negaverimus, & ille negabit nos*: satis innuit donum fidei, & charitatis esse amissibile. Certè consepulti erant cum Christo, & resurrexerant medio Baptismate illi, de quibus Act. 20. v. 30. *Ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa*: ex vobis ipsis, qui credidistis, dicunt Hæretici; proindeque fides, sicut & charitas est amissibilis; cui consonat illud 2. ad Timoth. 2. v. 17. *Hymenæus, & Philetus, qui a veritate exciderunt.*

103 OBJIC. V. Justi per fidem, & charitatem spiritale ineunt cum Christo connubium Oseæ 2. v. 20. *Sponsabo te mihi in fide*, & ad Ephes. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Sed connubium est indissolubile; ergo fides, & charitas amitti nusquam potest.

RESP. Laudati textus ad desponsationem Christi cum toto Ecclesiæ corpore spectant, & hæc desponsatio est omnino insolubilis; quia nunquam ex toto fideles omnes a fide, & charitate recedent: sunt namque semper plures, & fideles, & justi, ut suis apte locis ostensum est. Quod si de peculiaribus ea dicta velis, intelligas oportet inadæquate; siquidem anima quælibet non est adæquata Christi sponsa, unde dissolvi potest unio ipsius cum Christo absque eo, quod dissolvatur cum tota Ecclesiæ corpore. Hinc ipsemet Deus ibid. ait cap. 5. v. 3. *Quia nunc fornicatus est Ephraim contaminatus est Israel*, & cap. 9. v. 1. *Noli lætari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es a Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici*; & alibi similia, nec solus Oseas, sed alii Prophetæ ejusdem labii sunt. Summa spiritualis connubii perfectio ea est, quam describit S. M. Theresia, in septima mansione; ubi agit de summo gradu Sanctitatis animarum; & tamen de istis dicit, quod peccare, & statum amittere possunt, atque aliorum exemplo cadere pertimescunt, qui a summitate montis Sion ad ima prolapsi sunt. Omnis via Domini misericordia, & veritas, quia alii in bono perseverant, a bono declinant alii; ea propter egregiè dicebat S. Gregorius *lib.* 20. *Mor. cap.* 5. -- Sancti etenim „ viri, sic de spe certi sunt, ut tamen sem- „ per sint de tentatione suspecti: quippe „ quibus dicitur: servite Domino in timore, „ & exultate ei cum tremore; ut de spe „ exultatio, & de suspicione nascatur tre- „ mor --

Christus semper Ecclesiæ unitus.

CON-

CONTROVERSIA IV.

[A]

AN CHRISTIANÆ VITÆ PERFECTIO IN CHARITATE CONSISTAT.

104 SUperiùs innuimus vitæ Christianæ perfectionem in charitate consistere, impræsentiarum, ut omne erroris periculum abigatur, operæ pretium est hoc dilucidare; quoniam verò, docente S.Hieronymo, hæreses in verbis consistunt, & a verbis oriuntur, propterea Controversiæ termini explicandi sunt. Dupliciter igitur pro re nata intelligi potest, quod [B] perfectio in charitate consistat, totaliter, & essentialiter. Totaliter ita quod charitas sola sit unica perfectionis causa, & aliæ virtutes, vel necessariæ non sint, vel ad perfectionem non deserviant, nec quidquam conferant. Essentialiter ita quod in charitate vis tota perfectionis primordialis, & fontalis habeatur, ceteræ verò virtutes sint quidem necessariæ, sed non pertineant ad perfectionis essentiam, sed solùm ad accidentalia. Rem totam Thomistico exemplo explicare possemus in Dei constitutivo, quod ponitur vel in radicali intelligere, vel actuali, loquendo per se, & in sensu formali, completivè tamen [C] subintelliguntur cetera prædicata.

105 Hac super re Beguardorum error occurrit, qui virtutis exercitia ad perfectionem non pertinere contendebant -- Certò „ quod se in actibus exercere virtutum, est „ hominis imperfecti, & perfecta anima li- „ centiat a se virtutes -- & errore 4. dicebant perfectos non debere orare, nec jejunare; addentes in sequenti quod non sunt subjecti humanæ obedientiæ, nec ad præcepta Ecclesiæ obligantur. In Clement. *de hæreticis in 6.* Errorem hunc adoptati sunt quidam, qui illuminati dicebantur, circa [D] annum 1623. Hispali accusati. Sic numero 7. legitur in catalogo eorundem errorum--Per- „ fecti non egent operari virtutum opera -- Hos imitatus Molinos an. 1687. ab Innocentio XI. execratus, qui sæpenumero in suis propositionibus reprobat virtutum actus, & 31. ait -- Nullus meditativus veras virtutes „ exercet internas, quæ non debent cogno- „ sci a sensibus; opus est amittere virtutes -- Huic doctrinæ quorundam AngloCalvinistarum, qui spirituales dicuntur, adstipulatur-- „ Non est opus Sacramentis, aut aliis subsi- „ diis, nisi devota meditatione -- Hic error subdole nostris hisce diebus serpit; ea propter [E] ex Scripturis, & Patribus exquirenda est veritas.

Hæreticorum deliramenta.

106 Dicendum est, Christianæ vitæ perfectionem essentialiter quidem, non autem totaliter in charitate consistere. Duo complectitur conclusio, positivum unum, scilicet quod in sola charitate salvetur essentialis perfectio, aliud negativum, quo evincitur non in sola charitate totam Christianæ vitæ perfectionem consistere, sed ad complementum ceteras quoque virtutes desiderari.

Probatur primum ex D. Thoma 2. 2. *q.* 184. *a.* 1. -- Unumquodque dicitur esse „ perfectum, in quantum attingit proprium [A] „ finem, qui est ultima rei perfectio, cha- „ ritas autem est, quæ unit nos Deo, qui „ est ultimus finis humanæ mentis; quia „ *Qui manet in charitate, in Deo manet, &* „ *Deus in eo*, ut dicitur 1. Joan. 4., & ideò „ secundum charitatem specialiter attenditur „ perfectio Christianæ vitæ -- *Specialiter*, quasi secundum speciem, & essentiam: hanc eandem unionem explicat Paulus 1. ad Corinth. 6. v. 17. *Qui adhæret Domino, unus spiritus est*. Hinc ad Colossenses 3. v. 14. *Super omnia charitatem habete, quæ est vinculum perfectionis*. *Vinculum perfectionis*, quia ut radix, & essentia rei cetera colligit: quo [B] sensu intelligendus est D. Thom. *loco cit. ad primum*, ubi explicans illud Pauli 1. Corinth. 14. *Malitiâ parvuli estote, sensibus autem perfecti*, habet -- Perfectio humanorum sen- „ suum præcipuè in hoc videtur consistere, „ ut in unitatem veritatis conveniant, se- „ cundum illud 1. ad Corinth. 1. Sitis per- „ fecti in eodem sensu, & in eadem scien- „ tia. Hoc autem fit per charitatem, quæ „ consensum in omnibus operatur, & ideo „ etiam perfectio sensuum radicaliter in per- „ fectione charitatis consistit -- Huc facit etiam illud ad Rom. 13. v. 10. *Plenitudo ergo legis est dilectio*, quia essentia res tota dici [C] suevit.

Charitas nos Deo unit.

107 Corroboratur I. In re qualibet essentia est principale prædicatum, est specificativum, & primum movens; atqui charitas in genere perfectionis hæc omnia habet. Siquidem Paulo docente 1. Corinth. 12. v. 31. *Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro*: hæc excellentior via charitas est; & cap. sequenti v. 13. *Major horum est charitas*, 1. ad Tim. 1. v. 5. *Finis præcepti est charitas*. Super quæ Augustinus *in Enchir. cap.* 121. -- „ Omnia præcepta Divina referuntur ad cha- „ ritatem, de qua dixit Apostolus finis præ- „ cepti est charitas. Omnis itaque præcepti [D] „ finis est charitas, idest ad charitatem re- „ fertur omne præceptum -- *In præfat. ad Psal.* 140. repetit -- Quidquid salubritèr men- „ te concipitur, vel ore profertur, vel de „ qualibet divina pagina sculpitur, non habet „ finem, nisi charitatem -- ex quo enim Deus, qui objectum est charitatis rerum omnium, sicut & virtutum finis est, charitas, quæ immediatè in Deum ut in ultimum finem tendit, ipsa pariter necessariò earumdem virtutum finis esse debet; ea propter quæcumque facimus, ut charitatem assequamur, exequimur.

Charitas finis virtutum.

108 Corroboratur II. Illud in linea [E] perfectionis essentiale censetur, quod toti lineæ, & singulis ad eam spectantibus tribuit esse perfectionis, sed charitas est hujusmodi; siquidem omnium virtutum forma est, sunt enim mortuæ absque illa: *Qui non diligit, manet in morte*. 1. Joan. 3. v. 14., 1. ad Corinth. 13. v. 2. *Si linguis hominum loquar, & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans*, ad Ephes. 3. v. 17. *Christum habitare per fidem in cordibus vestris; in charitate radicati, & fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis &c.* His intelligimus charitatem fundamentum esse,

Virtutes in charitate fundantur.

F &

& radicem, unde virtutes rationem perfectionis acquirunt; illis namque dat vitam; & ideo ad Gal. 5. v. 6. legimus: *Neque circumcisio aliquid valet, neque praputium, sed fides, qua per charitatem operatur*, idest opera vitæ, & meritoria facit; & ratio est, quia virtutes tales sunt, ex quo pertingant ad attingendum ultimum finem, a quo omne bonum; non attingunt autem finem ultimum, nisi media charitate, quæ directè hunc finem respicit tanquam objectum: unde S. Thomas 1. 2. *q.* 114. *art.* 4. *ad* 1. habet -- Charitas in quantum habet ultimum finem pro objecto, movet alias virtutes ad operandum; semper enim habitus, ad quem pertinet finis, imperat habitibus, ad quos pertinent ea, quæ sunt ad finem, ut ex supra dictis patet -- *& ad* 3. habet -- Fidei actus non est meritorius, nisi fides dilectionem operetur; ut dicitur ad Galat. 5. Similiter etiam actus fortitudinis, & patientiæ non est meritorius, nisi aliquis ex charitate hæc operetur, secundum illud 1. ad Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest* -- Hinc Joan. 14. v. 21. *Qui diligit me . . . manifestabo ei meipsum*. 1. ad Corinth. 2. v. 9. *Quod oculus non vidit . . . . qua Deus praparavit iis, qui diligunt illum*. Jacobi 1. v. 12. *Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vita, quam repromisit Deus diligentibus se. Diligentibus*, inquit, quia charitas dat ceteris virtutibus valorem.

109 Quam doctrinam Patres passim docent: Leo Magn. *Serm.* 10. *de Quadragesima* -- Nudæ sunt omnes sine charitate virtutes: nec potest dici in qualibet morum excellentia fructuosum, quod non dilectionis partus adiderit -- August. *de Trinit. cap.* 18. *lib.* 15. -- Dantur & per Spiritum Sanctum alia munera, sed sine charitate nihil prosunt -- *De nat., & grat. cap.* 70. -- Charitas inchoata, inchoata justitia est, charitas provecta, provecta justitia est . . . charitas perfecta, perfecta justitia est -- S. Prosper *De vita contempl. lib.* 3. *cap.* 13. de charitate loquens, ait -- Juncta Deo inseparabiliter, & unita . . . . affectionum omnium potentissima, divinæ contemplationis avida, in omnibus semper invicta, summa actionum bonarum &c. -- *cap.* 14. ait -- Nihil boni deesse potest, quibus charitas affuerit -- assumitque dicta Pauli ad Gal. 5., & 1. Corinth. 13., S. Greg. Magn. *hom.* 27. *in Evangel.* habet -- Quidquid præcipitur, in sola charitate solidatur -- 3. *p. Pastoralis Admonit.* 10. -- Ipsa namque, *idest charitas*, quæ mater est omnium, custosque virtutum -- *Lib.* 28. *Moral. cap.* 9. versans illud ad Col. 3. *Super omnia autem &c.* dicit charitatem vocari vinculum perfectionis -- Quia omne bonum, quod agitur per illam, ne pereat, ligatur -- S. Amb. in illud 1. Timoth. 1. *Finis pracepti*, habet -- Quoniam omnium major est charitas, hanc finem esse dicit, idest, perfectionis consummationem -- S. Bernardus *Serm.* 83. *in Cant.* -- Et quidem soli Deo honor, & gloria, sed horum neutrum acceptabit Deus, si melle amoris condita non fuerint. Is per se sufficit, is per se placet, & propter se. Ipse meritum, ipse præmium sibi est amor, præter se non requirit causam, non fructum -- Similia apud ceteros Patres.

110 Nunc pars altera ostenditur. Si ad perfectionem haud necessariæ forent ceteræ virtutes, Scriptura, ut simus perfecti, illarum acquisitionem non præciperet, sed præcipit; unde ad Ephes. 6. v. 11. habemus: *Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli*, & v. 13. *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare*. Armatura porro Dei omnium virtutum collectio est. 1. Corinth. 14. v. 20. *Malitiâ parvuli estote, sensibus autem perfecti*. His morales exquirit virtutes, quæ sensus moderentur. Jacob. 1. v. 3. *Probatio fidei vestra patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, ut sitis perfecti, & integri in omnibus*, item cap. 3. v. 2. *Si quis non offendit in verbo, hic perfectus est vir*. Quibus compertum fit virtutibus rationem perfectionis adscribi, easque acquirere jubemur. His adde, quæ scripsit Apostolus ad Gal. 3. v. 26. *Omnes enim filii Dei estis per fidem*, ad Rom 8. v. 24. *Spe salvi facti sumus*, 1. Joan. 3. v. 3. *Qui habet hanc spem, in eo sanctificat se*, ubi videre est spiritualem vitam aliis virtutibus a charitate tribui, ac proinde necessarias fore ad perfectionem numeris omnibus absolutam.

Cetera virtutes charitatem perficiunt.

111 Elucidatur I. Perfectio divinæ dilectionis exigit observantiam divinorum præceptorum; sed in aperto est observantiam hujuscemodi non salvari absque virtutum exercitio; ergo. Major habetur 1. Joan. 2. v. 4., & seq. *Qui dicit se nosse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est, qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est, & in hoc scimus, quoniam in ipso sumus*. En quod charitas perfecta custodit mandata, & cap. 5. iterum habetur v. 3. *Hac est charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus*.

Virtutes hominem perficiunt.

112 Elucidatur II. Eo perfectior est justorum charitas, quo magis Christi charitatem æmulatur; sed Christi charitas exigit collectionem omnium virtutum; ad Ephes. 5. v. 2. *Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos*. Porro hæc ambulatio duo postulat ibidem descripta, tenebras fugere, hoc est peccata, & in luce progredi. Qui autem fructus lucis sint, enarrat v. 9. idest: *In omni bonitate, & justitia, & veritate probantes, quid sit beneplacitum Dei*. Similiter 1. Joan. 2. v. 6. *Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulavit, & ipse ambulare*, ita autem ambulavit Christus, ut *Unus apex non prateriret a lege, donec omnia fiant*.

Christii virtutum omnium exemplar.

113 Itidem perfectior est charitas, quo magis justum cum divina voluntate conformat; divina porro voluntas totius legis adimplementum exposuit. Matth. 7. v. 21. *Qui facit voluntatem Patris mei, qui in Cælis est, ipse intrabit in regnum Cælorum*. v. 24. *Omnis ergo qui audit verba mea hac, & facit ea, assimilatur viro sapienti, qui adificavit*

domum

domum suam supra petram, & descendit pluvia . . . Et omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit ea, similis est viro stulto &c. Sapientem amatorem judicat Dominus, qui legem omnem adimplet, stultum verò qui eam negligit. Utique Apostolus cœlestibus superfluens donis perfectionis summam fuerat consecutus, & tamen ardenter ad exercenda virtutum opera se se excitabat. 1. Corinth. 9. v. 26., & seq. *Sic curro, non quasi in incertum; sic pugno, non quasi aerem verberans; sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo; ne fortè cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*, & ad Colosś. 3. charitatem virtutibus associatam commendat, v. 12., & seqq. *Induite vos ergo sicut electi Dei Sancti, & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes invicem, & donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam . . . . super omnia autem hæc charitatem habete, quod est vinculum perfectionis*, & 1. ad Corinth. 13. v. 4., & seq. *Charitas patiens est, benigna est; charitas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit, quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati; omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet &c.* Quibus abundè innuitur virtutum omnium consortium secum trahere charitatem. Hinc Mystici, ut compertum habeant, qui nam regiâ Perfectionis gradiantur viâ, apte perpendendum esse affirmant, quanti virtutes faciant, quave sollicitudine in illis se exerceant, & falsus reputatur spiritus, qui earum parvipendit exercitia.

Sapiens est, qui legè implet.

HÆRETICORUM ARGUMENTA DISSOLVUNTUR.

114 OBJIC. I. 2. ad Corinth. 3. v. 17. habemus: *Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas*. Sed ubi est charitas, ibi est Spiritus Domini. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis*, ad Romanos 5. v. 5.; ergo datur libertas, videlicet exemptin a legibus.

RESP. Verbis D. Th. ibidem — Sciendum autem quod occasione istorum verborum, scilicet ubi Spiritus Domini, ibi libertas, & illorum scilicet, Justo lex non est posita; aliqui erronee dixerunt, quod viri spirituales non obligantur præceptis legis Divinæ, sed hoc est falsum; nam præcepta Dei sunt regula voluntatis humanæ; nullus autem homo est, nec etiam Angelus, cujus voluntatem non oporteat regulari, & dirigi lege Divina; unde impossibile est aliquem hominem præceptis Dei non subdi. Hoc autem, quod dicitur: *Justo lex non est posita*, exponitur; idest propter justos, qui interiori habitu moventur ad ea, quæ lex Dei præcipit, lex non est posita; sed propter injustos, non quin etiam justi ad eam teneantur. Et similiter: *Ubi Spiritus Domini, ibi libertas*; intelligitur, quia liber est, qui est causa sui; servus autem est causa Domini; quicumque ergo agit ex seipso, libere agit; qui verò ex alio motus, non agit libere. Ille ergo qui vitat mala, non quia mala, sed propter mandamm Domini, non est liber, sed qui vitat mala, quia mala, est liber; hoc autem facit Spiritus Sanctus, qui mentem interius perficit per bonum habitum, ut sic ex amore caveat, ac si præciperet lex Divina, & ideò dicitur liber, non quin subdatur legi Divinæ, sed quia ex bono habitu inclinatur ad hoc faciendum, quod lex Divina ordinat --

Omnis a lege dirigitur.

115 OBJIC. II. Habito fine mediorum necessitas, & instrumentorum usus cessat; atqui virtutum opera sunt media, & instrumenta ad charitatem acquirendam: *Finis enim præcepti charitas*. 1. ad Tim. 1. Hinc *Collatione* 1. *Cassiani cap.* 7. Abbas Moysea dicebat -- Jejunia, vigiliæ, meditatio Scripturarum, nuditas ac privatio omnium facultatum non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt; quia non in illis consistit disciplinæ illius finis, sed per illa pervenitur ad finem — Et commune effatum est, quod habita contemplatione cessare debet meditatio; illa siquidem est finis, hæc medium.

RESP. Principium illud, dum sermo de puris mediis habetur, adoptandum utique est; virtutes autem non sunt pura media ad charitatem, sed & effectus, & causæ, quæ ad eam conservandam sunt necessariæ; nam Scriptura eam charitatem vocat finem præcepti, quæ ait: *De corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta*. Porro cor purum non habetur nisi circa passiones, quæ per morales virtutes moderantur, rectum sit, nec est invenire conscientia bona sine rectitudine erga proximum; bona enim conscientia alteri non facit, quod sibi non vult fieri. Matth. 7. v. 12. *Omnia ergo quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis*. Hæc autem non obtinentur, nisi serventur præcepta, quæ circa proximum versantur, nec fides non ficta intelligitur, nisi rectitudo circa cultum Dei habeatur, vera namque fides dictat ea, quibus est Deus honorandus, ac proinde necesse est exequi religionis præcepta. Videatur D. Thom. ibi. S. Aug. *lib.* 1. *de Doctrina Christiana cap. ultimo* cordis puritatem sic explicat -- Cum enim diceret charitas, addidit de corde puro, ut nihil aliud quam id, quod diligendum est, diligatur — Quo autem pacto cupiditas, & vitiositas amoris sui absque virtutibus evacuabitur? Perfectio est velut spiritale quoddam ædificium, cujus forma est charitas, & bases sunt ceteræ virtutes. Unde S. Greg. *lib.* 2. *Mor. cap.* 26. *alias* 36. de virtutibus loquens, ait -- Illæ sunt, quæ solidum nostræ mentis ædificium sustinent -- Ea propter virtutum exercitia ante charitatis consecutionem sunt media, & instrumenta ad eam acquirendam, eâ habitâ media sunt ad eam conservandam, ejusdemque sunt fructus; nam signum dilectionis est operis exhibitio, & amor vere non est, si operari desinat; quo enim animæ in charitate fervescunt, eo magis virtutibus incum-

Cor non rectificatur sine virtutibus.

bunt, & quo majora peragunt, eo ad excellentiora contendunt; nil enim sibi peregisse videntur. Meditatio est medium ad contemplationem; deservit enim pro veritate detegenda, quâ habitâ mens in ea acquiescit.

116 OBJIC. III. Totum perfectionis ædificium tendit ad finis ultimi assecutionem, quæ nostra est Beatitudo; sed sola charitas, quæ tota ratio merendi est, ad Beatitudinem perducit; unde dicit Apost. 1. Corinth. 13. v. 3. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas.... charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*; ergo aliæ virtutes sunt superfluæ.

RESP. Minor æquivocatione laborat. Si solos præcisè charitatis actus meritorios velit, erroneam continet doctrinam; in justo siquidem omnes actus boni præmium merentur. Promisit Deus præmium elargiri etiam pro aquæ frigidæ potu, & ultimæ discussionis dia opera misericordiæ quæcumque æternâ coronat Beatitudine; si autem velit charitatem esse necessariam, ut cetera bona opera vim habeant merendi, doctrina adoptanda est; ut enim obsequium sit præmio dignum, oportet quod sit gratum, gratum non est Deo absque charitate. Hinc Aug. *lib.* 15. *de Trinit. cap.* 18. -- Dantur & per „ Spiritum Sanctum alia munera, sed sine „ charitate nihil prosunt -- Status charitatis saltem requiritur ut conditio ad merendum per alias virtutes secundùm id, quod habent ex proprio; necesse enim est, quod sint opera vivificata: porro supernaturalis vita sine dilectione non habetur; 1. Joan. 3. v. 4. *Qui non diligit, manet in morte*.

Virtutes sunt meritoriæ.

117 OBJIC. IV. Qui id habet, in quo alia continentur eminenter, ad ea acquirenda non tenetur; sed in charitate eminenter ceteræ virtutes continentur, juxta illud ad Rom. 13. *Plenitudo legis dilectio*; & D. Aug. *de moribus Ecclesiæ cap.* 15. amoris nomine omnem venire virtutem affirmat.

RESP. Effatum illud verum est, quando præcontinentia illa possessiva est, secus quando est solum directiva, & imperativa. Alias virtutes præcontinet charitas, sed solummodo directive, & imperative, quia illas dirigit in ultimum finem, & imperat, & hoc intendit Apostolus: colligit enim inde totius Decalogi adimplementum: & idem sentit ibi D. Aug., qui alias virtutes enumerat sub charitatis directione -- Nihil om„ nino esse virtutem affirmaverim; nisi sum„ mum amorem Dei -- ait *cap.* 15.

Charitas virtutes dirigit in ultimum finem.

118 OBJIC. V. Perfectio est unio animæ ad Deum; sed ab hac unione distrahit aliarum virtutum exercitium; ad hoc siquidem requiritur operationis multiplicitas, quæ motui circolari, idest uniformi adversatur, & aliàs in eo perfectio contemplationis consistit, ut docet cum Dionysio S. Thom. 2. 2. *quæst.* 180. *art.* 6. Et revera Christus Martham reprehendit sollicitam erga plurima, & commendavit Magdalenam uni incumbentem subdens: *Porro unum est necessarium*; ergo non datur obligatio ceteras virtutes exercendi.

RESP. Perperam asseritur virtutum exercitium distrahere ab unione animæ a Deo; immo quo plures exercentur, ferventiusque, eo magis charitas, & unio perficitur, & radicatur; & sane unio eo est perfectior, quo magis anima Divinæ voluntati, quæ est regula totius rectitudinis, conformatur. Hinc Christus omnium perfectorum exemplar dicit Joan. 6. v. 38. *Descendi de Cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me*, & ratio est, quam ex philosopho ponit D. Hieronymus illo axiomate -- Idem velle, & idem „ nolle, ea demum firma amicitia est -- Porro Deus vult, ut ejus adimpleamus præcepta, proindeque vult, ut alias exerceamus virtutes: vapulabit multis servus ille, ait Dominus, qui sciens voluntatem Domini sui noluit eam adimplere, nec excusabitur prætextu non distrahendi animum a contemplatione vultus Ipsius Domini; nec quidquam pro re nata evincit Christi effatum; *Porro unum est necessarium*: siquidem non intendit ibi excludere virtutum exercitium, sed statuere, quod est potissimum, videlicet vitam contemplativam meliorem esse activâ, ut ad mentem Sanctorum Patrum declarat S. Thomas 2. 2. *q.* 182. *art.* 1. ostenditque *art.* 3. qualiter vita activa non impediat vitam contemplativam, aptam innuens auctoritatem D. Gregorii *lib.* 6. *Moralium cap.* 27. -- Cum „ contemplationis arcem tenere desiderant; „ prius se in campo per exercitium operis „ probent, ut sollicitè sciant, si nulla jam „ mala proximis irrogant, si irrogata a pro„ ximis æquanimiter portant, si objectis „ temporalibus bonis nequaquam mens læti„ tiâ solvitur, si substractis non nimio mæ„ rore sauciatur, ac deinde perpendant, si „ cum ad semetipsos introrsus redeunt, in „ eo quod spiritualia rimantur, nequaquam „ secum rerum temporalium umbras trahant, „ vel fortasse tractas manu discretionis abi„ gunt --

Exercitium virtutis unit animam Deo.

Lubenter concedo contemplationis perfectionem, seu unionem animæ ad Deum in motu circulari consistere, sed motus circularis non explicatur per exclusionem exercitii virtutum suo tempore occurrentium; sed per hoc, quod eat in unum, & ad unum veniat. Dictum D. Thomæ explicatur. S. Doctor eo loci motum circularem definit -- Nam „ quidem (*supple motus*) est circularis se„ cundum quem aliquid movetur uniformi„ ter circa idem centrum -- idest justus quæcumque operatur, sub uno fine peragit, & hic est uniformiter movens; quod declaratur ex eodem 3. *Sent. Dist.* 35. *q.* 1. *art.* 2. *q.* 2. *ad* 1., ubi de contemplativo habet -- Homo „ in quantum est contemplativus, est aliquid „ supra hominem, quia in intellectus sim„ plici visione continuatur homo superiori„ bus substantiis -- Continuatur, inquam, idest imitatur Angelos in cognoscendi modo, isti enim per formalem discursum, unum deducendo ex alio non intelligunt, adeoque pluralitate mediorum, & actuum utendo, sed simplici intuitu principia, & conclusiones attingunt; contemplatio hujus vitæ est participatio contemplationis Beatorum, & istorum est participatio Divinæ, quæ est in summo gradu unifona, & multiplicitatem me-

mediorum ; & actuum , etiam virtualem excludit ; unitas tamen medii , & operationis non impedit , quin plura cognoscantur : nam Angelus quo perfectior , eo paucioribus speciebus plura cognoscit , & Beatus in uno medio Divinæ essentiæ plura intuetur ; Deus vero infinita : quod dicitur de intellectu , proportionaliter dicendum est de voluntate , quæ ductum intellectus sequitur , & non est in sua linea minus perfecta . Tunc movetur motu circulari ; quando non utitur pluralitate mediorum , & actuum in volendo , sed ad unitatem omnia reducit , & in unitate plura vult ; porro in viris perfectis unitas hujusmodi in amore summi amati , quod est Deus ultimus finis , sita est . Audiatur D. Thom. *ibidem quæstione.* 3. -- Dicendum :
„ quod vita contemplativa Sanctorum præ-
„ supponit amorem ipsius contemplari, unde
„ cum vitæ contemplativa consistat in opera-
„ tione , quam quis maxime intendit , opor-
„ tet quod sit circa contemplationem maxi-
„ mè amati ; hoc autem Deus est -- Vir perfectus ergo vult jejunare suo tempore , vult audire sacrum , vult facere eleemosynam , vult cetera adimplere præcepta , & adimplet , sed hæc omnia ad finem ultimum dirigit , & ad hæc facienda movetur ex dilectione Dei . Quærit D. Thom. 1. *p. q.* 19. *a.* 2. An Deus velit alia a se , & respondet affirmative probatque ingeniose quidem ; sibi objicit , quod ex hoc sequi videtur multiplicem in ipso voluntatem , cui facit satis -- Dicendum : quod
„ sicut intelligere Divinum est unum , quia
„ multa non videt , nisi in uno , ita velle
„ Divinum est unum , & simplex , quia
„ multa non vult , nisi per unum , quod est
„ bonitas sua -- Consimiliter , & proportionaliter discurrendum est de motu circulari voluntatis , quo regulariter viri perfecti operari solent , unde palam fit uniformitatem non consistere in exclusione exercitii aliarum virtutum . Hujuscemodi uniformitas falsa esset , & subdola , ut universi Patres declarant.

119 Ex his colligenda est regula pro discernendo falso Quietismo a vero perfectionis spiritu . Duplex est Quietismi genus , apertum unum , latitans aliud : illud est , quod sub cortice , & perfectionis velamine omne carnis vitium fovet , atque impeccabilitatis titulo omnes scortationes , fornicationes , pollutiones sanctificat ; sicut & quadam specie jugis unionis cum Deo omni corporis appetitivi indulget in potationibus , atque comessationibus , deprædicans his omnia licere ; qui spiritus libertatem sunt assecuti , cumque Dei amor multum enervet , ea propter lautia utendum cibis , ut vitales spiritus reparentur . In pessimam hanc quietem nemo unus nisi volens labitur . Quis enim adeo obtusæ mentis non detegat malignantium fraudes . Etenim nimis aperte naturali lumini adversatur . Alterum Quietismi genus hæc tam sordida , tamque voluptuosa execratur vitia ; sed alia occultiora nutrit , ac fovet . Prætextu orationis cum Deo , perpetuæque ejusdem præsentiæ , ne distrahantur Quietistæ meditari renuunt , nullo intellectus , & voluntatis actu moventur , inanem judicant usum imaginum ad devotionem excitandam ; de Divinis verba facere , conciones audire , oculos ad Altaria Sacramentum convertere perfectionis censent impedimenta ; laborem manuum , parentibus obedire , & Prælatis , virtutes exercere obstacula dicunt purioris sanctitatis : elati spiritu montes fumigant , dum nec Superiorum examini , nec correctioni subjici patiuntur , eo devenientes , ut Sanctorum ope non indigere asserant , quos proinde invocare detractant , cumque superbia omnium sit vitiorum origo , tandem in carnis vitia prolabuntur . Christi Doctrina , quæ Deum adorandum esse spiritu , & veritate fatetur , hæc abominatur : libertas fidei Orthodoxæ , quæ per dilectionem operatur , hæc ut æternæ damnationis vincula habet , ac fugit . Divinorum contemplatio , in qua Dominus ad cor loquitur , hæc velut Angeli tenebrarum documenta reformidat : Sanctitas hæc omni iniquitate pejor existit : perfectio hæc ad extremum nequitiæ perducit : quies hæc omnes tartari pœnas , & cruciatus promeretur : præcinente Scriptura Job 20. v. 5. *Gaudium Hypocritæ adinstar puncti* , v. 22. *Cum satiatus fuerit , arctabitur , æstuabit , & omnis dolor irruet super eum* ; v. 27. *Revelabunt cœli iniquitatem ejus , & terra consurget adversus eum* .

Quetismi fraudes.

120 Vera igitur sanctitatis perfectio sollicita est , ut virtutum colligat fasciculos , quibus oblandiatur Dilecto . Lectulum semper floridum sternit Amato , nova in horas meditans pietatis exercitia . Austrum Spiritu Sancto flante vocat , ut fluant aromata bonorum operum . Vera Dei dilectio ignis est , qui nunquam dicit satis , quia nova pabula suspirat , occasiones videlicet proficiendi . Anima perfecta ea est , quæ *ascendit per desertum ; sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ , & thuris , & universi pulveris pigmentarii* . Cant. 3. v. 6. *Ascendit* ; quia continuo crescit , *ex aromatibus &c.* , quia nullam omittit virtutis speciem , omne boni operis prosequitur genus . Viros inter perfectos Danielem recenset Scriptura , unde promittit Deus parcere populo , quamvis criminibus ad iram ipsum provocaret , si stetisse cum Noe , Daniele , & Job . *Et si fuerint tres viri isti in medio ejus , Noe , Daniel , & Job ipsi justitia sua liberabunt animas suas , ait Dominus exercituum* . Ezechielis 14. v. 14. Hic dicendi modus satis exprimit , tum divini furoris magnitudinem , tum excelsam virorum illorum perfectionem , quasi quod tales forent , ut apti essent ad ipsum placandum : porro Daniel in Scripturis dicitur vir desideriorum ; quia vera perfectio semper ulterius progredi exoptat .

In quo sita est vera perfectionis vis ,

Hinc S. Prosper *lib.* 3. *de vita contemplativa cap.* 15. habet -- Sic ergo possunt in
„ hac vita illi esse perfecti , qui perfectè di-
„ ligunt Deum , qui volendo ; quod vult
„ Deus . . . nec ullis peccatis , quibus offen-
„ ditur , adquiescunt , & semper ad virtu-
„ tes . . . habendas extendunt -- S. Gregor. *lib.* 7. *Mor. cap.* 7. habet -- Charitas . . . mul-
„ tiplicata jam majoribus desideriis æstuat ,
„ jam pervenire ad vitam , spiritua etiam per
„ cruciatus corporis anhelat -- Ricardus *de* 4. *gradibus violentæ charitatis* . Charitas ista --

„ sem-

semper invenit, quod adhuc concupiscere possit. Quidquid agat, quidquid fiat desiderium ardantis animæ nou satiat, sitit, & bibit; bibendo sitim non extinguit, sed quo amplius bibit, eo amplius sitit. Avidæ enim immo insatiabilis animæ sitis, vel esuries, non sedatur, sed irritatur -- Similia passim Sancti Patres. Rem absolvam ratione, & auctoritate S. Augustini. Secundùm Philosophiæ leges omnis res quo magis ad centrum accedit, eo volocius tendit, ut facile videre est in lapide tendente deorsum, porro perfecta charitas magis accedit ad centrum suum, qui est Deus, quam imperfecta, unde ex suo genere debet moveri velocius, idest semper magis magisque operari virtuosè -- Corpus pondere suo nititur ad locum suum, pondus non ad ima tantum est, sed ad locum suum; ignis sursum tendit, deorsum lapis. Ponderibus suis aguntur, loca sua petunt ..... Minus ordinata, Inquieta sunt, ordinantur & quiescunt; pondus meum, amor meus; eo feror, quocumque feror. Dono tuo accendimur, & sursum ferimur, Inardescimus, & imus. Ascendimus ascensiones in corde, & cantamus canticum graduum -- Sic Aug. *lib.* 13. *Conf. cap.* 9. Quibus apte describit naturam perfectionis, quæ in eo versatur, ut nunquam quiescat, semper crescat, semper operetur; ubi itidem habes, quid sit vera quies animæ viatoris. Motus ordinatus in suum finem -- Introduxit me in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem -- Motus dixi, quia nunquam sistit, sed semper nova meditatur, peragitque; hujusce vini conditio ea est, quam refert laudatus Ricardus loco citato -- Quid quæso amore molestius, quidve acerbius, cum sitim suam nec resistendo temperare, nec inebriando possit extinguere? -- Aliud habemus momentum ex eodem D. Aug. *lib.* 83. *Quæst. q.* 36. -- Nutrimentum charitatis imminutio cupiditatis; perfectio verò charitatis est, ubi nulla est cupiditas -- cumque in hac vita nunquam totaliter sanetur concupiscentia, ex qua cupiditas oritur, ut docent Theologi, necesse est, ut charitas semper vigilet, semper conetur contra imperum, ac proinde semper proficiat. Audiamus iterum Augustinum egregie pro re nata disserentem *Serm.* 15. *de verbis Apostoli* explicans illud Pauli *Quæ retro oblitus &c.* -- Videtis quia viatores sumus; dicitis, quid est ambulare? Breviter dico proficere, ne fortè non intelligatis, & pigrius ambuletis; proficite, fratres mei, discutite vos semper sine dolo, sine adulatione, sine palpatione; non enim aliquis est intus tecum, cui erubescas, & jactes te; est ibi, sed cui placet humilitas, ipse te probet; proba & te ipsum tu ipse; semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es; nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti, si autem dixeris, sufficit, & periisti; semper adde, semper ambula, semper profice, noli in via remanere, noli retro redire, noli deviare; remanet, qui non proficit, retro redit, qui ad ea revolvitur, unde jam abscesserat, deviat, qui apostatat; melius it claudus in via, quam cursor præter viam --

Vera charitas semper operatur.

Charitas cupiditatē minuit.

121 Hinc deceptio quædam, quæ etiam in viris aliàs pietati addictis solet occurrere circa modum se se conformandi Divinæ voluntati detegere juvat. Etenim Confessariis solemne est animas angustiis, tentationibusque vexatas solari eas excitando, ut Divinæ voluntati se se conforment; commune etiam Patrum præceptum est, ut viri spirituales in omnibus Divino beneplacito conformentur; immo in hac perfecta uniformitate perfectionis statum constituunt: verùm doctrinâ aliàs optimâ quidam ex præpostera intelligentia abutuntur; nam dum vexari se sentiunt, satis fore autumant se ad Divinam voluntatem conformare, ibique quiescunt, nec conatibus se excitant, nec se ferventibus urgent actibus. Res clarescat exemplo impræsentiarum occurrenti in quadam Diœcesi intra temporalem Romani Pontificis ditionem. Persona quædam probatæ ceteroqui virtutis, atque diù in exercitiis pietatis fervida, a septem mensibus quoties ad Pœnitentiæ, aut Altaris Sacramentum parata accedit, quadam vi ita repellitur, ut nullimode sive ad sacrum Tribunal, sive ad Eucharisticam mensam adire valeat; ea inter ipsa divinæ subditur voluntati, eidem se se conformat, hujusce vexationis Deum auctorem credens, Dæmonem immittendo ad has probationes, & sic in sinu Divini beneplaciti quiescit: Episcopus mediis Confessariis studium omne impendit, ut Dæmonem devinceret, illamque ab hoc nequitiæ spiritu liberaret; sed irrito, cassoque conatu; nec sane aliud continget in posterum, quoadusque in torpida illa remanebit quiete; necesse itaque est, quod seipsam adjuvet ferventibus actibus fidei, obedientiæ, humilitatis, contritionis; seipsam crucis ope urgeat, Sanctorum invocatione, & potissimùm firma fide, & tandem tanquam victor captâ prædâ exultabit. Confessarius itidem, obedientiæ præcepto sedulam navet operam, ut pœnitens ipsi fideliter obtemperet, atque potentissimi nominis Jesus imperio Dæmonem coerceat, nec nudam illam conformitatem Divinæ voluntati permittat, sed suasor sit, ut studium, laboremque omnem impendat, ut supradicta media ad praxim reducat. In eo ceteroqui divinæ se conformet voluntati, quod de manu Dei tribulationem illam acceptet, sustineatque patienter, nec desperet, aut indignetur, aliudve etsi minimum perpetret peccatum. Reliquum est, ut omnem moveat lapidem ad repellendam tribulationem aliàs impedititivam majoris boni spiritualis, quod ex usu Sacramentorum illorum oriri in aperto est. Et habemus exemplum in simili in Maria Valla, quæ per integrum annum in accessu ad hæc Sacramenta hanc vexationem Dæmonis patiebatur; sed quoties occurrebat, toties vincebat; longum licèt post certamen, & laborem, in quo prædictis actibus seipsam excitabat, atque urgebat, instante insimul Confessario præceptis, atque consiliis. Seraphica M. Theresia gravissimis ingissiprobatiunibus, in quibus timebat a Dæmone decipi, perfectissimè conformabatur

Deceptio in quorundam resignatione.

tur Divinæ voluntati; tamen nuſquam orioſa quievit, donec, afflante numine, triumphavit. S. Maria Magdalena de Pazzis illo acerbiſſimæ tribulationis quinquennio Divino conformabatur beneplacito, & tamen omnes vires adhibebat, ut ſelpſam a tot erueret anguſtiis. Et ſane cum in hiſce probationibus ultimum nos lateat Divinæ voluntatis terminum, iis uti tenemur mediis, quæ ſecundùm ordinariam regulam Scriptura, & Eccleſia proponit; an verò vexationes, medio Dæmone, ſint a Deo per poſitivam voluntatem, an ſolum permiſſivam, majori indiget diſcuſſione. Unde ſtandum eſt decretis, & declarationibus Sanctæ Sedis; ſervandæque Conſtitutiones SS. Tribunalis Inquiſitionis contra Molinos, alioſque ejuſdem furfuris Nebulones.

CONTROVERSIA V.

AN DENTUR CONSILIA A PRÆCEPTIS DISCRETA.

122 IN præcedentibus Chriſtianæ perfectionis naturam explicavimus, eamque ab erroribus vindicare ſtuduimus, nunc e re noſtra eſt peculiarem perfectionis ſtatum, quem potiſſimè impugnant, & proculcant Achatolici dilucidare. Non enim in idem redit, ut ſuperius adnotavimus, eſſe perfectum, & eſſe in ſtatu perfectionia; contigit namque aliquem perfectum fore, & non eſſe in ſtatu perfectionis, ut videre eſt in iis, qui in ſeculo degunt, Deo tamen famulantibus. His namque perfecti evadunt, quin ſint in ſtatu perfectionis, ex adverſo plures ex Religioſis, haud quaquam munere proprio fungentibus in ſtatu vivunt perfectionis, & non ſunt perfecti; ea propter duo hæc ſunt ſeparabilia; ſtatus porro perfectionis deſcribitur ex doctrina D. Thom. 2. 2. *q.* 184. *a.* 4., quod ſit quædam vitæ profeſſio firma, & ſtabilis ad perfectionem acquirendam per ſpecialia opera, aliqua accedente ſolemnitate. Conditiones in hac definitione exſcriptas dedimus in præambulis, & infra explicabitur, quæ nam ſolemnitas deſideretur, ad cujus complementum ſaltem actus aliquis, qui Eccleſiæ innoteſcat, neceſſario admittendus eſt; agimus namque de ſtatu perfectionis viſibili Eccleſiæ accommodato, ut ibidem Doctor Angelicus *ad* 3. oſtendit, ſtatus hujuſcemodi præcipue in obſervantia præceptorum, quæ removent impedimenta charitati adverſa conſtituitur, dein in obſervantia conſiliorum, per quæ tolluntur impedimenta actus charitatis; licèt charitati non adverſentur. Hæc duo requiri Catholici ad unum omnes fatentur; diſcriminantur tamen in eo, an primario ab obſervantia conſiliorum, vel præceptorum denominetur, cum horum obſervantia ſingulis fidelibus ſit communis, illorum peculiariter Deo dicatis. Verùm quæſtio eſt de nomine.

Quid requiritur ad ſtatum perfectionis.

123 Præcepta a conſiliis non diſcriminari, ſeu nulla dari conſilia plerique Monachatus hoſtes docuerunt. Ex Veteribus apud Epiphanium *hæreſ.* 61., & Auguſtinum *hæreſ.* 40. Hæretici dicti Apoſtolici paupertatem, & cœlibatum a Chriſto præcepta dicebant, itaut, non niſi qui Apoſtolorum more in paupertate, & cœlibatu viverent, ſalvari poſſe contenderent. Encratitæ Tatiani Aſſeclæ apud Irenæum *lib.* 1. *cap.* 30. ajebant, quod -- Omnes Chriſtiani ſub præ„ cepto cœlibes eſſe deberent, & a nuptiis „ abſtinere -- Pelagiani apud Aug. *Epiſt.* 88., 89., *&* 106. tradebant, quod -- Chriſtiano „ non eſſet ſpes ſalutis, qui non actualiter „ renuntiaret omnibus, quæ poſſidet -- Jovinianus apud Aug. *hæreſ.* 82., & apud Hieronymum *lib.* 1. *contra eundem* nullum admittebat diſcrimen cœlibatum inter, & conjugium, ac proinde negabat ad conſilia pertinere continentiam. Lampetiani apud Damaſcenum *hæreſ.* 98. conſilium obedientiæ ablegabant, quatenus propugnabant Monachos a Superioris arbitrio non pendere. Verùm hujuſcemodi Hæretici indirectè tantummodo ad rem præſentem pertinere videntur; unum enim, vel alterum cadere ſub conſilio negabant, ſed non aſſerebant abſolutè nullam dari diſtinctionem præceptum inter, & conſilium: propius accedit Wiclephus, qui tria, quæ vocamus Evangelica Conſilia, docuit a Deo fore prohibita, ſed Lutherus rem in terminis attigit *lib. de votis Monaſticis* -- Hic incidunt duo eorum prin„ cipia fidei, ſeu potiùs perfidiæ tractanda; „ quorum eſt primum, Evangelium non eſſe „ omnibus commune; ſed partitum in con„ ſilia, & præcepta: ſuam verò Monaſticen „ ſequi conſilia, non tantum præcepta, quæ „ reliquo vulgo propoſita ſunt . . . Si pro„ bare poterimus non eſſe conſilia, quæ illi „ jactant, & vovent, nonne deprehendemus „ eos damnabilitèr errare? -- Melancthon *in locis communibus titulo de diſcrimine præceptorum, & conſiliorum* habet -- Quidam „ finxerunt in Evangelio tria conſilia tradi, „ de non vindicando, de deſertione facultatum, & de virginitate. Longum eſſet om„ nes errores recenſere, qui in hoc delira„ mento continentur -- Eandem Hæreſim adoptavit Bucerus, qui Luthero nomen dedit, in Apologia Confeſſionis Auguſtanæ aſſerens nullum opus Deo gratum: niſi fuerit præceptum. Calvinus *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 13. §. 12. -- Age (*inquit*) calumniam eſſe di„ cunt quod antea tradidi, non eſſe conten„ tos præſcriptà a Deo regulà, atqui etiam „ ſi taceam, ipſi plus ſatis ſe accuſant, „ apertè enim docent ſe plus oneris ſuſci„ pere, quam ſuis Chriſtus impoſuerit; quo„ niam ſcilicet Evangelica Conſilia de dili„ gendis inimicis, de non appetenda vindi„ cta, de non jurando, & cetera ſe ſerva„ turos promittunt, quibus non ſunt com„ muniter adſtricti Chriſtiani. In eu quam „ nobis antiquitatem oſtendunt? Nulli un„ quam Veterum hoc venit in mentem; om„ nes una voce clamant, nullam penitus „ voculam a Chriſto emiſſam, cui non ſit „ neceſſariò obtemperandum. Et hæc ipſa „ nominatim, quæ iſti boni interpretes Chri„ ſtum

Novatores Evangelicorum Conſiliorum hoſtes.

„ ftum dumtaxat confuluiffe nngantur, juffa „ effe nulla dubitatione ubique docent -- En quam elarè Confilia neget Evangelica; perperam quidem Monachia, & Theologis affingit aliqua ut confilia referre, quæ revera doeet Ecclefia effe præcepta, ut inimicorum dilectionem, & vindictæ negationem &c. Calvino, aliifque Hæreticia concinit Marcus Antonius de Dominis *lib. 2. de Repub. Ecclefiaft. cap. 12. n. 17.*, ubi ait -- Hominem „ quæmcunque pluribus titulia effe totum, „ ae perfectiffime fub Dei dominio lolus „ Atheus negabit . . . Nefcio ergo quid am„ plius donate poffumus Deo, quod jam „ ipfius non fit, & noftro voto, aut pro„ feffione vitæ arctioris, qnid acquirit erga „ noa Deus dominii, quod non habet? --

124 Ut rea clarefcat, operæ pretium eft innuere, quid præcepti, quidve confilii nomine intelligatur; præceptum itaque in lata acceptione fumitur pro doctrina, & a verbo *pracipio* derivat, quatenùs ex eo dieitur Præceptor. Mandatum itidem late fonat, quodcumque alieni commendatum eft, & in hoc fenfu certum eft nullum dari confilium a præcepro diftinctum; fiquidem Chriftus nos confilia docuit, & commendavit ad illorum obfervantiam eahortando; fi verò præceptum proprie ufurpetur, non aliud eft a lege, quæ ad obfervantiam adftringit fub reatu culpæ, & pœnæ, confilium verò quædam eft eshortatio, cujus obfervantia laudabilis eft, & omiffio fine erimine; ita Sancti Patrea infra laudandi; fufficiat impræfentiarum auctoritas S. Hieronymi *lib. 1. contra Jovinianum*, his -- Quod enim præcipitur, impe„ ratur, qnod imperatur, neceſsè eft fieri; „ qnod neceffe eft fieri, nifi fiat, pœnam ha„ bet. Fruftra enim jubetur, quod in arbitrio „ ejua ponitur cui juffum eft..... Ubi confi„ lium datur, offerentis arbitrinm eft, ubi præ„ ceptum, neceffitaa eft fervientis -- Hujufcemodi SS. Patrum doctrina eorum evertit opinionem, qui contendunt confilium venialiter obligare, ideft confilii omiffionem peccatum effe veniale; peccatum namque veniale pœnam habet, fi fiat, nec in arbitrio ponitur ejus, cui prohibetur; in hac doctrina defcriptum volumus confilium in genere prout propriè a præcepto difcriminatur; ceterum juxta Scripturarum Patrumqne intelligentiam confilium conditionem involvit, ut fit de meliori bono, hoc eft, ut fit melius, quam ejua oppofitum, licèt bonum & illud fit, & in hoc fenfu confilla dicuntur potiffimum illa tria, nempe Caftitas, Paupertas voluntaria, & Obedientia.

Difcrimen confilium inter, & præceptum.

125 Suppono contra Lutherum in lege nova dari aliqua præcepta, dicebat namque in Præfatione novi Teftamenti -- Non eft ali„ quod in Evangelio præceptum à Deo -- & *in Serm. de Moyfè* -- Decem præcepta ad nos „ non pertinent: non enim nos; fed folos „ Judæos ea Ægypto ednait -- & ideo in libello *de Libertate* per folam fidem totam legem impleri tradit: quæ doctrina apertè pugnat cum Scriptura Matth. 5. v. 17. dicente Domino: *Non veni folvere legem, fed adimplere*, adimplevit autem exequendo, quæ erant in lege veteri ftatuta, & alia fuperaddendo, ficut ibidem patet -- *Audiftis quia dictum eft antiquis; non occides, qui autem occiderit, reus erit judicio; ego autem dico vobis, qui irafcitur fratri fuo, reus erit judicio*. Joan. 3. Baptifmus eft fub præcepto; dicitur enim: *Nifi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteft introire in Regnum Dei*, & Lucæ 13. v. 3. *Nifi pœnitentiam habueritis, omnes fimiliter peribitis*, quod enim fub comminatione damnationia æternæ mandatur, fub præcepto cadere oportet. Matth. 19. v. 17. Chriftus promifit fervantibus mandata vitam æternam: *Si vis ad vitam ingredi, ferva mandata*, ubi de præceptia Decalogi agere manifeftum eft, ibi enim Chriftus enumerat præcepta in tabulis defcripta, & Paulus ad Rom. 4. aperte teftatur non dari prævaricationem abfque lege; ne ergo Lotherus admittere cogatur nullos fore prævaricatores extra Judæorum gentem, afferere debet legem datam effe aliia etiam a Judæis. Non opus eft ulterius hæc profequi, notum namque eft pfeudoprophetam hunc ad id fuâ doctrinâ refpexiffe, ut libertatem carnia ftatueret, ideoque brevi tot convenerunt in unum adverfus Dominum, & adverfus Chriftum ejus, ficut de Epicuro dicebat Lactantius, quod plurea habuit præ ceteris Philofophis Sectatores. His pofitia.

In lege nova dantur præcepta.

Dicendum in lege nova dari confilia a præceptis diftincta.

126 PROB. I. In lege veteri plura dabantur opera bona non præcepta; ergo multo magia in lege nova, quæ eft filiationis, & non fervitutia. Antecedens habetur Levit. 7. v. 6., ubi libera facrificia defcribuntur: *Si voto, vel fponte quifpiam obtulerit hoftiam, eâdem fimiliter edetur die*. Numerorum 6. habemus fpontanea vota Nazaræorum v. 2. *Vir, five mulier, cum fecerint votum, & fanctificentur, & fe voluerint Deo confecrare &c.* Gen. 4. Sacrificium Abel acceptavit Deus, & tamen non legimus fuiffe præceptum. *Cap.* 8. novimua Domino placuiffe Sacrificium Noe, de quo nullum in Scriptura mandatum; jejunium Danielis nulla lege præfcriptum, acceptum fuit Deo; ab eo enim tempore exauditus eft in fuia orationibus; ut videre eft cap. 10. Ad Heb. 11. gefta referuntur Sanctorum, qui circuierunt in melotia, pellibus caprinis, anguftiati &c., quorum opera, & vivendi genus Altiffimo, a quo expectabant cœleftium benedictionum repromiffiones, placitum erat, nufquam tamen horum opera præcepta dicentur; laudatum habemus a Chrifto Joan. 3. pœnitens Præcurforis vivendi Inftitutum, quod plane voluntarium erat; ergo compertum eft in veteri lege plurea laudabilia licèt non præcepta exercuiffe.

In lege veteri plura opera non præcepta.

127 PROB. II. Bonorum omnium abdicatio, ut quia Deo famuletur, dubioprocul opus eft bonum, & pium, fed hoc fub confilio, & non fub præcepto habetur; ergo non omnia bona opera præcepta funt. Argumentum habemus ex cap. 19. Matth., ubi unus accedens ad Chriftum ait illi: *Magifter bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam? Qui dixit ei . . . Si autem vis ad vitam ingredi ferva mandata &c.*, cui

ado-

adolescens : *Omnia hac custodivi a juventute mea , quid adhuc mihi deest ? Ait illi Jesus . Si vis perfectus esse , vade , vende omnia , qua habes , & da pauperibus , & habebis thesaurum in cœlo , & veni: sequere me* . Ex his compertum fit Christum de actuali , realique abdicatione loqui , non jam de interna animi dispositione ; ait namque : *Vende , da pauperibus* , quæ indubie realem referunt abdicationem , ad quam suo excitat exemplo : *Veni , sequere me* , qui divitias non habeo . Lucæ 9. v. 58. *Vulpes foveas habent , & volucres cœli nidos ; filius autem hominis non habet , ubi caput suum reclinet* . Hinc consone ad hæc Apostolorum nomine respondit Petrus : *Ecce nos reliquimus omnia , & secuti sumus te ; quid ergo erit nobis ?* Habemus itaque bonum opus fore , sive quia Christus illud commendat ; non enim nisi laudabilia suadere potest, sive quia ad perfectionem , quæ solum per bona opera haberi potest , deservire affirmat , sive quia speciale adscribit præmium in cœlo, quod non datur nisi pie agentibus. Habemus itidem non esse opus præceptum ; duo enim ad æternam vitam distinxit , necessarium unum , *Si vis ad vitam ingredi , serva mandata* , utile aliud ad perfectionem , *Si vis perfectus esse* : Discrimen hocce apte innuit bonorum abdicationem cadere sub consilio , cum non habeatur relate ad ea , quæ ad salutem sunt necessaria . Res clarescit , ex quo , cum responderit Adolescens se mandata observasse : *Jesus intuitus eum , dilexit eum* , ut Marci 10. v. 21. refertur . Porro si alicujus mandati transgressor fuisset , ipsum non dilexisset , cum Deus peccatores , & hypocritas non amore , sed odio prosequatur . Fas igitur est bonorum renunciationem , quam laudat Dominus , non fore præceptam , aliàs jam hoc non servasset Adolescens , nec hujuscemodi abdicationi speciale præmium promisisset , cum tamen oppositum ibidem habeatur : *Sedebitis & vos judicantes duodecim Tribus Israel* : unde dicebat Aug. *Epist. 89. quæst.* 4.-- Qui illius perfectionis de ven-
„ dendis rebus suis consilium tam grande ,
„ tamque præclarum non receperunt , & ta-
„ men a damnabilibus immunes criminibus
„ esurientem Christum paverunt , non sede-
„ bunt quidem cum Christo sublimiter judi-
„ caturi, sed ad ipsius dexteram stabunt mi-
„ sericorditer judicandi -- & ibidem -- Magi-
„ ster bonus mandata legis ab isto excellen-
„ tiore perfectione distinxit ; ibi enim dixit :
„ Si vis venire ad vitam, serva mandata ; hic
„ autem , si vis perfectus esse ; vade , vende
„ omnia -- Joannes Chrysost. *hom. 64. super Matth.* ad præmii excellentiam intendens habet -- Nam quoniam magna illi cura de pe-
„ cuniis erat, quodquidem cunctis denudari
„ rebus consulebat , ut ostendat non amissu-
„ rum bona sua , sed tanto plura , majora-
„ que inventurum , quantùm terra cœlum
„ præstabilius , retributionis præstantiam
„ thesaurum appellavit -- Ambrosius *de Viduis* -- Præceptum enim ibi est , ubi est
„ pœna peccati : at verò cum se præcepta
„ legis memorasset implevisse , consilium ei
„ datur , ut vendat omnia , & sequatur Do-
„ minum --

In Scripturis præcepta discriminantur a consiliis.

128 DICES . Verba apud Matthæum in idem redeunt , ac illa apud Lucam cap. 14. *Sic ergo omnis ex vobis , qui non renunciat omnibus , qua possidet , non potest meus esse discipulus* ; sed hæc ex Patrum sententia præceptum involvunt ; ergo & illa .

RESP. Neg. majorem . Christus siquidem eo loci Matthæi sermonem habet de actuali , realique , & non solùm affectivâ abdicatione , ut jam expendimus , & Patres interpretantur , Sanctorumque , qui omnia abjecerunt , exemplo firmatur ; hocque intellexit Adolescens ille , qui , eo audito , abiit tristis ; multas namque habebat divitias , & difficilius evelluntur ea , quæ jam sunt , quam quæ in spe esse possunt , unde Augustinus illorum abdicationem majoris fore meriti asserit . Locus verò alter non est , nisi de mentali , & affectiva renunciatione ; sensum enim eumdem refert , ac antecedentia : *Si quis venit ad me , & non odit Patrem suum , & Matrem suam , & Uxorem &c.* , quæ certe nequaquam intelligi possunt de renunciatione reali ; hinc plane fit , quod actualis abdicatio cadat sub consilio , & ad lineam perfectionis pertineat ; & sane bonorum abdicatio , ac Christi sequela æquo currunt passu Christum sequi possumus , sive per dilectionem super omnia , & observantiam mandatorum , Joan. 10. v. 27. *Oves mea vocem meam audiunt , & ego cognosco eas , & sequuntur me* , sive per contemplationem : Osee 6. v. 3. *Sciemus , sequemurque , ut cognoscamus Dominum* , sive per imitationem operis , & ministerii , Job 23. v. 11. *Vestigia ejus secutus est pes meus* , sive per puritatem mentis , & corporis , Apocal. 14. v. 4. *Hi sunt , qui cum mulieribus non sunt coinquinati ; Virgines enim sunt . Hi sequuntur Agnum* . Temporalia itidem abdicamus sive per affectum , non ponendo in illis finem ultimum , sive in dispositione animi parati ea realiter deserere , si necesse sit , sive quoad usum , ea pauperibus etiam extra casum necessitatis elargiendo tum quoad sufficientiam, tum abundanter quoad possessionem, & usum, sed non omnes modi sequendi Christum cadunt sub præcepto ; non enim omnes debent esse prædicatores , virgines ; ergo non omnis modus renunciandi temporalibus cadit sub præcepto ; non enim multa , sed sufficientia tenemur indigenti subministrare .

Realis bonorum abdicatio cadit sub consilio .

129 INSTABIS . Christus de medio ad consequendam æternam vitam necessario sermonem habet ; ergo vel loquitur de abdicatione affectiva , vel actualis non cadit sub consilio . Antecedens patet , nam Juvene interrogante : *Quid faciendo vitam æternam possidebo ?* & respondente se mandata Decalogi servasse , Christus subdit : *Adhuc unum tibi deest . Omnia quæcumque habes , vende* . Lucæ 18. v. 22. , & Marci 10. v. 21. , ubi advertenda est particula *adhuc* , quæ significat illud , quod deest , esse de necessariis .

RESP. Neg. ant. , cujus probatio non urget ; illud enim *Unum tibi deest* , non videtur , nec est correlativum ad necessaria salutis ; jam Adolescenti dixerat : *Si vis ad vitam ingredi , serva mandata* . Matth. 19. , Marci 10., & Lucæ 18. v. 20. *Mandata nosti ?*

quæ cum observasse dixerit, reposuit Christus: *Unum tibi deest*, ut sis undequaque perfectus; quare ly *deest*, ut ex consonantia Evangeliorum constat, pertinet ad lineam Consiliorum, quod patet ex responsione Apostolorum ab omnibus Evangelistis recitata, ex speciali proposito præmio, & ex Ecclesiæ usu, quæ quamplures Sanctorum fastis adscribit, licèt temporalia non abdicaverint, quod utique non contingeret, si omnium renunciatio in mandatis foret.

Omnium abrenunciatio ad consilium spectat.

130 URGEBIS. Perfectionis nomine ea apte intelligitur, quæ Matth. 5. præcepta est: *Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis*. Sed hæc est de necessariis ad salutem; ergo. Declaratur: Christus eo loci rerum abdicationem unà cum aliis præceptis referens subdit: *Estote perfecti*; ergo omnia æque debent esse præcepta.

RESP. Conced. major., sed neg. min. Christus perfectionem innuens: *Estote perfecti*, & ea tradit, quæ sunt essentialia charitati, in qua perfectio omnibus necessaria intelligitur, & ea insimul, quæ ad supererogatoria charitatis referuntur; est enim velut conclusio eorum, quæ in eo sermone commendata fuere, in quo dubio-procul plura nequaquam ad salutem necessaria leguntur; ea propter SS. Patres, cum Augustino agnoscunt traditam ibi Evangelicæ perfectionis summam, juxta illud Proverb. 15. *In abundantia justitiæ virtus maxima est*. Agit quidem de abdicatione terrenorum: *Beati pauperes spiritu*, verùm actualem abrenunciationem præceptam non habemus: ideo consultò dixit *Spiritu*, & ut compertum fieret paupertatem necessariò non conducere ad salutem, & actualem spoliationem non requiri, sed sufficere affectivam, dicente Psalmista Psal. 61. v. 11. *Divitiæ, si affluant, nolite cor apponere*. Damus ultro eas nec actu habere, nec affectare fore securius, ne a spiritualibus mens abstrahatur, quod peculiarem involvit perfectionem.

Paupertas haud necessaria ad salutem.

131 REPLICABIS. Ad salutem non solùm fas est Decalogi præcepta adimplere, sed etiam quæ superaddidit Christus; ideo Matth. 5. dicitur: *Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum, & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum*. Sed Adolescens solùm fassus est se Decalogi observasse præcepta; cui Christus dixit aliud illi deesse, quod ipse addebat, nempe *Vade, & vende*; ergo hocce est de necessariis ad salutem; in veteri siquidem lege temporalium abundantia promittebatur, secus in nova.

RESP. Perperam dicitur Christum novum instituisse præceptum de actuali bonorum renunciatione; cum tantummodo animi præparatione sit contentus, sicuti, ubi explicat Christus superabundantem justitiam, plura miscet necessaria tantùm ad salutem in animi præparatione, puta: *Si quis habet aliquid adversùs fratrem, relinquat munus suum ad altare, & vadat reconciliari fratri suo*; hic si necessitas spectetur, animum respicit, si consilium, executionem: *Si quis contendat pro tunica, da illi & pallium*. Hoc in animi præparatione de præcepto accipitur, in re ex majori perfectione: *Benefacite illis, qui oderunt vos*, in affectu de necessitate, & in casu necessitatis in re, & extra omnem necessitatem solùm supererogatoriè intelligitur; ita explica laudatum textum: *Vade, vende omnia*.

Bonorum abdicatio affectiva.

132 SUBSUMES. Cum his auditis Adolescens tristis abiisset, Christus dixit Discipulis: *Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum cælorum*, eademque repetens ait: *Facilius est Camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum*. Hæc porrò Dominus non addidisset, nisi aperte intellexisset necessitatem præcepti, dum dixit *vade, vende*. Non enim adimpletio consiliorum simpliciter est necessaria, ut quis in regnum cælorum ingrediatur.

RESP. Instantiam nil evincere. Etenim occasione tristitiæ, quam Adolescens ostendit, gradum facit sapiens Magister ad instruendam Ecclesiam circa periculum, quod afferunt divitiæ, cum omnis iniquitatis sint instrumentum, facili negotio eis homines abutuntur, quarum fallacia, & sollicitudo suffocat verbum Dei, ut 13. Matth. explicavit Magister bonus, & spinis comparavit, quia mentem pungunt, & animam vulnerant. Hinc Proverb. 28. v. 22. *Qui festinat ditari, non erit innocens*. Advertas tamen oportet Dominum dixisse divitem, non verò habentem divitias, non posse intrare; nam alii habent divitias, sed non amant, habent alii, & amant inordinate, illi salvari possunt; ideò Apost. 1. ad Timoth. ait: *Divitibus hujus seculi præcipe, non superbe sapere*. Secus alii: sæpenumero in Evangelio sermo contra Divites instituitur, & paupertas, non solùm ob dicta commendatur, verùm etiam ut discrimen innotesceret inter statum veteris, & novæ legis; cum in ea temporalia promitterentur in præmium bonorum operum, & illorum acquisitioni sollicitè incumbebant Judæi; in hoc verò cum æterna felicitas unicum sit præmium, quod exhibetur, mundanorum contemptus medium est apprime necessarium, & viri Dei student affectus temporalium evellere.

Divitiæ in laqueum.

133 DICES II. Fuit illud quidem Evangelicum Consilium; sed uni Adolescenti datum, ac proinde abs re in aliorum trahitur exemplum.

Verùm qua facilitate asseritur, eâdem refellitur arbitraria expositio; nulla enim est ratio, ob quam hoc suaderi possit; etenim SS. Patres apertè testantur quamlibet Christi doctrinam ad universam instruendam, instituendamque Ecclesiam fore ordinatam. Et sane si cum dixit Christus Adolescenti: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, omnibus fidelibus dictum meritò censetur; cur quando dixit eidem: *Si vis perfectus esse, vade, vende*, non debet extendi ad alios? immo ex quasi conditionali, & non absoluto dicendi modo palam fit universalem tradidisse doctrinam, iis nempe, qui perfectionem assequi volunt.

Christi doctrina ad omnes se extendit.

Idem evincitur ex Petri sententia: *Ecce nos reliquimus omnia*, quam Christus approbavit: *Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me &c.*, quod sane non evenisset, si uni soli rerum abrenunciationem laudasset. Alibi

Christi

Christi sequela indicitur universalitèr, cur impræsentiarum caeludere debemus ea, quæ ad hujusmodi sequelam spectant, ut est voluntaria rerum abdicatio?

s34 PROB. III. Continentia opus bonum est, atque æternæ vitæ meritorium, sed continentia non jam sub præcepto, sed sub consilio cadit; ergo non omne opus bonum est præceptum. Discursus totus habetur ea Evangelio Matth. 19. v. 12. ea ore Christi: *Sunt enim Eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt, & sunt Eunuchi, qui facti sunt ab hominibus; & sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cælorum, qui potest capere, capiat*. His tres Eunneborum species Christus distinguit; hoc est tres ordines observantium castitatem: duo primi ex necessitate, alii ea plena voluntate. Castitatem voluntariam fore opus bonum, & meritorium in aperto est, quia ordinatur ad regnum cœlorum; eligitur enim ea fine, & spe consequendi æternam felicitatem; hunc enim sensum reddunt verba illa: *Propter regnum cælorum*: siquidem Continentia est donum Dei juata illud Sap. cap. 8. v. 21. *Scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det*; sed donum Dei non potest esse, nisi boOum, & si sit opus, sicut voluntaria castitatis observantia, debet æternitatis præmium demereri; opera enim, quæ peculiariter a Deo donantur, ad consequendam Beatitudinem sunt ordinata; & jure quidem, nam Sapientiæ 3. v. 13. habemus. *Felix sterilis, & incoinquinata, quæ nescivit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum*: sed fructus, qui datur animabus sanctis est gratia in præsenti, & gloria in futuro: quapropter contiuentia debet esse opus boOum, & meritorium. Idem evincitur ex 2. ad Corinth. 1. v. 32., ubi legitur: *Qui sine Uxore est sollicitus est, quæ Domini sunt, quo modo placeat Deo*. Sollicitudo placendi Deo opus bonum est, & meritorium in ordine supernaturali; ibidem v. 34. *Et mulier innupta, & virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, & spiritu*. Sed opus sanctificans corpus, & animam est bonum, & supernæ felicitatis meritorium; ergo. Additur v. 35. *Sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi*, quod dubio-procul laudabile est; ergo continentia, quæ hæc bona gignit, ad demerendam æternam Beatitudinem apprime deservit.

Continentia meritoria.

s35 Quod si adoptaremus Novatorum sensa, videlicet continentiam deservire *propter regnum cælorum*, idest ad expeditiùs enunciandum Evangelium, utvis capositio hujusmodi sit contra Patrum sententiam, adhuc veritas catholica non infirmatur; nam expeditius enunciare Evangelium opus est laudabile, ac meritorium, ac proinde etiam continentia, quæ ad hoc conducit; & si vires suppeditat ad facilius Apostolicum munus exercendom, deserviet insimul ad promptius alia pietatis opera ob æternam felicitatem obeunda. Siquidem de Nuptis ait Apostolus, quod cogitant, quæ sunt mundi, & quod tribulationes carnis sustinebunt, ea propter eos hortatur, ut quandoque se contineant ad vacandum orationi; unde plane fit continentes aptius Deo famulari: quare & directe, & ea proprio objecto, & indirecte amovendo impedimenta eli opus valdè bonum continentia.

136 Nunc ostendenda est minor. Non præcipi a Christo continentiam constar, ex quo præcipit nuptias fore servandas v. 6. *Quod Deus conjunxit, homo non separet*. Res inde clarescit, dum subdit: *Qui potest capere, capiat*. Quæ verba ad eahortandum ordinata esse clarè indicat S. Hieronymus *lib. 1. contra Jovinianum* -- Proponit Agonothetis præ„ mium, invitat ad cursum, tenet in manu „ virgioitatis bravium, ostendit purissimum „ fontem, & clamitat: qui sitit, veniat, & „ bibat; qui potest capere, capiat. Non di„ cit, velitis, nolitis, bibendum vobis est, „ atque currendum, sed qui voluerit, qui „ potuerit currere, atque potare, ille vin„ cet, ille satiabitur -- Sed luculentiùs ex Apostolo constat 1. ad Corinth. 7. v. 28. *Dico autem non Nuptis, & Viduis, bonum est illis, si sic permaneant, sicut & ego*, v. 25. *De Virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis &c.*, v. 27. *Solutus es ab uxore, noli quærere uxorem*, v. 37. *Et hoc judicavit in corde suo servare Virginem suam, bene facit*, v. 38. *Qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit, & qui non jungit, melius facit*, v. 40. *Beatior autem erit, si sic permanserit secundùm meum consilium*. Ecce quot phrasibus ad virginalem, & vidualem continentiam adhortatur, & quidem tanquam ad opus consilii.

Voluntaria castitas proponitur.

s37 Ea quibus palam fit putidas Hæreticorum interpretationes nihil evincere, Lutheri videlicet io Epithalamio, Calvini in Commentario hujus loci, & Petri Martyris ibidem asserentium sensum Pauli involvere conditionem sub impossibili -- Vellem hortari „ ad continentiam, *inquit primus*, sed quia „ adest inevitabile periculum, nubite: ideo „ dicit: Bonom est homini mulierem non „ tangere; propter fornicationem autem „ unusquisque suam uaorem habeat — Alter verò ait -- Bonum esset non nubere, sicut „ bonum esset non comedere; sed quia „ absque miraculo nemo potest contioere, „ sicut nemo vivere absque cibo, ideò nu„ bite -- Subdit Tertius -- Non contradicit „ Paulus Deo dicenti Gen. 2. *Non est bonum* „ *hominem esse solum*, ideo qui solum ha„ bent donum a Deo, contineant, & quia „ nemo scit illud habere, omnibus nuben„ dum est --

138 Verum cæcutire in meridie Novatores in aperto est, cum ibidem conditionalis locutio non habeatur, sed ubique termini absoluti, ubique verba indicativi ordinis: *Bonum est. Dico ego: Sicut & ego. Consilium do: Existimo: Noli quærere uxorem: Bene facit: Melius facit: Beatior erit*: qui omnes loquendi modi quamcumque excludunt conditionem, nec doni certitudinem requirunt, quod aliàs Deus omnibus petentibus, & efficaciter volentibus concedit; sicut nubere potest etiam quilibet non habens

certitudinem doni conjugalis continentiæ; & ideo Paulus habet: *Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem; potestatem autem habens suæ voluntatis, & hoc judicavit in corde suo servare virginem suam; bene facit*. Quibus ostenditur requiri, & sufficere propositum, & firmitatem voluntatis; tunc enim Dei auxilium præsto est, nec alia requiritur certitudo, si prudens adsit deliberatio, & quia alii concipiunt propositum continentiæ conjugalis, vidualis alii, alii virginalis, hinc unusquisque donum suum habet, alius sic, & alius sic, nec Deus Gen. 2. ad hominem respexit continentiæ dono insignitum; alloquebatur siquidem Adamum in statu innocentiæ, carentem concupiscentiâ, sed attendit propagationi speciei, pro qua est necesse, quod in Republica adsit conjugalis status; ubi vero Paulus subdit: *Unusquisque habeat uxorem suam propter fornicationem*, non loquitur distributive, sed pro his, qui defectu primæ voluntatis sunt in periculo; hinc subjungit: *Quod si non se continent, nubant*. En quod res tota a propria dependet voluntate; non enim dicit, non possunt se continere. Quod si quid veritatis Hæreticorum interpretationes haberent, valdè indoctus grammaticus, & puerilis Evangelii minister meritò censendus esset Paulus, si de re impossibili, vel quod in libera non foret potestate tam clare, tamque absolute locutus esset; sicut foret illudendus, qui alteri suasor esset, ut nusquam comederet, vel ut mortuum suscitaret. Porro quanti faciendà sit voluntaria castitas, sæpenumero innuit Scriptura, plurimas ejusdem referens dotes.

Continentiæ dotes.

Servat enim carnis munditiem: Apocal. 14. v. 4. *Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: Virgines enim sunt*. Animam exornat, ideo Sapientiæ 4. dicitur: *Virgo pulchra*. Cant. 4. *Tota pulchra es*: Assimilat Angelis Matth. 22. v. 30. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei*: desponsat Christo 2. Corinth. 11. v. 2. *Despondi enim vos uni viro Virginem castam exhibere Christo*. Approximat Deo: Psal. 44. v. 15. *Adducentur Regi Virgines post eam*: Sapientiæ 6. v. 20. *Incorruptio facit esse proximum Deo*. Ceteros superexcedit status. Ecclesiast. 26. v. 20. *Non est digna ponderatio animæ continentis*. Bonæ famæ spirat odorem. Cant. 2. v. 2. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*. Ad nuptias invitat æternas Matth. 25. v. 10. *Quæ paratæ erant, intraverunt cum eo ad nuptias*. Quid in castitatis commendationem excellentius? Si vero esset impossibilis, nec Deus tot encomiis ad illam invitaret, nec præmia tam grandia proponeret, quibus cor hominis alliceret. Erubescant igitur ad hæc pudicitiæ hostes, desinant clamare continentiam bonam esse propter præsentem necessitatem, idest in ordine ad temporale bonum, quatenus absolvit a curis conjugalibus. Conjuges namque tribulationes carnis habebunt hujusmodi. Spiritualia enim sunt bona, æterna sunt, supernaturalia sunt, quæ ex Paulo, aliisque Scripturis recensuimus, quoniam verò ad æterna lucranda tempus breve est, ideo apposuit: *Propter instantem necessitatem*.

139 Unam, aliamve Patrum sententiam ad textum Matthæi cap. 19. subdere placet. Hieronymus *in Commentariis Matth.* — Quasi hortantis vox Domini est, & milites suos ad pudicitiæ præmium concitantis: „ Qui potest capere, capiat; qui potest pugnare, pugnet, superet, ac triumphet — Chrysostomus *hom. 63. super Matth.* — Dixit, „ non omnes capiunt, sed quibus datum est; „ ut singulare id esse certamen perdiscas, „ non ut sorte datam necessitatem suspiceris — Ambr. *in lib. de viduis* — Ideo ergo „ præceptum non datur; consilium datur; „ præceptum enim castitatis est consilium integritatis, sed non omnes capiunt verbum „ istud, sed quibus datum est: sunt enim „ Spadones &c., & ideo magna in eis continentiæ gratia, quia voluntas facit, non „ infirmitas continentem — Augustinus *de Virginit. cap.* 24. habet — Christo laudanti „ eos, qui se ipsos castraverunt, non propter hoc seculum, sed propter regnum „ cœlorum; Christianus contradicat affirmans hoc præsenti vitæ esse utile, non futuræ? — ibique verba Pauli aptissimè exponit, sicut de adulterinis conjugiis *cap. 18. contra Jovinianum, & alibi*, Cyprianus *lib. de habitu Virginum* — Nec ornari jam, aut placere aliis, quam Domino suo studeant, a „ quo & mercedem Virginitatis expectant, „ dicentre ipso: sunt enim Spadones, qui se „ castraverunt propter regnum Dei — Ceteri Patres ejusdem labii sunt.

140 PROB. IV. Matth. 13. In parabola Seminantis habemus semen Verbi Dei, quod cecidit in terram bonam triplicem germinasse fructum, unum bonum, meliorem alium, aliumque optimum, v. 8. *Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi, audiat*; sed fructus bonitati correspondet, & perfectioni operationum; ergo præter opus bonum enumeratur melius, & optimum: sed opus melius, & optimum cadit sub consilio; ergo non omne opus bonum præceptum est; illud enim solummodo præcipitur, quod ad salutem plane requiritur; porro solùm opus bonum hujusmodi est; arbor namque, quæ bonos fructos facit, non exciditur, atque in ignem mittitur, sed servatur; nec est necesse, quod optimos faciat fructus. Cumque meliori, optimove operi præmium largiatur Deus, jam in aperto est utrumque approbari, proindeque consuli, ea propter subditur: *Qui habet aures audiendi, audiat*, quasi dicat: qui doctrinam hanc de meliori, seu optimo opere percipit, eam adoptet. In alia parabola de distributa Mna, quam Nostri Minam vocant, idem evincitur. Unicuique Servorum Mna una data fuit; unus ex his operatus est quinque; decem alius, alius otiatus est; hic reprehenditur, dum alii commendantur, atque præmium recipiunt; sed nisi dentur opera non præcepta, non staret veritas parabolæ; nam qui decem lucratus est, oportet vel quod plura opera bona fecerit, vel quod majori fervore, & diligentia operatus sit: pluralitas porro horum operum, vel major fervor non potuit esse sub

Opus consilii a Christo laudatur.

sub præcepto, aliàs, qui solum quinque fuit lucratus, defecisset, & male egisset; verùm id clarius habetur eodem cap. 19. v. 8. Lucæ de Zachæo, qui Christo dixit v. 8. *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus, & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum*, cui Jesus, *Quia hodie salus domui huic facta est*. Utique dimidium dare pauperibus non tenebatur, nec defraudatis quadruplum; ad justitiam enim reparandam in male acceptis sufficit æqualitas rei ad rem; & placuit Domino opus illud supererogationis, unde æternam sibi promeruit felicitatem.

Roborantur I. prædicta ex cap. 12. v. 33. ejusdem Evangelistæ: *Vendite, quæ possidetis, & date elemosynam. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, Thesaurum non deficientem in cœlis*. Ex qualitate promissi præmii patet esse opus placens Deo; & tamen omnia vendere, & pauperibus elargiri non est necessarium ad salutem: aliàs ad unum omnes, qui possiderent, perirent, quod falsum esse exemplo Zachæi, qui dimidium bonorum retinuit, abunde comprobatur. II. Lucæ 10. v. 35. de Samaritano, qui curavit vulneratum a latronibus, & Stabulario duos dedit denarios, ut illius curam haberet, addidisse legitur: *Et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero, reddam tibi*. Quid luculentius tam quoad materialem, quam quoad formalem verborum sensum, ut supererogationis opera innuantur; quod enim est supererogationis, debitum vincit. Quod vulnerato præstiterat, sufficiens erat ad satisfaciendum præcepto charitatis; tum maxime, cum illum Stabulario commendasset. In duobus denariis duo intelliguntur præcepta, nempe dilectionis Dei, & proximi, a quibus tota lex pendet, & Prophetæ — „ Duo denarii sunt duo præcepta charitatis — ait Aug. *quæst.* 19. *quæst. Evangel. lib.* 2. *tom.* 4., quod supererogatur, consilium. III. Lucæ 17. v. 10. *Sic & vos cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite servi inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus*. Inutiles servi dicuntur, qui præceptis faciunt satis, non quia nihil peragant, cum servent mandata, atque correspondentem promereantur mercedem, sed quia nihil superlucrantur amplius, cum possent; licet enim absolute servus totus sit Domini; non tamen quæcumque agit, ex debito agit, sed ea tantum, quæ mandata sunt; unde alia in utilitatem Domini præstare valet, quibus majorem sibi retributionem mereantur. Sensus hujusmodi plane naturalis est; quod tribus momentis illustratur. I. Exemplo servi in humanis, quo usus est Christus; cum enim ille non nisi, quæ mandaverat Dominus fecisset; subditur v. 9. *Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit, quæ ei imperaverat? Non puto*, idest quia servus non fecit, nisi quæ erant jussa, nihil ex gratia Dominus ei debet. II. Christus non jam amici, sed servi nomen consulto usurpat; ratio namque servi in debito absolute fundatur, secus ratio amici, quia inter amicos mutua fit obsequiorum exhibitio, quæ nullimode debita censetur; unde Christus Joan. 15. v. 14. Apostolis dixit. *Jam non dicam vos servos, quia servus nescit quid faciat Dominus ejus; vos autem dixi amicos, quia omnia quæcumque audivi a Patre meo, nota feci vobis*. III. Tandem dum ait: *Dicite: Servi inutiles sumus*, voluit ad humilitatem, ceteroqui non debitam hortari, aliàs verum non foret omnia implevisse præcepta, quibus tamen impletis, vult quod cognoscamus nos esse inutiles, pigros, & vecordes. Audiamus Ambrosium *lib. de Viduis*, ubi inter alia — Non enim quasi inutilis servus, quod debuit facere, fecisse se dixit, sed quasi utilis Domino, qui commissa sibi talenta quæsitis multiplicavit usuris, mercedem fidei, atque virtutis bene sibi conscius, meritorumque securus, expectat —

Servus quando laudabilis.

141 PROB. V. Praxis approbata, & a Scripturis adoptata agendorum est regula; sed plura approbat Scriptura in Viris Sanctis bona opera, non præcepta; ergo approbat opera dari supererogationis, & consilii. Explicatur minor. In primitiva Ecclesia primi fideles vivebant Jerosolymis in communi, propria vendentes, largientesque egenis, ut videre est cap. 2. v. 44., & 4. v. 37. Actuum Apostolorum: *Et habebant omnia communia. Possessiones, & substantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat*. Hujuscemodi vitæ institutum adeo commendatum supererogationis est opus. Hinc D. Petrus reprehendens Ananiam, & Saphiram ait: *Non ne manens tibi manebat, & venundatum erat in tua potestate?* Satis innuens e re sua fuisse agrum vendere, aliisque facere communem. Apud Corinthios verò, sicut & alibi hujusmodi vivendi ratio non servabatur, ut patet ex Epistolis Pauli, qui etiam Philemonis charitatem, & fidem, qui cum Princeps esset, bona possidebat, commendat. Similiter perseverantia laudatur Act. 2., in fractione panis, & oratione, quæ ferè quotidiana erat; sed licèt tempus aliquod ad orandum sit præceptum, nihilo tamen minus, quod nox tota in oratione absolvatur, sicut de Christo legitur, non est de præcepto; unde Apostoli non pernoctabant cum Christo in oratione, & Paulus Apostolos uxoratis dicit, seu permittit, ut quandoque abstineant, ut vacent orationi ad tempus; quibus innotescit continuam orationem haud cadere sub præcepto.

Opera non præcepta laudabilia.

142 Idem comprobatum habes ex cap. 9. 1. ad Corinth. Siquidem dubio-procul fas est recipere pecuniam, seu necessaria ad vitam oblata a fidelibus, quibus administrantur Sacramenta, verbum Dei, & hujusmodi, ut eo loci clare statuitur; sed ea nolle accipere bonum est, & præmium habet apud Deum; ergo opera dantur supererogationis. Min. traditur v. 15. *Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc, ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis mori, quam gloriam meam quis evacuet*, ubi sensus est: non est e re mea doctrinam sequi, quibus licere dixi sumere ex Evangelio necessaria, nec talia scripsi, quasi id velim in posterum: si enim facerem, mercedem, quæ mihi correspondet ex opere supererogatorio amitterem. Sic Patres, quos sequitur S. Thomas hic — Bonum est enim mihi mori, non solum sumptuum egestate affligi, magis quam ut gloriam meam, quam habeo de gra-

tuita

„ tuita sinceritate prædicationis, de præmio
„ supererogationis, abstinendo a licitis, quis A
„ evacuet, ab aliquo importune accipiendo,
„ vel propter sumptus Evangelicos -- ubi ita
clare explicat reliqua textus, ut evanescant futiles
Heterodoxorum interpretationes. Quod
siquidem non loquatur de gloriola apud homines
in aperto est, cum eam infra vocet
mercedem: *Quæ est merces mea?* porro mercedem
a Deo, non ab hominibus expectabat,
& injurius foret Apostolo, qui ipsum
assereret gloriari coram hominibus de opere
debito coram Deo. Cum autem ait: *Si evangelizavero, non est mihi gloria, necessitas enim
mihi incumbit &c.* Significat se teneri quidem
Quanti facienda sint supererogationis opera. ex præcepto ad evangelizandum simpliciter, B
& peccaret, si suo non fungeretur munere;
verùm si hoc quidquam accipiendo peragerer,
supererogationis præmio careret; & est melius
mori egestate, quam tali carere fructu.
Audiatur S. Thom. *Lect.* 3. -- Et notandum
„ quod quatuor tetigit differentias eorum,
„ qui tenentur prædicare; quidam enim tenentur,
„ sed non evangelizant; hi merentur
„ pœnam; quidam tenentur, & evangelizant,
„ sed coacti, hi non merentur
„ mercedem, sed vitant pœnam; quidam
„ tenentur, & evangelizant voluntarie, sed
„ accipiunt sumptus, & hi merentur mercedem,
„ & vitant pœnam, sed non habent C
„ supererogationis gloriam; quidam tenentur,
„ & evangelizant voluntarie, nec accipiunt
„ sumptus, & hi mercedem merentur,
„ & vitant pœnam, & habent supererogationis
„ gloriam. Primum statum tangit,
„ ibi: *Væ mihi*. Secundum, ibi: *Nam
„ si invitus*. Tertium, ibi: *Si autem volens*.
„ Quartum, ibi: *Quæ est ergo merces?* -- Demum
ab omnibus ultro conceditur, quod
Paulus excellentissimum actum charitatis elicuit,
cum optavit anathema esse a Christo
pro fratribus; sed hic charitatis actus non
erat præcepto debitus, nam nullibi præcipitur,
quod privari Beatitudine velimus, ut D
fratres æterna felicitate donentur, immo ea
adversa præcipitur, ut sollicite salutem nostram
operemur; porro actu illo plurimum
meruit Paulus, siquidem Deus coronam præparavit
diligentibus se.

143 PROB. VI. Ex Patrum sententia
in aperto est dari opera consilii, & supererogationis
a præceptis discreta; ergo.

Rem paucis absolvemus cum assumptum
Opera consilii ex Patribus. evidentia constet. Gregorius Nazianzenus
Orat. 3. *aliàs* 1. *contra Julianum* -- In
„ legibus nostris alia parendi necessitatem
„ imponunt, nec sine periculo prætermitti
„ possunt, alia non necessitate constringunt, E
„ sed in arbitrio, & potestate posita sunt,
„ ac proinde hanc rationem habent, ut qui
„ ea custodierint, honore, & præmio afficiantur,
„ qui autem minus ea expleverint,
„ nihil periculi pertimescant -- Origenes *lib.*
1. *in Epist. ad Rom. cap.* 15. -- Idcirco & præcepta
„ donantur, ut debita persolvamus.
„ Denique & in Evangelio ita Salvator dicit...
„ quod debuimus facere fecimus. Ea
„ vero quæ supra debitum facimus, non facimus
„ ea præceptis -- Chrysostomus *hom.*63.
super Matth. -- Ita magis animat, atque incendit
vel quia magnitudinem virtutis
„ ostendit, vel quia inæstimabili misericordia
„ sua noluit rem in necessitatem legis
„ concludere -- & *hom.* 8. *de Pœnit.* -- Nequaquam
„ Dominum incuses, haud mandat
„ impossibilia, multi & ipsa superant mandata
„ -- S. Ambr. *lib. de Viduis* -- Præceptum
„ etenim ibi est, ubi est pœna peccati;
„ at vero cum se præcepta legis memorasset
„ implesse, consilium ei datur, ut vendat
„ omnia, & sequatur Dominum; hæc enim
„ non præcepto imperantur, sed pro consilio
„ deferuntur. Duplex namque forma
„ mandati est; una præceptiva, altera voluntaria
„ -- S. Aug. *lib. de S. Virginit. tom.* 6.
cap. 30. -- Tollite hostias quisque suas, &
„ introite in atria Domini, non ex necessitate,
„ sed potestatem habentes vestræ voluntatis.
„ Neque enim sicut non mœchaberis,
„ non occides, ita dici potest, non
„ nubes. Illa exiguntur, ista offeruntur. Si
„ fiant ista, laudantur, nisi fiant illa, damnantur;
„ in illis Dominus debitum imperat vobis,
„ in his autem si quid amplius supererogaveritis,
„ in reddendo reddet vobis --
In Enchiridion *cap.* 121. -- Quæcumque ergo
„ mandat Deus, ex quibus unum est;
„ non mœchaberis; & quæcumque non jubentur,
„ sed spiritali consilio monentur, ex
„ quibus unum est; bonum est homini mulierem
„ non tangere, tunc recte fiunt, cum
„ referuntur ad diligendum Deum -- Eadem
de adulterinis conjugiis lib. pr. cap. 18., *Ser.*18.
de verbis Apostoli, & in expositione Sermonis
Domini affirmat ibi plura dari consilia; idem
docent Euseb. *lib.* 1. *de demonstrat. Evang cap.*8.,
Athanasius *de humanitate Verbi*, Basilius *lib.
de Virginitate*, Epiphanius *hær.* 48., Cyprianus
de habitu Virginum, Hieronymus *contra
Jovinianum*, qui cum ad priora Secula pertineant,
non nisi mendaciter protulit Calvinus
apud antiquos nec voculam quidem auditam
de consiliis.

144 PROB. VII. Ecclesia, seu mysticum
Christi corpus comparatur tum corpori
naturali, tum Civitati, Populo, & Regno
bene institutis; præter ea, quæ sunt necessaria
ad esse, & ad bene esse connaturaliter,
dantur peculiares dotes, & perfectiones
omnino accidentales, laudabiles tamen,
& quæ hominem plurimum commendant, ut
excellens quædam pulchritudo, vel ingenii
vis, peculiare animi robur ad egregia quæque
peragenda, vel eruditionis præstantia,
aliaque hujusmodi, quibus ipsum super reliquos
extollunt; ergo in corpore mystico præter
ea, quæ sunt necessaria simpliciter ad salutem,
ut præcepta obligantia sub gravi, & *Sicut corpus in naturalibus perficitur, ita anima in spiritualibus.*
quæ sunt necessaria ad bene esse connaturale,
ut præcepta convenientiæ obligantia sub levi;
aliqua dari debent statum perficientia, laudabilia,
& præmio digna, quorum carentia
nullam involvat imperfectionem. In Ecclesia,
ut Scripturæ testantur, præter virtutes
infusas Sancti Spiritus dona recensentur, inter
quæ est fortitudo; porro hoc donum potissimum
ea respicit, quæ ad supererogationem
spectant. Audiamus D. Thom. 3. *Sent.
dist.* 34. *q.* 3. *a.* 1., *q.* 2. *ad* 1. -- Quia supererogationis
„ opera maximè videntur habere

„ bere difficultatem humanas vires excedentem, ideo præcipuè circa illa dicitur esse donum fortitudinis --

145 PROB. VIII. Deus omnia disposuit suaviter, & efficaciter, atque ita præceptorum, agendorumque seriem disposuit, ut levia sint, & non supra nos, sicut ex Scripturis didicimus; sed cum hac providentia non stat, ut omnia opera bona cadant sub præcepto; nam ordinaria Dei Providentia humanæ non evacuat infirmitatem naturæ, ob quam pauci sunt, qui omnia præstent, quæ debent; unde in pluribus offendimus omnes; pauciores adhuc qui perseveranter arduiora exerceant opera, paucissimi qui difficillima, ac per consequens totum fere humanum genus certo exponeretur salutis periculo, quod est contra Bonitatem Divinam; debuerunt ergo non omnia bona opera esse præcepta, eaque propter fas fuit quædam præcipi, permitti alia, nonnulla suaderi, & in nostra potestate relinqui: & ita est; unde D. Paulus 1. ad Corinth. 6. v. 12. dicebat: *Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt; omnia mihi licent; sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri, & venter escis; Deus autem & hunc, & has destruet*. Loquitur ibi de quibusdam rebus, quæ non erant a lege prohibita, quæ ipsi erant licita, sed non expediebant, quia impediebant quodammodo majorem fructum evangelizationis; quod clarius repetit cap. 10. v. 25.

Suaves Divinæ Providentiæ leges.

146 PROB. ultimo. Quodlibet præceptum reducitur ad negativum, & affirmativum. Dicitur enim: *Declina a malo, & fac bonum*. Affirmativum: *Diliges Dominum Deum tuum: Quod superest date pauperibus, Sabbata sanctifices &c.* Negativum: *Non occides; Non furaberis; Non concupisces &c.* Sed in hisce omnibus ratione circumstantiarum plura dantur supererogationis. Exemplo res clarescet, ratione temporis in præcepto affirmativo v. g. jejunandi; quod obligat determinato tempore: si jejunet quis altera etiam die, ex modo, si pane contentus sit, & aqua; ratione loci, si in præcepto orationis locus eligatur molestior, ratione durationis, si diutius, ratione intensionis, si ferventiori spiritu; ratione extensionis, si peculiaribus amicitiæ signis prosequantur inimici; ratione quantitatis, si in eleemosyna abundantius indigentes subleventur; demum ratione intentionis, si puriori affectu pietatis opera exerceantur. In negativis præceptis idem est invenire, puta in modo observandi, si, ut elonger a perjurio, nunquam juro, etiam cum licet, si ut non committam turpia, cilicio carnem macero, si ut non faciam usuram, a majoribus lucris honestis abstineo, & sic de aliis; & hoc non solummodo congruum est, sed necessarium videtur ad fidelitatem, & dilectionem nostram magis comprobandam, & ad illam excitandam. Audiatur August. *Serm. 61. de temp.* -- Aliud
„ est consilium, aliud præceptum, consilium
„ datur, ut virginitas conservetur, ut a vi-
„ no, & carnibus abstineatur &c. Præce-
„ ptum verò datur, ut justitia custodiatur,
„ ut omnis homo divertat a malo, & faciat
„ bonum --

SOLVUNTUR ARGUMENTA ACATHOLICORUM.

147 OBJIC. I. Quidquid ex Divinæ legis præcepto debetur, nequit cadere sub consilio; sed quodlibet opus bonum, ejusque modus Divinæ legis præcepto debentur; ergo nihil cadit sub consilio. Min. explicatur Matth. 22. v. 37. habemus de præcepto dilectionis: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua*. His quælibet comprehenditur laudabilis operatio, & omnis modus illius, id enim significatur dum agendum asseritur *ex toto corde &c.* Quidquid enim agitur, mente, corde, animâ, agitur; ergo omne agibile comprehendit; ergo nihil remanet sub consilio; quod *lib. 1. Doctrina Christiana cap. 22.* ait Augustinus -- Cum
„ autem ait toto corde, tota mente, totâ
„ animâ nullam vitæ nostræ partem relin-
„ quit, quæ vacare debeat -- huc faciunt, quæ habet *de spiritu, & littera cap. ult., lib. de perfectione justitiæ cap.* 21., D. Thom. 2. 2. *q.* 44. *art.* 6., & 184. *art.* 3., quorum verba dedimus, atque objecta solvimus *Controv. II. num.* 44., *& seqq.* Hoc argumento ad varios firmandos errores utuntur Heterodoxi, sed casso, irritoque effectu; impræsentiarum illud urgent, quatenus ex industria ea omnia enumerantur, quæ in humanis sunt principia agendi. Verùm non ubique eadem repetuntur; siquidem Deut. 6. ponuntur tria: *Ex toto corde, ex tota anima, & ex tota fortitudine*, Matth. 22. omittitur: *Ex tota fortitudine*, & ponitur: *In tota mente*. Marc. 12. his additur: *Ex tota virtute*, quod idem est, ac ex *tota fortitudine*, & Lucæ 10. legitur: *Ex omnibus viribus*, quod in idem redit, ac *Ex tota virtute, & fortitudine*, ex vario hoc loquendi modo colligunt quidam ex Doctoribus his formulis nihil novi ex parte rei contineri, sed solùm novos modos idem exprimendi. Illud itaque indubium est tria pro re nata significari, ad invicem, & cum doctrina consiliorum compossibilia.

148 Primum est nos sincere, efficaciter, diligenter, non ficte, simulate, aut frigide debere Deum diligere, juxta illud 4. Regum 20. v. 3., ubi Ezechias ad Deum orabat: *Memento quomodo ambulaverim coram te, in veritate, & in corde perfecto*; & 1. Joan. 3. v. 18. *Non diligamus verbo, nec lingua, sed opere, & veritate*. Porro quod agere totis viribus, & toto corde in idem redeat, ac agere diligenter, & sincere habetur Gen. 31. v. 6., ubi Jacob uxores alloquens ait: *Et ipsæ nostis, quod totis viribus servierim Patri vestro*, & 2. Reg. 15. v. 13. *Toto corde sequitur Absalon populus Israel*, idest revera, & sincere. Et hic diligendi modus est necessarius, ut præceptum dilectionis observetur.

Diligitur Deus ex toto corde, cum sincerè diligitur.

149 Alterum est, quod finaliter, & super omnia appretiativè debeamus diligere Deum, ipsum habendo solùm pro ultimo fine, ipsum omnibus præferendo, ipsi omnia subordinando, juxta illud Eccles. 47. v. 10.

De

De omni corde suo laudavit Dominum, & dilexit Deum, qui fecit illum. Psal. 118. v. 10. *In toto corde meo exquisivi te*, & 3. Regum 14. v. 8. *Custodivit mandata mea faciens, quod placitum esset in conspectu meo*; & quia non habetur hujusmodi totalis præiatio, nisi & in affectu, & in executione omnia Deo subdantur, ideo reperuntur illa omnia agendi principia, quæ tum ad ordinem affectivum, tum ad ordinem effectivum pertinent; nomine cordis venit voluntas, quæ secundum intentionem finis, qui est objectum charitatis, est omnium motuum spiritualium principium, sicut cor omnium motuum corporalium. Tria autem sunt principia actuum, quæ moventur a voluntate, scilicèt intellectus, qui significatur per mentem; vis appetitiva inferior, quæ significatur per animam, vis executiva, quæ significatur per fortitudinem, virtutem, & per vires, & ad hæc reducuntur omnes aliæ explicationes, quæ illis particulis assignantur. Igitur sensus est, quod tota nostra intentio feratur in Deum, & hoc est: *Ex toto corde*, quod noster intellectus subdatur Deo, & hoc est: *Ex tota mente*: quod vis appetitiva regatur secundum Deum, & hoc est: *Ex tota anima*, & quod actus exterior obediat Deo, & hoc est: *Ex tota fortitudine, ex tota virtute, ex totis viribus*, & quia quidquid præcipitur, est circa materiam pertinentem vel ad vim appetitivam superiorem, & inferiorem, vel ad vim intellectivam, vel exteriorem, ideo qui servat mandata diligit *Ex toto corde &c.*, & e contra Joan. 14. v. 15. *Si diligitis me, mandata mea servate*, v. 21. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me*, & cap. 5. v. 3. *Hæc est charitas, ut mandata ejus custodiamus*.

Omnia Deo subordinari debent.

150 Tertium est, quod terminativè intendamus illam assequi dilectionis perfectionem, qua in Patria Beati diligunt, hoc est, indefineoter, indefectibiliter: hic est illius præcepti scopus: consecutio nempe summæ charitatis per Beatitudinem: quod præcitati Patres intendunt, & tradunt Scripturæ, quibus præcipitur nobis sollicitudo æternam acquirendi felicitatem. Hæc omnia licèt subordinata præceptum illud involvit, quæ tamen cum doctrina consiliorum apprime cohærent; sicut enim non omnis terrenarum rerum excluditur amor, ut ipsimet Sectarii fateri coguntur, cum Deus ipse parentum, amicorum, & inimicorum mandet dilectionem, ita exercitium operum non præceptorum indubie adoptandum est, quod sic clare explicatur.

Charitas Patria appetenda.

Hoc præceptum est per se primò affirmativum, per se secundò negativum; quoad utramque formalitatem admittit latitudinem supererogationis: quâ negativum importat, ut nullum peccatum committatur, nulla creatura præferatur Deo: quâ affirmativum obligat, ut præcepta, quando occurrunt, observentur, & Deus positivo affectu diligatur; porro cum nec semper occurrant præcepta, nec semper urgeat obligatio positivi, & actualis affectus; in aperto est quædam exerceri posse supererogationis opera, potissimum cum in adimpletione præceptorum velut gradus habeantur arbitrariæ perfectionis, quod ex aurea elucidatur sententia D. Chrysost. *hom.* 10. *in Matth.* — Pœnitentiam dico „ non solum ut a malis prioribus desistamus, „ verum etiam ut bonorum operum fructibus impleamur: facite, inquit, fructus dignos pœnitentiæ; quo autem modo fructificare poterimus? Si utique peccatis adversa faciamus; aliena rapuisti? incipe donare jam propria; longo es tempore fornicatus? a legitimo quoque usu suspendere „ conjugii, ac perpetuam cootinentiam sæpius paucorum dierum castitate meditare; „ injuriam, vel opere cuiquam, vel sermone fecisti? refer benedictionis verba convitiis, & percutientes te, nunc officiis, „ nunc etiam beneficiis placare contende, „ neque enim vulnerato sufficit ad salutem „ tantummodo spicula de corpore evellere, „ sed etiam remedia adhibere vulneribus. „ Delitiis ante, & temulentiâ diffluebas? „ jejunio, & aquæ potu utrumque compensa . . . vidisti impudicis alienum decorem „ oculis? fœminam jam omnino non videas, majore tactus cautione post vulnera — Hæc si peragas, dubio-procul plura habebis supererogationis opera. Nemo inficias ibit, melius, & perfectius adimpleri præceptum, si etiam a remoto elongabimur periculo, si contrarium eligamus: præcipitur mihi non furari, ego autem, ut rei alienæ affectum evellam, volo dare, quæ mei sunt; præcipitur mihi non occidere, ut vindictæ appetitum extinguam, vitam ponere exopto pro inimico; præcipitur non adulterari, & ego ut alienam non concupiscam, voveo perpetuam virginitatem, & sic de aliis negativis, & in affirmativis per excessum; præcipitur jejunium cum abstinentia a carnibus, & ego etiam a pisce abstineo; præcipitur auditio Sacri, & ego pluribus intersum, & sic de ceteris; videantur dicta in ultima probatione.

151 DICES. Totum illud præcipit charitas, quod in sua continet elicitiva, vel imperativa virtute, sed in ea omne continet opus bonum; quodlibet enim ad aliquam virtutem spectat; dicit namque Apostolus 1. Corinth. 13. *Charitas patiens est, benigna est &c.* Et sane sicut se habet primum principium in speculabilibus, ita se habet finis in practicis: charitas porro finis est, sed primum principium omnes continet conclusiones; ergo etiam charitas omnes actus virtutum.

RESP. Charitas utique omnes involvit virtutes, sed suo tempore exequendas; cum videlicet occurrit obligatio eas exercendi, quæ cum non semper præsto sit, locus suppetit operibus ex consilio. Virtutes ad præcepta affirmativa revocari solent, quæ quovis tempore non obligant. Utique *Charitas patiens est*; sed non semper imminet occasio patientiam exercendi; quid tunc temporis prohibet, ut vir justus occasionem exoptet patientiæ, interioremque eliciat actum? sicut bonus miles, qui ante pugnam in militaribus se se versat exercitationibus, quinimmo cum aliquid sustinendum est, id præstare valet absque animi turbatione, &

Charitas ad omnes virtutes inclinat.

etiam

etiam cum gaudio, & gratias agendo Deo; primum sufficit ad impletionem præcepti, secundum est opus perfectionis: *Charitas benigna est*, quia bona sua aliis elargitur, com scriptum sit 1. Joan. 3. v. 17. *Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum ne-essitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo.* Possum indigenti nonnulla præbere, ut sibi provideat: possum itidem dare ad delicias; primum sufficit ad præceptum; solum enim scriptum est: *Esurienti da cibum, sitienti da potum*; alterum ad perfectionem spectat. Cetera si excurras, rem nostram plane comprobatam habebis.

152 INSTABIS. Quæ charitatis propria sunt a charitate præcipiuntur; at opera meliora sunt maxime charitatis propria; hæc enim apprime ejus naturæ, & excellentiæ conveniunt; ea propter Amor modum nescit, ad maxima siquidem contendit; ergo cum opera, quæ consilii nuncupantur, meliora sint, jam plane sit ea maxime præcipi, ac proinde nullum effingi posse consilium.

RESP. Charitas non semper meliora imperat, sed quædam præcipit, quædam consulit. Scripturis res evincitur: *Perfecta charitas foras mittit timorem*; urget confessionis præceptum; doleo de peccatis ob Divinam offensam, atque ob gehennalia supplicia. Hic charitas non mittit foras timorem, & tamen præcepto facio satis; doleo ex puro, & solo filiali amore, adest perfecta charitas, & superabundans. *Charitas non quærit quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi.* urget præceptum jejunandi, jejuno, ut Deo placeam, & ut Beatitudinem assequar, juxta illud: *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem.* Præceptum utique adimpleo, aliàs non facerem justificationes Domini, jejuno verò præcise, ut Domino placeam, nullimode propriam spectando utilitatem, dubio-procul perfectius ago; aliud igitur est opus bonum a charitate præcipi, aliud est illud velle; volt charitas meliora, ideo dicitur: *Æmulamini charismata meliora*, non autem ea præcipit, unde scribebat Paulus 1. ad Corinth. 7. v. 7. *Unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic.*

Charitas vult, sed non præcipit meliora.

153 URGEBIS. Quodcumque opus bonum sub charitatis præcepto est invenire; Paulo testante ad Philipp. 4. *De cetero fratres quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bona fama; si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate; quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.* Quid ultra desiderari potest, ut omne opus dicatur præceptum. Hinc concludit Petrus Martyr — Inveniant isti aeuti „ homines, quid huic præcepto Pauli superaddi possit —

RESP. Celebris quidam Controversista hæc verba intelligenda fore negative affirmat, ut sensus sit, nihil cogites, neque agas, nisi quod justum est; hujusmodi tamen interpretatio haud servare videtur consonantiam Scripturæ: nam cogitare, & agere non jam negativam, sed positivam habent significationem; quod potissimum evincitur, dum ait: *Quæ didicistis in me*; porro Paulus exemplum dederat, & male non agendi, & bene agendi positive. Lata dein pateret via eludendi alia præcepta positivè affirmativa, v. g. *Honora patrem tuum*, exponendo, ne facias Patri injuriam. *Diliges Dominum Deum tuum*, idest, ne odio Deum habeas; & de facto ita illud intellexerunt Casuistæ illi execrati, qui præceptum fidei, spei, & charitatis nunquam per se obligare dicebant. Est, qui dicit non præcipi omnibus singula virtutis opera, sed modum quo fieri debent, idest sincere absque hypocrisi; quod utique bonum est; addens itidem indiscriminatim loqui Paulum generali exhortatione sive ad opera præceptorum, sive consiliorum, cum intendat fideles ad omne perfectionis genus perducere; quod verba illa *audistis, & vidistis in me*, satis indicant; cum docuerit, & exercuerit opera præceptorum, & consiliorum. Hæc solutio haud reprobanda. Verùm aptiorem crediderim aliam, quæ ex contextu colligitur, & bene elucidat D. Thomas, Apostolum nempe loqui de virtutibus necessariis pro essentiali Christiana perfectione, quæ in eo sita est, ut fidelis sit rectus in ordine ad se, ad Deum, & ad proximum, interius, & exterius, ea propter in illa enumeratione ea refert, quæ hisce statibus congruunt; agit namque primò de his, qui fidem, quæ est principium totius ordinis, & ædificii spiritualis, susceperunt; unde a necessariis incipiens pro rectificando intellectu dicit *Quæcumque vera*, scilicet per fidem: non enim Apostolo cura est naturæ arcana investigare; descendit inde ad ea, quæ necessaria sunt ex parte affectus, & dicit: *Quæcumque pudica* juxta illud Jacob. 3. v. 17. *Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est.* Hinc ut sit rectus in ordine ad proximum in linea justitiæ subdit: *Quæcumque justa*. Scriptum est enim Matth. 5. v. 6. *Beati qui esuriunt, & sitiunt justitiam.* Innuitur dein rectitudo ad Deum: *Quæcumque sancta*. Nam legitur Lucæ 1. v. 74. *Serviamus illi in sanctitate, & justitia coram ipso omnibus diebus nostris.* Agit postmodum de rectitudine necessaria in ordine ad proximum in linea charitatis quoad externum opus: *Quæcumque amabilia*, idest, quæ ad mutuam perducunt proximi amicitiam, in qua novum Christi mandatum versatur, dicente Eccles. 7. v. 39. *Non te pigeat visitare infirmum; ex his enim in dilectione firmaberis.* Et ad evitandum scandalum: *Quæcumque bona fama*: multa enim peragi tutò possent, quæ tamen propter famam merito sunt prætermittenda. Eccles. 41. v. 15. *Curam habe de bono nomine &c.* Rem demum absolvit afferendo necessaria ex parte principii, & motivi agendi, quod est duplex; inclinatio scilicet interioris habitus; *Si qua virtus*, idest ex habitu virtutis, cum teneamur habitualiter recte agere, & exterior instructio, quæ descendit ex superioribus præcipientibus: *Si qua laus*, idest laudabilis disciplina per Prælatos inducta, juxta illud Psal. 118. v. 66. *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me.* Triplicem

porro hujuscemodi rectitudinem per præcepta distribuit Apostolus, cum eodem ordine diserera sint Decalogi præcepta; sicut & præcepta positiva legis novæ, & Sacramenta; quare D. Paulus ibi per modum compendii doctrinam præceptorum secundùm omnem respectum amplexus est, ultra quæ, ut supra satis est explicatum, occurrunt consilia.

154 REPLICABIS. Omnis actus deliberatus peragi debet ex vi præcepti charitatis; sed quod est faciendum ex vi præcepti charitatis non potest esse consilium; ut Catholici sentiunt; ergo. Major explicatur, & probatur. Nullus actus in individuo deliberatus indifferens esse potest, sed debet esse vel moraliter malus, vel moraliter bonus; aliàs ex vi præcepti ipsum in finem bonum teneor dirigere, & si non dirigo, pecco. Ita expresse Aug. *lib. 11. de Trinit. cap. 5.*, *lib. 12. cap. 13.*, *lib. 2. de peccatorum meritis, & remissione cap. 18.*, Basilius *in regulis brevioribus ad interpretationem* 23., Ambrosius *in Psal.* 38., Hieronymus *in cap. 12. Matth.*, S. Thomas 1. 2. *quæst.* 18. *art.* 9., cujus Discipuli PP. Salmanticen. illud ad præceptum referunt charitatis cum aliis communius; quidam alii ad illud 1. ad Corinth. 10. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliquid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite*, & cap. ultimo: *Omnia vestra in charitate fiant*.

Junior quidam putat doctrinam hanc fore proscriptam propositione 7. ab Alexandro VIII., quæ est -- Omnis humana actio „ deliberata est Dei dilectio, vel mundi; si Dei, charitas Patris est; si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est — Qui discursus est ipsissimus D. Thomæ, & Thomistarum: dicunt enim necesse esse actionem omnem ordinari, vel non ordinari ad debitum finem, si non ordinatur, jam est actus malus, ac proinde amor carnis, idest amor sui; si ordinatur, jam actus est bonus, & est amor Dei, quia actus finem volens honestum amor Dei est, & saltem virtualiter, & secundùm se tendit in Deum ut ultimum finem, & PP. Salm. cum aliis Thomistis astruunt fieri satis præcepto charitatis obligante pueros ad se convertendos primo usus rationis instanti per conversionem ad bonum honestum, & pro re nata hanc obligationem oriri docent reductivè saltem a charitate.

Ordinatis actus.

Attamen quis usquam doctrinam D. Thomæ, quam a SS. PP. hausit, dicet proscriptam. Damnata itaque Thesis versatur circa dilectionem Dei, & supernaturalem charitatem, quæ donum Spiritus Sancti est, intendens, quod omnis actio deliberata, ea dirigente, fiat; est enim Michaelis Baji surculus, qui *in* 38. *art.* dicebat -- Omnis amor „ creaturæ rationalis, aut vitiosa est cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ a Joanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffusa, Deus amatur — & consequenter in altera, nempe 34. radicitur -- Distinctio illa „ duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur ut auctor naturæ, & gratuiti quo Deus amatur, ut Beatificator, vana est, & commentitia, & ad illudendum sacris litteris, & plurimis veterum testimoniis excogitata -- Porro nequaquam in hanc confluunt sententiam Thomistæ, de directione enim ad finem honestum naturalem, vel supernaturalem, ex motivo luminis rationis, vel fidei, sermonem habent, proindeque nec sensus, nec res eadem est cum propositione damnata. Admittenda itaque est tanquam verissima D. Thomæ doctrina, cui non refragatur D. Hieron. *Epist. 89. ad S. Aug.* illis -- Bonum est continentia, malum est luxuria; inter utrumque indifferens, ambulare..... capitis naribus purgamenta projicere.... hoc nec bonum, nec malum est; sive enim feceris, sive non feceris, nec justitiam habebis, nec injustitiam -- Nam loquitur de indifferentia in ordine ad salutem, quatenus prædicta nec sunt ad eam consequendam necessaria, nec eorundem omissio æternæ damnationis reatum importat, rem contextus, & status quæstionis apte dilucidant. De Legalibus siquidem cum Augustino agebat Hieronymus, probans post Christi mortem eadem sive observentur, sive prætermittantur nec salutem, nec mortem inferre. Hocce indifferentiæ genus adoptat Augustinus, licet velit legalia non esse mala, sed bona, utpore Judæis præcepta, & data in figuram, ubi etiam præcavet non esse admittendam indifferentiam in individuo relatè ad finem honestum -- Sed „ cavendum est in hac disputatione, ne sicut Philosophi, quædam facta hominum media dicamus, inter rectè factum, & peccatum, quæ nec in recte factis, nec in peccatis numerentur — *Epist. 82. aliàs 19. ad S. Hieronymum*.

Quo sensu damnetur propositio Baji.

155 Nec inde sequitur non dari opera consilii; nam licet facta suppositione, quod velim aliquid agere, debeam opus in finem honestum dirigere, tamen non teneor hoc opus determinate agere, sed illud absque peccato omittere possum, secus contingeret, si foret præceptum; siquidem non solum ex suppositione, quod agam, vel eligam operari, teneor actionem in honestum finem dirigere, sed etiam hic, & nunc eligere debeo, ita quod hujuscemodi omissio culpabilis evadit; huic doctrinæ non discrepat Nazianzenus *Orat. 3. contra Julianum cap. 94.*, ubi redarguens Julianum negantem discrimen præcepta inter, & consilia videtur recurrere ad actus indifferentes in individuo — Quemadmodum quisquis supplicio haud „ dignus est, non idem statim laudem, & prædicationem mereor; eodem modo, nec quisquis laude, & prædicatione dignus non est, idem confestim pœnam quoque commeretur; sed philosophiæ nostræ, viriumque humanarum finibus nos ipsos continere, sicque id, quod rectè, & ex virtute geritur, exigere debemus — nam medium illud, quod ponit, est opus consilii, cujus omissio non est peccatum: habet enim — Ad hæc quomodo illud non advertis, quod in legibus nostris alia parendi „ necessitatem imponunt, nec sine periculo prætermitti possunt, alia non necessitate constringunt, sed in arbitrio, & volun- „ tate

Quæ possunt omitti, non præcipiunt.

„ tate posita sunt; ac proinde hanc rationem „ habent, ut qui ea custodierint honore, „ & præmiis afficiantur, qui autem minus ea expleverint, nihil periculi pertimescant ? -- En clara tanti Doctoris mens.

156 SUBSUMES. Quod quis non teneatur quovis tempore hoc opus determinate eligere, non tollit fore præceptum; nam humana ratio nequit non exire in aliquem actum, seu in aliquod exercitium; sed necessariò exire debet sub reatu culpæ in exercitium bonum; ergo quodlibet exercitium, quod ex electione habetur, cadit sub præcepto, sicut omne opus bonum disjunctive, & indeterminate, immo quodlibet distributive secundum se; omissio tamen remanet inculpabilis ratione incompossibilitatis; plura namque simul peragi nequeunt, ut videre est, dum urget gravis obligatio Sacrum audiendi, eodemque tempore instat necessitas ministrandi decumbenti graviter, tam auditio, quam assistentia secundum se cadunt sub præcepto, sed unum desinit obligare ob incompossibilitatem cum altero. Tenebatur Christus, ut ipsemet docuerat, in una percussus maxilla alteram præbere, & præbuisset; verum ut eorum Pharisaicum scandalum retunderet, quibus mala videbatur ipsum irreverenter respondisse Pontifici; *Sic respondes Pontifici ?* percutienti non jam alteram exhibuit maxillam, sed reposuit: *Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem benè, cur me cædis ?* ita, stante necessitate, quod ratio nequeat suspendere omne exercitium, & quod urgeat obligatio eligendi sub peccato opus bonum, quodlibet eligibile cadit sub præcepto, sed hujus, vel illius omissio non est peccaminosa propter incompossibilitatem.

RESP. Sicut in sententia docente non dari omissionem liberam absque actu, qui sit causa omittendi, illa necessitas vaga ad aliquem actum indeterminatum non tollit veram libertatem in exercitio, ita illa necessitas ad aliquod opus bonum non tollit veram rationem consilii; & ratio est, quia ita obligor ad benè operandum, quoties deliberatè operor, ut possim hoc, illudve omittere absque peccato, ac proindeque cum præceptum ad unum potius, quam aliud opus urgeat, libere, quod est melius, v. g. actum amoris Dei eligere possum, & absolute actus hujuscemodi non est præceptus, proptereaque ejus omissio non fit peccaminosa ratione incompossibilitatis damnabilis; ex suppositione tamen quod charitatem velim exercere, debeo ex lege eam, ut par est exercere; sed in hoc ipso locum habet consilium; nam ferventius possum Deum diligere; idem occurrit momentum in reliquis virtutis actibus, quos perfectiori modo valeo in ultimum finem dirigere. Scio plerosque celebres Doctores propugnare cum D. Bonaventura 2. *dist.* 41. *a.* 1. *q.* 3. ad valorem operum, & ad relationem virtualem non sufficere, quod sub initio anni, vel mensis, immo etiam diei initio generali quadam intentione omnia opera nostra in Deum dirigantur, sed necesse fore, ut illud peculiare opus, quod postea peragendum est, referatur in Deum; tunc enim opus virtutis dicitur in Deum relatum, cum intentio præcedens est vera causa operis, quod postea fit, quam doctrinam fideliter prosequitur Bellarminus *de Justif. lib.* 5. *cap.* 15.; indubium tamen est non requiri intentionem actualem formalem; hanc autem poterit justus pro majori perfectione eligere in exercitio, adeoque nemo inficias ibit dari opera supererogationis.

Libertas eligendi.

157 INSTABIS. Actus, qui dicitur consilii, debet esse omnino moralis, sed moralitas actuum habetur a lege, siquidem moralitas a regula rationis per æternam Dei legem directa derivat, & sicut Paulus peccatum nisi per legem agnovit, ita etiam moralitas a lege mensuratur; ergo actus consilii absolute debet esse præceptus.

RESP. Consilium ita sub lege contineri, ut ejus omissio sit veniale peccatum, a nonnullis tribuitur Scoto, & quidam de consiliis dictum voluerunt: Matth. 5. v. 19. *Qui solverit unum de mandatis istis minimis.... minimus vocabitur in regno cælorum*; cum tamen peccatum veniale sit verum peccatum, & pœnam mereatur; porro in hoc sensu non admittitur a S. Patribus ratio consilii, ut vidimus, nec secundum hujusmodi intelligentiam crediderim Scotum fuisse locutum; non enim celebris adeo Doctor asseruisse censendus est, peccare venialiter, quotquot castitatem non vovent, quotquot Religiosum statum non adoptant: etenim quidquid sit de ea quæstione, unde actuum moralitas habeatur, quam apte dilucidant PP. Salmant. 1. 2. catholico sufficit, quod cadat sub lege facta suppositione, idest hoc ipso, quod voluntas determinatur ad operandum. V. g. in materia virtutis misericordiæ debeat apponere omnes debitas circumstantias ab eadem virtute exquisitas; ex hoc enim sufficienter nominatur moralis actus, & locus superest consiliis; quia absolute non adstringor ad actum misericordiæ.

158 CONCLUDES; quod aliquando cadit sub obligatione, non potest esse consilium, ut docet D. Thom. 4. *Dist.* 19. *q.* 2. *art.* 2. *q.* 1. *ad* 3. -- Et ideo ad illud ad quod „ in aliquo casu implendum obligamur, & „ non in alio, non est consilium, sed præ„ ceptum, quia consilium nunquam obligat, „ nisi per hoc, quod in præceptum transit „ ex aliquo accidenti -- Sed nullus est actus, qui aliquando non cadat sub præcepto; ergo nullum datur consilium. Minor est ejusdem D. Thom. 2. 2. *q.* 124. *art.* 3. *ad* 1. -- Di„ cendum, quod nullus est actus perfectio„ nis sub consilio cadens, qui in aliquo „ eventu non cadat sub præcepto, quasi de „ necessitate salutis existens, sicut August. „ dicit *in lib. de adulterinis Conjugiis &c.* --

RESP. S. Thomas, ut palam fit ex contextu, loquitur per se, & absolute, hoc est, quod per se aliquando obligat, est præceptum absolutè, & non consilium ex suo genere, & ex adverso de consilio; unde sequitur; quod per accidens actus præceptus fiat supererogationis, & ex adverso: res in aperto est tum ex relatis verbis, tum ex intentione contextos. In priori casu solvit argumentum, quod contendebat evincere correctionem non esse de præcepto; quod S. Do-

Quandoque ad actus consilii obligamur.

ctor negat, etiam si quandoque ad eam non adstringamur; quis autem neget non esse actum supererogationis, si subditus corripiat fratrem in casu non obligante, puta quia vigilans superior praesto est. In secundo facit satis volenti probare martyrium non esse actum summae perfectionis, quia cadit sub praecepto, & ipse docet etiam martyrium cadere sub consilio, unde patet ipsum loqui de praecepto, & de consilio per se, & absolute spectatis; quoniam verò casus per accidens rerum statum distinguunt, inde evenit, ut saepenumero consilii actus sit de necessitate salutis, & actus praecepti fiat quandoque supererogatorius.

Ex dictis intelligas sensum D. Thomae 1. 2. *q.* 100. *art.* 10. *ad* 2., ubi -- Ad quod „ pertinet (*idest diligere Deum ex toto corde*) „ ut omnia referantur; & ideo praeceptum „ charitatis impleri non potest, nisi etiam „ omnia referantur in Deum -- & *q.* 102. *art.* 6. *ad* 7. -- Caelestis intentio omnibus „ operibus nostris debet adjungi -- Innuit igitur S. Thomas, quod eo tempore, quo obligat dilectionis praeceptum, necesse est ad ejus impletionem dirigere in Deum omne dirigibile, itaut nullum subtrahatur; non autem intendit, quod omne dirigibile in Deum praecipiatur ita fieri, ut si omittatur, in peccatum labatur, quod ex contextu compertum est: ibi enim resolvit ad intentum quaestionis sibi propositae, quod instante tempore observandi praeceptum honorandi parentes potest illi fieri satis, etiam non referendo illam actionem in Deum absque violatione praecepti dilectionis, quod supponit ut affirmativum non obligare pro semper, & per consequens posse separatim occurrere a praecepto honorandi parentes; quare semper attendendum est aliud esse, quod praecipit charitas, aliud quod consulit.

Instante dilectionis praecepto quomodo adimplendum.

159 OBJIC. II. Matth. 7. dicitur: *Quam angusta porta est, & arcta via, quae ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam*; si ergo ob onus praeceptorum ita arctatur salutis via, ut pauci sint, qui nedum ingrediantur, sed qui eam inveniant, jam in aperto est locum non superesse consiliis.

RESP. Via ducens ad vitam arcta dicitur, utpote mandatis circumdata, quae necesse est observari ab iis, qui salvari volunt, & haec carni, quae sua quaerit, gravia sunt; quare duplex est via; altera carnis, & haec lata, & spatiosa est, ducens ad perditionem; porro via carnis est libertas, atque praesens delectatio, ideo multi intrant per eam; spiritus altera, quae sapientes latet hujus Seculi, cum indubie oporteat per multas tribulationes intrare in Regnum Dei. Psal. 30. v. 20. *Quam magna multitudo dulcedinis tuae Domine, quam abscondisti timentibus te.* Quoniam verò sapientibus hujus Seculi abscondita est, ideo & pauci adinveniunt eam; ceterum ambulantibus in spiritu lata efficitur. Proverb. 4. *Ducam te per semitas aequitatis, quas cum ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui.* Ambulat autem in spiritu, qui carnis opera non sequitur; qui terrenorum affectum eradicat; qui pravos animi motus evincit, qui non quaerit, quae sua sunt, sed quae Jesu Christi, ut nedum praeceptorum viam, sed & semitam consiliorum possit percurrere: Matth. 16. v. 24. onus legis Evangelicae nobis proponitur. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Per abnegationem Christum sequimur; ergo quo major erit abnegatio, eo laudabilior erit Christi sequela, ac proinde extendi poterit ad consilia. Verum eo gratiae adjutorio, quo praeceptorum, eodem planè consiliorum difficultas devincitur.

Duplex via carnis una, altera spiritus.

160 DICES. Si nusquam absolvimus, quod est ex debito, haud aliquid supererogationis peragere poterimus; sed nusquam facimus, quod debitum est; nam quotidiè tenemur orare ad Dominum: *Dimitte nobis debita nostra*, & Ier. 8. dicitur: *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter.* Quis autem adeo spiritualibus incumbit, ut nullâ notandus sit negligentiâ? ergo nullus muneri suo facit satis.

Minor propositio adoptari potest ad hunc sensum, quod nunquam muneri nostro satisfaciamus, idest ita recte, ut perseveranter, ut ad longum tempus singula vitemus venialia, non autem taliter, ut in quolibet opere deficiamus; attamen cum hac morali necessitate labendi in aliquod leve peccatum plura possumus bona opera exercere, ut videre est in eadem Dominica Oratione, ubi actus fidei, spei, & hujusmodi elici possunt: ergo locus superest, ut exerceantur supererogationis opera, eligendo nempe opera meliora, vel eadem ferventius exercendo. Negligentia, de qua Propheta tunc inducit maledictionem, quando est causa omittendi, vel contemnendi necessaria ad salutem, juxta illud Proverb. 19. v. 16. *Qui negligit viam suam, mortificabitur.* Plurimi autem sunt, qui hanc abominantur negligentiam; ubi vero solius fervoris defectum causat, venialem non excedit culpam, quam etiam plerique evitant in pluribus, sicut ille, qui, sicut Cervus desiderat, & currit ad fontem, ita ad Deum currebat.

Virtutis exercitium possibile.

161 INSTABIS. Si in illis operibus, quae bona dicuntur, semper deficimus, nunquam debito satisfacimus; sed semper deficimus, dicente Job cap. 9. v. 28. *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.* Psal. 142. v. 2. *Non intres in judicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Isaiae 64. *Quasi pannus menstruatae universa justitia nostra.* En in omnibus operibus macula. Ad Rom. 7. v. 25. *Igitur ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati.*

Hoc argumento saepe utuntur Heterodoxi; volunt enim, quod in omni opere peccemus, & semper immundi simus, quod est aperte falsum, nam plures ab omni labe purgati inveniuntur; unde Christus dicebat Apostolis: *Vos mundi estis.* Apoc. 3. v. 4. *Ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.* 2. ad Thessal. 15. *Ut digni habeamini Regno Dei, pro quo & patimur.* 2. ad Timoth. 2. v. 21. *Si quis emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, & utile Domino.* Matth. 25. v. 25. *Euge serve bone, & fidelis,*

Rectitudo in homine non est impossibilis.

lis , quia super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam . Lucæ 20. v. 35. *Illi vero, qui digni habebuntur sæculo illo, & resurrectione*. Possumus ergo bona opera , & Deo digna patrare ; non ergo in omnibus peccamus . Nec adducta testimonia quidquam evincunt, ex contextu namque clarescunt; primum itaque sensum involvit comparativum , videlicet justitiæ creatæ cum Deo ; & ideo in principio capitis ait Job v. 2. *Verè scio , quod ita sit, & quod non justificabitur homo comparatus Deo*. Cujus dignitatem pluribus declarat , & extollit ; sicut apud Isaiam omnes creaturæ tanquam nihil reputantur relate ad summam Dei entitatem : ita sanctitas creata non sanctitas dicitur , sed quid immundum censetur comparata ad infinitam Dei sanctitatem : ea propter in Ecclesiæ Cantico de Filio Dei dicitur *Tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis uterum* , quasi dicat , quod excellentissima sanctitas Beatæ Virginis foret macula , si puritas filii Dei spectetur . Secundum explicat discussionem divini judicii , quod sæpe defectus invenit in his , quæ nos perfecta putamus , unde dicebat Paulus : *Nihil mihi conscius sum , sed non in hoc justificatus sum* : quare etiam viri perfecti cum Sancto Job in suorum operum discussione sollicite incumbunt , ut omnem evitent defectum; unde & jure , & merito perfectum opus dari posse dicendum est , quia tamen frequenter cadit justus; ideo subdit Job v. 30. *Si lotus fuero quasi aquis nivis , & fulserint velut mundissimæ manus meæ , tamen sordibus intinges me , & abominabuntur me vestimenta mea* , idest sordibus intinctus apparebo relate ad Deum perfectissime agentem ; semper enim in operibus humanis aliquis defectus invenitur, quandoque ex ignorantia propter debilitatem rationis, quandoque ex negligentia propter infirmitatem carnis , quandoque ex vitio terrenæ dilectionis, quæ etiam in bonis operibus admiscetur , vel demum propter mobilitatem humani cordis , quod nusquam in eodem statu permanet ; unde semper aliquid in humanis est invenire , quod deficit a puritate Divinæ justitiæ , ut inquit S. Thomas in hunc locum . Locus Isaiæ loquitur de toto populo hebraico , pro quo orat , qui ex majori parte graviter deliquerat ; quare eorum ceremoniæ legales , quæ justitiæ dicuntur , coinquinatæ erant conjunctione aliorum criminum . Paulus vero sermonem habet de peccato materiali, idest de ipsa concupiscentia , quæ est effectus peccati originalis , & occasio peccandi ; non ergo omnia opera sunt peccaminosa , sed aliqua sunt recta , adeoque dari poterunt bona , & meliora .

Justitia nostræ ad Deum relatæ coinquinatæ videntur.

162 REPLICABIS. Si positis quibuscumque operibus bonis adhuc tanquam servi nullius momenti reputamur apud Deum, nec illa quidquam valent , nec debitum adimplemus; sed tales sumus , ut patet Lucæ 17. v. 10. *Cum feceritis omnia ; quæ præcepta sunt vobis , dicite ; Servi inutiles sumus* ; ergo .

Verùm hoc textu pro catholica comprobanda veritate usi sumus ; quod autem Servus utilis adinveniatur , abunde Scripturis evincitur in præcedenti solutione relatis . Dicimur tamen inutiles Servi , quia ex nobis quasi ex nobis nihil valemus , & sufficientia nostra ex Deo est ; nihil itidem operibus nostris ex justitia deberetur præmii , nisi accederet conventio Dei ; aliàs Deo nihil utilitatis afferimus , quia bonorum nostrorum non eget ; posito tamen Dei pacto , ejusque gratia utiles esse possumus : *Cum momentaneum , & leve tribulationis nostræ æternum gloriæ pondus operetur in nobis* .

Cur dicamur Servi inutiles.

163 OBJIC. III. Christus nobis præcipit , ut simus perfecti , sicut Pater cœlestis. Matth. 5. , sed non possumus esse perfecti sicut Pater cœlestis , nisi perfectissima quæque opera faciamus , puta omnibus renunciando , & similia , quæ Christus fecit , & docuit esse facienda, ut perfectio acquiratur ; ergo . In probationibus duplex dari perfectionis genus ostendimus , aliud utile , necessarium aliud , hoc quibuscunque Christianis est debitum , & in eo consistit , ut lethale peccatum vitemus , præcepta graviter obligantia exequendo ; illud verò singulis non debitum , & in eo consistit , ut servata lege meliora Charismata æmulentur . Cum igitur Christus ad perfectionem invitat , de ea loqui , quæ necessitatem involvit , compertum plane est ; siquidem tam Servum qui duo , quam qui lucratus est quinque , æterna donatum mercede habemus , & tamen unus non ea præstitit , quæ alius ; & Paulus 1. ad Corinth. 3. docet , mercedem accipere , qui ædificat argentum , vel aurum , vel lapides pretiosos , ut per hoc minor , & major innuatur perfectio operationum , sicut aurum perfectius est argento . *In domo Patris mei mansiones multæ sunt* , dicebat Christus , & quidem non jam de multitudine quoad numerum , sed perfectionis loquebatur , sicut enim in regali domo varia sunt cubicula, alia majora , minora alia , quædam magis spectabilia , quædam minus ; ita Sancti , qui excellentiora virtutis opera peregerunt , majori præ aliis gaudebunt beatitudine . Dixerat quidem *Estote perfecti sicut Pater cœlestis* , sed hoc imitationem significat , ut alibi diximus , non æqualitatem ; Christus namque ut Sol , nos autem tantummodo ut Stellæ fulgere possumus , & Stellis nullimode competit lumen Solis . *Vid. Controv. II. in I. Prob.*

Inæqualitas perfectionis.

164 DICES . Textus salvari nequit per imitationem , nisi dicatur opera esse a nobis facienda sub ea ratione , qua Christus ea exercuit ; sed Christus omnia , & singula ex præcepto Patris adimplevit ; ergo quæcumque a nobis facienda sunt , cadere debent sub præcepto . Major , & conseq. probatione non indigent , aliàs si ultra præcepta quis posset supererogatoria addere , Discipulus esset supra Magistrum . Minor Scripturis comprobata videtur ; etenim ubique innuitur Christum omnia ex Patris mandato fecisse . Joan. 10. *Hoc mandatum accepi a Patre meo . In his , quæ Patris mei sunt , oportet me esse . Ad hoc misit me Pater . Quæcumque audivi a Patre meo &c.* Et ratio in aperto est, quoniam ex vi status tenebatur semper operari perfectissimo modo , ac proinde semper ea , quæ perfectiora ab ipso judicabantur ; hæc porro erant , quæ Pater illi suo indicaverat præcepto, ideoque de ipso dicitur : *In capite libri scriptum*

ptum est de me, ut facerem voluntatem tuam.

Hæc instantia quodam veritatis colore venenum continet; major propositio adoptanda est, si sensum reddat, a nobis apponendas esse necessarias conditiones, ut opus sit bonum moraliter, sed minor propositio erronea est; non enim opera omnia, quæ Christus fecit, erant ei debita ex præcepto, licet omnia, & singula essent secundum Patris beneplacitum. Satis namque discriminantur præceptum Patris, ejusdemque voluntas. Plura voluit Pater, quæ non præcepit; plura Patri placebant, quæ non jussit. Itaque Scripturæ textus triplicem habent subordinatum sensum. Primus est quælibet, quæ docuit Christus, & fecit, a Patre per æternam habuisse generationem, si ad Divinitatem pertineant, per temporalem verò largitionem, si spectent ad humanitatem. Sensus alter est Redemptionis opus secundum doctrinam, & secundum opera, & passionem fuisse a Patre præcipiente. Tertius demum singula dogmata, quæ tradidit, & singula opera, quæ patravit, secundum Patris beneplacitum fuisse, atque ab ipso volita, cum quibus stat, ut plurima fecerit ex consilio. Et sane cum dicitur *Copiosa apud eum Redemptio*: non solum intelligitur ex parte valoris, & pretii oblati, sed etiam ex parte bonorum operum, quibus satisfecit. Cum legitur: *Dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem*; non solum instituitur sermo de summo opere, scilicet de morte, quam pati pro inimicis volebat, sed de excessu passionis, quia plusquam teneretur, sustinere dignabatur, & clarius quid liberum innuitur, dum dicitur: *Oblatus est, quia ipse voluit*. Utique ex vi status tenebatur esse perfectissimus, & perfectissimo modo operari, sicut de facto fecit, sed perfectio status non excludebat supererogare, immo involvebat, ut præcepta Patris adimpleret, & consilia superadderet ad ostensionem dilectionis: sicut ut omnibus fieret Magister virtutum, plura diversis statibus accomodata exercuit; certum est, quod ad circumcisionis humilitatem non tenebatur, nec oblationis in Templo, & similium. Verum etiam si diceremus Christum ex præcepto quælibet peregisse, non inde colligere æquum est omnia nobis esse præcepta; non enim omnes privilegium confirmationis sunt consecuti; unde valde periculosum foret humanæ infirmitati, si ad omnia sub peccato adstringeretur. Ut Ecclesia congrue provideretur, diversos debuit status constituere, apta cuique salutis media accomodando, unde non eadem omnibus præcipiuntur; ex propter in quolibet statu nonnulla sine noxa prætermitti, sicut & libere exequi valent; continentiam servare debent, qui sacris sunt inaugurati, verum & laici illam laudabiliter adoptare possunt; solari afflictos competit Pastoribus, & tamen commendantur subditi, qui in hoc pietatis exercitio versantur &c. Ipsa itidem Ecclesia, quæ est circumdata varietate, diversam hanc operum conditionem exposcit. Suaves denique Divinæ Providentiæ leges id expostulant; ut enim ad excellentiora virtutis opera alliciantur homines, congruum est plura gratuitò exhibere, atque conferre. *Militia est vita hominis super terram*. Solemne porro est militum Præfecto præter stipendia valentioribus superaddere donaria, ut discant alii fortius pugnare.

Christus plura supererogatoria exercuit.

165 INSTABIS. Si aliquod opus foret consilii, esset excellentius, & majus, quod cogitari posset; sed hoc & Christo, & nobis est debitum; ergo nullum opus cadit sub consilio. Declaratur minor. Excellentius opus est dare animam pro proximo. Joan. 15. v. 13. *Majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis*. Sed hoc opus est præceptum. Joan. 13. v. 34. *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*, ita nos ipse dilexit, ut vitam dederit: *Quoniam animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere*. 1. Joan. 3.

Novatorum instantiam prævenit S. Thomas 1. Joan. 3., & erudite rem dilucidat. Proximum igitur diligere debemus, sicut Christus dilexit nos; porro Christus tripliciter nos adamavit gratuite, efficaciter, & recte; gratuite, quia Dei dilectio præcessit. 1. Joannis 4. v. 19. *Nos ergo diligimus Deum, quoniam Deus prior dilexit vos*. Efficaciter, ut testatur Paulus ad Ephes. 5. v. 2. *Dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis*. Ordinate, seu recte, quia in nobis nihil dilexit, nisi Deum, & in ordine ad ipsum. Jerem. 31. v. 3. *In charitate perpetua dilexi te, attraxi te miserans*. Nos itaque proximum diligere debemus, præveniendo, nec expectare, quod prius nos cumulet beneficiis: efficaciter, idest operibus. 1. Joan. 3. v. 18. *Non diligamus verbo, neque lingua, sed opere*. Ordinate, quærentes nempe in ipso, quod Dei est, non verò beneficia, aut animi delectationem. Porro inter opera majus est dare animam; quod primò e munere Prælati est, ut gregem servet indemnem juxta illud Joannis 10. v. 11. *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus*; qua de re conqueritur Deus Ezechielis 13. v. 5. *Non ascendistis ex adverso, nec opposuistis vos murum pro domo Israel*. Secundariò autem reliqui, prout fert necessitas; cum scilicet per dictamen rationis probabiliter constat per nos posse a peccato liberari fratrem; plus enim secundum charitatis legem tenetur homo fratris animam diligere, quam corpus suum; expropter locus superest consilio, ut si animam pono pro inimicis; itidem si pro salvanda solum ejus vita corporali, vel pro spirituali extra necessitatis statum.

Dilectio gratuita, efficax, & recta.

166 REPLICABIS. Opera, quæ dicuntur consilii, sunt partes legis gratiæ. D. Thom. 1. 2. *art.* 108. *ad* 4. — Dicendum, quod hæc est differentia inter consilium, & præceptum, quod præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur: & ideo convenienter in lege nova, quæ est lex libertatis, supra præcepta sunt addita consilia, non autem in veteri lege, quæ erat lex servitutis — Sed lex non continet partes nisi tanquam varias leges; ergo consilia cadunt sub præcepto non quidem graviori, sed minori.

RESP.

RESP. Consilia partes sunt legis gratiæ, non quia ea præcepto obligent, sed quia suavi Dei providentia fuerunt a Christo commendata, approbata, promulgata, atque adimpleta, & ex ipsa D. Thomæ ratione palam fit nequaquam obligationem inducere. Siquidem lex gratiæ est lex libertatis; libertas autem umbratilis foret, si omnia forent præcepta; ea propter plura æquum fuit spontaneæ fidelium electioni relinqui. *Lect. 2. in cap. 8. ad Heb., & lect. 2. in cap. 9.* docet, consilia dari perfectis, qui sunt capaces spiritualium, non verò imperfectis; cum verò præcepta omnibus dentur, jam in aperto est consilia sub præcepto non cadere.

Consilia a Christo commendata.

167 OBJIC. IV. Quidquid peragimus, totum Deo debemus; cum omne bonum desursum sit, nec usquam ei possumus æquale impendere; sed quod est debitum, cadit sub præcepto, ergo nihil remanet sub consilio. Equidem si quid possumus, tenemur; lex enim præcipit omnes exerere vires, nec superbiæ notâ careret, qui asserere non dubitaret nos plus facere, quam teneamur.

RESP. Duplex est debitum, aliud voluntarium, & ex grati animi significatione ob beneficiorum magnitudinem proveniens, aliud strictæ obedientiæ; primum, si omittatur, nullam peccati involvit necessitatem, bene verò secundum. Sub primo debito omnia bona opera cadunt, & si forent infinita; sub secundo quædam solummodo determinata, & in seriem collecta; dixi voluntarie, & ex grato animo, nam ex præcepto debitæ gratitudinis ad quatuor tenemur. I. Ut bonorum omnium auctorem Deum confiteamur. II. Ut quidquid boni agimus ad ipsum referamus. III. Ut Deum non offendamus. IV. Ut statutis temporibus ipsi gratias agamus. Ceterum non tenemur divitias dimittere, in jejuniis vitam ducere, continuo affectu actualiter ipsius memoriam habere &c. Utique, nec inficiamur, toto animi nisu debemus Deum omnibus præferre, non tamen intensive, & extensive; nec superbe sapit, qui supererogatoria gratiæ viribus tribuit, eaque lubens Deo offert, ut gratum animum habeat bonorum omnium Largitori.

Duplex debitum.

168 OBJIC. V. Quæ Deus, comminando pœnam, exquirit, cadunt sub præcepto, sed quæcumque possumus ea gratia, Deus sic exquirit. Nam Matth. 25. punitur Servus, qui talentum abscondit; quo gratiæ donum nobis datum ad bene operandum, innuitur, adjiciens Dominus: *Veniens ergo recepissem utique quod meum est cum usura*; idest totum illud, quod supra sortem esse videtur.

RESP. Neg. min., quum non evincit inductum ex Scriptura momentum; nam talenti nomine venit munus inducens obligationem, & hujusmodi Parabola in idem redit, ac illa, in qua unus decem, alius quinque præficitur civitatibus. Porro qui suo non fungitur munere, reus evadit. Venit etiam auxilium ad bene operandum, quo, urgente præcepto, qui non utitur, peccat, sicut ille Servus, qui abscondit talentum, nihil est operatus, adeoque meritò pœnâ mulctandus, cum teneretur operari, & non otiari; si sedulus præcepta adimplevisset, potuisset utique aliquid supererogando lucrari. Nec *cum usura* recipere innuit Deum exigere vel consilia, vel quidquam supra justum, sed significat, cum rigore, & justitia rationem de bono, vel malo usu donorum exquirere.

Dignus pœna, qui non facit, quæ debet.

169 DICES. Dono Dei abuti peccatum est; sed posse supererogare est Dei donum; ergo non supererogare est peccatum; ergo dari opera supererogationis contradictionem involvit.

RESP. Re aliqua quis abutitur, cum ipsa contra ordinem, & finem, pro quo est instituta, assumitur; itaque donum gratiæ datur, ut eo utamur, quando oportet, & prout oportet: quando scilicet urget necessitas, dirigendi actum præceptum in ultimum finem; dono itidem supererogandi utitur, prout oportet, si post præcepti adimplementum paratus quis sit facere alia opera, non tamen est necesse, quod semper eo utamur. Dubio-procul plurimi Sanctorum albo adscripti poterant, & libenter servassent Virginitatem, qui tamen urgente necessitate nupserunt. Potuissent alii, & quidem lubenti animo, sanguinem pro Christo fundere, ut S. Franciscus, S. Antonius, S. Theresia, & tamen martyrium non subierunt. Non igitur dono Dei quis abutitur, qui eo quovis tempore non utitur.

Quid sit abusus Dei gratia.

170 INSTABIS. Negat facto Deum esse summum bonum, qui non vult, cum possit, illum magis diligere; sed negare Deum grave crimen est; ergo non supererogare, quod est magis illum diligere, est peccatum.

RESP. Negat facto Deum esse summum bonum, qui non vult illum magis diligere, nempe appretiative super omnia, ceterum qui Deum diligit appretiative super omnia, etsi ferventiori dilectione ipsum non amet, nequaquam Deum negat, quinimmo ut summum bonum fatetur, adeoque nullimode peccare censendus est.

Tenemur Deū diligere appretiative.

171 REPLICABIS. Communi Patrum calculo culpandus ille est, qui non nisi præcepta vult adimplere, qui in via Domini deficere non vult, sed nec proficere, qui non vult pejor fieri, sed neque melior; ergo opera supererogationis cadunt sunt præcepto.

Hujusmodi instantia gravem illam involvit quæstionem, num quilibet Christifidelis teneatur proficere, atque supererogationis opera exercere, cui impræsentiarum breviter fit satis, plura fortassis dicturus, ubi de obligatione Regularium: quilibet igitur aliquis quandoque exequi supererogationis opera tenetur ob periculum in gravia labendi crimina; est namque moraliter impossibile non peccare, qui ita paratus est, ut sola velit mandata custodire; atque ob idem periculum tenetur pariter carere intentione ulterius non proficiendi, unde qui vult mandata servare, nil volens supererogare, peccat, & eo gravius, quo magis in ea firmatur intentione, quantum enim est de se exponitur periculo labendi, & quandam vim facit gratiæ; quod sane peccatum est, idque gravissimum, si id agat ex contemptu, puta, quia resilit Divina consilia, quia a Deo sunt

Consilii opera quandoque exercenda.

sunt; ea propter hortandi sunt fideles, & ut revereantur consilia, & aliqua quandoque supererogatoria exerceant.

CONTROVERSIA VI.

AN LICEAT VOTUM IN LEGE NOVA.

172 HAud satis Controversiæ statum dilucidare possumus, nisi aliqua prænotentur, quorum primum est, quod ad statum peculiaris perfectionis, de qua in præsenti sermo instituitur, consiliorum exigitur observantia; sicut enim in naturalibus perfectionis status non solum hinc habetur, ex quo substantia habeat esse, sed insuper requiruntur accidentia, per quæ connaturaliter, & perfecte operari valeat, ita in moralibus status perfectionis non præcise in eo versatur, quod habeatur charitas, sed quod quasdam accidentales habeat perfectiones, quibus connaturaliter, & perfectam eliciat operationem, & S. Thom. 2. 2. *q.* 184. *art.* 3. docet statum perfectionis non tantum importare remotionem eorum, quæ charitati contrariantur, sed etiam eorum, quæ charitatis actum impediunt, ne scilicet expedite ejusdem habeatur exercitium; porro hæc impedimenta per consilia auferuntur, Paulo testante 1. ad Corinth. 7. v. 32., & seqq. *Volo autem vos sine sollicitudine esse... Mulier innupta, & virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, & spiritu.* Consiliorum namque executor a secularibus negotiis, quæ a Divinis aut retrahunt, aut retardant, liber evadit. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*, ut ait Paulus 2. ad Timoth. 2. v. 4., quare ad statum perfectionis fas est servare consilia, sic docuit Christus Matth. 19. v. 20. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, & D. Paulus laudato loco. Eorum porro consiliorum adimpletio necessaria est, quæ cuique statui apta censentur; non enim omnia, & singula in quolibet statu desiderantur, cum quædam sæpenumero incompossibilia sint; alia congruunt statui Episcoporum, Religiosorum alia, nonnulla postulantur a statu perfectorum, quæ incipientibus non competunt, & ex adverso. D. Thom. *Opusc.* 19. *c.* 2. hoc versans notat, quod singuli Apostoli erant in statu perfectionis, nec tamen singuli singula adimplebant consilia; Paulus v. g. quandoque ex labore manuum victum sibi comparabat, Petrus verò ex eleemosynis ultro a fidelibus oblatis. An vero perfectionis status potissimum habeatur ex consiliorum, aut præceptorum adimplemento, quæstio nullius momenti est, illud indubium habetur, atque ab omnibus adoptatum, quod mandatorum observatio plane necessaria est; in hac quippe sita est perfectionis essentia, superaddita aliquorum consiliorum adimpletione.

Consilia spectant ad perfectionis statum.

173 Prænotandum secundò est ad veram status rationem requiri immobilitatem saltem moralem, prout in præambulis hujus disputationis ex D. Thoma adnotavimus, & explicavimus. Status enim perfectionis firmitatem affert, & obligationem; hæc autem obligatio esse non debet ab extrinseco, & imperante principio, sed a libero consensu hujusmodi statum adoptantis; & ratio in aperto est, nam professio status perfectionis est ex consilio; sed nullus ab humana potestate potest ad ea adstringi, quæ sunt consilii; si enim nemo ex adultis cogi potest ad suscipiendum communem vitæ Christianæ statum; unde infidelis non cogitur Christi legem amplecti, fortiori momento ad statum perfectionis amplectendum arctari non potest; & sicut nemo nolens suscipit statum conjugii, ita nemo nolens debet obligari ad cœlibatum, aut ad aliud Evangelicum consilium; quod si aliquando Pontifex alicui injungit Religionis ingressum, vel Episcopatum, aut nuptias, inde oritur, quia occurrunt momenta, quæ necessitatem vel ex parte Ecclesiæ, vel ex parte assumentis inducunt, quatenus talis status, vel ad salutem, vel ad debitum aliunde contractum solvendum est necessarius; ut si quis puellam conjugii promissione deceperit; quare tunc temporis materia aliàs consilii efficitur præcepti. Per actum igitur spontaneum suscipienda est obligatio ad statum perfectionis requisita, nec hic, vel ille determinare exquiritur, sed quilibet obligationem moraliter perpetuam inducens satis censetur; non enim uno tantum modo tam in politicis, quam in moralibus obligatio contrahitur, & licet actus pure internus sufficiat pro contrahendo onere coram Deo, secus quoad Ecclesiam; unde fas est, quod exterius per aliqua signa innotescat, quibus secundum se obligatio probari valeat; licet per accidens evinci non possit; materia hujus obligationis est moralis in eo statu perpetuitas, quidquid sit, an ex fortuito eventu dissolvatur; ea propter Congregationes illæ, in quibus plurimi insimul vivunt sub libera tamen dispositione ad libitum recedendi, non sortiuntur simpliciter perfectionis statum; equidem ad eam acquirendam mire deserviunt; etenim aliquid supra communem vivendi rationem addunt. Materia itidem obligationis hujusce est exercitium eorum, ad quæ se quis adstrinxit, ad opera scilicet perfectionis; regulariter, & communius actus, quo inducitur illa obligatio est votum, ut inductione videre est, & potissimum in statu religioso.

Perfectionis status liber.

174 Prænotandum tertio. *Votum esse deliberatam, & voluntariam promissionem Deo factam de meliori bono.* Est igitur votum deliberata voluntas, ut intelligamus necessariam fore advertentiam ex parte rationis, plenumque consensum ex parte voluntatis. *Voluntaria*, ut sciamus legem esse peculiarem, ac sponte susceptam; *promissio*, ut distinguatur a simplici proposito, ideo dicitur Eccles. 5. v. 3. *Quod vovisti Deo, ne moreris reddere; Displicet enim ei infidelis, & stulta promissio*: rursus: *Quodcumque voveris, redde, multoque melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere.* Quare de substantia voti necessaria est voluntas promittendi,

Quid sit votum.

&

& se obligandi. Ad legem obligandi vis quædam requiritur; ideo votum est lex particularis *facta Deo*, ut discriminetur a juramento, quod fit hominibus per interpositionem Divini Nominis. *De meliori bono*, quia materia voti esse debet opus moraliter bonum, non qualecunque, sed ejus omissione melius. Quare a voto rejiciuntur impossibilia, necessariò eventura, impeditiva majoris boni, indifferentia, & peccaminosa.

175 Pluribus contra vota, quibus plerunque perfectionis status firmatur, insurrexerunt Heterodoxi, quorum deliramenta diversis Controversiis examinare, & evertere operæ pretium erit; & quoniam everso fundamento omnia corruunt; primò discutiendum est, an lex nova, in qua viget perfectionis status, admittat vota: Petrus Martyr animadvertens in lege veteri fuisse vota, ut radicitus arborem succideret, & Controversias de qualitate, & materia votorum effugeret, inficiatus est in lege nova licere vota. Id palam testatur in libro *de voto, & cælibatu* -- Quare ut aliæ ceremoniæ per Christum sublatæ sunt, ita & vovendi ratio debet facessere.... Quare votum licet antiquitus potuerit usui esse, cum ad legis ceremonias pertineret, modo explosum est -- Fert suppetias, ni fallor, Lutherus utpote qui *lib. de votis Monasticis* vocat ea impia, gentilia, judaica, nec discrepat Calvinus, ut seq. Controversia dicetur. His ut fiat satis.

Dicendum est in lege nova licere vota.

176 PROB. I. In Scripturis votum conjungitur juramento, ita quod utriusque vinculum pro eodem censeatur; unde dicitur Num. 30. v. 3. *Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne, quod promisit, implebit*, v. 7. *Si Maritum habuerit, & voverit aliquid, & semel de ore ejus verbum egrediens animam ejus obligaverit juramento.... voti rea erit, reddetque quodcumque promiserat*; quibus patet hæc duo æquiparari; sed juramentum debitis conditionibus licet in lege nova, ut legimus ad Heb. 6., & sæpe eo usum fuisse Paulum in suis Epistolis habemus; ergo etiam votum licitum erit.

Sicut juramentum, ita & votum licet in lege nova.

177 PROB. II. Si votum Judaicis non accensetur ceremoniis, licite in lege nova adoptari poterit; sed votum non pertinet ad Judaicam ceremoniam, ut perperam fingunt Novatores; ergo licet in lege nova. Minor explicatur: Judaici ritus a Moyse cœperunt, voti vero praxis ante Moysem habetur; hinc Genes. 28. v. 20. Jacob obtulit Deo votum: *Vovit etiam votum dicens si fuerit &c.*; immo a lege naturæ dictatur honestas voti; ipsi namque Gentiles sueverunt illis vota offerre, quos pro Diis habebant: unde *lib. de Divinis.* scribit Cicero Attium Navium cum propter paupertatem Sues puer pasceret, unâ ex his amissâ vovisse, si recuperasset, unam se Deo daturum, & apud Virgilium *Æneidos VI.* legimus -- Cessas in vota, precesque -- Itaque sicut quia in Scriptura ante Moysem, & apud Gentiles usus invenire est Sacrificii, ideo non ad ceremonias legis spectare, sed cuilibet statui licere merito asseritur, ita de voto discurrendum est.

Votum non est ceremonia judaica.

178 PROB. III. Illud in nova lege concedi debet, quod laudabiliter futurum pronunciarunt Prophetarum oracula; sed pronunciarunt laudabiliter futura vota ut patet. Isaiæ 19. v. 21. *Et cognoscent Ægyptii Dominum in die illa, & colent eum in hostiis, & muneribus, & vota vovebunt Domino, & solvent*. Hunc locum de lege nova intelligit ibidem Hieronymus, cum quo ceteri consentiunt, & contextus clare indicat, & admittit Petrus Martyr, licet velit non intelligi de veris votis, sed de spirituali Christianorum cultu, quem Propheta Judæis per exempla rerum sibi notarum explicat. Verum interpretatio ex cohærentia litteræ corruit; nam sicut dixit -- Vota vovebunt: *ita dicit*, colent in hostiis, & muneribus; in die illa erit altare Domini... Clamabunt ad Dominum a facie tribulantium... Cognoscent Dominum -- Sed cultus, hostiæ, munera, altare, oratio, fides intelliguntur futura in proprietate, & veritate cultus, munerum &c., sub modo tamen perfectiori, & non sub eo crassiori, & materiali, qui in lege erat; ergo etiam votorum nomine vera veniunt vota, licet perfectioris, & excellentioris conditionis, & potissimum cum ea, quæ circa internos actus versantur, possint esse, immo ejusdem sunt essentiæ in qualibet lege sive Moysis, sive Christi, ut videre est in actibus fidei, spei, charitatis &c. Porro votum præcipue in aliquo interno actu consistit; ea propter neutiquam legali ceremoniæ, quæ in solis exterioribus ritibus subsistebat est accensendum. De lege nova itidem dictum est Psal. 75. v. 12. *Vovete, & reddite Domino Deo vestro*. Et in persona corporis, quod est Ecclesia, dicit Christus Psal. 21. v. 26. *Vota mea reddam in conspectu timentium eum*. D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 3. -- Loquitur autem de corpore suo, quod est Ecclesia --

In nova lege vota excellentiora.

179 PROB. IV. Deipara Virgo ut gratia plena laudatur ab Angelo, & unâ omnium voce creditur post Christum summæ perfectionis legis novæ exemplar; sed Deipara Virginitatem Deo vovit; ergo in lege nova licet vovere. Minor explicatur. Angelo annuncianti Divini Verbi incarnationem respondit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Hujuscemodi negatio non jam super præsentis temporis actum tantummodo appellat, sed super impedimentum negans actum in futurum, ex voto dimanans: siquidem nulla difficultatis ratio, nullus admirationis locus, quod mulier de præsenti virgo in posterum concipiat; vinculum porro voti directe illi repugnat, & ideo laudata verba hunc reddunt sensum; quomodo fiet istud, quoniam nunquam cognoscere virum spondi? Sic habet Aug. *lib. de sancta Virginitate cap.* 4. -- Jam Deo dicatam, de qua nasceretur, elegit; hoc indicant verba, quæ sibi fœtum annuncianti Angelo Maria reddidit; quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret, nisi Deo virginem se ante vovisset -- S. Hieronymus *Epist.* 22. *cap.* 7.

Votum Deipara.

cap. 7.

cap. 7. -- Habeant Nuptæ suum tempus, & „ titulum. Mihi virginitas in Maria dedi„ catur, & Christo -- Greg. Magn. *in 1. Luca in Glossa* -- Verè gratia plena, quæ „ prima inter fœminas munus virginitatis „ obtulit -- Ejusdem labii sunt reliqui Patres.

Allud caemplum occurrit 1. ad Timoth. cap. 5. v. 11., ubi quasdam Viduas damnationem habere asseritur, quia post vidualia continentiæ votum nupserunt -- Adolescen„ tiores viduas devita, cum enim luauriatæ „ fuerint in Christo, nubere volunt, haben„ tes damnationem, quia primam fidem ir„ ritam fecerunt -- Fides, quam irritam fecerunt, uno Patrum calculo, est castitatis votum. Non enim sermo est de fide in Baptismo data observandi Christi legem, sed de fide in ordine ad castitatem servandam, atque in mulieribus, quæ ad ministerium assumebantur, exigitam; de his namque aperte agit Apostolus. Lex aliàs Baptismi secundas non prohibet nuptias. Hinc Aug. *Psal.* 85. -- „ Quid est primam fidem irritam fecerunt? „ Voverunt, & non reddiderunt -- Primasius in eadem verba -- Quæ se viduas promi„ serant permansuras -- Isidorus *lib. 2. de Eccles. officiis cap.* 1. -- Idest, quia in eo „ quod primò voverunt, non steterunt -- Hier. *lib. 1. contra Jovinianum, & in Commentariis supra* 44. *Ezechielis*, Basilius *lib. de Virginitate cap.* 55., Chrysostomus *hom.* 10. *in 1. ad Corinth.*, & alii communiter, quos sequitur Doctor Angelicus in hunc locum -- „ Scilicet castitatis, quam voverunt; alias „ enim non fuissent assumptæ ad alimoniam --

180 PROB. V. Legi gratiæ apprime consonum est non tantum in omni virtute abundare, sed insimul firmare voluntatem in bono; sed per votum firmatur voluntas in bono, ergo consonat statui gratiæ. Minor explicatur. Per votum simplici proposito promissio superadditur; hæc quippe majorem vim addit; sicut formula juratoria in promissoriis immobilitatem quandam simplici superaddit contractui. Unde S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 3. docet, quod Christo non conveniebat vovere -- Quia in quantum ho„ mo habebat firmatam voluntatem in bono, „ quasi comprehensor existens --

Votum firmat voluntatem in bono.

Nec repugnat ratio voti, quia includit promissionem gratuiti, quæ est quædam donatio, & Deus nullius novi dominii est capax, & nos nihil donare possumus; nihil enim Servus donare potest Domino suo, nosque ei omnia debemus titulo redemptionis.

Non repugnat, inquam, non enim vovendo aliquam utilitatem intendimus afferre Deo, qui bonorum nostrorum non indiget, sed illi aliquod obsequium præstare, quod in nostram vertitur utilitatem; unde non est necessaria traditio novi juris, sed alicujus honorificæ actionis exhibitio; ceterum perperam dicitur in humanis Servum inter, & Dominum occurrere non posse promissionem inducentem obligationem, sicut non repugnat rem uno titulo devotam, aliis titulis obligari.

Per votum Deo præstatur obsequium.

181 Sed quid ultra in re adeo clara immoramur? Licere vota innumera penè Sanctorum caempla compertum faciunt, quod Ecclesiastica monumenta abunde probant, ideo impræsentiarum sufficiat unius Augustini testimonium, Psal. 75. ad illa verba: *Vovete, & reddite*, habet -- Alius vovet Deo casti„ tatem conjugalem, ut præter uxorem non „ noverit aliam. Alii etiam vovent etsi ex„ perti tale conjugium, ultra nihil tale „ pati, nihil tale concupiscere, aut susti„ nere; & ipsi voverunt aliquid majus, quam „ illi. Alii virginitatem ipsam ab ineunte æta„ te vovent, ut nihil tale, vel experiantur; „ quale illi experti sunt, & reliquerunt; & „ isti voverunt plurimum. Alii vovent do„ mum suam esse hospitalem omnibus San„ ctis advenientibus; magnum votum vo„ vent. Alius vovet relinquere omnia sua „ distribuendo pauperibus, & ire in com„ munem vitam, in societatem Sanctorum; „ magnum votum vovit -- Frequentiam votorum etiam sub Ecclesiæ primordiis ipsimet Heterodoxi cum Petro Martyre loco citato, & Luthero de abroganda Missa non inficiantur.

182 Hinc respondent Sanctorum caempla nequaquam fore fidei nostræ regulam, sed Dei verbum, non itaque spectandum quid egerint Sancti, sed quid debuerunt ad lumen revelatæ veritatis peragere: non enim ab omni nævo immunes fuere viri Dei.

Utique fatemur non omnia opera, quæ exercuerunt viri aliàs Sancti, esse imitanda. Fatemur etiam quandoque peccasse, sed dicimus vitam Sanctorum quoad exercitia virtutum Deo acceptam fuisse, atque a fidelibus in exemplum sanctitatis assumi posse, unde Christus Discipulos ad sui imitationem invitabat, atque eos hortabatur, ut opera bona coram hominibus ad glorificandum Patrem exercerent, quod & Apostolus dicebat: *Imitatores mei estote*. Porro votis se obligare ad opera virtutum, ad Sanctorum vitam spectat, & quos Ecclesia voto ubstrictos novit, veneratur, ut Basilium, Augustinum, Hieronymum, aliosque; si vero vota sacrilegæ forent Judaicæ ceremoniæ, non fuisset eos venerata, cum gravi illaqueatos crimine objissent: debent ergo concedere, quod vota componantur cum sanctitate; verum quidem est opera hominum, neutiquam a Scripturis probata, in exemplum deservire non posse, bene vero si eisdem conformentur; vota autem conformantur, ut vidimus, & pluribus adhuc ostendi valeret, nisi in re adeo clara versaretur argumentum.

Virtutes imitandæ.

SOLVUNTUR ARGUMENTA ACATHOLICORUM.

183 OBJIC. I. Non est licitum, quod in lege nova non memoratur; sed nullibi in lege nova fit mentio votorum; nam ea, de quibus in Scripturis, pertinent ad legem veterem.

Major propositio, vel ab ipsis adversantibus falsa jure merito censenda est; hi namque plura admittunt, quæ quoad nomen non

sunt

sunt in Scripturis expressa: & sane ubi nam Verbum dicitur Patri consubstantiale? ubi Pontifex nuncupatur Antichristus, ut ipsi blasphemant? Ubi legitur solam fidem salvare? Et centena alia, quæ mordicus propugnant, quorum in divinis litteris altum silentium. Sat igitur est, quod res habeatur descripta. Vocibus utimur pro rebus exprimendis, res autem sub nomine voti contentæ habetur abunde; deinde negatur minor: loca enim illa, quæ prophetice agunt de votis, de lege nova loquuntur, & ad legem novam spectant. Addas velim legem gratiæ totam moralem legis veteris doctrinam approbare, & acceptare, sed quidquid ad rationem voti pertinet, de quo sæpe vetus Testamentum, pars doctrinæ moralis est; etenim ceremoniæ non erant liberæ, atque in puris exterioribus subsistebant; vota autem erant libera quoad substantiam, licet posito quod vellet quis hoc, vel illud vovere, quandoque deberet observare quasdam conditiones, & perficiebantur per actum internum; unde in libris, ubi de ceremonialibus nullus sermo, commendantur, ut Prov. 15., & 20. Votorum executio erat virtutis fidelitatis exercitium, ut constat ex laudatis Scripturis. Porro virtus fidelitatis moralis est. Votum itidem quædam donatio est alicujus obsequii erga Deum, quæ sane non est legalis ceremonia, sed pertinet ad naturalem, & moralem virtutem; efficax propositum bene agendi, quis dicet esse Judaicam superstitionem? Supra propositum non addit votum, nisi promissionem, quæ non est quid legale: denique etiam ex votis, quorum recurrit mentio in Actis Apostolicis, colligitur licere in lege nova; illa enim erant vota Nazaræorum; substantia autem Nazaræatus, quæ est dicatio sui in obsequium Dei circa quosdam particulares actus ad illos se obligando, convenit statui gratiæ; unde Christus Nazaræus vocari voluit non tantum quia ex Nazareth, sed etiam quia Deo specialissimè consecratus.

Vota ad præcepta moralia spectant.

184 OBJIC. II. In lege nova omnis voluntaria Religio est reprobata; sed exercitium voto oblatum est Religio voluntaria; ergo votorum usus est reprobatus. Major habetur ad Colossenses 2. v. 22., & seq. *Ne tetigeritis, neque gustaveritis, nec contrectaveritis, quæ sunt omnia in interitum ipso usu, secundum præcepta, & doctrinas hominum; quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis*, ubi ex græco *pro superstitione* legitur *in Religione voluntaria*.

Abutuntur hoc textu Heterodoxi, qui tamen prævia Patrum traditione in eodem regeritur. Itaque mens Apostoli eo tendit, ut Colossenses a quibusdam Pseudomagistris deceptos ad veritatis semitam revocaret: evulgaverant namque legales observantias, potissimum ad ciborum delectum spectantes, fore ad salutem necessarias, utpote quæ a Deo sunt traditæ ministerio Angelorum per os Moysis; unde harum observantia ab illis Religio Angelorum nuncupabatur. Paulus ergo docet hoc esse erroneum: nam per Christum ab illis liberati sumus: *Mortui estis cum Christo ab elementis mundi*, idest legis: quoniam non erant nisi futurorum umbra, urget hinc non dari salutem, nisi per unionem ad Christi corpus, hoc est per ejusdem fidem; et propter concludit illarum ceremoniarum observantiam fore in interitum, nec in ea nisi sapientiam elucere, quæ ducit in superstitionem, & in humilitatem, idest inanem subjectionem servitutis ad legem, & delectum illum, quo sibi nonnullos denegabant cibos, non ea virtute esse, sed ex affectu vanitatis, adeoque carnali: Colossenses itaque ad hasce observantias a quibusdam Philosophis, & Hæreticis, elegantiâ quidem sermonis, sed absque Scripturarum, & doctrinæ Christi momentis illecti fuerant, & ideo eorundem doctrinam vocat traditionem hominum secundum elementa mundi, & non secundum Christum. Videatur D. Aug. *Epist.* 59. *q.* 7., ubi hoc erudite explicat, & D. Thom. in hunc locum; porro vota, quæ in nova lege adoptantur, recedunt toto cœlo ab hujusmodi doctrina; non enim carent Scripturæ fundamento, & consonantiâ ad perfectionem legis Christi; non sunt ex judaico affectu ad legem, & ceremonias, sed ex vero influxu capitis in sua membra per fidem; sunt voluntaria Religio, non superstitionis, sed perfectionis desiderio prælecta.

Inanis legalis observantia.

185 OBJIC. III. Quod Evangelicam minuit libertatem, non licet in lege gratiæ; sed votorum institutio Evangelicam minuit libertatem; ergo non licet. Minor probatur. Christus liberavit ab onere legis; sed votum est quædam lex; ergo minuit libertatem. Adde quod Christus reliquit libera vitæ genera, ut ait Petrus Martyr; sed votum ad unum determinate alligat; ergo.

RESP. Libertas Evangelica est libertas Spiritus Domini: *Dominus autem Spiritus est; ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas*. 2. Corinth. 3. v. 17. Porro Spiritus Domini charitas est diffusa in cordibus nostris per Spiritum Sanctum; charitas vero urget nos, ut magis, magisque abundemus; non respicit, quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, & reddit onus Christi suave, & leve, proindeque votorum usus ex abundantia virtutis dimanans libertati Evangelicæ congruit. Hæc est libertas a peccato, ad Rom. 6. v. 18. *Liberati a peccato, servi facti estis justitiæ*. Sed magis liberatur a peccato; qui magis firmatur in bono, & qui, ne frangat præcepta, addit supererogatoria, per quæ magis elongatur a periculo; & hæc plane habentur per votorum observantiam; ergo Evangelicæ congruit libertati. Onus igitur legis, a quo sumus liberati, est legis Moysaicæ, ut patet ex Scripturis. Equidem libera sunt vitæ genera, & ideo non cogimur vovere, sicut non cogimur ad nuptias, sed semel facta obligatione per liberam electionem præsuppositam servanda est, & constat nuptiarum exemplo.

Quæ Evangelii libertas.

186 OBJIC. IV. Fideles titulo filiationis sunt Christo obstricti, dicente Paulo: *Accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba, Pater*. Sed foret irridendus filius, qui patriæ potestati vellet se obligare, & subdere; ergo irridendus est, qui vult votis denuo Deo se obligare.

RESP. Resplendet Divina bonitas in eo, quod titulo creationis, quo sufficienter factus est Deus Pater noster, titulum superaddidit Redemptionis, unde & jure, & merito majori prosequendus est amore: incongruum igitur haud erit, si uno obstricti titulo alio itidem titulo Deo nostra devoveamus opera, atque in hoc major elucet filiationis affectus, quia pluribus titulis vult placere Deo. David agnoscens unà cum populo omnia Dei esse dicebat 1. Paralip. 29. v. 14. *Quis ego, & quis populus meus, ut possimus hac tibi universa promittere? Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi*, nihilotamenminus laudabiliter magnam auri, argentique vim Domino obtulit per votum ad templi ædificationem, v. 9. *Lætatusque est populus, cum vota sponte promitterent*. Stat ergo laudabile fore votum, licet res oblata sit Domini. Res clarescit, ex quo in superioribus Controversiis probavimus plurima dari virtutum dona, quæ sub libera potestate nostra Deus largitus est. Hæc cur eidem vovere non possumus? Compertum est proinde posse fideles iterum se obligare Deo in illis, in quibus liberos, & voluntarios nos effecit, & quidem laudabiliter. Laudabile enim est magis, atque magis se in obsequium Dei obstringere, ut videre est in filio, qui laudabiliter se subdere potest patriæ potestati in his, quæ sui juris sunt, puta in electione status; stat ergo, quod toti simus Deo, & tamen iterum ei subjiciamur votis; unde habet Ambrosius *in Exhortatione ad Virgines* -- Omnes quidem illius sumus, sed tamen tu specialiter promissus Domino; tu ei reddideris, quia scriptum est: vovete, & reddite Domino Deo vestro -- Prædicta exempla roborantur ex lege veteri, in qua prohibuit Deus sibi vovere primogenita pecudum, quia per legem sibi illa reservaverat, permittebat tamen de ceteris vota fieri, etsi omnium esset Dominus; ita in lege nova, cum non omnia subjiciantur præceptorum obligationi, datur locus pro votis, licet hæc Dei sint dona.

Quæ aliàs Deo debentur, novo affectu offerri possunt.

187 OBJIC. V. Actio exprobativa Divinæ Providentiæ nequit esse licita renatis in Christo; sed usus votorum est actio exprobativa Divinæ Providentiæ: nam eo tendit, ut constituatur modus vivendi perfectior, & majoris profectus; hoc est autem Deum exprobare, quasi nescíverit providè de meliori disponere.

RESP. Quod a Divina Providentia dictatur nequit ejusdem esse exprobativum. Via perfectior a Divina Providentia disponitur. Christus ipse doctrinam perfectionis docuit, illam consuluit, de illa exemplum præstitit, quapropter illi placet; quia tamen in Ecclesia adesse debent status varii, & varia munia; non enim omnes Apostoli, non omnes Doctores, ideo humanæ libertati datum est, ut quod vellet, unusquisque adoptaret: provocat Dominus filios suos sicut Aquila pullos suos, quorum alii minus, alii magis ad cœlum evolant, adeoque agnoscens figmentum nostrum, noluit omnes ad omnia obligare; constituit Christus Ecclesiam virtutum palæstram ad probandam dilectionem; ea propter fuit congruum, ut plura relinquerentur libera ad ferventioris spiritus probationem. Dona Dei in duplicem discriminantur classem; alia sunt dona gratum facientia, quæ omnibus sunt necessaria ad salutem; alia gratis data, quæ non sunt singulis necessaria; ita ex parte hominum alia debent esse opera omnibus necessaria ad salutem, ut sunt præcepta, alia debuerunt esse libera volenti assumere utilia, quare via perfectionis est a Divina Providentia disposita; vota in lege nova, sicut in veteri esse licita ostendit auctoritas Concilii Senonensis, quod ad exemplum Veterum adhortatur fideles ad votorum observantiam Decreto IX. -- Si quis votum aliquod hujusmodi voverit; etiam si perpetuum fuerit, non faciat irritum verbum suum, sed Deiparæ Virginis, Annæ Samuelis matris, & Rechabitarum exemplo, omne quod promisit, impleat --

Perfectionis via a Christo approbata.

CONTROVERSIA VII.

AN LICEAT VOTUM DE REBUS NON PRÆCEPTIS AD CULTUM DEI ORDINATUM.

188 LUtherus *lib. de votis Monasticis, & de libertate Christiana*, Calvinus *lib. 4. Instit. cap. 13. §. 1. & seqq.*, non audentes negare absolute votorum usum in lege nova licere, eo devenerunt, ut vota admitterent quidem ob fines temporales, vel etiam spirituales, puta ad evitanda peccata, unde qui incidit in ebrietatem, potest vovere triduanam abstinentiam a vino, ne iterum labatur; negarunt tamen licere in ordine ad cultum Dei, si voti materia sit libera, hoc est, a Deo non præcepta; illud intendentes, ut inde velut superstitiosum reprobent Religiosum statum, consiliorum votis constitutum, quare pro hisce defendendis peculiariter votis, hæc in genere versanda est Controversia.

Catholice igitur sentiendo dicimus votum de rebus non præceptis, atque in cultum Dei ordinatum fore licitum.

189 PROB. I. universali principio. Omne opus virtutis, quod dirigitur ad honorem, & gloriam Dei, est cultus Dei; sed votum in Dei gloriam a Fidelibus dirigitur; ergo est cultus Dei. Major clare evincitur Jacobi 1. v. 27. *Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem hæc est; visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum* (quibus verbis omnia opera misericordiæ intelliguntur, sicut hic notat D. Thomas) *& immaculatum se custodire ab hoc seculo*, quibus includitur observantia omnium præceptorum, & hæc opera Religio dicuntur, quia tendunt in cultum Dei. Ad Heb. 13. v. 15. & seq. habemus: *Per ipsum autem offeramus hostiam laudis semper Deo, idest, fructum labiorum confitentium nomini ejus; Beneficentiæ autem, & communionis nolite oblivisci; talibus enim hostiis promeretur Deus*. Fructus labio-

labiorum sunt Psalmodia, & confessio beneficiorum Dei, juxta illud Psal. 33. v. 1. *Benedicam Domino in omni tempore, semper laus ejus in ore meo*. Fructus labiorum sunt verba pacis, Isa. 57. v. 19. *Creavi fructum labiorum pacem*, & hæc opera dicuntur hostiæ Deo oblatæ. In ultimis verbis declarat pariter opera liberalitatis, & charitatis acceptari a Deo, velut sacrificia, proindeque iisdem colitur, eique placemus, & mercedem nobis promeremur. Ad Philippenses 4. v. 18. *Repletus sum acceptis ab Epaphrodito, quæ misistis odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo*. En qualibus verbis exprimit sacrificium fore Deo gratum, eleemosynæ largitionem: ubi D. Thom. -- Est „ enim odor Deo suavis, devotio offeren„ tium, & inter omnes hostias, multum „ valent eleemosynæ -- & universaliter 1. Pe„ tri 2. v. 5. dicitur: *Sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum*. Hic enim omne opus bonum spiritualis hostia vocatur, Deoque acceptabilis, & propter hanc rationem fidelis quilibet dicitur Sacerdos. Apocal. 5. v. 10. *Fecisti nos Deo nostro Regnum, & Sacerdotes*. Castigatio corporis nostri per temperantiam, ejusdemque Deo subjectio per arma justitiæ cultus Dei est, ad Rom. 12. v. 1. *Obsecro itaque vos, fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum*. Rem elucidat Augustinus *lib. 10. de Civit. cap. 6.* -- Verum sacrificium est omne „ opus, quod agitur, ut sancta societate „ inhæreamus Deo, relatum scilicet ad il„ lum finem boni, quo veraciter beati esse „ possimus -- & fuse doctrinaliter explicans dat rationem, ex eo, quod fiat propter Deum -- Unde ipsa misericordia, qua ho„ mini subvenitur, si propter Deum non „ fit, non est sacrificium -- Minor non indiget probatione. Generali documento D. Pauli admonemur: *Omnia in Dei gloriam facite*: ad Rom. 10. v. 31., & in Scripturis, ubi agitur de votis vel faciendis, vel factis, semper includitur relatio ad Deum, patet iisdem ex ipsa voti definitione, qua dicitur *Promissio facta Deo*, & ex effectu, quem inducit, videlicet firmare voluntatem in bono, quæ firmitas Deo placet; ergo votum esse Dei cultum negari nequaquam potest.

Virtutum opera in Deū ordinantur.

190 PROB. II. Quod non cedit in Dei honorem, ab ipso non commendatur, nec illius factores laudantur, nec illud Deus exquirit; sed Deus commendat votum, factum exquirit, executores laudat, eisque præmia largitur; ergo votum cedit in cultum Dei. Minor ostenditur Psal. 37. v. 12. *Vovete, & reddite Domino Deo vestro*. En exhortatio. Psal. 65. v. 13. *Reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea*. En sollicitudo Sanctorum ad exequendum; Proverb. 15. v. 8. *Vota justorum placabilia*. En laus. Deut. 23. v. 21. *Non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus, & si mortuus fueris, reputabitur tibi in peccatum*. En exactio Dei, ubi illud occurrit advertendum, quod omissio executionis habetur a Deo pro peccato, quia data frangitur fides; si vero votum in ejus honorem non cederet, fractionis fidei non conquereretur. 1. Regum 1. Anna Deo votum facit ad prolem obtinendam, & exauditur; ergo votorum Religio non est vana, & inutilis; ergo Deo placens. Et ob hoc a Patribus commendatur; unde Nyssenus *hom. 2. in Orationem Dominicam*, relatis quibusdam Psalmorum locis, ait -- Quasi id; „ quod ad votum pertinet, officium jam „ ante præstitum esse conveniat, priusquam „ per orationem Deus adeatur -- innuere volens votorum adimplementum apte ad exorandum Deum deservire.

Vota a Deo laudantur.

191 PROB. III. Opus cum sanctitate conjunctum nequit non esse in reverentiam, cultum, & placitum Dei; sed votum conjungitur cum sanctitate; ergo tendit in Dei reverentiam, eique placet. Minor ostenditur. Deut. 12. v. 26. *Quæ autem sanctificaveris, & voveris Domino*. Ecce qualiter vota sanctificationi conjunguntur; & ideo ibidem inter cetera sacra obsequia Deo facta connumerantur, & in sancto templi loco præcipit Dominus offerri; v. 11. *In loco quem elegerit Dominus Deus vester, ut sit nomen ejus in eo, illuc ea, quæ præcipio, conferetis, holocausta, & hostias, ac decimas, & primitias manuum vestrarum, & quidquid præcipuum est in muneribus, quæ vovebitis Domino*, quod si ad Dei cultum non pertinerent, neutiquam in loco Sacrificiorum vellet proferri. Psal. 75. v. 12. dicitur: *Vovete, & reddite Domino Deo vestro omnes; qui in circuitu ejus affertis munera*. Suadet hic Propheta vota Deo facere, velut quædam munera ei oblata, ac proinde sentiē ejus cultum respicere: mens enim Psalmistæ est populos ad agendas Deo grates ob profligatos Asyrios excitare. Gen. 28. v. 20. Jacob: *Vovit etiam votum dicens .... & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei*. Vovit altare facturum ad Sacrificia offerenda, quod utique cultus Dei est. 1. Reg. 1. v. 11. de Anna matre Samuelis habemus: *Et votum vovit dicens: Domine Exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non ascendet super caput ejus*. Votum hoc placuisse Deo in aperto est; quia Deus, quod petebat, indulsit, & benedixit prolem, fecitque Prophetam magnum. Indubium porro est ad cultum Dei spectare votum hujuscemodi: dicavit namque filium in obsequium Dei. His, aliisque similibus Scripturis evidens fit votum in Dei cultum cedere.

Votum in Dei cultum

192 DICES cum Calvino. In laudatis Scripturis non occurrit sermo de votis rerum non præceptarum; unde non infertur vota rerum liberarum ad cultum Dei pertinere, eique placita fore.

RESP. Heterodoxi ultro allucinantur, ubi enim præceptum fuerat Annæ, ut filium, quem genuisset, Nazaræum faceret? ubi Jacob, quod prospero itinere si reverteretur, lapidem consecraret in aram Deo? ubi mandatum in variis illis generibus votorum, quæ Levitici 27.

per

per totum deſcribuntur ? Omnia libera ſunt, & ideo omnia liberæ voluntati ſubmittuntur per verbum illud *ſi voverit homo*, & ex eo manifeſte patet, quod in præcedentibus capitibus traduntur præcepta determinata, & expreſſa: præcepta quidem miſcentur circa modum adimplendi vota, atque commutandi ex ſuppoſitione, quod fiant: vota pariter, quæ recenſentur Num. 6., & 30. de Nazaræatu, vel continentiæ puellarum ad tempus, omnia libera ſunt, nulla de re præcepta, licet poſito, quod homo, vel mulier ea elegerit, ſervandæ præſcribantur conditiones: idem de his, quæ Deut. 12., & 23. leguntur, & tamen de omnibus dicit Scriptura Num. 30. v. 3. *Si quis virorum votum Domino voverit, aut ſe conſtrinxerit juramento non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne, quod promiſit implebit*. Libera igitur vota Deo arrident.

Votum de re libera Deo placitum.

193 Veritas Catholica diſcurſu D. Th. 2. 2. *q.* 88. *art.* 5 roboratur I. Opus, quod ex ſuis eſſentialibus, vel elicitive, vel imperative pertinet ad virtutem Religionis, neceſſariò Dei cultum involvere dicendum eſt; atqui votum de re non præcepta eſſentialiter, vel elicitive, vel imperative ad virtutem Religionis ſpectat; ergo Dei cultum involvit. Prob. min. Opus virtutis pertinet ad Religionem, ſecundum quod ad Divinam reverentiam ordinatur, qui eſt finis Latriæ; ſed votum ex ſuis eſſentialibus ad Divinam ordinatur reverentiam; eſt ſiquidem promiſſio facta Deo, & promiſſio nihil aliud eſt, quam ordinatio quædam ejus, quod promittitur in eum, cui promittitur; ergo votum pertinet ad virtutem Religionis; ubi advertendum eſt non qualemcumque ordinationem in Deum pertinere ad Religionem, ut patet in fide, ſpe, & charitate, quæ immediate Deum reſpiciunt, ſed eam, quæ eſt per virtutem Latriæ, hæc porro eſt proteſtatio ſummæ, & ſingularis excellentiæ; & tunc exercetur, cum nos, & actus noſtros, & res noſtras Deo ſubjicimus: in promiſſione vero voti mentis noſtræ actum ſubjicimus, & rem promiſſam in cauſa; cum vero rem promiſſam actu reddimus, rem ipſam ſubdimus; unde & vovere, & votum exequi ad virtutem Religionis ſpectant, adeoque utrumque Dei cultum importat.

Ad virtutem Religionis votum ſpectat.

Roboratur II. Dubio-procul opus illud in Dei cultum vergit, quod eſt melius, magis Deo gratum, magiſque meritorium; ſed opus factum ex voto eſt melius, magis Deo gratum, magiſque meritorium; ergo opus factum ex voto vergit in cultum Dei. Min. probatur. Opus tanto laudabilius eſt, quanto ex meliori voluntate procedit; porro quod voluntatem perficit, potiſſimum eſt firmitas, & ſtabilitas; hinc D. Paulus 1. Corinth. 15. hortatur dicens v. 58. *Stabiles eſtote, & immobiles*; ſed per votum voluntas in bono firmatur, quia in ſuo eſſentiali conceptu involvit promiſſionem, quæ ſtabilem facit voluntatem; hoc palam in humanis videre eſt; cum enim hominis voluntas fluctuans ſit, & mutabilis, ut firmentur contractus, promiſſiones, juramenta, tabulæ exiguntur; cumque magis ſibi debeat homo in his, quæ pertinent ad ſalutem, jam plane ſit optimum eſſe firmare ſe in bono per votum, quod apud Deum ejuſdem ponderis cenſetur, ac juramentum; ergo opus voto perficitur.

Laudabilis firmitas in bono.

Oſtenditur II. eadem minor propoſitio verbis D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 6. -- Ille qui „ vovet aliquid, & facit, plus ſe Deo ſubji„ cit, quam ille, qui ſolum facit; ſubji„ cit enim ſe Deo non ſolum quantum ad „ actum, ſed etiam quantum ad poteſtatem, „ quia de cetero non poteſt aliud facere; „ ſicut plus daret homini, qui daret ei ar„ borem cum fructibus, quam qui daret ei „ fructus tantum, ut dicit Anſelmus *in lib.* „ *de ſimilitudinib.*, & inde eſt, quod etiam „ promittentibus, gratiæ aguntur, ut dictum „ eſt -- Hac de re plura habet S. Doctor *Opuſc.* 17. *cap.* 12., *Opuſc.* 18. *cap.* 12., 3. *contra Gentiles cap.* 138.

Oſtenditur III. auctoritate D. Aug. *Epiſt.* 45. -- Reddite quod voviſtis ... neque enim „ quod redditur reddendo minuetur, ſed po„ tius ſervabitur, & augebitur... Priuſquam „ eſſes voti reus, liberum fuit, quo eſſes „ inferior: quamvis non ſit gratulanda li„ bertas, qua fit ut non debeatur, quod cum „ lucro redditur -- Declarat inſimul criminis gravitatem in voti violatione, ita quod maxima perfectio, quæ aliàs eſt in vovendo, ſi comparetur ad omiſſionis gravitatem, modica videatur -- Nunc vero, quia tenetur „ apud Deum ſponſio tua, non te ad magnam „ juſtitiam invito; ſed a magna iniquitate „ deterreo -- *Lib. de ſanctâ virginitate cap.* 8. *tom.* 6. -- Neque enim & ipſa, quia virgi„ nitas eſt, ſed quia Deo dicata eſt, hono„ ratur, quæ licet in carne ſervetur, ſpiri„ tus tamen Religione, ac devotione ſerva„ tur; ac per hoc ſpiritualis eſt etiam virgi„ nitas corporis, quam fovet, & ſervit „ continentia pietatis - & alia reperit in commendationem virginitatis, quia Deo voto dicatæ. Idem *Pſal.* 75. hortatur ad vovendum tanquam ad melius -- Quiſque „ quod poteſt, voveat, & reddat .... non „ ſitis pigri ad vovendum .... non ſitis pi„ gri, qui poteſtis, quibus aſpirat Deus ap„ prehendere gradus meliores, quia non „ iſta ideo loquimur, ut non voveatis, ſed „ ut voveatis, & reddatis -- Ad hoc facit conſuetudo Eccleſiæ invitans ad vovendum, & voventibus pugnare contra hoſtes Eccleſiæ indulgentias promittit, & privilegia, quod non contingeret, ſi melius non foret rem ex voto, quam ſine illo peragere.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

194 OBJIC. I. Omne illud cenſendum eſt peccatum, quod ex fide per verbum Dei concepta non oſtenditur a Deo æſtimari juxta illud ad Rom. 14. v. 23. *Quod non eſt ex fide, peccatum eſt?* Sed omnis voluntarius cultus, qualis per votum de re non præcepta habetur, non eſt ex fide; ergo.

Sed undequaque claudicat argumentum. Eo loci mens Apoſtoli non eſt de fide ſpeculativa, ſed practica, videlicet de con-

ſcien-

ſcientia, quæ eſt proxima regula morum, & vult eos reprebendere, qui ex erronea quadam credulitate volebant concedere idolothyta, ſic communiter Patres, quo ſenſu inſtantia non urget; ſed dato cum Auguſtino *lib. 4. contra Julianum cap. 3.*, & alibi, quod accipiatur pro vera fide, unde nam probatur Verbum Dei non æſtimare voluntarium votum, & libera hujuſcemodi pietatis exercitia, cum pluribus ſcripturis, & exemplis oſtenderimus Deum ſpontanea vota exigere? Cum in aperto ſit plurima bona opera conſulere? Cum ſæpenumero doceat ſibi fore accepta perfectiora virtutum? Non igitur eſt audiendus Calvinus.

Spontanea vota probat Deus.

DICES. Nomen voti ſecundum grammaticos ſtat pro deſiderio, & promiſſione. Votum pro deſiderio acceptat Deus, ſecus votum ut promiſſio eſt. Hinc de voto deſiderii loquuntur Scripturæ. Gen. 28., Proverb. 15., Num. 6., 15., 18., & probatur ex illo Pſal. 75. *Vovete, & reddite Domino Deo veſtro omnes, qui in circuitu ejus affertis munera*, ſi vota adſcribit omnibus aſferentibus munera Domino Deo ſuo, jam plane elucet, non de voto promiſſionis hoc dicere, cum non omnes offerentes offerre promittant, licet offerre deſiderent. Hæc Richardus Armacanus *lib. 6. de pauperie* ultimis tribus cap., quæ doctrina Calvinianæ concinit intentioni.

RESP. Votum, de quo in præſenti, in idem redit, ac promiſſio, ſicut explicatum eſt in initio Controverſiæ Scripturarum auctoritate; votum porro promiſſionis diſtinguitur a voto deſiderii, ex eo, quod votum illud obligat, ejuſque tranſgreſſio culpabilis eſt, & damnationem infert, ſed ut infra probabimus, & ſuperius innuimus, vota, de quibus agit Scriptura, Deus exquirit ut obligantia, eorumque tranſgreſſionem crimini vertit: ergo Scripturæ loquuntur de voto promiſſionis. Nemo prudens inficias ibit votum Jacob Geneſ. 28. veram non involvere promiſſionem: cum ſe obſtrinxerit Deo ſub conditione, quod proſperum evaderet iter, & de facto votum abſolvit. Pariter vota recenſita ex Numerorum libro ſunt vota particularia, quæ cadunt ſub generali lege in Scripturis tradita, ut obſerventur ſub peccato; nec urget textus Pſalmi 75., nam Auguſtinus apertè illum explicat de voto promiſſionis diſtinguens ea, quæ communiter vovemus, ſeu adſtricti ſumus ſervare per præcepta affirmativa, & per negativa, & ea, quæ fideles peculiariter vovent; puta continentiam conjugalem, virginitatem, paupertatem, docens ſervanda eſſe promiſſa cum dicat Pſalmiſta: *Vovete, & reddite. Quiſquis quod vovere voluerit, voveat: illud attendat, ut quod voverit, reddat: unuſquiſque Deo quod vovet: ſi reſpicit retrorſum, malum eſt*, quod evincit doctrinâ Pauli exprobantis Viduas illas, quæ irritam fecerunt fidem in damnationem: hinc ſermonem ad eos convertens, qui a Monaſterio recedere volunt, ex quo, qui in Sæculo ſunt, ſalvari poſſunt, ait: *Sed illi non voverunt, tu voviſti, tu retro reſpexiſti.*

Voti tranſgreſſio culpabilis.

195 OBJIC. II. Opus illud haud in Deum dirigi valet, quod ab ipſo reprobatur; ſed voti uſus de rebus non præceptis eſt hujuſmodi; ergo in Deum dirigi nequit. Prob. min. — Docemur ut ſermo noſter ſit: eſt eſt, „ non non, quod amplius eſt, a malo eſt; „ cur non pariter quo ad voluntates, vel „ affectus? Sic ſancte docemur; ſit voluntas „ veſtra, ſeu affectus: eſt eſt, non non? — ita Armacanus apud Waldenſem *tom. 1. lib. 3. art. 12. cap. 21.*, ſi ergo prohibemur jurare, & ſi juramentum ſit actus Religionis; ita prohibemur vovere, ubi nulla datur cogens neceſſitas; quare ſicut non eſt melius rem facere cum juramento, ita non eſt melius rem facere cum voto.

RESP. Neg. minorem, quam non evincit probatio: non eſſe parilem rationem juramentum inter, & votum Dominus ipſe innuiſſe videtur; etenim cum in Scripturis frequens recurrat mentio de juramento, & voto, eorumque obligatione, Ipſe ſolummodo de juramento ſermonem Inſtituit, ejus frequentiam, atque uſum abſque neceſſitate prohibens; & ratio ex diverſitate ipſa juramenti, & voti deſumi jure poteſt; nam juramentum directe non reſpicit Dei cultum., nec per ſe ad illum ordinatur, ſed ſolum ex ſuppoſitione neceſſitatis interponendi Divinam authoritatem in firmandis promiſſionibus, quæ fiunt hominibus: etenim directus juramenti finis eſt humana veritas, quæ confirmatur; ſecus eſt de voto, quod directe, & per ſe Dei reſpicit cultum nullo alio priori præſuppoſito titulo, ſeu neceſſitate. Argumentum ſolvit in terminis S. Thom. 2. 2. *q. 89. art. 5. ad* 1. — Alia ratio eſt de voto, „ & juramento, nam per votum aliquid „ in Dei reverentiam ordinamus, unde ex „ hoc ipſo fit Religionis actus, ſed in jura„ mento e converſo reverentia Divini nomi„ nis aſſumitur ad promiſſi confirmationem, „ & ideo illud quod juramentum confirma„ tur, non propter hoc fit Religionis actus; „ quia ſecundum finem morales actus ſpe„ cies ſortiuntur — ea propter laudabile eſt, & expedit, magiſque meritorium eſt vovere, ſecus jurare; ſiquidem quod non quæritur, niſi ad ſuccurrendum alicui defectui, non connumeratur inter per ſe appetenda, ut patet in medicina, juramentum quæritur ſolum ad ſupplendum defectum, quatenus unus alteri non credit; e contra votum aſſumitur ad firmandam voluntatem in bono, adeoque merito ut laudabile adoptandum eſt.

Diſcrimen juramentum inter, & votum.

DICES. Potiora vota de rebus liberis fiunt immediate creaturis, puta Sanctis, Prælatis, Xenodochiis, ut cum quis vovet dare centum pauperibus; ergo ſicut quia juramentum reſpicit creatam veritatem, non expedit jurare, nec eſt melius, quam non jurare, ita vovere creaturis non expedit; potiſſimum cum e re Chriſtiana non ſit cultum Dei proprium, qualis eſt cultus Religionis voto incluſus, Sanctis tribuere, ac proinde ſoli Deo facta inveniuntur vota in Scripturis, ſicut & Sacrificia.

Hac replica abutuntur Hæretici, quatenus nos inſimulant, quod Idololatræ ſimus, offerentes proprium ſolius Dei honorem creaturis; & Eraſmus *in Colloquio*, quod di-

citur

Quo pacto vota fiunt Sanctis.

citur *Naufragium* specialiter carpit vota Sanctis facta; in quo aperte errant; siquidem in Ecclesia Dei usus offerendi vota est vetustissimus, qua de re sufficit testimonium Fausti Manichæi apud Aug. *lib.* 20. *contra eumdem cap.* 3. dicentis -- Idola vertistis in Martyres, „ quos votis similibus colitis -- quo ostenditur morem fuisse colendi Sanctos. Eusebius *lib.* 13. *Præparationis Evangelicæ cap.* 7. de Martyribus, ait -- Nos . . . veræ pietatis „ milites, ut Dei amicos honorantes, ad „ monumenta quæque illorum accedimus, „ votaque illis facimus, tanquam viris San- „ ctis, quorum intercessione ad Deum non „ parum juvari profitemur -- Theodoretus *lib.* 8. *ad Græcos*, habet de iisdem Martyribus -- Piè fideliterque precatos ea maxime „ consequi, quæ desiderant, testantur illa, „ quæ votorum rei persolvunt, manifesta „ nimirum adeptæ sanitatis indicia. Nam „ alii quidem oculorum, alii verò pedum, „ alii manuum simulacra suspendunt ex ar- „ gento, aurove confecta -- Perantiqua igitur est consuetudo vota Sanctis offerre. Nec argumentum probat idololatras catholicos fore. Nam ut optime notat Doctor Angelicus 2. 2. *q.* 88. *art.* 5. *ad* 3. -- Dicendum, „ quod votum soli Deo fit, sed promissio „ etiam potest fieri homini, & ipsa pro- „ missio boni, quæ fit homini, potest ca- „ dere sub voto, in quantum est quoddam „ opus virtuosum; & per hunc modum in- „ telligendum votum, quo quis vovet ali- „ quid Sanctis, vel Prælatis, ut ipsa pro- „ missio facta Sanctis, vel Prælatis cadat „ sub voto materialiter, in quantum scilicet „ homo vovet Deo se impleturum, quod „ Sanctis, & Prælatis promittit -- Quibus apte dissolvitur nodus difficultatis. In voto facto Sanctis duplex velut promissio implicatur, altera quasi materialis, quæ ad Sanctos terminatur tanquam ad materiam, cui res, quæ cadit sub votum, tribuitur, formalis altera, quæ ad Deum terminatur tanquam personæ excellentissimæ, cui fit promissio: cumque voti actio sit honorifica sive secundum rem, quæ vovetur, puta jejunium, sive secundum vim promissionis, qua supremam obtestamur excellentiam; ut includit rem voto obstrictam, tendit ad honorandum proxime Sanctos, quatenus sunt viri præcellentes in ordine supernaturali, participantes, mediâ gratiâ, *Divinæ naturæ* excellentiam; ut vero includit promissionem, proxime tendit in Deum, quem supremæ excellentiæ recognoscimus, in quo consistit cultus religionis voti formalis, proindeque Sanctis non tribuimus Latriæ cultum, unde, & id quod in objectione involvitur, videlicet non esse frequentandum, seu expediens votorum, quia ad rem creatam respicit ut juramentum, enucleatur; nam respicit quidem materialiter Sanctos, sed eos honorando, & colendo; expedit autem Sanctos honorare, & colere.

196 OBJIC. III. Laqueus animarum in Dei obsequium ordinari non valet; sed votum est animarum laqueus; ergo non est in Dei obsequium, & multo minus melius est agere ex voto, quam sine illo. Minor explicatur 1. Corinth. 7. postquam Paulus doctrinam de Virginitate tradidit, subjungit v. 35. *Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis injiciam*. His plane fit Paulum sub indifferentia virginitatem relinquere, ita ut nolit voto ad eam quemquam obligari, & votum laqueum nuncupat; & meritò, quia votum exponit periculo peccandi.

Non omnes virginitatem vovere debent.

Sed omnino voluntaria est Heterodoxorum interpretatio, & contra textum; nam Paulus per subsequentem adversativam suam explicat mentem: *Sed ad id quod honestum est, & quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi*. Asserit eos adhortari ad Virginitatem servandam, non quasi quod velit illos illaqueare, & periculo exponere, sed quia Virginitas est res honestior quam maxime ad Dei famulatum deserviens, seu, ut Patres docent, repetit Apostolus doctrinam superius traditam, quod de Virginitate non præceptum, sed consilium tradit; universale præceptum Virginitatis laqueus esset, quia bonum propagationis ab intrinseco destrueret, secus accidit in voto, quod est lex particularis, quam liberè quis assumit; unde non est laqueus, sicut non est strictum conjugii vinculum, quod quis sponte sibi imponit, licet aliàs valde rigorosum sit onus.

DICES. Nec cedit in cultum Dei, nec expedit ultro eligere morale peccandi periculum; sed votum continet morale peccandi periculum; nam in moralibus illud attendendum est, quod frequentius accidit; sed frequentius accidit, quod vota ab hominibus frangantur; ergo dicendum est, quod in voto morale adsit peccandi periculum.

RESP. minorem propositionem esse falsissimam, nam periculum vel oritur ex ipsa voti honestate, vel ex obligationis vinculo, ex primo non oritur; supra enim ostendimus votum essentialiter honestum; honestas porro operationis nullum includit periculum; non ex secundo aliàs neque præcepta Dei admittenda forent, cum obligationem adstruant, & ipse Deus sæpenumero offendatur; quinimmo, ut noster Waldensis notat *loco cit.* nulli fides danda esset, nulla pacta ineunda, nullus contractus firmandus, quia in omnibus datur periculum, & omnia non rarò violantur; addit S. Ambrosius *lib. de Viduis prope finem* -- Ergo nemo militet, „ ne aliquando vincatur: nec pedis utatur „ obsequio, qui gradiendi periculum refor- „ midat, nec oculi intendat officio, qui „ concupiscentiæ timet lapsum -- quare sola generalis mutabilitas, & humanæ naturæ fragilitas periculum non facit; attendendæ sunt peculiares subjecti conditiones, unà cum circumstantiis voti, ut laudabile, vel imprudens censeatur; si enim nobilis Senex, vel Matrona delicata voveat pedestre iter mense Januarii ad Virginem Lauretanam, votum imprudens erit; si obligatus quotidiano labori quotidianum voveat jejunium, indiscretus erit. Pensandæ itaque sunt omnes circumstantiæ, quo posito si voventi constet moraliter posse votum servare, prudens erit electio; si vero ex inclinatione subjecti, vel ex nimia operis arduitate prævideat

Votum ex se honestum.

videat probabilius lapſum, non debet vovere; in votis de rebus, quæ unico actu complentur, nullum fere eſt periculum; in his vero, quæ multiplices involvunt actus, & pro longiori tempore, ibi attentius procedendum eſt; quia difficilior redditur adimpletio. Hinc prudenti conſilio Eccleſia, pro ſuſcipiendis votis Monachalibus prærequirit ætatem ſufficientis diſcretionis, & annum probationis.

Duo hic ſunt advertenda; primum, quod ſola indiſcretio non tollit obligationem voti; ſecundum, quod regula prudentiæ non eſt deſumenda potiſſime a carne, ſed a Deo principaliter: hinc docet Aug. *Pſal.* 75. -- Deficietis, ſi vobis præſumitis; ſi autem „ de illo, cui vovetis, vovete, ſecuri reddetis -- *& Pſal.* 131. -- Nemo præſumat viribus ſuis ſe reddere, quod voverit. Qui „ te hortatur, ut voveas, ipſe adjuvat, ut „ reddas -- Quod vero aliqui ſint infideles in voti obſervantia non præjudicat nec voti excellentiæ, nec voventium perfectioni adverſatur; ſicut quod plures a fide receſſerint, nec fidei, nec fidelibus officit: ſicut optime docet Apoſtolus ad Rom. 3. v. 3. *Nunquid incredulitas illorum fidem Dei evacuabit?*

197 OBJIC. IV. Quod fit ex neceſſitate, in Dei cultum non cedit, nec eſt quid melius; hinc illud prohibet Apoſtolus 2. Corinth. 9. *Unuſquiſque prout deſtinavit in corde ſuo, non ex triſtitia, aut ex neceſſitate; hilarem enim datorem diligit Deus*; ſed opus redditum ex voto eſt ex neceſſitate; ergo non cedit in cultum Dei. Utique tanto actus perfectio minuitur, quanto minuitur principium, unde ipſa exoritur, porro libertas radix eſt præcipua, unde perfectio boni operis habetur; cum autem illa tollatur per votum, jam plane fit non eſſe opus in cultum Dei vergens.

Argumentum deſumptum ex libertate, & ſtatu libertatis, qui eſt ſtatus gratiæ, eſt Crambe, quam ſæpe recoquunt Hæretici, ſed caſſo, irritoque labore. Duplex igitur eſt neceſſitas, alia a principio nobis extrinſeco proveniens, alia ab intrinſeco; libertas pariter eſt duplex, alia a coactione, indifferentiæ alia, neceſſitas ab extrinſeco proveniens, & voluntati repugnans minuit actus perfectionem, & totam forte tollit; ſed quæ a principio intrinſeco provenit, ideſt quam ſibi quiſque imponit ex inclinatione Divini amoris, ſummè commendabilis eſt, & actum egregiè perficit, hæc enim ſervum facit juſtitiæ: *Servi facti eſtis juſtitiæ*, ad Rom. 6. v. 8., hac ducti Sancti Martyres graviſſima naturæ contraria ſuſtinebant ſupplicia: hinc Machabæorum 2. cap. 6. v. 30. dicebat Eleazarus: *Duros corporis ſuſtineo dolores, ſecundum animam verò propter timorem Dei libenter hæc patior*; hanc commendat ad Ruſticum Monachum Hieronymus -- Non facias quod vis; comedas, quod „ juberis; veſtiare quod acceperis, operis „ tui penſum perſolvas: ſubjiciaris, cui non „ vis, laſſus ad ſtratum venias; ambulanſque „ dormites, & needum expleto ſomno, ſur„ gere compellaris -- Hanc laudat Auguſt. *Epiſt. ad Armentarium, & Paulinam* -- Ag„ gredere itaque intrepidus, & dicta imple „ factis, ipſe adjuvabit, qui vota tua expetit; felix eſt neceſſitas, quæ in meliora „ compellit -- Hanc æquat Beatis S. Thomas 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 1. -- Sicut non „ poſſe peccare non diminuit libertatem, ita „ etiam neceſſitas firmatæ voluntatis in bo„ num non diminuit libertatem, ut patet in „ Deo, & in Beatis; & talis eſt neceſſitas „ voti ſimilitudinem quandam habens cum „ confirmatione Beatorum -- & Thomas Waldenſis *art.* 2. *lib.* 3. *cap.* 21. *Doctrina fidei*, habet -- Quæ natura eſt liberior, An„ gelorum an hominum? non ne Angelo„ rum? Et tamen ſic ligati ſunt munere „ confirmationis altiſſimæ, ut nec ad mo„ mentum a facie Summi Principis avertere „ viſum poſſint; Angeli eorum enim in cœ„ lis ſemper vident faciem Patris mei, qui „ in cœlis eſt. Huic ergo ligamento confir„ mationis Angelicæ in Hierarchia cœleſti „ correſpondet Sacramentum voti in Hierar„ chia terreſtri; & ſicut cœleſtes ſpiritus „ habent ex munere confirmationis Beatitu„ dinis neceſſitatem, & magnum ſuæ liber„ tatis honorem: ita modo ſuo habent ho„ mines ex voti emiſſione, & merendi ne„ ceſſitatem, & confirmationem quandam „ in bono; & cum hoc augmentum decoris „ cum libero arbitrio; confirmatio ergo voti „ ſecuritatem quandam facit, ideo ipſam „ Pſalmiſta conſulit; quærite Dominum, & „ confirmamini -- Neceſſitas adveniens libertati ex fervore charitatis, nec actum imperficit, nec meritum minuit, ſed auget.

Non omnis neceſſitas meritū minuit.

DICES. Neceſſitas orta ex voto eſt neceſſitas, cui nos ſubdimus; ſed neceſſitas iſta impedit boni operis perfectionem, dicente S. Proſpero *lib.* 2. *de vita contemplativa cap.* 24. -- Sic abſtinere, vel jejunare debemus, „ ut non nos neceſſitati jejunandi ſubdamus, „ ne jam non devoti, ſed inviti rem volun„ tariam faciamus -- ergo votum imperficit actum bonum.

RESP. Neg. min. Auctoritati S. Proſperi facit ſatis Sanctus Thomas -- Autho„ ritas illa intelligenda eſt de neceſſitate „ coactionis, quæ involuntarium cauſat.... „ unde ſubdit, ne jam non devoti, ſed in„ viti rem voluntariam faciamus -- 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 6. *ad* 1., ſed quia nonnulli vim faciunt in verbis *Nos ſubdamus*, quod voluntariam ſonant ſubjectionem; in neceſſitate enim coactionis ſubdimur ab extrinſeco principio, ideo dicendum eſt ſecundum litteram S. Proſperi ſenſa verſari circa voluntaria jejunia extra prudentiæ regulas aſſumpta, quorum obſervantia vergebat in detrimentum fraternæ charitatis: en apertus contextus -- Ceterum ſi propter abſtinentiam „ ſpirituales fratres, quos novi mea remiſ„ ſione delectari, contriſto: abſtinentia mea „ non eſt virtus dicenda, ſed vitium, quo„ niam quidem ipſa abſtinentiæ, & jejunio„ rum continuatio, niſi fuerit, quando res „ exigit, prætermiſſa, & me inflat, & fra„ trem meum, cui charitas jubet ſervire, „ contriſtat -- Aſſertio verò noſtra procedit de votis prudenter elicitis; illa enim vincula ſunt, ſed aurea, quia a Divino amore im-

Voluntaria ſubjectio Deo placens.

Duplex neceſſitas, & libertas.

perata. Apte August. ad illud Psalmi 149. v. 8. *Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis*. Petit, cur vincula ferrea, & non aurea pro Principibus? respondet -- Ferrea sunt, „ quandiu timent, ament, & aurea erunt -- Jacob. 3. v. 3., habemus: *Si autem equis fræna in ora mittimus, ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumferimus*. Optimum est fræno sibi obedientes reddere equos, quos etiam decorat: sic optimum est vinculis animam Deo perfecte subdere, & ornare. Ad hæc sancta votorum fræna allusit Propheta Zacharias: *In die illa erit, quod super frænum equi est sanctum Domino*, cap. 14. v. 20. Gratus Domino efficitur, qui his regitur frænis.

198 OBJIC. V. Cum præceptum obligationem inducat, non est melius ex præcepto operari; sed etiam votum obligat; ergo non est melius operari ex voto. Major ostenditur; Consilia dicuntur de meliori bono: igitur melius est operari ex consilio, quam ex præcepto; Consilia pertinent ad statum perfectionis, præcepta ad vitam communem; sed melior est status perfectionis, quam vita communis.

RESP. Major falsa est. I. Melius enim est opus factum ex præcepto, quam ex consilio; melius namque est, quod est simpliciter magis necessarium ad finem salutis, quam non simpliciter necessarium; primi generis est opus præcepti, secundi opus consilii. II. Melius est, quod directe, & per se habet honestatem moralem, quam quod tantum indirecte; sed opus præcepti directe, & per se habet honestatem moralem; hæc namque habetur per subjectionem ad legem, opus consilii solum indirecte, & ex suppositione cadit sub lege, ut alibi explicatum est.

Subjectio ad legem perficit actum.

III. Melius est, quod magis connectitur cum charitate; sed opus præcepti hujusmodi est; cum charitas essentialiter in esse, & conservari, a præceptorum observantia dependeat; consilium autem connectitur solum consecutive. IV. Melius est opus bonum conjunctum cum exercitio obedientiæ, quam absque illo; hac conjunctione caret opus consilii. Ceterum status perfectionis ille melior censendus est, qui tum præceptorum, tum consiliorum involvit observantiam; sicut melior est substantia cum accidentibus, quam absque illis; quo etiam modo dicitur consilium esse de meliori bono. Deinde posset argumentum retorqueri. Consilium est de meliori bono; sed votum pertinet ad consilia; ergo est de meliori bono.

DICES. Non rarò exequimur vota absque memoria eorum, & sæpe cum tristitia; quia pœniret fecisse votum; ergo non est universaliter verum, quod sit melius operari cum voto, quam absque illo.

RESP. Instantiam non urgere: nam licet actu non habeat quis memoriam voti, remanet tamen in virtute perfectio illius primæ intentionis: ita D. Thom. 3. *contra Gentes cap.* 13. v. 8. -- Esset adhuc perfectior „ actus, si actuali memoria fieret, sicut & „ adhuc perfectior foret, si reflexè ita votum „ adimpleret, quod si non fecisset, adhuc „ faceret, sub qua reflexione duplicatur usus „ libertatis -- Quod, si cum pœnitudine stat voluntas adimplendi, adhuc est magis meritorium, quia -- Impletio voti est actus „ Religionis, quæ est potior virtus, quam „ abstinentia, cujus actus est jejunare -- ait D. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 6. *ad* 2.

DICES. Non stat perfectio virtutis cum peccato; sed pœnitudo voti est peccatum; ergo executio voti cum pœnitudine non stat cum perfectione virtutis. Min. patet, quia pœnitere de bono promisso malum est rationi repugnans.

RESP. in hac pœnitudine duo esse consideranda, videlicet pœnitere de bono promisso, & pœnitere de actione promissiva, hoc est, se applicuisse ad faciendum votum; primum dubio-procul peccatum est, nam pœnitentia de malis esse debet, secus de bonis, & quidem promissis, & hujusmodi pœnitentia ita mutat voluntatem, ut non serventur promissa.

De voto quo pœnitentia mala.

Nec secundum perfectionem sapit; verùm attendendæ sunt circumstantiæ an tales sint, ut in bonam partem trahant pœnitudinem; ceterum negari nequit quod pœnitere se subjecisse voto non sit contra perfectionem; quia tamen votum de non præceptis non est ad salutem necessarium, ideo sicut non velle vovere licitum esse potest, ita velle non vovisse, seu se non ligasse voto, licitum evadere potest; non potest tamen excusari ab aliquo peccato, & quandoque a mortali, quia hæc pœnitudo infirmat voluntatem, affectum ad rem promissam attenuat, efficaciam enervat applicativam mediorum pro voti adimpletione; ea propter exponitur periculo non observandi votum: negligenter assumuntur prærequisita, & studiose ea exquiruntur, quæ impediunt, ejusdemque observantiam retardant: periculum hocce majus est, quando votum est de statu diuturno, & de rebus habentibus plures actus; quia fervore deficiente, parvipenduntur, quæ ad executionem deserviunt. Cadit arbor ea toto, cui paulatim radices exsiccantur; qui ergo votum vovit Deo, accediam procul pellat, & deosculetur vincula; quibus se in obsequium Domini constrinxit; chara enim sunt, & pretiosa; unde Hieronymus *Epist.* 127. *ad Fabiolam*, ait -- Quique his fuerit colligatus, „ dicet: sinistra ejus sub capite meo, & „ dextera ejus complectetur me -- Si amplexus Sponsi sunt, ipsi ergo placent, eique in honorem cedunt: desinant igitur Heterodoxi subsanare vota Catholicorum tanquam Deo non placentia, ad ejusque cultum maxime pertinentia: sed quid mirum quod vincula irrideant voluntaria, qui suavia Domini solvunt præcepta, & ut depravatæ libertati subserviant, omni iniquitati indulgent?

CON-

CONTROVERSIA VIII.

AN DE REBUS PRÆCEPTIS POSSIT DARI VOTUM : UBI DE VOTO BAPTIZATORUM.

LUtherus *lib. de votis Monasticis*, Calvinus *lib. 4. Institutionum cap. 13. §. 6* docent votum ad colendum Deum esse non posse nisi de rebus præceptis, & quia in Baptismo Dei legem servare promittimus, ideo votum commune, & primarium esse dicont illam promissionem, quæ vota omnis lavacrum regenerationis subsequentia irrita facit; unde ad elucidandam veritatem duo sunt exquitenda: videlicet an de rebus præceptis vota fieri possint, & an illa promissio facta in spirituali regeneratione sit votum. Gerson. *part. 2. Alphabeti 25. littera T.*, *& part. 3. Alphabeti 67. littera S.* tenet actus præceptos non esse materiam voti, adeoque nuvam non addere obligationem; unde infert Sacerdotem, & Religiosum accedentem ad mulierem non peccare, nisi contra castitatem peccato fornicationis, quem alii quidam sequuntur addentes fieri injuriam legi Divinæ, & humanæ, quasi quod ex se non sint sufficientes absque nova promissione; ea proportionali ratione, qua Novatores dicont injuriam Deo fieri per additionem votorum, perfectionis consequendæ causâ, & in hanc sententiam trahunt Angelicum Doctorem.

Dicendum tamen est I. De rebus præceptis possunt fieri vota propriè dicta laudabiliter. Hæc conclusio est catholica, cujus opposita a Doctoribus dicitur valde erronea.

Eadem ratio voti, ac juramenti.

199 PROB. I. Quoad rationem vinculi in idem redit votum, & juramentum; sed absque legis Divinæ injuriâ laudabiliter jurantur, quæ cadunt sub præcepto; ergo absque injuria laudabiliter voventur, quæ sunt aliunde præcepta. Min. ostenditur *lib. 1. Esdræ cap. 10. v. 5.*, ubi adhortante Esdra, Israel juravit observaturum legem Dei -- „ Adjuravit Principes Sacerdotum, & Levitarum, & omnem Israel, ut facerent secundum verbum hoc, & juraverunt -- Verbum autem illud erat de reditu ad observantiam fœderis cum Domino initi, & de dimittendis uxoribus alienigenis. David Psal. 118. v. 106. *Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ*; quæ ex præcepto aliunde tenebatur observare, quem usum approbat, & sequitur Ecclesia; hinc *cap. ego N. de jurejurando* formula servanda ab Episcopis in juranda obedientia, & subjectione Romanæ Ecclesiæ, cui tenentur subesse tanquam membra, refertur; & *cap. Significasti de electione*. Episcopo Panormitano transmittitur Pallium sub conditione jurandi Papæ obedientiam. *Cap. Quamquam dist. 23.* præcipitur promovendis ad Ecclesiasticos Ordines, ut jurent Catholicam servaturos fidem, Canonicasque Sanctiones, quibus aliàs adstringebantur. Pius IV. in Bulla, in qua præscribitur forma professionis fidei, jubet ut in fine ponatur juramentum -- Ego idem spondeo, voveo, „ juro -- & tamen ibi plura sunt, quæ sub præcepto cadunt; si ergo juramenti sanctitas absque injuria, & laudabiliter rebus præceptis additur, cur sanctitas votorum addi non poterit?

200 PROB. II. Si crimen commissum contra legem induat novam specie malitiam in eo, qui vovit legem observare, votum tenet: hoc enim principio utitur adversa opinio, quæ non agnoscit novam malitiam, quia votum non tenere propugnat, atqui novam superinducit malitiam; ergo. Min. prob. pluribus Canonum Sanctionibus. Malitia sacrilegii specie differt a simplici fornicatione; sed hæc superinducitur ab eo qui voto ligatus peccat; unde 27. *q.* 1. *cap. Impudicas*. Lapsus carnis Monachorum dicitur sacrilega contagio. *Cap. Virginibus sacris*; *& cap. Si quis sacro* dicuntur conjugia Monacharum incesta fœdera, & sacrilega; *cap. Meliore proposito* dicitur lapsas a castitate sanctiori, quæ voverur Deo, adulteris esse pejores, *cap. Sciendum*. Sacratum fœminarum violatores, sacrilegi agnoscuntur, siquidem, ut ibidem notatur, Scripturis comprobantur esse templa Deo sacra. *Cap. Virgines* dicuntur pactum perdere Virginitatis; si autem votum nullum esset, pactum non frangerent. *Cap. Vidua* admonentur nubere, si non continent, priusquam continentiam voveant; quia postmodum sui juris non sunt: quod iterum *cap. Vidua* præscribitur; si verò votum non teneret, possent adhuc post illud nubere; hinc S. Thomas 2. 2. *q.* 186. *art.* 10. Religiosum, quando votum violat castitatis, vel paupertatis, duplici reum crimine novit -- Puta, si Religiosus fornicetur, vel „ furetur, quia fornicando facit contra vo- „ tum continentiæ, & furando facit contra „ votum paupertatis, & non solum contra „ præceptum Divinæ legis -- Si ergo ratione voti duplicatur malitia, jam palam fit votum valere, atque laudabiliter exerceri; nam si, dum violatur, novum consurgit crimen, geminabit bonitatem in adimpletione; sed valde laudabile est exercere opus duplici honestate condecoratum; ergo.

Violatio voti novam addit malitiam peccati.

201 PROB. III. Honestum, multumque commendabile est in exequendis Dominicis præceptis mediis uti ad virtutis studium excitantibus, plurimumque Divinorum mandatorum observantiam custodientibus; sed addere votum rebus præceptis studium virtutis promovet, quia votum includit promissionem, & promissio boni ad bonum extimulat, atque in eo magis voluntatem firmat, eamque magis immobilem reddit: immo hominibus magis curæ sunt, & sollicitius adimplent, quæ particulari onere sibi imponunt, quam quæ communi vinculo adjunguntur. Quam rationem tangit Can. *Quamquam Dist.* 23. -- Solet enim plus ti- „ meri quod singulariter pollicetur, quam „ quod generali sponsione concluditur -- ergo.

Votum virtutem promovet.

202 PROB. IV. Non implicat, immo laudabiliter usu venit, uno debitum titulo per alium titulum adstringi; sed voti obligatio est novus titulus; ergo non implicat eo reddi obligatam rem aliunde ex præcepto

Idem pluribus obligari potest.

debitam. Maj. prob. I. Ligatus per unam excommunicationem, qua impeditur, & privatur commonione fidelium, puta ob percussionem Clerici, potest iterum aliâ, & aliâ ob aliam causam ligari, ut v. g. ob clausuræ violationem, & potest ab una absolvi; quin absolvatur ab alia, sicut patet *cap. Cum pro causa* de sententia excommunicationis. II. Obligatus ad recitandas horas Canonicas titulo beneficii adstringi iterum potest per Ordinis Sacri susceptionem, & quidem divisibiliter; etenim unus titulus stat sine alio; & onus addit obligationem ab alio discretam; obligatus namque ob beneficium partem fructus, si officium omittat, reddere tenetur. III. Privatio gratiæ debita peccatori propter homicidii crimen fit iterum debita per peccatum blasfemiæ, & efficitur duplicis speciei moraliter. IV. Christus debitor Patri titulo gratitudinis, & obedientiæ superaddit titulum justitiæ: Maritus ante conjugium obligatus ad non accedendum ad alienam, per conjugium iterum ligatur; ergo.

203 PROB. V. auctoritate, & ratione D. Thomæ 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 2. -- Sed „ quia votum promissionem voluntariam importat, necessitas autem voluntatem excludit; id quod est absolute necessarium esse, vel non esse, nullo modo sub voto „ cadit: stultum enim esset, si quis voveret „ se esse moriturum, vel se non esse volaturum. Illud vero, quod non habet absolutam necessitatem; sed necessitatem finis, „ puta, quia sine eo non potest esse salus, „ cadit quidem sub voto, in quantum voluntarie fit, non autem in quantum est „ necessitatis -- Executio, quia libera est, potest fieri hoc, vel illo modo: sicut quia jejunium quadragesimale mihi liberum est quoad intentionem, possum illud altiori exequi motivo ad magis merendum, puta, ut placeam Deo, qua summe bono, adeoque motivo charitatis; ut satisfaciam pro peccatis, adeoque motivo pœnitentiæ; ut gratias agam Deo pro Redemptionis beneficio, adeoque motivo gratitudinis. Quis igitur prohibet, quod utar motivo Religionis, quod in voto includitur? quid nobis magis necessarium, quam flagella, & tribulationes pati, quas nobis Deus immittit, & quæ nullo studio evitare possumus? & tamen quia ea possumus libere acceptare, atque lubenti animo sustinere, nobis utilia ad salutem, meritoria, & satisfactoria evadunt, ut docet S. Thom. *quæst.* 15. *Supplementi art.* 2. -- Unde si flagella, quæ pro peccatis a „ Deo infliguntur, fiant aliquomodo ipsius „ patientis, rationem satisfactionis accipiunt; fiunt autem ipsius in quantum „ ea acceptat ad purgationem peccatorum „ eis utens patienter -- ideo ad Rom. 5. v. 3. dicitur: *Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, idest a peccato purgationem*, ait Glosa. 2. Reg. 16. v. 11. David dicebat de Semei: *Dimitte eum, ut maledicat juxta præceptum Domini, si fortè respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi bonum pro maledictione hac hodierna*. Concil. Trident. *Sess.* 14. *cap.* 9. -- Sed etiam (quod maximum amoris argu„ mentum est) temporalibus flagellis a Deo „ inflictis, & a nobis patienter toleratis „ apud Deum Patrem per Christum Jesum „ satisfacere valemus--Si ergo, quia e re nostra est flagella inevitabilia patienter sufferre, ea facimus Religiosa, quare non poterimus opera nobis præcepta, libera quoad usum, per votum ad virtutem Religionis elevare? & sicut flagella patienter sustinere virtutis exercitium, quod non est in ipsa præcisa tolerantia, superaddit, ita jejunare, præcepto votum addendo, superinducit virtutis exercitium, quod non est in ipsa jejunii adimpletione.

Quodnam necessarium cadere potest sub voto.

204 DICENDUM II. Promissio, quæ fit in Baptismo, non est propriè votum, prout scilicet votum liberam dicit promissionem, novam obligationem, novumque spontaneum vinculum inducentem, cujus fractio fit peccatum, quod non esset aliàs hujus generis; large enim, & improprie sumi potest, nempe ut dicit acceptationem legis sibi impositæ, & voluntatem assumendi statum, quem antea non habebat; verum secundum hanc intelligentiam non instituitur quæstio.

PROB. ergo I. Votum in proprietate illud est, quod dicit promissionem, quam quis, si voluntarie nolit facere, non peccat, juxta illud Deut. 23. v. 21. *Si votum voveris, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum, si nolueris polliceri, absque peccato eris*; sed omissio promissionis, quæ est in Baptismo, non est absque noxa, cum ex Divina lege susceptio Baptismi sit de necessitate salutis. Joan. 3. v. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei*. Marci 16. v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit*.

Ad vovendum nemo tenetur.

205 PROB. II. Votum proprie dictum, ab homine sub pupillari ætate elicitum non obligat, nisi ratum a parentibus habeatur, juxta illud Num. 30. v. 4. *Si mulier in domo Patris sui, & adhuc in puellari ætate aliquid voverit, non tenebitur voti rea, nisi Pater ejus consenserit*, e contra si parentes quidquam filiorum nomine v. g. cœlibatum voverint, nisi filius in adulta ætate sponte ratificet, votum non urget; atqui promissio facta in Baptismo subsistit, etsi filius invitis baptizetur parentibus; & baptizatus a parentibus in infantia non potest adultus Divinæ legis onus rejicere; ergo promissio illa non est in proprietate votum. Minor in aperto est: dicitur enim Matth. 28. v. 19. *Baptizantes eos &c. Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis*, cap. 19. de adolescentulo legitur v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, & cap. 7. v. 21. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum Cælorum; sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in Cœlis est, ipse intrabit in regnum Cælorum*, & alibi sæpe; unde Concilium Trident. *Can.* 7. *Sess.* 7. habet -- „ Si quis dixerit, baptizatos per Baptismum „ ipsum solius tantum fidei debitores fieri, „ non autem universæ legis Christi servandæ, „ anathema sit -- & de hac obligatione baptizatos frequenter a Parentibus, & Concionato-

Votum liberè eliciendum.

natoribus admonendos tradunt Patres, Concilium Parisiense VI., S. Carolus Borromeus *in Instructionibus Concionatoris*, & *Catechismus Concil. Trident. 1. p. in expositione secundi articuli Symboli n. 12.*

206 PROB. III. Illa promissio vel implicite votum est, vel explicite; neutrum dici potest: non explicite, quia æque ea ligantur, qui baptizantur absque solemnitate ceremoniarum, ac qui cum ea; atqui in primo casu nullus occurrit ritus, quo exprimatur votum illud; cum simplex forma Baptismi proferatur; ergo explicite illud non elicitur votum; neque in casu quo exerceantur omnes ceremoniæ, ulla est, per quam explicite votum indicetur. Tria sunt verba, quæ profert Baptizandus, vel Patrinus nomine ipsius, *Volo*, *Credo*, *Abrenuncio*. Nullum porro ex his habet vim voti, ut patet, *Volo* intentionem denotat regenerationis, *Credo* fidem explicat, qua fidei assentitur articulis, *Abrenuncio* animum, seu volitionem dicit, qua Mundi pompas, & Diaboli rejicit mancipatum, quod fit absque ulla promissione, & voto; in cujus signum, qui ad Pœnitentiæ Sacramentum accedunt, per contritionem carni abrenunciant, & mundo, & tamen non vovent. Non implicite; si enim foret implicite, ideo esset, quia novus eligitur vitæ Christianæ status, sicut implicite vovet, qui Sacros suscipit Ordines; sed hoc non; quia Christiana Religio est necessaria simpliciter ad salutem, & ex institutione Dei; adeoque constitui debet per leges a Deo institutas, & non per leges voluntarias, nobisque liberas.

Nullum votum in baptismo.

SOLVUNTUR UTRIUSQUE PARTIS ARGUMENTA.

207 OBJIC. I. adversus primam partem. Votum additum rei præceptæ injuriam facit legi, & Legislatori; sed hoc dici non potest; ergo dicendum est de re præcepta non dari votum. Major prob. Addendo obligationem declaratur, quod lex ex se sit insufficiens ad obligandum; & quod Legislator non habeat auctoritatem sufficientem ad ligandum, quod absque injuria dici nequit.

RESP. Neg. maj., cujus probatio distinguenda est, si de insufficientia in omni linea sermo habeatur, major est vera; si loquatur de insufficientia absolute, falsa est; error namque est asserere, quod præceptum non sufficiat ad obligandum circa propriam materiam, sibique debitam honestatem; quia tamen eadem res multiplicem habere potest honestatem, atque moraliter ad plures spectare virtutes, hinc fit, quod res aliàs præcepto exequenda per novum vinculum aliam sortiri potest honestatem; quæ duplex dici valet, objectiva una, quatenus alterius affert bonitatem virtutis, altera velut subjectiva, quatenus voluntas magis in bono firmatur; utramque honestatem habet votum de re sive præcepta, sive non.

Lex, quam vim obligandi habet.

DICES. Jure civili *ff. sed si rem*, & *ff. ex contraria, Instit. de legatis*. Nemo promittit uni, quod illi debet; sed res præcepta debita est; ergo nemo illam voto promittit.

RESP. Major admitti potest, quando promissio ejusdem est qualitatis, secus autem quando diversæ; unde & ipsi Juristæ non renuunt vincula addere vinculis; cum promissiones contractuum sæpe exigant juramento firmari, etiam si jure naturæ teneant, & in utroque foro obligent, ex quo conclusionis roboratur veritas.

208 OBJIC. II. Eadem est ratio de vinculo præcepti, & de vinculo voti; sed rem voto promissam non possumus alio voto promittere; alias possent addi vincula in infinitum; ergo neque rem, ad quam ligamur præcepto, promittere possumus.

RESP. minorem posse sumi dupliciter: si rem semel voto oblatam quis iterum voveat animo præcise idem renovandi votum, & firmandi voluntatem in eodem, tunc non est dubium, quod non inducit novum onus, si vero iterum vovendo intendat novam obligationem sibi imponere, etsi vota sint ejusdem rationis, non est inconveniens, quod vota multiplicari possint ad libitum; cum enim hoc lex sit particularis secundum intentionem voventis obligans, non absonum est, quod velit quis se pluribus ligari obligationibus. Deinde neganda est major; quia votum, & præceptum sunt diversæ rationis vincula, & ad diversas virtutes pertinent, adeoque multiplicant obligationes; hinc eadem res Petro promissa sub juramento, & Deo per votum sub duplici jure cadit, cujus violatio est duplex peccatum, etiam si juramentum, & votum pertineant ad Religionem; quia sub eadem virtute contineri possunt diversarum specierum honestates, & sub Religione sunt Oratio, Sacrificium, Votum, Juramentum, & similes; hinc fit quod omissio Sacri die festo, Deo voto oblati sit duplex peccatum in confessione aperiendum, etiam si auditio Sacri sit actus Religionis: votum autem ejusdem materiæ additum alteri voto simili ejusdem qualitatis est, neque novam vim addit, sed priorem repetit, & in aperto est, quia actus unius speciei totam naturam speciei exhaurit; unde si alius ejusdem speciei actus addatur, nihil novi addit de specie, sed speciem eandem numero multiplicat, ita vinculum unius speciei totam vim possibilem obligativam illius speciei imbibit, ea propter si aliud simile addatur, nova non inducitur obligatio, sed prior repetitur; dixi simile votum, ut ad eam non deveniam quæstionem, qua quæritur, an qui voto simplici, deinde Ecclesiastico in suscipiendo Sacerdotio, denique Religionem profitendo, castitatem Deo consacrat, triplici jure sit ligatus; ita quod violatio sit triplex peccatum; cum tria hæc vota specie differre videantur, & hoc plerique sustinent.

De eadem re an duplex votum.

209 OBJIC. III. Si subsisteret votum de re præcepta, violatio foret duplicis malitiæ; sed non est; quia Presbyteri, qui vovent castitatem, si frangant, dicuntur simplices fornicarii. *Cap. Quia cum de Bigamis*, & *cap. Presbyter dist.* 25. hinc plerique Juristarum lapsum Clerici cum soluta fore simplicis fornicationis propugnant.

RESP.

RESP. Neg. min., cujus oppositum pluribus superius ostendimus: Canon ergo supponit speciem sacrilegii ratione voti, & vim facit in fornicatione in ordine ad alios effectus, & respectus. *Cap. Presbyter* attendit præcisè crimen ex parte complicis, si sit persona soluta, an ligata conjugiò in ordine ad effectum pœnitentiæ subeundum, ita etiam ratione *Cap. Autem* attendit lapsum, in ordine ad judicandum bigamiam, & capacitatem dispensationis ad executionem muneris Sacerdotalis. Juristæ autem negantes fore sacrilegium falsò innituntur fundamento; putant enim quod continentia Sacerdotalis, non ex voto, sed ex solo præcepto Ecclesiastico proveniat, adeoque novam non inducere obligationem; nos autem loquimur de voto rebus præceptis addito, & tunc dubio-procul violator est sacrilegus; unde adolescens, qui vovit castitatem usque ad nuptias, si labatur, duplicis criminis reus efficitur.

Continentia Sacerdotalis ex voto.

DICES. Æque potens est voluntas communis Legislatoris ad obligandum, ac voluntas privati hominis; sed lex Principis addita materiæ præceptæ jure naturali novam non addit obligationem, ut patet in furto, & homicidio; ergo neque lex privata voti.

RESP. non solum esse æque potentem, sed potentiorem voluntatem communis Legislatoris, cum respiciat bonum commune, quod est majus, & Divinius; sed defectus non oritur ex minoritate potentiæ, sed aliunde, videlicet ex eo quod supponitur legem humanam furtum, & homicidium sub motivo ejusdem specificæ honestatis, sub quo præcipit lex naturalis, prohibere; votum verò sub diverso motivo: ceterum si etiam lex humana procedat sub motivo diversæ honestatis, utique diversam inducit obligationem; lex naturalis titulo justitiæ prohibet furtum indiferenter, sive loci sacri, sive profani; lex autem humana id prohibet in loco sacro, titulo Religionis, & duplicatur via, & malitia.

Quid rerum species multiplicat.

210 OBJIC. IV. Votum ex natura suæ definitionis est opus solius supererogationis, & de meliori bono; sed res præcepta, nec est opus supererogationis, nec de meliori bono; ergo non cadit sub voto. Indubium est, quod materia voti esse debet consona Divinæ voluntati, quæ est sanctificatio nostra, & quæ vult, ut qui Sanctus est, sanctificetur adhuc; unde quantum est ex se, cupit, ut faciat homo semper melius, ac proinde non placet ei, nec acceptat, quod ita se ad minus bonum determinet, & obliget, ut se reddat inhabilem ad melius bonum agendum; in quo discriminatur ab homine, qui suum respicit commodum, & non ad majorem promittentis profectum, ideoque licet plus exoptet, tamen in promissionibus spontaneis bonum, quod illi offertur, sive magnum, sive modicum acceptat: quare votum de minori bono non tenet; cum moralem auferat potestatem exequendi melius.

RESP. neg. minorem, siquidem res præcepta sub novo titulo, & nova honestate Deo oblata inducit operis superarogatorii rationem: non enim omnis modus præcipitur. Ulterius res præcepta est melius bonum, quia est ceteris præferenda, & illud melius dici potest, quod aliis præferri debet. Porro axioma illud: *Votum est de meliori bono*: non intelligitur contrapositive ad præcepta, sed ad suum oppositum; idest, illud est melius bonum, quod est melius suo opposito; ex quo sequitur, quod materia voti esse non debet absolute opus melius: ad cujus intelligentiam pro praxi. Actus bonus comparari potest dupliciter respective ad oppositum, positive, & negative, positive intelligitur, quando unus actus bonitatis inferioris comparatur cum actu bonitatis superioris, puta, silentium cum oratione; negative, quando actus bonus cum carentia sui comparatur, puta ludus honestus cum sui carentia. Rursus in comparatione positiva interesse potest impedimentum actuale, & habituale, tunc actuale datur impedimentum, quando ex suppositione, quod unum exerceo, aliud non possum exercere, ut ex suppositione, quod studeo, nequeo habere concionem, sed tamen si studium omittere volo, non pecco, & possum habere concionem: habituale impedimentum tunc adesse censetur, quando ita sum determinatus ad hoc, ex quo moralem, hoc est, licitam non habeo potentiam ad aliud exercendum quod evenire contingit in electione status, ut cum quis elegit honestatem conjugii, impeditur, habitualiter ad eligendum Religionis statum.

Quae nam materia voti.

Nunc sic: quando est actus bonus comparatus ad alium actum meliorem incompossibilem solum actualiter, tunc potest esse materia voti cum libertate eligendi meliorem, sed ex suppositione, quod nolit quis illum eligere, ad primum tenetur, puta, vovet septimâ, & octavâ horâ singulis diebus studere, obligat votum, ita quod si opus melius occurrens nolit assumere, studiis incumbere debet, & non potest ambulare, vel fabulari, nihilominus e re sua est absque crimine studium omittere, ut faciat orationem, quæ melius supponitur opus. Quod urgeat votum, palam fit, ex quo materia est actus bonus, & melior efficitur, si per additionem honestatis Religionis fiat; nec impedit majus bonum, quia illud possum eligere, si autem comparatio habetur cum carentia actus, quæ est melior, quam ejus oppositum, quod accidit in materia Eutrapeliæ, & in his, quæ ad commodum spectant naturæ, tunc actus esse nequit materia voti, quia absolute majus impedit bonum, nec relinquit libertatem ad extremum melius: hinc licet honestus ludus actus sit bonus, sicut & honesta confabulatio, calefactio, deambulatio tamen votum de hisce rebus nequaquam vim habet obligandi, quare votum de ludendo nullum est, quia ejusdem carentia, quæ est oppositum extremum, melius est bonum: possunt tamen prædicta solummodo cadere sub voto conditionaliter, hoc est, voveri potest (& tenet votum) de non committendo ullo peccato ex suppositione, quod eligo honeste fabulari, honeste recreari. Quando verò impedimentum est habitualiter incompossibile, tunc actus etsi bonus non

cadit

cadit sub voto absolute loquendo, nec tenet votum, quia inhabilitat ad melius; & immobilitat ad carentiam transeundi ad illud, quod solet accidere in electione status conjugalis, qui omnino tollit libertatem amplectendi statum perfectionis, sive Religiosæ, sive continentiæ; quod intelligitur etiam de matrimonio rato, quod, licet permittat transitum ad Religiosum statum; tamen sicut illud matrimonium est contra finem intrinsecum conjugii, ita non est materia voti, maxime cum sit periculosum valde, & quandoque alteri parti injuriosum; quod a fortiori dicendum est de matrimonio rato utriusque consensu, conjungendo cum sociali cohabitatione: est enim valde periculosum: dixi absolute loquendo, quia in aliqua suppositione cadere solet, & potest sub voto, & hoc in triplici casu; & primo, quoties matrimonium cadit sub præcepto, puta ob publicæ pacis, vel salutis Regni necessitatem, ad legitimandos filios in morte, ad evitandum alterius damnum; tunc enim voveri potest conjugium; casus alter est concupiscentiæ remedium; cum scilicet ad sedandam, seu vincendam concupiscentiam nulla suppetit via, ita ut moraliter impossibile, vel non sine gravissima difficultate novit quis tum de præsenti, tum de futuro abstinere posse; tunc enim huic nubere est de meliori bono, verificatur enim illud Pauli: *Melius est nubere, quam uri*, quod intelligitur si præsupponantur apposita media orationis, mortificationis, & similium; quod omnino necessarium est; matrimonium siquidem simpliciter perfectionis statum impedit, & concupiscentia assiduo virtutum studio restænari potest; tertius casus est, quando quis vovit ducere pauperem periclitantem, aut mulierem perditam, ut eam a periculo liberet, quod intelligitur, casu quo nolit cœlibatum servare; si enim velit illum conservare, non tenetur ad votum, quia retinet libertatem transeundi ad statum meliorem: igitur etiam quando absolute quis vovet hanc periclitantem ducere mulierem, & si votum simpliciter non liget ad nubendum; ligat tamen ad hanc, si velit nubere; ergo licet non obliget absolute ad nubendum, obligat tamen ad hanc circumstantiam pietatis; sicut qui aliquid vovet possibili, & impossibili, licito, & illicito mixtum, licet non teneatur ad impossibile, ad illicitum, & inutile, tenetur tamen ad possibile, ad licitum, & utile juxta regulam juris *Utile per inutile non vitiatur*: utique si voveret conditionate, si nubam, ducam hanc Virginem, eam deberet ducere; ergo etiam si voveat absolute, quia illa conditio implicatur, & subintelligitur in forma absoluta; hinc habes valere votum de suscipienda laxiori Religione; quia est status conjugio melior, & ad perfectionem ascendere potest; sed de his nobis satis.

211 OBJIC. V. contra secundam conclusionem, D. August. *in Psal.* 75. habet -- Vovete, & reddite Domino Deo vestro omnes communiter -- & enumerat, quæ sunt vovenda: credere, sperare, Deumque diligere, non furtum facere, neque adulterium, & alia hujusmodi; hinc Ecclesia baptizatos cogit ea servare, quæ in regenerationis lavacro promiserunt, secus infideles, qui tamen naturali tenentur lege ad non furandum, & de facto baptizati legem naturalem violando gravius peccant, quam Ethnici, ut docet Angelicus Doctor 4. *Sent. dist.* 38. *quæst.* 1. *ad* 2. *quæstiunc.* 1. *ad* 1.; ergo compertum sit promissionem in baptismo factam habere rationem voti, quo nomine eam nuncupat eo loci laudatus Thomas.

RESP. cum Angelico Doctore loco in objectione citato dupliciter accipi votum proprie, & simpliciter, improprie, & secundum quid, proprium est lex illa, quam sibi quisque de his imponit, ad quæ vel secundum substantiam, vel secundum modum non tenetur, & hoc vocat singulare; improprie est implicita, vel explicita acceptatio obligationis, quam Deus imponit vel per se, vel per humanam potestatem, & hoc vocat commune, quod illis explicat verbis -- Quorum est necessitas conditionata, non absoluta -- idest, quia non absolute illud promittimus, sed acceptamus conditione posita quod nobis injungitur ut necessarium ad salutem, unde divisionem voti in commune, & singulare analogam esse docet: sicut divisio entis in substantiam, & accidens, quo sensu loquitur laudato loco Augustinus, qui ibidem agnoscit votum proprie dictum, & singulare fuse pluribus exemplis, quæ superius dedimus. Cogit Ecclesia baptizatos legem observare, quia per Baptismum subditi facti sunt, & filii, secus infideles; peccant iidem gravius, quam Ethnici, quia speciali dilectione fuere a Deo donati; novam quidem aliquam deformitatem contrahunt, sed non novam peccati speciem, quod apte explicat S. Doctor *ibidem ad* 3., *sicut ad* 4. exponit, quomodo pueri teneantur stare promissis per Patrinum factis: ex his habes perperam trahi S. Thomam in eorum partem, qui dicunt de rebus præceptis non dari votum proprie dictum, cum hic S. Doctor de simplici acceptatione legis injunctæ, non autem de additione honestatis alterius speciei, per alium titulum absolutum, & liberum sermonem habeat.

Votum aliud propriè, aliud impropriè tale.

CONTROVERSIA IX.

AN VOTUM OBLIGET IN CONSCIENTIA CORAM DEO.

212 UNiversus Heterodoxorum conatus contra votorum sanctitatem eo tendit, ut eorum vinculum frangant, & pretiosa potissimum Religiosi status ligamina rumpant, speciosa libertatis titulo, quo incauti decipiuntur, & in obsequium Dæmonis pertrahuntur; ex primis, qui docuerunt vota non tenere enumerantur Lamperiani, qui apud Damascenum *lib. de hæres.*, & apud Prateolum verbo *Lamperiani* dicebant posse Religiosos facere, quidquid vellent: idem pro-

propugnarunt Fratricelli, claustralis instituti hostes acerrimi, apud Turrecrematam *lib.* 4. *Summæ Ecclesiæ punct.* 2. *cap.* 37. Hos secutus est Joannes Wiclephus apud Waldensem *tom.* 3. *cap.* 75., sed Lutherus habenas omnino laxavit *libro de Votis Monasticis* -- Vota „ Monastica sunt impia, gentilia, judaica, „ sacrilega, mendacia, erronea, dæmoniaca, „ hypocratica, apostatica, etiam Sanctorum exemplis adversantia; quare cum „ fiducia revocanda, & deserenda sunt, „ etiam si pia, & seria opinione emissa fuerint -- & in eodem libro -- Cupio eradi„cata, extincta, & abolita esse omnia Mo„nasteria, quæ utinam Dominus igne, & „ sulphure cœlesti ad exemplum Sodomæ, & „ Gomorrhæ demergat, adeo ut ne memo„ria quidem illorum supersit; neque enim „ satis fuerit illis anathema imprecari -- Nec meliora protulerunt alii Novatores, qui nedum doctrinâ, sed exemplo sacra vota dissolvendo, sequaces sibi plurimos fecerunt. Andreas Carolstadius primus solemni ritu nuptiali, videlicet, Missâ profano spiritu compositâ, Ecclesiasticum cœlibatus votum perfregit, viam sternens Sacerdotalibus nuptiis, incredibili omnium Apostaticorum Clericorum gaudio, plurimosque habuit Sectatores, quorum unus eum laudans ait -- In multis „ quidem illum ante hac lumen ingenii sui „ ostendisse, sed nihil præclarius ad æter„nam nominis gloriam ab eo factum, quam „ quod primus ex eo Ordine publica solem„nitate conjugem ducere ausus fuerit -- Martinus Lutherus primus inter Monachos solemnia vincula calcans, Deo sacratam Virginem, duxit Catharinam Borè Monasterii Nimiecensis Sanctimonialem, & classicum cupidinis cecinit -- Tunc, ait Florimundus „ *instit. her. lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 3., scalæ Mo„nasteriorum muris sunt admotæ, tunc eo„rundem fundamenta fuere subruta; com„plures Monachi juvenes saltu Monasterio„rum septa transilientes, summo fervore „ fœminas persequebantur, præsertim eas, „ quæ eodem Lutheri classico excitatæ, abje„cto velo, in eadem castra transfugerant, „ solis Vetulis, quasi pro habitationis pretio „ relictis -- Equidem nihil magis Diabolo cordi est, quam Apostatis suadere sacratarum fœminarum consuetudinem plusquam ceterarum delectationis habere, eo nempe quia turpius peccatur, dum sacrum Deo domicilium violatur; licet autem ad eversionem hujusmodi erroris faciant, quæ superius dedimus, & infra, ubi de tribus Consiliis Evangelicis, abundantioris doctrinæ causa

Dicendum est vota semel emissa esse adimplenda, nec pro libito solvi posse.

Vota adimplenda.

213 PROB. I. Quod Deus adimpleri præcipit, ad libitum hominis prætermitti nequit; sed Deus vota semel emissa præcipit adimpleri; ergo non sunt pro libito solubilia. Minor ostenditur Num. 30. v. 3. *Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit, implebit.* Eccles. 5. v. 3. *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere, displicet enim ei infidelis, & stulta promissio; sed quodcumque voveris, redde, multoque melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere.* Baruch. 6. v. 33. ad ostendendam Deorum Gentium vanitatem habetur: *Neque si quid mali patiuntur ab aliquo, neque si quid boni, poterunt retribuere; neque Regem constituere possunt, neque auferre; similiter neque dare divitias possunt, neque malum retribuere; si quis illis votum voverit, & non reddit, neque hoc requirunt.* Ex adverso verus Deus votorum adimpletionem requirit; ergo obligant. Hinc in Scripturis sub terminis obligationem involventibus proponuntur vota. Num. 21. v. 2. legimus: *At Israel voto se Domino obligans ait*, & cap. 30. v. 14. *Si voverit, & juramento se constrinxerit.* Judith. lib. 22. *Et mox ut purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta, & vota, & repromissiones suas.* 2. Mach. 3. v. 35. *Heliodorus autem hostia Deo oblata, & votis magnis promissis ei.* Porro phrases hujusmodi obligari, constringi, promittere, consecrare, indubie vinculum significant, & vim ligaminis includunt.

214 PROB. II. Res, cujus omissio criminosa est, gravem supponit obligationem; sed non adimpletio voti est criminosa; ergo votum obligationem supponit, & includit. Min. prob. Deut. 23. v. 21. *Cum autem voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; nam requiret illud Dominus Deus tuus, quod si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.* Prov. 20. v. 25. *Ruina est hominis vota retractare*; non ob aliud vota retractare, hoc est non implere, est ruina, idest peccatum, nisi quia includunt vim ligandi. 1. ad Timoth. 5. v. 12. *Habentes damnationem, quoniam primam fidem irritam fecerunt*, quem locum vidimus esse de Viduis, quæ vidualis continentiæ votum fregerant, ob quod in pœnam damnationis inciderant, proindeque peccaverant. Has inter Apostatas connumerat Concilium Tolet. 4. *cap.* 55., & anathematis pœnâ subjicit, si ad pœnitentiam reverti retractent. Has adulteras decernit, damnationis pœnâ plectendas, Concilium Carthaginense IV. *cap.* 104. Hinc Scriptura Sacra in Prophetis loquens de votis legis gratiæ, ut sollicitudinem circa eorundem adimpletionem describat, futuritionem solutionis apponit. Isaiæ 19. v. 21. *Vota vovebunt Domino, & solvent.* Nahum cap. 1. v. 15. *Celebra Juda festivitates tuas, & redde vota tua*, & Job 22. v. 27. *Rogabis Deum, exaudiet te, & vota tu reddes*, quibus docet postulandum esse auxilium a Deo ad devincendas difficultates in votorum adimpletione occurrentes: quod sane, haud necesse foret, si obligationem non importarent.

Vis obligandi in voto.

215 PROB. III. Quoties in veteri lege votum occurrit valide emissum, toties legimus adimpletum; sed si obligationem non induceret, & negligi pro libito posset, hoc nequaquam contigisset; difficile namque est, ad unum omnes stetisse promissis sine obligatione; aliàs eorum observatio ponitur in testimonium probitatis, & Religiosi cultus præstandi obsequium Deo per votorum observantiam. Psal. 21. v. 26. *Vota mea reddam.* Psal. 60. v. 9. *Reddam vota mea de die*

Reus est, qui vota negligit.

in

in diem. Psal. 65. v. 13. *Reddam tibi vota mea*. Psal. 115. v. 18. *Vota mea Domino reddam*. Adimplevit auteoi Salomon omnia, quæ voverat Pates suus David, quæ ipse adimplere vivens non potuit; nam habetur 2. Paralip. 5. v. 1. *Intulit igitur Salomon omnia, quæ voverat David pater suus*, idem legitur cap. 15. v. 18. Proverb. 7. v. 14. *Hodie reddidi vota mea*, & alibi sæpe. Utque res elarescat, notandum est, quod Scriptura votis adjicit verbum *Redde*, ut adimplendi debitum inouat, Psal. 4. v. 19. *Redde altissimo vota tua*, Num. 30. v. 10. *Quidquid voverint, reddent*. Sicut etiam declarat id, quod per votum Deo sacratum est, sanctum fore, adeoque nonnisi sacrilege revocari posse: *Si quis voverit, Sanctum erit*. Dicet cum Lutheranis vota ad certum tempus emissa tenere, atque elici posse, secus illa, quæ ad perpetuam rerum observantiam adstringunt: hæc namque Christianæ libertati adversantur.

Sed hæc inania sunt. I. Laudatæ auctoritates universales sunt ad quodlibet votorum genus sive de rebus temporaneis, sive perpetuis; unde ad certum genus arbitrarie coarctantur. II. Quæ vota Deus tenere non vult, expressit, ut videre est de votis mulierum parentibus, vel maritis subjectarum. Num. 30. Sicut quæ voluit in alias res commutari, ut in Levitico, ac proinde satis apparet cetera obligare. III. Regum 1. legimus Annam Samuelem Deo per votum perpetuò dicasse, atque rite, sanctèque observatum fuisse; toto enim suæ vitæ tempore Nazaræorum statum professus est Samuel. IV. Par ratio est legis universalis pro omnibus de Republica, ac particularis pro singulari, sed lex universalis tam ad tempus, quam perpetua obligat; ergo etiam particularis. Hujus generis est votum. V. Deo servire in perpetuum nedum Christianæ refragatur libertati, sed debitum est, & necessarium; sed votum de rebus perpetuis constituit servitutem erga Deum perpetuam; ergo Christianæ libertati non adversatur. Mirum sane est, quod Christianæ libertati repugnare nolint statum servitutis matrimonialis, & nervis omnibus contendant evincere servitutem votorum de rebus perpetuis in Dei obsequium Christianam evertere libertatem.

Obligat votum etsi perpetuum.

216 PROB. IV. A sacra traditione, quæ legitima est Scripturatum interpres non est recedendum; sed hæc docet vota obligare, & servanda esse sive de rebus perpetuis, sive non: hinc Basilius *in quæstionibus fuse explicatis q.* 14. ait -- Qui seipsum Deo semel devovit, hic si ad aliud deinde vitæ genus transiverit, sacrilegii se scelere obstrinxit, quippe qui se ipsum Deo, cui se consecraverat, velut subterfuratus sit -- S. Joan. Chrysostomus ad Theodorum lapsum *Epist.* 6. -- Te jam servare non convenit privilegia nuptiarum: Angelorum enim societati semel junctum illam relinquere, & uxoris laqueis implicari, adulterii crimen incurrere est -- S. Ambrosius in Lucam *cap.* 20. -- Quam gravia vincula promittere Deo, & non solvere. Melius est non vovere, quam vovere, & non reddere -- Idem repetit ad Virginem lapsam *cap.* 5. S. August. *lib. de bono viduitatis cap.* 11. ait -- Quapropter non possum quidem dicere a proposito meliore lapsas, si nupserint, feminas, adulteria esse, non conjugia; sed plane non dubitaverim dicere, lapsus, & ruinas a castitate sanctiori, quæ vovetur Deo, adulteriis esse pejores -- S. Fulgentius *lib. de fide ad Petrum cap.* 3. -- Quisquis . . . in corde suo continentiam Deo voverit, non solum si mortifero fornicationis crimine maculetur, verum etiam si aut vir uxorem accipere, aut mulier nubere voluerit, secundum Apostoli sententiam damnationem habebit, quia primam fidem irritam fecit -- Leo Magnus *Epist.* 92. *ad Rusticum cap.* 14. -- Ambigi non potest crimen magnum admitti, ubi & propositum deseritur, & consecratio violatur. Nam si humana pacta non possunt impune calcari, quid in iis manebit, qui corruperint fœdera Divini Sacramenti? -- Pluribus omissis id in laudatis auctoritatibus notandum occurrit, Patres fere semper mentem suam explicare exemplo voti castitatis perpetuæ, ut hinc compertum Acatholici habeant, & vota de rebus perpetuis obligare, & votum castitatis, adversus quod potissimum insurgunt vel sub Ecclesiæ primordiis fuisse in usu.

217 PROB. V. Magis obligat promissio Deo facta, magisque tenenda est, quam facta hominibus; sed promissio honesta hominibus facta ligat ad observantiam, ergo votum, quod est promissio facta Deo, obligat. Majorem nemo unus sanæ mentis inficias ibit: Dei enim dignitas infinite excedit hominis conditionem. Minor indubia est: etenim datam fidem servare necessarium est ad societatem humanam; & stare promissis pertinet ad humanam veritatem, quæ & dictis, & factis custodienda est; hinc dicit D. Aug. *lib. de mendacio cap.* 20. -- Fides enim appellata est in latina lingua ex eo quia fit, quod dicitur -- & per hoc jura naturalem jubent observare obligationem ex promissione ortam: Inter alia *titulo* 35. *de pactis cap.* 3. habetur -- Studiosè agendum est ut ea, quæ promittuntur opere compleantur -- quanto magis ergo studendum est, ut Deo promissa serventur? Sic arguit Aug. apud D. Thom. 2. 2. *quæst* 189. *art.* 3. -- Si inter homines solent bonæ fidei contractus nulla ratione dissolvi, quanto magis pollicitatio, quam cum Deo pepigit, solvi sine vindicta non poterit? & *lib. de bono viduitatis cap.* 11. -- Si enim quod nullo modo dubitandum est ad offensionem Christi pertinet, cum membrum ejus fidem non servat marito, quanto gravius offenditur, cum illi ipsi non servatur fides in eo quod exigit oblatum, qui non exegerat offerendum; cum enim quisque non reddit quod non imperio compulsus, sed consilio commonitus vovit, tanto magis fraudati voti auget iniquitatem, quanto minus habuit vovendi necessitatem -- sic pariter S. Leo loco superius laudato -- Si humana pacta non possunt impunè calcari, quid in iis manebit, qui corruperint fœdera Divini Sacramenti? --

Promissio Deo facta fortius obligat, quam facta homini.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

218 Acatholici plurima contra catholicam veritatem congerunt; quoniam verò expresse versantur adversus tria Evangelica Consilia, ne bis ea repetere cogamur, & ne seriem rerum confundamus, omittenda sunt impræsentiarum, & præcipue ea proponenda, quæ directe faciunt contra obligationem voti; sicut Casuistis relinquenda, quæ sui sunt juris.

OBJIC. ergo I. Doctrina, Christique exemplum sunt agendorum regula; sed Christus suæ libertati homines relinquebat, ut habemus Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata &c. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes*; ergo vi voti nullus implere tenetur, quod promisit; potissimum, cum vovere inter opera Consilii connumeretur, & Consiliorum observantia libera sit, adeoque etiam votorum.

RESP. ex Angelico *Quodlibeto* 3. *art.*12. Major est obligatio servandi primæ tabulæ mandata, quæ ad Dei dilectionem ordinantur, quam secundæ ad proximi dilectionem pertinentia; cum autem impletio voti ad Latriam, quæ pertinet ad primam tabulam, referatur, jam in aperto est gravissimam fore obligationem vota exequendi, & oppositum docere, non aliud plane est, quam male audire de fide, sicut asserere adulterium esse licitum; duplex igitur est libertas una physica, moralis altera; Christi doctrina, aut præceptorum conditio physicam relinquit libertatem, secus moralem; præcepta namque moralem necessitatem imponunt, idest in tali statu hominem constituunt, ut non possit Divinam amicitiam, & salutem assequi, nisi ea adimpleat; verum si damnari velit, liber est absolute: porro laudata Christi verba, æternam felicitatem contendentibus, necessitatem moralem involvunt, ut mandata exequantur; sicut volentibus statum assequi perfectionis, ut Consilia Evangelica sectentur. Homines tamen sunt absolute sui juris, nempe in statu omnimodæ libertatis, & indifferentiæ circa adimplementum. Hac posita laudabiliter agunt, secus damnabiliter; quod de præcepto dicitur, voto applicandum est. Quamvis enim etiam moraliter in ordine ad salutem liber sit homo ad vovendum, supposito tamen quod voverit, promissa servare debet. Ad Consilia pertinet vovere, quia ad ea non tenemur, sed posito voto ad præcepta pertinet: hinc D. Aug. *Epist. ad Armentarium, & Paulinam* -- Quia jam vovisti, „ jam te obstrinxisti, aliud tibi facere non „ licet; priusquam esses voti reus, liberum „ fuit, quo esses inferior --

Duplex libertas.

219 OBJIC. II. Simplex pollicitatio non inducit obligationem, ut habemus *lib.*1., *& 3. ff. de pollicitat.*: sed votum non est, nisi quædam pollicitatio, ut dicitur *Can. Scimus* 12. *quæst.* 1., & meritò sane, nam, ut dicitur *l.* 3. mox citata, pollicitatio est — „ Offerentis solius promissum -- Votum non est, nisi solius offerentis promissum; ergo est simplex pollicitatio,

RESP. Quidquid sit; an simplex pollicitatio liget, vel non; posset enim universaliter negari propter auctoritatem *Cap. Quicumque Episcopi suffragio* 12. *quæst.* 2., *& quæst.* 5. *Cap. Quia Joannes, & glossa supra citat. Cap. Scimus*, ubi colligitur, etiam simplicem promissionem esse solvendam, & posse exigi; neganda est minor, nam promissio acceptata non est nuda pollicitatio, sed pacti naturam induit, quod *est duorum consensus, & conventio*. Deus enim votum acceptat ad ejus honorem factum; cum & gratum illi sit, & placeat, ut superius innuimus; eaque propter standum est promissis. Quare *Can. Scimus* nomen pollicitationis accipitur pro rigorosa promissione, ut evidenter demonstrat contextus — Quicumque vestrum com„ munem vitam susceptam habet, & vovit „ se nihil proprium habere, videat, ne pol„ licitationem suam irritam faciat, sed hoc „ quod Domino est pollicitus, fideliter cu„ stodiat, ne damnationem, sed præmium „ sibi acquirat -- & prosequitur gravitatem peccati ostendere; unde in *l.* 2. *ff. de pollicitatione* dicitur -- Si quis rem aliquam vove„ rit, voto obligatur -- Compertum itaque sit, ipsum lumen rationis hujuscemodi obligationem dictare; eo namque ducti Gentiles reos voti vocabant, qui promissa Diis non reddebant. Apud Macrob. *lib.* 3. *Saturnal. cap.* 2.

Votum Deo gratum, & acceptum.

220 OBJIC. III. Si omissio voti non est peccatum, jure censendum est non obligare; sed non adimplere votum non est peccatum; ergo: & quidem. Peccatum est dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei; sed votum non est lex Dei, sed particularis hominis, qui non est constitutus a Deo legislator; ergo. Et ratio ulterior est, quia firmitas effectus debet originari a firmitate suæ causæ; sed causa dans voto firmitatem eâdem caret; nam hæc causa est deliberatio voluntatis humanæ, quæ non habet firmitatem: Sapientiæ 9. v. 14. *Cogitationes enim hominis sunt timidæ, & incerta providentia nostra*; ergo in votum non potest refundi firmitas.

RESP. Neg. min. Dicitur enim *Cap. Licet de voto* -- Licet universis liberum sit ar„ bitrium in vovendo, usque adeo tamen „ solutio necessaria est post votum, ut sine „ proprio salutis dispendio alicui non liceat „ resilire -- *& 17. q.* 1. *cap.* 1. -- Voven„ tibus Virginitatem non solum nubere, sed „ etiam velle nubere damnabile est -- Est ergo peccatum non reddere votum, & quidem gravissimum ea genere; magna enim irreverentia est Servi infidelitas ad Dominum, *l.* 1. *de constituta pecun.*, & eo major, & gravior culpa, quo major, & gravior est persona, cui fides frangitur, sicut deducitur, *l.* 1. *melior ff. depositi*; nec valet inducta probatio, nam votum non est propriè lex; cum non oriatur a jurisdictione, sed tantum similitudinariè, quantum ad effectum obligationis, sed est vera promissio; sicut Scripturæ proclamant. Hinc Ambrosius *lib.* 9. *in Lucam ad cap.* 20. ait -- Quam gravia „ vincula promittere Deo, & non solvere -- Porro lex Dei naturalis, & positiva promit-

Infidelis est, qui votum non implet.

ten-

tentem stare cogit promissis, & ex hoc oritur etiam stabilitas, quæ est in voto; & quamvis deliberatio sit variabilis, rectitudo tamen legis naturalis, quæ dictat, quod promittitur Deo esse servandum, est invariablis, & hoc dat necessariam obligationem voto, inquit D. Thom. 4. *Sent. dist.* 38. *q.* 1. *art.* 2. *quæst.* 1. *ad* 2.

221 OBJIC. IV. Votum de re, quæ non est in sua potestate, nequaquam urget; unde inepte quis Deo voveret se fore Episcopum, Apostolum, Principem, aut Regem, cum sciat in sua non esse potestate; sed qui vovet castitatem, sicut & aliam virtutem, de re disponit, quæ sui juris non est, cum sit solius Dei donum, quod accipere, non offerre potest homo; ergo. Sic Lutherus.

Sed quo tendat intentio arguentis in aperto est, videlicet, ut fallacem adstruat libertatem, atque Christianam evertat professionem: cum enim cautum sit Joan. 15. v. 5. *Sine me nihil potestis facere*, & 2. Corinth. 3. v. 5. *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est*, sequitur abrenuntiationem mundi, & Satanæ factam in Baptismo, & susceptam fidei professionem non valere, quia ex nobis observare non possumus, licet ergo ex nobis nihil possumus, possumus tamen Divino adjutorio, unde Apost. ad Philip. 4. v. 13. dicebat: *Omnia possum in eo, qui me confortat*. Si omnia; ergo quemcumque actum virtutis. Marci 11. v. 24. *Omnia quæcumque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis*. Si ergo castitatem, paupertatem, misericordiam, & alia bona volumus exercere, volumus vovere, præsto est Dei auxilium, quo possimus; secus est de potestate ad Episcopatum, ad Regnum, quia hæc non pertinet ad virtutis opera, sed sunt dignitates quædam aliquibus concedendæ, non omnibus, adeoque non sunt de illis, quæ Deus paratus est omnibus largiri. Quod autem dicitur votum de re, quæ non est in nostra potestate, non valere, non appellat supra impotentiam, quam habemus ad bene agendum, attentis nostris viribus, sed ad eam, quam habemus ex indigentia concursus alterius creaturæ, quem nos supplere nequimus, vel ex indigentia alicujus causæ physicæ, vel naturalis virtutis, quam devincere non possumus, ut si quis voveret pedester peregrinationem valde longam, & arduam, & esset senex valde debilis.

Dei adjutorio omnia possumus.

222 OBJIC. V. Quoties votum cedit in grave voventis detrimentum, non ligat, sicut si efficiatur nimis onerosum; atqui votum cedit in maximum voventis detrimentum; nam inferre potest peccatum illius violatio; ergo. Deinde votum ad longum tempus est onus gravissimum; ergo interpretandum est semper subesse conditionem, si animum non mutemus; sic ex consimili argumentatione Lutheri.

Venenatam tegit æquivocationem argumentum: detrimentum quod alicui evenire potest ex voto, ex duplici causa oriri potest, vel ex proprii arbitrii usu, vel ab extrinseco accidenti, quod supervenit; quotiescumque nocumentum unice ab usu liberi arbitrii provenit, toties non est causa sufficiens ad excusandum; quod enim mihi noceat votum, ex mea malitia est, quam possum, & debeo evitare, & tale est nocumentum, quod ex voti violatione contingit; assimilatur namque damno, quod ex violatione præcepti habetur; quando autem nocumentum advenit ab extrinseco, & est grave vel physice, vel moraliter, idest vel in linea physica, vel in linea moris, estque talis conditionis, quod prudenter prævisum rationabiliter retraxisset a vovendo, tunc votum sub ea circumstantia desinit obligare, quæ si evacuetur, reviviscet obligatio, si est de re perpetua, vel diuturna. Ad secundum. Arduitas, quæ præcise ex ipsa temporis diuturnitate exoritur, nusquam ab onere adimplendi votum excusat; hæc enim ad substantiam voti pertinet, & est sufficienter prævisa; secus est de illa, quæ accidentaliter advenit ab extrinseco, quæ talis est, ut si prævideretur, rationabile non esset votum; ex quibus palam fit votum illam habere stabilitatem, quæ ad statum proprie dictum constituendum prærequiritur.

Duplex difficultas in voti adimpletione.

CONTROVERSIA X.

AN STATUS EPISCOPALIS SIT STATUS PERFECTIONIS EXERCENDÆ.

Vidimus ad statum perfectionis requiri immobilitatem, & ad hanc tribuendam apprime deservire votum, quod vinculum includit indissolubilitatis, & bona opera majoris efficit meriti; impræsentiarum, cui conveniat status perfectionis, videamus, ut hinc doctrinam perfectionis debito ordine ab erroribus vindicemus, porro ab Episcopatu exordimur, cum primum locum inter Hierarchicos gradus habeat, de quo ea præcisè tangemus, quæ ad hanc materiam attinent, alias longe ab instituto aberraremus, si de tota Episcopali Dignitate agere vellemus. Ad rectam itaque intelligentiam duo sunt supponenda.

223 Primum est statum perfectionis intelligi dupliciter; acquirendæ videlicet, & exercendæ, seu acquirentium sibi, & perficientium alios: status acquirendæ est schola, seu disciplina ordinata ad consequendam perfectionem, per quædam exercitia removentia charitatis impedimenta, seu est quoddam studium, & stadium, in quo instruuntur homines, ut perfectionem & discant, & obtineant, status vero exercendæ ille est, in quo quis perfectionis opera tenetur exercere, ut ex virtutum velut redundantia alios perficiat; utrumque statum S. Thomas innuit 2. 2. *q.* 188. *art.* 7. — In genere autem „ perfectionis secundum Dionysium Episcopi „ se habent ut perfectores, Religiosi autem „ ut perfecti, quorum unum pertinet ad „ actionem, alterum ad passionem —

Status perfectionis acquirendæ, & exercendæ.

224 Secundum est statum perfectionis acquirendæ dividi in statum Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, quam divi-

Perfectionis status dividitur.

ſionem in præambulis hujus Diſputationis dedimus; denominatio horum ſtatuum deſcendit ex charitate ad perſonas: charitas enim hos ſuſcipit gradus, ut habet Aug. *lib. de natura, & gratia cap.* 70. — Charitas incohata, „ incohata juſtitia eſt; charitas provecta, „ provecta juſtitia eſt; charitas magna, magna juſtitia eſt; charitas perfecta, perfecta „ juſtitia eſt — *& Tract.* 5. *in Epiſt.* 1. *Joannis* — Ut perficiatur, naſcitur; cum fuerit nata, nutritur; cum fuerit nutrita, „ roboratur; cum fuerit roborata, perficitur — Ubi notes velim quadrimembrem diſtingui a Beato Antiſtite charitatem, non quia quatuor ſtatus diſtinguat, ſed quia in primo membro ſubſtantiam charitatis enumerat; ſiquidem eſſentia rei prius ſupponenda eſt, quam ſtatus aſſignentur, niſi velis tres primos gradus ad ſtatum viæ pertinere, ultimum patriæ: gradus hujuſcemodi omni virtuti attribuit S. Gregorius *lib.* 2. *in Ezechielem homil.* 15. *ad illa verba cap.* 40. *Venit ad portam, & aſcendit per gradus ejus*, ubi — Quia unaquæque virtus quaſi quibuſdam gradibus agitur, alia namque ſunt „ virtutis exordia, aliud profectus, aliud „ perfectio — Et refertur a D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 183. *art.* 4.

225 Porro hæc graduatio attendi poteſt penès latitudinem intenſivam, ita quod ea dicatur incipiens, quæ remiſſe in ſubjecto radicatur, proficiens, quæ magis, perfecta, quæ ſumme intenſa reperitur, & quidem apte, & proportionate ad naturam habituum, qui actibus augentur; attendi etiam poteſt penès objectivam latitudinem. Ex S. Bonaventura *tom.* 1. *Opuſc. de grad. virt. cap.* 1. incipiens dicitur, quæ extenditur ad amicos, proficiens ad inimicos in neceſſariis, perfecta ad inimicos in ſupererogatoriis; ſecundum latitudinem materialem dicitur incipiens, quando comprehendit obſervantiam mandatorum, proficiens, quando obſervantiam conſiliorum connotat, perfecta, quando mortem pro ſalute proximorum ſuſtinet. Secundum verò latitudinem formalem incipiens cenſetur, quando difficulter prorumpit in actus, proficiens, quando expedite, & prompte, perfecta, quando delectabiliter. Verum propria ratio penès diverſa ſtudia, quibus homo promovetur ad perfectionem deſumitur, quod optime explicat S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 24. *art.* 9. — Ita etiam, & diverſi gradus charitatis diſtinguuntur ſecundum diverſa ſtudia, ad quæ homo perducitur per charitatis augmentum; nam quidem primò incumbit homini ſtudium principale ad recedendum a peccato, & „ reſiſtendum concupiſcentiis ejus, quæ in „ contrarium charitatis movent, & hoc pertinet ad incipientes, in quibus charitas eſt „ nutrienda, vel fovenda, ne corrumpatur; „ ſecundum autem ſtudium ſuccedit, ut homo principaliter intendat ad hoc, quod in „ bono proficiat; & hoc ſtudium pertinet ad „ proficientes, qui ad hoc principaliter intendunt, ut in eis charitas per augmentum roboretur; tertium autem ſtudium „ eſt, ut homo ad hoc principaliter intendat, ut Deo inhæreat, & Deo fruatur, „ & hoc pertinet ad perfectos, qui cupiunt „ diſſolvi, & eſſe cum Chriſto; ſicut etiam „ videmus in motu corporali, qui primùm „ eſt receſſus a termino, ſecundùm autem „ eſt appropinquatio ad alium terminum, „ tertiùm eſt quies in termino — Quare ex principalis ſtudii, ſeu ſollicitudinis diſcrimine hujuſmodi diviſio, & denominatio habetur, & licet revera in quolibet ſtatu detur charitas, & augeatur, tamen horum ſtatuum, & graduum diſcretio ab ea principali intentione, cui incumbit, deſumitur; quam doctrinam didicit S. Doctor a D. Bernardo *de vita ſolitaria*, & quidquid hac de re dici poteſt, perſpicuè explicat; & quidquid objici, dilucide ſolvit.

Unde deſumitur denominatio gradus perfectionis.

226 Plerique Hæreticorum in eam devenerunt ſententiam, ut Epiſcopi, ſi Apoſtolorum ſanctitatem non æmulentur, ſi eas omnes non habeant conditiones, animique dotes, quas deſcribit Apoſtolus ad Titum *cap.* 1., & alibi, ſi quidquam terrenarum rerum poſſideant, dignitatem, & caracterem ſive Sacerdotalem, ſive Epiſcopalem nequaquam habeant. Sic Albigenſes, Apoſtolici, Waldenſes, aliique, verum impræſentiarum de hoc nullum diſſidium. Supponimus namque hæreſim hanc explodam, ubi diſputavimus, an obediendum ſit Dominis pravis, & an mali Miniſtri Sacramenta conficiant, & an liceat Cierfels habere bona temporalia. Nunc itaque inquirimus, an Epiſcopalis gradus ſecundum ſe ſit ſtatus perfectionis obligantis Epiſcopum ad excellentiora charitatis exereenda, quæ dotes ſunt, ac perfectioris ſtatus conditiones. In hac materia fuit error Beguinorum, hoc eſt quorumdam Pſeudofratrum Ordinis Minorum, qui docebant, quod ſtatus Fratrum Minorum eſt ſtatus perfectior ſtatu Epiſcoporum, & velut in duas dividebant Eccleſias, unam velut carnalem, & divitiis, & commodis affluentem, & in hac eſſe dicebant Papam, Epiſcopos, alioſque Miniſtros; alteram ſpiritualem decoram virtute, & ſanctitate conſpicuam, & in hac ipſi cum ſuis Sectatoribus deſcribebantur, hancque priori perfectiorem commendabant, immo hanc ſolam perfectam volebant. Apud Sanderum *hær.* 162., Turrecrematam *p.* 2. *lib.* 4. *ſumma de Eccleſia*, Guidonem *de hæreſibus titulo de Beguinis*, alioſque. Error hujuſmodi, unà cum ceteris damnatus reperitur Extrav. *Glorioſam* a Joanne XXII. emanatam, ſicut & Sectam a Clemente V. Ad dilucidationem igitur veritatis

Qui Sanctitatis gradus in Epiſcopis per Hæreticos.

Dicendum eſt ſtatum Epiſcopalem eſſe ſtatum perfectionis exereendæ. In hujuſce Concluſionis probatione non eſt a D. Thoma recedendum, qui rem hanc egregie verſat, & ab eo argumenta deſumenda ſunt univerſa.

227 PROB. igitur I. Epiſcopatus eſt ſtatus perfectionis; ſed non eſt ſtatus perfectionis acquirendæ; ergo exereendæ. Major explicatur, ex D. Thom. *Opuſc.* 18. *cap.* 15., *&* 2. 2. *q.* 184. *art.* 5. Status perfectionis eſt perpetua obligatio ad ea, quæ ſunt perfectionis cum aliqua ſolemnitate; unde ille eſt in ſtatu perfectionis, qui ſeipſum ſimpliciter propter Deum ſe ei perpetuò dicavit. Porro Epiſcopi ſe totaliter devoverant ad ea, quæ

Quinam dicatur in ſtatu perfectionis.

ſunt

sunt perfectionis, professionem facientes, qua obligantur ad curam gregis Christi; unde dicitur 1. Timoth. 6. v. 12. *Certa bonum certamen fidei; apprehende vitam aeternam, in qua vocatus es, & confessus bonam confessionem coram multis testibus*; & hoc quidem fit per solemnem consecrationem, justa illud 2. ad Timoth. 1. v. 6. *Resuscites gratiam Dei, qua est in te per impositionem manuum mearum*, quod intelligitur de gratia Episcopali secundum glossam, & inde fit, quod Servi efficiuntur in Christo, dicente Paulo Episcoporum nomine 2. ad Corinth. 4. v. 5. *Non enim praedicamus nos ipsos, sed Jesum Christum, nos autem Servos vestros per Jesum*; & hinc habemus minoris propositionis probationem: nam status perfectionis acquirendae est quaedam palestra, in qua homines instruuntur, ut perfectionem adipiscantur; sed status Episcopalis est velut fons, unde perfectio in alios defluat, quod aptis similitudinibus explicatur Matth. 5. v. 13. *Vos estis sal terrae, quod si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Vos estis lux mundi, non potest civitas abscondi supra montem posita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt*. Haec Apostolis dicta, affabre Episcopis, qui eorum sunt successores, conveniunt, & insimul aperte declarant statum Episcopalem fore perfectionis exercendae; hina apte colligit ibidem S. Thomas — Quod Episcopi „ debent esse sal in vita, & moribus, lux „ in doctrinis, & praedicationibus, civitas „ in praesidiis, lucerna in accensionibus —

228 PROB. II. Status, cui ex toto incumbit sublimiora, atque excellentiora charitatis erga proximum amplecti, dubio procul est status perfectionis exercendae; sed status Episcopalis est hujusmodi; ergo status est perfectionis exercendae, adeoque aliis perfectior. In majori non est immorandum. Tota enim perfectio in dilectione consistit, quae spectat sive quae sunt necessaria ad salutem, sive quae sunt consilii, & eo haec perfectior est, quo consilii opera sunt excellentiora; unde si ad haec perpetua obligatio accedat, jam plane status perfectionis habetur. Minor declaratur. Perfectio fraternae dilectionis, quae est divinae complementum charitatis in his, quae consilii sunt, juxta tria regulatur: primò, secundum extensionem, quatenus inimici non in communem tantum, sed etiam in particulari amore prosequuntur, & non solum implicite, sed etiam actu, ut extra casum necessitatis affectio in eos dirigatur, eis obsequendo, atque beneficia largiendo: secundo, attenditur juxta intensionem amoris, quatenus propter amatum cetera nihili fiunt, & in hoc excellens habetur latitudo, prout diversa sunt, quae elargiri possunt: exteriora proximis ministrari valent, ut legitur Cant. 8. v. 7. *Si dederit homo omnem substantiam domus sua pro dilectione, quasi nihil despiciet eam*; damna sustinere quis potest propter proximum, Proverb. 12. v. 26. *Qui negligit damnum propter amicum, justus est*, & hunc laudat Apost. ad Heb. 10. v. 34. *Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis*. In commodum fratrum vitam valet exponere, 1. Joan. 3. v. 16. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere*. Habetur itidem dilectio, si spiritualia distribuantur, vel ordinis inferioris, ut consulere dubitanti, ignorantem instruere, revocare errantem, Job 4. v. 3. *Ecce docuisti multos, & manus lassas roborasti: Vacillantes confirmaverunt sermones tui, & genua trementia confortasti*, vel superioris ordinis, ut doctrinam Divinorum tradere, Sacramenta administrare, ad Deum manuducere; ad Gal. 3. v. 5. *Qui ergo tribuit vobis spiritum, & operatur in vobis virtutes*. Atqui Episcopalis gradus hanc proximi expostulat dilectionem; munus quippe Episcopale est cura universae Ecclesiae sibi commissae, unde dicitur Act. 20. v. 8. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Porro haec cura talem exposcit perfectionem, ut Episcopus sit revera dispositus ad praedictos dilectionis gradus exercendos, & saepe numero talibus incumbere tenetur: in Ecclesia enim mali sunt, blasphemantes, persequentes, mordentes, contradicentes, & ideo dicitur Matth. 10. v. 16. *Ecce ego mitto vos, sicut oves in medio luporum. Sicut oves*, quia tenentur Episcopi patienter istorum sustinere contumelias, in medio eorum stare eis oportet, ut ipsos convertant, 1. ad Corinth. 4. v. 12. *Maledicimur, & benedicimus persecutionem patimur, & sustinemus: blasphemamur, & obsecramus*. Pastor est Episcopus, eaque propter oves deserere nequit, sed pro eorum salute debet corpus suum, & laboribus, & morti exponere: scriptum est enim Joan. 10. v. 11. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis*.

Tota perfectio in dilectione.

229 PROB. III. Status, qui ita aliis praecellit, ut qui in eo versatur, esse debeat mediator Deum inter, & homines, dubio procul est status perfectionis exercendae; atqui Gradus Episcopalis hujusmodi est; ergo. Min. habetur ad Heb. 5. v. 2. *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, qua sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis*: Episcopus enim ex officio est sequester pacis inter Deum, & homines, juxta Christi exemplar, qui Dei, & hominum mediator est, cujus figuram gerens Moyses Deut. 5. v. 5. dicebat: *Ego sequester, & medius fui inter Deum, & vos in tempore illo*. Unde precibus, obsecrationibus, oblationibus Deum placare debet, ac proinde dignum se reddere, ut exaudiatur, nec frustra *assumptus est ex hominibus*, ait Apostolus, nam ceteris debet eminere virtute, prudentia, sanctitate, ut dignior sit. Hinc Christus Joan. 21. a Petro, quem Pastorem constituere volebat, poposcit, an plus aliis diligeret, & hoc ter, ut excellentiorem innueret Praelatorum dilectionem. *In his, qua sunt ad Deum*, subdit, quia Episcopale munus Divinis incumbere debet, & non temporalibus, unde Timotheo Episcopo dicebat 2. Epist. cap. 2. v. 4. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*,

Episcopus mediator Dei, & hominum.

vibus, & 2. Corinth. 10. v. 4. de Apoſtolis: *Arma militia noſtra non ſunt carnalia*. Epiſcopus autem militat Deo, tanquam Dux, ideo pro hominibus conſtituitur.

230 PROB. IV. Ubi prærequiritur in ſubjecto perfectio magiſterii, eſt ſtatus perfectionis exercendæ; ſed ſtatus Pontificalis talis eſt; ergo. Explicatur minor. Pontificatus honor ſpirituale magiſterium eſt. 1. ad Timoth. 2. v. 7. *Poſitus ſum ego Prædicator, & Apoſtolus (veritatem dico non mentior) Doctor gentium in fide, & veritate*. Hinc S. Dionyſius *cap. 5. Eccleſiaſtica Hierarchia* dicit -- Quod Ordo Epiſcoporum eſt perfe-
„ ctivus -- & clarius 1. Petri 5. v. 2. *Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei*, & 1. Corinth. 10. v. 33. *Sicut & ego per omnia omnibus placeo, non quærens, quod mihi utile eſt, ſed quod multis, ut ſalvi fiant*, Malachiæ 2. v. 7. *Labia enim Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt*, Matth. 5. v. 14. *Vos eſtis lux mundi; non poteſt civitas abſcondi ſupra montem poſita, neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo ſunt*, ut igitur quis ad hæc idoneus reperiatur, præcellentem perfectionem præhabeat, neceſſe eſt; nam ut dicit Dionyſius 3. *Cæleſtis Hierarch.* purgativos ordines oportet ex abundantia purgationis aliis tradere de propria caſtitate; & D. Thom. *cap. 19. Opuſc.* 18. habet -- Ridiculum autem eſt perfectionis
„ magiſterium fieri qui perfectionem per ex-
„ perimentum non novit -- eaque propter Num. 11. v. 17. *Auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis*, dixit Dominus ad Moyſem Principem populi, quia abundare ita debet copiâ ſpiritualis perfectionis Epiſcopus, ut ſibi, & aliis ſufficiat, quapropter optime argumentatur Angelicus *cap. 17. præcit. Opuſc.* -- Ma-

Epiſcopus ut alios perficiat perfectus ſit.

„ nifeſtum eſt autem majorem perfectionem
„ requiri ad hoc quod aliis perfectionem
„ aliquis tribuat, quam ad hoc quod aliquis
„ in ſe ipſo perfectus ſit; ſicut majus eſt
„ poſſe facere aliquem talem, quam eſſe ta-
„ lem, & omnis cauſa potior eſt ſuo effe-
„ ctu. Relinquitur ergo Epiſcopalem ſta-
„ tum, majoris perfectionis eſſe, quam ſit
„ ſtatus cujuſcumque Religionis -- Unde palam fit graviorem eſſe Epiſcopalem obligationem obligatione Religionis.

231 PROB. V. Status, qui in ſubjecto illum profitentem exigit perfectionem, quæ debet deſervire ut regula, ut forma, ut exemplar aliorum, certò certius eſt ſtatus perfectionis exercendæ, & major ſtatu perfectionis acquirendæ; regula enim eſt in ſe recta, & perfectior regulato; atqui ſtatus Epiſcopalis hujus eſt conditionis; ergo. Minor habetur 1. Petri 5. v. 2., & 3. *Paſcite, qui in vobis eſt gregem Dei, providentes non coacte, ſed ſpontanee ſecundum Deum; neque turpis lucri gratiâ, ſed voluntarie neque ut dominantes in cleris, ſed forma facti gregis ex animo*. In hiſce verbis luce clarius oſtenditur ſublimitas Epiſcopalis perfectionis, ut ſubditorum perfectum evadat exemplum, & inſimul conditiones traduntur ad hoc requiſitæ. Forma debet eſſe Prælatus, qua ſubditi infor-

Epiſcopus gregis forma, & exemplar.

mentur & ſalutaria mente, & ſpiritu conci-
A piant; ſicut ad aſpectus virgarum oves Jacob concipiebant ſecundum quos videbant colores, inquit S. Thomas adjiciens -- Sed
„ quomodo poſſent alios formare, qui in
„ ſeipſis ſunt informes, & monſtruoſi? Hinc Apoſtoli, quorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi, ſe aliorum regulam offerebant, dicente Paulo ad Phil. 3. v. 17. *Imitatores mei eſtote fratres, & obſervate eos, qui ita ambulant, ſicut habetis formam noſtram*. Paſcite gregem, non voſmetipſos, ſicut illi, quibus iraſcitur Deus. Ezechielis 34. v. 2. *Væ Paſtoribus Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos; nonne greges a Paſtoribus paſcuntur? Lac comede-*
B *batis, & lanis operiebamini, & quod craſſum erat occidebatis; gregem autem meum non paſcebatis*. Paſcite verbo, exemplo, & ſpirituali ſubſidio, & ideo ter dictum eſt Petro *Paſce oves meas*. Ejus muneris eſt ſpiritu infirmos conſolidare, ægrotos ſanare, vulneratos alligare, errantes reducere, ignorantes inſtruere, ſanos conſervare, bonos promovere, & quidquid ad ſalutem neceſſarium eſt providere ſubſidiis: unde v. 4. per Prophetam graviſſime conquæritur Deus, & ſeveriſſime punit paſtores. *Quod infirmum fuit, non ſolidaſtis, & quod ægrotum, non ſanaſtis, & quod confractum eſt, non alligaſtis, &*
C *quod abjectum eſt, non reduxiſtis, & quod perierat, non quæſiſtis, ſed cum auſteritate imperabatis eis, & cum potentia*. Epiſcopalis enim gradus non eſt dominationis, ſed humilis adminiſtrationis; *Reges gentium dominantur eorum; vos autem non ſic. Non veni miniſtrari, ſed miniſtrare*, dicebat Apoſtolis Veritatis Magiſter. Dignitas Pontificalis non eſt negotiationis officium, non turpis lucri gratiâ adoptanda; abſit quæſtus amor, nec honoris appetitus animum moveat; quæ Dei ſunt, exquirat, Divina, & quidem ex animo, peragit. Ad quod ſumma in Prælato exigitur perfectio, propter quod inquit D. Tho-
D mas *Quodlib. 3. q. 4. art. 9.* -- Charitatem,
„ per quam aliquis eſt idoneus ad officium
„ Paſtorale non poteſt aliquis certo ſcire ſe
„ habere, & ideo ſemper eſt vitioſum Pon-
„ tificatum petere -- & Paulus Apoſtolus ad Titum 1. v. 7. *Oportet enim Epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum, non iracundum, non vinolentum, non percuſſorem, non turpis lucri cupidum, ſed hoſpitalem, benignum, ſobrium, juſtum, ſanctum, continentem, amplectentem eum, qui ſecundum doctrinam eſt fidelem ſermonem, ut potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere. Oportet*, inquit,
E quia taliter eſſe debet, ut ſuo munere fungatur, ut palam fit illa cauſali, *Ut potens ſit*. Eaſdem, immo & excellentiores exigit conditiones, 1. ad Timoth. 3. v. 2. *Oportet ergo Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe &c.*, & hoc propter exempli neceſſitatem, & v. 7. *Oportet autem illum & teſtimonium habere bonum ab iis &c.*, ubi D Thom. *lect.* 1. concludit Epiſcopatum non eſſe appetendum -- Quia Præ-
„ latus ſecundum gradum, & convenien-
„ tiam debet omnes alios excedere in con-
„ verſatione, & contemplatione; itaut in
„ reſpectu ſui alii ſint grex: & hanc ido-
„ neita-

,, neitatem de se præsumere est maximæ su- ,, perbiæ -- Hac de causa *Onus Angelicis humeris formidandum* vocat Tridentinum Ecclesiarum regimen *Sess. 6. cap. 1. de Reformatione*, quia ovium custodiæ ita incumbere debent, quod harum sanguinem de Pastorum manibus exquiret Deus, si quæ pereat vel ignorantia, negligentiave, vel pravo ipsorum exemplo -- Cum certissimum sit (*inquit* ,, *laudata Synodus ubi supra*) non admitti ,, Pastoris excusationem, si lupus oves co- ,, medit, & Pastor nescit -- Ob hoc dicit Chrysost. *hom. ult. ad Heb.* -- Omnium quos ,, regis, mulierum, & virorum, & puero- ,, rum a te reddenda est ratio, & tanto igni ,, caput tuum subjicis ? miror an fieri possit, ,, ut aliquis ea rectoribus sit salvus -- Similia tradunt reliqui Patres; quibus compertum fit Episcopatum fore statum exercendæ perfectionis.

232 Quare S. Dionysius *de Eccles. Hierarchia cap.* 5. de Episcopatu habet -- Pon- ,, tificum ordo sacratior : primus est Divina ,, speculantium ordinum, idemque est sum- ,, mus, & ultimus . . . Est igitur Pontifi- ,, calis ordo, qui consummanti virtute suf- ,, fultus, perficientia quæque Hierarchiæ ,, præcipuo, & proprio peragit munere -- Hæc consonant his, quæ postmodum tradidit *Trident. Sess.* 23. *cap.* 4., ubi Episcopatum affirmat primum gradum Hierarchiæ, & *Sess.* 24. *de Reformatione cap.* 1. habet -- Multò ,, magis elaborandum est, ut in electione ,, ejus, qui supra omnes gradus constituitur, ,, non erretur; nam totius familiæ Domini ,, status, & ordo nutabit, si quod requiri- ,, tur in corpore, non inveniatur in capite -- Innocentius III. *Can. Ex multa de voto* ait -- ,, Episcopi, qui, sicut dignitate præcellunt, ,, sic & Religionis debent aliis præeminere -- & Symmachus *Epist. ad Laurentium Mediol.* prius diacrat -- Vilissimis comparandus est, ,, nisi præcellat scientia, & sanctitate, qui ,, est honore præstantior -- Episcopi Ægyptiorum *in Epist. ad Felicem II.* habent -- Et ,, super fundamentum tuum Ecclesiæ colum- ,, næ, idest Episcopi, qui Ecclesiam susti- ,, nere, & propriis humeris portare debent, ,, ibi sunt confirmatæ -- Ad Episcoporum reverentiam provocans Mauritium imperatorem S. Gregorius *lib.* 4. *Epist.* 31. eam assumit rationem -- Nam in Divinis eloquiis ,, aliquando Sacerdotes Dii, aliquando An- ,, geli vocantur -- Et prosequitur allegare Scripturas. In Clement. *lib.* 5. *tit.* 8. *de pœnis cap.* 1. §. 2. decernitur gravior pœna pro offensione Episcoporum nam -- Ex dignitate ,, offensi pœna metiri deceat offendentis; ,, Episcopi enim dicuntur Sanctissimi, Chri- ,, sti legati existunt, spirituales sunt Patres, ,, nostrique fratres, & Coepiscopi, colum- ,, næ comprobantur Ecclesiæ -- Hisce nominibus sæpe honorantur in Epistolis, sicut & in primis Ecclesiæ Conciliis, ut inde innotescat Episcopalem statum esse perfectionis, non qualiscumque, sed excellentioris gradus: sicut enim nulla est dignitas major Pontificali, nullusque gradus sublimior in Ecclesia, ita nulla est obligatio major, nulla major sanctitatis necessitas -- Ne sit honor ,, sublimis, & vita deformis, ne sit Deifica ,, professio, & illicita actio; ne sit Religio- ,, sus amictus, & irreligiosus provectus -- inquit S. Ambr. *cap.* 3. *lib. de dignitate Sacerdotali*.

SOLVUNTUR ARGUMENTA BEGUINORUM.

233 OBJIC. I. Simplex ministerium non pertinet ad statum perfectionis; sed Episcopatus est simplex ministerium; ergo non est status perfectionis, & multo minus exercendæ. Major declaratur. Simplex ministerium pertinet ad gratiam gratis datam, status perfectionis ad gratiam gratum facientem, quia perficit subjectum, unde tantum distat a perfectionis statu, quantum minoris est æstimationis gratia gratis data, quam gratum faciens. Min. habetur ad Ephes. 4. *Alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii*; & alibi similia.

RESP. Neg. maj. Licet enim Episcopatus ad aliorum ordinetur salutem, non est tamen simplex, & nudum ministerium, nec simpliciter gratia gratis data; siquidem est gradus permanens in Ecclesia, per specialem constitutus consecrationem, ordinariam potestatem habens in subditos; porro hæc ad aliorum bonum ordinatio est itidem ipsiusmet subjecti perfectiva, sive quia præexigit in eo sanctitatem, & ad eam exercendam obligat, sive quia alios ad perfectionem nequit excitare, nisi per excellentes virtutum actus, & per sanctiora exercitia, ex quibus fructus, & spirituale incrementum in ipsam Episcopi personam redundant. Chrysost. *lib.* 3. *de Sacerdotio* dicit -- Episcopum ,, certè convenit, & studio acri, & perpe- ,, tua vitæ continentia tanquam adamanti- ,, nis armis circumseptum, quoquoversus ,, circumspicere -- Unde *lib.* 6. fatetur illis multò majorem vitæ integritatem fore necessariam, quam Religiosis, & Justinianus *leg.* 42. eorum vitam debere esse puram, & incorruptam affirmat.

Episcopi perfectio tum ad se, tum ad alios ordinatur.

234 DICES. De ratione status perfectionis est immobilitas permanendi in eo; atqui Episcopatus hujusmodi non habet immobilitatem: etenim quoad curam pastoralem, cui adnexa est obligatio exercendi heroica, dimitti potest, & aliàs character hanc obligationem non inducit; est namque tantummodo potestas quoidam exercendi hierarchicos actus, puta Ordinationem Ministrorum, Ecclesiarum consecrationem, & similes.

Instantia gravem habet difficultatem inter Doctores controversam, videlicet, qualis sit indissolubilitas Episcopalis vinculi cum sua Ecclesia. Putat Vasquez cum aliis *in* 3. *part. Disput.* 241. *tom.* 3. eam indissolubilitatem fore juris Divini positivi, quatenus posita Divina institutione Episcopatus, hoc ipso quod quis in Episcopum alicujus Ecclesiæ assumitur, oritur vinculum indissolubile juris Divini: fundamentum desumit ea doctrina *Can. Inter corporalia de translat. Episc.*, ubi

Episcopus quo pacto Ecclesiæ sponsus.

ubi postquam dixit vincula spiritualia difficilius solvi, quam corporalia, habet Innocentius III. -- Cum ergo fortius sit spirituale „ vinculum, quam carnale, dubitari non „ debet, quin Omnipotens Deus spirituale „ conjugium, quod est inter Episcopum, & „ Ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit „ dissolvendum, qui dissolutionem etiam „ carnalis conjugii, quod est inter virum, „ & fœminam, suo tantum judicio reservaverit, præcipiens, ut quos Deus conjunxit homo non separet: non enim humana, „ sed potius Divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem, „ depositionem, aut cessionem auctoritate „ Romani Pontificis (quem constat esse Vicarium Jesu Christi) Episcopus ab Ecclesia removetur -- quod repetitur *Can. Licet* sub eodem titulo -- Sicut legitimi matrimo„nii vinculum, quod est inter virum, & „ uaurem, homo dissolvere nequit, Domi„no dicente in Evangelio: quos Deus conjunxit, homo non separet; sic & spirituale „ fœdus conjugii, quod est inter Episcopum, & Ecclesiam, quod in electione „ initiatum, ratum in Confirmatione, & „ Consecratione intelligitur consummatum, „ sine illius auctoritate solvi non potest, qui „ Successor est Petri, & Vicarius Jesu Christi -- quibus satis clare videtur indicari Divini juris vinculum esse.

Spirituale Conjugium Episcoporum Ecclesiis unde solubile.

235 Suarez cum aliis *tom. 3. de Relig. lib. 1. de statu perfectionis cap. 16.* contendit non esse juris Divini, & movetur, quod renuntiatio absoluta Episcopatus absque translatione Divino juri nequaquam adversatur, cum *Cap. Nisi cum pridem* prohibetur, ut non fiat absque licentia Romani Pontificis, nulla facta mentione Divini juris, proindeque obligatio hujusce juris non erit, & quidem I. Quia hujusmodi renunciationes frequenter fiunt, & acceptantur, causis non semper ea gravioribus occurrentibus, quod non posset fieri, si obligatio juris esset Divini, in quo dispensatio raro, & ex gravi causa facienda est. II. Non est contra Divinum jus, quod ab initio aliquis consecretur in Episcopum absque titulo, atque obligatione, ut quandoque factum est. III. Facile translationes fiunt sine gravi causa, & solum præcipitur, ne fiant contra præscripta Majorum, sicut videre est in Concilio Antiocheno *cap. 21.* ne fiant sine aliqua causa, quæ quandoque est sola particularis utilitas. IV. Paritas corporalis conjugii non est ad æqualitatem accipienda; siquidem uni Episcopo datur quandoque duplex Ecclesia, secus uni viro duplex sponsa; unus Episcopus, si unam Ecclesiam relinquit, aliam potest assumere, secus in conjugio corporali; unus Episcopus dimittit Ecclesiam, quæ alteri traditur, nullâ sibi retentâ, secùs in humano matrimonio; concludit itaque dictum Innocentii, nempe jure Divino dispensationem reservari Romano Pontifici, intelligendum esse radicaliter, quatenus auctoritas Sedis Apostolicæ a Deo promanat, non autem quod proximo jure Divina sit.

236 Sanctus Thomas, quem aliqui sequuntur, ut Soto *lib. 10. de justitia quæst. 2. art. 4.*, Waldensis *tom. 3. doctrinalis fidei lib. 3. tit. 2. cap. 17.* videtur sentire, quod immobilitas Episcopalis oriatur ex voto perpetuo solemni, sicut immobilitas Monachalis: id habet expresse *2. 2. quæst. 189. art. 7.* illis -- Obligari autem voto perpetuo, & solemni „ ad vacandum divinis obsequiis competit „ propriè Episcopis, & Religiosis, Presby„teri autem Curati, & Archidiaconi non „ obligantur voto perpetuo, & solemni ad „ curam animarum retinendam, sicut ad hoc „ obligantur Episcopi -- Et Episcopos se obligare cum quadam solemnitate sæpe docet, ut *quæst. 184. art. 4. 5., & 8. quæst. 185. art. 4., Opusc. 18.*, & alibi parificans cum statu Religioso, cujus professionem docet celebrari quadam solemnitate, & voto perpetuo: affirmatque solemnitatem, & perpetuam obligationem esse necessariam, & essentialem ad constituendum statum perfectionis, docet insuper ad Papam solum spectare dispensationem voti Episcopalis verbis immediate sequentibus ad citata, *& art. 4. q. 185.* habet — Soli enim Papæ licet dispensare in „ voto perpetuo, quo quia se ad curam „ subditorum adstrinxit Episcopatum susci„piens — Cajetanus in suis Commentariis vult, quod non loquatur S. Doctor de voto propriè dicto, nullibi enim certa legitime formula hujusmodi voti, nec ullibi traditur jus obligans, sicut nec explicite in usu est sive in electione, sive in consecratione; fit quidem fidei professio, & quædam juramenta humana pro conservandis Ecclesiæ juribus, pro fideli administratione bonorum, & pro similibus, nunquam tamen votum formaliter elicitur, quare immobilitas Pontificalis oritur ex impositione ipsiusmet officii, obligantis personam ad permanendum in suscepto statu, eumque spontanea voluntate non dimittendum; oritur ex pactu electum inter, & eligentes, quo mutuis officiis sibi spondent; oritur ex quadam specie contractus voluntarie adoptati, quo Ecclesia se obligat ad sustentandum Episcopum alimentorum subsidio, ut ab eo alimentum Sacramentorum recipiat, firmatur autem ultimatè auctoritate juris Canonici: porro hæc immobilitas sufficit ad constituendum perfectionis statum, ad quem non requiritur obligatio major morali.

Indissolubilitas Episcoporum inter, & Ecclesiam ex voto.

INSTABIS. Perfectio status mensuratur penès perfectionem obligationis firmantis statum; sed firmitas obligationis Episcopalis est minor Regulari; nam illa est per Papam dispensabilis, hæc autem non; ergo status Episcopalis non est regulari perfectior.

RESP. min. non esse certam quoad secundam partem; Canonistarum namque doctrina est vota Religiosa esse dispensabilia per Papam, quam nonnulli ex Theologis adoptarunt, verum stante sententia negante, major negatur. Non enim perfectio status mensuratur penès firmitatem obligantem ad perseverandum in eo, sed penès obligationem operum exercendorum in suscepto statu; hæc verò perfectiora sunt Episcopalia, quam Regularia, & taliter quod requirunt Episcopum purgatum, ut docet S. Gregorius in Pastorali. Hinc S. Thom. *2. 2. quæst. 185. art.*

art. 1. *ad* 1. ait -- Requiritur autem, ut sit „ perfectus aliquis ad hoc, quod possit alios „ ad perfectionem adducere, quod non „ præexigitur ab eo, qui debet ad perfectio- „ nem adduci -- Episcopi ad perfectionem adducunt, adducuntur Religiosi.

237 OBJIC. II. Tantò minus est perfectus Episcopalis status ad Regularem, quantò charitas proximi minus excedit charitatem Dei; a perfectione enim charitatis, quæ est forma, desumitur perfectio status; sed status Episcopalis ordinatur ad charitatem proximi, Regularis ad charitatem Dei. Episcopatus enim, teste Augustino *lib.* 19. *de Civitate Dei cap.* 19. -- Nomen est operis, „ non honoris; Græcum est enim, atque „ inde ductum vocabulum, quod ille qui „ præficitur eis, quibus præficitur, superin- „ tendit, curam eorum scilicet gerens -- ergo.

Charitatis perfectio ad alios extenditur.

RESP. Charitas proximi præcisivè, & secundum se accepta comparata ad charitatem Dei est minus perfecta, quam ipsa charitas Dei, sed si ex abundantia charitatis Dei dimanet, constituit quid melius. Porro charitas proximi, ad quam ordinatur Episcopatus, est ex abundantia charitatis Dei, unde dicit Apostolus 2. Corinth. 5. v. 14. *Charitas Christi urget nos*, videlicet ad procurandam salutem proximorum ex officio Apostolatus, urgere asserimr, quia studium dilectionis proximi ex studio dilectionis Dei habetur. Ad Rom. 9. postquam magnitudinem charitatis suæ erga Deum declaravit, ita quod nihil poterat ipsum a Dei amore separare, subdit cap. 10. v. 3. *Optabam ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis*. Pro conversione Judæorum, & Gentilium paratus erat privari ad tempus æternâ felicitate; quia ex abundantia divinæ charitatis difluebat charitas proximi. Antequam Christus Petrum Ecclesiæ præsignaret, ter petiit an ipsum diligeret? ut ceteros instrueret, dilectionem ad fratres exundare debere ex charitate Dei; per formam igitur perfectiorem constituitur status Episcopalis, quam Regularis.

238 DICES. Vita contemplativa est simpliciter activâ perfectior, magisque ex suo genere meritoria; sed status Pontificalis per se ordinatur ad vitam activam, Regularis ad contemplationem; ergo ille non est isto perfectior. Majorem probat S. Thomas 2. 2. *quæst.* 182. *art.* 1. octo rationibus ex Philosopho deductis, quæ continentur Psal. 26. v. 4. *Unam petii a Domino hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, ut videam voluptatem Domini*. Prima ratio in eo est, quod vita contemplativa paucioribus indiget, quam activa; unde dicitur *Martha Martha sollicita es, & turbaris erga plurima*: & hæc clare innuitur, dum dicitur *Unam petii*, cui respondet illud Christi: *Porro unum est necessarium*. Secunda. Vita contemplativa magis propter se diligitur, activa ad aliud ordinatur, & ideo sollicitè expetitur. *Hanc requiram*. Tertia. Contemplativa in quiete, & vacatione quadam consistit: *Vacate, & videte*, & ideo Maria sedebat secus pedes Domini, & hinc *Ut inhabitem*. Quarta. Contemplativa est secundum Divina, activa difluit ad humana, & ideo subdit: *In domo Domini*. Quinta. Illa est magis diuturna: *Omnibus diebus*. Sexta & potissima. Contemplativa homini competit secundùm optimum, quod est in ipso, videlicet secundum partem intellectivam, & versatur circa objecta intelligibilia, activa autem occupat etiam vires inferiores, quæ sunt communes brutis, & exteriora respicit, & propter hoc dicitur: *Ut videam*. Septima. Prima majorem habet delectationem, quam altera, ea propter Magdalena jucundabatur, turbabatur Martha: *Voluptatem*, non qualemcumque, sed *Domini*, quæ est æterna, & ob hoc dicebat Augustinus *de verb. Domini Serm.* 27. -- Non tu malam, sed illa meliorem. Audi, unde meliorem? quia non „ auferetur ab ea; a te autem auferetur ali- „ quando opus necessitatis; æterna est dul- „ cedo veritatis -- & hæc est octava ratio; ex his palam fit vitam contemplativam magis fore meritoriam, ut probat S. Doctor *art.* 2., quia immediatius, & directius pertinet ad dilectionem Dei: dicente Augustino *lib.* 19. *de Civit. Dei cap.* 19. -- Otium san- „ ctum quærit charitas veritatis -- Minor indubia est, & patet illo Marci ultimo: *Prædicate Evangelium*, quod præcipuum munus esse Episcoporum declarat Trident. *Sess.* 5. *cap.* 2., *Sess.* 24. *cap.* 4., & in Pontificali Romano in Consecratione Episcopi interpretatio Scripturæ, quam fidelibus proponit, dicitur propria ipsius, & in VII. Synodo habetur *cap.* 2. *post actionem* 7. -- Substantia „ Summi Sacerdotis nostri sunt eloquia di- „ vinitus tradita, idest vera Scripturarum „ Divinarum disciplina --

RESP. Concessa maj., quam non omnes concedent, dist. min. Status Pontificalis ordinatur ad vitam activam velut ex redundantia vitæ contemplativæ, conceditur, abstractivè, & absolutè negatur; etenim quod aliis tradit, ex contemplationis radice eructare debet Episcopus; haurire ex Deo debet, quod subditis porrigit. Origenes *hom.* 6. *in Levit.* -- Hæc duo sunt Pontificis opera, „ ut aut a Deo discat legendo Scripturas „ Divinas, & sæpiùs meditando, aut po- „ pulum doceat, sed illa doceat, quæ ipse „ a Deo didicerit -- & Gregorius *hom.* 5. *in Ezechielem* fatetur, quod de perfectis viris redeuntibus ex Divina contemplatione dicitur -- Memoriam suavitatis tuæ eructabunt -- & in Pastorali *part.* 2. *cap.* 1. -- Sit, supple „ Præsul, actione præcipuus . . præ cunctis „ contemplatione suspensus . . . internorum „ curam in exteriorum occupatione non mi- „ nuens, exteriorum providentiam interiorum „ sollicitudine non relinquens -- Illuminandi officium Episcopis competit. Porro non nisi accenso lumine, aliis prælucet lucerna, & ignis charitatis erga proximum non nisi ex contemplatione Divinorum pabulum accipit: *Et in meditatione mea exardescet ignis*, hinc Concil. Tolet. XI. *cap.* 2. de Episcopo habet -- Quantum quis præcelsi culmi- „ nis obtinet locum, tanto necesse est præ- „ cedat ceteros gratiâ meritorum, ut in eo „ quod præsidet singulis, singulariter orne- „ tur eminentiâ sanctitatis, habens semper

„ in ore gladium veritatis, & in opere efficientiam luminis — D. Thom. *Opusc.* 18. *cap.* 18. — Oportet ipsum, & in actione præ„ cellere . . . & in contemplatione præci„ puum esse, ut ex Deo hauriat, quod ho„ minibus tradat — & 1. ad Timoth. cap. 3. lect. 1. habet — Quia Prælatus secundum „ gradum, & convenientiam debet omnes „ alios excedere in conversatione, & con„ templatione, itaut respectu sui alii sint „ grea —

239 INSTABIS. Status Religiosus contemplativam insimul, & activam complectitur vitam: plures namque Religiosi ex instituto tenentur prædicare, docere populum, Gentibus defferre Evangelium; ergo perperam dicitur, quod status Pontificalis sit Regulari perfectior.

RESP. Regulares illa non exequuntur munia ordinario, & intrinseco jure, sicut Episcopi, sed delegato, & privilegiato, subordinatoque juri Episcoporum, ac proinde longe magis præstat in Prælatis, quam in Regularibus. Insuper Episcopi potestate Ordinis actiones exercent Hierarchicas, easque sublimissimas, quas neutiquam peragere valent Regulares, & potestate jurisdictionis jus competit, dum ad Concilia conveniunt, fidei dogmata definiendi.

240 OBJIC. III. Status perfectionis non stat cum possessione divitiarum, dicente Scriptura Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes*. Sed Episcopi divitias possident; ergo.

RESP. Abdicatio divitiarum, alia est realis, alia affectiva, illa ad perfectionem se habet solum ut instrumentum, & dispositio: essentialis est altera: Episcopi Ecclesiasticos possident reditus, non quidem ut Domini, sed ut Œconomi, & dispensatores, affective autem tenentur eos abrenunciare, quatenus parati esse debent omnia pro salute ovium contemnere, & revera, cum urget necessitas, id exequi: unde Greg. *hom.* 14. *in Evang.* In illud *Ego sum Pastor bonus* de Episcopis habet — Primum nobis est exte„ riora nostra misericorditer ovibus ejus im„ pendere; postremum verò si necesse sit, „ etiam mortem nostram pro eisdem ovibus „ ministrare . . . qui non dat pro ovibus „ substantiam suam, quando pro his daturus „ est animam suam? — Et D. Thomas *Opusc.* 18. *cap.* 18. idem docet, & ubique, ubi hac de re occurrit sermo.

241 DICES. Episcopi non solum divitias possident sub munere dispensatoris, sicut Prælati Regularium, sed titulo veri dominii, cum bonorum Patrimonialium veri sint Domini, & ex Ecclesiasticis plerosque fructus faciunt suos; sed hoc genus possessionis pugnat directè cum statu perfectionis, in gradu saltem sublimiori; deficit enim ab ea perfectione, quam habet status abrenunciantium tale dominium; ergo absolutè propugnari nequit Episcopatum perfectiorem fore statu Religiosorum.

Asserunt nonnulli nequaquam hujusmodi dominium adversari perfectioni, grave siquidem involvit onus; Episcopi namque, quibus patrimonialia bona sufficiunt, Ecclesiasticis uti non possunt, & qui primis carent, ex aliis uti non possint, nisi pro frugali, & modesta sustentatione; cetera verò in pios usus erogare tenentur. Aptior tamen ea est solutio, quam supra innuimus, videlicet materialem abdicationem non pertinere ad intrinseca perfectionis, sed solam affectivam, quæ utique adesse potest in possidentibus, & ideo dixit Christus pauperes fore beatos, sed qui tales sunt spiritu; animus sincere paratus ad realiter abdicanda bona, ubi opus erit, pro Domino, & pro ovibus, sufficit ad status perfectionem, quod nobis declaravit Paulus ad Phil. 4. v. 12. *Scio abundare, & penuriam pati*, quibus palam fit animi promptitudo ad dimittenda bona. *Dist.* 41. *cap.* 4. dicitur — „ Quod dicit Dominus in Evangelio (*Justi„ ficata est Sapientia ab omnibus filiis suis*) „ ostendit filios sapientiæ intelligere nec in „ abstinendo, nec in manducando esse justi„ tiam, sed in æquitate tolerandi inopiam — Si Religiosus cilicinas induens vestes, rusticoque inhabitans cubiculo, desideriis serica indumenta affectet, & peristromatibus ornata palatia concupiscat, si fabas comedens, satiari perdicibus optet, Evangelicus pauper non est, sic ex adverso, ut optime docet S. Prosper relatus *eadem dist. cap.* 2. — Nec „ delitiæ quælibet, si absque desiderio per„ cipiantur, officiunt, & viles cibi plerum„ que abstinentiæ profectum, si appetenter „ accipiantur, impediunt; hinc est quod „ S. David aquæ in se concupiscentiam ca„ stigavit, atque eam sibi a suis oblatam, „ ne desiderio suo ex ea satisfacere videretur, „ effudit: Sancto Eliæ perceptio carnium „ non concupita, non nocuit — Verùm quidem est abrenuntiationem realem ad concipiendam, efformandam, & conservandam affectivam abrenunciationem apte deservire; & ex adverso realem divitiarum possessionem rarò sine affectu haberi.

242 INSTABIS. Quia Apostoli erant in statu perfectionis, etiam realem abdicationem habuerunt, sed Episcopi ipsam non habent; ergo non succedunt in statu perfectionis. Maj. hab. Matth. 10. *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam*; quibus nuda satis paupertas indicatur.

RESP. Ut in prima Controversia notavimus Apostoli votis, quibus ligantur Religiosi, erant adstricti, ea propter rerum omnium carebant Dominio; deinde hæc dixit Apostolis quando primò misit ad instruendos Judæos, quorum mos erat alere Prædicatores; cum verò post passionem eis Gentium conversionem præcepit, permisit ut aliquid ad usum haberent. Hinc Lucæ 22. quærit ab eis: *Quando misi vos sine sacculo, & pera, & calceamentis, nunquid aliquid defuit vobis?* Et respondentibus: nihil: subdit v. 36. *Sed nunc qui habet sacculum, tollat & peram*. Quibus instruere Ecclesiæ Ministros voluit, non solum licere eis aliquid ad nutrimentum habere, sed etiam ad pauperum levamen, quorum Partes sunt. Ubi etiam advertendum est, quod sacculum dixit Christus non saccum, ut intelligant, paucis debere con-

tentos

tentos esse, quodque superest in peram reponendum pro pauperibus; Patres enim filiis thesaurizant. Hac vivendi ratione Athanasius, Basilius, Chrysostomus, Cyrillus, Nazianzenus, Carolus Borromeus, Franciscus Salesius, & plerique alii Episcopi ad excelsum Sanctitatis gradum pervenerunt.

243 OBJIC. IV. Si Episcopatus esset exercendæ perfectionis status, votum de non ambiendo nullum foret; sed hoc videtur erroneum; ergo non est status perfectionis exercendæ. Maj. prob. I. Votum quod opponitur majori bono, nullum est; sed hoc votum esset hujusmodi: siquidem status Episcopalis est perfectior Regulari, & alias compertum est, quod Regularis, petita a Superiore venia, licet non obtenta, transire potest ad arctiorem, Episcopus autem absque expressa Papæ facultate transire nequit ad statum perfectissimum, & arctissimum Religionis, ut habetur cap. *Licet de translatione*, & cap. *Nisi cum pridem de renunciatione*. II. Matth. 16. Dum Christus dixit Petro: *Tibi dabo claves*: ipsum, ut Patribus placet, totius Ecclesiæ Episcopum inauguravit; sed nisi opus esset perfectum, & optimum, Christus ad tale munus illum non elegisset; ergo qui per votum ei adversatur, nihil agit. III. Votum, quod communi spirituali bono opponitur, non tenet, cum Spiritui Sancto ad sanctiora excitanti obicem ponat; atqui perfectio essentialis Episcopatus tendit ad commune spirituale populorum incrementum; ergo. IV. In cap. *Unico dist.* 85. Jubet Gregorius inquirere, an quidem Florentius Archidiaconus in Episcopum Anconitanum electus se adstrinxisset juramento non ascendendi; sed ad hanc inquisitionem non devenisset, si votum, seù juramentum teneret; ergo. V. Sicut ad Episcopatum magna requiritur perfectio, ita etiam ad Sacerdotium, sed votum de non suscipiendo Sacerdotio non tenet, ut docet S. Thomas 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 7. *ad* 2.; ergo.

DEFENDITUR VOTUM DE NON AMBIENDO.

ANtonius Volpi *resolut. morali* 199. ob præcitata momenta propugnat votum de non ascendendo ad Episcopatum nequaquam obligare, atque insimul docet licitum esse Episcopatum procurare, si præcipue ad Populorum salutem exoptetur, quamvis inde honor sequatur, atque invalidum votum deprædicat, immo reum facit, qui oblatum refugit Episcopatum. In eandem sententiam nonnullos convenire affirmat. Prædicta fortius urget, si votum taliter fiat, quod non sit quis acceptaturus Episcopatum, nisi superioris adstringatur præcepto; nam Patres ad unum omnes perpetui sunt in astruendo melius fore simplici verbo Prælati obtemperare, quam expectare præceptum; & sane quoties majus obsequium præstatur Deo, acceptando Episcopatum, quam recusando? unde indubie perfectioni repugnat, se tali vinculo adstringi, ut a præcepto dependeat: quod si de ferventioribus, atque doctioribus Religiosis sermo instituatur, multò magis votum hocce inane dicendum est: directè enim Ecclesiæ intentioni, & bono communi adversari censendum est, nam intendit Ecclesia, quod doctiores, & sanctiores assumantur, vult itidem, quod hi magis communi bono, quam inferioribus ministeriis incumbant, ut habetur cap. *Licet de Regularibus* -- Sicut majus bonum minori præ„ponitur, ita communis utilitas speciali „utilitati præfertur -- Hæc, quæ pugnant contra votum de non ambiendo Episcopatum, proportionaliter urgent contra votum non ambiendi Regulares, & Monachales Prælationes, cum etiam istæ circa commune Regularis observantiæ bonum versentur, & in Prælatis major sanctitas exquiratur. Prælatio hujusmodi magis habet de munere Marthæ, quam subjectio: porro cap. *Nisi cum pridem de Renunc.* ponitur ratio quia activa — Est magis utilis: cum in fœcunditate so„bolis lippitudo Liæ Rachelis pulchritudini „sit prælata -- ac proinde majori utilitati opponitur votum.

244 RESP. Doctrina hujusmodi male audienda est, nulloque modo adoptanda. Etenim votum de non ambiendo tum domesticas, tum extraneas Prælationes nedum licitum, & obligatorium, sed valde sanctum est, aptumque perducere ad perfectionis culmen, atque communi Regularium Ordinum bono satis utile. Paucis res clarescet. Votum profitendi Religionem strictioris observantiæ nemo inficias ibit fore licitum, atque obligatorium, sed pleræque Religiones strictioris juris vota eliciunt de non ambiendo nec intra, nec extra; ergo hæc vota obligare debent, & esse de meliori bono; alias nec votum has profitendi Religiones valeret, cum præcipuæ partes status Regularis sint vota sive essentialia, & constitutiva, sive superaddita, quæ præceptis æquivalent; porro hujusmodi vota adduntur, ut roborentur essentialia, magisque firmetur observantiæ vigor; suntque proinde integrantia primarium voti Religionis objectum.

245 Secundò. Ecclesia in positiva approbatione Ordinum Regularium nequit errare, ut alibi probatum est; sed Ecclesia approbat positive plerasque Religiones hujusmodi votum profitentes, ut patet de Carmelitis Discalceatis Italicæ Congregationis, cujus Constitutiones fuerunt approbatæ ab Urbano VIII. an. 1631. 22. Martii; in his porro habetur quartum votum de non ambiendo, graviter obligans; legitur namque 1. *p. cap.* 1. *n.* 5. -- Sola trium votorum so„lemnium, & quarti de non ambiendo „gravis transgressio, & Divini officii omis„sio mortalis est -- Patet etiam de Augustinianis Discalceatis Congregationis Italiæ, in quorum Constitutionibus a Paulo V. die 5. Maji 1620. approbatis *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. ita statuitur -- Præter tria solemnia vota „quartum contra ambitionem ultimo loco „emittent, voventes se nunquam directè, „vel indirectè per se, aut per alium intra „Congregationem ullam prælationem, aut „officium per Constitutiones prohibitum „prætensuros, & pariter extra Congrega-

„ tionem neque directè, neque indirectè per „ se, aut per alium ullam prælationem prætensuros, vel oblatam acceptaturos, nisi „ astringantur præcepto ejus; qui jure præcipere possit — Institutum pariter Societatis votum de non ambiendo habet *cap.* 10. *Constit.* §.6., & approbatur a Gregorio XVI. Bulla, quæ incipit: *Ascendente Domino*, & S. Ignatius rogavit Paulum III. hoc illæsum omnino servare, & ab Urbano laudato an. 1636. Bulla, quæ incipit: *Cum, sicut accepimus*, statuitur non relaxari hoc votum per transitum ad laxiorem, & in altera an. 1643. emanata hujus voti dissolutionem sibi reservat, & ibi loquitur non solum de Societate, sed de Discalceatis Carmelitis, & Eremitis S. Augustini, & Clericis Regularibus ministrantibus infirmis, & aliis.

RESP. Adversarius hasce Constitutiones nihil probare, sed solum ea suppositione voti jam facti disponere, quod non relaxetur per transitum, nec auctoritate Superiorum Regularium, ceterum nihil innovare, circa naturam voti, quod remanet, sicut antea erat, invalidum.

Solutio hæc a veritate longe aberrat. Quando Ecclesia Regulares Ordines confirmat, itidem confirmat talem vivendi formam ad perfectionem conducere, tamquam medium de meliori, ac proinde hocce votum est de utili, & meliori; ergo nequit esse oppositum perfectioni, & meliori bono; ergo censeri nequit ut inutile, & peccaminosum, ut docet Adversarius, adeoque absolute obligat: & sane Ecclesia non potest approbare malum ut rectam vivendi formam. Certe Urbanus expresse supponit valere, cum ad ejus observantiam illud Psalmi 77. usurpet: *Vovete, & reddite*, & aperte sonnat vel solemnia fore, vel eandem habere efficaciam — Ac etiam si vota prædicta tan„ quam emissa in manibus Superioris Regu„ laris dicantur solemnia, vel saltem voti „ solemnis efficaciam habeant, Regularium„ que Constitutiones sint confirmatæ aucto„ ritate Apostolica — His momentis declarat reservatam esse relaxationem, atque omne attentatum per quamcumque personam cujuscumque Dignitatis, etiam Nuncii a latere, per quodcumque Privilegium universale, aut particulare quomodolibet concessum irritat; hujusmodi loquendi modus palam facit vim, quam habent illa vota, quamque illis tribuit Pontifex, qui etiam hac de re omnem tollit dubitationem, omnemque interpretationem vetat; sed una ex interpretationibus est, quod non valeant; ergo nulla est.

246 Tertiò. Votum de optimo dubio procul subsistit; votum de non ambiendo est de optimo, adeoque tenet. Explicatur minor. Resecare præcipuam malorum, & iniquitatum radicem optimum plane est; hanc radicem evellit hoc votum; cum tendit ad destruendam ambitionem, quæ secundùm Scripturas omnium malorum est radix. Ex ea enim invidiæ, fraudes, doli, calumniæ, contentiones, dissensiones, & quidquid perturbare solet commune bonum, dimanant; unde dicitur Eccles. 11. v. 32. *Sicut eructant præcordia fœtentium .... sic & cor superborum*. Sicut illa non nisi male olent, ita & isti prava moliuntur. Apostolus 2. ad Timoth. 3. v. 1., & seq. mala, quæ evenient sub temporibus Antichristi in superbiam regerit. *Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi*. Et revera nil a sanctitate, & perfectione magis alienum est, quam ambitionis vitium. Audiatur Bernardus *Serm. 6. in Psal. Qui habitat* — Subtile malum, secretum virus, pestis „ occulta, doli artifex, livoris parens, vi„ tiorum origo, criminum fomes, virtutum „ ærugo, tinea Sanctitatis, excæcatrix cor„ dium, & remediis morbos creans, gene„ rans ex medicina languorem — idem *Epist.* 42. 126. Hæc indubia sunt, cum in hanc sententiam Patres, immo & Philosophi confluant, & ipsamet experientia testatur. Hinc Symachus Papa *in Synodo Romana cap.* 1. — „ Quos amor dominationis invasit, & ju„ gum disciplinæ Ecclesiasticæ fecit respue„ re — Bene describit Bonificius cap. *Quorumdam de Elect. in* 6. confusiones, & mala, quæ Religiosis cœtibus ex spiritu ambitionis obveniunt; hunc doctrina, & exemplo studuit Christus e Discipulorum cordibus evellere; & Matth. 20. v. 25. in eo discrimen apposuit Ecclesiasticos inter, & Gentiles, quod hi ambitione ducuntur, secus illi: *Scitis, quia Principes Gentium dominantur eorum, & qui majores sunt, potestatem exercent in eos: non ita erit inter vos*; ad quod alludens Chrysostomus super hunc textum citatus a D. Thom. *in Catena aurea* habet — „ Volens ergo Dominus, & duorum Fra„ trum Zebedæi, & aliorum indignationem „ extinguere introducit differentiam inter „ Principes mundiales, & Ecclesiasticos, „ ostendens, quia primatus in Christo nec „ ab aliquo appetendus est non habente, nec „ alteri invidendus est habenti — Gravissima sunt, quæ non Patres tantummodo, sed & Concilia, & Canones urgent adversus ambitionem, quibus apertissimè constat fontem esse malorum maximum, proindeque optimum esse ei occurrere, & quo efficacius, eo melius; occurritur autem indubie per votum de non ambiendo, ut prudens quilibet facile conjicere potest.

247 Quartò. Nequit, ut inepta voti materia rejici, quod a Sanctissimis Viris comprobatum est; sed Viri Sanctitate celebres a dignitatibus sponte oblatis abhorruere; ergo. Minor pluribus posset evinci, paucis tamen rem absolvemus. Apud Sozomenum *lib. 6. Hist. Ecclesiast. cap.* 30. Ammonius ne in Episcopum eligeretur sibi auriculam præcidit, paratus & linguam obtruncare. S. Marcus, ut habetur *in Prologo Glossæ Ordin. in Evangel. Marci*, sibi digitum amputavit, ne Sacerdotio inauguraretur, & refertur a S. Thoma 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 2. S. Ambrosius publicas mulieres ad se adducere curavit, ut iniquus reputaretur, & sic Episcopalem effugeret dignitatem. S. Augustinus non nisi compulsus, atque coactus creatus fuit Antistes. S. Martinus arte e Monasterio eductus, militibus stipatus, atque ad Ecclesiam deductus consecratus est. S. Cæsarius in sepulchris lata-

ritavit, ne ad Episcopatum assumeretur. S. Gregorium Magnum totis viribus Pontificatum refugisse legitur. S. Epiphanius quasi violenter ductus est ad altare, ut consecraretur. S. Joannes Chrysostomus inter lacrymas Episcopali consecratione assumptus est. S. Laurentius Justinianus ter restitit Eugenio Papæ. S. Thomas Archiepiscopalem Infulam ab Urbano IV. oblatam recusavit. S. Basilius, Nazianzenus, Malachias, aliique plures fugâ, precibus, modis omnibus a dignitatibus abstinere conati sunt. Porro si hoc excellens non foret virtutis actus, nequaquam tanto studio obstitissent Viri omni virtutum exercitio incumbentes, & aliàs quam maxime de proximorum salute solliciti; horum exempla commendat Ecclesia, & inter præcipua sanctitatis argumenta reponit, & populis velut quasdam sublimes perfectionis notas imitanda proponit, qua propter excellentissimum actum exercet, qui voto se impedit ad suscipiendas dignitates.

248 DICIT Volpi, qui vovent non esse graviter damnandos, quia probabiliter id agunt; cum unusquisque suo sensu ducatur; causâ enim humilitatis id vovent.

Hæc responsio artem involvit omnia vota eludendi; omnia namque, prætextu aliquo, possunt ad motiva probabilitatis trahi. Valde quidem discriminatur, probabilitate a gravi noxa excusari, & certò laudabiliter operari. Sancti, qui nervis omnibus Episcopatum refugerunt, tanquam heroicæ virtutis exempla commendantur, atque exhibentur; plerique eorum Spiritu Sancto dirigente, media elegerunt prima facie reprobanda, ut de S. Marco Pollicem sibi amputante scribit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 2. *ad* 3. S. Gregorii fugam miraculis illustravit Deus; unde Romani Pontifices hæc vota approbaverunt, velut media apprime ad perfectionem consequendam utilia, ac proinde plane laudabilia, atque indubie obligantia. Hinc solvuntur momenta, quæ objectione IV. superius adducta fuere.

249 RESP. igitur ad primum. Status Episcopalis secundùm se est perfectior Regulari, sed etiam periculis involutus; siquidem culmen honoris, potestas Dominationis, divitiatum affluentia, & potissimum grave onus pastoralia exercendi munia æternam salutem in discrimen adducunt; ea propter moraliter melius est ipsum reformidare, ab eoque refugere: hoc enim securiùs, a periculo præsumptionis distantius; status verò Regularis valde ab hoc elongatur, cumque sit discipulatus ad perfectionem, aptus plane est ad consequendam salutem, hinc meritò optari potest, & votum de eo non suscipiendo velut oppositum majori bono reprobatur. Decretales citatæ sermonem habent, dum Episcopus plurimum proximorum saluti deservit; tunc enim, motivo melioris status, non permittitur transitus ad Religionem; quoniam verò contingere potest, quod specie humilitatis quis decipiatur cum detrimento proximorum, ideo non est e jure Prælatorum pro libito Monachatum assumere; e contra permittitur transitus Regularium ad arctiorem in quibusdam circumstantiis absque Prælatorum veniâ, quia per se est evidens mutatio in melius. Facilius quoque in Monachis conceditur ascensus ad Pontificalem dignitatem, quia exercitati in virtutum palestra, & scientiis eruditi, laboribus assueti, utiliores reperiuntur pro augenda, & promovenda populorum salute.

250 Ad secundum. Concedimus Christum eligendo Petrum, sicut & ceteros Apostolos in Episcopos optimum dedisse statum, sed arduum, & non nisi efficaciter Spiritu Sancto vocante, assumendum. Quod exemplo, & doctrina palam fecit, exemplo, quia ipse elegit eos, nec semetipsum clarificavit, ut fieret Pontifex, sed qui locutus est ad eum: *Filius meus es Tu*, ad Heb. 5. v. 4. *Quia nemo sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron.* Doctrinâ, quia non promisit Petro claves, nisi prævia confessione Christum esse Filium Dei, & quidem non ex revelatione carnis, aut sanguinis, sed æterni Patris, ut intelligant, qui ad Prælationem assumendi sunt, quod nullimode acquiescere debent carni, & sanguini, sed cœlestibus incumbere. Instituit insimul Christus sermonem de sua passione, ut Vicarium suum erudiret, ut prompto animo pro ovibus vitam impenderet, cum ipsemet pro humano genere sanguinem fudit, ideoque dixit: *Tu me sequere*. Hoc porro illud est bonum, quod in desiderio Episcopatus includitur, martyrium videlicet, sicut Patres exponunt; & quando Joan. 21. Petrum Summum Ecclesiæ Pastorem inauguravit, repetitum dilectionis testimonium exquisivit, ut abunde innueret excellentiorem requiri perfectionis gradum in Prælato, quem si quis existimet se habere, præsumptuosus est; propterea qui voto se impedit ad spontaneam acceptationem, non opponitur optimo, sed suæ consulit saluti.

251 Ad tertium. Tunc communi bono votum hocce adversaretur, quando omnino absolutum foret; videlicet de non acceptando Episcopatu etiam pro casu necessitatis, & accedente Superioris præcepto, immo sub his circumstantiis non subsisteret, prout dicit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 2. *ad* 3., & hinc dignoscitur melius fore pro communi bono, quod præcepto debeant cogi ad acceptandam prælationem, quia evulsa ambitionis radice, aptiores facti sunt, & accedente obedientia certiores fiunt tum de Divina voluntate, tum de securitate Divini auxilii.

252 Quartum, ni fallor, Adversatium ferit. Romanos siquidem Pontifex admonitus de qualitatibus Florentii Anconitanæ Ecclesiæ Archidiaconi electi in Episcopum, mandat inquiri de veritate circa tria, quæ ad infirmandam electionem objiciebantur, quod nempe longevæ ætatis erat, quod erat nimis tenax; nunquam enim amicus domum ejus ingressus fuerat; demum quod tactis Evangeliis juraverat non ascendere. Si juramentum hoc non obligaret, perperam de veritate exquisivisset; Glossa quidem dicit votum fuisse temerarium, sed non id asserit, quia esset de non acceptando Episcopatu, sed quia vel iocaute, & absque sufficienti ne-

necessitate, aut deliberatione elicitum, vel quia generaliter, ita quod ad quoscunque casus extenderetur; ut per Glossulam ostenditur.

253 Quintum corruit undequaque, I. affirmando votum de non ascendendo ad Sacerdotium fore invalidum; est enim tanta dignitas, quod motivo humilitatis, & reverentiæ recusari potest, & de facto plerique Sanctorum laudabiliter omnibus viribus obstiterunt, sicut Ecclesiasticæ referunt historiæ; nec laudatus Angelicus de Sacerdotio sermonem habet: en verba S. Doctoris — „ Cum aliquis jurat se non intraturum in „ Religionem, vel quod non fiet Clericus — Porro altum intercedit discrimen Clericum inter, & Sacerdotem. Unum statum excludit Ecclesiasticum, qui cœlibatum involvit, sicut & debitum peculiariter militandi Deo, aliud verò hoc non excludit, sed solummodo reverentiæ causâ altiorem refugit gradum, & hac super re laudatissimum præsto est exemplum in Sancto Francisco Assisinate, qui Clericatum assumpsit, Sacerdotium constantissimè recusavit. II. Æquiparando Episcopatum cum Sacerdotio. Est quidem Sacerdotium excellens gradus, excellentiorem exigens Sanctitatem, sed tamen statum non importat perfectionis; Episcopatus verò statum dicit perfectionis non qualiscumque, sed exercendæ & Magisterii; unde perfectiora tenetur exercere Episcopus, quam Sacerdos, & majora, durioraque habet ille onera, quam iste; ultro quidem Adversario damus non requiri Episcopum ut D. Paulum, aut D. Petrum fore perfectum, attamen, ut Patres docent, sicut in dignitate, sic in Sanctitate oves debet præcellere. Damus itidem quod nisi aliquid expressè obstet, quemlibet præsumi justum, & statum Episcopalem opus esse bonum in eo, qui licet a perfectione aliqualiter deficiat, ad eam tamen potest devenire: non enim deturpatur ministerium, ex quo Sanctitas desideretur in Ministro. Verum hoc id unum evincit posse Collatorem hunc eligere, quando aptiores non habet, vel non cognoscit, non tamen sat est, ut sponte quis se offerat, & volens, lubensque acceptet; qui enim se idoneum putat pro Episcopatu præsumptuosus est, ut diximus.

254 Nec superius inserta additamenta contra votum hocce urgent. Non primum: nam secluso casu valde raro, in quo tanta sit necessitas Ecclesiæ, ut charitas ad Episcopatum acceptandum impellat, aut in quo certò manifestaretur Dei voluntas, semper melius est expectare præceptum, quam simplici ordinationi obtemperare; quod compertum fit, ex quo sic omnia ad votum eveniunt: etenim pericula facilius evitantur, rectius servatur ordo, cura siquidem providendi subditorum incremento, altius ad Superiorem, quam ad privatum spectat: Superiori magis solet esse perspecta publica, quam particularis necessitas, propterea que certius judicare potest de idoneo Ministro; præcavetur inordinati affectus suspicio in eligente, & occluditur deceptio in electo. Cum enim in propria causa nemo rectè judicet, difficile plane est, omnia fatia recta fore, quando præceptum non expectatur, sed simplici ordinationi submittitur, ac proinde difficile pariter est prudens efformare judicium, an majus præstetur obsequium Deo acceptando, quam non acceptando, & an hujusmodi electione pericula onori connexa præcaveantur. Quare optima sunt, & obligatoria eorum vota, qui promittunt se non acceptaturos, nisi adstringantur præcepto, etiam in casu, quo Superior videret esse expediens, sed nollet præcipere; nisi tamen circumstantia talis occurreret, in qua præceptum charitatis urgeret: semper enim sui amor ad fallendum promptus est.

255 Illa verò Patrum regula, quod laudabilius sit simplici ordinationi annuere, quam expectare præceptum, intelligenda est quoad ea, quæ communius contingunt, atque naturali adversantur inclinationi, secus in his, quæ nobis arrident, ut bene explicat S. Gregorius *lib. 35. moralium cap.* 10. — „ Sciendum summopere est, quod obedien- „ tia aliquando, si de suo aliquid habeat, „ nulla est; aliquando autem si de suo ali- „ quid non habeat, minima — Cum jubentur prospera, quæ expetuntur, obedientia nulla est; cum jubentur adversa, si libenter non acceptentur, minima, primum probat Moysis exemplum, qui Israelitici populi regimen recusavit, & Pauli, qui ascendit libentius Jerosolymam, ubi a Propheta audivit sibi parari vincula: deinde subdit — „ Præeunte ergo utrorumque Ducum infra- „ cta virtute instruimur, ut si obedientiæ „ palmam apprehendere veraciter nitimur, „ prosperis hujus Seculi ex sola jussione, ad- „ versis autem etiam ex devotione militemus — quæ doctrina refertur *causa* 8. *quæst.* 1. *cap. Sciendum*, eamque propugnat Angelicus 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 2. *ad* 3., ubi egregie advertit — Quod etiam in prosperis obe- „ dientia aliquid de suo habens, non propter „ hoc sit minus laudabilis, si scilicet, pro- „ pria voluntas obedientis, non minus de- „ vote attendat ad impletionem præcepti — Igitur in rebus valde momentosis, quibus potest prudentialiter succumbere humana infirmitas, aut in rebus prosperis, præceptum expectare melius est. Hinc deducit P. Suarez in Religionibus, in quibus fit professio missionum, sicut est Societas, & nostra, quæ votis solemnibus adjungit propositum eundi ad missiones, laudabilius esse obedire simplici ordinationi, quam expectare præceptum, & perfectius consilium adhue esse sponte se offerre, quam invitatum, & missum ire; & ratio est, quia in his non intervenit honorificentia dignitatis, utilitas, & hujusmodi, sed laboris arduitas, salutis animarum lucrum, quibus non deest Dei auxilium, ex quo Religio hoc genus operum adoptavit.

256 Non secundum, quia ut jam dictum est, hoc votum non opponitur communi bono, cum non excludatur acceptatio, accedente præcepto, quod facillimè dare potest Pontifex, si expediens judicaverit, quare Religiosi hoc voto non se impediunt, sed magis agunt juxta Ecclesiæ intentionem, quia aptio-

aptiores fiunt ad melius communi bono inserviendum.

Non tertium, quia hujusmodi vota non jam officiunt, sed apte regulari observantiæ deserviunt, non tamen usus invaluit ad domesticas prælationes capectare præceptum, quia votum de hoc non emittitur; & meritò sane: nam major est necessitas, ut aliqui has suscipiant prælationes, & minora in illis occurrunt pericula.

257 DICES. Si Episcopatus esset status Regulari perfectior, habens votum Religionis ei faceret satis per assumptionem ad Episcopatum; sed hoc non videtur verum; ergo. Major habetur Can. *Pervenit* 2. *de jurejurando*, ubi dicitur — Non enim propositum, aut promissum infringit, qui in melius illud commutat — & ratio in aperto est, quia vinculum majus solvit minus: hinc matrimonium dissolvit simplex Religionis votum; sed vinculum matrimonii spiritualis est majus; ergo. Pariter votum solemne in Religione laxiori solvit vinculum voti de ingressu ad strictiorem. Ulterius ligatus voto solemni Religionis assumi potest ad Episcopatum; ergo multo magis antequam profiteatur. Minor habetur cap. *Per tuas de voto*, ubi electus habens votum Religionis debet renunciare, ut voto faciat satis.

Quidam ex Canonistis sicut nonnulli ex Theologis probabiliter docent voto satisfacere si quis habens votum Religionis eligatur ad Episcopatum; hinc plura excogitaverunt, ut laudatum Canonem *Per tuas* eluderent; verum in re tanti momenti Pontificum Sanctiones omnino servandæ sunt eum interpretationes non nisi ambitionem fovere manifestum fit. Canon itaque sequentia habet — Nos igitur tuæ discretioni consulimus, „ ut si tuam sanare desideras conscientiam, „ regimen resignes Ecclesiæ memoratæ, ac „ reddas Altissimo vota — Ubi notandum occurrit, quod ibidem in idem redit *consulo*, ac *respondeo*, ut contextus palam facit. Illud enim *sanare conscientiam* importat medium ad salutem necessarium, sicut quod additur *Reddas Altissimo vota*, supponit vim voti extare, quod verum non foret, si facta esset commutatio; & sane status Religiosus est compossibilis cum Episcopatu, & aliqua consilii opera exercenda includit, quæ Episcopatus non importat, ut ergo illi particulari perfectioni, ad quam se obligavit per votum satisfaciat, tenetur Religionem ingredi. Rursus: sunt diversæ rationis isti status; Regularis per se primò ordinatur ad propriæ salutis studium, & ad hoc ordinat media: Episcopalis verò status primò spirituale aliorum incrementum respicit: hinc fit, quod primus est per se appetibilis, non autem secundus; ea propter non omnes occurrunt conditiones, ut commutatio habeatur in melius; porro regula superiùs descripta adoptanda est, si spectatis omnibus commutatio fiat in melius, quod impræsentiarum non contingit; status namque Religiosus in ordine ad æternam salutem melior est, licet, facta comparatione, perfectior sit Episcopatus; in commutationibus autem votorum, ut aliquid melius dicatur, circumstantiæ perpendendæ sunt; nec inducta ratio quidquam urget; non enim spectanda est sola ratio majoris vinculi, sed etiam major voventis perfectio. Deinde non est verum, quod vinculum matrimoniale votum dissolvat. Si enim matrimonium sit ratum, prævalet votum Religionis, adeoque adimplendum; si sit consummatum, impeditur quidem, sed mortua uxore obligat. Votum verò solemne in mitiori instituto emissum solvit votum strictius amplectendi; utrumque enim est status perfectionis acquirendæ: demum Professus in Religione recte in Episcopum consecratur, cum adhuc Religiosus perseveret, secus non Professus; igitur peccat, si votum non impleat, & Episcopatum assumat, eumque debet dimittere, ut votum impleat, quod si fuerit confirmatus, tenetur petere veniam a Papa; contraxit namque validum vinculum cum Ecclesia, quod non est dissolubile sine licentia Papæ, cui debet, cum petitur venia, votum declarare; nam illud fuit absolutum indigens vera, & propria dispensatione; in rem autem incognitam non operatur Papalis auctoritas. Rursus ut votum relaxetur, adesse debet justa causa, ut enim perpetua vincula dissolvantur, justa exigitur causa, est enim potestas dispensandi in ædificationem, non in destructionem, ad hoc autem prærequiritur cognitio, ac proinde manifestatio voti; si votum fuisset elicitum post assumptum Episcopatum, tunc haud necesse est votum manifestare, sed sat est facultatem petere ad statum Regularem transmigrandi; illud quippe conditionatum censetur, si nempe Pontifici bene visum fuerit; qua de re paritas præsto est; si enim Religiosus voveat jejunium, ex quo essentialiter votum hocce fit conditionatum, sufficit postulare veniam; ex his altius nostra firmatur doctrina; si enim assumptio ad Episcopatum votum non solvit ingrediendi Religionem, quia hic tutiùs de æterna salute agitur, a fortiori stabit votum de non ascendendo, ut permaneat in priori Religioso statu, cum adhuc non sit contractum spirituale vinculum matrimonii cum Ecclesia, sicut contrahitur per actualem assumptionem; quare commendandi sunt, qui hujusmodi humilitatis vota emittunt, sive de non acceptando Episcopatu, sive de non ascendendo ad Sacerdotium, seu ad altiorem gradum; siquidem ut innuimus, materia voti debet esse de meliori bono comparative, non autem simpliciter, & absolutè; debet enim esse talis, quod attentis omnibus reddat voventem cautiorem ad salutem, gratioremque Deo: porro ad majorem spiritualem profectum, loquendo de Laicis vocatis ad laborem, atque ad inserviendum in temporalibus, humilis ille status conducit, magisque securi vivunt, cum maneant in vocatione, qua vocati fuerunt a Deo.

258 REPLICABIS. Vota de non ambiendo, sicut de non ascendendo ad altiorem gradum non sunt de meliori bono, non absolute, ut patet, nec comparative; nam comparatio non tollit aliud extremum esse melius; & aliàs qui in inferiori gradu constituti sunt, altiora appetunt, quod si per votum se noscant præpediri, anxiantur, pœnitent,

tent, ita ut ejusdem observantia plurimum periclitetur, potissimum cum vota sunt strictiora, ut ea, quæ operationes excludunt tum directas, tum indirectas, quarum occasiones sæpe numero præsto sunt; aliunde ablato hoc impedimento, excitantur magis viri Religiosi, ut ad dignitates aptentur; & inde majus sequitur Reipublicæ bonum, dum plures ad regimen idoneos habet.

Indubie hujusmodi argumentum spiritum ambitionis sapit. Nullum est invenire vitium, quod virtutis colore se tueri non conetur, hocque præcipue, quod variis thecnis se defendit. Ceterum non est censenda injusta lex, si occasione legis perpetrentur delicta: defectus personales non arguunt reprobandam doctrinam, nec culpanda est via, si quis ab ea recedens in foveam cadat, & tamen adeo cæci sumus, quod inconsiderate ambulantes, si in lapidem offendamus, ei perperam mala precamur; ceterum instantia nos cogit explicare votum de non ambiendo.

EXPLICATUR VOTUM DE NON AMBIENDO.

259 QUoniam nonnulli votum de non ambiendo male audiunt, cum ex eo crimini dimanare propugnent, operæ pretium erit brevi calamo rem explicare, ut hinc compertum fiat non voti vitio, sed peccantium pravitati vertendum, si quid mali inde habeatur. In resolutione caute, & sincere incedendum est, ne vel nimis indulgendo, vel nimis arctando damnabilibus angustiis conscientiæ illaqueentur; quod ut dilucide fiat, voti formulam prout apud Nostrates emittitur subjiciendam duxi. Emissis itaque tribus votis additur -- Insuper pro„ mitto me unquam directe, vel indirecte, „ per me, aut per alium intra Congrega„ tionem ullam prælationem, aut officium „ per Constitutiones prohibitum prætensu„ rum; & pariter extra Congregationem ne„ que directe, neque indirecte, per me, „ aut per alium ullam prælationem præten„ surum, aut oblatam accepturum, nisi „ adstringar præcepto ejus, qui jure præci„ pere possit -- Sub iisdem terminis elicitur votum hocce a PP. Discalceatis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum, itidem a PP. Discalceatis Ordinis Eremitarum S. Augustini.

260 Antequam ad rem nostram propius accedamus, supponendum est I. sub hoc voto non contineri affectum pure internum ad dignitates, nec earundem desiderium, aut complacentiam, quamvis per hujuscemodi actus vovens ambitiosus habeatur apud Deum; hacque de re nulla est Controversia; & meritò sane; verba siquidem, quibus describitur, non nisi externos actus important. Peccaret tamen contra votum, qui intra se statueret externas illas actiones a voto prohibitas exercere, licet postmodum pœnitens resipisceret; siquidem actus ille, tanquam objectum, materiam illicitam, atque malam respiceret, proindeque actum vitiaret, quod clare constat, dum exterior actus vel præcipitur, vel prohibetur; ea propter si quis deliberate statuat non audire Sacrum die festo, aut non jejunare, instante præcepto, indubie peccat, etsi mutato animo Sacrum audiat, atque jejunet.

261 Supponendum II. votum strictius urgere per illas particulas *directe, vel indirecte, per me, aut per alium*, quam si tantummodo directa, & per seipsum impediretur procuratio: constat namque aliam esse directam ab indirecta causalitate, sicut eam, quæ per seipsum, ac per alium habetur: una siquidem ab alia quit separari. Unde palam fit arctius fore votum laudatorum, aliorumque Ordinum, in quo describitur *indirecte, & per alium*, quam votum, & juramentum eorum, qui talia prætermittunt, ea propter hi, si alio mediante, prælationem aliquam exquirerent, non peccarent, eo plane pacto, quo si latum foret anathema contra occidentes, prætermissis consulentibus, & mandantibus, isti nullimode, secuto homicidio, censurâ essent irretiti; quod clare evincitur, ex quo vota, & juramenta obligant juxta verbalem significationem; cumque sint obligatoria, coarctando libertatem, non debent extendi. Prædicta diximus valere, si voti formula spectetur: etenim alia esse potest jurantium, & voventium intentio ex mente totius Religionis, ut dubio-procul contingit in præcitatis Institutis, in quibus juxta communem intelligentiam excludere volunt quamcumque prætensionem sive per se, sive per alium, sive directam, sive indirectam. Res clarescet exemplo voti, quod emittunt apud Carmelitas Discalceatos Donati Fratres, seu Laici; non est iisdem prohibita procuratio mutationis habitus, aut ascensus ad altiorem gradum indirecte, & per alium, quia neutrum in formula exprimitur. Dicit enim -- „ Insuper promitto me nunquam prætensu„ rum aliquam mutationem habitus, vel „ ascensum ad gradum aliquem altiorem eo, „ ad quem a Deo vocatus sum -- Porro quod in vinculis onerosis non exprimitur, superaddi nequaquam debet. Si ab Episcopo casibus reservatis accenseatur homicidium, non facta mentione *per alium, vel etiam indirecte* perpetratum, non comprehenderetur mandans, aut non obstans; agitur siquidem de ligamine gravante. Certum est vi formulæ in voto a Choristis emisso, plus aliquid per illas expressas particulas subintelligi; aliàs superfluæ essent, & repetitæ nihil operarentur, quod in legibus maxime cavendum est; ergo in voto Donatorum prætermissæ aliquid operantur. His adstipulatur Constitutio *p.2. cap.4. n.6.*, ubi agendo de Donatorum professione mandat, ut emittatur professio a Donatis sub eadem verborum forma, qua Choristæ Fratres utuntur; non tamen idem asserit de quarto voto, pro quo specialem formulam describit; propterea in aperto est utramque formulam vim eandem non habere; quod non contingeret, si adhuc non expressis particulis *indirecte, & per alium*, nihilo tamen minus eodem modo obligaret. Fateor, quod, qui per alium facit, per se facere dicitur; unus enim est modus influendi

Votum Donatorum dilucidatur.

in

in effectum, verùm itidem notum eſt in quæſtionibus juris, & facti aliter diſcutiendum eſſe; unde quandoque oneri, & pœnis ſubjicitur, qui directe in aliquem effectum concurrit, ſecus qui indirecte. Ulterius admitto phraſem illam: *Me nunquam prætenſurum* eſſe in aliquo ſenſu generalem. Utique qui per alium prætendit, vere dicitur prætendere, ſed non abſolute; ſiquidem per ſeipſum revera non prætendit; ſicut qui pro fratre, pro amico prætendit, certe prætendit; quoniam verò in neutra formula exprimitur pro alio, ideo in illa generali clauſula prætenſio pro alio non comprehenditur.

Diximus vi formulæ ſecundùm cujus verba in foro externo fertur judicium; nam ſecundùm intentionem voventis, idest Religionis comprehenditur etiam procuratio per alium. Religio ſiquidem intendit, quod potiſſimum per ſe conducit ad finem præintentum in lege de voto humilitatis eliciendo; ſed prohibitio procurandi per alium maxime ad hunc præintentum finem conducit; ſiquidem noverunt ad unum omnes, facilius ab inferioribus obtineri mutationem ſtatus, & hujuſmodi alia, inſtantibus viris Principibus, quam ſi per ſeipſos id curent. Dubio-procul repellet Religio inſtantias Fratrum noſtrorum Donatorum, ſi ab ipſa exquirant mutationem habitus: urget namque in contrarium votum ab ipſis in Profeſſione emiſſum: Pontifex itidem ob idem momentum eos dimittet inanes, ſi autem id expoſtulent per Imperatorem, aut Principem, difficilius rejicientur. Magnatum namque poſtulationes quandam coactionis ſpeciem præſeferunt. Hinc eſt quod ſemper obſtitit Religio, quoties inſtarunt pro mutatione habitus, & dum poſtremò id attentarunt, eorum Procurator tum Italus, qui eruditam efformavit allegationem, tum Hiſpanus, qui non mediocriter laboravit, hoc non ſunt uſi argumento; quod ſane fuiſſet via compendiaria ad finem conſequendum, apprime ſcientes votum obligare ad mentem Religionis, quæ alia ſane non eſt, quam omnem tollere procurationem etiam per alium. His poſitis.

Procuratio directa exponitur.

262 Procuratio directa ea eſt, quæ poſitivâ actione, rectâque viâ terminatur ad conſecutionem, ſeu prætenſionem officii prælationis immediate per ſeipſum, vel mediate per alium. Accipe doctrinam PP. Salmanticenſium *de vitiis, & peccatis diſp.* 10. *dub.* 6. *§.* 5. *n.* 141. dum explicant volitum directum -- Tunc dicitur volitum directe, quando „ volitio poſitive, & via recta ad illud ter„ minatur, ſive immediate volendo illud ex„ preſſe, ſive mediate volendo aliquid, in „ quo continetur, quatenus in eo contine„ tur -- Procurationem per alium ſub directa comprehendi nullus Theologorum inficias ibit. Directus dicitur occiſor præcipiens, mandans, conſulens; ſicut & fur cenſetur præcipiens, conſulens, mandans. Audiamus S. Thomam 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 7. *in corpore* -- Quod quidem contingit dupliciter, dire„ cte ſcilicet, & indirecte: directe quidem „ quando inducit aliquis alium ad accipien„ dum, & hoc quidem tripliciter &c. -- Ratio autem habetur ex regula juris *in* 6. -- Qui facit per alium, eſt perinde ac ſi fa„ ciat per ſe ipſum -- Ubi Gloſſa rem duobus explicat exemplis, contrahentis nempe matrimonium per Procuratorem, & verberantis Clericum per famulum. Neque hac in re ulterius immorandum, cum non niſi ſponte cæcutientes lateat.

Exponitur procuratio indirecta.

263 Majori indiget expenſione procuratio indirecta; majorem quippe habet extenſionem, magiſque periculis obnoxia eſt. Procuratio itaque eſt quædam cauſalitatis, & volitionis ſpecies; ea propter eodem modo intelligitur indirecta procuratio, ac indirecta cauſalitas, & indirecta volitio. Porro cauſalitas, & volitio indirecta dupliciter intelligi valet, primò, quando actio ad unum ordinata, ad aliud ſimulato titulo dirigitur, ſecundò, quando actio ad unum tendit, ex quo aliud ſequitur per hoc quod amoveantur, vel non amoveantur impedimenta; unde removens, vel ponens impedimenta dicitur cauſa indirecta. Nullo prætermiſſo labore ſtudui venari mentem D. Thomæ quoad hanc indirectam cauſalitatem, ſicut & volitionem indirectam, & perpenſis ultra triginta locis, in quibus hoc verſat, comperi doctrinam ad duos illos modos, & præcipue ad ſecundum reduci: primus ergo modus in eo conſiſtit, quod actionem aſſumat quis ad alium effectum tendentem, & ab agente ſimulate trahitur, ſeu fit animo movendi Superiorem, ut illud ad dignitatem extollat. Rem dilucidat P. Suarez in Religioſo, qui majoribus obſequia præſtaret, animo ſibi viam parandi ad dignitates: actio hujuſmodi cenſenda eſt indirecta prælationis procuratio. Religioſus rem ſibi oblatam, atque acceptatam dat alteri, prætextu mutui, animo tamen non repetendi; hæc eſt indirecta donatio per Bullam Clementis VIII. *De largitione munerum* prohibita; explicantibus Doctoribus indirectam donationem eam eſſe, quæ quæſito colore ſimulatur, ac tegitur. Indirecte ad reſtitutionem adſtringitur, qui rem furatam, vel furem occultat, ut docet laudato loco S. Thomas, quod communiter intelligitur, ſi intentione occultandi fiat, ſecus ſi id fiat ſive titulo conſanguinitatis, ſive alio ſimili. Eâdem pariter quæſtione *art.* 2. *ad* 4., qui impedit, ne quis obtineat beneficium, ut ob Eccleſiæ bonum detur digniori, laudabiliter facit, ſi verò ex pravo animo illi nocendi dignum impediat, etſi ſimulet Eccleſiæ utilitatem, peccat, & ad reſtitutionem tenetur. Actio namque impeditiva ſub illo pravo interiori motivo evadit indirecta cauſa alterius nocumenti. Ex eodem Angelico *in Cap.* 1. *Epiſt.* 5. *Jacobi* notatur diſcrimen ex Gloſſa Deum inter, & Dæmonem quoad tentationem; licet enim Deus, & Dæmon eundem poſſint excitare affectum in homine, Deus tamen non dicitur tentare, cum per illum affectum non intendat hominem perdere, bene verò Dæmon, ex quo ejuſdem exoptet ruinam. His ſuppetias fert jus civile *l.* 2. *§. Idem Labeo ait ff. de aqua pluvia arcenda* -- Qui avertit tor„ rentem, ne ſibi noceat, unde factum ſit, „ ut vicinus noceatur, cum eo aquæ pluviæ „ arcendæ agi non poſſe a vicino, ſi modo

N „ hoc

„ hoc animo fecit, ut vicino noceat, sed ne „ sibi noceat -- Hic palam fit eandem actionem (A) ex pravo animo fore peccaminosam, atque damnabilem, quæ sine illo censetur honesta: interior namque affectus effectum aliàs cum causa non connexum unit, atque conjungit. Indirecte itaque expetere, seu ambire prælationes consistere in eo, quod quis hujusmodi exteriores actiones exerceat ex affectu sibi ad easdem parandi viam, docet laudatus Suarez explicans votum Societatis de non ambiendo, & quotquot videre potui Doctores ejusdem Societatis, hac de re tractantes. Si hæc intentio exprimatur, tunc erit directa, & expressa procuratio, si non exprimatur, indirecta; eapropter dona, salutationes (B), obsequia, & hujusmodi alia, quæ fiunt apud potentes promovere ad gradus, & dignitates, sunt contra votum, si eo dirigantur affectu, ut promoveatur; idem censendum est de depressionibus, & detractionibus dignorum, animo factis, ut hi excludantur, aliique includantur.

264 Modus alter, isque universalior explicandi indirectam causalitatem, aut volitionem in eo consistit, ut amoveantur, vel non amoveantur impedimenta alicujus effectus: sic S. Thomas 1. *p. quæst.* 104. *art.* 1., *&* 2., ubi declarat causam indirecte conservativam eam esse, quæ corrumpentia removet (C) impedimenta, & 3. *p. quæst.* 47. *art.* 1. eam vult causam indirectam alicujus, quando effectum non impedit, cum possit; idem sæpe numero alibi reperit. Hinc ad rem nostram deveniendo, indirecta erit procuratio, quando quis eas peculiares actiones, & obsequia non amovebit, quæ prævidet influere, animosque electorum movere, ut ad prælationes assumatur, etiamsi ea tali non peragat animo; quis v. g. titulo nationalitatis frequentat Superiorem, & advertit ex his inclinari, moverique ad Prioratum ipsi procurandum, ratione voti ab hoc abstinere debet; evidens quippe est juxta S. Thomæ (D) doctrinam indirecte influere, proindeque prætendere. Universalis porro ratio est, quia hæc formula -- Promitto me nunquam dire„ cte, vel indirecte per me, vel per alium „ ullam prælationem prætensurum -- si sincere inspiciatur, in idem redit, ac si diceretur: *Promitto me nullo modo prætensurum &c.* quod in voto de non ambiendo, quod Clerici Regulares, infirmis Ministrantes emittunt, exprimitur, cum dicatur: *Nec indirecte quidem, seu quovis modo*; sed indubie singuli modi superiùs enunciati sunt modus aliquis prætendendi, & procurandi; ergo quilibet (E) sub voto comprehenditur: quod itidem evincitur ex fine a Religione præintento, qui ex duobus consurgit, ex personali videlicet Religiosorum perfectione, & ex perfectione externi regiminis; quantum ad primum compertum est quocunque ex prædictis modis, seu artificiis impediri, minui personalem perfectionem, & sanctitatem, cum a cœlestibus distrahat; quantum ad alterum luce clariùs apparent depravatio, & vitium electionum, quæ potius flenda forent, quam exponenda.

265 Huc usque locuti sumus de peculiaribus actionibus, studiisque, ut compertum habeatur non eas comprehendi actiones (A), quæ secundùm Regulas, & Constitutiones sunt ex debito, quamvis ferventer exerceantur, unde bonum nomen; ea propter contra votum non operatur, qui per exactam legum observantiam curam omnem impendit ad sanctitatem acquirendam, quamvis prævideat assumendum esse ad prælationem; idem dictum volumus de eo, qui scientiis seriò incumbit, etsi advertat, inde assumendum fore ad Religionis gubernium; unusquisque enim tenetur in spiritualibus proficere, atque Religionis bono consulere; immo criminandus est, qui aliter agit; quod (B) si quis laudabiliter ea præstet, quæ debet, intendens prælationes, erit coram Deo ambitiosus, non tamen reus sacrilegii; cum votum non nisi per peculiares indebitas actiones violetur; istæ namque exorbitant; sicut non solùm illæ (loquendo de indirecta procuratione) quæ immediate exercentur in obsequium eligentium, sed etiam quæ mediate, puta, si quis mediis aliis bonum nomen acquirere satagat apud Generalem.

266 DICES. Qui novit aliquem Religiosum ipsius nomine ei aliquam procurare dignitatem, & cum facilè possit, non impedit, indirecte procurare meritò censetur, (C) quia illum influxum non removet; atqui hoc non videtur contra votum; siquidem tantummodo permissive se habet; ergo indirecta procuratio, juxta secundum explicandi modum non cadit sub voto.

RESP. Major propositio dupliciter intelligi valet, vel taliter ut Religiosus alteri, qui ipsius nomine operatur, aliqua peculiaria præstiterit, advertens ex illis moveri ad procurandam ei dignitatem, & tunc adest indirecta procuratio, quam tenetur impedire, nec pure negative, & permissive se habere, vel nullum præstitit officium, unde alter excitetur, sed aliunde movetur, & in (D) hoc sensu nulla erit indirecta, sed mere permissiva procuratio; nulla namque est connexio cum illo influxu sive ex parte alicujus externæ actionis, sive ex parte interioris affectus exterius applicati: qualibet enim indirecta causalitas aliqualem cum effectu exigit connexionem.

267 INSTABIS. Se expurgare ab excessibus sibi objectis, ne aliquod pro assequendis dignitatibus impedimentum occurrat, est quædam actio positiva, indirecte saltem influens; sed actio hujusmodi non est contra votum, cum non sit nisi ablatio obicis, quæ sane non est dicenda procuratio: (E) non ergo omnis influxus connexus, tanquam ambitionis vitio infectus, censendus est.

Quoad præsentem instantiam caute incedendum est. Siquidem excessus esse possunt veri, vel conficti; si sint veri, & ab illis quis conatur se ob eum finem coram Electoribus expurgare, dubitandum sane est, ne sit ambitiosus; quia est specialis procuratio boni nominis ex intentione dignitatis. Verùm hac omissa solutione aliam damus. Quod quis non impediatur ab assequendis dignitatibus, spectari quit in genere, & in abstracto, sicut & in concreto, in his scili-

cet

cer circumstantiis, in quibus de aliqua electione agatur; si in abstracto loquamur, nulla est difficultas, quod liceat se defendere; etenim sicut fas est, immo unusquisque tenetur se aptum reddere ad dignitates, ita licitum erit removere impedimenta, quæ officiunt; si verò sermo habeatur in casu particulari, illicitum erit, quia defensio illa ob præsentaneam occasionem connectitur, & speciem quandam prætensionis præsefert. Itaque qui se gravatum sentit, curet bonum nomen, sed absoluta electione. Hinc habes voti violatorem dicendum fore, qui ut propriæ famæ consulat, aliud procurat gubernium, non quidem animo perseverandi, sed illud resignandi; siquidem iste vere prætendit, quod per votum reprobatur.

268 INSTABIS iterum. Idem est procurare dignitatem, ac curare ne eâdem expolietur; conservatio enim est continuata productio; sed secundum non videtur contra votum; ergo neque primum.

RESP. instantia urget adversus votum a nostratibus emissum; cum in eo dicatur: *Me non prætensurum*: videtur autem species quædam prætensionis studium, & cura habitam conservandi dignitatem. Ceterum meritò dubitatio occurrere potest, contra votum agere eum, qui ob criminosam vitam foret officio expoliandus: etenim ad illud jus amisit, & est jure privatus. Si quis autem propugnare velit non esse contra votum procurare habitæ dignitatis conservationem, dicat oportet particulam illam *prætensurum* limitandam esse ad procurationem dignitatis habendæ per electionem, vel novam confirmationem; quod explicari valet ex eodem voto prout ad dignitates extra Religionem extenditur: dicitur enim: *me non prætensurum, vel oblatam acceptaturum*, ubi verbum illud *prætensurum* supra eandem appellat dignitatem, supra quam cadit *vel oblatam acceptaturum*; sed hoc respicit dignitatem nondum habitam; ergo etiam illud; ergo etiam in voto de non ambiendo intra Religionem cadet supra non habitam prælationem.

269 REPLICABIS. Qui assumit aliquid exterius indifferens ad finem ambitionis, haud agit contra votum, quod eam determinate intendit evellere; sed obsequia, munuscula, & hujusmodi sunt exterius indifferentia ad finem ambitionis; ergo ea media adoptare non erit contra votum, licet ea intentione consequendi dignitatem; intentio siquidem est interior, & votum est de exterioribus.

Indifferentia alia physica, moralis altera.

RESP. Major propugnari potest, dum aliquid tum moraliter, tum physice indifferens est, secus si tale sit solummodo physice, non verò moraliter. Porro illæ actiones sunt quidem physice indifferentes, non moraliter: etenim prout ab interiori intentione regulantur, moraliter ambitione vitiantur. Superiùs declaravimus exemplis actionem aliàs indifferentem evadere pravam, non nisi ex prava intentione. Ultro fatemur votum esse de externis, eaque propter externæ prohibentur actiones, ut in ordine morali per vitiatam intentionem constituuntur; hæc quippe complet volitionem, & indirectam causalitatem. Votum autem etiam indirectam procurationem excludit.

270 SUBSUMES. Si prædicta intentio determinat actionem ad esse morale ambitionis, intentio habendi dignitatem animo regularem perfectionem promovendi extrahet actionem ab ordine morali ambitionis; ergo qui prælationem procurat, non jam ob ejus excellentiam, sed ob Religionis bonum, ut nempe ad ferventiorem observantiam subditos extimulet, dubio-procul ab omni labe sacrilegii erit immunis.

Per media illicita non habetur bonus finis.

RESP. neg. ant. Etenim votum procurationem sive directam, sive indirectam prohibet; sed hoc ipso quod quis ad dignitatem pervenire satagit; eâque de re media assumit, jam procurare dicitur; quamvis a bono fine reguletur. Siquidem finis hujusmodi non tollit, quin dignitas procuretur. Prohibet votum omnem prætensionem exterius exercitam respectu dignitatis acquirendæ, quocunque fine habeatur. Sicut votum castitatis prohibet usum mulieris etiam sub fine aliàs bono, puta, nuptiarum. Unde non aliud intercedit discrimen in adductis casibus, nisi quod in priori intentio v. g. offerendi munuscula ob consequendam dignitatem, eam trahit ad speciem indirectæ causalitatis; intentio verò promovendi spiritualem profectum, involutam procurationem alio titulo colorat. Propterea in hisce nil magis cavendum, quam iste prætextus divini cultus; viri namque hoc zelo ferventes plerumque misere decipiuntur. Qui hoc spiritu aguntur, exemplo, consiliis zelent zelum legis, Deo enixas fundant preces pro regularis perfectionis augmento, & omnia prospere evenient.

271 DICES ultimo. Procuratio dignitatum non est peccaminosa, quoties per contrariam consuetudinem explicatur non comprehendi sub voto; atqui procuratio indirecta superiùs explicata, impræsentiarum oppositam habet consuetudinem; cum passim hujuscemodi actiones habeantur, & quidem cum effectu; qui enim eas adoptant, promoventur, sicut qui ambulant in simplicitate cordis, nullius sunt nominis; ergo quoad hoc non obligare votum in aperto est.

Hæc instantia, quæ superbis tantummodo arridere potest, duo falsa supponit; & primò quidem supponit adesse consuetudinem in contrarium. Si enim sermo habeatur de voto in nostra Religione elicito, nulla fingi potest consuetudo; siquidem in singulis Generalibus Comitiis abusus quicunque revocatur, & aliàs bis in anno solemnis Professio renovatur, in qua humilitatis votum iterum emittitur; Novitii itidem sub eadem forma, & tenore ad professionem admittuntur; non ergo Religio consentit, sed positive resistit; porro non consentiente Legislatore, immo positive repugnante, nusquam induci potest consuetudo. Verùm etsi annueret Religio, adversatur Apostolica Sedes, quæ hocce votum acceptavit, eique robur dedit confirmando Constitutiones. Sedes autem Apostolica circa relaxationem, atque Regularis observantiæ defectum nequaquam consentit, nisi specialiter consulta sit, & positive respondeat. Siquidem perpetuò plenam legum

N 2 obser-

observantiam urget; habet enim potestatem in ædificationem, non verò in destructionem; aliàs interpretationes de tacito consensu, quatenus delinquentes non punit, nullius sunt momenti; nam non est e re Pontificia immediate legum violatores pœnis afficere, quovis etiam tempore vult exactam earundem observantiam, cum semper velit statum Monasticum esse tutiorem salutis viam. Caveant ergo, qui talia propugnant; non enim Deus allucinabitur.

Supponit secundò per consuetudinem minui, aut auferri posse vim voti, quod sane erroneum est. Votum namque obligat naturali, & supernaturali jure; liberum quidem est homini vovere, sicut liberum est eidem sacro regenerari lavacro; verùm si votum eliciatur, suscipiaturque baptisma, consurgit obligatio juris naturalis, & divini, contra quod nulla consuetudo potest prævalere.

Foret explicandum, an pro adimpletione voti, dum quis ad dignitates extra Religionem promovetur, requiratur Pontificium præceptum, ut accipiatur v. g. Episcopatus, an sufficiat, quod Pontifex sciens votum, illum offerat. Non est hujus loci hac de re quæstionem instituere; mihi videtur requiri jussionem; votum namque ab Apostolica Sede approbatum id aperte declarat; hæc porro manifesta declaratio, aliquid indubie operari debet, quod non contingeret, si sola oblatio dignitatis cum scientia voti sufficeret, & a tempore, quo Romæ commoratus sum, compertum habui Papam habentem scientiam de hujusmodi voto per simplicem oblationem non intellexisse Candidatum voto satisfecisse.

OSTENDITUR OFFICIUM CURATI NON HABERE STATUM PERFECTIONIS.

272 OBJIC. V. Sicut Episcopus ordinatur ad alios perficiendos, ita etiam Curatus, qui est ordinarius animarum Pastor, alios verbo, & exemplo instruere obligatus, atque potens intercedere ad Dominum pro populo; sed Curatus non est in statu perfectionis exercendæ, ut docet S. Thomas 2. 2. *quæst.* 184. *art.* 8.; ergo neque Episcopus.

Versat objectio difficultatem amarulentiæ plenam, an scilicet status Curati, Presbyteri, Archidiaconi sit perfectionis, atque potior Religiosorum statu; in hac elucidanda Controversia charitatis leges servandæ sunt, ne dum veritas exquiritur, scandalum patiantur Fideles. Illud quidem indubium est gravissimam fore utriusque partis obligationem, & salutis discrimen imminere, nisi quælibet studium omne impendat, ut ea, ad quæ tenetur, sollicite servet. Pro solutione igitur difficultatis pauca referam ad mentem D. Thomæ, quibus compertum fiet mutua inter utrumque statum præeminentia, atque utrumque fore excellentem. Distinguit in Clericis Angelicus statum, ordinem, atque officium; ad statum pertinet, quod sint seculares; ad ordinem, quod sint Sacerdotes, vel Diaconi; ad officium, quod curam habeant animarum, hæc iisdem in Monachis novit S. Doctor, statum, quatenus sunt Religiosi, ordinem, quatenus sunt Sacerdotes, officium, quatenus nonnulli ex Regularibus ex debito sui muneris animarum saluti incumbunt. Juxta præsens discrimen Laicus Monachus est dignitate minor Clerico sacris inaugurato, Monachus Sacerdos non Curatus est dignitate æqualis Clerico Sacerdoti, erit minor officio, si Clericus sit Curatus; si autem Monachus animarum curam sit sortitus, æqualis erit officio. Tota itaque præeminentiæ ratio devolvitur ad comparationem status cum officio; ubi pariter duo distinguit, bonitatem scilicet, & difficultatem; si spectetur difficultas, officium Curati potius est, si bonitas, & securitas, potior est Monachalis status; ex quo clare evincitur, quod absolute loquendo Monachatus est status perfectionis, secus status Curati, Presbyteri, aut Archidiaconi.

Tria tum Clericis, tum Regularibus conveniunt.

Quod probat Angelicus. Ad veram rationem status perfectionis necessaria est perpetua, solemnis consecratio ad opera perfectionis; sed Monachatus perpetuò, idque solemniter vitam suam obligat ad perfectionis opera exercenda; ergo vere, & proprie est status perfectionis, secus autem se habet Curatus: etenim iste nulla præcedente consecratione aliis præficitur, sed per simplicem deputationem; quo pacto minoris ordinis Ministri a Rege ad peculiaria Curiæ munia destinantur, Episcopus quidem ad ea, quæ sunt sui muneris, solemniter consecratur. Curatus insuper non obligat perpetuò vitam suam ad perfectionis opera: potest namque absque peccato officium dimittere, licet, quo tempore in eo perseverat, quædam difficiliora exequi teneatur.

Mirum tamen est quosdam his adversari, proptereaque nonnulla collegere in favorem Clericatus adversus statum Monachalem, & argumenta instituerunt ab officio Curatus, consecrationis, perpetuæque obligationis emendicata, quorum specialiora seligam ex D. Thoma, qui *Opusc.* 18. *cap.* 20., *& seqq.* singulis abunde satisfecit. Moderni namque nil novi adinvenerunt, si leviuscula quædam aliàs in illis contenta excipias, quæ fusiori calamo prosequuntur.

273 Adversus rationem consecrationis sic arguunt. Verba, quibus consecratur Episcopus, sunt etiam Sacerdotibus communia; sed illi sunt in statu perfectionis; ergo etiam isti.

RESP. Illa verba sunt utrisque communia, quæ Sacerdotem constituunt cum potestate consecrandi Christi corpus, secus ea, quæ ad differentiam Episcopalem spectant. Inauguratur namque Episcopus per manus impositionem, capitisque unctionem. Porro licet gradus Sacerdotalis magnam exigat sanctitatem, ejus tamen consecratio non respicit Personam, ut ad opera perfectionis obligetur, sed panis conversionem in corpus Christi. Obligatio autem specialiùs obsequendi Deo oritur a sanctitate ministerii: Sancta enim sancte tractanda sunt.

Discrimen Episcopi inter, & Sacerdotem.

274 DICES. Regalis unctio fit in

ca-

capite, & tamen nemo dicet Reges per unctionem in statu perfectionis constitui; ergo, ex quo Episcopi unguntur in capite, perperam dicitur fore in laudato statu. Et sane perfectio non habetur per consecrationem, sed per bonitatem operum; ea propter justior non est, qui est in majori gradu, ut dicitur *dist.* 40. *cap. Multi*, non ergo major consecratio excellentiorem innuit gradum.

RESP. Argumentum stat pro re nostra. Ideo namque Reges in capite liniuntur, quia ipsis principalis Regni sollicitudo incumbit, Ministri verò non unguntur, quia peculiaribus officiis, Regum arbitriu, deputantur. Non dicuntur tamen constitui per unctionem in statu perfectionis, quia Regale gubernium circa temporalia versatur: Episcopus verò præcipuam suscipit Ecclesiæ curam in spiritualibus, & inferiores Clerici ab ipsis pro determinatis muneribus assignantur. Ratio, quæ in argumento affertur, æquivocatione laborat: alius enim est status meriti, alius perfectionis: bonorum operum exercitium ad statum meriti spectat; perpetua verò, solemnisque obligatio ad perfectionis opera peragenda statum constituit perfectionis.

Alius status meriti, perfectionis alius.

275 INSTABIS. Consecratio capitis ad signum spectat gradus Sacerdotalis, non autem Ordinem alium a Sacerdotio constituit; sed perfectio charitatis non pertinet ad gradum Ordinis, sed ad meritum sanctitatis, proindeque non colligitur Episcopum esse in statu perfectionis, non verò Sacerdotem.

RESP. Episcopatum non esse Ordinem -- Hoc manifeste continet falsitatem, si ab„ solute intelligatur: expresse enim dicit „ Dionysius esse tres ordines Ecclesiasticæ „ Hierarchiæ scilicet, Episcoporum, Presby„ terorum, & Diaconorum. . . Habet enim „ ordinem Episcopus per comparationem ad „ corpus Christi mysticum . . . sed quantum „ ad corpus Christi verum non habet ordi„ nem supra Presbyterum -- Sic ait S. Thomas *laud. Opusc. cap.* 23. Proinde per consecrationem constituitur in statu perfectionis. Equidem solemnis consecratio non est ipsa perfectionis causa, verùm est conditio ad constituendum statum requisita.

276 REPLICABIS. Episcopus investit Plebanum, & Archidiaconum baculo, vel annulo; ergo non illis deest hoc requisitum.

RESP. Nulla ibidem intervenit consecrativa benedictio, sed est simplex ceremonia, quæ parum ab ea discriminatur, qua Princeps in civilibus per baculum, aut annulum alicui jus tribuit feudale: benedictio autem, & Episcopalis unctio est vera consecratio, adeoque non est ubique par ratio.

277 Circa obligationem permanendi in statu arguunt. Ex quo Curatus possit oves deserere absque ullo crimine, & ad Religionem transire, non inde sequitur, quod status Religiosus sit perfectior Clericali; quia etiamsi fructuosior sit iste, Monachalis tamen securior est, ut dicitur cap. *Nisi cum pridem de renunciatione*; eaque propter datur transitus; quod duobus exemplis elucescet. David 1. *Reg.* 17. non valens, Saulis armis indutus, pugnare, fundam assumpsit, & vicit, ita Curatus deserit arma, quæ majorem exposcunt fortitudinem, & robur, & ad Religionem accedit, quæ humilitatis, & securitatis stadium est; ex adverso Uxoratus Religionem ingredi nequit, quamvis in perfectiori statu non sit constitutus; siquidem uxori, quam deserere non potest, alligatus est.

RESP. Illatio optima est, quam corroborat ratio S. Thomæ, qui eum Apostatam dicit, qui statui perfectionis obligatus, ad alium transit, quod evincit ex Apostolo 1. *ad Timoth.* 5., ubi agit de Viduis, quæ luxuriatæ fuerant &c., & ex *Glossa ibidem*; & meritò sane; esset enim retro respicere, quod dubio-procul damnabile est; ideoque si Curatus, Archidiaconus forent in statu perfectionis, si officium dimitterent, non transeundo ad Religionem, Apostatis accenserentur: ceterum animarum curam deserere ipsis ultro conceditur, absque onere alium assumendi statum; immo si non forent sacris initiati, ut quandoque contingit, inire possent matrimonium; compertum itaque est, prædicta officia nequaquam perfectionis statum constituere. Perperam deinde dicitur Canones Clericis concedere transitum ad statum Monachalem, quia securior, sed quia etiam melior: habemus enim 19. *q.* 1. -- Cle„ rici, qui Monachorum propositum appe„ tunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, „ liberos eis ab Episcopis in Monasteriis lar„ giri oportet ingressus -- Additque S. Thomas *cap.* 25. -- Ex quo habetur, quod ideo „ licet eis transire, quia melius est, & non „ solùm quia securius -- Hinc colligas non esse imperfectiorem statum, ad quem fiat descensus ob infirmitatem; immo ex hoc probatur excellentia status Monachalis; nam ob male affectam valetudinem a strictiori ad mitiorem Religionem fit transitus, sed dispensatione accedente, a Religione verò ad statum secularem Curati nullus conceditur transitus, quod manifestat hujusce status imperfectionem respectivam. Exemplum uxorati nobis adstipulatur ob indissolubilitatem, quæ est in conjugio; ibi ratio status adinvenitur; quoniam verò non est in ordine ad spiritualia, ideo deficit a statu perfectionis; ex quo igitur Monachus indissolubilem habet obligationem ad spiritualia opera exercenda, erit indubie in statu perfectionis.

278 DICES. Ex quo quis excidat a charitate, non inde colligi potest, quod eam non habuerit; ergo ex quo Presbyter a cura animarum recedat, non juvat inferre, quod non fuerit in statu perfectionis. Immo si indissolubilitas ad rationem status esset prorsus necessaria, nemo de statu ad statum posset transire, quod falsum est.

RESP. Ultro concedimus primam propositionem, quia a charitate nemo unquam recedit sine peccato, bene verò ab officio Curati; non ergo est status perfectionis; aliàs aliquod interveniret peccatum; etenim sicut ad charitatem servandam tenetur quilibet ex Divina lege, ita qui perfectionis statum professus est, tenetur ex lege peculiari in eo permanere, ita quod nequit innoxie illum deserere. Indissolubilitas autem transitum impedit ad statum minoris perfectionis, se-

Licitum est ad perfectiorem statum transire.

cus

tus si major in eo habeatur perfectio; istenimque illum involvit, adeoque transitus licitus erit.

279 INSTABIS. Presbyteri, qui majores dicuntur, transire possunt, accedente Pontificis consensu, ad statum Regularem, & antequam hoc foret Ecclesiastica Sanctione vetitum, illis fas erat transire nullâ exquisitâ licentiâ, & tamen in altiori perfectionis statu sunt constituti; sed etiam Curatus nequit animarum curam dimittere sine Episcopi approbatione, quod si aliter faciat, pœna mulctatur. *Extra de renunciatione cap. Admonet*; ergo.

RESP. Curatus nequit absolute gregem relinquere, Episcopo inconsultu; verùm ex Apostolicis Sanctionibus imprudenter dicitur, ait S. Thomas *cap.* 25., quod non possit sine Episcopi licentia, dimissâ curâ, Religionem intrare -- Dicitur enim expresse 19. „ *q.* 1. *cap. Dua* quod etiam contradicente „ Episcopo possunt Clerici seculares, Ecclesiis suis dimissis, Religionem intrare -- Ceterum falso asseritur non posse Episcopos ad Religionem transire ex Ecclesiæ decreto; siquidem hoc nequeunt ratione proprii muneris, ut habetur 1. ad Corinth. 9. *Necessitas mibi incumbit &c.* Hanc porro necessitatem declarat Ecclesia, quæ, urgente causa dispensare potest.

Pontifice annuente, Episcopus transire potest ad Religionem.

280 INSTABIS. Religiosus secularium curam assumere potest, & tamen erit in statu perfectionis; ergo ex quo Curatus Religioni se devoveat, nequaquam fas est asserere, non fuisse in statu perfectionis.

RESP. Religiosus, dum curam assumit animarum, nec statum, nec obligationem, quam professus est, dimittit, legitur enim 16. *q.* 1. de Monachis, qui diù morantes in Monasteriis — Si postea ad Clericatus Ordi„ nes pervenerint, statuimus non debere eos „ a priori proposito discedere -- Secus accidit in Curato; dimittit enim animarum curam, & insimul connexam obligationem, & onus: unde paritas non urget.

Religiosus assumens curam animarum non liberatur ab onere.

281 Instituunt demum Adversarii argumenta, contendentes probare Curatos esse in statu. Dicunt ergo. Nemo dejicitur a statu, si in eo prius non erat; atqui Curatus, & Archidiaconus, si delinquant, a statu dejiciuntur. Sic enim habetur *Dist.* 81. *cap. Si quis* -- Si quis amodo Episcopus, Pre„ sbyter, aut Diaconus fœminam acceperit, „ vel acceptam retinuerit, a proprio gradu „ decidat — Item 24. *q.* 4. *cap. Si quis* — „ Si quis oblitus timorem Domini, & san„ ctarum Scripturarum . . . de gradu suo „ dejectus, alienus habeatur a Clero -- Immo prædicti ejiciuntur de statu, & detruduntur in Monasterium ad agendam pœnitentiam, ut fertur *dist.* 81. *cap. Dictum est*, & *cap. Si quis Clericus*; ergo Curatus vere est in statu: potissimum quia status dicitur a stando; Curatus autem stat, cum immobilis, & fortis perseveret in periculis pro salute ovium sibi concreditarum; nec Religionum institutio eis officere potest; cum ante earundem exordium in statu furet perfectionis, dicente Apostolo 1. ad Timoth. 5. v. 17. *Qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur*; ergo.

RESP. Laudati Canones nusquam de statu, sed tantummodo de gradu mentionem faciunt, ut textus palam facit; & meritò quidem, ubi enim ordo superioris, & inferioris intervenit, gradus reperiri oportet. In Clericis porro talis Ordo adinvenitur, adeoque & gradus. Quoad id quod additur, quod Clerici ob delictum in Monasteria detruduntur, audiamus Angelicum *laudato Opusc. cap.* 23. — Arbitrantur Clericos esse „ in statu perfectionis, non autem Mona„ chos, propter pœnitentiæ altitudinem, „ quam Monachi voluntarie suscipiunt innocentes, ad quam coguntur Clerici de„ linquentes. Qui quidem status tantò est „ apud Deum altior, quantò in mundo fue„ rit abjectior, secundùm illud Luc. 14. *Qui* „ *se humiliat, exaltabitur*, & Jacobi 2. *Ele*„ *git Deus pauperes in hoc mundo, divites in* „ *fide, & heredes Regni*. Sed mundanam „ gloriam ambientes illa stare reputant, quæ „ ad gloriam pertinent, atque illa esse deje„ cta, quæ videntur humilia -- Concedimus statum dici a stando, sed nil pro re nata; siquidem loquimur de statu, prout est servitutis, vel libertatis: est autem in statu perfectionis, qui indissolubili vinculo se perpetuò ad perfectionis exercitia devovet; ea propter qui sui juris est, ut ab operibus perfectionis recedere valeat, nequaquam in statu dicendus est. Fatemur itidem institutionem Monachatus nequaquam officere Clericatui, lubentes admittimus duplici honore dignum Presbyterum, qui bene præest; verùm quid contra nos? Omni, qui præest, debetur honor, & obedientia, & omni bene operanti gloria, dicente Paulo ad Rom. 2. v. 10. *Gloria & honor, & pax omni operanti bonum*. Sed hoc non constituit statum.

Clericorū delicta quomodo antiquitus punita.

282 Instant tamen Adversarii, ut evincant, quod status Curati sit majoris perfectionis, quam Monachatus. Officium quod fructuosius est, dubio-procul majoris est perfectionis; sed Curati, & Archidiaconi munus fructuosius est, ut habetur *Extra de renunc., cap. Nisi cum pridem*; ubi declaratur vita activa fructuosior, contemplativa verò securior; ergo.

RESP. Vita contemplativa non solùm securior est, sed etiam melior, de ea namque scriptum est Luc. 10. v. 43. *Optimam partem elegit sibi Maria*: hinc fit, quod cum melior sit contemplatio actione, majoris similiter est argumentum charitatis; ait namque S. Thomas *cap.* 23. -- Quantò contemplatio „ melior est actione, tantò plus pro Deo vi„ detur facere, qui dilectæ contemplationis „ aliquod detrimentum patitur, ut saluti „ proximorum propter Deum intendat. In„ tendere igitur saluti proximorum cum ali„ quo detrimento contemplationis propter „ amorem Dei, & proximi ad majorem per„ fectionem charitatis videtur pertinere — Quod explicat exemplo Pauli, qui a cœlestis Patriæ Beatitudine retardari cupiebat, ut fratribus prodesset. Porro Religiosi viri, ut proximorum saluti incumbant, parati sunt divinorum dulcedine privari. Addas velim Religiosos ex instituto assumi ab Episcopis in partem sollicitudinis, sive media verbi Dei

Religiosi proximorum saluti incumbunt.

præ-

prædicatione, sive administratione Sacramenti Pœnitentiæ; ea propter undequaque eisdem accrescit perfectiu.

283 DICES. Ubi charitas major est, magisque meritoria, ibi major intelligitur perfectio; sed hoc in Curatis abunde apparet; etenim animam ponunt pro ovibus; nulla porro major charitas esse potest, quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis, ut dicitur Joan. 15. Videntur hinc plus omnibus mereri, cum magis laborent juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 15. *Plus omnibus laboravi*.

RESP. Status perfectionis non inde habetur, ex quo quis magis mereatur, majoremve habeat charitatem; siquidem Thebani Militea sanguinem pro Domino fuderunt, quod sane excellentissimæ charitatis argumentum est, ut evincunt Adversarii, & tamen nemo unus dicet milites esse in statu perfectionis; fas igitur est laborem, & charitatem conjungi cum perpetuâ obligatione eadem exercendi. Et sane sepe contingit uxoratos excellentiora virtutis opera patrare, quam Episcopi exerceant, verùm quis usquam dicet illos, non illos fore in statu perfectionis: bonus similiter est cœlibatus, & tamen nisi voto firmetur, non constituit statum. Cum igitur Clerici, licet virtutis opera prosequantur, se ipsos tamen ad ea exercenda non obligent; neutiquam dicendi sunt in statu perfectionis; quare ex quo SS. Laurentius, Stephanus, Vincentius, aliique heroica peregerint, non inde dicendum est Diaconatum fore statum perfectionis; siquidem Diaconatus non importat obligationem talia exercendi.

284 INSTABIS. Status ille est perfectior, qui proximior est statui Episcopali, qui aliàs est ceteris sublimior; sed Clericatus magis assimilatur Episcopatui, ita ut juxta Glossam eodem nuncupetur nomine, ut videre est Act. 20. vers. 28. *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*; & 1. ad Timoth. 5., sicut ad Titum cap. 1. Paulus Presbyteros accenset Episcopis, & *Dist.* 93. *Can. Legimus* habetur, quod excepta Ordinatione Episcopus non discriminatur a Presbytero, qui sedet in sua Paræcia, sicut Episcopus in suo Episcopatu; & sicut Episcopus bona habet non sua, sed pauperibus elargienda, ita & Parochus; itidem eorum bona sunt communia. 12. *q.* 1. *Can. Expedit*, & ad hospitalitatem tenentur. 42. *Dist. cap.* 1.

RESP. In Episcopia duo consideranda occurrunt, animarum cura, & perpetua obligatio ad opera perfectionis, quoad primum Parochis, quoad secundum potissimum Religiosis æquiparantur, hinc Glossa, priori spectato munere, æquales facit Parochis. Falsum tamen est, quod eodem modo in sua cura sedeat Curatus, sicut Episcopus in sua; siquidem hic sedet curam habens præcipuam, Curatus verò sicut deputatus ab Episcopo; primus ut independens, alter ut subordinatus; ex jure namque habemus Presbyteros nihil agere posse sine præcepto, atque Episcopi consilio. Habent quidem bona nonnulla communia, sed patrimonialibus

Curatus Episcopo subordinatur.

non abrenunciant ut Religiosi, tenentur ad hospitalitatem, unde quædam insumunt, sed perfectior dubio-procul est rerum omnium abdicatio, ex qua quis impotens redditur ad hospitalitatem, ut apte urget S. Hieronymus adversus Vigilantium Evangelicam paupertatem carpentem.

285 URGEBIS. Ubi professio vitæ est excellentioris sacrificii, ibi majoris perfectionis status adinvenitur; sed Curatorum professio est hujusmodi, dicente Magno Gregorio, nullum fore sacrificium, quod Deo ita placeat, quam zelus animarum, sicut teste Bernardo *lib. de divino amore*, plures trahere ad Dei amorem argumentum est grandioris charitatis: Professio autem Curatorum, non verò Monachorum zelum habet animarum.

RESP. Illud est inter sacrificia excellentius, quod holocaustum dicitur; in eo siquidem victima consummitur. Monachorum sacrificium hujusmodi est, cum totum hominem Deo immolet; nec in eisdem animarum zelus desideratur; hic namque triplicem gradum habet, primus est in ordine ad propriæ animæ salutem, eam purificando a mundanis affectibus, juxta illud Eccles. 30. v. 24. *Miserere animæ tuæ placens Deo*. Alter is est, cum quis in se perfectus ad aliorum procurandam salutem progreditur. Tertius demum, isque perfectissimus, quando voto, & professione, perfecto vinculo firmata, aliorum profectui incumbit; hoc competit Monachis, quorum est animarum salutem ex vi suæ professionis orationibus, doctrina, Sacramentorum administratione, & hujusmodi promovere.

Zelus animarum triplicem gradum habet.

286 INSTABIS ultimò. Chrysostomus *lib. 6. Dialogi* habet -- Si aliquem mihi „ talem adducas Monachum, qualis, ut secundùm exagerationem dicam, fuit Helias . . . non tamen illi comparandus est, „ qui traditus populis, & multorum ferre „ peccata compulsus, immobilis perseveravit, & fortis -- & infra subdit -- Si quis „ mihi proponeret optionem, ubi malem „ placere, in officio Sacerdotali, ac in solitudine Monachorum, sine comparatione „ eligerem illud prius, quod dixi -- Augustinus *Epist. ad Valerium* -- Nihil est in hac „ vita, maxime hoc tempore, difficilius, & „ laboriosius, & periculosius Episcopi, aut „ Presbyteri, aut Diaconi officio; sed apud „ Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet -- & in Epistola ad Aurelium vulgare quorundam dictum reprobat, nempe -- Malus Monachus, „ bonus Clericus est -- cum aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat. Postremo S. Hieronymus ad Rusticum Monachum scribens habet -- Sic vive in Mona„ sterio, ut Clericos esse merearis -- Præterea non licet de majori ad minus transire, sed de statu Monastico licet transire ad officium Presbyteri curam habentia, ut dicit Gelasius Papa, & habetur 16. *q.* 1.; ergo dignior est Clericalis status.

RESP. Laudatæ auctoritates nihil evincunt. Prima enim agit non jam de simplici Curato, sed de Episcopo, illisque momen-

tis

tis se, & Basilium consolatur Chrysostomus. Nec ibidem statum eum statn comparat, sed difficultatem fore majorem ostendit persistendi in bouo relate ad eum, qui populis præest, quam in eo, qni solitarlam vitam ducit; ille siquidem fluctus inter, & procellas agitatur, unde majus meritum inde habet, si fortis perseveret Inter pericula labendi; subdit tamen S. Thomas *cap.* 20. -- Nec tamen dici „ potest, quod conversari inter malos ad „ statnm perfectionis pertineat, cum hoc se„ cundùm sacræ Scripturæ documenta pru„ dentiùs declinetur -- Ad secundam auctoritatem respondet eo loci laudatus Angelicus -- Considerandum est, quod non dicit, „ quod mallet esse In officio Sacerdotali, „ quam In solitudine Monachorum, sed „ qnod mallet ibi, quam hìc placere Deo; „ quia in Sacerdotali officio absque peccato „ manere difficilius est, quam manere abs„ que peccato in solitudine Monachorum -- Hinc prosequitur aliis auctoritatibus facere satis -- Ex his apparet solutio ad verba Au„ gustini, quibus asseritur nihil esse pericu„ losius, & laboriosius officio Episcopi, & „ Sacerdotis, & Diaconi; si bene exercea„ tur, nihil esse Deo acceptabilius. Ex hoc „ enim ipso, quod est laboriosum, & diffi„ cile, immuoem se a peccato conservare in „ In hujus officii executione, majoris virtutis „ esse ostenditur, & secundùm hoc Deo ac„ ceptabilius, non tamen ex hoc sequitur, „ quod status Sacerdotum Parochialium, aut „ Archidiaconorum sit majoris perfectionis, „ quam statns Religionis -- Ceteræ inductæ auctoritates laicalem Monachi conditionem cum dignitate Ordinis, quæ est in Clericis, comparant, non autem conditionem status Religiosi, cum statu Clericali. Ultro concedimus Monachum in Clericum assumi, non quidem per transitum a minori ad majus, sed per additionem ad eam, quam prius habebat, perfectionem, secus accidit in transitu Curati ad Monachatum; non enim retinet officium, nec professionem; ea propter semper stat Regularem statum majoris esse perfectionis. Curatus itaque quoad aliquid magis assimilatur Episcopo, nempe quoad curam animarum, secus autem quoad perpetuam obligationem solemniter professam, & in hac consistit major perfectio simpliciter dicta, quæ in Monachis, secus in Curatis adinvenitur.

CONTROVERSIA XI.

AN MONACHATUS SIT STATUS ACQUIRENDÆ PERFECTIONIS.

287 HÆretici tum veteres, tum recentiores vires omnes adversus Religiosos Ordines exerunt, atque ad nauseam usque non jam validis momentis, sed contumeliis ipsos vexant. Audiamus Wiclefum in Constantiensi Concilio damnatum: habet igitur *art.* 21. -- Si qnis ingreditur Religio„ nem privatam qualemcunque tam possessio„ natorum, quam mendicantium, redditur „ Ineptior, & inhabilior ad observantiam „ mandatorum Dei -- *art.* 23. -- Religiosi vi„ ventes in Religionibus privatis non snot „ de Religione Christiana -- Demum *art.* 35. -- Ingredientes Religionem, aut aliqnem „ Ordinem, eo ipso iohabiles sunt ad ob„ servandam divina præcepta, & per con„ sequens ad perveniendum ad Regna Cœ„ lorom, nisi apostataverint ab eisdem -- Propositiooes hujusmodi directe adversantur titulo Controversiæ, in cujus defensionem plura jam dedimus, majora in sequentibus dicturi; impræsentiarum ad servandam doctrinæ methodum in genere loquemur.

Dicendum itaque Monachatum esse statum acquirendæ perfectionis. Veritatem hanc fides docet, plurimis Patrum testimoniis corroboratam, ex qoibus

288 PROB. I. Professio stabilis hominem obligans ad charitatis opera exercenda, quibus peculiariter servitur Deo, est perfectionis status; sed Monachatus hujusmodi est; ergo. Major propositiu refert status perfectionis descriptionem: etenim perfectio essentialis, & communis sita est In assecutione charitatis, ut in superioribus innuimus, & juxta hoc Christiana constituitur Religio; hæc siquidem a religando dicitur, seu ab eo, qnod uni astringitur, seu uni famulatur; Deo autem ligatur homo per fidem, cujus professio Latria est; unde Religio dicitur Dei cultus; hine prima Religio, quam comuunem, essentialem, & necessariam nuncupamus, ea est, qua qois per fidem se obligat ad debitum Dei cultum, hoc est, sacro regenerationis lavacro Christiaoæ Religionis observantiam in his profitetur, quæ ad salutem sunt necessaria. Religio altera ea est, quæ non tantùm intendit charitatis assecutionem, sed etiam ejusdem perfectionem; & est studium quædam peculiaria pietatis exercitia peragendi, qoibus speciale Deo præstatur obsequium: porro ut rationem status sortiatur, firmetur oportet stabili, perpetuoque vinculo. Utriusque Religionis notio habetur Jacobi cap. 1. v. 27. *Religio munda, & immaculata apud Deum, & Patrem hac est visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo*. His innuitur ad Religioοem constituendam pietatis exercitia, & emundationem a seculi inquinamentis exquiri; hujuscemodi autem emundatio dupliciter contingit, primò si terrena infra Deum in pretio habeantur, eaqoe potius relinquere homo velit, quam Deum graviter offendere: secundò si non solùm a secularibus, verùm etiam ab ipso seculo elongetur. Itidem pupillos visitare, quo cetera pietatis exercitia subintelligantur, dupliciter intelligi valet, primò quidem pro casu necessitatis, eis subveniendo, ut sat est ad eorundem sublevandam miseriam; secundò extra casum indigentiæ, eos abunde, & ad delicias usque succurrendo; modus primus ad communem Religionis rationem spectat, alter verò ad peculiarem: ex his palam fit probatio minoris probationis; quid

In Monachatu peculiariter servitur Deo.

quid enim aliud est Monachatus, nisi quædam specialis professio operum virtutis pro acquirenda charitatis perfectione, ut inde peculiariter Deo serviatur; ea propter Monachi ad promissionem, qua in lavacro Satanæ, & mundo abrenunciant, alias quoque superaddunt promissiones ad virtutum exercitium spectantes, quæ in Regulis, atque Constitutionibus descriptæ sunt, ad quarum observantiam perpetuo se adstringunt ligamine, proindeque dubio procul est status non jam acquisitæ, sed consequendæ perfectionis. Hinc D. Thomas 2. 2. *q.* 184. *art.* 5. *ad* 2. -- „ Homines statum perfectionis assumunt, „ non quasi profitentes seipsos perfectos esse, „ sed profitentes se ad perfectionem tendere: „ unde & Apostolus dicit ad Philipp. 3. Non „ quod jam comprehenderim, aut jam per„ fectus sim, sequor autem si quo modo „ comprehendam; & postea subdit: quicun„ que ergo perfecti sumus, hoc sentiamus -- Idest, quicunque in statu perfectionis versamus. Hi sunt, de quibus dicebat S. Gregorius *hom.* 20. *in Ezechielem* -- Quisquis „ itaque contemptis rebus temporalibus æter„ nitatis contemplatione pascitur, cœlestis „ regni gaudia rimatur -- ergo Monachatus est status perfectionis, de quo Eusebius Emissenus *hom.* 9. *ad Monachum* scribit -- Venire „ ad Eremum summa perfectio est, non per„ fecte in Eremo vivere summa damnatio „ est --

289 PROB. II. Ille est status acquirendæ perfectionis, in quo impedimenta removentur, quæ Dei obsequium retardant, atque media assumuntur ad charitatis perfectionem; atqui Monachatui hæc affabre aptantur; ergo. Declaratur pars prima propositionis. 2. ad Timoth. 2. v. 4. legitur: *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*: porro per Religiosam professionem ea abdicantur, quæ animum a divino cultu retrahunt: equidem rerum terrenarum cupiditas mentem a cœlestibus avertit; & hæc per paupertatis votum coercetur; corporalium voluptatum illecebræ ad sensibilia deprimunt affectus, atque ad perdite agendum inclinant, atque extimulant, sed istæ voto castitatis, & obedientiæ suffocantur, atque hinc eliminatur sollicitudo circa exteriora, circa curam familiæ, circa liberam actuum ordinationem. De uxoratis dicit Apostolus 1. ad Corinth. 7. v. 33. *Qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est*, de abnegatione verò propriæ voluntatis habetur 1. Petri cap. 5. v. 7. *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eo, quoniam ipsi cura est de vobis.* Pars altera propositionis sic evincitur. In Monachatu, & vota adimplentur, & pleraque fiunt supererogationis opera, quibus ascensiones disponuntur in corde, proficiendo de virtute in virtutem: unde Abbas Moyses *Collat.* 1. *cap.* 2. dicebat -- Jejunium, „ inediam, vigilias, labores corporis, nudi„ tatem, lectiones, ceterasque virtutes de„ bere nos suscipere novimus, ut ad perfe„ ctionem charitatis istis gradibus possimus „ ascendere -- Ea propter perperam dicebat Wiclefus per ingressum in Religionem ineptiorem reddi hominem ad observanda divinæ legis mandata; cum Religio potissimum deserviat ad excellentiora charitatis opera elicienda. Hinc S. Bernardus *Hom. in cap.* 13. *Matthæi* scribit -- Nonne hæc est Religio san„ cta, pura, & immaculata, in qua homo „ vivit puriùs, cadit rariùs, surgit velo„ ciùs, incedit cautiùs, irroratur frequen„ tiùs, quiescit securiùs, moritur fiduciùs, „ purgatur citiùs, præmiatur copiosius? -- Non ergo mandatorum Dei impedit adimplementum, sed ad hoc, & ad perfectiora adstringit, adeoque Regni cœlestis viam non jam claudit, sed aperit.

Votis pravæ affectiones coercentur.

290 PROB. III. Qui omnia, quæ habet, immo & seipsum Deo offert, eidem obsequium præstat, quod innuit Apostolus ad Rom. 12. v. 1. *Obsecro vos itaque fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum*; proindeque eo melior censebitur Dei cultus, hominisque perfectio, quo potior erit oblatio; atqui Monachatus potiorem connotat oblationem: etenim inter sacrificia illud perfectius jure, meritoque censetur, quod holocaustum nuncupatur; per hoc siquidem victima in odorem suavitatis consummitur; sacrificium Monachorum hujusmodi holocausti naturam æmulatur; quidquid enim habent Deo offerunt. Et sane tria sunt hominis bona, animæ videlicet, corporis, & fortunæ; illa per obedientiæ votum Deo dicat, cum voluntatem, quæ omnibus potentiis, & habitibus utitur, Domino consecrat; bona corporis voto continentiæ, quo terrenas qualcunque delectationes refugit; demum bona fortunæ voto paupertatis, quo divitias abjicit. De hoc sacrificio loquitur S. Gregorius *Hom.* 20. *in Ezechielem* -- Cum „ quis suum aliquid Deo vovet, & aliquid „ non vovet, sacrificium est, cum verò omne „ quod habet, omne quod vivit, omne quod „ sapit, omnipotenti Deo voverit, holocaustum „ est: nam sunt quidam, qui adhuc mente in „ mundo retinentur, sed tamen ex possessis „ rebus subsidia egentibus ministrant; op„ pressos defendere festinant: isti in bonis, „ quæ faciunt, sacrificium offerunt, quia & ali„ quid de actione sua Deo immolant, & ali„ quid sibi metipsis reservant. & sunt qui„ dam, qui nihil sibimetipsis reservant, sed „ sensum, linguam, vitam, atque substan„ tiam, quam perceperunt, omnipotenti Deo „ immolant, quid isti nisi holocaustum Do„ mino offerunt? immo magis holocaustum „ fiunt --

Professio Monachorum holocaustum est.

In Dei Ecclesia duplex occurrit justorum ordo, eorum scilicet, qui præcepta legis servant, & eorum, qui supererogationis opera adjiciunt, quod juxta Bedæ sententiam a Glossa relatam innuitur 3. Reg. 6. v. 7., ubi de ædificatione Domus Dei sermo habetur: *De lapidibus dolatis, atque perfectis ædificata est*; & v. 18. *Omnia cedrinis tabulis vestiebantur; nec omnino lapis apparere poterat* -- Nunc quoque sunt plures (*ait Beda*) „ qui legalibus contenti præceptis, sibi suffi„ cere credunt, si ad vitam venire merean„ tur; sunt alii, qui ad perfectionem niten-

„ tes, omnia sua vendunt, & sequuntur Dominum dicentem: Vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis & vos: hi ad parietes templi de albo lapide factos, illi ad cedrinas pertinentes tabulas, præmia perpetuæ lucis a Domino, quasi auri flammas, quibus decorentur, expectant -- Porro Monachi ad hunc ordinem spectant, propterea que eorum status est perfectionis. Ubi obiter adversus Wiclefum placet advertere, Monachos, ex quo peculiarem prosequantur regulam, haud fore extra Ecclesiam, sed ad ejusdem pulchritudinem spectare, quo pacto tabulæ cedrinæ non erant extra templum, sed ipsum exornabant.

291 PROB. IV. Qui specialem Christi sequelam adoptant, dubio-procul perfectionis statum eligunt; siquidem ad perfectionem spectat Christum imitari; ipse siquidem non ea tantummodo, quæ sunt legis, adimplevit, verùm & supererogatoria elegit; hinc erat pernoctans in oratione, duriora jejunia, temporalium abdicationem, castimoniam, obedientiam, & hujusmodi alia exactissime prosecutus est; sed Monachi specialem Christi sequelam elegerunt, ea propter peculiaria spondent, puta castimoniam, paupertatem, obedientiam, atque orationibus, vigiliis, jejuniis Christum imitari conantur; ergo perfectionis statum elegerunt, de quo dicit Bernardus *ad fratres de Monte Dei* -- Altissima „ est professio vestra, cælos transit, par Angelis est, & Angelicæ similis puritati; non enim solùm vovistis omnem sanctitatem, sed omnis sanctitatis perfectionem, & omnis consummationis finem . . . . Aliorum est servire Deo, vestrum adhærere -- His palam fit longe aberrare Wiclefum contendentem Religiosos, utpote a Christo non institutos, ad Ecclesiam non pertinere. Facto eos Christus instituit, quibus sequenda virtutum exempla exhibuit; unde sicut ex Deo sunt virtutes, ita ex Deo sunt ipsius imitatores. Pulchre Ambrosius *lib. 3. de fide ad Gratianum* -- Ut docet præsentis lectio „ testimonii, virtutes, quibus æternæ vitæ fructus acquiritur in Deo factas æstimare debemus, charitatem, pietatem, Religionem, fidem, & alia hujusmodi, quæ in voluntate Dei facta sunt: ergo sicut in voluntate Dei Patris, ita etiam in Christi voluntate; & virtute facta sunt, sicut legimus Ephes. 2. v. 10. *Creati in Christo in operibus bonis* -- Superabundantes in Christi obsequio ad Ecclesiam pertinere docet Paulus ad Ephes. 3. v. 20. *Ei autem, qui potens est omnia facere superabundanter quod petimus, aut intelligimus secundùm virtutem, quæ operatur in nobis; ipsi gloria in Ecclesia, & in Christo Jesu in omnes generationes seculi.* Itaque supererogatio in operibus bonis a Christo est. Et revera a Wiclefo sciscitari juvat, num laudabilis vivendi ratio, quam Jerosolymis fideles prosequebantur, quorum omnia communia erant, foret a Christo, atque illi essent de Ecclesia? si inficiatur, Scripturæ eos commendanti refragatur; si concedit; ergo etiam Ægypti, quibus eandem vivendi rationem S. Marcus tradidit, ad Christum pertinebant; ergo itidem Christi erunt Monachi omnes, qui eum æmulantur, atque tanquam suæ institutionis exemplar adoptarunt.

Monachi Christi imitatores.

292 PROB. V. Status, qui ad expurgationem animæ ordinatur, atque per singulos dies spirituali incumbit virtutum incremento, indubie perfectionis censendus est: hominis quippe perfectionem in puritate conscientiæ sitam fore nemo unus inficias ibit; Christus namque Ecclesiam sanguine suo lavit, ut eam mundam faceret ab omni macula, & inquinamento; quotidianum itidem studium proficiendi certò certius animam perficit; sed status Monachorum est hujusmodi; ergo. Quot enim in Religionibus occurrunt media, quæ a peccatis retrahunt, atque a perpetratis noxis expurgant? Quot pietatis exercitia, quæ charitatem, ceterasque adaugent virtutes? Continua mortificatione consepelitur homo cum Christo, & sui abnegatione exuens veterem hominem divinam in se transformat imaginem, ut meritò S. Bernardus *Ser. 30. in Cantic.* Religionem Martyrium appellare non dubitaverit, & quidem eo durius, quod Martyres sustinuere, quia longius -- Illo quidem, quo „ membra cæduntur ferro, horrore mitius, sed diuturnitate molestius -- quod innuebat Propheta Psal. 43. v. 22. *Quoniam propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis.* Status itaque Monachalis est continui meriti, atque profectus, adeoque perfectionis. Hac de re egregia plane scribit Chrysostomus exponens Epistolam 1. ad Timotheum *hom. 14. in expos. morali*, ex quibus pauca referre operæ pretium erit -- „ Vere domus luctus Monasteria sunt, ubi cinis, atque cilicium, ubi solitudo, ubi risus nullus, nullus negotiorum secularium strepitus, ubi jejunia, ubi terrenorum duritia lectulorum, ubi munda sunt omnia, nullus ibi nidoribus locus, ab iis procul sanguinis rivi, perturbationes, curæ, tumultus; tranquillo in portu navigant, ac veluti luminaria sunt sublimi de loco navigantibus fulgore suo iter aperientes. In litore placido sedent, omnes ad quietem suam invitantes, ac pertrahentes, neque naufragium pati sinentes eos, qui se intuentur; non permittunt in tenebris degere eos, qui suas aspiciunt sedes. Perge itaque ad illos, quære, hospitio suscipe, accede, tange sacros pedes; longe enim honorabilius est illorum pedes, quam aliorum caput attingere . . . Quasi enim de terra in cælum, ita ad sancti cujuslibet viri monasterium de propriis domibus itur: non ibi conspicis ea quæ domi, mundus est locus ille, alta ibi quies, atque silentium est. Meum, & tuum inde prorsus eliminatum est . . . Nullus illic famulum vocat; quisquis enim sufficit sibi, non eget vestibus plurimis, nihil opus habet excutere somnum; simul enim atque oculos aperit, diutius vigilasse videtur, quod illi sobrietatis ratione contingit . . . Nemo stertentes audit hic, aut hiantes somno, nullus jactari quempiam per soporem vi-

„ der,

Perfectio in puritate animæ, atque virtutum incremento.

„ det, nec nudari, sed dormiunt, honestiùs „ vigilantibua compositi ; hoc autem totum „ ex animi disciplina, & animi honestate „ proficiscitur. Ibi profectò sunt Sancti, at- „ que inter homines Angeli ; summus nam- „ que Dei timor non finit hos profondo so- „ pore demergi, animumque a suo vigore „ laxari, sed ferme in superficie est, ipsos- „ que reficit solùm... Non fistula, non ci- „ thara, non ullum alium instrumentum „ musicum tam dulces efficit modos, quam „ Sancti illi summa in solitudine, & quiete „ psallentes — Quid nobilius, aptiusve pro re nata?

HÆRETICORUM ARGUMENTIS FIT SATIS.

HAud possumus brevibus referre, quæ adversus Monasticæ vitæ sanctitatem evomunt Heterodoxi; horum tamen vis potior sita est in contumeliosis dicteriis, quibus Religiosorum Ordinum contemptum apud Laicos parere satagunt. Wiclefus quatuor sectas ab Ecclesia exterminandas fore dicit, Clerum videlicet, Sacerdotes nempe temporali dominio insignes, quorum Princeps est Papa, Monachos bipartitos, quorum Patronus est Benedictus, & regula ex ejus sententia a S. Gregorio est composita; Canonicos, quorum S. Augustinus institutor, Fratres demum, qui diversis ritibus multiplices constituunt Ordines, quos merdosos vocat, apostemata, globos, & conglobatos, novos, inutiles larvatos. *Sic Tract. de Septem Donis cap.* 7.

293 Impii hujusce hominis primum argumentum est. Ille status non est perfectionis, qui non est a Christo; sed regulares Ordines ab eo non sunt; ergo non dicunt perfectionem status. Majorem contendit abunde probatam, ex quo asserat, quod in idem redit dicere Regulares Ordines esse a Christo, ac ipsum facere culpabilem, atque imperfectum. Minorem probat: Christus unam Religionem, quæ omnibus communis est, instituit; unde colligit Regulares Ordines novitatem sapere nullimode in Christo fundatam.

RESP. Superius ostendimus Monachatum a Christo esse, & in Controversia, ubi probavimus Monachatum fuisse sub primordiis novæ legis, alia dedimus; impræsentiarum placet advertere, quod Augustini ævo idem argumentum adversus Monachos a Donatistis divulgabatur, quibus S. Doctor instabat, qualem a Christo institutionem velint? si litteralem; ostendant, dicebat Augustinus, ubi scriptum sit Agonisticorum nomen, quod ipsi adoptabant? Nos verò dicemus ostendat Wiclefus, ubinam Christus Apostolos suos nuncupaverit Sacerdotes? ergone, cum nullibi hoc vocari nomine habeantur, Sacerdotes non fuerunt a Domino instituti? Si approbativam, ac doctrinalem quærunt; virtutum professores approbavit Christus, quos nos Monachos dicimus. Verùm fortius instemus: Eremita Joannes Baptista erat ne de Religione Dei, an non? Si non: quomodo Christus Judæos ad desertum mittebat, ut eum admirarentur, velut sanctitatis exemplar? Quomodo de ipso dicebat: *Inter natos mulierum non surrexit major*. si concedatur; ergo Eremiticum vivendi genus a Christo probatum habemus. Placet iisdem exquirere: Beatæ Mariæ virginitas erat ne juxta Christi legem, an non? si hoc: ergo Beata Virgo non erat ex Christo, quod blasphemum est. Si oppositum propugnetur; ergo ejusdem imitatores ex Christo sunt. Idem argumentum instituas de Apostolorum paupertate. Itàque una est Christi Religio, sed unitate mystici corporis, unitate ad modum Civitatis, ubi plures sunt Ministri, pluraque, eaque diversi Ordinis officia, atque gradus. Stat ergo in eadem Civitate Dei diversitas hominum, atque officiorum: sunt itaque Laici, sunt Clerici, sunt & Monachi, sunt pariter variæ institutionis Religiosi, qui omnes Deo obsequuntur, atque famulantur; cumque horum discrimen sub exordiò nascentis Ecclesiæ haberetur, perperam dicitur Regulares Ordines novitatem sapere, nullimode in Christo fundatam. *Religio Christi una, velut mysticum corpus.*

294 DICES. Haud commendari potest illa Religio, quam Christus funditus eversam voluit; sed hujusmodi sunt Monachorum Ordines, ait Wiclefus 4. *Trialogi cap.* 38. Christus siquidem ut sectam suam magnificaret, quamque unice sufficere contendebat, privatas alias sectas, puta Saducæorum, Judæorum, & hujusmodi eversas voluit; atqui in istis modo comprehenduntur Regulares Ordines, cum non discriminentur ab illis, nisi per diversos ritus, atque indumenta; ergo.

Faustus Manichæus simile argumentum urgebat, ut Patrum sacrificia reprobaret, quia cum sacrificiis Gentilium similitudinem quandam præseferebant, cui S. Augustinus *lib.* 20. *cap.* 21. *adversus eundem* -- Sicut ideo „ non contemnenda, vel detestanda est vir- „ ginitas Sanctimonialium, quia & Vestales „ Virgines fuerunt, sic non ideo reprehen- „ denda sacrificia Patrum, quia sunt & sa- „ crificia Gentium; quia sicut inter illas vir- „ ginitates multum distat... Sic inter sa- „ crificia Paganorum, & Hebræorum mul- „ tum distat eo ipso, quod hoc solum distat, „ quæ, cui sint immolata, & oblata -- Et sicut Sacerdotium in lege nova non est reprobandum, quia illud Aaronicum fuit evacuatum, ita non est deserenda Christiana Religio, quia Judaica præcessit. Docet S. Paulus ad Rom. 2., quod circumcisio absque legis observantia fit præputium, & præputium æquiparatur circumcisioni, si adsit legis observantia: quibus innuere vult circumcisionem, vel præputium bonitatem, vel malitiam sortiri, prout bono, vel malo spiritu suscipitur. Porro sectæ illæ, de quibus Wiclefus, plura involvebant superstitiosa, atque a Dei cultu aliena, adeoque meritò evertendæ erant; Monachatus autem, ultra communem Christianorum vivendi rationem, non addit, nisi obligationem pleræsque exercendi virtutes a Christo commendatas, quod dubio-procul ad Dei obsequium ordinatur.

Quod si loqnamur de Essenis, qui laudabilem vivendi rationem amplectabantur, dicemus cum Apostolo, nunc quoque rectum, sanctumque, nempe spiritualem dari Judaismum, sic laudato loco ad Romanos v. 28. *Non enim qui in manifesto Judaus est, neque qua in manifesto, in carne est circumcisio, sed qui in abscondito, Judaus est; & circumcisio cordis in spiritu non littera, cujus laus non ex hominibus, sed ex Deo est*. His compertum habemus non jam carnalem, sed spiritalem antiquæ legis intelligentiam in præsenti prodesse posse; spiritualis namque intelligentia refertur ad Christum; ea propter qui spiritu Christi ritum aliquem adoptat, haud damnandus est, qui eo ducitur, gratum Deo præstat obseqnium, adeoqne ei laus est Deo. Nec rituum, aut ceremoniarum discrimen sanctitatem vitiat Religionis, aut impedit a Deo esse; siquidem cum Julianus Augustino affigeret, ut ipsemet testatur *lib. 1. contra duas Epist. Pelagian. cap.* 5., quod assereret nuptias non esse a Deo, quia dixerat fomitem nuptialis vitiosæ concupiscentiæ a Deo non esse repetendum, reponit S. Doctor se id nunquam propugnasse; hinc ostendit nuptias, sive cum in Paradiso factæ sunt, sive cum a Christo sunt laudatæ, sive cum ab Hebræis contractæ fuerunt, a Deo esse, quod idem plane est, ac dicere, eas a Deo esse, sive hebraicis, sive christianis ceremoniis celebrentur; sic pro re nata omnis Religio sive sub his, sive sub diversis ceremoniis instituta a Deo est; quælibet enim Evangelica servat Consilia; & hoc est Sacramentum illud Christi cum Ecclesia, quia sub hoc rituum discrimine plures spirituales nuptiæ contrahuntur. Nec diversitas quoad ritus impedit, quin a Deo sit; etenim adversus Wiclefistas argumentum Augustini urgere possemus: Libro itaque *de Opera Monachorum cap.* 11. habet — Sub lege quidem non „ erat (*Paulus*) sicut illi, qui serviliter operabantur, sed tamen in lege Dei, & Christi; non anim alia lex erat illa, & alia lex Dei, sicut perditi Manichæi solent dicere — Ajebant itaque Manichæi: lex Christi lex Dei est; ergo lex Pauli non erat lex Dei; Wiclefistæ similiter argumentantur: Religio communis est Dei; ergo Religio Monachorum non est Dei. Utraque Dei est, sive hæc, sive illa; utraque Christum audit, utraque Christi doctrinam, & virtutes æmulatur, utraque ergo laudabilis.

Judaismus spiritalis nunc prodesse potest.

295 INSTABIS. Religio illa non est perfectionis, aut Christi, quæ peculiaribus gravatur signis, & ritibus, quibus Christi lex caret; sed quilibet Monasticus Ordo hujusmodi est; ergo nec perfectionis, nec Christi censendus: unde Monachi, concludit Wiclefus, adulteræ illius generationis sunt, quæ signa quærit. Et sane Christi Religio ceteris præeminet, quia dictum est: *Jugum meum suave est, & onus meum leve*. Reliquæ ergo tot ritibus oneratæ non sunt perfectionis; atque de istis cum Augustino *Epist.* 119. *cap.* 19. *ad Januarium* dici merito potest — Quamvis „ neque hoc inveniri possit, quomodo contra fidem sint, ipsam tamen Religionem, „ quam paucissimis, & manifestissimis celebrationum Sacramentis misericordia Dei „ esse liberam voluit, ita servilibus oneribus „ premunt, ut tolerabilior sit conditio Ju„ dæorum —

Hoc argumento sæpenumero abutuntur Hæretici tum ad plures comprobandos errores, tum adversus sacras ceremonias, quas pro conferendis Sacramentis adoptavit Ecclesia, puta adversus exorcismos in Baptismo, genuflexiones, adorationes in Eucharistia, & hujusmodi alia; siquidem, ajunt, hæc in simplicitate fuere a Christo instituta; aliàs Christi institutio, aliâ quâlibet, melior est. Igitur si argumentum urget, jure dicendum esset veterem legem fore novâ perfectiorem: illa siquidem levia erat; præcepta namque habebat de externis actibus, hæc autem & internos, qui dubio-procul arduiores sunt, præcipit: antiquis dictum est diliges amicum tuum, nunc diligere debemus & inimicos; illis præceptum fuerat non occidere, nobis prohibetur irasci, & sic de aliis pluribus, quod argumentum innuit, sed insimul solvit Chrysostomus, seu quisquis alius Auctor Imperfecti *hom.* 28. probans suavitatem legis Christi non a minori mandatorum numero, sed a gratia, & charitatis spiritu venandam esse — Nec ideo solùm gratia levis est (*idest* „ *lex gratia*) quia levia ponit mandata, sed „ quod fieri præcipit, & ipsam in nobis fa„ ciendi operatur virtutem: ecce enim lex „ præcipit: diliges amicum tuum, & odio „ habebis inimicum tuum; gratia autem ju„ bet: diligite inimicos vestros; non ne „ gravius est gratiæ mandatum, quam legis? „ Et tamen facilius est nobis per gratiam „ hæc impossibilia adimplere, quam Judæis „ per legem illa possibilia, quia in gratia „ Dei totum possumus, sine gratia autem „ nihil, dicente Apostolo: omnia possum in „ eo qui me confortat — Idem habes ex Augustino *lib. de perfectione justitiæ cap.* 10. — „ Perfecta charitas foras mittit timorem, & „ facit præcepti sarcinam levem, non solùm „ non prementem onere ponderum, verùm etiam sublevantem vice pœnarum... „ Commendantur ergo non esse gravia, & „ cui gravia sunt, intelligat nondum se ac„ cepisse donum, quo gravia non sint; nec „ arbitretur ea se perficere, quando ita fa„ cit, ut gravia sint: hilarem enim dato„ rem diligit Deus — Et S. Bernardus egregie hoc argumentum versat *lib. de natura, & dignitate amoris cap.* 5. palam faciens præcepta legis gratiæ esse difficilia, & tamen spiritu charitatis, quæ legi gratiæ apte convenit, levia fieri — Qui prius non poterat por„ tare præcepta legis, postea levia sunt præ„ cepta Evangelii per cooperantem gratiam; „ qui primum adimplere non poterat: non „ occides, postea leve habet pro fratribus „ animam ponere, & sic de reliquis — Rem affabre similitudine explicat — Sic & panis „ durus, qui per se transire non potest, adje„ ctione lactis, vel alterius liquoris colabi„ lis fit in gutture — charitas lac est, quod duritiem emollit mandatorum. Quamvis ergo Monachorum austeritates carni adversentur, spiritui tamen dulce sapiunt; hinc Augustinus *de opere Monachorum cap.* 29.

hos

hos adhortatur ad fortiter ferendum pondus legis, spe futurorum bonorum -- Sane omnibus, & nobis, & vobis pro gradu vestro „ & officio laborantibus, & arcta via est in „ labore, & ærumna, & tamen in spe gaudentibus; jugum enim ejus leve est, & „ sarcina levis; qui nos vocat ad requiem, „ qui prior transitum fecit a convalle ploratonis, ubi nec ipse sine pressuris fuit -- Quare scribens ad Januarium non reprobat copiam rituum ordinatam, & salutarem, sed eam execratur, quæ ex animi levitate fuit instituta; ibi enim aperte ritus ab Ecclesia adoptatos laudat, atque admittit.

296 Urget Wiclefus *in libello Dialogi*, qui inscribitur: *Speculum Militantis Ecclesiæ cap.* 13. -- Nulla talis perfectionis Religio „ est amplioris perfectionis, quam sit Religio Christi vulgaris: sed majoritas meriti „ correspondet perfectioni in illo, quod sit „ medium substantiale sic merendi; ergo „ nulla talis perfectria Religio transcendit „ vulgi meritum -- Hæc ille, qui alibi addit -- Communis Christi secta est optima, „ quam homo potest habere; quoniam Christus omnipotens, & omnisapiens, & omnivolens sic ordinavit sectam decentem pro „ quolibet homine --

In hoc argumento, quod sæpe legitur apud Wiclefum, vis omnis continetur hæresis suæ, ad cujus pleniorem intelligentiam juvat advertere, apud Adversarios triplici sensu communem, seu vulgarem Religionem dici perfectiorem Monachali, intensive, ut quidam dicunt; hoc est, habet prædicta Religio altiorem gradum, spectata morali bonitate, extensive autem Monachatus excedit, plura siquidem opera superaddit mandatis; secundò apud nonnullos dicitur perfectior simpliciter, quia sub se continet, velut species, ceteros Ordines; absolute demum, & solitarie, quatenus sola communis Religio perfecta est, reliqui verò Ordines profani, atque damnabiles. Verùm quoad omnia errat doctrina: & sane. Templum totum, & secundùm omnes suas partes sanctum est, & tamen aliquis sacratior locus veneratur, ut Altare, quod Scripturæ peculiariter ad cultum exhibent; ita tota, qua late patet, Ecclesia, & quoad omnes partes sancta est, verùm nemo prudens inficias ibit aliquas ejusdem partes fore sacratiores. Sed quid plura. Ipsemet Christus vitæ Christianæ latitudinem tradidit Matth. 13. parabolâ de seminibus cadentibus in terram bonam; unum siquidem ex illis fructum dedit centesimum, alium sexagesimum, & aliud tricesimum; Doctores pro fructu centesimo virginitatem, pro sexagesimo vidualem continentiam, pro tricesimo continentiam conjugalem intelligunt. In hac ergo latitudine perfectionis vita communis conjugatorum aliam perfectiorem supponit. Notandum tamen, quod laudata enumeratio alios gradus non excludit perfectionis, ut tradit S. Augustinus *de sancta Virginitate cap.* 46. — Dominum arbitror tres voluisse fructificationis „ commemorare differentias, & cetera intelligentibus reliquisse. Nam & Evangelista alius, qui solùm commemoravit centuplum, non ideo putandus est alia duo „ improbasse, vel ignorasse, an non potius „ intelligenda reliquisse -- Quod in aperto est; martyrium siquidem virginitatem præcellit, & perfectior est virginitas cum voto, quam sine illo. Patet igitur Monachatum esse verum perfectionis statum supra communem, & vulgarem. Hinc ad argumentum dicimus, medium substantiale merendi fore charitatem, ut docet Scriptura, & concedit Adversarius; porro charitas tribus perficitur, atque augetur juxta Augustinum *lib. de perfectione Justitiæ cap.* 8. jejunio nempe, oratione, & eleemosyna, quæ sunt velut tria prima genera omnem perfectionem continentia -- Jejunio scilicet universam corporis castigationem significans; eleemosynis omnem benevolentiam vel beneficentiam, vel „ dandi, vel ignoscendi; oratione insinuans „ omnes regulas sancti desiderii -- Cumque Monachatus perpetuam castitatem, quæ inter corporis castigationes præcipua est, abdicationem rerum omnium, per quam dispensationis summa attingitur, obedientiam demum, quæ sancti desiderii suprema est regula, profiteatur, jam plane fit ad gradum majoris perfectionis spectare. Equidem omnis perfectio a charitate oritur, sed ipsa multipliciter juxta virtutum diversitatem operatur, sicut aliter in floribus, in fructibus aliter, rorem agere compertum est.

Perfectio Christianæ vitæ habet gradus.

Nec inde infertur cum Wiclefo perfectionem alienam esse a Christiana Religione; siquidem ipsa adæquate intellecta in se omnes alias præcontinet Religiones, quæ speciales important differentias. Res clarescet exemplo: Episcopalis perfectio in Christiana Religione est, nec tamen dicitur Religio communis, licet eam includat, quia supra communem superaddit gradum aliquem, ad quem omnes non pertinent, nihilominus Religio Christiana adæquate accepta gradum connotat Episcopalem. Quod luculentius intelliges, si advertas Religionem communem importare obligationem ea solummodo servandi, quæ ad salutem necessaria censentur, Religionem verò peculiarem ad eadem adstringere, sed profiteri insimul alia adimplere, per quæ faciliùs servare possit præcepta, & cumulatius promereri præmium. Porro Christus hæc doctrinâ, & exemplo approbavit. Omnes de Religione communi, dum sacro regenerationis lavacro abluuntur, abrenunciant Diabolo, mundo, & pompis ejus, quatenus obligantur nusquam commutabile bonum appretiative Deo præferre; Monachi autem prædictis abrenunciant fugiendo usum, & rerum dominium etiam in licitis abdicando. Itaque Christi Religio optima est; optima est considerata ut communis; cum media plane congrua, & sancta ordinavit, quibus quilibet ad æternam pervenire valet felicitatem, sed & melior est, quatenus media alia superaddit ad faciliùs, securiusque salutem consequendam; & in eo Christi bonitas, & sapientia elucet, quod omnibus sufficienter provisum voluit, quibusdam verò abundantiùs. Sunt ergo de Religione Christi Monachi, sicut & ceteri fideles, sed illi excellentiùs emicant, sicut

ad

ad eandem Principis familiam pertinent Equites, & Servi; sed illi ad nobiliora deputati, isti ad inferiora.

297 OBJIC. II. Non jam perfectionis, sed superstitionis censendus est status ille, per quem Decalogi præcepta evertuntur; sed Monachatus hujusmodi est; ergo. Magdeburgenses, qui *in* 10. *c.* 4. *Cent.* pluribus veterum Eremitarum vitis relatis sermonem sequentibus absolverunt -- Sed quis non hæc „ hominum monstra execretur ut in inimi- „ cos humanæ societatis, & contra totam „ secundam tabulam delinquentes -- assumptum in suis Centuris sparsim probare contendunt, plurima somniantes, plurimaque falsò venditantes. Ajunt itaque Monacharum quarto Decalogi præcepto de honorandis, colendisque parentibus adversari; juvenes namque, invitis parentibus, ad Religionem admittuntur, quod passim contingere solet; quintum præceptum non occidendi evertere, cum rigide nimis jejuniis, flagellationibus, assiduis vigiliis, atque asperitatibus corpora ad necem usque affligere Monachi non cessent; superstitiosam itidem vivendi rationem adoptare, vivendo in eminenti columna, ut de Simeone, & Daniele quodam ejus discipulo referunt Historiæ; destruere sextum: *Non mæchaberis*, cum suasuor sit sponsam, cui data est fides, deserere, ut de Malcho legitur, qui uxorem posthabuit, ut Monastice viveret; de Leobardo, qui, reluctantibus parentibus, promissioni factæ mulieri stare noluit; de Papula, quæ sub virili indumento triginta annis in Monasterio delituit, contemnente meditatas a parentibus nuptias; præceptum dilectionis proximi horrere, cum ab humana societate homines avertat, ipsos velut feras in speluncis claudentes, immo naturæ jura violare, ut videre est de eo, qui ab adolescentia Monasticum institutum professus, Deo vovit nusquam parentes invisere, cumque post annos 40. per Superiorem jussus ad solatium Sororis ipsam adjisset, nec eam allocutus est, aut vidit, sed brevi temporis spatio cum ea commoratus recessit; fuit & Mutius quidam inhumanus adeo, ut ea Abbatis imperio filium in flumen projicere paratum novimus: hæc porro estne proximi dilectio a Christo commendata? Frustra ne clamat Apostolus 1. ad Timoth. 5. v. 8. *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior?* Addunt itidem Monachatum primum Decalogi mandatum impetere; quia Monachos exponit Dæmonum illusionibus, qui eos ad sui adorationem, & cultum cogunt, hinc Hilarion, & Antonius miras passi sunt calamitates a Cacodæmone, qui persæpe eos corporaliter arripiebat in pœnam Monasticæ superstitionis, ut inde novum hocce vivendi genus detestarentur alii. Hæc summatim ea Magdeburgensibus.

Verùm enim verò incertum plane est, num Centuriatorum argumentum nos magis, an ipsos feriat? Etenim inficias ire non possunt Monachatum præteritis floruisse temporibus, cum ipsimet antiqua Patrum referant exempla: equidem mira omnia, quæ de iisdem tradunt Historiæ, ad superstitionem, seu ad vanitatis pruriginem revocant, perperam tamen, cum a Scriptoribus indubiæ fidei commendata: nonne apud Sozomenum *lib.* 6. *Hist. cap.* 29. legimus Apollonium in Thebaide præ miraculorum multitudine celebrem extitisse? Piammonem in Ægypto, cum sacrum faceret, vidisse circa sacram mensam stantem Angelum Dei, atque adstantes Monachos in libro descriptos? Beniamin circa Scetin in Monastico instituto ita profecisse, ut solo manus tactu ægrotos liberaret? Innumera fere ibidem, sicut & in præcedentibus Monachorum portenta subdit laudatus Auctor. Nonne habemus apud Socratem *lib.* 4. *Ecclesiast. Hist. cap.* 18., *& seqq.* plura de Monachis, quæ eorundem vivendi genus quam maxime commendant? in Nitria monte videre erat Ammonem una cum Sponsa cœlibem vitam agere, cujus animam in cœlum sublatam vidit Antonius, Didymum, qui toto vitæ spatio nullius unquam hominis societate, & consuetudine usus est, duos Macarios pietate, & sanctimonia percelebres; nonne, si non majora, similia tamen occurrunt apud Evagrium in sua Historia? Hæc sane nec vanitatem, nec superstitionem sapiunt, sed Monastici instituti perfectionem deprædicare in aperto est. Neque enim Deus superstitiosos ritus miraculis comprobat.

Mira a Monachis perpetrata.

Scio ut fabulosas narrationes prædicta criminari; attamen si hujusmodi, aut similia, quæ passim apud Patres leguntur, conficta censeri debent, jam de humana Historicorum fide actum est. Si non credimus Evagrio, Sozomeno, Socrati, Theodoreto, Athanasio, Hieronymo, aliisque, quibusnam fidendum erit?

Ultro concedimus unum, aliudve confingi posse miraculum, sicut unum, vel alium auctorem decipi, sed quod tanta miraculorum copia simuletur, quod tot Auctores in eundem confluant errorem, a veritate longe aberrat. Potissimum eum etiam tunc temporis profanos irrisores habuerit Monasticum institutum, adversus quos insurrexerunt Patres, ut videre est in S. Hieronymo de vita Pauli, & Hilarionis. Nec momenti est, si dicatur, S. Doctorem, ubi de Monachis egit, Rhetorum more lusisse; nam contextus veritatem elucidat, dum candide fatetur satius optare Pauli tunicam cum suis meritis, quam regalem purpuram una cum Regum divitiis, & aliàs testatur ad Paulum Concordiensem stylum depressisse in referenda Pauli vita — Misimus interim te tibi, idest Paulo „ seni Paulum seniorem, in quo propter „ simpliciores quosque multum in dejiciendo „ sermone laboravimus -- Wiclefus, ut Hieronymi infringat auctoritatem, claustrum refugisse, putrido mendacio, venditat, cum indubie primùm in Syriæ Eremo vitam egerit Monasticam, dein post obitum Damasi, cui in conscribendis Epistolis, atque in Ecclesiasticis negotiis operam suam commodaverat, Bethlehem secessit, ubi consenuit in Monasterio, ibique nonagennario major ad immortalem vitam, clarus meritis, multisque pro Ecclesia laboribus perfunctus migravit.

298 Nunc respondendo ad primum,

quo

quo Magdeburgenses contendunt ingressum in Religionem, invitis parentibus, quartum Decalogi præceptum impetere, dicimus falsò omnino id propugnari, quod ostenditur I. Ecclesia nusquam filiorum conjugia, invitis parentibus, celebrata dissolvit, quod Heterodoxi admittunt, quin eosdem de violatu quarto præcepto criminentur; ergo invitis parentibus licebit spiritale connubium, cum excellentior Sponsus sit Deus. Argumentum est S. Ambrosii ad Marcellinam Sororem *de Virg. lib.* 1. -- Si hominem amarent filiæ ve- „ stræ, per legem possent eligere, quem „ vellent, quibus igitur hominem eligere „ licet, Deum non licet? --

II. Quoties spirituale bonum periclitatur, tenemur deserere parentes, dicente Christo Matth. 10. v. 37. *Qui amat Patrem, aut Matrem plusquam me . . . non est me dignus*; sed dum Religiosæ vitæ institutum prohibetur, dubio-procul bonum spirituale impeditur; retrahitur namque quis a perfectiori Christi sequela: unde dicitur Lucæ 14. v. 26. *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & Matrem, & Uxorem, & filios, & fratres, adhuc autem, & animam suam, non potest meus esse discipulus*. Argumentum habes apud Gregorium *hom.* 37. *in Evangel.* -- Quos adversarios in via Dei patimur, „ odiendo, & fugiendo nesciamus -- & S. Hieronymus pro re nata scribit *in cap.* 10. *Matth.* -- Ne quis pietatem Religioni ante- „ ferret, subjecit dicens: qui amat &c., & „ in Cantico legimus Canticorum: ordina- „ vit in me charitatem: hic ordo in omni „ affectu necessarius est -- Ea propter perperam dicitur contra ordinem charitatis fore relinquere parentes ob majus bonum. Rem hanc egregie versat S. Augustinus *Epist.* 38. *ad Latum*, & S. Bernardus *Epist.* 3. Heliæ Monachi nomine ad ejusdem parentes data habet -- Sola causa, qua non licet obedire „ parentibus, Deus est. Ipse enim dicit: „ qui amat Patrem, aut Matrem plusquam „ me, non est me dignus. Si vere me, ut „ boni, & pii parentes diligitis, quod me „ Patri omnium Deo placere satagentem in- „ quietatis, & ab ejus servitio, cui servire „ regnare est, retrahere tentatis? Verum „ nunc cognosco, quod inimici hominis do- „ mestici ejus: in hoc vobis obedire non „ debeo; in hoc non agnosco vos parentes, „ sed hostes. Si diligeritis me, gauderitis „ utique, quia vado ad meum, atque ve- „ strum, immo universorum Patrem: alio- „ qui quid mihi, & vobis? quid a vobis „ habeo, nisi peccatum; & miseriam? --

III. Qui magis Deo, quam parentibus obedit, non jam violat, sed præceptum adimplet; scriptum est enim ad Heb. 12. v. 9. *Non multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus?* sed qui parentes deserit, ut Religiosum statum assumat, obedit Deo inspiranti, præmiique pollicenti juxta illud Gen. 12. v. 1. *Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo Patris tui, & veni in terram, quam monstrabo tibi. Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi*; ergo. Argumentum habes ex D. Hieronymo *Epist. de suspecto Contubernio* -- „ Si quis te corripit, quod sis Christiana, „ quod sis virgo, non cures, quod matrem „ deserveris, ut in Monasterio inter virgi- „ nes viveres. Talis detractio laus tua est. „ Item crudelitas ista pietas est: illum enim „ præfers matri, quem præferre juberis & „ animæ tuæ --

IV. Haud præcepti violator censendus est, qui id peragit, quod Christus suo exemplo innuit esse faciendum; sed Christus suo exemplo ostendit parentes nihili faciendos esse, ut Deo serviamus; nam cum prædicaret, dictum est ei Matth. 12. v. 47. *Ecce mater tua, & fratris sui foras stant*; cui respondit Jesus v. 48. *Qua est mater mea, & qui sunt fratres mei?* ostendens cognationem suam quodammodo non agnoscere. Momentum hoc dilucide exponit S. Augustinus *Epist. ad Latum* -- Ita ne matrem terrenam non „ habebat Imperator tuus? Qui tamen cum „ ei cœlestia agenti nunciaretur, respondit, „ quæ mihi mater, aut qui fratres? & ex- „ tendens manus in discipulos dixit: non „ pertinere ad cognationem suam, nisi qui „ facerent voluntatem Patris ejus; in quo „ numero profectò etiam ipsam matrem be- „ nignus inclusit: faciebat enim & illa vo- „ luntatem Patris; ita optimus Magister, at- „ que divinus, & maternum nomen, quod „ ei quasi privatum, propinquumque nun- „ ciaverat, quia terrenum erat, in compa- „ ratione cœlestis propinquitatis abjecit -- & Theophilactus in *cap.* 19. *Joann.* scribit -- „ Oportet quidem parentibus ad pietatem „ obsistentibus non parere, non obsistentibus „ autem omni cura servire --

V. E Christi doctrina est specialem ejusdem sequelam adoptare, etiam refragantibus parentibus; adolescentulo enim, quem Christus ad sui sequelam vocaverat, volenti prius Patri suo suprema persolvere respondit Luc. 9. v. 60. *Sine ut mortui sepeliant mortuos suos*; quibus docere voluit omnia amandanda fore, ut Christum sequamur. Sic laudatus Hieronymus *Epist.* 1. *ad Heliodorum* -- „ Gladium tenet hostis, ut me perimat, & „ ego de matris lacrymis cogitabo? Pro- „ pter patrem militiam Christi deseram, cui „ sepulturam Christi causà non debeo, quam „ etiam omnibus ejus causà debeo? -- Ibidem itidem habet -- Licet parvulus e collo „ pendeat Nepos, licet sparso crine, & „ scissis vestibus ubera, quibus te nutrierat, „ mater ostendat, licet in limine pater ja- „ ceat, percalcatum perge patrem, siccisque „ oculis ad vexillum Crucis evola; solùm „ pietatis genus est in hac re esse crudelem --

VI. Fas est laudabilia Apostolorum gesta imitari; atqui Apostoli, inconsultis parentibus, Christi sequelam amplexati sunt: Matth. 4. v. 20. *At illi continuò relictis retibus secuti sunt eum*. Ubi S. Hilarius apud D. Thomam -- Ex quo docemus Christum „ secuturi, & secularis vitæ sollicitudine, & „ paternæ domus consuetudine non teneri --

VII. Augustinus hac super re egregie disputat *Epist. ad Latum*, ex quo sequens instituitur discursus. Equidem durus esset in matrem filius, si matris querelas non audiret, dum alios alere filios nequiret, nisi ipso adju-

adjuvante; porro Mater Ecclesia filios suos per alios nutrit filios, sed nec apte, nec sufficienter, nisi per excellentiores, atque a terrenis potissimum segregatos, quique per virtutum exercitia ceteris præeminent: durus itaque foret Christianus, qui ut carni, & sanguini acquiesceret, Ecclesiæ filiis opem non ferret adoptando perfectionis institutum, quo aptus reddi valet ad succurrendum indigentibus. Placet addere discursum alterum D. Thomæ 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 6. *ad* 2. Subjectio filii ad Patrem est naturalis, Servi verò ad Dominum est in pœnam peccati, ideoque per servitutem aliquid adimitur homini, quod aliàs ei competeret, ne scilicet de se ipso libere possit disponere; Servus enim id quod est, Domini est; filius autem quoad personam sui juris est, propatereaque valet divinis se mancipare obsequiis; notat tamen Angelicus *in resp. ad* 1. Filium inter Claustra præceptum de parentibus colendis servare -- Orando, & eis reverentiam, & „ auxilium impendendo, secundum quod „ Religiosos decet, quia etiam illi qui in „ seculo vivunt, diversimode parentes ho„ norant secundùm eorum conditionem --

Fas est Religionem ingredi invitis parentibus.

Liberum est itaque filiis, cum statum pubertatis nacti sunt, & cum parentes eorundem ope simpliciter non indigent, sine ipsorum consensu, immo ipsis Adversantibus, Religiosum statum amplecti; unde damnandi sunt, qui eis obsistunt, sicut & qui cogunt invitos ad Religionem: hinc antiqui Canones præscribebant, ne mulieres velamen susciperent, nisi post annos quadraginta probatæ virginitatis, ut indemnis earum haberetur libertas; & novissime Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 18. *de Regularibus*, & *Monialibus* ferit anathemate quoscunque, & quomodocunque cogentes Virginem, vel Viduam, aut aliam quamcunque mulierem invitam ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum Religiosum habitum. His compertum fit & jure, & meritò de mendacio criminandos esse Novatores, asserentes nos libertatem filiis adimere quoad status electionem, cum Ecclesia, nervis omnibus, eorundem libertatem propugnet.

299 Quoad secundum. Mirum sane est adeo insanire Hæreticos, ut præclarissimos viros, quos Deus innumeris pene decoravit miraculis, homicidii reos declament. Etenim si in longum senium vixere, quo pacto sui homicidæ censendi sunt? Jejunia inter, & flagella supra centesimum annum vitam duxerunt Paulus, & Antonius; si Ecclesiastica evolvantur monumenta, passim occurrent Monachi sive nonagenarii, sive octogenarii, itaut compertum fiet plerosque duros inter labores, atque asperitates longiùs vixisse, quam qui mollibus nutriuntur. Hujusmodi vivendi rationem incusat, qui nescit ea, quæ sunt Spiritus Dei; qui ignorat æternum gloriæ pondus, quod operatur in nobis pœnitentia; qui demum refugit servire Deo, ut corpori indulgeat. Ceterum si pænitentes Monachos carpere audent, cecur Moysem, Eliam, immo & ipsum Christum non culpant, qui quadraginta dierum jejunio ad pœnitentiam invitarunt?

Frustra item lacerant illud divinæ virtutis prodigium, Simeonem videlicet, & Danielem, de illo namque scribit Evagrius *lib.* 1. *Hist. Eccles. cap.* 13. -- Eisdem temporibus „ floruit, inque magna gloria fuit Simeo„ nes, vir & insignis pietatis, & memoriæ „ percelebris: hic primus stationem in col„ lumna instituit, domiciliumque in ea, „ cujus mensura vix duos continebat cubitos, „ construxit . . . Iste Simeones vitam cæle„ stium potestatum in carne æmulatus, & a „ rebus terrenis abstrahere laboravit, vim „ afferre naturæ, quæ solet suopte nutu „ deorsum ferri, res in sublimi locatas per„ sequi & inter cœlum, & res cœlestes quasi „ medius interjectus, cum Deo colloqui, „ cum pariter cum Angelis laudibus extol„ lere, & tum preces pro hominibus e terra „ in cœlum sublevans, Deo offerre, tum mi„ sericordiam Dei de cœlo in terram defe„ rens, hominibus impertiri . . . Cum Si„ meones iste, qui in terra Angelus, in „ carne cœlestis Hierusalem civis fuit, pe„ regrinam hanc vivendi viam, hominibus „ plane incognitam institueret, Sanctæ Ere„ mi Incolæ mittunt quendam ad illum, ju„ bentque ut ab eo sciscitaretur, quid hæc „ nova, & inusitata vitæ ratio sibi vellet, & „ quamobrem tritâ vivendi viâ, & Sancto„ rum pressâ vestigiis relictâ, aliam quan„ dam peregrinam, & hominibus omnino „ ignotam sequeretur: eumque hortantur „ per nuncium, ut ex suo domicilio descen„ deret, viamque electorum Patrum insta„ ret. Quod si alacri animo, ac parato de„ scendere videretur, mandarunt, ut ei sua „ ipsius vivendi via insistendi potestas fie„ ret -- Ita contigisse refert, nam ut accessit nuncius, Patrum mandato exposito, ille extemplò alterum produxit pedem, ut descenderet. Quis porro ex eiic hoc vivendi genus, non nisi impie, superstitiosum dixerit? Admirabilem Sanctissimi hujus viri sanctitatem miraculis testatam voluit Deus ad Evagrii usque tempora, eum ipsemet *citato libro cap. seq.* referat se vidisse stellam, quo die ejusdem anniversaria solemnitas celebratur -- Ad lævam columnæ in uno cancello„ rum ipse equidem cum tota agricolarum „ circa columnam incedentium multitudine, „ ibi in unum coacta, vidi stellam inusitata „ magnitudine discurrentem per totam ri„ mam, jubarque fundentem: neque id qui„ dem semel, bisve, aut ter, sed sæpius, „ eandemque crebro evanescentem, & ex „ improviso apparentem denuò, quæ solùm „ in istius Sanctissimi viri die festo cerni„ tur --

300 Quoad tertium. Novum prorsus modum sextum explicandi præceptum excogitarunt Heterodoxi, affirmantes peccare peccato Mæchiæ Conjuges, qui mutuo consensu continenter vivunt. Damnandi ergo erunt Sanctissimi Conjuges Maria, & Joseph, qui voto virginitatem Deo consecrarunt. Perperam igitur Patres præclarissimis laudibus Deiparæ virginitatem commendarunt? Decepta est ne Catholica Ecclesia, dum Helvidium blasphemantem Mariam quovis tempore non fuisse virginem execravit?

Conjuges mutuo consensu abstinere possunt a maritali commercio.

vit? Mariam, & Joseph veros fuisse conjuges aperte restatur Matthæus cap. 1. v. 18. *Cum esset desponsata Mater ejus Maria Joseph*; & v. 20. *Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam*; sicut & v. 24. *Et accepit conjugem suam*; quod ultrò concedunt Magdeburgenses *lib.* 1. *Cent.* 1. *cap.* 10., Bucerus *in cap.* 1. *Matth.*, & Calvinus *in cap.* 1. *Lucæ*, impie tamen asserunt B. Virginem, & Joseph ita contraxisse conjugium, ut voluerint statuto tempore filios procreare; porro qui, servando virginitatem, excellens adeo exemplum imitari volunt, quomodo sunt redarguendi? Optime hac super re Augustinus de consensu Evangelistarum *lib.* 2. *cap.* 1. -- Hoc exemplo magnifice insinuatur „ fidelibus conjugatis, etiam servatâ pari „ consensu continentiâ, posse permanere „ conjugium, non permixto corporis sexu, „ sed custodito mentis affectu --

Et sane quoties subsistit inter conjuges finis, & causa opus aliquod honestans, toties illud exercere fas est; sed hoc contingit, dum conjuges mutuo consensu a maritali commercio abstinent; siquidem datum est conjugatis se continere ad vacandum Deo, ut docet Paulus 1. ad Corinth. 7. v. 5. *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: & iterum revertimini in idipsum*. Causa igitur conjugalem continentiam cohonestans est studium vacandi orationi, jejuniis, aliisque piis operibus: ea propter si conjuges toto vitæ tempore specialius velint divinis se mancipare obsequiis, licite poterunt semper se continere; quod opportune innuebat S. Gregorius *lib.* 9. *Epist.* 39. *ad Theotistam* -- Si verò utrisque conveniat continentem vitam ducere, „ hoc quis audeat accusare, quando certum „ est, quod omnipotens Deus, qui minora „ concessit, majora non prohibuit? -- Si ergo concessum est ad tempus, orationis causâ, continere, haud idem vetitum erit toto vitæ tempore. Id tamen prudenter peragendum est, ut innuit Apostolus, ut nempe id fiat mutuo consensu: *Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu*; causâ itidem vacandi Deo; continentia namque mire deservit ad divina, quod demum non subsit peccandi periculum, ideoque subdit: *Et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram*, idest ob pronitatem ad carnales delectationes, ea qua insurgit tentatio. Subdit tamen: *Hoc autem dico secundùm indulgentiam, non secundùm imperium*, ut compertum sit posse ad mortem usque perseverare in proposito, qui fortes adinveniuntur, ut insidiantem Dæmonem devincant, secus qui eidem resistere non valent. Ex quo corruit, quod confingunt Adversarii, videlicet, quod cessaret generatio, si morem gerere vellent homines consulenti Paulo: *Volo enim omnes vos esse sicut meipsum*. etenim optime noverat hoc omnibus datum non esse, ideoque prosequitur: *Sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius autem sic*. Unde plurea futuri erant, qui hujusmodi perfectionis statum refugissent.

His palam fit laudabiles fore conjuges, qui mutuo consensu a maritali commercio abstinent, sicut & illi, qui ante consummationem aufugiunt, ut Dei sequelam adoptent. Qua de re videnda sunt, quæ diximus *Tract. de Matrimonio Disp. IV. Controv. IV.*, ubi ex professo probatum est solemnem Professionem dissolvere Matrimonium ratum; unde evanescunt dicteria, & sophismata tum Magdeburgensium, tum aliorum Novatorum adversus Catholicam veritatem.

301 Quoniam verò Centuriatores non tantum adversus Monachos, sed etiam adversus Eremitas insurgunt, operæ pretium erit sigillatim laudabilem hanc vivendi rationem propugnare. Itaque, cum Oseas cap. 2. v. 14. ad legem gratiæ prospiciens dixerit: *Ecce ego lactabo eam, & ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus*, perperam male feriati Novatores solitariam Eremitariam vitam carpunt; cum eos ad solitudinem vocet Deus, ut ad altissimam rerum cœlestium contemplationem perducat, atque in Joanne commendet, Matth. 11. v. 11. *Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista*: porro Præcursorem Eremi incolam fuisse aperte docet Lucas cap. v. 80. *Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu; & erat in deserto usque in diem ostensionis suæ ad Israel*. Quibus luce clarius apparet Joannem ad tempus usque, quo ad prædicandum exivit, Eremiticam vitam duxisse.

Eremitarum vita commendatur.

Ut argumenti vim eludant Magdeburgenses, respondent *lib.* 1. *Cent.* 1. *cap.* 10. -- Fuit Joannes in deserto; hoc est in regio„ nibus circa Jordanem, utpote quæ ob vi„ cinos montes deserta vocabantur, cum ta„ men in eo tractu circa Jordanem, optimo „ piscoso loco, pratis irriguo, & pascuoso, „ plurimi homines habitarent -- Hinc deserti nomine oppida prope deserta loca constructa intelligunt.

Verùm arbitraria interpretatio facile de mendacio revincitur, & quidem I. Quoties in Evangelio absolute, & absque ulla additione ponitur desertum, toties in proprietate intelligi debet pro loco a communi hominum consuetudine discreto, sic legitur Matth. 4. v. 1. *Tunc Jesus ductus est in desertum*: cap. 15. v. 33. *Unde ergo nobis in deserto panes?* cap. 24. v. 26. *Ecce in deserto est, nolite exire*: Marc. 1. v. 12. *Expulit eum in desertum*. Luc. 5. v. 16. *Secedebat in desertum, & orabat*; cap. 8. v. 29. *Agebatur a Dæmonio in deserta*; cap. 15. v. 4. *Nonaginta novem in deserto*; Joann. 6. v. 40. *Manducaverunt Manna in deserto*. Quare ergo ubi de Joanne agitur, deserti nomen in aliena significatione usurpandum est?

Eremus locus est ab hominum frequentia remotus.

II. Per Magdeburgenses ideo Joannis desertum est locus aliquis peculiaris, quia ibidem *in œconomia sacrorum Parentum* fuit educatus; sed hoc adversatur Scripturæ, quæ eorundem habitationem in Civitate Judæ describit Luc. 1. v. 39. *Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in Montana cum festinatione in Civitatem Juda; & intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth*. Non ergo in deserto erat paterna domus Joannis, sed locus nativitatis alius plane fuit a loco conversationis.

III. Si deserti nomine locos intelligi deberet, ubi plures habitarent, ut concedunt Adversarii, Joannes dubio procul notus fuisset hominibus: ex quo enim locus, ubi natus est, multâ hominum frequentiâ erat insignis, ideo mira, quæ in ejusdem nativitate evenerunt, evulgata fuere super omnia Montana Judææ, & posuerunt omnes, qui audierant in corde suo dicentes, quis putas, puer iste erit? sed quando prædicatoris munus assumpsit, ignotus habebatur, ut patet Joann. 1. cum Sacerdotes miserint ad interrogandum: Tu quis es? Quod sane abs re fuisset, si innotuisset populo; ergo locus habitationis Joannis erat ab hominibus separatus. Idem colligi posset, ex quo referant Nicephorus *lib. 1. cap. 14.*, & Cedrenus *in Compendio Historia* Matrem ejus recessisse in Eremum, ut Herodis tyrannidem declinaret, atque in spelunca delituisse, ibique fato functam fuisse, Angelum verò assumpsisse curam infantis, qui, dum in desertum secessit, sexdecim absolverat menses; verùm hac de re judicent alii.

IV. Perperam docent Centuriatores Joannem fuisse in deserto -- Hoc est in re„gionibus circa Jordanem, utpotequæ ob „ vicinos montes deserta vocabantur -- siquidem præter hocce desertum, aliud assignat Scriptura, in quo morabatur Joannes. Etenim Luc. 3. v. 2. legitur: *Factum est verbum Domini ad Joannem Zachariæ filium in deserto, & venit in omnem Regionem Jordanis, prædicans baptismum pænitentiæ in remissionem peccatorum*. Regio itaque circa Jordanem non erat locus ejusdem domicilii, sed locus, ad quem ex Dei jussu venerat, ut enunciaret pœnitentiam. Equidem non inficias imus etiam locum, ubi prædicabat, potuisse desertum nuncupari, cum dicatur Matth. 30. v. 1. *In diebus illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ*; sed ab intima, & recondita Eremi parte exivit, atque in exteriori, ad quam nonnulli ex vicinis Oppidis confluebant, sive ad piscandum, sive ad pascenda armenta, cœpit prædicare; hinc ita percrebuit fama, ut etiam ex Jerosolymitana gente auditores habuerit; ea propter laudabilior ea est sententia, quæ unum desertum in duas partes discriminatur, in exteriorem scilicet, & interiorem; in hac morabatur Præcursor, in illa verba faciebat ad populum.

V. Si frequens fuisset Joannis conversatio, cur multitudo ob inusitatum sive vivendi, sive vestiendi modum admirabatur? ut innuit Christus Matth. 11. v. 7. *Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum?* Latuit ergo in deserto, unde tanquam spectaculum factus est, cum hominibus apparuit; quod declarat Eusebius *lib. 9. Demonstrat. Evangel. cap. 5.* -- Procedebat ex „ deserto inusitatum indutus habitum, um„ nemque communem hominum consuetu„ dinem declinans: nam neque in vicum ul„ lum, neque in urbem, neque in commu„ nem aliquem virorum cœtum commea„ bat --

His concinunt Patres: Euthymius *in cap. 11. Matth.* de Præcursore habet -- Quis „ ab infantia sua solitariam, & Eremiticam „ duxit vitam, taleque elegit exercitium? „ Certe nullus hominum -- Chrysostomus *hom. 38. in Matthæum* -- Semper in hymnis, „ semper in orationibus fuit; nulli homi„ num, antequam ad baptizandum accede„ ret, Deo autem soli sua semper offerebat „ colloquia. Neminem vidit unquam con„ servorum, nec ab aliquo horum visus fuit, „ non lacte nutritus, non lecto susceptus, „ non tecto, non foco, non alia re humana „ usus erat: tamen mitia simul, & acer, „ quorum alterum ea conversatione sua cum „ discipulis, alterum ex responsione sua ad „ Judæus, atque ad Regum liberâ, facile „ perdiscas -- Theophilactus *in Lucam cap. 1.* -- Quare (*Joannes*) erat in desertis? Ut ne „ multitudinis malitiæ particeps fieret, & ut „ neminem reveritus libere reprenderet; nam „ si fuisset in mundo, fortassis consuetudine „ amicorum, & societate coinquinatus fuis„ set, sed ut fide dignus haberetur, qui præ„ dicaret Christum, utpote Eremita, vitâ„ que excellens alios -- Ejusdem labii sunt reliqui Patres.

302 Laudabilem fore solitariam, & eremiticam vitam comprobavit Christus, qui, ut orationi vacaret, a populi frequentia recedebat: Luc. 5. v. 16. *Ipse autem secedebat in desertum, & orabat*. Marc. 6. v. 46. *Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare*; & Matth. 14. v. 23. *Et dimissâ turbâ ascendit in montem solus orare*. Hac consuetudine docebat cœlestis Magister solitudinem pro rerum supernarum contemplatione mire deservire. Ad hanc consequendam apte conducunt tum animi tranquillitas, tum proficiendi studium, tum alienatio a terrenis; hæc porro præstat solitudo, teste Nazianzeno *Orat. 16. de pauperum amore* -- Pulchræ sunt „ solitudo, & quies, quod me docet Eliæ „ Carmelus, Joannis desertum, ac mons „ denique ille, in quem Jesum sæpe seces„ sisse, secumque animo quieto esse con„ stat -- & Chrysostomus *hom. 3. in Marcum* hac super re habet - Erat in die cum disci„ pulis, in nocte orationem suam pro nobis „ Patri dedicabat, & quando volebat orare „ intensius secedebat -- Solitudinem ad contemplationem viam sternere vel Philosophi noverunt, ut ostendit S. Hieronymus *lib. 2. adversus Jovinianum cap. 7.* -- Nam & Pyta„ goræi hujusmodi frequentiam declinantes, „ in solitudine, & desertis locis habitare „ consueverant; Platonici quoque, & Stoici „ in templorum lucis, & porticibus versa„ bantur, & admoniti angustioris habitaculi „ sanctitate, nihil aliud quam de virtutibus „ cogitarent; sed & ipse Plato cum esset di„ ves, & thoros ejus Diogenes lutatis pedi„ bus conculcaret, ut posset vacare Philoso„ phiæ, elegit academicam villam ab Urbe „ procul, non solùm desertam, sed pesti„ lentem, ut curâ, & assiduitate morbo„ rum, libidinis impetus frangeretur, di„ scipulique sui nullam aliam sentirent volu„ ptatem, nisi earum rerum, quas disce„ rent; quosdam legimus effodisse sibi ocu„ los, ne per eorum visum a contemplatione „ Philosophiæ avocarentur --

Solitaria vita a Ethnicis his commendata.

303 Ca-

303 Catholici ad unum omnex fatentur laudabilem esse cordis puritatem, atque innocuam vivendi rationem; sed solitudo, atque Eremiticæ vitæ institutum ad hoc quam maxime deservit, ut declarat laudatus Hieronymus *loco cit.* -- Si quis existimat & abun-
„ dantia ciborum, potionumque se perfrui,
„ & vacare posse sapientiæ, hoc est, & ver-
„ sari in deliciis, & delitiarum vitiis non
„ teneri, seipsum decipit. Cum enim pro-
„ cul ab his remoti sæpe capiamur naturæ
„ illecebris, & cogamur ea cupere, quorum
„ copiam non habemus, quantò magis si
„ circumdati rebus voluptatum, esse nos
„ liberos arbitremur? Sensus noster illud
„ cogitat, quod videt, audit, odoratur,
„ gustat, attrectat, & ad ejus rei trahitur
„ appetitum, cujus capitur voluptate, quod
„ meus videat, & mens audiat, & quod ne-
„ que audire quippiam, neque videre possi-
„ mus, nisi sensus in ea quæ cernimus, &
„ audimus, fuerit intentus --

Hinc sæpe numero apud Patres Eremiticæ vitæ laudes occurrunt: Chrysostomux *hom.* 8. *in Matth.* habet -- Si quis nunc ad
„ Ægypti veniat solitudinem, Paradiso pror-
„ sux omnem illam Eremum viderit dignio-
„ rem, & innumeros Angelorum choros in
„ corporibus fulgere mortalibus -- Hierony-
mus *Epist.* 1. *ad Eliodorum* -- O desertum
„ Christi floribus vernans! O solitudo, in qua
„ illi nascuntur lapides, de quibus in Apo-
„ calypsi Civitax magni Regis adstruitur! O
„ Eremus familiarius Deo gaudens! -- Augustinus, pluribus omissis, *lib.* 1. *de moribus Ecclesiæ cap.* 31. -- Nihil de iis dicam, qui
„ secretissimi penitus ab omni hominum
„ conspectu, pane solo, & aqua contenti,
„ desertissimas terras incolunt, perfruentes
„ colloquio Dei, cui purix mentibus inhæ-
„ serunt, & ejus pulchritudinis contempla-
„ tione beatissimi, quæ nisi Sanctorum in-
„ tellectu percipi non potest -- Videatur
Thomas Waldensis, ubi plura pro re nata.

304 Dicunt tamen I. Centuriatores. Damnandum est Eremitarum institutum, cum pluribus sese exponant periculis labendi in peccatum, nisi dicatur ipsos hoc vivendi genere Deum tentare, clamante Matthæo cap. 4. *Non tentabis Dominum Deum tuum*.

Utique qoi absque necessitate, vel utilitate se periculo peccandi exponit, Deum tentat; ceterum qui Eremiticam vitam elegerunt ob summam utilitatem, acquirendi videlicet sanctitatem, haud criminandi sunt, sed meritò laudandi: quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Si humanæ vires spectentur, mira sunt, quæ peregerunt Sancti, si autem gratiæ auxilium, facilia novimus. Ultro damus Dæmonem variis tentationibus Monachos, & Eremitas vexare, & eo acriùs, quo ferventiùs Deo famulantur, sed itidem certum est, præsto esse Dei adjutorium, quo hostex confringantur; ut inde victorex majori donentur præmio. Audiatur S. Thomas *in cap.* 4. *Matth.* explicans, cur tentari debeant Christiani --

Tentantur justi ob plures fines.

„ Et nota quinque rationes, quare quis post
„ acceptam spiritualem gratiam tentatur,
„ prima, ut accipiat experimentum suæ ju-
„ stitiæ: Eccli. 34. v. 9. *Qui non est tentatus,*
„ *qualia scit?* secundo ad reprimendam su-
„ perbiam: 2. Corinth. 12. *Ne magnitudo*
„ *revelationum extollat me, datus est mihi*
„ *stimulus carnis meæ Angelus Satanæ, qui*
„ *me colaphizet*. tertiò ad confundendum
„ Diabolum, ut sciat quanta sit virtus Chri-
„ sti, ut eum superare non possit; hujux
„ exemplum habetur Job 1. *Nunquid conside-*
„ *rasti servum meum Job?* quartò ut fortior
„ reddatur, sicut milites fortes redduntur
„ per experientiam; Judith. 3. *Quare voluit*
„ *dimittere hostes cum filiis Israel?* quintò
„ ut suam dignitatem cognoscant, quia
„ quando Diabolus aggreditur aliquem, hoc
„ cedit ad honorem, quia Diabolus Sanctos
„ aggreditur. Job. 40. *Cibus ejus fœnum, &*
„ *habet fiduciam, quod influat Jordanis in os*
„ *ejus* -- Quibus abunde factum fuit satis
inani objectioni.

305 Dicunt II. Solitarii mutuæ charitatis negligunt officia contra Apostolum ad Heb. 10. dicentem: *Adjuvemus nos invicem*; secedentes namque in Eremum nemini utiles sunt.

S. Joannes Chrysostomus *de Comparat. Regis, & Monachi* perbelle ostendit, qualem afferant fructum Sanctorum Eremitarum orationes -- Nonne Achab Judæorum Rex per
„ famem, & Annonæ charitatem in Eliæ
„ precibux spem posuit suam? Nonne Oco-
„ zias illud idem imperium, illum eundem
„ Principatum obtinens æger, ac jam jam
„ moriturus, instantem sibi mortem cum vi-
„ deret, ad eundem Prophetam confugit,
„ tanquam morte potentiorem, ac vitæ lar-
„ gitiorem? Atque bello erumpente, Pale-
„ stinâque in tantum adductâ periculum,
„ ut funditus excidenda esset, Judæorum
„ Reges misso exercitu, missis peditibus,
„ Sagittariis Ducibus, duobus Centurioni-
„ bus ad Elisei preces se receperunt -- Nec
in lege gratiæ similia desiderantur momenta: Magnus Constantinus, ut legere est apud Ruffinum *lib.* 1. *cap.* 8. *Eccles. Hist.* ad Antonium Abbatem, velut ad unum ex Prophetis, litteras suppliciter misit, ut pro se, ac liberis suis Deum deprecaretur apud Sozomenum *lib.* 7. *cap.* 22. Theodosius per Eutropium nuncium suum Joanni Eremitæ in Thebaide commoranti se, Imperiumque in maximis calamitatibus constitutum plurimum commendavit; Imperator Justinianus in novellis Constitutionibus *Const.* 133. declarat, quod si Eremi Incolæ pro Republica Deo preces fuderint, res omnes bene se habebunt: si ergo hujusmodi viri Christiano Populo orationibus prosunt, quomodo inutiles dicentur? Parumne est iratum Numen placare, parentibus inter seculi vanitatex versantibus divinam gratiam exorare, omnibux demum virtutis exemplum præbere? Equidem eleemosynas non largiuntur; verùm quid erogare debent, cum omnia reliquerint? infirmis præsto non sunt; sed quo pacto illis succurrere valent, cum procul absint? Ceterum charitas non eodem modo proximum adjuvat, cum ex Apostolo non omnia membra eundem actum habeant. Discant Hæretici ab

Eremitæ orationibus Reipublicæ prosunt.

Augustino Manichæos redarguente *lib. 1. de m... ecclesiæ cap. 31.* amari posse homines, quos non videmus -- Quid est quæso, „ quod vident, qui non possunt hominem „ non diligere, & tamen possunt hominem „ non videre? Profectò illud, quidquid est, „ præstantius est rebus humanis, cujus con„ templatione potest homo sine homine vi„ vere? --

306 Dicunt III. Si parentes deserunt, si nec eosdem invisere, aut pietatis officia cum ipsis exercere, sive ipsos salutare, sive ad ipsos litteras dare, quo pacto Patrem, & Matrem justa Divinum mandatum honorant?

Carnalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei; ea corporali absentia perperam innuitur alienatio animi; quos corporaliter non vident, Deo commendant. Rectè parentes diligunt, dum eorum saluti per orationes incumbunt. Ab eorum frequentia abstinent, ne a divinis distrahantur. Aptè Theophilactus in illud Matth. 8. *Dimitte mortuos, ut sepeliant mortuos suos* -- Postquam „ quis se tradiderit Deo, non debet denuo „ ad vitæ hujus curas converti, oportet sane „ & parentes venerari, sed magis oportet „ venerari Deum . . . si autem illi neque Pa„ trem sepelire licuit, væ iis, qui Monastticen professi ad mundana regrediuntur ne„ gotia -- Et propter maxime laudandus est Monachus ille Magdeburgensibus adeo invisus, qui jussus post plurimos solitudinis annos ire ad Sororem, quæ eum videre exoptabat, obtemperavit, ante ipsam stetit, sed post aliquod temporis, nullo facto verbo, ad Eremum regressus est. Hic namque non acquievit carni, & sanguini, sed charitate fervidus ab aratro manum non retraxit, nec respexit retro, unde factum est, ut tantæ virtutis exemplo commota Soror, ablegatis seculi vanitatibus, se Deo devoverit:

Illud tamen impræsentiarum notandum occurrit Ecclesiasticas Sanctiones decernere, ut nullus filiorum Religionem ingrediatur, si eis indigeant parentes, ut intra Monasterium degentes ex labore manuum illis in necessariis subveniant, ut priorum seculorum Eremitis contigisse compertum est, itidem, ut ex antris, & speluncis exeant ad Evangelium prædicandum, ad Hæreticos revincendos, ut de S. Antonio contra Arianos accidisse novimus, demum ut nemo ære alieno gravatus, nisi præstita solutione, ad habitum admittatur. Videant Centuriatores quantum Monachis cordi est domesticorum, & proximorum levamen.

307 Dicunt IV. Damnandi sunt Eremitæ quippe qui jejuniis, & voluntariis castigationibus corpus affligunt contra Apostolum dicentem ad Colosf. 2. *Habeto honorem corporis*.

Quoad voluntarias corporis castigationes jam abunde superiùs in responsione ad secundam Objectionem; ceterum Apostolus hoc non habet in nostra vulgata; legitur namque in laudata Epistola v. 23. *Non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis*, quæ verba nullimode Hæreticis suppetias ferunt; siquidem Paulus ibidem damnare intendit eos, qui dogmatizando propugnabant legis ceremonias servandas esse ut necessarias ad salutem, easque potissimum, quæ ad ciborum delectum spectabant, quorum abstinentia, utpote inanis, & superstitiosa, ad nihil deserviebat; non enim ad æternam consequendam beatitudinem utilis erat, cum ea carnali spiritu dirigeretur. Videatur S. Thomas in hunc locum. Mirum tamen est confugere Novatores ad Paulum, qui perpetuus est in docenda corporis castigatione: habet namque 1. ad Corinth. 9. v. 26. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo*: ad Colosf. 3. v. 5. *Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram*. 2. ad Corinth. 4. v. 10. *Semper mortificationem Jesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita Jesu manifestetur in corporibus nostris*; postremò ad Heb. 11. v. 37. recenset, atque commendat Sanctorum asperum vivendi genus. *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes in montibus, & speluncis, & in cavernis terræ*. Eximiis hisce viris dubio procul accensendus est Præcursor Domini, de quo dicitur Matth. 3. v. 4. *Habebat vestimentum de pilis Camelorum, & Zonam pelliceam circa lumbos, esca autem eius erant locustæ, & mel silvestre*.

Magdeburgenses volunt quidem Joannis vestem ex pilis Camelorum contextam, sed qualem ferebat conditio hominum inibi commorantium: Joannes Victorinus Strigerius *in cap. 1. Marci* ait -- In Oriente tenuiores „ homines vestiebantur panno contexto ex „ pilis Camelorum: non igitur imaginan„ dum est Joannem monstruosa veste, vide„ licet ex pelle Camelorum indutum fuis„ se -- & Chytræus *in cap. 3. Matth.* -- Ve„ stis Joannis erat contexta ex pilis Cameli, „ similis ei quam hodie vulgo a Camelis vo„ camus *di Ciambelotto*; non fuit sordida „ vestis, neque etiam valde pretiosa, sed „ mediocris -- De cibo autem audiamus citatos Magdeburg. -- Fuerunt autem illæ lo„ custæ species Cancrorum, terrestrium locu„ starum aliquam speciem repræsentantes, „ siquidem Chelis carent, habent tamen „ quasi spinas quasdam in Crista, & cornua „ longiora, quam ceteri cancri. His forte „ usus est Joannes, quia piscatores Judaici „ eos abjecerunt tanquam prohibitos pisces, „ Joannes verò pro libertate Evangelica eos „ comedit -- *lib. 1. Cent. 1. cap. 6.*, quibus, modis omnibus, admirandum Sancti Præcursoris austeritatem eludere conantur.

Verùm mentita est iniquitas sibi: Christus enim, qui fallere non potest, ipsos redarguit, dum Matth. 11. v. 8. turbas alloquens de Joanne ait: *Quid existis in desertum videre? Hominem mollibus vestitum?* qua phrasi aperte declarat asperum fuisse Joannis indumentum, & v. 18. de eodem subdit: *Joannes non manducans, neque bibens*, quasi diceret: Joannis cibus tenuis adeo, & vilis erat, ut pro nihilo haberetur; hoc porro vivendi genus apprime congruebat muneri, quod exercebat, prædicandi pœnitentiam, ad quod mire prævium ejusdem conducebat exemplum. Perperam autem venditant Centuriatores Evangelicâ libertate vetitos cibos

come-

comedisse Joannem; siquidem si lex gratiæ nondum erat enunciata, quo pacto ab observantia veteris legis poterat excusari? Patrum itaque communia sententia est cibum, vestemque Joannis vilem fuisse, & asperam. Audiamus Ambrosium *Serm. 8. de Sanctis* — „ Quæ major causa humilitatis in Propheta, „ quam, contemptis mollibus indumentis, „ pilorum asperitate vestiri? . . . . Quæ præ„ clarior abstinentia, quam spretis vitæ hu„ jus delitiis, stridulis vesci locustis, & „ melle silvestri? — Chrysostomus *hom. 10. in Matth.* — Joannes neque tecto indiguit, „ neque lecto, non mensam, vel alia hu„ jusmodi requisivit, propterea etiam vesti„ mentum de pilis Camelorum Joannes ha„ buit, ut habitu ipso doceret mundi con„ temptum, & omnem superbiæ rationem „ conculcandam: homines quoque ad om„ nem laborem ipso habitu præpararet — sic & alii Patres. Quid verò locustæ illæ fuerint, non satis ex Græco verbo colligitur; hoc enim æque significat animalia quædam saltantia, quæ locustæ nuncupantur, ac genus aliquod herbæ vilis, & rusticanæ.

308 Dicunt ultimò Christum prohibuisse Eremiticam vitam Matth. 24. *Ecce in deserto est, nolite exire*, Paulum similiter; nam ad Hebræos scribens habet cap. 10. *Non deserentes collectionem nostram*.

Sed ad rem nihil deserviunt Hæreticorum cavillationes. Primus siquidem textus expresse refertur ad Antichristum; eo namque tempore dicent quidam Christum venisse; ut autem fideles non decipiantur, prævie eos instruit, ne credant: *Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere . . . Ecce in deserto est, nolite exire*. S. Thomas in hunc locum habet — „ Notandum quod vera doctrina fit in pu„ blico. Supra Joann. 10. quod dico vobis „ in occulto, dicite super tecta; sed falsa „ semper quærit angulos. Proverb. 1. Sa„ pientia dat vocem in Plateis, unde veritas „ est lumen, & quærit in lumine videri, sed „ si fuerit perversum dogma, quærit occulta. „ Proverb. 9. Sapientia sedet in foribus. „ Aquæ furtivæ dulciores sunt; unde deser„ tus est locus occultus, quia caret homini„ bus, vel quia est interclusus; unde si di„ xerint . . . Ecce in deserto est . . . nolite cre„ dere, nolite a bona societate, & congre„ gatione separari — His S. Doctor admonet non esse discedendum a vera Ecclesia, atque bonorum conversatione, ut audiantur Hæretici, qui in occulto virus evomunt, ut perdant fideles ad ipsos accedentes.

Locus alter est de charitate, de qua ibi Apostolus. Vult enim mutuæ charitatis officia ad praxim reduci, & ea removere contendit, quæ ei adversantur, inter quæ Principem locum obtinet singularitas, eorum videlicet, qui superbiâ elati nolunt cum aliis convenire in exercitio bonorum operum; hos in triplici differentia describit Angelicus ibidem; sunt enim, qui ab aliis se separant apostatando a fide, alii prælatione fungentes oves derelinquunt periclitantes, alii demum æstu superbiæ alios refugiunt — Aliqui verò „ ex superbia, quia cum possent esse utiles „ ad regendum, cum nota superbiæ ab aliis „ se separant: Judæ 1. Hi sunt, qui segre„ gant se ab aliis, animales, spiritum non „ habentes, quasi sub specie majoris perfe„ ctionis —

309 OBJIC. III. Et prosequuntur Novatorum argumenta adversus perfectionem Monastici status. Nequit ille censeri status perfectionis, qui undequaque superbiæ spiritu inflatur; superbia namque est proprius Satanæ character; sed Monachatus hujusmodi est; Monachi siquidem ubique pleno ore se, suamque Religionem commendant, nervisque omnibus contendunt se extollere, quos redarguit Christus Matth. 23. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi, qui circuitis mare, & aridam, ut faciatis unum Proselytum*: Monachi verò dilatant Phylacteria, ut adolescentes alliciant; hinc jurgia, & dissensiones, ut Spiritus Sanctus proclamat Proverb. 28. *Qui se jactat, & dilatat, jurgia concitat*, & quidem quot contentiones tum Monachos inter, & Monachos, tum inter Monachos, & Clericos? Spiritus Christi ille est, quem 2. ad Corinth. 4. innuit Apostolus: *Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Jesum Christum*; & cap. 10. *Non enim qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat*: Monachatus igitur, cum his careat, perfectionis status nequaquam censendus est.

Novum non est argumentum. Duplex itaque est sui, suorumque commendatio, alia inanis, & vacua, quippe quæ vel falsa, vel spiritu jactantiæ deprompta, laudabilis altera, & recta, utpote veritati innixa, atque ad aliorum profectum ordinata. Juxta priorem intelligentiam locutus est Christus Joann. 8. v. 54. *Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est*; juxta secundam idem dicebat Joann. 5. v. 19. *Quæcunque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit*; miraculis namque intendebat divinæ filiationis veritatem comprobare. Apostolus similiter in suis Epistolis scribit juxta præcitatum discrimen: 2. ad Corinth. 10. v. 12. loquitur secundùm priorem sensum: *Non enim audemus inserere, aut comparare nos quibusdam, qui seipsos commendant*; secundùm alterum 1. ad Corinth. 15. v. 10. *Abundantius illis omnibus laboravi*. In aperto igitur est sui ipsius commendationem bonam esse posse, & malam. Cur ergo absolute reprehenduntur Monachi, si seipsos commendant? ostendant oportet Hæretici Monachos vel falsa loqui, vel spiritu jactantiæ id peragere? Si ipsorum sanctiones vanitatem execrantur, si jactantiam puniunt, si vituperant elationem, cur commendationem, quam aliquando inter loquendum commiscent, in malam partem detorquent Acatholici? Si jejunia, orationes, silentium, paupertatem, vigilias laudant, ut aliis prosint, cur criminandi erunt? si quis verò insipienter vana loquatur, cur omnes reprehensibiles dicuntur?

Commendatio sui quando laudabilis.

Nec ad rem objiciuntur Scripturæ: etenim cœlestis Magister non damnat Pharisæos, ex quo facerent Proselytos; id enim laudabile est, quo pacto Christianis fas est, Gentes ad fidem convertere, atque ob hoc Catholicam Religionem meritis laudibus commen-

mendare, sed adversus illos insurgit, qui dum zelabant zelum legis, gravissima crimina perpetrabant, atque ipsos Proselytos pravo corrumpebant exemplo. Laudato Proverbiorum loco sermo de illis est, qui seipsos commendando, contentiose gloriam suam quærunt; quo sensu similia explicari debent. Monachi ad publicam utilitatem plurima peragunt, quæ, ut feliciùs contingant, bonum nomen requirunt. Laudabilis enim Evangelizantium auctoritas mire ad Apostolica munia deservit, ea propter Apostolus in suis Epistolis Timotheum, aliosque commendat.

310 DICES. Juxta Christi doctrinam qualitas arboris ex fructibus dignoscitur; sed ex quo Monachi sese commendent, nil boni inde provenire compertum est; ergo sui commendatio, quæ communiter a Monachis adoptatur, alia sane ab illa est, quæ a Scripturis approbatur. Minor probatur I. In suis obeundis muneribus student hominibus placere, hinc in concionibus utuntur verbis compositis ad alliciendum, artificiis curant nobilium virorum sibi animos conciliare, in Ecclesiis vanos instruunt apparatus, ut populorum frequentiam habeant, sæpenumero adulationibus audientes demulcent, quæ dubio procul reprobantur a Deo. Psal. 52. *Deus dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent. Confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos*; & ad Galat. 1. *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*. II. Vane lætantur de prosperis, sibi plaudunt, si quis ea ipsis excellat sive in concionando, sive in docendo, sive in sanctimonia vitæ, reclamante Scriptura Jerem. 9. v. 23. *Non glorietur sapiens in sapientia sua, & non glorietur fortis in fortitudine sua*, & Luc. 10. *In hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subjiciantur*; ergo sui commendatio apud Monachos non est laudabilis.

Hæc sunt detrahentium, & invidentium voces. Quis enim Hæreticos Monachorum constituit Judices? num sicut Deus scrutatores sunt cordium? Ostendant oportet hæc inordinate agi, cum aliàs probe valeant exerceri. Itaque placere hominibus dupliciter contingere potest, primò quidem ibi quasi in fine sistendo, secundò illud assumendo tanquam medium perducendi alios ad Deum;

Laudabiliter potest quis placere hominibus.

primo modo studium placendi hominibus non tantùm omni caret laude, sed vituperabile est, & de hoc loquuntur Scripturæ; alio modo a Domino commendatur: Matth. 5. v. 18. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est*. Ad hoc hortatur Apostulus ad Rom. 15. v. 2. *Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad ædificationem*. & 1. ad Corinth. 10. v. 32. *Sine offensione estote Judæis, & Gentibus, & Ecclesiæ Dei, sicut & ego per omnia omnibus placeo*. Ut Deo animas lucrentur, Apostoli studium æmulantur Monachi; nec criminandi sunt, si de donis, & mirabilibus, quæ Deus per ipsos operatur, gaudeant: hoc quippe dupliciter contingere potest, primò gaudium ipsum referendo in Deum, eumque ut principium agnoscendo, secundò non referendo, sed sibimet complacendo; hoc malum est & a Scripturis execratum, illud bonum, unde Luc. 10. v. 20. vult Christus, quod de sua gaudeant prædestinatione Apostoli: *Gaudete, quod nomina vestra scripta sunt in cælis*; sic gaudebat Paulus ad Philipp. 4. v. 1. *Itaque fratres mei charissimi, & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea*. Cum Barnabas Antiochiam missus, *vidisset gratiam Dei, gavisus est*. Act. 11. v. 23. Barnabas, & Paulus transeuntes Phœnicem, & Samariam *narrantes conversionem gentium, & faciebant gaudium magnum cum omnibus fratribus*. Ibid. cap. 15. v. 3. Gaudet justus de bonis operibus, quia æternam promerentur felicitatem; gaudet vir Apostolicus de peccatorum resipiscentia, quia gaudent Angeli super uno peccatore pœnitentiam agente; gaudet de Infidelium conversione, quia bonus Pastor de inventa ove gratulatur; gaudet Sacramenti Pœnitentiæ Minister de impiorum emendatione, quia Paterfamilias filio prodigo revertenti paravit convivium. Hujusmodi sunt Monachorum gaudia, & exultationes in mirabilibus Dei, hæc Claustralium lætitia in operibus suis; quod si quis aliter gaudeat, quid inde? Non ideo eradicandum frumentum, si zizania aliqua pullulent.

311 OBJIC. IV. Status perfectionis radicatur in humilitate, & charitate: etenim omnis perfectio per imitationem Christi habetur, qui dicebat: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*, quique proximi dilectionem apprime commendavit; atqui Monachatus præcellit superbiâ, & impatientiâ erga proximum; ergo nullimode censendus est perfectionis status. Minor propositio pluribus dicteriis ostendere conantur non solùm Acatholici, sed nonnulli ex Laicis, qui Monachos male audiunt; quoniam verò popularia sunt, & ab antiquis hostibus emendicata, brevibus perstringantur. Probant ergo I. Monachi detractoribus resistunt, repelluntque detractiones, cum tamen Luc. 6. v. 28. scriptum sit: *Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos*, & Psal. 91. v. 15. innuitur, quod patientes esse debent injurias tolerando: *Bene patientes erunt, ut annuncient*; debent itidem lubenti animo audire corripientes Eccli. 21. v. 7. *Qui odit correptionem, vestigium est peccatoris*. II. Contentiosi sunt, lites intentando pro Ecclesiarum jurisdictione, pro reditibus, pro erigendis Monasteriis; quod sane perfectioni plane adversatur. Dicitur namque contendentibus ad perfectionem Matth. 5. v. 40. *Qui vult tecum in judicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium*; & cap. 10. v. 14. *Quicunque non recipit vos, neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo, vel civitate, excutite pulverem de pedibus vestris*. 1. ad Corinth. 6. v. 7. & seq. *Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod judicia habetis inter vos; quare non magis injuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini?* & cap. 11. v. 16. *Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei*. III. Vindictam sumere student de persecutoribus, eaque propter eos accusant variarque

que puniri flagitant, cum tamen aliter se habeat spiritus sinceræ perfectionis: Matth. 10. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum*; ad Rom. 12. *Nulli malum pro malo reddentes*; hinc dicebat Calvinus *lib. 4. Instit. cap. 13. §. 15.* -- In moribus quanta sit „ disparitas, quid attinet singillatim exponere? Hoc constat nullum esse hominum „ ordinem, magis omni vitiorum turpitudi„ne inquinatum: nusquam magis fervent „ factiones, odia &c. --

Idem argumentum iisdem roboratum Scripturis instituitur ab Hæreticis, ut statum politicum evertant; proclamant namque non licere Christianis contentiones, nec persecutoribus resistere; negatur igitur præcitata vitia a statu Monachali permitti, nec alio clariori momento revinci possunt Adversarii, quam ipsos ad leges, Regulas, Monachorumque Constitutiones remittere; ex his compertum habebunt, quali censoria virga vel leves defectus prohibeantur, puniantur que; non ergo culpandus est status Monasticus, sed redarguendus Calvinus §. 15. perperam affirmans -- Ea vitia notasse, non quæ in „ paucorum vita hæreat, sed quæ ab ipso „ vivendi instituto separari nequeunt -- Ceterum ad singula deveniendo dupliciter potest quis Monachos redarguere, vel de veris defectibus, affectu charitativæ correptionis, vel falsa crimina impingendo; quando primi generis est reprehensio, redarguiores audiendi benigne sunt, atque speciali dilectione prosequendi; quo sensu urgent laudatæ Scripturæ, quæ debitum fraternæ correptionis comprobant; cum verò alterius generis est reprehensio, illud indubium est, quod redarguiores odio non habeantur, sed eis optanda emendatio, peccatorum remissio, aliaque spiritualia, immo & corporalia bona æternæ eorundem felicitati deservientia. Deinde perpendendum est, num quæ imponuntur, Communitati noceant, & quomodo: si enim parum officiunt, objecta etsi falsa patienter toleranda sunt; hac quippe animi moderatione nævi illi evanescunt; si verò in grave dedecus cedant, fas est calumniatorum audaciam retundere, immo necesse est, servato ordine juris, & charitatis, illis obsistere: tolerantia namque tunc in Dei injuriam vergit, atque in damnum proximorum; primum quidem, quia veritas contemnitur, sanctitas ab ea instituta despicitur, atque perfectionis semita adeo commendata evertitur; secundum quia avertuntur a Religione fideles, qui ob promulgata crimina scandalum patiuntur, & statum illum refugiunt, quem derisum, atque contemptum agnoscunt. Hæc est Patrum doctrina, hæc Sanctorum praxis, qui apologeticus libellos in sui defensionem scripsere, ut de Hieronymo, Nazianzeno, aliisque notum est. Cavendum tamen est privatum studium, & gloria; unice spectandus est Dei honor, nec prætermittenda proximi salus, atque bonum Religionis nomen. Ceterum Deo non arridet damnabile silentium, unde detrahentium audacia vires acquirit; de his conqueritur Isaias cap. 56. v. 10. *Canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes.*

Calumniæ num tolerandæ a Monachis?

Plus veritatem quam se ipsum diligit, qui pro veritate, prout oportet, pugnat.

Vexatio quam patiuntur Monachi in duplici differentia.

Ad secundum. Dupliciter itidem vexantur, impugnanturque Monachi, vel in spiritualibus, vel in temporalibus, primo modo si statum Religiosum in his, quæ pertinent ad spiritualia, oppugnant adversarii, quatenus impediunt, ne sibi, aliisque prosint, & in hoc casu insurgere debent, ne isti prævaleant; agitur namque de summa rerum; cum de necessariis ad æternam felicitatem, seu ad perfectionem charitatis agatur; immo Adversarios impugnando, utiliter eorundem negotium geritur; removentur siquidem a periculo relabendi in majora crimina, quod innuitur Proverb. 24. v. 11. *Erue eos, qui ducuntur ad mortem*; & commendatur Job, qui conterebat molas iniqui, & de dentibus illius auferebat prædam. Cap. 29. v. 17. Si verò vexatio Adversantium sit quoad temporalia, quæque bona fortunæ dicuntur, & insurgat adversus bona Monasterii, tenetur Religio contradicere Adversantibus, dicente Psalmista Psal. 81. v. 4. *Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate*. Vitandum tamen quovis tempore est scandalum, importunæ dissensiones, & ea omnia, quæ charitati quomodolibet adversantur; ceterum hisce conditionibus plures sanctitate celebres laudabiliter ad mortem usque gravissima perpessi sunt, ut temporalia suarum Ecclesiarum jura adversus Principes propugnarent.

Injuriarum vindicta quando facienda.

Ad III. Injuriarum vindicta alia commendabilis est, execranda alia: execratur, si privata fiat auctoritate, vel si finis in detrimentum aliorum constituatur; commendatur, si debitus servetur ordo justitiæ, nec alterius malum, sed ejusdem salutaris emendatio, aut aliorum bonum intendatur. Hinc Psal. 17. v. 38. dicitur: *Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non convertar, donec deficiant*; & Psal. 100. v. 5. *Detrahentem secretò proximo suo hunc persequebar*. Hanc secutus regulam Paulus Elymam Magum obcæcavit, & incestuosum Corinthium tradidit Dæmoni corporaliter vexandum. Laudati Scripturæ textus ex dictis elucidantur. Qui abundantiorem vellet explicationem, consulat S. Thomam, ubi textum exponit.

312 OBJIC. V. Quæ mundi sunt, non habent Christianæ perfectionis characterem: sed Monachorum claustra mundano sunt referta spiritu, qui describitur 1. Joann. 2. *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, quæ non est ex Patre, sed ex mundo est.* Porro in Monachis prævalet concupiscentia carnis, ubique quærentes, quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, opulentiora curantes domicilia; quanta in ipsis concupiscentia oculorum? Amant enim huc, illucque vagari, omnia perlustrantes, domos penetrant, aliorum negotia scrutaturi; superbia vitæ in ipsis peculiariter damnabilis est, Principum palatia frequentant, quod reprobat Christus Matth. 11. *Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt*, Magnatum cœtibus sese immiscent, suaque sensa aliorum judicio præferre volunt.

Argu-

Argumentum eorum vitium involvit, qui alios mordere volunt. Rigidis, invidisque hisce Censoribus solemne est dicere bonum malum, & malum bonum, & ubi opus carpere nequeunt, pravam effingunt intentionem; quandoque paucorum defectus ad omnes extendunt, haud intelligere volentes non esse deserendam Christi aream, licet quædam paleæ in ea inveniantur, ut apte docet Augustinus ad Vincentium Donatistam, relatus 23. q. 7. *Can. Quicunque*, quandoque leves defectus tanquam gravissima crimina extollunt, festucam dicunt trabem, & culicem camelum, reclamante Scriptura Proverb. 24. v. 15. *Ne insidieris, & quæras impietatem in domo justi*. Vellent Monachos nec levi crimine reos, æneâque vestitos carne, ultro nescientes necesse fore de mundano pulvere etiam religiosa corda sordescere, ut ait S. Leo *Ser. 4. de Quadrag.* Ob hoc Christus Apostolorum pedes lavit, quos tamen mundos laudaverat, & S. Joannes prædicat omnes in multis offendere. Non igitur est concupiscentia carnis, si Monachi paupertatem professi ostiatim necessaria alimenta sibi, aliisque quærant, aut si ex Evangelica prædicatione aliquas accepturi eleemosynas, cum scriptum sit: *Qui altari servit, de altari vivere debet*. Non est concupiscentia oculorum, cum ex obedientia, aut alia urgente causa de una ad aliam peregrinantur civitatem. Non est denique concupiscentia, seu superbia vitæ si Magnatum palatia adeunt, ut alios Christo lucrentur, cum aliàs ex intimo corde solitudinem exoptent. Non est superbia vitæ, si Principum amorem sibi studeant conciliare; sæpe namque id apte deservit ad aliorum salutem, quosdam a vitiis avertendo, quosdam promovendo ad perfectionem. His excitantur Monachi, his ducuntur Claustrales; quod si qui minus perfecti aliter operantur, non sunt ceteri culpandi, & multò minus ipsum Institutum: & sane nemo prudens totam vineam eradicabit, ex quo una, vel altera vitis lambruscas producat, nec arborem succidet, quia unus, alterve ea fructibus marcescit.

313 OBJIC. VI. Ad statum perfectionis requiritur omnium consiliorum observantia. Sed nullum est Monachorum institutum, quod omnia observet consilia; ergo. Major in aperto est, siquidem plerique in sæculo nonnulla opera consiliorum exercent, & tamen non dicuntur in statu perfectionis; ergo ad hunc statum constituendum non sufficit aliqua consilia adimplere, sed necesse est, quod ad omnia se extendat professio. Et sane illis, qui versantur in statu perfectionis dicitur Eccles. cap. 9. v. 10. *Quæcunque potest manus tua, instanter operare*; sed qui operatur, quæcunque potest, nullius consilii observantiam prætermittit, ergo. Similiter omne consilium ad perfectionem pertinet; ergo qui profitetur statum perfectionis, omnia adimplere debet consilia.

RESP. neg. majorem. Ad statum namque perfectionis constituendum sufficiunt ea, quæ necessario sunt ut instrumenta ad perfectionem essentialem charitatis consequendam; ad hoc autem non est necessarium omnium consiliorum adimplementum, sed eorum tantummodo, quæ præcipua removent impedimenta ad actus charitatis exercendos, & potissimum actus paupertatis, castitatis, & obedientiæ. Monachalis status est quædam velut palestra pro acquirenda perfectione, ad quam plerique nituntur, atque perveniunt; verùm ea quia sit quædam palestra, debet esse ordinata, quod per certos Canones, qui Regula dicuntur, habetur, proindeque seriem quandam exercitiorum decernunt, & ad hanc, non jam ad aliam tenentur Monachi. Monachatus est velut generalis status perfectionis, sub quo sunt plures inter se diversi: omnes quidem ad perfectionem tendunt, atque pro fine charitatem habent, sed media discriminantur; alia namque ad activam, alii ad vitam contemplativam deserviunt; hinc in aperto est non quodlibet Institutum omnia consilia servare debere, cum sint incompossibilia.

Nec urgent adducta momenta; non primum, sæculares siquidem non raro actus exercent ad consilia spectantes; quoniam verò ad tale exercitium solemni voto non adstringuntur, non dicuntur esse in statu perfectionis: oppositum contingit in Monachis solemniter professis, quin necesse sit, quod ad omnia obligentur, sed sat est, quod ea observare teneantur, quæ proprio conveniunt Instituto.

Nec secundum. Etenim eo loci Spiritus Sanctus non tantùm perfectos, sed omnes alloquitur, eos hortando ut sedulò ad virtutis studium incumbant, dum sunt in statu merendi; post mortem enim nullus suppetit locus ad meritum acquirendum; ea propter perperam adducitur textus, ut probetur necessitas observandi omnia consilia. Adhortatio namque ad melius, non infert obligationem.

Nec tertium. Concedimus omne consilium fore boni operis exercitium, promovere ad perfectionem, sicut Monachatum esse statum non acquisitæ, sed acquirendæ perfectionis, sed inficias imus consiliorum omnium observantiam esse necessariam pro statu perfectionis, & hoc ipso quod status est, certam, & determinatam regulam, agendorumque mensuram habere debet, isidem ea quo est status acquirendæ perfectionis, conditionem viæ importat, quæ determinatas exigit semitas.

Ex dictis corruunt, quæ arbitrarie promit M. Antonius de Dominis *lib. 2. de Reub. Ecclesiastica cap.* 12. *n.* 10. -- Quia Mo-
„ nachi sunt pœnitentes, & Monasteria, loca
„ agendæ tantùm pœnitentiæ destinata, hinc
„ est, quod Urbanus II. mandat, & uni-
„ versaliter interdicit, ne quis Canonicus,
„ nisi sit publice lapsus, Monachus efficia-
„ tur -- *& n.* 11. -- Quid igitur est Mona-
„ chus aliud, nisi merus, & purus laicus,
„ pœnitens tamen, & arctiorem vitam sub
„ regula in communitate ducens -- Si ergo Monasteria destinantur tantummodo pro delinquentibus, si Monachus non est nisi purus Laicus, perperam dicitur, quod Monachatus sit status acquirendæ perfectionis.

Qui perversi sunt omnia in malum vertunt.

Diversa media ad perfectionem.

Cor-

Corruunt, inquam; nam prohibitio Urbani est ad Canonicos Regulares volentes (A) accedere ad Monasticum institutum sine Superiorum facultate; quod si quandoque ad Monachorum claustra Clerici deputantor, ut scelera exputgent, non id unice intenditur, sed potissimùm ut Christum sequantur, & a Monasticæ cultoribus perfectionem discant. Quæ *n.* 11. dicit, corruunt ex his, quæ ipsemet Apostata refert *n.* 15. -- Si tamen Monachi „ statum aliquem in Ecclesia faciunt a Lai„ cis diversum, is, profecto erit propter pu„ blicam, quam emittunt, professionem, & „ votum solemne -- Utique ob hoc discriminantur a Laicis Monachi, qui per solemnem professionem a seculi curis segregati, (B) perfectioris vitæ rationem ex vi status complecti debent.

Expressiùs nobis adversatur, dum eodem capite affirmat Clericos esse quidem in statu perfectionis, Monachos vero in stato imperfectionis dicens -- Repete, obsecro lector, „ quæ tibi ad initium hujus capitis ex Hie„ ronymo statum Monachalem describente „ protulimus, & videbis Monachum non in „ vera virtutum solidarum assecutione exer„ ceri, sed in vitiorum fuga dumtaxat salu„ tem propriam repetere; non sui victoriam „ quærere, sed pericula evitare, non perfe„ ctioni studere, (C) sed solùm animæ suæ sa„ lutem, ut tutam reddat, conari; pu„ gnare non vult, sed fugere; imbecillitatis „ memor proripit se bello, ut sine periculu „ vulnerum delitescat. Securitatem suam, „ quamvis inertem præfert certamini; non „ laborat ut vincat, sed fugit ne vincatur. „ Clericalis verò status, seu professio tota „ in vera perfectione consistit, cum assecu„ tione virtutum, cum laboribus, & sudo„ ribus &c. --

Mirandum sane Apostatam ad Hieronymum nos provocare, qui totus est in laudibus Monasticæ perfectionis. Habet igitur *lib. 2. Comm. in cap. 2. Lament. Jeremiæ* -- (D) „ Militum Christi perfectio est exutam men„ tem habere a cunctis terrenis negotiis, & „ tumultu seculi, juxta illud Apostoli: Nemo „ militans Deo implicat se negotiis seculari„ bus; eamque quantum humana imbecil„ litas sinit, festinat unire cum Christo. „ Quam quidem speciem conversationis boni „ Eremitæ, & Monachi, qui voto Monasticæ „ disciplinæ obligati sunt, imitari conten„ dunt, sed rara est, & paucissimis dono „ Dei hæc perfectio concessa -- Idem *in Epist. 1. ad Eliodorum* repetit, & alibi sæpe. Quonam igitur pacto tua malignantis animi sensa Hieronymo affingis. (E) Equidem quædam sunt vitia, quæ fugâ magis, quam certamine superantur, & de his loquitur S. Doctor *ad Vigilantium cap.* 6. a te citato -- Fateor im„ becillitatem meam, nolo spe pugnare vi„ ctoriæ, ne perdam aliquando victoriam; „ si fugero, gladium devitavi; si stetero aut „ vincendum mihi est, aut cadendum, quid „ autem necesse est, certa dimittere, & in„ certa sectari? -- Ceterum si vitia hujusmodi pugnam intentent, satius est non Monachis tantum, sed omnibus fugere. Per hoc tamen male infertur Monachatum non esse statum perfectionis, sed imperfectionis, ut perperam contendebat Hæreticus.

CONTROVERSIA XII.

AN PROFESSIO MONACHALIS TRIBUS SOLEMNIBUS VOTIS FIRMATA SIT LAUDABILIS, DEOQUE ACCEPTA.

314 DEvenimus ad scopum, in quem omnes tendunt Acatholicorum calumniæ. Trium Evangelicorum Consiliorum solemnibus votis firmata professio album est, in quod omnes suos dirigunt conatus; quidquid usque modo adversus statum perfectionis oblateraverunt Hæretici, illud spectabat, ut Monastica infringerent vota, quæ a Satanæ officina emanata proclamant, ut Gallicana Confessio Protestantium habet *art.* 24., quæ sacrilega, impia, idololatrica nuncupata sæpe numero novimus; ea propter impræsentiarum unice Lotherum audiamos ad Episcopos, & Diaconos Ecclesiæ Wittembergensis scribentem -- Votum Religionum, aut „ quodcunque omnino, quædam lex est „ conscientiam captivans. Itaque vovere „ Virginitatem, Cœlibatum, Religionem, „ & quodlibet sine fide, tale votum sacri„ legum, impium, idololatricum Dæmoni„ bus vovetur --

Ex adverso Catholica Ecclesia Divino Spiritu edocta apprime noscens Evangelicorum Consiliorum doctrinam a Deo esse, eorumque Professores illustriorem fore gregis Christi portionem; quique non tam homines, sed Angeli a Sanctis Patribus censentur, nervis omnibus, omnique conatu pro tutanda Evangelica perfectione adversus Hæreticos insurgit. Hinc Controvertistæ ad unum omnes Catholicam propugnantes veritatem fusiori calamo, innumerisque propemodum auctoritatibus sive ex Scripturis, sive ex Conciliis, sive ex Patribus adoptatis dogma hocce dilucidant. Et sane specialiori numine Monasticum Institutum patrocinatum fore in aperto est, cum sublimia scripserint Patres in commendationem castitatis, paupertatis, & obedientiæ, quibus velut quibusdam vinculis super Altare tanquam victimæ in holocaustum suavitatis claustrales viri ligantur, atque Deo offeruntur. Nos aliorum vestigia sequentes non omnia, ut prolixitas evitetur, sed aliqua dabimus, ad insigne adeo dogma propugnandum. Ut clarescat, rem totam in tres partes dividere operæ pretium erit; agemus in prima de Consilio, & voto Continentiæ, cui primum damus locum; amarulentiùs enim, & virulentiùs ab Heterodoxis impugnatur; in secunda propugnabimus Consilium, & votum obedientiæ, quod potissimum est, & præcipuum inter tria vota solemnia, ita ut aliquando Religiosa Professio sub unico explicito obedientiæ voto, aliis duobus subintellectis, fuerit emissa; ad tollendas tamen occasiones Monachis deficiendi a semitis justitiæ, causantes votum

non emiſſum explicite, nova non approbat Eccleſia Regularia Inſtituta, niſi tria vota_ habeantur expreſſe, in tertia demum parte erit ſermo de Conſilio, & voto paupertatis. Pars quælibet in plures dividetur paragraphos, quibus catholica veritas eluceſcet. Adſit nobis ſupernum Numinis adjutorium, cujus doctrinam nitimur ab erroribus expurgare; adſit Deiparæ patrocinium, cujus cauſam potiſſime defendimus; adſint Monaſtici Inſtituti Patriarchæ, quorum labores, & exempla tutamur; adſit Angelicus Doctor, qui contra hoſtes Religioſæ perfectionis locutus eſt victorias, dum Romani Pontificis juſſa exequens, calamo Scribæ velociter ſcribentis, illa mira edidit opuſcula de ſtatu perfectionis contra impugnantes Religionem.

PRIMA CONTROVERSIÆ PARS,

CONSILIUM, ET VOTUM EVANGELICÆ CONTINENTIÆ PROPUGNATUR.

315 DRaco ille, de quo Apocalyp. 12. v. 17. qui abiit facere bellum adverſus eos, qui habent teſtimonium Jeſu Chriſti, is plane eſt, qui per Hæreticos adverſus caſtitatem inſurgere non dubitavit -- Gnoſticis adeo inviſa fuit caſtitas, ut ludibrio „ continentes exciperent -- ut teſtatur Epiphanius *hær.* 25. Nicolaus unus ex ſeptem. Diaconis per Apoſtolos ordinatis, ut plerique putant, aſſerebat, ut tradit laudatus Epiphanius *de Hær. Nicolaitarum* -- Niſi quis „ ſingulis diebus Venerem exerceret, non_ „ poſſet particeps fieri vitæ æternæ -- Quid ſenſerit Joviniani ſchola, refert Auguſtinus *de Hæreſibus hær.* 82. -- A Joviniano quodam „ Monacho iſta hæreſis orta eſt, cum adhuc „ Juvenes eſſemus . . . Virginitatem etiam_ „ Sanctimonialium, & continentiam ſexus „ virilis in Sanctis eligentibus cœlibem vi„ tam, conjugiorum caſtorum, atque fide„ lium meritis adæquabat, ita ut quædam_ „ Virgines ſacræ, provectæ jam ætatis, in_ „ urbe Roma, ubi hæc docebat, eo audito, „ nupſiſſe dicantur -- S. Hieronymus *adverſus Vigilantium cap.* 1. refert ipſum continentiam hæreſim dixiſſe, apud eundem Hieronymum Eunomius negavit virginitatem majoris fore meriti, quam conjugium, unde_ ſpreto Monachatu ſeduxit Virgines. Quoad Novatores Lutherus *lib. adverſus Ambroſium Catharinum* ſcribit -- Decima facies Anti„ chriſti eſt inſignis illæ cœlibatus, & caſti„ tatis Monaſticæ multitudo. Plane Ange„ lica facies, ſed diabolica res -- Ad cap. 7. Epiſt. 1. ad Corinth. -- Nemo hominum ad „ continentiam creatus eſt, ſed omnes viri „ ad generandam ſobolem conditi ſumus, & „ ad tolerandas matrimonii miſerias -- De vita conjugali habet -- Creſcite, & multi„ plicamini, non eſt præceptum, ſed pluſ„ quam præceptum, quod nos non poſſumus „ impedire, vel prætermittere, ac proinde „ æque neceſſarium eſt, ac edere, & bibere, „ purgare, expurgare, dormire, & vigilare.

Hæretici adverſus Continentiam pugnantes.

„ Sicut in mea poteſtate non eſt quo minus „ ſim mas, ita minime ſitum in me eſt, quo „ minus ſim ſine muliere -- & omiſſis, quæ pluribus in locis blaſphemat, de votis Monaſticis tradit -- Quid vovit cœlebs vovendo „ caſtitatem? niſi rem quæ prorſus nec eſt, „ nec poteſt eſſe in manibus ſuis, cum ſit „ ſolius Dei donum, quod accipere, nec „ offerre poteſt homo. Irridet ergo Deum, „ dum vovet, non aliter, quam ſi voveat, „ ſe fore Epiſcopum -- Hæc pudicus, & ſpiritualis Evangeliſta. Continentiæ adverſantur Calvinus *ad cap. 7. Epiſt. ad Corinth. lib. 4. Inſtit. cap.* 13. §. 12., *&* 17., Confeſſio Helvetica *art.*17., ConfeſſioAnglicana *art.*32., Confeſſio Saxonica *art.* 18., Marcus Antonius de Dominis *de Repub. Chriſt.* aliique qui indiſcriminatim illam carpunt ſive in Monachis, ſive in Clericis, minoriſque meriti proclamant, quam conjugium, vel inter adiaphora reponunt. Verùm catholice ſentiendo aſſerimus votum Couiinentiæ licitum eſſe, Deo acceptum, proindeque meritorium.

§. I.

PROBATUR I. CATHOLICA VERITAS, ATQUE AB HÆRETICIS VOTUM VIRGINITATIS B. VIRGINIS MARIÆ VINDICATUR.

316 ILlud licitum, Deoque acceptum, ac proinde meritorium, quod Sanctiſſima Virgo Deipara exercuit; ſed Beatiſſima Virgo perpetuæ virginitatis votum emiſit; ergo votum continentiæ licitum eſt, deoque acceptum. Major non indiget probatione, ſiquidem ut concors Sanctorum Patrum fert ſententia, Deipara omni caruit labe, immo omni ſuperabundanti repleta fuit ſanctitate; de ea namque dictum eſt Pſal. 86. v. 1. *Fundamenta ejus in montibus ſanctis; diligit Dominus portas Sion ſuper omnia tabernacula Jacob*. Illa eſt, quam Angelus plenam gratiâ ſalutavit, & Eliſabeth beatam dixit: *Beata quæ credidiſti*, ideo ipſamet Virgo prophetavit dicens: *Beatam me dicent omnes generationes; quia fecit mihi magna, qui potens eſt.* Quamobrem jure merito S. Petrus Damianus *Ser. de Annunciat.* ajebat -- Attende Sera„ phim, & videbitis quidquid majus eſt, „ minus Virgine, ſolumque opificem opus „ iſtud ſupergredi --

Votum continentiæ a Virgine laudabiliter emiſſum.

Oſtenditur itaque minor. Angelo annuncianti parituram Altiſſimi filium reſpondit hoc nequaquam contingere poſſe, cum_ perpetuum haberet impedimentum Luc. 1. v. 34. *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* Sed hoc impedimentum aliud non eſſe, quam votum virginitatis ſatis conſtat, ſiquidem innuit impedimentum ex virginitate oriri; non quæſtionem inſtituit circa partus futuritionem, quam credebat, ſed circa modum, cum virgo eſſet, & in virginitate_ perſeveratura; licet enim de præſenti virum non cognoviſſet, ſi tamen eſſet cognitura, nulla ſuboriri poterat dubitandi ratio, & Ange-

Angelus dubitationem brevibus diluisset, addendo; cognosces postea; sed aliter respondit, confugiendo nempe ad Spiritus Sancti virtutem. Et sane impedimentum non erat ex defectu conjugii, cum esset desponsata Joseph, non ex lege vel naturali, vel positiva; nulla quippe adversabatur maritali commercio, immo sterilitas erat in contemptum; ergo ex lege naturali sibi imposita per votum. Audiatur Nyssenus *Orat. de Nativit. Domini* -- Si enim liberorum causa ducta
„ fuisset a Joseph, quomodo parituram An-
„ gelo prænuncianti se rem novam, atque
„ alienam audire præsetulisset. cum ipsa quo-
„ que sese obstrinxisset naturæ lege, ut ali-
„ quando mater esset? Verùm quia carnem
„ Deo consecratam tanquam aliquod obla-
„ tum munus oportebat intactam, integram-
„ que præstare, iccirco licet, inquit, An-
„ gelus sis, licet e cœlo venias, licet id
„ quod ostenditur naturam superet huma-
„ nam, tamen me virum cognoscere nefas
„ est . . . Josephum enim Sponsum novi,
„ virum autem non cognosco --

317 Heterodoxi ut voti sanctitatem conculcent, non verentur & Deiparam carpere, & Sanctos Patres conviciari. Vim argumenti infringere conantur Calvinus *in cap. 1. Luca*, Beza *ibid.*, Bucerus *in cap. 1. Matth.*, Petrus Martyr *lib. de cœlibatu, & votis Monasticis*, Magdeburgenses *Cent. 1. lib. 1. cap. 10.*, Conradus Pellicanus *in cap. 1. Matth.*, aliique Novatores. Dicunt ergo I. verba illa: *Quomodo fiet istud?* fuisse dubitantis, proptereaque Deiparam peccasse, dum Angelo fidem non præstitit.

Verùm si tota pulchra est, & macula non est in Maria, nonnisi impie dicitur ipsam peccasse; si Elisabeth beatam prædicavit, quia credidit: *Beata quæ credidisti* nonnisi perverse asseritur ipsam dubitasse. Si dubitasset sicut Zacharias, ut dicunt Hæretici, virgo & ipsa fuisset reprehensa, & tamen in Scripturis de hoc altum silentium. Ceterum contextus clare manifestat Deiparam de partu non dubitasse, sed de modo, & ideo Angelus non ei suasor fuit filium esse nasciturum, sed qualiter, servata virginitate, esset genitura, unde ut virgini faciat satis, meminit virtutis Altissimi, obumbrationis Spiritus Sancti, sterilitatis Elisabeth. Quod tamen exemplum non jam conceptionem respexisse, sed modum illius in aperto est. Credidit ergo B. V., sed perpetuæ virginitatis impedimentum allegavit. Nimis igitur audacter scripsit Calvinus *loco cit.* Virginem non minus maligne restrinxisse Dei potentiam, quam Zachariam, subdens -- Nec
„ verò magnopere laborandum est, ut eam
„ purgemus ab omni vitio -- Quid blasphemius!

Dubitatio Virginis declaratur.

318 Dicit II. Calvinus: Responsio Virginis *Quomodo fiet istud?* non jam virginitatem suam innuit, sed admirationem ob partus excellentiam. Haud enim intelligere poterat, quomodo mulier paupercula filium Altissimi gignere posset.

Verùm responsio non consonat Evangelio. Si enim responsio fuisset admirantis propter dignitatis excessum concipiendi Dei filium, abs re illam addidisset causalem: *Quoniam virum non cognosco*, sed abunde admirationem declarasset dicendo: *Quomodo fiet istud?* Et sane hæc verba: *Quomodo fiet istud* non satis apte exprimunt conditionem excellentiæ filii, quæ admirationem excitet, cum non respiciant partum, sed modum concipiendi. Hinc Elisabeth, ut excellens exprimeret privilegium, quod agnovit in eo, quod Mater Dei ad ipsam descendisset, non dixit: *Quomodo hoc mihi*, sed: *Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me*. Explicuit igitur admirationem per laudata verba ortam ex modo concipiendi, non jam ex dignitate partus, seu, ut ait Calvinus, ex rei magnitudine, vel potius Majestate.

319 Dicit III. Petrus Martyr. Sicut Virgo Angelo respondit: *Quomodo fiet istud?* ita Moyses Exod. 6. v. 12. dixit Deo: *Quomodo audiet Pharao, præsertim cum incircumcisis sim labiis?* & Nicodemus Christo Joan. 3. v. 5. *Quomodo potest homo nasci, cum sit senex?* atqui perperam quis inde argueret, quod Moyses vovisset labiorum circumcisionem, & Nicodemus senectutem; ergo perperam itidem quis infert Deiparam castitatem vovisse.

RESP. Ex inepta hac instantia colligi posset catholica veritas. Nam in utroque allato exemplo expresse aliquod impedimentum significatur, in Moyse in ordine ad loquendum Pharaoni, homini alterius idiomatis; in Nicodemo ad iterum nascendum, cum jam esset ætate provectus: ergo in Deipara meritò argui debet impedimentum in ordine ad concipiendum. Porro cum in illis impedimentum non jam a libero arbitrio, sed a naturali penderet causa, inepte arguitur a voto procedere; ergo cum in aperto sit impedimentum in Virgine non esse a causa naturali, cum juvenis esset, & nupta, sed a libero arbitrio, dubio-procul colligitur votum.

320 Dicit IV. Cum annunciaretur conceptus supra ordinem naturæ, Deipara credere potuit, statim, & illo ipso momento fore concepturam, proindeque absque ullo prævio voto prudenter sciscitari poterat: *Quomodo fiet istud?*

RESP. Angelica verba sunt absolute in futuro: *Ecce concipies*, nec ullum occurrit verbum, quod innuat conceptum impræsentiarum esse faciendum, unde prudens Virgo haud potuit hac de re suspicari. Præterea sicut Angelus dixit: *Ecce concipies*, ita dixit: *Et paries*; sed non potuit Virgo intelligere, eodem momento parituram; ergo neque eodem instanti concepturam. Addas velim Virgini annunciatam fuisse conceptionem, eodem plane modo, quo Uxori Manue Judic. 13. v. 3. *Sed concipies, & paries filium*, sicut & Saræ Gen. 18., sed in hisce, aliisque casibus conceptus intelligebatur pro futuro tempore, naturalique modo habendus; ergo annunciationem sic intellexit Virgo; quoniam verò naturalis concipiendi modus illi erat illicitus, ea propter de modo interrogavit.

321 Dicit V. Deipara, utpote in Scripturis edocta, noverat Messiam ex Virgine nasciturum, sicut legitur Isaiæ 7., sed

ea Angeli majestate, ea conditione salutationis, ea scofia verborum intellexit sibi Messiæ partum annunciari; ergo cognovit se, etsi Virginem, parituram: ergo verba illa: *Quomodo fiet istud* ad alium finem fuisse ordinata censendum est.

RESP. Cum Beata Virgo esset prudentissima, supernisque illustrata cognitionibus, causalem illam: *Quoniam virum non cognosco* non nisi sapienter, & ordinate protulisse jure merito credendum est; cumque non appareat, ad quid referatur, nisi ad præsuppositum impedimentum, jam plane fit ad hocce explicandum suam direxisse interrogationem: *Quomodo fiet istud?* Quod sane intellexit Angelus, cum totus fuerit in declarando modum concipiendi absque virginitatis detrimento. Quare ad argumentum dicimus Deiparam habituali scientia novisse Messiam ex Virgine nasciturum, verùm cum humilitate excelleret, haud cogitare potuisse, & credere tam insigne privilegium sibi a Deo concessum. Hoc non abs re colligi videtur, ex quo Beata Virgo in suo Cantico, quo Deum magnificat, sibi concessæ Maternitatis privilegium tribuit humilitati: *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ*; multum igitur in hoc mysterio humilitatis virtus operata est. Aliàs si scivisset se Virginem parituram, frustra Angelum interrogasset; quod de Virgine adeo prudenti, & verecunda affirmare nemo sapiens posset.

Deiparam virginitatis votum elicuisse constans est Sanctorum Patrum sententia; hinc S. Hieronymus *Epist. 2. ad Eustochium* ait -- Mihi virginitas in Maria dedicatur & „ Christo -- Porro dedicatio specialem oblationem, & consecrationem significat, adeoque non simplex propositum, sed votum. Rupertus *lib. 3. in Cantica circa finem* Virginem alloquens habet -- Votum virginitatis „ prima vovisti -- Prima quoad excellentiam, atque consummatam Evangelicam perfectionem. Beda *in cap. 1. Lucæ* -- Prima fœminarum tantæ se virtuti mancipare cura- „ vit -- Mancipare utique vinculum declarat. Ejusdem labii sunt reliqui Patres. Quod si hujus voti in Virgine congruentiam velis, habes ex D. Thoma, & innuitur in laudata D. Hieronymi auctoritate. Status perfectionis Evangelicæ cœpit in Christo, ejusdemque Matre, atque in Apostolis: sed votum virginitatis pertinet ad statum perfectionis; ergo titulo convenientiæ debuit præfuisse in Deipara Virgine.

Conveniens fuit Virginē castitatē vovisse.

§ II.

DISSOLVITUR PRÆCIPUA CALVINI OBJECTIO ADVERSUS DEIPARÆ VOTUM, ET PROPUGNATUR MATRIMONIUM MARIAM INTER, ET JOSEPH.

322 CAlvinus *loco superius cit.* insultat castris Israel, Patribus videlicet, eo quod ex Angelica salutatione Virginem fuisse voto ligatam colligere non dubitaverint -- Quod autem ex hoc loco occasionem qui- „ dam sumpserunt, ut dicerent, Virginem „ habuisse votum perpetuæ virginitatis, quod „ alioqui supervacanea fuisset ista responsio, „ nimis infirmum est, immo absurdum, ac „ ridiculum. Existimabimus ne Virginem „ passam fuisse Marito se collocari, ut eum „ luderet? Fuisset profecto perfidia, gravi „ reprehensione digna, si sanctum conjugii „ fœdus non sine Dei ludibrio sprevisset -- Sic loquitur tumidus Philistæus, ut virgineum votum abneget, quia Deiparens erat uxorata.

In solutione hujus objectionis non una est Catholicorum sententia, quantum ad tempus quo Deipara votum emisit. Illud indubie asseritur, quod ante Annuntiationem illud nuncupaverit, sed num ante Desponsationem, discriminantur Doctores. S. Thomas *3. p. q. 28. art. 4.*, quem plures sequuntur, docet Deiparam votum absolutum unà cum S. Joseph emisisse post Desponsationem, conditionatum verò ante contractum Matrimonium -- Mater Dei non creditur, ante- „ quam desponsaretur Joseph, absolute vir- „ ginitatem vovisse, sed licet eam in desi- „ derio habuerit, super hoc tamen volunta- „ tem suam divino commisit arbitrio. Post- „ quam verò accepto Sponso, secundùm „ quod mores illius temporis exigebant; „ simul cum eo votum virginitatis emisit -- Scotus *in 4. Dist. 30. art. 2.* contendit ante Desponsationem absolute vovisse, cum Scoto stat ejus schola, & Henricus *Quodlib. 9. q. 11. litt. B.* Porro quonam tempore illud elicuerit, dissidium est: alii ad primum instans usus rationis referunt, alii ad tempus quo se præsentavit in templo, alii demum post suorum Parentum obitum, & creditur anno ætatis suæ undecimo fuisse; quæ omnia incerta sunt.

Quo tempore B. V. virginitatem Deo vovit.

Verùm scopulus hinc inde insurgit; etenim si admittimus Beatam Virginem votum elicuisse ante initum cum S. Joseph connubium, negandum erit licite verum contraxisse matrimonium, utpote sub impedimento voti; si concedimus votum elicuisse, mutuo interveniente consensu, post contractum conjugium, fateri cogimur Deiparam consensisse in maritalem thori cohabitationem, quod sane quam maxime adversatur prærogativæ interioris virginitatis, a qua corporalis virginitas decus omne desumit. Quare pro dignitate hujusce difficultatis fas est paulò fusius, quod superius innuimus, pertractare, videlicet an Deiparam inter, & S. Joseph verum matrimonium ratum intercesserit, & qualiter Marianæ virginitatis excellentia salvetur.

Julianus Pelagianus, prout refert, atque pluribus in locis, sed præcipue *lib. 1. de Nuptiis, & Concupiscentia cap. 11.* impugnat Augustinus, contendebat inter Beatam Virginem, atque Sanctum Joseph verum non intercessisse matrimonium. Nonnulli in eandem sententiam trahunt nonnullos ex Patribus, qui ex loquendi modo innuere videntur sola celebrata fuisse sponsalia, quos tamen aliter sensisse infra compertum fiet. Wiclefus *in Trialogo lib. 4. cap. 2.* apud Wal-

den-

densem *tom. 2., qui est de Sacramentis cap.* 130. describebat Matrimonium, quod sit -- Legi-
„ tima copulatio, qua secundùm Dei legem
„ licet eis sine crimine filios procreare -- ea propter jure colligitur ipsum cum Juliano sensisse, cessare nempe Matrimonium, ubi cessat generatio.

Dicendum tamen Deiparam inter, & Sanctum Joseph verum matrimonium ratum initum fuisse.

Veri matrimonium Deiparam inter, & Joseph.

323 PROB. I. Quoties Sacræ Scripturæ verba sufficienter aliquid declarant, toties in sensu proprio, & communi sunt intelligenda, nisi per alia testimonia aliter explicentur, aut nisi apertum sequatur inconveniens; sed Scriptura Sacra satis declarat verum matrimonium inter Beatam Virginem, & Sanctum Joseph, nec alibi illius sensus coarctatur, aut assignabile est manifestum inconveniens; ergo in sensu proprio, & communi intelligi debet inter eos matrimonium intercessisse. Prob. min. quoad primam partem, secunda namque dilucide constabit ex solutione objectorum. Matth. 1. v. 18., & seqq. legitur: *Cum esset desponsata Mater ejus Maria Joseph . . . Joseph autem vir ejus cum esset justus . . . Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam . . . Et accepit conjugem suam*; sed hujusmodi locutiones aperte declarant verum conjugium masculum inter, & fœminam, nec ullam patiuntur æquivocationem. Licèt enim verbum *desponsatio* æque ad sponsalia, ac ad matrimonium extendatur, attamen *Vir ejus, conjux tua* determinatum habent sensum pro contracto connubio: audiatur Augustinus laudato loco *de Nuptiis, & Concupiscentia* -- Conjux vo-
„ catur ex prima fide desponsationis, quam
„ concubitu nec cognoverat, nec fuerat co-
„ gniturus, nec perierat, nec mendax man-
„ serat conjugis appellatio, ubi nec fuerat,
„ nec futura erat ulla commixtio . . . quia
„ etiam fœcunda sine viro, prole dispar, fide
„ compar; propter quod fidele conjugium
„ Parentes Christi vocari ambo meruerunt --

Res clarescet, si attentiùs perpendamus Scripturas. Cit. Matthæi loco dicitur: *Antequam convenirent*, idest antequam cohabitassent, quibus innuitur licitam eisdem fuisse cohabitationem; sed per sola sponsalia cohabitatio licita nequaquam evadit; ergo verum inter ipsos contractum fuit matrimonium. *Inventa est in utero habens*: non ad inventa est nisi a S. Joseph, qui licentia pene maritali omnia noverat, ut scribit S. Hieronymus *in cap. 1. Matth., de quo infra in Responsione ad* 3. *Object.*, nec hoc detegere potuisset Joseph, nisi simul cohabitassent; siquidem B. V. quandiu fuit in templo, ab hominum aspectu secreta erat, quando a templo recessit, cum ejusdem Parentes fato functi essent, ad patriam domum non accessit, sed Ministri Sanctuarii S. Josepho tradiderunt; sed viris non tradebantur Virgines simplici promissione desponsatas; ergo post verum celebratum conjugium. *Cum esset justus, & nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam*. Ideo autem, cum esset justus, voluit occulte dimittere, quia zelum exercere noluit, & vindictam, qua urgeri solent mariti, cum in uxoribus crimen suspicantur, juxta illud Proverb. 6. v. 34. *Zelus, & furor viri non parcet in die vindictæ*: ne cogeretur ergo eam accusare, si publice dimitteret, voluit clanculo se subducere, permittens, quod Virgo crederetur opere ipsius Joseph fœcunda, si ab aliis deprehenderetur habens in utero. Porro hæc momenta nullius essent roboris, nisi vera fuisset uxor; siquidem non satis consultum fuisset honori Virginis; etenim qui Mariam gravidam novissent, male de ipsa suspicati fuissent, scientes sola sponsalia Mariam inter, & Joseph intercessisse, & potissimum Sacerdotes, quibus solus sponsalitius contractus innotuisset; ea propter necesse est dicere verum fuisse matrimonium.

Noli timere accipere Mariam conjugem tuam; ex his, sicut ex præcedentibus ad minus habetur desponsatio, media promissione; ergo cum infra dicatur: *Et accepit conjugem suam*, aliquid plus intelligendum occurrit: hoc aliud plane non est, nisi conjugium; ergo. Et sane haud credendum est viros adeo Sanctos mutuam sibi datam fidem non adimplevisse, aut Sacerdotes, quibus sponsalia innotuerant, non institisse pro conjugio, aut consanguineis id perspectum non fuisse; eaque propter scientes contracta tantummodo inter utrumque sponsalia non sine scandalo admirati essent, videntes fœtu gravatam Deiparam.

Mos Hebræorum contrahendi conjugium.

Ad clariorem dictorum elucidationem notes velim apud Hebræos solemne fuisse, ut quasi private inirentur connubia, hinc Sponsæ datum erat in Sponsi, aut parentum domo manere, dein post aliquod temporis publicæ celebrabantur nuptiæ cum conviviis, aliisque illius gentis ritibus; consuetudinem hanc Sanctum Joseph una cum Virgine adoptasse plurimi propugnant Interpretes, & juxta hunc morem aliquam apparentem Scripturarum difficultatem componunt: ubi enim dicitur Virginem fuisse Joseph desponsatam, veras nuptias, verumque intelligunt conjugium; cum verò legitur: *Antequam convenirent*, hoc explicant quoad publicas nuptias, idest antequam publicæ haberentur nuptiæ, post quas in domo mariti mulier debebat commorari. Ubi occurrit: *Cum nollet eam traducere*, sensus est de traductione per publicas nuptiarum ceremonias; cum verò adhortante Angelo *accepit conjugem suam*, solemnitas nuptiarum innuitur.

Evangelistæ Matthæo concinit S. Lucas cap. 1. v. 26. Angelicam enim referens salutationem: *Missus est Angelus Gabriel . . . ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph*, & cap. 2. enunciato Cæsaris edicto subdens v. 4. *Ascendit autem & Joseph ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore*, tali loquendi modo aperte conjugii veritatem declarat, nec aliter laudati textus absque violentia explicari valent: si enim ultro a communi, & obvio sensu Scripturas deflectere possumus, haud criminandus esset, qui alia, quæ in laudato capite describuntur, pro libito explicaret, puta Josephum esse de domo David, quia illarum Urbium incola erat, in quibus David regnaverat, non quia de ejusdem familia.

324 PROB.

324 PROB. II. S. Matthæus ut Christum ex familia David descendere, sicut pronunciatum erat per Prophetas, demonstret, Genealogiam texit non jam per Mariæ, sed per Josephi generationem; atqui si non foret verus ipsius Virginis maritus, id valde incongruum, immo inutile foret; ergo. Minor declaratur, supponendo ex communi Patrum sensu Sanctum Matthæum naturalem describere Sancti Joseph Genealogiam, cui sententiæ unum Possevinum adversari novimus; verùm data opinione Possevini, videlicet Matthæum legalem, Lucam naturalem deducere Genealogiam, adhuc urget probatio, nempe: ut aliqua proles probetur esse de stirpe alicujus familiæ per Genealogiam generationum alterius hominis, necesse est, quod vir hujusmodi pertineat ad illius prolis generationem, & quidem media naturali consanguinitate, vel affinitate; sed nisi Joseph verus sit maritus Deiparæ, de qua natus est Jesus, jam hic nil conjunctionis habet cum Joseph, nec Joseph cum Jesu, ut in aperto est; siquidem sola ratio custodis, aut conditio sponsalium nullam naturalem lineam constituit; ergo necesse est Joseph ad Christum spectare per verum matrimonium cum Deipara celebratum. Sanctum Patriarcham esse de Christi Genealogia ratione Virginis nos docet alios inter Patres Chrysostomus apud S. Thomam *in Catena aurea Matth.* 1. -- Positis igitur progenitoribus universis, „ & finiens in Joseph, addit virum Mariæ, „ monstrans, quod propter illam & hunc in „ Genealogia posuit — Verùm totum argumentum præstat audire ex Augustino *lib.* 1. *de Nuptiis, & Concupiscentia cap.* 11. — Unde „ & series generationum, cum parentes „ Christi connexione successionis commemorantur, usque ad Joseph potius sicut factum est, fuerat perducenda, ne in illo „ conjugio, virili sexui utique potiori fieret „ injuria, cum veritati nihil periret, quia „ ex semine David, ex quo venturus prædictus est Christus, & Joseph erat, & Maria. Omne itaque nuptiarum bonum impletum est in illis Parentibus Christi, Proles, Fides, Sacramentum —

Joseph quomodo ex familia David.

Dilucidantur prædicta. Cum B. V. a nullo illorum, qui in Genealogia describuntur, fuerit fœcundata, sed a solo Divino Spiritu, si aliunde purissimum non subministrasset sanguinem, nec Christi Mater dici posset, nec per ejusdem lineam posset Christi Genealogia comprobari; nulla quippe naturalis haberetur connexio cum Christo; ergo cum S. Joseph ad Christi generationem non deservierit, ut veraciter per ejus lineam Christi Genealogia evincatur, necesse est, quod aliunde sit aliqua naturalis connexio; porro alia esse nequit, nisi quæ ex vero conjugio cum legitima Matre desumi potest; ergo vero conjuncti fuere connubio.

325 PROB. III. Quantum fieri potest nomenclaturam Patris Christi, quam Josepho aperte tribuit Scriptura, servare debemus; sed nulla suppetit ratio ad eam propugnandam, nisi dicatur Joseph verum fuisse Deiparæ maritum: etenim Christus quovis tempore legitimus Sancti Joseph filius fuit creditus; ideoque Pharisæi, qui Christum, filium fabri, in contumeliam nuncupaverunt, nusquam de ejus legitima filiatione dubitaverunt, aut suspicati sunt; & quidem non ob aliud, nisi quia S. Joseph verus erat Virginis Sponsus, & aliàs eos latebat Christum Spiritus Sancti virtute conceptum, unde palam fit, quod cessante veritate conjugalis vinculi, cessasset etiam ratio nuncupandi Joseph Patrem Christi.

Joseph Pater Jesu quia Sponsus Virginis.

326 DICES. Sicut Christus non erat filius Joseph, sed credebatur, ita non erat S. Joseph verus Mariæ Sponsus, sed credebatur, quia cum ea habitabat, eique individuus fuit comes in Ægyptiaca peregrinatione.

Verùm inde vires sumit argumentum: quia Joseph revera non erat genitor Christi, ideo expresse Scriptura testatur Christum esse filium Joseph juxta hominum æstimationem: *Ut putabatur*: cum ergo eadem Scriptura nusquam tale dicat de Deiparæ Sponso, necesse est affirmare Josephum verum fuisse Virginis maritum. Discamus & argumentum hoc ab Augustino laudato loco--Propter quod „ fidele conjugium Parentes Christi vocari „ ambo meruerunt, & non solùm illa Mater, verùm etiam ille Pater ejus, sicut „ conjux Matris ejus, utrumque mente, non „ carne; sive tamen ille Pater sola mente, „ sive illa Mater & carne, parentes tamen „ ambo humilitatis ejus, non sublimitatis; „ infirmitatis non Divinitatis; neque enim „ mentitur Evangelium, ubi legitur: Et „ erant Pater ejus, & Mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo. Et alio „ loco: Et ibant parentes ejus per omnes „ annos in Jerusalem &c. -- Addas quod Joseph æquiparatur Mariæ quoad nominis impositionem; dicitur Luc. 1. v. 31. *Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum*. De Joseph Matth. 1. v. 21. habetur: *Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum*: nec aliunde conceditur Joseph jus imponendi nomen Virgineo partui, nisi quia per legitimum matrimonium caput erat matris.

327 PROB. IV. *Si* veritas conjugii absque maritali commercio subsistit, tenemur Virginem inter, & Joseph verum matrimonium admittere; sic enim in propria significatione salvantur Scripturarum locutiones; salvatur legitima Christi Genealogia, honor, decusque Deiparæ; honoratur in Virgine uterque status, conjugalis nempe, & virginalis, itaut facta sit exemplar perfectæ subjectionis, & obedientiæ ad maritum, & excellentissimæ puritatis tam mentis, quam corporis; sed conjugii veritas absque maritali commercio subsistit; ergo. Minor ut evincatur, præmittenda est indubia S. Thomæ doctrina 3. *p. quæst.* 29. *art.* 2. -- Dicendum „ quod matrimonium sive conjugium dicitur „ verum ex hoc, quod suam perfectionem „ attingit. Duplex est autem rei perfectio, „ prima, & secunda; prima quidem rei „ perfectio consistit in ipsa forma, ex qua „ speciem sortitur, secunda verò perfectio „ consistit in operatione rei per quam aliqualiter suum finem attingit. Forma autem matrimonii consistit in quadam indi-

Duplex conjugii perfectio.

„ visibili

„ visibili conjunctione animorum, per quam unus conjugum indivisibiliter alteri fidem servare tenetur. Finis autem matrimonii est proles generanda, & educanda. Ad quorum primum pervenitur per concubitum conjugalem, ad secundum per alia opera viri, & uxoris, quibus sibi invicem obsequuntur ad prolem nutriendam -- Superest nunc demonstrare matrimonii formam non consistere in secunda perfectione: & quidem I. Stat separatio thori cum matrimonii vinculo; sed si conjugii essentia in secuoda perfectione haberetur, datâ thori separatione non subsisteret, ut in aperto est. Major traditur ab Apostolo 1. ad Cotinth. 7. v. 10. *Iis autem qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere, quod si discesserit manere innuptam, aut viro suo reconciliari*. Hinc si uxor statim a contracto matrimonio a marito separetur, remanet quovis tempore viro ligata. II. Quandiu Adam, & Eva in terrestri Paradiso commorati sunt, verum inter ipsos fuit connubium; sed tunc temporis maritalis cohabitatio non intercessit; ergo. III. Eugenius IV. *in Instructione Armenorum* explicat matrimonii essentiam dicens -- Septimum est Sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi, & Ecclesiæ secundùm Apostolum: causa efficiens matrimonii regulariter est mutuus consensus per verba de præsenti expressus -- Sed mutuus consensus actualem præcedit thori habitationem; ergo subsistit matrimonii veritas absque secunda perfectione; & sane valor contractus absque usu rei salvatur. Unde *Can. Si inter de Sponsalibus* habetur -- Si inter virum, & mulierem legitimus consensus interveniat de præsenti, ita quod unus alterum mutuo consensu verbis consuetis expresso, recipiat, utroque dicente: Ego te in meam accipio, & ego te accipio in meum, vel alia verba consensum exprimentia de præsenti, sive sit juramentum interpositum, sive non, non licet alteri ad alia vota transire; quod si fecerit, secundum matrimonium, etiamsi sit carnalis copula subsecuta, separari debet, & primum in sua firmitate manere --

Prima conjugii perfectio sine secunda subsistit.

328 PROB. V. Recta Scripturarum intelligentia jure meritò desumitur ex communi Patrum sententia; sed Patres unanimiter sentiunt Deiparam inter, & Joseph verum intercessisse connubium, idque ex laudatis Scripturis colligunt; ergo ipsorum verum fuisse matrimonium indubie asserendum est. Minorem longa Patrum serie probari posset; quoniam verò res seipsa clarescit, paucos, cuique referam, qui aliquam etiam assumunt congruentiam. Porro congruentiæ ad triplicem ordinem reducuntur, aliæ quidem ad Ecclesiam, ad Christum aliæ, tertiæ demum ad Virginem. Sub hoc discrimine eas refert, approbatque S. Thomas 3. *p. quæst.* 29. *art.* 1. Ex parte Ecclesiæ tres habet S. Ambrosius, quarum duæ ad fidem, altera ad mores spectant; *Lib.* 2. *in Luc. cap.* 1. prima legitur -- „ Locupletior testis pudoris maritus adhibetur, qui posset & dolere injuriam, & vindicare opprobrium, si non agnosceret Sacramentum -- Et innuere vult, testimonio Joseph comprobatam esse Christi nativitatem ex Virgine, secunda ibidem -- Fides „ Mariæ verbis magis asciscitur, & mendacii causa removetur. Videretur enim culpam obumbrare voluisse mendacio Innupta prægnans; causam autem mentiendi desponsata non habuit, cum conjugii præmium, & gratia nuptiarum partus sit fœminarum -- His declarat, quod veritate matrimonii verba Deiparæ asserentis suam Virginitatem propter auctoritatem tanti testimonii magis credibilia reddita sunt. Tertia -- Non decuit Virginibus sinistra opinione „ viventibus, velamen excusationis relinqui, quod infamata mater quoque Domini videretur -- quasi dicat; datur exemplum Virginibus, ut caute infamiam evitent, quod si studium hocce negligant, nullâ dignæ sunt excusatione.

Patres congruentiis probant verum matrimonium.

Ex parte Christi duplicem congruentiam ex eodem S. Ambrosio habemus; prima *ibid. cap.* 11. -- Quid Judæis, quid He„ rodi posset adscribi, si natum viderentur ex adulterio persecuti? -- Idest infideles tanquam illegitimum Christum refugissent, atque persecuti essent: altera habetur *lib.* 3. *in Luc.* non procul a principio -- Qui in seculum venit, seculi debuit more describi. Viri autem persona quæritur, qui in Senatu, & reliquis Curiis Civitatum generis asserit dignitatem. Consuetudo etiam nos instruit Scripturarum, quæ semper viri originem quærit --

Duplicem itidem congruentiam assumit S. Hierunymus *in cap.* 1. *Matth.* -- Tertiò ut „ in Ægyptum fugiens haberet solatium. Martyr Ignatius etiam quartam addidit causam, cur a desponsata conceptus sit, ut partus, inquiens, ejus celaretur Diabolo, dum eum putat non de Virgine, sed de uxore generatum -- Ultimum hocce momentum adoptat S. Basilius *hom.* 25. *de humana Christi generatione*, ubi affirmat antiquiores idem sensisse.

329 Hoc tamen Scoto non arridet *in* 4. *Sent. dist.* 30. *q.* 2. *§. Hic sunt*; cum enim Diabolus corporalia, & omnia quæ in ipsis fiunt, agnoscat, potuit indubie Deiparæ Virginitatem deprehendere: noverat ipsam non habuisse maritale commercium, sciebat extemplo conceptum in utero filium, ex propter ipsum non latebat partum esse divinum.

Ad rem nostram sat esset, laudatos Patres verum affirmare matrimonium inter Deiparam, & Joseph, etsi congruentiæ non satis aptæ videantur. Ceterum prædictam congruentiam urgere ex eo evincitur, quod Scripturis innitatur. Hæ quippe referunt Diabolum non cognovisse, saltem dilucide, Christum esse Dei filium, licet sæpe numero rem deprehendere studuerit. Et sane commune Patrum effatum est, quod si Christum Deum credidisset, nusquam Judæos adversus ipsum excitasset, ut crucifigeretur. Nec Scoti motivum quidquam evincit; habet namque S. Thomas 3. *p. quæst.* 29. *art.* 1. *ad* 3. -- Dicendum quod sicut Augustinus „ dicit 3. *de Trinit.* Diabolus multa potest virtute suæ naturæ, a quibus tamen prohi-

Quomodo ignotus conceptus Virginis.

„ betur

„ berut virtute divina . Et hoc modo potest „ dici , quod virtute naturæ suæ Diabolus „ cognoscere poterat matrem Dei non fuisse „ corruptam , sed virginem , prohibebatur „ tamen a Deo cognoscere modum partus „ divini — Eandem propugnat sententiam 4. *Sent. Dist.* 30. *quæst.* 2. *art.* 1. *quæstiunc.* 2. *ad* 1. — Dicendum quod Diabolus cognitione na„ turali bene potuisset perpendere virginita„ tem Matris Dei , cum toto hoc , quod „ nupta erat , nisi prohibitus fuisset a dili„ genti examinatione eorum , quæ circa „ ipsam erant , virtute divina — Quam doctrinam adoptaverat Angelicus a Magistro suo Alberto Magno *ibid. art.* 8. *quæstiunc.* 1. *ad* 3. — Ad aliud dicendum , quod bene potest , „ quod voluntate divina impediti (*Dæmones*) „ non considerare audebant aliquid circa „ Matrem Dei ; & ideo scientia eorum de „ naturalibus ejus fuit quasi in habitu , & „ sopita , sicut aliquis scit aliquid in univer„ sali , quod tamen in particulari non con„ siderat —

330 P. Vasques 3. *p. q.* 29. *art.* 2. *Disp.* 125. *cap.* 2. D. Thomæ non adstipulatur , quia licet bene explicetur , quomodo potuit Dæmonis cognitio impediri , non tamen vis rationis a Patribus relatæ salvatur , qui volunt Diabolum deceptum fuisse absque miraculo , & quidem per hoc solummodo , quod Deipara nupta erat ; unde solvit ipse difficultatem dicens , quod in ore uteri nulla est membrana pro sigillo , sed sola arctitudo , ex qua de facili percipi nequit , an integra sit fœmina , nec ne ; quare potuit Dæmon decipi , Deiparam nuptam videns , & partum ex viro credere .

Sed velit nolit D. Thomæ doctrinam adoptet necesse est . Etenim quidquid sit de illa membrana , dubio-procul adsunt signa , ex quibus satis aperte Matronæ , & Medici integritatem cognoscere possunt , & multò magis Dæmon . Ceterum unde nam ignorabat maritalem cohabitationem Diabolus ? Unde nesciebat fœtum momento formatum ? Unde ipsum latebat partium arctitudo ? Divina itaque virtute impedita fuit Diaboli cognitio , ne talia dignosceret .

Nec inde evanescit vis rationis S. Martyris Ignatii ; non enim negat hac super re divinæ voluntatis concursum , sed id factum connaturaliter explicat . Deus enim non permittebat Diabolo quod ad ea attenderet , quæ ad Deiparæ Virginitatem , conditionemque partus spectabant . Ipsi quidem datum erat ad nuptias , atque ad Matris fœcunditatem advertere , ex quo naturalis habebatur deceptio , ut partum ab homine crederet ; & , ut discurrit S. Basilius , noverat Dæmon Christum ex Virgine nasciturum , ea propter ad nuptias cognitionem non convertebat , & ab ipsis quasi connaturaliter divertebatur .

Virgineū conceptum ignoravit Dæmon.

Nec ob hoc necesse erat miraculum ; licet enim naturaliter Dæmon virtutem haberet ad corporalia dignoscenda, nihilotamen minus in applicatione naturali divinæ subditur dispositioni , aliàs naturalis Dei ordinatio exigit , ut non relinquat prorsus liberum potentiæ usum Dæmoni , ne rerum ordo perturbetur . Post peccatum quidem naturalem rerum scientiam non perdidit , fuit tamen velut ligata , aliqualiter consopita , atque confusa ; unde pro libito divinæ voluntatis habet exercitium , quod fortius contingere dicimus in rebus naturalibus cum supernaturalibus mysteriis connexis , ut in præsenti . Latuerunt itaque ea , quæ ad Virgineum conceptum pertinebant ; quamvis accedente Redemptionis tempore aliqua fuit illi concessa cognitio Filii Dei . Oportebat namque ut Christus ostenderet suam adversus Diabolum virtutem , ejusque everteret imperium ; tempore autem infantiæ haud congruebat ; siquidem oportebat , ut quæ sunt hominis , prius ostenderet , dein quæ Dei erant .

Nunc redeundo ad Patrum congruentias , & quidem ex parte Virginis , tresque referuntur , primam tradit S. Ambrosius *lib.* 2. *in Lucam* — Desponsata est , ne temeratæ „ Virginitatis adureretur infamiâ , cui gra„ vis alvus corruptelæ videretur insigne præ„ ferre — alteram habes ex S. Hieronymo *in cap.* 1. *Matth.* — Ne lapidaretur a Judæis ut „ adultera — Demum , ut Joseph Ei ministraret .

331 Non probatur a P. Vasquez secunda Patrum congruentia eo quod si innupta deprehensa fuisset habens in utero , non fuisset lapidata , sed aliter punita ; etenim solum adulteri lapidibus obruebantur .

Verùm hoc falsò asseritur ; nam lapidatio erat etiam decreta pro Virgine in parentum domo fornicante , ut loco superiùs laudato ostendit D. Thomas *in resp. ad* 4. ex Deut. 22. v. 20. *Quod si verum est , quod objicit , & non est in puella inventa virginitas ; ejicient eam extra fores domus Patris sui , & lapidibus obruent viri civitatis illius , & morietur , quoniam fecit nefas in Israel , ut fornicaretur in domo Patris sui*. Loca verò, quæ Vasquez refert ex Deut. , & ex Exodo , agunt de viris violatoribus , quibus imponitur dotem solvere , non de puellis ultro consentientibus . S. Thomas *ibid.* aliam addit legem ex cap. 21. Levit. , ubi præcipitur , quod Sacerdotis filia in stupro deprehensa flammis exuratur ; porro B. V. erat de stirpe Aaron , unde erat cognata Elisabeth .

Dicit tamen Vasquez B. V. non fuisse immediate a Sacerdote procreatam ; ulterius quod pœna pro filiabus Sacerdotum fuisset adustionis , secus lapidationis , ut contendit Hieronymus .

Sed utrumque infirmum est . Filia Sacerdotis intelligitur illa , quæ est de linea Sacerdotali , etsi immediate a Sacerdote non sit progenita ; sic Christus dicitur de domo David , a quo non est genitus , & Elisabeth de filiabus Aaron , a quo immediate non fuit ; nec urget secundum , quia S. Thomas aliam rationem addere intendit ab ea , quam ponit S. Hieronymus . Adde apud Sanctum Doctorem *ut adultera* accipi prout denotat crimen quodcunque contra castitatem .

§. III.

§. III.

ARGUMENTA ADVERSUS STABILITAM VERITATEM DISSOLVUNTUR.

332 OBJIC. I. Ideo intar Joseph, & Mariam verum intercessisse matrimonium asseritur, quia in Scripturis B. Virgo ejus uxor nuncupatur; sed hoc non arguit veritatem conjugii: etenim Gen. 29. v. 21. Jacob petit a Labano Rachelem dicens: *Da mihi uxorem meam*, & tamen sola promissio præcesserat; ergo salvatur, quod Virgo uxor Joseph dicatur, & quod tantummodo promissa fuerit. Argumentum habea es S. Cyrillo Jerosolymitano *Catechesi* 12. -- Meminimus Jacob, qui priusquam Rachelem acciperet, dicebat ad Laban; da mihi uxorem meam: sicut enim illic ante nuptiarum constitutionem, cum tantum promissio intercessisset, uxor Jacob nominabatur, sic & Maria propter solam desponsationem uxor Joseph vocabatur --

Inter probandam assertionem nostram huic argumento factum fuit satis; non inficias imus posse mulierem ob solam promissionem uxorem vocari, verùm ut dignoscamus appellationem hujusmodi ob solam fore promissionem, perpendendæ sunt circumstantiæ locutionis. Quoad Rachelem textus occurrit aperte innuens ipsam uxorem nuncupari ob factam a Labano promissionem sub conditione septem annorum servitutis, post quòs celebratas fuisse nuptias declaratur, ceterum pro re nostra circumstantiæ locutionis non solam promissionem, sed oppositum evincunt; siquidem reperita phrasis uxoris modo sub una, modo sub alia expressione abunde esprimunt matrimonium jam contractum. Nec Cyrilli auctoritas adversantibus favet. Etenim verba illa *Sic & Maria* sunt contrapositive dicta ad cohabitationem thori. Ad cujus intelligentiam notandum, quod Marianæ Virginitatis hostes occasionem captabant negandi integritatem Deiparæ, quia dicebatur uxorata, quod perperam assumebant completive per consummationem conjugii, contendentes non dari verum matrimonium nisi maritali interveniente commercio. Porro S. Cyrillus usum negans in Deipara, & admittens solummodo matrimonium ratum arguit, assumptâ Scripturâ ab adversariis relatâ, a fortiori pro veritate: denominatur Rachel uxor Jacob ob solam promissionem, nullo præsupposito usu conjugali; ergo multò magis denominatur Deipara uxor Joseph ob desponsationem, nullo præcedente commercio; ea propter dum ait *Sic & Maria*, non apponit ob solam promissionem, sed mutata locutione habet *propter solam desponsationem*, hoc est ob matrimonium ratum, quod si aliud innuere voluisset, non jam desponsationis, sed promissionis verbum apposuisset.

Eadem locutio ex circumstantiis intelligenda.

333 OBJIC. II. Salutanti Angelo, atque Incarnationis Mysterium annuncianti respondit Virgo: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Sed hisce verbis negat se esse uxoratam: ea siquidem in idem redeunt, ac si dixisset: *Quoniam maritum non habeo*. Similem habemus loquendi modum a Christo usurpatum, dum Samaritanæ mulieri dixit: *Voca virum*, cui illa: *Non habeo virum*; ergo Joseph inter, & Deiparam verum non erat matrimonium. Accipe argumentum es Gregorio Nysseno *Orat. in die Natalis Christi post medium*, ubi Mariam Angelo respondentem describit -- Quomodo sine viro Mater ero? Josephum enim Sponsum novi, virum autem non cognosco -- & paulò ante dixerat -- Quæ conjunctio sponsalia non est egressa -- idem refert S. Bernardus *hom.* 2. super *Missus est* -- Virum nominat, non quia maritus, sed quod homo virtutis erat, sed potius, quia juxta alium Evangelistam non vir simpliciter, sed vir ejus dictus est; meritò appellatur, quod necessariò putabatur -- Bernardo præluserat Gregorius Magnus *hom.* 26. *in Evangel.*, ubi de Christo loquens ait -- Habere Mariam Sponsam voluit, qui tamen ad ejus nuptias non pervenit --

RESP. neg. min. Recitata Scripturæ verba solummodo accessum ad maritalem cohabitationem negant, atque præsuppositum voti impedimentum innuunt, ut jam superius esplicatum est. Ad rectam tamen Patrum intelligentiam considerandum est, quod matrimonium vulgariter acceptum supponitur completum per consummationem, quo sensu loquitur Augustinus *lib.* 19. *contra Faustum cap.* 26. *prope finem* -- Matrimonium quippe es eo appellatum est, quod non ob aliud debeat fœmina nubere, quam ut Mater fiat, quod nobis odiosum est -- ea propter juxta vulgarem espressionem, dum dicitur, mulierem habere maritum, pervenire ad nuptias, conjugale commercium innuitur. Ceterum veri conjugii essentia absque consummatione habetur; unde dicebat Ambrosius *lib. de Instit. Virginis cap.* 6. *relatus* 27. *quæst.* 2. *Can. Cum initiatur* -- Dum quæ cum jungitur puella, conjugium est, non cum viri admixtione cognoscitur --

Conjugium intelligitur vulgariter consummatum.

Hinc notandum est, quod Ebionitæ impie dicebant Beatam Virginem ab initio desponsationis convenisse cum S. Joseph, & Helvidiani ab ipso partu Filii Dei alios filios habuisse post Christum Spiritus Sancti virtute conceptum, quibus ut adversarentur Patres, atque palam facerent nusquam convenisse, negant matrimonium, negant nuptias, negant maritum, sed in vulgari significatione, prout phrases hujusmodi maritalem usum referunt; hinc ut esplicent simplicem conjugii substantiam ab usu discretam, illis utuntur locutionibus, sub quibus vulgariter esprimitur desponsatio per solam promissionem, ut infra Patrum doctrinâ comprobabitur. Nunc ad argumentum. Nonnulli asserunt Nyssenum in eam non convenire sententiam, quæ astruit nusquam Sanctum Joseph cum Virgine nupsisse, sed hoc voluisse pro eo tempore, quo fuit ei a Sacerdotibus tradita usque ad Annunciationem; eam tamen duxit in uxorem, cum Angelo depellente timorem, accepit in suam. Solutio pro re nata sufficeret: verùm S. Pater alium habet sensum, eum videlicet, quem mox declaravimus:

Ebionitæ, & Helvidiani hostes Virginitatis Deiparæ.

mus: *Joseph enim Sponsum novi* animorum consensu conjunctum, per quem matrimonium ratum perficitur, *virum autem non cognosco* per cohabitationem thori: illis itidem *conjunctio sponsalia non est egressa* connubium ratum intelligit, quod per sponsalia per verba de præsenti consurgit: Nyssenum hujus esse sententiæ ex eo compertum fit, quod dicxr datam a Sacerdotibus Virginem Sancto Joseph, Deo disponente, ad nomen, decusque Matris servandum, quod sane non contigisset, si vera uxor non fuisset. Id elarescit ex his quæ superius dixerat -- Si enim „ liberorum causâ ducta fuisset a Joseph, „ quomodo .... se rem novam, & alienam „ audire prætulisset? -- & reddit sensum; ducta fuit, sed non causa liberorum. Ulterius ante verba in objectione relata habet -- „ Etenim naturæ legi illam subjicere, ut „ cuipiam in matrimonio collocata serviret, „ absurdissimum videbatur; instar enim sacrilegii fuisset, si muneris Deo sacrati Dominus homo fieret; legibus enim erat constitutum, ut maritus dominaretur uxori -- His vult Deiparam haud traditam fuisse Josepho, ut ei subjiceretur quantum ad prolis generationem, non negata tamen subordinatione quantum ad domesticum gubernium hoc siquidem Scripturæ refragatur, cum in ea legatur Virginem sive fugientem in Ægyptum, sive regredientem Josepho subjectam.

S. Bernardus verba utique habet, quæ verum matrimonium negant -- Cum esset, „ inquam, Virgo electa, & ut ostensum est, „ Virgo conceptura, Virgo paritura, mirum „ cur desponsata fuerit non nuptura -- dicit iterum --„Mos siquidem Judæorum erat, ut „ a die desponsationis suæ usque ad tempus „ nuptiarum, Sponsis Sponsæ traderentur „ custodiendæ, quatenus earum ipsi eo sibi „ pudicitiam curiosius servarent, quo sibi ipsi „ fideliores existerent --

Attamen cogimur S. Bernardum intelligere in sensu desponsationis completæ per usum thori. Hanc adoptasse sententiam ex eo liquet, quod duplicem causam assignat, cur voluerit Dominus ex Desponsata nasci; prima est, ut Incarnationis Mysterium celaretur Diabnlo, non quomodocunque, sed secundùm sapientiam, atque ordinariæ providentiæ leges; sed ordinaria Dei providentia non salvaretur, si per solam promissionem fuisset desponsata, non autem per conjugium; ergo desponsationis nomine matrimonium intelligit.

Altera est, ut Virginis nomini bene foret consultum; etenim videntes eam in utero habere, & sine Sponso, non Virgo, sed corrupta judicata fuisset; atqui nisi verum intercessisset connubium, actum esset de bono Virginis nomine, cum Sacerdotes, vicini, & utriusque parentes scientes nuptias non fuisse celebratas ipsam corruptam censerent, quod nefas est; nam ut honor Matris in tuto esset, voluit Christus credi potius natus ex Joseph, sicut ibidem docet laudatus Mellifluus Doctor. Inquirens insuper cur Joseph Virginem voluerit occulte dimittere, id evenisse dicit, ne cogeretur Mysterium Virginei conceptus pandere, si de causa divortii sciscitaretur -- Ne videlicet divortii causa inquire„ retur, exigeretur ratio -- Porro nullum est divortium, ubi non præcessit conjugium: ea propter cum dicit, quod per alium Evangelistam non simpliciter dictus est vir, sed putative, vult innuere non fuisse virum cohabitatione thori, quamvis putaretur matrimonium consummasse. D. Gregorius nomine Sponsi eum intelligit, qui per verba de præsenti desponsatus est; itidem non pervenisse ad nuptias significat non cohabitasse maritaliter.

334 OBJIC. III. Apud Hebræos, inito matrimonio, conveniebant Conjuges in domum Sponsi; sed ubi dicitur Virgo desponsata viro, adhuc non convenerat in domum Joseph, qui antequam conveniret, invenit Deiparam habentem in utero; ergo verum non intercesserat matrimonium. Sic instatur ex Origene *hom. 1. in diversos* ad illud *Inventa est* -- Qui pene licentia maritali; licet „ eam non contingeret, futuræ tamen, ut „ putabatur, uxoris omnia noverat -- Ecce futura dicitur uxor. Idem habet S. Hieronymus *in cap. 1. Matth.* -- Cum virum audieris, „ suspicio tibi non subeat nuptiarum, sed recordare consuetudinis Scripturarum, quod „ Sponsi, & Sponsæ uxores vocentur -- S. Epiphanius *hær. 78.* circa medium -- De„ sponsata, inquit, Maria, & non nupta -- S. Petrus Chrysologus *Ser. 175.* -- Joseph ille „ maritus solo nomine, conscientiâ Sponsus, „ prægnantem fluctuans, & anxius intuetur -- Sic & Chrysostomus *hom. 4. in Matth.*

Omnes Patrum sententiæ, in quibus vis tota argumenti sita est, eandem patiuntur explicationem; quæ ut clarescat, advertas oportet, quod apud ipsos nomine Sponsi, & Sponsæ venit promissio per verba de præsenti maritalem congressum antecedens, proindeque idem significat ac matrimonium ratum. Hinc 27. *quæst.* 2. -- Cum initiatur conju„ gium, tunc conjugii nomen adsciscitur... „ non cum (*puella*) viri admixtione cogno„ scitur -- & *Can. 37. ibid.* habetur ex S. Hieronymo -- Nntandum est quod in filiabus di„ cit fornicationem futuram, & in conju„ gibus adulteria; quæ sponsali conventione „ initiantur, & commixtione corporum per„ ficiuntur -- *Can. 6. ibid.* ex S. Isidoro -- „ Conjuges verius appellantur a prima de„ sponsationis fide, quamvis adhuc ignore„ tur inter eos conjugalis concubitus -- *Can.* 27. ex Eusebio Papa -- Desponsatam puellam „ non licet parentibus alii viro tradere, li„ cet tamen illi Monasterium sibi eligere -- *Can.* 39. ex Augustino -- Institutum est, ut „ jam pactæ Sponsæ non statim tradantur, „ ne vilem habeat maritus datam, quam „ non suspiraverit Sponsus dilatam -- Quod de Sponsis vere nuptis intelligendum est, quæ ideo non statim essent tradendæ propter bimestre, quod eis liberum conceditur, si velint ad meliorem frugem transire, ut ibidem advertit Glossa. Plura hujusmodi referri possent ad rem nostram corroborandam, quibus abusus est Gratianus, ut Deiparam inter, & Joseph verum conjugium negaret.

Nomine Sponsi intelligitur Maritus.

Nunc ad singulas Patrum auctoritates respondendo dicimus Origenem stare pro nobis;

bis; siquid m dum ait *maritali licentia*, ibi cognoscit verum matrimonium, ubi futuram dicit uxorem, hoc non absolute asserit, sed *ut putabatur*; ex divino enim partu a populo credenda erat uxor, habens in utero opere viri. Hinc in eadem homilia, ut refertur *Can. inventa* 27. *quæst.* 2. idem habet -- In „ consequentibus demonstrabo, quod nec „ ista tua conjux, secundùm consuetudinem „ conjugii habeatur, nec iste qui generatur, „ tuus filius esse creditur -- ubi compertum est negare esse conjugem secundùm matrimonialem congressum, non secundùm veritatem substantiæ. Idem respondetur ad Hieronymum, siquidem pro nuptiis non intelligit substantiale conjugii vinculum, sed consummationem, unde inferiùs absque hæsitatione sæpe Mariam uxorem nuncupat, causasque ibidem refert, cur Christus ex desponsata nasci voluerit, quæ nequaquam evincerent, nisi verò existente matrimonio, ut jam expendimus.

S. Epiphanius vult B. V. desponsatam per verba de præsenti, sed non nuptam quoad consummationem; ideoque statim subdit -- „ Et rursus alibi, Non cognovit ipsam -- Agebat namque adversus Antidicomarianitas, qui dicebant Deiparam post Christi partum alios filios ex Joseph suscepisse, quod suse reprobat declarando nusquam Sanctum Joseph Deiparam cognovisse, nec ad hunc finem datum fuisse in conjugem Mariæ, unde ibidem dicit -- Juxta consequentiam verò ex „ Judæorum traditione ostenditur, quod „ non conjunctionis gratia ipsi tradebatur „ Virgo, sed quo conservaretur in testimo- „ nium futurorum, quod non spuria di- „ spensatio adventus in carne accessit, sed „ quæ testimonium haberet in veritate, extra „ semen viri, in Spiritu Sancto dispensata in „ veritate -- Igitur non conjunctionis maritalis causa, sed ut spuria non esset dispensatio; hæc porro ratio non subsisteret, si non adfuisset conjugium, quod conditionem spurii purgat; & infra repetit -- Non accepit „ Virginem in usum -- Similia occurrunt in contextu, ex quibus clare colligitur sensus, quem dedimus.

Chrysologus Josephum nuncupat maritum solo nomine, quia thori cohabitationem non admisit, conscientiâ Sponsum, quia castissimus conjux virgineam castitatem custodivit. Chrysostomus conjugis nomine dicit Evangelistam intellexisse Sponsam, ut suspicionem removeat, ne quis nomine conjugis allucinatus consummationem conjugii opinaretur, eaque propter habet -- Nec verò „ nomen Virginis memorasse contentus, ad- „ didit conjugem; haud ita vocaturus, si „ corrupta fuisset; conjugis autem nomine „ sponsam intellexit --

335 OBJIC. IV. Christus moriturus Evangelistæ Joanni Matrem suam commendavit: *Deinde dixit discipulo: Ecce Mater tua; & ex illa hora accepit eam discipulus in suam.* Sed si verum intercessisset conjugium Deiparam inter, & Joseph, haud tradita fuisset discipulo, ne suspicandi daretur occasio, quod matrimonium sit solubile: ergo. Argumentum habetur *Can.* 43. 27. *quæst.* 2. -- Si „ enim cognovisset eam, & loco habuisset „ uxoris, quomodo illam Dominus quasi „ absque solatio, & nihil penitus habentem, „ discipulo commendasset, jubens illi, ut „ eam reciperet in suam -- & apud Auctorem Sermonis *de Passione Domini* apud Cyprianum -- Quia jam exigebat ratio, ut con- „ jugii removeretur opinio, nec ultra Pater „ Christi æstimaretur, qui eatenus vicem „ Patris, & conjugis tenuerat -- quibus evincitur Deiparam vere conjugem non fuisse; ideo S. Hilarius *in caput Matth.* ait -- Mater „ potius Christi, quia id erat, non uxor „ Joseph est conjugata, quia id non erat -- His concinit Cyrillus Jerosolymitanus *Catech.* 12. dicens ob solam desponsationem uxorem Joseph fuisse vocatam.

Argumentum non urget. Etenim etsi Joseph non fuisset verus Deiparæ Sponsus, tamen si Passionis tempore in humanis vitam egisset, haud debuisset alteri commendari; cum per plura lustra fidissimus fuerit Deiparæ custos; cum itaque fato functus fuerit, ut communis fert sententia, haud injuriosa fuit Josepho commendatio Virginis facta Joanni. Nec quidquam probat prima auctoritas, quæ Chrysostomi est: etenim ibidem aperte loquitur de conjugio, quod dicit maritale commercium. Nec secunda, quia Auctor ille supponit Josephum non fuisse conjugem quoad consummationem: & hæc erat opinio a populi opinione removenda. Non tertia; siquidem S. Hilarius uxoris nomine eam intelligit, quæ conjugium consummavit, quod Deiparæ non convenit. Non quarta; quia S. Cyrillus per desponsationem intelligit sponsalia per verba de præsenti, non verò de futuro inita.

§. IV.

SOLVITUR QUINTA OBJECTIO, ET MARIANA VIRGINITAS DEFENDITUR.

336 OBJIC. V. Matrimoniali contractui essentialis est consensus in cohabitationem thori; sed Deipara hujuscemodi non habuit consensum; ergo Deipara verum non contraxit conjugium. Major inconcussam continet doctrinam; siquidem contractus nuptialis dicit essentialiter mutuam corporum traditionem in usum propagativum humani generis. Minor quoque indubia est; Deipara namque votum emiserat Virginitatis; eaque propter Sacerdotes virum exquisierunt, qui eam custodiret; huic autem voto repugnat consensus in thori cohabitationem, aliàs Deipara non esset absolute Virgo, quod piorum aures refugiunt. Sectarii non renuunt affirmare verum conjugium inter Deiparam, & Joseph; verùm palam fatentur, utrumque in maritalem usum consensisse. Sic Centuriatores -- Testatur „ Lucas Mariam desponsatam fuisse viro, „ quæ res nequaquam per jocum, aut simu- „ late fieri potuit ... Evangelistæ certò affir- „ mant Mariam Josepho in conjugem fuisse „ desponsatam; unde liquidò constat inter

,, utrumque Joseph , & Mariam fuisse affe-
,, ctum , ut statuto tempore , more aliorum
,, conjugum voluerit liberos , Deo dante
,, procreare ; alioquin & Evangelistæ talium
,, rerum testes certissimi , aliter fuissent lo-
,, cuti -- *Cent.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10.

P. Vasquez *in* 3. *p. disp.* 124. *cap.* 1. *n.* 6.
affirmat S. Thomam velle Beatam Virginem
in usum consensisse maritalem , discriminari
tamen a Centuriatoribus, quod hi negant Dei-
param Virginitatis votum habuisse , quod
Angelicus concedit prævie ad Annunciatio-
nem emissum, sicut ante desponsationem de-
siderium virginitatis -- Sensit S. Thomas , *sic*

Vasquez sententia de D. Thoma.

,, *ille*, B. Virginem Mariam desiderium ha-
,, buisse Virginitatis, non tamen propositum,
,, aut votum antequam desponsaretur Jose-
,, pho; eo quod putaret adhuc ex more , aut
,, lege illius populi necessarium esse dare
,, operam liberis , ac proinde potius haberet
,, propositum nubendi more aliarum fœmi-
,, narum . Differt tamen hæc opinio a sen-
,, tentia Centuriatorum , quod illi existima-
,, runt B. Mariam nondum habuisse votum ,
,, aut propositum Virginitatis , quousque in
,, Matrem Dei , annunciante Angelo , electa
,, fuit , eo quod tunc cognoverit non operà
,, viri , sed Spiritus Sancti se concepturam ,
,, & ita propositum procreandi filios operâ
,, viri in propositum Virginitatis commuta-
,, verit . At S. Thomas id solùm asserit de
,, tempore ante desponsationem cum Jose-
,, pho , cum quo revera jam desponsata erat,
,, quando in Matrem Dei electa fuit -- Li-
cet autem Angelicus concedat in desponsa-
tione illud propositum mutasse , atque Vir-
ginitatis votum emisisse , tamen cum aliquali
hæsitatione videtur procedere ; votum siqui-
dem non absolutum , sed conditionatum ad-
mittit 3. *p. q.* 28. *art.* 4. *ad* 1. -- Quia vide-
,, batur esse lege prohibitum non dare ope-
,, ram ad relinquendum semen super terram,
,, ideo non simpliciter Virginitatem vovit
,, Dei Genitrix , sed sub conditione : si Deo
,, placeret : postquam autem ei innotuit hoc
,, esse Deo acceptum , absolute vovit , ante-
,, quam ab Angelo annunciaretur -- Plerique
Recentiorum hac super re carpere non ve-
rentur S. Thomam ; nostrum est Deiparæ
Virginitatem cum ejusdem conjugio compo-
nere , atque a contumeliis Acatholicorum
defendere ; quoad Angelicum illud indubium
videtur ipsum absolute non propugnasse sen-
tentiam affirmantem veterem legem prohi-
bere Virginitatem , atque obligare ad ma-
trimonium; siquidem -- illa verba *Videbatur*
,, *esse lege prohibitum* non significant præce-
,, ptum, quod revera esset in lege, sed quod
,, adesse censeretur ex communiori observan-
,, tium prædictam legem modo , & processu.
,, Communiter enim multifaciebant relin-
,, quere filios , itaut Vulgares sterilitatem
,, velut quandam maledictionem reputa-
,, rent -- Sic apte PP. Salm. *de Statu Reli-
gioso Tract.* 20. *disp.* 3. *dub.* 2. *n.* 28. , ideo-
que laudabiliter a nonnullis servatam Virgini-
tatem in lege veteri superiùs pluribus proba-
vimus . Quid autem de illo voto conditio-
nato quidam Thomistæ senserint , dabimus
infra .

Nullimode tamen indulgendum est ,
A quod D. Thomæ nota inuratur ipsum cum
Sectariis sensisse Mariam expresse consensisse
in usum thori . Nusquam enim hoc dixit
Angelicus . Habet quidem 4. *Sent. Dist.* 30.
quæst. 2. *art.* 1. *quæstiunc.* 2. *in corpore* --
,, B. Virgo vovit Virginitatem tanquam
,, optimum , & sibi acceptissimum , non ta-
,, men simpliciter , sed sub conditione ho-
,, nestissima , hac scilicet : nisi Deus aliter
,, ordinaret ; nec istam conditionem appo-
,, suit , ut dubitaret , an vellet Virgo per-
,, manere , sed an deberet ; & hoc est , quod
,, Augustinus in littera dicit , quod propo-
,, suit se perseveraturam Virginem , nisi Deus
B ,, aliter ordinaret -- *& ad* 1. habet -- Beata
,, Virgo fuit confinium veteris , & novæ le-
,, gis , sicut aurora diei , & noctis , ideo
,, votum ejus sapuit novam legem , in quan-
,, tum Virginitatem vovit , & veterem , in
,, quantum conditionem apposuit -- 3. *p. q.* 29.
art. 2. -- Sic igitur dicendum , quod quan-
,, tum ad primam perfectionem omnino ve-
,, rum fuit matrimonium Virginis Matris
,, Dei , & Joseph , quia uterque consensit in
,, copulam conjugalem , non autem expresse
,, in copulam carnalem, sed sub conditione ,
,, si Deo placeret -- Constans est sibi Ange-
licus in eo , quod Virgo illam apposuerit
C conditionem , nisi Deus aliter disponat . Quæ
conditio negat absolutum consensum in usum
thori , & contrarium firmat assensum .

Nunc ad Argumentum. Circa primum ,
quod ibidem asseritur , videlicet , matrimo-
niali contractui essentialem fore consensum in
cohabitationem thori , plura occurrerent di-
cenda ex Tractatu de Matrimonio; cum verò
plurimæ , atque inter se contrariæ Doctorum
sententiæ habeantur , ne longiùs a scopo ha-
beamus , ea tantummodo referam , quæ ad
dissolvendam difficultatem necessaria viden-
tur , quæque communiùs adoptantur , atque
certa censentur .

D Notandum igitur I. est , quod in matri-
moniali contractu tria possunt considerari :
consensus nempe in maritalem usum , con-
sensus in formalem obligationem usus ejus-
dem , consensus demum in radicalem obliga-
tionem : consensus in usum maritalem quid
sit , per ipsos innotescit terminos , consensus
in formalem obligationem non alius est ,
quam consensus in ipsummet contractum ut
formaliter inducentem obligationem , seu in
contractum cum advertentia , & reflexione ,
quod obligationem maritalis usus inducit ;
consensus denique in radicalem obligationem
est libera electio contractus , qui secundùm
E se est obligativus , sed absque expressa obli-
gationis reflexione . Simile habemus in in-
tentione ad conficienda Sacramenta , quæ tri-
pliciter considerari valet , nempe intentio
producendi sanctitatem , conficiendi Sacra-
mentum formaliter ut sanctificativum , fa-
ciendi demum illud artefactum , quod san-
ctificativum est ; & S. Augustinus omnes Do-
natistarum fallacias adversus Sacramenta dis-
solvit distinguendo in Sacramento effectum
ejusdem , rem Sacramenti , & essentiam .

Consensus pro conjugio explicatur .

Notandum II. Consensus in usum thori
nullimode est necessarius ad substantiam con-
tra-

tractus conjugalis; & meritò sane : siquidem ex Ecclesiæ definitione actualis thori cohabitatio non spectat ad connubii essentiam, sicut actualis effectus non est de essentia causæ, & usus rei non constituit essentiam dominii; ea propter dubio-procul verum est matrimonium ad mortem usque indissolubile, si alter ex conjugibus ab instanti contractus initi infirmâ adeo evaderet valetudine, ut prorsus impotens haberetur; sicut verum est conjugium inter eos, quorum unus efficaci voluntate statuit Religionem ingredi, atque ob hoc a maritali abstinet commercio, non minus ac Dominus vestis ille censetur, qui eam emit, paratus tamen eâ nusquam uti.

Indubium mihi itidem videtur haud necesse fore ad substantiam conjugii, quod adsit consensus in formalem obligationem; obligatio namque ad usum thori non est matrimonii essentia, sed quædam velut proprietas ab ipsa dimanans; sicut obligatio educandi prolem, non nisi ejusdem proprietas est. Porro ut aliquis contractus subsistat, non requiritur consensus in omnes illius proprietates; nec qui aliquam essentiam intendit, explicite omnem vult proprietatem. Doctrina in aperto est in Sacramentis, ad quorum valorem haud est necessaria intentio in rationem formalem sanctificativam, aut in omnes proprietates, ut in productionem characteris, aut ingressum in Dei Ecclesiam: hinc ut validum probatur Baptisma a Lutheranis, & Calvinianis collatum, qui gratiam negant, & characterem, & baptizatum filium Romanæ Ecclesiæ, quam ut Christi Ecclesiam non agnoscunt. Sat igitur est consensus in contractum quoad essentialia, hoc est, in eo quod Sponsi sibi mutuam, perpetuamque fidem spondeant absque explicita consideratione adesse obligationem thori ad petitionem partis.

Notandum III. Non sunt impossibiles duæ hujusce modi obligationes, velle scilicet matrimonium inire, & efficax habere propositum, immo votum nusquam utendi cohabitatione thori, sicut sibi mutuò non adversantur potentia ad usum vestis ob legitimum ejusdem dominium, & actualis impotentia usus per impedimentum, immo cum obligatione alteri tradendi illius usum ratione debiti ex justitia commutativa, quâ alteri adstringitur. Hujusce doctrinæ ratio est; quia illæ duæ obligationes censentur velut duæ voluntates, quarum una rem vult in sua potentia, & causa, altera verò non vult rem ipsam in se ipsa; quæ voluntates, cum diversum formale objectum respiciant, non implicant, ut videre est in voto Religionis, quod juxta Canonum sanctiones cum matrimonio etiam consummato subsistit, unde conjuge obeunte tenetur vovens illud implere; itidem stat verum conjugium eos inter, qui efficacem, & juratam habent voluntatem ingrediendi Religionem, sicut & Baptisma constituens regeneratum Romanæ Ecclesiæ filium, licet Minister hanc non habeat intentionem, ut palam fit in Baptismo a Calviniano collato; sufficit namque intentio faciendi Sacramentum secundùm Christi institutionem.

Equidem compertum habeo discriminari Moralistas, dum excitatur dubium, num subsistat conjugium sub expressa conditione contractum nusquam utendi cohabitatione thori; negaotibus quibusdam, eo quod explicita conditio adversetur fini matrimonii, quam contrarietatem non dignoscunt in proposito, atque interiori voto, propugnantibus aliis, nullum insimul agnoscentes discrimen inter votum interius conceptum, & conditionem in pactum deductam. Mihi pro certo habetur partem affirmantium subsistere, nec ulla occurrit difficultas valere matrimonium, si contrahentes, ut Parentibus morem gerant, seriò de præsenti nuberent, sub explicita conditione nunquam maritaliter cohabitandi, sed ingrediendi Religionem; & ratio ex definitis ab Ecclesia in aperto est. Etenim si essentia connubii non consistit in actuali usu, sed in oblatione potestatis, seu in translatione dominii, etsi adsit pactio de non utendo dominio, non video cur substantialis contractus non subsistat.

His prælibatis ad explicationem majoris propositionis dico Heterodoxorum assertum inverecundum esse, graviterque Deiparæ injuriosum: etenim velle ipsam aliarum fœminarum more nupsisse, animumque paratum habere ad gignendos filios nil aliud planè est, quam a Dei Matre præcipuum Virginitatis decus, quod in interiori affectu consistit, de medio tollere. Dicetur Christus, qui mulierem concupiscit, mœchum fore in corde suo, eaque propter qui in maritalem usum consentit, jam non amplius Virgo interius censendus est. Communiter a Patribus Virginitas Deiparæ aliâ cujuscunque Virginis excellentior commendatur; adeoque ab Ecclesia meritò decantatur *Virgo Virginum*, & de ea scripsit S. Joannes Damasc. *Orat. de Nativit.* — Tu o Virgo Virginitatis feracissima planta. Per te enim Virginitatis pulchritudo latissime sese diffudit — & S. Ambrosius *de Institutione Virginis cap.* 5. — Egregia igitur Maria, quæ signum sacræ Virginitatis extulit, & intemeratæ integritatis pium Christi vexillum extulit — Porro hæc, & similia cum animo filios gignendi compati nequaquam possunt; adinvenirentur namque aliæ Virgines Mariâ excellentiores; illæ nempe, quæ in licitam thori cohabitationem nusquam consenserunt.

Prima Catholicorum sententia ea est, quæ docet Deiparam in contractum consensisse, adeoque implicite in thorum, non autem explicite, quia conditionatum perpetuæ Virginitatis votum, seu propositum habebat, si Deo placeret. Quod ea vi contractus consenserit, asserit S. Thomas 4. *Sent. dist.* 30. *quæst.* 2. *art.* 1. *quæstiunc.* 2. *ad* 3. — Copula „ carnalis cecidit implicite sub consensu Bea„ tæ Virginis, sicut actus implicite conti„ netur in potentia — & *dist.* 28. *quæst.* 1. *art.* 4. *in corp.* — Bene dixerunt illi, qui „ dixerunt, quod consentire in matrimo„ nium est consentire in carnalem copulam „ implicite, non explicite; non enim debet „ intelligi, nisi sicut implicite continetur effe„ ctus in sua causa; quia potestas carnalis

„ co-

„ copulæ, in quam consentitur, est causa „ carnalis copulæ, sicut potestas utendi re „ sua, est causa usus -- Porro implicitus hujuscemodi consensus haud officit Virginitati etiam mentali; non enim est consensus, qui pro objecto maritalem habeat usum, sed solummodo potentiam ad usum, & fortius sarta tecta est mentalis Virginitas, cum expressa adest voluntas ipsam conservandi; firque voto firmata; siquidem tunc directe, expresse, & efficaciter est volita Virginitas, cum ergo in Deipara fuerit conditionatum Virginitatis votum, ut Thomistæ propugnant, incolumis omnino remanet Mariana Virginitas.

Cum voto conditionato componitur perfecta Virginitas.

Sententia altera primæ convenit, si implicitus spectetur consensus, discriminatur tamen quoad secundam partem; contendit namque in actuali conjugali contractu exterius expressum fuisse votum absolutum, quod prius nuncupaverat Virgo, atque in pactum deductum cum Sancto Joseph. Inter Patronos hujusce opinionis habetur Vasquez 3. *p. disp.* 125. *cap.* 7. *n.* 61., *& seqq.*, ubi probat non esse contra substantiam connubii in expressum deducere pactum, nullimode petere, aut reddere debitum a conjugibus.

Quidam sententiam hanc adoptantes male audiunt de voto conditionato, de quo prima sententia, & quidem ob duplex momentum, & primò quia Marianæ Virginitati plurimum derogat; sub conditione namque in usum maritalem consensisset. Etenim dicere: voveo castitatem, & abrenuncio usui maritali, nisi aliter Deo placebit, quid aliud plane est, quam velle usum conjugalem, si Deo placebit; sed hoc explicat voluntatem ad maritalem congressum terminantem, quæ sane perfectæ Virginitati Deiparæ adversatur, cum non fuisset Virgo mente; habuisset enim pro objecto sui actus usum thori.

Secundò quia votum absolutum perfectius est conditionato, magisque meritorium; ergo si Deipara conditionatum emisit votum Virginitatis, hanc non habuit in gradu perfecto; quod Patribus refragatur summis laudibus ejusdem puritatem commendantibus.

His tamen respondent, qui primam propugnant sententiam, negando actum illum terminari ad maritalem usum conditionate. Nam Deiparæ voluntas expresse, & efficaciter terminabat ad Virginitatem, hancque volebat, & quoad maritalem usum se divino committebat judicio, atque arbitrio, sicque per illam conditionem se Deo subdendo affectum dirigebat in propositum maritali commercio contrarium. Si quis enim filium haberet, quem speciali prosequeretur dilectione, quemque vivum exoptaret, consentiret tamen in illius necem, si Deus jusserit, nemo sane prudenter inferre posset ipsum in filii mortem consentire; nemo diceret voluntatem Patris terminare in filii obitum; & ratio in aperto est; quia in hisce casibus apposita conditio, nisi aliter Deo placeat, solummodo hominis voluntatem divinæ subjicit: ea propter conditionatum votum de Virginitate servanda, nisi Deus aliter disponeret, non jam minuit, sed perfectionem Marianæ Virginitatis auget; cum innuat animum perfecte Deo subordinatum, quod plurimum commendabile est.

Ad secundum dicunt tunc votum conditionatum fore minus perfectum, quando apposita conditio ex libero voventis arbitrio tantummodo dependet, cum aliàs libere vovere posset, secus autem cum apposita fuit conditio, instante aliqua circumstantia. Sit casus. Si filius nondum pubertatis annos nactus quidquam sub conditione voveret, si placebit Patri, equidem hujuscemodi conditio votum non imperficit; pro re nata Deiparæ votum sub conditione non fuit ex libero ejusdem arbitrio, sed ex circumstantiis, quia in lege veteri præstabilius erat conjugium virginitate; unde compertum non erat Deiparæ, an Deo gratius foret matrimonium, quam virginitatis observantia. Prudenter itaque, atque laudabiliter Beata Virgo illam apposuit conditionem.

Ceterum haud assentior in veteri lege supra Virginitatem præstabilius fuisse conjugium, cum in superioribus oppositum satis probatum fuerit; erat quidem magis frequens matrimonialis contractus, sed hoc excellentiam supra Virginalem statum non comprobat. Aliàs si matrimonium prævaluisset, minus laudabiliter Deipara Virginitatis votum Deo nuncupasset, cum meliori bono adversaretur. Ulterius, si Deiparæ non satis compertum erat, num Deo grata foret Virginitas, adeoque conditionaliter vovit, jam non potuit efficaciter se obligare, nec totaliter se in ea voluntate firmare, cum certò nesciret, quid Deo placeret, sed solummodo potuit in unam magis, quam in alteram partem inclinare; aliàs hujusmodi agendi modus, cum dubietate videlicet, & timore, minus conveniens videtur summæ perfectioni Deiparæ.

Ad Sancti Spiritus inspirationem confugiunt relatæ solutionis Patroni, qua excitata fuit Deipara ad concipiendum votum virginitatis; verùm non ei plene revelatum fuit Deum velle, ut eam perpetuo servaret. Hæc quippe manifestatio non erat ei debita, ut sic paulatim in humilitate, atque perfecta subjectione instrueretur.

Attamen si ad Divini Spiritus inspirationem confugiendum est, indubie melius sentiunt, qui votum ponunt absolutum, quia Deus revelavit voluntatis suæ beneplacitum circa perpetuam Deiparæ Virginitatem; opera siquidem Dei perfecta sunt, & absolute propositum efficax melius est conditionato. Exercitium autem humilitatis, atque subjectionis ad Deum aliunde haberi poterat.

Communis itaque solutio argumenti ea est, Deiparam fuisse perfecte Virginem non tantùm corpore, sed etiam mente; ad essentiam siquidem conjugii sat est radicalis ordo ad maritalem usum, implicitus, & in causa, non autem requiritur ordo expressus, explicitus, seu formalis; & cum illo stat actualis, & determinata voluntas in oppositum, idest, in Virginitatem, quam servaturam novit antequam desponsaretur; superne quippe illustrata fuit a Domino Josephum cœlibem perpetuò cum ea vitam du-

Deipara perfecta Virgo mente, & corpore.

ctu-

ďturum; hinc Sacerdotes agnoſcentes Deiparam eſſe Deo ſacratam per votum, conſilio inito, virum quæſierunt, cui eam cuſtodiendam traderent. Unde Auguſtinus *lib. de Sancta Virginitate cap.* 4. ait -- Sed quia hoc „ Iſraelitarum mores adhuc recuſabant, deſponſata eſt viro juſto, non violenter ablaturo, ſed potius contra violentos cuſtodituro -- Nyſſenus *Orat. de die Natali Domini*, de Sacerdotibus pro re noſtra habet -- „ Deliberantes igitur in hanc ſententiam divinitùs convenerunt, ut eam connubii nomine cuipiam deſponderent, qui tamen ad cuſtodiam ejus dumtaxat eſſet idoneus; ad hoc autem munus aptiſſimus inventus eſt Joſeph -- Metaphraſtes *de ortu, & dormitione Virginis* -- Conſilium ceperunt, quidnam ſacro illo corpori facientes, in Deum non peccarent; eam enim legi naturæ ſubjicere, & eam dare in ſervitutem ei, qui eam duceret, abſurdiſſimum &c. -- Nicephorus Caliſtus *lib. 2. Hiſt. Eccleſ. cap.* 7. -- Conſilium Sacerdotes agitarunt, quid de ea ſtatuerent, ne in ſacrum ejus corpus admittere quidquam videretur ſacrilegum -- Alia quoque dari poſſent monumenta, quibus compertum ſit Deiparam divinitùs inſtructam de ſua perpetua Virginitate; ex quo habemus quomodo licite, ſtante Virginitatis voto, nupſerit; cum enim certò noſſet ſe votum non violaturam, ut Deo obtemperaret, nuptias non refugit. Facta deſponſatione antequam Verbi Incarnatio annunciaretur, Deipara, & Joſeph mutuo conſenſu abſolutum perpetuæ Virginitatis votum Deo nuncupaverunt.

§. V.

SPECIALIS DISSOLVITUR OBJECTIO ADVERSUS PRÆCEDENTEM RESOLUTIONEM.

337 EQuidem fateor Catholicorum doctrinam propugnantem ad valorem conjugii abunde ſufficere conſenſum in contractum, ſartam tectamque ſervare Deiparæ Virginitatem, quatenus cum illo ſtat propoſitum efficax, abſolutumque votum expreſſe terminatum ad Virginitatem, quo poſito fuit vere Virgo non corpore tantum, ſed etiam mente, quod admittere renuunt Acatholici; attamen non ſatis explicata videtur excellentia Deiparæ Virginitatis.

Siquidem Mariana Virginitas tantæ eſt excellentiæ, ut cujuſcunque alterius Virginis præcellat Virginitatem, ut ſatis innuunt Patres, & Eccleſia prædicat, ipſam Virginem Virginum, puriſſimam mente, & corpore, formam, omniumque Virginum exemplar nuncupando; ſed ſtante vero conjugio cum ordine radicali, ſeu conſenſu in cauſa in maritalem uſum, hujuſmodi excellentia non ſalvatur; ergo Deiparam inter, & Joſeph haud credendum eſt verum interceſſiſſe conjugium. Evincitur min. Virginitas illa excellentior eſt, quæ a ſuo contrario ſive in re, ſive affective elongatur; ſicut eo major eſt animi puritas, quo magis a contrario, nempe impuritate, ſeu peccato diſtat; ea propter purior ille eſt, qui venialibus inſimul, & mortalibus caret, quam ille, qui a ſolis lethalibus immunis eſt; itidem corporalis caſtitas illa major cenſetur, atque perfectior, quæ magis removetur a corruptione per uſum virilem, ſeu quo minus de eo admiſcet; unde major eſt vidualis, quam conjugalis continentia, cum Vidua tum a licito, tum ab illicito abſtinet congreſſu, maritalis autem a ſolo illicito, & Virginalis vincit maritalem, & vidualem continentiam; quia omnem refugit congreſſum; ſimiliter virginitas, ſeu mentalis caſtitas eo eſt perfectior, quo minus habet de affectu, & voluntate in contrarium; hinc minus caſtitatem colere cenſetur, qui propoſitum habet ſe continendi ab illicito, ſecus a licito carnali commercio, quam qui voluntatem habet ab omnibus abſtinere.

Atqui Mariana Virginitas minus a ſuo elongatur contrario, quam virginitas quarundam fœminarum; magis namque elongatur a contrario virginitatis, qui in virilem congreſſum nec formaliter, nec expreſſe, nec radicaliter, nec in debito conſentit, quam qui aliquo ex prædictis modis adſtrictus eſt; ſed Deipara radicaliter, atque in cauſa conſenſit; ergo Mariana Virginitas minus elongatur a contrario, quam aliquarum Virginum eſtimonia.

Res clareſcet exemplo ex D. Thoma mox referendo. Inquirit Angelicus, an B. Virginis puritas fuerit major præ ceteris; & affirmative reſpondet ex adducto principio, nempe quod puritas eſt major, quo magis a ſuo contrario recedit; Deipara magis recedit a peccato, ſcilicet ab originali, & actuali; ergo. Erat tamen minor puritate Chriſti; in Chriſto namque non ſolùm dabatur elongatio ab omni culpa, ſed in eo dabatur etiam carentia potentiæ ad peccandum, in Deipara autem hujuſmodi carentia deſideratur; cumque carere peccato, inſimul & potentia peccandi majorem dicat elongationem a contrario puritatis, ideo Chriſti puritas præcellit Virginis puritatem; ergo eum carere tum explicito, tum implicito, actuali, & radicali conſenſu in uſum conjugalem magis recedat a contrario Virginitatis, quam ſolummodo explicito, & actuali carere conſenſu, jam plane fit Marianam Virginitatem minorem eſſe Virginitate aliquarum fœminarum.

Mihi ſic arguenti reſponſum fuit. Si in Deipara deſponſata ſtare poteſt infinita averſio a contrario Virginitatis, ſtat in ea ſumma Virginitatis excellentia; porro in Deipara dabatur infinita averſio a contrario Virginitatis; quia infinito propemodum affectu abhorrebat a qualibet violationis ſpecie; adeoque in ea dabatur ſumma excellentia Virginitatis; ergo matrimonium nequaquam in ea Virginitatis perfectionem minuit.

Replicabam ex hoc non ſalvari excellentiam Marianæ Virginitatis; nam quoties in ſubſtantiali conceptu Virginitatis non ſalvatur major elongatio a ſuo contrario, minuſque de eo admiſcetur, toties non ſalvatur ſum-

summa rei excellentia, ut liquet ex allata doctrina inter arguendum; sed cum aversione illa stabat in Deipara minor elongatio a contrario in substantiali Virginitatis concepto; siquidem stabat consensus in contractum, quo consensu quarundam fœminarum Virginitas caret.

Et sane si in Deipara admittatur infinita aversio expressa ab originali culpa, & concedatur in debito maculam originariam contraxisse, non diceretur ita immaculata, sicut de facto asseritur, quia supponitur neque in debito eam contraxisse, non ob aliud, nisi quia contrahere originale peccatum in debito, minus elongatur a peccato substantiali ratione Immaculatæ Conceptionis; quod debitum non tollit illa aversio actualis, explicita, & infinita.

Idem exponitur ex D. Thomæ doctrina. Quotiescunque aliquid in sua essentia ad ordinem pertinet inferioris perfectionis, etsi in infinitum accrescat, nusquam æquare poterit perfectionem ordinis Superioris; unde quia linea est inferioris ordinis ad corpus, licet illa in infinitum crescat, nunquam corporis perfectionem quamvis finitam attinget; sicut si perfectio animalis irrationalis in infinitum cresceret, nunquam finitam animalis rationalis perfectionem coæquabit, & nusquam dicetur brutum esse homine perfectius.

Ordo inferior nusquam Superioris perfectionem attingit.

Nunc instauratur argumentum. Mariana Virginitas in sua substantia pertinere videtur in aliquo genere ad lineam, & gradum inferiorem Virginitatis; nam licet in proposito, & voto efficacissime tendentibus in oppositum violationis sit absolute in linea Virginitatis, in radice tamen ad lineam pertinet castitatis conjugalis: unde si per impossibile Sanctus Joseph ad Virginem accessisset, peccasset contra Religionem ratione voti, secus fornicatione, nec justitiam violasset, e contra Virginitas v. g. S. Agnetis neque expresse, neque radicaliter, aut in debito ad conjugalem castitatem pertinebat, sed numeris omnibus erat in linea Virginitatis, quæ est gradus illâ superior. Et revera si daretur mulier infinitam habens aversionem ab usu alieni viri, sed tamen consentiret in usum proprii conjugis, & ex adverso esset mulier, quæ finita aversione refugeret ab usu proprii viri, quia nullum vult habere, sed insimul ab usu alieni, quia ad nullum vult accedere, hæc dubio-procul, absolute, & simpliciter magis casta præ illâ censenda esset; haberet siquidem virgineam castitatem proprie dictam, altera verò solummodo conjugalem; pari ratione discurrendum videtur inter eas, una quarum in debito consentiat, licet proposito explicito ab usu conjugali avertatur, altera verò nec in proposito, nec in debito consentiat.

Posset facili negotio expediri difficultas, si Hugonis de Sancto Victore adoptaretur sententia; is *tom. 3. lib. de Maria Virginitate perpetua cap.* 1. docet causam præcipuam, finemque primarium matrimonialis contractus non fuisse prolis propagationem, sed charitativam unionem, atque domesticæ habitationis unitatem, quo sensu explicat verba Gen. 2., & Matth. 19. *Et adhærebit uxori sua*, adhærentia videlicet domesticæ cohabitationis, cui exinde adjunctum fuit officium generandi filios ad humani generis conservationem, cui sententiæ accedere videntur Veteres quidam, quibus arrisit opinio, affirmans pro statu Innocentiæ dissimili modo, ac nunc, nempe absque mistione sexuum fuisse propagatum humanum genus, eo scilicet modo, quo multiplicari fuere Angeli per operationem divinæ virtutis. Hanc propugnabant sententiam Nyssenus *lib. de Homine cap.* 18., Damascenus *de Fide Orthodoxâ lib.* 4. *cap.* 25., Euthimius *in Psal.* 50., aliique, cum ergo etiam pro statu Innocentiæ institutum fuerit matrimonium, nec per hoc fuerit multiplicandum genus humanum, jam plane fit primarium conjugii finem haud esse procreationem; ea propter hæc velut quoddam accidentale, & accessorium censenda est, nihil ad matrimonii substantiam conducens; proindeque subsisteret etiamsi quis radicalem consensum, & debitum in maritalem congressum positive, & expresse excluderet. Hoc modo contraxisse Deiparam asserere possemus; nam cum ex participio quodam gratiæ originalis habuerit ligatum fomitem, dicendum videtur matrimonium iniisse sub perfectione status Innocentiæ, excludendo ex parte etiam contractus illud accessorium ex peccato dimanans, cum non nisi post peccatum finem hunc sortitum sit conjugium. Verùm cum hujusmodi sententia a Doctoribus non adoptetur; incongruum foret eidem fidere excellentissimam Deiparæ Virginitatem.

Ut argumenti vim eluderet alter, sic discurrebat. Quoties contractus aliquis ordinatus est ad duos fines adæquatos, non complexive, & in solidum, potest contractus ille celebrari, & subsistere uno deficiente fine, etsi positive contrahens illum nolit, si semel finis alter adæquatus perseverct; hoc innixi principio Scotistæ contendunt, Adamo non peccante, Verbum ex vi præsentis decreti assumpturum carnem; siquidem prædictum decretum duos adæquatos fines ad invicem separabiles respicit; sed matrimonialis contractus a Domino institutus duos respicit fines adæquatos, nec complexive intentos; nam institutus fuit ad significandam Christi unionem cum Ecclesia, ut tradit Apostolus *ad Ephes.* 5. itidem ad finem procreationis; ergo uno ex his deficientibus, & altero stante fine habebitur substantialis matrimonialis contractus; ergo poterunt contrahentes se obligare per mutuam traditionem pro primo fine, idest, ut significetur Christi unio cum Ecclesia, aliam excludendo obligationem, suique traditionem in ordine ad procreationem; sicut stat conjugium inter fideles in esse contractus, excluso vinculo, & perfectione in esse Sacramenti; cumque nupserit Deipara, divino afflante numine, consensit in matrimonium, primum finem intendens, secus alterum; & ita nullo interveniente consensu in maritalem congressum verum datum fuit conjugium; sicut verum habuit Baptisma Beata Virgo, etiamsi originali non fuerit crimine fœdata, non ob aliud sane, nisi quia sacrum regenerationis

lava-

lavactum duos habet effectus, delere videlicet originariam labem, & hominem signare medio iodelebili charactere, cujus capaa erat Deipara.

Verùm cum singularis sit hujusmodi responsio, & communis Doctorum sententia ea sit, quæ affirmat primarium, & essentialem conjugii finem esse propagationem, jam in aperto est non posse subsistere connubium absque radicali consensu in usum maritalem. Aliud est de ratione Sacramenti, sine quo valere inter fideles matrimonialem contractum propugnant nonnulli, de quibus in præcedenti Tomo dictum est *Disp. I. Controv. V.*, ratio siquidem Sacramenti advenit matrimonio, sicut etiam significatio unionis Christi ad Ecclesiam, quæ in conjugio requiritur, naturam contractus conjugalis præsupponit, ea propter nequit subsistere per respectum ad illam significationem, excluso ordine ad procreationem: Baptisma autem originariam culpam non delevit, non quidem ex defectu virtutis, sed es incapacitate subjecti: rejicienda est ergo solutio.

Alia igitur promamus, ut præcellens Deiparæ Virginitas sarta tecta habeatur. Et primò quidem. Docet S. Thomas 1. *Sent. dist.* 44. *art.* 3. denominationem melioris absolute desumi non debere per solam comparationem ad unum; hæc quippe adæquatam, perfectamque denominationem tribuere non potest, sed per comparationem ad omnes intrinsecos respectus. Porro excellentia Virginitatis intenditur tum per recessum a contrario, tum per accessum ad proprium terminum, seu, ut ajunt, per recessum a termino *a quo*, & accessum ad terminum *ad quem*. Quamvis ergo, si recessus a contrario spectetur, mistura aliqua ob radicalem consensum adesse videatur, quâ caret Virginitas, puta, S. Agnetis, ratione tamen intensionis per accessum ad terminum *ad quem*, quam masime excedit Deiparæ Virginitas; summo namque affectu, summaque appretiatione perfectionem Virginitatis prosecuta est. Sic S. Thomas eo loci *ad* 1. Hac de re occurrit exemplum: puritas Deiparæ per recessum a suo contrario, seu a termino *a quo* fuit ita excellens, ut nil purius in creatura adinveniri poterat: etenim immunis fuit ab omni tum actuali, tum originali noxa, ea parte verò accessus ad terminum *ad quem* esse poterat excellentior, siquidem magis, magisque ad Christi, Deique puritatem poterat accedere. Quare spectato ordine ad utrumque terminum Mariana Virginitas quacumque aliâ excellentior & jure, & meritò prædicari debet.

Perfectio vel ex diverso respectu habetur.

Est & modus alter, qui rem nostram dilucidare potest. Quæri solet, an Virginitati conveniat aureola, & in affirmativam sententiam confluunt omnes. Instatur tamen, quod si hoc verum foret, ubi est perfectissima Virginitas, ibi potissimum haberetur aureola, & tamen licet Deipara Virginitate præcellat, caret tamen aureola, cum pugnam carnis non senserit; cui aliqui respondent apud D. Thomam 4. *Sent. dist.* 49. *quæst.* 5. *art.* 3. *quæstiunc.* 1. *ad* 2. — Quod „ aureolam etiam sub propria ratione aureolæ habet excellentissimam; quamvis enim „ pugnam non senserit, pugnam tamen aliquam carnis habuit, sed ea vehementia „ virtutis adeo habuit carnem subditam, „ quod hujusmodi pugna ei insensibilis erat — quam doctrinam licet rejiciam, negemque cum Angelico omnem carnis pugnam in Deipara, nihilotamen minus sic juvat argumentari. Ex eo etiam capite excellentior, nobiliorque præ aliis Virginibus competit Deiparæ aureola, quia ex vehementia virtutis facta est ei perfectissima carnis subjectio, ita non est imminuta Virginitatis perfectio ex consensu in conjugalem contractum, quia consensus ille ex vehementia virtutis ita ad virgineum decorem fuit elevatus, ut quasi absorptus videatur, sicut ferrum candens non ferrum, sed ignis esse videtur.

Est tertia demum solutio. Virginitas definitur a S. Thoma 2. 2. *quæst.* 152. *art.* 1. — Immunitas a concupiscentiæ adustione, quæ „ esse videtur in consummatione maximæ „ delectationis corporalis, qualis est venereorum delectatio — Materiale virginitatis est carnis integritas, formale autem, & completivum est propositum perpetuò abstinendi a venereis; quia moralis virtus ex eo quod rationis est, completur. Porro in Deipara non obstante illa radicali traditione fuit immunitas a concupiscentiæ adustione eam longe superexcedens, quæ in aliis fuit Virginibus, cum per excellens gratiæ donum fomitem ipsum ligatum habuerit, & quidem perfectissimo modo; unde ille implicitus ordo ad thori cohabitationem nullimode officere potuit ejusdem virginitati.

Potest hoc idem explicari in sententia propugnante Deum concurrere ad materiale peccati. Nam Deus concurrens ad materiale peccati infinitam dicit distantiam a formale peccati, licet utrumque infallibiliter connectatur; quia illa connexio sub Dei causalitate non cadit. Divina causalitas illud attingit materialiter acceptum, non verò ut fundamentum formalis malitiæ, & illud quidem attingit ex infinitate virtutis causativæ, infinitæque potentiæ; formale verò, sicut & materiale fundamentaliter intellectum, non attingit ratione infinitæ sanctitatis, & rectitudinis; ea propter influxus ille in materiale summam non impedit elongationem a formali, nec connexionem sanctitatis, & rectitudinis infinitæ; ita cum proportione pro re nata discurrere possumus: consensus matrimonialis, qui contractum perficit, mutuam corporum traditionem importat ad finem propagationis; hæc porro traditio considerari valet, ut formalem dicit obligationem usus conjugalis; rursus eadem traditio intelligi potest in persona non habente votum, seu efficax continentiæ propositum, & in persona hujusmodi votum, atque propositum habente: nunc sic: ut in superioribus adnotavimus ad conjugii veritatem non est necessarius consensus in obligationem formalem usus, sed sat est consensus in traditionem, seu obligationem quasi materialem; cum ergo Deipara moveretur a Spiritu Sancto ad conjugium, & perfectissimum Virginitatis votum haberet, non tradidit seipsam sub respe-

ctu formalis obligationis, adeoque nullimode ejusdem Virginitas imminuta est; sed sicut stat summa rectitudo in concursu Dei ad materiale peccati, ita stetit summa excellentia Virginitatis Deiparæ in concursu, & consensu in mutuam corporum traditionem.

308 Circa Deiparæ Virginitatem alter occurrit scrupulus, qui ex sequenti discursu exurgit. Deipara ante desponsationem vel votum habuit solemne, vel simplex; si solemne; ergo verum non fuit contractum matrimonium; nam solemne votum conjugium subsequens habet dirimere; si simplex; ergo Deiparæ Virginitas haud excellentioris notæ censenda est supra quarundam Virginum castimoniam; plures namque ex ipsis eam solemniter Deo nuncupaverunt.

Ceterum qualecunque sive simplex, sive solemne votum admittatur in Deipara, semper & veritas conjugii, & excellentia Virginitatis ejusdem salvatur; si dicamus fuisse solemne; adhuc verum intercessit matrimonium; quia plures Doctores propugnant solemne votum jure tantummodo Ecclesiastico dirimere connubium; si dicamus simplex fuisse, adhuc excellentissima fuit Deiparæ Virginitas, cum per vota simplicia constitui quis potest in statu perfectionis, in statu nempe Religioso. Deinde voti solemnitas non auget intrinsecam perfectionem, & excellentiam Virginitatis, sed ordinatur ad perficiendum statum. Hæc abunde sufficiunt ad componendam veritatem conjugii Deiparam inter, & Sanctum Joseph cum excellentia ejusdem Virginitatis.

309 Inquirunt aliqui, num Deipara ab initio desponsationis fuerit in domo Sponsi, aut in propria manserit? Quæstio facti est, nec ad dogma pertinet; unde utraque opinio fidei non adversatur. Contendit Cajetanus 3. *p.* ab initio desponsationis Joseph cum Deipara commorasse, illo etiam tempore, quo fuit apud Cognatam Elisabeth; etenim *Luc.* 1. legitur Beatam Virginem post Elisabeth visitationem reversam in domum suam, non verò in domum Sponsi, ad quam non fuit traducta, nisi cum Joseph ab Angelo audivit: *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam*. Huic sententiæ concinunt alii, si traductionis tempus spectetur, discriminantur tamen in eo quod volunt tempore visitationis Sanctum Joseph comitem non fuisse Deiparæ. Sunt, qui affirmant a die desponsationis Deiparam fuisse in domo Sponsi; nam ut docet Chrysostomus *hom. 4. in cap. 1. Matth.* ad illa verba: *Joseph fili David, noli timere accipere &c.* -- Quid autem est accipere? Domi „ profectò retinere — quod iterum repetit *hom.* 5. ad illud: *Surgens autem Joseph*. Theophilactus, Euthymius, aliique in hanc confluunt sententiam. Si autem a prædicto tempore commorabatur cum Sponso, B. Virgo in domo Joseph Angelum annunciantem audivit; qua de re congruam tradit rationem Auctor *Operis Imperf. hom. in illud Matth. Cum esset desponsata*, videlicet, cum datus fuerit Sponsus Virgini, ut honor Partus, Matrisque salvaretur, si conceptionis tempore, ac per consequens Annunciationis non adfuisset in eadem domo cum Sponso, virgineo honori non fuisset satis consultum; partus siquidem suspectus est, ubi conceptus suspicione non caret. Porro si conceptio extra domum mariti habeatur, legitima nequaquam videri potest.

Nonnulli ex Patronis hujus sententiæ asserunt S. Joseph non ascendisse cum Maria ad Elisabeth; siquidem si unà cum ipsa fuisset, audivisset salutationem Elisabeth benedicentis Deiparam, atque Dei Matrem enunciantis, unde admiratus non esset, quando Virginem fœcundam deprehendit.

Attamen si vera sunt, quæ superiùs ex Nysseno dedimus, datam videlicet fuisse Deiparam a Sacerdotibus Sancto Joseph in custodiam, nequaquam admitti debet solam dimisisse conjugem, sed cum illa perexisse in Montana Judææ; ne dicamus exactè non adimplevisse Sacerdotale mandatum, aut ea, qua par erat, dilectione Sponsam non fuisse prosecutum; cum autem dicitur ipsam habentem in utero dimittere voluisse, id factum intelligunt, ex quo se indignum existimabat conversandi cum Sponsa Dei Matre.

§. VI.

PROBATUR SECUNDO LICERE VOTUM CASTITATIS.

DEbitum erga Deiparam obsequium nos coegit paulò fusiùs dilucidare Virginitatis votum, quo ipsa se Deo nuncupavit, atque ab Acatholicorum erroribus vindicare, ut inde catholicum dogma, videlicet perpetuæ castitatis votum fore licitum, Deo acceptum, proindeque meritorium comprobaretur vividius; quoniam verò alia non deficiunt ad eandem corroborandam veritatem momenta, operæ pretium erit illa prosequi, atque ad examen revocare.

310 Prob. ergo II. Votum perpetuæ castitatis est voluntaria lex, seu promissio, qua quis propter Deum adstringitur ad abstinendum quovis tempore a mulierum commercio, indeque ab omni re venerea; sed hujusmodi promissio tanquam excellens commendatur a Christo; ergo votum perpetuæ castitatis laudabile est, Deo acceptum, atque meritorium. Minor habetur Matth. 19. v. 12., ubi Christus tria Eunuchorum genera distinxit, eorum nempe, qui tales sunt naturæ vitio: *Sunt enim Eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt* -- Et hoc, *ut inquit S. Thomas* „ *ibid. in Comment.* ex Dei Providentia, quia „ si omnia secundùm communem cursum „ naturæ acciderent, attribueretur totum „ naturæ, non divinæ Providentiæ; unde „ Sap. 8. signa, & monstra scit, antequam „ fiant -- Secundò eos refert, qui hominum injuriam passi sunt; tertiò verò, *qui seipsos castraverunt propter Regnum Cælorum*. Porro ultronea eviratio quid aliud signat nisi voluntariam legem continentiæ, quam sibi imponit homo? & sicut violenta virilium exectio non tantum actualem innuit abstinentiam, sed habitualem importat impotentiam ob mem-

membrorum amputationem, ita voluntaria castratio moralem impotentiam ad oppositum involvit, quæ sane impotentia non est nisi ea quadam peculiari lege, atque voluntaria obligatione, jurata, atque promissione firmata; dicit enim Christus: *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt*, non qui ab aliis, eaque propter non illa oritur ab aliqua universali, vel ab aliqua peculiari, ab extrinseco tamen proveniente lege, sed ab intrinseca voluntate illius, qui propter regnum Cœlorum vult a venereis abstinere.

Parabola, in quo debeant verificari.

Quod ut clariùs veritas dignoscatur: Indubium est apud Rhetores, Philosophos, atque Theologos, quod quoties ad conceptum aliquem innuendum adoptatur metaphora, vel parabola, toties necesse est similitudinem verificari in præcipua significatione metaphoræ, vel assumptæ parabolæ; aliàs perperam, & abs re assumeretur, immo potius confusionem gigneret, quam dilucidaret veritatem. Hoc potissimum verificari debet in parabolis a Christo relatis ad mysterium aliquod enucleandum; sed physica eviratio in præcipua, atque essentiali significatione importat physicam impotentiam ad usum venereum; ergo moralis, quæ in continentibus adinvenitur, moralem connotare debet impotentiam, quæ ab actu voluntatis propriæ dimanat.

Ex his corruit interpretatio Petri Martyris *lib. de Cælibatu, & Votis*, ubi contendit non omnia fore attendenda in parabolis; nonnulla siquidem admiscentur ad complementum narrationis, ut videre est in parabola de Villico iniquitatis, qui ex alienis bonis sibi amicos conciliavit; non enim ibidem Christus intendit docere, quod ex alienis eleemosynas erogemus. Inspiciendus itaque est præcipuus parabolæ scopus, qui impræsentiarum non est de continentiæ voto, sed de utilitate, quæ oritur ex carentia conjugii, quatenus qui non nubunt, liberi sunt a tot sollicitudinibus, & molestiis, quæ matrimonium comitantur. Respondit namque Christus Apostolis, qui auditis matrimonii oneribus, indissolubilitate potissimùm perpetua, dixerunt: *Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere*; ad evitanda porro hujusmodi incommoda non est necesse vovere castitatem.

Corruit inquam; nam in primis falsò venditat Christi verba parabolam referre, cum dubio-procul non nisi metaphora Eunuchorum, & evirationis habeatur; verum etsi parabola ibidem referatur, male supponit in parabolis a Christo assumptis quædam admisceri ad complendam simpliciter narrationem. Nihil enim mysterio caret, quod ex Villici parabola clare evincitur. Utique Christus non intendit, quod ex alienis eleemosynas distribuamus, sed declarare vult, quod sicut Villicus ille, ut sibi consuleret, ex bonis Domini sui plurimos sibi fecit amicos, ita nos ex bonis, quæ nobis largitus est Deus, quæque revera ipsius sunt, licet gratis nobis collata, plures amicos in cœlis nobis conciliemus, ut cum amoti fuerimus a villicatione, idest a statu viæ, recipiant nos in æterna tabernacula. Divitiæ dicuntur Mammona; illas nobis concedit Deus, ut bene utamur, cœlestes amicos nobis comparando, sive eas expendendo in Sanctorum obsequium, sive in pauperum solatium, ut inde ipsos intercessores habeamus apud Deum. Villicus contra jus, & Domini voluntatem bona illa distrahendo; Villicus iniquitatis nuncupatur, ut inde compertum fiat haud nobis licere usum bonorum Dei, refragante ipsius voluntate, nempe in illicitis. Quid igitur clariùs ad dignoscendum, tenendam esse similitudinem in principali significatione, atque in parabolis spectandam esse analogiam quoad sensum, & præcipuum earundem scopum. In casu scopum præcipuum fore continentiam promissione firmatam liquet ex contextu; nam cum ex his, quæ Christus explicaverat circa matrimonium, ejusque onera, collegerint discipuli satius esse non nubere, ipse responsionem approbavit, confirmans non expedire nubere, & quidem utiliùs reddendo se impotentem ad nuptias, quod Eunuchorum doctrinâ palam fecit. Et quidem apte respondit, quatenus explicuit bonum esse non nubere, modumque adjecit, quo meliori fructu, & utilitate posset eligi continentia; Christo namque solemne fuit non tantùm viam salutis edocere, sed meliora promere. Quoniam verò continentiæ bonum a carnalibus ignoratur, ideo subdidit: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*. Omnis quippe caro suis illaqueata est concupiscentiis.

Meritorium fore hujuscemodi votum explicat ipsemet cœlestis Magister, dum ait: *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum Cælorum*. Particula *propter* significat causalitatem; ea propter spiritualia bona assignantur tanquam castimoniæ præmium, non autem temporalia hujus Seculi.

Quare male dicebat citatus Hæreticus verba illa *propter regnum cælorum* innuere continentiam deservire ad expeditiorem Evangelii prædicationem; siquidem si id intendisset Christus, sermonem direxisset ad Apostolos, ad eosque, quorum est Evangelium annunciare, secus indiscriminatim locutus esset. Christus autem ad alios doctrinam suam extendit. Dicit Salvator: *Non omnes capiunt verbum istud*. Locutio est indefinita: *Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt*. Propositio est absoluta, nulloque certo Personarum generi alligata. Apte convenit, sive Secularibus, sive Ecclesiasticis, sive nobilibus, sive plebeis, sive Prædicatoribus, sive aliis. *Qui potest capere, capiat*. Dictum hocce quemcunque eligere volentem statum perfectionis respicit, & sensum reddit: omnis, qui hoc potest capere, capiat tanquam perfectiùs.

§. VII.

ACATHOLICORUM OBJECTIO ADVERSUS PRÆCEDENTEM DOCTRINAM DISSOLVITUR.

311 OBjiciunt igitur. Si Christus docuit continentiam esse donum Dei, non tradidit doctrinam de dono perpetuæ castitatis; sed hoc docuit Christus; ergo nequaquam doctrinam tradidit, votum perpetuæ castitatis collaudantem. Major in aperto est, cum nullus possit prudenter vovere, quod non certò scit se posse solvere, quod vovet; aliàs temere ageret, atque se periculo peccandi exponeret; porro si perpetua continentia Dei donum esset, nemo unus certò sciret illud habere, aut habiturum: eaque propter nullius, spectatis prudentiæ legibus, perpetuam vovere posset castitatem; ergo si Christus docuit esse Dei donum, haud ei accensere possumus doctrinam perpetuæ castitatis. Minor autem abunde innotescit ex eodem Matth. textu: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*. His plane declaratur Dei donum, sicut & Sapient. 8. v. 21. *Et ut scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det*, & 1. ad Corinth. 7. v. 7. *Volo enim omnes vos esse sicut meipsum, sed unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius verò sic*. S. Hieronymus *lib. 1. adversus Jovinianum cap. 7.* hunc locum versans habet -- Si quis autem considerat Virginem „ suam, idest carnem lascivire, & ebullire „ in libidinem, nec refrænare se potest, du„ plexque ei incumbit necessitas aut nuben„ di, aut ruendi &c. -- Quibus palam facit continentiæ donum non omnibus dari, nec omnes certò scire se illud habere. Hinc colligunt Novatores votum dissolvere debere, qui jam castitatem perpetuò Deo nuncupavit; non enim ad id astringimur, quod nostri juris non est. Doctrinam suam exemplo declarat Petrus Martyr: si quis vovisset se perpetuò in hospitali ministraturum, si postmodum in morbum incidat, non tenetur ad votum; ergo pari ratione a voto continentiæ recedere debet, qui concupiscentiæ morbo anxiatur; cumque unusquisque tentetur a concupiscentia sua, unusquisque votum debet rescindere.

Argumentum hoc sæpè numero repetunt Acatholici, atque refricant, exultantes tanquam victores captâ prædâ, perperam tamen; siquidem, ut alibi dictum est, non minus donum Dei est continentia, quam Fides, Spes, Charitas, quælibet itidem virtus, atque mandatorum observantia; legitur namque Jacobi 1. v. 17. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est*. Joann. 6. v. 44. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*. Ad Ephes. 2. v. 8. *Gratiâ enim estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis: Dei enim donum est*. Ad Thessal. 3. v. 2. *Non enim omnium est fides*; sed hoc non obstante potest quis proponere, & se obligare ad perpetuò servandam Fidem, Spem, Charitatemque, sicut & reliqua Dei mandata; ergo poterit quilibet volens, & lubens sese adstringere ad continentiam, licet hæc sit Dei donum: utrobique pro re nata urget paritas; sicut enim nemo novit se habere donum perpetuæ fidei, ceterarumque virtutum, ita nemo scit indubie se continentiæ donum habere, & sicut plerique castitatem voventes perpetuam lapsi sunt, ita & plerique profitentes Fidem, Spem, Charitatem, atque Evangelica præcepta defecerunt. *Possumus adstringi voto ad servanda, quæ ex Dei dono sunt.*

DICES. Fides, Spes, & Charitas sunt de necessariis ad salutem, secus continentia: ea propter docent Patres explorandas fore vires eorum, qui vovere volunt, non verò illorum, qui Fidem volunt suscipere: non ergo urget paritas.

Verùm abs re instant Adversarii; siquidem vis tota argumenti in eo versatur, quod continentia donum Dei est, quod nemo scit se illud habere, quod illud non omnibus datur, non autem in eo, quod sit de necessariis: si ergo Fidem, quæ Dei donum est, quam nemo scit illam habere, quæque non omnibus largitur, promittere possumus, cur non idem affirmare valemus de continentia?

Robur acquirit responsio I. ex laudato Apostoli textu: *Unusquisque proprium donum habet ex Deo: Unus quidem sic, alius autem sic*. Hoc loci sermonem habet Apostolus de dono virginalis insimul, & conjugalis continentiæ, & tamen qui nubunt, haud sciunt se habere conjugalis continentiæ donum; nonnulli etiam labuntur, & tamen non criminantur tanquam audaces, sese mœchandi periculo exponentes dum nubunt; itidem per Novatores non est unicuique necesse ad salutem matrimonium inire; hi namque, qui continentiâ donati sunt a Deo, salvantur, & Adolescentes, qui ad certum tempus dilatas nuptias expectant, a salutis semita non aberrant, mulieres similiter, aut viri, qui vel ob deformitatem, vel ob paupertatem a connubio arcentur.

II. Nemo inficias ibit divitias, earumque rectum usum fore Dei donum, cum omnis recta rerum administratio in ordine ad salutem indubie sit ex gratia Dei; unde postquam Christus docuit arduum nimis divitibus æternam consequi felicitatem, subdit, id quod non est hominibus possibile, divinam non effugere virtutem, apte innuens posse divites opibus recte uti, atque salvari; hoc tamen non officit, quin plerique divitiarum incumbant acquisitioni, atque eisdem in negotiationibus utantur, quamvis ignorent se habere donum iisdem recte utendi, immo quamplures perierunt, qui alte statuerant iisdem bene uti, nec inde Acatholici divitias refugiunt, aut a se studium eas congregandi abdicant; nec jam possessas dimittunt, cum avaritiæ morbo extimulantur, etsi certo scire non valeant donum habere eas bene administrandi; aliàs habere divitias non est de necessariis ad salutem, nisi dicere velimus plerosque Christifidelium a via veritatis sine salutis spe aberrare: si ergo cuiquam fas est divitias quærere, etsi ignoret se habere donum rectæ administrationis, cur liberum

non

non erit, licitumque velle se ad perpetuam castitatem voto obligare, etiamsi nesciat se Dei donum habere, aut habiturum?

Nec momenti est Patres affirmare explorandas esse vires, priusquam quis continentiæ votum emittat; etenim hujuscemodi conditio generalis est, quam prudens quilibet ante electionem cujuscumque operis, quod aliquam involvat difficultatem, & potissimùm si agatur de aliquo specialis vitæ genere amplectendo, debet præponere, immo & necessaria ad evitandam temeritatis notam, atque ad rectum efformandum dictamen prudentiæ: hinc docebat Christus illum, qui vult turrim ædificare, debere apud se exquirere, an sumptus habeat ad opus absolvendum necessarios. Temere itaque nihil incohandum, adeoque si quis adultus sacro velit generationis lavacro expurgari, seriò interrogatur, an firmiter velit in fide perseverare, atque Evangelicam legem servare. Hoc quidem intercedit discrimen fidem inter, & continentiam, quod circa fidem si quis sufficientem Evangelicæ doctrinæ habeat notitiam, sine crimine nequit illam respuere, quoad continentiam verò etsi quis bonitatem, ejusdemque utilitatem dignoscat, viresque habeat exploratas ad exactam illius observantiam, nihilotamen minus impune potest nubere; nam fides ad lineam præceptorum, continentia consiliorum spectat.

In arduis consulenda sunt vires.

III. Donum, quod est sub potestate liberi arbitrii cooperantis divinæ gratiæ, capeti, atque eligi potest, sicut etiam cadere sub voto; sed perpetua continentia hujusmodi est; ergo. Major ultro ab Adversariis conceditur, qui ideo renuunt admittere licitum esse continentiam vovere, quia ipsa non est in nostra potestate, quo pacto non est in potestate liberi arbitrii hominis infirmi bene valere. Minor evincitur iisdem Scripturæ momentis, quæ adversus nos urgentur; & primò quidem Matth. 19. v. 11. dicitur: *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*; sed his innuitur donum positum sub humani arbitrii libertate; quale enim sit donum, explicat Eunuchorum exemplo, non quidem eorum, qui ex defectu naturæ, aut ex hominum injuria tales sunt, sed qui seipsos castraverunt divino cooperantes adjutorio; sed quia non omnes sic cooperantur; ea propter non omnes capiunt verbum istud; aliqui namque tantummodo actu volunt, & actu divinæ gratiæ cooperantur, ideo solummodo quibusdam datur actu continere, sicut quia non omnes Deo vocanti respondent, non omnes obediunt Evangelio; quare sicut aliqui dicuntur non potuisse credere, quia noluerunt, ut egregie advertit Chrysostomus *hom. 67. in Joan.* -- Non potuerunt (*credere*) „ hoc est, noluerunt -- ita dicuntur aliqui non posse continere, quia nolunt. Præstat audire S. Gregorium Nazianzenum *Orat. 31. in cap. 19. Matthæi* -- Cum audis, quibus „ datum est, adde datum esse iis, qui vo- „ lunt, & assentiuntur -- En libertas; quod & S. Hieronymus explicat *in Commentariis ejusdem loci* -- His datum est, qui petie- „ runt, qui voluerunt, qui ut acciperent „ laboraverunt; omni enim petenti dabitur, „ & quærens inveniet, & pulsanti aperie- „ tur --

De dono posito in nostra potestate loquitur etiam Christus, dum ibidem subdit. *Qui potest capere, capiat.* Exhortatur namque, ut quisquis utatur potestate, quam habet, Domino adjuvante, ad abstinendum a conjugio, atque ad se continendum spe regni Cœlestis. Audiatur Chrysostomus *hom. 63. in Matth.* -- Qui potest capere capiat. „ Ita magis animat, atque incendit, vel „ quia magnitudinem virtutis ostendit, vel „ quia inæstimabili misericordia sua noluit „ rem in necessitatem legis concludere; & „ ad hæc possibile id esse monstrat, ut eli- „ gendi cupiditas crescere possit --

Textum *ex lib. Sapientiæ* non urget, siquidem sermo ibi instituitur de dono, quod sub adjutorio divinæ gratiæ in hominis potestate est; siquidem affirmat donum hujusmodi, Dei auxilio, consequi posse; contextus id clare innuit. *Et hoc ipsum erat Sapientiæ, scire cujus esset hoc donum: Adii Dominum, & deprecatus sum illum, & dixi ex totis præcordiis meis &c.* Augustinus, experientia teste, id clare dilucidat *lib. 6. Confess. cap. 11.* -- Amans beatam vitam time- „ bam illam in sede sua, & ab ea fugiens, „ quærebam eam. Putabam enim me mise- „ rum fore nimis, si fœminæ privarer am- „ plexibus, & medicinam misericordiæ tuæ „ ad eandem infirmitatem sanandam non „ cogitabam, quia expertus non eram, & „ propriarum virium credebam esse conti- „ nentiam. Quarum mihi non eram con- „ scius, cum tam stultus essem, ut nesci- „ rem, sicut scriptum est: neminem esse „ posse continentem, nisi tu dederis. Uti- „ que dares, si gemitu interno pulsarem „ aures tuas, & fide solida in te jactarem „ curam meam -- Quid clarius ad explicandum donum hocce sub nostra, Deo adjuvante, fore potestate?

Potestas inest nobis ad continentiam, Deo adjuvante.

Paulus ad Corinthios scribens laudato capite 7. aperte declarat donum, de quo loquitur, in nostra fore potestate sub Dei auxilio: etenim æque vocat donum nubere, ac se continere, sicut donum asserit virginalem, & conjugalem castimoniam; porro donum nuptiarum, donum itidem conjugalis, & vidualis continentiæ e re nostra est, adjuvante Domino; ergo similiter donum virginalis puritatis. Tertullianus *lib. de Monogamia cap. 14.* habet -- Elige quod bonum est, si non „ potes, quia non vis: posse enim si velis, „ ostendit, qui tuo arbitrio utrumque pro- „ posuit -- Nubere scilicet, vel se continere.

Alio Apostoli textu abutuntur Hæretici laudato capite v. 37. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, & hoc judicavit in corde suo, servare Virginem suam, bene facit.*

Ceterum hic clare innuitur donum continentiæ fore, adjuvante Deo, in potestate hominis: etenim vel pro Virgine intelligunt Acatholici propriam carnem, vel filiam, quam sub patria potestate Parentes habent, & in utroque sensu exprimitur donum hocce

esse

esse in hominum potestate: illa siquidem verba: *Statuens in corde suo: Potestatem habens suæ voluntatis: Judicavit in corde suo*, quid aliud declarant, quam libertatem, immo liberum ejusdem exercitium. Additur *benefacit*: porro opus laudabile ab arbitrio libere agente oritur; ergo donum continentiæ servandi Virginem suam, idest propriam carnem immunem a carnali commercio est plane constitutum in humana potestate Dei auxilio adjuta.

Nec Apostolus dicens: *Non habens necessitatem*, Hæreticis fert suppetias, quasi in idem redat, ac non habens carentiam doni continentiæ: nam vel illa non carentia doni continentiæ est in nostra potestate, vel non; si primum; ergo etiam illius carentia nostro subditur arbitrio; quoties enim unum contradictionis extremom nostri juris est, toties est & aliud, adeoque tam donum, quam non donum continentiæ in nostra est libertate; si verò illa non carentia doni nostræ non subditur potestati, quo pacto verificari potest illud correlativum: *Potestatem autem habens suæ voluntatis? Judicavit in corde suo*, quod innuit deliberationem? Ea propter si Virginis nomine propriam carnem intelligere velint Hæretici: *Non habens necessitatem* ad eam, quæ extrinseca est, alludit, quatenus nullum occurrat momentum, seu circumstantia cogens ad nuptias, puta quod nubere non teneatur sive ex promissione obligante ex justitia, sive ob commune Reipublicæ bonum, sive ex alia causa, quæ non rarò convenientius reddunt conjugium præ continentia.

Quoniam autem nomine Virginis non jam propria caro, sed filia intelligitur, quæ sub patria est potestate, verba illa: *Non habens necessitatem* extrinseca excludunt impedimenta, quæ occurrere possunt, & urgere Patrem, ut filiam nuptui tradat, ut infamiam, servitutem, & hujusmodi alia, quibus accensendus est consensus, vel dissensus ipsius filiæ. Ceteroqui nubere, vel non nubere ita est juxta Apostolum ex his, quæ sub initio ejusdem Epistolæ scribit, ut nullus subsit dubitandi locus. In aperto itaque est per easdem Scripturas, quas adversus continentiam urgent Novatores, abunde comprobari catholicam veritatem, evinci itidem cootioentiam esse quidem Dei donum, sed in potestate liberi arbitrii ex viribus gratiæ; unde quamplures continenter vivunt.

Tria donorum genera. Quod ut clariùs fiat, tria distinguenda sunt donorum genera, alia referuntur ad miracula, & ea sunt, quæ spectant ad gratias, quas vocant, gratis datas, ut donum Prophetiæ, linguarum, discretionis spirituum &c., dependent alia a naturalibus necessariis causis, ut sanitas, abundantia frugum, Prolis fœcunditas &c., alia demum consistunt in actibus elicitis ad virtutes spectantes, ut Fides, Spes, Charitas, Pœnitentia &c., quæ vel a præsuppositis habitibus oriuntur, vel eosdem inserunt: quæ primi generis sunt, homo solummodo recipit, & Deus, cui vult, largitur: cum enim per se non perficiant habentem, sed deserviant tantum ad commune Ecclesiæ bonum, velut notæ, & signa testificantia veritatem, & sanctitatem Evangelicæ legis, haud necesse est ea esse in libera cujuslibet potestate, sed sat est, quod ea quibusdam Deus impertiatur. Dona secundi generis, cum ad naturam pertineant, & alia quæ naturæ sunt, per se, & directe sanctitati non serviant, immo vitio nostro a spiritualium acquisitione distrahant, non sunt juris hominum, sed Deus dividit aliquibus, prout vult. Quæ tertii generis sunt, cum ad gratiam, ut vocant, gratum facientem referantur, quatenus vel disponunt ad sanctificationem, vel eandem augent, omnibus donat Deus quoad sufficientiam, dando videlicet unicuique auxilia sufficientia, ut si velit, uti possit; quoad efficaciam autem alii habent quoad unam, alii quoad aliam virtutem. Continentia, utpote quæ de linea virtutum, in tertio genere enumeratur; porro ut aliqua virtus licite, prudenterque Deo per votum valeat nuncupari, haud necesse est nos habere infallibilem certitudinem doni perseverantiæ, cujus certitudinem ordinarie non concedit Deus, ut cum timore, & tremore salutem operemur, & ut in humilitate, & spe Deo serviamus.

Ex quibus enervatur paritas, quod votum de inserviendis pauperibus non subsistat, si vovens in malam incidat valetudinem; sanitas namque nec est bonum per se ad salutem conducens, nec homini absolute necessaria, nec peccat homo, ex quo infirmetur, ea propter votum non violat, si impotens efficiatur ad inserviendum, quia non ipse infirmam eligit valetudinem, sed a causis involuntariis derivat, secus est de concupiscentiæ morbo, quem nemo nisi volens patitur.

§. VIII.

ALIA SUBDUNTUR MOMENTA AD PRÆCEDENTEM EVERTENDAM OBJECTIONEM.

QUamvis, quæ præcedenti Paragrapho perpendimus, abunde sufficiant ad dissolvendam objectionem, cui potissimum fidunt Heterodoai, nihilotamenuminus, ut nullum prorsus supersit effugium, operæ pretium erit nonnulla subdere.

312 Et primo quidem. Si Deus generatim suasor est ad servandam continentiam, ejusdem donum esse debet per vires gratiæ sub hominum potestate, ne impie Deum imprudentem suasorem dicamus; atqui Deus generatim suasor est ad continentiam. ergo hæc, viribus gratiæ, in nostra est potestate. Minor habetur Eccles. 7. v. 26. *Filiæ tibi sunt? Serva corpus illarum*. Hic hortatur Scriptura Parentes, ut cœlibes servent filias; propositio hujusmodi plane universalis est, & indefinita, præcedenti correspondens: *Filii tibi sunt? Erudi illos*; quæ indubie ad omnes extenditur, nec eos tantummodo respicit, qui donum habent, ut erudiantur, proindeque & consilium ser- *Deus suasor continentiæ.*

danvi

vandi filias non ad eas solum referunt, quæ donum habent continentiæ, ea propter hoc donum eis accensere debemus, quæ Dei adjutorio possumus consequi.

Universalis similiter est locutio D. Pauli 1. ad Corinth. 7. v. 25. *De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis*; ergo Spiritus Sanctus universaliter ad continentiam adhortatur: & sane consilium hocce tanquam de meliori bono datum est ut nuptiis oppositum, quæ quidem bonæ sunt, sed nequaquam castitate meliores; sed doctrina de nuptiis ibidem tradita universalis est, atque indefinita, nec ad habentes nuptiarum donum coarctata; ergo pari ratione universalis, & indefinita esse debet doctrina de Virginitate, absque limitatione ad habentes continentiæ donum; potissimum cum hujusmodi consilium taliter a Paulo tradatur, ut volens illud amplecti bene faciat, nolens verò non sit criminandus: *Quod vult, faciat; non peccat, si nubat*: igitur sermonem habet de re prorsus libera, quam quis pro libito prosequi potest.

Mediis precibus continentiæ donum potest consequi.

312 II. Donum illud nostri juris est, quod mediis orationibus petendo consequi possumus: sed mediis orationibus continentiæ donum a Deo possumus impetrare. Nam a Deo impetrare possumus quidquid per se ad æternam felicitatem conducit; generaliter siquidem dicitur Joan. 14. v. 13. *Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in filio*. Cap. 15. v. 16. *Ut quodcunque petieritis Patrem, det vobis*. Cap. 16. v. 23. *Amen, amen dico vobis; si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis*; & Epist. 1. ejusdem cap. 5. v. 14. *Hac est fiducia, quam habemus ad eum, quia quodcunque petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos*, & Jacob. 1. v. 5. *Si quis autem vestrum indiget sapientiâ, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei; postulet autem in fide nihil hæsitans*. His habemus universalem divinam promissionem nobis elargiendi; quidquid expetimus in nomine ejus, & secundum Dei voluntatem, quæ alia sane non est, nisi sanctificatio nostra, sicut vera Christiani hominis sapientia non est nisi studium spiritualiter proficiendi. Monemur itidem petere cum fiducia, & absque hæsitatione, immo cum fide divinæ promissionis, quæ frustrari nequit, ideoque sæpe dicitur. *Dabit vobis*. In

Continentia sanctitati deservit.

generali autem promissione singularis quælibet continetur. Minor autem luce clarior est, videlicet continentiam sanctitati adstipulari. Dicit namque Apostolus 1. ad Corinth. 7. v. 34. *Et mulier innupta, & Virgo cogitat, quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, & spiritu*; Virgines Deo desponsantur, ipsum sequuntur, quocunque ierit. Audiatur S. Thomas 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 4. -- Usus carnalis copulæ retrahit animum, „ ne totaliter feratur in Dei servitium du„ pliciter, uno modo propter vehementiam „ delectationis, ex cujus frequenti experien„ tia augetur concupiscentia, ut etiam Phi„ losophus dicit *in* 3. *Ethic.*, & inde est, „ quod usus venereorum retrahit animum ab „ illa perfecta intentione tendendi in Deum. „ Et hoc est, quod Augustinus dicit *in* 1. *Soliloquiorum*. Nihil esse sentio, quod ma„ gis ex arce dejiciat animum virilem, quam „ blandimenta fœminæ, corporumque ille „ contactus, sine quo uxor haberi non potest. „ Alio modo propter sollicitudinem, quam „ ingerit homini de gubernatione uxoris, „ filiorum, & rerum temporalium, quæ ad „ eorum sustentationem sufficiant -- Abs te foret rem comprobare Patrum testimonio, cum nil frequentius in eorum operibus occurrat, quam commendatio castitatis: cum ergo hæc virtutibus jure, meritoque accenseatur, dicendum est donum esse a Deo orationibus exquirendum, assequendumque divino adjutorio. Hinc Chrysostomus *in Comment. cap.* 19. *Matthæi* exponens illud *Non omnes capiunt verbum istud &c.* habet -- His „ datum est, qui sponte id eligunt, quod „ ideo dixit, ut ostenderet superiore nobis „ auxilio esse opus, quod quidem omnibus „ paratum est, si volumus in hac lucta su„ periores evadere -- Possumus ergo libere vovere continentiam; quod si pugna exoriatur, dissolvendum nequaquam est votum, sed divinum auxilium fiducialiter postulandum; unde Augustinus *in Psal.* 131. ad illa verba: *Votum vovit Deo Jacob*, scripsit -- „ Ipse David vovit tanquam in potestate ha„ bens, & rogat Deum, ut impleat, quod „ vovit; est devotio voventis, sed est hu„ militas deprecantis; nemo præsumat viri„ bus suis reddere, quod voverit; qui te„ hortatur, ut voveas, ipse adjuvat, ut red„ das --

Continentia speciale præmium.

313 III. Donum, quod speciale præmium demeretur esse debet per vires gratiæ sub nostra potestate; sed continentia demeretur speciale præmium; ergo. Major in aperto est, siquidem nullo donantur præmio, quæ in nostra non sunt libertate; ex propter donum miraculorum, linguarum, Prophetiæ nequaquam deservit ad præmium consequendum; minor quoque indubia est, atque sæpe numero in hisce Controversiis tum Scripturæ, tum Patrum testimoniis comprobata; quare unum tantummodo testimonium, quod egregie versat S. Augustinus, juvat repetere. Ex veteri Testamento occurrit celebris Isaiæ textus cap. 56. v. 3., & seqq. *Et non dicat Eunuchus: Ecce ego lignum aridum. Quia hæc dicit Dominus Eunuchis: Qui custodierint Sabbata mea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius a filiis, & filiabus; nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit*. His declaratur speciale præmium, quod Deus continentibus elargitur, quodque innuit phrasibus illis *Nomen melius, nomen sempiternum*. Nec ibidem sermo est aut de temporaria retributione, aut de Eunuchis, qui ex hominum injuria tales sunt; siquidem dabit Deus nomen melius, sempiternumque in domo sua, quæ alia sane non est, quam æterna felicitas, aliàs Eunuchi involuntarii neque coram Deo, neque coram hominibus melius nomen habent, aut locum a filiis, & filiabus diferetum.

Textum

Textum dilucidat Augustinus *de Virginitate cap.* 24., ubi mire Novatorum sophismata dissolvit, palam faciens ibidem sermonem esse de voluntariis Eunuchis, & qui tales sunt continentiâ, non jam de involuntariis, & ex necessitate, & quod præmium, quod ipsis promittitur, supernaturale est; dein ultro concedens Adversariis agi ibidem de Eunuchis corpore, adhuc probat continentiæ voluntariæ peculiare cœleste præmium deberi, quod ex ipsomet Isaiæ testimonio colligit -- Ita ne tantâ dementiâ quisquam
„ est contrarius veritati, ut in carne factos
„ Eunuchos meliorem, quam conjugatos lo-
„ cum in domo Dei habere credat, & pio
„ proposito continentes, corpus usque ad
„ contemptas nuptias castigantes, seipsos
„ non in corpore, sed in ipsa concupiscen-
„ tiæ radice castrantes, cœlestem, & Ange-
„ licam vitam in terrena mortalitate medi-
„ tantes, conjugatorum meritis pares esse
„ contendat, ut Christo laudante eos, qui
„ seipsos castraverunt, non propter hoc se-
„ culum, sed propter regnum Cœlorum,
„ Christianus contradicat, affirmans hoc
„ præsenti vitæ esse utile, non futuræ? Quid
„ aliud istis restat, nisi ut ipsum regnum
„ Cœlorum ad hanc temporalem vitam, in
„ qua nunc sumus, asserant pertinere? Cur
„ enim non & in hanc insaniam progredia-
„ tur cæca præsumptio? Et quid hac asser-
„ tione furiosius? --

Cap. 25. -- Nec sane Spiritus Sanctus
„ tacuit, quod contra illos impudentissime,
„ & dementissime pervicaces apertum, atque
„ inconcussum valeret, eorumque belvinum
„ impetum ab ovibus suis inexpugnabili mu-
„ nitione repelleret; cum enim dixisset de
„ Spadonibus: dabo eis in domo mea, &
„ in muro meo locum nominatum, melio-
„ rem multò, quam filiorum, & filiarum,
„ ne quis nimium carnalis existimaret in his
„ verbis aliquid temporale sperandum, con-
„ tinuò subjecit: nomen æternum dabo eis,
„ nec unquam deerit; tanquam diceret,
„ quid tergiversaris impia cæcitas? Quid
„ tergiversaris? Quid serenitati veritatis ne-
„ bulas tuæ perversitatis offundis? Quid in
„ tanta Scripturarum luce tenebras unde in-
„ sidieris, inquiris? Quid temporalem tan-
„ tummodo utilitatem promittis continenti-
„ bus Sanctis? Nomen æternum dabo eis;
„ quid ab omni concubitu immunes, & eo
„ quoque ipso, quo hinc sese abstinent, ea
„ quæ sunt Domini, cogitantes quomodo
„ placeant Domino, ad terrenam commodi-
„ tatem referre conaris? Nomen æternum
„ dabo eis . . . . Et si forte hic ipsum æter-
„ num pro diuturno conaris accipere, addo,
„ accumulo, inculco; nec unquam deerit.
„ Quid quæris amplius? Quid dicis amplius?
„ Æternum nomen hoc, quidquid illud est,
„ Spadonibus Dei, quod utique gloriam
„ quandam propriam, excellentemque signi-
„ ficat, non erit commune cum multis,
„ quamvis in eodem Regno, & in eadem
„ domo constitutis; nam ideo fortassis, &
„ nomen dictum est, quod eos, quibus da-
„ tur, distinguit a ceteris -- Invicte sane,
atque egregie.

§. IX.

PROBATUR TERTIO VOTUM PERPETUÆ CASTITATIS LICERE, ATQUE OBLIGARE.

314 AD comprobandam Catholicam veritatem de voto perpetuæ castitatis celebris est textus Apostoli 1. *ad Timoth.* 5., de quo superius, ubi de distinctione præceptorum, & consiliorum; impræsentiarum eundem subdimus, ut a Novatorum cavillis vindicemus. Igitur nisi liceret, & teneret votum castitatis haud criminandus esset, qui illud infringeret; sed fractor voti castitatis tanquam culpæ reus criminatur; ergo. Minor habetur laudato loco v. 11. *Adolescentiores autem Viduas devita; cum enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Admonet hic Apostolus Timotheum, sicut & ceteros Antistites, quomodo se gerere debeant in eligendis Viduis ad Ecclesiæ ministerium, ut scilicet Juniores non assumant, quandoquidem postquam luxuriatæ sunt in Christo, hoc est, postquam enutritæ fuerunt ex bonis Ecclesiæ, seu, ut alii volunt, postquam gustaverunt spiritales delicias, quas Deus obsequentibus elargitur, ad nuptias transeunt in damnationem, quia datam fidem infringunt; atqui violatio fidei, de qua Apostolus, nihil aliud est, quam violatio voti continentiæ; ergo hujusce voti violatio reum facit, quod sane non contingeret, si votum illud non obligaret, adeoque liceret.

Violator voti reprehensibilis.

Declaratur subillata propositio. Fides, de qua Apostolus, haud esse quit, nisi vel fides Theologica in regenerationis lavacro promissa, vel nuptialis Marito data, vel promissoria Deo facta de non nubendo, aut pacta cum Ecclesia, quando ad ministerium electæ fuerunt; sed qui contra fidem Theologicam peccat, non eam irritam facit, sed perdit; siquidem irritum reddere, quod promisimus, in idem redit, ac non servare promissa, fides autem Theologica per incredulitatem amittitur; ergo.

Nec quidquam evincit, si dicatur Viduas illas a fide Theologali defecisse, ex quo nubere non poterant, nisi declinando ad infideles; siquidem nullimode necesse erat ad infidelitatem transire, ut quis secundò nuberet; cum lex gratiæ nusquam secundas nuptias prohibuerit, immo tanquam honestas commendaverit. Addas velim Apostolum in hisce Viduis nuptias execrari, quia irritam fecerunt primam fidem; ergo nuptiæ hujuscemodi primæ fidei debent adversari; sed nuptiæ non adversantur fidei Theologicæ, ut in aperto est; ergo de hac fide nullatenus sermonem habet.

Nec dicas cum Luthero *de votis Monasticis* Apostolum loqui de fide Theologali, quia Viduæ illæ per scortationem apud Christianos evaserant infames; nam Meretrices apud infideles perinde, ac apud fideles infamiæ notâ inurebantur, sicut apud utrosque secun-

secundæ nuptiæ reprobatæ non erant; ergo declinando ad infidelitatem nequaquam infamiam evitabant, sed addendo apostasiam augebant; ergo infamia haud eas impellere poterat, ut a Christi fide recederent.

Nec valet Lutheri illatio, nempe Viduas illas recessisse a fide Theologica, quia luxuriatæ sunt in Christo, idest meretricatæ sunt in contemptum Christi: nam dicuntur luxuriatæ non ob scortationem, sed quia abunde enutritæ ex bonis Ecclesiæ, impinguatæ recalcitraverunt, nuptias meditando, ad easque declinando. Contextus rem probat; etenim eo loci intendit Apostolus Timotheum instruere, ut Ecclesiæ bona fideliter expendantur idoneos alendo Ministros: *Si quis fidelis habet Viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia, ut iis, quæ vere Viduæ sunt, sufficiat*, v. 16.

Perperam demum vult Lutherus Viduas a Christiana fide defecisse, quia v. 15. dicitur: *Jam enim quædam conversæ sunt retro Satanam*; siquidem quicunque graviter delinquit, ire post Satanam meritò asseritur; ipse namque omnium peccatorum molitor est; Apostolus autem impræsentiarum sermonem habet de peccato incontinentiæ, ideo v. 14. vult *juniores nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratiâ. Jam enim quædam &c.* En caussalis cur velit juniores nubere, ob periculum scilicet incontinentiæ; etenim jam aliquæ defecerant, abeuntes post Satanam, idest peccando, non quidem per apostasiam a fide, sed per incontinentiam.

Nec loquitur Apostolus de fide nuptiali primo viro data. Nam absque injuria defuncti potest superstes ad secundas nuptias transire, dicente eodem Apostolo 1. ad Corinth. 7. v. 9. *Quod si non se continent, nubant*; & ipsimet Hæretici nuptias hujusmodi commendant, immo etsi meretricarentur, non sunt injuriæ defuncto marito, siquidem incontinentia in Viduis non est proprie adulterium, quod directe fidei, atque conjugali debito opponitur.

Aliter textum explicat Calvinus, videlicet loqui Apostolum de fide promissionis factæ Ecclesiæ se continendi ad expeditiùs ministerium suum exercendum -- Non edebant, *sic Hæreticus*, in veteri instituto directum continentiæ votum, quasi minus Deo placeret vita conjugalis, sed tantùm quatenus exigebat functio, ad quam eligebantur hæ Viduæ, conjugii vinculo se in totam vitam solvendo --

Ceterum arbitraria prorsus est hujusmodi expositio. Siquidem per Calvinum, aliosque ejusdem furfuris homines, Sanctimoniales, & Clerici laudabiliter continentiæ vota Deo nuncupata solvunt, nuptias eligendo, si concupiscentiæ stimulo vexentur; sed minus adstringit vinculum contractum per promissionem Ecclesiæ, quam Deo factam; ergo si Viduæ illæ laudabiliter fregissent illud vinculum ad nuptias transeundo, non potuisset Apostolus ipsas jure redarguere. Et sane si juxta Hæreticorum canones non jam damnanda, sed potius commendanda Sanctimonialis si nubat; si decus est Christianæ libertatis, si Episcopus ducat uxorem; si nullâ notatur inconstantiâ, si Clericus conjugium eligat, cur probrosum erit Viduis, etiam datâ fide ministrandi Ecclesiæ, si matrimonium ineant, cum aliàs Viduarum ministerium longe inferius sit ad dignitatem sive Episcopalem, sive Sacerdotalem, sive Monachalem?

Porro quod pro re nostra fortius urget, illud est, quod licitum censetur promittere Ecclesiæ continentiam ad expeditius ei ministrandum; ergo licitum erit Deo nuncupare continentiam ad expeditius ei serviendum; & si meritò Ecclesia a Viduis administraturis exigere potest promissionem continentiæ, cur nequit juste a Presbyteris, sacris administraturis continentiam velle? Cur adeo adversus Clericorum cœlibatum clamitant? Demum si turpe est Viduam recedere a fide continentiæ datâ Ecclesiæ Ministris, cur turpe non erit, si Presbyter, aut Monachus a fide Deo data recedat? Quare ergo tam insolenter carpunt Monachorum vota?

In aperto igitur est loqui Paulum de fide promissionis Deo factæ servandi perpetuam castitatem, quæ in idem redit, ac votum, ita quod ejusdem violatio gravem involvat noxam. Ubicunque enim Paulus assumit damnationis vocabulum, toties lethale crimen intelligit, ut videre est ad Rom. 3. v. 8. *Quorum damnatio justa est*, & cap. 13. v. 2. *Qui autem resistunt Dei ordinationi, ipsi sibi damnationem acquirunt*, ideoque dicitur quod abierunt post Satanam. Abeant igitur Novatores; nos meliora promere non dubitamus, Patrum testimonia referendo, quæ Pauli textum apte dilucidant.

Innocentius I. *Epist. 2. cap.* 13. postquam obligationem adimplendi vota, atque culpæ reatum, qui ex violatione consequitur, explicuit, subdit -- Nam si Apostolus Paulus, „ quæ a proposito Viduitatis discesserant, „ dixit eas habere condemnationem, quia „ primam fidem irritam fecerunt, quantò „ magis Virgines, quæ pactionis suæ fidem „ minime servaverunt? -- Hic exprimit majus sacrilegium in Virginibus, quia excellentior est Virginitatis oblatio.

Gelasius *Epist. 1. ad Episcopos per Lucaniam constitutos cap. 23. de Viduis* scribit -- „ Quæ si propria voluntate professam pristini „ conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum interest, quali „ Deum debeant satisfactione placare, quia „ juxta Apostolum pristinam fidem irritam „ fecerunt, sicut enim si se forsitan continere non poterant, secundùm Apostolum „ nullatenus nubere vetabantur, sic habita „ secum deliberatione, promissam Deo pudicitiæ fidem debent custodire -- Quid clariùs ad explicandam rationem voti?

S. Epiphanius *hær.* 48. -- Juniores, inquit (*Apostolus*) Viduas rejice: postquam „ enim inordinate se gesserunt contra Christum, nubere volunt, habentes judicium, „ quod primam fidem rejecerunt; quæ enim „ promiserunt, & reprobaverunt, judicium „ habent, quæ verò non promiserunt, sed „ conjunctæ sunt propter debilitatem, judicium non habent -- '

T S. Au-

S. Augustinus *lib. de bono Viduitatis cap.* 8. -- Proinde quæ se non continent, „ nubant, antequam continentiam profiteantur, antequam Deo voveant; quod nisi „ reddant, jure damnantur -- *& Psal.* 85. -- „ Quid ait Apostolus de quibusdam, quæ „ voverunt, & non reddiderunt? Habentes „ damnationem, quia primam fidem irritam „ fecerunt; quid est primam fidem irritam „ fecerunt? Voverunt, & non reddiderunt--

S. Hieronymus *in cap.* 44. *Ezechielis* -- „ Denique & Nazaræi sponte se offerunt, & „ quicunque aliquid voverit, & non impleverit, voti reus est, unde & Viduis dicitur: cum luxuriatæ fuerint in Christo, „ nubere volunt, habentes damnationem, „ quia primam fidem irritam fecerunt. Melius est enim non promittere, quam promittere, & non facere --

S. Fulgentius *de Fide ad Petrum cap.* 3. -- Ceterum quisquis seipsum castraverit propter regnum Cœlorum, & in corde suo „ continentiam Deo voverit, non solùm si „ mortifero fornicationis crimine macuietur, verùm etiam si aut vir uxorem accipere, aut mulier nubere voluerit, secundùm Apostoli sententiam damnationem „ habebit, quia primam fidem irritam fecit -- Quid plura? Qui testum Pauli dijudicant, ad unum omnes in eandem confluunt sententiam.

§. X.

ACATHOLICORUM ARGUMENTUM ADVERSUS PRÆCITATUM APOSTOLI TEXTUM DISSOLVITUR.

315 OBjiciunt igitur. Si Apostolus eo loci sermonem habet de solis mulieribus ad conjugium ineptis, non satis evincitur universalis regula pro honestate voti continentiæ; atqui Apostolus eo loci agit de solis mulieribus ad conjugium ineptis; ergo. Minor, quæ sola indiget probatione, ex contextu declaratur. Ibi improbat Apostolus Viduas illas, quod continentiæ promissionem fregerint, atque damnationem habuerunt, quia quod promittere non poterant, promiserunt; illa enim promissio unice senioribus erat permissa, ea propter ibidem docet Paulus: *Vidua eligatur non minus sexaginta annorum*, ad profitendam nempe continentiam, ceterum junioribus expresse mandat, ut nubant: *Volo ergo juniores nubere, filios procreare &c.*, & ratio est, quia conjugium illis necessarium est, qui carnis stimulum patiuntur, eodem Apostolo dicente 1. ad Corinth. 7. v. 2., & 9. *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquaque suum virum habeat . . . Melius est enim nubere, quam uri*; cum autem nemo unus absque revelatione dignoscat se carnis molestias non habiturum, omnis ante frigidam ætatem vovens peccat, eodemque irretitur crimine fusior. Sic impie ratiocinatur Calvinus, qui docet patienti carnis adustionem divino jure nuptias fore necessarias. Porro hujusmodi adustionis triplicem distinguit gradum; primus is est, cum tentatio ita hominem pulsat, ut secum trahat consensum; & hanc pessimam vocat ustionem; gradus alter ille est, cum tentatio hominem quidem vexat, sed citissime repellitur; unde mens non perturbatur, nec interiora sagittantur; & hæc non est proprie adustio; demum tertius gradus est, cum tentatio pulsat hominem, sed plene quidem consensum non trahit, intus tamen figuntur sagittæ, animus perturbatur, mens vexatur, atque sentitur delectatio; & hæc vera est adustio, quam quis patiens ex rigoroso præcepto tenetur nubere, hanc tradit doctrinam Calvinus *in Comment. cap. 7. ad Corinthios*. Eadem premit vestigia Lutherus *in Epithalamio*, ubi, diversis licet verbis, eosdem gradus adustionis describit, nomine scilicet tentationis levis, gravis, & diuturnæ, etsi nullus accedat consensus, & quamvis pro levi tentatione nullum fingat præceptum, pro gravi tamen, & diuturna agnoscit obligationem juris divini ad nubendum. Graves, diuturnasque tentationes S. Hieronymum passum fuisse fatetur, ut colligit ex enarratione, quam ipsemet S. Doctor inserit *Epist. 22. ad Eustochium*, affirmans ipsum peccasse, quia nubere noluit, atque ad Pelagianismum defecisse, cum suis viribus illas carnis molestias devincere posse putaverit.

S. Hieronymus ab Hæreticorum calumniis vindicatur.

Verùm ut a putida calumnia egregium adeo Doctorem, sanctitate celebrem vindicemus, ex Lutheri principiis ipsum redarguimus: Catholica Ecclesia primis quinque, vel sex Christianæ seculis habebat, ut Novatores ajunt, bonam faciem, idest a sincera fidei morumque doctrina non declinaverat, eaque propter erat veritatis, & sanctitatis magistra; sed tunc temporis Hieronymum ut virum sanctitate conspicuum approbavit, atque tanquam exemplar fortissimi militis in Christiana Palestra pugnantis adversus carnis illecebras posteris proposuit imitandum, ut inde discerent vel Heterodoxi, & quæ in castris Christi sint pugnæ, quæque arma, quibus pugnandum, quibus vincendum. Porro arma victoriæ nostræ, ut ibidem docet S. Doctor Virginem Eustochium erudiens, quibus adversus carnis stimulus certandum est, sunt fervens oratio, jejunia, vigiliæ, cilicia, aliaque id generis.

Quibus autem usus sit in ea, quam Lutherus vocat, ustione, Ipse eo loci describit -- O quoties ego ipse in Eremo constitutus, „ & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis „ ardoribus horridum Monachis præstat habitaculum, putabam me Romanis interesse „ deliciis. Sedebam solus, quia amaritudine „ repletus eram. Horrebant sacco membra „ deformia, & squalida cutis situm æthiopicæ carnis obduxerat. Quotidie lacrymæ, „ quotidie gemitus, & si quando repugnantem somnus imminens oppressisset, nuda „ humo vix ossa hærentia collidebam. De „ cibo verò, & potu taceo, cum etiam languentes Monachi aquâ frigidâ utantur, & „ coctum aliquid accepisse luxuria sit . . . . „ Itaque omni auxilio destitutus, ad Jesu ja-

„ cebam

„ cebam pedes, rigabam lacrymis, crine „ tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia subjugabam. Non erubesco confiteri infelicitatis meæ miseriam, „ quin potius plango me non esse, quod „ fuerim. Memini me clamantem diem crebro junxisse cum nocte, nec prius a pectoris cessasse verberibus, quam rediret, „ Domino increpante, tranquillitas &c. -- His armis, non autem nubendo hostem devicit, ac profligavit. Passus itaque fuit S. Hieronymus graves carnis tentationes, sed Deo adjuvante, ad quem confugiebat, victor evasit; unde non nisi malignando affirmat Hæreticus S. Doctorem ad Pelagianismum declinasse, cum Sole clariùs declaret Dominum precibus, & lacrymis exorasse, ut ipsum eriperet a laqueo Insidiantium.

Pugna Apostoli cum carnis tentationibus.

Præstat tamen ex Scripturarum testimonio Hæreticorum deliramenta palam facere. Apostolus Paulus, quibus carnis stimulis fuerit impetitus declarat ad Rom. 7. v. 19., & seqq. *Non quod volo bonum hoc ago, sed quod nolo malum . . . Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ . . . Ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati*. 2. ad Corinth. 12. v. 7. *Datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ, qui me colaphizet*. Quem textum licet nonnulli ad eas, quas passus est persecutiones, referant, communiùs tamen exponunt Patres de tentationibus carnis. Porro quid præstitit in hac pugna Apostolus? Agnovit ne divinum præceptum nubendi urgere? Absit omnino; immo Virgo omnem ad Virginitatem invitabat: *Volo omnes esse, sicut ego*. Quibus usus est mediis, ut vinceret? Oratione: *Propter hoc ter Dominum rogavi, ut discederet a me*. 2. ad Corinth. 12. v. 8. Corporis castigatione: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*. Non igitur, ut de carne triumpharet, ad nuptias confugit, sed ad orationem, ad jejunia, ad mortificationem &c.

Præstat audire laudatum Hieronymum *cit. loco ad Eustochium*, ubi Pauli testimonio neminem tutum ab hac pugna describit, modumque tradit vincendi -- Si Apostolus vas „ electionis, & separatus in Evangelium „ Christi, ob carnis aculeos, & incentiva „ vitiorum reprimit corpus suum, & servituti subjicit, ne aliis prædicans ipse reprobus inveniatur, & tamen videt aliam „ legem in membris suis repugnantem legi „ mentis suæ, & captivum se in legem duci „ peccati, si post nuditatem, jejunia, famem, carcerem, flagella, supplicia, in „ semetipsum reversus exclamat. Infelix ego „ homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus! tu te putas securam esse debere? -- Doctrinam hanc, sicut & D. Hieronymi exemplum Ecclesia vel primis Seculis adoptavit, atque posterioribus tradidit custodiendam. Non enim temporum successione nàmtam mutaverunt virtus, & veritas, cum Christus heri, & hodie, & in perpetuum.

Verùm iterum ex Apostolo adversus Novatores insurgamus. Non minus damnat Apostolus carnis ustionem quoad innuptos, quam quoad nuptos, quos vult in idipsum reverti, ne tentet eos Satanas; sed nupti aliam non tenentur uxorem ducere, quando priori uti nequeunt; iisdem siquidem mediis devincere possunt tentationem innupti, quibus nupti debent superare. Demus militem ad longum tempus in castris procul ab uxore commorantem, Mercatores, Nautasque ad plures annos a nuptiali thalamo absentes, aut Uxorem infirmâ, ac pene perpetuâ laborantem infirmitate, in hisce, similibusque casibus, qui sæpenumero occurrunt, graves, immo gravissimæ insurgunt tentationes, seu, ut ajunt Acatholici, adustiones: si ergo divinum instat præceptum nubendi, dum urget tentatio, tenebuntur illi aliam ducere, ne urantur. Id adoptavit Lutherus cum Bucero, aliisque, qui Philippo Landgravio Hassiæ indulsit, ut aliud iniret conjugium, cum tentationibus vexatus cum priore Uxore contentus vivere nequiret -- Certis tamen „ casibus, *sic in consultatione Lutheri, &* „ *aliorum super Polygamia ad prædictum Landgravium*, locus est dispensationi. Si quis „ apud exteras nationes captivus ad curam „ corporis, & sanitatem, inibi alteram uxorem superinduceret, vel si quis haberet „ leprosam: his casibus alteram ducere cum „ consilio sui Pastoris, non intentione novam legem inducendi, sed suæ necessitati „ consulendi, hunc nescimus, qua ratione „ damnare liceret -- Attamen quam absurdum sit in lege nova Polygamiam, ab exordio nascentis Ecclesiæ damnatam, admittere, vel ipsi Novatores agnovere, eaque propter Landgravio injunxerunt, ut omnino secretò novas nuptias celebraret -- Judicamus id secretò faciendum, ut superiùs de dispensatione dictum, nempe ut tantùm vestræ „ Celsitudini, illi personæ, ac paucis personis fidelibus constet Celsitudinis vestræ „ animus, & conscientia sub sigillo confessionis -- Verùm cum hujusmodi Pseudotheologi aperte profiteantur, hoc omnibus non esse concedendum, nec secundæ nuptiæ inducendæ per modum legis, aliàs cum frequentes tales adustiones insurgant, ab eisdem sciscitamur, quodnam ipsi præstant remedium pro nuptis? Ut Landgravium a proposito retraherent, exclamant ibidem - Quot „ alii in suo matrimonio debent patientiam „ exercere ad evitandum scandalum -- Si igitur patientia mire deservit ad intentum, nos patientiam insimul, & orationem, vigilias, & hujusmodi innuptis præstamus, tanquam opportuna remedia ad sedandos pravos animi motus.

Instabunt tamen. Abstinentia a secunda uxore a Deo præcepta est, adeoque ad salutem necessaria, secus abstinentia a matrimonio; unde nuptis postulantibus divinum præsto est auxilium, secus Virginibus, & innuptis, quamvis enixe rogantibus.

Ceterum in idem semper redit argumentum. Si mulier deformis maritum quærat, nec inveniat, dum gravissima adustione vexatur, quid debet peragere? Consentiet ne tentationi? Nemo unus ex Catholicis hoc dicet. Rogabit ne Deum, ut gratiam

Orationibus vincendæ tentationes carnis.

T 2 con-

conferat ad resistendum ? Utique . Et tamen in paupere nuo est imperata, aut ad salutem necessaria abstinentia : ubi igitur abstinentia ab Uxore nou est præcepta, aut necessaria ad æternam consequendam felicitatem, suffragium orationis est salutare remedium, atque a Deo præparatum, eaque propter ad ustionem evitandam nequaquam nuptiæ præcipiuntur.

Rogabat Paulus Dominum, ut a carnis stimulo ipsum liberaret, cui respondit, ut legitur 2. ad Corinth. 12. v. 9. *Sufficit tibi gratia mea ; nam virtus in infirmitate perficitur*. Tribulatis ausiliatur Deus, unde cuique precanti gratiam largitur, ne in peccatum labatur, licet quandoque velit ipsum tentari, quippe qui ad utilitatem exaudit, non jam ad votum petentis, tanquam bonus Medicos curans ad sanitatem ægrotum, cui ea denegat, quæ ipsi perperam salubriora videntur.

Nomen ustionis quid significet.

Hæc disimus, ut Acatholicum retunderemus argumentum carnalis adustionis, quasi quod Apostolus, dum disit : *Melius est nubere, quam uri*, innuere voluerit, quod satius sit connubium inire, quam tentari; ceterum uri, de qoo Apostolus, nou est tentari, sed tentationi cedere, eique consensum præbere, & est sensus, melius est nuptias celebrare, quam carnis soggestioni succumbere ; quod ipsum nomen ustionis iodicat, ut apte advertit S. Thomas in hunc locum : etenim tentari est incalescere, non aduri ; hinc Sap. 3. v. 5., & seq. dicitur : *Quoniam Deus tentavit eos, & invenit illos dignos se. Tanquam aurum in fornace probavit illos*; & 1. Petri 1. v. 6., & seq. *In quo exultabitis, modicum nunc si oportet contristari in variis tentationibus : ut probatio vestra fidei multò pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem &c.* Quibus locutionibos apte declaratur tentationem male nuncupari adustionem ; aurum siquidem, dum per ignem probatur, nou aduritur, sed incalescit. Aduri igitur est dissolvi, consummi, quod per consensum in tentationem habetor. Unde de concupiscentia, cui ceditur, habetur Job 31. v. 12. *Ignis est usque ad perditionem, & omnia eradicans germina*.

Obiter tamen jovat advertere, quod licet uri usurpetur pro tentari, nihilominus ex recta Scripturarum intelligentia cogimur inferre tentatos contra castitatem non teneri ad nuptias contrahendas. Siqoidem Scriptura palam affirmat dari tentationes ad probationem, unde Eccli. 2. v. 1. accedenti ad servitutem Dei dicitur : *Præpara animam tuam ad tentationem . . . quoniam igne probatur aurum, & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis*. Porro probatio habetur, ex qoo quis sustineat. Ibid. v. 2. *Deprime cor tuum, & sustine*, non autem per hoc, quod quis cedat. Hinc aurum dicitur per ignem probari, qoia non jam dissolvitor, & comburitur ut palea, sed vim ignis sustinet; unde qui tentatus contra castitatem nuberet, non diceretur sustinere, sed tentationi cedere, comburi, atque dissolvi, licet per medium licitum : cum ergo tentatio a Deo ordinetur ad probationem, nullimode intelligi potest, quod nuptias celebrare præcipiat.

Verùm redeamus, unde recessimus ; Paulum itaque accipere ustionem pro consensu in tentationem palam fit ex ipsomet textu : *Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quam uri*. Secunda propositionis pars caulalis est primæ, proindeque uri in idem redit, ac non continere, & sensum facit : *Melius est nubere, quam non continere ; eaque propter qui non se continet, nubat* ; hujosmodi intelligentia adeo clara est, ut a nemine nedum negari, sed ne indobium quidem revocari possit.

Contextus itidem rem nostram evincit. Laudato siquidem cap. 7. v. 1., & seq. legitur : *Bonum est homini mulierem non tangere ; propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat*. Propter fornicationem inquit, non propter tentationem. Prædicat bonum esse non nubere, verùm enim verò ubi quis fortiter non resistit, ad evitandum fornicationis flagitiom præcipit nubere. Videatur S. Thomas in hunc locum, qui rem hanc egregie dilucidat.

Idem comprobator ex textu ejusdem Apostoli 1. ad Timoth. 5. v. 14., & seq., quem sibi suppetias ferre credunt Acatholici. *Volo ergo juniores nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Jam enim quadam conversa sunt retro Satanam*. Lapsus dat adversario occasionem maledicti, non verò tentatio ; propter lapsum convertitur homo retro Satanam, secus ob tentationem ; quare nullo Apostoli textu evincere possunt Novatores dari tentatis præceptum nubendi. Unde sicuti primis rei Christianæ Seculis Basilidem, ejusque Sectatores execrata est Ecclesia, qoatenus, usurpato Apostoli textu : *Melius est nubere, quam uri*, propugnabant, urgente tentatione nubendum esse, ita execrandi sunt prædicti Novatores, qui proscriptam catumulantes hæresim, ut fidei dogma venditare non erubescunt.

Ut autem omne Hæreticorum effugium præcludatur, funditusque evertatur eorum argumentum, ultro damus in laudatis Apostoli verbis contineri præceptum ; hoc tamen ad omnes non extenditur ; non est universale, sed innuptos afficit, qui castitatis voto non sunt obstricti. Audiamus S. Ambrosium *ad Virginem lapsam cap.* 5. -- Dicit aliquis : melius est nubere, quam uri, hoc ad non pollicitam pertinet, ad nondum velatam. Ceterum quæ se spopondit Christo, & sanctum velamen accepit, jam nupsit, jam immortali juncta est viro. Etiamsi voluerit nubere communi lege connubii, adulterium perpetrat, ancilla mortis efficitur -- Ambrosio concinit Hieronymus *lib. 1. in Jovinianum* -- Si nupserit Virgo non peccavit, non illa Virgo, quæ semel Dei cultui dedicavit ; harum enim si quæ nupserit, habebit damnationem, quia primam fidem irritam fecit. Virgines enim, quæ post consecrationem nupserint, non tam adulteræ sunt, quam incestæ -- Concinit Augustinos *lib. 1. de adulterinis conjugiis cap.* 15. -- Illis qui se non con-

„ continent, utique expedit nubere, & quod „ licet, expedit, quæ autem voverunt con„ tinentiam, nec licet, nec expedit -- Ejusdem labii sunt reliqui Patres ad laudatos Pauli textus.

Ex dictis compertum est, quam inconcussa sit, etiam secundum Apostoli sententiam Catholica veritas, quam propugnamus, de votis Monasticis, atque causâ eadere Acatholicos adversus continentiæ votum dogmatisantes.

§. XI.

ULTIMO PROBATUR CONCLUSIO EX CONCILIIS, ET PATRIBUS.

316 EX doctrina sæpe numero ab Acatholicis adoptata, Catholica fides primis Ecclesiæ Seculis farta tecta erat, eaque propter ipsis solemne est nos ad ejusdem primordia revocare; & sane haud credibile est Deum permisisse Ecclesiam suam in cunabulis perire; atqui tunc temporis Ecclesia ut laudabile suscepit continentiæ votum, & adversus perfractores insurrexit; ergo licitum est castitatis votum. Minor propositio innumeris pene monumentis evinci posset, sed pauca subdam; qui enim copiosiora exoptaret, adeat Jodocum Coccium *Tom. II. Thesauri Controversiarum lib. 4. de Vita Monastica art. 4.*, ubi ordine seculorum distributos refert tum Græcos, tum Latinos Patres perpetuæ castitatis votum commendantes, atque affirmantes eo adstrictos vinculo teneri quovis tempore continenter vivere.

Inter Concilia habemus Illiberitanum *Can. 13.* -- Virgines, quæ se Deo dedica„ verunt, si pactum perdiderint Virginita„ tis, atque eidem libidini inservierint, non „ intelligentes quid amiserint, placuit ne in „ fine dandam eis esse communionem --

Carthaginense III. *Can. 33.* statuit -- Ut „ Virgines sacræ, cum parentibus, a qui„ bus custodiebantur, privatæ fuerint, Epis„ copi providentia, vel Presbyteri, ubi Epis„ copus absens est, in Monasterio Virgi„ num, vel gravioribus fœminis commen„ dentur, ut simul habitantes invicem se „ custodiant, ne passim vagantes Ecclesiæ „ lædant æstimationem --

Carthaginense IV. *Can. 104.* -- Si quæ „ Viduæ quantumlibet in minoribus adhuc „ annis positæ se devoverint Domino, & „ veste laicali abjecta, sub testimonio Epis„ copi, & Ecclesiæ Religioso habitu appa„ ruerint: postea verò ad nuptias seculares „ transierint, secundùm Apostolum damna„ tionem habebunt; quoniam fidem castita„ tis, quam Domino voverunt irritam fa„ cere ausæ sunt. Tales ergo personæ sine „ Christianorum communione maneant, quæ „ etiam neque in convivio cum Christianis „ communicent &c. --

Chalcedonense *Can. 16.* habet -- Vir„ ginem, quæ se Domino Deo dedicavit, „ similiter & Monachos non licere matrimo„ nio jungi. Sin autem hæc fecisse inventi „ fuerint, maneant excommunicati. Ostendendæ tamen in eos humanitatis auctoritatem habere statuimus Episcopum ejus „ loci -- & refertur *Can. Si qua Virgo 27. quæst. 1.*

Turonicum an. 566. celebratum *Can. 15.* decernit -- Si qui in Monasterio conversi „ sunt, aut converti voluerint, nullatenus „ exinde habeant licentiam evagandi, nec, „ quod absit, ullus eorum conjugium duce„ re, aut extranearum fœminarum familia„ ritatem habere; nam sicut supra dictum „ est, si uxorem duxerit, excommunicetur, „ & de uxoris male sociatæ consortio, etiam „ Judicis auxilio separetur; quod si Judex ad „ hoc solatium dare noluerit, excommunice„ tur. Qui infelix Monachus tali conjun„ ctione fœdatus, si per cujuscunque patro„ cinium se conatus fuerit defensare, & is, „ qui in hac pertinacitate perdurat, & illi, „ qui eum exceperint defensandum, ab Ec„ clesiis segregentur, donec revertatur ad „ septa Monasterii &c. --

Demum, aliis omissis, Toletanum IV. *Can. 51.* statuit de Monachis Apostatis, & falsi nominis, ut ad Monasterium revocati Pœnitentiæ subdantur, *& Can. 53., & 54.* Apostatas a Monastico instituto, nec non Virgines, & Viduas Virginitatis, aut continentiæ votum violantes percellit anathemate, si ad pœnitentiam revocari non possint.

Ex his contra Novatores duo colligimus, primum est, quod in prioribus rei Christianæ Seculis extitit disciplina Deo nuncupandi castitatem sive a fœminis, sive a viris, proindeque imprudentiarum novum dogma, remque novam Catholici non prædicant. Alterum est, quod Ecclesia quovis tempore judicavit lethalis peccati reum voti castitatis violatorem; gravissimis namque pœnis in delinquentes animadvertit; ea propter rectè docent Catholici Monastica vota esse servanda.

Nunc Patrum sensa breviter exquiramus. S. Ignatius Martyr *Epist. ad Tharsenses* -- Eas quæ in Virginitate degunt, in pretio „ habete, velut Christi Sacerdotes: Viduas „ in pudicitia manentes, ut altare Dei -- Tertullianus *lib. 1. ad Uxorem cap. 3.* -- Probi„ beri nuptias nusquam omnino legimus, ut „ bonum scilicet. Quid tamen bono isto me„ lius sit, accipimus ab Apostolo, permit„ tente quidem nubere, sed abstinentiam „ præferente -- *lib. 5. contra Marcionem cap. 15.* -- Continentiam, & Virginitatem nu„ ptiis antepono -- Pluribus rem prosequitur *citato libro ad Uxorem*, & *lib. de velandis Virginibus*. Origenes *lib. 7. contra Celsum* -- „ Apud alios quoque, ut putantur, Deos „ Virgines exiguæ numero, sive ab homi„ nibus custoditæ, sive non, videntur per„ severare in castitate, Religionis gratiâ. „ Ceterum apud Christianos non propter „ humanos honores, non propter mercedes „ pecuniarias, non propter gloriolas vigee „ Virginitatis studium, & quamprimum ha„ buerunt Deum in notitia, conservantur a „ Deo in hac mente laudabili, & pietatis „ officiis pleni omni bonitate, & justitia --

S. Atha-

S. Athanasius *in Apologia ad Constantium Imp.* -- Dei filius Dominus, & Servator noster Jesus Christus . . . inter cetera dona sua largitus est nobis in Virgioitate exemplar angelicæ sanctitatis: certe puellas ea virtute præditas, Sponsas Christi Ecclesia appellare solita est, quas Ethnici conspectas ut templum Verbi admiratione prosequuntur -- S. Basilius *lib. de vera Virginitate* -- Magnum revera quiddam est, ac præclarum Virginitas, quæ, ut totum simul explicem, hominem incorruptibili Deo simillimum facit -- & alibi sæpe. Alii Patres ejusdem labii sunt, ut videre est apud laudatum Coccium; ea propter eos referre non vacat, potissimum cum Magdeburgenses in suis Centuriis fateantur Patres primorum Seculorum tradidisse quidem doctrinam Ecclesiastici, & Monastici cœlibatus, errasse tamen: *Cent. 2. Tit. de Virginitate* afferunt auctoritatem S. Ignatii Martyris ex tribus Epistolis excerptam; *Cent. 3. Tit. de Connubio* referunt Origenem, & Cyprianum; *Cent. 4. cap. 4. sub Tit. de Conjugio* mentionem faciunt Augustini, & Chrysostomi; *Cent. 6. cap. 4. p. 2. Tit. de Doctrina continente errorem Doctorum hujus Seculi* adducunt S. Gregorium. Petrus Martyr *lib. de Cœlibatu, & Votis* non inficias it Patres in eam confluere sententiam, quam nos propugnamus circa castitatis votum, ait enim -- Statim ab Apostolorum temporibus nimiom cœptum est tribui cœlibatui, quibus autem de causis id factum sit, supra multis verbis docuimus -- Ultro itaque concedit priorum Seculorum Patres doctrinam cœlibatus adoptasse, verùm sine momentosa causa id fecisse. Quoniam verò causas, quas ipse refert, nullius roboris forsan agnovit, ad consuetum effugium convolat, videlicet Patrom judicium fore humanum -- Quoad alterum attinet de judicio Patrum; quoniam adversarii nostri & in hac causa, & in aliis Controversiis semper provocare solent ad eos, pronuncio mihi non videri hominis esse Christiani ad hominum judicia provocare a Scripturis Dei; hoc enim est injuriam facere Spiritui Sancto: nam fides est ex auditu, auditus autem ex verbo Dei, non ex Patribus -- Hæc circa finem libri scribit impius.

Patres etiam per Hæreticos stant pro continentia.

Data igitur pro re nata sincera Novatorum coofessione quoad mentem Patrum, evincitur catholica veritas, & primò quidem. Ad fidei dogma spectat doctrina, quæ asserit votum continentiæ cooducere ad salutem, esse Evaogelicom consilium, obligare semel emissum, adeoque servari posse; sed per ipsosmet Acatholicos illis Seculis Ecclesia rectè sentiebat in doctrina fidei, aliàs hanc, quam propugnabant Patres, noo est execrata, sed adoptavit, atque amplectendam Fidelibus tradidit; ergo Patres non erraverunt, nec in hujusmodi propugnanda doctrina, aliquod humani passi sunt, nisi perperam dicere velimus ab incunabulis Christum dereliquisse Ecclesiam, ipsomet reclamante: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*.

Secundò. Blasphemum est asserere Christi, & Apostolorum doctrinam erroneam esse; atqui, fatentibus Acatholicis, Sancti Patres, quoad cœlibatum, Christi, & Apostolorum doctrinam tradidere; sic enim habet Petrus Martyr, dum causas refert, quibus cœlibatus indoctus est -- Cur tanto in pretio Virginitas fuerit, causa una esse potest, quod Christus dixerit esse Eunuchos, qui se castraverunt propter regnum Cœlorum, & in eam sententiam permulta habet Paulus in 7. capite prioris ad Corinthios: hæc sane Patres semper habuerunt in ore, sed eos cogitare oportuit, quemadmodum essent accipiendæ -- ergo, Patres si Christi, & Apostolorum doctrinam de cœlibatu tradiderunt, perperam dicitur ipsos errasse. Dubio-procul Paulus, sicut & ceteri Apostoli optime intellexerunt, quomodo doctrina Christi de cœlibatu esset accipienda, eaque propter ob summam certitudinem veritatis, quam Apostolus prædicabat, dicere non dubitavit, quod si Angelus evangelizasset aliter ac Ipse, noo esset illi credendum; sed Paulus, aliique Apostoli Christi doctrinam de cœlibatu suis tradiderunt discipulis, quibus accensentur Patres, qui eam nobis enunciarunt; ergo. Et sane Apostolorum munus fuisset discipolorum doctrinam emendare, si male illam percepissent; hoc porro factum non legimus quoad doctrinam de cœlibatu, adeoque & jure, & meritò ut vera adoptaoda est.

Patres Christi, & Apostolorum doctrinam tradiderunt.

Tertiò. Illud judicium juxta Novatores humanum est, quod non est ex Verbo Dei; sed Patrum judicium de cœlibatu est ex Dei verbo; ergo non est dicendum fore humanom ad mentem Acatholicorum. Minor in aperto est; siquidem Patrum doctrina unice in Scripturis fundatur, puta Psal. 75. v. 12. *Vovete, & reddite Domino*: Eccl. 5. v. 3. *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere*: Math. 19. v. 11. *Non omnes capiunt verbum istud. Sunt Eunuchi &c.* 1. ad Corint. 7. v. 8. *Dico non nuptis, & viduis, melius est illis, si sic permanserint*. His, & similibus Scripturis utuntur Patres ad intentum: non ergo doctrina de cœlibatu est ex puro humano judicio, sed ex verbo Dei, quod nobis explicant, ejusque rectam nobis tradunt intelligentiam. Quod si explicatio tollit verbum Dei, nusquam, & nullibi habebitur; cum Scriptura semper populis enucletur. Porro nulla certior, & securior explicatio, quam illa, in quam Patres unanimiter conveoiunt.

Quartò. Ideo sensa Patrum hac super re non sunt adoptanda, quia justa non occurrebat causa tradendi doctrinam de cœlibatu; etenim ait Petrus Martyr -- Altera causa est, quod illo tempore graves erant persecutiooes omnibus in locis, minus autem molestum est in persecotione, si quis solus fugiat, quam si cogatur sollicitus esse de uxore, & liberis. Tertia causa est, quia illis temporibus Christiana Religio gravi laborabat infamia; cum enim horis antelucanis, & in tenebris, metu Principom, ad hymnos, & Synaxes convenireot, populus cœpit suspicari illos uti inter se promiscuo concubitu, & nefaria libidioe &c. -- & ideo ad tam improbam amovendam suspicionem, Virginitatem colebant,

lebant, atque commendabant; sed falsum est Patres castitatem commendantes talia respexisse momenta. Nullus enim ea Patribus quid tale retulit, immo singuli Scripturas referunt, quibus pulchritudinem, meritum, atque continentiæ præmium declarant, ad ejusque amorem adhortantur. Hujusmodi porro momenta a motivis persecutionum, & infamiæ prorsus aliena sunt. Immo, reddita Ecclesiæ pace, pene in immensum crevit Virginitatis studium; unde meritò dicendum est prædictas causas ab Hæretico mere confictas ad eludendam vim argumenti.

Quartam causam affert Petrus Martyr, cur primis Ecclesiæ Seculis tanto apud omnes in pretio fuerit Virginitas, plurimumque a Patribus commendata -- Quia bona pars eo-
„ rum, qui accesserunt ad Christum, erat
„ Ethnicorum. At illi maxime semper su-
„ spiciebant Virginitatem, & Cœlibatum --
Verùm laborat in supposito male feriatus Hæreticus. Quomodo apud Ethnicos tanto in pretio Virginitas, qui in Deorum numerum impudicos referre non dobitabant? Nec Gentes ad fidem conversæ primò potuerunt castitatem colere, cum Evangelium prius Judæis, dein Gentibus fuerit enunciatum, & Apostoli, qui in lege gratiæ post Christum, & Deiparam Virginitatem coluere, non ea Gentibus, sed ea Judæis parentibus fuerunt progeniti? Afferunt quidem Patres Ethnicorum testimonia in commendationem Virginitatis, ut inde faciliorem sternerent viam ad ipsam, cum palam fieret non adversari, sed naturæ lumini conformari, eaque propter perperam continentiam execrari potissimum ab illis, qui noscere possunt Scripturas loqui consone ad naturale lumen rationis.

§. XII.

ARGUMENTA ACATHOLICORUM EX PATRIBUS EMENDICATA DISSOLVUNTUR.

317 PEtrus Martyr, improbo labore, plura Patrum testimonia adversus nos congerit, ut quos pondere nequit devincere, obruat multitudine. Nullum tamen ad rem promit, & quos jure, vel injuria extorquere non valet, se nolle audire fatetur. Haud operæ pretium est omnes, quas collegit, auctoritates referre, cum pleræque pro re nata non sint, & plures jam dedimus, ubi de Sacerdotali cœlibatu. Ceterum ut ejus versutiam, fraudemque detegamus notandum quod ubi Patres nuptias laudant, ut S. Ignatius *ad Philadelphienses*, Origenes *in cap. 12. ad Rom. in cap. 19., & 23. Matth.* Nazianzenus, aliique, Petrus Martyr male infert continentiæ votum non obligare, & dissolvi posse pro libito: fingit tamen Hæreticus hostem, quem feriat: etenim licet illatio incongrua sit, attamen nemo unus ex Catholicis nuptias vituperat, immo omnes eas commendant. Negat Catholicus nuptias esse bonas post votum, negat meliorem non esse continentiam, docens cum Apostolo bene facere, qui nubit, sed melius facere, qui non nubit.

Ubi Patres in votorum violatores animadvertentes affirmant sanctiùs fuisse nubere, quam vovere, & votum infringere, Petrus Martyr cumulative utrumque usurpat, dicens licere nubere, stante voto, atque esse nubendum. Ad quod probandum assumit Clementem Alexandrinum *lib. 1. Pædagogi cap. 10.*, asserentem e re Christianorum esse aut inire connubium, aut si illud non contrahitur, pure, & caste vivere: assumit Tertullianum *lib. de Monogamia*, qui versans textum Pauli 1. ad Timoth. 5. *Volo juniores nubere* habet -- Propter quod vult eas nube-
„ re, ne primam fidem susceptæ Viduitatis
„ postea rescindant -- His colligit Hæreticus
Tertullianum una cum Apostolo illas innuere Viduas, quæ primam fidem fregerunt, atque velle, quod istæ, non obstante voto, matrimonium ineant: assumit Cyprianum *lib. 1. Epist. 2. ad Pomponium*, ubi de quibusdam Virginibus -- Quod si ea fide se
„ Christo dicaverunt, pudice, & caste sine
„ ulla fabula perseverent, ita fortes, & sta-
„ biles præmium Virginitatis expectent: si
„ autem perseverare nolunt, vel non pos-
„ sunt, melius est, ut nubant, quam in
„ ignem delictis suis cadant -- Notat citatus
Hæreticus Cyprianum concedere, quod Virgines Deo per votum nuncupatæ nubant, si nolint, aut non possint continere; animadvertens itidem quod aliqui sunt, qui se continere nequaquam valent. Basilium *lib. de Virginitate* sibi etiam astipulari affirmat, ex quo quasdam Virgines Deo sacras redarguit, quia flagitiose vivebant, dicens præstabilius fore, si viros habeant, eisque subjiciantur. Postremo refertur Chrysostomus a Magdeburgensibus *Cent. 5. cap. 4.* qui *Oratione de cohabitatione regularium mulierum cum viris* sacris Virginibus suasor est, ut potius palam nubant, quam taliter cum viris cohabitare --
„ Nam illas nuptias, *inquit*, neque Deus
„ condemnat, neque homines reprehendunt.
„ Honesta enim res est neminem offendens,
„ neminem lædens. Virginitas autem illa
„ cum viris plusquam stuprum ipsum ab
„ omnibus arguitur --

Verùm ex his nil adversum catholicum dogma. Patres siquidem contendunt melius fore connubium, quam vovere castitatem, & caste non vivere; ea propter laudantur nuptiæ, non quidem post, sed ante votum celebratæ. De his, qui in adulterio vitam traducunt, vulgare effatum est, satius fore hos non habere uxorem, quam sic impudice vivere, & tamen non reddit sensum, quod illis fas sit conjugem dimittere; sed res secundùm se spectatur; ita impræsentiarum proportionaliter loquimur.

Clemens Alexandrinus abs re affertur; non enim sermonem instituit de his, qui voto ligati sunt, sed de solutis: agit namque de Christifidelibus asserens, quod vel nubere, vel caste vivere debent, quod dubio-procul verum est; quare male concludit Petrus Martyr, quod Monachi, si non caste vivant, debent nubere. Attamen cum laudatus Auctor de Christianis dicat, quod vel nu-

nubant, vel caste vivant, jam in aperto est ipsum supponere alterum esse eligibile, atque exequi posse. Cur ergo Hæreticus adversus eligentes cœlibatum insurgit? Quod si cœlibatus laudabiliter eligitur, laudabiliter etiam vovetur; votum hinc ex divina lege reddendum est.

Tertullianus contra mentem, verborumque sensum explicatur; non enim ad Virgines jam Deo consecratas appellat, sed ad eas quæ nondum castitatem voverunt, & aliàs se continere nolunt. Hoc aperte innuit grammaticalis constructio recitatæ propositionis -- Propter quod vult eas nubere, ne
„ primam fidem susceptæ viduitatis postea
„ rescindant -- Ne postea rescindant primam fidem susceptæ viduitatis in idem redit, ac ne votum postmodum violent, & facit sensum: antequam voveant, nubant, ne cum voverint, votum rescindant, idest in suscepto statu non perseverent. Alludit quidem Tertullianus, sicut & Paulus ad illas, quæ primam fidem fregerunt, sed hoc tanquam exemplum proponitur; ex quo enim illæ votum violando sacrilegæ fuerunt, alias viduas continere nolentes adhortatur, ut potius nubant, ne & ipsæ horrendo maculentur sacrilegio.

S. Cyprianus concinit Tertulliano; admonet siquidem, ut quando Virgo deliberat de voto, si firmum non habeat animum in proposito perseverandi, vel propter incontinentiam non possit, tunc nubat, non autem nuptias permittit post susceptum consecrationis statum. Nec laboriosum est ostendere sic sensisse Cyprianum, nec ut ipsum sibi conciliemus, ad alia ejusdem loca recurrendum est; eadem Epistola testimonium perhibet veritatis. Ibidem enim docet earum Virginum nuptias, quæ se Christo voverunt, esse incestuosas, graviterque Christo injurias, quod declarat exemplo mariti indignantis adversus fœdifragam uxorem -- Si superveniens
„ maritus Sponsam suam jacentem cum al-
„ tero videat, nonne indignatur, & fremit?
„ & per zeli dolorem fortassis & gladium
„ in manus sumit? Quid Christus Dominus,
„ & Judex noster cum Virginem suam sibi
„ dicatam, & sanctitati suæ destinatam ja-
„ cere cum altero cernit, quam indignatur,
„ & irascitur, & quas pœnas incestis ejus-
„ modi conjunctionibus comminatur? --
Eandem ibidem reperit doctrinam, jubens a stupratoribus separari -- Quod si obstinatæ per-
„ severant, nec se ab invicem separent,
„ sciant se cum hac sua impudica obstinatio-
„ ne nunquam a nobis admitti in Ecclesiam
„ posse -- Postquam igitur has redargutus est, alias monet, ut potius nubant, quam post votum fidem frangant. Cum autem dicit, quod Virgines nubant, quæ sui juris sunt, & non possunt se continere, loquitur non de absoluta, sed de voluntaria impotentia, quatenus nolunt fortiter adversus tentationes insurgere, pugnare, ad Deum confugere, & hujusmodi.

Adversus hanc claram S. Cypriani explicationem, quæ & Bellarmini est, insurgit Marcus Antonius de Dominis *lib. 2. de Republ. Ecclesiastica cap. 11. n. 15.* -- Incestam
„ itaque conjunctionem vocat (*Cyprianus*)
„ sine nuptiis in religiosa professione factam,
„ & hanc non permittit Cyprianus: sed ut
„ hanc incestam tollat, permittit conjuga-
„ lem, non amplius incestam, sed legiti-
„ mam cum dispensatione procul dubio in
„ voto, & professione castitatis --

Verùm arbitraria prorsus est Marci Antonii intelligentia, immo plane contraria. S. Cyprianus totus est in eo, quod violatores separentur ab incestuoso commercio, quod si in impudicitia perseverare velint, ipsis notum facit non tantùm eos nolle, sed nec posse in Ecclesiam admittere. Cur igitur illis non suadet nuptias, si separationem renuant? cur cum ipsis non dispensat? Itaque nullimode conjugalem permittit conjunctionem Virginibus Deo sacris, quam aliàs suadet illis, quæ se continere nolunt.

Eadem Cypriani premit vestigia S. Basilius, nedum quia sæpenumero aperte fatetur vota fore adimplenda, Virginesque Deo sacras nullimode posse nubere, sed quia hoc idem expresse testatur ibidem -- Virginita-
„ tem professæ, deinde a carnis voluptatibus
„ incitatæ, scortationis peccatum nuptiarum
„ nomine velare volunt, non ignorantes,
„ opinor, etiamsi ignorantiam simulent,
„ quod quæ Sponsi sui dexteram præteriit:
„ neque hujus est Sponsa, quem illegitime
„ reliquit, neque illius, cui seipsam per
„ affectum vitiosum adjunxit, juxta leges
„ uxor reperiri potest... Ne decipiat seipsam,
„ quod peccatum ipsi pro nuptiis reputabi-
„ tur... Non enim locum apud ipsum ha-
„ bebit nuptiarum prætextus -- Cum igitur dicit præstabiliùs fore, quod viros habeant, ad præteritum tempus alludit, quo deliberare poterant de eligendo statu. Neve arbitraria dicatur expositio, accipe verba S. Doctoris -- Nam si abjecto viri jugo, & ad vi-
„ tam, ad quam conservandæ domus, &
„ procreandorum liberorum gratiâ facta est
„ inutilis, & professæ Virginitati pudenda
„ facta est, tota res damni plena est, &
„ longe præstabilius esset ipsam viro conjun-
„ ctam ad vitam gubernari, & Matrem fa-
„ milias factam, quæ matrum sunt, præ-
„ stare; nam pro Virginibus non agnoscun-
„ tur, quæ in angiportis, & domibus ober-
„ rant, otiosæ, nugaces, curiosæ, loquen-
„ tes, quæ non oportet --

Marcus Antonius, qui *n. 17.* ultrò fatetur Basilium idem sentire cum Cypriano, ut ab ipso male intellecto, dicit -- Locutio-
„ nes Basilii sunt de præsenti, non de præ-
„ terito -- unde affirmat Basilium in eo discriminari a Cypriano, quod ille etiam pro levibus causis Virginibus nubere permittit --
„ Eadem penitus Cypriano in omnibus con-
„ sentiens & sensit, & scripsit Basilius, nisi
„ quod pro levioribus adhuc causis, & de-
„ fectibus sacras, ac Deo dicatas Virgines
„ malit nubere, quam ut dissoluta quadam
„ libertate vivant, tametsi nihil impudici,
„ nihil obscœni, nihil libidinosi eas com-
„ misisse animadverteret -- Ceterum licet locutio indefinita videatur, adeoque tam ad præteritum, quam ad præsens, futurumque tempus contrahi posse videatur, attamen con-

conteatus innuit S. Doctorem ad præteritum
tempus respexisse; & est sensus: præstabilius A
esset hujusmodi Virgines oberrantes, otio-
sas, nugaces, nuptas, ac Matremfamilias
sollicitas videre, quam otio deditas conspi-
cere Virgines. Clariùs adhuc innotescit ve-
ritas ea eodem *in Reg. fuse disput. cap.* 14.,
ubi Virginum nuptias scortationem, & adul-
terium nuncupat -- Quod si is, qui cum ea
„ a mortali viro dimissa est, adulterium
„ exercet, impie facit; multò magis impie
„ per vitam adulterium committit is, qui
„ immortalis viri Sponsam, nunquam dimis-
„ sam corrumpere audet. nam etsi seipsam
„ dimittit, mutatâ sententiâ ad carnis affe-
„ ctus transfugiens, at tu ne contingas B
„ hanc: vivit enim vir ipsius, nec vult ipsam
„ dimittere -- *Vide infra §. XIII.*

Quoad Cryfostomum dicimus, quod si
ejusdem sententia integra referatur, compe-
rtum fiet nequaquam suppetias ferre Magde-
burgensibus: habet igitur S. Doctor -- Nam
„ si habere cohabitatores concupiscis, non
„ oportebat Virginitatem eligere, sed ad
„ nuptias transeundum erat. Multò enim
„ melius sic nupsisse, quam illo modo Vir-
„ ginem profiteri, fuisset; nam illas nuptias
„ neque Deus condemnat, neque homines
„ reprehendunt &c.

Aliud affert Chrysostomi testimonium C
Marcus Antonius *n.* 23. *ex lib. adversus Vi-
tuperatore vitæ Monasticæ* desumptum -- Lon-
„ ge plures videas lapsos ex conjugatorum,
„ quam ex Monachorum ordine; neque
„ enim tam multi ex Monasteriis ad matri-
„ monia accedunt, quam ex jugali thoro se
„ ad scorta recipiunt -- Ceterum lapsum
Monachorum ad damnatas, & falsi nomi-
nis, non ad veras nuptias ibi commemorat:
comparat enim Matrimonium Monachorum
cum scortationibus conjugatorum, quod sane
utrumque damnabile est.

Status electio libera.

Redeamus ad Petrum Martyrem, qui,
dum Patres occurrunt hominibus permitten- D
tes liberam status electionem, statum nempe
Religionis, vel nuptiarum, perperam infert
his, qui voto Deo sunt devoti, licere nu-
ptias, quod evincere contendit eorundem
suffragiis. Hinc adducit Dionysium Corin-
thium *Epist. ad Gnosios apud Eusebium lib.* 4.
Hist. cap. 23., In qua monet Pinytum Gno-
siorum Episcopum, ne compellat fratres ad
servandam virginitatem, & cœlibatum, Hi-
larium *in Comment. cap.* 19. *Matth.*, qui de
Eunuchis loquens dicit Christum in uno po-
suisse naturam, necessitatem in altero, in
tertio voluntatem, in eo nempe -- Qui spe
„ Regni cœlestis talis esse decreverit, cui E
„ nos similes effici, si tantum possumus, ad-
„ monet -- Spectandæ sunt igitur uniuscujus-
que vires, Epiphanium *hær.* 48. -- Nos verò
„ non necessitatem imponimus, verùm cum
„ bono consilio admonemus, exhortantes
„ eum, qui potest, non autem necessitatem
„ imponimus non potenti, neque rejicimus
„ ipsum a vita -- Gelasium demum adducit
Epist. 1. *ad Episcopos Lucaniæ cap.* 23. ad Vi-
duas, quæ continentiam voverunt, loquen-
tem -- Nos talibus nullum laqueum debemus
„ injicere, sed solùm adhortationes præmii
„ sempiterni, pœnasque proponere divini ju-
„ dicii, & ut nostra sit absoluta conscientia,
„ & illarum pro se rationem Deo reddant --

Sed neque hujusmodi testimonia quid-
quam adversum nos urgent, cum non aliam,
quam nostram præseferant doctrinam, statum
videlicet continentiæ consuli quidem, sed
non præcipi. Illud tamen superest probandum
Hæretico, posita, medio voto, electione
cœlibatus liberum esse transitum ad nuptias.
Quemadmodum enim liberum est cuique nu-
bere, vel non nubere, dato tamen quod quis
nupserit, nequit, vivente conjuge, ad alia
vota transire, ita licet e propria voluntate
sit se continere, aut conjugium inire, ni-
hilominus si quis voverit continentiam, ne-
quit recedere. Nec aliter loquuntur Patres.
Adoptamus propterea Dionysii sententiam,
cum haud cogendi sint fideles ad statum
continentiæ, sed neque ad statum nuptialem;
verùm perperam infertur licitum non esse
sponte, & libere castitatem eligere: ea quo
enim non est quis cogendus ad militiam, vel
mercaturam, nemo prudens dicet damnabi-
lem fore, qui alterutrum adoptat. S. Hila-
rius nullimode Christi doctrinæ adversatur.
Admonet quidem meritò in electione status
vires esse pensandas; vota namque temere
emissa improbanda sunt; sed habenda est ra-
tio ad vires gratiæ, non quæ miraculose lar-
giantur, sed quæ volentibus, atque peten-
tibus præsto sunt. Non enim in suis promis-
sionibus deficere potest Deus. Hinc omnis
efficaciter volens vires habet paratas.

Nemo cogendus est ad castitatem vovendam.

Aliam refert Bellarminus S. Hilarii au-
ctoritatem *Psal.* 64. a Magdeburgensibus ado-
ptatam. Verùm in ea expendenda non est
immorandum, cum S. Doctor tantummodo
intendat eo loci Ethnicorum reprobare con-
tinentiam utpote sine fructu vitæ æternæ,
cum extra Ecclesiam nullum sit meritum in
ordine ad cœlestem beatitudinem consequen-
dam.

Ecclesia non assumit nisi cœlibes ad sacros Ordines.

Abs re Epiphanium adducit Petrus Mar-
tyr; etenim nos ultro admittimus culpandos
esse, qui ad continentiam cogunt, sicut &
Parentes, qui filiis nuptias prohibent. Ec-
clesia itidem non cogit ad cœlibatum, sed
ad sacros Ordines non assumit nisi cœlibes,
quod declaravit laudatus Epiphanius *hær.* 59.
-- Revera non suscipit sancta Dei prædicatio
„ post Christi adventum eos, qui mortua
„ sua uxore secundis nuptiis conjuncti sunt,
„ propter excellentem Sacerdotii honorem
„ & dignitatem, sed & adhuc liberos gi-
„ gnentem unius uxoris virum non suscipit,
„ sed eum, qui se ab una continuit, aut in
„ viduitate vixit, Diaconum, & Presbyte-
„ rum, & Episcopum, & Hypodiaconum --

Audiamus nunc M. Antonium *n.* 19. --
„ Epiphanius nihil ab his discrepans, cum
„ videret aliquos Virginitatis professione ob-
„ strictos, qui ad vitandam confusionem
„ apud homines, si propositi desertores agno-
„ scerentur, occulte scortabantur, & sub
„ solitudinis, & continentiæ specie libidi-
„ nem exercebant; de his ita enunciavit.
„ Melius est unum peccatum habere, & non
„ plura: melius est lapsum a cursu, palam
„ sibi uxorem sumere secundum legem, & a

Epiphanius hær. 61.

V „ Vir-

„ Virginitate multo tempore pœnitentiam „ agere, & sic rursum ad Ecclesiam induci, „ velut, qui mala operatus est, velut lapsum, „ & fractum, & obligatione opus habentem, „ & non quotidie occultis jaculis sauciari ab „ improbitate, quæ a Diabolo inde infertur. „ En tibi longe clarius rem explicatam post „ votum etiam solemne castitatis nuptias va„ lidas adhiberi -- Hæc ille.

Utique a Basilio, & Cypriano non discrepat Epiphanius, sed Marcus Antonius omnes perperam intelligit, immo fingit Epiphanium loquentem de iis, qui se castitatis voto Deo obstrinxerant, cum ibidem de voto altum silentium habeatur; unde nil aliud intendit Epiphanius, nisi fideles monere melius esse simplex continentiæ propositum deserere, ac nubere, quam cœlibem vitam agendo sese impudicitiis polluere. Sed ne arbitraria videatur explicatio, recole præcedentia ad laudatum textum -- Tradiderunt „ Sancti Dei Apostoli peccatum esse post de„ cretam Virginitatem ad nuptias converti; „ & scripsit Apostolus: si nupserit Virgo non „ peccavit. Quomodo igitur hoc cum illo „ concordat? Immo etiam illam Virginem „ dicit, quæ non est dicata Deo, sed pro„ pter penuriam caritatis in illo tempore „ eorum, qui in Christo credebant, neces„ sariò sic fiebat; & quod sic se habeant, „ docet nos Apostolus dicens: juniores Vi„ duas rejice -- Hinc sermonem prosequitur ostendens, quod nubere debeant, & verba ab Adversario usurpata inserit, proindeque Virgines non sacratas respicit; his revera melius est palam nubere, quam clanculò scortari. *Melius est unum peccatum habere, & non plura*. Hæc verba non sensum reddunt ab Apostata intentum, videlicet: melius est votum castitatis semel peccando violare, ac deinceps in legitimis nuptiis permanere, quam multis occultis immunditiis se contaminare, sed explicant, quod melius sit post amissam Virginitatem nullo obstrictam voto a peccato resurgere per emendationem sub legitimis nuptiis, quam in secretis criminationibus perseverando peccata multiplicare.

De hisce Virginibus loquitur & S. Hieronymus *Epist. 8. ad Demetriadem*. Solemne siquidem erat Hieronymi ævo quibusdam nobilioribus sacris Virginibus ancillas Virgines ad famulatum assumere: porro ex his nonnullæ Virginitatis tædio affectæ impudicitiis coinquinabantur -- Quibus aperte dicendum „ est, ut aut nubant, si se non possunt con„ tinere; aut contineant, si nolunt nubere -- Ancillas prædictarum Virginum non fuisse Deo sacras in aperto est ex ejusdem *Epist. 22. ad Eustochium*.

Instar ex Hieronymo M. Antonius *ex Epist. 47. De vitando suspecto Contubernio*, ubi S. Doctor, ut suadeat Virgini cohabitare cum Matre, habet -- Si Virgo es, quid ti„ mes diligentem custodiam? Si corrupta, „ cur non palam nubis? Secunda post nau„ fragium tabula est, quod male cœperis, „ saltem hoc remedio temperare. Neque „ verò hoc dico, quod post peccatum tollam „ pœnitentiam, ut quod male cœpit, male „ perseverer, sed quod desperem in istiusmo„ di copulæ divulsionem --

Testimonium Hieronymi Adversario non patrocinatur. Virgo siquidem hæc non votum, sed continentiæ propositum habebat -- „ Non bene morata mater est, res seculi „ copit, amat divitias. . . vult compta pro„ cedere, nocet proposito meo -- Sic loquitur Virgo illa, ut se excuset a cohabitione cum matre; quod autem impræsentiarum propositum non innuat votum, sed tantummodo animum se continendi, colligi videtur ibidem, dum S. Doctor respondens objectioni ait -- Non te displiceat ejus conversa„ tio, quæ te Sponso tuo Virginem conse„ cravit -- A Matre igitur fuerat filia Deo dicata, non per seipsam; antiquitus enim Parentes sæpe filios Deo devovebant, ut de Samuele Scriptura testatur; ea propter nil mirum si Virgini nuptias commendet Hieronymus, ut periculum labendi effugiat.

Quoad ultimum quod adducit Petrus Martyr, admittimus lubentes, & volentes Gelasii sententiam, quæ apte congruit Scripturarum testimonio: etenim vult Viduas haud cogendas ad servandam continentiam, a secundis nuptiis abstinendo; sed e munere Parochi, Magistri, seu Episcopi est ipsis palam facere pretium continentiæ Deo nuncupatæ, sicut & præmium quo donantur servantes promissa; manifestanda itidem fore eis supplicia, quæ violantibus continentiæ votum infliguntur, hinc liberum fit vel continentiam vovere, vel iteratò inire connubium. Ceterum antecedenter declaraverat non licere Deo sacratis nubere -- Sicut si se „ continere non poterant, secundùm Apo„ stolum nullatenus nubere vetabantur, sic „ habita secum deliberatione promissam Deo „ pudicitiæ fidem debent custodire --

M. Antonius, ut in luce cæcutiat, referens *n.* 40. testimonium laudati Pontificis *Epist.* 1., ut habetur *in Concil. Triburiensi cap.* 6. nempe -- Virginibus sacris se quosdam temere „ sociare cognovimus, & post dicatum Deo „ propositum incesta fœdera, sacrilegaque „ miscere, quos protinus æquum est a sacra „ Communione detrudi, & nisi per publi„ cam, probatamque pœnitentiam omnino „ non recipi: sed tamen his viaticum, si di„ gne pœnituerint, de seculo transeuntibus „ non negetur -- subdit -- Illos enim, quos „ dixerat incesta, & sacrilega fœdera mis„ cuisse, recipit tamen post publicam pœni„ tentiam ad communionem -- Itaque cum Pontifex segregationem ad invicem non præcipiat manifeste, malignando venditare studet tale commercium fore maritale.

Verùm si sacrilega, si incesta sunt fœdera, non nisi somniando quis dicet validum esse conjugium. Ast non præcipitur separatio? Immo dubio-procul ibidem exprimitur. Probata debet esse pœnitentia. Porro dicetur ne illum de incestu, & sacrilegio pœnitere, si in iisdem perseverare velit criminibus? Nequaquam sane. Mandando igitur non fore recipiendos nisi post publicam, probatamque pœnitentiam satis declaravit sejungendos fore, antequam ad communionem recipiantur.

§. XIII.

§. XIII.

ALIA REFELLUNTUR HÆRETICORUM MOMENTA, ET DECLARATUR RELIGIOSAM PROFESSIONEM NULLUM REDDERE EX NATURA SUA SUBSEQUENS MATRIMONIUM.

318 Licet in præcedenti Tomo plura fint tradita, quæ evincunt votum folemne caftitatis diffolvere Matrimonium ratum, nt videre ibi eft *Difp. IV. Controv. IV.* impedire itidem ne conjugium contrahatur, itaut Religiofa Profeffio nullum reddat fubfequens matrimonium, ut multis probatum eft ibidem *Difp. V. Controv. IV.* factumque fuit fatis pluribus objectionibus, quas Marcus Antonius de Dominis alios inter cumulavit, nonnulla fuperfunt ex eodem male feriato homine, quæ impræfentiarum enucleare operæ pretium erit.

Affumit itaque *Canonem* 25., feu, nt alii volunt, 21. Concilii Aurelianenfis I., in quo ftatuitur, ut Monachus in Monafterio converfus, fi poftea pellici, vel uxori fociatus fuerit, tantæ prævaricationis reum nunquam Ecclefiaftici gradus officium fortiri poffit -- Sed audis, *inquit Apoftata*, Monachum „ poffe & pellici, & uxori fociari, & Concilium diftinguit uxorem Monachi ab ejuf„ dem pellice -- Hinc infert a pellice quidem fejungendum Monachum, fed conjugium validum effe, cum mulier nuncupetur uxor; quod fi talis revera non effet, fuperflue eo nomine vocaretur, cum revera pellex effet.

In conjunctione Monachi five cum pellice, five cum uxore eandem intervenire turpitudinem in aperto eft, cum utrumque eâdem pœna puniatur. Ceterùm ftudiofe ibidem, ficut etiam alibi apud Patres mulier appellatur quandoque pellex, quandoque uxor, nt error prorfus eliminetur, qui occurrere poffet, damnandum quidem fore commercium cum muliere, fi fecundùm fe fpectetur, fecus fi, intentato conjugio, habeatur nt conjux. Diftinguit igitur Concilium uxorem a pellice nomine tantum, nullimode verò quoad rem, eaque propter eandem pœnam in delinquentes animadvertit, quod æquum non effet, fi matrimonium validum cenferetur; quod potiffimùm manifeftum fit ex aliis Conciliis, quæ feparationem præcipiunt; cum aliàs verum conjugium mutuam focietatem importet. [*Uxor quandoque late sumitur.*]

Objicit fibl *n. 49. cit. lib.* 2. Concilium Turonicum 2. fuperius relatum, ficut & Concilium Forojulienfe *Can.* 11. an. 791. celebratum -- Item placuit de fœminis cujufcun„ que conditionis, puellis fcilicet, & vi„ duis, quæ virginitatis, five continentiæ „ propofitum fpontanee pollicentes, Deo „ emancipatæ fuerint, & ob continentiæ „ fignum nigram veftem, quafi Religiofam, „ ficut antiquus mos fuit in his regionibus, „ induiæ fuerint, licet non fint a Sacerdote „ facratæ, in hoc tamen propofito eas per„ petim perfeverare mandamus. Si verò po„ ftea fefe five clanculo corruperint, five „ publice nupferint, dignis quidem munda„ no judicio corporalibus coercitæ vindictis „ fegregentur ab invicem, & agant cunctis „ diebus vitæ fuæ pœnitentiam &c. -- Addit & Triburienfem Synodum, quæ *Can.* 23. de mulieribus Deo nuncupatis, quæ conjugium inierunt, præcipit, ut excommunicentur, atque omnino feparentur. Relatis igitur hifce Conciliis, cum in fuam trahere fententiam nequaquam poffe compertum habeat, aliâ viâ eorundem vim eludere conatur -- Refpondeo, fi hæc tria privata Con„ cilia voluerunt diffentire a Christo, a „ Paulo Apoftolo, a tot Sanctis Patribus, „ & Conciliis celeberrimis, ais dicendum „ eft. Quare tranfgredimini mandata Dei „ propter traditionem veftram? --

Quid iniquiùs dici poteft? Verùm non vacat hac fuper re immorari, cum ex prædictis abunde conftet, quam confone ad doctrinam Chrifti, Pauli, Patrum, Conciliorumque præfatæ Synodus loquantur.

Deveniendo tamen ad Generale Concilium objicit fibi Chalcedonenfis Concilii Œcumenici *Canonem* 16., quem dedimus fuperius §. *XI.*, fed propugnat *n.* 48. tantummodo in laudato Canone voti violationem declarari, non jam conjugii nullitatem.

In citata *Difp. V. Controv. IV.* jam factum fuit fatis huic inftantiæ. Et fane cur nuptias expreffo nomine prohibuit, cum folam voti violationem declarare potuiffet? Cur PP. Concilii Triburienfis aperte mandant feparationem? Nunquid Divinum Numen Marco Antonio revelavit, quod laudatos Patres latuit? Judicet Candidus Lector.

Ultro fatetur *n.* 49. Concilia, & Patres præcepiffe feparationem in cafu intentati conjugii, fubdit tamen -- Bonum cenfuerunt „ (fed nefcio, quam bene) eas etiam Invi„ tas evelli a maritis --

Tanquam unus ex infipientibus loquitur Marcus Antonius. An non bene Concilia, an non bene Patres fanxerunt feparationem, cum aperte ipfis conftiterit tale commercium effe adulterum? Nonne præcipitur feparatio, fi qua mulier, vivente marito, alteri copuletur? Quomodo mulier Deo devota cohabitare poterit cum alio a Chrifto? -- Quod fi is, qui cum ea a mortali viro di„ miffa eft, adulterium exercet, impie fa„ cit; multò magis impie per vitam adulte„ rium committit is, qui immortalis viri „ Sponfam nunquam dimiffam corrumpere „ audet; nam etfi feipfam dimittit, mutatâ „ fententiâ ad carnis affectus transfugiens, „ at tu ne contingas hanc; vivit enim vir „ ipfius, nec vult ipfam dimittere -- Sic habet S. Bafilius *in Reg. fuse Difput. cap.* 14. Idem declarat Innocentius I. *Epift.* 1. *cap.* 12. -- Si enim de omnibus hæc ratio cuftoditur, „ ut quæcunque, vivente viro, alteri nupfe„ rit, adultera habeatur, nec ei agendæ pœ„ nitentiæ licentia concedatur, nifi unus de „ his fuerit defunctus, quantò magis de illa „ tenenda eft, quæ ante immortali fe Sponfo „ conjunxerat, & poftea ad humanas nuptias „ tranfmigravit? -- [*Chriftus Sponfus Virginum.*]

Attamen ex laudato Pontifice adverfum

nos instituit argumentum ex eadem Epistola desumptum; ait itaque M. Antonius *n.* 38. -- „ innocentius I. Moniales professas, & velatas, si publice nupserint, vel se elanculo „ corruperint, statuit non eas admittendas „ esse ad agendam pœnitentiam, nisi is, cui „ se junxerat, de seculo decesserit. Cur potius non dixit, nisi se ab illo separaverint? „ Immo cur potius non præcepit eas omnino, vel invitas debere a talibus viris, tanquam adulteris separari? --

Male, ne dicam subdole sciscitaris, cur separationem non præceperit Pontifex? Num ast necesse, quod mandetur adulteri sejunctio? Nequaquam sane, cum omnia jura hoc valint. Cum igitur hujusmodi mulieres declaraverit adulteras, ut in aperto est ex superius relata sententia, supponit separationem plane exequendam, hinc ad statuendam pro tam execrando flagitio pœnam descendit; ea propter nil in favorem Hæretici hominis scripsit Innocentius.

Sed instat *n.* 39. Si necessaria foret in dictis casibus separatio, conjugium illud censendum esset malum; sed ex S. Leone *Epist.* 90. *ad Rusticum Narbonensem* non est malum; siquidem Pontifex cum Monachum, qui ad militiam, & ad nuptias declinaverat, publicæ devoverit pœnitentiæ, subdit -- Quia etsi „ innocens militia, & honestum potest esse „ conjugium, electionem tamen meliorem „ deseruisse transgressio est -- ergo.

Resp. Conjugium dicitur a S. Pontifice honestum, non quidem relate ad Monachum, sed secundùm se, & est sensus, matrimonium fore laudabile, si contrahentes habiles sint, in Monacho tamen damnatur, quia non amplius sui juris est, & deserit, quod melius elegerat, statum nempe castimoniæ.

Instat ulterius *n.* 41. inquiens -- Tem„ pore Gregorii frequenter contingebat, ut „ Moniales dimisso habitu religioso nuberent; „ neque tamen Gregorius unquam de irritatione talium matrimoniorum cogitavit --

Resp. hoc putidum esse mendacium, cum nihil frequentius apud S. Gregorium, quam talia conjugia execrari. *Lib.* 1. *Epist.* 33. *ad Venantium* habet -- Considera quanto pe„ riculo in divino judicio dignus eris, qui „ temetipsum Deo Omnipotenti, cui, sub „ Monachali habitu devoveras, subtraxisti -- *& eodem lib. Epist.* 40. *ad Anthemium* -- Et „ quia aliquos Monachorum usque ad tan„ tum nefas prosiliisse cognovimus, ut uxores „ publice sortiantur: sub omni eos vigilan„ tia requiras, & inventos digna coërctione „ in Monasteriis, quorum Monachi fuerunt, „ transmittas --

Verùm audiamus, quid reponat, ut clara Gregorii sensa obnubilet -- Respondeo, „ *ait ille n.* 45., Gregorium separationem „ matrimonii non præcipere, quod & Atha„ nasius, & Augustinus expresse in Ecclesia „ permissum, & approbatum esse testari sunt: „ sed ut de consensu uxoris coërctio illa fie„ ret, illum præcepisse meritò supponendum „ est: alioquin enim indiscretionis, & inju„ riæ culpa non vacaret --

Ceterum si S. Pontifex præcipit, ut hujuscemodi Monachi in Monasterium detrudantur, quomodo hoc contingere posset sine separatione? Num unà cum Monacho ad claustrum compelli debet mulier? Separationem igitur præintelligit Gregorius, seu mandat, dum decernit prædictos Monachos ad loca, unde exierunt, fore transmittendos. Fingitur hinc uxoris consensus, cum ibidem hac de re nullum verbum; & meritò quidem cum ex dictis compertum sit prædictum commercium non jam conjugale, sed adulterum esse; num Athanasius, & Augustinus M. Antonio suppetias ferant, jam superius vidimus, pluraque dedimus in Controversiis superius citatis.

Objicit sibi ulterius Siricii Papæ auctoritatem *ex Epist.* 1. *cap.* 6. depromptam, videlicet -- Velatæ Deo consecratæ, si abjecto „ proposito Sanctitatis, elanculum sacrilega „ se contagione miscuerint, vel de illicitis „ complexibus publice, & libere filios pro„ creaverint, has impudicas, detestabilesque „ personas a Monasteriorum cœtu, & Eccle„ siarum Conventibus eliminandas esse judi„ catum est, quatenus retrusæ ergastulis tan„ tum facinus continua lamentatione de„ fleant -- sed eludere nititur vim hujusce auctoritatis dicendo Pontificem conjugia Monachorum nuncupare sacrilegam contagionem ob crimen fracti voti, non quia nulla habeantur. Verùm ipsemet dignoscens nullius ponderis fore hujusmodi responsum, addit -- Quod si quid amplius voluit, satis est „ ab Augustino eodem tempore confutatus --

Crambe recocta. Quomodo Augustinus Siricio adversatur, si in Carthaginensi Synodo IV., cui ipsemet Augustinus interfuit, *Can.* 104., quem supra dedimus, idem fere decernitur? Eapropter frustra quærit suffragium ab Augustino, qui nobiscum sentire non dubitamus.

Ex laudatis Conciliis, & Patribus, tum ex Ecclesiasticis monumentis, datis præcipue *Disp. IV. Controv. IV.* superiùs enunciatâ, compertum habes, Candide Lector, sub primordiis nascentis Ecclesiæ extitisse Monachatum in proprietate, tribus solemnibus votis constitutum; atqui Monachatus hujusmodi ex natura sua irritum facit subsequens matrimonium; ergo ab exordio Ecclesiæ irritum fuit conjugium post emissa Monastica vota contractum. Minor evincitur. Concilia, & Patres nuptias cum Christo celebratas, media Religiosa Professione, corporalibus sæpe comparant nuptiis celebratis cum hominibus; sed corporales nuptiæ cum viro initæ, eoque superstite, subsequens intentatum dirimunt connubium; ergo & spirituales dirimere debent.

Religiosa Professio irritat subsequens connubium.

Declaratur I. Christus Religiosæ Professionis perfectionem declarans *Matth.* 19. erudiensque adolescentem, qui Sanctitatis studio incumbere exoptabat, castitatis, paupertatis, atque obedientiæ consilium tradidit amplectendum: sed Christi doctrina eo loci exposita abunde suadet Religiosam Professionem ex natura sua subsequens dirimere matrimonium: etenim spiritualem evirationem relate ad naturalem, violentamque explicuit; hæc porro absolute, atque omnimode hominem con-

constituit impotentem ad nuptias; ergo itidem censendum est de spirituali eviratione per votum solemne, itaut non illicitas tantùm, sed & nullas reddat nuptias. Et sane sicut Patres ea illa similitudine Eunuchorum apte colligunt Christi doctrinam de voto continentiæ, eo quia Eunuchus dicit impotentiam ad generationis actum, ita apprime deducitur solemne votum ex natura sua subsequens impedite matrimonium, quia Eunuchus semper invalide contrahit conjugium.

Res perfecte uni tradita, nequit in alterum transferri.

Declaratur II. Quoties res est uni perfecte tradita, nullus efficitur contractus, per quem eandem quis conetur alteri tradere; per legitimam siquidem, perfectamque traditionem transfertur dominium etiam possessivum, quo translato nullimode in alterum quit transferri; sed solemnis Professio perfectam dicit traditionem totius personæ in Deum; cum positive, & absolute mediis Ecclesiæ Ministris a Deo acceptetur; ergo subsequentem traditionem hominibus factam ex natura sua irritam facit; ergo nullum plane est subsequens intentatum matrimonium.

Adversus doctrinam hujusmodi directe urgere videntur S. Augustinus, & S. Leo; quoniam verò *Controversia cit. ex Disp. V.* factum fuit satis abunde; ne eadem repetamus, ad ea, quæ ibidem diximus contra Jueninum, Lectorem remittimus.

OBJIC. tamen I. S. Basilius *ad Amphilochium cap.* 18. *de lapsis Virginibus Deo per Professionem dicatis* scribit -- Quoniam „ carnis perturbationibus subjectæ sunt, sua „ pacta conventa infirmarunt. Patres quidem „ clementer, & leniter in eorum qui labun- „ tur infirmitatem se gerentes, esse admit- „ tendas censuerunt post annum ad similitu- „ dinem Digamorum decernentes; mihi vi- „ detur, quod quoniam Dei gratiâ proce- „ dens Ecclesia fit fortior, & Ordo Virgi- „ num nunc augetur, est adhibendus ani- „ mus rei, quæ per intelligentiam cernitur -- Unde ipse decernit, quod omnino separentur, secus ad communionem nequaquam admittendæ. His palam facit S. Doctor, quod Patres validum esse conjugium a Sanctimoniali celebratum censuerunt; non enim separationem præceptam legimus, licet Bigamiæ notam in ipsa agnoverint, subjecerintque pœnitentiæ per annum. Perperam igitur dictum est votum solemne ea natura sua connubium irritum reddere.

RESP. Abs re intelligitur Basilius: etenim cum dicit Patres sensisse Sanctimoniales fœdifragas elapso injunctæ pœnitentiæ anno fore admittendas, nulquam intendit, quod admittantur, perseverante illicita cohabitatione, sed quod a communione non arceantur, præsupposita tamen delinquentium sejunctione. In eo autem Patrum clementia relucet, quod brevi pœnitentiâ contenti eas ad Sacramentorum participationem reciperent. Ipse autem rigidiori castigatione censuit puniendas, & meritò sane; siquidem, crescente Virginum numero, crescit insimul labendi periculum. Difficilius enim a multitudine arcentur vitia; eapropter pœnarum metu cohibenda. Fiebat itidem Ecclesia fortior ad hujusmodi removenda scandala; siquidem tunc temporis felicior erat Ecclesiæ tranquillitas. Momenta hæc, quibus permotus Basilius non jam separationem tantum, sed majorem decernere punitionem statuit, rem nostram plane evincunt: etenim, si tantummodo innuere voluisset separandas esse Sanctimoniales, incongrue dixisset, Ecclesiam fieri fortiorem; ipsa namque quovis tempore eandem potestatem habuit apponendi impedimenta matrimonii, adeoque etiam, sæviente persecutione, separationem præcipere potuisset, nec ea quo Virginum chorus crescebat, ad evitanda pericula delinquentium separatio erat injungenda; nam e vito prudenti est, ut permittatur validum matrimonium, in quo licite, adimpletâ pœnitentiâ, vivere possint conjuges, quam negato conjugii valore ipsos exponere periculo perseverandi in illicitis congressibus; non igitur Sanctus Basilius in laudata auctoritate intendit præcipere separationem, quam permitterent Patres, sed ea supposita injunctam augere pœnam.

Nec quidquam evincit irregularitatis nota ex Bigamia, quasi quod Patres judicarent valere connubium, quamvis cum Bigamiæ defectu; etenim Bigamia, de qua Patres, non realis, sed tantummodo interpretativa est, eique comparatur, quam nunc quoque contraheret Monachus, si per votum solemne nuptias intentaret, ideoque meditatò dixit Basilius ad similitudinem Bigamorum, quia realis non celebratur.

OBJIC. II. S. Hieronymus *in vita Malchi Monachi* refert, quod cum is esset in captivitate, & a Domino exhiberentur nuptiæ, se excusavit dicens fœminam illam, cum qua contrahere debebat, alteri nuptam fore; sed si Monachalis Professio irritum faceret connubium, satius fuisset hoc afferre impedimentum; ergo dicendum est ea tempestate solemne votum non impedire conjugii valorem, eaque propter ea natura sua illud non dissolvere.

RESP. Cum res versaretur cum Viro Idololatra, optimo jure Malchus de Religiosæ Professionis impedimento nullum instituit sermonem; siquidem rerum Catholicarum penitus ignarus vir ille, momentum hoc velut inane irrisisset, atque reprobasset. Illud itaque prudenter attulit motivum, quod & ipsum rationis lumen dictabat, relicto sublimiori prorsus incognito.

OBJIC. III. S. Gregorius *hom.* 38. *de Gordiana Sanctimoniali* scribit, post obitum duarum Sororum Deo sacrarum nuptias celebrasse, innuens hujusmodi conjugium validum fuisse -- Nam oblita Dominici timoris, „ oblita pudoris, & reverentiæ, oblita con- „ secrationis, conductorem agrorum suo- „ rum postmodum maritum duxit: ecce om- „ nes tres uno prius ardore conversæ sunt, „ sed non in uno, eodemque studio per- „ manserunt, quia juxta Dominicam vocem: „ multi sunt vocati, pauci verò electi --

Ad argumenti solutionem dicere possemus, non satis evinci matrimonium illud fuisse validum: etenim *in fine homiliæ* habet -- Ecce, Fratres mei, Gordiana, quam su- „ perius dixi, a Sanctimonialis habitus ex-

„ cel-

„ ocllentiâ corruit ad pœnam -- His declarat mulierem hanc æternis deputatam fuisse A supp[l]iciis : porro si matrimonium validum fuisset , potuisset licite in eo perseverare , atque præmissâ pœnitentiâ cœlestem consequi felicitatem. Ceterum talibus non indigemus, contextus ipse veritatem dilucidat . Non erat Sanctimonialis illa solemni voto adstricta , nec vere Religiosæ Professionis, sed tantummodo Virginitatis votum emiserat . Nam ad paupertatis observantiam non adstringebatur, cum dicatur conductorem suorum agrorum maritum sibi adscivisse : possidebat itaque rerum temporalium dominium , quod cum Religioso statu compati non valet. Vivebat itidem in propria domo unà cum So- B roribus suis ; ait enim laudatus Pontifex -- „ Uno omnes ardore conversæ, uno eodem„ que tempore sacratæ , sub districtione re„ gulari degentes, in domo propria socialem „ vitam ducebant -- Quibus compertum fit Regulare institutum non fuisse professam .

OBJIC. IV. Petrus Damianus *Epist.* 5. *cap.* 11. de quodam Monacho Benedicti nomine refert , quod oblatus in pueritia a Parentibus Domino , adolescens factus habitum dimisit , ad nuptias transeundo ; has validas innuit laudatus Petrus , addens tamen Juvenem illum mire a Deo punitum.

Sed instantia nihil ad rem deservit ; C siquidem ibidem narrat S. Petrus , quod ille divinam timens vindictam , mortisque periculum resipuit , & relicta Uxore ad Monasterium reversus est . Si autem validum fuisset conjugium , id minime licuisset , inconsulta conjuge , cum qua carnale habuerat commercium .

Ad pleniorem veritatis , quam propugnamus , dilucidationem operæ pretium erit aliqua & nos referre exempla, sic iostituendo argumentum . Facilius est subsequens impedire matrimonium ne fiat, quam jam factum dissolvere ; sed occurrunt exempla , quibus D compertum habemus matrimonium ratum per Religiosam Professionem dissolutum fuisse; ergo . Ut minorem propositionem invicte probaretur , sat esset ea recensere , quæ Centuriatores congerunt , atque impie carpunt, exempla eorum , qui , relictis Uxoribus , Monasticum statum adoptarunt ; sed his non indigemus ; ut tamen clarescant , quæ dicturi sumus .

Notandum est non eadem esse nomina, quibus nunc exprimimus dissolutionem conjugii , ac illa , quæ primis rei Christianæ Seculis usurpabantur . Non enim tunc temporis dicebatur matrimonium ratum , aut con- E summatum , impedimentum dirimens , aut impediens, votum simplex , aut solemne, sed res eadem diversis phrasibus significabatur , immo plura per effectus declarabantur, sicut per separationem exprimebatur impedimentum , quod dirimens impræsentiarum nuncupatur .. Adoptavit successivis temporibus hujusmodi voces Ecclesia , ut facilius Hæreticorum fallacias eluderet . Nec veritati officit novitas verborum ; si idem sub aliis expressionibus quovis tempore fuit intellectum ; ea propter jure optimo Ecclesia usurpat voces *Ex opere operato* , *Transubstantiationis*, &

Novitas vocum non officit veritati.

similium , licèt apud Veteres non fuerint in A usu ; hoc præsupposito .

Plerique pro re nata exemplum proferunt sub Christi temporibus in Joanne Evangelista , qui a nuptiis in Cana Galilææ celebratis ad perfectionem Apostolatus fuit vocatus , ut alios inter refert Liranus -- Dici„ tur communiter , quod nuptiæ istæ fue„ runt Joannis , a quibus eum Christus vo„ cavit ante consummationem matrimonii , „ ex hoc in Ecclesia observatur , quod ante „ carnalem copulam potest licite alter conju„ gum intrare Religionem -- Rupertus Abbas *lib.* 2. *in Joann. circa finem* ait -- Joan„ nem Evangelistam , relictis nuptiis (istius B „ enim istas fuisse nuptias opinio fere om„ nium est) ipsum Dominum sequi cœpisse „ arbitramur -- Primus igitur cœpit Christum sequi , non quidem absolute , sed perfecte quoad substantialia vota . Duo in prædictis nuptiis præstitit Christus , approbavit suâ præsentiâ matrimonialem contractum , & Sponsum ad perfectiora vocando , Virginitatis cultum declaravit meliorem , & per hunc solemniter assumptum innuit dissolvi conjugium . Reliqui ex Apostolis, qui uxorati erant , filiosque procreaverant , solemnia vota emittendo a thoro sejuncti sunt , ut tradunt Patres , Joannes verò , quia conjugium C præcise ratum contraxerat , etiam a vinculo liberatus fuit , sive Sponsa castitatem voverit , sive alteri nupserit, qua de re apud Veteres altum silentium .

Joañes Evangelista , relicta Conjuge , Christum secutus .

Exemplum secundum Apostolorum ævo occurrit in S. Thecla , quam a Marito nobili , & divite separavit S. Paulus , eam perfecto castitatis voto consecrans Deo . Audiatur S. Epiphanius *hær.* 78. -- Thecla incidit „ in Paulum Sanctum , & a nuptiis exolvitur, „ cum curatorem, seu Sponsum haberet for„ mosissimum -- Itidem S. Ambrosius *lib.* 2. *de Virginibus* sub initio -- Thecla doceat im„ molari , quæ copulam fugiens nuptialem , D „ & Sponsi furore damnata naturam etiam „ bestiarum Virginitatis veneratione muta„ vit -- Solemniter Paulus Apostolica auctoritate votum Theclæ acceptavit , hinc dissolutum fuit conjugale vinculum . Historiam hanc adoptat Natalis Alexander *Sec. I. cap.*7. Ubi de gestis S. Pauli . Hinc habes adesse in Ecclesia potestatem acceptandi vota , ipsis tribuendo conditionem status solemnis, unde resultat efficacia conjugium ratum dissolvendi , atque subsequens impediendi .

Thecla Sponsum reliquit vovens Virginitatem.

Aliud exemplum habemus ex Socrate *lib.* 4. *Hist. Ecclesiast. cap.* 18. , qui de Ammone refert ipsum , ut amicis morem gere- E ret , uxorem duxisse ; ipsi tamen suasor fuit , ut Virginitatem Deo sacraret ; quod feliciter contigit , hinc ad montem , qui Nitria dicebatur, sese contulerunt , ubi ad aliquod temporis communem Monasticæ vitæ disciplinam exercuerunt, donec ad invicem separati , quod reliquum fuit vitæ , in Monasterio transegerunt . Porro solutum fuisse conjugium per assumptionem Monastici status ex eo evinci posse videtur, quod mulier illa , Ammonem alloquens non se uxorem , sed fœminam dicat -- Non te decet, qui tem„ perantiæ , & castitati colendæ te totum „ de-

Ammon ab uxore separatus .

,, dedisti, fœminam in tantillo domicilio
,, conspicari --

S. Gregorius *lib.* 3. *Dialog. cap.* 14. habet de Gregoria -- Quæ dum adolescentiæ
,, suæ tempore, constitutis jam nuptiis, in
,, Ecclesiam fugisset, & sanctimonialis vitæ
,, conversationem quæreret, ab eodem viro
,, defensa, atque ad eum quem desiderabat
,, habitum, Domino protegente, perducta
,, est; quæ quia Sponsum fugit in terra,
,, habere meruit Sponsum in Cœlo -- *Constitutis nuptiis*, inquit S. Doctor, ut innuat initum fuisse conjugium; & sane si tantummodo paratæ fuissent nuptiæ, haud tanta occurrebat necessitas, ut a Sancto Viro defenderetur; nulli enim injuriam irrogabat nolendo nuptias acceptare, ut Sanctimonialis fieret.

Habemus, pluribus prætermissis, exemplum de duobus Aulicis, de quibus apud Augustinum *lib.* 8. *Confess. cap.* 6. legitur, quod relictis Sponsis, quas recenter duxerant, Religiosum statum elegerunt. Neve dicas nondum cum iisdem celebratum fuisse matrimonium: Augustinus siquidem ut quid singulare notat habuisse Sponsas: *Et ambo habebant Sponsas*; porro potissimum mirandum est, si conjugatus intactam propter Deum relinquat uxorem, secus si a vinculo liber Religiosum statum assumat. Virgines illæ -- Postquam hoc audierunt, *ait S. Do-*
,, *ctor*, dicaverunt & ipsæ Virginitatem tibi -- libere quidem, nam per Religiosam Professionem solutæ fuerant a conjugali vinculo. Nec novum est in hisce casibus conjugia dissolvi, cum vel tunc temporis verus daretur Religiosus status per vota simpliciter solemnia, discreta a votis, quæ dicimus simplicia.

Primis Ecclesiæ temporibus hæc inter vota discrimen intercessisse in aperto est ex Innocentio I. *Epist.* 2. *ad Vitricium cap.* 12., & 13., In quorum primo de consecratione agit solemniter facta per velamen, in secundo de simplici consecratione absque velamine. Violatores utrosque graviter delinquere declarat, sed primos gravioris reos criminis agnoscit, ideoque graviorem ipsis decernit pœnam, leviorem aliis, utpote minus delinquentes. Idem discrimen innuit ibidem laudatus Pontifex, quatenus primi generis Virgines a Sacerdote velatæ spiritualiter Deo nuptæ dicuntur, secus aliæ. Laudatum discrimen ex Innocentio adoptavit Gregorius Magnus *Epist. ad Bonifacium*, *relatus Can. Viduas* 27. *q.* 1., & relate ad illud, criminis diversitatem, & gravitatem ostendit; idem habemus ex Optato *lib.* 6. *de Schismate Donatistarum*, qui declarat velum, quod Mitellam, seu Mitellam vocat, aliud non esse, quam Deo nuncupatæ castitatis insigne quoddam, quo sacræ a non sacris Virginibus dignoscebantur. Varium erat hoc insigne, alicubi Mitra erat, vel Cidaris, quæ capiti Virginis ab Antistite consecratore imponebatur, ut liquet ex citati Optati verbis exprobantis Episcopo Donatistæ, quod Virgini consecratæ Mitrellam abstulerat, quæ imponebatur, ut Virgo dignosceretur -- Cui Mi-

Velum imponebatur sacratis Virginibus; quale fuerit.

,, tram ipse imposuerat, a qua Pater ante
,, vocabatur -- addens fore deo dicata -- In
,, Mitrella (*qua de lana fiebat purpura tincta*)
,, indicium est voluntatis, non castitatis au-
,, xilium, ut rem jam Deo devotam ne qui
,, sponsabat, perseveret petere, aut ne ra-
,, ptor audeat violare -- Est verò Mitra, ut notat Cabassutius *in Notitia Ecclesiast. Sec. IV. ad Concilium Carthaginense IV.* originis Persicæ vocabulum. Ex Mitra pendebant teniæ, seu redimicula ad alligandum sub mento illud capitis operimentum, quorum species aliqua restat in appendicibus duabus Mitrarum Episcopalium. Hac Mitra, seu Mitella in Africa solemniter consecrabantur Virgines. Laudatus Cabassutius ex Palladio *in Hist. Lausiaca cap.* 41. colligit in Ægypto hujusmodi tegmen fuisse acuminatum, & fastigiatum --

In Africa Mitra, seu velo Virgines consecrabantur.

,, Virginum hujusmodi erat habitus, ut es-
,, sent tonsæ, & cucullatæ -- & loquitur de Monasterio Tabennesiatarum quadringentarum Monialium in Thebaide Ægypti regione Æthiopiæ contermina. De tonsura Monialium in Monasteriis Ægypti, & Syriæ fidem facit S. Hieronymus *Epist. ad Sabinianum*. Apud omnes fere occidentales Ecclesias solemniter Deo nuncupabantur Virgines ab Episcopo impositione veli super earum caput. Illæ porro Virgines sacræ dicebantur, quæ ritu solemni castitatem vovebant, non sacræ, quæ aliter Deo dicabantur.

Gelasius Papa *Can. Si quis sacro velamine* 27. *q.* 1., & *Can. de Viduis ibid.* sacri veli mentionem facit, declarans per sacri velaminis consecrationem Monasticæ vitæ statum, velari tamen vetat Viduas, etsi solemniter professas, sed hoc intelligas de velo consecrationis, quod Virginibus tantummodo concedebatur, non jam de eo, per quod Deo consecrabantur.

Viduis quodnam velum denegabatur?

Distinctionem simplicis voti, a solemni compertum facit discrimen illud Sanctimonialium, quod extitit a primis Ecclesiæ Seculis: aliæ enim se Deo sacrabant fuscam, & permodestam vestem induentes, qua a laicis puellis discernebantur. Hujuscemodi vestibus vel sponte, vel a parentibus induebantur absque ulla Sacerdotali benedictione. De hisce Sanctimonialibus exemplum tradit Hieronymus *Epist. ad Marcellam de laudibus Asella* -- Tunicam fusciorem, quam a matre

Sanctimonialium discrimen.

,, impetrare non poterat induta, pio nego-
,, tiationis auspicio, se repente Deo conse-
,, cravit, ut intelligeret universa cognatio,
,, non posse aliud ei extorqueri, quæ secu-
,, lum jam damnasset in vestibus -- Idem ad Gaudentium de Pacatula -- Solent quædam
,, cum futuram Virginem spoponderint, pul-
,, lâ Tunicâ eam induere, & furvo operire
,, pallio, auferre lineamina &c. --

Aliæ autem Virgines Deo consecrabantur solemniter, per manus videlicet Episcopi coram populo, & in Ecclesia benedicentis inter solemnia festi alicujus diei. Hoc sacratam ritu a Liberio Romano Pontifice Sororem suam Marcellinam tradit S. Ambrosius *lib.* 3. *de Virginibus*, de hoc habet itidem *in Exhortat. ad Virginit.* -- Venit Paschæ dies,

Quædam Deo solemniter consecrata.

,, in toto Orbe Baptismi Sacramenta cele-
,, brantur; velantur sacræ Virgines: uno
,, ergo die sine dolore aliquo multos filios,
,, & filias solet Ecclesia parturire -- & *ad*

Vir-

Virginem lapsam cap. 5. -- Non es memorata „ diei Sanctæ Dominicæ Resurrectionis, in „ qua divino Altari te obtulisti velandam? „ In tanto itaque solemni Conventu Ecclesiæ „ Dei, inter lumina illa splendida, inter „ candidatos Regni Cœlestis, quasi Regina „ Regi nuptura processeras -- & infra -- His „ tunc in illo die consecrationis tuæ, di- „ ctis, & multis supra castitatem tuam præ- „ coniis, sacro velamine tecta es -- Et S. Hieronymus *Epist. ad Virginem Demetriadem* -- Scio quod ad imprecationem Ponti- „ ficis flammeum virginale Sanctum operuit „ caput -- Idem ad Sabinianum vitiatæ a se Virginis reum -- Post Apostoli Petri Basili- „ cam, in qua Christi flammeo consecrata „ est &c. -- Hinc a Tertulliano *de velandis Virginibus* sacrilegæ vocantur manus, quæ hoc velum detrahebant -- O sacrilegæ ma- „ nus, quæ dicatum Deo habitum detra- „ here potuerunt -- Hoc consecrationis genere velata fuit B. Genovefa a S. Germano Episcopo Altisiodorensi, ut in ejusdem vita legitur -- Interea Sacerdos gressus divertit ad „ Ecclesiam, maximo populorum agmine „ prosequente, ibique inter diutissimos Psal- „ morum concentus, ac prolixam orationis „ continuationem B. Germanus dexteram „ super caput Virginis indefesse tenuit --

Hæc Virginitatis consecratio per utrumque votum coæva fuit Ecclesiæ, ut erudite demonstrat Thomasinus *tom. 1. de nova, & veteri Ecclesiæ disciplina lib. 3. cap. 42.*, quod & alii ultro profitentur, qua super re impræsentiarum immorandum non est.

Virginum habitatio.

Sanctimoniales Virgines sub primis temporibus poterant in paternis ædibus commorari, in ipsis privata sibi constituebant domicilia, ibique Orationi, Psalmodiæ, Scripturarum lectioni incumbebant, ut videre est apud S. Hieronymum, qui harum pietatis officia sub oculis ponit ad Gaudentium de Pacatula, ad Marcellam de Asella, ad Eustochium de custodienda Virginitate.

Nonnullæ in Monasteriis degebant.

In Monasteriis aliæ Deo famulabantur. S. Antonii Soror Virgo vetula in Monasterio se clausit plurium puellarum Præposita, ut narrat S. Athanasius *in vita S. Antonii*. Pachomius Sorori suæ Monasterium extruxit, in quo, plurimis confluentibus, magnæ multitudinis Mater evasit. Eis Visitatorem dedit, qui eas erudiret, dedit & communem cum Monachis vivendi rationem, excepto vestis genere; virorum, & mulierum Monasteria solo fluvio distabant. Nazianzenus *in laudibus Virginitatis* recenset Monasteria a S. Basilio ædificata, legesque eis præscriptas. De Monasterio Virginum agit S. Ambrosius *lib. 1. de Virgin.*, *& Epist.* 64., ubi ostendit quasdam ab Episcopo fuisse consecratas. Severus Sulpitius meminit Monasterii Monialium, in quo S. Martinus cujusdam militis locavit Conjugem, cum hic Monasticum institutum adoptasset. Utriusque sexus Monasteria B. Augustinum erexisse auctor est Possidius *in ejusdem vita cap. ult.* iisdem regulam tradidisse in aperto est *ex ejusdem Epistola* 109.

Theodoretus *Hist. Relig.*, *seu SS. Patrum cap.* 30. refert paucas fuisse Virgines, quæ solæ, & solitariæ viverent, plurimæ vero, quæ in Monasteriis degebant -- Multæ aliæ „ partim quidem vitam amplexæ sunt solita- „ riam, partim autem vivere amarunt cum „ pluribus, adeo ut ducentæ, & quinquagin- „ ta, & plures, & pauciores simul vivant, „ uno cibo vescentes, super solas storeas ex „ instituto dormientes, & manus quidem „ lanæ attribuentes, hymnis vero linguam „ consecrantes &c. -- Tradit itidem sparsa fuisse hæc Angelorum castra per Orientem, Palestinam, Ægyptum, Asiam, Pontum, Ciliciam, Mesopotamiam, Europam &c.

Virginum Monasteria ubique Gentium.

De Sanctimonialium Monasteriis agit S. Hieronymus *ad Demetriadem*, his præscribit, ne absque Præposita usquam exeant, quodque festis diebus domi commorentur. In Epitalamio Marcellæ idem narrat, ad illius exemplum, sicut & Pomponiæ ejus filiæ, quæ ruralem domum in Monasterium converterant, Romam in amorem Monastici status exarsisse adeo, ut præ Monasteriorum frequentia altera videretur Jerosolyma. Sic enim habet -- Multoque ita vixistis tempore, „ ut ex imitatione vestri, conversatione „ multarum gauderemus Romam factam Je- „ rosolymam, crebra Virginum Monasteria, „ Monachorum innumerabilis multitudo --

Ex his compertum habemus discrimen majoris, & minoris consecrationis in Profitentibus cœlibatum, proindeque id quod nunc nos vocamus dedicationem Virginitatis per simplex, & per solemne votum: habemus rem hanc non novam, sed antiquam, atque Apostolicæ Prædicationi coævam: habemus in sacratiori consecratione, quæ absolutum Monasticum constituebat statum, Ecclesiasticam solemnitatem intercessisse, quæ in eo sita est, quod Monasticus vivendi modus approbetur, ab Ecclesia acceptetur, & juxta ejusdem præscripta a cultoribus suscipiatur. Totum hoc occurrebat, dum benedicebantur Virgines, atque ab Episcopis velabantur. Mulierum, virorumque Monasteria, scientibus Prælatis, instituebantur, qui & plurimos Canones ediderunt, vel in Conciliis congregati, vel per Epistolas, ut Monastica disciplina rite, sancteque custodiretur.

Habemus proinde Monasticum statum perfectum per consecrationem votorum solemnium matrimonium ratum præcedens, & subsequens dissolvisse, tum quia status ille erat irrevocabilis, ut laudatus Thomasinus ibidem notat, tum quia nubentes irremissibili pœnitentia ad mortem usque plectabantur, tum quia consecratio Deo facta est strictior, adeoque inhabilitans ad mundana, tum demum quia, posita Ecclesiæ approbatione, Monasticus status solemniter professus hos effectus ex natura sua inducit. Equidem non inficias imus, ut superius adnotatum est, hosce effectus iisdem non explicari terminis, quibus impræsentiarum utimur, sed eosdem per æquipollentia verba tradiderunt Sancti Patres, qui gravibus adeo formulis animadverterunt in Sanctimoniales, Monachosque, qui nuptias intentarunt, ut plane nullas, irritasque fuisse judicaverint.

§. XIV.

§. XIV.

ARGUMENTA INSTITUTA CONTRA MODUM, QUO MONASTICA VOTA SUBSEQUENS DISSOLVUNT CONJUGIUM, REFELLUNTUR.

319 CUm diaerimus Monastlea vota ex natura rei subsequens dissolvere matrimonium, quorundam Doctotum necesse est refellere argumenta, quæ oppositum propugnare videntur; ne tamen ab instituto elongemur, ea tantummodu urgere visum est, quæ & ipsi Hæretici ad suos confirmandos errores assumunt. Quoniam verò hujusmodi doctrinam a S. Thoma, Hæreticorum malleo, didici, operæ pretium erit ejusdem subdere testimonia.

Igitur *Quodlib.* 3. *art.* 18. *in corpore* sic discurrit S.Doctor -- Hujus autem diversitatis „ ratio est, quia votum solemne habet promissionem cum quadam traditione, unde votum continentiæ non solemniautur, nisi per susceptionem Ordinis sacri, per quem homo actualiter divino cultui mancipatur, vel per professionem ad certam regulam, & susceptionem habitus professorum; quia sic etiam homo mancipatur ad serviendum Deo in Religione: votum autem simplea habet promissionem sine traditione; manifestum est autem, qood postquam aliquis rem, quæ erat suæ potestatis, alicui non solum promittit, sed etiam tradit, non potest ulterius eam alteri dare: puta equum, vel vestem, & similia, etiam si postmodum alteri donare voluerit, secunda donatio non valet. Unde postquam aliquis per votum solemne continentiæ corpus suum Deo non solum promisit, sed etiam tradidit ad cœlibem vitam agendam, non potest illud ulterins conjugi dare, ut sic ex necessitate reddere debitum teneatur; qui verò promittit aliquid alicui, nondum tamen tradidit illud, si postmodum alteri actualiter illud tradat, licet promissionis fidem frangat, tamen secunda donatio valet, Ita quod ille, cui datur, potest de re data uti, ut vult; sic ergo persona, quæ per simplea votum Deo corpus suum promisit ad vitam cœlibem ducendam, si postmodum corporis sui potestatem tradat conjugi actualiter per matrimonium consummatum, peccat quidem frangens fidem voti, tamen donatio tenet, & conjux habet in ejus corpus potestatem; unde non peccat debitum reddens -- Eumdem omnino discursum sub iisdem fere verbis habet *Quodlibeto* 10. *art.* 11., & 4. *Sent. Dist.* 38. *quæst.* 1. *art.* 3. *Quæstiunc.* 3. scribit -- Dicendum quod omnes dicunt, quod votum solemne, sicut impedit matrimonium contrahendum, ita dirimit matrimonium contractum &c., & ideo alii dicunt, quod hoc est propter Statutum Ecclesiæ, sed hoc etiam non sufficit, qoia secundum hoc Ecclesia posset contrarium statuere, quod non videtur verum; & ideo dicendum cum aliis, quod votum solemne ex sui natura habet, quod dirimat matrimonium contractum, in quantum scilicet homo per ipsum amisit sui corporis potestatem, Deo illud ad perpetuam continentiam tradens, ut ex dictis patet, & ideo non potest ipsum tradere in potestatem uxoris ad matrimonium contrahendum, & quia matrimonium, quod sequitur tale votum nullum est, ideo votom prædictum dirimere dicitur matrimonium contractum -- In his continetur solutio argumcotorum, uode ad argumenta accedamus.

320 OBJIC. I. Ideo subsequens dissolvitur conjugium in casu, quia nemo dare potest, quod suum non est; sed ratio hujusecmodi si quid evinceret, probaret insimul sponsalia subsequens dirimere matrimonium, ut docet Lutherus *de Captivit. Babyl. cap. de Matrimonio*, ubi sic argumentatur -- Nemo „ potest dare, quod non habet; qui sponsalia cum una contraxit, non est amplius sui juris; ergo non potest seipsum alteri dare; ergo secundùm conjugium irritum judicandum est &c. Si votum Religionis facit alienum, cur non etiam fides data, & accepta, cum hæc sit fructus spiritus: ad Gal. 5. Illud autem arbitrii humani ... Licet uxori virum suum repetere, voto Religionis facto non obstante; cur ergo non liceat Sponsæ Sponsum suum repetere etiam secuta copula cum altera? -- ergo Monastica vota, ex vi momenti a nobis adaptati subsequens matrimonium ea natura sua non dirimunt.

RESP. Causalis illa propositio, quia nemo dare potest, quod suum non est, assumitur ab Angelico in sensu completo, idest, quod datum ita non sit suum, ut etiam alteri jam plene sit traditum. In sponsalibus neque transfertur dominium, neque actualiter traditur persona, sed solummodo promittitur, quod tradetur; ea propter qui sponsalia iniit, sui juris est. Sponsalia, & votum sunt quidam eodem modo humani arbitrii in eo quod est ultro dare alteri fidem de nubendo, & in eo quod est Deo sponte se consecrare; sunt itidem eodem modo fructus spiritus, quatenus sive post datam fidem, sive post nuncupatum votum tenetur ex præcepto ad servandam fidem, atque ad votum adimplendum: Lex enim Divina mandat & fidem homini datam, & promissionem Deo factam esse adimplendam; ceterum cum per solemnia vota persona actualiter, atque perfecte Deo tradatur, secus per sponsalia, jam plane fit Monastica vota, non verò sponsalia subsequens dissolvere connubium. Nec eadem occurrit ratio unratum inter, & Sponsum de futuro: etenim inter uxoratos, quamvis matrimonium tantummodo ratum intercedat, aliqua tamen actualis traditio, translatioque dominii adinvenitur, unde simplici voto in uno ex conjugibus superveniente, viget in altero jus repetendi, inter Sponsos verò nonnisi simplex intervenit promissio de futuro; quare si in uno conjugium superveniat, non est in altero jus repetendi. Subsistit ergo ratio D. Thomæ, nullimode Lutherano favens errori.

Discrimen Sponsalia inter, & vota.

321 OBJIC. II. Communitatis jura

nisi per publicam auctoritatem impediri possunt; sed jus nubendi non jam individui est, sed totius speciei; ergo nisi per publicam auctoritatem, proindeque per Ecclesiam impediri valet; potest quidem individuum amplecti cœlibatum, sed nequaquam potest potestatem nuptiarum a se ipso abdicare absque communi beneplacito, atque potestate; ergo vis omnis, quæ est in votis quoad nuptiarum dissolutionem, est ea potestate Ecclesiæ, non autem ea natura votorum, seu melius loquendo, nec es votorum natura, nec ea potestate Ecclesiæ status Monasticus nuptias impedire valet; quia jus speciei nequit ab Ecclesia impediri; cum naturale sit, & Divinum ob positivum præceptum a Deo datum *Gen.* 1. de multiplicanda specie. Sic Lutherus quantum ad secundam partem argumenti.

Argumentum hocce prout a Catholico Auctore, facili negotio retorquetur: etenim si quid valet, probat itidem haud licitum esse vovere; nemo siquidem unus privata auctoritate potest jura communitatis impedire; ergo nullus quit votum emittere, utpote impeditivum liciti connubii; cum speciei jus sit ad licite nubendum. Directa igitur argumenti solutio ea est, quod communitatis jura alia sunt, quæ genera singulorum afficiunt, alia verò, quæ singulos generum respiciunt; seu quædam obligant collective totam communitatem, alia distributive, quando obligant genera singulorum, seu collective, tunc etiam privata auctoritate impediri possunt extra casum necessitatis. Quod exemplo tum naturalis, tum divini juris dilucidatur.

Jura Communitatis nō semper omnes afficiunt.

Respublica, ut recte gubernetur, jus habet, ut quidam dentur Ministri, qui illius bono sedulò incumbant, & quilibet de Repoblica jus habet, ut ad hujusmodi munia eligatur; necesse est, ut aliqui quovis tempore talibus dent operam, sed opus non est, ut hi, & illi assumantur; ea propter extra casum necessitatis Petrus v. g., Paulus, & Franciscus obsistere possunt, ut deputentur. In ordine supernaturali Episcopi, & Presbyteri jure divino necessarii sunt in Ecclesia, & singuli fideles, remote saltem, jus habent ad talia ministeria, quoniam verò divinum jus est in ordine ad Ecclesiæ conservationem, ideo non est jus distributive obligans; propterea Petrus, & Paulus possunt refugere Episcopatum, aut Presbyteratum, immo & impedimenta apponere.

Ex adverso quia Respublica, ut recte administretur, jus habet, ut victui necessaria justo vendantur pretio, hinc singuli adstringuntur ad rem justo pretio vendendam, & nemo ab observantia eximi potest. Itidem ut Ecclesia subsistat, in singulis membris necessaria est regeneratio per fidem; unde non est invenire, qui hoc jus juste sibi, vel communitati impedire possit.

Nunc ad argumentum. Jus speciei non jam distributivum, sed collectivum est, quia tantum extenditur, quantum congruæ conservationis necessitas exigit: hæc porro conservatio, & propagatio petit, ut aliqui, sed non singuli, nuptiis, & procreationi incumbant, immo non omnes nubere debent, tum ad nimiam evitandam multitudinem, tum ad Orbis pulchritudinem, quæ ea graduum diversitate consurgit, tum ad incrementum virtutum naturalium in ordine morali, ad quem natura rationalis pertinet. Generaliter dixit Deus Gen. 1. v. 20. *Producant aqua reptile animæ viventis*, & tamen non aqua quælibet pisces producit; dixit quoque v. 24. *Producat terra animam viventem in genere suo*, & tamen non omnia terra herbam germinat, vel arbores; ita, intellecta rerum proportione, dixit homini v. 28. *Crescite, & multiplicamini*, non tamen est necesse, quod quilibet ea hominibus multiplicationi incumbat. Quare ad publicam potestatem spectat providere, ne singuli de humano genere impediant propagationem, ceterum quisquis extra necessitatis casum potest impedimentum apponere ad nuptias, utique per medium licitum, ut indubie est votum.

Jus conservandi speciem non afficit singulos.

Hæc diximus si hominem juxta naturæ leges perpendamus, nam si ipsum consideremus in natura elevata per Christi adventum, primò ei respicienda occurrit propagatio Regni Cœlorum. Acquisitionem perfectioris Sanctitatis, ad quam mire deservit cœlibatus, docuit Christus, proindeque, cuicunque, Deo assilante, liberum est perpetuæ sese obligare castimoniæ, atque a nuptiis refugere mediante perfectiori statu, qui directe conjugio adversatur.

322 OBJIC. III. Quoties duo vincula compossibilia sunt, unum ex natura sua aliud non dissolvit; sed conjugale, & votorum solemnium vincula sunt compossibilia; ergo. Minor in aperto est in conjugibus, qui mutuo consensu post maritale commercium profitentur Monasticæ vitæ institutum. Subdunt Acatholici. Si unus ex conjugibus pœniteat, aut in concupiscentiæ morbum incidat, atque cohabitationem repetat, nullius criminis reus est; siquidem matrimonialia jura integra perseverant, aliàs priora sunt, & potiora, votorum verò posteriora.

Quoad hanc objectionem nonnulla dedimus *Tract. præced. Disp. IV. Controv. IV. n.* 58. *col.* 190. Ceterum quoad secundam partem, quam Hæretici impugnant, facile retorquetur, atque ab omnibus solvenda est. Sic enim argumentatur. Nequit Ecclesiasticum jus disponere, ut Monastica vota consummati conjugii vinculum dissolvant: ergo vota solemnia eodem jure non dirimunt subsequens connubium. Antecedens nemo inficias ibit; nam lex humana haud valet adversus ea, quæ divini absoluti juris censentur; sed indissolubilitas matrimonii consummati hujusmodi est; ut enim in superioribus ostendimus dictum illud: *Quod Deus conjunxit, homo non separet*, apprime conjugio consummato convenit: si ergo Ecclesia nequit hujusmodi nuptias irritare inhabilitando personas, non poterit similiter inhabilitando contrahentes subsquens connubium dissolvere; sed hoc per adversarios non est verum; ergo optimo jure verificari poterit, quod Monastica vota ex natura rei subsequens irritent matrimonium, & non solvant consummatum. Clarius. Naturalis impotentia si antecedat ma-

matrimonium, reddit illud invalidum, si tamen subsequatur, non solvit: non igitur bene infertur. Vota Monachalis ex natura sua componuntur cum perfecto, consummatoque conjugio; ergo ex natura sua non solvunt subsequentes nuptias: aliunde igitur ratio exquirenda est, cur vota, quando præcedunt, dirimant conjugium, secus quando subsequuntur.

Vota præcedentia hominem Deo perfecte tradunt, secus subsequentia conjugium.

Discrimen igitur ex ipsa rerum natura desumendum est. Quando Monastica vota nuptias præcedunt, hominem Deo perfecte tradunt, transferunt dominium non solùm personæ, sed juris utendi ipsâ personâ, & quidem actualiter, ex natura autem matrimonii, alteri traditur homo personæ, jurisque ejus utendi maritaliter transferendo dominium; porro ex natura rerum res eadem perfecte in alterius dominium translata nequit uni tertio donari, & tradi, adeoque præcedente traditione Deo facta per vota solemnia, nullus superest locus, spectatâ rerum naturâ, ut persona eadem se homini tradat concedendo illi dominium in suam personam, & usum. Ex adverso quando perfecta actualis, & possessiva traditio per consummatum connubium antecedit, haud potest homo se alteri tradere; ergo similiter nequit se Deo nuncupare transferendo dominium ipsius personæ quoad potestatem conjugalem; quoniam verò in conjugibus præter dominii Personarum translationem datur jus distinctum utendi maritaliter personis, ideo ex mutuo consensu valent per Monastica vota jus hujuscemodi in Deum transferre; cum autem in hoc jure essentiale matrimonii vinculum non habeatur, sed in illo primo, hinc plane fit integram remanere conjugii essentiam.

Res clarescet exemplo. Stante dominio proprietatis in agrum apud Petrum, stat jure optimo, quod Petrus vendere possit Paulo dominium, seu jus colligendi fructus, quin possit vendere dominium proprietatis, puta si bona sint fideicommissaria. Ita, servata proportione, stante corporum dominio in conjugibus, bene verificari potest, quod Deo donent, mediis Monasticis votis, jus utendi maritaliter corporibus, proindeque optime componitur conjugii vinculum cadens supra donationem corporum, & vinculum votorum cadens supra donationem juris utendi corporibus in usum conjugalem.

323 DICES. Ergo cum votis Monasticis stare etiam poterit subsequens conjugium, si Monachus retineat dominium personæ, & homini tradat jus utendi maritaliter personâ; sicut conjuges, retenta potestate corporum, donant, Deoque tradunt jus, seu dominium juris utendi conjugaliter corporibus.

RESP. Negando subinductam illationem; siquidem non recte assumitur proportio paritatis; nam ideo conjuges Deo donare possunt prædictum jus utendi corporibus, quia hocce est pene ipsos adæquate, unde mutuo consensu illud Deo renunciare possunt, & donare; in Monacho verò post vota non remanet jus utendi maritaliter corpore, cum hoc ipsum in Deum transtulerit, & translatio fuerit absolute acceptata; nil propterea habet, quod alteri tradat, donetque; quare nullus evadit contractus cum homine initus, intentando conjugium.

In Monacho non superest jus utendi maritaliter corpore.

324 REPLICABIS. Ergo conjuges, qui libero mutuoque consensu Monachatum profitentur, non sunt vere Religiosi; siquidem per votum non personas, sed solummodo jus donant iisdem utendi.

Conjuges, si in Religione profitentur, non se totaliter donant Deo.

RESP. Negando consequentiam. Aliud quippe est, quod per vota Deo non donentur personæ, aliter quod totaliter non donentur. Conjuges suas Deo personas donant per votum Obedientiæ, Paupertatis, & etiam Castitatis, sed non totaliter donant, neque donare possunt, quia se nequeunt omni jure, & dominio spoliari, eo videlicet, quo mutua corporum translatio facta est; quare si post emissa vota maritale haberent commercium, peccarent quidem peccato sacrilegii, non verò contra justitiam; ceteri autem Monachi utroque crimine rei forent, si carnaliter peccarent. Ut autem veritas Monachatus subsistat, haud necesse est, ut in omnibus iidem omnino sint effectus. Scholastici, & Coadjutores Societatis sunt vere Religiosi, & tamen non sunt Deo donati ea totali indissolubilitate, qua reliqui solemniter professi.

325 INSTABIS. Matrimonii vinculum, illudque votorum Regularium diversi sunt ordinis, inferioris nempe, & superioris: insimul ergo esse possunt; etenim idem effectus esse potest a duplici causa diversi ordinis, ut a Thomistis propugnatur; adeoque stare potest, quod homo vi conjugii uni, & vi votorum sit traditus Deo.

RESP. Thomistarum doctrina concludit, quando duæ illæ causæ sunt subordinatæ, secus quando disparatæ sunt, & potissimum si forent contrariæ. Pro re nostra prædicti ordines non subordinantur, immo opponuntur. Matrimonii vinculum transfert dominium corporum, radicando jus ad usum maritalem, vinculum votorum transfert dominium corporum, abdicando jus ad conjugalem usum, quæ duo ad invicem pugnant, ac proinde hujusmodi vincula haud componi possunt quoad eandem formalitatem, si verò unum vinculum cadat supra potestatem in corpora, alterum verò supra usum corporum, cum hæc duo diversa sint, simul compati possunt.

Ex his patet solutio principalis quoad eam partem, quæ ab Hæreticis urgetur. Quamvis enim jura matrimonialia post Monastica vota integra remaneant, quia tamen media absoluta donatione abdicant a se conjuges dominium usus, seu jus utendi maritaliter corporibus, ideo haud eis amplius fas est thoro uti, licet eos pœniteat, sicut si quis jus vendat colligendi fructus, etsi pœnituerit, illis amplius licite uti non potest.

326 OBJIC. IV. Ideo Monastica vota dissolvunt antecedens conjugium ratum, sicut & subsequens, quia perfectam involvunt traditionem, ex qua præcedens traditio conjugalis minus perfecta dissolvitur, impediturque subsequens; sed ratio hujuscemodi ne-

 qua-

quaquam urgere videtur ; etenim matrimonium ratum non diſſolvitur per matrimonium conſummatum cum altera , etiam ſi in hoc ſecundo adſit actualia traditio ; ergo argumentum deſumptum ex perfecta traditione non evincit ; ergo hucuſque dicta corruunt .

RESP. Quoties argumentum inſtituitur relate ad matrimonium conſummatum, toties ipſoſmet adverſarios premit . Neque ex natura rei, neque beneficio Eccleſiæ, aut Chriſti conjugium ratum cum uno diſſolvitur per conſummatum cum alio, illudque novas impedit nuptias , & tamen ſtat , quod matrimonium ratum non impediat Monachatum , & quod hic utrumque matrimonium ſive præcedens non conſummatum , ſive ſubſequens dirimat ; ſeu nullum reddat : neceſſe ergo eſt fateri quid ſpeciale occurrere in matrimonio conſummato . Quantum igitur ad propoſitum adductæ inſtantiæ, effatum illud, quod actualis traditio ſolvat ſimplicem præcedentem traditionem , verificatur , quoties perſona non eſt inhabilis ad iterum contrahendum , & quoties ſecunda traditio plene , & adæquate acceptatur : qui autem contrahit legitime conjugium cum uno , inhabilis fit ad contrahendum cum alio , quandiu alter vivit : hujuſmodi inhabilitas a Divino, & Eccleſiaſtico jure , & a jure Gentium habetur, quæ jura relate ad nuptos irritant ulteriorem conjugalem contractum : ſecunda itidem conjugalis traditio plene non acceptatur , ſiquidem nec a Deo , nec ab Eccleſia, nec a jure Gentium adoptatur, licet a peculiaribus perſonis acceptatio intentetur ; ea propter nil mirum eſt , quod matrimonium conſummatum ſubſequens non diſſolvat matrimonium ratum antecedens .

Secus contingit in Monaſtica Profeſſione. Præcedens conjugalis traditio non conſummata nullo jure inhabilem reddit perſonam ad Monachatum ; nuptiæ namque cum Deo , utpote ſpirituales , altioris ſunt ordinis , & dignitatis , cum ſint ad Divinum Sponſum , magnæ itidem utilitatis , cum ad perfectionem evehant contrahentes , ob quod etiam motivum a Deo , & ab Eccleſia acceptantur, proinde ex natura ſua ſimplicem præcedentem diſſolvere debent traditionem , quæ in matrimonio rato intercedit .

Hac doctrinâ rite perpensâ , facili negotio , quæcunque ab adverſariis exempla in contrarium afferri poſſunt, evertuntur . Hinc nil momenti eſt , quod potiſſimum urgent , videlicet , quod ſi attendamus ad rerum naturam , præcedentis conjugii rati traditio ſecundam impedire deberet traditionem , quæ fit per vota, ſicut impedit traditionem relate ad ſecundum matrimonium ; etenim in primo caſu non habetur inhabilitas ad vovendum, bene verò in ordine ad novum conjugium .

Profeſſio ſolemnis eſt conſecratio. Ex dictis compertum fit Monaſticam ſolemnem profeſſionem eſſe conſecrationem , quod probatum fuit *ſuperiori Tract. Diſp. V. Controv. V. n. 62. col. 266., & ſeq.*, ſed impræſentiarum explicandum magis eſt , quid veniat conſecrationis nomine. Igitur hoc nomine non intelligitur extrinſeca aliqua ceremonia, vel benedictio quædam per manus Epiſcopi , vel Prælati , quia iſtæ nec ſemper fuerunt in uſu , nec ubique obſervantur, ſed conſecrationis nomine venit perfecta traditio per tria vota , quâ homo ad Dei cultum ſe donat, quæ donatio, & traditio ſunt intranſitive conſecratio , ipſæ ex ſe hominem Deo totaliter dicant, & dicando conſecrant ; perfecta autem traditio tunc habetur , quando abſolute acceptatur. Hoc autem fit , quoties Profeſſio , præſuppoſita Eccleſiæ approbatione ſtatus Monaſtici , penes legitimum Superiorem emittitur .

Conſecratio Deo facta ſemper perſeverat. Porro poſita illa actione , qua homo ſe Deo nuncupavit , primòque ſacravit , remanet quovis tempore ipſa denominatio perſonæ conſecratæ, ſicut per habitudinem ad primam actionem , qua ca illa eſt conſecratus , ſemper denominationem retinet .

Hinc ſuo pondere corruunt , quæ afferri ſolent ea paritate de voto ſimplici , de voto Eccleſiaſticorum ſacris deputatorum, & Scholaſticorum Societatis , de quibus plura locis ſuperiùs enunciatis . Etenim in voto ſimplici non eſt niſi Promiſſio , quæ dominium non transfert , hominem ſui juris ad plura relinquens ; in ſacris Miniſtris conſecratio per votum non eſt conſtitutiva ſtatus Sacerdotalis , ſed eſt velut acceſſoria, eaque propter auferri poteſt ; in voto demum Scholaſticorum non intervenit abſoluta acceptatio , ſed conditionata, proindeque traditio non eſt perfecta.

Ex vi perfectæ traditionis conſtituitur Religioſus ſub ſpeciali dominio , & juriſdictione Dei ; unde abſque injuria , & injuſtitia nequit ab eo auferri . Si vinea Petri translata foret perfecte in dominium Pauli , qui non eſſet, puta ſub poteſtate Regis Hiſpaniæ , nec urgente communi bono poſſet Rex Hiſpaniæ vineam illam a Paulo auferre, quod ſi hoc attentaret , perperam ageret , & nullus plane eſſet actus omnis ; idem dicas de Eccleſia , ſi , media diſpenſatione , Monachum conaretur a ſpeciali Dei dominio auferre .

Maximum vinculum ex Profeſſione. Æquivalet itidem ratione perfectæ traditionis ſolemnis profeſſio vinculo conſummati matrimonii , quod ab Eccleſia eſt prorſus indiſſolubile , quia ſicut hocce in corporalibus quam magnum vinculum eſt , ita in ſpiritualibus illa maximum , perfectiuſque vinculum dicit , & ſicut conjugalis traditio conſummata dependet a prævia Eccleſiæ ſolemnitate , ita & traditio Monachalis. *Videantur , quæ dedimus Diſp. V. Controv. IV. n. 77.*

Ex paritate conjugii conſummati diſſolvetur demum quælibet inſtantia deſumpta ex motivo boni communis , ex poteſtate Papæ, & hujuſmodi : etenim quidquid dicetur ad diſſolvendam Religioſam Profeſſionem , dicendum pariter venit de matrimonio conſummato , ſi fingamus , quod uni ex conjugibus ſuperveniat impotentia . Quæ de voto ſolemni Caſtitatis dicta ſunt , ſervata proportione , ad alia vota Obedientiæ, & Paupertatis ſunt extendenda .

§. XV.

§. XV.

INNUUNTUR RELIQUÆ NOVATORUM OBJECTIONES ADVERSUS CATHOLICAM VERITATEM.

327 A Catholici, ut de medio tollant Continentiæ votum, omnem movent lapidem, atque antiquorum Hæreticorum quisquilias omnes colligunt, easque in medium proferunt; quoniam verò parvi momenti sunt, eorum deliramenta summis labiis placet innuere. Petrus Martyr legens apud Athanasium *lib. ult. de Virginit.* Castimoniæ laudes -- O Virginitas opulentia indeficiens, corona immarcescibilis, Templum „ Dei, domicilium Spiritus Sancti, Margarita speciosa, vulgo inconspicua .. .. gaudium Prophetarum, gloriatio Apostolorum, Angelorum vita, Sanctorum corona -- Legens, inquam, hæc audacter subdit -- Sunt hæc hyperbolis plena .... Apostoli sane conjuges habuerunt, & Prophetæ; quomodo ergo Virginitas est illis gaudium, & corona? Quid præterea cum Virginitate commune habent Angeli, quando corpore carent; unde non magis illi „ Virgines queunt dici, quam si quis lapidem cæcum appellet -- His insultat Castris Israel in Athanasio: Castris Israel dixi, quia non unus Athanasius est, qui Virginitatem deprædicat, sed Patres ad unum omnes in illius commendationem effusi sunt, ut videre est *in Thesauro Controversiarum tom. 2. apud Jodocum Coccium*.

Non nisi igitur perfracte dicit Hæreticus hyperbolice fuisse locutum Athanasium, cum in eandem confluant sententiam reliqui Patres, & Paulus 1. ad Corinth. 7. v. 38. Continentiam præfert conjugio. *Qui matrimonio jungit Virginem suam, bene facit, & qui non jungit melius facit ... Cui vult nubat tantum in Domino. Beatior autem erit, si sic permanserit.* Beatior quidem in Domino est cultura Virginitatis, hoc est, melius est bonum in ordine ad æternam felicitatem. Apostolus enim loquitur per contrapositionem ad nuptias, innuens, bonas esse nuptias in Domino celebratas, sed meliorem fore Virginitatem. Possunt nupti vitam consequi sempiternam, at faciliori via ad illam pervenient Continentiæ cultores.

Continentes jure Angelis assimilantur. Sed quid dicendum de irrisione ob comparationem Virginum cum Angelis, cum eàdem utatur ipsemet Christus Matth. 22. v. 30. *In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sicut Angeli Dei?* Carent quidem corpore, sed iisdem assimilantur homines Act. 6. v. 15. *Viderunt faciem ejus*, nempe Stephani, *tanquam faciem Angeli*: possunt ergo & Virgines ipsis comparari. Et sane sicut hominem stupidum, & insensatum apte lapidi coæquamus, ita homines puros, & a corporalibus voluptatibus spiritu elevatos Angelis similes prædicare possumus.

Nec momenti est, quod Prophetæ aliqui, sicut & Apostoli conjuges habuerint; etenim S. Athanasius eos commendans, qui cælibes vixerunt, eosque potissimum, de quibus S. Hieronymus *Epist. 22. ad Eustochium* -- Virgo Elias, Eliseus Virgo, Virgines „ multi filii Prophetarum: Hieremiæ dicitur: Et tu ne accipias uxorem -- Inter Apostolos Joannes Evangelista Virgo fuit, sicut & Apostolus Paulus, ceteri verò qui fuerant uxorati post susceptam perfecte Christi sequelam sese continuerunt; ea propter jure, meritoque laudatus Hieronymus *in Apolog.* pro libris adversus Jovinianum dicere potuit -- Apostoli aut Virgines, aut „ post nuptias continentes --

DICIT tamen Lutherus, si omnes cælibes viverent, periret humanum genus, graviterque læderetur Christianæ Reipublicæ bonum, quæ ob nimiam se continentium frequentiam imminueretur, unde infidelibus, Turcisque resistere non valerent Christiani, aliàs ex continentia plurimorum salus periclitaretur; plures namque morbi non aliter sanabiles sunt, nisi conjugio; ea propter sicut cum jejunium graviter nocet valetudini nun est servandum, ita si castitas obsit, ad nuptias confugiendum est.

RESP. instantiæ jam respondit S. Hieronymus *lib. 1. adversus Jovinianum cap. 21.* -- At dices: si omnes Virgines fuerint, quomodo stabit genus humanum .... Noli „ metuere, ne omnes Virgines fiant. Difficilis res est Virginitas, & ideo rara, quia „ difficilis. Multi vocati, pauci electi. Incipere plurimorum est, perseverare paucorum, unde & grande præmium eorum, „ qui perseveraverint. Si omnes Virgines „ esse possent, nunquam & Dominus diceret: Qui potest capere, capiat, & Apostolus in suadendo non trepidaret. De „ Virginibus autem præceptum Domini non „ habet -- & brevius S. Augustinus *lib. de bono conjugali cap.* 10. -- Novi quosdam, qui „ murmurent, quod si omnes velint ab omni „ concubitu abstinere, unde subsistet genus „ humanum? Utinam omnes hoc vellent, „ multò citius Dei Civitas compleretur, & „ acceleraretur terminus seculi -- Quam doctrinam repetit *de bono Viduitatis cap.* 23. secundùm quam corruit eorum opinio, quæ docet Monachos, & Sanctimoniales ad conservandum humanum genus nubere debere, si soli in mundo forent superstites. Nec Christianæ Reipublicæ bonum læditur, ex quo aliqui se contineant: etenim licet adeo a Scriptura, & Patribus commendetur Virginitas, plerique tamen matrimonium ineunt, unde opportune non resistere tantum infidelibus valerent, sed eos profligare, si in unum convenirent dissidentes Principes.

Difficilis Virginitas, ideoque rara.

Perperam dein asseritur aliquos occurrere morbos, qui non nisi carnali commercio sanari possint; hoc quippe negant Medici; esto tamen id verum foret, fas esset ob bonum virtutis supremum obire diem. Nec urget paritas jejunium inter, & castitatem: etenim cibus per se ad individui conservationem conducit, unde ejus abstinentia bonæ obesse potest valetudini, conjugium per se non ordinatur ad individuum, nec per se est nociva ejusdem abstinentia, immo sæpe perutilis. Aliàs inter cetera remedia

adest

adest in Religionibus suum nedum morale, sed & physicum medicamen, jejunia nempe, flagella, sicut & reliquæ carnis mortificationes, quibus spiritus aestimonia sua irritantes semen aut attenuantur, aut ad succurrendum infirmis partibus distrahuntur; quapropter etiamsi daremus in viris laute, & deliciate viventibus hosce ingenerari morbos, non idem verificaretur in iis, qui Monasticen professi Deo famulantur.

Sed inclamant Hæretici; repugnat cœlibatus sexuum diversitati, naturalique inclinationi ad gignendam prolem.

S. Hieronymus erudite *cit. loco adversus Jovinianum* obstruit ora clamantium. Ibi perpendit alia inter, quod Christus humanam assumpsit naturam, sexusque proprietatem, & tamen, quin contra naturam ageret, perfectum servavit cœlibatum, idem dicas velim de Joanne Baptista, de Elia, & Eliseo, cur igitur horum vestigia sequi non possumus? Quoad naturalem inclinationem gignendi dicimus bonam utique esse, sed ut rectæ subditur rationi; nam secundum se brutis etiam convenit -- Habet autem hoc „ recta ratio, ut his, quæ sunt ad finem, „ utatur aliquis secundum eam mensuram, „ quæ congruit fini. Est autem triplex ho„ minis bonum, ut dicitur *in 1. Ethic.* Unum „ quidem, quod consistit in exterioribus re„ bus, puta divitiis; aliud autem quod con„ sistit in bonis corporis; tertium autem, „ quod consistit in bonis animæ, inter quæ „ etiam bona contemplativæ vitæ sunt potio„ ra bonis vitæ activæ, ut Phil. probat *in 10. „ Ethic.*, & Dominus dicit Lucæ 10. Maria „ optimam partem elegit; quorum bonorum „ exteriora quidem ordinantur ad ea, quæ „ sunt corporis, ea verò, quæ sunt corporis, „ ad ea, quæ animæ, & ulterius ea, quæ sunt „ vitæ activæ, ad ea quæ sunt vitæ contem„ plativæ. Pertinet igitur ad rectitudinem „ rationis, ut aliquis utatur exterioribus bo„ nis secundum eam mensuram, quæ com„ petit corpori, & similiter de aliis; unde si „ quis abstineat ab aliquibus possidendis, quæ „ aliàs esset bonum possidere, ut consulat „ saluti corporali, vel etiam contemplationi „ veritatis, non esset hoc vitiosum, sed se„ cundum rectam rationem. Et similiter si „ quis abstinet a delectationibus corporali„ bus, ut liberiùs vacet contemplationi ve„ ritatis, pertinet hoc ad rectitudinem ra„ tionis. Ad hoc autem pia Virginitas ab „ omni delectatione venerea abstinet, ut li„ beriùs divinæ contemplationi vacet. Dicit „ enim Apostolus 1. ad Corinth. 7. Mulier „ innupta, & Virgo cogitat, quæ Domini „ sunt, ut sit sancta & corpore, & spiritu, „ quæ autem nupta est, cogitat, quæ mun„ di sunt, & quomodo placeat viro; unde „ relinquitur, quod Virginitas non est ali„ quid vitiosum, sed potius laudabile — hæc D. Th. 2. 2. *quæst.* 152. *art.* 2.

INSTABIS. Haud fas est ob bonum contemplationis seipsum interficere; occisio namque sui naturali inclinationi ad vivendum adversatur; ergo ob idem motivum haud licitum erit seipsum impedire a filiorum procreatione ob bonum contemplationis.

RESP. Antecedens involvere implicationem: etenim bonum contemplationis compati nequaquam potest cum sui occisione; cum vita cujuscunque operationis principium sit, & fundamentum. Et sane quomodo homo, si non vivat, contemplationi vacabit? Quod si sermo instituatur de bono contemplationis, quod habetur in Patria, hoc nequaquam libero hominis arbitrio subjacet. Transitus enim ad meliorem vitam divinæ pietatis est. Continentia autem compati potest cum vita, insimul & cum contemplatione, eaque propter ob bonum contemplationis eligi potest.

REPLICABIS. Sicut Adamo tanquam humani generis capiti dictum est omnibus Gen. 2. *De omni ligno, quod est in Paradiso comede*; ita omnibus dictum est: *Crescite, & multiplicamini*; sed ob primum præceptum nemini fas est abstinere ab omni comestione cujuscunque cibi; ergo ob præceptum alterum nemini licebit ab omni filiorum procreatione abstinere.

RESP. negando paritatem. Siquidem præceptum de congrua comestione prout Adamo humani generis capiti datum est, omnia, & singula illius referebat individua, ea propter nemo unus potest absolute se impedire ab omni cibo, cum nullus possit seipsum occidere: Dominus namque vitæ Deus est, præceptum verò de multiplicatione datum est eidem capiti humani generis, sed ut repræsentabat mysticum corpus, seu communitatem: unde tota communitas non valet se impedire a procreatione, benè verò individua indeterminata. Rem dilucidat S. Thomas *laudato loco in resp. ad* 1. — Præceptum „ habet rationem debiti. Dupliciter autem „ aliquid est debitum, uno modo, ut im„ pleatur ab uno: & hoc debitum sine pec„ cato præteriri non potest; aliud autem est „ debitum implendum a multitudine, & ad „ tale debitum implendum non tenetur qui„ libet de multitudine. Multa enim sunt „ multitudini necessaria, ad quæ implenda „ unus non sufficit, sed implentur a multi„ tudine, dum unus hoc, alius illud facit; „ Præceptum igitur legis naturæ homini da„ tum de comestione necesse est, quod ab „ unoquoque impleatur; aliter enim indivi„ duum conservari non posset; sed præce„ ptum datum de generatione respicit totam „ multitudinem hominum, cui necessarium „ est non solum quod multiplicetur corpora„ liter, sed etiam quod spiritualiter profi„ ciat, & ideo sufficienter providetur hu„ manæ multitudini, si quidam carnali ge„ nerationi operam dent, quidam vero ab „ hac abstinentes contemplationi Divinorum „ vacent ad totius humani generis pulchri„ tudinem, & salutem; sicut enim in exer„ citu quidam Castra custodiunt, quidam „ signa deferunt, quidam gladiis decertant, „ quæ tamen omnia debita sunt multitudini, „ sed per unum impleri non possunt —

INSTANT postremò. Materia voti debet esse de meliori bono; sed Virginitas non est hujusmodi, cum ei præstet connubium; nam bonum commune potius est privato; Conjugium ad illud, Virginitas ad istud ordinan-

dinantur. Ulterius materia voti esse debet aliqua virtus; Virginitas non est virtus, sed res indifferens, cui nullum adversatur vitium; ergo.

RESP. Commune bonum potius est privato, si utrumque ejusdem, secus si diversi sit ordinis. Virginitas melior est conjugio, ut invicte huc usque propugnatum est; est siquidem bonum animæ secundùm vitam contemplativam, conjugium est bonum corporis secundom carnalem propagationem. Nemo unus inficias ibit primum præstantius altero esse. Ad aliud respondet S. Thomas supra laudatus *in corpore* — Dicendum quod
„ sicut supra dictum est in Virginitate est
„ sicut formale, & completivum propositum
„ perpetuò abstinendi a delectatione vene-
„ rea. Quod quidem propositum laudabile
„ redditur ex fine, in quantum scilicet hoc
„ fit ad vacandum rebus divinis. Materiale
„ autem in Virginitate est integritas carnis
„ absque omni experimento venereæ delecta-
„ tionis. Manifestum est autem, quod ubi
„ est specialis materia boni, habens specia-
„ lem excellentiam, ibi invenitur specialis
„ ratio virtutis, sicut patet in magnificen-
„ tia, quæ est circa magnos sumptus, & ex
„ hoc est specialis virtus a liberalitate distin-
„ cta, quæ communiter se habet circa om-
„ nem pecuniarum usum. Hoc autem, quod
„ est conservare se immunem ab experimen-
„ to venereæ delectationis, habet quandam
„ excellentiam laudis supra hoc, quod est
„ conservare se immunem ab inordinatione
„ venereæ voluptatis; & ideo Virginitas est
„ quædam specialis virtus, habens se ad ca-
„ stitatem, sicut magnificentia ad liberalita-
„ tem —

Ex his amandanda sunt, quæ Rhetorico fuco exornat Erasmus in Colloquio Proci, & Puellæ, videlicet, Pomarium melius fore, quod post flores fructus parturit, vitem meliorem, quæ amplexa palum, vel ulmum uvis gravida est, quam quæ humi jacens computrescit; feliciorem rosam, quæ manu hominum atteritur, delectans interim oculos, & nares, quam quæ senescit in frutice, & hujusmodi, amandanda, inquam, hæc sunt, cum non nisi animalitatem sapiant, & a Christi sanctitate, & doctrina quam maxime distent.

PARS ALTERA CONTROVERSIÆ.

DE PAUPERTATIS VOTO.

IN præcedentibus Catholicam veritatem circa Continentiæ votum firmare studuimus, impræsentiarum alia solemnia vota ab Hæreticorum furore vindicanda sunt. Paupertati voluntariæ secundum damus locum, quia pluribus adversus illam insurrexerunt Fidei hostes, quorum errores discretis proponemus Paragraphis, breviterque discutiemus.

§. I.

AN PAUPERTAS OMNIBUS SIT AD SALUTEM NECESSARIA.

Errores quoad paupertatem.

HÆretici, qui Apostolici nuncupabantur, tanquam dogma venditabant neminem posse æternam consequi felicitatem, nisi adeo fuerit pauper, ut nil proprium possideret, ita refert Augustinus *de Hæres. hær.* 40., qui *Epist.* 89. itidem scribit Pelagianos propugnasse non posse hominem salvari, nisi omnibus, quæ possidet, abrenunciet. Hujuscemodi errorem exsuscitavit Gerardus Sigarellus, seu Segarellus Parmensis, vir plebejus, sub temporibus Bonifacii VIII. sectatorem habuit Dulcinum Novariensem, una cum uxore, seu veriùs Scorto Margarita; ille Parmæ, hi Vercellis Secularis Magistratus sententiâ flammis addicti periere. Fraticelli, quorum Principes fuere Petrus de Macerata, & Petrus de Forosempronio pertinaciter propugnabant Christum, & Apostolos nihil habuisse etiam in communi, atque in hoc sitam esse Evangelicæ paupertatis perfectionem. Fuit & Guillelmus Antuerpiensis, qui paupertatem adeo commendavit, ut asserere non dubitaverit omnia peccata solâ paupertate deleri. Fuerat olim carnis voluptatibus deditus, sed inde, rebus omnibus abdicatis, dictitabat paupertate omnia aboleri crimina, melioremque fore meretricem pauperem, quam castum aliquid possidentem. Plura in superioribus Tomis hac super re dedimus, & potissimùm ubi egimus de Ecclesiasticis temporalia possidentibus, ea propter brevi calamo impræsentiarum non nulla subjicimus.

Dicendum itaque realem rerum omnium abdicationem haud necessariam esse ad salutem.

328 Probatur Catholica veritas. Peculiaris temporalium bonorum possessio saluti æternæ adversatur vel ratione alicujus naturalis, vel Divini præcepti; sed ratione nullius præcepti adversatur æternæ felicitati: etenim si loquamur de naturali præcepto; rerum divisio non modo eidem repugnat, sed potius congruit. Et primò quidem juri naturali ordo plane necessarius est; sed quod res per particularia dominia distinctæ sint, & distributæ, ad ordinem pertinet; ea siquidem ordinatius custodiuntur, quæ singulis custodienda incumbunt, quam si pluribus indistincte commendentur; ergo.

Ordo ad ius naturæ pertinet.

II. Sollicitudo eorum, quæ ad humanum victum necessaria sunt, naturali juri competit; sed bonorum partitio sub peculiari dominio debitam fovet sollicitudinem; cum unusquisque eorum sit sollicitus, quæ ad ipsum spectat; ergo.

III. Res ad humanum victum necessariæ absque labore procurari, ac conservari nequeunt; unde Protoparenti dictum est: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*; cumque unusquisque laborem evitare satagat, de facili communia negligerentur: ut ergo homines ad otium proni ad laborem excitarentur,

tur, necessaria fuit rerum proprietas, & dominium.

Homo particeps dominii Dei.

IV. Naturaliter homo ad Dei imaginem, atque similitudinem conditus est; porro hujuscemodi similitudo, aliis non spectatis, in eo sita est, ut ipse particeps fiat dominationis, quam Deus supra Creaturas habet; ea propter Gen. 1. v. 26. legitur: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cœli, & bestiis, universæque terræ*: porro Principatus hujuscemodi non debuit esse unus in omnibus indivisibilis, sed dividi necesse erat, sicut humana generatio in particulares Personarum familias, per varia terrarum spatia collocandas, secernenda erat, adeoque una bonorum portio aliquibus, alia aliis distribui oportebat. Hinc sub primordiis humani generis partita sunt bona inter duos fratres, Abelem, & Cainum, quorum alter Domino sacrificium Deo offerebat de grege, alter verò de fructibus terræ: non ergo naturali juri contrariatur partitio bonorum.

Furtum supponit rerum divisionem.

Addas velim inter præcepta juris naturæ septimo loco recenseri præceptum non furandi; sed prohibitio furti non urgeret, nisi partitio bonorum per diversa particularia dominia supponeretur; furtum siquidem est ablatio rei alienæ invito Domino; ergo oportet, quod bonorum divisio non repugnet juri naturali: ob repugnantiam igitur cum naturali jure non habetur possessionem terrenorum salutis statum impedire, proindeque ex præceptis juris naturæ haud colligi valet paupertatem pro æterna consequenda felicitate fore necessariam.

Ostenditur modo neque ratione divini præcepti bonorum possessionem saluti animarum adversari. Utique in statu salutis fuere Abraham, Isaac, Jacob, aliique Sanctissimi Viri, qui in veteri Testamento describuntur; hi tamen plurimas habuere divitias, plurimorumque bonorum dominium; immo Deus ipse terram promissionis dedit filiis Israel non jam communi titulo possidendam, sed peculiari jurisdictione, eamque propter sortibus per Tribus illam distribui mandavit, sicut videre est Num. 26. v. 52., & seqq. *Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Istis*

Terra promissionis, Deo jubente, divisa.

dividetur terra juxta numerum vocabulorum in possessiones suas. Pluribus majorem partem dabis, & paucioribus minorem: singulis sicut nunc recensiti sunt, tradetur possessio: ita duntaxat ut sors terram Tribubus dividat, & familiis. Non potest igitur possessio terrenarum opum ex divino præcepto saluti adversari: possessio, inquam, actualis, si recta ratione sit regulata; si enim quis divitias inordinate diligat, bonis Superioribus eas præferendo, tunc indubie oberunt saluti; verum non jam divitiæ criminandæ erunt, sed illis utentes: ideo opportune consultum est Psal. 61. *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere*.

Quoniam verò Pseudo-Apostolici dicere possent, quod in veteri lege apte componi poterat status salutis cum dominio bonorum, quippe qui status ille erat imperfectus, cui factæ proinde erant temporales promissiones, secus in lege gratiæ, in qua paupertas necessaria est, a Christo præcepta, qui cum esset dives egenus pro nobis factus est, propterea probandum superest neque ex præcepto legis novæ bonorum dominium saluti adversari.

Divitiarum possessionem probavit Christus.

Quod Christus suo probavit exemplo, nequit æternæ saluti obesse, immo cum eâ optime componi potest; sed divitiarum possessionem approbavit Christus Luc. 19. cum descendit in domum Zachæi, qui ad Dominum conversus pro defraudatis quadruplo dato, & gratuitò elargita medietate bonorum pauperibus, medietatem alteram apud se retinuit, consentiente, & approbante Salvatore, qui ibidem dixit: *Quia hodie salus huic domui facta est, eo quod & ipse sit filius Abrahæ*: porro si bonorum abdicatio fuisset ex præcepto necessaria ad salutem, non indulsisset Christus, quod Zachæus medietatem alteram bonorum retineret.

Approbavit Matth. 27. v. 57., ubi Discipulis Domini accensetur Joseph ad Arimathæa, qui terrena possidebat, cum de eo dicatur: *Venit quidam homo dives ab Arimathæa nomine Joseph, qui & ipse Discipulus erat Jesu*.

Et sane a salutis tramite nequaquam aberrabant Antiocheni, illi nempe qui primùm vocati sunt Christiani; sed hi proprium habebant, unde eleemosynam elargiri potuerunt Discipulis, qui Jerosolymis, instante fame, morabantur, Act. 11. v. 29. *Discipuli autem, prout quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus; quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ, & Sauli*.

Erant itidem in statu salutis Corinthii, quos ad fidem converterat Apostolus, sed illi affluebant bonis, ex quibus eleemosynæ distribuebantur indigentibus, qui in communi vivebant fratribus: ideo 1. ad Corinth. 16. v. 1. legitur: *De collectis, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiæ Galatiæ, ita & vos facite. Per unam Sabbati unusquisque vestrum apud se seponat, recondens quod ei bene placuerit, ut non, cum venero, tunc collectæ fiant*.

Denique Romani, qui in Christo baptizati erant, Christo adhærebant; sed illis bonorum possessio concedebatur; eis siquidem præcepit Apostolus, ut tributa Principibus solvant, atque unicuique reddant debita; quomodo autem stabit solutio tributorum, nec non debitorum, si nemo proprium habuisset? Audiamus ipsum Apostolum ad Rom. 13. v. 7. *Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum, cui vectigal, vectigal*.

Inordinatus divitiarum affectus reprobatur.

Ordinata igitur temporalium bonorum possessio non repugnat æternæ saluti nedum in veteri, sed etiam in nova lege; inordinatus tantummodo affectus reprobatur. Unde idem Apostolus formam præscribit Timotheo quoad divites servandam, non illos expoliando, sed ad rectum bonorum usum adhortando. *Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare &c.* 1. ad Timoth. 6. v. 17., & seq.

§. II.

§. II.

PSEUDO-APOSTOLICORUM DISSOLVUNTUR MOMENTA.

229 OBJIC. I. Quod impossibilem efficit ingressum in Regnum Cœlorum, saluti plane adversatur; sed possessio bonorum hujusmodi est, dicente Domino Matth. 19. v. 24. *Facilius est Camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in Regnum Cœlorum*; ergo in lege nova bonorum possessio æternæ saluti adversatur.

Duplex ingressus in Regnum Cœlorum.

RESP. Ingressus in Regnum Cœlorum duplex est, substantialis, seu essentialis unus, alter perfectionis: essentialis versatur in observantia præceptorum, ut dicitur cit. Matthæi capite v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Perfectionis verò consistit in adimplemento Consiliorum: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes*; quem locum de Consiliis Evangelicis intelligi docent Patres, quos in hisce Controversiis abunde dedimus: porro ingressus essentialis in Regnum Cœlorum non pugnat cum divitiis; unde adolescens ille, quem ibi alloquitur Christus, a juventute sua omnia observaverat præcepta non obstantibus possessionibus, quas habebat, quod autem impune a juventute peregerat, poterat itidem usque ad senectam servare, & observando æternam consequi felicitatem.

Si autem sermo instituatur de ingressu perfectionis, haud componi quit cum divitiarum possessione; ideo dicit ibidem Salvator: *Si vis perfectus esse, vade &c.*, & de hoc ingressu loquitur Christus, cum adjicit: *Facilius est Camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in Regnum Cœlorum*: etenim hoc dixit, sumpta occasione adolescentis, qui, audito Christi Consilio: *Si vis perfectus esse, vade &c.* abiit tristis.

Divitiæ perfectionis impedimentum.

Porro Christus doctrinam modo relatam explicare volens, rationem assignat, cur suasor fuerit vendendi omnia, videlicet, quia divitiæ sunt impedimenta perfectionis assequendæ, & impedimentum hocce dilucidat similitudine difficilis transitus funis magnæ per foramen acus.

Quoniam verò solutio hujusceemodi a communi interpretatione recedere alicui videri posset, ideo aliam, quæ ex littera colligitur, subdere placet. Cum igitur divitiæ sint cujuscunque iniquitatis instrumenta, atque post se hominum affectiones trahant, impossibilem reddunt naturæ viribus mandatorum adimpletionem, sine qua nemo salutem consequitur, mandatorum, inquam, non tantum supernaturalis ordinis, quod indubium est, sed etiam ordinis naturalis, sive affirmativa sint, sive negativa; ea propter sicut naturaliter fieri nequaquam potest, quod Camelus transeat per foramen acus, ita fieri nequit, quod dives naturæ viribus æternam adipiscatur beatitudinem; & quidem non ea præcisa ratione, qua nemo valet absque viribus gratiæ salvari, sed etiam ex peculiari aliquo pondere, quod corruptæ naturæ superaddunt divitiæ, ut apte innuit ipsemet Christus v. 26. dum Apostolis hac super re mirantibus dixit: *Apud homines hoc est impossibile; apud Deum autem omnia possibilia sunt*; quod in idem redit, ac si diceret, humanis viribus haud possibile est toto vitæ tempore bene uti divitiis, secus viribus supernæ gratiæ.

230 DICES. Nec viribus gratiæ consequi valet a divitibus æterna beatitudo, si divitiæ bonum usum divini auxilii impediant; sed revera impediunt, Domino attestante Matth. 13. v. 22. *Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum audit, & sollicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum suffocat verbum, & sine fructu efficitur*. Verbum gratia Dei est; hæc a divitiarum possessione ita suffocatur, idest impeditur, ut fructum nullum afferat.

Usus divitiarum quando reprobandus.

RESP. Christus haud reprobat moderatum divitiarum usum, seu non condemnat temporalium bonorum possessionem, sed inordinatum modum illas possidendi, videlicet nimis sollicite eas præferendo supra Deum. Tunc divitiæ Dei verbum suffocant, cum in eis spes figitur, sicut dicitur Proverb. 11. v. 28. *Qui confidit in divitiis suis, corruet*; sive etiam cum injuste possidentur: Eccli. 5. v. 10. *Noli anxius esse in divitiis injustis. Non enim proderunt tibi in die obductionis, & vindictæ*. Inordinatio igitur circa bona eo loci a Christo reprehenditur, secus prudens, & moderatus divitiarum usus.

231 OBJIC. II. A salutis semita longe aberrat, qui Christi Discipulis non accensetur; sed habens temporalium bonorum dominium Christi Discipulis accensetur immeritò, dicente ipsomet Christo: *Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*; ergo terrenorum bonorum abdicatio ad salutem necessaria est.

Duplex Christi discipulatus.

RESP. Duplex est Christi discipulatus, unus communis, singularis alius, communis ille est, qui per fidem suscipitur juxta illud Joan. 8. v. 31. *Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis*. Hoc pacto Christifideles ad unum omnes sunt Christi Discipuli; siquidem manent in sermone ejus, scilicet in fide; peculiaris verò ille censetur, qui specialem Christi sequelam profitetur, huic adscripti erant illi, de quibus dicitur Luc. 10. v. 1. *Post hæc autem designavit Dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam &c.* Hinc sæpe numero Apostoli antonomastice nuncupantur Discipuli Domini, quia specialiter vocati fuere ad peculiare ministerium, ad singularem statum, & perfectionem.

Discipulatus itaque communis singulis ad salutem necessarius est, dicente Christo: *Qui non est mecum, contra me est*; & *sine fide impossibile est placere Deo*; secus peculiaris: sicut enim non omnia membra eundem actum habent, ita non omnibus Christifidelibus eadem necessaria est professio specialis perfectionis; quod mire deservit ad pulchritudinem Ecclesiæ circumamictæ varietate.

Duplex itidem datur temporalium rerum abdicatio, realis una, altera affectiva. Realis est, cum actu bona distrahuntur vtu-

dendo, donando, eleemosynas largiendo, affectiva verò cum bona habentur, abdicanda tamen, si id necesse foret, ne Deo irrogetur injuria. Realis abdicatio quibusdam Christi Discipulis necessaria est, secus omnibus, sed affectiva singulis ita convenit, ut sine ipsa nemo salvari possit, cum ad salutem dilectio Dei super omnia prorsus desideretur; & de hac abdicatione Christus sermonem instituit Luc. 14. Et sane eodem modo Christus intelligendus est, cum dicit: *Qui non renunciat omnibus &c.*, quo intelligitur, cum asserit: *Si quis venit ad me, & non odit Patrem suum, & matrem suam, & uxorem &c.*, sed hoc nequit intelligi in sensu reali; cum actualem non præcipiat sejunctionem a patre, matre, & uxore, sed tantummodo affectivam; ne scilicet parentum amor Deo præferatur; ergo etiam illud non de reali, sed de affectiva abdicatione intelligendum est.

232 INSTABIS. Christus eo loci sermonem habet de reali abdicatione omnibus necessaria: etenim, adoptata similitudine convivii, atque vocatorum ad illud, exponit vocationem ad Fidem, & ad Ecclesiam; ab illo autem convivio aperte constat rejectos fuisse, qui actu villam deserere noluerunt, emptosque dimittere boves; ergo cum subsequenter loquitur de abdicatione temporalium quoad vocatos ad discipulatum, intelligendus est de reali, & non solùm affectiva terrenorum renunciatione: nec idem est de parentibus; eaque propter quoad illos nequaquam assumpsit verbum abrenunciationis, sed odii, quod in affectu consistit, ut palam fieret affective deserendos fore parentes, licet realiter terrena abdicanda, proindeque dixit: *Qui non renunciat omnibus, quæ possidet.*

RESP. Perperam dicitur Christum eo loci locutum de reali abdicatione ab omnibus exequenda, quod ipsamet similitudo adoptata id evincit; siquidem parabolâ convivii haud innuere volebat actualem bovum, agrorumque abdicationem ad salutem necessariam: ibidem namque ille adducitur, qui uxorem duxerat, atque vocatus renuit ad convivium accedere, & tamen dubio-procul uxor nequaquam dimittenda erat; indissolubile namque vinculum habet conjugium. Damnat ergo Christus inordinatum affectum erga temporalia, ob quæ quandoque homines a semitis justitiæ elongantur; quare sive odium, sive abrenunciatio, de quibus loquitur Christus, respiciunt animi præparationem, & affectum, non autem actuale odium, & realem abdicationem omnibus necessariam.

Ob temporalia quandoque homines a Deo elongantur.

233 OBJIC. III. Si temporalium possessio saluti non adversaretur, stultus non foret, qui ea congregaret; sed Christus stultum appellat, qui ea congregat: Luc. 12. v. 20. *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quæ autem parasti, cujus erunt?* ergo divitiarum possessio nequaquam cum statu salutis componitur.

RESP. Temporalia bona congregari possunt, & conservari vel affectu avaritiæ, vel affectu debitæ providentiæ; quando affectu providentiæ, idest, ad honestam, atque congruam sui, suorumque sustentationem adunantur, tunc temporalia congregare licitum est; ordinata namque sollicitudo familiæ Deo placet, ideoque alia inter a Paulo exoptata, ut Episcopi electio sit laudabilis, id unum est, ut domui suæ bene præsit, domesticorumque curam habeat; quando verò terrena coacervantur ex avaritia, tunc execranda sunt; quod ibidem v. 15. declarat Christus: *Videte, & cavete ab omni avaritia; quia non in abundantia cujusquam vita ejus est ex his, quæ possidet.* Idem reperit post laudata verba in objectione v. 21. *Sic est, qui sibi thesaurizat, & non est in Deum dives*; quibus exprimitur avaritiæ effectus, in eo quod divinis terrena præferuntur.

Temporalia ad sustentationem congregari possunt.

234 REPLICABIS. Quod est Gentilium character, indubie non compatitur cum statu salutis; sed terrenorum congregatio e re Gentilium est, dicente Domino cit. Lucæ capite v. 29. *Et vos nolite quærere, quid manducetis, aut quid bibatis, & nolite in sublime tolli: hæc enim omnia gentes mundi quærunt*; ergo his, qui Christi sunt, haud licet temporalium possessio.

RESP. Quærere principaliter temporalia utique proprium est Gentium, secus ea quærere subordinate ad cœlestia, illud, non hoc reprobatur a Christo; quod ex contextu palam fit, dicitur namque v. 31. *Veruntamen quærite primum regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.* Præferenda sunt igitur divina terrenis, istaque cum subordinatione ad illa quæri possunt, atque congregari.

Cœlestibus terrena subordinentur.

235 OBJIC. IV. Cui non licent media ad aliquod opus, aut finem conducentia, neque idem opus, aut finis licet; sed Christifidelibus haud media licent deservientia ad temporalium possessionem, ut legitur Jacobi 4. v. 13. *Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino ibimus in illam civitatem, & faciemus ibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus &c.* Porro mercatura per se ad terrenorum acquisitionem conducit; ergo si hæc reprobatur, palam fit dominium bonorum non componi cum statu salutis.

RESP. S. Jacobus eo loci a mundi concupiscentia dehortatur ob humanæ vitæ incertitudinem, eosque damnat, qui sollicite terrena expetunt, eaque sibi promittunt, interim cœlestia negligunt, unde imparati extremam diem obeunt: quod ut innuat, sequentia ibidem subdit: *Qui ignoratis, quid erit in crastino. Quæ enim est vita vestra? Vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur; pro eo ut dicatis: Si Dominus voluerit; &: Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis exultatio talis, maligna est. Scienti igitur bonum facere, & non facienti, peccatum est illi.* Quibus in aperto est, sollicitudinem illam damnare, qua quis pro futuris temporibus anxie terrena exquirit, oblitus humanæ caducitatis, unde ex divitiarum possessione superbia fovetur, mandata Dei non observantur, multiplicanturque crimina, cum aliàs si seriò vitæ incertitudo, & brevitas perpendantur, animus ad superna convertitur, atque ab inordinato temporalium affectu retrahitur.

Inordinata divitiarum possessio superbiam fovet.

236 OBJIC.

236 OBJIC. V. Scriptura perpetuò carpit divitias, divitesque, & nuſquam aut hos, aut illas commendat: ſed hoc clarè innuit nequaquam componi poſſe bonorum poſſeſſionem cum ſtatu ſalutis; ergo jure dicendum eſt paupertatem neceſſariam eſſe ad ſalutem.

RESP. In probatione Catholicæ veritatis plura dedimus Scripturæ teſtimonia, quibus evincitur terrenorum poſſeſſionem æternæ felicitati non adverſari, alia itidem afferri poſſent; ceterum Eccleſia, quâ nullus aptior interpres ad Scripturarum intelligentiam, nuſquam docuit actualem bonorum abdicationem neceſſariam ad ſalutem; hinc Evangelium Principibus, Regibus, divitibusque enunciatum, quorum plurimos ſacro abluit lavacro, non jam Regnorum, aut divitiarum renunciationem voluit, ſed rectum tantummodo earundem uſum. Equidem nonnulli ultro ſeculi pompis valedixerunt, & paupertatem, non jam ex præcepto, ſed ex conſilio adoptarunt; verùm enim verò quot habet Eccleſia Sanctorum albo adſcriptos, quibus divitiæ affluebant, ut Eduardum, Ludovicum, Stephanum regali diademate inſignes, Henricum Imper., aliosque hujuſmodi...

Evangelium componitur cum uſu divitiarum;

Nec inficias imus divites, divitiaſque ſæpe numero in Scripturis execrari; arduum quippe eſt illis bene uti, potiſſimum ſi illi ſpectentur, qui nimia ſollicitudine eas exquirunt. Divitiæ omnis iniquitatis inſtrumenta nuncupantur; ea propter vulgare proloquium eſt: *Pecuniæ obediunt omnia*. Unde cùm innumera mala ex opibus progerminentur, hinc jure meritoque a Scripturis reprobantur. Quoniam verò hujuſmodi mala ex ipſis divitiis non oriuntur, ſed ab inordinato earundem affectu, hinc ſub recto uſu æternæ non adverſantur felicitati; nec ad ejuſdem conſecutionem neceſſaria eſt actualis terrenorum abdicatio, ut perperam contendebant Hæretici.

§. III.

AN HONESTUM SIT, LICITUM, ATQUE MERITORIUM PAUPERTATEM VOVERE.

237 Vitium ſemper ad extrema declinat, mediumque refugit. Pſeudo-Apoſtolici ſingulis neceſſariam voluerunt paupertatem ad ſalutem, ut mox vidimus, ex adverſo alii, qui exierunt ex nobis, ſed ex nobis non erant, propugnare auſi ſunt voluntariam paupertatem fore noxiam ad æternam conſequendam beatitudinem, nec eſſe de meliori bono eam Deo nuncupare. Vigilantius natione Calaguritanus, ſeu Gallus, ut ſcribit Gennadius *in Catalogo*, Barcinonenſis Eccleſiæ Presbyter, Monaſtici Ordinis hoſtis infenſiſſimus, alia inter, quæ hæretice docuit, id erat, quod melius facere aſſerebat, qui rebus ſuis utuntur, & paulatim fructus poſſeſſionum ſuarum pauperibus dividunt, quam illos, qui poſſeſſionibus venundatis, ſemel omnia largiuntur. Gullielmus de Sancto Amore Seculo XIII. Tractatum adverſus Monachos Mendicantes ſcripſit, quo perſuadere contendit habitualem paupertatem licitam fore, ſecus actualem, hoc eſt, licitam eſſe animi promptitudinem ad omnia relinquenda pro Chriſto, cum neceſſitas urgeret, hac tamen neceſſitate ſecluſa, illicitam eſſe voluit paupertatem, per quam aliquis omnibus, quæ poſſidet, renunciet, ut liberius Deo ſervire liceat. Joannes Wicleſus fatuos dicebat: & ſe periculo vitæ exponere Religioſos paupertatem voventes, ut refert Thomas Waldenſis *Tom. 1. lib. 4. art. 1. cap. 16.*

Hæretici paupertatis oſores.

Lutherus Seculo XVI. *Theſi 59. contra triginta articulos Lovanienſium* habet -- Paupertas, quam vovent, eſt rapina orbis terrarum, & opes mundi, ſicut ſcriptum eſt: ecce peccatores abundantes in ſeculo obtinuerunt divitias -- & *de votis Monaſticis* -- Votum paupertatis videtur a Satana in hoc effectum, ut Religioſi prætextu ejus liberi fiant a juvanda paupertate aliorum, & ab impendendis operibus miſericordiæ -- Luthero adſtipulatur Diſcipulus Philippus Melancthon *in locis commun. de diſcrimine Conſiliorum, & præceptorum* -- Evangelium nec conſuluit, nec præcipit diſcedere a facultatibus, niſi eripiantur: nec præcipit, nec conſulit res in commune conferre --

Calvinus *lib. 4. Inſtit. cap. 13. §. 19.* reprobato Continentiæ voto, adverſus Paupertatis, atque Obedientiæ votum inſurgit -- In reliquis duobus votis impugnandis non inſiſtam, hoc tantùm dico: præterquam quod non paucis ſuperſtitionibus ſunt implicata (ut hodie res habent) in hoc compoſita eſſe videntur, ut qui ea nuncupant, Deo illudunt, & hominibus -- & §. 13. perperam intellectâ, atque male interpretatâ quadam Pauli auctoritate, quam infra dabimus, ſubdit -- Si certum eſt inter Magiſtrum, & Diſcipulum nihil eſſe diſcretionis, alter autem clare negat hominis perfectionem in eo conſiſtere (hoc eſt in Profeſſione paupertatis) & rurſum ſine eo conſtare aſſerit -- Ibidem ſimiliter renuit admittere illud Chriſti conſilium: *Vade, & vende omnia &c.* intelligi de voluntaria paupertate.

Dicendum tamen eſt votum voluntariæ paupertatis honeſtum eſſe, Deo gratum, atque voventi meritorium, adeoque meritò poteſt Deo nuncupari.

238 PROB. I. Illud fas eſt Deo vovere, quod ipſi gratum eſſe ſuo exemplo oſtendit Chriſtus; etenim datus eſt nobis Salvator in exemplum virtutis; & ipſe eſt via, veritas, & vita; ſed voluntariam paupertatem Deo gratam eſſe exemplo declaravit; ergo. Minor dilucide Scripturis evincitur. Chriſtus in ipſius vitæ primordiis paupertatem adoptavit, naſci volens in ſtabulo, & in præſepio reclinari, Luc. 2. v. 7. *Et peperit Filium ſuum primogenitum, & pannis eum involvit, & reclinavit eum in præſepio.* Hinc paupertatem adeo adamavit, ut toto vitæ ſuæ tempore tanquam prædilectam proſecutus eſt, ut colligitur ex Matth. cap. 27. v. 55. *Erant autem ibi mulieres multæ a longe, quæ ſecutæ*

Chriſtus paupertatem adoptavit.

 erant

erant Jesum a Galilæa, ministrantes ei; ubi Hieronymus -- Ministrabant autem Domino „ de substantia sua, ut meteret earum car„ nalia, cujus illæ metebant spiritualia. Non „ quod indigeret cibis Dominus creatura„ rum, sed ut typum ostenderet Magistro„ rum, quod victu, atque vestitu ea Disci„ pulis deberent esse contenti -- Paupertatis exemplum legimus apud eundem Evangelistam cap. 17. v. 26. eum ad evitandum scandalum voluit censum solvere, nec staterem habebat ad solutionem tributi, unde Petrum misit, ut staterem acciperet ex ore piscis. *Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piscem, qui primus ascenderit, tolle; & aperto ore ejus invenies staterem, illum sumens da eis pro me, & te*. Ubi laudatus Hieronymus -- Sed & „ simpliciter ædificat intellectum auditorem, „ dum tantæ Dominus fuerit paupertatis, ut „ unde tributa pro se, & Apostolo redde„ ret, non habuerit. Quod si quis objicere „ voluerit, & quomodo Judas in loculis „ portabat pecuniam? Respondebimus rem „ pauperum in usus suos convertere nefas „ putavit; nobisque idem præbuit exem„ plum --

Alter pro re nata occurrit textus Matth. 8. v. 19., ubi fatetur Christus nec proprium habere habitaculum: *Et accedens unus Scriba ait illi. Magister sequar te, quocunque ieris: & dixit ei Jesus: Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet*. Excitatus Scriba operum Christi magnitudine ipsum sequi exoptabat, sed Christus suam imitandam proposuit paupertatem, ut inde disceret in sequela Christi haud exquirendam esse virtutem miracula perpetrandi, & temporale lucrum, sed cœlestes thesauros, qui paupertate acquiruntur. Audiamus Hieronymum in hunc locum -- Talis ergo fides justa sen„ tentiam Domini condemnatur, & dicitur „ eis, quid me propter divitias, & seculi „ lucra vultis sequi, cum tantæ sim pauper„ tatis, ut ne hospitiolum quidem habeam, „ & non meo utar tecto -- Vitam ergo pauperem egit Christus, suisque imitandam proposuit; ea propter paupertatem fas est vovere.

Decuisse Christum pauperem vitam ducere ostendit S. Thomas 3. *p. quæst.* 40. *art.* 3. *in corpore* sequentibus motivis -- Primò qui„ dem, quia hoc erat congruum prædica„ tionis officio, propter quod venisse se di„ cit Marc. 1. Eamus in proximos vicos, & „ civitates, ut & ibi prædicem; ad hoc enim „ veni; oportet autem prædicatores verbi „ Dei, ut omnino vacent prædicationi, om„ nino a secularium rerum cura esse absolu„ tos; quod facere non possunt, qui divi„ tias possident; unde & ipse Dominus Apo„ stolos ad prædicandum mittens, dicit eis „ Matth. 10. Nolite possidere aurum, neque „ argentum, & ipsi Apostoli dicunt Act. 6. „ Non est æquum nos relinquere verbum „ Dei, & ministrare mensis. Secundò, quia „ sicut mortem corporalem assumpsit, ut no„ bis vitam largiretur spiritualem, ita cor„ poralem paupertatem sustinuit, ut nobis „ divitias spirituales largiretur, secundum „ illud 2. ad Corinth. 8. Scitis gratiam Do„ mini nostri Jesu Christi, quoniam propter „ vos egenus factus est, ut illius inopiâ vos „ divites essetis. Tertiò, ne, si divitias ha„ beret, cupiditati ejus prædicatio adscribe„ retur, unde Hieronym. dicit super Mat„ thæum, quod si Discipuli ejus divitias ha„ buissent, viderentur non causâ salutis ho„ minum, sed causâ lucri prædicasse, & ea„ dem ratio est de Christo, ut tantò major „ virtus Divinitatis ejus ostenderetur, quantò „ per paupertatem videbatur abjectior; unde „ dicitur in quodam sermone Ephesini Con„ cilii: omnia paupera, & vilia elegit, om„ nia mediocria, & plurimis obscura, ut Di„ vinitas cognosceretur orbem transformasse „ terrarum, propterea pauperculam elegit „ matrem, pauperiorem patriam, egens „ fuit pecuniis, & hoc tibi exponit præse„ pe -- Hæc momenta optima sunt, atque Scripturis consona, eaque palam faciunt ad Christi imitationem valdè honestum esse viris perfectionis statum profitentibus, paupertatem vovere; & sane qui particulari jure valedicunt seculo, secularibus sese non debent implicare; hæc uno obtruncat ictu voluntaria paupertatis promissio. Regularium Ordines aliorum saluti exemplo, & verbo incumbunt; ne cupiditati temporalium tribuatur eorum labor, optimum eis est paupertatis consilium sequi. Uno verbo Christus statum perfectorum potissimè exprimebat; si ergo pauperem elegit vitam, volentibus perfectionis statum assumere, votum paupertatis opus est adoptare.

239 PROB. II. Quod specialiter Christus, ut deserviens ad Beatitudinis consecutionem, suo commendat testimonio, apta voti materia censenda est; sed voluntaria paupertas hujuscemodi est; ergo. In majori propositione nulla occurrit difficultas; opus namque peculiariter laudabile Deo placet, proindeque aptum est, ut in Dei cultum, medio voto, offeratur. Minor evincitur ex Matthæo cap. 5. v. 3. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cælorum*. Contextus specialem paupertatis commendationem innuit aperte: etenim illas inter Beatitudines, quæ sunt velut præcipua perfectionis capita, primum sortita est locum paupertas spiritus, quæ dubio-procul ad æternam felicitatem deservit: siquidem *ipsorum est regnum Cælorum*.

Paupertas specialiter a Christo commendata.

Superest ostendere Christum ibidem loqui de Evangelica paupertate. Nusquam melius dignoscere possumus alicujus Scripturæ sensum, quam si alia occurrat Scriptura præcedentem explicans; atqui Scripturam habemus primam explicantem de paupertate: nam Luc. 6. v. 21. doctrina de Beatitudinibus a Christo tradita recensetur, atque insuper increpatio oppositi cuilibet Beatitudini: *Beati pauperes, quia vestrum est Regnum Dei. Beati, qui nunc esuritis, quia saturabimini &c.*, & v. 24. *Veruntamen væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis*. Quid clariùs ad intelligendum in prima Beatitudine Christum locutum fuisse de paupertate, cui opponitur divitiarum possessio.

Ea propter quamvis pauperum nomine afflicti intelligi possint, ut contendit Calvinus in hunc locum, juxta illud Psal. 24. v. 16. *Unicus, & pauper sum ego. Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt*: vel humiles secundùm Chrysostomi interpretationem, dicente Isaia cap. 66. *Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & trementem sermones meos*: vel timentes Deum filiali timore, ob quod Isaiæ 11. Sancti Spiritus dona enumerantur, & ultimo loco donum timoris describitur, quod primæ Beatitudini, quam Dominus evangelizavit, correspondet, nusquam tamen excluditur intelligentia de vera paupertate; immo apte ceteri sensus huic subordinantur: paupertas namque recto sociata cordis affectu fovet humilitatem, contritionem, Deique timorem, sicut divitiarum possessio cordis elationem gignit, superbiam, accediam, aliosque pravos animi motus. Quibus omnia Hæreticorum machinamenta adversus hunc textum excogitata plane corruunt.

Haud tamen prætermittendum, quæ in hunc locum refert Angelicus -- Nota quod „ Moysi primò promisit divitias: Deut. 28. „ Faciet Te Dominus Deus tuus excelsiorem „ cunctis gentibus, quæ versantur in terra, „ & infra: Benedictus tu in Civitate; & „ ideo ut distinguat Dominus legem vete„ rem a nova, primò ponit Beatitudinem in „ contemptu divitiarum temporalium -- Ex consideratione igitur veteris, & novæ legis palam fit discrimen mediorum deservientium ad salutem, inter quæ primum obtinet locum voluntaria paupertas, divitiarumque abdicatio.

Nec Christus ad affectivam tantummodo paupertatem, sed ad actualem, realemque respexit: etenim absolutus ille loquendi modus: *Beati pauperes spiritu*, quid majus innuit, quam animi dispositionem ad deserendas, si necessitas urgeat, divitias; siquidem viri licet pietate insignes, si divitiis affluant, illisque bene utantur, adhuc non dicuntur absolute pauperes spiritu, & meritò sane: Tertullianus namque *lib. 4. contra Marcionem cap.* 14. præcitatum textum legit -- Beati mendici (sic enim exigit inter„ pretatio vocabuli, quod est in Græco) „ quorum illorum est regnum Cœlorum -- Porro mendicus realem paupertatem habet. Addas velim, quod si affectiva paupertas disponit ad perfectionem, fortiùs ad eam præparat affectiva insimul, & realis. Hinc laudato loco optime discurrit S. Thomas -- „ Et isti dicuntur dupliciter; quia etsi aliqui „ divitias habent, tamen non habent eas in „ corde: Psal. 61. Divitiæ si affluant, no„ lite cor apponere, aliqui neque habent „ affectu, & istud securius, quia mens tra„ hitur a spiritualibus ex divitiis; & isti di„ cuntur proprie pauperes spiritu, quia „ actus donorum, qui sunt supra humanum „ modum, sunt hominis beati, & quod ho„ mo omnes divitias abjiciat, ut neque ali„ quo etiam modo appetat, hoc est supra „ humanum modum; istis autem repromit„ titur Regnum Cœlorum, in quo notatur „ non solùm altitudo honoris, sed affluen„ tia divitiarum: Jacobi 2. Nonne Deus ele„ git pauperes in mundo, divites in fide --

Obvium est aliud Matthæi testimonium cap. 19. v. 21. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo, & veni sequere me*. Quibus Evangelicæ paupertatis consilium tradidit, ut in Controversia *de distinctione Præceptorum, & Consiliorum* ostendimus, atque Hæreticorum effugia occlusimus; ea propter in ejusdem dilucidatione immorandum non est. Illud tamen advertere operæ pretium est, Christum suasorem fuisse perfectæ paupertatis, media scilicet stabili abdicatione, quæ utique non habetur absque firma promissione; idcirco monuit Juvenem, ut omnibus venditis rediret, ipsum secuturus, quo innuere voluit non amplius reverti debere ad pristinum statum, ut perfectio acquiratur -- Quia exoneratus istis, poteris faci„ lius contemplari cœlestia -- inquit ibidem S. Thomas. Unde cum dixit Christus: *Si vis perfectus esse*, non declarat perfectionem ocyus acquirendam, sed divitiarum abdicationem ejusdem esse principium; cumque ad ipsam adipiscendam semper sit necessaria cœlestium contemplatio, semper itidem oportet divitiis exoneratum esse.

Rerum abdicatio ad cœlestium contemplationē deservit.

Occurrit itidem aliud testimonium ex Actis Apostol. cap. 4. v. 32., & 34. *Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia ... Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis, prout cuique opus erat*. His affabre describitur perfecta Evangelicæ paupertatis forma, nec effugium Calvino superest, unde male repetit singulos bonorum dominium retinuisse, atque solummodo ea ultro ceteris communicasse Christianis: etenim *neque quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat*, inquit Scriptura, subdens: *Erant illis omnia communia ... Quotquot possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum, quæ vendebant*, quibus plane intelligere deberet Calvinus pios illos fideles omne abdicasse dominium, liberumque bonorum usum Apostolis commendasse. Qui ergo tam salutare exemplum imitari voluerit, ritum minime superstitiosum exercebit, sed laudabilem, Deoque acceptabilem, quique ad eum observandum voto sese obstrinxerit, melius faciet, & paupertatis exercitium duplicabitur ad coronam.

Ierosolymis perfecta rerum abdicatio.

Res clarescet ex his, quæ ibidem habentur *cap.* 5. Siquidem nisi liceret paupertatem votò Deo nuncupare, non essent criminandi illius transgressores; atqui Deus punit promissæ paupertatis fractores, ut palam fit ex facto Ananiæ, & Sapphiræ, qui inopinata morte ob occultatam partem divenditi agri puniti sunt: nec aliud sane crimen hucce esse poterat, quam sacrilegii ob voti violationem. Nam ratione simplicis mendacii non erat lethalis culpa, cum foret tantummodo officiosum; neque esse poterat gra-

va

ve peccatum ob affectum avaritiæ; cum non esset inordinatus divitiarum appetitus adversus aliquam Dei legem, sed erat detentio rei, quam juste possidebant, atque ultro charitativo affectu spondebant; nec ratione ambitionis gravitas culpæ desumi poterat ob idem momentum, nec demum mortalis culpæ rei censendi erant ob Hypocrisim, cum in re levi, & indebita simulabant totum dare pauperibus; & aliàs hujuscemodi fictio, si ad sua elargienda non tenebantur, nemini damnosa erat; ex alio igitur capite venanda est peccati gravitas, quam Deus tam acri punitione mulctavit; cumque neque ex naturali, aut divina lege habeatur, sit oportet ex aliqua lege orta ex spontanea voluntate; hæc porro alia non est, quam voluntaria promissio Deo facta, firmatque voto.

Marcus Antonius de Dominis *lib.* 2. *de Republica Christiana cap.* 12. cum plura de voto tradiderit, subdit *n.* 20. -- Id verò non „ titubanter, sed libere affirmarem, si in „ actu illius, quem Deus per Petri vocem „ severissimo supplicio mulctavit, a voto „ pependisse vel Scriptura diceret, vel ex „ Scriptura sufficienter colligeretur --

Verùm suo se gladio ferit Apostata. Si sincere scrutatus fuisset Scripturas, id clare intellexisset: & sane, quid aliud nisi violatio voti innuitur, cum Petrus Ananiam ita allocutus est v. 3. *Anania: cur tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto, & fraudare de pretio agri?* Etenim fraus non intervenit, cum de re propria, sed dum de aliena agitur: si ergo interfuit fraus, res illa aliena erat, non quidem ex venditione, cum prævie Ananias foret legitimus agri Dominus, ratione igitur promissionis factæ de pretio agri offerendo pro communi fidelium sustentatione. Votum similiter colligitur ex illis verbis: *Cur tentavit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui Sancto.* Mendacium namque immediate contra Spiritum Sanctum his exprimitur: sed non habetur tale mendacium, seu nemo mentitur Spiritui Sancto, nisi id quod Deo promisit, irritum faciat; ergo Ananias jam pretium agri Deo vovisse meritò dicendum est. Ulterius v. 4. legitur: *Nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate?* Vis porro horum verborum nulla est, nisi ad hunc sensum reducatur. tuus erat ager, liber eras, ut dares, vel retineres; nemo te cogebat tua pauperibus distribuere: si ergo nolebas dare, promittere non debebas, nec per votum ea Deo consecrare. Id demum evincitur ex v. 9. *Quid itaque convenit vobis tentare spiritum Domini?* Tentat Deum, qui juramentum eidem præstitum infringit; siquidem quantum est ex se ipsum provocat, ut signis ostendat se in testem adductum fuisse promissionis falsò, & illusorie factæ.

Sacrilegos fuisse Ananiam, & Sapphiram docent Patres, ex Græcis Chrysostomus *hom.* 12. *in Acta Apostol.* inquit -- Quare hoc fecisti? „ Voluisti habere? oportebat initio habere, „ & non promittere, nunc autem postquam „ consecrasti, majus sacrilegium commisisti: „ qui enim aliena rapit, forsan alienarum re„ rum desiderio rapit: tibi autem licebat tua „ retinere; cur igitur sacra fecisti ea, & „ postea accepisti? -- S. Basilius *de institut. Monachorum Ser.* 1. -- Danda omnino se„ dulò opera est, ne quid quoquo pacto pro„ fessione nostra indignum faciamus, neve „ simili atque Ananias judicio efficiamur „ obnoxii. Licebat enim initio Ananiæ pos„ sessionculam suam Deo non polliceri, at„ que vovere; sed postquam humanæ gloriæ „ cupiditate inductus, quidquid in bonis „ habebat, per professionem Deo consecra„ vit, quo videlicet egregio istiusmodi facto „ hominum de se admirationem excitaret, „ de pretio autem callide postea nescio quid „ intervertit, ejusmodi adversum se indigna„ tionem Dei provocavit, cujus Petrus mi„ nister fuit -- Idem alii plures; ex Latinis S. Hieronymus *de servanda Virginitate Epist.* 8. *cap.* 7. -- In Actis Apostolorum, „ quando Domini nostri adhuc calebat cruor, „ & fervebat recens in credentibus fides, „ vendebant omnes possessiones suas, & pre„ tia earum ad Apostolorum deferebant pe„ des, ut ostenderent pecunias esse calcan„ das: dabaturque singulis prout cuique „ opus erat. Ananias, & Sapphira dispensa„ tores timidi, immo corde duplici, & ideo „ condemnati, quia post votum obtulerunt „ quasi sua, & non ejus, cui semel ea vo„ verant, partemque sibi jam alienæ substan„ tiæ reservarunt, metuentes famem quam „ vera fides non timet -- S. Augustinus *ser.* 27. *de verbis Apostoli* -- Dum ex eo quod „ promiserat, partem subtraxit, sacrilegii „ simul condemnatur, & fraudis -- S. Fulgentius, aliis omissis, *in Epist. de debito conjugali cap.* 8. -- Quam sit malum, quamque „ sollicite fugiendum, si quis de hoc quod „ Deo voverit, aut retinere, aut rapere „ aliquid mortifera prævaricatione pertentet, exemplo sunt Ananias, & Sapphira --

240 PROB. III. Quod ad perfectionis consecutionem deservit, opportuna, aptaque est materia voti; sed realis paupertas voluntarie adoptata hujusmodi est; ergo. Minor elucidatur. Dupliciter opus aliquod ad perfectionis consecutionem valet deservire, vel quia in se peculiarem habet bonitatem, vel quia impedimenta removet perfectioni adversa. Voluntaria paupertas ad perfectionem conducit, removendo ejusdem impedimenta; divitiarum namque possessio a divinis rebus hominis affectum retrahit. Pro certo habemus ex Christi sententia bonum usum divitiarum perdifficilem esse. Matth. 19. v. 23. & seq. *Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum Cælorum; & iterum dico vobis: Facilius est Camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Cælorum.* Et sane divitiæ animum convertunt ad temporalia. Luc. 12. v. 19. *Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.* Porro hos affectus compescere non adeo facile est; secum itidem trahunt quandam cælestium oblivionem, ut ex eadem parabola evincitur. Placet hac super re audire S. Thomam 2. 2. *q.* 186. *art.* 3. -- Ex hoc autem, quod aliquis „ res mundanas possidet, allicitur animus „ ejus ad earum amorem: unde Augustinus „ dicit

Divitiæ impedimentum perfectionis.

„ dicit in *Epist.43. ad Paulinum, & Therasiam*
„ quod terrena diliguntur arctius adepta, A
„ quam concupita: nam unde juvenis ille
„ tristis discessit, nisi quia magnas divitias
„ habebat? Aliud est enim nolle incorporare,
„ quæ desunt, aliud jam incorporata divel-
„ lere: illa enim velut extranea repudian-
„ tur, ista verò velut in membra proscin-
„ duntur. Et Chrysostomus dicit super Mat-
„ thæum *hom. 64.* Quod appositio divitia-
„ rum majorem accendit flammam, & ve-
„ hementior fit cupido; & ideo est, quod
„ ad perfectionem charitatis acquirendam
„ primum fundamentum est voluntaria pau-
„ pertas, ut aliquis absque proprio vivat --
& *in resp. ad 2.* -- Dicendum quod ille, qui B
„ omnia sua dimittit propter Christum non
„ exponit se periculo neque spirituali, ne-
„ que corporali. Spirituale enim periculum
„ ex paupertate provenit, quando non est
„ voluntaria, quia ex affectu aggregandi
„ pecunias, quem patiuntur illi, qui invo-
„ luntarie sunt pauperes, incidit homo in
„ multa peccata, secundùm illud 1. ad Ti-
„ moth. ult. Qui volunt divites fieri, inci-
„ dunt in tentationem, & in laqueum Dia-
„ boli. Iste autem affectus deponitur ab his,
„ qui voluntariam paupertatem sequuntur.
„ Magis autem dominatur in his, qui divi-
„ tias possident, ut ex supradictis patet. C
„ Corporale etiam periculum non imminet
„ illis, qui intentione sequendi Christum
„ omnia sua relinquunt, divinæ providentiæ
„ se committentes -- Rem absolvamus refe-
rendo, quæ tradit Haymo *in Explicatione Evan-
gelii de Martyribus* ad illa verba: *Beati pauperes
spiritu*, ut hinc compertum fiat, quam mire
paupertas Evangelica deserviat ad perfectio-
nis consecutionem -- Et quæ virtus talem in-

Paupertatis laudes.

„ ter reliquas beatitudines tenere debet prin-
„ cipatum, nisi spontanea paupertas? Ex
„ ipsa enim ceteræ virtutes exordium quod-
„ dam, & originem sumunt; sicut denique
„ ex una radice arboris multi rami, & folia D
„ prodeunt, sic ex spontanea paupertate
„ multæ virtutes generantur. Qui enim
„ spontaneam amat paupertatem, erit mise-
„ ricors per largitatem, & non tenax per
„ avaritiam. Erit consequenter & mitis,
„ quia divitias non quærit per jactantiam,
„ qui paupertatem diligit cum humilitate.
„ Erit & pacificus, quia non erit occasio
„ rixandi, ubi non est voluntas acquirendi.
„ Habebit etiam & cordis munditiam, quia
„ sicut illi, qui divitias diligunt, turbulenti
„ sunt animo, ita qui spontaneam pauperta-
„ tem amant, solliciti sunt, quæ Dei sunt,
„ quomodo placeant Deo -- E

241 PROB. IV. Illicitum censeri ne-
quit, quod primitivæ Ecclesiæ Patres com-
mendarunt, & cujus laudabilis praxis testes
extitere; sed primitivæ Ecclesiæ Patres pau-
pertatis votum commendant, ejusdemque
testes fuere: igitur laudabiliter a Monachis
vovetur paupertas. Brevibus rem expediam,
cum in luce versemur, S. Basilius *in Regulis
fusius disputatis interrogatione 9.* ad illa ver-
ba Luc. 12. *Vendite, quæ possidetis &c.* ait --
„ Equidem ex hoc colligo, qui hac mente
„ a suis discedat, hunc hujuscemodi curam
„ de parte patrimonii sui, nullo modo opor-
„ tere negligere, contraque illud accurate,
„ ut cum eam omnem diligentissime secum
„ abstulerit, eam velut rem jam Domino
„ consecratam summa cum religione distri-
„ buat -- & *in Constitutionibus Monasticis cap.*
19. -- Perfectissimam ego vitæ communio-
„ nem illam appello, a qua privata omnis
„ rei cujusque exclusa possessio est, & elimi-
„ nata; itemque unde dissensio omnis, ac
„ perturbatio omnis, contentio omnis abest,
„ & rixæ; contraque omnia communia, ani-
„ mi, mentes, corpora, eaque quibuscun-
„ que necessariò ad victum, cultumque uti-
„ mur... Huic vitæ instituto quid est tan-
„ dem, quod jure æquiparari possit? Quid
„ eo beatius dici? Quid hac conjunctione,
„ unitate, necessitudine aptiùs excogitari?
„ ... Hi Liberatoris nostri, ejusque vitæ,
„ dum inter nos versaretur, institutorum
„ veri, perfectique imitatores existunt.
„ Quemadmodum enim ille coacto discipu-
„ lorum choro communia cuncta, seque
„ ipsum communem Apostolis præbuit; item
„ hi quoque Antistiti suo obtemperantes
„ (qui modo vitæ suæ præscripta recte con-
„ servant) genus vivendi Apostolorum, ac
„ Domini imitantur. Hi vitæ diligenter
„ communitate retenta, Angelorum vivendi
„ ritum æmulantur. Nulla est inter Ange-
„ los lis, nulla contentio, nulla controver-
„ sia -- S. Gregorius Nazianzenus *Orat. 16.*
-- Pulchra res inopia, & pecuniarum con-
„ temptio. Testis est Zachæus, atque etiam
„ Christus. Ille, dum domum suam Chri-
„ sto ingredienti omnes propemodum opes
„ suas dono obtulit; hic dum diviti illi per-
„ fectam vitam hac re definivit -- Joannes
Cassianus *Collat. 24. cap. 26.* -- Monachi soli
„ perpetuæ conjunctionis retinent unitatem,
„ atque indiscrete possidens universa, qui
„ omnia sua esse quæ fratrum, omnia fra-
„ trum credunt esse quæ sua sunt -- S. Cy-
prianus *lib. de Lapsis* -- Nec vinci a seculo
„ posset, qui unde vinceretur in seculo non
„ haberet. Sequeretur Dominum solutus, &
„ liber, ut Apostoli, & sub Apostolis multi,
„ & nonnulli sæpe fecerunt, qui & rebus
„ suis, & parentibus derelictis, individuis
„ Christo nexibus adhæserunt. Sequi autem
„ Christum quomodo possunt, qui patrimo-
„ nii vinculo detinentur? Aut quomodo cœ-
„ lum petunt, & ad sublimia, & alta con-
„ scendunt, qui terrenis cupiditatibus de-
„ gravantur? -- S. Hieronymus ad Eliodo-
rum *Epist. 1. cap. 6.* -- Perfectus servus Chri-
„ sti, nihil præter Christum habet, aut si
„ quid præter Christum habet, perfectus non
„ est -- & in cap. 19. Matthæi ad illa ver-
ba: *Si vis perfectus esse &c.* -- In potestate
„ nostra est, utrum velimus esse perfecti.
„ Tamen quicunque perfectus esse voluerit,
„ debet vendere quæ habet, & non ex parte
„ vendere, sicut Ananias fecit, & Sapphira,
„ sed totum vendere, & cum vendiderit,
„ dare omne pauperibus, & sic sibi præpa-
„ rare thesaurum in regno Cœlorum. Et
„ hoc ad perfectionem non sufficit, nisi post
„ contemptas divitias Salvatorem sequatur,
„ idest relictis malis, faciat bona -- S. Au-
gusti-

gustlnus *Epist.* 109. ad Sanctlmoniales scribens „ ltaber -- Hæc sunt, quæ ut observetia, „ præcipimus, in Monasterio constitutæ. Pri„ mum propter quod estis in unum congre„ gatæ, ut unanimes habitetis in domo, & „ sit vobis cor unum, & anima una in Deo, „ & non dicatis aliquid proprium, sed sint „ vobis omnia communia, & distribuatur „ unicuique vestrum a Præposita vestra vi„ ctus & tegumentum, non æqualiter om„ nibus, sed unicuique sicut opus fuerit -- In eandem sententiam reliqui Patres confluunt, unde plane fit laudabile esse Deo se suaque nuncupare.

§. IV.

SOLVITUR PRIMUM ARGUMENTUM, ET DILUCIDATUR, NUM CHRISTUS EMISERIT VOTA?

242 OBJIC. I. Paulus 1. ad Corlnth. 4. nos pruvocat ad Christi imitationem. *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi*; sed nullibi habemus Christum paupertatis votum emisisse; ergo nec nos illud emittere debemus.

Nonnulli ea recentioribus minorem propositionem negant, atque propugnant Christum castitatem, & paupertatem vovisse; quædam adoptantes momenta, quibus suam tueri sententiam contendunt, infirmam evulgant rationem S. Thomæ, quem adversarium habent. Itaque justa horum principia Heterodoxorum illatio nullam vim habet, & sponte corruit; quoniam verò Angelicus oppositum docet, operæ pretium est ipsius fundamenta perpendere, atque ab impugnantibus vindicare. Hinc solvetur directe argumentum adversus Catholicam veritatem ab Adversatiis objectum.

Igitur Angelicus 2. 2. *q.* 88. *art.* 4. *ad* 3. resolvens argumentum impræsentiarum expositum habet -- Dicendum, quod Christo se„ cundùm se non competebat vovere, tum „ quia Deus erat, tum etiam, quia in quan„ tum homo habebat firmatam voluntatem „ in bono, quasi comprehensor existens, „ quamvis per quandam similitudinem ex „ persona ejus dicatur Psal. 65. secundùm „ Glossam: vota mea reddam in conspectu „ timentium eum: loquitur autem de cor„ pore suo, quod est Ecclesia -- Discursus hujuscemodi momentosus est, si ad mentem S. Doctoris intelligatur, qui non jam ad extraordinariam Dei Providentiam, sed ad rerum connaturalitatem, atque Christi statum attendit, & justa hanc intelligentiam plura a Theologis Christo denegantur, quæ simpliciter accepta forsitan nullam involvunt implicantiam, consideratis metaphysicis abstractionibus, & sub illimitatis Divinæ Omnipotentiæ juribus.

Via itaque discursus Angelici Doctoris sic elucidatur. Virtus, quæ in suo essentiali constitutivo aliquam involvit rationem perfectioni connaturalis status Christi adversantem, de facto excluditur, seu Christo denegatur; quo momento haud conceditur animæ Christi virtus pœnitentiæ propriè dictæ, quia supponit personale peccatum, quod Christo repugnat, nec spes quoad suum actum primarium, qui dicit motum tendentem ad consecutionem Beatitudinis essentialis, quam ab initio conceptionis possidebat, nec fides, quia est de obscuris, & Christus erat comprehensor, quamvis forte per absolutam Dei potentiam fides, & scientia in eodem intellectu de eodem objecto ad invicem non se excludant; sed votum propriè dictum includit essentialiter id quod repugnat connaturaliter perfectioni Christi: votum siquidem essentialiter importat firmare voluntatem in bono, & sub hac ratione explicatur a S. Doctore loco laudato *in corpore* -- Ita etiam promissio, qua Deo aliquid vo„ vemus, non cedit in ejus utilitatem, qui „ a nobis certificari non indiget, sed ad uti„ litatem nostram, in quantum vovendo vo„ luntatem nostram immobiliter firmamus „ ad id quod expedit facere; & ideo expe„ diens est vovere -- Hinc Catholici docentes adversus Hæreticos melius esse opus ex voto factum, quam sine illo, afferre sueverant, quod votum habet voluntatem firmare, & compertum fit ex communi Doctorom sententia voti naturam explicantium.

Votum firmat voluntatem in bono.

Votum non consistit in simplici proposito, quamvis deliberato, & efficaci, ut perperam dicit M. Antonius *lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 18., sed veram importat promissionem Eccl. 5. v. 3. *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere; displicet enim ei infidelis, & stulta promissio*. Tria quidem essentialiter ad votum requiruntur: propositum voluntatis, deliberatio, & promissio, in qua ratio voti perficitur, ut eo loci *art.* 1. docet S. Thomas. Porro supra propositum additur promissio, quia hæc ex natura sua tendit ad firmandam voluntatem, quam firmitatem dare nequit efficacia solius propositi. Et sane in Scripturis votum cum juramento conjungitur; sed hoc ex suo essentiali conceptu importat voluntatem firmare in promissis; ergo itidem votum firmare debet voluntatem in proposito. Porro Christi voluntas erat perfectissime in bono firmata, cum esset comprehensor, proindeque haud erat capax, ut in eo, medio voto, obfirmaretur. Quod clariùs evincitur paritate justa Thomistarum principia. Quia Christus erat naturalis Dei filius, adoptivæ filiationis incapax censetur; ita pro re nata, quia Christi voluntas vi comprehensionis in bono firma, & stabilis erat, loquendo connaturaliter, confirmari in eodem bono per votum non valebat; seu quod in idem redit, non erat ejus statui conveniens vovere.

Discriminatur votum à proposito.

DICES I. Christus capax erat præcepti; ergo similiter & voti: non enim minor obligatio consurgit ex præcepto, quam ex voto.

RESP. negando paritatem. Præceptum namque ab extrinseco procedit, atque ordinatur ad subjiciendam voluntatem imperio Legislatoris, & Domini, non verò ad firmandam voluntatem in bono. Porro Christus ut homo subditus erat Deo, eique minor, ex propter capax erat præcepti, per

Discrimen votum int[illegible] & præcepta.

quod

quod tribuitur, & constituitur formæ obedientiæ, quam Salvator perfectissime amplexus est: voti autem ratio oritur ab intrinseco voventis, eòque tendit, ut voluntatem stabiliat in bono, cujus firmitatis non erat capax Christi voluntas, gratiâ comprehensionis excellentissime confirmata: itaque ex quo præceptum, & votum conveniant in conditione obligandi, non inde colligitur æqualis capacitas in Christo ad utrumque, sed opus est specialia cujuscunque perpendere.

INSTABIS. Christus ut homo poterat se alteri homini per veram promissionem adstringere; ergo etiam Deo per votum.

Promissio est declarativa voluntatis.

Negatur iterum paritas. Promissio habet voluntatem firmare in bono, hancque firmitatem alteri, cui fit promissio, declarare; & hæc duo habet ab intrinseco, cum promissio alteri fiat: Christus quamvis firmatam omnino haberet voluntatem in bono, nihilotamenminus non omnibus innotescebat, proindeque exteriori poterat promissione se alteri homini obligare; ceterum quoad Deum Christi voluntas erat non tantum in bono firmata, sed & perfectissime cognita, unde non supererat locus ad vovendum.

URGEBIS. Constitutivum juramenti est voluntatem in promissis confirmare, & tamen Deus, qui in Consiliis suis firmissimus est, capax est juramenti; ergo a fortiori Christus, qua homo, voti capax erit. Argumentum habes ex Apostolo ad Heb. 6. v. 17. *In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui, interposuit jusjurandum, ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem.*

S. Thomas *in Commentariis* in præcitatum textum instantiæ facit satis sequentibus -- „ Sciendum quod in illis quæ a Deo procedunt, duo sunt consideranda, scilicet ipse „ processus rerum, & Consilium Dei, a quo „ talis processus causatur. Consilium Dei est „ omnino immobile. Isai. 46. Consilium „ meum stabit, & omnis voluntas mea fiet, „ sed dispositio est bene mutabilis. Nam „ Dominus aliquando pronunciat aliquid, „ secundum quod exigit ordo, & processus „ rerum, sicut patet Isaiæ 31. Dispone do„ mui tuæ, quia morieris tu, & non vives; „ habebat enim cursus infirmitatis, quod ex „ illa moreretur, & similiter Jonæ 3. Adhuc „ quadraginta dies, & Ninive subvertetur; „ quia ipsa meruerat subversionem sui ipsius. „ Jerem. 18. Repente loquar adversus Gen„ tem, & adversus Regnum, ut eradicem, & „ destruam, & disperdam illud; si pœniten„ tiam egerit gens illa a malo suo, quod „ locutus sum adversus eam, agam, & „ ego pœnitentiam super malo, quod co„ gitavi, ut facerem ei, & tunc prophetia „ est comminationis. Quandoque verò pro„ nunciatur aliquid secundum quod respicit „ consilium Dei æternum, & super hoc Deus „ numquam pœnitet, nec illud retrahit. 1. „ Reg. 15. Triumphator in Israel non par„ cet & pœnitudine non flectetur, tamen „ sciendum est, quod quandocumque Do„ minus promittit aliquid sub juramento est „ prophetia prædestinationis; quæ est osten„ siva Divini Consilii, & ista promissio peni„ tus immutabilis est -- Ex quibus patet, quod juramentum in Deo cadit supra rerum processum, qui secundum se est mutabilis, & juramento firmatur immutabiliter: votum autem firmat ipsam voluntatem in promissis, & ideo repugnat, ubi voluntas est jam firmata.

DICES II. Haud Christo denegandus est actus Religionis perfectissimus; sed votum est perfectissimus Religionis actus; eo siquidem non tantum actus, & res, sed & voluntas ipsa Deo consecratur, ita ut amplius nec rem habere, nec velle potest -- Sicut „ plus est dare arborem cum fructibus, quam „ solus ejus fructus -- ait Anselmus *lib. de Similitudinibus cap.* 48. Sic Cornelius a Lapide *in Comment. ad cap.* 5. *Actorum*.

RESP. Nequaquam Christo denegandi sunt actus perfectissimi Religionis, qui connaturali ejusdem statui non adversantur; sicut non sunt denegandi obedientiæ actus juxta subjecti capacitatem, nec actus virtutum moralium, quæ ipsi conveniunt, & tamen admitti nequit obedientia ex voto; cum repugnet ejus statui, qui non habet in terris superiorem; nequit iidem admitti pœnitentia proprie dicta; cum non fuerit peccato coinquinatus; habuit perfectissimos Religionis actus, sed non jam illos, qui ex sua ratione essentiali habent firmare in bono voluntatem, cujusmodi sunt hi, qui sunt ex voto. Quod autem majoris perfectionis, & meriti in nobis est ex operibus ex voto elicitis, supplebatur aliunde in Christo ex perfectiori principio, potissimum ex virtute charitatis, cum ergo Christus aliàs totam haberet perfectionem, quæ voto inest, & absque voto perfectissimum reverentiam, & cultum Deo exhibebat, ideo nihil ex defectu voti excellentiæ detrahebatur.

Qui actus Religionis in Christo.

Instat laudatus Commentator -- Perfe„ cta rerum abrenunciatio non fit nisi per „ votum, ille enim vovens non tantum præ„ sentia, sed & futura bona, quæ habere „ potest, a se abdicat -- Sed Christo perfecta rerum abrenunciatio concedenda erat; ergo.

Instantia retorqueri potest in virtute obedientiæ: etenim perfecta voluntatis abnegatio non fit nisi per votum, & tamen votum obedientiæ ab Adversariis non conceditur Christo, defectu legitimi Superioris. Itaque perfecta rerum abdicatio habetur per votum in iis, qui voti capaces sunt, nec aliunde suppleri potest perfectio; Christus perfectam bonorum abrenunciationem habebat ex nobiliori principio excellentioris perfectionis, ob quam haud indigebat voluntatem suam in bono firmare. Utique perfectissima dilectio Dei perfectam imperavit rerum abdicationem.

Perfectio abdicationis sive ex voto, sive ex charitate.

Urget iterum Cornelius -- Tria vota „ Religionis sunt tria præstantissima holo„ causta; Christus autem se, suaque in per„ fectissimum holocaustum Deo Patri obtu„ lit -- ergo.

Vota Religionis sunt quidem holocaustum; sed non omne holocaustum habetur per votum. Holocaustum illud est, in quo

Holocaustum Christus obtulit, & quale.

Z nulla

nulla pars victimæ reservatur, sed tota in Dei obsequium consummitur; Christus seipsum, suaque in holocaustum Patri obtulit, cum ex perfectissima charitate, & obedientia nihil sibi reservavit. Totum dedit pro salute humani generis, atque pro holocaustis materialium victimarum seipsum Christus subrogavit, ut ex Psal. 39. habet Apostolus ad Heb. 10. v. 5. *Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam, & oblationem noluisti; corpus autem aptasti mihi; holocaustomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio: In capite libri scriptum est de me, ut faciam, Deus, voluntatem tuam.* Obtulit ergo Christus holocaustum, sed non ex voto ob momentum sæpe numero relatum. Ea propter nulla est eorum interpretatio, qui dicunt S. Thomam solummodo velle, quod Christo non competeret ea ratione vovere, qua solent reliqui homines, ea necessitate scilicet firmandi voluntatem in bono, ceterum aliis de causis vovere potuisse, immo et vovisse; nulla, inquam, est hujuscemodi interpretatio; Angelicus namque instituit argumentum ex intrinsecis, & essentialibus voti, sicut cum excludit fidem proprie dictam, argumentatur ex formalibus ipsius virtutis, quæ cum essentialiter dicat obscuritatem, connaturalitati status comprehensoris adversatur.

Dicit demum. David Psal. 21. v. 26. in persona Christi ait: *Vota mea*, idest ut legunt S. Basilius, & Theodoretus, *promissa mea reddam in conspectu timentium eum*; ergo.

Respondet Angelicus *cit. loco ad* 3. vocem illam fore Christi loquentis in persona suæ Ecclesiæ. Indubium est quandoque Christum in Scripturis loqui in propria, quandoque in mystica Persona, nempe Ecclesiæ, & tunc loqui in persona Ecclesiæ censendus est, quando ea quæ dicuntur, non congruunt connaturali statui personæ propriæ, ut in casu voti probavimus.

Instat contra hanc solutionem Sylvius 2. 2. *q.* 88. Quamvis S. Thomas eo loci textum illum explicet in persona Ecclesiæ, in expositione tamen Psalmi 21. exponit in persona propria -- Hic ostendit, quomodo laudi „ adjungit opus. Votum Christi fuit, ut se „ daret pro salute fidelium. ipse enim illud „ vovit in quantum homo --

Ceterum instantia evanescit, si contextus perpendatur. Prosequitur igitur ad dicta Psal. 21. -- Ut facerem voluntatem tuam „ Deus meus volui, quæ quidem voluntas „ Dei est sanctificatio nostra. Isaiæ 6. De„scendi de Cœlo, non ut faciam volunta„tem meam, sed voluntatem ejus, qui mi„sit me; hæc vota solvit Christus, dando „ se ad passionem, & iterum quando dedit „ corpus suum in cibum fidelium: unde di„cit: vota, idest, sacrificia reddam in ara „ Crucis, & in sacrificium fidelium -- His palam fit, nomine voti, si actus spectetur, desiderium, actualemque intelligere voluntatem, qua pro nobis seipsum obtulit Christus ad passionem, ex parte verò objecti ipsum actualem intelligere passionem, & mortem Crucis, quare perperam detorquetur S. Doctor, cum explicatur de votis in propria significatione.

Votum quandoque sumitur pro desiderio.

DICES III. Quamvis Christi anima per scientiam beatam suo statui proportionatam cognoscat objecta, nihilominus novo modo per scientiam infusam eadem cognoscit, pluraque per scientiam naturalem acquisitam; ergo etsi voluntas Christi esset in bono confirmata ratione status comprehensionis, poterat novo modo per votum firmari in bono.

Argumentum hujusmodi ab omnibus fere Theologis dissolvendum est; siquidem pluribus aptari potest, quæ propugnari non valent. V. g. datur in anima Christi duplex scientia, beata scilicet, & infusa, & tamen non datur duplex charitas, una primæ, secunda alteri correspondens. Rationem, & quidem universalem cur in Christi intellectu multiplicentur virtutes, secus in voluntate, tradunt PP. Salmanticenses *de Incarnatione Tract.* 21. *disp.* 17. *de scientia Christi dub.* 4. *n.* 60. Mihi sufficit ex Theologorum doctrina ideo scientiam duplicari in anima Christi; quia si una, aliave deesset, foret imperfecta; siquidem expleta non esset quoad omnem potentiam sibi debitam. Verùm hæc eadem ratio evincit nequaquam Christo convenire vovere; nam ejus voluntas non plene in bono firmata supponeretur. Nec novus modus ab Adversantibus excogitatus ipsis suppetias fert: etenim vel realis est, & jam aliquid in Christo deficit de firmitate in bono, quod absurdum est, vel fictitius, & plane ablegandus; indecens quippe est quidquam in Christo fingere.

DICES IV. Licet forma aliqua omnem præstare non valeat effectum subjecto, si tamen aliquem potest, non repugnat recipi in subjecto; ergo quamvis votum nequeat voluntati Christi effectum tribuere eam firmandi in bono, cum alium præstare valeat effectum, nempe cultum Dei, ideo Christo non repugnat.

RESP. Instantia non est universaliter vera, & potissimum deficit cum forma primarium, & essentialem effectum nequit tribuere; qua ratione etsi Beati actu non habeant gloriam corporis, carent nihilominus habitu spei; quia ratio primaria specificativa, media actuali possessione essentialis beatitudinis animæ, evacuatur: cum ergo diximus voto fore essentiale firmare voluntatem in bono, hoc ipso, quod anima Christi hujusce firmitatis incapax est, eidem, spectata connaturali perfectione status, convenire nequaquam potest.

Forma prius primarium præstare debet effectum.

Explicata D. Thomæ sententia ad directam argumenti Acatholicorum solutionem deveniendo dicimus, quod ut Christus nobis sit paupertatis magister, & Scriptura ad ejus non provocet imitationem, sat est ipsum vere paupertatem adoptasse, vere illius exercitium commendasse, atque votorum doctrinam approbasse: nec sane necesse est eam medio voto exercuisse, ob eminentem perfectionem, quæ impedit capacitatem vovendi. Nos verò qui fluctuantes sumus in bono, illàque caremus excellenti perfectione, qua voluntas firmatur, aliqua indigemus virtute, per quam stabiliatur voluntas; virtus porro hujusmodi est votum, per quod aliqualiter firmitatem, quam habebat Christi volun-

Per votum firmatur voluntas in bono.

voluntas, imitamur. Igitur cum provocamur ad Christi imitationem, intelligi debet proportionaliter, non verò secundùm perfectam æqualitatem. Ceterum si Hæretici admittant Christum pauperem vitam egisse, atque paupertatem tanquam perfectioni deservientem approbasse, jam compertum est licere eam vovere, cum ipsa ex voto perficiatur, & perfectiori modo, nempe actu Religionis, colatur Deus,

§ V.

SOLVUNTUR RELIQUA ACATHOLICORUM ARGUMENTA.

243 OBJIC. II. Totum Pontificiæ assertionis robur innititur sententiæ Christi Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia &c.*, sed Christus his nihil aliud retulit, nisi id quod in veteri lege erat præceptum, tantummodo illius Juvenis redarguens avaritiam; ergo absque fundamento ex prædictis colligere student Catholici Evangelicæ paupertatis sanctitatem. Audiamus Calvinum *lib. 4. Instit. cap.* 13. §. 13. laudatum Matthæi textum interpretantem -- Divitiis cum abundaret, cor illis affixum habebat; ergo quia verbum hoc secretum non sentiebat, a Christo lancinatur; unde, inquit, vende omnia, quæ habes; si tam bonus custos fuisset legis, non discederet mœstus, nam qui Deum diligit ex toto corde, quidquid cum ejus dilectione pugnat, non tantùm pro amore habet, sed tanquam exitiale abominatur; ergo quod divitem avarum omnia relinquere jubet Christus, perinde est ac si ambitiosum omnibus honoribus, voluptuosum, & impudicum omnibus libidinis instrumentis juberet renunciare &c. Frustra igitur hypotesim illam ad generalem interpretationem trahit, ac si Christus hominis perfectionem in renunciatione bonorum constitueret --

Haud necesse est in solutione hujusce argumenti diu immorari, cum illud dissolverimus *in Controversia de distinct. Præceptorum, & Consiliorum*, Matthæi textum enucleando, ea propter breves subdam animadversiones, & abunde factum erit satis argumento. Prima animadversio est circa majorem propositionem, quæ dubio-procul falsa est; aliàs namque Scripturas dedimus, quibus paupertatis excellentiam commendatam habemus. Altera est circa minorem propositionem, quæ itidem falsò propugnatur. Siquidem ipsemet Evangelicus textus satis apte ostendit Christum locutum fuisse de perfectione; & secundùm hanc intelligentiam ipsum explicuerunt Patres, quod & Calvinus ultro fatetur, licet impie subdat Patres errasse. Verùm nos magis credimus luminaribus, quæ Deus posuit in Ecclesia, ut luceant omnibus, qui in ea sunt, quam Hæretico homini, quem nescimus, unde venerit, & a quo missus fuerit, nisi a Diabolo. Tertia circa illud, quod Christus perfectiorem supra veterem legem non docuerit, quod sane a veritate penitus exorbitat, Christo docente Joann. 13. v. 34. *Mandatum novum do vobis*. Quarta quoad id quod subdit, Juvenem illum haud fidelem fuisse legis custodem: Marci enim 10. v. 21. dicitur: *Jesus autem intuitus illum dilexit*: porro si non fuisset legis observator, non eum dilexisset Christus. Sincerum fuisse Juvenis illius responsum, quo fassus est mandata a juventute servasse, ipsa Scriptura suadet, ex qua apparet ex animo accessisse, ut a Domino instrueretur; cum enim quis subdole Christum interrogavit, solemne est Scripturæ id innuere, ut videre est Matth. 21. v. 35., & Luc. 10. v. 25., ubi de Scriba dicitur: *Tentans illum*: bona fide interrogasse illud idem innuit, quod audita Christi responsione *abiit tristis*: si enim subdole accessisset, non erat, unde tristis abiret, cum venisset, ut Christum tentaret, non ut ejus amplecteretur doctrinam. Quinta est circa dilectionis præceptum: hoc quippe latitudinem dicit: etenim in charitate unus est alio perfectior; qui bonorum medietatem pauperibus elargitur, ex hoc perfectior est eo, qui decimam tantummodo partem distribuit. Ad præceptum charitatis implendum nequaquam necessaria censetur actualis bonorum omnium abdicatio, aliàs Calviniani omnia tenerentur dimittere. Cum ergo Christus de actuali loquatur abdicatione, jam plane fit non loqui de eo quod est necesse ad charitatis adimplendum præceptum. Sexta respicit id quod dicit, jussisse nempe Christum divitem avarum omnia relinquere, quod equidem nullimode subsistit. Ad eradicandam avaritiam haud opus est, quod actu bona omnia dimittantur, sed sufficit pravum affectum corrigere, & illicita media acquirendi, retinendique bona effugere; ut novit ipsemet Calvinus in ambitioso, ad cujus emendationem non requiritur, quod dignitates omnes refugiat. Ratio id clare probat: siquidem ipsa actualis bonorum possessio secundùm se non est proxima occasio avaritiæ; aliàs nemo unus, habens bona, justus esse posset. Ultimo demum animadverto, quod certum est, quidquid de animo Juvenis illius dicatur, Apostolos sententiam Christi intellexisse de consilio perfectionis, ideoque dixerunt: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus Te*, & Christus reassumendo, illisque promittendo speciale præmium, suam confirmavit doctrinam. Quare omnino amandanda est arbitraria, fallaxque Calvini interpretatio.

Animadversiones in argumentū Calvini.

244 OBJIC. III. Si cum abdicatione omnium bonorum non stat perfectio, & si sine illa subsistit, totum, quod de consilio Evangelicæ paupertatis dicitur, corruit; atque res ita se habet, ut ibidem contendit probare Calvinus -- Perfectos igitur se facturos jactant, omnia sua relinquendo; si in hoc sua est perfectionis summa, quid sibi vult, quod Paulus docet eum, qui sua omnia distribuerit pauperibus, nisi charitatem habeat nihil esse &c. Hic respondeant necesse est, summum hoc quidem, sed unicum esse perfectionis opus. Verùm hic quoque reclamat Paulus, qui non du-

„bitat

„ bitat charitatem sine hujusmodi renuncia-„ tione sicere vinculum perfectionis --

RESP. Hæretici solent hostes fingere, quos feriant. Nusquam Catholici dixerunt formalem perfectionem versari in exercitio Evangelicæ paupertatis, sed perpetuò propugnarunt ipsam charitatem esse perfectionis summam, juxta Pauli effatum: *Finis præcepti charitas*. Volunt quidem Evangelicam paupertatem medium fore deserviens ad consequendam perfectionem, docent ipsam esse Instrumentum oppidò validum pro adipiscenda perfectionis summa, quatenus impedimenta removet, quæ charitatis consecutionem retardant, atque ejusdem exercitium reddunt difficile, & virtutum actus progerminat, puta humilitatis, mansuetudinis, timoris Domini, & hujusmodi.

Evangelica paupertas ordinatur ad perfectionem.

Præterea sicut virtus quælibet suam dicit bonitatem, & perfectionem, Evangelica paupertas suam peculiarem importat bonitatem, ob quam Christus singulare præmium promisit; quod si bonorum abdicatio fiat, seu eligatur ex charitatis imperio, tunc perfectionis summam attingit, atque excellens evadit dilectionis opus; quo sensu potissime loquuntur Patres, cum absolute, & simpliciter paupertatem perfectionis summam appellant; quare nunquam Christus, aut Patres opposuerunt charitati paupertatem, sed eam præintellexerunt, cum in mediis debeat semper finis inspici, atque præ oculis haberi.

Ut res clarescat, perpendamus Apostoli textus, quos Calvinus adoptat; primus sit ille relatus 1. ad Corinth. 13. v. 3. *Et si distribuero omnes facultates meas in cibos pauperum, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*. Juvat ab Hæretico sciscitari, an, ex quo Paulus hoc enunciet, rejiciat eleemosynam, nec eam bonam velit, atque saluti deservientem? Neget laudabile esse Martyrium, atque flocci faciat, cum subdat: *Et si tradidero corpus meum itaut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*? Reprobet fidem velut inutilem, ex quo dicat: *Et si habuero omnem fidem, itaut montes transferam, charitatem non habuero, nihil sum*? Utique, si quid sapit Calvinus, talia non adoptabit sensa; quia eleemosyna sæpe numero in Scripturis commendatur, atque ab Apostolo injungitur, & Martyrium tanquam excellentissimum opus a Domino collaudatur, sicut & fides, utpote fundamentum spiritualis ædificii, cum scriptum sit: *Sine fide impossibile est placere Deo*. Fateatur igitur oportet, alias quoque virtutes propriam habere honestatem, & perfectionem; sed quia charitas est forma virtutum, absque charitate efficaciter, & meritorie non influunt in vitam æternam.

Charitas forma virtutum.

Textus alter est ad Coloss. 3. v. 14. *Super omnia autem hæc charitatem habete, quod est vinculum perfectionis*. Exquirendum iterum est a Calvino, an, ex quo sic loquatur Apostolus, nihili faciat alias virtutes, & tanquam inutiles, atque sine perfectione non curet? Utique hoc affirmare non audebit Hæreticus, cum ibidem v. 12. aperte oppositum innuat: *Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam*. Fatendum igitur est ceteras virtutes suam habere perfectionem; sed quia radix meriti charitas est, charitas desideratur, ut completam habeant perfectionem. Discat igitur Calvinus, quo pacto Evangelica paupertas suam peculiarem habeat excellentiam, sanctitatem, honestatem, perfectionem, & meritum, & tamen sine charitate promissum præmium non consequatur: discat bene distinguere, & unicuique quod suum est tribuere: discat tandem Scripturas recte intelligere, & a via veritatis minime aberrabit.

Charitas virtutum perfectionem complet.

245 OBJIC. IV. Nequit bonorum omnium abdicatio perfectionis instrumentum esse, si secum affert tentationem, a qua Dominicâ Oratione petimus liberari; atqui ita esse affirmat Apostolus 2. ad Corinth. 8. v. 13. *Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex æqualitate in præsenti tempore, vestra abundantia illorum inopiam suppleat*, quibus eam reprobat liberalitatem, qua omnia abdicantur propter Deum; quia tentationem inducit; id enim innuitur per illa verba: *Vobis autem tribulatio*.

RESP. Egregia sane Pauli doctrina est, sed perperam ab Acatholicis intellecta. Ibi Apostolus eleemosynam commendat, atque ex regulis prudentiæ mensuram præscribit. Suasor est divitibus eleemosynas elargiri, non tamen teneri ad omnia inter pauperes distribuenda, suis necessaria subtrahendo. Charitas ordinata est, ideoque innuit, ut primò proximioribus provideant, dein ceteris præsto sint. Præscribitur servanda æqualitas, quæ tunc habetur, cum ita extraneorum reparatur indigentia, ut non esuriant domestici. Nec docet Paulus non fore laudabilius omnia dare pauperibus, sed se humanæ attemperat infirmitati. Audiamus S. Thomam in hunc locum -- Dicendum est secundùm „ Glossam, quod melius esset totum dare „ pauperibus, & affligi pro Christo; illud „ autem quod dicit hic, condescendendo „ fecit; quia infirmi erant, & forte deficerent, si egestate premerentur: intentionem suam manifestat, cum dicit: sed ex „ æqualitate &c. Quasi dicat, non intendo „ tribulationem vestram, sed quandam „ æqualitatem, ut scilicet vestra abundantia &c. --

Charitas ordinata est.

Ceterum ex laudato Pauli textu nihil evinci adversus eos, qui omnia pauperibus largiuntur, in aperto est, ex quo a Patribus illi summe commendantur, qui omnes facultates suas indigentibus distribuerunt. Qua de re passim occurrunt Ecclesiastica monumenta.

246 OBJIC. V. Si Evangelica paupertas instrumentum foret perfectionis, ad hanc perveniri non posset sine bonorum abdicatione; sed hoc est falsum: etenim Gen. 17. Abrahæ dixit Deus: *Ambula coram me, & esto perfectus*; hic de bonorum abdicatione altum silentium: non ergo paupertas perfectioni deservit: non ergo licet eam vovere.

In pluribus deficit argumentum, I. in eo quod instrumentum necessitatis cum utili

con-

confundit. Quando dicimus Evangelicam paupertatem fore instrumentum perfectionis, non intendimus asserere taliter esse necessarium, ut sine ipsa perfectus quis esse non possit. Ultro concedimus eos, qui divitias possident justos esse posse, salutem consequi, atque ad sanctitatem pervenire, ut superius aperte docuimus; sed id unum volumus Evangelicam paupertatem instrumentum esse utilitatis, quatenus facilius pauperes ad Sanctitatem perveniunt, quod dilucidat Angelicus *in cap.* 48. Isaiæ -- Paupertas confert multa; primò peccatorum recognitionem; secundò „ virtutum conservationem: Eccles. 10. Pauper gloriatur per disciplinam, & timorem „ suum; tertiò cordis quietem: Tobiæ 5. „ Sufficiat nobis paupertas nostra &c. Quartò desiderii impletionem: Psal. 9. Desiderium pauperum exaudivit Dominus; „ quintò divinæ dulcedinis participationem: „ Psal. 63. Parasti in dulcedine tua pauperi „ Deus; sextò exaltationem: 1. Reg. ult. „ Suscitat de pulvere egenum; septimò „ cœlestem hereditatem: Matth. 5. Beati „ pauperes spiritu &c. -- Hæc, & similia a paupertate dimanant, licet quandoque in aliquibus eam profitentibus hisce careat, nec ad perfectionem disponat; sed hoc non quidem ipsius, sed profitentium vitio, qui postquam manum miserunt ad aratrum, respiciunt retro, frigescit in eis charitas, & tepescit sanctæ paupertatis amor.

Evangelica paupertate facilius perfectio consequitur.

Deficit II. argumentum; confundit namque substantialem perfectionem cum perfectionis statu, illa a quolibet personarum genere sive divitum, sive pauperum acquiri potest; alter verò absque temporalium abdicatione non subsistit: etenim professio status perfectionis dicit spiritualem mortem, quæ proprie non habetur, nisi per solemnia Religiosorum vota.

Deficit III. quia perfectionem veteris Legis involvit cum perfectione novæ Legis. In Lege veteri non tantæ erat excellentiæ, sicut in nova. Indubie Christus plurima tradidit nobiliorum virtutum documenta, quæ apud Judæos ignota erant. Consiliorum doctrina non erat diluesde intellecta, sicut in Lege gratiæ: tunc temporis terrenorum affluentia referebat futuram in Lege nova spiritualium bonorum abundantiam, proindeque nil mirum, si Pater Credentium Abraham electus sit ad perfectionem, temporales etiam habiturus divitias; ut autem in eo umbra Evangelicæ paupertatis præluceret, præcepit illi Deus, ut exiret de domo sua, & de cognatione sua.

247 OBJIC. VI. ex Brentio *in Confessione Wirtembergensi cap. de votis Monasticis.* Qui vovet, vel pauper est, vel dives; si pauper, non habet, quid voveat; si vovet, idem facit, ac ægrotus qui voveret ægrotari; si dives, aut vovet omnia communia facere, & tunc nihil aliud præstat, quam sibi certiùs de victu providere, & jam paupertatem refugit; aut ob majus meritum vovet omnia pauperibus elargiri, & vivere vult ex eleemosynis, & peccat contra fidem, quia unus est mediator Dei, & hominum, qui omnia nobis meruit, immo peccat contra charitatem; siquidem absque necessitate proximo fit molestus mendicando.

Non multum immorandum est in responsione præsentis argumenti, cui jam Patres abunde fecerunt satis. Pauper multum dat, cum totum quod habet, atque habere potest, elargitur; unde cum Deus affectum penset, votum illius dubio-procul ipsi erit acceptum. Vide Augustinum *Epist.* 89., & Hieronymum *in Matth. cap.* 16. Exemplum de ægroto abs re affertur, siquidem non datur voluntaria ægritudo a Deo commendata, atque ad salutis perfectionem ordinata, sicut voluntaria paupertas specialiter laudata a Domino. Dives verò si omnia distribuat, ut de communibus bonis vivat, egregium opus peragit: licet enim aliunde ei de victu providéatur, revera tamen in particulari pauper est, cum nihil proprium habeat, nec quidquam, de quo libere disponere possit, aut independenter uti in sui commodum. Nec dando omnia pauperibus propter majus meritum agit contra fidem. Nam Christus est quidem mediator noster, sed nostra merita, quæ utique ab ipso vim habent, non excludit. Nec etiam mendicare charitati adversatur; siquidem nulla ibi intervenit coactio, & aliàs divitibus datur occasio actus virtutis exercendi.

Votum paupertatis sive divitum, sive pauperis Deo acceptum.

§. VI.

AN MONACHI TENEANTUR MANIBUS LABORARE.

POst bellum adversus Evangelicam paupertatem initum, iterum classicum concinunt Monastici status hostes, atque adversus vivendi modum, quo Monachi diversimode vivere consueverunt, arma dirigunt. Quatuor sunt modi, quibus regulariter vivunt viri Religiosi. Primus eorum est, qui sibi victum labore manuum acquirunt, sive agros excolendo, sive artefacta conficiendo, sive codices transcribendo, & hujusmodi. De Ægypti, & Orientis Monachis id testatur Augustinus *lib. de Moribus Ecclesiæ cap.* 31. -- Simul ætatem agunt, viventes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus. „ Nemo quidquam possidet proprium, nemo „ cuiquam onerosus est. Operantur manibus „ ea quibus & corpus pasci possit, & a Deo „ mens impediri non possit -- Modus alter est illorum, qui patrimonia in commune reponunt, idest, qui ex paternis bonis, quæ ad Religionem afferunt, commune unum peculium constituunt, unde singulis distribuitur, prout necessitas, & charitas postulat; qua de re *Act.* 4. exemplum occurrit. Tertius modus est quorundam, qui ex bonis a fidelibus liberaliter donatis vitam sustentant. S. Hieronymus *de obitu Paulæ* ipsam commendat *in Epist.* 27. *ad Eustochium*, quod ex propriis facultatibus quatuor Monasteria ædificaverit, atque sustentaverit. Modus ultimus ab his habetur, qui vivunt ex mendicatione, idest, qui ostiatim quotidianam sustentationem emendicant. Singuli hujusmodi

modi

modi sunt examinandi, atque ab erroribus expurgandi, non tamen æquali studio, ac labore; diligentiùs in iis insistendum, quos acriùs impugnant, reprehenduntque Acatholici. Potissimum adversus vivendi modum ex mendicatione insurgunt, atque conatus omnes impendunt, ad quem evertendum aliainter assumunt necessitatem corporaliter laborandi ad victum acquirendum; ea propter impræsentiarum hocce discutiendum assumimus.

Licitum est Religiosis corporaliter operari.

Ad pleniorem præsentis materiæ dilucidationem prævie eliminandus est error ex adverso oppositus, eorum scilicet, qui contendebant Religiosis viris haud licere corporaliter operari, sibique manuum labore victum acquirere, sed debere sese divinæ committere Providentiæ, atque ex alieno sustentari labore. Hujusce erroris Principes fuisse Massalianos, seu Euphemitas, idest præcatores legitur apud Epiphanium *Hær.* 80., qui refert ipsos deceptos ex illegitima interpretatione sententiæ Christi: *Operamini non cibum, qui perit, sed qui manet in vitam æternam*. Joann. 6. S. Augustinus *lib.* 2. *Retract. cap.* 21. rationem assignans, quare *Opusculum de Opere Monachorum* scripserit, id egisse affirmat, quia quibusdam in Monasteriis prope Carthaginem hujusmodi error vigebat, unde exortæ contentiones erant, pro quibus sedandis Aurelius Episcopus Augustinum rogavit, ut hac de re traderet, quid sentiendum, a quo sane non est recedendum, cum in præcitato Opusculo clarissime, & nervose erroneam hanc opinionem refellat. Augustinianæ argumentationis summa ad sequens ratiocinium reducitur.

Dignitas status non officit labori.

248 Altior est status Apostolicus statu Monastico, seu Regulari; sed Apostolicis viris fas erat manuum labore sibi victum comparare; ergo etiam licebit viris Religiosis. Illatio inconcussa est; siquidem momentum, cur istis non liceat labor manuum, est dignitas, & perfectio status. Minor propositio declaratur ex Apostolo 2. ad Thessalonic. 3. v. 6., & seqq. *Denunciamus autem vobis fratres in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate, & non secundùm traditionem, quam acceperunt a nobis, ipsi enim scitis, quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore, & in fatigatione nocte, & die operantes, ne quem vestrum gravaremus; non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam & cum essemus apud vos, hoc denunciabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes, iis autem qui ejusmodi sunt denunciamus, & obsecramus in Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes suum panem manducent*. Hic Magnus Apostolus fatetur labore manuum sibi victum procurasse, atque ad idem provocat reliquos ex fratribus, quos inter enumerabantur socii peregrinationis suæ, atque Evangelicæ prædicationis ministri.

DICES. Apostolus eo loci sermonem habet de mystico labore, atque spirituali operatione, videlicet de oratione, prædicatione Evangelica, Sacramentorum administratione, aliisque spiritualibus exercitiis.

Verùm hujusmodi interpretatio prorsus arbitraria est, ut ex sola textus lectione evincitur, quod apte advertit Augustinus. Et sane dum dicitur: *Neque gratis panem manducavimus ab aliquo*, clare innuitur non comedisse Paulum panem ab alio acceptum, & ex eleemosyna oblatum, sed propria corporali operatione acquisitum, quod evidenter intelligitur ex sequentibus: *Ne quem vestrum gravaremus*.

Sed rem plane compertam facit, quod subditur: *Non quasi nos non haberemus potestatem*. Significat enim Apostolus, quod poterat absque corporali labore vivere, atque ex fidelium eleemosynis sustentari. Consonat namque hæc propositio his, quæ habet 1. ad Corinth. 9. v. 4., & seqq., ubi probat se veraciter Apostolum, sicut & ceteri itidem Apostoli, atque eandem habere potestatem, quam alii habent, panem manducandi ex fructu prædicationis: *Nunquid non habemus potestatem manducandi, & bibendi? Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut & ceteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas?* Evangelizantes Apostolos piæ mulieres comitabantur, quarum sumptibus nutriebantur, Christum imitantes, qui dum Civitates, aliaque circuibat loca, tali modo sustentabatur, ut legitur Luc. 8. v. 2., & seq. *Et mulieres aliquæ, quæ erant curatæ a spiritibus malignis, & infirmitatibus: Maria, quæ vocatur Magdalena, de qua septem Dæmonia exierant, & Joanna uxor Chusæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis*. Hunc vivendi modum didicerant Apostoli ex Magistri doctrina, tradita Matth. 10. v. 9., & seq. *Nolite possidere neque aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via . . . dignus enim est operarius cibo suo*; & Luc. 10. v. 7. *In eadem autem domo manete edentes, & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua*. Eodem igitur modo poterat Paulus sustentari: non enim pro ipso peculiaris lex in oppositum urgebat, itaut manibus operari teneretur, ideo subdit laudato loco ad Corinthios v. 6. *Aut ego solus, & Barnabas non habemus potestatem hoc faciendi?* Poterat quidem ex Evangelico ministerio victum sibi comparare, atque a corporali labore abstinere, a spirituali tamen haud poterat, ut ipsemet testatur ibidem v. 16. *Væ enim mihi est, si non evangelizavero*.

Christus ex eleemosynis vivebat.

In eodem capite prosequitur ostendere Paulus, qualiter sibi victum labore manuum acquirebat, cum posset eleemosynis oblatis ab his, quibus evangelizabat, nutriri: subdit enim v. 7., & seqq. *Quis militat suis stipendiis unquam? Quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? &c. Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus? Si alii potestatis vestræ participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate &c. Nescitis quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt,*

funt, edunt: & qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivere. Ego autem nullo horum usus sum. En clara mens Apostoli. S. Paulum manibus laborasse constat ea 18. cap. Actuum Apostolicorum, ubi dicitur v. 1. *Post hac egressus ab Athenis venit Corinthum, & inveniens quemdam Judaum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, & Priscillam uxorem ejus (eo quod pracepisset Cladius discedere omnes Judaos a Roma) accessit ad eos, & quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, & operabatur (erant autem scenofactoria artis)* Act. 20. v. 23. habetur: *Argentum, & aurum, aut vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis, quoniam ad ea, qua mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministraverunt manus ista. Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos, ac meminisse verbi Domini Jesu, quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare, quam accipere.* His palam fit Paulum corporale opus, & non tantum spirituale, & Evangelicum exercuisse, idemque aliis commendasse. Has Scripturas dilucidat S. Augustinus laudato loco.

S. Epiphanius plura adversus hunc errorem refert *har.* 80., ex quo nonnulla transcribere juvat, utpote quæ pro evitando otiu corporalem laborem commendant -- Cum
„ non possint ex justis laboribus quotidia-
„ num habere alimentum, sed cogantur
„ propter otii egestatem mensæ divitum par-
„ ticipes fieri; quapropter præcepit Divina
„ Scripmra; ne cupias cibos divitum: hi
„ enim hærent ex vita mendaci: & rursus
„ in alio loco dicit: quod oportet tales sibi-
„ ipsis parare; si verò insatiabilior es, ne
„ concupiscas ipsorum cibos: hac enim par-
„ te gloriam repererunt pueri in Babylone,
„ qui abnegaverunt mensam Regis, & ma-
„ luerunt seminibus contenti esse, quam
„ mensâ frui; & cibis, ac pecuniis gloriæ
„ renunciaverunt: sic Moyses maluit coaffli-
„ gi cum populo Dei, quam frui thesauris
„ in Ægypto: operans autem propriis ma-
„ nibus adeptus est Prophetiam --

DICES I. impossibile erat Paulo corporali operationi ita incumbere, ut ex lucro sibi, sociisque victum acquireret; cum sollicitudinem haberet omnium Ecclesiarum; ergo fateamur oportet loqui in præcitatis textibus non quidem de corporali, sed de mystico labore.

Mira Pauli dexteritas.

Fatetur S. Augustinus se quidem nescire, quomodo Apostolus id peragere potuerit; attamen indubium est ipsum ibidem sermonem habere de vero, & proprio labore manuum: plura occurrunt in viris excellentioris notæ, quæ ferme impossibilia videri possunt. Quomodo enim tot doctrinalia volumina ediderunt insignes Episcopi, qui toti erant in ædificanda sibi concredita Ecclesia. Compertum utique est, quod divina charitas est sollicita, nec laboribus fatigatur. Illud innuit Augustinus, Paulum quandoque nonnisi die Sabbati prædicasse; eo scilicet tempore, quo in Synagogis evangelizabat Judæis; hinc legitur Act. 18. v. 4. *Et disputabat in Synagoga per omne Sabbatum, interponens nomen Domini Jesu, suadebatque Judais, & Gracis;* quare reliquum temporis in laboribus insumere poterat, atque ad plures dies sibi de victu, equidem frugali, providere; semper enim mortificationem Jesu Christi in corpore suo circumferebat; cum verò quotidie prædicationi incumbebat, ex labore manuum suarum non sustentabatur, sed ex his, quæ ei deferebant Fratres ex Macedonia, ut aperte habetur 2. ad Corinth. 11. v. 9. *Et cum essem apud vos, & egerem, nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres, qui venerunt a Macedonia,* quod apte advertit S. Augustinus, ut hinc intelligant Heterodoxi haud deserendum esse Evangelicum ministerum, ut labore manuum quis vivat, ut infra dicetur.

DICES II. Nequit Discipulus adversari dogmatibus Magistri sui; sed Christus, ipsum sequi volentes, docuit non esse victum quærendum corporali defatigatione: Joann. 6. v. 27. *Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aternam;* ergo Paulus ejusdem labii esse debet.

Verùm hujuscemodi interpretatio longe aberrat a præinrento Christi sensu: ipse enim eum alloquitur populum, quem altera die magno multiplicationis miraculo paverar. Accedebat iterum ad Christum non quidem devotione, aut signis permotus, sed ut rursum manducaret; ea propter eos admonet docendo, quod ad eum accedendum non est ob corporale commodum, sed ob spiritualem profectum. In hunc locum v. 26. habet S. Thomas ex Augustino -- Locum istorum
„ tenent, qui quærunt Jesum non propter
„ seipsum, sed ut aliqua commoda secularia
„ consequantur, sicut sunt illi, qui negotia
„ habentes, ad Prælatos, & Clericos acce-
„ dunt, non propter Christum, sed ut eo-
„ rum intercessione promoveantur apud Ma-
„ gnates; sicut sunt illi qui ad Ecclesias con-
„ fugiunt, non propter Jesum, sed quia a
„ potentioribus premuntur; sicut etiam sunt
„ illi, qui ad Sacros Ordines, ad Dominum
„ appropinquantes, non eisdem merita vir-
„ tutum, sed subsidio vitæ præsentis inqui-
„ runt, scilicet divitias, & honores, ut Greg.
„ dicit 23. Moralium. Et hoc patet; nam
„ facere signa virtutis Divinæ est, sed man-
„ ducare panem multiplicatum est tempo-
„ rale; qui ergo non veniunt ad Christum
„ propter virtutem, quam in eo vident, sed
„ propter hoc quod ex panibus manducant,
„ non Christo serviunt, sed suo ventri, ut
„ dicitur Phil. 3., & Psal. 48. Confitebitur
„ tibi, cum bene feceris ei; ad veritatem
„ eos reducit, proponendo eis spiritualem
„ cibum --

Spiritualem hunc cibum, qui alius sane non est, quam sanctitas, atque æternæ felicitatis adeptio, consequi valeat manibus laborantes, sive seculares sint, sive Monachi, si debite in mechanicis exerceantur; quod optime advertit Epiphanius *cit. har.* 80.
-- Seduxit enim quorumdam opinionem ser-
„ mo a Salvatore dictus. Operamini non ci-
„ bum, qui perit, sed qui manet in vitam
„ ater-

„ æternam: arbitrantur autem eum, qui pe-
„ rit, esse honestam operationem, cujus la- A
„ borem habemus ad justitiam, quæ sane
„ implebatur in Abraham per vitulum, &
„ in labore Viduæ per Eliam, & in opera-
„ tione ipsius Job, per filios, ac servos, &
„ jumenta, ac possessiones, & in omnibus
„ Dei servis, qui ad justitiam laborant pro-
„ priis manibus ad impertiendum etiam in-
„ digentibus --

DICES III. Servos suos Dominus jubet esse securos de cibo, & vestimento, sicut securas facit aves, & flores campi, ut constat Matth. 6. a versiculo 25. usque ad finem: *Ideo dico vobis ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini . . . . Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & Pater vester cœlestis pascit illa . . . . Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant, neque nent . . . . Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi.* B

Huic argumento, quod est fundamentum hujus erroris, Augustinus *lib. cit. cap.* 23. ingeniose respondet, Christus de volatilibus cœli dixit, quod neque in horrea congregant -- Cur ergo isti manus otiosas, & ple-
„ na repositoria volunt habere? Cur ea, quæ C
„ sumunt ex laboribus aliorum, recondunt,
„ & servant; unde quotidie proferatur? Cur
„ denique molunt, & coquunt? Hoc enim
„ aves non faciunt -- Alia addit omnino videnda. Deinde descendit explicare cap. 26. verum sensum dictorum Christi. Igitur *Nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis &c.*, ideo dictum est ne quis ideo Evangelium prædicet, ut inde habeat, quod manducet, & quod vestiatur; tunc enim serviret Deo, & Mammonæ, itidem id dictum est, ne ut ea omittantur, sed ut in illis agendis recta intentio procuretur -- Non ut ista
„ non procurent quantum necessitatis satis D
„ est, unde honeste potuerint; sed ut non
„ ista intueantur, & propter ista faciant,
„ quidquid in Evangelii præconio facere ju-
„ bentur; eam quippe intuitionem quare
„ quid fiat, oculum vocat; unde paulò su-
„ perius loquebatur, ut ad hæc descenderet,
„ & dicebat; lucerna corporis tui est oculus
„ tuus, si oculus tuus fuerit simplex totum
„ corpus tuum lucidum erit; si verò oculus
„ tuus nequam fuerit, totum corpus tene-
„ brosum erit; idest, talia erunt facta, qua-
„ lis fuerit intentio tua, cur ea facias; &
„ ad hoc enim ut veniret, supra de eleemo-
„ synis præceperat dicens: *Nolite condere vo-* E
„ *bis thesauros* -- Alia sunt in contextu Evangelico hunc esse sensum comprobantia.

De volatilibus cœli, & liliis agri ideo dictum est, ne credatur Deus servos suos in necessitatibus deserere, cujus admirabilis providentia ad hæc etsi minima extenditur; quod autem extra necessitatem velint sibi provideri eo modo quo volatilia cœli, & lilia agri, & velint otiari, est Deum tentare. Positi in necessitate, vel ad Dei obsequium indispensabiliter occupati, spem reponant in Deum, & divinum experientur subsidium. Declarat e simili Augustinus sequenti capite -- Neque enim quia dixit Deus:
„ Invoca me in die tribulationis, & eximam
„ te, & glorificabis me, propterea non de-
„ buit fugere Apostolus, & per murum in
„ sporta submitti, ut manus persequentium
„ evaderet, sed expectare potius, ut com-
„ prenderetur, & eum sicut tres pueros de
„ mediis ignibus liberaret. Aut propter hoc
„ nec Dominus dicere debuit; si vos perse-
„ cuti fuerint in una Civitate, fugite in
„ aliam, quia ipse dixit; si quid petieritis
„ in nomine meo, dabitur vobis. Sicut ergo
„ quisque persecutionem fugientibus disci-
„ pulis Christi objiceret hujusmodi quæstio-
„ nem, cur non stetissent potius, & invo-
„ cato Deo per ejus mirabilia sic eruceren-
„ tur, ut Daniel a Leonibus, & Petrus ex
„ vinculis; responderent non oportuisse
„ tentare Deum, sed tunc cum talia, si vel-
„ let, esse facturum cum ipsi quid facerent,
„ non haberent. Cum verò ei fugam in po-
„ testatem dedisset, etiamsi per illam libe-
„ rantur, non nisi ab ipso liberari; sic etiam
„ Dei servis vacantibus, & valentibus exem-
„ plo, & præcepto Apostolico manibus suis
„ victum transigere, si quis ex Evangelio
„ moverit quæstionem de volatilibus cœli,
„ quæ non seminant, neque metunt, neque
„ congregant in apothecas, & de liliis agri,
„ quia non laborant, neque nent, facile
„ respondebunt; si & nos per aliquam vel
„ infirmitatem, vel occupationem non pos-
„ simus operari, sic ille nos pascet, & ve-
„ stiet, quemadmodum aves, & lilia, quæ
„ nihil operantur hujusmodi. Cum autem
„ possumus, non debemus tentare Deum no-
„ strum, quia & hoc possumus, ejus mu-
„ nere possumus &c. --

Illud verò: *Nolite solliciti esse in crastinum* ideo dicitur, ut cogitatio nostra non figatur in hæc terrena, sed dirigatur, & firmetur in cœlestia -- Quapropter in ista mi-
„ litia nostra, nec in crastinum cogitamus,
„ quia non propter ista temporalia, quo
„ pertinet crastinus, sed propter illa sempi-
„ terna, ubi semper hodiernus est, nos illi
„ probavimus, ut ei nullis negotiis secula-
„ ribus implicati placeamus --

DICES IV. Nihil prodest servis Dei seculum reliquisse, & ad spiritualem transvolasse conversationem, si iisdem actibus, quibus in seculo occupabantur, & jam dimiserunt, debent iterum implicari.

Multum quidem prodest, quod homo Evangelicæ paupertatis consilium a Christo Domino traditum amplectatur, bona seculi tum possessa, tum quæ sperare poterat relinquendo. Perfectionem non impedit moderatus labor; hinc Apostolus mechanica exercebat, & tamen sanctissime cursum suum consummavit; qui habitum Regularem susciplunt vel divites sunt, vel pauperes, si divites, egregie faciunt, si ea abdicando, per quæ laute vivebant, humilem statum assumunt, & sibi, & aliis labore manuum victum procurant; sub quo exercitio superbiæ tumor valde contonditur, & disperditur. Si pauperes, bonum opus pariter operantur, si in spiritu humilitatis viliora opificia exercentes,

centes, communi charitati deſerviant, non ſibi lucrum acquirentes, ſed ſocietati. Turpius quidem eſt, ſi pauperes, & inferioris notæ homines in Monaſteriis ſe ſubtrahant a labora corporali, quem divites, & nobiles non refugiunt. Quod notat Aug. *lib. cit. cap.* 25. *ſub fine* -- Nequa anim propterea in mi-„ litia Chriſtiana ad pietatem divites humi-„ liantur, ut pauperes ad ſuperbiam extol-„ lantur; nullo modo enim decet, ut in ea „ vita, ubi fiunt Senatores laborioſi, fiant „ opifices otioſi: & quo veniunt relictis di-„ vitiis ſuis, qui fuerant prædiorum Domi-„ ni, ibi ſint ruſtici delicati --

DICES. Qui manibus laborant retro reſpiciunt, quia iterum exercent ſecularia; ſed mittens manum ad aratrum, & reſpicians retro, non eſt aptus Regno Dei, ut teſtatur Chriſtus; ergo Monachis non licet labor mechanicus.

Retro reſpiciunt, qui profano ſpiritu ſecularia exercent, & quæ abſque peccato fieri nequeunt, ſecus autem opera indifferentia, & quæ ſubſervire poſſunt fraternæ charitati, & exerceri queunt ſpiritu ſanctitatis. Habemus ſimile argumentum a Magno Gregorio propoſitum *hom. 24. in Evang.* loquendo de Petro, qui poſt vocationem ad Chriſti ſequelam, rediit ad piſcationem -- „ Sed ſi virtus diſcretionis inſpicitur, citius „ videtur, quis nimirum negotium, quod „ ante converſionem ſine peccato extitit, „ hoc etiam poſt converſionem repetere cul-„ pa non fuit; nam piſcatorem Petrum, Mat-„ thæum verò teloneariurn ſcimus, & poſt „ converſionem ſuam ad piſcationem Petrus „ rediit, Matthæus verò ad telonei negotium „ non reſedit, quia aliud eſt victum per pi-„ ſcationem quærere, aliud autem telonei „ lucris pecunias augere: ſunt enim pleraque „ que negotia, quæ ſine peccatis exhiberi „ aut via, aut nullatenus poſſunt. Quæ ergo „ ad peccatum implicant, ad hæc neceſſe „ eſt, ut poſt converſionem animus non re-„ currat --

Ex his dictis facile quiſque intelliget Monachis non fore illicitum manuum labore victum ſibi, & confratribus procurare, nec hujuſmodi opus impedire aſſecutionem Religioſæ perfectionis, quoties aſſumitur ſub regula prudentiæ, in cujus confirmationem plura adhuc poſſent adduci, ſed non vacat ulterius immorari, cum adverſus veritatem hanc via quidquam urgeant Hæretici, & toti ſint in oppoſitum errorem propugnandum, videlicet teneri Regulares ad laborem manuum ſub præcepto.

Patronus hujus doctrinæ aſſeritur Guillelmus da Sancto Amore, a quo Amotæi ejus diſcipuli appellati ſunt, per quos traductus eſt error uſque ad Wiclefiſtas, per hos ampliores radices jecit. Contendunt enim iſti, quotquot ſunt Regulares ſub interminatione Divini Judicii obligatos eſſe ad quærendum victum labore manuum. Accipe verba, quibus id refert noſter Thomas Waldenſis *tom. 1. Doctrinalis fidei lib. 4. art. 2. cap. 22.* -- „ Tenet enim hæreſis iſta, quod omnis Re-„ ligioſus tenetur vivere de labore manuum „ de neceſſitate ſalutis, & nullum ab hac „ regula excipiunt Wiclefiſtæ, qui Clauſtri „ metas continuare proponit. Amotæi verò „ nullum excipiunt, niſi cujus miniſterium „ ſorte ſufficienti præſidio vitæ ſuffultum „ eſt -- Huic errori ſuppetias fert Calvinus *lib. 4. Inſt. cap.* 13. §. 10. Item Lutherus apud De Caſtro *libro de Hæreſibus verbo Labor*, ſed paulò modeſtius, quatenus excipit Prædicatores verbi Dei, ceteros autem omnes ad laborandum cogit. Hujuſce erroneæ opinionis fautores recenſet S. Thomas *Opuſ.* 19. *contra impugnantes Religionem cap.* 5. Hinc agendo ibidem de Patronis doctrinæ iſtius pravum ipſorum finem detegit: intendunt ſiquidem divertere, atque impedire, ne Religioſi ſtudiis vacent, quibus ſe habiles reddant ad divinæ prædicationis miniſterium, ut hinc, ſublato verbo Dei ex ore Religioſorum, qui in proximorum ſalutem ferveſcere ſolent, plebs in pejora ruat, atque in his computreſcat.

§. VII.

STATUITUR CATHOLICA VERITAS.

Dicendum Monachos non teneri ad laborem manuum, nec eos in ſtatu damnationis ſure, qui mechanice non operantur. Concluſio indefinita eſt, ſicut indefinite oppoſitum propugnabat Wiclefus *art.* 24. videlicet -- Fratres tenentur per labo-„ res manuum victum quærere, & non per „ mendicitatem -- Conſtantienſe Concilium ſequenti cenſura hanc notavit propoſitionem -- Prima pars eſt ſcandaloſa, & præſumptuo-„ ſe aſſerta pro quanto ſic generaliter, & „ indiſtincte loquitur, ſecunda erronea pro „ quanto aſſerit mendicitatem fratribus non „ licere --

249 PROB. deinde I. Qui verbo Dei incumbunt, atque altari adminiſtrant, abſque manuum labore poſſunt ex alienis, ex bonis ſcilicet fidelium, vivere, dicente Paulo 1. ad Corinth. 9. v. 13., & ſeq. *Qui altari deſerviunt, cum altari participant. Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivere*; atqui Regularium pleríque verbo Dei incumbunt, atque altari adminiſtrant; hinc abſque mechanico labore a Fidelibus victum recipere poſſunt. De hac poteſtate ſcribit Auguſtinus *lib. de Opere Monachorum cap.* 21. -- Si enim Evangeliſtæ „ ſunt, fateor, habent; ſi miniſtri altaris, „ diſpenſatores Sacramentorum, bene ſibi „ iſtam non arrogant, ſed plane vendicant „ poteſtatem -- Hujuſce rationem reddit de Serm. Domini in Monte, ut refertur a Waldenſi loco ſuperius laudato *cap.* 24. -- Sicut „ autem omnes militantes accipiunt annonam, & ſtipendium, ſic omnes evange-„ lizantes accipiunt victum, & tegumen-„ tum --

Incumbentes verbo Dei nõ tenentur laborare.

DICES. Scriptura de his ſermonem habet, quibus divino jure convenit verbo Dei incumbere; loquitur namque de ſtipendio ex juſtitia debito; ſed Monachi nequaquam verbo Dei incumbunt ex jure divino, ſed

voluntarie; ergo ipsis ob Evangelicam prædicationem subsidium non debetur, adeoque non eis rationabile suppetit momentum, unde a mechanico labore eximantur.

Falsitas hujusce instantiæ pluribus ostenditur I. Qui jure divino tenentur verbo Dei incumbere, sunt Prælati successores Apostolorum; sed præter istos alii adinveniuntur, quibus fas est juxta Evangelicam doctrinam vivere ex prædicationis fructo, ut patet Luc. 10., ubi Christus septuaginta Discipulis, quos Apostolorum coadjutores deputaverat, dixit, ut in eadem domo, cui evangelizabant, manentes ederent, quæ ipsis apponerentur; ergo cum Regulares septuaginta Discipulis suffecti fuerint, sintque Episcoporum Coadjutores, jam plane fit, illis evangelizantibus licitum fore stipendium recipere ex fructu Evangelii, & administrationis Sacramentorum.

Regulares discipulis Christi succedunt.

II. Affirmat Apostolus non tantum ipsum, & Barnabam, sicut & ceteros Apostolos potestatem habere victum accipiendi ex prædicationis ministerio, sed etiam alios Evangelizantes; unde sic argumentatur 1. ad Corinth. 9. v. 12. *Si alii potestatis vestræ participes sunt, quare non potius nos?* Hoc pro re nata intellexit Augustinus *de opere Monachorum cap.* 8. -- Cujus potestatis participes „ etiam erant aliqui alii, qui non eis primò „ Evangelium annunciaverunt, sed ad eorum Ecclesiam idipsum prædicantes postea „ venerant; ideo cum dixisset: si nos vobis „ spiritualia seminamus, magnum est, si „ carnalia vestra metamus? subjecit: si alii „ potestatis vestræ participant, cur non magis nos? --

Omnes Evangelizantes vivere possunt ex prædicatione.

III. Paulus eo loci contendit ministris licere ex Evangelio vivere, adoptata paritate laborantium in vinea, & pascentium gregem, atqui his non tantum stipendia dantur, debenturque, qui a Domino vineæ vocati laborant, sed & illis, qui se ultro offerunt, atque ad laborem accipiuntur; ergo cum Religiosi assumpti sint ad laborandum in vinea Domini, quatenus Ecclesia Regularia instituta approbavit, vitam activam in populorum salutem profitentia, palam fit posse licite ex Evangelico ministerio subsidia recipere.

Vivere debent de grege, qui pascunt gregem.

IV. S. Augustinus, cujus verba ex *cap.* 21. dedimus superiùs, dubio procul sermonem habet de Monachis, atque pro eis loquitur, Pauli sensa accommodando: *Si Evangelistæ sunt &c.* ergo aliena est a sententia Augustini illa limitatio ad solos Prælatos, atque Ministros divinæ institutionis: ea propter sicut non dantur tantummodo Judices ordinarii, sed iidem delegati, quibus sua debentur stipendia, ita non est abs re adinveniri tum ordinarii, tum delegati juris Evangelicos Ministros, quibus stipendia conveniant. Porro Regulares Evangelicis Ministris accensentur, quippe qui approbati sunt ab Ecclesia, quos indubie tanquam delegatos verbi Dei annunciatores ipsa admittere potuit sive ob multitudinem fidelium, infideliumque, qui instrui debent, sive ad meliorem, abundantioremve populorum instructionem, quibus non sufficiunt Episcopi, & Parochi.

Regulares ministri Evangelici.

250 PROB. II. Ecclesia in Scripturis sacris analogica proportione humanæ Reipublicæ assimilatur; sed qui in humana Republica utiliter communi bono incumbunt, necessaria victui recipiunt, dicente Apostolo ad Rom. 13. v. 6. *Ideo & tributa præstatis, ministri enim Dei sunt*, & 1. ad Corinth. 9. v. 7. *Quis militat suis stipendiis unquam?* ergo & illi, qui in spiritualibus communi utilitati deserviunt, subsidia vitæ recipere possunt; & quidem jure majori, cum spiritale incrementum longe majus sit temporali; sed Regulares Ordines in spiritualibus communi fidelium bono præsto sunt, sive concionando, sive Sacramenta administrando, sive ob populorum felicitatem Deum exorando. *Arma militiæ nostræ spiritualia sunt*, dicebat Apostolus. Unde alii Deo militant in bonum publicum orationibus, alii sacrificiis, jejuniis, flagellationibus, alii Scripturarum meditationibus, quibus errores evellantur, foveanturque virtutes, & hujusmodi; ergo.

Ecclesia assimilatur Reipublicæ.

DICES. Analogica proportio in eo considerari debet, quod sicut qui in terrena Republica laborant, corporalia metunt, ita qui in Ecclesia pro ejusdem spiritali bono insudant, spiritualia subsidia recipiant.

Ceterum instantia non urget; siquidem Apostolus de corporali subsidio loquens habet 1. ad Corinth. 9. v. 13. *Nescitis quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt*, atqui in sacrario operantur spiritalia Regulares, sacra nempe munia exercendo; ergo de bonis fidelium sustentari debent; & meritò quidem; etenim suadente Apostolo: alter alterius onera portare debemus. Regulares orando, Sacramenta ministrando onera portant fidelium, proportione quadam Christum imitantes, qui peccata nostra tulit, & languores nostros ipse portavit: portent ergo oportet seculares onus suum, bona corporis sacris Ministris subministrando, mutuum charitatis officium exercentes.

Regulares inter, & Seculares quæ charitatis officia.

251 PROB. III. Christus contemplationis otium actioni, atque mechanico exercitio præferendum esse aperte docuit Luc. 10. v. 40., & seqq. *Martha autem satagebat circa frequens ministerium, quæ stetit, & ait: Domine non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? Dic ergo illi, ut me adjuvet. Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima: porro unum est necessarium: Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.* His non reprobat Christus charitatis officia erga hospites, sed præferendam docet contemplationem, quæ neutiquam deserenda est ob servile opus: hinc S. Gregorius *lib.* 5. *Moral. cap.* 22. ad textum Job. 4. *Quando solet sopor occupare homines*, explicatâ contemplationis naturâ subdit -- Neque enim ad contemplandum interna perducitur, nisi ab iis, „ quæ exterius implicant, studiose subtrahatur. Hinc est enim, quod per semetipsum „ veritas dicit. Nemo potest duobus Dominis servire: hinc Paulus ait: nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, „ ut ei placeat, cui se probavit: hinc etiam „ per Prophetam Dominus admonet dicens: „ vacate, & videte, quoniam ego sum „ Deus -- Ex his compertum quisque habere

Qui vacant contemplationi a mechanicis excusantur.

bere potest contemplationis otium a corpo-
A
rali labore excusare. Porro plerique Regularium Ordines ex instituto contemplationi vacare debent; hos inter habentur Carmelitæ, in quorum Regula ab Innocentio IV. rursus confirmata Lugduni an. 1248. anno V. Pontificatus Kal. Septembris legitur *n.* 4. -- „ Maneant singuli in cellulis suis, vel juxta „ eas, die, ac nocte in lege Domini me„ditantes, & in orationibus vigilantes, nisi „ aliis justis occasionibus occupentur -- Prædicti itaque Regulares a mechanicis juste exempti esse possunt. Audiamus D. Bernardum hac super re in Apologia ad Guillelmum Abbatem cap. quod incipit: *Unde nunc mibi*
B
-- Jam verò de labore manuum quid gloria„mini, cum & Martha laborans increpata, „ & Maria quiescens laudata sit, & Paulus „ aperte dicat: labor corporis ad modicum „ valet, pietas autem ad omnia? Optimus „ labor, de quo Propheta dicebat; laboravi „ in gemitu meo; Et de quo alibi: me„mor fui Dei, & delectatus sum, & exer„citatus sum. At ne corporale intelligas „ exercitium; & defecit, inquit, spiritus „ meus. Ubi autem non corpus, sed spiri„tus fatigatur, spiritualis proculdubio labor „ intelligitur. Quid ergo inquis? siccine „ illa spiritualia persuades, ut etiam hæc, „ quæ ex regula habemus corporalia dam-
C
„nes? Nequaquam, sed illa oportet agere, „ & illa non omittere. Alioquin cum aut „ ista omitti necesse est, aut illa, ista potius „ omittenda, quam illa; quantò enim spi„ritus corpore melior est, tantò spiritualis, „ quam corporalis exercitatio fructuosior -- Videndus etiam ad ea verba Cantic. 2. *Adjuro vos, Filiæ Jerusalem, per capreas, cervosque &c.*

Et Glossa ad illa verba Matthæi 6. *Respicite volatilia cæli* apte dicit -- Sancti me„ritò avibus comparantur, qui cælum pe„tunt, & quidem remoti jam sunt a mun-
D
„do, ut jam in terris nihil agant, nihil la„borent, sed sola contemplatione jam in „ cælo degunt, de quibus dicitur: qui sunt „ hi, qui ut nubes volant? -- Quare sicut admirabili providentia non seminantibus avibus Deus alimenta præstat, ita viris contemplativis succurrit; unde hi licite a labore manuum eximuntur. Quæ diximus abunde sufficerent ad catholicam veritatem elucidandam; juvat tamen aliqua ex S. Thoma *Opusc. 19. cap* 5. transcribere, quorum plura superius dedimus -- Sic ergo patet, quod „ Religiosi, & Seculares, qui & sine furto, „ & sine concupiscentia alienarum rerum,

S. Thomas Ordinum Regularium propugnator.

E
„ ac sine turpi cura victum habere possunt „ undecumque, ex præcepto Apostoli labo„rare non tenentur. Similiter nec ex præ„cepto Augustini in lib. de Opere Mona„chorum, cum non inducat nisi ad obser„vanda præcepta Apostolica, sicut patet in„spicienti diligenter verba ejus; ergo non „ tenentur Religiosi manibus laborare, nisi „ in casu. Item illi, qui habent aliàs unde „ vivant, quam de labore manuum, non „ tenentur manibus operari: alioquin omnes „ divites & omnes Clerici, & Laici, qui „ non laborant, essent in statu damnationis,

„ quod est absurdum. Sed aliqui Religiosi „ sunt, qui habent, unde aliàs vivant, „ quam de labore manuum, quia habent „ possessiones, quæ ad eorum vitam susten„tandam a fidelibus collatæ sunt: vel ha„bent ministerium prædicationis sibi com„missum, de quo vivere possunt. 1. ad Co„rinth. 9. Dominus ordinavit his, qui Evan„gelium annunciant, de Evangelio vivere; „ Glossa; sic Dominus rationabiliter dispo„suit de prædicatoribus, ut expeditiores sint „ ad prædicandum verbum Dei: unde non „ potest dici, quod hoc intelligendum sit „ solùm de Prælatis, quibus ex auctoritate „ ordinaria prædicare incumbit, quia tam „ ipsos, quam alios quoscunque, qui ex eo„rum commissione prædicant, oportet ex„peditos esse ad prædicandum verbum Dei, „ inter quos possunt esse Religiosi, sicut su„pra probatum est. Similiter aliqui Reli„giosi sunt, qui Ecclesiæ deserviunt in di„vino officio, & de hoc etiam licite vivere „ possunt; unde dicitur 1. ad Corinth. 9. „ Qui altari deserviunt, cum altari partici„pant. Et de his duobus dicit Augustinus „ in lib. de Opere Monachorum de Religio„sis loquens: si Evangelistæ sunt, fateor, „ habent, scilicet, potestatem de sumptibus „ fidelium vivendi. Si ministri altaris, bene „ sibi istam non arrogant, sed plane vendi„cant potestatem. Similiter sunt aliqui Re„ligiosi, qui Sacræ Scripturæ vacant, & de „ hoc etiam licite vivere possunt. Unde di„cit Hieronymus in Epist. contra Vigilan„tium: hæc in Judæa usque modo perseve„rat consuetudo, non solum apud nos, sed „ etiam apud Judæos, ut qui in lege Domi„ni meditantur die, ac nocte, & partem „ non habent in terra, nisi solum Deum, „ Synagogarum, & totius Orbis foveantur „ ministeriis; ergo patet quod non omnes „ Religiosi tenentur manibus laborare. Item „ utilitas spiritualis præfertur utilitati tem„porali: sed qui serviunt utilitati communi „ ad pacem temporalem conservandam, li„cite accipiunt, unde vivunt, unde dicitur „ Rom. 13. Ideo & tributa præstatis: mini„stri enim Dei sunt in hoc ipsum servien„tes. Glossa, dum pugnant pro patria; „ ergo multò fortius, qui in spiritualibus „ communi utilitati deserviunt, vel prædi„cando, vel Sacræ Scripturæ insistendo, vel „ Ecclesiæ deserviendo, in qua fiunt oratio„nes pro salute totius Ecclesiæ, possunt li„cite accipere a fidelibus, unde sustenten„tur: non ergo tenentur manibus laborare,

„ Item sicut dicit Augustinus lib. de „ Opere Monachorum Apostolus manibus „ operabatur, ubi Judæis solo die Sabbati „ prædicare consueverat, habens reliquum „ tempus liberum ad manibus laborandum, „ sicut faciebat, cum esset Corinthi. Sed „ quando erant Athenis, ubi poterat quo„tidie prædicare, manibus non operabatur, „ sed vivebat de his, quæ detulerant sibi „ fratres de Macedonia venientes. Ex quo „ patet quod officium prædicationis non est „ propter laborem manuum dimittendum; „ ergo illi, qui possunt prædicationi insiste„re, & aliis, quæ ad salutem animarum

 „ spe-

„ spectant, sive authoritate ordinaria hoc „ agant, sive ex commissione alterius, de- „ bent omnino a labore manuum abstinere. „ Item opera misericordiæ præferuntur cor- „ poralibus exercitiis. 1. ad Timoh. 4. Cor- „ poralia quidem exercitatio ad modicum „ utilis est, pietas autem ad omnia valet: „ sed opera pietatis sunt intermittenda, ut „ vacetur prædicationi: Act. 6. Non est „ æquum nos derelinquere verbum Dei, & „ ministrare mensis. Luc. 9. Sine, ut mor- „ tui sepeliant mortuos suos, tu autem va- „ de, & annuncia Regnum Dei. Glossa. „ Dominus docet bona minora pro utilitate „ majorum esse prætermittenda. Majus est „ enim animas mortuorum prædicando su- „ scitare; quam corpus mortui terrâ abscon- „ dere: ergo & illi, qui licite prædicare „ possunt qualitercunque, debent laborem „ manuum propter prædicationem intermit- „ tere. Item non est possibile studio Sacræ „ Scripturæ continuò insistere, & de labore „ manuum victum quærere, sed sicut Gre- „ gorius in Pastorali dicit, exponens illud „ quod Exodi 25. dicitur. Vectes semper „ erunt in circulis. Nimirum necesse est, „ inquit, ut qui ad officium prædicationis „ excubant, a sacræ lectionis studio non re- „ cedant, ut scilicet, semper sint parati ad „ prædicandum, & si non semper prædicent, „ ut patet per ea, quæ ibi subduntur; ergo „ illi, qui ad prædicandum deputati sunt, „ sive ex propria authoritate, sicut Prælati, „ sive ex Prælatorum commissione, debent a „ labore manuum cessare, ut studio vacent. „ Item quod Religiosi possint, labore ma- „ nuum dimisso, studio Sacræ Scripturæ ab- „ sque reprehensione vacare, patet per id „ quod dicit Hieronymus in Prologo super „ Job. Si aut fiscellam junco texerem, aut „ palmarum folia complicarem, ut in sudore „ vultus mei comederem panem, & ventris „ opus sollicita mente pertractarem, nullus „ morderet, nemo reprehenderet: nunc an- „ tem, quia juxta sententiam Salvatoris, volo „ operari cibum, qui non perit, & anti- „ quam divinorum voluminum viam senti- „ bus, virgultisque purgare, error mihi ge- „ minus injungitur. Et infra. Quapropter, „ o fratres dilectissimi, pro flabello, cala- „ this, sportellisque munusculis Monacho- „ rum spiritalia hæc, & mansura dona su- „ scipite; ergo patet, quod Beatus Hiero- „ nymus, qui erat Monachus, loco laboris „ manualis, studium Sacræ Scripturæ assum- „ pserat, de quo tamen ab invidis reprehen- „ debatur; ergo & aliis Religiosis hoc ipsum „ licet, quantumcunque murmurent Detra- „ ctores. Item Augustinus in lib. de Opere „ Monachorum. Qui tellta, vel distributa „ sive amplâ, sive qualicunque opulentiâ in- „ ter pauperes Christi pia, & salubri humi- „ litate numerari voluerint, si corpore ita „ valent, & Ecclesiasticis occupationibus va- „ cant, si & ipsi manibus operentur, ut pi- „ gris auferant excusationem, multò mise- „ ricordiùs agunt, quam cum omnia sua „ indigentibus diviserunt: ex quo patet, „ quod tam illos qui corpore non valent, „ quam illos qui Ecclesiasticis operibus im- „ plicantur, non vult manibus laborare: sed „ inter Ecclesiasticas occupationes prædica- „ tio est utilior, & dignior. 1. ad Timoth. 5. „ Qui bene præsunt Presbyteri, duplici ho- „ nore digni habeantur, maxime qui labo- „ rant in verbo, & doctrina; ergo illi, qui „ in prædicatione occupantur, non debent „ manibus laborare -- Hæc, pluraque alia habet Angelicus, sicut & S. Bonaventura in Apologia pro eadem re exarata.

§. VIII.

ACATHOLICORUM ARGUMENTIS FIT SATIS.

252 OBJIC. I. Ad præceptorum obser- vantiam perinde Monachi tenentur, ac Seculares, sed 1. ad Thessalonic. 4. v. 11. legere est præceptum laborandi manibus: *Operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis*; & Gen. 3. Protoparenti dictum est: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*: porro Regulares nequaquam præstantioris conditionis sunt ad Protoparentem, unde sine manuum labore victum transigere queant; ergo.

RESP. Si Pauli contextum perpendamus, plane compertum fiet eo loci non universale, absolutumque præceptum promulgasse, sed conditionatum, ad scandalum nempe vitandum, ut indubie manifestat causalis: *Et ut honeste ambuletis, ad eos qui foris sunt, & nullius aliquid desideretis*. Quidam enim cum opprobrio Christiani nominis eleemosynas minus caute, & honeste a Gentibus petebant, quod Hieronymus in hunc locum satis innuit -- Quidam inquiete per „ diversorum discurrebant domos, aliqua „ etiam ad Religionis opprobrium postulan- „ tes ab Infidelibus. Quamquam ad eos in „ secunda plenius exequitur, unde magis „ vult eos vel proprii negotii cura, vel la- „ bore manuum occupari, quam otiosuatis „ detrimentum, & inquietudinis peccatum „ habere -- Intendit itidem Apostolus alienarum rerum cupiditatem e fidelium cordibus evellere, ut apparet ex textu. Videatur S. Thomas in hunc locum.

Ceterum hujusmodi solutio; quæ textui mire congruit, nullimode Amoræis favet adversus Monachos, qui absque manuum labore victitant, sed absque scandalo, & absque alienarum rerum cupiditate. Si tamen ultro datemus in utroque textu haberi præceptum absolutum, & generale, seu veriùs explicari præceptum naturalia ordinis, quo homo adstringitur ad victum sibi procurandum; cum hominem discriminaverit Deus a ceteris animantibus, rationem illi largiendo, manusque, quibus sibi bene consulere posset, præceptum hocce non jam singulos, sed communitatem afficeret. Cum verò præceptum hujusmodi sit, singuli ad illud non tenentur, siquidem apud communitatem non unum est omnium munus, sicut corporis membra non eundem actum habent, licet membra ad invicem sunt sollicita, ut docet Apo-

Præceptum de victu sibi procurando non esse pro singulis.

Apostolus; ea quo colligirur eos, qui aliunde victum babent, a mechanicis vacare posse; cumqne unum membrum mystici corporis Ecclesiæ sit pro alio sollicituin in spiritualibus, optime potest participare de fructu corporalis sollicitudinis alterius membri Ecclesiæ.

DICES. Quæ Paulus in laudata Epistola præcepir, concinunt iis, quæ in secunda tradit cap. 3. *Qui non vult operari, non manducet*; sed his aperte Religiosos alloquitur: nam Glossa ibi dicit -- Vult servos Dei „ corporaliter operari, nnde vivant -- Porro nomine servorum Dei potissimum veniunt Religiosi.

Deficit quoad omnia instantia. Deficir in eo, quod asserit Paulum determinate alloqui Religiosos; nam Panlus sermonem habet ad Thessalonicenses, & in ipsis ad reliquos fideles, quos juxta consuetum loquendi modum fratres nuncupat. Deficit etiam in eo quod vult omnes Religiosos comprebendi, cum ad eos solummodo, qui inquiete ambulant, & curiose cursistantes otiantur, sermonem dirigat: hoc manifestum fit ea v. 11. *Audivimus enim inter vos quosdam ambulantes inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes, iis autem qui ejusmodi sunt, denunciamus, & obsecramus in Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes panem suum manducent*. Deficit demum dum supponit Glossam de omnibus Dei servis sermonem instituere, cum tantummodo de quibusdam, qui aliunde honeste occupari non erant, aut decepti credentes Monachis haud licere laborare, sed divinæ providentiæ sese committere debere.

253 OBJIC. II. Perfectis viris apprime congruit pauperibus subsidia præstare; sed ut quis habeat, nnde egentem sublevet, præcipit Paolus ad Ephes. 4. v. 28. manibus operari: *Labores operando manibus suis, quod bonum est, ut habeas, unde tribuat necessitatem patienti*; ergo Religiosi ad laborem tenentur. Addas, quod super illud Lucæ 12. v. 33. *Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam* vult Glossa, quod omnia vendantur pro Domino, ut inde manibus laboretur sive pro victu, sive pro elargiendis eleemosynis.

RESP. Ad plora corporalem laborem ordinari nos docet Scriptura. Deservit ad congruam vitæ sustentationem juxta illud Psal. 127. v. 2. *Labores manuum tuarum, quia manducabis*, & ob hoc ad laborem tenentur, quotquot aliàs non habent, unde vivant; ordinatur ad evitandum otium, Eccli. 33. v. 28. *Mitte illum*, idest servum, *in operationem, ne vacet. Multam enim malitiam docuit otiositas*; si hoc spectetur, laborare debet, quicunque aliter repellere non valet otium: unusquisque enim conari debet, ut gravissima evitet mala, quæ ab otiositate dimanant. Ceterum corporalis exercitatio non id unum est, per quod otium fugiamus. Exercitia per horas distributa abunde inter claustra impediunt, ne quis otiari possit, si suo fungi munere velit. Carnem itidem restænat labor 2. ad Corinth. 6. v. 6. *In laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate*; non est tamen defatigatio corporis medium prorsus necessarium ad carnis insultus cobibendos. Jejunia, vigiliæ, flagellationes, cilicia, silentium, jugis meditatio, aliaque hujusmodi felicius carnem edomant. Labor furta præcavet, ad Ephes. 4. v. 28. *Qui furabatur, jam non furetur, magis autem laboret, operando manibus suis*. Equidem ad evitandam rei alienæ subreptionem ad unum omnes laborare tenentur, si aliud non suppetat medium. Verùmenimverò sicut quamplures Seculares, qui corporaliter non laborant, nequaqoam furantur, poterunt similiter hoc crimen effugere Regulares, etsi manibus non laborent. Est denique ordinatus labor ad eleemosynas elargiendas pauperibus. Act. 20. v. 35. *Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos*. Ob hoc obligatur quilibet ad laborem, quoties præceptum eleemosynæ urget; hoc porro rarò occurrit, & rariùs ut hic, vel ille ita obligetur, ut ad laborandum adstringatur. Relata igitur loca in objectione vel simplex involvunt consilium, & jam obligationem non important, vel continent præceptum conditionatum, & tunc accedente conditione urget: quare absoluta non adest necessitas laborandi, ut intendebant Amoræi, & Wiclefistæ.

Corporalis labor ad plura ordinari potest.

DICES. Præcipua exercitia, quibus vacant Religiosi, sunt Oratio, Psalmodia, Scripturarum lectio, prædicatio verbi Dei, & ratione horum excusari dicuntur a labore manuum; sed Augustinus *lib. de Opere Monachorum cap.* 17. aperte fatetur hæc nequaquam excusare, quod singulariter probat; nam de oratione narat, quod sicut ipsa non excusat a comestione, atque a præparatione ciborum, ita nec a labore, quam rationem singulis capitibus aptat, adjiciens omnia posse commode distribui per discreta intervalla; subdit tamen specialiter de oratione -- Citius exauditur obedientis una oratio, „ quam decem millia contemptoris... Can„ tica cantare divina etiam manibus labo„ rantes facile possunt -- quod ostendit exemplo Secularium opificum cantantium suas cantiones, cantilenas, & carmina, addens de lectione -- Quod autem se dicunt „ lectioni vacare, nonne illic inveniunt, „ quod præcipit Apostolus? Quæ est ergo „ ista perversitas, lectioni nolle obtempera„ re, dum vult ei vacare? -- De prædicatione subjungit, quod non omnes possunt, & unus pro pluribus satis est, quod si omnes valent, vicissitudo fieri debet, ut modo unus, modo alius Dei verbum annunciet. Hinc palam fit Augustinum stare pro Amoræis, & Wiclefistis.

RESP. Novi argumentum hocce fore Adversantium Achillem, verùm non habent, unde ea Augustini triumphum canant. Vidimus namque Sanctum Doctorem in eodem capite plures a labore eacipere. Possemus utique uno verbo obstruere ora loquentium inique, dicendo Sanctum Augustinum ad Monachos sermonem habere, qui ex instituto tenebantur laborare, & refellit momenta, quibus nonnulli sese ab onere susceptæ legis per professionem subtrahentes ignaviam suam excusare sueverant. Illud tamen indubium est

est Augustinum consone ioqui ad præintentum finem in exarando illo libro, ut ex ejusdem Initio abunde constar. Pro iilis siquidem tractatum edidit, seu adversus iilos, qui contendebant Monachis non iicere mechanice operari, quatenus unice Divinæ Providentiæ sese commendare debent, Christi verba adoptantes Matth. 6. *Nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus &c. Respicite volatilia cæli &c.*, atque Apostoli sensa explicantes de spirituali labore, oratione nempe, Psalmodia, iectione, & hujusmodi; ea propter Augustinus in eo totus eit, ut Monachis palam faciat haud illicitum esse laborare; declarat Paulum de corporali labore sermonem instituisse, & legitimum exponit sensum verborum Domini, innuens qualiter unà cum iilis exercitiis labor compati possit, quæ talia non sunt, ut mechanicis officiat. Attamen præstat audire S. Thomam laudato Opusculo, qui apprime mentem Augustini novit -- Dicendum quod spiritualibus

Spiritualibus dupliciter quis vacare potest.

„ operibus, quæ objectio tangit, potest quis
„ vacare dupliciter, scilicet, quasi inser-
„ viens utilitati communi, & quasi insistens
„ utilitati privatæ, quod patet per singula.
„ Potest enim aliquis orationibus, & Psal-
„ mis vacare, divinum officium in Ecclesia
„ celebrando, quod est quoddam opus pu-
„ blicum ad Ecclesiæ ædificationem ordina-
„ tum, & potest etiam prædictis aliquis va-
„ care per modum privatæ orationis, quod
„ interdum etiam laici faciunt, & sic de
„ aliis loquitur Augustinus, non autem pri-
„ mo modo, quod patet ex hoc quod dicit,
„ quod cantica divina decantare manibus
„ operantes possunt, exemplo opificum, qui
„ fabulis corda, & linguas donant, cum
„ tamen manibus ab opere non recedant,
„ quod non sineretur in iliis, qui debent in
„ Ecclesia horas Canonicas celebrare. Simi-
„ liter iectioni aliquis vacat quasi operi pu-
„ blico in scholis docendo, vel etiam addi-
„ scendo, ut Magistri, & Scholares faciunt
„ Religiosi, vel Seculares, sed quasi operi
„ privato, qui sibi ipsis ad consolationem
„ suam Scripturas perlegunt, sicut Monachi
„ In claustris faciunt, & sic loquitur Augu-
„ stinus: unde non dicit, qui dicunt se va-
„ care doctrinæ, vel instructioni, sed dicit,
„ quod dicunt se vacare lectioni. Similiter
„ verbo Dei aliquis insistit quasi operi publi-
„ co publice populis prædicando, sed tan-
„ quam privato operi insistit verbo Dei, qui
„ alicui in communi iocutione verba ædifi-
„ catoria loquitur, sicut Monachi in deserto
„ fratribus ad se venientibus multa dicebant
„ ad ædificationem ipsorum. Et sic ioquitur
„ Augustinus, quod patet ex hoc quod di-
„ cit. Nunquid omnes in Monasterio pos-
„ sunt venientibus ad se fratribus divinas ex-
„ ponere iectiones? & ideo etiam non di-
„ cit, si prædicatio sit eroganda, sed si ser-
„ mo erogandus est, quia ut dicit Glossa
„ 1. Corinth. 2. Sermo est, qui privatim
„ fit, prædicatio autem quæ fit in communi.
„ Illi ergo, qui prædictis spiritualibus ope-
„ ribus, quasi operibus publicis vacant, suo
„ labore legitime victum acquirunt a fideli-
„ bus accipiendo, utilitati communi inser-
„ vientes. Qui autem prædictis operibus
„ quasi privatis vacant, a labore manuum
„ abstinentes, quandoque quidem sunt trans-
„ gressores præcepti Apostolici, quando sci-
„ licet sunt de illis, quibus denuntiat Apo-
„ stolus, ut cum silentio operantes suum pa-
„ nem manducent, ut dictum est. De his er-
„ go loquitur Augustinus, ut patet ex hoc,
„ quod dicit. Cur & non præceptis Aposto-
„ licis observandis aliquas partes temporum
„ deputamus? Et etiam ex hoc quod dicit.
„ Citius exauditur una obedientis oratio,
„ quam decem millia contemptoris. Et ex
„ hoc quod dicit. Quæ est ista perversitas,
„ lectioni nolle obtemperare? Ex quibus
„ omnibus patet, quod loquitur de vacan-
„ tibus spiritualibus operibus, qui præce-
„ ptum Apostolicum transgrediuntur. Nec
„ transgrediuntur, nisi qui ad observandum
„ obligantur, de quibus prius dictum est.
„ Quandoque etiam vacantes prædictis, ut
„ etiam privatis operibus, Apostoli præce-
„ ptum non transgrediuntur manibus non
„ operantes, quia non laboriosam vitam ex
„ pigritia fugientes, vacui & otiosi volunt
„ pasci, sed abundantia divini amoris ab
„ omni exteriori opere retrahuntur, ut con-
„ templationi vacent, ut per authoritates
„ superinductas probatum est -- Igitur si spiritualia exercitia, quæ ad privatam utilitatem destinantur, continua sint, & aliàs non adsit peculiare statutum laborandi, jure merito a labore eximuntur Monachi.

254 OBJIC. III. Religiosi potiori jure imitari debent Apostolicam vitam; atqui Apostoli manibus laborabant 1. ad Corinth. 4. *Laboramus operantes manibus nostris*; ergo.

RESP. Apostoli quandoque ex necessitate laborabant, tunc temporis videlicet, cum nemo ad victum necessaria suppeditabat, ut notat Glossa in laudatum Pauli textum; quandoque ex supererogatione operabantur, ut clarissime evincitur ex eodem Apostolo 1. ad Corinth. 9. Sæpe numero a mechanicis abstinuerunt, ut cum Paulus Athenis commorabatur, vivens ex his, quæ ex Macedonia mittebantur. Religiosi itaque ad imitandos Apostolos quoad laborem manuum tenentur, quoties urget necessitas, quoties peculiare viget institutum obligans ad hujusmodi supererogationis opus, secus si nulla adsit lex: non enim adstringuntur Monachi ad omnia consilia, & ad omnia supererogationis opera, quæ Apostoli adoptaverunt.

Religiosi quando Apostolos imitari tenentur.

DICES. Paulus 1. ad Corinth. 6. nos hortatur, ne in vacuum gratiam Dei recipiamus; sed Fratres in vacuum gratiam Dei recipiunt, quando laborandi opportunitatem habentes otiantur; ergo.

RESP. Illi in vacuum Dei gratiam recipiunt, qui nec mechanice, nec spiritualiter exercentur, sed desides in Monasterio delicate vitam peragunt, & hi potissimum, qui e rusticana vita, aut ex servili conditione venerunt ad Monasteria, quique in seculo ex plebejo opificio, ac labore misere victitabant, inter claustra operari refugiunt, de quibus videndus Augustinus laudato libro *de Opere Monachorum cap. 21., & 22.*

Qui spiritualiter operantur, divinæ gratiæ non sunt injurii.

RE-

REPLICABIS. Monastica disciplina, quæ impræsentiarum viget, ab Ecclesia approbatur, prout est ab antiqua primorum Seculorum exemplata; sed primis rei Christianæ Seculis Monachi manibus laborabant, ut videre est apud Epiphanium *hær.* 80. apud Hieronymum *Epist. ad Rusticum*, apud Augustinum *lib.* 1. *de moribus Ecclesiæ cap.* 33., apud Cassianum *lib.* 2. *cap.* 3., & *lib.* 5. *cap.* 2. *de Institutis Monachorum*, qui omnes affirmant in Monasteriis id fieri ex lege ab Apostolo tradita; ergo.

Instantia quoad plura deficit. Etenim non omnes Monastici Ordines, qui nunc vigent, a primis exemplati fuerunt, cum ad unum omnes optime noverint diversos fuisse Ordinum Fundatores, qui alias a primævis regulas tradiderunt; quod si qui ad exemplar primitivorum leges condidere, quasdam adoptarunt, quasdam mutarunt, addideruntque alias; ex propter pleraque Regularia instituta laborem manuum prætermiserunt. S. Benedictus opus manuum, quo potissimum victus acquiritur, nequaquam lege præcepit, sed, ut ait Rupertus Abbas *lib.* 3. in Regulam S. Patris, fuit *permissum*, seu *patientiæ consilium*, & Petrus Cluniacensis *Epist.* 28. *lib.* 1. probat opus manuum non præscribi in Regula, nisi ad vitandum otium, quapropter Monachi bonis quibuscunque operibus vacantes Regulam servare meritò censebantur — Quocunque bono exercitio, otiositate „ fugata, regula custoditur. Nemo hæc „ agentium juste transgressor dicitur, calum„ nia illata rejicitur. Nisi autem essent ope„ ra præter rusticationem, Deo acceptabilia, „ nequaquam Judæis diceret Dominus: ope„ ramini non cibum, qui perit, sed qui per„ manet in vitam æternam. Si sane corpo„ ralia opera spiritualibus exercitiis præfer„ rentur, nequaquam Maria ad pedes Do„ mini sedere, & verba ejus indesinenter au„ dire a ceteris operibus otiosa elegisset; „ nequaquam Sororem suam solam ministra„ re permisisset, nequaquam Dominus tam „ optimam partem elegisse dixisset: ergo si „ orando, legendo, psallendo, injuncta „ religiose implendo, vel alia quælibet hu„ jusmodi bona agendo animus occupatur, „ Regula, ut diximus, perfecte servatur; „ quoniam hæc operando Monachus non „ otiosus, sed bene negotiosus in omnibus „ comprobatur. Discipulum Beati Benedicti „ S. Maurum, ad has Galliarum partes pro „ construendis secundùm ipsius doctrinam „ Cœnobiis ab ipso directum, legimus hunc „ morem in Monasterio, quod in Andega„ vensi Episcopatu construxerat, tenuisse, „ ut quia eis sine proprio labore cuncta ne„ cessaria suppeditabant, omisso manuum „ opere, spiritualibus, ut diximus, exer„ citiis exercitati, otiosi non essent, sicque „ sibi nuper a Sancto traditam Regulam, „ bona semper operando, optime conserva„ rent — Hinc prosequitur ostendere Monachis indecens fore rusticanum exercitium, immo & impossibile — Et ut primò impossi„ bile demonstremus, quomodo fieri potest, „ ut genus languida oleribus, & leguminibus „ fere nullas vires corpori dantibus, immo

Opus manuũ præscriptum ad evitandum otiũ.

Rusticanum opus Monachis indecens, & impossibile.

A „ ipsam vitam vix sustentantibus enutrita, & „ idcirco non parum debilitata, asperrimum „ ipsis quoque bubulcis, & rusticis agricul„ turæ laborem ferat, & tam duram ru„ ris eversionem, & subversionem; ali„ quando æstus ardore, aliquando imbrium, „ nivium, & frigoris importunitate sauciata „ patiatur? Et qui sibi ipsis ipsum etiam vi„ lem, & debilem cibum abstinentiæ causâ „ plerunque subtrahunt; quomodo tanti la„ boris asperitatem, & assiduitatem ferre „ poterunt? Annon videtur indecens, immo „ indecentissimum, ut fratres, qui assidue „ in claustro morari, silentio, orationi, le„ ctioni, ac meditationi, ac ceteris Regulæ B „ præceptis, & Ecclesiasticis ministeriis in„ tentissime operam dare præcipiuntur, his „ omnibus dimissis, rusticationi, & vulga„ ribus operibus intendant? —

A Petro Cluniacensi non discrepat Sanctus Bernardus *Epist.* 228. — Simplici oculo „ tu uteris, qui opus manuum secundùm „ Regulæ præceptum observas: quia & Re„ gulæ obedire, & otiositatem inimicam „ animæ, secundùm ejusdem Regulæ dicta, „ talibus exercitiis, tam sacris non solùm „ Monachis, sed & Apostolicis institutioni„ bus vis cavere, & in quantum facultas da„ tur, juxta Patres antiquos, & vitæ neces„ C saria providere. Simplici oculo & tu ute„ ris, qui hoc opus manuum ex parte post„ posuisti: quia non in sylvis, nec in de„ sertis, sed in medio urbium, & castro„ rum constitutus, & undique populis cir„ cumseptus, nec toties, & toties ire, & „ redire horum causâ operum, per promis„ cuam utriusque sexus multitudinem, abs„ que aliquo, vel plurimo periculo potes, „ nec insuper opportuna loca, ubi talibus „ exerceri operibus possis, plerumque possi„ des. Sed ne inimica Religiosorum otiosi„ tas, te vacante, locum tibi nocendi in„ veniat, aut ubi, & quando potes, mani„ D bus operaris, aut ubi non potes, opus „ hoc manuum operibus divinis per vices „ variando compensas: sicque ne domum „ pectoris tui vacantem nequaquam spiritus „ sibi vendicet, quibus potes sacris studiis „ totum vitæ tuæ occupas —

Satius Monachis sacris vacare.

Hinc dignus Monachis labor, sibi, & Ecclesiæ perutilis, manuumque operi præferendus utique est in sacris litteris exercitatio, lectio, scriptio, editioque librorum, quod clare innuit Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis sæpe laudatus *Epist.* 20. *lib.* 1. — „ Sed quod utilius est, pro aratro converta„ tur manus ad pennam, pro exarandis E „ agris, divinis litteris paginæ exarentur, „ seratur in chartula verbi Dei seminarium, „ quod maturatis segetibus, hoc est, libris „ perfectis, multiplicatis frugibus, esurien„ tes lectores repleat, & sic panis cœlestis „ lethalem animæ famem depellat — Non itaque e re Monastica impræsentiarum est manibus laborare ex Regulæ præcepto; quinimmo, etsi hujusmodi præceptum haberetur, convenientius in sacras exercitationes commutatur, cum unice ordinetur ad evitandam otiositatem.

Ultro fatemur antiquis Monachis so-

lemne

solemne fuisse manibus laborare, & quidem opportune, siquidem in opprobrium Catholicæ Religionis cedebat a Gentilibus subsidia exposcere; cum enim ad multa millia in Monasterio viverent, ut scribit Theodoretus *cap. 30. Historia Religiosa* -- In Ægypto ferunt quædam esse Monasteria, quæ virorum habeant ad quinque millia -- Fidelium eleemosynis sustentari non poterant, aliàs seduiò communi bono non incumbebant: plerique namque laici erant, & satis otii habebant, unde commode labori vacare poterant. Hoc tamen non omnibus Monachis commune erat. De Paulo Abbate, qui Monachis præerat quingentis in Pherme, Sceti monte, refert Sozomenus *lib. 6. cap. 29.*, quod nullum hic opus faciebat, nec ab ullo accipiebat quidquam, præterquam quod esurus esset. Orationi tamen interdum vacabat, trecentas orationes velut tributum quoddam persolvens Deo, & S. Epiphanius *in Expositione Fidei Catholicæ n. 23.* variam vivendi rationem in Monasteriis describit -- Nonnulli „ ita seculo renunciarunt, ut leviores quasdam artes, & minus negotiosas sibi ipsi „ excogitarent, ne ætatem in otio degerent, „ aut cibum cum cujusque incommodo sumerent. Plures autem in decantandis psalmis, ac perpetuis orationibus, & Sanctarum Scripturarum lectionibus, iisdemque „ memoriter pronunciandis seipsos exercent -- & in Monasterio Turonensi S. Martini, teste Severo Sulpitio in ejus vita -- Ars „ ibi exceptis Scriptoribus nulla habebatur, „ cui tamen operi minor ætas deputabatur, „ majores orationi vacabant -- Et S. Augustinus *lib. de Opere Monachorum cap. 25.* suasor est divitibus, qui, distributis facultatibus, Monasticum statum adoptarunt, ut laboriosi sint ad aliorum exemplum non absolute, sed si ab Ecclesiasticis occupationibus vacent -- Quamobrem etiam illi, qui relicta, vel distributa, sive ampla, sive qualicunque opulenta facultate, inter pauperes Christi pià, & salubri humilitate numerari voluerunt; si corpore ita valent, „ & ab Ecclesiasticis occupationibus vacant, „ quanquam eis tam magnum animi sui documentum afferentibus, & ejusdem societatis indigentiæ, de his rebus, quæ habebant, vel plurimum, vel non parum conferentibus, vicem sustentandæ vitæ eorum res ipsa communis, & fraterna charitas debeat: tamen si & ipsi aliquid manibus operentur, ut pigris ea vita humiliore, & ab hac exercitatione venientibus „ auferant excusationem, multò misericordius agunt, quam cum omnia sua indigentibus diviserunt -- Ex his palam fit non omnibus Monachis, primis Ecclesiæ Seculis, præceptum fuisse laborem, ut perperam intendebat instantia.

Non una vivendi forma in Monachis quoad laborem.

§. IX.

AN REGULARIBUS LICEAT EX MENDICATIONE VIVERE.

256 A Joviniano Evangelicæ paupertatis persecutio sumpsit exordium, quatenus bonum æque, ac meritorium propugnabat retinere divitias, ac omnibus renunciare pro Christo; Jovinianus Vigilantium successorem habuit, dein Catharos, in quibus quodammodo stetit, donec alii insurrexerunt, qui eam funditus evertere conati sunt. Jovinianus paupertatis meritum æquavit divitiis, has paupertati prætulit Vigilantius, sed isti paupertatem absolute execrantur, atque affirmant haud licitum fore omnia relinquere pro Christo, eosque inter Religiosos adoptari, qui non habent necessaria ad vivendum, sed ex fidelium eleemosynis sustentantur, hosque a salutis tramite longe aberrare. Hujusce erroris Principem habes Guillelmum de Sancto Amore Parisiensem Doctorem, cui adhæserunt Odo de Duaco, Nicolaus Decanus de Barro super Albam, & Christianus Canonicus Bellovacensis. Sensa sua Guillelmus manifestavit tum in Concione de Publicano, & Pharisæo, *in lib. de Periculis novissimorum temporum*, & *in quæstione de valido Mendicante*, ubi alia inter sparsim habentur sequentia. *In lib. de Periculis &c. cap. 12.* -- Per tales, *supple Regulares viros*, „ instabunt, vel instant pericula novissimorum temporum universæ Ecclesiæ. De „ Evangelio non possunt vivere. Vivere debent de labore corporis. Periculum est in „ mendicando: quoniam qui de mendicitate „ vivere volunt, fiunt adulatores, detractores, mendaces, & fures, & a justitia declinantes. Omnia pro Christo relinquere, „ & sequi Christum mendicando non est „ opus perfectionis. Regularibus, quos Ecclesia mendicare permittit, mendicare non „ licet, cum faciant contra Apostolum, & „ aliis Scripturis -- *In lib. de valido Mendicante* -- Valido Mendicanti facienda non est „ eleemosyna. Mendicans validus graviter „ delinquit: ergo qui scienter se ponit in „ tali statu, videtur quod non sit in statu „ salvandorum -- Hunc errorem adoptarunt Gyraldus de Abbatis Villa apud S. Bonaventuram sub initio Apologiæ pauperum, Wiclefus apud Waldensem *tom. 1. lib. 4. art. 1.* Lutherus apud Alphonsum de Castro *lib. de Hæresibus verbo Mendicitas*, quibus meritò accensendi sunt maledici quidam, licet Catholici, qui verbis saltem huic astipulantur sententiæ.

Antequam ad scopum accedamus, lubet pauca adnotare quoad Monachos, qui de bonis patrimonialibus in commune collaris vivunt. Qui hunc vivendi modum directe, & ex professo reprobet, non invenio; & jure quidem meritò: etenim nullimode hujusmodi vivendi modus damnabilis esse potest, cum obvium occurrat exemplum in Scripturis Act. 4. ubi describuntur fideles ea, quæ possidebant, vendidisse, atque pretium ad

Monachi de bonis patrimonialibus vivere possunt.

ad Apostolos attulisse, ut ex eo singulis necessaria tribuerentur ; unde apud antiquos Monachos mos fuit ab his, qui statum Monasticum profitebantur, aliquid pro communi sustentatione recipere ; hinc S. Augustinus *Epist.* 109. *ad Sanctimoniales* habet -- Quæ aliquid „ habebant in seculo , quando ingressæ sunt „ Monasterium , libenter velint illud esse „ commune -- *& lib. de Opere Monachorum cap.* 25. a labore manuum eos excusat , qui bona sua, dum Monasticam vivendi rationem adoptarunt, Monasterio donarunt -- Quamobrem etiam illi , qui relictâ , vel distri„ butâ sive amplâ , sive qualicunque opulen„ tâ facultate , inter pauperes Christi piâ , „ & salubri humilitate numerari voluerunt ; „ si corpore ita valent , & ab Ecclesiasticis „ occupationibus vacant , quamquam eis tam „ magnum animi sui documentum afferen„ tibus , & ejusdem societatis indigentiæ , „ de his rebus quas habebant , vel pluri„ mum , vel non parum conferentibus , vi„ cem sustentandæ vitæ eorum res ipsa com„ munis , & fraterna charitas debeat ; ta„ men si & ipsi aliquid manibus opereo„ tur &c. Quod quidem si nolunt , quis au„ deat cogere ? -- In vita S. Placidi de S. Benedicto legitur -- Bona , quæ fuerunt „ Monachorum suorum , non sinebat aliò „ derivari , quam ad sua Monasteria , ut „ inde multos Dei servos alere posset --

Seculo V. paulò æquiores , immo inhumani habebantur Parentes , qui filios monasticam vitam professos patrimonii portione , & sortitione hereditatis fraudabant . Audiatur Salvianus Massiliensis Presbyter *lib.* 3. *ad Ecclesiam Catholicam* -- At verò nunc diver„ sissime , & impiissime , nullis omnino a „ suis minus relinquitur , quam quibus ob „ Dei reverentiam plus debetur : nullos pie„ tas minus respicit , quam quos Religio „ præcipue commendat . Denique si qui a „ Parentibus filii offeruntur Deo , omnibus „ filiis postponuntur obiati : Indigni judi„ cantur hereditate , qui digni fuerant con„ secratione , ac per hoc una tantùm re Pa„ rentibus viles fiunt , quia cœperint Deo „ esse pretiosi . Ex quo intelligi potest , „ quod nullus pene apud homines vilior est, „ quam Deus, cujus utique sit despectione , „ ut eos præcipue parentes filios spernant , „ qui ad Deum cœperint pertinere. Sed præ„ claram videlicet , qui hoc faciunt , ratio„ nem consilii sui reddunt , dicentes : quid „ opus est, ut filiis jam Religiosis æquâ cum „ fratribus suis hereditatis portio relinqua„ tur ? Nihil ergo justiùs , nihil digniùs „ quam ut , qui cœperunt Religiosi esse , „ mendicent ? Non quidem quod eos hæc „ res mendicitate oppressura sit, quod a ter„ renis facultatibus abdicantur , cœlum spe „ possidentes , citò etiam re possessuros , re„ gente illos Deo suo , ac protegente , qui „ eos cum immortali spe æternorum , etiam „ sufficientia temporalium moderatur . Sed „ tamen quantum ad inhumanitatem paren„ tum attinet , egent , a quibus sic relicti „ sunt , ut egerent . Certe etiamsi qui non „ penitus domo eliminantur , & quibus non „ omnino quasi extorribus , quasi aqua , &

Inhumani Parentes, qui filios Monachos hereditate fraudabant.

„ ignis interdicitur , cum aut tenues , aut „ quasi usufructuarii relinquuntur , tamen „ tanto inferiores fratribus relinquuntur , ut, „ etiamsi paupertate non egeant , compara„ tione tamen egere videantur . Dicitis . „ Quid opus sit Religiosis æquam accipere „ cum fratribus patrimonii portionem ? Re„ spondeo , ut Religionis fungatur officio , „ ut Religiosorum rebus Religio ditetur , ut „ doneut , ut largiantur , ut illis habentibus , „ cuncti habeant non habentes . immo si „ tanta est eorum fides atque perfectio , ut „ habeant citò non habituri , beatius utique, „ postquam habuerint , non habentes . Cur „ eis , quæso , o inhumanissimi Parentes , „ necessitatem indignissimæ paupertatis im„ ponitis ? Permittite hoc Religioni ipsi , „ cui filios tradidistis . Si tantum eos inopes „ esse cupitis , concedite id ipsorum devo„ tioni : liceat eis , quæso , ut velint paupe„ res fieri : eligere inopiam debent , non „ sustinere . Postremò etiamsi sustineant , „ devotione eam tolerent , non damnatione „ patiantur . Cur eos velut a natura expel„ litis , & quasi e jure sanguinis abdicatis ? „ Et ego eos pauperes volo ; sed ut habeat „ tamen præmium suum ipsa paupertas , ac „ præclara demutatione , eligant inopiam „ ex copia , ut ex inopiæ electione copiam „ consequantur --

Monachi Seculo V. condere poterant testamentum.

Indubium adeo est, Monachos ex bonis patrimonialibus in commune collatis sustentari potuisse , ut eodem Seculo V. poterant ipsi de iisdem bonis , quæ horum nomine Monasterium possidebat , per testamentum disponere . Id patet *ex Cod. Justin. lib.* 1. *Tit.* 3. *cap.* 20. -- Si quis Episcopus , aut „ Presbyter . . . aut Monachus , aut Mulier , „ quæ solitariæ vitæ dedita est , nullo con„ dito testamento decesserit , nec ei parentes „ utriusque sexus , vel liberi &c. bona , quæ „ ad eum pertinent , Sacro-sanctæ Ecclesiæ , „ vel Monasterio , cui fuerat destinatus ; „ omnifariam socientur -- *& lib.* 1. *ejusdem Codicis de Episcopis , & Clericis L.* 54., *&* 55. paternam adire poterant hereditatem -- Ut „ non liceat parentibus impedire , quo mi„ nus liberi eorum volentes , Monachi , aut „ Clerici fiant ; aut eam ob solam causam „ exheredare . Sed si ipsi testamentum con„ dant , necesse habento , quadrantem * illis „ relinquere . Si autem hoc non fecerint , „ locus sit ab intestato . . . Quod si illi Mo„ nasteria , aut Ecclesias relinquant , aut „ mundani fiant , omne ipsorum jus ad Mo„ nasterium , aut Ecclesiam pertinet -- Etiam Seculo VI. Monachi de bonis sibi obvenientibus condere poterant testamentum , ut habetur ex S. Gregorio *lib.* 1. *Epist.* 42., *& alibi* . Monachi , & Sanctimoniales Seculo IX. paternam colligere poterant hereditatem ; id testatur Flodoardus *lib.* 4. *Hist. Remensis cap.* 1. sicut & Seculis XI. , & XII. ex cap. *Statutum est* apud Gratianum *causa* 18. *q.* 1. Hereditas porro Monachis obveniens colligebatur a Monasterio ; & quidem ad communem Monachorum sustentationem . Hinc Guillelmus Episcopus Parisiensis *lib. de Moribus cap.* 9. insurgit adversus Parentes , qui filios in Claustro degentes a patria hereditate ar-

* *Quadrans quarta pars bonorum est.*

B b cent

cent -- Alii a parentibus, & propinquis eo „ modo in clauſtro projiciuntur, quemadmo„ dum catuli, & porculi, quus matres non „ ſufficiunt cuutrire, ut videlicet mundu „ non ſpiritualiter, ſed, ut ita dicam, ci„ viliter moriantur: videlicet, ut portione „ hereditatia priventur, & ad eos, qui in „ ſceulo remanent, devolvsiur. Et quan„ tum ad hoc ſimonisca eſt hujuſmodi pru„ jectio, immerſio, vel intenilo -- Ex quibus compertum ſit haud illicitum fore vivere ea bonis in commune collatis.

Illud itaque perpendendum occurrit, an ſtatus ille liceat, in quo Monachi ex mendicatione vivunt. Nou enim credo, quod Monaſtiei Ordinis hoſtes damnabunt tanquam illicitum vivere ex eleemoſynis ſponte oblatis; cum unuſquiſque eo licite uti poteſt, quod ab alio ultro donatur, cum nemini fiat injuria; unde meritò S. Hieronymus ad Euſtochium laudat Paulam, quod ex ſuis bonis quatuor aleret Monaſteria, quod iidem de S. Gregorio legitur in ejus vita a Joanne Diacono conſeripta *lib.* 1. *cap.* 5., *&* 6.

Dicendum eſt licitum eſſe vivere ex mendicatione.

257 PROB. I. Licitum eſt, oppidò, & laudabile, ſumme honeſtum, atque meritorium Chriſtum quoad vivendi modum imitati; atqui a Chriſto modus vivendi ex mendicatione adoptatus fuit; ergo Religioſis licitum eſt, laudabile, honeſtum, atque meritorium vivere ex mendicatione. Minor propoſitio evincitur præſupponendu ex Auguſtino ad illud Pſalmi 108. v. 10. *Nutantes transferantur filii ejus, & mendicent*, quod vivere ex mendicatione nihil aliud ſit, quam ex aliorum miſericordia ſuſtentari -- Quid „ eſt aliud mendicare, quam ad hominum „ miſericordiam vivere -- ſed Chriſtus ad hominum miſericordiam vivebat; ergo. Res elucidatur ea cap. 9. Lucæ v. 58., ubi Chriſtus de ſeipſo dicit. *Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet*, quibus palam fit Chriſtum nihil proprium habuiſſe, ut PP. explicant, & quidem nec in communi, aliàs illa propoſitio non cenſeretur protſus vera, & abſoluta: qui enim hoſpitium habet in communi, nequit abſolute affirmare, non habere ubi caput reclinet; cum revera in communi habeat; vivebat itidem Chriſtus ex alieno; dicitur namque Luc. 8. v. 3. *Multæ mulieres, quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis*; igitur ad miſericordiam aliorum vivebat, proindeque voluntariam paupertatem laudabilis mendicationis exercuiſſe fatendum eſt.

Chriſtus ex eleemoſynis vivebat.

Nec aliter ſane contingere poterat: Oracula ſiquidem Prophetarum de Chriſto nullimode potuerunt deficere; hæc porro Chriſtum mendicum futurum aperte enunciarunt: nam Pſalmus 39. de Chriſto eſt, & Chriſto a D. Paulo ad Heb. 9. accommodatur, ibi autem v. 18. legimr: *Ego autem mendicus ſum, & pauper. Dominus ſollicitus eſt mei*. Hic non quæcunque deſcribitur paupertas, ſed ea quæ involvit mendicationem: ſiquidem nuſquam Scriptura abſque myſterio verba ingeminat, nec in ea quidquam legere eſt, quod rem aliquam non ſignificet: cum ergo Chriſtum dicat Scriptura mendicum inſimul, & pauperem, jam plane fit Chriſtum ſtatum utrumque adoptaſſe. Potiſſimùm cum Scripturæ verba in propria ſignificatione ſint intelligenda, quoties evidens non ſequitur abſurdum. Rem dilucidat Gloſſa -- Hoc dicit Chriſtus de ſe ex forma ſer„ vi .... Mendicus eſt, qui ab alio petit, „ & pauper, qui ſibi non ſufficit -- Similia „ habet eadem Gloſſa ad illud Pſalmi 69. *Ego verò egenus, & pauper ſum* -- Sum ege„ nus, ideſt, petens, & pauper ſum, ideſt, „ inſufficiens mihi -- Idem vivendi inſtitutum refertur Pſal. 108. v. 10. *Perſecutus eſt hominem inopem, & mendicum*. Hic de Chriſto loqui Prophetam apte colligitur, ex quo S. Petrus Act. 1. ubi agit de ſubſtituendo Apoſtolo loco Judæ prævaricatoris, laudatum Pſalmum aſſumit: cum ergo hujuſcemodi Oracula adimpleri debuerint, cogimur affirmare Chriſtum mendicaſſe. Et ſane ſi ea forma ſervi, quam aſſumpſit, mendicus factus eſt Chriſtus, ei nequaquam repugnat mendicare; non enim ſervis indecora eſt talis vivendi ratio, tunc maxime cum ad humiliationis exercitium ſtatus iſte aſſumatur, ſicut ad indigentium conſolationem, ut habet S. Hieronymus in Pſal. 108. mox laudatum -- Qui cum eſſet dives, propter nos „ pauper factus Dominus inopem ſe dicit, „ & mendicum; & quis in divitiis ſuis glo„ riatur? Habetis conſolationem pauperes, „ & Dominus vobiſcum pauper eſt -- Ex quo igitur Chriſtus mendicus factus eſt, & pauper, pauperes conſolatur Hieronymus. Porro qui magis conſolari indigent, hi ſunt, qui nihil habentes ſtipem petere coguntur: ut ergo Chriſtus cum illis ſit, debuit nihil poſſediſſe, & mendicaſſe. Alia occurrunt momenta in Sacris Evangeliis, quibus abunde probatur Chriſtum ea mendicatione vixiſſe. Etenim ignoremus licet, quomodo ad prædicationem uſque vitam Chriſtus traduxerit, attamen pro re nata illud indubium eſt primum vitæ exordium in diverſorio, & quidem omnibus obvio, habuiſſe. Rem dilucidat S. Fulgentius *Serm. de Epiphania*, cujus initium: *Poſt miraculum*, exclamans -- „ O mundi natura confer mecum. Quis eſt „ iſte, cui exhibes obſequium, & non habet „ tectum? Quis eſt, qui præſepe vagitibus „ implet? ... Stupeus enim video pannos, „ & intueor cœlos; æſtuo cum conſpicio in „ præſepe mendicum, & ſuper aſtra præcla„ rum -- Dilucide ſane Chriſti naſcentis mendicitas deſcribitur.

Chriſtus mendicus, & pauper.

Cum duodennis, inſciis Parentibus, puer remanſit in Templo, mendicationem exercuiſſe apte conjicit S. Bernardus *hom. infra Octavam Epiphaniæ*, ſeu Aelberdus Abbas Rievallenſis Ord. Ciſtercienſis, qui puerum Jeſum alloquens, ſciſcitando, qui nam ei tunc temporis cibum, hoſpitiumve dederit, ſubdit -- Quid dicam Deus meus? An ut te „ per omnia noſtræ conformares paupertati, „ & in te humanæ naturæ calamitates ſuſci„ peres, quaſi unus e turba pauperum ſti„ pem per oſtia mendicabas? Quis dabit me „ buccellarum illarum ſic mendicatarum „ par-

„ participem fieri , vel ſaltem divini illius „ edulii reliquiis ſaginari ?

Joann. 4. A muliere Samaritana potum expoſtulavit Salvator , qua de re loquitur Auguſtinus in Pſal. 108. ad illa verba : *Perſecutus eſt hominem inopem , & mendicum* -- Non „ eſt dedignatus Dominus pauper fieri , cum „ dives eſſet , ut illius paupertate nos ditaremur : mendicum autem quomodo intelligam , niſi forte , quia dixit mulieri Samaritanæ : Da mihi bibere , & in Cruce „ ait : Sitio -- & Gloſſa ibid. -- Perſecutus „ eſt Judas , vel populus hominem Chriſtum „ inopem , quia non habuit , ubi caput reclinaret , & mendicum , qui mendicabat „ aquam de Samaritana , dicendo mulieri „ Samaritanæ : mulier da mihi bibere --

Aperte Chriſtum mendicaſſe advertit S. Thoma *Opuſc.* 19. *cap.* 7. dum Lucæ 19. v. 5. dixit Zachæo : *Zachae feſtinans deſcende : quia hodie in domo tua oportet me manere* . Ubi Gloſſa -- Non invitatus invitat , „ quia etſi nondum audierat vocem invitantis , audierat tamen affectum --

Idem clariùs evincitur ex Matth. cap. 27. v. 17. ubi deſcribitur Paſchatis celebratio in aliena domo ; accedentibus namque Diſcipulis , atque poſtulantibus , ubinam parandum eſſet Paſcha , ipſos ad quendam miſit , a quo neceſſaria pro Paſchali ſolemnitate exquirerent , ad quod attendens Chryſoſtomus *hom.* 82. *in Matth.* ait -- Hinc etiam patet nullam „ ſibi domum , nullum diverſorium fuiſſe ; „ puto autem neque diſcipulis ejus ; nam „ profecto ipſum ad eos divertere rogaſſent -- Huic concinit Theophilactus *in cap.* 22. *Lucæ* -- Mittit autem eos , *idest Diſcipulos* , in alienam domum ; neque enim domum habebat vel ipſe , vel Diſcipuli ejus , „ alioquin in una Diſcipulorum domo manducaſſet Paſcha -- Idem colligit Beda ex his quæ Chriſto dixerunt Diſcipuli : *Ubi vis paremus?* -- Quaſi dicant , non habemus domicilium , non habemus tabernaculum . „ Audiant , quibus ædificandarum domorum „ cura eſt . . . Cognoſcant Chriſtum omnium „ Dominum , qui locum , ubi caput inclinaret , non habuit -- Ejuſdem labii ſunt reliqui Patres , qui hunc locum verſant .

Matth. 21. , & Marc. 11. comprobatur Redemptorem proprio caruiſſe hoſpitio ; cum enim e Templo ementes , & vendentes ejiciſſet , *circumſpectis omnibus , cum jam veſpere eſſet* , ubi Gloſſa -- Circumſpectis omnibus ſi „ quis eum hoſpitio ſuſciperet . Tantæ enim „ paupertatis fuit , & ita nulli adulatus , ut „ in tanta urbe nullum hoſpitium inveniret . „ Ex quo patet , *habet S. Thomas laudato Opuſc. cap.* 7. , quod Chriſtus ita pauper „ fuit , quod hoſpitium conducere non poſſet , ſed ab aliis hoſpitium petebat , & expectabat --

Christus proprium non habebat hoſpitium.

Veritati , quam propugnamus , fert ſuppetias id , quod legitur Matth. 17. Cum enim Chriſtus non haberet , unde tributum ſolveret , mandavit Petro , ut iret ad mare , & miſſo hamo , ex ore piſcis , quem aprehendiſſet , extracto ſtatere , pro utriſque Miniſtris daret -- Sed & ſimpliciter intellectum ædificat auditorem , dum tantæ Dominus fuerit paupertatis , ut unde tributa pro ſe , & Apoſtolo redderet , non habuerit -- ait Hieronymus in hunc locum , qui & Chriſti Diſcipulos pauperes deſcribit Matth. 12. ubi legitur , quod ſpicas evellebant , cum eſurientes non haberent ; unde ſaturare famem -- „ In alio quoque Evangeliſta legimus , quod „ propter nimiam importunitatem , nec veſcendi quidem habebant locum , & ideo „ quaſi homines eſuriebant ; quod autem ſpicas ſegetum manibus confricant , & inediam conſolantur , vitæ auſterioris indicium eſt , non præparatas epulas , ſed cibos ſimplices quærentium --

Ex his , quæ hucuſque diximus , plane compertum ſit , Chriſtum ab exordio vitæ ſuæ mendicitatis exemplum dediſſe ; habet enim Anſelmus *Epiſt. , ſeu lib. de diverſitate Sacramentorum* , cujus initium : *Domino , & amico Vualerammo* -- Pauper verò ita fuit , „ ut veniens in mundum non in ſua , ſed in „ aliena domo naſceretur ; & natus propter „ inopiam loci in præſepio brutorum animalium poneretur -- Hanc porro vivendi rationem imitandam proponit S. Hieronymus *Epiſt. ad Furiam* -- Intellige ſuper egenum , „ & pauperem : omni petenti te da , ſed „ maxime domeſticis fidei . Nudum veſti , „ eſurientem ciba , ægrotantem viſita , quotieſcunque manum extenderis Chriſtum „ cogita : & cave ne mendicante Domino Deo tuo alienas divitias augeas -- & Chryſoſtomus *hom.* 86. *in Matth.* ad pauperum levamen ſeſe excitans habet -- O Chryſoſtome , verecundaris audiens , quod „ mendicat Chriſtus ? Verecundare magis „ cum mendicanti non des : hoc enim eſt „ verecundia , hoc ſupplicium , hoc tormentum . Mendicare enim cum ejus bonitatis „ ſit ſignum , ornari in eo nos oportet , non „ dare verò crudelitatis -- ſic apud Waldenſem *tom.* 1. *lib.* 4. *art.* 1. *cap.* 4. Non ergo debent Acatholici Religioſos viros criminari , quia mendicando ſibi Chriſti exemplum imitandum proponunt , ſed potius humilem eorundem ſpiritum venerari , atque pluribus commendare .

Armacanus *Ser.* 4. ultro concedit Chriſtum ita pauperem fuiſſe , ut omni rerum proprietate caruerit , verùm cum hocce paupertatis genus operibus admirandis accenleatur , abs re ut imitandum proponi affirmat , ſicut male exhiberetur Chriſtus tanquam exemplar , ex quo ipſe quadraginta diebus abſque ullo prorſus cibo vitam traduxerit .

Ceterum pro re nata perperam aſſumitur paritas de jejunio : ſiquidem ad unum omnes compertum habent abſque miraculo plures mendicando totam vitam traducere ; unde mendicatio inter miracula non recenſetur , ſecus eſt de carentia cibi , & potu ad multos dies ; cum natura his indigeat ad nutritionem ; ex propter ad longum tempus quis non ſubſiſtit , ſi alimentum ſubtrahatur , proindeque Chriſti jejunium admirandum quidem eſt , non imitandum .

Quædam miranda in Chriſto, quædam imitanda.

Nec momenti eſt , quod malignando vendicat Wiclefus *in libello de Diabolo , & membris ejus* Religioſis videlicet non eſſe licitum mendicare , niſi a Chriſto licentiam

habeant ; hanc porro non habent , cum ipsemet Chriitus nequaquam emendicaverit .

Verùm huc usque Scripturis , Patrumque testimoniis invicte probavimus Christum vixisse ea mendicatione . Esto tamen mendicationis exemplum in eo non præcessisset, non Inde evincitur Religiosis illicitum fore mendicare . Non enim id omne peragere debemus , quæ Christus fecit ; aliàs vespere sumenda esset Eucharistia , nemo unus deberet nubere , nemo agros excolere , & hujusmudi , cum Christus nocturno tempore Eucharistiam instituerit , cœlibem duxerit vitam , nec rurale laboritium exercuerit .

§. X.

MOMENTA ADVERSUS CHRISTI MENDICATIONEM REFELLUNTUR .

258 Richardus Episcopus Armachanus Christum nullum habuisse rerum dominium , atque pauperem fuisse concedit , verùm pauperem voluntarium fuisse negat , eo ductus motivo , quod Christus , utpote secundus Adam , fortitus fuit privilegium status innocentiæ . Primus namque Adam , licet necessaria sibi sumere potuerit , nullius tamen erat Dominus , cum rerum discretio post peccatum fuerit habita ; Christus itaque , cum ex lege privilegiu succederet status innocentiæ , nullum poterat rerum habere dominium , proindeque ejusdem paupertas haud trahi potest in exemplum . Utvis enim rerum careret dominio , non erat absolute egenus , cum re qualibet uti potuisset , sicut in statu originalis justitiæ nullus mendicus , nullus egenus fuisset , quia sine dominio liberum rerum usum quisquis habebat .

Argumentum perpero modo instituitur : si enim quidquam evinceret , probaret Christum neque formam servi assumpsisse contra Apostolum ad Philipp. 2. v. 7. siquidem pro statu innocentiæ nulla fuisset servilis conditio . Cum igitur Christus secundus Adam post rerum divisionem advenerit in similitudinem peccati ad lapsum primi Adam reparandum , eadem , quæ ceteri homines , habebat jura ; ea propter non jam ea lege , sed voluntarie paupertatem adoptavit . Hoc Scripturæ suadent , hoc Patres prædicant .

Christus in similitudinē peccati .

259 Wiclefus *lib. 4. Trialogi cap. 28., & in libello de Blasphemiis cap. 2. secunda Blasphemia* non tantum concedit Christum in suis membris mendicasse , quod & Amoræi admittunt , sed etiam in persona propria , quod isti inficiantur ; vult tamen aliter a Religiosorum modo mendicasse , videlicet , non verbis stipem petendo , ut Religiosis solemne est , sed honestissima mendicatione , quæ statui innocentiæ conveniebat , quæ sita erat — In hoc , quod exposuit , & dixit sa„ cto penuriam', in qua fuit , & non petiis „ verbo relevamen suæ miseriæ -- Per nutus igitur mendicasse Christum Wiclefus contendit , quod abunde ipsi sufficit , ut eluniter Religiosam mendicationem fore damnabilem , cum hæc potissimum verbis exerceatur . Addit inde Christum proprie non mendicasse ; ille namque proprie non dicitur mendicare , qui a suis sua petit , Christus autem , cum omnium esset Dominus , a servis sua exquirebat , adeoque nequaquam mendicasse dicendum est .

RESP. Æque , immo magis dominatio adversatur servituti , quam mendicitati ; etenim vir ingenuus duriùs servitutis jugum patitur , quam mendicandi ruborem ; atqui Christus non erubuit servitutis statum eligere , dicente Apostolo ad Galat. 4. v. 1. *Nihil differt a servo , cum sit Dominus omnium* ; ergo cum jure dominii statum mendicationis potuit eligere . Et sane Christus non rerum solummodo , sed hominum Dominus erat , insimul & supremus Judex , qui non judicari , sed judicare , atque sententiam dicere poterat ; & tamen indubie a se hoc jus abdicavit , unde hominibus imperare renoit , & a Pilato passus est judicari , eidem potestate supra seipsum concessâ , *Non haberes in me potestatem ullam , nisi tibi datum esset desuper* ; nec sententiam dicere voluit , licet requisitus , ut legere est Luc. 12. v. 13. , & seq. *Ait autem ei quidam de Turba : Magister , dic Fratri meo , ut dividat mecum hereditatem . At ille dixit illi : Homo quis me constituit Judicem , aut divisorem super vos* . Cur ergo non potuit etiam dominium rerum omnium abdicare , ut humilitatis semitam nobis sterneret ? Nec inficias quis ire potest eum vere mendicare , qui aliàs erat Dominus , si postquam omnia dimisit , ab eo petat , cui sua jura cessit , atque bona donavit .

Servitus durior mendicitate .

260 OBJIC. III. Christi mendicitas non evincitur , ex quo aquam a Samaritana , aut hospitium expetierit ad celebrandum Pascha ; siquidem utrobique non phrasi usus est mendicantis , sed imperantis . Mulieri namque dixit : *Da mihi bibere* . Joan. 4. , & Discipulis : *Ite . . . & dicite &c.* Matth. 26. ; ergo .

RESP. Prædictas phrases esse verè indigentis probant Scripturæ , & Patres : Psal. 118. v. 34. Psalmista Dominum rogat : *Da mihi intellectum* : Salomon Sap. 9. v. 4. *Da mihi , Domine , sedium tuarum assistricem sapientiam* : Virgines fatuæ Matth. 25. v. 8. *Date nobis de oleo vestro* , quibus mendicasse Virgines asserit Beda *lib. 5. super Lucam* , sicut cum dicimus : *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie , & dimitte nobis peccata nostra* , Luc. 11. Nisi forte quis abs re crederet , quod Domino Imperamus , cum talia dicimus . Audiamus Ambrosium *lib. de vinea Naboth. cap. 2.* -- Da mihi , quæ alia vox „ egentis est ? Quæ vox alia stipem publicam „ postulantis , nisi da mihi ? Hoc est , da „ mihi , quo egeo , da mihi , quia aliud „ vivendi subsidium habere non possum . Da „ mihi , quia non est mihi panis ad victum , „ nummus ad potum , sumptus ad alimen„ tum , ad indumentum substantia . Da „ mihi , quia nisi tu dederis , habere non „ potero . Da mihi , quia scriptum est : date „ eleemosynam -- Male igitur asserit Adversarius Christum non mendicasse , quia eâ usus est voce : *Da mihi* , cum mendicis apte congruat . Adhibuit itidem hujusmodi loquendi

Vox egentis quæ ?

modum

modum Christus, ob certam, quam habebat, rerum præscientiam, & potestatem hominum voluntates flectendi ad id, quod exquirebat, propterea alia etiam phrasi in argumento relata usus est.

261 Subdit Adversarius, Christum non jam materialem, sed spiritualem aquam expostulasse; nondum enim erat hora sexta, dum potum petiit, eaque propter haud credibile est jejuno stomaco voluisse bibere: porro Fratres non spiritalia, sed corporalia mendicant.

RESP. Quoties nullum sequitur absurdum, verba Sacræ Scripturæ primò in sensu litterali sunt intelligenda; hic namque sensus fundamentum est sensus mystici, & allegorici. Ad hanc porro litteralem intelligentiam nos cogit impræsentiarum contextus: ex aqua namque materiali mysticæ aquæ mysteria explicare intendebat Christus; optimus autem ordo est ex visibilibus ad invisibilia ascendere, ut docet Paulus ad Rom., & hujusmodi docendi modus Christo frequens fuit, ut ex Evangelio compertum fit. Contextus declarat Salvatorem fuisse ex itinere fatigatum, unde super puteum sedebat; quid verò connaturalius, quam fatigatum ex itinere sitire. Quare sicut negari nequaquam potest Christum fessum revera fuisse, ita nec asserere tunc temporis non fuisse siti vexatum. Quod potissimum evincitur, ex quo instituta fuerit Christum inter, & Mulierem quæstio de Judæorum more non comedendi, nec bibendi cum Samaritania, quam ipsemet dissolvit; quod ut convenienter fieret, opus fuit materialem aquam exposcere. Itaque non inficias imus Christum a Samaritana fidei aquam petiisse; siquidem ipse in omnibus æterna spectabat, sed materialem insimul aquam expostulavit.

Scripturæ verba litteraliter intelligenda.

262 Instat Wiclefus. Ex quo Christus aquam petiit a Samaritana, non inde invicte colligi potest ipsum mendicasse, quod plane evincitur ex Augustino in Psal. 108. superius relato; siquidem ibidem dubitanter id asseruisse videtur. Utitur namque particula *forte*, quæ hæsitantis est -- Mendicum „ autem quomodo intelligam, nisi forte, „ quia dixit Mulieri Samaritanæ: Da mihi „ bibere -- Idque clariùs patet, ex quo S. Doctor ibi affirmat Christum in membris suis mendicasse; quare Religiosi ex facto Christi solidum non habent mendicationis exemplum.

RESP. Particula *forte* non semper dubitantis, sed sæpenumero affirmantis vox est. Res pluribus clarescere posset, Patrum testimonia referendo, quoniam verò habemus Ambrosium dilucide pro re nata loquentem, cetera omittimus. Cum enim Novatiani negarent veniam concedi a Domino post lapsum pœnitentibus, id probare satagebant ex Petri sententia Act. 8. v. 22., ubi Simoni Mago pœnitentiam suadens habet: *Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua, & roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui*. Verùm Sanctus Præsul respondet *lib. 2. de Pœnit. cap. 5.* -- Hoc illis „ responsum sit. Ego autem nec Petrum du„ bitasse credo, nec dico, nec verbi unius „ præjudicio tantam causam strangulandam „ arbitror. Nam si putant dubitasse Petrum, „ nunquid & Deus dubitavit, qui ait ad Je„ remiam Prophetam: Sta in atrio domus „ Domini, & responsum dabis omni Judæ, „ his, qui veniunt adorare in domo Domi„ ni, omnia verba, quæ constitui tibi „ respondere illis. Noli auferre verbum; „ forsitan audient, & avertentur? Dicant „ ergo & Dominum ignorasse quid esset fu„ turum. Sed non ignorantia in eo verbo ex„ primitur, sed in Scripturis Divinis fre„ quens hujusmodi consuetudo advertitur, „ eo quod simplex sit elocutio &c. Denique „ habes in Evangelio, quod ipse filius de „ Patre ait, cum misisset Servos ad vineam „ suam, & occidissent, dixisse Patrem: mit„ tam filium meum dilectissimum, forsitan „ hunc verebuntur, & alibi ex sua persona „ Filius ait; neque me scitis, neque Patrem „ meum; si enim me sciretis, forsitan & „ Patrem meum sciretis; si ergo his verbis „ usus est Petrus, quibus Dominus usus est „ sine præjudicio scientiæ suæ, cur non acci„ piamus & Petrum his usum sermonibus sine „ suæ fidei præjudicio? -- Nec altera Augustini expositio urget; siquidem in uno eodemque textu litteralis, & mysticus sensus adinvenitur, atque uterque adoptandus, ut adæquata sit expositio; aliàs historica veritas fundamentum est allegoriæ, & quoties unum alteri subordinatur, non negatur unum, si aliud reticeatur, nec primum rejicitur, ex quo subdatur secundum; ex propter Augustinus non excludit a Christi Persona mendicationem, ex quo velit ipsum in servis suis mendicasse; sicut perperam quis diceret Christum in persona propria non fuisse persecutum, ex quo fuerit persecutus in Servis suis.

Particula forte non semper dubitantis.

263 OBJIC. IV. Plura Scripturæ loca aperte declarant Christum temporalia possedisse: Joann. 4. *Discipuli enim ejus abierant in Civitatem, ut cibos emerent*. Matth. 14. *Non habent necesse ire: date illis vos manducare*. Joann. 12. de Juda legitur. *Fur erat, & loculos habens, ea, quæ mittebantur, portabat*. Hoc utuntur textu Patres, ut adversus Hæreticos evincant fas esse fidelibus aliqua in crastinum reservare.

Ob laudata Scripturæ momenta in eam devenerunt sententiam Doctores, quæ asserit Christum pro temporum discrimine diversum paupertatis genus adoptasse; & apte quidem, ut scilicet omnibus foret exemplum; omnium quippe magister erat; ex propter quandoque propria habuit saltem in communi, quandoque nihil, itaut ex mendicatione prorsus viveret. Quo posito non urgent relata Scripturæ momenta; etenim ut Religiosis fas sit vivere ex mendicatione, sat est Christum aliquando hac de re exemplum præbuisse.

Christi paupertas non semper eadẽ.

DICES. Judas fur nuncupatur: porro furtum est ablatio rei alienæ invito Domino; quare ut ille fur diceretur, alienum debuit auferre; cur ergo ea rapuerit, quæ Apostolorum Collegio largiebantur, dicendum meritò est hocce habuisse dominium.

RESP. Judas furti reus indubie censetur,

Judas vere fur.

retur, etiamsi dominium penes Apostolicum Collegium non fuisset, sed penes dantes eleemosynam, puta, penes mulieres illas, quæ juxta Evangelii testimonium Christo administrabant; jam enim invito Domino alienum usurpasset, cum mulieres illæ pro Christi, Apostolorumque sustentatione sua largirentur, non jam ut Judas ea pro libito distraheret.

INSTABIS. Psal. 21. legitur de Christo moriente: *Diviserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem*; sed hoc innuit proprietatem; ergo.

Christus mortis tempore potissime pauper.

Nonnulli apud P. Suarez volunt Christum vestium proprietatem habuisse; verùm hujusmodi sententia Patribus adversari videtur, qui potissimum Christi paupertatem, passionis tempore commendant. Nec officit relatus textus; optime namque intelligi potest vestes fuisse Christi non quoad proprietatem, sed quoad usum. Et sane talis loquendi modus apud Religiosos solemnis est: dicunt siquidem hi cellam meam, meum pallium, cum tamen de his non habeant nisi usum, careantque proprietate in particulari.

INSTABIS. Carentia dominii in communi nequaquam adversatur perfectioni, ut Joannes XXII. enunciavit *in Extravag. ad Conditorem*; hincque oppositum sentientes damnati fuere; ergo hujuscemodi paupertas a Christo pro quolibet vitæ tempore ableganda est.

Ultro concedimus carentiam dominii in communi non repugnare perfectioni, haud tamen negari potest majorem rigorem dicere intra genus paupertatis, majoremque importare dependentiam ab alio. Ceterum paupertas, quæ cum statu perfectionis compatitur, latitudinem habet. Utique paupertas, quæ laneum permittit stratum, perfectioni non contrariatur, & tamen asperior creditur, quæ solummodo stramentum præcipit.

URGEBIS. Laudatus Pontifex eo loci tanquam hæreticum damnare videtur eorum assertum, qui contendebant Christum nullius rei verum habuisse dominium.

Doctores facili negotio Joannem XXII. affirmantem Christum dominium habuisse, componunt cum Nicolao IV. eidem illud negante, recurrendo ad locutiones indefinitas, quæ ad diversa tempora extenduntur: unde Joannis sententia verificatur, quia aliquando Christus proprium habuit; verificatur itidem Nicolai assertum, quia aliquando omni prorsus dominio caruit. Quod si quis propugnare velit toto prædicationis tempore, seu toto vitæ decursu quolibet rerum dominio caruisse Christum, asserere posset, ut innuit P. Suarez, dominium rerum, quibus Christus utebatur, extitisse penes Ecclesiam, sicut dominium rerum, quas ad pedes Apostolorum primâ rei Christianæ ætate Christifideles ponebant, erat penes Ecclesiam. Et sane considerare possumus communitatem aliquam personarum sub strictioris paupertatis lege viventium absque dominio nec in particulari, nec in communi, nec existente in ipsa Regularium Congregatione, aut apud Ecclesiam, & hujuscemodi paupertatis, utpote absque subsistentia, ableganda est professio; vel absque dominio particularis communitatis, sed existente penes Ecclesiam, & genus hocce paupertatis nullam involvit repugnantiam, nullamque imperfectionem, immo majoris austeritatis speciem refert, ex quo ipsa meritò laudabilis censetur. Cum autem Christus totius Ecclesiæ caput esset, atque caput insimul, & institutor status Religiosi, qui per solemnia vota, ut superius probatum est, in Apostolis sumpsit exordium, concedi potest habuisse, ut Ecclesiæ caput, rerum dominium in communi, sed eodem caruisse ut caput Religiosæ communitatis. Nec repugnat unum, idemque affirmari, & negari de Christo penes diversam considerationem; ut in simili mox dicemus.

SUBSUMES. Joannes prælaudatus in Christo negat usum distinctum fuisse a dominio; sed Christus in propria persona, & ut Religiosæ Communitatis caput rerum usum habuit; ergo earundem itidem dominium habuit.

Sunt, qui asserunt Pontificem ut particularem Doctorem errasse; verum pro re nata dicimus Pontificem ibidem non fuisse locutum in eo vulgari sensu, quo inter Doctores excitatur quæstio circa distinctionem usus a dominio in rebus, quæ uno actu consummuntur, sed in alio sensu plane discreto: etenim pro dominio intellexit justum titulum, legitimumque jus utendi rebus; quo sane carent fures, dum res furtim sublatas distrahunt; quod compertum fiet Bullam perscrutanti, quod & Macedo in suis Controversiis opportune advertit.

§. XI.

ALTERA CATHOLICÆ VERITATIS PROBATIO.

264 PROB. II. Mendicare, ut jam innuimus, est vivere ad misericordiam hominum; hoc porro, si, factâ rerum omnium abdicatione, ex Christi amore fiat, licitum est, atque meritorium; siquidem hocce vivendi genus, Christo Magistro, ab Apostolis fuit adoptatum: Matth. 19. v. 27. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*. Ob Christum itaque, immo ipso docente, omnia dereliquerunt, ut habet Augustinus *lib. 17. de Civit. Dei cap.* 4. -- Dixerunt, inquam, potentes illi: ecce nos „ dimisimus omnia, & secuti sumus te. „ Hoc votum potentissimi voverant. Sed „ unde hoc eis, nisi ab illo, de quo hic „ continuò dictum est: dans votum voventi -- Votum igitur omnia deserendi ob Regnum Cælorum a Deo inspiratum habemus.

Votum paupertatis a Deo Apostolis inspiratū.

Quod dilucidat S. Ambrosius *in Exhortat. ad Virgines* ad illud Joann. 19. *Et recepit eam in sua*, ut legit S. Doctor -- Quid est in sua: „ cum reliquerit Patrem, & Matrem, & „ Christum secutus sit? Aut quomodo in „ sua, cum ipsi Apostoli dixerint: ecce nos „ reliquimus omnia nostra, & secuti sumus „ te: quæ sua habebat Joannes, qui secularia, & mundana non habebat? -- Idem

evin-

evincitur ea cap. 10. Matth. v. 9., & seq. *Nolute possidere aurum, nec argentum in zonis vestris, non peram in via, nec duas tunicas.* Verba hæc dnbio-procul sunt adhortantis ad omnimodam rerum abdicationem, quibus profecto obtemperaverunt Discipuli; ergo commendatam a Christo paupertatem adoptaverunt Apostoli.

Suasor itidem fuit Christus, ut Discipuli ex fidelium eleemosynis viverent. Luc. 10. v. 7. *In eadem domo manete, edentes, & bibentes, qua apud illos sunt*, in hujus loci commentariis habet Theophilus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus a Waldensi *lib. 4. Doctrinalis fidei art. 1. cap. 5.* relatus — Vide ergo „ qualiter discipulos mendicare instituit, & „ pretio eos enutrimentum habere noluir -- Mendicare instituir, inqnit, ne quis diceret hoc non ordinari, ut ex proposito fieret, sed fortuito, casu nempe quo talis contingeret necessitas mendicandi, potissimum cum hujusmodi arbitrariam interpretationem Evangelicus textus dissolvat cap. 9. v. 3., ubi legitur: *Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis*: fuit itaque positiva Christi institutio Apostolis præscripta, ut tali modo viverent, quod observatum habemus, dum 1. ad Corinth. 9. legitur Apostolos ex prædicationis fructu, idest ex eleemosynis acceptis vixisse.

DICUNT I. Wiclefistæ, & Amoræi mandatum illud, quod Apostoli nihil haberent, temporarium fuisse, atque a Christo in ultima cœna revocatum: duo namque mandaverat Christus Discipulis Matth. 10. ne scilicet abirent in viam gentium, & ut nihil secum deferrent, haberentve, primum revocavit Matth. ultimo, cum Apostolis præcepit prædicare, & docere omnes gentes, aliud verò Luc. 22. cum dixit: *Qui habet sacculum, tollat similiter & peram*, non ergo Christi doctrina, aut Apostolorum exemplum Mendicantibus opitulantur.

Si ultro Hæreticis daremus suppositum, nihil adhuc adversus nos: siquidem nobis abunde sat est Christum quandoque rigidam commendasse paupertatem, ut tanquam laudabilem illam prosequi possimus: non enim illicitum quidpiam quovis tempore poterat imitandum proponere; immo addas velim, tunc temporis in Apostolis futurum instituisse in Ecclesia Mendicantium Religiosorum statum; in proprietare namque tunc Apostoli magis præseferebant Regularium, quam Episcoporum exemplar, cum non adhuc Sacerdotali dignitate essent inaugurati, quod in ultima cœna contigisse compertum est: eapropter si ibidem de sacculo, & pera mandatum dedit, id fecisse censendum est, ut in ipsis Episcopos instrueret, qui pro Ecclesiæ necessitatibus bona valent possidere; unde pro temporum discrimine diversos voluit status innuere, quandoque nempe Monachorum, quandoque Episcoporum.

Apostoli exemplar paupertatis.

Ceterum suppositum falsum est; non enim Christus primum illud mandatum, seu consilium revocavit, quod ipsimet Apostoli intellexerunt, ideoque etiam post Christi passionem ex eleemosynis vixerunt, ut dicimus ex 1. ad Corinth. 9., & in sequenti probatione pluribus propognabimus: nec verum est absolute, quod aliud præceptum revocaverit; ibi enim prædicationis ordinem designavit, itaut primùm Judæis foret evangelizandum, dein Gentibus, ut videre est Act. 1. idem legitur de ipsomet Christo, qui dicebat se non venisse, nisi ad filios Israel, & tamen pro omnibus venerat; unde intelligere debemus præcipue advenisse pro Hebræorum salute; respectus autem ad primariam rationem sufficit pro veritate propositionis absolutæ: hunc esse sensum innuit contextus: *In viam gentium ne abieritis, & in Civitatem Samaritanorum ne intraveritis, sed potius ite ad oves, qua perierunt domus Israel.* Primò igitur enunciandum erat Judæis Evangelium, hinc aliis; hunc ordinem servaverunt Paulus, & Barnabas Act. 13. v. 46. *Tunc constanter Paulus, & Barnabas dixerunt: vobis oportebat primùm loqui verbum Dei; sed quoniam repellitis illud, & indignos vos judicatis aterna vita, ecce convertimur ad gentes.*

Ordo enunciandi Evangelium.

Quod additur ex Luca: *Nunc qui habet sacculum, tollat similiter & peram* peculiariter dictum intelligitur pro tempore passionis, scilicet pro eo temporis intervallo, quod ultimam cœnam inter, & inchoationem prædicationis post Spiritus Sancti adventum intercessit; quia percusso Pastore, cum dispergerentur oves, æquum erat, ut Apostoli, qui nondum virtute ex alto repleti timidi latitabant, haberent, unde viverent. Hoc clare constat ex his, quæ ibi referuntur, quæ alia non sunt, nisi de persecutione, & Christi passione; præcipue cum ipse loquendi modus rem præsentem describat: *Nunc qui habet sacculum &c.*, & notandum quod non ait Christus: *Nunc dico, qui habet &c.*, sed absolute: *Nunc qui habet*, ut aperte innotescat priorem non revocare doctrinam, sed præsentis temporis declarare necessitatem.

Quandoque æquum est alimenta servare.

DICUNT II. Christus eo loci Matth. 10. non jam consilium, sed præceptum dedit Apostolis; eaque propter doctrina illa non astipulatur Mendicantibus Religiosis, qui contendunt Christi consilium sequi.

RESP. Falsò asseritur ibidem impositum fuisse Apostolis præceptum. Eis dedit tantummodo instructionem Apostolatu dignam, permittendo, ut de prædicationis fructu vivere possent; ceterum nihil poterant accipere, & de piscatione, aliove labore sustentari, ut Pauli exemplo comprobatum habemus, qui potens a fidelibus meritò victum recipere, artis scenofactoriæ subsidio sustentabatur. His addere placet, quod si Apostoli præcepto fuissent adstricti ad mendicandum, hoc repugnasset fini prædicationis, aut saltem Evangelizantibus obfuisset: rudes etenim populi in eam devenissent sententiam Apostolos non jam veritatis amore, sed ex necessitate, ut scilicet alimenta ipsis suppeditarentur, Dei verbum enunciare, quo argumento usus est D. Paulus, rationem reddens, cur ex labore manuum victum sibi compararet, cum aliàs ex prædicationis fructu sustentationem potuisset recipere: verba igitur laudata permissionem invol-

Mendicatio non ex præcepto, sed ex consilio.

involvunt, & declarant hand illicitum fore vivere ex prædicatione.

DICUNT III. Apostoli, qnod suum erat, exquirebant, utpote debitum ea justitia, eo nempe titulo, quo mercea debetur Operariis; ideo dixit Salvator: *Dignus est Operarius mercede sua*, & Paulus 1. ad Corinth. 9. v. 14. *Dominus ordinavit his, qui Evangelium anunciant, de Evangelio vivere*, & prius v. 7. *Quis militat suis stipendiis unquam?* Atqui Religiosis nequaquam ea justitia victus debetur a fidelibus: hi ergo mendicare neqnaquam debent ad exemplum Apostolorum.

Debitum duplex.

RESP. Duplex est debitum, aliud justitiæ, & stricti juris, morale aliud; primum oritur ea conventione, seu pacto, aliove titulo obligationem inducente, sub vi coactiva eadentem, ita quod contrahens cogi possit, si debito satisfacere nollt; oritur secundum ea labore, nulla præcedente pactione, sicut ex titulo remunerationis, qnod sub vi coactiva non eadit; unde qui tali titulo est obligatns, nequit eogi ad solutionem. Porro Christus de boc debito sermonem habet, & sufficit, ut quis ab alio victum emendicare valeat: etenim ex quo quis negare possit, quod petitur, & negando eogi nequeat, suppetit locus mendicationi. Bellarminus *lib. 2. de Monachis cap.* 45. distinguit in Apostolis Episcopalem dignitatem, ratione cujus constitutus est gradus Pastoris ordinarii, & dignitatem Apostolatus; ut Episeopi eogere poterant fideles ad necessaria subministranda, quia Pastor jus habet rigorosæ justitiæ, ut ab ovibus nutriatur, nt Apostoli hanc non habebant potestatem, potissimum relate ad infideles, sed solo charitatis titulo postulare subsidia poterant.

Notandum tamen oecurrit doctrinam Christi, sicut & Pauli intelligi pro eo tempore, quo Apostoli sibi Eeclesiam, gregemque comparassent; siquidem de lacte gregis non sumit, nisi qui oves habet, sicut de fructu vineæ non comedit, nisi qui plantatam vineam habet: eum ergo statim ab initio apud infideles Apostoli gregem non habuerint, sub primordiis nullum in bona infidelium jus habebant, adeoque proprie mendicabant. Notandum itidem eum, qui jus habet subsidii in aliorum bona, si juri hujuscemodi abrenunciet, posse rigorosa mendicatione eleemosynam ab alio petere, Apostoli autem cuilibet juri abrenunciarunt: *Ecce nos reliquimus omnia*, eo quod perfectionis statum elegerint, ut patet de Paulo 1. ad Corinth. 9. idemque asserendum indubie est de aliis Apostolis, cum non minoris forent perfectionia, & Apostolatus excellentia solummodo spiritualibus incumbens optimo jure requirebat, ut omnia temporalia jura abdicarent; cum hæc non ad cœlestem, sed ad terrenam civitatem spectent.

Regulares jus habent postulandi subsidia.

Hinc ad Regulares deveniendo, cum hi assumpti sint ut coadjutores Pastorum ad laborandum in Eeclesia Dei, & ipsi jus habent æquitatis ad postulandum a populis subsidium: etenim Christi doctrina ad solos Præsules non coarctatur, sed meritò ad quoscunque licite Dei verbum annunciantes extenditur. Ad hoc probandum, præter ea, quæ superius diximus, apte deserviunt, quæ Angelieus Doctor *Opusc. 19. cap.* 7. refert. Videlicet Scripturæ verba non esse restrictiva, sed ampliativa: etenim absolute dicitur --
„ Quia militat suis stipendiis unquam? Quis
„ plantat vineam, & de fructu ejus non
„ edit? Quis pascit gregem, & de lacte
„ gregis non manducat? quæ omnia; &
„ plura alia exempla inducit, ut Glossa di-
„ cit, ad ostendendum, quod Apostoli non
„ sibi aliquid ultra debitum usurpant, si
„ sicut Dominus constituit, ea Evangelio
„ viventes panem gratuitum manducabant
„ ab eis sumptum, quibus gratuitam gratiam
„ prædicabant: sed constat quod militi cui-
„ libet, & plantatori vineæ, & pastori gre-
„ gis debetur victus ex suo opere propter
„ hoc, quod in opere laborant: cum ergo
„ in Evangelio laborem habeant prædicando
„ non solum Prælati, sed etiam quicunque
„ alii licite prædicant, utique possunt ab
„ eis, quibus prædicant, panem accipere,
„ unde sustententur. Item Apostolus probat,
„ quod poterant Apostoli temporalia accipe-
„ re ab eis, quibus prædicabant, quia eis
„ spiritualia seminabant, quia qui dat ma-
„ gna, non est mirum, si accipiat parva...
„ sed eadem spiritualia, quæ prædicant Præ-
„ lati, prædicant alii ex eorum authoritate;
„ ergo etiam ipsi possunt ab his quibus præ-
„ dicant, carnalia accipere, unde vivant. Item
„ eodem capite dicit Apostolus: Dominus or-
„ dinavit his, qui Evangelium annunciant,
„ de Evangelio vivere. Glossa. Hoc rationa-
„ biliter fecit, ut expeditiores sint ad præ-
„ dicandum verbum Dei. Sed omnes, qui
„ ad prædicandum deputantur; oportet esse
„ expeditos ad prædicandum, sive sint Præ-
„ lati, sive authoritate Prælatorum prædi-
„ cent; ergo ad eos etiam, qui non sunt
„ Prælati ordinatio Domini se extendit, ut
„ de Evangelio vivant &c. --

Prosequitur dein ostendere, quod non solùm Evangelizantibns, sed & hi, qui eisdem ministrant, subsidium habere debent ex fructu prædicationis, quod probat ex Apostolo qui collectas mittebat ad fideles, qui erant Jerosolymis ad Rom. 15. qui sane non omnes erant Evangelistæ, & Prædicatores. Alia subdit momenta pro re nata, quæ dilucide catholicam veritatem evincunt.

Fas est pro aliis stipem rogare.

265 PROB. III. Ejusdem rationis est honeste mendicare per se, vel pro se, ac mendicare per alium, & pro alio; actio namque mediata, vel immediata non variat naturam, & conditionem substantialem rei, & actus; sed per alium, & pro aliis mendicare licitum est; ergo etiam pro se, & per se. Min. nota est ex Apostolo, qni pro Sanctis, qui Jerosolymis degebant, stipem postulabat, 1. ad Corinth. 16. v. 1. *De Collectis autem, quæ fiunt in Sanctos, sicut ordinavi Ecclesiis Galatiæ, ita & vos facite*. 2. ad Corinth. 8. Ecclesiæ Macedoniæ proponit exemplum, quæ profusam, ipso hortante populum, eleemosynam transmiserat; hinc spiritualia; quæ ob illam charitatem illi obvenerant, perpendit, suadens dein ad idem Corinthios v. 6. *Ita ut rogaremus Titum, ut quem-*

quemadmodum cœpit, ita & perficiat in vobis etiam gratiam istam. Sed sicut in omnibus A *abundatis fide, & sermone, & scientia, & omni sollicitudine, insuper & charitate vestra in nos, ut & in hac gratia abundetis*; & ad Rom. 15. v. 25., & seq. refert eleemosynam ab Ecclesia Macedoniæ, & Achaiæ, quam Ipse Paulus Jerosolymam deferre statuerat. *Nunc igitur proficiscar in Jerusalem ministrare Sanctis. Probaverunt autem Macedonia, & Achaia collationem aliquam facere in pauperes Sanctorum, qui sunt in Jerusalem.* Si ergo pro pauperibus postulabat Paulus eleemosynam, cur non licebat etiam pro se petere?

DICES. Apostolus exquirebat subsidium potestate suæ Prælationis, ea propter perperam dicitur ipsum mendicasse. B

Verùm contextus aliter probat. Non enim Paulus auctoritate, sed consilio utebatur, nec fideles ex debito subjectionis ad Prælationem, sed ex charitate, & ex liberalitate eleemosynam largiti sunt, & aliud non agnoscit debitum Apostolus, quam æquitatis, quatenus Macedones ex Collegio pauperum Jerosolymorum spiritualia receperant. *Placuit enim eis, & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt Gentiles, debent & in carnalibus ministrare illis*, 1. ad Corinth. 16. v. 2. *Per unam Sabbati unusquisque vestrum apud se reponat, recondens, quod ei bene placuerit*. 2. C ad Corinth. 8. v. 8. *Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem, etiam vestræ charitatis ingenium bonum comprobans . . . Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solùm facere, sed & velle cœpistis ab anno priore*, & cap. 9. v. 2., & 7. iterum pro re eadem suasor non potestatem, sed charitativæ æmulationis, & liberalitatis momenta proponit. *Vestra æmulatio provocavit plurimos . . . Unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus*. His palam fit Paulum non imperasse, sed suasisse D eleemosynæ largitionem.

Pauperibus eleemosyna impertienda.

266 PROB. IV. Si Scriptura suadet pauperibus eleemosynam impertiri, dubio-procul iisdem fas est eam a fidelibus petere; indigentiæ namque pauperum haud subveniri potest, nisi innotescat; innotescit autem ex quo subsidium postuletur; atqui Scriptura suadet pauperibus elargiendam esse eleemosynam, ut legere est Epist. 3. Joann. v. 5. *Charissime, fideliter facis, quidquid operaris in fratres, & hoc in peregrinos, qui reddiderunt testimonium charitati tuæ in conspectu Ecclesiæ, quos benefaciens, deduces digne Deo.* E *Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes a Gentibus; ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis*. In hoc textu plura adnotanda sunt; I. Exhortatio, & quædam obligatio ad elargiendam Peregrinis eleemosynam; II. Peregrinorum qualitas, qui sunt Servi Dei, hoc est, ut ait Glossa, *alienati a rebus propriis*; III. Causalis: *Pro nomine enim ejus profecti sunt*; peragunt videlicet opus in Christi obsequium; IV. Petitio: *Debemus suscipere*; non possumus aliquem suscipere, nisi ad nos descendat, eaque propter postulet hospitalitatem. Finis demum: *Ut cooperatores simus veritatis*; elargitio namque eleemosynæ Servis Dei, quædam est ad Evangelicum ministerium cooperatio. Talis scribebat Joannes, ut Diotrephes malitiam reprobaret; hunc æmulantur Amoræi, & Wiclephistæ, qui mendicantium mordent paupertatem. Videatur S. Thomas in laudatum Joannis locum.

Idem evincitur ex cap. 10. Matth. v. 41. *Qui recipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet*; *Qui recipit*, utique venientem; non enim quis recipitur, nisi veniat, *In nomine justi*, quia non attenditur Personæ meritum, num bona sit, vel non, sed titulus spectatur, videlicet, si Sanctitatis præferat titulum, qui in professione sacri ministerii, vel status consistit. Obiter placet advertere aptam distributionem, quam refert Evangelista. Docet primò suscipiendos esse Prælatos v. 40. *Qui recipit vos, me recipit*; secundò suscipiendos esse Prælatorum ministros v. 41. *Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ &c.*; tertiò quoslibet Dei Servos suscipiendos: *Qui recipit justum in nomine justi*. Ut hinc compertum habeamus elargiendam fore eleemosynam Evangelizantibus tum ex vi muneris, tum ex deputatione, ut sunt Regulares, tum Dei Servis ex professione, proindeque istis fas est stipem petere a fidelibus.

Evangelizantibus subveniendum.

267 PROB. V. Cuilibet pauperi licitum est eleemosynam petere, & cuilibet dandam esse præcipit Scriptura; ergo potiori jure Dei Servis competit eam postulare, atque recipere. Prima propositio ostenditur. Prov. 21. v. 13. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Ad clamorem pauperis* inquit Scriptura, absolute, & universaliter, nullimode discriminans validum inter, & invalidum, bonum inter, & malum, & qui clamanti, cum possit, subsidium denegat, incidit in Dei judicium.

Cuilibet petenti subsidium præstandum.

Psal. 111. v. 9. legitur, *Dispersit, dedit pauperibus; justitia ejus manet in seculum seculi*. Pauperibus generaliter, nulla apposita conditione, & qui ita indefinite inopes sublevat, æternæ justitiæ coronam apud Deum promeretur.

Luc. 6. v. 30. *Omni autem petenti te, tribue. Omni*, valido scilicet, & invalido, pauperi, & mendico, digno, & indigno; ad unum omnes includuntur.

Hinc demonstratur conseq. Luc. 16. v. 9. *Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula*; sed hi, qui potissime nos recipere possunt in æterna tabernacula, sunt dubio-procul Servi Dei, qui omnibus abrenunciarunt propter Dominum; præcipue ergo Dei famulis benefaciendum est. Et sane judicii die salvos faciet Dominus, qui Christo subsidium præbuere in minimis suis; minimi autem sunt humiles pauperes, qui ob ejus amorem vanitates, & divitias contempserunt.

268 PROB. VI. Quæ ad perfectionem consequendam deserviunt, apte a Regularibus assumuntur; sed mendicatio hujusmodi est; purgat siquidem animum a maculis,

Mendicatio ad perfectionem conducit.

atque superbiam ab humanis cordibus arcet; primum quidem palam fit, ex quo Ecclesia pro gravioribus criminibus peregrinationes injungit, faciendas mendicando, ergo non tantùm peregrinatio, sed mendicatio etiam deservit ad cordis puritatem; superbiam quoque coercet, deprimitque; hominem namque erubescentiæ, irrisionibus, ludibrio sæpenumero exponit; hæc porro omnia maxime adversantur humanæ elationi, potissimum si mendicans sit vir ingenuus, nec infimæ conditionis: sicut ergo licet assumere jejunia, flagellationes, vigilias, aliaque hujusmodi, quia hæc concupiscentiam compescunt, ita fas erit paupertatem adoptare, & mendicationem, cum hæc ad perfectionem conducant.

269 PROB. VII. Fortior est Christi charitas, quam naturalis amicitia; sed inter amicos, si unus re aliqua indiget, ab altero petit, eâque habitâ licite utitur; quæ maxime vera sunt, quando stante amicitia mutua intercedunt officia, atque recompensatio habetur sive in eodem, sive in diverso rerum genere; atque hinc dilucidatur argumentum. Siquidem fas est id ab alio exposcere, ex cujus largitione conditio alterius efficitur melior; atqui ex largitione eleemosynæ melior evadit dantis conditio; adveniunt quippe illi spiritualia, quæ excellentiora sunt divitiis.

Ex Patribus demum laudabilem esse paupertatem invicte propugnare possemus, quoniam verò in re satis nota versamur, unum non nisi Augustini, & Hieronymi testimonium placet referre. Augustinus itaque *lib. 5. de Civit. Dei cap.* 18. posito exemplo Lutii Valerii Consularis viri, qui ad eum paupertatis statum devenit, ut non nisi mendicata stipe sepulturam habuerit, suasor est Christianis, ut hujuscemodi paupertatem æmulentur -- Quomodo autem se audebit se „ extollere de voluntaria paupertate Christianus, ut in hujus vitæ peregrinatione expeditior ambulet viam, quæ ducit ad patriam, ubi veræ divitiæ ipse Deus est, cum audiat, vel legat L. Valerium, qui in suo defunctus est consulatu, usque adeo fuisse pauperem, ut nummis a populo collatis, ejus sepultura curaretur? --

Aliud in Consulari fœmina profert S. Hieron. *in Epitaphio S. Paulæ*, quam aliquando monuerat, ut modum in largiendis eleemosynis imponeret, & aliquid sibi reservaret; sed illa amore Christi extremam eligere voluit inopiam, quod inde commendavit S. Pater -- Fateor errorem meum, cum „ in largiendo esset profusior, arguebam, illud proferens de Apostolo; non ut alii refrigerium, vobis autem tribulatio, sed ex qualitate in hoc tempore, ut vestra abundantia sit ad illorum inopiam, & illorum abundantia ad vestram inopiam. Et hoc de Evangelio Salvatoris; qui habet duas tunicas, det alteram non habenti; & providendum esse, ne, quod libenter faceret, semper facere non posset. Multaque hujusmodi, quæ illa mira verecundia, & sermone parcissimo dissolvebat: testem invocans Dominum, se pro illius „ amore cuncta facere, & hoc habere voti, ut mendicans ipsa moreretur, ut unum nummum filiæ non dimitteret, & in funere suo aliena sindone involveretur. Ad extremum inferebat; ego si petiero, multos inveniam, qui mihi tribuant; mendicans, si a me non acceperit, quæ ei possum etiam de alieno tribuere, & mortuus fuerit, a quo anima ejus requiretur? Ego cautiorem in re familiari esse cupiebam, sed illa ardentior fide, toto Salvatori animo jungebatur, & pauperem Dominum pauper spiritu sequebatur, reddens ei, quod acceperat, pauper pro ipso effecta. Denique consecuta est, quod optabat, & in grandi ære alieno filiam dereliquit, quod huc usque debens, non suis viribus, sed Christi se confidit misericordia redditurum -- Superius alia testimonia dedimus ejusdem Hieron., qui ad Oceanum de Fabiola dicit, quod optabat, divitiis pro Domino profusis, vitam stipe emendicata sustentare.

§. XII.

ACATHOLICORUM ARGUMENTA EX VETERI TESTAMENTO ASSUMPTA DISSOLVUNTUR.

270 OBJIC. I. Christus non venit solvere legem, sed adimplere; sed lex vetat mendicare Deut. 15. v. 4. *Et omnino indigens, & mendicus non erit inter vos*; ergo mendicatio prohibita est. Mendicitas enim a malo est, nempe a peccato, sive ex parte ipsius validi mendicantis, cui ipsa non est necessaria, sive ex parte populorum, qui aliorum non præveniunt inopiam; proindeque omnis mendicitas, ut ait Wiclefus, a Diabolo introducta est.

RESP. Christus equidem non venit solvere legem, sed adimplere, immo & perficere, atque justa recondita mysteria explicare. Ipsam autem perfecit, explicuitque superaddendo Evangelica Consilia, quorum unum est de Evangelica paupertate. Christus finis erat, ad quem Legalium constitutiones respiciebant, cujus morte mortuæ effectæ sunt; ex propter etsi illud fuisset præceptum, jam cessasset utpote legale; verùm tale nequaquam fuisse probe evincit contextus, qui futuros prænunciat pauperes v. 11. *Non deerunt pauperes in terra habitationis suæ.* Et nota quod juxta Hebraicam phrasim in idem redit nomen pauperis, & mendici. Ceterum mendicos fuisse inter Judæos indubie apparet ex Lazaro ad divitis januam mendicante Luc. 16., de Cæco secus viam Jericho sedente Luc. 18., de Cæco natu Joan. 9., de Claudo ad speciosam portam templi Act. 3. Perperam igitur venditatur præceptum, ne quis mendicaret. Quod si quis contendat ibidem adesse præceptum, divites afficiet, ut taliter alienis necessitatibus occurrant, ne ad paupertatem concives deveniant, & ob inopiam mendicare cogantur, ideo Scriptura divites urget, ut mutuum dent

Nullum præceptum vetat mendicare.

dent pauperibus, etiam appropinquante septimo anno, quo fit remissio, subdens v. 11. *Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ, idcirco Ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi, qui tecum versatur in terra.*

Equidem copiosam divitiarum abundantiam ibidem v. 5. promisit Deus Judæis, itaut nemo unus fuisset mendicus, si divinis obtemperassent mandatis: *Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, & custodieris universa, quæ jussit, & quæ Ego hodie præcipio tibi, benedicet tibi, ut pollicitus est.* Quoniam verò legem non observaverunt, facti sunt in direptionem, devicti ab hostibus, atque in captivitatem ducti, multa perpessi sunt mala, per quæ mendici plures evaserunt; utvis tamen mendicitas occasione peccati evenerit, non inde tamen a Diabolo inducta fuit: non enim omne malum, quod mores non tangit, a culpa derivatum censendum est a Diabolo invectum, atque lege prohibitum: siquidem ob peccatum inducta sunt jejunia, cilicia, flagellationes, pluraque statuta, quibus supplicia adversus refractarios decernuntur, & tamen non jam vetita, sed bona communi hominum calculo dicuntur.

Non omne mali a Diabolo.

DICES. Haud fas est sese periculo peccati exponere; sed electio inopiæ cum rerum omnium abdicatione exponit periculo peccati, dicente Eccles. 27. v. 1. *Propter inopiam multi deliquerunt*; ergo.

Scripturæ textus ad eos alludit, qui naturali laborant inopia, orta ex involuntaria necessitate, quam virtutis amore, patienterque non sustinent; unde divitiarum cupiditatem fovent, cui non valentes per licita media satisfacere, ad fraudes sæpe convertuntur; subditur namque: *Et qui quærit locupletari, avertit oculum suum*, videlicet a lege, & justitia.

Involuntaria paupertas sæpe vitiosa.

INSTABIS. Quod iniquis imprecatur Scriptura, Servis Dei apte nequit congruere; sed mendicitatem iniquis Scriptura imprecatur Psal. 8. *Nutantes transferantur filii ejus, & mendicent*; ergo.

Agitur ibidem de involuntaria paupertate, quæ a Deo in pœnam intenditur; nostra verò Evangelica est, nempe voluntarie, atque cœlestium amore assumpta. Deinde quandoque quod uni tanquam pœna infligitur, laudabiliter ab altero eligitur. Judices non rarò tradunt reos flagellis, quibus Sancti merentur, Deoque faciunt satis. Demandatur scelestus in exilium, cum ultro ab hominum frequentia plures, ut liberius Deo vacent, elongantur. Spoliantur criminosi divitiis in punitionem delictorum, qui autem Deo placere satagunt, pauperibus sponte sua omnia largiuntur: mendicitas itaque a Deo potuit Proditori Judæ, ejusque familiæ in pœnam infligi, & nihilominus ab his eligi potest, qui Deo placere student.

Paupertas quandoque pœnalis.

271 OBJIC. II. Salomon divinâ illustratus sapientiâ postulabat Prov. 30. a mendicitate liberari: *Mendicitatem, & divitias ne dederis mihi: tribue tantùm victui meo necessaria: ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus; aut egestate compulsus furer, & perjurem nomen Dei mei.*

RESP. Salomon æque a Deo poposcit a mendicitate liberari, & a divitiis, & tamen Wiclefus tot Principes non execratur, & Mercatores, qui divitiis affluunt. igitur loquitur Salomon in persona eorum, qui tanti non valent, ut mendicitatem adoptent, qui in hominibus veteris Testamenti præfigurantur: lex namque illa non poterat voluntariæ paupertatis pondus portare, & lex Pædagogiæ haud valebat divitiarum, & inopiæ tentamenta devincere; ea propter non tantùm in persona propria, quam eorum, qui tali legi subdebantur, petit liberari. In lege gratiæ, utpote perfectionis, vires suppetunt ad excellentiora exercenda, inter quæ indubie est voluntaria paupertas.

In lege prava voluntaria paupertas.

DICES. Servis Dei apprime convenit, quod melius est; sed retinere divitias, ut acquiratur sapientia, melius est, quam eas abjicere ad vacandum sapientiæ Eccle. 7. v. 12. *Utilior est sapientia cum divitiis, & magis prodest videntibus Solem. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio, & sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo*: non ergo omnium divitiarum abdicatio a Servis Dei assumitur ad vacandum sapientiæ.

Falsò asseritur melior cœlestis sapientia cum divitiis, quam cum Evangelica paupertate. Juxta dictamen rationis majus bonum minori comparatum elegibilius est, proindeque sapientia, si referatur ad divitias, quæ utique bonis inferioris notæ accensentur, eligenda est. itidem nemo unus inficias ibit, quod sapientia cum perfectione Evangelicæ paupertatis nobilioris sit æstimationis, quam sit ipsa cum divitiis conjuncta. Scriptura ibidem respicit politicos usus, atque commercia, ideoque dicit: *Magis prodest videntibus Solem*, idest peragentibus secularia; propterea recte asseritur, quod in ordine ad humanam politiam magis sit utilis sapientia cum divitiis, quam sola sapientia, aut solæ divitiæ

Paupertas præstantior divitiis.

INSTABIS. Etiam in ordine ad cœlestem sapientiam paupertas mendicans dici nequit melior: etenim Psal. 36. legitur: *Non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem*; ergo panem emendicantes non modo meliores, sed neque justi habentur.

RESP. Justus erat David, & tamen panem a Sacerdote postulavit, dum a facie fugiebat Saulis: justus erat Elias, ast a persequente Jezabele declinans, panem a muliere poposcit; justus erat Lazarus, quamvis ab Epulone victum emendicaret: justus erat Paulus, qui aliàs fame, siti, frigore laborasse commemorat. Alius igitur est Scripturæ sensus. Sunt, qui volunt ibi sermonem esse de pane spirituali, Deique auxilio, quod nusquam deficit justo. Hujuscemodi interpretatio vera est, sed insimul textus intelligi potest litteraliter, quatenus justus nunquam anxie, & velut derelictus, sed paccato animo, & confidenter panem quærit. Ceterum ad tempus Deus Servos suos deserere indubie evincitur tum ex Scripturis, tum ex Ecclesiasticis monumentis. Ipsummet justorum caput Christus temporariam hanc derelictionem passus est; unde Psalmista ejusdem re-

Justus nusquam derelictus a Deo.

ferens personam clamabat: *Domine Deus meus respice in me, quare me dereliquisti?* Ad quod attendens S. Hieronymus *in Comment. ad caput 27. Matthæi* habet -- Ne mireris verborum humilitatem, & querimonias derelicti, cum formam Servi sciens, scandalum Crucis videas -- Job Deo perquam acceptus gravissimis fuit percussus calamitatibus, sicut & Apostoli, aliique probatæ sanctitatis viri; flagellat namque Dominus omnem filium, quem recipit, sed finaliter non deserit, & mortificatum vivificat.

272 OBJIC. III. Qui subtrahit subsidium vitæ, agit contra præceptum: *Non occides*: sed temporalibus bonis abrenuncians subtrahit vitæ subsidium, ut in aperto est; ergo.

Dei Servis nihil deesse potest.

Perantiqua est hujusmodi cantilena, cui passim occurrunt Patres, ostendentes nihil defuturum Dei Servis, pascendos a Christo, qui Christo deserviunt, nec terrena desideranda ab his, quibus divina largiuntur: qui ergo omnibus pro Christo abrenunciant, nequaquam sibi vitæ subsidium subtrahunt, sed in melius commutant, cum in protectione cœli commorentur; adeoque perperam dicitur ipsos se exponere periculo violandi præceptum non occidendi.

DICES. Secundùm ordinatæ charitatis dictamen plus homo sibi, quam aliis debet; sed gravi reus foret crimine, qui totum alteri subtraheret, unde vivat: scriptum est enim Eccl. 34. *Panis egentium; vita pauperis, qui defraudat illum, homo sanguinis est*; ergo etiam peccat, qui totum sibi subtrahit, pauperem, & mendicam adoptando Religionem.

RESP. Quilibet rerum suarum Dominus est, adeoque pro libito de illis disponere valet, rerum autem alterius nequaquam Dominus est, eaque propter absque injuria quidquam illi detrahere nequit. Qui pro Christo bona sua pauperibus donat, voluntariam eligit paupertatem, qui autem aliena surripit, proximum in coactam adigit paupertatem: coacta porro paupertas periculis undique scatet, secus voluntaria, quæ ex amore virtutis oritur, atque fovetur.

Voluntaria paupertas secura.

273 OBJIC. IV. Oportet Dei Servos præ ceteris illuminatos, & justos esse; sed mendicatio illuminationem impedit, & justitiam, dicente Scriptura Deut. 16. *Non accipies personam, nec munera; quia munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba justorum*; ergo non decet Dei Servos, virosque Religiosos omnia abdicare, atque ex mendicatione vivere.

RESP. Illuminatio Servorum Dei a rectitudine intentionis ortum habet, juxta illud: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit*: videndum igitur, qua intentione sapientes munera, & justi eleemosynas, quæ tanquam munera censentur, recipiant; si ea recipiunt temporalium cupiditate illecti, meritò obcæcatio pertimescenda est; si verò virtutis amore, videlicet tanquam necessaria ad vitæ sustentationem, ut absque temporalium sollicitudine Deo vacent, omnia sarta tecta sunt.

Quando timenda paupertas.

274 OBJIC. V. Status Religiosus est

A eorum, qui vocati sunt in libertatem spiritus: non enim Servi esse debent seculi, qui Deo famulantur; sed vivendo ex eleemosynia, omnibus, quæ possidebant, abdicatis, Servi evadunt seculi: scriptum est enim Prov. 22. v. 7. *Qui accipit mutuum, servus est fænerantis*; quod fortiùs verificatur de eo, qui oblatum recipit; hic indubie Servus fit dantis; ergo.

Duplex est servitus, una timoris, amoris altera. Servitus timoris ad veterem legem, amoris ad novam spectat; in hac homo liberatus a captivitate peccati, Servus efficitur justitiæ. Servitus timoris ortum habet ex radice cupiditatis, quæ ad terrena

Servitus una timoris, amoris altera.

B inclinat. Porro sollicitudo, atque terrenorum affectio proprie innuunt spiritum veteris legis: unde hi, qui impræsentiarum expetunt temporalia ad prædictam legem pertinere censendi sunt; ab hac autem servitute liber esse debet vir Dei, cui Paulus ad Rom. 8. v. 15. dicit: *Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore*. Servitus amoris a charitate dimanat, quæ ad cœlestia cor elevat. Igitur, qui virtutis amore, atque affectu vacandi divinis omnia abdicat, victurus ex eleemosynis, hic vere Servus amoris est, & servitus hujusmodi, quæ utique amabilis est, viris Religiosis convenit, de qua dice-

C bat Apostolus 2. ad Corinth. 4. v. 5. *Non nos metipsos prædicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Jesum*. Qui itaque seipsos non quærunt, sed quæ Jesu Christi, qui desiderio placendi Deo proximorum saluti incumbunt, hi Servi sunt, sed honorabili servitute, quæ maxime digna est Dei Servis, unde absque ulla nota eleemosynas postulant, atque de iisdem vivunt.

§. XIII.

D *ARGUMENTIS ACATHOLICORUM EX NOVO TESTAMENTO FIT SATIS.*

275 OBJIC. I. Nefas est tentare Deum: Matth. 4. *Non tentabis Dominum Deum tuum*; sed qui temporalia possidet, eaque a se abdicat pauperem ingrediens Religionem, Deum tentat; tentatur namque Deus, dum ex alieno vivere vult, qui ex propriis commode poterat sustentari, volens quod Deus aliorum corda excitet ad eorum subsidium; ergo status hujusmodi malus est.

RESP. Qui omnibus dimissis propter Christum in ipsum spem ponit, nequaquam

E dicendus est tentator Dei; hoc autem facit, qui Evangelicam eligit paupertatem. Tentat Deum, qui se eidem committit in his, in quibus a Domino adjuvari nequit, nisi medio miraculo, ut si quis se a turri præcipitem daret, sperans divinum adjutorium; excusaretur tamen si id speciali Spiritus Sancti impulsu peragerer. Ceterum nequaquam Deum tentare dicitur, qui Divinæ se credit Providentiæ quoad ea, in quibus a Domino, media causarum secundarum operatione, subveniri potest. Hocce pro se nota habemus; etenim sub spe divinarum promissionum,

Laudandus, qui se divinæ credit providentiæ.

num, quæ media fidelium pietate adimplentur, divitiis abrenunciant, qui ſe Deo in ſtatu paupertatis conſecrant.

DICES. Quod Chriſtus redarguit, criminoſum eſt; ſed Chriſtus redarguit, qui eleemoſynas petunt, atque recipiunt prætextu pietatis, puta orationis, & ſimilium: Matth. 23. v. 14. *Væ autem vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes*; ergo.

Non quoſcunque redarguit Chriſtus, ſed hypocritas, ut contextus explicat: hi ſunt, qui per ſpiritualia opera temporale lucrum ſolummodo intendunt: hujuſmodi erant Phariſæi, qui per orationes, aliaſque ceremonias de populorum ſubſtantia ditescere quærebant. Utique ſi qui ſunt inter nos, qui hoc ducuntur ſpiritu, pejores ſunt Phariſæis, utpote filii legis gratiæ. Propterea non erit abs re adnotare, quæ habet Cajetanus *in Comment. D. Thomæ 2. 2. q. 187. art. 5. in fine* -- Habes hinc Mendicantes in aliorum „ perſona fraudolenter, & ſimiliter quæſto„ res fingentes mirabilia, & promittentes „ tot, & tanta non ſervanda, non ſolùm „ peccant mortaliter pernicioſo mendacio, „ uſurpando quæ ſibi in aliena perſona, ſeu „ officio dantur; ſed tenentur efficere, ut „ ad intentionem piam donantium, quæ „ accepta ſunt, perducantur -- Quare ſi contingeret, quod Religioſi unius Ordinis accederent ad viros Ordinis alterius benevolos, atque vel ob veſtium ſimilitudinem, vel ob inſcitiam eorum apud quos mendicant, fingunt ſe alios, ac revera ſunt, ut eleemoſynas emungant, nihil aliàs habituri, hi peſſime agunt, atque obnoxii ſunt reſtitutioni; involuntarie ſiquidem illis impertitur eleemoſyna, & dolose fraudantur benevoli alterius Ordinis, qui detrimentum patitur. Verùm graviori adhuc rei ſunt crimine, qui, ut ſibi abundantius acquirant, aliiſque ſubtrahant, aliorum Ordinum ſanctitatem, & perfectionem deprimunt, aut falsò affirmant hunc v. g. Ordinem eleemoſynis non indigere, habere divitias, & hujuſmodi. Hi plane damnabiles ſunt, atque tenentur ad bonum Religionis nomen reparandum; quod quidem apud laicos viros ſemel deperditum, nuſquam ſufficienter inſtauratur, ut experientia abunde comprobat: etenim quoties efformatum eſt judicium, quod Religio aliqua remiſſe agat in ſuarum legum obſervantia, quod altera divitiis affluat, quibuſcunque allegatis in contrarium momentis, nuſquam illud immutatur, quinimmo velut hereditario jure ad poſteros deſcendens augetur; tenentur etiam ob pernicioſum mendacium ad reſtitutionem receptorum bonorum, quæ aliàs illi Ordini deveniſſent.

Fraudes in Mendicantibus damnabiles.

276 OBJIC. II. Qui in temporalium abdicatione prudentiæ leges prætergreditur, licite non agere indubium eſt; ſed qui, abdicatis omnibus, nihil ſibi reſervans, mendicationis ſtatum aſſumit, leges prudentiæ prætergreditur; dicitur namque Luc. 3. *Qui habet duas tunicas, det non habenti*, unam videlicet ſibi retineat, tribuat alteram proximo: igitur nec omnia abdicanda, nec omnia ſunt reſervanda.

RESP. Temporalia quædam ad præſentaneos uſus neceſſaria ſunt, quædam in futurum reſervari poſſunt; illa non poſſumus ex toto abdicare, puta veſtes, cibum &c. eſt enim e re honeſta, ut homo indutus incedat, & neceſſitas exigit, ut vita aliquâ ſuſtentetur alimoniâ; ea propter quæ nobis impræſentiarum neceſſaria ſunt, non omnia, ſed cum diſcretione ſunt diſpenſanda; quæ verò in futurum reſervantur, poſſumus virtutis amore donare, ut ſub ſpe Divinæ Providentiæ ex eleemoſynis vivamus.

Quandoque non omnia abdicare poſſumus.

DICES. Non ea abdicare poſſumus, quæ a Domino petere debemus; ſed temporalia a Deo debemus petere, cum Chriſtus Luc. 11. nos docuerit quotidie alimenta quærere: *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*; ergo.

RESP. Alia eſt abrenunciatio, quâ quis temporalibus uti non vult, alia quâ quis nihil vult poſſidere, aut habere; prima mala eſt, cum teneamur vitam ſuſtentare; altera, ſi virtutis amore habeatur, eſt laudabilis. Porro Chriſtus panem quotidianum poſtulare docet, quantum ad victum ſat eſt, non autem præcipit; quod petamus poſſeſſiones, atque terrenorum dominium, cum hocce non omnibus ſit neceſſarium, ideo panem quotidianum dixit, ut inde compertum haberemus abigendam eſſe rerum ſollicitudinem in futurum, atque temporalium deſiderium.

Sollicitudo temporalium ableganda.

INSTABIS. Non eſt commendanda, nec licita abdicatio, ob quam ex alienis quis abſque labore vivat: validis namque haud tribuendæ ſunt eleemoſynæ, dicente Luca cap. 14. v. 13. *Cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos; & beatus eris, quia non habent retribuere tibi*. Cæcis itaque, debilibus, claudis ſubveniendum eſt, ſecus bene valentibus, ut ſunt Religioſi.

Triumphum canit Wicleſus contendens eo loci haberi præceptum de elargienda eleemoſyna tribus tantummodo pauperum generibus; verùm quam longe a veritate aberrat. Chriſtus plura hominum millia pavit, nec tamen omnes claudi, cæci, aut debiles erant; indigebant quidem tunc temporis omnes, hocque ſat fuit, ut illis ſubſidia largiretur Dominus. Paulus, & Barnabas collectas faciebant pro Sanctis, qui erant Jeroſolymis, nec tamen cenſendum eſt omnes fuiſſe claudos, cæcos, aut debiles. Ceterum maligne textum ad tria hominum genera coarctat Wicleſus, cum ibi quatuor deſcribantur, & primò pauperes generatim advocandos mandat. Vult ergo pauperes ad convivium admittendos, licet cæci, claudi, debileſve non ſint. Chriſtus itaque innuere vult motivo quidem virtutis faciendam eſſe eleemoſynam, non jam acquieſcendo carni, & ſanguini; unde vult eos eſſe vocandos, qui retribuere non valent, ne mercedem hic reportemus, quod ſane contingeret, ſi divitibus, amicis, conſanguineiſque epulæ diſtribuerentur.

Motivo virtutis facienda eleemoſyna.

REPLICABIS. Joann. 4. legitur Apoſtolos panes emiſſe, & cap. 12. dicitur Chriſtum loculos habuiſſe; ergo compertum eſt haud

haud licere omnia abdicare, ut hinc ex mendicatione vivatur.

RESP. In primis quæ Christus, seu Apostolicum Collegium habebat, non erant possessiones, aut bona immubilia, sed modica quædam pecunia; deinde non erant bona, vel reservata in abdicatione primò facta, dum Christi sequelam adoptarunt Apostoli, aut manuum labore conquisita, sed erant eleemosynæ a piis mulieribus oblatæ non tantum ad propriam sustentationem, sed potissimum pro pauperibus sublevandis, & ob hoc Christus loculos habuisse legitur; ipsi namque de pauperibus cura erat. Addas velim Christum referre personam non tantùm perfectorum, verum & infirmorum ad informandam Ecclesiam pro omni statu; sicut Christus quandoque cum Publicanis comedebat, vinumque bibebat, ut infirmis indulgeret, quin inde fas sit inferre non licere his, qui ad perfectiora contendunt, sive Eremiticum vivendi genus, sive abstinentiam a vino; ita proportionaliter de Evangelica paupertate dicendum est.

Christus loculos habebat ad pauperes sublevandos.

277 OBJIC. III. Regulares vitam referunt Christianorum primitivæ Ecclesiæ; sed in his non erat egestas impellens ad mendicandum; scriptum namque est Act. 4. *Nec enim quisquam egenus erat inter illos*: ergo superstitionem sapit ea bonorum abdicatio, quæ mendicandi inducit necessitatem, & 12. q. 1. *cap. Videntes* dicitur ex constitutione Sacerdotum omnia ad hunc finem fuisse communia, ut nullus egens foret.

RESP. Perperam dicitur ab Hæreticis Christianos primo rei Christianæ ævo non fuisse egestate constrictos; dicebat namque Paulus 1. ad Corinth. 4. v. 15. *Usque in hanc horam esurimus, & sitimus, & nudi sumus*; & 2. ad eosdem 6. v. 4. *In multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus*. Planum est ex Scriptura quomodo idem Apostolus totus erat pro collectis faciendis in pauperum subsidium. Itaque litteræ sensus is est, quod bona omnia erant communia, singulisque distribuebantur, quantum facultas præstabat; ea propter suam quilibet portionem habebat, ideoque nullus erat egenus. Ad hanc regulam loquitur laudatus Canon; præcipit namque Ministris, ut bona singulis fideliter distribuant, ita ut nullus sine portione sit, qua posita distributione nemo egenus erat invenire. Hinc habemus Ecclesiæ licitum esse ad infirmorum levamen, qui austeriorem vitam sustinere haud valent, communia habere bona. Nec ex quo præcipiatur Ecclesiam ad hunc finem habere bona, sequitur, quod hi, qui perfectiora sectari volunt, non possint pro Christo omnia relinquere, & ex mendicatione vivere; alia siquidem est ratio perfectorum, ac imperfectorum.

Quidam ex primis Christianis pauperes.

DICES. Religiosi, cum sint in statu perfectionis, majoris perfectionis opera debent exercere; sed vivere ex mendicatione non est perfectionis: Act. 20. *Beatius est magis dare, quam accipere*: ergo perfectius est Religiosos manibus laborare, ut ex lucro sustententur, habeantque insimul, unde pauperibus subveniant.

Argumentum hocce magni faciunt Adversarii, cum tamen nullius sit momenti, nisi velimus dicere B. Petrum, cum relictis retibus secutus est Christum, imperfectiorem statum elegisse, præ illo quo ex piscatione vivebat. Indubium est, quod si dare, & accipere solitarie perpendantur, perfectius fore primum secundo; illud enim oritur ex fœcunditate virtutis activæ, hoc autem supponit carentiam bonitatis, & virtutis in subjecto, immo & indigentiam, attamen contingere potest, ut tales occurrant circumstantiæ, ut melior sit conditio, & status recipientis, quam dantis, ut in casu videre est; siquidem recipiens eleemosynas ex abundantia virtutis constitutus est in statu mendicandi; abdicavit namque omnia pro Christo, & voluntarius pauper effectus est. Deinde si beatius est dare simpliciter, multò beatius erit meliora dare; atqui mendicantes Regulares dant meliora, cum spiritualia largiantur: eorum igitur status erit perfectior. Ultro quidem fatemur adhuc melius facere; qui labore manuum victum sibi quærunt, atque pauperibus provident, si nobilioribus non occupentur exercitiis; sed hoc de Religiosis nequit verificari.

Circumstantiæ perfectionem rerum immutant.

278 OBJIC. IV. Apostolus ad Rom. 12. innuit, quod sacrificium oblatum Deo esse debet secundùm dictamen rationis: *Rationabile obsequium vestrum*; sed sacrificium, quo quis omnia sua relinquit, non est secundum dictamen rationis; nimis quippe est, adeoque irrationabile omnia distribuere, nihil sibi retinendo.

RESP. Irrationabile est obsequium, cum medium rationis excedit, nec proportionatus adest finis. In nostro autem casu acquisitio Regni Cœlorum, atque spiritualis perfectionis consecutio est finis ab eo intentus, qui omnia sua Deo offert, voluntariam assumendo paupertatem. Quis autem dicere audebit eum, qui tale medium eligit irrationabiliter operari?

Finis medio correspondet.

DICES. Donatio pro Christo non censetur laudabilis, nisi fiat juxta præscriptam ab Apostolo formam; is autem docet taliter largiendam esse eleemosynam, ut tamen aliquid retineatur, habens voluntatem majora dandi: 2. ad Corinth. 8. v. 12. *Si enim voluntas prompta est, secundùm id quod habet, accepta est.*

Hoc quidem docet Apostolus, verùm non instruit ibidem volentes semitam strictæ paupertatis percurrere, sed infirmos, debiles, ut explicat Glossa, ne forte in egestate vexati cadant in tentationes.

INSTABIS. Glossa in cap. 5. Epist. 1. ad Thessal. ad illa verba: *Rogamus autem vos fratres, ut noveritis &c.* docet, quod sicut divitiæ pariunt negligentiam salutis, ita egestas declinat a justitia; sed qui omnia reliquit, egestatis periculo se exponit: ergo etiam periculo declinandi a justitia, adeoque non agit laudabiliter.

Glossa agit de egestate coacta, conjuncta cum desiderio ditescendi, & ideo satiari cupit; egestas hujusmodi periculis obnoxia est; nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli, secus est de Evangelica paupertate, quæ volunta-

Voluntaria paupertas absque periculo.

ria

ria assumitur ; hæc enim cum paucis contenta sit, ut docet Apostolus 1. ad Timoth. 6. a periculo immunis est.

279 OBJIC. V. Apostolus ideo a Corinthiis victum non recipiebat, ut Pseudoapostolis occasionem auferret prædicandi 2. ad Corinth. 11. Hi namque, spe sustentationis illecti, evangelizandi munus assumebant, & etiam ne foret in scandalum Gentibus : 1. ad Eosdem 9. Atqui etiam hac tempestate plures sunt Pseudoapostoli, falsi nempe Religiosi, pluresque scandalum patiuntur, dum vident Religiosos absque labore vivere : ergo his nullimode elargienda est eleemosyna. Hoc utitur argumento S. Augustinus *lib. de Opere Monach.* ut ipsos ad laborandum excitet, atque infirmis offendiculum auferat.

Argumento respondet S. Thomas *Opusc.* 19. *cap.* 7. -- Dicendum quod majus damnum sequebatur ex prædicatione Pseudoapostolorum, quibus prædicandi occasionem Apostolus auferebat de sumptibus fidelium non vivendo, cum contraria fidei prædicarent, quam de hoc, quod Apostolus se labori manuum implicabat, de proprio labore vivens. Nunc autem e converso, quia major profectus est Ecclesiæ fidelibus de hoc, quod aliqui exemplum humilitatis præbent in paupertate, & mendicitate vivendo voluntarie propter Christum, & dimisso labore manuum, occupando se in his, quæ pertinent ad salutem animarum, quam sequatur damnum de hoc, quod aliqui turpiter de eleemosynis vivere volunt, & ideo non debent desistere pauperes Christi ab hoc quod de eleemosynis vivant, ut aliis occasionem auferant -- Quoad aliud. Tempore prædicationis Pauli vivere ex prædicatione scandalum erat Gentibus, quia apud ipsos mos non erat Doctoribus alimenta subministrare, ut Judæis solemne erat ; nunc autem destructo idolorum cultu dicta ratio non urget. Sunt quidem nonnulli, qui impræsentiarum scandalizantur, dum vident Religiosos manibus non laborare, sed scandalum hujusmodi Pharisæorum est. Quod si quis Religiosus otietur, corripiendus est ; hunc, aliosque hujusmodi meritò redarguit Augustinus, non tamen omnes ; cum ibidem asserat illos, qui occasionibus Ecclesiasticis implicantur, non debere manibus laborare.

Otiosi redarguendi.

DICES. Apostolus 1. ad Thessal. 2. v. 5. de seipso habet : *Neque aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis ; neque in occasione avaritiæ* ; & in eadem Epist. cap. 5. v. 22. *Ab omni specie mala abstinete vos* ; sed Religiosi, qui mendicant, adulantur eos, a quibus pascuntur, eaque peragunt, quæ sunt occasio avaritiæ, atque speciem mali præseferentia ; dum pro corporalibus spiritualia ministrant, unde sicut Giezi simoniæ crimen incurrunt ; ergo Religiosis nefas est ex mendicatione sibi victum procurare.

RESP. Prædicta non urgent adversus Evangelicam paupertatem : etenim pauper spiritu non erubescit Evangelium, immo securius, & sine adulatione Christum prædicat ; & quamvis malis displiceat, bonis tamen placet, a quibus sufficienter sustentari poterit : equidem contingit quandoque ab omnibus rejici, attamen verus Christi pauper æquo animo hasce suffert vicissitudines, cum majora passum fuisse Magistrum suum noverit. Nec qui eleemosynas petunt, quid agunt, quod sit occasio avaritiæ. Avaritia namque, quæ est immoderatus amor habendi, tunc occurrit, quando fovetur desiderium ditescendi, & ex cupiditate assumitur prædicatio ; ubi verò ad vitæ sustentationem necessaria quæruntur, nulla adest occasio avaritiæ. Nec Simoniæ labes, aut mali species miscetur, ubi temporalia pro spiritualibus recipiuntur, quoties in prædicatione Evangelii, aut Sacramentorum administratione non intenditur id, quod recipitur. Non debent itaque Prædicatores temporalia, sed æterna intendere, atque victum, aliaque recipere tanquam accessoria ; juxta illud Matth. 6. *Quærite primum regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.*

Pauper non erubescit Evangelium.

INSTABIS. Viri Apostolici non debent esse proximis graves, 2. ad Corinth. 12. *Non ero gravis vobis. Non enim quæro, quæ vestra sunt, sed vos.* Sed Religiosi mendicando sunt proximis graves, cum eorum bona requirant; ergo.

RESP. Immeritò dicuntur proximis graves, dum debito modo mendicant Religiosi ; modicum enim petunt, & non jam cogendo, sed solius charitatis titulo danda expostulant, hinc acceptum, spiritualium retributione abundantius compensant ; unde fideles, quæ dare volunt, possunt absque tædio donare, & quidem animo hilari, spe copiosæ mercedis. Apostolus ab eleemosynis abstinebat, quia supererogationis actus exercere volebat : abstinebat, ut audaciam retunderet Pseudoapostolorum, qui injuste prorsus victum exquirebant, adversus Christi doctrinam prædicantes, atque ad judaismum provocantes.

Regulares mendicando non sunt proximo graves.

280 OBJIC. VI. Justis quidem, non verò peccatoribus eleemosyna impertienda est juxta illud Eccli. 12. v. 4. *Da misericordi, & ne suscipias peccatorem* ; sed Religiosi bene valentes a manuum labore quiescentes peccatoribus meritò accensendi sunt ; ergo his eleemosyna deneganda est.

RESP. In eleemosynis erogandis non sunt scrutanda hominum crimina, sed postulantis paupertas spectanda est. Hoc clare innuunt Patres, quos inter est Chrysostomus relatus *Dist.* 42. *cap. Quiescamus*. Loquitur de Abraham, qui se hospitalem omnibus præbebat, & meritò sane -- Non enim, *inquit*, ex vita eorum, quos accipis, mercedem tibi retributurus est Deus, sed ex voluntate tua, ex liberalitate, ex honorificentia multa, ex misericordia, & bonitate -- Augustinus *contra quinque hæreses hær.* 2. profert exemplum Lot, qui absque discussione Angelos recepit, addens -- Discite, Christiani, sine discretione hospites suscipere, ne forte cui domum clauseritis, cui humanitatem negaveritis, ipse sit Christus -- & *Epist.* 149. *ad Profuturum* -- In recipiendis hospitibus ignotis solemus dicere, multò

„ multò esse melius malum hominem perpeti, quam forsitan per ignorantiam excludi bonum, dum cavemus, ne recipiatur malus -- Temeritatis igitur notam haud refugere potest, qui personarum vitam velit discutere, quæ utique major est, quo personæ strictioris sunt sanctitatis, & instituti.

Laudatum Scripturæ textum apte dilucidat S. Augustinus *Psal.* 102. ad illa verba: *Faciens misericordiam Dominus, & judicium*. Peccator suscipiendus non est, idest, ejus peccatum; iniquo non est facienda misericordia tanquam iniquo, idest, quasi intentione, & amore iniquitatis illius. Danda est eleemosyna operi Dei; non operi hominis; in peccatore autem est opus Dei, & opus hominis. Videatur S. Doctor, qui egregie loquitor, atque Scripturas conciliat. Ceterum doctrina, quæ docet peccatoribus elargiendam non esse eleemosynam, e Manichæorum fontibus dimanat, adeoque prorsus execranda est.

281 OBJIC. VII. Eleemosyna juxta charitatis regulas exercenda est; sed hæc præscribit propinquis, qui certe plerunque Regulares non sunt, fore providendum; ergo.

Wiclefus hocce versat momentum, ut fideles avertat ab eleemosyna Regularibus impertienda. Docet igitur largiendas esse eleemosynas proximis, & vicinis pauperibus; ast vicinorum nomine mendicos, seu egenos laicos, qui ostiatim stipem flagitant, intelligit. A Vigilantio errorem adoptavit Wiclefus, qui hoc prætextu Palestinis Monachis denegandas esse affirmabat eleemosynas. Ut igitur funditus hujusmodi argumentum evertatur, abunde sufficiet Pauli exemplum, qui ab his, qui Macedoniam, & Achajam incolebant, stipem efflagitabat pro Christianis Jerosolymis degentibus, qui nullimode Regionibus illis proximi, aut vicini erant. Verùm ad clariorem rei dilucidationem audiamus S. Gregorium *lib.* 21. *Mor. cap.* 14. -- „ Sunt nonnulli, qui pietatis suæ viscera tendere usque ad incognitos nesciunt, sed solis, quos per assiduitatem notitiæ didicerint, miserentur, apud quos nimirum familiaritas plusquam natura valet, dum quibusdam necessaria, non quia homines sunt, sed quia noti, largiuntur. Unde nunc per Beatum Job dicitur: si despexi prætereuntem, eo quod non habuerit indumentum. Ignoto enim proximo misertum se indicat, quem prætereuntem vocat, quia utique ad piam mentem plus natura valet, quam notitia. Nam ut unusquisque qui indiget, eo ipso quo homo est, ei jam incognitus non est -- Immo laudabiliùs esse scribit Chrysostomus *hom.* 40. *super Epist. ad Heb.* ignotis eleemosynam tribuere, quod comprobat -- Qui quidem „ amico benefacit, omnino non propter Deum facit, qui vero ignoto, hoc propter Deum operatur pure; ne parcat ergo pecuniis, & si omnia oportet evacuare, da — Omnibus itaque pauperibus subveniendum est, quando autem omnibus non sufficiunt bona, servandus est utique charitatis ordo, ea propter, ceteris paribus, potius parentibus, quam extraneis dandum est.

Pauperibus quibuscunque subveniendū est.

Alia objiciunt Amoræi, & Wiclefistæ adversus Religiosorum mendicationem, quæ facili negotio ea prædictis enervantur; referuntur enim ad gyrovagos, atque adversus effictos pauperes, adversus pericula, quæ quandoque ex mendicitate oriuntur; sed horum doctrina nec catholicam veritatem, nec nos ferit. Utique reprobandi sunt validi mendicantes, melioribus exercitiis non occupati; quia justo carent titulo sibi victum ex eleemosynis procurandi; reprobandi itidem otiosi, simulati, gyrovagi, qui sanctitatis prætextu ditescere studenr. Paupertas involuntaria habet pericula, nisi patienter sustineatur -- Dicamus ergo, *verba sunt S. Bonaventuræ in Apologia Pauperum*, pro causa „ Pauperum defendenda, quod hujusmodi Evangelici viri, qui propriis facultatibus renunciaverunt, & saluti animarum intendunt, non sunt viri sanguinum, sed misericordiæ, quorum justitiæ oblivionem non acceperunt, quoniam ex abundante misericordia temporalia bona largiti sunt ad sustentanda corpora Pauperum, & spiritualia bona continue largiuntur ad sustentationem animarum, & ideo digni sunt, ut ab Ecclesia sustententur, quia non gravant, sed alleviant multò amplius quam illi, qui Ecclesiasticorum redditum ubertate pinguescunt, quos cum & plurimi eorum habere potuissent, multò magis pro Christo illis carere voluerunt. Hi ergo cum eleemosynas petunt; & accipiunt nullum Pauperum defraudant, quia potius causas Pauperum agunt, cum suis sacris exemplis, & monitis impios homines ad opera pietatis inducunt -- Hinc prosequitur ostendendo corporalem sustentationem Mendicantibus Religiosis deberi lege misericordiæ tanquam pauperibus, & eo magis, quo pauperes voluntarii sunt, Christoque devoti. Non inficias imus quosdam ex mendicatione a perfectionis statu, quem professi fuerunt, deficere, sed paucorum vitium perperam omnibus affingitur. Audiatur S. Hieronymus adversus Vigilantium -- Error autem, & culpa Juvenum, vilissimarumque „ mulierum, qui per noctem sæpe deprehenditur, non est Religiosis hominibus imputandus; quia & in vigiliis Paschæ tale quid fieri plerunque convincitur, & tamen paucorum culpa non præjudicat Religioni, quia & absque vigiliis possunt errare, vel in suis, vel in alienis domibus, Apostolorum fidem Judæ proditio non destruxit, & nostras ergo vigilias malæ aliorum vigiliæ non destruent -- Egregiam hanc tanti Doctoris sententiam apte pro re nata accommodari posse ad unum omnes facile videor,

§. XIV.

§. XIV.

ARGUMENTA BEGUARDORUM ADVERSUS PAUPERTATEM REGULARIUM POSSIDENTIUM IN COMMUNI REFELLUNTUR.

282 INter articulos Wiclefi per Constantiense Conciiium *Sess.* 22. damnatos legitur 44. adversus Regulares Ordines bona in communi possidentes -- Augustinus, Be„ nedictus, Bernardus damnati sunt, nisi „ pœnituerint de hoc, quod habuerunt pos„ sessiones, & instituerunt, & intraverunt „ Religiones — In Directorio Inquisitorum 2. *p. q.* 15. habetur Beguardos, seu ut alii legunt Begardos, docuisse *heresi* 3. -- Ha„ bere aliquid in communi diminuit de per„ fectione Evangelica -- *& her.* 4. — Apo„ stoli sine diminutione perfectionis eorum, „ & sine peccato, non potuerunt habere „ aliquid nec in propriu, nec in communi-- Horum errores a Clemente V. in Viennensi Concilio Œcumenico damnati fuere, & Viterbii sub temporibus Urbani V. fuerunt, ut pertinaces hæretici, damnati, atque igne combusti. Hujusmodi hæresis nihil momentosum profert, nihilotamenminus ad complementum eorum, quæ de paupertate dicta sunt, innuam, quæ afferri sueverunt, atquo a S. Thoma 2. 2. *q.* 188. *art.* 7. relata sunt, omisso argumento Christi, & Apostolorum, de quo abunde superius.

283 OBJIC. I. Ad perfectionem spectat carere omnino divitiis, dicente Christo Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*; sed qui bona habent in communi divitiis non carent; ergo non sunt in statu perfectionis.

Divitiæ sæpe perfectionis impedimentũ.

RESP. Paupertas non est ipsa perfectio, sed medium; & instrumentum perfectionis, quatenus ejusdem impedimenta removet. Ex divitiarum possessione tria potissimum habentur, quæ perfectioni adversantur, sollicitudo nempe, amor, & superbia; primum describitur Matth. 13. *Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum Dei audit, & sollicitudo seculi istius, & fallacia divitiarum suffocat verbum*. Impedimentum aliud est amor, quo nonnisi difficiliter contemnuntur divitiæ; ut declaratur Matth. 19., ubi divitibus difficilis cœlorum ingressus ostenditur. Tertium demum est superbia, qua inflatur animus, nimiumque elevatur, dicente Psalmista Psal. 48. *Qui confidunt in virtute sua, & in multitudine divitiarum suarum gloriantur*. Duo hæc posteriora abundantem divitiarum possessionem consequuntur, secus si illæ ad sufficientem vitæ sustentationem tantùm deserviant; primum verò omnimode separari nequit a divitiis, sive in magna, sive in parva habeantur copia. Non enim conservari queunt sine aliqua sollicitudine. Ceterum si opes in particulari possideantur, pravos fovent quandoque animi motus, proindeque earum sollicitudo adversatur perfectioni, si verò in communi habeantur, ad amorem charitatis spectant, qui quærit, non jam quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi; ea propter earundem sollicitudo non obest perfectioni; ad eas namque conservandas, administrandasque non omnium, sed paucorum studium exquirunt, aliis divinis obsequiis plane vacantibus. Nec ministris obest sollicitudo circa temporalia; nam meritum illis augetur ex obedientia, & ex charitatis officiis erga alios. Porro instrumenti bonitas attenditur penes utilitatem, & proportionem ad finem, sicut bonitas medicinæ penes proportionem ad morbum. Hinc non ideo perfectius est institutum, quia exactiorem profitetur paupertatem, sed quia eam adoptavit, quæ maxime proprio fini conducit. Unde Militaris Ordo, qui institutus est ad pugnandum adversus fidei hostes, magnam divitiarum copiam necessariò exposcit; Ordo vitæ mistæ, qui nempe ad contemplationem ordinatus est, sed insimul ad contemplata aliis tradere, moderatas exigit divitias in communi; siquidem quo magis Religiosi tenentur esse solliciti de spiritualibus, atque in illis occupari, eo minorem habere debent sollicitudinem circa temporalia: est autem minoris sollicitudinis occasio moderate aliqua reservare, quam obligari in dies ad inquirenda vitæ necessaria, ut habet S. Thomas laudato loco *in Corpore* — Illis autem, „ qui ordinantur ad contemplata aliis tra„ denda, competit vitam habere maxime „ ab exterioribus sollicitudinibus expeditam. „ Quod quidem fit, dum modica, quæ sunt „ necessaria vitæ, congruo tempore procu„ rata conservantur -- Demum Ordo solius contemplationis majoris paupertatis capax est, cum ex Philosophorum effato speculanti modica sufficiant.

284 OBJIC. II. Ea ratione, qua ad perfectionis statum requiritur continentia, quæ undequaque perfecta sit, requiritur etiam perfecta paupertas, rerumque omnium abdicatio; sicut enim de illa legitur 1. ad Corinth. 7. *Volo vos sine sollicitudine esse*: Ita de hac Matth. 6. habetur: *Nolite solliciti esse in crastinum*; ergo nihil reservandum est in futurum, nihilque possidendum.

Inordinata sollicitudo damnabilis.

RESP. Alia est ratio continentiæ, alia paupertatis: etenim nemo onus est, qui non videat uxoratum pluribus distrahi, quod sane quoad bona, si moderata sint, non verificatur; ea propter eo loci Christus inordinatam prohibet sollicitudinem tum circa superflua, tum circa futura utpote incerta, quæ Deo sunt committenda.

285 OBJIC. III. Christus a viris perfectionem sectantibus nihil esse possidendum præcipit Matth. 10. *Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via*; ergo possidere etiam in communi temporalia adversatur perfectioni.

Paupertas non est absolute ad perfectionem necessaria.

Præcitata verba non jam præceptum, sed permissionem important: docet ibi Christus bonam esse Evangelicam paupertatem, quæ nihil prorsus sibi reservat, sed hanc ad perfectionis statum non fore necessariam. Dicere itidem possumus Christum sermonem instituere ad Evangelizantes verbum Dei, qui jus habent vivendi ex Evangelio.

286 OBJIC. IV. Ideo fas est profitentibus perfectionis statum bona habere reservata, quia scriptum est Joann. 10. Christum loculos habuisse; sed hoc nihil evincit pro re nata; siquidem tunc personam infirmorum referebat, nec bona retinebat, nisi ut pauperibus subsidia ministraret; ergo.

RESP. Christus non tantum infirmorum personam gerebat, sed etiam, ut Ecclesiam suam informaret, loculos habere voluit. Congruum namque erat, ut intelligeremus rerum quarundam possessionem, ut ministri alantur, perfectioni nequaquam adversari. Quomodo autem Christus, qui nullimodæ imperfectionis capax fuit, Infirmorum personam referret, palam fit si id intelligatur de imperfectione negativa ex parte operis, quatenus aliquando opus aliquod assumebat, quod tantæ non erat perfectionis relate ad excellentiora; jejunium, puta, relate ad prædicationem dici poterat opus imperfectum; ceterum ex parte operantis omnia Christi opera perfectissima erant sive quia erant ex motivo perfectissimæ charitatis, sive quia ea exercebat prout magis ad præintentum finem conducebant; & secundùm hanc considerationem possidere bona in communi conducit ad perfectionem, prout deserviunt ad praelectum finem a Regularibus Ordinibus.

Ministri Altaris congrue aluntur.

287 OBJIC. V. A perfectione elongatur, qui bona in particulari possidet; sed hoc ipso quod bona habeantur in communi, particularibus conveniunt; utilitas namque ad particulares descendit; ergo bona nullimode congruunt perfectioni.

RESP. Quamvis ad particulares descendat utilitas, attamen bona in communi haud officiunt statui perfectionis, immo mire eidem deservire possunt; privati siquidem, cum nullam habeant quoad temporalia sollicitudinem, absque ullo prorsus impedimento divinis vacare possunt; cum verò bona peculiariter possidentur; aliter res se habet; necessariò namque secularibus sese implicare debent negotiis, quæ dubio-procul avocant a rerum cœlestium studio. Non inficias imus etiam bona in communi a perfectionis scopo non rarò avertere, id tamen evenire posse fatemur, si divitiæ maxime superfluant, ita ut talis fiat redundantia, ut particulares lasciviant, superbiant, mollesque evadant: equus enim impinguatus recalcitrat.

Bona in communi possessa quando noxia

288 OBJIC. VI. Ex possessione divitiarum etiam in communi rixæ, & dissensiones oriuntur: quando enim plures habent ejusdem rei dominium, jurgia insurgere compertum est; unde ad hæc evitanda divisio bonorum instituta fuit: atqui rixæ, & dissensiones perfectioni indubie adversantur; ergo.

RESP. Quando plures habent in particulari ejusdem rei dominium, atque administrationem, utique jurgia facile possunt exoriri, si verò administratio penes aliquos fit, nulla subest occasio dissidiorum, immo charitas ex fideli, prudentique dispensatione fovetur; quod si quandoque discordiæ habeantur, vel ob infidelitatem Dispensatoris, vel ob irrequietam inferioris cupiditatem, non jam bona in communi possessa criminanda sunt, sed varia hominum studia; aliàs nulla lex foret laudabilis, cum ea subditorum malitia sæpenumero refractarios culpabiles reddat.

Jurgia inter possidentes unde oriantur.

289 OBJIC. VII. Abbas Isaac apud S. Gregorium *lib. 3. Dialog. cap. 14.* sæpe a Discipulis rogatus, ut oblatas acceptaret possessiones, respondere suevit: Monachus, qui in terra possessiones quærit, Monachus non est; ergo alienum est a Monastica perfectione quælibet bonorum possessio.

Argumento respondet S. Thomas laudato loco *in resp. ad* 4. -- Dicendum, quod „ Isaac possessiones renuebat accipere, quia „ timebat, ne per hoc ad superfluas divitias „ veniretur, per quarum abusum impediretur religionis perfectio. Unde Gregorius „ ibidem subdit: sic metuebat paupertatis „ suæ securitatis perdere, sicut avari divitias „ custodire. Non autem legitur, quod renuerit recipere aliqua necessaria ad vitæ sustentationem communiter conservandam --

Divitiarum abusus damnabilis.

290 Ex dictis inferas I. graviter adstrictos fore Religiosos, & potissimum mendicantes, non tantum ut rectè vivant, seriò divinis vacent, sed etiam ut proximorum saluti pro viribus studeant: etenim eleemosynas sive stabiles, sive manuales valent recipere, ut sine impedimento Deum pro populo obsecrentur. Audiamus S. Petrum Cluniacensem *epist.* 28. *libri* 1. qui adversus eos, qui Ordinem suum criminabantur, ex quo beneficia, & decimas possidebat, sic respondet -- Nos, sicut in supradictis, sic „ & in istis, Catholicæ Ecclesiæ auctoritatem prætendimus, atque ipsius Sanctionibus nos Parochiales Ecclesias, & idcirco „ ipsarum primitias, & decimas legitime „ possidere, confirmamus: nam si Tribui „ Levi hereditas inter fratres suos data non „ est, ut expeditiores ad Dei cultum, & circa divina Mysteria redderentur, neque ab „ eis secularibus impedimentis revocarentur, „ atque ideo primitiis, decimis, & oblationibus aliorum alerentur, rectè eadem „ Monachis conceduntur, qui sicut illa Tribus, rerum temporalium hereditate privati sunt, ac divinis servitiis diu, noctuque insistunt. Qui namque justius fidelium oblata suscipiunt, Monachi, qui „ assidue pro peccatis offerentium intercedunt, an Clerici? ... Quia ergo Monachi ex maxima parte fidelium saluti invigilant, licet Sacramenta minime ministrent, æstimamus ipsorum primitias, decimas, & oblationes, & quæcunque beneficia eos digne posse suscipere; quoniam „ & reliqua populo Christiano necessaria a „ Presbyteris, & Clericis faciunt exhiberi. „ Ista verò dicendo, nequaquam Clericos ab „ Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum rerum „ possessionibus excludere volumus, sed Monachos hæc omnia legitime posse obtinere, „ istis rationibus, & auctoritatibus approbamus. Si enim ipsi pro officio Baptismatis, „ Pœnitentiæ, Prædicationis, ac ceterorum „ Sacramentorum populo exhibitorum, de „ redditibus Ecclesiasticis vivere volunt, cur „ Monachi pro orationibus, pro Psalmis,

„ pro

„ pro lacrymis, pro eleemosynis, ac mul„ tiplicibus bonis ad salutem populi Deo „ oblatis, rebus Ecclesiasticis, & devotorum „ oblationibus non utantur? -- En quo titolo juste bona a fidelibus accipere, atque retinere possunt Religiosi. Quare male agunt, qui oscitanter divitiis incumbunt, atque bonis a fidelibus donatis abutuntur; defraudant enim in re gravi offerentes, qui ob spem spiritualia subsidia recipiendi, temporalia largiuntur; defraudant & alios pauperes, quibus darentur eleemosynæ. Hinc juxta quorundam sententiam ad restitutionem tenentur vel ipsis Dominis, vel pauperibus; involuntaria quippe censentur illa elargitio; si enim scirent homines nullum sibi spirituale commodum evenire, utique aliis indigentibus subvenirent, crederem tamen Religiosus non teneri ad restitutionem; quia eleemosynæ non jam particularibus, sed Communitati donantur: neque dominium acquirit; aliàs in ea semper aliqui sunt, qui Deo fideliter inserviunt. E . . tamen Superiorum est, vigiles esse ne offerentium spes eludatur; ea propter sedulò studeant ut leges serventur, atque Deo commendentur, qui bona tetribuunt. Æquum enim est, ut si nos temporalia colligimus, metant & illi spiritualia.

291 Inferas II. haud licere Religiosis acceptas eleemosynas sive de mobilibus, sive de immobilibus in usus non necessarios, seu superfluos distrahere. Hoc a fortiori colligitur ex his, quæ relate ad Clericos dicit Gaufridus Claravallensis Abbas §. 17. Declamationum in Evangelium: *Ecce nos reliquimus omnia* ex sententiis S. Bernardi contextarum -- Sed esto studiose quis, & fructuose „ laboret: dignus plane est operarius mer„ cede sua; ut qui altari servit, de altario „ vivat. Vivat, inquam, de altario, ut „ juxta eundem Apostolum, alimenta, & „ quibus tegatur habens, his contentus „ sit. Tertium enim hic periculum est: „ de altari, inquit, vivat, non super„ biat, non luxurietur, denique non dite„ tur. Non contra Sancti * cujusdam plane „ dignam omni acceptione sententiam, ex „ Clericatu ditior fiat. Non sibi de bonis „ Ecclesiæ ampla palatia fabricet, mutans „ quadrata rotundis, nec loculos inde con„ greget, nec in vanitate, aut superfluitate „ dispergat -- Audiendus itidem hac super re Arnulphus Lexoviensis Episcopus Ser. habito in Concilio Turonensi -- Possumus ita„ que licite divitias possidere, si tamen ea„ rum nos non reputaverimus Dominos, sed „ Ministros, si intellexerimus patrimonium „ pauperum esse patrimonium Christi, si „ proventibus Ecclesiæ, si pauperum neces„ sitatibus erogantur: alioquin fures, & la„ trones nos ratio manifesta convincet, si „ res alienas invitis Dominis, nostro præ„ sumpserimus arbitrio contrectare -- Hæc perpendant Superiores Regulares; ne dum inania meditantur, atque Christi patrimonium inutiliter expendunt, laqueum sibi parent ad interitum.

* *S. Hieronymus ad Nepotianum.*

PARS TERTIA.

§. I.

DE VOTO MONASTICÆ OBEDIENTIÆ.

292 Postquam plura de Castitate, & Paupertate dedimus, superest, ut de Obedientiæ voto impræsentiarum agamus. Adversus præstantissimam hanc virtutem primi, ut habet Alphonsus de Castro *de Hæres. verbo Obedientia*, insurrexerunt Waldenses, pleno ore dicentes haud fore obediendum Rom. Pontifici, sicut nec aliis Ecclesiæ Prælatis; his concinit Joannes Hus *art.* 12. in Constantiensi Concilio *Sess.* 15. damnato -- „ Obedientia Ecclesiastica est secundùm „ adinventionem Sacerdotum Ecclesiæ præ„ ter expressam auctoritatem Scripturæ -- Lutherus *de Captivit. Babylonica* -- Christia„ nis nihil ulla in re imponi potest legum „ sive ab hominibus, sive ab Angelis, nisi „ quantum volunt: liberi enim sunt ab om„ nibus -- *& de falso statu Ecclesiastico* -- Nul„ la est potestas Ecclesiastica -- Pseudomagistro adstipulantur Discipuli *in Colloquio Aldenburgensi* -- Opera bona legis, & nova „ obedientia non ad regnum Christi, sed ad „ mundum pertinent. Qui credit Christia„ nus, supra omnem est obedientiam, & su„ pra omnem legem -- Verùm de obedientia secundùm hujusmodi intelligentiam non instituimus sermonem, sed de obedientia, quæ Monachis convenit ratione status. Lampetiani apud Damascenum *de Hæresibus* -- „ Liberum vitæ institutum tam in vestitu, „ quam in aliis rebus, etiam Monachis per„ mittunt -- Beguardi apud Alvarum Pela„ gium *de Planctu Ecclesiæ lib.* 2. *art.* 52. docent eos -- qui sunt in gradu perfectionis „ non esse humanæ subjectos obedientiæ, „ nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligari, „ quia dicunt; ubi est Spiritus Domini, ibi „ libertas -- Hunc errorem redivivum habes *in prop.* 65. Michaelis Molinos -- Præpositis „ obediendum est in exteriore, & latitudo „ voti obedientiæ Religiosorum tantummo„ do ad exterius pertingit: in interiore verò „ res aliter se habet, quo solus Deus, & „ Director intrant -- Lutherus *de votis Monasticis* agens de obedientia Monachorum, habet -- Peccant hic eâdem insaniâ Mona„ stici, qua & in paupertatem. Primò quod „ consilium eam faciunt; deinde quod solis „ sibi arrogant. Ideo dum eam vovent, & „ impie negant mandatum Dei, & sacrilege „ damnant votum baptismi sui. Si verò aliqui „ pie vovent, non nisi corporalem vovent. „ At nisi spiritus in eis sit, & tandem aliis „ quoque subdat, nihil vovetur, nisi contra„ rium Evangelicæ obedientiæ. Inter omnia „ vota Monastica nullum est minus substan„ tiale, quam obedientiæ votum. Igitur „ stat conclusio: obedientiam Monasticam „ esse rudem, & puerilem obedientiam pro „ rudimento dumtaxat Juventutis institu„ tam, nec aliter apud Deum acceptam, „ nec aliter voveri possibilem, nisi impiam,

Hæretici obedientiæ hostes.

„ & sacrilegam facere voles--Calvinus *lib.* 4. *Instit. cap.* 13. §. 12. generaliter omnia Evangelica Consilia execratur; Petrus Martyr, aliique Novatores adversus Religiosam Obedientiam insurgunt, eamque velut superstitiosam traducunt. Ceterum catholice sentiendo.

Dicendum votum Monasticæ Obedientiæ licitum fore, honestum, Deo placens, atque meritorium.

Obedientia Deo placet.

293 PROB. I. Illud licite, honeste, & meritorie vovetur, quod a Deo commendatur, ipsique placet; sed hujusmodi est obedientia, etiam quoad ea, quæ præcepta non sunt, cum legere sit 1. Reg. 15. v. 22. *Melior est enim obedientia, quam victima.* Proverb. 21. v. 28. *Vir obediens loquetur victorias.* Eccle. 4. v. 17. *Multò enim melior est obedientia, quam stultorum victima.* Eccli. 3. v. 1. *Filii Sapientiæ, Ecclesia Justorum, & natio illorum, obedientia, & dilectio.* His compertum sit plurimum Deo placere obedientiam. Porro Spiritus Sanctus indefinitam assumit locutionem, ut intelligamus ipsam non coarctari ad ea, quæ præcepta sunt, sed itidem ad illa omnia extendi, quæ a Superioribus mandantur; in his quippe hominis voluntas Deo immolatur. Hac super re apte S. Gregorius *lib.* 35. *Moral. cap.* 10. -- Melior est obedientia, quam victimæ; quia „ per victimas aliena caro, per obedientiam „ voluntas propria mactatur: tantò igitur „ quisque Deum citius placat, quantò ante „ oculos ejus repressa arbitrii sui superbia „ gladio præcepti se immolat -- Indubium autem est arbitrii superbiam magis reprimi, si non solùm divino præcepto se homo subdit, sed ultro hominum imperio sese submittat. Et sane res elucescit, si scripturalis comparatio perpendatur: sicut enim non omnes victimæ præceptæ erant, sed plurimæ spontaneæ, ita non omnis obedientia est de præceptis, sed non rarò de arbitrariis. Unit similiter Scriptura obedientiam cum dilectione. Justorum autem dilectio ad ea non limitatur, quæ a Domino præcipiuntur, verùm etiam spontanea comprehendit; eaque propter ad eadem extenditur obedientia justorum. Egregie Augustinus *lib.* 14. *de Civit. Dei cap.* 28. scribebat -- Fecerunt Civitates duas „ amores duo, terrenam scilicet amor sui „ usque ad contemptum Dei, cælestem verò „ amor Dei usque ad contemptum sui -- atqui Dei amor, qui hominem inclinat ad sese alteri in omnibus subjiciendum, majorem fundat sui contemptum; ergo supernam construit Civitatem, adeoque valde placet spontanea obedientia, cujusmodi est Monastica.

Obedientia a Deo remunerata.

294 PROB. II. Quod Deus speciali decorat coronâ, honestum plane censendum est, eique placens; sed Deus peculiariter spontaneam coronat obedientiam, ut videre est in filiis Jonadab, quos perpetua generationum serie remuneravit, ex quo Patris præcepto abstinendi a vino obtemperarunt; Jeremiæ 35. v. 6., & seqq. *Jonadab filius Rechab Pater noster præcepit nobis: non bibetis vinum vos, & filii vestri usque in sempiternum. Obedivimus ergo voci Jonadab filii Rechab Patris nostri, & omnibus, quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris... Domui autem Rechabitarum dixit Jeremias: hæc dicit Dominus Exercituum Deus Israel: pro eo quod obedistis præcepto Jonadab Patris vestri, & custodistis omnia mandata ejus, & fecistis universa, quæ præcepit vobis: propterea hæc dicit Dominus Exercituum Deus Israel: non deficiet vir de stirpe Jonadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.* Porro abstinentia a vino nequaquam præcepta a Deo erat, sed arbitraria, & supererogationis.

295 Dicit Petrus Martyr Rechabitas divino adstrictos præcepto Patri obtemperasse: siquidem filii in omnibus Parentibus tenentur obedire, dicente Apostolo ad Coloss. 3. *Filii obedite Parentibus per omnia.*

Verùm instantia hujusmodi nullius momenti est; Deus siquidem Rechabitarum obedientiam tanquam speciali laude dignam remunerat; si autem fuisset de debitis ex divino præcepto, non ibi specialis commendationis momentum adfuisset: etenim æque potuisset in exemplum adducere quoscunque obedientes filios. Aliàs contextus innuit filios Jonadab voluntarie Patris mandato obtemperasse, atque ob hoc laudatos: *Firmaverunt igitur filii Jonadab filii Rechab præceptum Patris sui, quod præceperat eis*, v. 16. Quod clarius evincitur, ex quo exemplo Rechabitarum reprehendit Deus Judæos, quatenus illi voci hominum obtemperarunt, ipsi verò voci Dei noluerunt obedire, v. 14. *Ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens, & loquens, & non obedistis mihi.* Porro si obligati fuissent Patri obedire, ex quo divinum urgeret præceptum, nullum haberet robur argumentum, siquidem etiam illi voci Dei obsecuti fuissent. Ceterum nemo unus est, qui probe non dignoscat, Filios non semper, atque in omnibus ex mandato Dei Parentibus obedire debere; differunt namque a Servis, quorum conditio majorem importat subjectionem. Utique Novatores tanquam reos violati divini præcepti non damnabunt filios suos, si contra eorum mandatum biberent vinum: nec urget Apostoli testimonium; siquidem indefinite ibi loquitur, innuens filios debere parentibus obedire, sive ex lege naturali, & divina, sive ex reverentia; nisi mavis dicere ipsum loqui de filiis pubertatem nondum nactis.

Christus obedientiæ exemplar.

296 PROB. III. Quod exemplo suo firmavit Christus, indubie honestum censendum est, cum Magister veritatis nonnisi sancta fecerit, & docuerit; atqui Christus perfectissimum fuit obedientiæ exemplum sive relate ad Deum, sive relate ad homines; unde dicitur Joan. 4. v. 34. *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me, ut perficiam opus ejus.* Ad Philipp. 2. v. 8. *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.* Ad Heb. 5. v. 8. *Et quidem cum esset filius Dei, didicit ex eis, quæ passus est, obedientiam.* Demum Luc. 2. v. 51. *Et descendit cum eis, & venit Nazareth; & erat subditus illis.* Ex his palam fit assiduum obedientiæ studium Christi: nec Scriptura sermonem instituit de his, quæ præcepta erant: non omnia enim, quæ ipse per-

peregit, præceperat Pater; sed plura ultro exhibuit; adimplevit enim opera consilii: unde dicebat Joann. 8. *Quæ placita sunt ei, facio semper*. Dubio-procul supponit Apostolus Christum obtemperasse etiam in non debitis, cum Philippensibus suasor sit ex ejusdem exemplo ad humilem voluntariam obedientiam: *In humilitate superiores sibi invicem arbitrantes*: advertenda itidem est locutio Pauli ad Heb. 5. v. 8. *Didicit ex eis, quæ passus est obedientiam*. Qui aliquid discit, id voluntarie præstat, ut notat S. Thomas; aliàs Christus ut homo non erat magis Servus Dei, quam ceteri homines; hi porro plura licite operari valent, quæ illis præcepta non sunt; adeoque Christo non omnia fuere præscripta, & tamen, ut ex laudato Apostolo ibid. v. 10., aperte novimus ipsum quovis tempore operatum fuisse justa Patris voluntatem, propterea que etiam in non debitis obediens fuit: utique cum esset Dei filius, nec Deiparæ Matri, nec S. Joseph erat subditus, & tamen illis exacte obtemperavit, ut ex cit. Lucæ capite videre est; non quidem ex necessitate, sed ad exemplum. Honestum igitur est se sponte aliis subdere, atque voto sese in tali subjectione firmare, ut pro viribus Christum imitemur.

Obedientia a Christo commendata.

297 PROB. IV. Christus non nisi ad id quod sanctum, & honestum est, adhortatur; sed adhortatur ad obedientiam Matth. 16. v. 24. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*: porro seipsum abnegare, quid aliud est, quam propriam voluntatem divinæ subjicere, quod obedire est: ea propter ibidem obedientiam docuit, primariò quidem quoad mandata, ut contextus explicat: *Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò suæ detrimentum patiatur*; sed insimul obedientiam, quæ sub consiliu cadit: etenim si propriam abnegare voluntatem quoad necessaria ad salutem bonum est, & laudabile, cur non erit ejusdem rationis abnegatio quoad ea quæ libere exerceri possunt? Et quidem si Deo preces fundere, cum necessitas urget, bonum est, quis unquam prudens contendet bonum haud esse orare extra necessitatis casum?

Christi sequela specialem importat obedientiam.

298 PROB. V. Peculiaris Christi sequela, quamvis non sit de necessitate salutis, indubie tamen plurimùm est commendabilis; atqui in hac specialis involvitur obedientia: siquidem peculiaria hæc sequela eam intelligimus, qua quis non affective tantùm, sed actualiter Deo dicatur, quo pacto Apostoli Christum sequebantur, conversantes, atque cum eo commorantes: in hac autem sequela involvi obedientiam non tantùm quoad præcepta, verùm etiam quoad ea quæ ex libera pendent voluntate, palam fit ex S. Thoma 2. 2. *q.* 186. *art.* 6. — Manifestum est autem „ ex præmissis, quod ad perfectionem Christianæ vitæ pertinet paupertas, continentia, „ & obedientia, & ideo Religionis status re„ quirit, ut ad hæc tria aliquis voto obli„ getur --

299 PROB. VI. Prosequi dictamen, & Spiritus Sancti consilium dubio-procul optimum est, quodque tale est, voveri rectissime potest; sed alterius arbitrio se committere quoad regimen suæ conscientiæ est juxta dictamen, atque Spiritus Sancti consilium Proverb. 3. v. 5. *Ne innitaris prudentiæ tuæ . . . Ne sis sapiens apud temetipsum*; ergo regendum se tradere viro prudenti optimum est. Et sane homo per originalem noxam vulnus ignorantiæ in intellectu, pravæque affectionis in voluntate recepit, ita ut meritò cæco illi a nativitate, qui clamabat in via, aut ei, qui a latronibus semivivus relictus est, comparari valet; unde in prudenti rerum expensione, atque electione facile decipitur; proindeque ut recte agat, atque scopulos evitet, bonum est alterius sequi voluntatem. Habes argumentum ex S. Basilio *in Constitut. Monasticis cap.* 23. — Res „ omnium difficillima est seipsum cognosce„ re, & curare, propterea quod naturaliter „ seipsum quisque amat, & quilibet propte„ rea quod in seipsos propensi sunt, in ve„ ritatis judicio falluntur; porro ab alio co„ gnosci, curarique facile est -- Qui infirma est valetudine, licet prudens, nequaquam sibi fidit, sed extraneum medicum exquirit; cumque animi infirmitates faciliùs ad interitum inclinent, e viro prudenti erit alteri se subdere, illique obtemperare.

Alteri se subdere prudentis est.

300 PROB. VII. Nisus, quo quis contendit perfectiora sectari, laudabilis est, ideo ad assecutionem perfectionis ipsius Dei, & Christi, juxta naturæ vires, excitamur: *Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est*; ergo bonum est statum, modumque vivendi eligere, quo perfectio consequi possit. Status hujusmodi Monastica professio est, ad cujus finem assequendum apprime necessaria est obedientia. Audiamus S. Thomam 2. 2. *q.* 186. *art.* 5. -- Status Religionis est „ quædam disciplina, vel exercitium ten„ dendi in perfectionem. Quicunque au„ tem instruuntur, vel excitantur, ut per„ veniant ad aliquem finem, oportet, quod „ directionem alicujus sequantur, secundùm „ cujus arbitrium instruantur, vel exciten„ tur: ut perveniant ad aliquem finem, „ quasi Discipuli sub Magistro. Et ideo „ oportet, quod Religiosi in his quæ perti„ nent ad Religiosam vitam, alicujus in„ structioni, & imperio subdantur: unde „ & 7. quæst. 1. dicitur. Monachorum vita „ subjectionis habet verbum, & disciplina„ tus. Imperio autem, & alterius instru„ ctioni subjicitur homo per obedientiam, „ & ideo obedientia requiritur ad Religio„ nis perfectionem -- *& seq. art.* ostendit necessarium fore, quod obedientia voto firmetur. Momentum hocce bene dilucidat Cassianus *Coll.* 2. *cap.* 11. declarans quanta sit necessitas obtemperandi spirituali Magistro, ut quis perfectionem assequatur.

Obedientia necessaria ad perfectionem.

301 Ineluctabile demum argumentum desumi potest ex perpetua Ecclesiæ disciplina a Sanctis Patribus tradita, atque eximie commendata. S. Ephrem *de virtutibus, & vitiis cap. de Obedientia* scribit — Beatus qui „ vera, & minime simulata præditus est obe„ dien-

Obedientia a Patribus commendata.

,, dientia : quoniam hic imitator est optimi
,, nostri Præceptoris, qui obediens fuit us-
,, que ad mortem -- S. Basilius *in Constitut.*
,, *Monasticis cap.* 20. -- Oportet, ut qui se
,, ad vitæ hujus rationem contulerit, is sta-
,, bili, firmâ, immobilique voluntatis con-
,, stantiâ sit, judicioque ejusmodi, quod a
,, malevolis spiritibus neque attentari possit,
,, neque loco depelli, animi præterea firmi-
,, tate tanta, ut ad mortem usque Martyrum
,, constantiam præseferat, cum divinis præ-
,, ceptis retinendis, tum obedientia adver-
,, sus Magistros suos conservanda. Siquidem
,, hoc totius vitæ hujus instituti caput est...
,, Etenim qui se alicui artium istarum libe-
,, ralium, ac mechanicarum dediderit, ar-
,, tifici suo quacunque ratione parendum pu-
,, tat, neque ulla in re præcepta ejus ad-
,, versatur : multò certe credibilius est, qui
,, se ad pietatis, Religionisque percipien-
,, dam doctrinam contulerunt, eos Antistiti
,, suo libentissime obsequi, diligentissime ob-
,, temperare -- *& cap.* 23. -- Quemadmo-
,, dum Pastori suo oves obtemperant, &
,, viam, quamcunque ille vult, ingrediun-
,, tur, sic qui ea Deo pietatis cultores sunt,
,, moderatoribus suis obsequi debent, nihil
,, omnino illorum jussa curiosiùs perscrutan-
,, tes, quando libera sunt a peccato --

S. Hieronymus multa refert in commendationem Obedientiæ Monasticæ *Epist.* 4. *ad Rusticum*, quem instruit ad vitam peragendam in Monasterio -- Et ne plura repli-
,, cando fastidium legenti faciam, per hæc
,, omnia ad illum tendit oratio, ut doceam
,, te, non tuo arbitrio dimittendum, sed
,, vivere debere in Monasterio sub unius di-
,, sciplina Patris, consortioque multorum,
,, ut ab alio discas humilitatem, ab alio pa-
,, tientiam . . . non facias, quod vis, come-
,, das quod jubetis, vestiare, quod acceperis;
,, operis tui pensum persolvas; subjiciaris cui
,, non vis; lassus ad stratum venias, ambu-
,, lansque dormites; & nec dum expleto
,, somno surgere compellaris --

Et *Epist.* 8. *ad Demetriadem* -- Bonum
,, est obedire majoribus, parere perfectis,
,, & post regulas scripturarum vitæ suæ tra-
,, mitem ab aliis discere, nec præceptore
,, uti pessimo, scilicet præsumptione sua --

S. Augustinus *de Monastica Obedientia* scribit *Epist.* 109. -- Præpositæ tanquam Ma-
,, tri obediatur, honore servato, ut nec in
,, illa offendatur Deus, multò magis Presby-
,, tero, qui omnium vestram curam gerit --
Lib. 1. *de Morib. Ecclef. cap.* 31. de Cœnobitis agens -- Nulla superbia consulunt his,
,, quos filios vocant, magna sua in jubendo
,, auctoritate magna ipsorum in obediendo
,, voluntate -- & alibi : fuisse autem voto promissam declarat Psal. 75. ad illa verba : *Vovete, & reddite* -- Nemo ergo positus in
,, Monasterio frater, dicat : recedo de Mo-
,, nasterio, neque enim soli, qui sunt in
,, Monasterio perventuri sunt ad Regnum
,, Cœlorum; & illi qui ibi non sunt, ad
,, Deum non pertinent. Respondetur ei; sed
,, illi non voverunt, tu vovisti, tu retrò
,, respexisti : de die judicii cum Dominus
,, minaretur, quid ait? Mementote uxoris
,, Lot? . . Liberata est a Sodomis, & in
,, via posita retrorsum respexit &c. nam &
,, modo dicimus illud quibusdam fratribus
,, nostris, quos fortè viderimus velut infir-
,, mari in proposito bono : & talis esse vis,
,, quales isti? Objicimus illis quosdam, qui
,, retrò respexerunt; illi fatui sunt in se &c.
,, Jam quia ista tractavimus, forte volebas
,, vovere, & modo non vis vovere; sed
,, quid tibi dixerit Psal. attende : non dicit;
,, nolite vovere; sed vovete, & reddite.
,, Quia audisti : reddite : non vis vovere?
,, ergo vovere volebas, & non reddere? Imò
,, utrumque fac. Unum fit ex professione
,, tua, aliud ex adjutorio Dei perficietur &c. --

Alia ad rem habet Psal. 49., quibus manifestè declarat excellentiam votorum, eorumque insolubilitatem, nostrorum Protestantium fraudes detegens. Severus Sulpitius *tom.* 3. *cap.* 12. *Dialogo I. de virtutibus Monachorum Orientalium* ait -- Præcipua ibi vir-
,, tus, & prima est obedientia, neque ali-
,, ter adveniens ad Monasterium Abbatis su-
,, scipitur, quam qui tentatus prius fuerit,
,, & probatus, nullum unquam recusaturum
,, quodlibet arduum, & difficile, indignum-
,, que toleratu Abbatis Imperium -- Cassianus *de Institutis Cœnobitis lib.* 4. *cap.* 10. loquens de Monachis in Thebaide commorantibus habet -- Post hæc tantâ observantiâ
,, obedientiæ regula custoditur, ut juniores
,, absque Præpositi sui scientia, vel permissu,
,, non solùm non audeant cellam progredi,
,, sed nec ipsi quidem communi, ac natu-
,, rali necessitati satisfacere sua auctoritate
,, præsumant. Sicque universa complere quæ-
,, cunque fuerint ab eo præcepta, tanquam si
,, a Deo sint cœlitus edita, sine ulla discus-
,, sione festinant --

Illustri obedientiæ exemplo rem nostram comprobat Sozomenus *lib.* 6. *Hist. Ecclesiast. cap.* 29. -- Pior, cum statuisset ab ineunte
,, ætate vitæ Monasticæ se consecrare, eo
,, ipso temporis vestigio, quo ea de causa
,, paternis ædibus egressus sit, spopondit
,, Deo, se de cetero neminem ex suis ali-
,, quando oculis aspecturum. Post annos *Excellens obedientiæ exemplum.*
,, quinquaginta Soror accepit eum adhuc vi-
,, vere. Quæ cum præ immenso gaudio nun-
,, tii jam insperati esset pene obstupefacta,
,, quiescere non potuit, nisi fratrem oculis
,, intueretur. Quam ætate provectam, la-
,, mentantem, atque plorantem in hac re
,, auxilium, Episcopus illius loci commise-
,, ratus, scripsit ad Præsides Monachorum in
,, solitudine degentium, ut Piorem ad se
,, mitterent. Qui jussus, eo profectus est,
,, quippe cum non posset illis contradicere :
,, nam non fas erat Monachis Ægypti, cre-
,, do item aliis, imperatis resilire. Ille igi-
,, tur, uno secum assumpto, venit in Pa-
,, triam, atque stans pro foribus domus pa-
,, ternæ signum dedit se venisse. Ubi verò
,, fores crepare sensit, oculis occlusis, soro-
,, rem nomine compellavit, dixitque : ego
,, Pior frater tuus, age, me contuere, quan-
,, tum lubet. Illa igitur mire hac de re oble-
,, ctata, gratias Deo egit. Is autem cum
,, prope fores precatus esset, revertitur ad
,, locum, in quo habitabat --

Alios

Alios prætermittimus Patres, sicut & miracula, quibus Deus obedientiæ virtutem illustravit, cum Ecclesiastica monumenta præsto sint, atque in re satis nota versemur.

§. II.

QUÆDAM ACHATOLICORUM ARGUMENTA DISSOLVUNTUR.

302 OBJIC. I. Votum Monasticæ Obedientiæ est relate ad unum; sed hoc Scripturæ adversatur præcipienti omnibus fore obtemperandum ad Philipp. 2. v. 3. *In humilitate superiores sibi invicem arbitrantes*, & 1. Petri 2. *Subjecti estote omni humanæ creaturæ*; ergo vovere obedientiam idem est, ac vovere sub hac forma: *Deus: Voveo tibi nolle me secundùm Evangelium tuum omnibus subjici, sed tantùm uni majori*: sic Lutherus.

Mirum sane est Lutherum contendere omnibus esse obtemperandum, cum nervis omnibus conatus fuerit omnem de medio tollere subordinationem sive ad Ecclesiasticam, sive ad Civilem potestatem. Si omnibus obedientia præstanda est, cur sibi tantummodo, suæque legi vult esse obtemperandum? Si omnes censendi sunt Superiores, cur ipsemet aliis subjici renuit? Ceterum si Scriptura docet omnibus obediendum, perperam discriminatur Pater-familias a Servo, Dominus ab Operario. Si e re catholica est omnes esse ad invicem Superiores, male præcipitur militibus obedire Ducibus, Servis parere Dominis. Si omnes omnium sunt Superiores, quomodo posuit Christus in Ecclesia quosdam Pastores, alios autem Doctores? Quomodo omnia corporis membra non eundem actum habent? Verùm si omnes omnibus obedire deberent, nullus plana foret, qui præciperet, eaque propter nullus, qui obediret. Paulus itaque eo loci loquitur de præeminentia quoad æstimationem virtutis, quatenus quilibet fratrem suum sanctiorem dijudicare debet, ea qua sincera cognitione pax oritur erga fratrem, fugantur contentiones, repellitur superbia: ideo dicit Apostolus: *Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes*: quomodo autem hoc contingere valeat, apte explicat Angelicus *ibid. lect.* 1. -- Nullus est sic ma„lus, quin habeat aliquid boni: unde non „oportet, quod eum præponat sibi simpli„citer (*loquitur de Superiore relate ad Sub„ditum*) sed quantum ad hoc dicat in cor„de sua sic: forte in me est aliquis defectus, „qui non est in illo; & hoc ostendit Au„gustinus *in lib. de Virginit.* quomodo Vir„go præferat sibi conjugatam, quia forte „ferventior; sed detur, quomodo quantum „ad omnia sit ille bonus, & ille malus, „nihilominus tu, & ille geritis duplicem „personam, scilicet tui, & Christi; si ergo „illum non præponas ratione suæ personæ, „præponas ratione imaginis divinæ: Rom. „12. Honore invicem prævenientes -- & sub hac consideratione possumus quemcunque venerari, licet Superior non sit. Hinc tamen colligere fas est, quod potest quilibet sibi alium hominem Superiorem constituere etiam in his, quæ libera sunt. Apostolus Petrus nomine omnis creaturæ hominem intelligit, qui omni pollet potestate ad imperandum, ea propter v. 14. immediate subdit: *Sive Regi tanquam præcellenti, sive Ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum*.

Alii obedire, alii imperare debent.

303 OBJIC. II. Votum illud non obligat, quod non nisi intercedente dispensatione subsistit; sed obedientiæ votum est hujusmodi, ut patet in Superiore Cœnobii, cujus votum non ligat, cum ab obedientia immunis sit; proindeque nec Subditorum votum tenet, cum ejusdem sit rationis.

Prævenit Doctor Angelicus objectiunculam 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *ad* 4. loquendo de Religioso ad Episcopatum assumpto -- Si„militer etiam non absolvitur a voto obe„dientiæ, sed per accidens obedire non te„netur, si Superiorem non habeat, sicut „nec Abbas Monasterii, qui tamen non est „obedientiæ voto absolutus -- *&* *q.* 186. *art.* 5. *ad* 3. habet -- Subjectio Religiosorum „principaliter attenditur ad Episcopos, qui „comparantur ad eos, sicut perfectores ad „perfectos, ut patet per Dionysium 6. *cap.* „*Eccles. Hier.*, ubi etiam dicit, quod Mo„nachorum Ordo, Pontificum consummati„vis virtutibus mancipatur, & divinis eo„rum illuminationibus edocetur. Unde ab „Episcoporum obedientia nec Eremitæ, nec „etiam Prælati Religionum excusantur; & „si a Diœcesanis Episcopis totaliter, vel ex „parte sunt exempti, obligantur tamen ad „obediendum Summo Pontifici, non solùm „in his, quæ sunt communia aliis, sed „etiam in illis, quæ specialiter pertinent „ad disciplinam Religiosis -- Ea his habes plenam solutionem argumenti.

304 OBJIC. III. Vovere Abbati obedientiam, nil aliud est, quam se sponte Abbatis Servum constituere; atqui hoc ab Apostolo vetitum habemus 1. ad Corinth. 7. v. 23. *Pretio empti estis, nolite fieri servi hominum*; ergo.

Verùm non nisi imprudenter quis dicere valet hoc sentire Apostolum, qui adeo dilucide obedientiam præcipit Prælatis, sive ad Rom. 13. v. 1. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*, sive ad Coloss. 3. v. 22., & seqq. *Servi obedite per omnia Dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum. Quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus, scientes quod a Domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite*, sive ad Heb. 13. v. 17. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis*. Quid plura, cum eo loci in rem nostram aperte loquatur. *Servus vocatus es, non sit tibi curæ, sed si potes fieri liber, magis utere. Qui enim vocatus est Servus, libertus est Domini, similiter, qui liber vocatus est, Servus vocatus est Christi*: ubi aperte docet, quod Servus curare non debet, ut a servitute absolvatur, licet ob perversionis periculum libertatem consulat;

Libertas eque, ac servitus ad salutem deserviunt.

sulat: sermonem enim habet ad mancipia Ethnicorum. Declarat itidem servitutem, & libertatem in Domino esse ad salutem, nosque sollicitos tantummodo esse debere de his, quæ ad salutem pertinent, proindeque servitutem æque, ac libertatem a nobis fore spectandas; unde concludit: *Unusquisque, in quo vocatus est, Fratres in hoc permaneat apud Deum*, idest, sive Servus, sive liber perseveret in servitute Dei, mandata ejus ad finem usque servando. Cum igitur dicit: *Nolite fieri servi hominum*, innuit, quod nemo hominibus obtemperare debet, Dei servitutem derelinquendo, proptereaque cum de obedientia instituit sermonem, perpetuò asserit obediendum propter Deum, non propter homines. Videatur S. Thomas in hunc Pauli textum.

305 OBJIC. IV. Nequaquam Deo placent, quæ coactè peraguntur, ut ait Apostolus 2. ad Corinth. 9. v. 7. *Non ex tristitia, aut ex necessitate. Hilarem enim Datorem diligit Deus*: sed quæ ex obedientiæ voto exercentur, ex necessitate fiunt; ergo Deo nequaquam placere possunt.

Locus iste aperte adversatur Acatholicis, qui contendunt opera ex voto exercita non esse voluntaria; Paulus verò vult, quod sint, & plena fiant voluntarietate. Contextus rem evincit; igitur v. 6., & seq. habet: *Hoc autem dico qui parce seminat, parce & metet; & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet; unusquisque prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate; hilarem enim Datorem diligit Deus*. Vides clarè loqui de operibus spontaneis, videlicet de eleemosynis non debitis, faciendis Sanctis Jerosolymæ degentibus, non autem de illis, quæ facienda sunt ex obligatione; ad hæc hortatur Scriptura, ut faciamus omnino libenter. Ceterum argumentum proponit D. Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 5., & solvit ad 5. -- Dicendum quod necessitas coa-
„ ctionis facit involuntarium, & ideo ex-
„ cludit rationem laudis, & meriti; sed ne-
„ cessitas consequens obedientiam non est
„ necessitas coactionis, sed liberæ voluntatis
„ in quantum homo vult obedire, licet for-
„ tè non vellet id, quod mandatur, secun-
„ dùm se consideratum implere; & ideò
„ quia necessitati aliqua faciendi, quæ se-
„ cundùm se non placent, per votum obe-
„ dientiæ homo se subjicit propter Deum,
„ ex ipso ea, quæ facit, sunt Deo magis ac-
„ cepta, etiam si sint minora; quia nihil
„ majus potest homo Deo dare, quam quod
„ propriam voluntatem propter ipsum vo-
„ luntati alterius subjiciat --

Opera ex voto libera sunt.

306 OBJIC. V. Ultro se exponere periculo obtemperandi Diabolo damnabile est; sed per obedientiæ votum homo se ultro exponit periculo obediendi Diabolo; nam ut scribit Wiclefus *lib. de Purgatorio Secta Christi* -- Constat quidem ex fide Scripturæ
„ Joan. 6., quod Prælatus de possibili est
„ præscitus, & quod probabiliter sæpe eve-
„ nit, est unus Diabolus, sicut Judas --

RESP. Scriptura, nullo apposito discrimine, præscribit Superioribus obediendum sive bonis, sive malis, immo aperte mandat obtemperandum non solùm modestis, sed Dominis etiam dyscolis 1. Petri 2. v. 18. & Christus suasor est, ut audiantur Pharisæi sedentes super Cathedram Moysis, quamvis non fuerint eorundem opera sectanda Matth. 23. v. 2., & 3. Palam igitur fit Superioribus parendum esse, etiamsi mali sint; siquidem non eorum malitia, sed munus, & Christi persona, cujus vices gerunt, spectanda sunt; ea propter indefinite Luc. 10. v. 16. relate ad Prælatos dicit Christus: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit*. Quod si mali sint, majus inde meritum obvenit obtemperantibus, dum captivantes intellectum in obsequium fidei, in verbo Domini etiam perversis hominibus subduntur.

Cuilibet Superiori obediendum.

307 OBJIC. VI. Quamvis Apostolorum ævo honestum fuerit obedientiæ votum, quia Christo, qui infallibilis est, præstabatur, attamen impræsentiarum nequaquam licitum est; Superiores namque fallibiles sunt, & sæpe numero homines præficiuntur rudiores: sic Wiclefus, dum nos redarguit virtutem obedientiæ commendantes erga Monasticos Superiores.

Quotquot sunt Patres illud Christi versantes Matth. 19. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes ... & sequere me*, in eam confluunt sententiam Christum non tantum pro ea tempestate, qua cum hominibus conversabatur, sed pro futuris quoque temporibus doctrinam tradidisse: unde egregie dixit S. Basilius *in Constit. Monasticis cap.* 19. -- Hi, *Monachi videlicet*, liberatoris no-
„ stri ejusque vitæ, dum inter nos versare-
„ tur, institutorum, veri perfectique imi-
„ tatores existunt. Quemadmodum enim
„ ille, coacto Apostolorum choro, commu-
„ nia cuncta, seque ipsum communem Apo-
„ stolis præbuit, ita hi quoque Antistiti suo
„ obtemperantes ... genus vivendi Aposto-
„ lorum imitantur, ac Domini -- *& cap.* 23. subdit Christum ad hoc elegisse Apostolos, ut per eos formam relinqueret futuræ posteritati. Quod autem fallibiles sint Superiores non urget: etenim vel errant, jubendo illicita, vel non, si primum, jam mandatum irritum, cassumque est, adeoque non obligans, unde subditus nullum patitur damnum, si verò jussio non versatur circa illicita, perutile semper est subdito illi obtemperare, cum ex amore virtutis, atque ex affectu placendi Deo abneget semetipsum. Ceterum quam male sentiat Wiclefus, ex eo facile conjici potest, quod humanum, seu politicum regimen non solùm licitum, & honestum est, sed & necessarium, licet ex hominibus coalescat, qui infallibilitatis dotem nequaquam sortiti sunt, quibus obtemperandum est; cur igitur, stante eâdem hominum fallibilitate, non erit honestum obedire Prælatis? Non inficias imus, quandoque præfici rudiores, ignavos, indoctulve, unde Monastica disciplina nutare solet; verùm non hoc divinæ institutionis, sed nostræ infirmitatis culpa est, quinimmo hoc ipsum obedientiæ meritum auget, dum Religiosi hisce Prælatis æque, ac aliis parere student, id unum præ oculis habentes Christum in Prælatis fore venerandum.

Mandatum circa licita semper obedientibus utile.

308 OB.

308 OBJIC. VII. Obedientia est parvulorum; sed status perfectionis non est parvulorum; ergo statui perfectionis obedientia non convenit. Et sane obedientia est eorum, qui indigent alieno dirigi consilio, quo ipsi carent; hi autem sunt parvuli, ut innuit Apostolus 1. ad Corint. 4. v. 14. Perfecti autem repleti sunt intelligentiâ, eapropter nullo moderatore per semetipsos reguntur. Id habes ex laudato Apostolo ad Heb. 5. v. 12., & seqq. *Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus: rursum indigetis, ut vos doceamini, quæ sint elementa exordii sermonum Dei, & facti estis, quibus lacte opus sit, non solido cibo. Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis justitiæ: parvulus enim est Perfectorum enim est solidus cibus; eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni, ac mali.* Sic dogmatisant Beguardi contendentes non teneri viros perfectos Prælatis obedire.

S. Thomas evertit argumentum 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 5. *ad* 2. -- Dicendum quod „ sicut Philosophus dicit in 2. Ethic. homines exercitantes se in operibus perveniunt ad aliquos habitus, quos cum acquisierint, eosdem actus maxime possunt operari. Sic ergo obediendo illi, qui non sunt perfectionem adepti, ad perfectionem perveniunt. Illi autem, qui jam sunt perfectionem adepti, maxime prompti sunt ad obediendum, non quasi indigentes dirigi ad perfectionem acquirendam, sed quasi ex hoc se conservantes in eo quod ad perfectionem pertinet -- Qui parvuli sunt, maxime indigent dirigi, sed & perfecti, cum Religionis status sit ad ulteriorem quovis tempore perfectionem acquirendam. Audiatur itidem D. Augustinus *Tract.* 97. *in Joannem*, ubi retundit spuriorum Mysticorum doctrinam, nempe quod viri perfecti non tenentur Prælatis obedire -- Cavete, maxime qui parvuli estis & adhuc alimentis lactis indigetis, ne hominibus sub hac occasione deceptis, ac deceptoribus . . . aurem curiosam præbeatis ad incognita scienda, cum mentes invalidas habeatis ad vera, & falsa dijudicanda . . . Cavete timendo, & orando, ne irruatis in illud ænigma Salomonis, ubi mulier insipiens, & audax, inops panis effecta, convocat prætereuntes dicens: panes occultos libenter attingite, & aquæ furtivæ dulcedinem: hæc enim mulier vanitas est impiorum, cum sint insipientissimi, aliquid se scire opinantium, sicut de ista muliere dictum est, inops panis effecta. Quæ cum sit inops panis, promittit panes -- Plures itaque qui revera imperfecti sunt, facile decipi possunt, atque ad sublimia elevatos se credere, ut alios doceant, propterea semper obediendum est; obedientia namque indubiam sternit viam ad perfectionem. Quod si qui vere perfecti sunt, adhuc obtemperare debent Prælatis: *Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri*, ait Apostolus ad Heb. 13. v. 17. In eo quidem discrimantur parvuli a perfectis, quod illorum obedientia persæpe pluribus admiscetur defectibus, secus illorum.

309 OBJIC. VIII. Quod impossibile est, dubio-procul nequit esse materia voti honesti, ac meritorii, sed materia monasticæ obedientiæ hujusmodi est; hæc siquidem nullo concluditur limite, sed omnem actum, qui præcipi potest, comprehendit, aliàs obedientia monastica non alia est a perfecta Evangelica obedientia, quæ plenam voluntatis abnegationem complectitur, ut innuunt Patres, dum textum Matthæi 16. interpretantur, videlicet: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Addas velim obedientiam hanc fore potiorem partem Religiosæ Professionis constitutivam; porro docent Patres Religiosam Professionem esse holocaustum, in quo nihil reservatur, sed totum consummitur, adeoque per obedientiam totaliter, atque in omnibus offertur voluntas: hinc *Cap. Cum ad Monasterium* Obedientiæ votum voto æquiparatur castitatis, quod universaliter obligat: manifestum est autem observari nequaquam posse votum secundùm hanc amplitudinem, cum actus propemodum sint infiniti, & plerique maxime ardui; eapropter hocce onus meritò importabile censeri potest. Subdit itidem Obedientiæ votum pluribus Prælatis, qui non raró arbitrarie imperant, & quandoque contraria mandant.

Argumentum plura involvit, quæ ad Casuistas apte pertinent, ea propter brevi calamo perstringemus, quæ ad rem nostram præcipue spectant. Primò igitur illud in hac materia indubium est solas honestas actiones cadere sub præcepto Prælati; pravæ namque actiones Deo adversantur, cui primariò præstanda est obedientia. *Quæ extensio voti obedientiæ.*

Certum est secundò non cadere sub præcepto, & jurisdictione Superioris id, quod contrariatur Regulæ: ad hoc namque non extenditur ejusdem auctoritas, quæ utique in ædificationem est, non in destructionem, adeoque non est materia obedientiæ; quod verum est, etsi opera illa non sint mala simpliciter. Doctrina est S. Thomæ *Quodlib.* 1. *art. mihi* 15. -- Perfecta autem obedientia est, ut simpliciter in omnibus obediat, quæ non sunt contra Regulam, vel contra Deum, sed quod aliquis obediat Prælato in his, quæ sunt contra Deum, vel contra Regulam, est obedientia incauta, & illicita -- & *Quodlib.* 10. *art. mihi* 10. -- Quod enim Religiosus non tenetur Prælato obedire in his, quæ sunt contra Deum, vel contra Regulam, vel quantum ad ea, in quibus dispensatio Prælatis non committitur, omnes communiter dicunt -- Et meritò sanè, siquidem nullum perlegi oppositum sentientem. Unde habes Subditum non teneri obedire Prælatis in his, quæ Regulari observantiæ adversantur, puta cum Superior frequentes præcipit silentii, solitudinis, abstinentiæ, & similium interuptiones; cum enim lex qualibet statuta habeat, more Sanctorum Patrum, animi levamina, ut curæ intermittantur, qui præscriptum modum non servant, nonnisi dissolutionem, regulæque corruptionem moliuntur, adeoque in his non tenetur Subditus Superiori obtemperare. Sicut nec cum dispensat sine rationa- *Incauta obedientia quæ?*

bill causa ; dispensatio siquidem sine causa
A in nostro casu nulla est . Equidem scio non
esse Subditorum causam exquirere dispensa-
tionis , verùm in manifestis absque inquisi-
tione res clarescit , in his potissimum pro
quibus causæ dispensationis jam sunt designa-
tæ . Hac super re præstat audire Cajetanum
in Comment. art. 5. *quæst.* 104. *ad* 3. -- Ad
„ hoc dicitur , quod dispensatio potest fieri
„ dupliciter , primò absolute sine causæ dis-
„ cussione , quia sic videtur Prælato super-
„ ficietenus , aut sine causa dispensanti , ut
„ communiter fieri videtur in istis levibus ;
„ alio modo cum causæ urgentis discussione ,
„ & conclusione . Si Prælatus ergo præcipiat
B „ aliquid contra , vel præter regularem vi-
„ tam dispensando primo modo , non tene-
„ tur Subditus obedire , sed debet sequi po-
„ tius statutum Religionis suæ . Et ratio
„ est , quia dispensatio sine causa legitima ,
„ sufficiente ad relaxationem legis , in hoc
„ casu non est dispensatio , sed dissipatio , nisi
„ forte dispensans sit Princeps in his , quæ
„ sunt pure juris positivi : si verò præcipiat
„ aliquid dispensando cum causa legitima ,
„ sic tenetur Subditus obedire -- Constitu-
tiones nostræ Superioribus modum assignat
quoad dispensandum . De Prioribus habent
3. *p. cap.* 25. *n.* 2. -- Prior in his , quæ
C „ ad quotidianam communis vitæ discipli-
„ nam pertinent juxta occasiones occurrentes
„ cum suis , & secum dispensare poterit .
„ Caveat tamen ne levi de causa etiam in
„ rebus minimis dispenset , cum sine culpa
„ dispensare non possit , si justa causa desit --
alia *n.* 3. afferuntur ; *&* *cap.* 10. *n.* 5. de
Præposito Generali circa ejusdem potestatem
dispensandi habetur -- At hoc ex justa cau-
„ sa , tardòque efficiet . Qua in re si delique-
„ rit , in Capitulo Generali graviter punia-
„ tur -- & de Provinciali *cap.* 23. *n.* 5. --
„ Poterit . . . & in his quæ ad mores atti-
„ nent , nec per Constitutiones ei prohiben-
D „ tur , dispensare ; at hoc ex justa causa ,
„ tardòque efficiet : qua in re si deliquerit in
„ Capitulo Provinciali , tempore suæ visita-
„ tionis , puniatur --

Cum igitur occurrit dispensatio sine
causa , non solùm non tenentur Subditi obe-
dire , sed nec debent , nisi forte scandalum
immineat : siquidem per hasce dispensationes
paulatim Monastica disciplina labefactatur ,
atque evertitur , ut palam evincitur ex flo-
rentissimis Ordinibus , qui a primævo spiri-
tus fervore declinaverunt . Et licet potissi-
mum e Prælatorum munere sit relaxationem
præcavere , nihilotamen minus suas habent
E partes & Subditi . Quodlibet namque mem-
brum sollicitum esse debet de salute totius
corporis . Non inficias imus damnabiliores
esse Prælatos , si pravæ consuetudines intro-
ducantur , sed a culpa non excusantur Sub-
diti , si cooperentur , scienter , quæ legibus
adversantur , exercentes .

Nec momenti est , si dicatur doctrinâ
hac simplicitatem obedientiæ Subditorum im-
minui : etenim non simplicitas , sed tollitur
ignorantia , quæ omnium errorum radix est .
Pertinet ergo ad Religiosos scire , quæ , &
quando leges obligant , & sicut Christus in
viris Apostolicis conjunctam voluit columbæ
A simplicitatem , cum Serpentis prudentia , ita
optime componitur simplicitas obedientiæ
cum scientia eorum , in quibus obediendum
non est .

Notandum III. cum S. Thoma 2. 2.
quæst. 104. *art.* 5. *ad* 3. quod -- potest tri-
„ plex obedientia distingui , una sufficiens
„ ad salutem , quæ scilicet obedit in his , ad
„ quæ obligatur ; alia perfecta , quæ obedit
„ in omnibus licitis ; alia indiscreta , quæ
„ etiam in illicitis obedit -- Porro obligatio
Regularium non est major ea , quam obe- *Votum obedientiæ obligat juxta Regulam.*
dientiæ votum inducit ; votum autem non
ultra Regularis instituti intentionem obligat ,
B idest non ultra Regulam , seu præscriptas ab
Institutoribus leges , atque ab Ecclesia appro-
batas : hinc si Regula graviter non obligat ,
transgressio non erit lethalis , itidem si ad
aliqua non adstringit , non possunt a Supe-
riore præcipi . Quod sane compertum est ;
unusquisque enim ad id tenetur , quod pro-
misit , & Religio quælibet determinatam ha-
bet vivendi rationem ; ideo apte dicebat
S. Bernardus *lib. de Præcepto , & Dispensat.*
cap. 7. -- is qui profitetur , spondet quidem
„ obedientiam , non tamen omnimodam , sed
„ determinatam secundùm Regulam -- Qui-
libet enim alteri tenetur obedire secundùm
C quod illi subest , cum non omnium eadem
sit subjectio ; & sicut alia est subjectio Disci-
puli ad Magistrum , alia Uxoris ad Virum ,
Servi ad Dominum , Militis ad Ducem ,
Filii ad Patrem , ita omnium Monachorum
non eadem est ; & apte quidem , nam ad
pulchritudinem Ecclesiæ diversarum Religio-
num varietas apte deservit , propterea que
unaquæque constitutos habet obedientiæ li-
mites : quod innuit S. Bernardus laudato
loco -- Si Professo secundùm illam Regulam
„ Abbas meus mihi aliud forte imponere
„ tentaverit , quod non sit secundùm Regu-
„ lam , aut etiam quod non sit secundùm
D „ ista Instituta ; verbi causâ Basilii , Augu-
„ stini , Pacomii , quænam mihi , quæso ,
„ in hac re necessitas imminet obsequendi ?
„ Solùm quippe id a me posse exigi arbi-
„ tror , quod promisi -- Doctrinam hujus-
modi sæpenumero sepetit S. Thomas , cum
quo dicimus -- Sufficiens Obedientia est , ut
„ Religiosus obediat suo Prælato . De his ,
„ quæ ad regulam pertinent , vel directe
„ sicut ea , quæ scripta sunt in regula , vel
„ indirecte sicut ea , quæ ad hæc reduci
„ possunt , sicut ministeria exhibenda Fra-
„ tribus , & pœnæ pro culpis inflictæ , &
„ hujusmodi ; perfecta autem obedientia est ,
E „ ut simpliciter in omnibus obediat , quæ
„ non sunt contra regulam , vel contra
„ Deum -- Sic habet *Quodlib.* 1. *art.* 15. , *&*
Quodlib. 10. *art.* 10. postquam statuit non esse
obediendum præcipienti contra Deum , vel
contra Regulam ait -- Quod etiam in his ,
„ quæ sunt arctiora quam regula , obedire
„ non teneatur , sed sic obedire fit obedien-
„ tiæ perfectæ , ut ab omnibus dicitur ; sed
„ circa indifferentia , vel ea , quæ sunt infra
„ arctitudinem Regulæ , aut æqualia Regu-
„ læ , sunt duæ opiniones , quibusdam di-
„ centibus , quod obedire in hujusmodi est
„ de

„ de necessitate obedientiæ, aliis autem, „ quod non est de necessitate obedientiæ, „ sed de perfectione; quæ quidem duæ opi- „ niones, & si multum differre videantur „ quantum ad vocem, tamen quantum ad „ rem parum, aut nihil differre inveniun- „ tur: nam ad regulam pertinere intelligen- „ da sunt non solum ea, quæ sunt expressa „ in regula, sed etiam illa, quæ quocumque „ modo ad regulam reducuntur, utpotè quæ „ pertinent ad obsequium fraternæ societa- „ tatis, & ad punitionem culparum, ad „ quæ duo fere omnia hujusmodi indifferen- „ tia reduci possunt; si tamen aliqua sont, „ quæ nullatenus ad regulam reducuntur; „ videtur esse verior opinio, quod obedire „ in hujusmodi non sit de necessitate obe- „ dientiæ, sed de perfectione, ut Bernardus „ manifestè dicit *in lib. de precepto, & di- „ spensat.*, & hoc ideo, quia obedientia „ non se extendit ultra potestatem, vel jus „ prælationis, quæ quidem secundum regu- „ lam limitatur -- idem habet 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. *ad* 3. Ex his eliquatam habes primam argumenti partem intendentis adstruere impossibilitatem voti obedientiæ ob ejus universalitatem: negatur enim hanc esse necessariam ad essentiam voti monastici obedientiæ, sed sufficit proportionata fini præintento a qualibet Religione per suas leges explicata, nec quidquam evincunt inducta argumenta, non primum; nam Obedieutia Evangelica omnem comprehendit latitudinem, atque extenditur ad ea, quæ sunt de necessitate salutis, sicut & de perfectione consilii; quæ primi generis sunt ab omnibus observari debent, nec nostrum est aliqua amplecti, aliaque respuere; quæ verò alterius sunt ordinis, libere a nobis adoptantur: quoniam autem libere eliguntur, ideo unus ad plura, ad pauciora alter obligatur per votum, juxta quod hanc, vel illam Regulam eligit. Dici tamen meritò debet, quodlibet Monasticum Institutum Evangelicam profiteri obedientiam, siquidem est ad imitationem illius, quam Christus consuluit. Num autem impræsentiarum aliquis existat Ordo Regularis in Ecclesia Dei, qui obedientiam, qua late patet, profiteatur? S. Bonaventura propugnat genus hocce obedientiæ a Minoritis promitti: licet enim votum emittatur secundùm Regulam, tamen ex vi ejusdem Regulæ tenentur illius Professores in omnibus obtemperare, nisi ipsi Regulæ contrarium sit, vel directe, aut indirecte saluti adversetur. Distinguit Seraphicus Doctor *Opusc. de Progressu Religionis lib. 6. cap.* 27. triplicem obedientiam, spiritualem, quâ Ecclesiasticis Prælatis subjicimur, spiritualem, quà sponte alicui promittimus obedientiam in determinata materia, & maxime spiritualem, qua sine limitatione promissio fit ad omnia, quæ saluti non adversantur æternæ; hancque vocat perfectam, aliam verò a perfectione elongari affirmat. Verùm dubio-procul in sensu negativo intelligendua est, secus in privativo, aut positivo, aliàs velut imperfectos damnaret omnes Monasticus Ordines, qui limitate vovent obedientiam.

Evangelica obedientia habet latitudinem.

Nec urget secundum ex paritate voti castitatis, cui respondet Angelicus *Quodlib.* 10. *art.* 10. *ad* 1. -- Votum continentiæ respicit „ speciale genus actus, sed votum obedien- „ tiæ respicit generaliter omnes actus, unde „ nisi determinaretur ejus generalitas; esset „ Religionum confusio, quia omnes ad idem „ tenerentur -- Ex quo assertionem nostram confirmatam habes. Ordo Monasticus, cum sit ordinata acquirendæ perfectionis palestra, necesse est, quod ordinata media constituat ad finis consecutionem; ea propter fas est, quod amplitudo voti determinetur: porro materia, quæ cadere potest sub obedientiæ voto, est propemodum illimitata, complectens contraria, immo & contradictoria, adeoque ut fini uniuscojusque Instituti sit proportionata, determinari per leges oportet. Castitatis votum unam tantummodo materiam habet determinatam, obviam, atque manifestam, ac per consequens coarctari nequaquam debet, sed ad eam indefinite extendi.

Discrimen obedientiam inter, & castitatem.

Ad tertium dicimus, quod ut Religiosus faciat holocaustum, medio obedientiæ voto, haud necesse est universalem, atque secundùm omnem extensionem promittere subjectionem, sed sat est subjectionem promittere quoad intensionem, idest liberum arbitrium subdere alterius voluntati, Deoque offerre. Audiatur S. Thomas *Quodlib.* 10. *art.* 10. *ad* 3. -- Per votum obedientiæ supponi- „ tur Religiosus Prælato suo quantum ad ge- „ neralem dispositionem vitæ suæ, licet non „ quantum ad omnes actus particulares: se- „ cularis autem suo Prælato obedire tenetur, „ quantum ad aliquos actus speciales, non „ quantum ad generalem dispositionem vitæ „ suæ -- *&* 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 5. *ad* 4. -- „ Votum obedientiæ ad Religionem perti- „ nens se extendit ad dispositionem totius „ humanæ vitæ, & secundùm hoc votum „ obedientiæ habet quandam universalita- „ tem, licet non se extendat ad omnes par- „ ticulares actus -- Quia videlicet voluntas, quæ humanarum actionum principium est, Deo sacratur. Quoniam verò, stante hac limitatione, non satis elucet ratio perfecti holocausti, immo obedientiæ votum minus perfectum apparet præ aliis: etenim votum continentiæ universale est in sua linea, & votum paupertatis omnem abdicat dominium in particulari, efficitque cujuslibet rei temporalis dependentiam, ideo necesse est rem clarius dilucidare. Igitur Monastica obedientia duplicem involvit subjectionem, unam exercitii, specificationis alteram; subjectio quoad speciem actuum qualitatem exercendarum actionum respicit, subjectio verò quoad exercitium respicit agere, & non agere; quoad actuum specificationem obedientia non est omnino universalis, secus quoad exercitium; quia per votum voluntas Deo vovetur, & subjicitur dispositioni Prælati, a quo applicari potest quovis tempore in actionibus Instituto consentaneis, ita ne omittere, seu cessare debeat a quacunque actione alterius rationis: ea propter Religiosus non habet proprium jus quoad agendum, vel non agendum, & hujuscemodi universalitas sat est ad rationem holocausti.

Quid requiritur ad holocaustum.

Superest, ut dissolvatur argumentum, quantum ad id quod ultimò subditur, desumptum ex Prælatorum multitudine, atque ex modo præcipiendi. In quolibet Monastico Instituto recta datur subordinatio; sunt enim cujuslibet Monasterii Superiores immediati, sunt & Superiores cujuscunque Provinciæ, sunt demum Superiores totius Ordinis. Præter recensitos, si Ordo non sit exemptus, datur etiam Episcopus Diœcesanus, qui prædictis præest, & super omnes Romanus Pontifex, non eâ tantummodo ratione, quia est Universalis Ecclesiæ Pater, sed ob potissimum jus quod habet relate ad omnes Regulares Ordines. Ex his clare patet, quo ordine obediendum sit; siquidem ubi mandata sunt incompossibilia, semper Superiori præstantiori obtemperandum est, quo tempore cessat obligatio mandati inferioris. Hoc tamen absolute intelligitur; nam in aliquo casu mandatum Prælati inferioris prævalere poterit ob speciales circumstantias occurrentes ab altero Superiore non prævisas, vel etiam si Inferior licentiam haberet dispensandi in lege Superioris. Quoad præcepta simul, & semel injuncta, facile respondetur non dari obligationem adimplendi omnia simul, sufficit, quod successive executioni mandentur; si verò successionem non patiuntur, illud adimplendum, quod juxta prudentiæ Regulas magis urgere videtur, seu quod majoris necessitatis, aut utilitatis est. Itaque verus Monachus non attendit sive ad mandatorum varietatem, multiplicitatem, aut contrarietatem, sed in Prælato Christum contemplatur, atque exequitur mandata. Quod sæpe numero innuit S. M. Theresia, ut videre est *in Sententiario sentent. 26., & 46.*

Prælatus Christi Personam refert.

310 Ex dictis infertur I. Obedientiam Monasticam extendi ad interiores actus, ut abunde evincitur tum ex dictis, tum ex D. Thoma 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 5., & meritò sane, siquidem statui Monastico necessaria est obedientia, quia est status perfectionis acquirendæ: porro in his quæ sunt perfectionis, unus indiget ab alio instrui, exerceri debet in rerum divinarum contemplatione, ac meditatione, animi motus moderari, ac dirigere, quæ omnia interiores actus potissimum connotant, ex propter et Prælatorum munere est eos ordinare: tota enim œconomica claustralis disciplina ad hoc spectat, ut subditi ad perfectionem tendant, atque promoveantur, hincque durissimum judicium fiet Prælatis, si potiorem hanc sui muneris partem negligant, si sedulò non incumbant ad spirituales curandos morbos, si gregem sibi creditum ad charitatem, & perfectionem non provehant; quapropter sub certa obligatione discere, & scire tenentur, quæ ad hæc apte exequenda necessaria sunt. Sunt enim spirituales Magistri, Pastores, & Doctores, aliàs compertum est ex Prælatorum ignorantia, quoad ea quæ sui muneris sunt, Religiones ad interitum declinare. Plerique subditorum, qui cursum bene cœperant, deficiunt in via, pauci ad perfectionem perveniunt, alii tepidi, alii superficietenus ferventes sunt, labuntur multi; parvuli petunt panem, verùm non est, qui frangat eis, vel ob Prælatorum ignorantiam, vel ob eorundem desidiam. Prælatis, qui in Aaron, ejusque filiis exprimuntur, dicitur Levit. 10. v. 10., & seq. *Et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum & profanum, inter pollutum & mundum, doceatisque filios Israel omnia legitima mea, quæ locutus est Dominus ad eos per manum Moysi*. Et Jeremiæ 3. v. 15. *Et dabo vobis Pastores juxta cor meum, & pascent vos scientiâ, & doctrinâ*; scientiâ videlicet Dei, per quam spiritualis homo semitas perfectionis percurrit.

Actus interni præcipi possunt a Prælato.

Ex his in aperto est falsam esse doctrinam Molinos contendentis neminem teneri rationem reddere Prælatis de interioris vitæ statu, nec esse in iis potestatem id exquirendi, quia Ecclesia non judicat de occultis; quod Religiosos etiam docebat *prop.* 65. — „ Præpositis obediendum est in exteriore, & „ latitudo voti obedientiæ Religiosorum tan„ tummodo ad exterius pertingit: in inte„ riore verò res aliter se habet, quo solus „ Deus, & Director intrant — *& prop.* 68. — „ In mundo non est facultas, nec jurisdictio „ ad præcipiendum, ut manifestentur Epi„ stolæ Directoris quoad internum animæ, „ & ideo opus est animadvertere, quod hoc „ est insultus Satanæ — Hæc deceptor ille. Jure igitur meritòque dicendum est Monasticam Obedientiam ad interiores actus extendi, ut exigit ratio perfecti holocausti, quo Religiosus se Deo devovet.

311 Infertur II. Obedientiam Monasticam extendi ad ea, quæ per proprias cujuscunque Instituti leges præscribuntur; exproprer nequeunt Superiores austeritates a Regula non constitutas mandare. Hujusmodi doctrina indubia est, & ex prædictis palam innotescit; siquidem votum Monasticæ Obedientiæ est secundùm Regulam, adeoque, quæ nec directe, nec indirecte in ea continentur, etsi perfectissima sint, non cadunt sub voto. Non ob id tamen rationabile est eorum murmur, quibus gravior aliqua pœna, quæ in Regula non continetur, ob delictum infligitur; etenim jus habet Superior, ut dignâ mulctet pœnâ delinquentes, & hoc quidem ex vi Regulæ, ob quam Religiosus condignæ subditur satisfactioni. Poterit itidem Superior asperiora quædam præcipere, quoties id necessarium ducat vel ad præcavenda mala, vel ut cautius vivant Religiosi; cum enim Religiosus status sanctior esse debeat, & securior, addatur oportet quod ad ejusdem decorem servandum, fovendamque securitatem deservire potest; hinc subsistunt leges paulò etiam severiores, quæ conduntur.

Novæ leges quando obligant.

Quæri solet a Nostratibus, an Superior cuilibet Subditorum præcipere possit, ut Apostolicum munus assumat in terris Infidelium, cui respondeo affirmative: hocce namque non est omnino ultra nostrum Regulare Institutum; siquidem dum solemnia vota emittuntur, sicut etiam dum vota renovantur, additur propositum eundi ad Missiones, cum id a Superioribus fuerit injunctum; unde compertum fit id non esse ultra intentionem Instituti nostri.

312 Infertur III. Religiosum si transire

sire velit ad arctiorem, neqnaquam impediri posse a Prælato; semper namque in voto illa conditio subauditur, quod impeditivum non sit majoris boni; neqnit tamen hunc transitum præcipere Superior, quia est supra Regulam, quam professus est. Subditus in aliquam dignitatem extra Religionem consentire non potest absque Superioris facultate, quam absque consensu Capituli Conventualis valet impertire, & habetur *Cap. Si Religiosus de Electione in 6.*, ea propter si Subditus consentiat, privandus est, *Cum*, ut ait laudatus Canon, *velle, vel nolle non habeat*. Autumant nonnulli etiam Episcopatum in hoc Canone comprehendi, sed revera id aperte colligi non potest. Illud tamen indubium est, id non intelligi, nisi in casu electionis proprie talis; unde si intercedat simplex postulatio, vel præsentatio, non adest obligatio exquirendi licentiam a Prælato, sicut si Pontifex immediate aliquem assumat ad dignitatem. Non est tamen e munere Prælati Subdito præcipere, ut Episcopatum acceptet; cum Episcopalis dignitas non sit materia voti ob conditiones quas involvit, ob quas aperi nequit. Potest quidem hoc præcipere Summus Pontifex ratione jurisdictionis, quam habet in tota Ecclesia, cui debet consulere.

Votum transeundi ad arctiorem impediri nequit.

313 OBJIC. IX. Haud licitum esse potest votum, quoties ejusdem materia non est honesta; sed apud Pontificios pleraque obedientiæ vota circa materiam versantur non habentem honestatem; etenim nonnulli obedientiam vovent homini, qui nulla publica præstat auctoritate. Porro in hisce votis nulla relucet honestatis prærogativa: siquidem alteri subjici, si secundùm se spectetur, plane indifferens est, & potissimum si habeatur subjectio alteri quacunque potestate carenti; in hoc siquidem nullum adest jus præcipiendi, nullaque vis imperandi. Quare in his non alia est bonitas, nisi illa tantummodo, quam habet actus, qui exercetur; ceterum si actus sit ex se indifferens, ut sæpe numero contingit, tunc nulla est honestas: cum ergo vota hujusmodi absolute, & universaliter emittantur, vana sunt, & illicita.

Impetit objectio vota, quæ simplicia nuncupantur, utpote alia a solemnibus. Verùm Novatoribus adversatur antiqua Ecclesiæ disciplina, quæ hujusmodi vota adoptavit; adversatur Patrum doctrina, quæ ut apprime utile approbat viro prudenti sese dirigendum commendare; adversatur praxis Sanctorum, qui non rarò privatis hominibus voluntariam obedientiam præstiterunt; adversatur demum Evangelica veritas, quæ propriæ voluntatis abnegationem consulit: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum*. Et meritò quidem, nam non est necesse materiam voti habere ex se peculiarem bonitatem, sed sat est utilem esse, atque deservire ad virtutis consecutionem, sive aptando subjectum, sive impedimenta amovendo; quo pacto paupertas perfectioni deservit, aptaque materia voti est, & tamen secundùm se considerata peculiarem non importat bonitatem, sed impedimenta removet, quæ distrahunt affectum, & terrenorum involvunt sollicitudinem; iisdem propriæ voluntatis abnegatio exquisite disponit animum ad exercitium virtutis, proprium, ut ajunt, amorem eradicando.

Materia voti unde habet honestatem.

II. Quamvis subjicere se homini non habenti aliunde potestatem secundùm se sit quid indifferens, practice tamen non nisi ex imperio alicujus virtutis, puta humilitatis, vel charitatis provenit.

III. Quæ ex natura sua sunt indifferentia, bona evadunt, si bonus est finis, ob quem eliguntur. Abstinere v. g. a carnibus die Jovis nullam habet ex se bonitatem, si verò hoc fiat ad faciendum satis Deo pro peccatis, meritò inter actus virtutis recensetur, ita pro re nata licet subordinatio, quæ homini fit, peculiarem non dicat bonitatem, si tamen eligatur, ob finem placendi Deo, eumque colendi, eam quam non habebat, sortitur bonitatem.

IV. Spirituale sacrificium suam habet honestatem ex virtute Religionis; porro propriam voluntatem propter Deum alteri subjicere sacrificium quoddam est, & quidem perfectius, quam victimarum oblatio; nam ut habet S. Gregorius *lib. 35. Moral. cap. 10.* -- Per victimas aliena caro, per obedientiam verò voluntas propria mactatur -- & S. Hieronymus *Epist. 28. ad Lucinium* -- Aurum deponere incipientium est, non perfectorum, fecit hoc Crates Thebanus, fecit Antisthenes: seipsum offerre Deo proprium Christianorum est, & Apostolorum --

V. Agere juxta prudentiæ leges honestum est, atque laudabile; sed alterius imperio subdi in his, quæ ad perfectionem spectant, est juxta Prudentiæ leges; siquidem, ut quis tutò ad perfectionem tendat, plura executioni mandare debet, quæ per Dominica præcepta non sunt determinata, utpote supererogatoria, & ex consilio, quæ nec possunt, nec ab omnibus impleri debent; unde prudens judicium prærequiritur; hoc autem tutiùs ab alio, quam a se ipso habetur; unde scite S. Bernardus *Ser. 3. de Circumcis.* scribit -- Ergo ne incurrat qui currit, illuminari necesse est lumine discretionis, quæ mater virtutum est, & consummatio perfectionis: hæc nimirum docet nec quid nimis: atque hæc est octava dies, in qua circumciditur puer; quia discretio vere circumcidit, ut non plus, nec minus fiat. Nam & qui minus est, fructum boni operis abscidit, non circumcidit, sicut qui tepidus est, si minus fiat &c. At verò, quia omnino rara ista avis est in terris, hujus discretionis locum in vobis, Fratres, suppleat virtus Obedientiæ, ut nihil plus, nihil minus, nihil aliter, quam imperatum sit, faciatis --

Prudentiæ est agere ex consilio.

314 Superest, ut explicemus, quomodo ad obedientiam spectet actus ille, quo primò quis eligitur, ut eidem præstetur obedientia. Si proprie loqui velimus, actus hujusmodi non est immediate in linea talis virtutis, sed tantummodo participative, nempe ea fine, quatenus ex amore obedientiæ elicitur, reliqui actus, qui ad electionem con-

consequuntur, ad virtutem hanc vere pertinent, si ex imperio dirigentis fiant. Si promissio, vel votum fit relate ad Episcopum, Parochum, aut Confessarium, jam nulla occurrit difficultas; siquidem quilibet ex prælaudatis pastoralem curam habent, sive ordinariam, sive delegatam, de quibus dictum est: *Qui vos audit, me audit*. Quoniam verò non rarò evenire solet, ut quis se committat viro ceteroqui docto, atque prudenti, nulla ex prædictis insignito dignitate, operæ pretium est explicare, quomodo in hoc casu vera intercedat obedientia. Igitur licet homo nullam in alium habeat auctoritatem, nihilotamenminus ex suppositione, quod ille in Directorem eligitur, eique fit traditio, Superior evadit, jusque acquirit dominativum, quod abunde sufficit ad exercitium, veritatemque obedientiæ, ut videre est Servum inter, & Dominum. Liber quis est, immo æqualis conditionis cum Petro, cui non indiget famulari, si eligit illi servire, seque tradit in Servum, & Petrus famulatum accepiat, jam obtemperare tenetur; quod clariùs elucet in militibus, qui voluntarie castra sequuntur; quamdiù enim militibus accensentur, Ducibus Exercitus subditi sunt, qui licet jure aliis imperarent, non tamen voluntariis.

Qui alteri subditur, hunc superiorem facit.

Quod si pro re nostra accedat promissio, vel votum, perfectius est, jusque dominativum efficacius. Posita Directoris electione, atque, habita promissione, Director gerit vices Dei, cum jam Superior sit constitutus; unde illum audiens Deum audit, & Director refert Christi Personam.

Nec ad hoc ut Dei vices gerat, necesse est per publicam Ecclesiæ auctoritatem destinari; quia votum illud non publicum, sed privatum est, pro quo sat est potestas dominativa per spontaneam alterius traditionem acquisita. Adest tamen publica approbatio in communi, quatenus Ecclesia hunc vivendi modum approbat; non est ergo necessarium publicum judicium, sed sufficit judicium prudens, & probabile, quod electus idoneus sit ad munus suum exequendum.

Neve dubitandi locus supersit, doctrinam, quam propugnamus, innuunt Scripturæ, & Patres adoptant: Eccli. 6. v. 14., & seqq. legitur: *Amicus fidelis, protectio fortis, qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio, & non est digna ponderatio auri, & argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitæ, & immortalitatis, & qui metuunt Dominum, invenient illum*. His adhortatur Spiritus Sanctus, ut virum probum quis eligat, ob multa, quæ inde eveniunt, bona; unde egregie dicebat S. Ambrosius *lib. 3. de Officiis cap. ultimo* -- Solatium hujus vitæ „ est, ut habeas, cui pectus aperias tuum... „ Ut colloces tibi fidelem virum, qui in „ prosperis gratuletur tibi, in tristibus com„ patiatur, in persecutionibus adhorte„ tur &c. --

Eccli. 2. v. 1. *Fili accedens ad servitutem Dei, sta in justitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem*: medium porro apprime efficax ad devincendas Dæmonum insidias est confugere ad prudentem virum, eique se committere dirigendum, ut innuit Spiritus Sanctus laudato libro cap. 27. v. 19. *Si denudaveris absconsa illius, non persequeris post eum*: hoc ipso enim, quod animi angustiæ, ac tentationes deteguntur, ocyus fugit tentator. Audiatur Cassianus *Collat.* 18. *cap.* 10. rem dilucidans ex doctrina Abbatis Moysis -- Illico enim ut patefacta „ fuerit cogitatio maligna, marcescit, & „ antequam discretionis judicium proferatur, „ serpens deterrimus velut a tenebroso, & „ subterraneo specu virtute confessionis per„ tractus ad lucem, & traductus quodam„ modo, ac dehonestatus abscedit: tamdiu „ enim suggestiones ejus noxiæ dominantur „ in nobis, quandiu celantur in corde -- & meritò sane; habetur siquidem Proverb. 28. v. 13. *Qui abscondit scelera sua, non dirigetur*; scribebat propterea S. Gregorius *lib. 7. Moral. cap. ultimo* -- Vulnera clausa plus „ cruciant; quia cum putredo, quæ intrin„ secus fervet, ejicitur, ad salutem dolor „ aperitur --

Quodnam medium ad devincendas tentationes.

S. Basilius *in Regul. fusius disput. resp. 26.* scribit -- Debet vicissim unusquisque eorum, „ qui inferiores sunt, siquidem memorabi„ lem ullam facere progressionem studet, & „ ad perfectionem vitæ illius, quæ præceptis „ Domini N. Jesu Christi est consentanea, „ pervenire, cum nullum animi sui motum „ apud selpsum celatum retinere ... Hoc „ enim modo fiet, ut & quod laude dignum „ sit, in nobis confirmetur, & quod minus „ probandum congruo remedio sanetur; at„ que ex hujusmodi mutua exercendi inter „ nos consuetudine per modicas accessiones „ ad perfectionem perveniamus -- S. August. *lib. 1. contra Adversarium Legis, & Prophet. cap.* 14. de Obedientia ait -- Maxima est vir„ tus, & sic dixerim, omnium origo, ma„ terque virtutum -- S. Gregorius *lib. 35. Moral. cap.* 10. -- Obedientia sola virtus est, „ quæ ceteras virtutes menti ingerit, inser„ tasque custodit -- Quid plura, cum Patres perpetui sint in Obedientiæ commendatione? Unde compertum quisque habere potest, quam laudabile sit sese alterius imperio subdere, sive per solemnem, sive per privatam promissionem, & quam male redarguant Acatholici doctrinam, atque Rom. Ecclesiæ praxim circa votum obedientiæ.

Non inficias imus nostris hisce temporibus, quibus suborta Quietistarum zizania bonum triticum infecerunt, in simplici obedientiæ voto eliciendo prudenter incedendum esse, ne quis sibi laqueum paret ad interitum; ea propter nonnulla placet advertere, ut insidiæ evitentur. Et quidem quoad Personam, cui præstanda est obedientia; si Confessarius vir prudens sit, & doctus, aliisque dotibus exornatus, ipse eligatur, aliisque præferatur; qui enim est a confessionibus, supra pœnitentem in foro conscientiæ jurisdictionem habet; aliàs magis exploratam habere potest vivendi rationem spiritualis filii; unde tutiùs faciliùsque ipsum diriget: obligatio itidem sacramentalis sigilli apprime conducit ad abditos quosque animi recessus revelandos, hinc lubenter detegit vulnera, om-

Plura perpendenda ut votum eliciatur.

omnesque interiores motus; virtus quoque Sacramenti mire deservit, ut consilia altius cordi insideant, promptiusque exequantur. Novi quidem optimum esse cordis secreta extra sacramentale tribunal revelare Directori; verùm prædicta manifestum faciunt Confessarium præ alio potissime eligendum esse, ubi cetera sunt paria; & hæc fuit, atque impræsentiarum est frequentior praxis in Ecclesia; quod si Confessarius talibus non præcellat prærogativis, vir prudens, atque discretus assumatur. Monitum namque est S. M. Theresiæ in spiritualibus Magistræ, quod Confessarius doctus, quamvis minus Sanctus, indocto licet sanctiori præferri debet; quia indoctus sanctior simplicitate decipiet, secus qui præstat doctrinâ.

Spiritualis Magister, antequam Discipulum ad vota simplicia, & præcipue obedientiæ admittat, oportet exacte disentiat, exploretque spiritum: non enim omni spiritui credendum est, nec lacrymis, suspiriisque facile fidendum. Nonnulli siquidem, dum in sibilo auræ tenuis loquitur Deus, idest, dum tentationibus non vexantur, atque aliquali fruuntur interiori dulcedine, grandia meditantur, sed dum insurgit commotio, nempe, dum ardua quædam occurrunt, frigescunt, nec quidquam pro Christo pati volunt. Attente igitur ad examen revocandus est spiritus, atque probandos; nec permittat Director, quod statim eiiciatur votum perpetuum, sed gradatim procedat, ita ut primò ad aliquod temporis, dein ad tempus longius, donec certum habeat experimentum: compertum namque habemus plerosque a votis solutos ferventer perfectioni insistere, sed deficere, postquam votis sese noverunt adstrictos. Solemne quippe est Dæmoni quandam votorum, & juramentorum pruriginem excitare, ut actiùs urgeat, votisque ligatos vincat. Novit namque impius, quod nitimur in vetitum.

Potissimum caveat spiritualis Magister, ne personas, quæ sui juris non sunt, admittat ad vota simplicia, quæ aliàs propria sunt Religiosi status, de quibus nunc est sermo, caute itaque procedat quoad Uxoratas, Ancillas, Puellas, & hujusmodi; gravia enim inde sequuntur inconvenientia, & nostra hac tempestate quamplurima detestata est Ecclesia. Siquidem prætextu voti obedientiæ negabant aliqui debitam obedientiam Maritis, Parentibus, Dominis, hinc rixæ inter domesticos, atque exectationes, quæ a Christiana pietate prorsus aliena sunt. Nusquam propterea jura aliis debita impediri debent, sed urgentius promovenda eorundum executio.

Illud quoque necesse est, ut, dum vota simplicia, præcipue obedientiæ, & paupertatis emittuntur spheram habeant obligationis perspicuam, atque indubiam; aliàs vota erunt in laqueum. Fas igitur est, ut certa formula describatur, sub qua tantummodo, & non aliter obedientiæ votum obliget, itidem quantitas determinari debet, qua stante, & non aliter subsistat votum paupertatis; oportet demum ut omnia dilucide exprimantur, declarenturque sive quoad tempus, sive quoad locum, sive quoad modum, ut inde nulla subesse possit deceptionis, aut scrupuli occasio. Experientiâ enim teste, vota hujusmodi illimitata, indefinita quoad laicas Personas gignere sueverunt tot animi anxietates, ut ad eas tollendas insudare debuerunt Theologi. Satius hinc est, quod vota hæc emittantur sub obligatione tantummodo veniali. Hoc deservire potest ad meriti augmentum, quin periculo æternæ damnationis exponantur voventes.

Cavendum quam maxime in hoc privato obedientiæ voto, ne interdicatur facultas alios consulendi in dubiis, sive in gravioribus, sive etiam pro libito: quidam enim exactam adeo sibi volunt deferri obedientiam, ut nullimode velint, quod Clientes adeant viros doctos, ut eos consulant, si quando casus occurrant, in quibus vel de malitia Directoris, vel de captiosa doctrina, vel de ejusdem inhabilitate dubium suboriatur; hinc tanquam reos execrandi criminis ipsos redarguunt, si ab aliis consilium sumunt. Vota hujusmodi sicut & juramenta nulla sunt; quia non solùm non sunt de meliori bono, sed majus bonum impediunt, nec sunt ab Ecclesia acceptata, cum in damnum cedant animarum. Pessimum & illud est, quod occasione Quietismi vidimus. Prohibent quidam medio juramento, aut obedientiæ voto, ut Clientes documenta, quæ a Pseudomagistris didicerunt, etiam a Superioribus, Parochis, aut Episcopis interrogati, nullimode referant; quod ita fideliter observant; ut hoc silentio nil sanctius esse dijudicent: hinc lupi detecti sunt sub ovina pelle. Veritas tenebras non quærit, nec lucem refugit; ea propter hujuscemodi secretum in suspicionem inducit fraudolentis doctrinæ. Alia servanda occurrunt in hisce promissionibus, quæ ipsa prudentia, spectatis circumstantiis, dictat, ea propter dicta sufficiunt, ut discant Acatholici utilitatem, & honestatem votorum sive solemnium, sive simplicium.

§. III.

APPENDIX

AD OBEDIENTIÆ VOTUM.

AN OBTEMPERANDUM SIT CONSTITUTIONI INNOCENTII XII. DE DISCIPLINA REGULARI QUOAD VITÆ COMMUNIS OBSERVANTIAM.

Nisi urgentiora momenta me cogerent, satiùs esset ab hac Controversia declinare. Versatur quippe inter duo, quæ obsequium insimul, & reverentiam exposcunt. Instat hinc Apostolicæ Sedis auctoritas, illinc debito prosequendi sunt honore Regulares Ordines, qui aliàs in oppositum sentire videntur. Verùm enim verò obsequium omnibus præstare curabimus, veritatem, quam ad unum omnes venerantur, amplectentes.

Utque

Utque res clarescat, nonnulla sunt adnotanda.

Vita communis quæ?

Notandum I. communem vitam essentialiter inter duo versari; primum est, ut Religiosorum nemo proprium quid sibi vendicet: etenim commune, & proprium ad invicem contradictorie adversantur; eaque propter verificari nequit, quod aliquid sit commune, ubi ratio proprii intercedit; aliud est, ut ea, quæ ad victum, & Religiosorum vestitum sunt necessaria, ex communibus bonis æqualiter distribuantur, prout unicuique necesse est; non enim erit communis partitio, nec convictus, si cum acceptione Personarum fiat distributio. Quare tunc vita communis servatur, quando ex bonis Monasterii mensa eadem instituitur, cibus, vestis, suppellex, & cetera ad subsidium pertinentia æqua lance dispensantur. Hæc est communis vitæ notio, quam Patres tradidere. Chrysostomus *hom. 58. ad Populum Antiochenum de Monachis, qui ea tempestate florebant*, scribit -- Una mensa, unum ministerium „ suscipientibus, & exhibentibus, eadem fercula, „ eadem indumenta, habitacula eadem, „ eadem vita. Non est ibi meum, „ ac tuum, sed hoc verbum penitus eliminatum „ est -- S. Basilius *in Regulis brevioribus 85., & 87., & in Constit. 35.* -- Omni „ modo fugiendum nobis est, ne privatim „ omnino quidquam possideamus præter ea, „ quæ promiscue omnibus simul comparantur „ -- S. Benedictus *in Regula cap. 33.* -- „ Præcipue hoc vitium (*supple contra communem* „ *vivendi rationem*) radicitus amputetur „ de Monasterio, ne quis præsumat „ aliquid dare, aut accipere sine jussione „ Abbatis, neque aliquid habere proprium, „ nullam omnino rem, neque codicem, ne„que graphium, neque tabulas, sed nihil „ omnino: quippe quibus non corpora sua, „ nec voluntas licet habere in propria pote„state -- Idem describit Concil. Tridentinum *Sess. 25. cap. 2.*

Necessaria a Superiore præstanda.

Notandum II., ut Apostolica Sanctio vim habeat obligandi, dubio-procul præsupponere oportet, quod necessaris cuilibet Religioso a Superiore provideantur, & in hoc apprime sollicití erant Patres de Regulari disciplina studiosi. Audiatur S. Benedictus *in sua Regula cap. 55.* -- Et ut hoc vitium „ radicitus amputetur, dentur ab Abbate „ omnia quæ sunt necessaria, idest, cuculla, „ tunica, pedules, caligæ, bracile, cul„tellus, graphium, acus, mapula, tabu„læ, ut omnis auferatur necessitatis excu„satio. A quo tamen Abbate semper consi„deretur illa sententia Actuum Apostolorum, „ quia dabatur singulis, prout cuique opus „ erat -- De hac indispensabili conditione loquitur Tridentinum, sicut & hi, qui de vita communi leges tradidere, qua de re Innocentius XII. in sua Constitutione de disciplina Regulari habet -- Studeant verò „ præcipue, ut ea omnia, quæ tam ad vi„ctum, & vestitum, quam ad reliquas vi„tæ necessitates pertinent, singulis Religio„sis prompte subministrentur, ac præsertim „ ægritudinis tempore nihil alicui desit, „ quod ad sanitatem recuperandam perti„neat --

A conditionis hujusce observantiâ Regularis disciplinæ vigor dependet: hinc evidens, & pene irreparabile est æternæ salutis periculum in Superioribus, si hoc negligant, vel oscitanter se habeant. Audiatur S. Basilius *in Quæst. compendio explicatis quæst. 150.*, ubi Superiorum redarguens negligentiam, habet -- Si verò negligens non det fratribus „ necessaria? Resp. hoc judicium manife„stum est ex verbis Domini, qui dixit: „ abite vos in ignem æternum: esurivi enim, „ & non dedistis mihi edere, sitivi, & non „ dedistis mihi potum -- Prælati nuncupantur Patres, ut paterna charitate Subditorum necessitates subleventi, immo materna induere debent viscera, ut iis, qui Patrem, & Matrem pro Domino dereliquerunt, in omnibus præsto sint. Proh quam damnabile, si aspero supercilio filios humiliter sibi necessaria exposcentes excipiantur! Quod si contingat quandoque necessaria deficere, operam omnem impendant, ut quantocyus præstentur.

Vera charitas multæ est industriæ, modosque agnovit benefaciendi; non personas, sed singulorum necessitates inspicit. Personarum acceptio est velut Monasticæ institutionis pestis; quare rite, sancteque habetur in præcitata S. Benedicti Regula *cap. 34.* -- „ Sicut scriptum est, dividatur singulis „ prout cuique opus erit. Ubi non dicimus, „ ut personarum (quod absit) acceptio sit, „ sed infirmitatum consideratio -- Illud Pauli ad Galat. 1. v. 10. *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*, sæpe perpendant; non studeant nomen suum Posteris commendare sive in parietibus auro, vel picturis exornatis, sive in marmoribus, quæ secularem redolent vanitatem, sive in ædificiis ad pompam deservientibus, quæque a veteri disciplina elongantur; abstineant demum a superfluis, & nil deficiet, quo necessaria Subditis subministrentur. Audiatur S. Gregorius *in Pastorali p. 2. cap. 7.*, ubi de cura temporali agens, habet -- Sic itaque „ Pastores erga interiora studia Subditorum „ ferveant, quatenus in eis quoque exterio„ris vitæ providentiam non relinquant; nam „ quasi jure, ut diximus, a percipienda do„ctrina Gregis animus frangitur, si cura „ exterioris subsidii a Pastore negligatur --

Maxima circa infirmos sollicitudo.

Solliciti potissimum sint Prælati quoad eos, qui infirma sunt valetudine. Tanta erga illos excelluerunt charitate veteres Monachi, ut Calvinus ad quosdam nostri temporis Monachos advertens hac super re desides, affirmare non dubitaverit non esse præsentis temporis Monachatum. S. Hieronymus *Reg. Monast. de Infirm. recreatione* scribebat -- Tanto ministerio confoveantur, ut „ delicias urbium, nec Matris quærant affe„ctum -- Et sane cum non consurgere debeat duplex tribulatio in idipsum, durum nimia foret, si Monachus, infirmitatis inflictus aculeis, cruciaretur insimul a sufficientis subsidii carentia. Ex damnabili hac Prælatorum negligentiâ innumera gignuntur mala, quæ plurimum Monasticam disciplinam enervant. Plures delicate vivunt, ne infirmentur, refugiunt alii labores, horrent mor-

mortificationem, quam aliàs juxta Apostolum semper in corpore circumferre deberent; paterno igitur affectu provideantur valetudinarii, foientor, ac reereentur.

Hæc peragant Prælati, sed & Subditi præ oculis S. Pauli 1. ad Timoth. 6. v. 8. monitum habeant: *Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus*. Meminerint Evangelicam professos esse paupertatem, atque incongruum fore sub capite spinoso membrum esse delicatum. Hi qui mollibus vestiuntur, in domo Regum sunt, idest, qui deliciis student, Christi sequelam non amplectuntur, sed sibi vivunt. Itaque sive Subditi, sive Prælati, nervis omnibus, contendere debent, ut Monasticam disciplinam sartam rectam custodiant, promoveantque; quod facile continget, si uterque suo fungatur munere.

Notandum III. hanc Controversiam non institui quoad Ordines illos, quibus ea legitima Apostolicæ Sedis confirmatione concessum est sub certis quibusdam conditionibus habere peculium, puta, quod apud Subditos non servetur, sed reponatur in area sub custodia Superioris, vel Œconomi, ita ut quoties Subditus pecuniâ indiget, per Superiorem, vel per Œconomum eidem largiatur. Semel enim ac hujusmodi vitæ genus Apostolicæ Sedis judicio ut honestum probatum est, quovis tempore licitum erit: eapropter dum generali Sanctione Sedes Apostolica decernit communem vitam esse servandam, hoc intelligi debet relate ad illos Ordines, qui in sua primæva institutione illam professi sunt, vel etiam relate ad abusus, qui in quolibet Religioso Instituto superlodoci potuere.

Dicendum itaque Innocentianam Constitutionem de vita communi justam esse, eique obtemperandum.

Ab Institutoribus vita communis intenta.

315 PROB. I. Lex, quæ Regularem promovere intendit disciplinam juxta primævæ institutionis observantiam a Sacris Institutoribus præintentam, atque ab Ecclesia approbatam, dubio procul justissima est, omnemque obligandi vim sortitur; sed hujusmodi est Innocentiana Constitutio; ergo justissima est, atque obligatoria. Minor propositio elucidatur. Ordinum Regularium Institutores summo studio, zelo, ac sollicitudine communem vivendi rationem tradidere, eamque exacte observari voluerunt, severe animadvertentes in Refractarios, ut ex eorundem Regulis, ac Constitutionibus compertum est: siquidem præter ea quæ superiùs dedimus, sive ex Basilio, sive ex Chrysostomo, habemus itidem *ex laudato capite* 33. *Regula S. Benedicti* -- Omniaque omnibus „ sint communia, ut scriptum est, neque „ quisquam suum aliquid esse dicat, vel præ„ sumat -- & ex B. Alberto Patriarcha Jerosolymitano *in Regula Carmelitis tradita* -- Nul„ lus fratrum sibi aliquid proprium esse di„ cat, sed sint vobis omnia communia, & „ distribuantur unicuique per manum Prio„ ris, vel per Fratrem ad idem officium de„ putatum, prout cuique opus erit &c. -- S. Hieronymus eadem de re scribit ad Eustochium *Epist. 2. de Virginit. cap.* 15. -- Et „ quia non licet dicere cuiquam tunicam, & „ sagum, tectaque junceis strata non habeo: „ ille ita universa moderatur, ut nemo, „ quid postulet, nemo non habeat -- & Cassianus *lib. 4. de Instit. Renunciantium cap.* 13. de antiquis Monachis ait -- Illam sane vir„ tutem inter ceteras eorum institutiones, „ vel commemorare superfluum puto, quod „ scilicet nulli cistellam, nulli peculiarem „ sportellam liceat possidere, nec tale ali„ quid, quod velut proprium retinens suo „ debeat communiri signaculo -- *& cap.* 14. refert, qualiter lucrum ex unius labore in aliorum quoque cedebat utilitatem: Nicephorus Calistus *lib. 4. Eccles. Histor. cap.* 50. eorundem Monachorum communem vitam recitat -- Simul in eisdem ædibus vivunt, re „ nulla quæ homines in terram reprimit, „ distracti, apud hos neque aurum est, ne„ que quodpiam aliud metallum, sed neque „ vestis alicujus propria, quod namque ho„ die pallium, aut humerale hic fert, &c. „ eras alium inductum conspicias, adeo ut „ unius vestem, unam omnium, & rursus „ omnium unius esse putes. Omnibus autem „ communis proponitur mensa --

A primorum Monachorum regulis adoptatæ sunt illæ, quæ subsequentibus seculis Religiosis tradidere Sanctissimi Institutores, atque Regularis disciplinæ Reparatores, qui omnes strictissimo jure communem vivendi rationem observari voluerunt; onde meritò scripsit Trithemius *cap. 5. de Proprietate* -- „ Revolvamus omnium Sanctorum Patrum „ scripta, & Regulas, & nunquam inve„ niemus Monacho peculium ullatenus per„ missum: omnes enim hoc vitium dam„ nant; omnes Monacho proprium prohi„ bent; omnes in communi vivere, renun„ ciantes seculo præcipiunt -- Audiamus Bedam similia loquentem *lib. Retract. super Acta Apostolorum* ad illa verba: *Erant illis omnia communia* -- Communio idem est quod Græ„ cè cœna, a quo nomine constat perfectos „ Dei famulos Cœnobitas græcè, & com„ muniter viventes latinè dici; qui ergo ita „ vivunt, ut sint eis omnia communia in „ Domino, recte composito ex duobus uno „ nomine vocantur Cœnobitæ; quæ quidem „ vita tantò terreni seculi hujus conversatio„ nibus felicior est, quantò magis illarum „ futuri seculi etiam in præsenti imitatur, „ ubi sunt communia omnia omnibus Beatis „ cernentibus ejus gloriam, a quo sunt om„ nia bona -- Hanc igitur communem vitam, quam Regularium Ordinum Institutores voluerunt, Innocentiana Constitutio promovet, dum præcipit, ut exacte observetur; ergo justa est, ita ut omnes Regularis disciplinæ cultores illam amplecti tenentur.

316 PROB. II. Constitutio, quæ est consona laudabili praxi Summorum Pontificum, sanctitate, & doctrina insignium, est justa, & obligans; sed Constitutio Innocentiana est hujusmodi; nam sequitur vestigia prædecessorum, qui fuerunt solliciti de conservanda, & reparanda observantia vitæ communis; ut fit clarum ex pluribus Canonibus, quorum paucos subdô, 12. *quæst.* 1. *Can. Dilectissimis* habetur -- Quapropter hæc

„ vobis

„ vobis cavenda mandamus, & doctrinis, „ & exemplis Apostolorum obedire præcipimus . . . , ut ab Apostolicis regulis non discedatis, sed communem vitam ducentes, & Scripturas Sacras rectè intelligentes, quæ Domino vovistis adimplere satagatis — *& ibid. Can. Scimus* — Quicumque „ vestrum communem vitam susceptam habet, & vovit se nihil proprium habere, „ videat ne pollicitationem suam irritam faciat, sed hoc, quod Domino est pollicitus, fideliter custodiat, ne damnationem, „ sed præmium sibi acquirat; quoniam satiùs est non vovere, quam votum prout „ melius potest, non perficere — Eadem causâ *Can. Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia* habetur — Cum „ hujus nostræ Congregationis Fratres non „ solùm facultatibus, sed voluntatibus propriis in ipsa Ordinationis susceptione renunciaverint, & se per promissam obedientiam penitùs aliorum potestati, & imperiis in Christo, & pro Christo subdiderint, certum est eos nihil habere, possidere, dare, vel accipere debere, sine „ Superioris licentia — *Can. Cum ad Monasterium*, de statu Monachorum dicitur — „ Prohibemus districte sub obtestatione Divini judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat, sed si quis „ aliquid habeat proprii totum incontinenti „ resignet — alii videri possunt Canones apud Auctores, qui materiam hanc versant.

317 PROB. III. Auctoritate Conciliorum, Oxoniense Concilium per Stephanum Cantuariensem congregatum pro reparanda Ecclesiastica disciplina Clericorum, & Monachorum habet — Decernimus, ut tam „ Monachi, quam Canonici Regulares, & „ Moniales in uno dormitorio pariter dormiant, & quiescant, singulis personis, „ singulis lectis assignatis, & in uno refectorio simul edant, neo per se cuilibet, „ sed communiter omnibus victualia præparentur, nec singulis eorum denarii pro vestibus tribuantur, sed talia per certas Personas ad hæc deputatas, puta Camerarios, „ vel Camerarias diligenter expediantur — Coloniense sub Hermanno Archiep. *p.* 10. *cap.* 12. — Itidem ut Moniales victum, ac „ mensam communem ubique habeant — Concil. Trid. *Sess.* 25. *de Regularibus, & Monialibus* præcipiens lapsæ observantiæ reparationem alia inter habet *cap.* 1. — Præcepta ad eorum respectivè essentiam, nec „ non ad communem vitam, victum, & vestitum observanda, pertinentia, fideliter „ observent — *& cap.* 2. — Nemini igitur „ Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia „ cujuscumque qualitatis fuerint, etiam „ quovis modo ab eis acquisita, tanquam „ propria; aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus „ bona stabilia alicui Regulari concedere, „ etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, „ seu Conventuum ad solos Officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amovibiles, „ pertineat, mobilium verò usum ita Superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil „ etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere „ deprahensus, aut convictus fuerit, is „ biennio activa, & passiva voce privatus „ sit, atque etiam juxta suæ Regulæ, & „ Ordinis Constitutiones puniatur — Concil. Mediolanense I. *p.* 3. *de communi vita* habet — In omnibus Monasteriis quoad cibum „ potum, somnum, ceterasque res attinet, „ omnes communiter vivant, ut a Sacro „ Conc. Tridentino decretum est . . . Utque „ omnis proprietatis occasio tollatur de Monasteriis Confessores, ac Præfectæ voti paupertatis accuratiùs servandi gratiâ, Monialibus suadere studebunt — Idem habet Aquilejense *tit. de Monialibus*; porro cum Sacris Conciliis Spiritus Sanctus assistat, certum omnino est doctrinam istam fore adoptandam, cumque potissimùm decernant communem vitam, jam plane sit decreta hujusmodi obligare, sicut & Innocentiana Constitutio, quæ ad formam præcedentium Conciliorum lata est.

318 DICES I. Decretum Tridentini, sicut & aliorum Conciliorum non est usu receptum; ergo corruit probatio ex Conciliis adoptata.

Verùm hæc non est solutio, sed laqueus, Legum obligatio a Subditorum acceptatione nequaquam dependet; aliàs vis tota Ecclesiasticæ potestatis corrueret. Equidem male provisum foret Ecclesiæ, si ejus præcepta non obligarent, quia per non usum non reciperentur. Vis legum a Legislatore dependet, & potissimum legum Ecclesiasticarum, quæ ab auctoritate immediate a Deo Ecclesiæ concessa dimanat; lex ipsa Concilii ad hoc obligat, scilicet, ut acceptetur, ut apte advertit Suarez; & sane si lex ipsa non obligat ad acceptationem, haud fieri posset, ut Concilia collapsam repararent disciplinam, quia laxi, & desides nunquam reformationem amplecterentur; & tamen compertum habemus Ecclesiam congregasse Concilia ad Ecclesiasticam reformandam disciplinam. Aliquam præseferret veritatis speciem Adversariorum instantia, si Regulares omnes simul congregati decrevissent reformationem non admittere, sed quod in aliquibus Ordinibus Monachi per non usum præscriptæ legis enervaverint legem Concilii Œcumenici a veritate prorsus aberrat. Quod si per non usum quorundam lex dicitur non obligare, cur per usum plurimorum non censetur in suo robore subsistere? Num inobservantium non usus majoris erit efficaciæ, quam observantium usus? Equidem ad unum omnes fateantur necesse est legem naturalem, & divinam nequaquam vim obligandi amittere, etiamsi non usus interveniat, aliàs impune fas esset legem non adimplere, cum plerique hominum sint fractores legis; sed naturalis lex mandat, ut obedientiam cuilibet legitime præcipienti præstemus, & lex divina

Non usus legis non absolvit a lege.

vult

vult obediendum esse Præpositis: *Obedite Præpositis vestris*; ergo, cum vis naturalis legis, & divinæ semper urgeat, per non usum nequit lex Ecclesiæ cessare.

319 DICES II. Tridentinum non jam jus novum condere, sed antiquum confirmare ad sensum Canonum *Monachi*, sicut etiam *Cum ad Monasterium*: in his porro prohibetur peculium, annuosque redditus independenter, & irrevocabiliter.

RESP. Quidquid sit, an jus novum condat Concilium, an antiquum confirmet, de quo infra. Verba Concilii clara adeo sunt, ut nullimode eorum vis enervari possit: Concilium vult primò, quod bona stabilia ocyus Superiori tradantur; ergo non vult, quod apud se retineantur cum dependentia, & Superioris licentia. Vult secundò, quod Conventui incorporentur, idest, fiant propria Conventus, eaque propter communi Religiosorum commodo applicentur; ergo non vult, quod sint usibus particularium applicata etiam revocabiliter. Tertiò vult, quod per solos Officiales ad nutum Superiorum amovibiles administrentur tanquam bona Conventus; ergo non vult, quod particularis Monachus peculium habeat, quod administret ex revocabili Superiorum licentia: & sane dum dicit Concilium per solos Officiales, ceteros excludere in aperto est; aliàs administratio, quæ iisdem confertur, non innuit rei custodiam, sed dispensationem, atque distributionem, prout occurrit necessitas; proindeque vetat, ne a particularibus dispensetur. Vult quartò, quod a Superioribus communis vita, temporum injuriâ labefactata, reparetur; porro vitæ hujusmodi in eo sita est, ut bona omnia sint communia, taliter ut Conventus illa possideat, & Superior singulorum necessitatibus provideat; cum hoc autem directè pugnat, quod uni Religioso permittatur, licet revocabiliter, redditus centum aureorum, alteri sexaginta, aut triginta, & alter nihil habeat; non raro enim evenire solet, ut observantiores vel nullum, vel modicum habeant peculium, & qui male affecta sunt valetudine, adeoque magis indigentes, sint pauperiores. Res demum clarescit, ex quo Concilium *cap.* 1. votorum Castitatis, Obedientiæ, & Paupertatis præcipit observantiam; usus autem independens, & irrevocabilis aperte paupertatis votum infringit, atque rationem proprietatis constituit, qua in re nullimode potest Superior dispensare, ut habet *Cap. Cum ad Monasterium*; ergo *cap.* 2. nequit præcise prohibere concessionem perpetuam, & irrevocabilem.

Nec contra hoc urget, quod *Cap. Insinuante. De eo qui duxit in Matrim.* Mulier, quæ votum emiserat sub conditione, ut cum omni sua substantia domi remaneret, proindeque irrevocabiliter, declarata fuit esse vere Sanctimonialis, ita ut post nuptias cum eo voto celebratas coacta fuerit Monasticum habitum reassumere.

Non urget inquam, siquidem a pluribus irrita judicata fuit illius professio ob adjectam impossibilem conditionem; Pontifex validam quidem declaravit, sed unice spectato allegato momento, videlicet, quod coacta Monachatum assumpsit; quia vel nulla, vel levis intercessit coactio. Alii conditionem illam tanquam turpem, & contra rei substantiam, ut non adjectam censuerunt, ut ibidem notat Glossula, propterea recte explicare est, nempe ut ex fructibus bonorum alimenta perciperet, cetera verò Monasterio cederent, a quo alia, quæ occurrere poterant, suppeditarentur; sic eadem Glossula. Addas velim ibidem non excludi dependentiam relate ad Episcopus, sed tantummodo quoad inferiores, atque immediatos Præsides: etenim tunc temporis Monasteria Episcopis subdebantur, ab illisque regebantur, atque fas erat habere redditus cum dependentia ab ipsis revocabili, licet nulla quoad hoc concederetur facultas inferioribus Prælatis; quoniam verò hac rerum dispositione non satis consultum erat Regulari disciplinæ, voluit hinc Ecclesia, ut dependentia hujusmodi ab immediatis Superioribus haberetur.

Ceterum plerique Theologorum contendunt Concilium non jam antiquum jus confirmasse, sed jus novum condidisse, quod contextus abunde suadere videtur. Clausula namque illa: *Aut etiam nomine Conventus possidere, vel retinere* novum aliquid statuit: siquidem in antiquis Canonibus non est invenire prohibitum Monachis retinere bona nomine Conventus: hoc igitur quid novum est: & sane taliter retinere bona voto non adversatur paupertatis; quia jam non habentur tanquam propria; nihilotamenminus impræsentiarum mandat Concilium, quod bona non retineantur nomine Conventus ad privatos, bene quidem ad communes usus, & ad commune Religionis bonum; cum tunc retineantur tanquam a destinatis Ministris Conventus.

Tridentinum novũ jus condidit.

Injungitur etiam *administratio ad solos Officiales*: Hocce dubio-procul novitatem importat; jus namque antiquum permittebat privatis personis administrationem ad usus privatos cum dependentia a Superiore; sed Concilium eam vetat administrationem, quæ non peragitur per solos Officiales, adeoque id prohibet, quod jure antiquo permissum erat. Et sane Concilium intendit constituere communem vivendi rationem, ut expresse habet *capite* 1., sed jus antiquum pugnat cum hujusmodi vivendi ratione, cum permitteret peculiaribus personis peculium ad privatos usus; ergo. Taliter intellexit Concilium Sacra Congregatio, quæ quovis tempore Sanctionem Concilii in favorem vitæ communis interpretata est.

Respondent Adversarii interpretationes Sacræ Congregationis, vel esse accessorias, adeoque sequi naturam principalis; ea propter cum per disuetudinem abrogatum sit Concilii decretum, nullam itidem vim habent interpretationes Cardinalium, vel de illis non constare authentice, aut non esse decisivas, sed solummodo doctrinales.

Quamvis in hac refellenda doctrina non esset immorandum, cum alia occurrant momenta, quæ apte pro re nata deserviunt, placet tamen unum, aliudve addere, dictitus infra quoad consuetudinem. Circa pri-

mum igitur de accessorio, advertant oportet Adversarii, quod non obstante illa superinducta consuetudine, sive non usu ab ipsis exposito, tamen, urgentibus conscientiæ stimulis, adierunt plures ad explorandam mentem Sacræ Congregationis, quæ semper sibi constans statuit non licere peculium contra formam a Concilio sancitam, semperque adjudicavit in favorem formæ Conciliaris: intendit igitur Sacra Congregatio talem esse Concilii mentem, quæ quovis tempore vim habet obligandi, cum perpetuò juxta illius decretum habeantur decisiones.

Sacra Congregatio nobis favet.

Quoad id quod additur, nempe de illis non constare authentice, dico Moralistas, qui doctrinam hanc adoptare sueverunt, dum Sacræ Congregationis interpretatio eorum favet opinionibus, non esse sollicitos, num authentice probetur, sed sæpenumero contenti sunt, quod unus Auctor illam referat; hic autem, ubi de re gravissima agitur, cur scrupulos movent circa authenticam notitiam?

Circa ultimum nempe, quod non sit decisiva interpretatio, adverto plerunque hasce declarationes fore per modum sententiæ, & juris decisi in casibus particularibus, seu esse resolutiones in quæstionibus facti. Deinde quamvis essent tantummodo doctrinales, indubie majoris censendæ essent ponderis, quam doctrinales privatorum Casuistarum resolutiones, qui non sunt ex officio deputati, sicut Cardinales ad intelligentiam Concilii; quare certò certius his potius, quam illis lumine suo assistet Deus.

Ceterum quidquid sit de interpretatione Sacræ Congregationis, eludi nequit auctoritas Mediolanensis Concilii, quam superiùs dedimus. Patres in Spiritu Sancto congregati mentem Tridentini in rem nostram explicant, & præceptive concludunt quoad eos, qui in suis Diœcesibus commorantur.

At quomodo declinari potest auctoritas Clementis VIII. in Bulla, quæ incipit *Nullus*, & est LX. in ordine, ubi habet — Quo „ Tridentini Concilii decreta de paupertatis voto fidelius observentur, præcipitur, „ ut nullus ex fratribus etiam si superior sit, „ bona immobilia, aut mobilia, aut pecuniam, proventus, census, eleemosynas &c. „ quocunque nomine acquisita, etiamsi subsidia consanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, „ tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere possit, sed ea omnia statim Superiori tradantur, & Conventui incorporentur, atque cum ceteris illius bonis, redditibus, pecuniis, proventibus „ confundantur, quo communis inde victus, „ & vestitus omnibus suppeditari possit .... „ Nulla quorumcunque Superiorum dispensatio, nulla licentia quantum ad bona „ mobilia, vel immobilia fratres excusare „ possit .... Etiamsi Superiores asseverent „ hujusmodi dispensationes, aut licentias „ concedere posse, quibus in ea re fidem „ minime adhiberi volumus — Decretum hocce confirmat Urbanus VIII. verbis plane præceptivis in suo Decreto *de Regularibus Apost., & Ejectis*.

Innocentius X. in facultatibus, quas pro induendis Novitiis concessit, expresse exigit conditionem de vita communi. Apud Fagnanum *in Cap. Relatum. Ne Cler., vel Monach.* habetur forma pro Minoribus Conventualibus Sancti Francisci, qua conceditur Superioribus facultas induendi Novitios — „ Sub exacta tamen vita communi ad præscriptum regulæ, non obstante quavis laxiori consuetudine, seu potius corruptela „ in contrarium introducta, servatâque formâ Sacrorum Canonum Concilii Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum, ac „ præcipuè Decretorum sanctæ memoriæ „ Clementis Papæ VIII., nec non Statutorum Ordinis — In eodem Decreto præcipit, ut in Conventibus, in quibus educantur Novitii, & Juvenes Professi, non sint nisi Religiosi graves, devoti, exemplares, regularis observantiæ, ac puritatis Regulæ studiosi. Præcipuè verò cavetur, ne ibi aliquis sit, qui non consentiat servare communem vitam, quæ in prædictis Conventibus ad regulæ præscriptum exactè observari debet. Indeque amoveantur, qui tam Sanctæ Ordinationi contradicere, aut quoquomodo se opponere ausi fuerint. Hanc eandem conditionem apposuit in concessione licentiarum pro aliis Ordinibus; ejusdem labii est Alexander VII. in similibus, sicut & alii Pontifices. Si hæc decreta sincere perpendantur, nullum superest effugium pro declinanda Concilii Tridentini, Sanctione cum hi qui eam explicant, sint Pontifices, habentes legitimam auctoritatem, verbis præceptivis contra prætensam consuetudinem decernentes.

320 DICES. Adhuc post Tridentinum fas est Superioribus concedere alicui Religioso temporariam alicujus prædii administrationem, ut sæpe sæpius evenire solet vindemiarum tempore: non ergo jus novum condidit.

RESP. ex vero antecedenti nullam esse illationem; siquidem in prædicto casu ille munere fungitur Officialis ipsius Monasterii. Quandoque ob rationabile momentum Ministri ordinarii non mittuntur, puta, quia omnibus non possunt incumbere, vel quia alter in ruralibus aptior est, ea propter hic tanquam extraordinarius Minister jure reputatur.

Minister alius ordinarius, extraordinarius alter.

INSTABIS. Juxta laudatam Synodum fas est Superioribus administrationem bonorum Officialibus concedere, ipsisque liberum est, quos volunt ad ministeria constituere: dum autem uni Religioso peculium concedunt, illum pro illo peculiari bono ministrum eligunt, & dum pluribus concedunt, pluribus Officialibus bona administranda distribuunt; quare sicut rebus sacris præficitur unus, valetudinario alter, & sic de ceteris diversa super bona, aut munia multiplicatis, ita huic bonorum portioni, videlicet huic peculio præficitur Petrus, portioni alteri Paulus.

Talia egomet audivi, verùm quanti sit ponderis hujuscemodi responsio, judicent alii. Illud indubium est nomine Officialis Conventus, seu Monasterii intelligi determina-

Quis Officialis Monasterii.

minatam personam pro administratione bonorum, quæ, spectata Religiosorum necessitate, omnibus, & singulis æqua lance distribuenda sunt; non verò alicui tantummodo particulari applicanda. Minister Culinæ dicitur Officialis, quia non sibi soli, sed omnibus cœnam parat, Procurator, seu Cellerarius pro omnium sustentatione bona ministrat; qui autem peculium habet, sibi soli administrat, suis usibus illud reservat, nihil aliis distribuit; non igitur dici valet Officialis, sed usuarius, seu usufructuarius.

REPLICABIS. Privatus ille peculii administrator publicæ utilitati inservit, estque publicus Officialis, puta, Theologiæ Magister; ergo omnibus gaudet conditionibus juxta Concilii mentem.

Magister in Theologia quomodo publicus minister.

RESP. Magister v. g. in sacra Theologia est Minister, & publicus Officialis in re litteraria, hancque corpori Communitatis distribuit, sed non est Officialis temporalium bonorum, nec proprii peculii, quo solus utitur, & de quo non participant alii; si peculii curam haberet, & de hoc ad victum, & vestitum fieret aliis distributio, jam omnia forent consona ad mentem Concilii, sed hoc non verificatur in casu instantiæ.

SUBSUMES. Subsistit ratio Ministri etiam si rem aliquam sibi administret; ergo habens pecuniam poterit constitui Officialis super illud.

RESP. Qui rem aliquam sibi ministrat tanquam parti Communitatis, cui eadem, & ex eadem massa, ut sic dicamus, impertiuntur, est verè Minister ad mentem Concilii; ceterum peculium habens sibi soli administrat, privato bono consulit, de Communitate nihil sollicitus est, adeoque longe aberrat a ratione publici Officialis.

321 Prædicta abunde sufficerent ad propugnandum Innocentianæ Constitutionis valorem, ne tamen alia, & quidem urgentia desiderentur momenta, placet nonnulla innuere, quæ fusiori calamo a Doctoribus perpenduntur.

I. Apostolus 1. ad Thessal. 5. v. 22. habet: *Ab omni specie mala abstinete vos*; sed privatum habere peculium speciem mali refert, cum vitium sapiat proprietatis -- Dum „ Regulares talia bona tanquam sua videntur administrare, & in quosvis usus exponere -- inquit Lessius *de justit., & jure lib. 2. cap. 4. dub. 5. n. 30.*, ergo ad hanc auferendam mali speciem jure optimo Innocentiana Constitutio communem vitam Monachis præscripsit.

II. Æquissima ea lex est, quæ præscribit regulam apprime conducentem ad votum paupertatis observandum, & quam maxime recedentem a vitio proprietatis; sed vita communis conducit ad servandum paupertatis votum, & amovet periculum labendi in vitium proprietatis, ut in aperto est; ergo.

322 Superest ut hac super re demus aliquot sive Patrum, sive Doctorum testimonia. Lezana *Mare Magnum Carmelitarum n. 101.* scribit -- Tam nostri, quam alii „ Religiosi tenentur ad vitam communem „ observandam, eo quod illa licet simpliciter non sit necessaria pro observantia voti „ paupertatis, nihilominus ab Ecclesia indicta est ob securum, & facilem modum „ observandi dictum paupertatis votum -- Doctrinam tradit eandem *in Summa quæst. Regul. cap. 6. n. 7.* -- Nec solùm tenentur „ Religiosi quomodolibet non habere proprium, aut servare paupertatem, sed etiam „ specialiter vivendo vitâ communi in victu, „ vestitu, & lectisterniis, & aliis dispensatis, & distributis a Superiore, inspectis „ ætatibus, & necessitatibus singulorum. „ Ratio est, quia licet sine tali vita communi possit observari simpliciter votum „ paupertatis, cum substantialiter in eo consistat, ut non habeatur dominium alicujus „ rei temporalis, aut usus ipsius sine licentia Superioris, nihilominus tamen Ecclesia a Spiritu Sancto edocta, videns, quod, „ sine prædicta vita communi difficilè observari possit paupertas Religiosa, ideo omnibus Religiosis istum specialem modum „ paupertatis, qui in vita communi consistit, observandum præscripsit --

Sine vita communi rarò servatur paupertatis votum.

Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 22.* -- „ Quia Religiosos hujusmodi peculium ex „ Superioris licentia obtinens, præcipuarum „ paupertatis utilitatum jacturam faciet, „ quippe divitiis fidet, augebiturque aviditas illarum, & a spiritualibus exercitiis „ facillimo negotio avocabitur, intentus earum administrationi, maximamque illas „ superflue expendendi ansam habebit, & „ non servabitur æqualitas inter Religiosos, aliis habentibus redditus, aliis paupertie oppressis --

Mediolanense Concilium I. *p. 3. Tit. de comm. vita* -- Ut omnis proprietatis occasio „ tollatur de Monasteriis, Confessores, & „ Præfectæ voti paupertatis acuratiùs servandi gratiâ Monialibus suadere studebunt, „ ut curent omnes vestes lineas, laneas, vel „ pelliceas, ac cujuscumque generis in communi loco asservandas -- Quare sicut apprime laudabilis fuit Ecclesiæ lex, atque insimul obligatoria, qua præscripsit Monialibus clausuram pro securiori castitatis custodia, quæ aliàs absque clausura sarta tectaque poterat esse, ita optima jure merito, atque obligatoria censenda est illa, quæ pro faciliori paupertatis incolumitate communem vivendi rationem mandat, ac præcipit.

Enimverò nemo unus inficias ibit legem illam obligare, quæ ordinatur ad conservandum Monasticum statum in esse perfectionis, atque ad ea removenda, quæ eidem maxime possunt officere; ad hoc porro mire deservit lex communem vitam præscribens; peculium enim etiamsi cum Superioris licentia habeatur, plurimorum malorum origo est, itaut dixerit Peyrinus *in Formul. Prælatorum Regul. litt. Z. cap. 3. n. 19.* -- Tolle „ Communitatem, & Religionem sustulisti; tolle Communitatem, & Religio, „ non Religio, sed confusio est, non status „ perfectionis, sed status damnationis -- Quod excessive dictum videri posset, nisi Patres, & Theologi in eandem confluerent sententiam S. Basilius *in Constitutionibus Monasticis cap. 35.* loquens de Monacho, qui a com-

Sine vita communi in Religione confusio.

communi vita recessit, habet — Exactam di-
„ sciplinam privata possessione corrumpit, A
„ cum ipsa etiam magnopere de se indicio
„ est, ut qui Deum perpetuò iis alimenta
„ suppeditaturum diffidat, qui in nomine
„ ipsius congregati sunt &c. Impuris, &
„ pravis cogitationibus, quæ interius spiri-
„ tus domicilium, sua intemperie, exagi-
„ tant, ac conturbant, idque contingit a
„ dolo, simulatione, invidentia, contentio-
„ ne, quæ vitia charitatem radicitus evel-
„ lunt, & Deum ex eorum animis, in qui-
„ bus sunt, fugant --

S. Augustinus relatus *Cap. Nolo* 12. *q.* 1. relaxans legem, quâ decreverat Clericum non inaugurare, qui omnibus non renunciaret, post plura in favorem vitæ communis B subdit -- Qui non vult mecum manere, &
„ in communi vivere, habeat libertatem,
„ sed videat, utrum habere possit felicitatis
„ hereditatem --

S. Gregorius Magnus *lib.* 10. *Epist.* 22. *ad Joannem Subdiaconum Ravennæ* scribit --
„ Prædicto fratri, & Coepiscopo nostro om-
„ ninò dicere studa, ut peculiaritatem a qua-
„ tuor, aut quinque Monasterii Monachis
„ studiosissime compescat, & hoc ipsum Mo-
„ nasterium a tali peste mundare festinet --

S. Bernardus *super Cantica Ser.* 19. --
„ Non vultis esse communi contenti vita... C
„ non mensurâ, quam vobis partimur in
„ vestimentis, & alimentis, privata præ-
„ fertis communibus... propriam volun-
„ tatem vestram ecce nunc iterum magi-
„ stram habetis, non me: illa vos docet
„ non parcere, rationi non acquiescere,
„ non obtemperare seniorum consilio, non
„ obedire nobis --

S. Laurentius Justinianus *Serm. de Ramis Palmarum* -- Disce nedum tempora-
„ lium facultatem rejicere sarcinam, verùm
„ etiam a te illatum abdicare affectum, ne
„ irrita censeatur esse professio tua... Sat
„ tibi sit Monasterii communis substantia, de D
„ qua unicuique necessaria ministrantur --

Laudatis Patribus non abs re addi potest Noster Ven. Thomas a Jesu Maria *de Voto Paupertatis p.* 4. *cap.* 5. *Concl.* 2. -- Ex
„ quo intelliges versari in statu periculoso
„ illos Religiosos, & Moniales, qui haben-
„ tes a Superioribus in suos usus concessos
„ redditus vitalitios, vel ea bona admini-
„ strant, habentque in sua potestate, titu-
„ lo, & nomine peculii, cum id Prælati
„ non possint concedere, vel si illa bona
„ apud Officiales Monasterii resident, ita
„ expendi curant, ac si esset verum pecu-
„ lium sibi concessum, & quod deterius E
„ est, nunquam ferunt prædicta bona aliis
„ Monasterii necessitatibus applicari, quæ
„ omnia in causa sunt, ut ipsi in periculo-
„ sissimo statu versentur -- Eadem super re egregie loquitur, tum ibidem, tum *cap.* 7. *in Expositione nostra Regula*; his placet adnectere, quæ leguntur *in Constitutionibus Augustinianorum cap.* 40. -- Ex particulari vita
„ Fratrum Conventus consunditur, & Fra-
„ tres rapere, & furari coguntur, & ad
„ communem utilitatem, in qua Ordinis
„ status, & salus animarum, & pax, &
„ tranquillitas corporum consistit, reddun-
„ tur tepidi, & ad murmurationem, &
„ detractionem, a quibus confusio Ordinis,
„ & perditio animarum dependet, sunt om-
„ ni hora parati, & prompti --

Rem totam absolvamus cum Pellizario *de Monialibus cap.* 14. *sect.* 1. *n.* 7. -- Expediret
„ quidem Monialibus vita communis in victu,
„ vestitu, lectisterniis, & aliis a Superiore di-
„ stributis, primò quia singulis Monialibus *Necessitas vitæ communis.*
„ convenientiùs posset provideri de necessa-
„ riis etiam iis, quæ nullum habentes pecu-
„ lium ob inopiam consanguineorum esurire
„ coguntur, dum aliæ pingui peculio abun-
„ dant: juxta illud: alius quidem esurit,
„ alius autem ebrius est. Secundò, quia hac
„ ratione aufertur occasio fovendi in mu-
„ nusculis, ac largitionibus amicitias etiam
„ personarum secularium, & forte interdum
„ minus bonas, immo etiam valde perni-
„ ciosas bono ipsarum spirituali. Tertiò,
„ quia sic tollerentur innumerabiles distra-
„ ctiones in parandis, & conservandis re-
„ bus sibi necessariis, siquidem ubi thesau-
„ rus noster est, ibi & cor nostrum erit.
„ Quartò, quia hoc pacto vitam minus in-
„ quietam ducerent, Deo, ac sibi vacantes,
„ totam rerum suarum curam, ac sui com-
„ mittentes. Quintò, quia melius inter
„ Moniales servaretur humilitas, & mutua
„ charitas, cum alias carentes peculio de-
„ spiciantur ab habentibus, quæ proinde
„ etiam intumescunt, & tanquam ditiores
„ ambiunt præferri ceteris, & præ aliis ho-
„ norari. Sextò, accuratius vacarent exerci-
„ tiis spiritualibus, frequentius assisterent
„ choro, & tanta anxietate non inhiarent
„ lucris captandis, dum minus sufficienter
„ providentur ex bonis communibus Mona-
„ sterii -- Momenta hujusmodi gravissima sunt, insimul & verissima, quæ fortius urgent in Religiosis viris ob majorem, qua gaudent, libertatem; ea propter dubio-procul evincunt Innocentianam Constitutionem *de vita communi* laudabilem esse, atque obligatoriam.

§. IV.

SOLVUNTUR OBJECTA.

323 NOn vacat argumentum expendere, quod nonnulli adoptant ex Christi exemplo, qui loculos habebat, quique jussit Petro staterem solvere, præcepitque Apostolis sacculum suum ferre, & peram, aliàs quidam ex iisdem habebant bona, nempe domos, ut Petrus, Matthæus, & Barnabas: cum ergo vita Monastica sit per imitationem Christi, & Apostolorum, jam plane fit, quod Religiosis fas est habere peculium: non vacat, inquam, argumentum hocce impræsentiarum versari, cum plura dederimus in superioribus; ea propter tantummodo placet innuere, quod Arguentes volunt, quod Christus esset Dominus loculorum, & quod tres Apostoli dominium domorum non abdicassent; ergo particulares

Reli-

Religiosi, si argumentum concludit, habere poterunt dominium peculii; quod sane directe pugnat cum voto paupertatis. Ceterum Christus non habebat loculos apud se, neque pro suo peculiari usu, sed omnia erant apud Ministrum totius Collegii Apostolici, atque pro usu omnium sive Apostolorum, sive pauperum, ut ex Evangelio innotescit, & refertur *Can. Habebat* 12. *quæst.* 1. -- A „ fidelibus oblata conservans, & suorum „ necessitatibus, & aliis indigentibus tri„ buebat -- Hoc modo habere peculium communibus bonis incorporatum a publico Ministro, non uni, sed singulis de communitate distributum fas est Religiosis. Addas Religiosos fore imitatores Apostolicæ vitæ post Christi passionem, atque Spiritus Sancti adventum consummatæ, porro tunc temporis perfectam communem vitam professi sunt Apostoli, atque per Orbem dispersi ea tantummodo recipiebant, quæ ad usum simplicis victus necessaria erant, & quidem vel a fidelibus oblata, vel emendicata.

Vita communis quoad Apostolos.

324 OBJIC. I. *Can. Et si illa* 2. *q.* 7. legitur -- Illa nullatenus sunt mutilanda, „ quæ nec utila, nec Ecclesiastica prorsus ex„ torquet utilitas -- Sed nulla est necessitas, aut utilitas in observantia vitæ communis: & sane si quoad necessitatem loquamur; de utilitate enim dicemus in alio argumento, vita communis est quidem magis expediens, ut Deo facilius serviamus, & ne retrahamur a Dei famulatu; sed etiam expedit privata vivendi ratio; siquidem qui taliter vivunt, non serviunt Deo propter aurum, sed auro propter Deum: porro non est absurdum, ut Sancti pecuniam reservent, sed ne ob pecuniam Deo prætermus obsequium: sicut ergo melius est virginem suam servare, sed etiam bonum est eam nuptui tradere, & sicut melius est non recedere a conjuge infideli, sed etiam licitum est recedere, ita melior est vita communis, sed privata haud mala censenda est; ergo Innocentiana Constitutio consilium quidem involvit, non autem præceptum.

RESP. I. Ultro admittimus, quod liceat vita privata, sed negatur illatio: plura namque, quæ licent, a Supremis Legislatoribus ob honestos fines prohiberi possunt. Non est illicitum Monachos ad Monialium claustra accedere, quod tamen graviter prohibetur a Sixto V., & Pio V. Virginem ad habitum recipi inter Conversas non est illicitum, & tamen prohibitum est *in una Valentina* 17. Decembris 1602. apud Barbosam *in Collection. Apostolic. decis.* ne Virgo inter Conversas ad habitum admittatur. Virum secularem quæstionem instituere de fide publice, vel private non est per se malum, verum Alexander IV. hoc vetuit *Cap. Inhibemus. De Hæreticis in* 6. Centena præsto sunt exempla; adoptatum quippe est a Theologia alia fore mala, quia prohibita, alia prohibita, quia mala: non ergo bene dicitur, nequit prohiberi vita privata, quia non est mala.

II. Necessitas exigens communem vitam duplex est, una est ob evidens periculum labendi in vitium proprietatis, ut videre est ex superius dictis, altera est obligatio tendendi ad perfectionem. In aperto autem est statum perfectionis nequaquam subsistere absque communi vita, unde meritò dicebat Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit *Deo sacris* -- Quo minus Religiosi distra„ huntur in quærendis necessariis, eo fer„ ventiùs in Dei servitio occupantur -- Et quidem ad communem vitam amplectendam impellit solemnis Professio, quæ secundùm institutorum leges emittitur; hi autem rigidissime eam præceperunt; impellit electio Religionis ab Ecclesia approbatæ; Ecclesia verò nullam Religionem proprie dictam (si militares excipias) approbavit, quæ privatam habere posset peculium; proindeque laudata Innocentii Constitutio præceptiva indubie est. Præcitata exempla pro re nata non urgent; status siquidem conjugalis est peculiaris status, positive bonus a Deo, & ab Ecclesia approbatus, nulli periculo per se subjectus, secus est de vita privata, ut jam vidimus; Conjugi licitum est manere post fidei susceptionem cum infideli, quando nullum subest perversionis periculum; fides namque naturali juri non adversatur; si verò occurrat perversionis periculum; cohabitatio illicita est; impræsentiarum vita privata semper periculosa est.

Necessitas vitæ communis.

325 OBJIC. II. Perperam illicitum censetur, quod ab immemorabili consuetudine observatum est; sed quod Religiosi peculium habeant, & communem vivendi vitam non prosequantur, est ab immemorabili inductum consuetudine; ergo.

Hoc fundamentum, quod apud Adversarios potissimum est, non magni esse faciendum, ut Auctores, qui stant pro nostra sententia, palam faciunt, ex quibus pauca subjicio. Igitur S. Thomas 1. 2. *quæst.* 97. *art.* 3. *ad* 2. habet -- Si autem adhuc ma„ neat ratio eadem propter quam prima lex „ utilis erat, non consuetudo legem, sed „ lex consuetudinem vincit -- atqui semper subsistit ratio eadem primæ legis; bonum nempe Religionis, & ipsorummet Religiosorum; ergo. II. Lex, juxta omnium Theologorum placitum, ex natura sua est perpetua, ac proinde tandiù perdurat, quandiù a Legislatore expresse non revocatur, vel ejus materia, aut finis injusti habeantur; sed lex communem vitam præscribens nusquam per Legislatores fuit expresse revocata, nec ejus materia, aut finis injusti evaserunt; ergo. III. Hujusmodi consuetudo a longo tempore præcesserat, & tamen Tridentinum, Urbanus VIII., Clemens itidem VIII., aliique Romani Pontifices vitam communem indixerunt *non obstantibus consuetudinibus etiam immemorabilibus*; quare eâdem non obstante consuetudine potuit Innocentius velle communis vitæ observantiam. IV. Ex indubia Theologorum doctrina, ut consuetudo liberet a transgressione debet esse rationalis, consentiente Superiore, atque accedente legitima præscriptione; porro in nostro casu nil horum occurrit. Siquidem rationalis consuetudo, ut asserunt Doctores, ea censetur, quæ nec directe, nec indirecte pugnat cum naturali, aut divina lege, atque

Quid requiritur ad legitimam consuetudinem.

circa

circa rem honestam, utilemque Reipublicæ versatur; irrationalis verò, quando naturali, Divinæ, aut Canonicæ legi opponitur, sive etiam, cum fovet crimina, præbet labendi occasionem, aut inutilis est, vel perniciosa Reipublicæ; sed consuetudo, quæ communi vitæ contrariatur, directe cum lege Canonica pugnat; indirecte cum lege Divina ob periculum violandi paupertatis votum, occasionem præbet delinquendi, perniciosa itidem est bono Monasticæ Reipublicæ, cujus perfectionem deformat, vimque infringit, ut ex dictis compertum est; ergo nequaquam rationalis dicenda est.

Consensus Superioris debet esse approbativus, ut legitima habeatur consuetudo; nec sufficit, si permissivus sit: ille autem adest, cum Superior lubens, & volens, atque positive judicans morem, qui inducitur, fore honestum, ex rationabili causa consentit consuetudini: etenim cum legitima consuetudo vim legis obtineat, necesse est, quod sicut ad positivam legem requiritur in Legislatore intentio, advertentia, judicium, seu discursus communis utilitatis, vel publicæ honestatis, ita eadem requiruntur pro stabilienda consuetudine, & potissimum quando hæc pugnat adversus legem exquisite discussam, atque perpensam. Consensus permissivus tunc intervenire dicitur, cum advertit Superior malum esse morem, qui inducitur, verùm cum pravam hominum voluntatem coercere non valeat, ne majora sequantur inconvenientia, punitionem dissimulat. *Can. Cum jam dudum, de Præbendis*: dicit Innocentius III. — Cum multa per patientiam tolerentur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia non debeant tolerari -- sed certò nusquam generalis interfuit consensus approbativus consuetudinis adversus observantiam vitæ communis. Legitimus namque Superior hac super re non alius plane est, nisi Apostolica Sedes, a qua unice legitima Regularium Ordinum approbatio dependet, proindeque a qua tantummodo spectat derogatio eorum, quæ ad substantialem conditionem status perfectionis pertinent; ut indubie est vita communis; porro Apostolica Sedes nusquam consensit, immo, cum sit Canonum custos, consentire nequit, in derogationem, ut videre est tum ex Generalibus, tum Provincialibus ab eadem approbatis Conciliis, ex tot Bullis, & Constitutionibus diversis temporibus emanatis pro reparanda communi vita, atque Monastica disciplina.

Prædicta intelligas velim quoad consensum approbativum, relate ad omnes Religiosos; siquidem non inficias imus quibusdam Apostolicam Sedem indulsisse, ut peculium, nonnullis appositis conditionibus, retinere possent, quæ concessiones ex rationabilibus momentis factæ sunt, vimque habent specialis dispensationis, vel personalis Privilegii, eaque propter abs re trahuntur in exemplum; quandoque quibusdam Ordinibus Privilegium, seu dispensatio concessa est, ut moralis, non physica habeatur bonorum commixtio. Qua de re occurrit exemplum apud Patres Augustinianos, quorum Generalis Præpositus, Regularis Observantiæ, verbo, & exemplo studiosissimus, authenticum hisce diebus protulit exemplar Cardinalibus, & Sacræ Congregationis super reformationem Monasticæ disciplinæ Secretario: hæc autem est positiva dispensatio, quæ prælaudatos Patres tutos reddit, nisi abusus superinducantur; hoc tamen nequaquam aliis suppetias fert, ut assertam firment consuetudinem; evidens quippe discrimen occurrit, cum pro his non habeatur positiva dispensatio, nec positivus Apostolicæ Sedis consensus, immo ejusdem dissensus innotescit per leges pluries promulgatas, quibus perfecta vita communis præscribitur.

326 Hic obiter argumentum dissolvo, quod perperam pro sententia sua quidam afferre non dubitarunt: dicunt igitur, quod sicuti Nostri Patres Carmelitæ Calceati tutò non tenentur servare Regulam S. Alberti, licet nos Discalceati ab ejusdem Regulæ rigore recedere non valeamus, ita absque anxietate spiritus possunt Regulares paupertatem, lata quadam obligatione, seu juxta consuetudinem servare.

Etenim laudati Patres non sunt tuti ratione simplicis consuetudinis, sed ob positivam mitigationem Regularis Observantiæ, ab Apostolica Sede expetitam, atque prævio examine per speciale decretum concessam; quoniam verò Discalceati Regulam Sancti Alberti profitentur, obtentæ mitigationi renunciando, ideo ad exactam ejusdem observantiam adstringuntur. Deinde mitigatio prælaudatæ Regulæ non est relate ad vota, aut ad communem vitam, sed in quibusdam peculiaribus, quæ circa substantialia non versantur, puta, circa diurnum silentium, cellarum recessum, abstinentiam a carnibus, & hujusmodi, quæ vitæ communis summam non tangunt. Ceterum quoad rem nostram circa vitam communem non occurrit Apostolicæ Sedis positiva dispensatio, prævio examine, emanata, & aliàs versamur circa votum paupertatis, sicut & circa substantialia Monasticæ disciplinæ.

Ut autem redeamus ad assertam consuetudinem, ad hanc astruendam legitima præscriptio prærequiritur, impræsentiarum hæc afferri non potest, siquidem Apostolica Sedes eidem semper restitit, sive per Conciliorum decreta, sive per Pontificias Constitutiones; nusquam adfuit justus titulus eam inducendi, cum vita particularis communi bono adversetur. Equidem alicubi cœpit particularis vivendi ratio, urgente necessitate, eaque perseverante verè excusantur Religiosi; sed ea cessante ad communem vitam redire tenentur; ubi verò cœpit ex tædio perfectioris vitæ, videlicet ex relaxatione, nemo unus excusari potest, cum non adsit, nec adesse possit præscriptio; nusquam enim contra Prælati obedientiam præscribimus; *Can. Cum non liceat a capite membra recedere. De Præscriptionibus*; unde non obstante longa temporis intercapedine obtemperandum est Superioribus: cum ergo Innocentiana Constitutio communem vitam præcipiat, nulla subsistit præscriptio, nulla consuetudo in oppositum valet, eaque pro-

pter

pter tenentur Prælati sive inducere, sive communem vitam conservare justa Apostolicas Sanctiones, sicut & subditi hujusmodi vivendi rationem amplecti. Hoc docent Theologi. Hos inter est Lezana *Summa Quæst. Regul. cap.* 18. *n.* 14. -- Prælati, qui in quantum possunt non curant suos Subditos vivere vita communi absque aliquo peculio, aut proprio, & superfluos usus vitare, non sunt in bono statu conscientiæ. Ratio est, quia votum paupertatis id requirit, Summique Poutificea, & Concilia id præcipiunt &c. -- *& cap.* 6. *n.* 59. dicit -- Addendum tamen est, & valde notandum Religiosos... paratos esse debere ad recipiendum reformationem, & introductionem vitæ communis, si a Prælatis de novo instituatur, seu restauretur, nec posse ullo modo tali reformationi, & institutioni vitæ communis resistere sub gravissimo peccato mortali: ratio est, quia cum vita communis obliget omnes Religiosos sub peccato mortali, nec ab illius observantia excusari possint, nisi quia Prælati Monasteriorum non provident illis de necessariis ad vitam, abs dubio cum constaret prædictis necessitatibus sufficienter providendum fore, nulla superesset ratio excusationis: & hæc est sententia communis Theologorum -- Noster Thomas a Jesu *de voto paupertatis p.* 4. *cap.* 2. -- His prænotatis eam licet conclusionem elicere. Prælatum mortaliter peccare, qui non curat, ut communis vitæ ratio in Monasterio servetur. idem esto judicium de eo, qui communem vitam jam laxatam, quantum in se est, ad pristinam observantiam non conantur reducere, quin etiam ipsi Subditi, qui Prælatis vitam communem restaurare volentibus contradicunt, eadem culpa mulctantur. Ita expressè docuerunt D. Antoninus &c., idque ob has rationes. Primò, quia contrariantur ipso facto decretis Conciliorum, & Patrum, a quibus vitæ hujus observantia districte præcipitur, maximè verò a Sacro-Sancta Trident. Synodo *cap.* 2., & præsertim *cap.* 1. *Sess.* 25., in quo decernitur Monasteria a Superioribus quoad observantiæ integritatem instaurari, & pristino statui reddi debere, idque potissimum quoad ea, quæ ad communem in victu, & vestitu vitam pertinere videntur, multòque magis disciplinam debere in suo vigore conservari a Prælatis eorum locorum, in quibus viget. Hinc liquidò patet tam non instaurantes collapsam, quam stantem labi permittentes graviter delinquere. Secundò, quia ubi communis vita non observatur, Monachi variis animæ suæ periculis circa transgressionem voti paupertatis exponuntur. Tertiò, quia communis vitæ observantiam Prælati in re gravi negligentes contraveniunt justitiæ legali, qua ex suo officio tenentur bono communi consulere. Insuper dispensatione sibi commissa abutuntur, & peccant contra fidelitatem, & sæpè contra justitiam distributivam. Ideò etiam illos Subditos peccare graviter dixi, qui nolunt reformationi vitæ communis acquiescere, nempè propter grave damnum emergens ex eorum contradictione, ut prædicti Auctores fatentur. Deinde quia Prælatis justa præcipientibus tenentur obedire, nisi fortè aperte ipsis constaret fieri non posse talem reformationem sine gravi, & notabili scandalo, ut infra dicam -- Valentia 2. 2. *Disp.* 10. *quæst.* 4. *punct.* 2. habet -- Quartò, sequitur esse in malo statu Religiosos tam Prælatos, quam Subditos, qui non agunt vitam communem... quando ex redditibus communibus possunt sufficienter vivere -- Caramoel *in Reg. D. Benedicti n.* 630. -- Qui vota emisit in Monasterio irregulari, hoc est, ubi contra regulam abusus irrepserunt, tenetur reformationi subjicere, & obedire Antistiti usus illegitimos eliminanti -- Lessius *de justitia, & jure lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 5. *n.* 32. -- Si tamen a Superiore legitimo alia certa ratio institueretur, per quam juxta formam vitæ communis ipsorum necessitatibus satis foret consultum, non possent huic reformationi resistere, etiam si illam in ingressu non invenissent -- Navarrus *Comment.* 3. *de Regul. num.* 32. -- Secundò, quod peccant Superiores negligentes instituere, & componere, sive reformare, & magis peccant contravenientes reformare volentibus, & etiam singulares impedientes ea, quia contraveniunt menti, & verbis Concilii, quod est peccatum -- Sanches *in Decalogo lib.* 7. *cap.* 19. *n.* 27. -- Tertiò, deducitur non esse in bono statu Prælatum, qui in quantum potest absque gravi scandalo, non nititur Religiosos in communi vivere, ac superfluos usus vitare, nec esse in bono statu Subditos resistentes, non quia nequeant sufficienter vivere, sed quia volunt abundare, & liberiùs disponere, quia est contra paupertatis votum -- Alii videri possunt apud Doctores.

Ex his remanet solutum argumentum, quod vitæ privatæ Amatores urgent dicentes, votum obligare juxta voventis intentionem; atqui nos sumus professi Monasticam hujus Instituti vitam secundùm usus, quos novimus vigere, videlicet peculii permissionem, & vitæ privatæ exercitium. Mitiorem hanc vivendi rationem præ alia rigidiori elegimus, atque tanquam nobis accomodatiorem probavimus, ea propter ad diversa adstringi non possumus.

Solutum, inquam, remanet argumentum; siquidem licet usus ille in ingressu esset in praxi, tenentur tamen eum derelinquere, statim ac velit Superior vitæ communis formam juxta Innocentianæ Constitutionis decretum restaurare. Aliàs ille arguendi modus fallax est: etenim vota particularia obligant quidem secundùm particularis voventis intentionem, vota verò constitutiva status obligant secundùm institutionem Fundatorum, atque positivam Ecclesiæ approbationem, nec e voventis potestate est eorundem vim coarctare. Indubium porro est neminem ex Fundatoribus paupertatis votum constituisse observandum absque communis vitæ forma. Quotquot fuere vel Institutores, vel

Vota solemnia juxta Fundatorum mentem obligant.

Re-

Reparatores Monachatus, vitæ communis rigorem induxerunt, atque suis Regulis, atque Constitutionibus firmaverunt, nullumque Monasticum Ordinem approbavit Ecclesia sine obligatione vitæ communis; quandiù autem approbatio positive non retractatur, tandiu ejusdem vitæ subsistit obligatio, proindeque paupertatis votum semper vim habet obligandi, & obedientiæ votum adstringit similiter sub respectu, atque exigentia vitæ communis, a qua obligatione nemo liberari valet per implicitam, sive explicitam voventis intentionem. Doctrinam hanc innuit Caramuel *in Theolog. Regul. n.* 631. -- Quam „ periculose illi se fallunt, qui existimant ex „ vi voti non teneri ad vitam communem, „ eo quod tempore suæ Professionis non ser„ vabatur in Monasterio, cum intentio non „ differat ab expressione verborum in voven„ do prolatorum -- Porro verba votorum solemnium sunt ad sensum Regulæ, & Constitutionum a Rom. Sede approbatarum.

S. Thomas 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 5. *ad* 3. triplicem in Religiosis distinguit obedientiam, sufficientem, scilicet, ad salutem, perfectam, & indiscretam; de prima ait -- „ Religiosi obedientiam profitentur, quan„ tum ad regularem conversationem secun„ dùm quam suis Prælatis subduntur, & „ ideo quantum ad illa solùm obedire te„ nentur, quæ possunt ad regularem con„ versationem pertinere, & hæc est obe„ dientia sufficiens ad salutem -- Cum autem ea institutione Monasticæ conversationis vita communis sit inducta, atque ad regularem disciplinam necessaria, jam plane fit cadere sub obedientia sufficienti ad salutem. Et sane communis vitæ forma, vel necessaria est, ut plerique contendunt, ad observantiam voti paupertatis, vel ad Monasticam disciplinam conservandam, eaque propter ad obediendum dubio-procul tenentur Religiosi, nullimode suffragante opposita consuetudine. Et licet inter Regulares Ordines discrimen occurrat ita ut unus alio mitior sit quoad aliquas leges, puta quoad victum, vestitum, & hujusmodi, attamen quoad formam vitæ communis nullimode diversificantur; unde quicunque statum Regularem secundùm usus primævæ institutioni oppositos assumit, nec explicite, nec implicite profiteri potest laxitatem; hoc enim directe pugnat cum essentia, & natura Monasticæ professionis. Nullus ergo se fidat consuetudinis titulo.

In quo discriminantur Religiones.

327 OBJIC. II. Quoties ex restauratione communis vitæ grave sequitur scandalum, nec Superiores, nec Subditi ad eam promovendam, suscipiendamque adstringuntur; atqui manifesta scandala sequuntur, si vita communis juxta Innocentianam Constitutionem inducatur, puta, contumeliæ, detractiones, irrisiones, odia, temeraria judicia, & similia, quæ indubie ab his timenda sunt, qui reformationi adversantur, atque resistunt; ex novitate scandalum oritur apud Seculares; putarent enim ad hæc usque tempora Monachos, qui communem vitam non observavere, a proprio statu longe aberrasse; perturbarentur Monasteria; omnia siquidem susdeque verti deberent: accederet itidem magna inordinatio, quærentur in eadem Religione, plerisque Adversantibus, quidam communem vivendi rationem adoptaret; ergo.

Argumentum hocce, quod magni faciunt Adversarii, nullius est ponderis, & si quid urgeret, totam Ecclesiasticam Hierarchiam, humanamque potestatem everteret; ita ut nullimode leges condere posset; siquidem ex legibus, quæ semper libertatem coarctant, scandala plerunque oriuntur; in Republica enim potior pars refugit leges, modumque quærit illas eludendi. Pro re nata corruit argumentum, si hocce instituatur dilema: vel Subditi sincere parati sunt omnia Superioribus tradere, dum exposcunt, vel non sunt sincere parati; si primum, jam nullum occurrit periculum scandali, eaque propter nullimode escusandi sunt Prælati, nisi communem vitam instituant; si secundum, jam sunt in statu damnationis; hæc namque sincera animi præparatio est essentialis Religiosæ paupertatis conditio, ut apud omnes compertum est; adeoque nisi velint in damnabili statu permanere, necesse est, quod ultro sese reformationi submittant, unde scandalis non superest locus. Aliàs prætensa scandala in objectione enunciata, a Conciliis, Romanisque Pontificibus evanida jure, meritoque judicata fuerunt, siquidem perperam fuere in præcipienda reformatione, potissimum quoad vitam communem. Et sane scandalum, quod timetur, non potest dici scandalum, ut ajunt, datum; hoc enim ab opere plane optimo oriri nequit; erit ergo scandalum acceptum: hocce porro, vel oritur ex malitia, ideoque Pharisæorum nuncupatur; vel ex ignorantia, unde Pusillorum denominatur; si scandalum primi generis est, contemnendum, nec ob hoc spiritualia bona, sive ad salutem necessaria, sive perfectioni deservientia prætermittenda sunt; si scandalum alterius est generis, quantum ad ea, quæ ad salutem necessaria sunt, non est curandum, quantum verò ad alia, nisi majus immineat periculum, a spiritualibus operibus aliqualiter abstinendum, nempe quoad usque agendorum reddatur ratio, qua posita, si adhuc perdurat scandalum, recidit in scandalum ex malitia, proptereaque nihili faciendum; cumque Religiosis jam compertum sit, cur ab Apostolica Sede communis vita præscribatur, nequit eorum scandalum dici pusillorum. Videatur S. Thomas 2. 2. *quæst.* 43. *art.* 7., & potissimùm *ad* 4., ubi rem hanc optime versat, atque dilucidat.

Religiosus paratus esse debet omnia Superiori tradere.

Illud autem inane prorsus est, asserere nempe, quod reformationem male audirent Seculares, cum hi quotidie insurgant adversus laxitatem, libertatem, atque Regularium vanitatem; nil est quod magis commendent, quam Religiosorum modestiam, vitæ austeritatem, & uniformitatem. Cetera, quæ in objectione referuntur, sunt omnia somniantium, si a Patribus non tam hominum, quam Angelorum cœtus antiqua dicebantur Monasteria, ubi exacta communis vitæ observantia florebat, cur in præsenti ex eadem perfectionis scaturigine jurgia, dissensiones, & similia pertimescenda sunt?

Di-

Discamus itaque ea Cbrysostomo *hom.* 33. *in Gen.*, ubi nam paa, & concordia, ubi jurgia, & contentiones habeantur -- Ubi enim „ meum, & tuum, ibi omne iltium genus, „ & contentionis occasio; ubi antem hæc „ non sunt, ibi secura versatur paa, & „ concordia -- Cessat itaque omnis dissensionis timor, ubi omnia communia sunt, singuiisque, prout est necesse, distributa. Fateor ex possessione bonorum in communi jurgia sequi, cum ad omnes, & singulos indiscriminatim dominii jura habeantur juxta doctrinam S. Thomæ 2. 2. *quæst.* 66. *art.* 2., verùm hæc non est communis vita Monastica, de qua nunc agimus.

Ubi omnia communia per ministros rite distributa nulla sunt dissidia.

Dicunt Adversarii singularitatem esse fugiendam, novitatemque vitandam; hæc porro reformatio singularitatem, & novitatem sapit.

Utique singularitas, atque rerom variatio evitanda, sed quæ legibus adversatur, non ea, per quam legibus conformamur; unde dicebat Apostolus ad Rom. 12. v. 2. *Nolite conformari huic seculo, sed reformamini in novitate sensus vestri*. En novitas ab Apostolo commendata; & S. Thomas 2. 2. *quæst.* 162. *art.* 4. *ad* 4. explicans duodecim humilitatis gradus, quinto loco habet -- „ Quintus gradus humilitatis est tenere, „ quod communis Regula Monasterii habet, „ cui opponitur singularitas -- Illa igitur vitanda singularitas, quæ contrariatur vitæ communi, non illa quæ eidem sese accommodat.

Singularitas contraria legi vitanda.

328 OBJIC. III. Fas est sequi sententiam probabilem; sed adhuc post Tridentinum probabile est licere peculium, vitamque privatam; ergo perperam dicitur non esse in statu salutis, qui communis vitæ formam ab Innocentiana Constitutione præscriptam non amplectitur; & revera durum nimis videtur tot pios, atque doctos damnare Religiosos, qui peculiis utuntur, privatæque vitæ indulgent.

Hic est clypeus, quo conantur se tueri vitæ privatæ Amatores, verùm num sit armatura fortium protegens die belli, idest, mortis tempore, hoc opus, hic labor est? Deum judicem expectamus, qui nec fallit, nec falli potest, qui via est, vita, & veritas, adeoque in spiritu, & veritate ipsi servientes coronat. Perpendendum, an Deus hujuscemodi probabiles opiniones approbet, ubi ipse nobis per suos Vicarios certam proponit semitam. Petente Epulone, ut aliquem ex mortuis mitteret Abrabam ad fratres suos, auditum est. *Habent Moysen, & Prophetas: audiant illos*: habent Religiosi Moysen, nempe Supremum Christi Vicarium, habent Prophetas, Sanctos scilicet Ordinum Institutores, habent legem præscriptam, atque solemniter professam, hos audire debent, secus alios, & hi pro communi vita clamant, hi cum Christo sedebunt judicaturi secundùm ea, quæ scripta sunt in Regula, & Constitutionibus. Ceterum hujusce opinionis probabilitas a laudatis superiùs Doctoribus tutò negatur; & meritò sane; neque enim intelligi valet eam opinionem fore probabilem, cui lex aperte adversatur; porro Ecclesia repertis vicibus communem vitam severe præcipiens, vitæ privatæ resistit, adeoque non videtur aliquo fulciri fundamento asserta probabilitas.

Secundùm Regulam Religiosi judicandi.

Dein etsi speculative probabilis videatur hæc opinio, non tamen practice, si usus, qui nunc invaluerunt, spectentur. Tot sunt conditiones, quas requirunt Auctores ad illam sententiam communiendam, ut moraliter impossibile videtur, eas vere servare. Quasdam refert ex Navarro Ven. Pater Thomas a Jesu *p.* 4. *cit. cap.* 3. Prima est, & quidem essentialis, ut Subditi candide parati sint omnia Superioribus tradere, cum eaquisierint, atque in commodum Monasterii uti voluerint; altera, ut licentia ad usus tantummodo necessarios, atque pios concedatur; tertia, ut concessa facultas retinendi sit ex justa causa, atque voluntaria; quarta, ut in modo expendendi, retinendique, Superiorum statuta, & mandata serventur; quinta, ut Prælati in bonorum dispensatione non contradicant; sexta, ut non adversentur reformationi, si a legitima auctoritate præcipiatur? Hujusmodi conditiones, num hisce temporibus practice habeantur, si usus, & consuetudines superinductæ spectentur, judicent alii. Scio non esse paratum bona tradere Superiori, qui ea occultat; scio licentiam non esse voluntariam, quando importunis precibus, dolo, & hujusmodi extorquetur; scio justam non adesse causam, quoties non adest vera necessitas, quoties Monasterium verà non laborat paupertate, sed satis omnibus provisum foret, si omnia sincere permiscerentur. Ubi pecuniæ expenduntur in superfluis, sive quoad victum, sive quoad habitus, sive in deauratis pyxidibus pro Tabaco, sive in argenteis, aureisve horologiis, quomodo dici potest, quod pecunia in necessarios usus distrahatur? Ubi omnis conatus, & studium omne impenditur, ut decreta reformationem percipientia eludantur, quomodo paratus est animus ad obtemperandum? Qui igitur hac opinionis probabilitate uti volunt, sibi consulant, ne æternum animæ detrimentum patiantur.

329 OBJIC. IV. Reformatio optima est, sed ab interiori voluntate oriri debet, nec debent ad eam cogi Regulares, cum voluntaria, non coacta sacrificia Deo placeant.

Verum in hac rescindenda objectione non est immorandum, cum hæresim Calvinianam, & Luthoranam sapiat, docentem fideles legibus, & vi coactiva non posse a Pontifice cogi. Compertum est pœnis posse cogi etiam Hæreticos ad servandam, quam professi sunt, Fidem in Baptismi susceptione, ea propter fortiori jure cogi possunt Regulares ad Reformationem juxta institutum, quod libere elegerunt. Verùm absit omnis coactio, cum vita communis sit summe expetenda, ab ea namque, ut ait S. Basilius *in Constitut. Monastic. cap.* 9. -- Omnis abest dissensio, omnis perturbatio, & rixæ; sed „ omnia sint communia, animi, mentes, „ corpora, eaque, quibus necessariò ad cultum, & victum utimur -- & infra -- Huic „ vitæ instituto quid est tandem quod jure

Ad reformationẽ cogi possunt Regulares.

„ æqui-

„ æquiparari possit, quid beatius dici? Quid „ hac conjunctione, unitate, necessitudine „ aptius? --

CONTROVERSIA XIII.

AN JUNIORES AD MONASTICUM INSTITUTUM SINT ADMITTENDI.

Undique insurgunt Acatholici adversus Monasticum institutum, ut illud evertant. Non satis eis fuit venena evomere contra ejusdem substantiam, sed etiam Personarum conditionem impetere nituntur, ne perfectionis semitam adoptent. Contendunt igitur Hæretici haud licitum fore Junioribus Regularem disciplinam profiteri. Lutherus *lib. de votis Monasticis* vult ad Monastica vota non esse assumendos nisi post 70., vel 80. ætatis annum. Confessio Augustana *art.* 27. acriter invehitur adversus illos, qui pueros Religionem ingredi permittunt. Lutheri vestigia sequitur Calvinus *lib.* 4. *Instit. cap.* 15. §. 19. asserens primis Ecclesiæ Seculis nefas fuisse ante annum 60. fœminis facultatem concedere continentiam Deo vovendi, qua de re similiter conqueritur Petrus Martyr *lib. de cælibatu, & votis*. Nupertime Marcus Antonius de Dominis *lib.* 2. *de Repub. Ecclesiastic. cap.* 11. sententiæ hujusmodi fert suppetias inquiens -- Ordinarie Juvencolæ non „ sunt ad professionem castitatis admitten„ dæ -- Hæc Novatorum doctrina surculus est errorum, quibus in Galliis Vigilantii Sectatores Monasticam perfectionem vexatunt circa tempora SS. Bonaventuræ, & Thomæ, quos inter Guillelmus de Sancto Amore primas partes egit. Hos præcessit Wiclefus, ut Juniores a Religioso statu, quem summe execrabatur, averteret.

Juniores alii ætate dicuntur, fide alii, alii pœnitentiâ: Juniores ætate hi nuncupantur, qui a paucis annis nati sunt; Juniores fide, quamvis plures enumerent annus, recenter tamen sacrum regenerationis lavacrum suscepere; demum Juniores pœnitentiâ veniunt illi, qui ab infantia in fide enutriti, sese peccatis inquinaverunt, a quibus a modico tempore sese expurgarunt. Potissimum Controversia versatur quoad Juniores ætate, de aliis tantummodo consequenter. Cum exquirimus, num Junioribus fas sit Monasticum onus suscipere, Juniorum nomine pueros intelligimus rationis usum habentes, & doli capaces, maxime si pubertatem nacti sint, videlicet, si fœmina ad annum duodecimum pervenerit, masculus ad decimumquartum. Id autem notandum occurrit nos impræsentiarum non attendere ad Sacro-Sanctæ Ecclesiæ decreta, quæ ad Regularis Professionis valorem ætatem sexdecim annorum præscribunt, quam prudentissimam Ecclesiæ Sanctionem inverecunde carpunt Hæretici. His positis

Dicendum Junioribus licere tam spiritu probationis, quam professionis Monasticam disciplinam suscipere.

330 PROB. I. Commendat Deus Thren. 3. v. 27. tanquam bonum, atque ad consequendam perfectionem perutile, si quis a teneris portet onera justificationum, atque ob amorem virtutis, cujus est Palestra status Regularis, dura pati assuescat. *Bonum est viro, cum portaverit jugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius, & tacebit, quia levavit super se*: quem locum versans S. Hilarius in Psal. 118. ad versiculum: *In quo corrigit adolescentior viam suam*, habet -- „ Onus istud maturi ad obediendum anni „ ægre ferunt: ceterum ætas tenera gravis „ oneris molestiam per virtutis incrementa „ non sentit: sed suscepto in juventute one„ re, quid faciet? Sedebit, inquit, singu„ lariter, & tacebit. Rarus ipse est, quo „ perfectio timoris Dei per annorum argu„ menta concrescat, & idcirco singularis se„ debit, lascivos adolescentiæ cœtus dere„ linquens, & ab ipso Senum nuper creden„ tium consessu remotus, quia competit se „ non dicere: delicta juventutis meæ, Do„ mine, ne memineris? Silebit etiam, con„ gruam fidei, & juventuti existimans taci„ turnitatem, non tumultibus negotiorum „ secularium admixtus, sed per modestiam „ tacens, solâ divinâ Sacramentorum cogni„ tione occupatus, & sermones Dei tacita„ rerum, atque operum observatione custo„ diens -- Nil plane aptius ad commendationem Religiosi status a Junioribus adoptandi.

Laudabile virtutis exercitium in Juventute.

Pro re nata mire deserviunt, quæ leguntur Proverb. 20. v. 11. *Ex studiis suis intelligitur puer, si munda, & recta sint opera ejus*: his suasor est Spiritus Sanctus, ut Parentes incumbant puerorum educationi; siquidem quales formantur pueri, tales evadunt viri; unde egregie catena Græca vertit -- Adolescens cum Sancto familiariter „ conversans rectam faciet viam suam -- Conversatur autem cum Sancto, si inter Religiosos vitam ducat, utpote in statu perfectionis.

Juniores bene educandi.

Proverb. 22. v. 6. *Proverbium est: Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea*: ne ergo vitiis implicetur, & passionibus, optimum est, ut in primordiis virtutum exercitio iisdem imbuatur. Instituendi sunt Juniores ad honestatem, & probitatem, aliàs, ut testatur Job 20. v. 11. *Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, & cum eo in pulvere dormient.* Et meritò sane: etenim, ut ait Hieronymus *Epist. 7. ad Latam de Institutione Filiæ* -- Difficulter eraditur, quod rudes anni perbibe„ runt; Lanarum Conchylia quis in pristinum „ candorem revocet? Recens testa diù & sa„ porem retinet, & odorem, quo primum „ imbuta est -- A juventute mores instituuntur, quibus reliqua vitæ tempora informantur.

Virtutes a Juvenibus exercendæ.

Proverb. 23. v. 13., & seq. *Noli subtrahere a puero disciplinam: si enim percusseris eum virgâ, non morietur. Tu virgâ percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis.* En qualiter monet Spiritus Sanctus pueros indu-

Corrigendi in Juventute.

inducendos esse etiam flagellis ad bonorum operum exercitium, ut a damnationis periculo eruantur; quomodo ergo removendi sunt Juniores ab ingressu Religionis, atque a Monastica disciplina arcendi, tam aperte, tamque efficaciter auribus nostris intonante Divino Spiritu?

331 PROB. II. Ad Christi sequelam admittendi sunt, quos Christus ad se venire voluit; sed Christus etiam parvulos ad se venire voluit: Matth. 19. v. 13., & seqq. *Tunc oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. Jesus verò ait eis: sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire. Talium est enim Regnum Cælorum. Et cum imposuisset eis manus, abiit inde.* SS. Basilius, & Ambrosius textum apte explicant ad intentum. primus igitur *in Regulis fusius disputatis Interrogatione* 19. habet — Cum Domi„ nus dicat: finite parvulos venire ad me, „ & Apostolus eum laudet, qui ab infantia „ sacras litteras didicisset: prorsus ad eos, „ qui ad nos accedunt, admittendos, nul„ lum ætatis tempus non esse idoneum judi„ camus, vel ipsius adeo teneræ, atque „ incuntis: ut videlicet qui orbati parenti„ bus sint, eos nostra sponte ipsi assumamus, „ & exemplo Job parentes pupillorum simus. „ Qui autem sub parentibus sint, eos ab ipsis „ ad nos adductos, multis adhibitis testibus „ recipiamus.... Non ii tamen continuò „ propterea ad reliquum Fratrum corpus ag„ gregandi, aut cum his simul censendi „ sunt: ne videlicet, si illi propositum „ suum minus fuerint assecuti, eorum postea „ probra in omnes promiscue pietatis Secta„ tores redundent, sed educandi illi quidem „ sunt cum omni charitate, non secus ac si „ communes totius Fratrum Collegii filii „ essent: seorsumque ipsis & locus, in quo „ habitent, & victus ratio quam teneant, „ assignari debet... Quamobrem animus, „ dum tener est adhuc, & ritu ceræ mollis„ simæ cedit, confestim ab ipso initio, om„ nium rerum bonarum imbui exercitatione „ debet, quo videlicet, ubi postea rationis „ usus accesserit, & habitum illum rerum „ dijudicandarum ætas major attulerit, pie„ tati jam ab ineunte ætate assuetus, nullo „ impedimento, cursu utatur faciliore; cum „ & ratio, quid expediat, admoneat, & ad „ id assequendum facilitatem præbeat con„ suetudo. Quo sane tempore admittenda „ est Virginitatis professio, tanquam firma „ jam, & ejusmodi quæ a proprio consilio, „ judicioque proficiscatur, ratione jam pro„ be adultâ. Post quod tempus, & præmiis, „ & suppliciis a justo Judice afficientur ii, „ qui vel bene vixerint, vel male; pro me„ ritis videlicet eorum, quæ gesserint — Hæc & quidem egregie S. Basilius. Audiamus S. Ambrosium *lib.* 3. *de Virginibus* circa medium — Non mirere in adolescentulia pro„ fessionem, cum legeris in parvulis passio„ nem, scriptum est enim: ea ore infan„ tium, & lactentium perfecisti laudem. „ An dubitamus, si eum usque ad continen„ tiam sequatur adolescentia, quem usque „ ad mortem confitetur infantia, & quasi

A „ incredibile putamus, si puellæ nobiles „ Christum sequantur ad Regnum, quem „ etiam pueri sequebantur in desertum, „ sicut legimus, quod sunt saturata de quin„ que panibus quatuor millia hominum, ex„ ceptis, inquit, pueris, & mulieribus. „ Nolite ergo a Christo arcere insantes, „ quia & ipsi pro Christi nomine subiere „ martyrium: talium est enim Regnum Cœ„ lorum. Vocat enim eos Dominus, & tu „ prohibes? De ipsis enim Dominus ait: „ finite parvulos venire ad me — Discursus S. Doctoris obstruit ora blasphemantium. Nec solos parvulos ætate, sed etiam fide ad observantiam consiliorum vocat Christus.
B Patet hoc exemplo Apostolorum, qui statim ac vocati fuere, Christum sunt secuti. In Collegio autem Christi primum extitit exemplar status perfectionis. De seipso Paulus ex persecutore factus Apostolus ad Galat. 1. v. 15. ait: *Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam, ut revelaret filium suum in me, ut evangelizarem illum in gentibus, continuò non acquievi carni, & sanguini.* Parvulos item pœnitentiâ ad semitam perfectionis provocat, sicut constat Lucæ 5., ubi describitur Sanctus Matthæus a telonio vocatus, omnibus relictis, sequens Christum.

C 332 PROB. III. In Scripturis commendata habemus exempla Juniorum, qui sanctiorem vivendi rationem pene a primordio vitæ elegerunt; ergo laudabile est Juniores statum Religiosum adoptare. Num. 3. v. 15. præcipitur, ut hi describantur, qui ab ipsa infantia ad Dei cultum, atque templi obsequium destinati sunt, ut inde compertum habeamus Deo placere, quos a teneris perfectius institutum suscepere. *Numera filios Levi per domos Patrum suorum, & familias, omnem masculum ab uno mense, & supra.* Num. 30. v. 4. Laudantur vota emissa a muliere in juvenili ætate. *Mulier si*
D *quippiam voverit, & se constrinxerit juramento, quæ est in domo Patris sui, & in ætate adhuc pupillari. Si cognoverit Pater votum quod pollicita est, & juramentum, quo obligavit animam suam, & tacuerit, voti rea erit: quidquid pollicita est, & juravit, opere complebit. Sin autem statim ut audierit, contradixerit Pater, & vota, & juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit Pater.* Vota hujusmodi Deo placebant, ideo, accedente Patris consensu, adimpleoda erunt. Ex qua conditione inferunt Doctores, vota puerorum infra annos pubertatis a Parentibus dissolvi
E posse, sicut etiam Servorum in his, quæ sui juris non sunt, puta quoad ingressum in Religionem, vel quoad Sacrorum Ordinum inaugurationem.

1. Reg. 1. v. 28. habemus Samuelem puerulum Deo specialiter devotum. *Idcirco & ego commodavi eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit commodatus Domino*, & cap. 3. v. 1. *Puer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli.* Luc. 1. v. 80. de Præcursore legitur: *Puer crescebat, & confortabatur spiritu, & erat in desertis usque ad diem ostensionis suæ ad Israel*; ne, scilicet, fallaciis,

que

quæ per sensus ingeruntur , assuetus confu-
sionem , & errorem incurreret , ut discurrit
Nyssenus .

Neque hoc veteri tantummodo legi
conveniebat , meliora habet lex gratiæ . De
S. Joanne Chrysostomo refert Palladius *in
ejus vita cap.* 5. -- in juventutis flore vicinos
„ occupat montes , ibique congressus seni
„ cuidam Syro , sese illi socium dedit , imi-
„ tatus vitæ continentiam , duritiamque pro-
„ positi -- S. Ambrosius *Epist. lib.* 3. *Epist.* 22.
de S. Acholio scribit -- Ille se Monasteriis
„ puer dedidit , & intra Achajam angusto
„ clausus tugurio , gratia tamen multarum
„ terrarum peragravit divortia -- S. Hiero-
nymus *Epist. ad Eustochium de custodia Virgi-
nitatis* pueros describit in Monasterio degen-
tes -- Quibus , *idest Senibus* , & parvulis sæpe
„ fit prandium , ut aliorum fessa sustentetur
„ ætas , & aliorum non frangatur incipiens --
& Epist. 15. *ad Marcellam de Vita Asellæ*
ait -- Prætermitto , quod in Matris utero
„ benedicitur ei , antequam nascatur , quia
„ in Phiala nitentis vitri , & omni spe-
„ culo purioris Patri virgo traditur per quie-
„ tem , quod adhue infantiæ involuta pan-
„ nis , & vix annum decimum ætatis exce-
„ dens , honore futuræ beatitudinis conse-
„ cratur . Sit gratiæ omne , quod ante la-
„ borem fuit , licet Deus præscius futuro-
„ rum , & Jeremiam sanctificet in utero ,
„ & Joannem in alvo Matris faciat exultare ,
„ & Paulum ante constitutionem mundi se-
„ paret in Evangelium filii sui . Ad ea ve-
„ nio , quæ post duodecimum annum sudore
„ proprio elegit , arripuit , & tenuit , cœ-
„ pit , implevit -- Ad hæc usque tempora

Primis temporibus Juvenes Deo sacrati.

laudabilis viget memoria Pauli I. Eremitæ ,
Antonii , Hilarionis , aliorumque , qui in
juvenili ætate ad Eremum convolarunt , &
asperrima quæque sive solitudinis , sive Cœ-
nobiticæ vitæ onera subjerunt . Unde meritò
cuilibet ex Hæreticis dicere possumus cum
Augustino *de Sancta Virginitate cap.* 36. --
„ Respice agmina virginum , puerorum ,
„ puellarumque Sanctarum in Ecclesia -- &
discat , quomodo ab infantia sanctimoniam
elegerunt , atque sese divinis mancipaverunt
obsequiis .

Non solùm primis rei Christianæ Secu-
lis , sed & sequentibus talia perfectionis ha-
bemus exempla . Seculo VI. , & VII. plura
occurrunt momenta circa ætatem , qua Pue-

Pueri , & Puellæ ad Monasteria confugiebant.

ri , & Puellæ Monasticum Institutum am-
plectebantur . Trullana Synodus *Can.* 40.
habet -- Qui Monachicum jugum est subi-
„ turus , ne sit minor quam decem annorum
„ natus ; ejus quoque rei examinatione in
„ Præsulis arbitrio sitâ , an augeri tempus
„ conducibilius existimet ad introductio-
„ nem , & constitutionem in vita Monasti-
„ ca -- & disciplina hujusmodi apud Orien-
tales vigebat . S. Gregorius Magnus in Mo-
nasteriis S. Benedicti pueros ad Monasticam
Professionem susceptos testatur *lib.* 2. *Dialo-
gorum cap.* 3. , *& alibi* , sed *Epist.* 48. *lib.* 2.
distinguit eos inter , qui in Monasteriis In-
sularum recipi debent , & qui admitti Romæ
-- Quia autem dura est in Insulis Congrega-
„ tio Monachorum , etiam pueros in eisdem
„ Monasteriis ante decem , & octo annorum
„ tempora suscipi prohibemus . Vel si qui
„ nunc sunt , tua eos experientia auferat ,
„ & in Romanam Urbem transmittat . Hoc
„ & in Palmaria , aliisque Insulis , te per
„ omnia volumus custodire -- S. Aurelianus
sive decimo , sive duodecimo ætatis anno
pueros admittebat ad Religiosum statum , ut
legitur *cap.* 17. *sua Regula* .

Poterant pueri ultro Monasteria ingre-
di , sed insimul parentibus fas erat illos Mo-
nasticæ vitæ devovere . De hujusmodi obla-
tione legere est *in Regula S. Benedicti cap.* 59.

Parentes Deo dicabant pueros.

-- Si quis forte de Nobilibus offert filium
„ suum Deo in Monasterio , si ipse puer
„ minori ætate est , parentes ejus faciant pe-
„ titionem , quam supra diximus : & cum
„ oblatione ipsam petitionem , & manum
„ pueri involvant in palla Altaris , & sic
„ eum offerant -- Synodus Aurelianensis V.
Can. 29. describit puellas , quæ sive propria
voluntate , sive a parentibus Deo offereban-
tur -- Quæcunque etiam puellæ , seu propria
„ voluntate Monasterium expetunt , seu a
„ parentibus offeruntur , annum in ipsa ,
„ qua intraverint , veste permaneant -- Idem
discrimen assignat Matisconense Concilium I.
Can. 12. -- Si qua puella voluntarie , aut pa-
„ rentibus suis rogantibus Religionem pro-
„ fessa , vel benedictionem fuerit consecuta ,
„ & postea ad conjugium , aut illecebras se-
„ culi transgredi præsumpserit , usque ad
„ exitum cum ipso , qui se hujusmodi con-
„ sortio miscuerit , communione privetur --
Concilium Toletanum X. eâdem de re ser-
monem habet *Can.* 6. -- Si in qualibet mi-
„ nori ætate , vel Religionis tonsuram , vel
„ Religioni debitam vestem , in utroque
„ sexu filiis unus , aut ambo parentes de-
„ derint , certe aut volentibus , aut nescien-
„ tibus sese susceptam , non mox visam in
„ filiis abdicaverint , sed vel coram se , vel
„ coram Ecclesia , palamque in Conventu
„ eosdem filios talia habere permiserint , ad
„ secularem reverti habitum ipsis quoque
„ filiis non licebit , sed convicti quod Ton-
„ suram , vel Religiosam vestem aliquando
„ habuerint , mox ad Religionis cultum ,
„ habitumque revocentur , & sub strenua
„ districtione hujusmodi observantiæ inser-
„ vire cogantur -- Wormatiense Concilium
anno 868. celebratum *Can.* 22. idem decla-
rat -- Si pater , vel mater filium , filiamque
„ intra septa Monasterii in infantiæ annis
„ sub regulari tradiderint disciplina , non
„ liceat eis postquam ad pubertatis pervene-
„ rint annos , egredi , & matrimonio co-
„ pulari . Hoc ergo omnino devitandum
„ est , quia nefas est , ut oblatis a parenti-
„ bus Deo filiis voluptatis frena laxentur .
„ Igitur ut prædiximus , non liceat eis su-
„ sceptum habitum unquam deserere ; sed
„ convicti quod aliquando Tonsuram , aut
„ Religiosam vestem habuerint , in Religio-
„ nis cultu , habituque velint , nolint per-
„ manere cogantur --

His quidem abunde probatur licitum
esse Junioribus sese Deo sacrare , sed momen-
tosam ingerit difficultatem constans traditio ,
qua comprobatur filios a parentibus in in-
fantili

fanili ætate Deo devotus, a Religiosn statu recedere non posse, cum nacti fuerint pubertatem. Hac super re placet referre, quæ habet Cabasutius *in Notitia Ecclesiast. Secul. IX.* ad Concilium Wormatiense. Relata igitur hujusmodi Ecclesiæ disciplina subdit — Itaque septingentus fere annos usque adeo effusâ Patrum in liberos, nondum sui per ætatem compotes, potestate usa est Ecclesia, quam postmodum majori jure, & æquitate coercuit. Urgebant fortassis esempla Samuelis, quem mater infantem tabernaculi obsequiis consecratat, & Jephte votum, quo filiam unigenitam immolavit. Quinimmo favore Religionis Monasticæ ulterius etiam progressi sunt olim in Ecclesiæ Canones. Ex quo enim aliquis & adultus, & sui juris, nec tamen mentis compos, aliena voluntate fuerat in ægritudine Monastico Cucullo amictus, si deinde convalescebat, obstrictus indispensabiliter permanebat ad reliquum vitæ in Monachali veste, atque instituto traducendum; adeout in Hispania Rex Vamba, & insigni pietate, & bellica laude, & relatis de Sarracenorum gente victoriis inclytus, cum in morbum incidisset, alienatus a sensibus, ab Episcopis, & Proceribus Regni, pro consuetudine tunc temporis vigente, Monastica veste indutus, & deinde convalescens se astrictum Monasticis Institutis agnoscens, regnum suum in Ervigium transtulerit, & in Monasterium, quamvis nihil tale animo proposuisset, se alieno ligatus facto abdiderit, ut liquidò constat ex Concilii Toletani XII. *cap.* 1. Cujus etiam secundus Canon generali Sanctione decernit, neminem qui in ægritudine quantumvis in delirium, ac phrenesin lapsus, habitu fuerit Monastico per alium indutus, posse nisi per crimen, & damnabilem apostasiam habitum jam susceptum dimittere, & esse ad Monastica instituta compellendum. Pœnam nihilominus excommunicationis in Sacerdotem decernit, qui non petenti ægroto Monachicum amictum indiderit. Id Concilium anno Chr. 681. initum fuit, vivente in Monasterio Vamba, & Ervigio regnante.

„ Posterioribus sane Canonibus majore tum prudentia, tum æquitate, prorsus oppositum cautum fuit, quibus omnis irrita Monastica professio decernitur, si non fuerit libera, & spontanea, & si non præcesserit integer nimirum probationis annus. His quoque provisum est, ut omnis professio, quæ pubertatem præcesserit, hoc est, completos duodecim annos in fœminis, & in masculo quatuordecim itidem completos, sit irrita, & inanis &c. -- Prosequitur hinc declarare quid Tridentinum hac super re sanxerit. Ceterum Seculo XIII Innocentius III. *lib. XV. Epist.* 116. *ad Lugdunenses Episcopos data* quoad pueros a parentibus oblatos habet -- Cautum reperitur in Canone (*supple Concilii Lateranensis*) ut minoris ætatis filiis, qui oblati Monasterio fuerint, suscipientes habitum, vel tonsuram, si a Prælatis suis anno quintodecimo requisiti, se in assumptæ Religionis proposito consenserint permansuros, pœnitendi licentia præcludatur, alioquin eis non adimatur ad seculum redeundi facultas, ne coacta præstare Deo servitia videantur --

Parentum vota quoad filios.

ARGUMENTIS ACATHOLICORUM FIT SATIS.

ADversus veritatem, quam hucusque propugnavimus, pluribus insurgunt Novatores, quæ tamen superiùs evertimus, ubi de voto castitatis. Perperam namque volunt neminem vovere posse, nisi sit certus de dono a Deo collato in ordine ad voti observantiam. Repetit Petrus Martyr textum Apostoli 1. ad Timoth. 5. *Adolescentiores Viduas devita. Volo Juniores nubere*, sed legitimum Apostoli sensum loco citato dedimus. Sunt Amoræi, qui plurima congerunt; verùm cum singula referre non vacet, præcipua ad quasdam velut classes reducere curabimus. Amoræorum systema eo tendit, ut evincat, neminem esse ad Evangelica consilia admittendum, nisi prius in præceptorum observantia sese exercuerit.

333 OBJIC. I. Exodi 21. v. 33. legitur: *Si quis aperuerit cisternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque Bos, aut Asinus in eam, reddet Dominus cisternæ pretium jumentorum*; sed admittere ad Monasticum statum Juniores, Neophytos, sive peccatores minime exercitatos nil aliud est, quam eis cisternam aperire; cum plerique deficiant, eos pœnitet suscepti oneris, regrediunturque; ergo ad Regularem statum non sunt admittendi: nulli enim danda est occasio mali; ea propter Ezechias æneum Serpentem abstulit; quia Judæis Idololatriæ occasio erat; quamvis eum erexisset Moyses ex Dei mandato; unde etsi dicatur Monasticum Institutum esse a Domino, non est pro iis, quibus est in laqueum.

RESP. Status Monachorum dici potest cisterna, sed cisterna salutis, in qua filii Israel salvantur, Religiosi videlicet, dum exuentes veterem hominem induunt novum, qui secundùm Deum creatus est in justitia, & sanctitate. Nec alia est cisterna Monachatus, unde qui in eam cadit, feliciter cadit. Nec est reprehensibilis Religio, aut ingressus in eam, si qui segniter operantur, aut a salutis semita deficiunt: fugienda quidem est occasio mali data, si verò est accepta, non est curanda, nec propter eam prætermittendum est bonum; sibi imputet, qui ex bono occasionem mali desumit; ideo Christus non dereliquit prædicationem, licet Pharisæi scandalum passi blasphemarent.

Occasio mali quando fugienda.

Serpens æneus ab initio ex divino præcepto elevatum fuit, ut vulnerati ipsum inspicientes, sanarentur, referens etiam Christum in Cruce exaltatum; quoniam verò ex hominum malitia tanquam Idolum cœpit venerari, jure meritoque fuit eversus; aliàs prædictus Serpens positive non inducebat ad bonum, nec positivam beneficentiæ virtutem habebat, ratione cujus permitti posset

Ido-

Idololatrfa ; Religio autem eft in fe pofitive bona , & pofitive eft perfectionis paleftra ; habet media apta ad fanctificandum ; eaque propter nec auferenda eft, nec ingreffus eorum , qui exercitati non funt , impediendus , ex quo aliqui deficiant : etenim , paucis deficientibus , longe plures funt , qui proficiunt ?

DICES . Proverb. 13. v. 11. *Subftantia feftinata minuetur* ; fed qui Junior , vel peccator non exercitatus Religionem ingreditur , fpiritualem fubftantiam feftinanter congregat ; ergo indubie minuetur ; adeoque quamvis Monachatus dicatur pofitive bonus, atque fanctitati defervlens , Junioribus tamen , & inexpertis non eft proportionatus , fed potius periculofus .

RESP. Veritas doctrinæ , quæ in hac inftantia refertur , male præfenti Controverfiæ aptatur . Materialis litteralis laudatæ Scripturæ fenfus innuit divitias tumultuarie, feftinanterque congregatas , proindeque cum mixtura pravarum artium , facile deperdi , & qui hoc modo ditefcunt , brevi ad paupertatem devenire ; cum verò paulatim , atque fervata æquitatis lege congregantur , tunc augentur , atque confervantur , ideo fubditur ibidem : *Qua autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur* . Si verò fpiritualis litteralis fenfus fpectetur , fignat , quod immoderatus fervor nequaquam ad perfectionem acquirendam conducit . Qui enim citò , & quadam tumultuaria fpiritus ebullitione fanctificari volunt , nihil , aut parum proficiunt , atque horum fervor fulguris inftar evanefcit .

Intempeftivus fervor facile evanefcit .

Dupliciter autem fervoris inordinatio confummitur , vel quia pluribus coacervatim incumbunt , vel quia abfque debito ordine pietatis exercitia affumuntur , quo pacto quidam inepte Rethoricæ , fimul , & Philofophiæ , Mathematicæ , Hiftoriæ , aliifque fcientiis dant operam , alii verò ad præclariora ftudia enituntur , prætermiffis illarum facultatum rudimentis . Perperam igitur agunt , qui Monafticen profitentes perfectionis negligunt rudimenta ; unde quam maxime evigilandum eft , ut Juniores in Afceterio per gradus ad perfectionem perveniant , nec perfectorum ftatum ambiant , neglectis Incipientium , & Proficientium gradibus ; Infantes funt , qui lacte primò , dein folido nutriendi funt cibo .

Ad perfectionem per gradus afcendendum .

INSTABIS . Marc. 5. v. 18. , & feq. *Cumque afcenderet navim , cœpit illum deprecari , qui a Dæmonio vexatus fuerat , ut effet cum illo , & non admifit eum ; fed ait illi : vade in domum tuam ad tuos , & annuncia illis , quanta tibi Dominus fecerit , & mifertus fit tui* . In Dæmoniaco a Chrifto liberato intelligitur homo a peccatis converfus , in Navi , ubi eft Chriftus , Religio ; porro ex quo noluit Chriftus Dæmoniacum illum in navim fufcipere , fatis erudimur peccatores non effe ad Monafticum ftatum admittendos , cum in mandatis non fint exercitati . Præcitatum textum verfans S. Gregorius *lib. 6. Moral. cap. 17.* habet pro re nata -- Cum „ enim quamlibet parum de divina cognitione percipimus , redire ad humana jam „ nolumus , & proximorum neceffitatibus „ onerari recufamus , quietem contemplationis quærimus , nihilque aliud nifi hoc , „ quod fine labore reficit animum , amamus ; fed fanatos nos veritas ad domum „ mittit , narrare , quæ nobifcum acta funt , „ præcipit , ut videlicet mens prius defudet „ in opere , & poftmodum refici debeat per „ contemplationem -- Quibus aperte declarat exercitationem in præceptis præmittendam neceffariò fore ad Religionis ingreffum .

Ultro admittimus allegoricam textus explicationem ; ceterum inepte deducitur illatio ; fiquidem Monafticus ftatus apprime defervit pro confirmandis, perficiendifque in fufcepta bona valetudine hujufmodi Dæmoniacos , nempe peccatores · ad revocandos enim peccatores illud præftetur oportet , quod in tortuofis lignis rectificandis peragitur ; etenim ut ad medium reducantur , violenter ad partem alteram debent deflecti , ita vitiofi homines , ut ad virtutis medium perveniant , ad extremum aliud inclinari debent , ut videlicet , non præcepta tantummodo , fed & confilia obfervent ; quod innuit Propheta Baruch. cap. 4. v. 28. *Sicut enim fuit fenfus vefter , ut erraretis a Deo : decies tantùm iterum convertentes requiretis eum* ; fignificans eum , qui peccando legem violavit , excellentiora virtutis exercere debere ; cui concinit Apoftolus ad Rom. 6. v. 19. *Humanum dico propter infirmitatem carnis veftra ; ficut enim exhibuiftis membra veftra fervire immunditiis , & iniquitati ad iniquitatem , ita nunc exhibete membra veftra fervire juftitia in fanctificationem* ; fervire debent peccatores juftitiæ , fed fervide , ut dignos fructus faciant pœnitentiæ , ut declaratur Luc. 3. , & egregie explicatur a Magno Gregorio *in Comment. ejufdem capitis* -- Per „ hoc ergo quod dicitur : facite dignos fru„ ctus pœnitentiæ : uniufcujufque confcien„ tia convenitur , ut tantò majora acquirat „ bonorum operum lucra per pœnitentiam , „ quantò graviora fibi intulit damna per „ culpam --

Fervor in peccatore converfo .

Nec huic veritati adverfatur Scriptura, cum ibidem aliud intendat Chriftus , fiquidem non raro , quod melius eft , prætermittere juvat , ut alienæ fubveniatur indigentiæ . In Dæmoniaco illo , ut advertit S. Hieronymus , Populus Gentilis exprimitur ; ideo dixit Dæmon: *Legio mihi nomen eft* : etenim , ut perpendit Beda , Gentes quam maxime idololatriæ cultibus erant mancipatæ . Sanando Dæmoniacum declaravit Chriftus fe ad falutem Gentium advenifse ; hinc eum ad parentes fuos remittendo , ut collatum eidem beneficium referret , voluit nomen fuum evulgare , populofque ad fe trahere . Quare privati hominis perfectiuni aliorum utilitatem prætulit Salvator . Neque urget S. Gregorii expofitio , tum quia juxta prædicta loquitur , nempe non effe infiftendum contemplationi , ubi aliud proximorum neceffitas exquirit ; tum quia eos redarguere intendit , qui inordinate contemplationi incumbere volunt , prætermiffâ nempe debitâ paffionum purgatione , ut contextus palam facit ; quod fane indubium eft five quis in

Quod melius eft , quando prætermittendum .

feculo

seculo commoretur, sive transvolet ad claustra; prius enim mens ab omni carnalis concupiscentiæ delectatione expurganda est, quam ad sitiora conscendat.

REPLICABIS. Christus tradens doctrinam Consiliorum præsupponit mandatorum observantiam, ideo postquam Adolescens Matth. 19. v. 20. affirmavit præcepta omnia a juventute servasse, respondit Christus: *Si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes*: non ergo inexercitati in divinorum mandatorum observantia admittendi sunt ad claustra.

RESP. Nusquam Christus prævie ad consilia præceptorum observantiam exquisivit, ut compertum est in Matthæo, qui a Telonio ad Apostolatum vocatus fuit. Matth. 4. habemus Christum statim a suscepto Baptismate ascendisse ad Desertum, ubi Eremiticæ perfectionis formam tradidit, quo exemplo declarare voluit a peccatis ablutos per lavacrum pœnitentiæ non esse a semitis perfectionis arcendos, ut sunt hi, qui ad claustra confugiunt. Compertum namque ad unum omnes habere possunt eos, qui consiliorum observantiæ insistunt, faciliùs servare præcepta; quo enim peccandi occasiones elongantur, eo feliciùs mandata adimplentur; qui paupertatem professus est, magis a furto recedit, sicut qui continentiam Deo spopondit, remotior efficitur ab adulterio; aliàs incongruum est, ut quis se probet, an aptus sit ad paupertatis consilium amplectendum, quod prius in divitiarum possessione sese exerceat, & ut continentiæ votum emittat, quod caste vivendo suas experiatur vires in conjugio.

Quomodo facilius observentur præcepta.

334 OBJIC. II. SS. Patres aperte docent in præceptis exercitatos posse amplecti consilia: S. Gregorius *in Ezech. hom.* 15. ad illud: *Et ascendit per gradus suos*, habet -- „Nemo repente fit summus, sed in bona „conversatione a minimis quis inchoat, ut „ad magna perveniat -- & ex eodem, ut refertur *Dist.* 48. *Can. Sicut* -- Casum appe„tit, qui ad summi loci fastigia, postpo„sitis gradibus, per abrupta quærit ascen„sum -- *& in rad. in Dist. ex lib.* 4. *Epist.* 50. -- Scimus, quod ædificati parietes non prius „tignorum pondus accipiant, nisi a novi„tatis suæ humore siccentur, ne si ante „pondera quam solidentur, accipiant, cun„ctam simul ad terram fabricam deponat -- quibus concinit Augustinus *lib.* 1. *de Ser. Domini in Monte cap.* 1. -- Omnis præsumptio „est coercenda . . . Majora majoribus, mi„nora minoribus sunt exhibenda -- Cum ergo consilia magnum quid sint, & quid minus præcepta, nondum exercitati non sunt admittendi ad Religionem; hoc enim est præsumptuosum, & parietibus non exsiccatis pondus tignorum imponitur ad ruinam.

Hujusmodi objectio vera continet, sed perperam pro re nata adaptata. Indubium plane est in re qualibet gradus esse servandos, sed qui proprii sint illius lineæ. Gradualitas igitur alia est status ad statum, ut fabriliis ad militiam, alia est imperfecti ad perfectum in eodem statu, ut in Grammatica verborum, & nominum constructio ad locutionis compositionem. Prima gradualitas non est attendenda; haud enim necesse est, ut qui militiæ volt adscribi, prius in fabrili exerceatur. Gradualitas altera est omnino necessaria, unde nemo recte in arte aliqua proficiet, nisi prius a rudimentis omen auspicetur. Nusquam Grammaticus, aut Rethor eloquentes efformabit periodos, nisi prius nominum, verborumque noverit concordantias. Ad hunc posteriorem sensum inductæ loquuntur auctoritates; unde in aperto est, quod non est necesse, ut quis longa annorum serie in seculo vivat, sed saluberrimum est a Juventute ad claustra properare, ut ibi per determinatos perfectionis gradus ascendat ad montem Domini. Hæc plana sunt. Advertendum tamen est Gregorii auctoritates in jure relatas spectare non jam statum perfectionis, sed ad dignitates, & Prælationes, quas sane portare nequeunt parietes non exsiccati, idest, imperfecti. Qui enim culmen Prælationis vult ascendere, necesse est, quod laudabiliter portaverit subjectionis pondus, & ita sit in perfectione consummatus, ut alios perficere valeat. Ceterum ad vitæ sanctitatem potest junior pervenire, eodem Gregorio teste *Hom.* 19. *in Evang.* -- Ad vitam bonam alius „in pueritia, alius in adolescentia, alius in „juventute, alius in senectute, alius in de„crepita ætate perducitur --

Utile est ad claustra properare.

DICES. Ex laudato Gregorio *lib.* 6. *Moral. cap.* 18. in Lia intelligitur observantia mandatorum, in Rachele consiliorum executio; sed ut ait S. Doctor *ibid.* -- Post „Liæ amplexus ad Rachelem Jacob perve„nit; quia perfectus quisque ante activæ „vitæ ad fœcunditatem jungitur, & post „contemplativæ ad requiem copulatur -- Ejusdem labii est Damascenus *lib.* 2. *de fide Orthodoxa cap.* 30. -- Non est utile incaper„tum existentem, & improbatum incorru„ptione frui, ut non in superbiam incidat, „& in laqueum Diaboli --

Patrum sensa male pro re nostra usurpantur. In Rachele enim quies contemplationis intelligitur, in Lia exercitium laboriosum in acquirendis virtutibus. In quocunque statu ad quietem contemplationis nemo unus pervenire potest, nisi prius in bonorum operum adeptione insudaverit; ceterum si res bene perpendatur faciliùs in statu Religionis ad contemplationis fruitionem pervenitur, quam in seculo, quia opportuniora occurrunt media, & leges præsto sunt ad perfectionem deservientes, sicut ab opposito in seculo mundana alliciunt, & paulatim animum inclinant, ne ad superiora conscendat, quod advertit laudatus Gregorius *in principio Moralium*, idest, *in Epist. proœmiali ad Leandrum cap.* 1. -- Cum adhuc „me cogeret animus, præsenti mundo quasi „specie tenus deservire, cœperunt multa „contra me ex ejusdem mundi cura succre„scere, ut in eo jam non specie, sed, quod „est gravius, mente retineret -- S. Joannes Damascenus loquitur ad sensum in secunda objectione explicatum.

Ad quietem contemplationis per laborem pervenitur.

335 OBJIC. III. Sicut ordinata est linea veri, ita linea boni; sed imprudenter

in prima linea admittitur ad cognitionem rerum difficiliorum, qui prius in facilioribus non est exercitatus; ergo imprudenter ad perfectionis statum admittitur, qui prius in mandatis exercitatus non fuit. Secundò. Clericalis, & Monachalis status analogantur, sed majori gradu non inauguratur, qui minoribus non fuit insignitus; ergo a Monachatu repellendus est in præceptis non exercitatus. Tertiò. Militiæ æquiparatur Monasticus Ordo; sed militiæ non adscribitur, qui inexpers est; ergo. Quartò. Fortius est spirituale connubium, quam carnale; sed ad hoc nemo potest se obligare ante 14. annum; ergo neque ad spirituale Professionis connubium. Quintò. Israelitarum exitus ab Ægypto mysticè refert eorum exitum a seculo, qui ad claustra confugiunt; sed Israelitæ exiere secum aurea, & argentea Ægypti vasa deportantes; ergo expoliato seculo illi exire debent secum aurea, & argentea vasa deferentes, hoc est, fructum bonorum operum, videlicet exercitam mandatorum observantiam.

Paritates in eadem linea urgendæ sunt.

RESP. Jam adnotavimus argumentum non urgere, quoties a gradualitate ejusdem lineæ assumitur paritas ad gradualitatem lineæ disparatæ: ex quo namque in uno eodemque rerum processu a minoribus ad majora necessariò transeundum est, non inde fas est colligere idem verificandum in diversis lineis. Nunc deveniendo ad singula. In linea veri utique qui unam scientiam vult addiscere, a facilioribus auspicari debet; non est tamen necesse, quod exordium sumat ab exercitiis alterius artis; unde, ut quis Grammaticam discat, non debet prævie musicam didicisse; ita in linea boni Monachalem statum assumens debet quidem a primordialibus rudimentis incipere, sed opus non est, ut prius sit perfectus in seculo; quia status laicalis non conducit ad observantiam consiliorum, sed & mandatorum impedit adimpletionem. Nec secunda similitudo urget: etenim gradus Clericalis status sunt perfectivi in eadem linea, ea propter juste exigitur, ut qui Diaconatum vult assequi, Subdiaconatum antea assumat. Non est tamen necesse, ut antequam quis ad Clericatum accedat, sese in militia, vel agricultura exerceat; ita pari ratione non prius debet necessariò fieri bonus secularis. Ad tertium. Falsum est, quod terrenæ militiæ non adscribantur in militaribus inexpertes; verùm quidem est milites ad pugnam non deputari, nisi prius fuerint exercitati. Monachatus est militia fortiter pugnantium, sed insimul est schola, ubi spirituales milites exercentur: ad scholam addiscendæ, exercendæque perfectionis Tyrones admittuntur, valide hinc dimicaturi in castris Monasticis. Ad quartum. Ante annos 14. Juvenes, etsi nequeant ad connubium sese obligare, possunt tamen sponsalia celebrare; ita pariter ex Ecclesiæ statuto non acceptatur Junior ad Professionem ante annum decimumsextum, illis tamen liberum est sese obligare ad futuram Professionem. Ad ultimum. Laudabile utique est, ut qui ab Ægypto transmigrat, secum aurea, argenteaque vasa, idest, bona opera secum deferat; verùm tutius est non expectare hujuscemodi Ægypti expoliationem; siquidem periculosum est inter seculi illecebras commorari: hinc S. Hilarius super Matth. *Can.* 19. scribit — Grave onus „ innocentia subit, incrementis opum oc„ cupata. Rem enim seculi, famulatus Dei „ non sine seculi istius vitiis assequetur — Ambros. *lib.* 1. *de interpellat. Job cap.* 7. — „ Adolescentia sola est invalida viribus, in„ firma consiliis, vitio calens, fastidiosa „ monitoribus, illecebrosa deliciis — adeoque manens in seculo facile illaqueatur; ad portum Religionis advolans in tutiori loco ponitur, & faciliùs laqueos effugit per magisteria Religionis. Unde idem Ambros. *lib.* 1. *de Officiis cap.* 43. habet — Si ii, qui „ sunt ignari locorum, cum solertibus via„ rum iter adoriri gestiunt, quantò magis „ adolescentes cum senibus debent novum „ sibi iter vitæ aggredi, quo minus errare „ possint, aut a vero tramite virtutis defle„ ctere? Nihil enim pulchriùs, quam eos„ dem & magistros vitæ, & testes habere — *Vide etiam lib.* 2. *cap.* 20.

336 OBJIC. IV. Nativitas, & spiritualis educatio commensuratur educationi, & nativitati corporali juxta illud Psal. 130. v. 2. *Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea* — In educatione verò naturali quinque considerantur. I. Homo concipitur in utero. II. In eodem conceptus alitur. III. Emittitur in lucem. IV. Lacte nutritur a matre. V. Ad Patris mensam admittitur. Quinque pariter ex usu Ecclesiæ accidunt in spirituali nativitate. I. Per catechismum statutis diebus homo in Matris utero, nempe in Ecclesia concipitur. II. Usque ad Baptismi tempus velut in utero matris alitur. III. Sabbatho Sancto sacro regenerationis lavacro abluitur, & nascitur. IV. Nutritur lacte ad Pentecosten usque, quo tempore difficilia non injunguntur. V. Divino roborati spiritu in Pentecoste admittitur ad Patris mensam, idest, difficilia imponuntur, velut jejunia, nocturnæ vigiliæ, & hujusmodi, quibus compertum fit eum inordinate procedere, qui difficiliora prius imponit; cum autem Consiliorum observantia arduior sit, perperam agit, qui Juniores ad Monasticum statum in præceptorum observantia inexpertes assumit, quod ad hæresim spectat, ut quædam Glossa advertit.

Advertas similiter vellem figuratum commensurari figuræ; porro apud Matth. cap. 14. habemus Christum quinque hominum millia, quinque panibus, & duobus piscibus pavisse, deinde *cap. seq.* septem panibus, paucisque pisciculis saturasse quatuor millia hominum, in primis seculares, referuntur in secundis Religiosi; unde fit, ut, priusquam accedat quis ad Consiliorum observantiam, bene vivat inter seculares.

Quatuor insuper in sacris Evangeliis adinveniuntur, nempe præcepta, mandata, testimonia, exempla: in præceptis justitia, in mandatis charitas, fides in testimoniis, in exemplis consilia describuntur; ex quibus apparet procedendum esse ab exercitatione justitiæ ad consiliorum observantiam.

Argu-

Argumentum hocce ab Amoræis magni fit, verum nihil evincit. Eruditionem quidem præcontinet, sed abs re. Ex primo namque argumentum retorquere possumus; ab Ecclesia siquidem statim a spirituali nativitate ad Patris mensam baptizati admittuntur, ut in his videre est, qui in pervigilio Pentecostes regenerantur, atque illicò ad difficilia jejuniorum adstringuntur. Dein aliter sane sentiendum est de his, quæ ex necessitate fiunt, ac de illis, quæ ultro assumuntur. Ecclesia Neophytis ea proponit, quæ ineluctabiliter servanda sunt, nempe præcepta; liberum tamen unicuique est eligere consilia, quæ necessaria non habentur; ea propter nequaquam inverso ordine agere censet, si quis statim aggrediatur consilia, sed tanquam laudabile approbat.

Difficultas in duplici genere. Utque res clariùs elucescat, notandum, quod difficultas alia est ex sola operis magnitudine, alia ex quo quis animi motus refrænare debet; prima non injungitur imperfectis, altera verò maxime imperfectis convenit; quare pueri sub arcta custodia Pædagogi coercentur; status Monasticus est status cohibens a peccatis, & ad perfectionem inclinans; propterea mire deservire potest imperfectis, ut faciliùs a peccatis refrænentur: adde quod Ecclesiæ disciplina aliàs erga peccatores, istis graviora ab initio imponit, dein leviora pœnitentiæ opera; ex quo evincitur non esse a Religione arcendos Juniores, etsi nondum sint exercitati, prætextu pœnitentiæ. Nec aliqua hæretica perversio intervenit, si Neophytus statim ad claustra confugiat, nisi forte aliquod perversum dogma ex malitia immisceatur, ad quod alludit Glossa.

Ex secundo nihil infertur. Ut enim quidquam probaret, constaret oportet illa quatuor millia hominum, quos posterius pavit Dominus, eosdem fore, quos prius quinque panibus aluit, ut hinc colligeretur necessitas præmittendi exercitationem præceptorum in seculo, antequam ad consilia fiat ascensus.

Ex tertio similiter nihil probatur. illa namque quatuor non ita sunt ordinata, ut unum post aliud esse debeat in executione; aliàs charitas prior esset ad fidem, quod absurdum est. Nec in exemplis consilia tantummodo describuntur, sed & præcepta; sunt enim Christi exempla, quæ ad omnia sese extendunt.

337 OBJIC. V. Juxta naturæ leges, quod minimum in aliquo genere est, ad id quod in eodem genere est maximum, ordinatur; sed apud Christifideles mandatorum observantia minimum, consiliorum verò maximum est; ergo illa ad istam ordinatur. II. Ea quæ pertinent ad esse, priora sunt iis, quæ spectant ad bene esse; sed præcepta pertinent ad esse Christianæ vitæ, consilia ad bene esse; ergo &c. III. Illud est prius, a quo non convertitur consequentia essendi; sed a præceptis non convertitur consequentia: non enim sequitur: observat præcepta; ergo & consilia: illa igitur sunt istis priora. His consonat Sermo Divinus Matth. 5., ubi præponit præcepta consiliis; siquidem prius enunciatur, quod dictum est antiquis, deinde quod Christus superaddidit. Accedit auctoritas Hieronymi *in cap. 5. Matth.* -- Qui „ præcepta legis implere negligit, perfe„ ctiora implere non potest -- & S. Gregorius *Hom. 10. in Ezechielem* habet -- Et præ„ cepto bonum facere inchoantium est -- Ex quibus palam fit, necesse esse, quod homo, priusquam ad claustra properet, exerceatur in seculo.

Objectio æquivocatione laborat. Notandum itaque, quod præceptum dilectionis Dei, & proximi est finis omnium, quæ in vita Christiana occurrunt, ideoque dicitur: *Finis præcepti charitas*; unde quæcunque ad Christianam vitam pertinent, ad charitatem ordinantur velut ad finem. *Finis præceptorum charitas.* Porro ea inter, quæ ordinantur ad finem, quædam adinveniuntur, sine quibus finis consequi nullatenus potest, alia verò licet ad eundem consequendum non sint necessaria, ut faciliùs obtineatur, apte deserviunt; præcepta itaque primi generis sunt, consilia secundi. Hac præsuppositâ doctrinâ non urgent objecta: non primum, siquidem imperfecta mandatorum observantia minimum est in vita Christiana, perfecta eorundem adimpletio est maximum, & ad hanc assequendam, conservandamque ordinantur consilia. Non secundum. Inchoata namque charitas dat esse spiritualis vitæ, charitas autem perfecta finis est vitæ spiritualis. Consilia verò, quæ dant bene esse, ordinantur ad conservationem eorum, quæ dant esse. Nec tertium, quia etsi possit dari præceptorum observantia sine consiliis, & in hoc sensu non sit convertentia consequentiæ, ad pleniùs tamen custodienda præcepta conducunt consilia; unde volens ea perfectè servare, statim adire potest consilia, & secundùm hanc intelligentiam datur convertentia consequentiæ. Nec Scriptura prædictis adversatur; etenim secundùm Augustinum ibi Dominus non superaddidit consilia, sed præcepta: verum etsi de consiliis ibidem sermo recurrat, Christus per consiliorum additionem explicare intendit perfectionem legis gratiæ supra veterem legem, non jam ordinem necessariò servandum præcepta inter, & consilia. S. Hieronymus loquitur de minoribus, majoribusque præceptis, quæ perfectiora nuncupat, proindeque abs re adversum nos urgetur. Nec demum Gregorii axioma Adversantibus fert suppetias; quia incipientes sive in seculo, sive in Religione sunt in ordine instruendorum per alterius magisterium, adeoque ad agendum moventur ex jussione, seu alterius præcepto. Ex his compertum fit non esse necessarium, quod præmittatur exercitatio in mandatis in seculo, ut quis Religiosum statum assumat.

338 OBJIC. VI. Si consilia non ordinantur ad præcepta, horum observantia ad illa præmittenda est; sed consilia nequaquam ordinantur ad præcepta; nam præcepta pertinent ad communem justitiam, consilia verò ad statum perfectionis; finis autem est perfectior his, quæ sunt ad finem; ergo consilia ad præcepta non ordinantur. Finis similiter in practicis se habet ut prima principia

in speculabilibus; positis autem primis principiis ponuntur conclusiones, non jam ex opposito; ergo posito fine in practicis exponi debent, quæ sunt ad finem, sed positâ præceptorum observantiâ non ponitur observantia consiliorum, ut videre est in secularibus, qui Christianam vitam peragunt; ergo consilia non ordinantur ad præcepta.

RESP. Hocce argumentum eodem æquivocationis vitio laborat, ac præcedens. Itaque essentialis perfectio vitæ spiritualis sita est in mandatis, perfectio verò, ut ajunt, instrumentalis in consiliis; consilia quippe sunt adjutorium quoddam ad præcepta custodienda, unde ordinantur ad ea servanda velut aptiora quædam, atque meliora instrumenta, eaque propter quovis tempore eligi valent ab eo, qui tutius vult servare præcepta. Hinc patet solutio ad aliam probationem, quæ agit de mediis, sine quibus finis consequi non valet, secus de mediis facilioribus, atque expeditioribus.

Per consilia tutius servantur præcepta.

339 OBJIC. VII. Diù, multumque deliberandum est, ut quis Monasticum Institutum amplectatur; sed hoc ideo prærequiritur, quia exercitatio præceptorum præmittenda est in seculo; ergo. Major propositio pluribus comprobatur, & quidem I. In arduis ad totam vitam spectantibus multa requiruntur consilia; hujusmodi autem est electio Religiosi status. II. 1. Joann. 4. legitur: *Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus, si ex Deo sint*; porro ad hanc discussionem plurima consilia requiruntur. III. Scriptum quoque est 2. ad Corinth. 11. *Ipse Satanas transfigurat se in Angelum lucis*; ne ergo incauti decipiantur, ad ingressum Religionis diligens consilium præmittere æquum est. IV. Quidam ex Monachis a proposito recedunt, atque miserrime in Apostasiam corruunt; sed si longa, pluriumque consultatio præcessisset, hoc non contingeret, siquidem dignosceretur hocce opus ex Deo esse, quod sane dissolvi non potest, ut dicitur Act. 5. v. 38., & seq. Magno denuum examine discutienda sunt, quæ in malum verti possunt; hujusmodi conditionis est Monachatus, ut videre est in his, qui in præceps ruunt; ergo.

Laudem cantemus Domino, quotquot Religiosam disciplinam profitemur; quoniam optimam partem elegimus, cui quam maxime invidet perfectionis inimicus, unde hastâ, & gladio armatus in sacra Monachorum castra irruit. Summa hujus speciosæ prudentiæ, quam Heretici necessariam decantant, eo tendit, ut Juvenes retrahat a Religionis ingressu. Multa consilia prærequirunt, ut domesticorum, seculique illecebris implicentur, atque a proposito recedant. Ceterum alia est Christi doctrina. Vocat ipse ad sui sequelam Apostolos, & hi sine mora, relictis retibus, secuti sunt eum; Luc. 9. ad perfectionis statum duos juvenes invitat, quos domum redire prohibuit; sive ad supremæ Patri persolvenda, sive ad ea, quæ domi erant, renunianda, indicens absque mora sui sequelam, non eâ quidem ratione, ut vel parentum amorem, vel æquitatis jura condemnet, sed ut compertum habeamus, in his quæ ad salutem spectant, non esse immorandum, ut Chrysostomus *in cap. 8. Matth.* apte declarat. Si ergo Apostoli ad vocem Domini invitantis, illi statim adhæserunt, si hoc idem Dominus docuit, cur non idem præstare debet, qui ad percurrendam perfectionis viam, divino afflante Numine, vocatur? Siquidem ut ait Apostolus ad Rom. 15. v. 4. *Quæcunque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt*; quod declarat idem Apostolus ad Heb. 12. v. 5. *Obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini*: si igitur ipsemet Christus suasor est, ut statim ejus vocem audiamus, cur immorandum est? cur, loquente interiùs divino spiritu, fallacia hominum exquirenda sunt consilia? Vocanti igitur Deo ad Religionem statim obtemperandum est. Et meritò sane; quatuor siquidem sunt, ob quæ Adversariis videtur multa prærequiri consilia ad susceptionem Religiosi status; primum est ipse Religionis ingressus secundùm se spectatus: verùm quoad hoc nulla consultatio necessaria: in aperto namque est Religiosum statum bonum esse, aliàs tantùm in dubiis alicujus momenti admittenda sunt consilia; secundùm ipsa vocatio, videlicet, an ea Deo sit; hoc porro facile dignosci valet, si vocatus seriò perpendat, quo momento ducatur ad habitum suscipiendum; ejus quidem voluntatem sedulò investigare debent, qui ipsum ad habitum admittere debent; non est tamen necesse, ut multiplicentur consilia: assignatur namque probationis annus ad experimentum; tertium est virium corporalium proportio cum oneribus Monasticis; sed in hoc nulla occurrit difficultas; quia Christi jugum viribus gratiæ portatur, hisque inniti debent, qui ad Religionem convolant: quod si in aliquo peculiari casu infirma valetudo habeatur, vel aliquod extrinsecum adsit impedimentum, puta, obligatio servitutis, vel alieni æris gravamen, tunc consultatio instituenda est, & quidem cum viris prudentiâ præditis; sed facilis est discussio, dummodo a domesticis, aut ab hujus seculi prudentibus hac super re non præstoletur judicium; quartum est qualitas Instituti suscipiendi. In hoc aliqualis consultatio adhibenda est, sed facilis est resolutio, si unusquisque vocationem suam perpendat.

Christi doctrina Hereticorum refellit deliramenta.

Hinc ad objecta respondendo, ad primum dicimus in dubiis maxime arduis multa prærequiri consilia, secus ubi veritas in aperto est, ut in casu: ad secundum, probationem spiritus investigandam, ubi agitur circa incerta, non verò ubi omnia certa sunt; quod si vel ex parte vocationis, vel ex parte qualitatis Ordinis suscipiendi aliqua admisceatur incertitudo, apud prudentes viros non est opus magnæ, & diuturnæ consultationis; ad tertium concedimus quandoque Satanam in Angelum lucis transfiguratum quosdam fallere incautos, sed dum corporeos sensus decipit, mentem a recta intentione Deo famulandi non immutat. Nullum itidem adest periculum si allucinatus homo in electionem Monasticæ professionis consentiat;

tiat; quia semitam justitiæ eligit, in qua per media proportionata, atque Seniorum magisterio potest fraudem detegere, & serio, ac veraciter sese divino mancipare obsequio. Utitur non rarò Deus Dæmonis fraudibus ad homines perficiendos; ad quartum. Perperam dicitur aliquid non fore opus Dei, quia humanæ infirmitatis causâ dissolvitur. Fuit dubio-procul a Deo electio Judæ ad Apostolatum, & tamen ab eo defecit impius. Fuit a Deo Baptisma Simoni Mago collatum, sed malitiâ suâ prævaricatus est. A Deo fuit fides Himenæi, & Phileti, ab ea tamen sese elongaverunt. Centena afferri possent exempla, quæ facile occurrunt sive in sacris, sive in Ecclesiasticis Historiis. Ceterum axioma hujusmodi, ut ab adversariis intellectum, hæresim sapit Beguardorum, qui contendebant charitatem semel habitam nequaquam amitti posse; continet itidem Manichæorum errorem, qui dogmatizabant in eo mali radicem esse non posse, in quo aliquod Dei donum adinvenitur. Immutabile quidem est Dei consilium, sed eo vult Deus omnia mutari posse, ne libertatis jura violare videatur; ad quintum perpendendum est, num infelix rerum exitus ea ipsa re habeatur, & tunc prorsus deserenda, aut saltem magnâ opus est consultatione, ut præcaveantur pericula; vel habetur ea pravitate Personæ, & tunc ab eo qui rem aliquam aggreditur, studium omne adhibendum est, ut causæ amoveantur, ob quas a bono proposito potest recedere. Et sane ex quo quidam a fide erraverunt, non inde fidem suscipere non debent infideles, neque ex quo charitatem aliqui amiserunt, non inde peccatores compuirescere debent in peccatis; ex quo ergo aliqui ex Monachis desperaverunt, & in Apostasiam prolapsi sunt, non inde alii ab ingressu Religionis abstinere debent. Qui a proposito deficiunt, Dei vindictam pertimescant; scriptum namque est Eccli. 26. v. 27. *Qui transgreditur a justitia ad peccatum, Deus paravit eum ad romphaam*; & ad Hebr. 10. v. 29. docemur: *Deteriora mereri supplicia, qui . . . . spiritui gratiæ contumeliam fecerit*. Manifestum ergo remanet junioribus licitum esse habitum Monasticum suscipere. Hinc B. Chrisost. *Hom. de Anna, & Samuele* habet -- An non absurdum est nos domum veterem ruinam minantem fulcire, pecunias
„ impendentes, fabros accersentes, denique
„ nihil non facientes: domum autem Dei
„ (nam Dei domus esse debet adolescentis
„ anima) ne vulgari quidem dignari cura? --
Dixerat namque prius -- Si mater fueris, ad
„ hujus, *idest Anna*, exemplum consecra
„ filium tuum Deo, & in templum adducito; quin ipsum potius templum Deo
„ regale para -- Ex qua auctoritate de errore redarguitur Wiclefus *cap. 5. Dialogi*, & 25. *de Fratribus* -- Quorum est nulla major blasphemia, quàm juvenem indiscretum a
„ suis parentibus spoliare, & ipsi regulam
„ ad sui interitum limitare, qui nesciunt si
„ complexioni, & charismati ejus Deus tribuit, vel si tali juveni convenit spiritualis
„ observantia, ad quam adstringunt eum cum
„ viris fidelibus deservire -- Si enim matri laudabile est puerum sacrare Deo, cur non erit laudabile, si alii ad Monasticam disciplinam adolescentes invitent. Scriptum est Exodi 26. v. 3., ut cortina cortinæ jungatur, idest, unus homo alterum perducat ad cultum Dei. Danielis item 12. dicitur v. 3. *Qui ad justitiam erudiunt plurimos, quasi stella in perpetuas (fulgebunt) æternitates* -- Jacobi ultimo v. 20. *Qui converti fecerit peccatorem ab errore via sua salvabit animam ejus a morte, & operit multitudinem peccatorum*. Cavendum tamen est, ne violenter, mendaciis, aut Simoniacis pactionibus quis adolescentes trahat ad Monasticam disciplinam, hoc enim injustum est, & damnabile, licitum tamen est munusculis allicere, quia & Deus beneficiis homines ad sui obsequium trahit, & Ecclesia quasdam distributiones elargitur, quibus plerique trahuntur ad Dei cultum: licitum est etiam amovere impedimenta ab ingressu Religionis, v. g. solvendo debita, liberando a servitute; licitum est pauperes nutrire, indoctos instruere, ut apti, & idonei fiant ad Religionem. Cavendum itidem est, ne hi, qui alios ad Religionem invitant, eos hinc pravo exemplo corrumpant: his dictum est Matth. 23. v. 15. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, quia circuitis mare, & aridam, ut faciatis unum Proselytum, & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo, quam vos*. Ceterum qui ab ingressu Religionis homines removent, similes sunt Pharaoni, qui dicebat Exod. 5. v. 4. *Quare Moyses, & Aaron sollicitatis populum ab operibus suis?* ubi Origenes *Hom. 3. in cap. 4. Exodi* -- Si verò dicam, volo ire viam trium dierum, & ser-
„ vire Domino, perverti populum dicit per
„ Moysen, & Aaron. Hoc quidem dice-
„ bant antiquis, sed & hodie si Moyses,
„ & Aaron, idest propheticus, & Sacerdo-
„ talis sermo animam sollicitet ad servitium
„ Dei, invitetque eam exire de seculo, re-
„ nunciare omnibus, quæ possidet, operam
„ dare divinæ legi, & sequi verbum Dei,
„ continuò audies dici ab his, qui Pharaoni
„ unanimes, & amici sunt: videte, quo-
„ modo seducuntur homines, & pervertun-
„ tur, quales adolescentes ne laborent, ne
„ militent, ne agant aliquid, quod eis pro-
„ sit, relictis rebus necessariis, & utilibus,
„ ineptias sectantur, & otium. Quid est
„ servire Deo? Laborare nolunt, & inertiæ
„ otii occasiones requirunt. Hæc erant
„ tunc verba Pharaonis, & hæc & nunc
„ amici ejus, & familiares loquuntur --
Plura hac de re habet Angelicus 2. 2. *quæst. ultima*, & *Opusc. 17*.

CON-

CONTROVERSIA XIV.

AN TONSURÆ, HABITUSQUE MONASTICI USUS SIT SUPERSTITIOSUS.

HÆretici, Monastici status osores, adversus Tonsuram, atque Monachorum vestes oblatrant, hinc utrumque ut superstitiosum sannia, & dicteriis traducunt. Wiclefus *lib. de Ecclesia, & membris cap.* 15. Religiosas vestes tanquam hypocritarum indumenia persequitur -- Quid, rogo, facit habitus cor-
„ poralis, claustrum sensibile, vel quæcun-
„ que alia traditio a fratribus adinventa?
„ Revera nihil facit ad sanctitatem eorum,
„ sed hypocrisis eorum manifestum indicium.
„ Cum enim tam virtuose, & tam ædifica-
„ torie possunt vivere sine tali signo sensi-
„ bili, ipsum facit nihil -- Wolfangus
Muscolus *in locis communibus cap. de Votis* sensa Wiclefi adoptat -- Respondeant Mo-
„ nachi, quo loco cucullos suos habeant,
„ & quomodo ab Hypocrisi, & superstitione
„ tueantur, quod singulari & colore, &
„ forma a consueto sese, ac populari amictu
„ disjunxerunt -- Sunt, qui prætextant nescio
„ humilitatis, & innocentiæ judicia -- Magdeburgenses *Cent. 4. cap.* 6. ad dictum Dionysii Areopagitæ de habitu, & tonsura Monachi habent -- Hæc superstitiosa sunt, non
„ consentanea sacris litteris, nec observatio-
„ ni purioris Ecclesiæ -- Lutherus sæpenumero tonsuram Clericorum, & Monachorum irridet. Calvinus *lib. 4. Instit. cap.* 19. §. 19. eadem super re scribit -- Radunt eos
„ in vertice, ut corona regale decus signi-
„ ficet: assignant & alias rationes. Summi-
„ tas capitis denudatur, ut mens ad Do-
„ minum libera demonstretur. Omnia in
„ figuris scilicet, quia velum templi non-
„ dum scissum est. Quousque nos talibus
„ focis, & præstigiis ludent? Cur non ma-
„ gis sanctitatem vere exhibent, quam fal-
„ sis, mendacibusque signis ipsius speciem
„ simulant? Wiclefitæ in libello, quem scripserant ad Parlamentum Regis Angliæ, Richardi Secundi, a magistro suo non discrepant -- Dolorosum interludium est homini-
„ bus sapientibus videre Episcopos ludere
„ cum Spiritu Sancto in collatione suorum
„ Ordinum, qui ipsi dant coronas in chara-
„ cteribus loco alborum Corvorum; & hæc
„ est littera Antichristi introducta in San-
„ ctam Ecclesiam ad coronandam otiosita-
„ tem --

Ceterum dicendum est habitum, & tonsuram Monachorum nullam continere superstitionem.

340 PROB. I. Quod congruit usui laudabiliter a Scripturis commendato, omni caret superstitionis vitio; sed habitus, Monachorumque tonsura hujusmodi sunt: etenim Matth. 3. v. 4. describitur Joannes Baptista speciali pœnitentiæ veste indutus: *Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis Camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos*. Ad Heb. 11. v. 37. *Circumierunt in*

Tonsura, & habitus Monachorum commendatur a Scripturis.

A *melotis, in pellibus Caprinis, egentes &c.* Act. 18. v. 18. *Paulus verò cum adhuc sustinuisset dies multos, fratribus valefaciens, navigavit in Syriam (& cum eo Priscilla, & Aquila) qui sibi totonderat in Cenchris caput: habebat enim votum*. Porro indubium est nec Præcursorem, nec Paulum, nec eos, de quibus idem Apostolus ad Hebræos, superstitiosos ritus adoptasse; ergo.

Compertum quidem habeo Calvinum factum Pauli detorquere ad Judaicum ritum, qui tunc temporis permittebatur, nunc verò execrabilis est. Verùm enim verò nullius est momenti arbitraria Calvini intelligentia; fundatur namque in falsa suppositione, ni-
B mirum eum ritum esse plane judaicum, quia in veteri lege erat in usu. Hocce prorsus falsitatis redarguitur; aliàs judaicus censendus fuisset Paulus Templum ingrediens, jejunans, orans, legens scripturas: hæc quippe a lege præscribebantur, atque a Judæis observabantur, & impræsentiarum judaizaret Ecclesia talia peragens. Non igitur ad judaicos ritus deflectere dici valet, qui ea assumit, quæ aliàs in veteri lege erant præscripta, sed qui illa exequitur ut a lege præscripta. Quis unquam inficias ibit illo mortificationis genere potuisse Paulum se contemptibilem reddere gentibus, ut Christo
C placeret, aut signum illud usurpare voluisse, ut ostenderet se divino cultui fore mancipatum? Si ipse docuit non decere virum comam nutrire, quia est imago, & gloria Dei, cur ut hanc vanitatem suo evelleret exemplo, seipsum tondere non potuit? Verùm quid plura? Comarum tonsio haud erat Nazaræorum insigne; etenim solummodo sese tondebant, cum Nazareatum absolvebant. Propugnat Monachorum tonsuram S. Epiphanius *Hæresi* 80., quia Nazaræorum signum erat longa cæsaries, ait -- Decebat
„ enim Nazaræos hoc solùm propter figu-
„ ram. Figurâ enim ducebantur veteres
D „ ejus, quod futurum esset, habentes co-
„ mam in capite propter orationem, donec
„ veniret oratio mundi, & perfecta est. Ca-
„ put enim apparuit Christus Unigenitus
„ filius Dei, & cognitus est mundo, qui
„ semper est, & non cognoscitur ab omni
„ humana Natura, sed solùm a quibusdam,
„ qui in ipsum crediderunt: quo cum co-
„ gnoverimus caput, non dedecore afficia-
„ mus caput -- S. August. *lib. de Opere Monachorum cap.* 31. reprehendens quosdam, qui dedignabaotur tonsum caput deferre defendentes se exemplo Samuelis, & aliorum Nazaræorum, qui cæsariem longam defere-
E bant, ait -- Nec cogitant, quid intersit in-
„ ter illud propheticum velamentum, &
„ hanc Evangelii revelationem, de qua di-
„ cit Apostolus, cum transieris ad Christum,
„ auferetur velamen. Quod enim significa-
„ bat velamentum interpositum inter faciem
„ Moysi, & aspectum populi Israel, hoc
„ significabat illis temporibus etiam coma
„ Sanctorum; nam idem Apostolus etiam
„ comam pro velamento esse dicit, cujus
„ auctoritate isti urgentur. Apertè quippe
„ ait: vir quidam si comatus sit, ignomi-
„ nia est illi -- Hinc habes aberrare Calvi-
num

Capitis tonsura ad humilitatem.

num ſubdentem -- Paulus ut infirmos Chri„ſto adduceret, ſaltem ne eos offenderet, „ voto ſe ejuſmodi obligavit, quod ſciebat „ coram Deo nullius eſſe momenti -- Quomodo ſciebat nullius eſſe momenti, ſi tam præclarum myſterium noverat continere ?

341 PROB. II. Ille uſus non eſt ſuperſtitioſus, qui propter optimos fines inſtitutus eſt, atqui uſus habitus, & tonſuræ Monsehalis eſt hujuſmodi; ergo caret omni ſuperſtitione; oſtenditur aſſumptum de uſu touſoræ, qoam reprehendunt tum in Clericis, tum in Monachis Heterodoxi. Primum myſterium, & finis innuitur in præcitatis auctoritatibus, Epiphanii, & Auguſtini videlicet ad exprimendum revelata eſſe myſteria Redemptionis, quæ ſub velamine tegebantur in veteri Teſtamento; cumque D. Auguſt., & D. Epiphanius ſint Patres, qui primis Eccleſiæ Seculis floruere, falsò aſſerit Calvinus rationes fuiſſe adinventas a poſterioribus corruptis temporibus. Finis ſecundus eſt ad imitandam Chriſti humilitatem, & ignominiam, quod motivum etiam innuit Auguſtinus ibidem, ob quod etiam Sanctus Petrus tonſuram deferebat, ut infra videbimus. Tertius finis eſt expreſſio coronæ ſpineæ, quam Chriſtus portavit in ludibrium, cui alluſit. S. Hieron. ſtatim citandus dicens -- „ Nndam crucem, ut nudus diſcat ſeqni -- Et revera ſi univerſi fideles, qui communem Chriſti ſequelam profitentur, ſigno communi crucis ornantur, Clerici, & Monachi, qui ſpecialem Chriſti ſequelam, ejuſque imitationem paſſionis amplectuntur, ſingulari aliquo titulo inſigniri debuerunt. Quartus eſt ad exprimendum eo ſigno exteriori, quo obtruncantur capilli, qui ſuperfluæ ſunt corporis partes, debere Monachos, & Clericos obtruncare Seculi vitia in corde, vanas, & inanes cogitationes mentis, ut aperta, & libera maneat ad contemplationem Divinorum. Sicut vertex capitis abſciſſis capillis remanet planus, & apertus. S. Iſidorus *lib. 2. cap. 4. de Officiis divinis* ſic habet -- Eſt autem in Clericis tonſura ſignum „ quoddam, quod in corpore figuratur, ſed „ in animo agitur. Scilicet ut hoc ſigno in „ Religione vitia reſecentur, & criminibus „ carnis noſtræ, quaſi crinibus exuamur, at„que inde innovatis ſenſibus, ut comis „ rudibus eniteſcamus, expoliantes nos juxta „ Apoſtolum veterem hominem cum actibus „ ſuis, & induentes novum . . . quam re„novationem in mente oportet fieri, ſed in „ capite demonſtrari, ubi mens noſcitur in„habitare -- Rabanus *lib. 1. de Inſtitut. Clericorum cap.* 3. idem refert; audiatur eadem de re S. Dionyſius Areopagita *lib. 6. Eccleſiaſtica Hierarchia* -- Ubi iſte illa omnia intente „ promiſerit, conſignans eum crucis ſigno „ Sacerdos tondet, trinas divinæ beatitudi„nis perſonas inclamans &c. Porro tonſura „ crinium vitam mundiſſimam indicat, & „ nullà figurà fucatam, & quæ nullis fictis „ coloribus inductis animæ deformitatem „ exornet -- Finis alter eſt deſignatio peculiaris ſervitutis in Dei obſequium. Hoc myſterium declarat laudatus Hieronymus *Epiſt. 2. ad Nepotianum* -- Igitur Clericus, qui Chriſti „ ſervit Eccleſiæ, interpretetur primò vocabulum ſuum, & nominis definitione pro„lata nitatur eſſe, quod dicitur. Si enim „ κλῆρος græce, ſors latine appellatur, pro„pterea vocantur Clerici, vel quia de „ ſorte ſunt Domini, vel quia ipſe Domi„nus ſors, ideſt, pars Clericorum eſt. „ Qui autem vel ipſe pars Domini eſt, vel „ Dominum partem habet, talem ſe exhi„bere debet, ut ipſe poſſideat Dominum, „ & poſſideatur a Domino. Qui Dominum „ poſſidet, & cum Propheta dicit: pars mea „ Dominus, nihil extra Dominum habere „ poteſt; quod ſi quippiam aliud habuerit „ præter Dominum, pars ejus non erit Do„minus -- Evincitur itidem ex *Can. Duo ſunt genera 12. quæſt.* 1. ex eodem S. Doctore tonſuram ſignificare Clericos, & Monachos eſſe Chriſti Reges -- Hi namque „ ſunt Reges, ideſt, ſe & alios in virtuti„bus regentes, & ita in Deo Regnum ha„bent. Et hoc deſignat corona in capite. „ Hanc coronam habent ab inſtitutione Ro„manæ Eccleſiæ in ſignum Regni, quod in „ Chriſto expectatur. Raſio verò capitis eſt „ temporalium omnium depoſitio -- Idem Hieronymus *in Epiſt. 48. ad Sabinianum* aſſerit Sanctimonialium tonſuram ad oſtendendum Mundi contemptum ordinari -- Moris „ eſt in Ægypti, & Syriæ Monaſteriis, ut „ tam virgo, quam vidua, quæ ſe Deo vo„verint, & ſeculo renunciantes, omnes de„licias ſeculi conculcarint, crinem Mona„ſteriorum matribus offerant deſecandam, „ non intecto poſtea contra Apoſtoli volun„tatem inceſſuræ capite, ſed ligato pariter „ ac velato -- Rupertus *de divinis Officiis lib. 2. cap. 25.* alias refert ſignificationes -- „ Sic ſubornati caput intactum præferimus, „ & raſuram, quam coronam nominamus, „ nullo ornamento cooregimus. Non eſt „ enim plenum gaudium noſtrum, quoniam „ non in re præſentium, ſed in ſpe gaude„mus futurorum. Idcirco autem raſi ſu„mus, quia ſumus filii Core, ideſt, calvi, „ ſcilicet Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui in „ Calvariæ loco crucifixus eſt, dictumque „ eſt, videlicet, Eliſeo a pueris cum illu„ſione, Aſcende Calve: raſis ergo capiti„bus antiquam Nazaræorum legem mutavi„mus. Olim namque Nazaræi capillos nu„triebant, nos e contra capillos decidimus. „ Hoc humilitas inſigne vocamus coronam, „ ideſt, victoriam: quia fidelis illa Domini „ declaratio, cujus hæc raſura ſignum eſt, „ procul dubio victoria eſt, triumphus eſt, „ honor eſt, & gloria noſtra --

Significatio tonſuræ in modum coronæ.

Non ſolùm autem myſticas habet ſignificationes Monachalis tonſura, ſed qualitas etiam veſtimentorum. Etenim ſi loquamur de uſu veſtium, quæ humilitatem præſeferant, jam plane fit, id ordinatum ad agendam pœnitentiam, mundique contemptum. Compertum namque habemus ex Scripturis aſperas veſtes, ſaccoſque pœnitentiæ cauſâ aſſumi. 3. Reg. 21. v. 27. *Itaque cum audiſſet Achab ſermones iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, jejunavitque, & dormivit in ſacco, & ambulavit demiſſo capite*. Jonæ 3. v. 5. *Crediderunt viri*

Nini-

Ninivite in Deum, & prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt saccis a majore usque ad minorem. Ceterum vestis mutatio novam vitæ institutionem apte significat, ut declarat Areopagita capite superiùs laudato -- Vestis „ positio, alteriusque assumptio, migrationem „ illam a media vita, sacra licet, ad „ perfectiorem significat -- ea propter sicut Monachi exuunt interiùs veterem hominem cum actibus suis, atque novum induunt, ita exteriori signo motum novitatem indicant. Idem explicat Cassianus *lib. 1. de Institutis Cœnobiorum cap. 4.* -- Sunt præterea „ quædam in ipso Ægyptiorum Monachorum „ habitu, non tantum ad curam corporis, „ quantum ad morum formulam congruen„ tia, quo simplicitatis, & innocentiæ ob„ servantia etiam in ipsa vestitus qualitate „ teneatur: Cucullis namque perparvis, us„ que ad cervicem, humerorumque demissis „ confinia, quibus tantum capita conte„ gant, indesinenter diebus utuntur, ac no„ ctibus, scilicet, ut innocentiam, & sim„ plicitatem parvulorum jugiter custodire „ etiam imitatione ipsius velaminis commo„ neantur &c. -- *& cap. 5.* -- Collobiis quo„ que lineis induti, quæ vix ad cubitorum „ ima pertingunt, nudas de reliquo circum„ ferunt manus, ut amputatos habere eos „ actus, & opera mundi hujus suggerat „ abscissio manicarum, & ab omni conver„ satione terrena mortificatos eos velami„ nis linei doceat indumentum -- Accedit S. Hieronymus *Epist. 4. ad Rusticum* -- Sor„ didæ vestes, candidæ mentis indicia sint; „ vilis tunica contemptum seculi probet: ita „ duntaxat, ne animus tumeat, ne habi„ tus, sermoque dissentiant -- Et jure quidem merito vestibus discriminantur Monachi a Laicis, ut sicut discreta est eorum vita, ita & ratio vestimenti distincta habeatur; immo cum inter Monachos sit diversitas Professionis, apte diversum distinctionis signum fuit institutum, ut inde Christiana Religio referat Reginam illam, quæ astitit a dextris Dei circumdata varietate.

Humilitas vestium purioris Ecclesiæ ritibus conformis.

342 PROB. III. Juxta Novatorum effatum ritus puriori Ecclesiæ conformes omni carent superstitionis labe; sed usus tonsuræ, habitusque Monastici, sicut & Clericalis puriori Ecclesiæ conformatur; ergo caret superstitione. Ostenditur minor propositio quoad habitus. Indubium plane est Christum, qui mundi contemptum nos docere voluit, verbo, & exemplo vestimentorum luxum execrasse, eorumque modestiam; simplicitatemque commendasse, sive cum de vestimentis nos sollicitos noluit, sive cum tanquam præclaræ virtutis exemplum Joannem Baptistam proposuit non jam mollibus vestitum, sed pelliceâ tunicâ indutum: quid mirum igitur, si ejus Apostoli, qui Clericalis, & Monastici Ordinis primitiæ fuerunt, genus aliquod vilis, humilisque vestimenti, & quidem ab aliis discreti assumpserint? Hoc novit Calvinus, qui in eos animadvertit, qui aureis indutos vestibus pingunt Apostolos, cum eos miserit Dominum evangelizare lanoso, atque inculto habitu amictos: perperam tamen traducit Pictores Hæreticus; deaurato namque caornant palodamento Apostolos, cum eos triumphantes in cœlis, non jam cum viatores in terris repræsentant. Magistri doctrinam conversis ad fidem tradiderunt Apostoli, ut exterius etiam ab Ethnicorum discernerentur superbiâ. Alia inter momenta habemus illud Pauli 1. ad Timoth. 2. v. 9. *Similiter & mulieres in habitu ornato, cum verecundia, & sobrietate ornantes se*; & ad Titum 2. v. 3. *Anus similiter in habitu sancto &c.*, & 1. Petri 3. v. 3. *Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus*. Eandem vestium humilitatem passim Christiana commendabant Apostolorum Discipuli, ut videre est in Epistolis Sanctorum Ignatii, Polycarpi, & Justini, ita quod vestimentorum modestiâ discriminabantur Christiani ab Ethnicis. Si ergo laudabiliter ministri Christi, nempe Apostoli, eorumque Discipuli vilibus induebantur, cur criminandi sunt Monachi, si ad ipsorum exemplum pretiosa contemnunt, atque humilibus utuntur? Cur ritus puriori Ecclesiæ conformis reprehenditur? Cur commendatam a Patribus vestium humilitatem nobis non licet impræsentiarum adoptare?

Patres multa habent de Monachorum vestibus.

Videamus igitur quæ fuerint pro re nata primorum Patrum sensa. Pontius Diaconus *in Vita S. Cypriani* habet -- Finge enim „ nunc illum martyrii dignatione transla„ tum. Quis emolumentum gratiæ per fidem „ proficientis ostenderet? Quis Virgines ad „ congruentem pudicitiæ disciplinam, & ha„ bitum sanctimoniâ dignum, velut fræ„ nis quibusdam lectionis Dominicæ coerce„ ret? -- S. Ambrosius *lib. 3. de Virginibus* -- „ Tempus est, soror sancta, ea quæ mecum „ conferre soles, beatæ memoriæ Liberii „ præcepta revolvere, ut quo vir sanctior, „ eo sermo accedat gratior. Namque is cum „ in Salvatoris Natali, ad Apostolum Pe„ trum, virginitatis professionem, vestis „ quoque mutatione, signares &c. -- S. Hieronymus sæpenumero *de Monachorum vestibus* sermonem habet. *Epist. 15. ad Marcellam de laudibus Asellæ* scribit -- Cum pri„ mum Asella hoc propositum arripuit, au„ rum colli sui, quod quidem Murænulam „ vulgus vocat, absque parentibus vendidit, „ & tunicam fusciorem, quam a matre im„ petrare non poterat, induta, pio nego„ tiationis auspicio, se repente Domino con„ secravit; ut intelligeret universa cogna„ tio, non posse aliud ei extorqueri, quæ „ jam seculum damnasset in vestibus. *Epist. 27. ad Eustochium de obitu Paulæ* -- Unius „ omnium habitus, *loquitur de Virginibus*, „ *quæ in Monasterio a Paula ædificato mora*„ *bantur*; linteamine ad tergendas solùm „ manus utebantur -- *& Epist. 4. ad Rusticum* -- „ Vidi ego quosdam, qui postquam renun„ tiavere seculo, vestimentis duntaxat, & „ vocis professione, non rebus, nihil de „ pristina conversatione mutarunt -- Concilium Carthaginense IV. nostram comprobat positionem, & primò *Can. 11.* Sanctimonia„ lis virgo, cum ad consecrationem sui Epi„ scopo offertur, in talibus vestibus appli„ cetur, qualibus semper usura est, profes„ sioni,

„ sioni, & sanctimoniæ aptis -- *& Can.* 114. -- Si quæ viduæ quantumlibet adhuc in minoribus annis positæ, & matura ætate a viro relictæ, se devoverunt Domino, & veste laicali abjecta, sub testimonio Episcopi, & Ecclesiæ religioso habitu apparuerint, secundùm Apostolum damnationem habebunt -- Accedit S. Gregorius *lib.* 2. *Dialogi cap.* 1. -- „ Sanctus Benedictus conversionis habitum a Romano Monacho accepit -- *& lib.* 1. *Epist. ad Venantium*, qui Monasticum habitum dimiserat, scribit -- „ In quo habitu fueris, recolis, & supernæ districtionis animadversione postposita, ad quid sis delapsus, agnoscis -- Hæc abunde sufficiunt ad evincendum Monastici Indumenti usum purioris Ecclesiæ ritibus apte congruere.

Superest inquirere, num Monachorum tonsura primis rei Christianæ temporibus conformis habeatur. In prima probatione plurima dedimus ex Patribus, quibus alia placet addere. Ex Clericorum tonsura in modum coronæ, temporibus SS. Hieronymi, & Augustini, orta est consuetudo rogandi, obtestandique Episcopum per ipsius coronam. Hieronymus namque ad Augustinum Epistola, quæ apud eundem Augustinum est 26. dicit -- „ Fratres tuos Dominum meum Alypium, & Dominum meum Evodium, ut nomine meo salutes, precor coronam tuam -- & Augustinus *ad Proculianum Episcopum Epist.* 147. -- „ Per coronam nostram nos adjurant vestri, & per coronam vestram vos adjurant nostri --

Natalis Alexander *Sec. IV. cap.* 5. *art.* 8. coronæ nomine vult regiam Sacerdotii dignitatem intelligi, non jam rasuram capillorum in modum coronæ.

De tonsura in modum coronæ.

Ceterum ex his, quæ scribit Gregorius Turonensis apud Lipomanum *in Vita S. Nicetii Episcopi Trevirensis*, qui eodem Augustini ævo floruit, anno nempe 474. clare evincitur Augustinum, & Hieronymum de rasura capillorum in modum coronæ eo loci sermonem habere -- „ S. Nicetius Episcopus ab ipso ortus sui tempore Clericus designatus est. Nam cum partu fuisset effusus, omne caput ejus, ut est consuetudo nascentium infantium, a capillis quidem nudum cernebatur, in circuitu verò modicorum capillorum ordo aparuit, ut putares ab iisdem coronam Clerici fuisse signatam -- Ea igitur tempestate, cum sermo recurrebat de Ministris sacris deputatis, coronæ nomen Clericalem innuere tonsuram non abs re censendum est; quæ, cum detonso superiùs capite, inferiùs circuli coronam relinquat, Sacerdotium, regnumque Ecclesiæ meritò præfigurare potest, ut notat Baronius *anno Christi* 58. *n.* 123. Quod clarius elucescit, si revolvamus, quæ habet Beda *de Gestis Angl. lib.* 5. *cap.* 22. --

Unde modus tonsuræ derivatus.

„ Inter omnes, quas in Ecclesia, vel in universo hominum genere reperimus tonsuras, nullam magis sequendam, amplectendamque jure dixerim ea, quam in capite suo gestabat ille, cui se confitenti ait: Tu es Petrus -- & infra -- Neque ob id tantùm in coronam attondemur, quia attonsus ita est Petrus: sed quia Petrus in memoriam Dominicæ passionis signum cum illo in vertice, summa videlicet corporis nostri parte, gestamus. Sicut enim omnis Ecclesia, quæ per mortem sui vivificatoris Ecclesia facta est, signum Sanctæ Crucis in fronte gestare consuevit, ut crebro vexilli hujus munimine a malignorum spirituum defendatur incursibus, & crebra hujus admonitione doceatur, se quoque carnem cum vitiis, & concupiscentiis crucifigere debere, ita etiam oportet eos, qui vel Monachi votum, vel gradum Clericatus habentes, arctioribus necesse habent pro Domino se continentiæ funibus adstringere, formam quoque coronæ, quam ipse in passione sua spineam portavit in capite, ut spinas, ac tribulos peccatorum nostrorum portaret, idest, exportaret, ac auferret a nobis, suo quemque in capite per tonsuram perferre, ut se irrisiones, & opprobria pro illo libenter, ac prompto animo sufferre, ipso etiam frontispicio doceant &c. -- cui concinunt Alcuinus *lib. de divinis Officiis tit. de Tonsura*, Rabanus Maurus *de Instit. Cleric. lib.* 1. *cap.* 3., Isidorus *lib.* 2. *de Ecclesiasticis Officiis cap.* 14. His palam fit ante Hieronymum, & Augustinum invaluisse disciplinam Clericalis, seu Monachalis coronæ; eaque propter laudatos Patres ad hanc, non ad regalem dignitatem allusisse in præcitatis textibus, ut contendit Natalis.

Et sane non nisi ab Apostolico fonte antiquum adeo, atque universalem tonsuræ usum derivatum merito dicendum est. Audiamus Baronium *laudato loco nn.* 127. -- „ Doceat quis velim, Provinciam Orbis aliquam, quæ Christi nomen acceperit, ejusdem fuisse tonsuræ Clericalis expertem. Quonam allo, quæso, quam Apostolorum præconio rem tam novam, atque adeo insolitam, ac penitus ab aliis intentatam, radendi in modum sphæræ, vel coronæ capitis, Christianus Orbis potuit suscepisse, ac firmiter tenuisse, nullo præcedente majorum exemplo? Nam si Judæos spectes, unde fluxit Christiana Religio, divina lege radere caput Sacerdotibus interdictum fuisse reperies, dicente, atque monente: Sacerdotes nec radent caput, nec barbam; & communiter omnibus vetitum in rotundum attondere comam, & radere barbam, licet verborum illorum diversa lectio habeatur. De Gentilibus dicimus, plane diversum a nostro fuisse illorum ritum, quippe qui non tantum capitis capillos omnes usque ad supercilia, sed totius corporis pilos, Isidis præsertim Sacerdotes, radere consuevissent. Et quis existimet, Christianos voluisse eos imitari, quorum non tantum sacra, sed & Sacerdotes eam præsertim ob causam tantopere deriderent? Consulat, qui de his dubitat, antiquorum Patrum adversus Gentes scriptas Apologias, in quibus utique hæc omnia fusius inveniet explicata. Nemo igitur sane mentis leviter dixerit esse introductum, atque servatum absque exemplo, quod Catholica ubique Ecclesia custodivit -- Hinc prætermisso

misso exemplo Theodori cujusdam, seu Diodori, ut alii volunt, quippe fuisse Episcopus non satis evincitur, refert citatus annalium Ecclesiasticorum Parens exemplum aliud Otrei Episcopi Melitensis, sanctitate, & doctrina celeberrimi, qui claruit temporibus Theodosii senioris; de eo igitur scribit Cyrillus Monachus *in Vita Euthimii apud Lipomanum* -- Cum eum baptizasset, & pilos, „ qui ex lege tondentur pueris, totondisset, „ in gradu Lectorum eum cooptat -- Quæ quidem tonsura alia est ab illa, quam viris innuit Apostolus, dum 1. ad Corinth. 11. v. 14. præcipit, ne viri comam nutriant; siquidem, ut bene advertit Baronius -- Si „ non de tonsura in modum sphæræ fieri „ solita Patres intellexerunt, quid tam in„ stanter Clericis faciendum esse manda„ runt, quod Apostolica lege quivis laicus „ facere teneretur, nempe comam non nu„ trire, sed capillos deponere? Quod igitur „ Clericis id faciendum præcipitur, quia „ alia ratione videretur esse mandatum, „ alio etiam ritu implendum: nimirum, ut „ in summo vertice depressius caput tonde„ rent, aut raderent --

Hac super re aliud habemus momentum ex Epistola Aniceti Papæ *ad Galliæ Episcopos cap.* 4. -- Prohibete, fratres, per uni„ versas regionum vestrarum Ecclesias, ut „ Clerici, qui laicis, & simplicibus virtutis, „ honestatis, pudicitiæ, & gravitatis exem„ plar esse debent, ac seipsos tanquam „ signum purioris vitæ rudioribus ad imita„ tionem prudenter exhibere, juxta Aposto„ lum, comam non nutriant, sed desuper „ caput in modum sphæræ radant, quia sicut „ discreti debent esse in conversatione, ita „ & in tonsura, & omni habitu discreti de„ bent apparere --

Mirum quot adversus auctoritatem hanc insurgant Critici, eamque impetant. Suppositam eam dictitant, sive ex styli inelegantia, sive ex falsa temporum consignatione, sive ex vocabulis ea tempestate inusitatis, & hujusmodi. Quoniam verò hisce omnibus abunde factum fuit satis, cum *Tomo II. in Appendice Critica* tanquam germanas propugnavimus Romanorum Pontificum Epistolas a Clemente ad Siricium usque conscriptas, ad ibi dicta candidum Lectorem remittimus.

DICES. Facile ab Ethnicis cogniti fuissent Clerici, si tonsuram in modum coronæ efformatam habuissent; unde manus persequentium haud potuissent evadere.

Verùm hoc nullius momenti est, siquidem juxta Apostoli mandatum non debebant Christiani comam nutrire; unde etiam ex laicali tonsura dignosci poterant, & tamen nemo inficias ibit Apostolum hanc comatum tonsuram præcepisse; ita præcipi poterat Clericis tonsura in modum coronæ, etsi occurreret periculum, ut tanquam sacris deputati dignoscerentur. Manifestum est Apostolos, ut eorundem Epistolæ innuunt, universos Christifideles docuisse modestiam in verbis, vestimentis, conversatione, quamvis sufficienter ex his eorum fides deprehendi posset; habemus Tertulliani, & Cypriani opuscula, ubi toti sunt in commendatione Christianæ conversationis, etsi occasionem Ethnicis præberent irridendi, atque accusandi Christianos. Ipsemet Tertullianus in signum Christianæ simplicitatis abjectâ togâ Pallium induit, unde eo lemmate irridebatur *A Toga ad Pallium*, ut refert in Oratione, quam de Pallio inscripsit. Si ergo Christiani specialia signa habebant, licet per ea facile dignosci potuissent, cur aliter de Clericis sentiendum est? Non erubescebant Christum exterioribus signis confiteri, qui parati erant sanguinem pro Catholica fide effundere.

Notat Baronius distinctam fuisse Monachorum tonsuram ab ea, quæ est Clericorum. Verum hac de re non instituimus quæstionem, nobis sat est probasse adversus Novatores tonsuræ, habitusque Monastici ritum non esse superstitiosum, idque potissimum, ex quo ritus hujusmodi conformes habeantur ritibus purioris Ecclesiæ.

HÆRETICORUM MOMENTIS FIT SATIS.

343 OBJIC. I. Non minus Christianis illicitum est Ethnicos ritus æmulari, quam Judæis; sed his tonsura vetita erat, ne Ethnicos ritus æmularentur. Levit. 19. v. 27. *Neque in rotundum attondetis comam, nec radetis barbam*, & ideo hoc illis vetatur, quia comæ attonsio ritus erat Gentilium; ergo.

Quidam respondent hocce præceptum fuisse legale, quod in lege gratiæ non urget. Hujuscemodi solutio non est aliena a scripturali textu; ibidem namque plurium Legalium mentio recurrit. Communis tamen solutio ea est, ibidem absolute tonsuram non prohiberi, quoniam *num.* 6. tempore consecrationis expleto, Nazaræi ex divino mandato tondebantur. Prohibebatur igitur tonsura illa, quæ Ethnicos imitabatur ritus; *Ethnici radebant capita.* dum enim se Diis devovebant, capillitium in orbem tondebant, illudque Soli, aut Saturno, aut Bacco solemniter consecrabant. Volunt alii Deum hac lege prohibuisse extraordinariam tonsuram, quæ fieri suevit in mortuorum exequiis, dum capillos super Defunctorum cadavera, vel sepulchra projiciebant Ethnici, ut Deos manes propitiarent; solutio congruit contextui, dum sequenti versiculo subditur: *Et super mortuo non incidetis carnem vestram, nec figuras aliquas, aut stigmata facietis vobis*. Superstitiosum hunc ritum declarat S. Hieronymus *ad cap. 16. v. 6. Jeremiæ* -- Mos fuit apud „ veteres, & in quibusdam permanet Ju„ dæorum usque hodie, ut in luctibus inci„ dant lacertos, & calvitium faciant -- Quod iterum prohibetur Levit. 21., ubi de Sacerdotibus dicitur: *Nec radent caput, nec barbam*: Scriptura ibidem loquitur in casu funeris, quo tempore præ aliis constantiores volebat Sacerdotes, eaque propter illis vetat quasdam ceremonias, quæ erant in usu, quarum una erat rasura capitis. Porro finis hujusce prohibitionis non alius erat, nisi, ut elongarentur Judæi ab Idololatricis ritibus,

cum

cum Gentes inter funera hanc ceremoniam usurparent. Rem dilucidat contextus. *Loquere ad Sacerdotes filios Aaron, & dices ad eos: ne contaminetur Sacerdos in mortibus civium suorum, nisi tantum in consanguineis, & propinquis, idest, super Patre & Matre, & filio & filia, fratre quoque & sorore virgine; sed nec in Principe populi sui contaminabitur, non radent caput, nec barbam, neque in carnibus suis facient incisuras.*

DICES. Uterque Levitici textus congruit textui apud Ezechielem 44. v. 20. *Caput suum non radent*; atqui in aperto est ibidem Scripturam loqui de filiis Sadoc, quibus tantummodo datum erat ingredi atria Sanctuarii, hisque præscribontur præcepta, inter quæ legitur præcitatum; neque impræsentiarum adinveniri potest respectus ad Idololatriam, siquidem Levitæ Idololatriam sapientes arcebantur ab atrio Sanctuarii, ut videre est ex præcedentibus versiculis.

Tonsura Judæis præcepta.

Non est, cur in solutione hujus instantiæ immoremur; quia si totus textus inspiciatur, nobis opitulatur; subditur namque: *Neque comam nutrient, sed tondentes attondent capita sua*; quibus palam fit non prohiberi, sed præcipi tonsionem; unde meritò dicendum venit in præcedentibus raluram vetari, quæ Ethnicam referebat superstitionem. Hinc Deus Ezechieli cap. 5. præcepit, ut gladio caput suum, barbamque raderet.

INSTABIS. Baruch 6. v. 30. irridentur Sacerdotes habentes *tunicas scissas, & capita, & barbam rasam*; atqui Pontificii Sacerdotes, quamvis non sint Deorum cultores, justis tamen sannis traducuntur, utpote qui sacrilegos Deorum Sacerdotes imitantur; ergo.

RESP. Scriptura ibi aperte loquitur de Idololatris Sacerdotibus ea signa assumentibus ritu plane superstitioso in Deorum cultum. En Scripturæ verba v. 29. *Unde enim vocantur Dii? Quia mulieres apponunt Diis argenteis, & aureis, & lignis, & in domibus eorum Sacerdotes sedent, habentes tunicas scissas, & capita, & barbam rasam, quorum capita nuda sunt. Rugiunt autem clamantes contra Deos suos, sicut in cœna mortui.* Sacerdotes porro Pontificii nec Deos colunt, nec superstitioso ritu tonsurâ utuntur, sed ob mysticas significationes, quas superiùs dedimus.

Clericalis tonsura ob mysticas significationes assumitur.

SUBSUMES. Prophetico spiritu actos Pontificios Sacerdotes alloquitur Jeremias cap. 9., ubi dicit Dominum visitaturum *super omnes, qui attonsi sunt in comam, habitantes in deserto*; ergo Pontificiorum tonsura Deo odibilis est.

Jeremias nullimode urget adversus Clericalem tonsuram, cum abunde constet in Judæos animadvertere, qui gentiles ritus adoptaverant. Ex promiscua cohabitatione Gentilium, unà cum Judæis, mutua facta est rituum participatio. Quidam ex Gentibus circumcisionem susceperant, alii ex Judæis comam in circulum attondebant, Ethnica vanitate crispando capillos; etenim apud plures nationes, puta, Ægyptiorum, Saracenorum, Moabitarum, Idumæorum &c., hujusmodi vanitas invaluerat. Hanc vanitatem amplexatos fuisse Judæos testatur Josephus *lib. 1. contra Apionem*, referens in castris Xersis militantes, hoc modo attonsos, quod & contextus declarat, v. 25. legitur: *Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & visitabo super omnem, qui circumcisum habet præputium, super Ægyptum, & super Juda, & super Edom, & super filios Ammon, & super Moab, & super omnes, qui attonsi in comam, habitantes in deserto; quia omnes gentes habent præputium, omnis autem domus Israel incircumcisi sunt corde.* Perperam igitur dicitur Prophetam Pontificios religiose tonsuratus alloqui, sed in Judæis Clericos nostros crispatos, atque calamistratos redarguit, quos Petrus insimul, & Paulus execrantur.

Judæi Ethnicos ritus adoptarunt.

344 OBJIC: II. Juxta Epiphanii effatum *lib. ad Serapionem de Spiritu Sancto* non est ex Apostolica traditione, quod a primitiva Ecclesia non dimanat; sed tonsuræ usus hujusmodi est; siquidem primus hujusce ritus Institutor fuit Anicetus, ut habetur *in Chronica compendiosa Romanorum Pontificum Tomo I. Germanorum illustrium Scriptorum inserta*, ubi ad annum 149. habetur -- Ani„ cetus Papa a Petro decimus, ordina„ tus sedit annis 11. mensibus sex. Hic „ constituit, ut Clerici habeant coronas in „ modum sphærulæ, & quod comam non „ nutriant --

Ex auctoribus magni nominis ostendimus Clericalem coronam sub primordiis nascentis Ecclesiæ exordium habuisse, unde Anicetus suo decreto tonsuræ executionem commendavit, non jam primus instituit; siquidem Pontifex, ut ex citata ejusdem Epistola diximus, Apostolum laudat, & evincitur tum ex *Can. Prohibete Dist.* 23., ubi de Clericis dicitur constituisse Anicetum -- Ut „ Clerici juxta Apostolum comam non nu„ triant -- tum ex *lib. Pontificali*, ubi -- Hic „ constituit, ut Clerus comam non nutriret, „ secundùm præceptum Apostoli -- Non ergo Clericalis tonsuræ institutor fuit Pontifex, sed confirmator.

Anicetus confirmat decreto usum coronæ.

DICES. Ex quo Pontifex Apostolum laudet in suo decreto, non inde probatur, quod ipse non fuerit Clericalis tonsuræ institutor: siquidem Apostolus 1. ad Corinth. 11. v. 14. cum ait. *Vir quidem, si comam nutriat, ignominia est illi*, sermonem habet ad universos Christifideles, Anicetus autem solos Clericos alloquitur; unde jure potuit esse prædictæ tonsuræ institutor.

Verùm momentum hocce nullius est roboris: etenim Apostolus universis Fidelibus modestiam commendans, eam peculiari titulo Clericis innuit; & meritò sane, nam Paulus Sacerdotibus suasor est, ut sint in exemplum virtutum, & ipsum tonsum legimus, ut doctrinam suam facto comprobaret.

Tonsura Clericorum peculiaris.

INSTABIS. Platina aperte dicit Anicetum primum fuisse tonsuræ Clericalis institutorem.

Utvis Platina hoc dicat, Auctores ipso antiquiores, majorisque notæ oppositum referunt, cujusmodi sunt Gregorius Turonensis, Isidorus, Amalarius, aliique plures. Nisi dicere velis Anicetum institutorem, ratione juridici decreti, cum antecedenter

tonsura per simplicem traditionem tantummodo esset in usu.

REPLICABIS. 12. q. 1. *Can.* 7. Clericalis corona dicitur fuisse ex institutione Romanæ Ecclesiæ; sed nisi dicatur Aniectus primus institutor, hoc verificari non valet; siquidem supponeretur a Petro, & Paulo instituta; ergo.

Tonsura ex Romanæ Ecclesiæ institutione.

RESP. Forsan Romanæ Ecclesiæ accensendum non est, quod Petrus, ut ejusdem caput, constituit? Si Petrus post Christum Petra est, & fondamentum, si Petrus est primus Ecclesiæ Pastur; cur ex institutione Ecclesiæ Romanæ dici non debet, quod a Petro emanavit? Tribuitur itaque institutio Rom. Ecclesiæ, quia ipsa usum coronæ a Petro derivatum adoptavit, atque ad alias Ecclesias demandari curavit.

URGEBIS. Vera traditio conformitatis notâ insignitur; sed in Tonsura hæc nota desideratur: etenim alia est apud Græcos, apud Latinos alia, illi verticem attondunt, remanentibus capillis super humeros defluentibus, illi non solum verticem, sed & capillos infra aures, illi barbam nutriunt, secus isti: rursus alia est tonsura apud Occidentales Clericos, apud Monachos alia, illi parvam, isti magnam deferunt coronam, tonduntur primi, raduntur alii; ergo.

RESP. Accidentale discrimen veritatem traditionis non enervat. Quovis tempore constans fuit Quadragesimalis Jejunii traditio, non una tamen in omnibus fuit observantia; semper Paschatis celebratio fuit ab Ecclesia adoptata, attamen Orientales inter, & Occidentales magnum exitit dissidium. Innumera pene sunt hac super re exempla. Quid refert Græcos paulò longiores permittere capillos, secus latinos, si utrique Clericalem gerunt coronam? Quid officit assertæ veritati, ex quo Clerici exiguam, Monachi grandiusculam deferant, cum utrique tonsuram venerentur? Quid demum adversus nos urget, si forfice, vel novaculâ tonsura habeatur?

Accidentale discrimen veritati non officit.

345 OBJIC. III. Apostoli de rebus minus necessariis documenta præscribere noluerunt. Hinc Apostolus ad Heb. 6. v. 1., ubi de fide agebat, catechismum omisit: *Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursum jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum &c.* Sed tonsura parvi momenti est; abs re igitur asseritur Apostolos de eâdem verbo, vel scripto documenta tradidisse.

Plura continet erronea hujuscemodi objectio. Falsum igitur primò est Apostolos non nisi de rebus fidei documenta tradidisse, cum satis compertum sit eorundem Epistolas plura ad mores spectantia præcontinere. Falsum secundò Apostolos de solis necessariis ad salutem locutos, cum de consiliis multus sermo in eorum scriptis habeatur. De minimis itidem solliciti fuere; unde Paulus Timotheum adhortatus est, ut modico vino uteretur. Falsum tertiò Apostolos solo verbo, aut scripto monuisse fideles. Plura peregerunt, quæ nec scripta leguntur, nec ab eis prædicata, sicut plurima fecit Christus, quæ nec sunt scripta, nec per ipsum enunciata. Falsò similiter asseritur Paulum catechismum omisisse, ut videre est ibid. v. 4. *Et hoc faciemus, si quidem Deus permiserit*: promittit itaque facturum, quod tunc temporis non prælibabat. Perperam dein dicitur tonsura res parvi momenti, cum adeo a Patribus commendetur, utpote quæ status discretionem innuat, & mysticas habeat significationes. Falsum demum est tonsuræ mentionem, tanquam de re levi, non curasse Apostolos, cum clare constet Paulum Laicis commendasse comam non nutrire, fœminis in Ecclesiis caput velare, atque in habitu servare modestiam; quomodo ergo indignam Apostolatus dicent Adversarii sollicitudinem de externa Sacrorum Ministrorum modestia, cum hi præesse aliis debeant tanquam exempla virtutum? Pendebant primi Ecclesiæ Patres a doctrina, atque Apostolorum exemplis, ea propter doctrina, & exemplum tonsuræ a Patribus nobis demandata ab Apostolis descendere meritò censenda sunt.

Ab Apostolis tradita documenta, quæ

DICES. Traditio certo inniti debet fundamento; sed traditio tonsuræ fluxo, atque incerto fundamento innititur; deducitur namque ex actis Sanctorum sine delectu descriptis, aut ex apochriphis historiis; ergo.

Hæreticis solemne est ad calumnias sese convertere, ubi de victoria desperant. Ecclesiæ auctoritas non fluxum, sed solidissimum principium est; unanimis Patrum consensus non incertum, sed firmissimum est fundamentum: his traditio tonsuræ innititur, adeoque inconcusse, quidquid adversus Acta Sanctorum blaterent Novatores, dum apochripha proclamant, quæcunque eorum falsa dogmata evertunt.

Traditio tonsuræ solido innixa fundamento.

346 OBJIC. IV. Optatus Milevitanus *lib. 2. adversus Donatistas* hos carpit, quia violenter Catholicis Sacerdotibus rascrant capita -- Dicite, ubi vobis mandatum sit radere capita Sacerdotibus, cum e contrario tot sint exempla proposita, fieri non debere -- ergo tonsura tunc temporis, nempe Seculo IV., non erat in usu, sed ad irridendum erat adinventa ab hostibus catholici nominis. Idem colligitur ex S. Hieronymo in Ezechielem cap. 44. ad verba legis: *Caput suum non radent, neque comam nutrient, sed attondebunt capita sua*, ubi S. Doctor -- Perspicue demonstratur, nec rasis capitibus, sicut Sacerdotes, cultoresque Isidis, atque Serapidis, nos esse debere: nec rursus comam demittere; sed ut honestus habitus Sacerdotum facie demonstretur, discimus nec calvitium novaculâ esse faciendum, nec ita pressum tondendum caput, ut rasorum similes esse videamur, sed in tantum capillos esse dimittendos, ut opertum sit caput --

RESP. Optatus meritò insurgit adversus Donatistas reprehendens, non quidem absolute tonsuram, sed modum; nondum enim universaliter adoptata erat consuetudo, ut tonsura per abrasionem fieret, sed per simplicem tonsionem, ita ut cutis tecta remaneret. Hinc Clemens Alexandrinus *lib. 3. Pædagog. cap* 11. habet -- Pili quidem capi-

Alicubi capilli tondendi erant, non radendi.

tis

„ tis . . . tondendi sunt, non novaculâ . . . „ sed tonsurum forficibus -- Et Tertullianus *de Pallio cap.* 4. -- Juxta autem tonsor, & „ culiri vertex immunis -- Auctoritati Hieronymi apte respondet Baronius *n.* 35. anno superius relato -- Sed ea his omnibus, quæ „ idem Hieronymus scribit in Ezechielem, „ vel in Isaiam, tres eliguntur positiones, „ ac ea in primis: ipsum non probare capillorum, sive barbæ tonsuram solitam fieri „ more Gentilium; sed in hoc nulla est discrepantia cum his, quæ superius dicta „ sunt; cum idem ipse Gentium ritus ab „ omnibus æque damnetur. Secunda positio „ ea est, quod & ipse pariter cum ceteris „ consentit, capillus esse tondendos, sed sic „ tamen; ut operta, quod ait, sit cutis. „ Sicque videas, nec in his ipsum a dictis „ auctoribus differre: nisi quod non novacula ad cutem usque radi velit capillos, „ sed forficibus, atque depresse, dummodo „ tamen non appareat nuda cutis. Sed quam „ levis hæc sit differentia, nemo non videt. „ Tertia demum ejus conclusio est, qua „ barbæ non probat tonsuram. At ipse in „ Oriente agens, quid mirum si Orientalium „ Clericorum, & Monachorum consuetudinem comprobarit? -- Hinc habes frequentiùs apud Patres mentionem recurrere tonsuræ potius, quam rasuræ; in quibusdam namque regionibus primum invaluerat, secus aliud.

346 OBJIC. V. S. Hieronymus ad Nepotianum docet nigras vestes æque, ac candidas esse vitandas, quia alterum delitias, alterum gloriam redolet; & Augustinus *de Sermone Domini in monte lib.* 2. *cap.* 19. asserit sub luctuosis indumentis latere jactantiam: Monasticus itaque habitus vel malus est, vel mali speciem refert.

Malorum hominum abusus non officit rerum sanctitati.

RESP. Non est solius Monastici habitus infortunium, quod eo abutantur homines; sacræ ceremoniæ, Sacramentaque in malum quandoque assumuntur. Ergone rejicienda? Religiosus habitus si secundum se spectetur bonus est; mire deservit ad humilitatem, pœnitentiam, mundique contemptum, sicut etiam ad constituendum status discrimen. Non debet ovis pellem suam deserere, quia Lupus aliquando ovina pelle se tegit. Habitus non facit Monachum, ut est commune effatum; ex propter alia inspicienda sunt, ut de persona certum habeatur judicium. Ex fructibus arbor dignoscitur. Ceterum Monasticus habitus bene audire ea eo evincitur, quod mali homines ad occultanda facinora, Sanctitatis prætextu, Monasticum induount habitum; siquidem, ut notat Cassianus *de Institutis Monach.* -- Interiorum cul„ tum consequenter tunc poterimus expo„ nere, cum exteriorem ornatum sub ocu„ lorum depinxerimus obtutibus --

A

CONTROVERSIA XV.

AN MONACHATUS AD HIERARCHIAM ALIQUA RATIONE PERTINEAT.

347 IN hoc Tractatu sæpenumero dictum est Monachatum fore præclarum Hierarchiæ Ecclesiasticæ gradum; verùm hocce salivam plerisque movet, qui pius justu Ecclesiasticæ dignitatis splendore hebetari, quæ sint utriusque jura, & ornamenta non satis distinguere volunt. Autumant Clericalis Ordinis decus obtenebrari, si intra Hierar- B chiam Monachi describantur, non satis advertentes ea multiplicatis sideribus cœlum condecorari. Clericalis, & Monachalis Ordo Ecclesiam præclare exornat, & velut duo luminaria magna præest diei, & nocti, ut omnibus luceat, omnesque dirigat in viam salutis. Momenta itaque nonnulla innuam, ob quæ comprobatur, quod meritò Monachatus Hierarchiæ accensetur; etenim ea professo Provinciam hanc suscipere non vacat, cum plura, quæ afferri possent, inter Catholicos satis nota habeantur.

Quid sit Hierarchia.

348 Ut solido innixi fundamento pro- C cedamus, operæ pretium erit definitionem Hierarchiæ adducere ea S. Dionysio *cap.* 3. *Cœlestis Hierarchia* relatam a S. Thoma 2. *Sent. Dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 1. -- Hierarchia „ est divinus ordo, & scientia, & actio, „ Deiformi, quantum possibile est, similans, „ & ad inditas ei divinitus illuminationes „ proportionaliter in Dei similitudinem con„ scendens -- Quam definitionem egregierem dilucidare apte ibidem demonstrat Angelicus. Hinc *in corpore* dicit: Hierarchiam in idem redire, ac sacrum principatum; in omni porro principatu gradus requiritur potestatis, & finis; unde in principatu sacro D utrumque sacrum esse debet, & divinum: assimilatio ad Deum est hujusce principatus finis, qui nullimode consequi valet, nisi per ordinatam actionem, ad quam exiguntur ordinata potestas, & scientia dirigens -- Et „ ideo, *ait Angelicus*, in definitione Hie„ rarchiæ ponitur ordo, in quo exprimitur „ gradus potestatis, & scientiæ; actio sicut „ ad finem inducens, & Dei similitudo, „ sicut finis intentus -- Cumque Monachatus totus in eo sit, ut ad perfectionem tendat, per quam Dei assimilatio obtinetur, jam in aperto est ratione finis ad Hierarchiam spectare.

Hierarchia in tres partes dispertita.

E II. In humana Hierarchia, quæ ex cœlesti exemplatur; tres distinguuntur Hierarchieæ actiones, quæ sunt purgare, illuminare, & perficere. Audiatur Areopagita *cap.* 5. *Ecclesiastica Hierarchia* -- Triplicem „ quoque Hierarchia nostra Sacri Ordinis di„ stributionem habet, quatenus dividitur in „ sanctissimas Mysteriorum ceremonias, at„ que in Deiformes sacrorum administros, „ & in illos, qui ab eis ad sacra unicuique „ congruentia promoventur &c. Sanctissima „ itaque Mysteriorum consecratio primam „ quidem virtutem Deiformem habet, per

„ quam

quam expiat, sive purgit. Mediam verò per quam eos, qui initiatos propriarum consecrationum scientia consumnút, ac perficit -- Cumque Monachatus ea habeat constituta media, per quæ purgatio populorum, sicut & illuminatio, & perfectio obtineantur, plane fit ratione actionum ad Hierarchiam pertinere.

III. Quoad aliqua Religiosi successores sunt Apostolorum, quibus velut primis Monastici Instituti fundamentis, Religiosæ professionis formam præscripsit Christus, sic testatur Socrates *lib. 4. Hist. cap.* 18., ubi de Monachis -- Inter eos viri pii, qui cum propter disciplinam Monasticam, tum propter Apostolicam vivendi rationem, quam colebant, valde fuere eximii &c. -- Idem affirmat Epiphanius *Hær.* 58. -- Sunt Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter Regnum. Quinam igitur hi fuerint, quam generosi Apostoli, ac Monasticam vitam degentes, & deinceps Virgines? Joannes quidem, & Jacobus filii Zebedæi . . . Post ipsos verò quot millia in mundo solitariam vitam degentes, & a Monasteriis, & a Virgineis Conventibus hujus certaminis gloriam abstulerunt -- Monachi itaque Apostolis succedunt quoad perfectionis statum; hic porro consideratur, & secundùm essentialia, & secundùm media ad perfectionem conducentia; juxta priorem considerationem accipitur, prout importat obligationem per tria vota; & hoc modo Religio quælibet repræsentat statum perfectionis Apostolorum, juxta secundam accipitur, prout dicit ipsa media perfectionis acquirendæ, & hoc modo Religiones diversimode referunt statum Apostolicæ perfectionis.

Monachi quo pacto Apostolorum successores.

Status itidem perfectionis quædam requirit formaliter, efficienter alia, alia demum materialiter; formaliter requisita est charitas perfecta; & hæc Episcopalem constituit gradum, qui perfectionis est; tria vota, quæ essentialiter Monasticum statum constituunt, efficienter sunt requisita; quæ verò materialiter requiruntur, sunt peculiares exercitationes, per quas una Religio ab alia discriminatur. Porro Apostoli prius fuere in statu Monasticæ perfectionis, quam Episcopalis, cum saltem ante Eucharisticam cœnam nec Sacerdotali, nec Episcopali dignitate essent inaugurati. His positis sic efformatur argumentum. Quia Episcopi sunt successores Apostolorum quoad statum formalis perfectionis, pertinent ad Hierarchiam in primo gradu; ergo quia Religiosi sunt Apostolorum successores quoad statum perfectionis essentialis, pertinere debent etiam ipsi ad Hierarchiam saltem in secundo gradu.

Ex ordine successionis aliud placet efformare ratiocinium. Successores septuaginta duorum Discipulorum, ut ipsimet Adversantes profitentur, Hierachiæ meritò accensentur; atqui Religiosi vere, & proprie prælaudatorum Discipulorum successores habentur, nedum quia ad Sacerdotium evocantur, sed ratione muneris ipsorum Discipulorum, qui a Christo adoptati fuere in subsidium Apostolorum, quibus Episcopi succedunt; Religiosi autem tanquam auxiliares Episcoporum sunt constituti. Rem hanc præclare docet S. Thomas 2. 2. *q.* 188. *art.* 4. *ad* 5. -- Dicendum quod formam septuaginta duorum Discipulorum non solum tenent Presbyteri Curati, sed quicunque alii minoris ordinis, qui Episcopis in eorum officio subserviunt. Nun autem legitur, quod septuaginta duobus Discipulis Dominus aliquas determinatas Parochias assignaret, sed quod mittebat eos ante faciem suam in omnem Civitatem, & locum, quo erat ipse venturus -- Ubi videre est, quod sicut Curati formam septuaginta duorum Discipulorum tenent, illisque succedunt, ita & Religiosi.

Religiosi Discipulis succedunt.

IV. Aliud momentum ad hanc præclaram comprobandam successionem perpendit ibidem Angelicus, & quidem consone ad Evangelica verba Luc. 10. v. 2. *Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum Messis, ut mittat operarios in messem suam.* His gentium conversionem innuit Christus, qua ubrenta, multiplicatisque fidelibus, cum tantæ multitudini non sufficerent Ministri; Dominus Messis ipsos in Discipulorum successione debuit multiplicare; eaque propter & Parochos dedit, & Regulares, tanquam unam Ministrorum successionem constituentes -- Opportunum autem fuit, ut præter ordinarios Prælatos alii assumerentur ad hujusmodi officia propter multitudinem fidelis populi, & difficultatem inveniendi sufficienter personas distribuendas singulis plebibus -- sic S. Thomas, remque comprobat exemplo ordinum militarium ad resistendum infidelibus institutorum, quatenus hostes adeo multiplicati sunt, ut ad eos profligandos Principes non valeant.

Notes velim Curatos, sicut & Religiosos dici successores Discipulorum, adeoque esse de institutione Christi non quidem immediate, sed, ut ajunt, in genere, ut explicatur *Tom. V. Tract. VII. P. I. Disp. II. Controv. VII. num.* 146.

V. Jurisdictionem, & quidem in foro externo, quam necessariam volunt Adversarii ad Ecclesiasticam Hierarchiam, sortiuntur indubie Religiosi. Dari jurisdictionem ab Ordine discretam ad unum omnes fateri debent: unde simplex tonsuratus electus in Episcopum, aut Abbatem caret ordine, & tamen legitima, veràque gaudet jurisdictione: si loquimur ergo de Superioribus Religionum, compertum quisque habere potest, plenam in suos subditos obtinere jurisdictionem, atque ita se habent, sicut Episcopi in suis Diœcesibus; Subditos exteriori disciplina dirigunt, secundum viam purgationis, illuminationis, & consummationis; cum status Monasticus statum complectatur incipientium, proficientium, & perfectorum, eosdem regunt vi directiva, & legislativa; habent namque legitimam auctoritatem imponendi præcepta, regunt & vi coercitiva, pœnas delinquentibus contra leges infligendo. Quæ sane, cum certa plane sint, probatione non indigent.

Regulares Prælati externam habent jurisdictionem.

Nec in Prælatis Religiosis desideratur jurisdictio in ordine ad Ecclesiæ bonum. Ab-

Jurisdictio Prælatorum ad Ecclesiæ bonum.

Abbates nauque Regulares a Pontifice ad Concilia vocantur, atque jus suffragii, licet non jure ordinario, ex privilegio tamen obtinent, eademque facultas ad Generales Ordinum extenditur, quod ex antiqua Ecclesiæ disciplina comprobat Card. Pallavicinus *in Hist. Tridentini lib. 6. cap. 2. n. 4.* referens passim plurium Conciliorum, ut ibidem videre est. In aperto igitur est Monachorum Præsules fore Hierarchas, exteriorem habentes jurisdictionem.

Nec Superiores tantummodo, sed & Religiosi, nullâ insigniti præeminentiâ, sufficienti pro re nata gaudent jurisdictione: plerique namque Ordines ad vitam activam primò instituti fuere, sicut etiam ad populorum salutem promovendam; reliqui activam insimul, & contemplativam profitentur, vel primò contemplativam, atque activam de secundario: porro omnes, cum ab Ecclesia approbati sint, atque ab Apostolica Sede confirmati, per se jurisdictionem habent ad ea exercenda munia, quæ ad activam vitam sub debito ordine, & regulis ab Ecclesia præscriptis peragendam sunt instituta. Hinc ob evidentem utilitatem, quam communi Ecclesiæ bono attulere, pluribus cumulati fuerunt privilegiis, pluribusque exemptionibus ab Episcopali, & Parochiali jurisdictione condecorati. Quod si quandoque aliqua suboriuntur inconvenientia, id humanæ dandum est infirmitati. Nec sane status aliquis sive Episcopalis, sive Parochialis, aut hujusmodi adinveniri potest, qui ab omni prorsus contagione sit immunis; nec inde inferri valet hosce gradus fore criminandos, atque ab Hierarchia eliminandos. Hinc compertum est Regularibus convenire jurisdictionem, quam in definitione Hierarchiæ superiùs descripsit Areopagita.

VI. Adversarii non inficias eunt Clericos ad unum omnes admittendus ad Hierarchiam Ecclesiasticam, a qua eliminare non dubitant Monachos, utpote inter Laicos adnumeratos, quod si Clericis adnumerentur, dubio-procul Hierarchiæ adscriberent.

Monachi nullo sacro insigniti charactere ad Hierarchiam spectant.

Nostrum igitur est ostendere Monachos inter Clericos recenseri. Neque impræsentiarum sermonem instituimus de Regularibus, prout sunt charactere sacræ Ordinationis insigniti; siquidem secundùm hanc intelligentiam indubia est conclusio, sed sermo recurrit de Religiosis secundùm proprium statum, nullo habito respectu ad Ordines, puta ad Diaconatum, Sacerdotium, & hujusmodi: porro in Ecclesiastica Hierarchia haud describendus est ille tantummodo, qui per sacram Ordinationem inaugurandus est; siquidem Episcopus, ut Episcopus, est primus Hierarcha, & tamen, ut pluribus placet, Episcopatus non est Sacramentum; itidem minores Ordines a nonnullis tanquam Sacramenta non approbantur, nihilominus ad Hierarchiam spectant Clerici in minoribus, sicut & tonsurati, licet indubie tonsura non sit Sacramentum.

Nunc sic discurrendum est. Ille inter Clericos adnumerandus est, cui vere, & proprie competit ratio Clericatus; sed hæc indubie Regularibus convenit; ergo hi Clericis meritò accensendi sunt; proindeque laudabiliter, immo jure adoptanda est divisio Clericorum in Seculares, & Regulares.

Clerici alii Seculares, Regulares alii.

Clerici itaque sorte electi dicuntur, ut ait S. Isidorus *lib. 7. Etymolog. cap. 12. relatus Dist. 21. Can. Cleros* -- Propterea ergo dicti sunt Clerici, quia de sorte Domini sunt, vel quia Domini partem habent -- cui concinit S. Hieronymus *Epist. 2. ad Nepotianum*, id comprobans, ex quo Dominus sit sors, idest pars Clericorum -- Qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut & ipse possideat Dominum, & possideatur a Domino -- Nullus autem superest ambigendi locus, quod Monachi sint in sortem Domini vocati, cujus obsequio solemni, insolubili, atque irrevocabili dicantur consecratione, in cujus cultu perpetuò vivunt, de quibus S. Petrus Damiani *Opusc. 12. de contemptu Seculi cap. 4.* scribit -- Enim verò cum mundo renunciavimus, proprietatem nostram Deum esse constituimus, & nos illius proprietas consequenter effecti sumus, ut & ille esset portio nostra, & nos peculiariter hereditas sua: dicimus enim: portio mea Domine: & ille nobis: opus manuum mearum tu es, hereditas mea Israel -- Igitur ratio propria Clericorum Regularibus apte convenit; ea propter & jure, & meritò iisdem adscribuntur, ut ex S. Hieronymo declaratur *Can. Duo sunt 12. q. 1.* -- Duo sunt genera Christianorum. Est autem unum genus, quod mancipatum divino officio, & deditum contemplationi, & orationi ab omni strepitu temporalium cessare convenit, ut sunt Clerici, & Deo devoti, videlicet conversi. Cleros enim græce, latine sors. Inde hujusmodi homines vocantur Clerici, idest sorte electi. Omnes enim Deus in suos elegit... Aliud verò genus Christianorum, ut sunt laici, *λαὸς* enim græce est populus latine... His concessum est Uxorem ducere, terram colere, inter virum, & virum judicare, causas agere &c. -- His in aperto est Regulares inter Clericos, non jam inter laicos describi; quod Ecclesia ipsa testatur, dum privilegium Canonis, aliaque Clericorum propria Monachis elargitur.

VII. S. Paulus 1. ad Corinth. 12. v. 28. habet: *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia primùm Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes sermonum*. His Ecclesiæ Hierarchiam Paulum referre palam facit Tridentinum *Sess. 23. cap. 4.* -- Quod si quis omnes Christianos promiscue novi Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ est, ut castrorum acies ordinata, confundere: perinde ac si contra B. Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Evangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde Sacrosancta Synodus declarat &c. -- Obiter tamen

men notandum occurrit gradum Doctoris a gradu Pastoris discriminari, licet idem Apostolus ad Ephes. 4., ut mox dicetur, utrumque conjugat, & meritò quidem, cum revera Pastores debeant esse Doctores, non autem necesse est Doctores esse Pastores; hinc habemus S. Hieronymum inter Doctores descriptum, quamvis non fuerit Pastor.

Eandem Hierarchiam statuit laudatus Apostolus ad Ephes. 4., & finem, actionesque v. 11., & seqq. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis filiorum Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus.* Finis ergo in quem tendit gradualitas Hierarchiæ est perficere fideles in Dei assimilatione; ad qood peragendum necessaria est charitas, & scientia in Hierarchis, unde habetur ratio purgationis, illuminationis, & perfectionis: Hinc S. Bonaventura *lib. de Hierarch. Ecclesiast. 1. p. cap. 1.* habet -- Primi Ordines Hierarchici debent esse tres „ ordines, scilicet Angeli de ordine Seraphim, qui amoris incendio præ ceteris „ fervent; Cherubin quoqoe, qui cognitionis privilegio gaudent, & Throni justitiæ „ perpendiculo aliis præeminent --

Hierarchia ordinatur ad perficiendū.

Ex prædictis alius pro re nata instituitur discursos. Hierarchicos inter gradus ab Apostolo opitulationes describuntur, sicut & gubernationes: in illis porro intelligendos esse Regulares, sicut in his Parochos satis declarat Angelicus *in prædictum textum ad Corinth. lect. 3.* -- Cum dicit opitulationes &c. „ ponit minores, sive secundarias admini„strationes, quarum quædam ordinantur „ ad regimen Ecclesiæ, quod ad Apostola„tus dignitatem pertinere diximus. Quæ„dam verò ad doctrinam. Ad regimen Ec„clesiæ pertinent in generali quædam opi„tulationes, idest, illi qui opem ferunt „ majoribus Prælatis in universali regimine, „ sicut Archidiaconi Episcopis secundùm il„lud Philipp. 2. Adjuva illas, quæ mecum „ laboraverunt in Evangelio cum Clemente, „ & ceteris adjutoribus meis. In speciali „ autem ponit Gubernationes, sicut sunt Pa„rochiales Sacerdotes, quibus committitur „ gubernatio aliquarum particularium ple„bium. Proverb. 11. Ubi non est Guber„nator, corruet populus -- Compertum autem est Regulares juxta Canonum Sanctiones esse Coadjutores Episcoporum; Doctores inter ipsos quoad omnem scientiæ plenitudinem nequaquam desiderantur; Hierarchicas actiones media charitate, & scientia sedulò exercent; hinc hæreses eliminantur, diriguntur populi, Ecclesiæ decor augetur. Quare Regulares Ordines hierarchici sunt, atque hierarchicis charismatibus insigniti. Hæc dixisse sufficiant; cum summis labiis præsentem difficultatem attingere opportunum visum fuerit. Non enim directe Novatores impetit.

Regulares coadjutores Episcoporū.

OPPOSITA DISSOLVUNTUR ARGUMENTA.

348 OBJIC. I. Proprietas gradus Hierarchici est agere; sed agere non est Religiosorum; ergo hi Hierarchiæ accenseri nequaquam debent: minor evincitur ex Patribus Religiosorum munia referentibus. Monachorum est solitudo, ut declarat Sanctus Hieronymus *Epist. 13. ad Paulinum* -- Si „ cupis esse, quod diceris Monachus, idest „ solus: quid facis in urbibus, quæ utique „ non sunt solorom habitacula, sed multo„rum? -- *& adversus Vigilantium* -- Mo„nachus non Doctoris, sed plangentis ha„bet officium, qui vel se, vel mundum lu„geat, & Domini pavidus præstoletur ad„ventum -- Sozomenus *lib. 8. Hist. cap. 9.* refert de S. Joanne Chrysostomo, quod maxime Monachos commendaret solitudinem servantes -- At si foras aliquando egrederen„tur, & per urbem conspicerentur, tum „ eos qoasi Philosophiam suam dedecore „ afficerent, conviciis proscindebat, & ad „ sua repellebat -- S. Bernardus, aliique Patres ejusdem labii sunt: quare non agunt Monachi, sed patiuntur, ut expresse affirmat laudatus Hieronymus *Epist. 1. ad Heliodorum* -- Alia ... Monachorum est causa, „ alia Clericorum. Clerici pascunt oves, „ ego pascor --

Argumentum primò claudicat, ea quod Monachos pure solitarios ab aliis non discriminatur. Illi, de quibus objectio, solitudinem simpliciter profitebantur, proindeque in solitudinibus procul a populi frequentia, Deo tantummodo vacantes, commorabantur. Hos Ecclesia ad exteriora munia erga proximum non deputabat; ea propter passim inter populos noo versabantur. Si quando tamen necessitas urgebat, solitudinem deserebant: hinc S. Antonius, postposita Eremi dulcedine, ad Urbes accedebat, adversus Arianos pugnaturus. Adversus Nestorium insurrexerunt Monachi, ut Acta Ephesinæ Synodi comprobant, quos inter Dalmatius, qui per annos octo supra quadraginta nunquam e Monasterio exierat, una cum sociis Theodosium Imp. adiit, atqoe pro Catholica fide invicte stetit, & Sozomenus auctor est *lib. 6. Hist. cap. 27.* Apolinarii hæresim Monachorum ope non prævaluisse -- Quod au„tem ista dogmata noo prævaluerint, ne„que ad valde multos manarint, non modo „ causis, quas supra præcensuimus, sed etiam „ Monachis ejus ætatis in primis adscribi „ debet -- & infra loquendo de Hæresi Arianorum -- Non aliter sane atque Ægyptii, „ qui Monachorum suorum doctrinam se„cuti, Arianis strenue restiterunt -- Frequentior autem in Occidente fuit exitus Monachorum ab antris solitudinis, ut populorum saluti incumberent.

Monachi quidam a populi frequentia aliení.

Monachorum ope hæresis profligata.

Alii etiam erant Monachi, qui ab Ecclesia

elesia intra Urbes admittebantur, ut Christifidelibus in spiritualibus deservirent; cum enim longe lateque Catholica fides diffunderetur, Clerus omnibus præsto esse non poterat; unde factum est, ut Monachi assumerentur in partem sollicitudinis Ecclesiarum: hinc Christiana pietas roborata, aucta Sacramentorum frequentia, condecorata templa, vitia imminuta, aliaque id generis efloruere, quæ abunde perutilem Monachorum actionem compertam faciunt. His arduiora injunxit Ecclesia, Infidelium nempe conversionem, mittens Bonifacium ad instruendam Germaniam, ad Britanniam Augustinum, Patricium ad Hiberniam, ad Pictos Columbanum, ad Ungaros Gerardum, & Maurum; quid plura? ad Tartaros, ad Americanos, ad Sinas, ad Persas, aliasque barbaras Gentes missi sunt Augustini, Dominici, Francisci, Ignatii, Theresiæque filii; unde factum est, ut Apostolica Sedes, quæ Sanctuarii lance merita perpendit, & præmia, pluribus Regulares donatos voluit privilegiis.

Arduiora Monachis injuncta.

Claudicat secundò argumentum non satis discernens justam ab inutili causa egrediendi e claustris. Reprobant Patres, quibus ultro manum damus, inanes Monachorum egressiones a Monasterio, sicut & curiosas, vanas, profanasque; verùm eas commendant, quæ ad populorum utilitatem ordinantur. Nec adversatur S. Hieronymus: etenim jure, merituque Paulinum a populorum frequentia retrahebat; timebat namque, ne Vir olim Consularis a seculi pompis iterum alliceretur; eaque propter ab Urbe alienum exoptat; secundo loco de Solitariis sermonem habet; tertio verò ad solitudinem vocat Heliodorum, referendo onera Clericalis vitæ, pro quibus ferendis impar erat. Uno verbo. Clericatus ex vi muneris Ecclesiasticis incumbere debet, secus Monachatus secundùm se spectatus; si enim Monachatus inspiciatur prout impræsentiarum ab Ecclesia approbatus est, patitur, & agit; tum de propria, tum de aliena salute sollicitus est; luget, & docet &c.

349 OBJIC. II. E Patrum doctrina est Discipulis septuaginta duobus Presbyteros Curatos succedere, secus Monachos; siquidem in his non est invenire perennis successio ad laudatos Discipulos; isti namque sub primordiis sacris fungebantur muneribus, non autem Monachi; Discipuli missi fuerunt a Christo, Monachi mittuntur a Papa; Discipuli bini mittebantur, Monachi quandoque terni, aut quaterni; illi sine sacculo peregrinabantur, isti peram circumferunt; Discalceati incedebant primi, bene calceati alii; quæ ergo proportio Monachorum cum Discipulis? unde illorum ad istos successio?

Candidi veritatis scrutatores inanem plane dignoscent hujuscemodi discursum. Quis namque ex Patribus affirmat solummodo Presbyteros Curatos Discipulis succedere? Nemo unus sane. Presbyteri, itidemque Diaconi nullo Pastorali munere insigniti Discipulorum successores a Patribus nuncupantur, atque ab ipsis Adversantibus dignoscuntur; cur non & Monachi? Discipuli subauxiliarii Apostolorum fuerunt, ordinarii insimul Pastores secundi ordinis: priori muneri succedunt Monachi, secundo Presbyteris, quibus animarum cura demandatur.

Nec in Monachis prærogativa successionis desideranda est; prætermissis namque, quæ in superioribus dedimus, audiatur Augustinus in Psal. 132. ad illa verba: *Ecce quam bonum, & quam jucundum habitare fratres in unum* -- Ista verba Psalterii, iste
„ dulcis sonus, ista suavis melodia tam in
„ Cantico, quam in intellectu etiam Mo-
„ nasteria peperit. Ad hunc sonum excitati
„ sunt fratres, qui habitare in unum con-
„ cupierunt; iste versus fuit tuba ipsorum...
„ Et unde Apostoli, filii Prophetarum?
„ Unde illi quingenti, qui Dominum post
„ resurrectionem viderunt, & ascensionem
„ in Cœlum, quibus in uno loco constitutis
„ supervenit Spiritus Sanctus die Pentecoste
„ missus de Cœlo, sic missus, sicut pro-
„ missus? Omnes inde erant. Ipsi primò ha-
„ bitaverunt in unum, qui omnia, quæ
„ habebant, vendiderunt, rerumque sua-
„ rum pretia ad pedes Apostolorum posue-
„ runt... Primi audierunt, sed non soli
„ audierunt... Venit enim & ad Posteros
„ ista charitatis exultatio, & votum Deo.
„ Vovetur enim aliquid Deo, & dicitur:
„ vovete, & reddite Domino Deo vestro...
„ Ea voce hujus Psalmi appellati sunt & Mo-
„ nachi, ne quis vobis de isto nomine in-
„ sultet Catholicis -- Digna Augustini oratio.

Monachorum continuata successio.

Quoniam verò nonnulli, perperam licet; contendunt Apostolorum, Discipulorumque temporibus Monachatum non extitisse, non inde Monachos a Discipulorum successione arcendos dicimus: siquidem ad successionem non est necessaria temporum continuatio, sed satis est pro re nata successio in identitate muneris, atque collata ab his, qui Apostolorum locum tenent, legitima potestas. Nonne Apostolorum successores sunt Episcopi posteriori ævo illis in locis inducti, ubi nemo Apostolorum, aut Episcoporum primis rei Christianæ seculis sedit? Nonne Discipulorum successores censendi sunt Parochi in Pagis illis commorantibus, ubi nullus Discipulorum advenit, aut Parochorum nomen insonuit? Hinc ultro dantes sub exordio nascentis Ecclesiæ Monachos nullum Ecclesiasticum munus exercuisse, sat est, quod posterioribus Seculis potestas collata fuerit a legitimis Apostolorum successoribus; in radice enim, ut sic dicamus, Discipulorum munia poterant exercere. Nec momenti est, quod Monachi nec a Christo, nec ab Apostolis, nec a Discipulis mittantur; nam & Episcopi, & Parochi, non a Christo, non ab Apostolis, aut a Discipulis missionem sortiuntur, sed ab habente legitimam potestatem, quod dubio procul sufficere ad intentum ad unum omnes fatentur.

Quod si dicas Episcopos solummodo ab Apostolica Sede deputari, & consecrari, Parochos ab Episcopis designari, Deum verò, & Christum illis immediate potestatem conferre, jure optimo idem asserere non dubitamus de Monachis, itaut ad munia

vitæ activæ ab Apostolica Sede deputentur, & a Christo immediate conferatur potestas agendi; cum Ipse æque posuerit in Ecclesia Opitulationes, & Gubernationes, de quibus superiùs ex Apostolo, & D. Thoma.

Quod ultimò additur, gladius est ex utraque parte acutus, qui quosdam ex Clericis ferit, qui & sacculos habent, & peram, qui Olosericis exornati incedunt, famulisque comitati, spectabiles sese exhibent. Christus itaque, dum sine saeculo, sine pera peregrinari mandat, paupertatem docuit, quæ a se rerum dominium abdicat; hoc autem indubie Regularibus congruit, qui nullum rerum dominium, proprietatemque habent. Omnibus enim utuntur dependenter a Superioris arbitrio; unde de sacculis, qui in peregrinatione deferunt, de calceamentis, quæ induunt, dominium non habent, sed simplicem usum.

350 OBJIC. III. Hierarcha regere debet, non regi; sed Monachorum genus natum est regi, non regere; unde ex Ecclesiasticis monumentis compertum est, primævos Monachos non Episcopis tantùm, sed & Parochis fuisse subjectos; eaque propter exemptiones illis concessæ incongruæ sunt. Hinc S. Bernardus *lib. 3. de Consideratione cap. 4.* scribens ad Eugenium Papam alte conqueritur, quod subtrahantur Abbates Episcopis, *& Epist. 42. ad Henricum Archiepiscopum Senonensem* quosdam redarguit Abbates eo quod proprio obedire contemnant Episcopis. Ivo Carnotensis, Fulbertus, Petrus Blesensis Monachos increpant, qui ad Papam accedebant pro exemptione Monasteriorum ab Episcopali jurisdictione; & meritò quidem, nam ab hujuscemodi exemptionibus jura violantur. Alienum quippe a justitia est, ut Magistro Discipulus non consentiat, ut filii parentibus non obtemperent, ut milites Principem non sequantur, ut non subdantur Domino Servi, sic habet Blesensis, qui *Epist. 68.* prosequitur -- Si audeamus dicere, quod sentimus, cum officio justitiæ reddatur unicuique, quod suum est, non multum Romani Pontificis justitiam promovet, si alicui in alienam injuriam beneficium confert, si quod meum est, aufert, si ea committit in rebus Ecclesiasticis, quæ mundana potestas in secularibus abhorret -- Non solùm autem ut injustæ criminandæ sunt hujusmodi exemptiones, sed ex Ivone *Epist. 195.* censendæ sunt invalidæ -- Noveris vacuas esse excusationes, quas obtendis, te propter obedientiam Romanæ Ecclesiæ, Carnotensis Ecclesiæ professionem mutasse, cum Ecclesia Romana a Deo nullam injustam acceperit potestatem, fidem violandi videlicet, debita sua unicuique non reddendi; sed tantum, quæ sunt liganda, ligandi, & quæ sunt solvenda, solvendi -- Damnosæ itidem sunt, prædictæ exemptiones Parochorum proventibus, sicut eorundem jurisdictioni, quatenus Parochiani impediuntur, ne in Parochiali Ecclesia, festis diebus, sacris assistant, conciones audiant, suscipiantque absolutionis Sacramentum; quæ sane Canones, Concilia, & Patres reprobant, atque execrantur. Acri stylo argumentum hocce Adversarii prosequuntur.

Verùm quo zelus hujusmodi tendat, novit Scrutator cordium. Primò itaque desideratur probatio propositionis, videlicet, Hierarcham debere regere, non regi; cum indubie falsa sit, ut palam fit in minoribus Clericis, qui a Majoribus reguntur, in Diaconis, Presbyterisque, qui Episcopo subjiciuntur, & tamen ab ipsismet Adversantibus Hierarchiæ accensentur. Subjici igitur, atque ab alio regi non impedit esse de Hierarchia, si aliàs debitæ habeantur conditiones.

Ecclesiastica disciplina quandoque variatur.

Nec urget Monachos primis Ecclesiæ temporibus subditos fuisse Episcopis; plura namque ad Ecclesiasticam disciplinam spectantia impræsentiarum aliter fuere disposita; hæc quippe humanarum legum conditio est, ut quæ nonnullis occurrentibus circumstantiis erant laudabilia, aliis accedentibus laudabiliter mutationem subeant; licet itaque antiquitus Episcopis Monachi subderentur, optimis muneribus nunc sunt exempti; nec nova prorsus hujusmodi exemptio censenda est; siquidem S. Hieronymi ævo Bethlehemiticum Monasterium Jerosolymitani Antistitis jurisdictioni, quod aliàs in ejusdem ditione erat constitutum, non subdebatur, ob quod S. Epiphanius quosdam absque prælaudati Præsulis licentia sacris inauguravit, ut videre est *ex Epistola ejusdem Epiphanii ad Joannem Jerosolymitanum*, qui de usurpata jurisdictione conquerebatur -- Quanquam in Monasterio ordinaverim, non in Parochia, quæ tibi subjecta sit -- Jus quoque habebat prædictum Monasterium, sacro regenerare lavacro seculares temporibus Pentecostes, & quidem solemni ritu; nam baptizare, urgente necessitate, cuique datum erat, nec Pentecostes erat expectanda. Hac de re videatur S. Hieronymus *Epist. 60. 61., & 62.*

Itaque nunc illi Regulares Ordines ab Episcopali jurisdictione exempti habentur, qui ab Institutoribus sub immediata Romani Pontificis jurisdictione positi fuere, quod tunc temporis frequentiùs contigit, cum usus positivæ approbationis ab Apostolica Sede invaluit; prius namque, Episcopis non reclamantibus, instituebantur Monachi.

Conveniens Regularium exemptio ab Episcopis.

Ceterum jure, meritoque Romano Pontifici, qui totius Orbis caput est, hi immediate subordinati sunt, qui ob commune Ecclesiæ bonum ubique terrarum mittendi erant ad evangelizandum, & ad Christifideles dirigendos per semitas justitiæ, immo e Romanæ Sedis dignitate fuit, ut gens aliqua peculiaris ex speciali Institutione eidem immediate subderetur; per hanc siquidem immediatam subjectionem Monarchiæ ratio apte comprobatur. Quod si Religiosorum cœtus minutæ censeantur portiones, quæ, ut D. Bernardo videtur *lib. 3. de Considerat. cap. 4.* parvi, aut nihili faciendæ sunt, revera tamen in pretio sunt habendæ, cum seculares Principes, ut Monarchicum Imperium comprobent, minima quæque plurimi faciant; & aliàs S. Bernardus pro re nata non loquitur, sed tantummodo de quibusdam peculiaribus Monasteriis sermonem habet.

Illud

Illud itidem notandum occurrit, quod exemptiones dant vires, ut validiùs Apostolicæ Sedis jura propugnentue, atque in ejus desensionem alacrius insurgatur. Hoc clare evincitur ex exemptionibus Parisiensi Ecclesiæ a Clemente VII. collatis, ut legere est in Bulla, quæ incipit *Nos ad Ecclesiam* -- „ Illam volentes Apostolicis præsidiis communire, & gratiis honotare condignis, ut personæ degentes in ea liberiùs divinis ministeriis intendant, dictamque Sedem Apostolicam eo majoris devotionis promptitudine studeant revereri, quo ipsæ, & eadem Ecclesia majori fuerint libertate donatæ, dictam Ecclesiam eximimus -- Idem cepetit laodatus Pontifex in Bulla *Volentes Ecclesiam* in exemptione Cœnomanensis Ecclesiæ -- Nec non consideratione charissimi „ in Christo filii, Regis Caroli, ipsius Ecclesiæ Canonici Præbendati dignis extollere titulorum insigniis, & amplis dictæ Sedis præsidiis communire, ut personæ in eadem Ecclesia degentes eo divinis obsequiis, votis ferventioribus intendant, dictam Sedem eo majoris devotionis affectu studeant eevereri, quo ipsæ, ipsaque Ecclesia dotatæ fuerint majori libertate, Ecclesiam ipsam &c. -- Non igitur officiunt Ecclesiæ exemptiones, sed quam maxime eidem deservire Romanus Pontifex apette testatur.

Hine ultro Petro Blesensi subscribimus. Primis namque Ecclesiæ temporibus apte sub Episcopis constituti fuerunt Monachi; illi siquidem in communi Religiosam vitam sub Clericali disciplina peragebant, propterea & Religiosos ad perfectiunem instituere utiliter poterant, nunc verò, cum res alitee se habeat, & aliud sit Episcoporum, aliud Regularium disciplinæ studium, incongrue illis dirigendi tradetentur. Et sane quonam pacto possent Antistites diversorum Institutorum Peofessores dirigere, cum eorundem leges quandoque ignorent? Sub Ecclesiæ primordiis nec tanta Monachorum frequentia, nec tanta diversitas erat: satius igitue provisum est, ut unaquæque Religio suos habeat Ministros, & quælibet immediate Romano Pontifici subdatur. Præstat audite laudatum Petrum Blesensem *lib. 3. Epist.* 28. -- „ Olim Catbedralibus, & Collegiatis Ecclesiis fuere Monachi, sive Canonici Regulares in communi viventes, atque uno refectorio, unoque claustro contenti, e quibus assumpti Episcopi Monastica Instituta calebant, & ideo visitandis suæ Diœcesis Monasteriis, Monachorumque excessibus ponderandis, ac corrigendis, nec non quæ ad sanctæ observationis augmentum conducunt, sanciendis, idonei esse poterant: bodie verò, cum sint fere omnes Seculares a regulari vita alieni prorsus, qua fronte Monasteria visitare, ac de eebus, quas nesciunt, definire debeant, non video. Scilicet docebunt, qui non didicerint, milites erunt priusquam tyrones, Magistri antequam Discipuli? --

Alia Episcoporum, alia Regularium vivendi ratio.

Posse Romanum Pontificem ab Episcoporum jurisdictione, justa occuerente causa, Regulares eximere auctor est idem Blesensis. Porro ad unum omnes fateantur oportet, quod justa causa est pax, quies, atque Monachorum tranquillitas. Indubie autem Monachi vel quoad bonorum administrationem, vel quoad spirituale regimen, vel quoad alia momenta sæpenumero ab Episcopis vexati fuerunt. Id probatum habemus ex Concilio Toletano IV. *Can.* 51. -- Nunciatum est præsenti Concilio, quod Monachi, Episcopali imperio, servili opere mancipentur, & jura Monasteriorum contra constituta Canonum, illicita præsumptione usurpentur, itaut pene ex Cœnobio possessio fiat, atque illustris portio Christi ad ignominiam, servitutemque perveniat -- Ex Concilio Herudfordiense indictum a Theodoro Archiepiscopo apud Bedam *lib. 4. Hist. Anglic. cap.* 5. *Decreto* 3. -- Ut quæque Monasteria Deo consecrata, nulli Episcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quidquam de eorum rebus violenter abstrahere -- Ex Magno Gregorio *lib. 5. Epist. Epist.* 28., qui Marinianum Ravennatensem Episcopum ex Monachis assumptum Monachos non æquo jure tractantem monet -- Cum ergo Monasteria te oporteat defensare, & Religiosos illic summopere congregare, ut lucrum de animarum congregatione possis efficere, in eorum te e diverso gravamine, sicut litteræ tuæ testantur, desideras exercere -- *eodem lib. Epist.* 43. *ad Castorium Ariminensem* scribit, ut in rebus Monasterii Luminosi Abbatis nullimode sese permisceat -- Ut remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus, divinum opus cum summa animi devotione perficiat -- *& lib. 6. Epist.* 40. Mariniano iterum scribens, dum ex parte ab Episcopali jurisdictione Monachos subtrahit, præcipit, ut quantocyus injuncta exequatur, ne -- Aliter Monasteriorum quieti prospicere compellamur -- Idem testatum habemus ex Petro Cluniacensi *lib. 1. Epist.* 28., qui cum esset redargutus, quod nollet Episcopo subjici, ait -- Romanos Pontifices Monachorum quieti providentes in multis a jugo Episcoporum libera esse Monasteria decrevisse, ut Monachos ab Episcoporum oppressionibus liberarent -- Petrus Blesensis *Epist.* 68., quæ nobis objicitue, sequentem habet clausulam, quam Adversarii prætermittunt -- Scimus equidem, quod ob quietem Monasteriorum, & Episcoporum tyrannidem has exemptiones plerunque Romani Pontifices indulserunt -- Adeodatus Pontifex *Epistola ad universos Galliæ Episcopos de privilegio concesso Monasterio S. Martini* idem innuit momentum -- Ut Apostolica fulti auctoritate per privilegii seriem gravedines a quolibet Episcoporum sub prætextu discussionis, Religiosus Abbas, vel Monachi ibi degentes ne sustineant . . . Reverendissimus verò Episcopus, in cujus Parochia memoratum Venerabile Monasterium, vel res, ac possessiones constiterint, faciendæ tantùm ordinationis, ac promotionis Sacerdotum, atque Levitarum, vel conficiendi Chrismatis sit tantum concessa licentia. Dispositionem autem Venerabilis loci gerere, & conversationem Monachi-

Monachi non raro vexati.

„ cam exquirere Religioso Abbati, ejosque „ Præposito, vel qui probatissimi fuerint in „ eodem Monasterio, decrevimus -- Quod privilegium confirmatum, non primò concessum ab Urbano II. in Concilio Claremuntano ab adversa parte diminutum refertur. Alia Conciliis particularia concessas similes exemptiones confirmaverunt, ut videre est in Conciliorum Gallicanorum Collectionibus. Hinc ad auctoritatem S. Bernardi facilis est responsio ex contextu. Loquitur de dispensatione exemptiva absque legitima causa facta a Romano Pontifice, en verba S. Doctoris primo in loco citati -- Quid inquis? „ Prohibes dispensare? Non, sed dissipare. „ Non sum tam rudis, ut ignorem positos „ vos dispensatores . . . Ubi necessitas urget „ excusabilis dispensatio est. Ubi utilitas „ provocat, dispensatio laudabilis est: utilitas dico communis, non propria; nam „ cum nihil horum est, non plane fidelis „ dispensatio, sed crudelis dissipatio est -- Alludit, ni fallor, ad doctrinam Apostoli præscribentis, ut omnia ordinatè fiant, & ad Christi effatum, quod fidelis Servus constitutus super familiam opportuno tempore distribuit triticum. Concessiones ergo ex abusu ortas damnat Bernardus, ex abusu, vel ex parte dantis, quia non movetur ex rationabili motivo, sed ad ostensionem potestatis, vel ex parte postulantis, & recipientis, quia ducitur affectu inobedientiæ, vel ambitionis -- Nonnulla tamen Monaste- „ ria sita in diversis Episcopatibus, quod „ specialiùs pertinuerint ab ipsa sui funda- „ tione ad Sedem Apostolicam pro voluntate „ Fundatorum quis nesciat? sed aliud est „ quod largitur devotio, aliud quod moli- „ tur ambitio impatiens subjectionis -- Duo hic vides approbari a S. Doctore; primum quod ab initio fuerint Monasteria immediate sub potestate Papæ instituta, quod cum nunc omnes Religiones ab ultimis Seculis hoc modo sint inductæ, non est quod conquerantur Adversarii; alterum quod si causa rationalis adsit, hujusmodi exemptiones sint honestæ, licitæ, & expedientes: hoc autem manifestè accidit in exemptionibus nostrorum temporum. Locus alter D. Bernardi planus est; agit enim de quibusdam privilegiis improbe obtentis. Dissidebant Cluniacenses Monachi, & Cistercienses ab his derivatis, illi ut minus observantes Benedictinæ Regulæ habebantur, isti ut pristinæ disciplinæ sectatores; illi plurima privilegia ut exemptionem ab Episcopis, usum mitræ Chirotecharum, & similium obtinuerunt oppignorationibus, & pecuniarum elargitione; isti hæc reprehendebant, quia externam superbiæ speciem præseferebant, incongruam sane institutæ a S. Benedicto humilitati. Humilis itaque Bernardus zelans zelum legis illam exaravit Epistolam. Qui illam leget, germanum S. Doctoris sensum facile deprehendet.

In eandem conveniunt sententiam reliqui in objectione laudati, eosque redarguunt Monachos, qui effrænes obedientiæ Episcoporum jugum excutiunt, atque Pontifici sese subjicere prætendunt, ut nec illis, nec isti debitam præstent observantiam. Monachos carpunt, qui exemptiones venantur, ut Regularis Instituti leges eludant, atque sub habitu Regulari seculariter vivant. In eos insurgunt, qui privilegia emendicant, ut fastum foveant, & quam, dum seculo abrenunciarunt, despexerant ambitionem, ardentiùs reassumant. Nec inficias imus Petri Blesensis justas fore querimonias adversus Malmisburiensem Abbatem; hic siquidem accusabatur Bullas falsasse, atque surreptitia protulisse privilegia; ceterum in calce Epistolæ legitimas, justasque exemptiones acceptare non renuit, ut superiùs dictum est. Irregularis autem illatio est, justas velle redarguere exemptiones, ex quo illegitimæ reprobantur.

Somniata demum ea sunt mala, quæ ab exemptionibus Regularium emanare dictitant Adversarii. Ultro quidem damus quandoque aliqua exoriri inconvenientia ex abusu exemptionum; verùm percunctari libet, num inter Episcopos nullus sit invenire, qui sui juribus abutatur? Num inter Parochos omnia sarta tecta quovis tempore habentur? Num inter Clericos nullus Simoniacus? in civili Magistratu nusquam occurrit damnabilis Personarum acceptio? Candide fatendum est ex sagena missa in mare bonos inter pisces, & malos non rarò congregari. Dicebat quondam Zacharias Pontifex *Epist.* 10. *ad Bonifacium Moguntinensem* -- Eos autem, quos reperisse affata est „ fraternitas tua Pseudosacerdotes multò ma- „ joris numeri quam catholicos erroneos „ simulatores sub nomine Episcoporum, vel „ Presbyterorum, qui numquam ab Episco- „ pis Catholicis fuerunt ordinati, illuden- „ tes populo, & ministeria Ecclesiæ confun- „ dentes, & conturbantes, aut falsos, gi- „ rovagos, adulteros, homicidas, molles, „ masculorum concubitores, sacrilegos, hy- „ pocritas, & multos Servos tonsuratos, „ qui fugerunt Dominos suos, Servos Dia- „ boli, transfigurantes se in Ministros Chri- „ sti -- Gildas cognomento sapiens *de Ecclesiastico Ordine apud Britannos* habet -- Bri- „ tannia habet Sacerdotes, sed nonnullos „ insipientes: quamplurimos Ministros, sed „ multos impudentes; Clericos, sed quos- „ dam raptores, subdulos; pastores, ut di- „ cuntur, sed occisioni animarum lupos pa- „ ratos: quippe non commoda plebi provi- „ dentes, sed proprii plenitudinem ventris „ quærentes . . . inanes, quasi angues torvis „ vultibus conspicantes; & sceleratos divi- „ tes absque ullo verecundiæ respectu, sicut „ cœlestes Angelos venerantes -- Verùm quid inde? Valetne ex his argumentum ad omnes? Non debent omnes vituperari, ex quo aliqui mali sunt. Non perit charitas, si in aliquibus mortua est. Optimè Aug. *in Psal.* 132. -- Verumtamen charissimi, sunt „ & qui Monachi falsi sunt; & nos novimus „ tales: sed non perit fraternitas pia, pro- „ pter eos, qui profitentur quod non sunt; „ tam enim sunt Monachi falsi, quam & „ Clerici falsi, & fideles falsi. Omnia ista „ tria genera, fratres mei . . . habent bonos „ suos, habent malos suos -- Flebilem hanc

rerum

rerum conditionem , ut scilicet , unius noxa omnibus impingatur , deflet Augustinus *Epist.* 137. -- Ad quid enim aliud sedent illi , & „ quid aliud captant , nisi ut quisquis Epis- „ copus , vel Clericus Monachus , vel San- „ ctimonialis ceciderit , omnes tales esse „ credant , jactent , contendant : sed non „ omnes posse manifestari ? --

Vult Pontifex , quos vult, ab Episcopis eximere.

Nec dubium , nisi imperitis , suboriri potest Romanum Pontificem potestatem habere ab Episcoporum jurisdictione eximendi Regulares . Super Cathedram Petri Ecclesia fundata est , ejusdemque Successor est Romanus Pontifex , qui jus habet ea decernendi , quæ ad Christifidelium bonum opportuna censentur. Petro Regni Cœlorum claves datæ sunt , jurisdictio videlicet necessaria ad Ecclesiæ regimen ; eidem dictum est : *Quodcunque solveris super terram* ; non enim certis pro re nata est constricta limitibus Apostolicæ Sedis auctoritas ; dictum itidem eidem fuit : *Pasce oves meas , pasce agnos meos* , Matres nempe , & filios , seu Episcopos , & Subditos ; cum ad utrosque potestas quoad spiritualem animarum profectum extendatur ; ea propter si aptiùs pascendos agnos noverit sub hoc , aliove Pastore , potest indubie de illis disponere , eosque , quibus libet , commendare . Et sane Episcopalis jurisdictio immediate a Romano Antistite est , esto tamen , ut aliquibus arridet , sit immediate a Deo , ita confertur , ut a Pontifice coarctari possit , proindeque jure optimo eorum subditos ab ipsorum jurisdictione eximere valet . Mirum utique foret seculares Principes absque injustitiæ labe plurima exemptionis privilegia largiri posse , hocque Supremo Ecclesiæ Principi vetitum esse . Potest Rex quosdam a Dominis , quibus immediate subsunt , eximere ; potest denuo cohortem sibi soli subjectam instituere , & non poterit Pontifex Regulares ab Episcoporum potestate liberare ? Quis usquam talia justo rationum pondere poterit propugnare ?

Illud tamen meritò perpendendum occurrit , innumera pene haberi privilegia a Romanis Pontificibus Clericali Ordini concessa , quæ ab ipsismet Adversariis tanquam legitima dignoscuntur ; cum verò agitur de privilegiis Regularibus , undique dubitationes , & lites insurgunt , & tanquam subdole excerpta , atque Episcopali dignitati injuria deprædicantur . Capitulum Parisiensis Ecclesiæ privilegio Alexandri III., & Clementis VII. a proprii Episcopi jurisdictione exemptum est ; Capitulum Ecclesiæ Pictaviensis communem cum Episcopo habet audientiam , ejusque appellationes non jam ad Episcopum , sed ad Apostolicam , seu Metropolitanam Sedem habentur ex concessione Clementis V. Verùm cum in re satis nota versemur , diutiùs immorandum non est. Illud

Concilium Francofordiense sub Carolo Magno.

tantummodo subdere placet , quod legitur in Concilio Francofordiensi quoad exemptionem duorum Episcoporum ab obligatione Residentiæ . Audiamus verba Regis Galliæ *in laudata Synodo cap.* 55. loquentis -- Dixit „ etiam Dominus Rex in eadem Synodo se „ a Sede Apostolica licentiam habuisse , ut „ Angilramnum Archiepiscopum in suo Pa- „ latio assidue haberet propter utilitates Ec- „ clesiasticas ; deprecatus est eandem Syno- „ dum , ut eo modo sicut Angilramnum ha- „ buerat , ita etiam Hildeboldum Episco- „ pum habere debuisset , quia & de eodem , „ sicut & de Angilramno Apostolicam licen- „ tiam habeat , omnis Synodus consentit , & „ placuit eis eum in Palatio esse debere pro- „ pter utilitates Ecclesiasticas -- Si ergo hujusmodi exemptiones justæ censentur , & ut validæ adoptantur , cur illæ , quæ Regularibus competunt , injustæ , atque invalidæ dictitantur ?

Utvis plerique Monachorum ab Ecclesiæ primordiis Episcopis subderentur , a Parochorum tamen jurisdictione exemptos fuisse affirmare non dubitamus. Monachos fuisse, qui Jerosolymis in communi vivebant , superiùs innuimus . Illi , de quibus Philo *de vita contemplativa* agit , Monachi erant ; hi porro in quendam communem locum conveniebant soli , utique ad sacra peragenda , ad Sacramenta simul sumenda , atque alia pietatis officia exercenda . Apud Ruffinum *lib.* 2. *de Vitis Patrum cap.* 5. Oxhyrinchi Urbis erabant duodecim Ecclesiæ -- In quibus publicus „ agitur populi Conventus , exceptis Mo- „ nasteriis , in quibus per singula Orationum „ domus sunt -- His dubio-procul innuitur ea in Urbe sacra loca fuisse , ad quæ populi confluebant , ut Deum deprecarentur , sicut & loca alia pro Monachis deputata ; unde compertum est Monachos suas habuisse Ecclesias ; ea propter Parochiam non adhibant .

Hinc absque solido momento dicunt Adversarii prædicta loca fuisse privata Oratoria , non jam ad sacra mysteria peragenda , sed ad orandum tantummodo ; nam contextus evincit oppositum : illa particula *Exceptis Monasteriis* est contraposita ad Ecclesias publici cultus pro Secularibus , ideoque studiose exprimitur *publicus populi Conventus* . Extitisse Ecclesias pro Monachis in Eremi solitudinibus commorantes ; indubium plane est . Quomodo enim Monachi procul ab Urbibus , a Pagis , procul a Parochiis in tanta locorum intercapedine hasce adire poterant ? Itaque meritò asserendum est suos habuisse Presbyteros .

Monachi suas habebant Ecclesias .

Citato *libro* 2. *cap.* 22. auctor est idem Ruffinus ad Celliæ Ecclesiam Monachos convenire suevisse die Sabbati , & Dominica -- „ Die tantum Sabbati , & Dominica in „ unum ad Ecclesiam coeunt , & ibi se- „ metipsos invicem tanquam cœlo redditos „ vident -- qua de re mentio occurrit apud Sozomenum *lib.* 6. *cap.* 31. *apud Palladium in Hist. Laus. cap.* 7. Erat porro Cellia locus in Deserto interiori Nitriæ ; in illa vasta Eremo cellulæ omnes longo spatio erant discretæ ; in monte pendebant ex palma flagella ad Monachorum defectus corripiendos per manus Abbatis . Ad illam igitur Ecclesiam statutis diebus accurrebant Monachi ad sacram synaxim sumendam . Et certe , voluntarie plane dicitur Ecclesias illas , quæ , dum agitur de Monachis , ab Auctoribus laudantur , Parochiales fuisse , cum nulla prorsus ibi de Parochia occurrat mentio , nullus de Secularibus sermo ; aliàs conditio loci a populi fre-

frequentia ſejuncti nullimode Parochialibus
A Eccleſiis conveniat.

Narrat Severus Sulpitius *Dialog.* 1. *cap.* 3. Bethlehemiticam Hieronymi Eccleſiam fuiſſe a Parochia diſcretam -- Nam Parochia „ eſt Epiſcopi, qui Hieroſolymam tenet -- Exemptionem, & diſtinctionem Eccleſiæ Bethlehemici Conventus a Parochiali clare colligitur ex S. Epiphanio, qui Paulinianum ordinavit, ut ſacra Monachis perageret. Ex Monachis inauguratos fuiſſe Presbyteros ſuos teſtatur S. Hieronymus *Epiſt.* 62.

Nobis opitulatur Concilium Chalcedonenſe *Act.* 15. *cap.* 6., ubi mandatur, ut quilibet ad Ordines aſſumptus Eccleſiæ ſive Civitatis,
B ſive Pagi, ſive Martyrii, vel Monaſterii deputaretur, *& cap.* 8. legitur -- Qui Clerici „ præficiuntur Ptochodochiis, & qui or„ dinantur in Monaſteriis, aut Baſilicis Mar„ tyrum, ſint ſubjecti Epiſcopis -- Ex quibus colligere fas eſt quatuor tunc temporis fuiſſe Eccleſiarum genera ad invicem independentia, Urbanam videlicet Parochiam, vel ruſticanam, Ptochodochia, Martyria, & Monaſteria, quæ ſuos habebant Presbyteros, & in quibus Sacra celebrabantur.

Habemus itidem apud Magnum Gregorium *lib.* 10. *Epiſt.* 53. *Indict.* 5. qualiter juſſerit Pontifex Epiſcopo Leontino, ut quen-
C dam Monachum a Joanne Abbate oblatum ſacris inauguraret in Monaſterio, ea appoſita conditione -- Niſi ut congregatione ſua, „ quoties opportunum fuerit, ſacra Miſſa„ rum debeat tantummodo celebrare Myſte„ ria -- *& lib.* 5. *Epiſt.* 41. *Indict.* 14. poſtulante Urbico Abbate Panormitano præſcribit Victori Epiſcopo, ut in ejuſdem Monaſterio Presbyterom ordinet -- Qui ſacra Miſſarum „ ſolemnia celebrare debeat . . . eum qui ad „ hoc miniſterium de eadem Congregatione „ electus fuerit . . . nec de Monaſterio ſuo „ hac pro cauſa egredi, nec extraneum ſibi „ ad peragendum ſacrum opus cogatur ad-
D „ ducere -- Quibus habes Monachus ſacrum audiſſe in Monaſterio, ſecus in Parochia, & quidem a Sacerdote Monacho, non jam a Presbytero per Parochum delegato. Hujuſce exemptionis optimam reddit rationem laudatus Gregorius *lib.* 6. *Epiſt.* 40. *Indict.* 15. conditionem, ſcilicet, Monaſtici ſtatus; quæ eſt ſpecialis ſolitudinis, & ſtudii ad divina, propiereaque nec gravari, nec turbari Clericorum dominio debent Monachi -- Nullam „ deinceps in eis Clerici, vel hi, qui in „ ſacro ſunt Ordine conſtituti ob aliud ha„ beant, niſi orandi tantummodo cauſa, ac„ cedendi licentiam, aut ſi forte ad pera-
E „ genda Sacra Miſſarum fuerint invitati My„ ſteria --

Hæc abunde ſufficere deberent ad evincendum Monachos Parochis haud fuiſſe ſubjectos. Sunt tamen, qui ulteriora promunt, nempe prioribus Eccleſiæ Seculis ſueviſſe pluribus in locis Parochos ex Monachis aſſumi, & Auguſtini ætate ex Canonicis Regularibus eligebantur, qui Eccleſias debebant regere. Relaxavit quidem Regulam S. Doctor, qua decreverat neminem Clericatui accenſeri poſſe, niſi in communi ſub votis vivere ſtatuiſſet; plurimùm tamen Clericorum Regularium ſemper adamavit vivendi rationem. Indubium itidem eſt præteritis Seculis Benedictinos Monachos innumeras gubernaſſe Eccleſias, multiſque præfectos fuiſſe Parochiis. Apud Græcos nunc quoque ex ſolis Monachis conſecrantur Epiſcopi.

Monachi olim ad Eccleſiarum regimen aſſumebantur.

Verùm, ut ut res ſe habeat, illud certò compertum habemus, quod ſæpenumero ad rerum humanarum perfectionem earundem variationem deſervire; nec ullus hominum ſtatus invenire eſt, qui conſtitutis ab initio regulis immobiliter adhæſerit; utque ab Eccleſiaſticis non recedamus; olim una, vel altera die incruentum offerebatur ſacrificium, nunc autem multiplex ſingulis diebus; olim mista erant Eccleſiaſticorum bona, nunc diſcreta; olim concillariter eligebantur Epiſcopi, ſecus impræſentiarum. Quid plura? quæ ad diſciplinam ſpectant juſtis de cauſis laudabiliter mutationem ſubire poſſunt; adeoque nullum eſt inconveniens, quod Regulares, olim aliàs Epiſcopis ſubderentur, nunc ab eorundem juriſdictione liberi ſint, atque exempti.

Quæ ad diſciplinã ſpectant, mutationi ſubſunt.

Nec inde, ut poſtremum enervetur momentum, aliquid quoad redditus detrimentum patiuntur Parochi; determinatas ſiquidem habent ſuas portiones, ſive in Decimis, ſive in extraordinariis proventibus; aliunde quot populis bona ex Regularibus? Hi gregem, aliàs Parochis commiſſam, frequenti prædicationis miniſterio, aſſiduiſque pietatis exercitiis paſcunt, atque ſollicite ad ſalutem promovent.

Adverſarius contendit ex D. Chryſoſtomo *Hom.* 7. *in Epiſt. ad Heb.* Monachos non eſſe de Eccleſiaſtica Hierarchia, ſiquidem ibidem videtur innuere parvum intercedere diſcrimen Laicos inter, & Monachos, quatenus Apoſtolum pleraque bona opera Secularibus viris commendat.

Verùm perperam de mente Chryſoſtomi dubitatur, cum pluries Monaſtici ſtatus profeſſores laudet, atque elogiis proſequatur Monaſticum Inſtitutum; unde ex citato loco inane deſumitur argumentum. Eſto tamen Paulus ad primævos illos Chriſtifideles, qui Monachi potius, quam Seculares cenſendi erant, ſermonem dirigat, quid inde? Ex his quæ ibi commendat Apoſtolus, æquo jure dignoſcitur parvum intereſſe diſcrimen Clericos inter, & Laicos, ſiquidem præclara illa pietatis opera nunc in Clericis communiter deſiderantur. Paulus utique omnibus excellentiſſima pietatis opera proponit, conſulitque; cum non tantum neceſſaria ad ſalutem, ſed & ſupererogationis opera doceat; verùm aliud eſt omnibus perfectionis ſemitam conſulere, aliud eſt omnes ſtatum conſiliorum profiteri; aliud itidem eſt omnes ad meliora hortari, aliud verò omnes ſe ad meliora obſtringere. Monachorum ſtatus conſiliorum profeſſio eſt, ibique ad perfectionis opera obligantur; maximum autem diſcrimen occurrit eos inter, qui ſolummodo neceſſaria ad ſalutem cum libertate ad meliora profitentur, illoſque, qui ulterius conſilia, atque meliora ex aſſumpta obligatione proſequi debent.

Monachi ad conſilia adſtringuntur.

351 OBJIC. IV. Quod ſtatus Religionis

gionis tribuit, omnibus debet tribuere; sed status Religionis non omnibus tribuit esse de Hierarchia in ordine ad spiritualia agenda; indubium quippe est plures ex Regularibus nec sacra peragere, nec concionari, & hujusmodi; ergo.

RESP. Argumentum nullius plane roboris. Non enim necesse est, ut omnes, & singuli Religiosi doceant, prædicent, sacramentaliter absolvant, ad hoc ut sint de Hierarchia; sicut non requiritur, quod actu semper prædicent; sat est, quod jus habeant in communi; sat est, quod totus Ordo ad ea sit munia assumptus. Ultrò concedimus non omnes Monachos docere, prædicare, confessiones excipere, ut Laicos, & Sanctimoniales; verùm ab Adversario sciscitamur, an omnes de Hierarchia eadem exercere debeant munia, aut sufficiat aliqua secundùm gradus analogicos distributio? Si primum; non erunt de Hierarchia Subdiaconi, Acholyti, Ostiarii, Exorcistæ; hi namque non iisdem funguntur muneribus, quibus Episcopi, & Diaconi: si secundùm; perperam a Hierarchia obliterantur Religiosi, ex quo non omnes evangelizent. Itaque sicut Ostiarii, Acholyti, Exorcistæ, aliique inferioris Ordinis ministri pro suo munere ad Eucharistiæ ministerium deserviunt, ita & Monachi. Diaconos elegerunt Apostoli, qui præessent mensis; ipsi verò evangelizabant. Ad vincendum necessarii sunt & Duces, qui dirigant, & milites, qui pugnent, & fossores, qui agant, & Machinarii, qui artificia componant, aliique, qui victualia parent: erunt ergo non utiles tantùm, sed & necessarii in Hierarchia Religiosi, qui & doceant, & prædicent, & qui Mechanicis incumbant. Hisce temporibus plerique Episcoporum nec baptizant, nec conciones habent, nec Sacramentaliter peccata relaxant, sed per deputatos Ministros sacra peragunt munia, & tamen sunt de Hierarchia, & quidem tanquam Duces exercitus; cur igitur non erunt de Hierarchia etiam Religiosi, licet omnes sacris non sint deputati ministeriis?

Monachi ad Eucharistiæ ministerium deserviunt.

352 OBJIC. V. Nemo Religiosorum ut Religiosus est, sibi Sacerdotium vendicavit, ea propter jure, meritoque Laicis accensendus est, & a Hierarchia eliminandus. Assumptum probat Adversarius infra referendus. I. — Liberum semper fuit Episcopis „ quos judicarent indignos ob mores, ob „ fidem pravam, ob imperitiam, ob Cleri„ corum exuberantem multitudinem a Sa„ cerdotio repellere. II. Religiosi Superio„ res ex suis semper quos voluerunt, obtu„ lerunt Sacerdotio. III. Longo tempore „ Monachi a Sacerdotio repulsi fuerunt. „ IV. Qui ex Monachis olim ad Sacerdo„ tium eligebantur, Monasticam exercita„ tionem maxima ex parte deserebant. „ V. Monachi, nisi Pastoratu fruerentur, „ ab omnibus Hierarchicis functionibus ab„ stinebant, VI. Monachis Sacerdotium „ dissuasum, ut Religoso statui periculosum, „ ac perniciosum. VII. In Monasteriis Ple„ bium Conventus olim vetitus, & Sa„ cramentorum administratio interdicta. „ VIII. Non nisi a quibusdam Seculis Reli„ giosi in subsidium Pastorum missi sunt; „ quare nullo antiquo jure; ut debitum sibi „ Sacerdotium Regulares vendicare possunt. „ IX. Nullum jus illi Patritio accessit, cujus „ voluntatem offerendi se ad officium Ducis „ gratam habet Rex —

Hocce argumentum, quod Adversarius maximi facit, facili negotio enervatur. Status quilibet ad finem aliquem ordinatus, jus habet ad media necessaria, & essentialia ad illum finem consequendum. Porro status Monachalis, accedente Ecclesiæ approbatione, institutus, ut Christo animas lucrifaciat, media divini Verbi prædicatione, Sacramentorum administratione, aliisque pietatis exercitiis, carere utique non debet mediis ad hunc finem congruentibus; unum autem ex his dubio-procul est Sacerdotium. Clerici, sicut & Canonici, qui Regulares nuncupantur, Religiosi perinde sunt, ac reliqui Monachi; illis autem, ut Adversarius ultro concedit, jus Sacerdotii vere competit, cur autem his denegatur? Hinc singulis respondendo momentis ad primum dicimus nimis probare. Quovis enim tempore e munere Episcopali fuit indignos sive ex Monachis, sive ex Clericis quibuscunque a Sacris repellere; ergone licebit inferre nemini ex Clericis deberi Sacerdotium? Nec exuberans Clericorum frequentia indignos facit Monachos, adeoque eorundem jus non tollit. Refert Josephus *lib. 3. Antiquit. cap. 15.* uni Tabernaculo, uni Sacrificio, unique populo deserviendo additos fuisse Levitas vigintiduo millia octingentos octoginta; quomodo ergo præsens Clericorum multitudo exuberans censenda erit, cum innumera pene sint templa, & populi? Placet tamen subdere, quæ ait Magnus Gregorius *Hom. 17. in Evangelium* — „ Ecce mundus Sacerdotibus plenus est, sed „ tamen in messe Dei rarus valde invenitur „ Operator; quia officium quidem Sacerdo„ tale suscipimus, sed opus officii non im„ plemus —

Indigni semper a sacris repulsi.

Ejusdem ponderis aliud momentum est. Non inficiamur Superiores Regularium delectos offerre ad Sacerdotium; sed ex quo Episcopi indignos admittere nequeunt, male colligitur omnes repellere posse; siquidem non nisi malignando quis affirmare valet, omnes fore indignos.

Tertium, in idem redit. Juvat enim sciscitari; Monachi a Sacerdotio ea tempestate erantne digni, an indigni? Si indigni: quid inde? Et Clerici Seculares indigni reprobati fuerunt. Si digni: desideratur hac de re probatio. Ceterum quovis tempore dignos obtulit ad Sacerdotium alumnos Religio; quod si quandoque neminem sacris inauguratum voluit; id studio humilitatis, ac solitudinis factum fuisse ad unum omnes, qui invidiæ livore non tabescant, fateantur oportet.

Quartum, æquivocatione laborat. Inquirimus enim, de quonam Sacerdotio sermo instituatur, an de supremo, nempe Episcopatu, an de medio, nempe Presbyteratu; si hoc instantia innuit, falsa est propositio; siquidem gradus hujusmodi Monasticæ non

adver-

adversatur disciplinæ, si primum intendit, verum astruit quoad aliqua, quæ non cum Pastoralibus muneribus non componuntur, secus quoad essentialia, videlicet quoad vota, ut omnibus compertum est.

Nec quintum urget: etenim juvat inquirere, de quibusnam Hierarchicis functionibus loquendum sit; num de illis, quæ Episcopalis muneris propriæ sunt? & vera affirmat Adversarius, an de his, quæ ad altaris obsequium, aut ad jurisdictionem delegatam spectant? & falsa objicit. Utrumque enim præstare poterant Monachi.

Sextum, Monachos apud Orientales degentes, & quidem in solitudinibus, & Eremis, atque ex Instituto ab omni populi frequentia, atque Hierarchico munere alienos confundit cum Occidentalibus Monachis Cœnobitis, in Urbe commorantibus, atque ab Ecclesia in vineam Domini vocatis; illis sane periculosum esse poterat Sacerdotium; omnia quippe, quæ instituto contrariantur, plurimis sunt referta periculis; non his; nil enim timendum, dum ea peraguntur, quæ proprio statui consona censentur.

Septimum momentum claudicat. Esto Plebium conventum fuisse in Monasteriis vetitum, undenam inferri valet Sacerdotium Monachis non convenire? Negato Monachis jure ordinatio, seu prælationis administrandi Sacramenta, aliud jus superest, inserviendi videlicet Altari.

Octavum defectibus undique scatet. Primus est; ex quo exturerunt Monachi prædicandi munere in subsidium Pastorum, male infertur Monachis non deberi Sacerdotium; falsum itidem est veteres Monachos omnibus Hierarchicis muneribus caruisse. Innuimus namque in responsione ad primum argumentum Monachos in Conciliis Ecclesiastica pertractasse negotia. Falsum tertiò dicitur, Monachos primis Ecclesiæ Seculis missos nequaquam fuisse in subsidium Pastorum; temporibus namque Apostolorum, sicut & sequentibus Pastores erant Monachi. Verùm licet antiquitus id foret vetitum, quis prohibet jure novo hoc ipsis posse competere? Potissimum cum Apostolica Sedes novos Religiosorum Ordines, a veteri Monachorum disciplina discretos, valeat instituere, institutosque approbare, quibus jus Sacerdotii, Evangelizandi, atque Sacramenta administrandi apte conveniat; quibus sequentia in argumento relata aperte corruunt.

Alia sive ex Conciliis, sive ex jure Canonico promit Adversarius momenta, ut evincat nullum competere Monachis jus ad Sacerdotium. Sic igitur prosequitur -- Con„firmatur, quia contraria, *nempe senten„tia*, sapit Hæresim Wiclefi, & Joannis „Hus docentium pietatis statui Sacerdo„tium, & Hierarchicam potestatem deberi. „II. Damnatur etiam hæc opinio in Conci„lio Lateranensi, in quo ii reprobantur, „qui sub specie pietatis virtutem sibi ven„dicant, prædicando. III. In Concilio Gan„grensi reprobantur quidam Hæretici, qui „solitario habitu degentes, simpliciores de„cipiebant, & sanctitatis, quam mentie„bantur, titulo, quæ Clericalis Ordinis fo„rent, inconsultis Episcopis, usurpare te„mere præsumebant. IV. In Cæsaraugusta„no Monachis Priscillianistis docendi mu„nus sine legitima missione, quod sibi te„mere usurpabant, interdicitur. V. Ex „Apostolo, nemo assumat sibi honorem, „sed qui vocatur a Deo. VI. S. Leo scri„bens ad Theodoretum ait, se propter im„probitatem quorundam Monachorum (qui „nempè non promoti, sibi indebitum prædi„candi officium assumebant) specialiter sta„tuere, ut præter Domini Sacerdotes, nul„lus audeat prædicare, sive Monachus, sive „Laicus sit. VII. Si debitum esset Sacer„dotium istis Religiosis jure suo, ea, quæ „Ordinem non necessariò supponunt, non„dum ordinati possent exercere. V. g. præ„dicationis officium &c. Nec verò Religio„sorum in infidelibus convertendis, & ani„mabus juvandis opera, jus illis acquisi„vit &c. Hinc ergo inobedientiæ, & schis„matis occasio in Religiosis oriri poteli, si „quando a Sacerdotio, vel functionibus „Hierarchicis removeantur, quæ adimi „non posse causabuntur, & repulsi Hie„rarchica tamen munia sine legitima „missione usurpabunt; sicut proh dolor! „multos jam scimus a casuum omnium re„servatione absolvere; quod si hoc fortè „non usurpent, habitum, statumque Reli„giosum dimittere ex eo sibi licitum esse „concedunt &c. VIII. Natura privilegii „est, ut non jure naturali, ac necessario „debeatur. Viderit autem Summus Ponti„fex, ne quid ex immensa Privilegiorum „concessione, Respublica Christiana detri„menti capiat. IX. Nulli Religionum al„larum Conversi, & Moniales jus possunt „prætendere ad Sacerdotium; nam fœminis „occlusum est, & contrarium abusum in „Quintillianis, Pepuzianis, Priscillianistis, „Artotyritis tanquam hæreticum damnavit „Ecclesia --

Hæc Adversarius, qui se modestum Regularium monitorem dicit, iisque conjunctissimum. Verùm dum ipse Regulares a Sacerdotio arcere contendit, Ecclesia dignos indubie declarat, atque, ut citiùs sacris inaugurentur, super interstitia dispensat. Nec quidquam ex objectis evincitur. Non primum: nam Wiclefi Hæresis fuit, Sacerdotes, si impii sunt, Sacerdotes non esse; quo sensu neque Clericos, neque Episcopos impios Sacerdotali, aut Episcopali gaudere dignitate propugnabat: cur igitur hujuscemodi Heretici delirium solis Monachis a benevolo Monitore accommodatur? Cur ipsi solummodo a Sacerdotio repelluntur? Cur a paucis Monachis, qui a sanctitatis semitis declinarunt, ad omnes illationem extendit? Non secundum; siquidem Hypocritas damnat Concilium, ex quo perperam infertur omnibus Monachis non deberi Sacerdotium; nisi velit omnes, & singulos Monachos fore hypocritas. Non tertium. Concilium Gangrense ferit Eustachianos, qui inusitatum quendam habitum deferebant, eumque, licet virilem, etiam fœminis dabant. Hi porro contemptis Ecclesiæ ritibus, privata celebrabant conventicula, oblationes, & primitias

Religiosi a Sacerdotio nequaquam arcendi.

mitias sibi tanquam Sanctis tantummodo deferre volebant . . Hæc Adversarius plurimo verborum artificio Regularibus aptat , quasi quod ab Ecclesiæ ritibus recedant , atque , inconsultis Episcopis , Sacerdotium , Sacramentorumque administrationem usurpent . Quartum nihil probat . Quod enim illationis robur : Priscillianistæ temere usurpant prædicandi munus ; ergo Monachis non debetur Sacerdotium ; nisi forte Argumentator supponat , vel omnes Monachos esse Priscillianistas , vel in Ecclesiam omnino intrusos . Quintum , ut quidquam probat ad rem , fas est supponat neminem ex Regularibus a Deo fore vocatum , quod non nisi blasphemando quis affirmabit . Deus Religiones instituit , & e re divina est , ut plures eam vivendi rationem adoptent . Sextum incongrue procedit . Quæ enim vis illationis ? Aliqui ex Monachis improbe sibi munus prædicandi assumunt ; ergo nemo unus ex Monachis ad Sacerdotium promovendus . Monachi , de quibus S. Leo , Eutycheti favebant , atque illi morem gererent Chalcedonensi Concilio obstiterunt ; quid igitur mirum si munus aliquod contra Ecclesiæ Sanctiones usurparunt ? Itaque , ut instantia legitime procedat , inferre debet Monachos Hæresi labe infectos a Sacerdotio fore repellendos , sed insimul inferat necesse est , Hæreticos Clericos arcendos esse a Sanctuario . Ceterum placet advertere , quæ sit Adversarii pietas erga Religiosos Ordines . Etenim , ex quo quidam a fide defecerunt , definitive concludit omnes a Sacris fore repellendos , verùm cur omnes Sacerdotio dignos non prædicat , ex quo fere innumeri , ut mox dicetur , Catholicam fidem verbis , scriptis , sanguine comprobarunt ? Septimò dicit : si Monachi jus haberent ad Sacerdotium , nondum ordinati possent prædicare ? Verùm cur de Monachis hoc dicit , non de Clericis , atque de Episcopis ? Cur solùm Monachos initiatos prædicare posse affirmat ? Religiosorum institutio ordinata est , sicut castrorum acies , proindeque suis fungendo muneribus ordinem ab Ecclesia præscriptum servat . Noverunt Monachi non nisi initiatus mitti , noverunt jurisdictionem requiri , qua habita , Infideles , ipsis evangelizantibus , sacro abluti sunt regenerationis lavacro ; prædictam tamen jurisdictionem Regularibus competit ; ab Ecclesia namque approbati sunt ad communem utilitatem . Hinc timor schismatis non inanis tantum , sed & contumeliosus est ; quomodo enim schisma timendum ab his , qui specialiter obedientiam voverunt ? Nec momenti est asserere plures a casibus reservatis absolvere ; fingitur enim , quod reprehenditur . Si plures ex Monachis omnem celarent reservationem , cur ex omni gente Romam mittuntur supplices libelli ? cur Peregrini accedunt , votorum dispensationes, matrimoniorum convalidationes, absolutiones censurarum exposcentes ? Possunt quidem Regulares a quibusdam Pontifici reservatis absolvere , sed legitima Apostolicæ Sedis concessione . Ad octavum dicimus ea ratione Regularibus deberi Privilegia , qua Parisienses dicent deberi Gallicanæ Ecclesiæ.

Lubenter damus Romanorum Pontificum fidelitati , & prudentiæ concreditas esse Ecclesiasticas leges . Percunctari tamen libet , cur Canonicarum Sanctionum Zelator cautum velit Romanum Pontificem in elargiendis privilegiis Regularibus , secus Clericis , Galliæque Regno ? Cur damna pertimescenda , in primo casu , non in secundo ? Nonum itidem evanescit , sicut cetera . Rite ne inferri valet Monachis non deberi Sacerdotium , quia Hæretici fœminas sacris initiabant ? Ad jura antiqua deducere vellet Monachos Adversarius ; cur non & Clericos ? Ceterum vel ipse vult Regulares permanere in ea vivendi ratione , quam approbavit Ecclesia , vel non ; si primum , jam ea serventur oportet , quæ impræsentiarum Regulares potiuntur , si secundum , aliæ erunt Religiones instituendæ juxta placitum Adversarii .

353 OBJIC. VI. -- Ab eo tempore , „ *inquit Adversarius* , quo Monachi in Clerum adsciti sunt , nullam fere hæresim Ecclesiam devastasse , quæ non Monachos , „ vel auctores , vel fautores habuerit -- Hinc pluribus enunciatis subdit -- Nestorianorum , „ Eutychianorum, Origenistarum , Pelagianorum , Semipelagianorum , Monothelytarum , aliorumque Hæreticorum Principes , & Antesignanos , qui omnes Monachi fuerunt , & sub habitu Monachi latuerunt &c. Novatorum nostrorum Princeps , qui suas hæreses diu disseminavit , „ antequam cucullum abjiceret &c. -- Miscet etiam Mahometis sectam a Pseudomonacho inspiratam .

-- Monachos parum idoneos , *scribit* „ *alter* , ad Ecclesiæ munera videri , & paucos admodum illorum memoriâ extitisse , „ qui ea feliciter administrassent . . . Quarto „ illo celeberrimo Seculo vel nullos , vel „ paucissimos vixisse Episcopos , qui Regulares fuisse dicantur . . . Primis ætatibus , „ quibus Ecclesiam persecutiones infestarunt , non sine difficultate reperiuntur „ Regulares , qui vel in solitudine latuerint , nedum qui super candelabrum Ecclesiæ Thronis conspicui fulserint . . . Virginum cœtus in Ecclesia antiquiores esse , „ quam Monachorum -- Sic confœderati illi adversus Regulares Franciscus Hallier „ & Petrus Aurelius , ille *in Vindic. admonitione ad Lectorem pag.* 52. , alter *pag.* 503. , *&* 504. , quorum sunt etiam superiùs objecta .

Verùm quis non videt , hocce non jam disputandi , sed calumniandi genus esse ? Tres sunt in Ecclesia Personarum Ordines , Clericorum videlicet, Monachorum, & Laicorum . Non nisi impie quis adversus Episcopos insurgeret , omnesque malos dictitaret , atque a Hierarchico gradu repelleret , ex quo aliqui a proprio munere defecerunt ; quis nam eos commendaret , qui omnes execrarentur Sacerdotes , ex quo nonnulli Hæretici , & contumaces fuere ? Quare igitur reprobandi sunt Monachi , atque a Hierarchia amandandi, quia aliqui in Hæresim prolapsi sunt ? Alia sane fuerunt Patrum sensa , dum cum Nazianzeno *Orat.* 1. *in Julianum* Monachos Angelis coæquarunt , atque Dominici gregis primitias, fidei columnas, nun-

Monachi a Patribus, atque Conciliis commendati.

cuparont, nec non illius Templi lapides, cujus fundamentum Christus est, dixerunt; dum cum Cypriano *lib. de Habitu Virginum* tanquam flores Ecclesiastici germinis, decus, & ornamentum spiritualis gratiæ, illustriorem portionem gregis Christi prædicaverunt. Alia fuit Conciliorum sententia, dum Monachos in defensionem fidei adversus Hæreticos assumpserunt. Sub temporibus Nicœnæ Synodi, rogantibus Episcopis, nonne S. Antonius Alexandriam descendit adversus Arianam pestem pugnaturus, ut ex Athanasio legitur *in ejusdem vita*? Nonne Athanasius ipse semper habuit comites Monachos expugnaturus Arium, a quibus fuit e manibus inimicorum ereptus, ut *ex lib. de ejus fuga*? Nonne Acacius Monachus Juliano suasor fuit, ut dimissa ad tempus solitudinis quiete occurreret tot millibus Ariana labe pereuntibus, ex Theodoreto *Hist. lib.* 3. *cap.* 25.? Cur Lucius Arianorum choriphæus antra solitudinum penetravit, universis Monachis necem moliturus, ut ex Sozomeno *lib. 6. Hist. cap.* 20.? Cur Valens Imperator Arianus immani præmissa persecutione jussit Monachos vel arma induere, vel trucidari, ut ex Hieronymo *in Chronico*, nisi quia Monachorum telus impetum Arianismi repellebat?

Ingemuit Orbis, & se Arianum esse miratus est, ubi Seleucenses, & Ariminenses Patres adversæ formulæ Nicœnæ fidei subscripserunt. Steterunt tamen Monachi, & fortes in prælio pugnaverunt. Audiatur Nazianzenus *Orat. in Laudibus Athanasii* -- Ego „ vero terræ motum hunc nostra tempestate „ cohortum, nullo eorum, qui jam extiterunt, inferiorem esse existimo, per quem „ omnes Monasticæ Philosophiæ Sectatores, „ Deique amore præditi, atque ante tempus „ in Cœlis Civium munere fungentes, a „ nobis dimoventur; qui tamen licet alioqui „ pacis studiosi, ac moderati sint, hac tamen in re leves, & faciles esse non sustinent, cum per silentium, & quietem „ Dei causa proditur: verùm hic admodum „ bellaces sunt, atque in confligendo acres, „ & feroces (hujusmodi enim zeli æstus est) „ citiusque aliquid quod non oporteat, evomuerint, quam quod ex officio sit, prætermiserint -- Prosequitur describere qualiter auctoritate, & zelo Monachorum pars magna populi abrupta est a covili Arianorum, & advolavit ad castra Domini. Quod & Sozomenus *lib. 6. Hist. cap. superius laudato* refert stante Lucii proditoris sævitie -- „ Quorum testimoniis etiam populus obsecutus, eamdem quam illi, doctrinam „ amplexatus est, qui de dogmatis Religionis disserere, aut inaniter garrire neque „ voluit, neque novit; sed veritatem credidit penès illos esse, qui virtutem factis „ declarabant --

Monachi Catholicæ fidei propugnatores.

Quinam Spiritus Sancti Divinitatem, Deiparæ Maternitatem propugnarunt? Nonne Monachi? Adversus Eunomium, & Macedonium stetit pro Sancti Spiritus Divinitate Basilius Monachus, cujus etiam auctoritate usi sunt Florentini Patres ad tuendam ejusdem S. Spiritus ab utroque processionem; Nyssenus item Monachus in Concilio CP. Symbolum scripsit; Nazianzenus in eadem Synodo adversus Apollinarem, aliosque Hæreticos invicte decertavit; Eutyches Archimandrita, tempore quo catholice sentiebat, pugnavit adversus Nestorium; Dalmatii Archimandritæ pietas, aliorumque Monachorum fervor Ephesinam Synodum ab Hæreticorum fraudibus sartam tectamque servarunt. Si Nestorius Monachus cecidit, Cyrillum Monachum hostem habuit; si Acephalorum cohors Monachum ducem subsecuta est, obsistere non potuit Syris, Jerosolymitanisque Monachis eos in Concilio sub Menna damnantibus; si Monothelytam Pyrrum e Monasterio evocatum novimus, scimus etiam Monachos Romanos, Siculos, Constantinopolitanos, Antiochenos ad Synodum sub Agathone vocatos, qui & ejusdem condemnationi subscripserunt. Conculcantibus Leone, & iconomachis Sanctorum Imagines, impetum cohibuerunt Theodorus Studita, Joannes Damascenus, aliique plures Athletæ ex Monachis.

Immo illis Monachis, quos Ecclesiæ vastatores vocat Adversarius, sese Monachi opposuere. Nestorio præter supralaudatos restitit Dalmatius, Eutychetem tres supra viginti Archimandritæ in Provinciali Concilio oppugnarunt, atque hæresim unà cum Auctore damnarunt. Adversus Origenistas, & Jovinianum pugnavit Hieronymus, adversus Pelagium, atque Cœlestium Augustinus, Cassianus prætensus Semipelagianus hostem habuit Prosperum Aquitanum, sicut Faustus Regiensis Cæsarium Arelatensem. Pyrro Monothelytæ restitit S. Maximus. Cur ergo pauci errantes ad totius Monachatus contumeliam traducuntur, si Apostatas Monachos Monachi fideles debellarunt? Cumque ad totius Clericatus contumeliam non sint traducendi Presbyteri, & Episcopi, qui a fide defecerunt, cum alii quam plures adversus eos steterint, ita male criminantur Monachi omnes, ex quo pauci erraverint.

Monachi suppetias ferunt Ecclesiæ.

Alia demum fuit, estque Ecclesiæ mens, atque studium erga Monachos, quæ recentioribus Seculis vel novas, vel renovatas approbavit Religiones, quæ Regulares assumpsit ad evellendas hæreses successivis temporibus exortas. Adversus Albigenses pugnavit Dominicus, eorundem damnationi in Lateranensi III. sub Alexandro III. subscripserunt Abbates, & in Lateranensi IV. sub Innocentio III. iidem execrantur a pluribus Abbatibus, atque Prioribus, qui & Almerium Carnotensem proscripserunt. In Lugdunensi II. adversus Græcos ex sola Minorum familia componitur Legatio ad Michaelem Paleologum Imperatorem. In Constantiensi contra Wiclefum steterunt plures ex Abbatibus, Religiosisque, eumque, mandante Martino V., eloquentia plane admirabili impugnavit Thomas Waldensis. In Florentino iterum adversus Græcos decertavit Andreas Colossensis, sicut & Ambrosius Camaldulensis, & Joannes ex Prædicatorum Ordine Theologus. In Tridentino quot contra Novatores Theologi enumerantur ex Religiosorum Institutis? Prætermittimus referre volu-

volumina a Regularibus ad evertendas hæreses conscripta; illud tantummodo placet perpendere, quod impudenter dictitat Adversarius, videlicet: nullam fere hæresim Ecclesiam Dei devastasse, quæ non Monachos auctores, vel fautores habuerit.

Tria potissimum recensentur Secula, quibus plurimæ exortæ fuerunt hæreses, hæresumque fautores plurimi. Operæ pretium erit cursim sciscitari ab Adversario, ubinam Arianismi vel auctor, vel fautor Monachus, ubi Macedonianismi, aut Donatismi? Ubi Monachus cum Vigilantio, Priscilliano, Lucifero, Berengario, Wiclefo? Assignetur auctor, vel fautor Monachus inter Iconoclastas, Waldenses, Albigenses, Boemos, Lolardos, Lampetianos. Verùm quid ultra in re adeo aperta immorandum? Ecclesiastica monumenta contumeliosam propositionem abunde falsam proclamant.

Superest, ut pauca addamus, ut refellantur, quæ posteriùs astruuntur, videlicet Monachos ad Ecclesiæ munia parum idoneos. Abunde pro re nata sufficeret auctoritas Bonifacii Papæ relata 16. *q.* 4. *Can. Sunt nonnulli*, ubi Pontifex similia adversus Monachos objecta reprobat, sicut & auctoritas Gelasii Papæ *Epist.* 9., ubi dispensat super interstitiis cum Monachis ad Clericale munus assumptis, & hoc præ Laicis, quos diligenti examini vult subjectos, idque ob diversum vivendi genus; quibus palam facit Monachos idoneos esse ad Sacerdotium.

Monachi apti ad Eccl. fiasti-ca munia.

Hæc, inquam, sufficerent. Verùm sequens placet instituere argumentum. Qui conditiones habet a Tridentino *Sess.* 23. *cap.* 1. *de Reformatione* requisitas pro Episcopali munere apte exercendo, ad Ecclesiæ gubernium meritò assumi potest; atqui Regulares prout impræsentiarum sunt ab Ecclesia approbati, hujusmodi habent conditiones; ergo perperam tanquam non idonei a sacris ministeriis rejiciuntur. Etenim actus Hierarchici, qui Episcopis conveniunt, sunt sacrificium offerre pro populo, verbum Dei prædicare, administrare Sacramenta, exemplo pascere, pauperum curam habere; sed ad hæc omnia sufficientissimas habent qualitates Religiosi; orant namque, sacra peragunt; cum sint Sacerdotes, incumbunt studiis, unde discant prædicare, bonum exhibere possunt exemplum, cum in virtutibus exerceantur, Sacramentum absolutionis, sicut & Eucharistiæ impendunt: aliàs Regulares magis accedunt perfectioni debitæ Episcopis, quam Clerici; illi siquidem sunt in statu perfectionis, sicut Ecclesiæ Præsules, modo licet excellentiori, isti verò in eo perfectionis statu non versantur. Cur igitur parum, aut nullimode ad Ecclesiæ munia congrue exercenda sunt idonei?

Attamen momenta perpendamus, quibus sententiam suam fidit Adversarius: primum est ex Patribus, quorum quatuor in notis marginalibus citat, Severum nempe Sulpitium, Chrysostomum, Hieronymum, & Augustinum. Verum enim verò laudati Patres nobis ferunt suppetias. Hieronymus perpetuus est commendator, atque Monachorum defensor, quorum chorum vocat florem, atque pretiosissimum lapidem Ecclesiastica inter ornamenta *Epist.* 8. *ad Marcell.*, & *Epist. ad Rusticum* ipsum admonet, ne cupiat Clericum fieri, nisi prius bonus fiat in Monachatu, idest, ne prius Magister sit, quam Discipulus, ut ita vivat in Monasterio, ut mereatur Clericus fieri, ut demum unus ex melioribus evadat, ex quibus eligi possit in Clericum. Ex his compertum fit, & Monasticam vitam idoneos reddere ad Ecclesiastica munia, & suevisse ex Monachis Clericos assumi. Nec discrepat Augustinus, de quo Possidius *in ejus vita cap.* 5., & 11. refert, quod Presbyter factus intra Ecclesiam Monasterium instituit, in quo juxta Monasticam disciplinam vivebat, & ex quo Ecclesia assumebat Episcopos, & Clericos: ad cujus exemplum propagata sunt Monasteria, ex quibus ad Sacerdotium in Ecclesia promovebantur fratres, ita quod hinc homo peccator irascebatur, & dentibus frendebat, servi autem Christi cum his, qui oderant pacem, erant pacifici.

Id autem, quod ait S. Doctor *Epist.* 76., nempe Monachos, qui sponte e Monasterio recesserunt, in numerum Clericorum non esse recipiendos, quia & ipsis facilis lapsus, & Ordini Clericorum fit indignissima injuria, si desertores Monasteriorum ad militiam Clericatus eligantur, abs re adducitur. Sæpenumero dictum est, nec indignos Monachos, nec indignos Clericos ad Ecclesiastica munia esse assumendos.

Quoad Chrysostomum, legat Adversarius *librum adversus Vituperatores Vitæ Monasticæ*, & compertum habebit ex mente laudati Doctoris Monachos egregie aptos ad alios regendos tum virtutis exemplo, tum contemptu Mundanorum, tum constantiâ in propugnanda veritate etiam coram Principibus, tum laborum tolerantiâ, tum mirâ dexteritate ad miserorum solatium; quod si *lib. de Sacerdotio cap.* 7., & 8. aliqua miscet, quibus innuit Monachos solitudini addictos minus esse idoneos ad tumultus gubernii, id ex industria deprædicat, ut Monachorum humilitati morem gerat; gaudent enim latitare, nisi ad populorum salutem excitentur.

Severus Sulpitius *in Vita S. Martini cap.* 7. pro re nostra scribit, Monachorum virtutes commendans Monasterii ab eodem Martino instituti; ex quo plures assumpti sunt Episcopi, & ex quo omnis Ecclesia Antistites exoptabat; quod si *Dialogo* 1. *cap.* 14. quorundam Monachorum fastum sugillat, non est ad rem; sæpe enim diximus, ubique malos bonis fore admixtos.

Momentum aliud desumit Adversarius ex Historiæ monumentis; hinc primò de antiquitate Monastici status dubitare videtur; asserit deinde paucos admodum Monachos ad Ecclesiastica munia assumptos adinveniri, qui feliciter Ecclesiam administraverint. Ceterum hæc evidenter falsa sunt; & sane quod primo loco refert, abunde de mendacio revincitur ex his, quæ adversus Acatholicos de antiquitate Monachatus diximus: nec quidquam urget, quod alicubi non fuerint Monachi; sat enim est, quod Monachorum mentio recurrat apud Dionysium, apud Phi-

lonem, apud Hieronymum, quos in superioribus, A ubi de antiqoitate Monacharus, dedimus. Ægyptum, atqoe Thebaidem Eremitis frequentem longe ante Augustini tempora fuisse indubium est.

Monachi primis Ecclesiæ Seculis feliciter eam. Ecclesiasticam moderati sunt.

Falsò iiidem asseritur primis rei Christianæ temporibus haud feliciter Ecclesiam gubernasse, si qui es Monacbis ad Ecclesiastica muola assumpti fuissent. Etenim Apostulorum ævo Ecclesiam moderati sunt Clerici quidem, sed Regulares, de quibus etiam Seculo IV., de quo potissimum loquitur Adversarios, occurrit memoria, qui non erit tam procax, ut velit paucos ex illis Eccle- B siam feliciter administrasse, Summi Pontificatus gubernacula ea Monachis tenuisse Dionysium, & Thelesphorum testatur Damasi Pontificale; Episcopale munus esercuisse Serapionem, Apolloniom, Agathonem, Ammonium, Cuem, Paulum refert Athanasius ad Dracontium Monaebum, quem reluctantem illorum esemplo hortatur, ut Pastorale officium assumat, adjiciens, quamplurimos alios hanc curam suscepisse, neque propterea seipsis factos esse deteriores -- Quot enim ab „ Idolis converterunt? Quot a furiosa, & „ C Dæmoniaca coosuetodine suis admonitio- „ nibus compescuerunt? Quot adduxerunt „ Christo servos? adeout qui ista signa con- „ spiciant, admirentur -- Quibus palam fit plurimos ex Monachis ad Ecclesiæ munia evectos, atque eadem laudabiliter esercuisse. Textom Athanasii versans Baronius *ad annum* 328. *n.* 25. haber -- Negari quidem „ non potest fuisse Monachismum Semina- „ riom lu Ecclesia Del Sanctissimorum Epi- „ scoporum --

Universalis Ecclesia tanquam Sanctissimos Pastores, celeberrimosque commendat Basilium, Epipbauium, Nazianzenum, Nyssenum, Cyrillum Alesandrinum, Paulinum, Eucherium, Martiuum, aliosque pene innumeros.

Equidem scio Adversarium inficias ire quosdam ex prælaudatis fuisse Monachos; verùm contra ipsum stat probatorum Historiographorum auctoritas; compertum itidem est anterioribus Seculis, immo & impræsentiarum Monachos irreprehensibiliter rexisse concreditas Ecclesias, ut apud Eruditos legere est; & Platus *lib.* 2. *de bono status Religiosi cap.* 28., *&* 29. Romanos Pontifices, Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos refert ex Religiosis Ordinibus assumptos, atque eorundem prudentiam, scientiam, atque desteritatem in Ecclesiarum regimine brevibus commemorat, ut nonnisi insipienter dicere possit Adversarius Monachos, sive Religiosos ad Ecclesiastica munis haud esse idoneos.

Hic referri possent argumenta, quibus Adversarii impugnant Monachos ad Hierarchicum Ordinem pertinere ratione charismatum, sed ea espendere non vacat; sub diversis verborum ambagibus eadem quippe sunt, quæ es Hæreticis in Superioribus retulimus propugnantes Religiosi status perfectionem, quam illi infringere conantur. Ea propter hic vela colligimus, atque sistimus; dum omnia Sanctæ Rom. Ecclesiæ judicio subjiciendo cum Capreolo Carthaginensi Episcopo *Epist. ad Vitalem, & Constantium* -- „ Unam, veramquo doctrinam hanc esse „ confitemur, quam Evangelica tenet, ac „ tradit antiqnitas --

DEFENSIO STATUS RELIGIOSI QUOAD SUBSTANTIAM IN LEGE VETERI,

SEU SCRIPTA

ADVERSUS P. FRANCISCUM GALIANI SPUCHÆ,

Una cum Appendice Anonimi,

Qua Ludovici Muratorii dicteria in Carmelitarum Ordinem, Sanctissimosque ejusdem Familiæ Instauratores perperam lata satis manifeste injuriæ, ac falsitatis evincuntur.

EOdem tempore, quo adversus Lutheranos, atque Calvinianos commendabamus pia opera, quæ Catholici supererogationis nuncupant, inter quæ non infimum locum sortiuntur sacra vota, ex Hispania Romam delatus fuit liber lato calamo propugnans improportionem, & incompossibilitatem votorum, quæ Religiosi status substantiam constituunt, cum imperfectione status servitutis sub lege veteri. Liber sequentem titulum præseferebat--*CONTROVERSIA DOGMATICA IN TRES PARTES DIVISA PRO VERITATE, SPIRITU, PERFECTIONE LEGIS GRATIÆ, ET ALIIS EXCELLENTIIS ILLIUS PRIVATIVE DATIS, ET CONCESSIS IN STATU PRÆSENTIS ECCLESIÆ, EX PLENITUDINE GRATIÆ, ET MERITIS CHRISTI PRÆSENTIS, ET PASSI, ET IN ADVENTU SPIRITUS SANCTI CONFIRMATIS, CONTRA ASSERTORES, QUOD IN VETERI TESTAMENTO FUIT VERUS STATUS RELIGIOSUS CUM VOTIS, ET CONSILIIS, CUM SPIRITU LEGIS GRATIÆ SUBSTANTIALITER EVANGELICUS, ET*
A *EJUSDEM RATIONIS CUM STATU RELIGIOSO CHRISTIANO, AUCTORE R. P. M. F. FRANCISCO GALIANO SPUCHÆ, INCLITÆ HIERONYMIANÆ FAMILIÆ GENERALI. Matriti Anno* 1696.

In parte 3. *hujusce Controversiæ* Auctor totus est in refellenda doctrina nostrorum PP. Salmanticensium, qui ad calcem *Tomo VIII. Cursus Theologici* egregie propugnant nonnullos fuisse Synagogæ ævo, qui Deo Monastica vota nuncuparunt, idque, utpote qui fidissimus Angelici Doctoris sectatores,
B S. Thomæ doctrinâ; Galianus PP. Magistros ex Prædicatorum familia exorat, ut Angelicum defendant, quem hac super re aperte adversarium proclamat: nostrum proinde erit, dum Salmanticensium sententiam sartam tectam volumus, palam facere laudatos Patres nequaquam ab Angelico Præceptore declinasse. Unica Disputatione rem totam versant Patres nostri, unica itidem Disputatione eorum doctrinam propugnandam suscipimus sub auspiciis Patronæ Carmeli Deiparæ Virginis.

DISPU-

DISPUTATIO UNICA.

DE SUPEREROGATORIIS VOTIS IN VETERI LEGE.

O*Mnia in figura contingebant illis*, teſtatur Apoſtolus 1. ad Corinth. 10. v. 11. Chriſti Eccleſiam, ut umbra corpus, præceſſit Synagoga. Patres veteris Teſtamenti, quæ nos in meridie intuemur, tanquam in nube perſpexerunt. Sub velamento corporalium, ſcripta lege, tradidit Deus, quæ noviſſimis diebus nobis in Filio ſuo ſpiritualia manifeſtavit myſteria. Et ſane nullum ferme myſterium recolit lex nova, cujus exemplar aliquod apud antiquos Patres non præceſſerit: hinc mandata mandatis, Altaria Altaribus, Sacerdotibus Sacerdotia, Sacrificia Sacrificiis, Sacramenta Sacramentis, Judiciis reſpondent Judicia, atque analogantur. Hæc in cauſa fuere, ut Theologi Diſſertationes inſtituerint, quibus exquirerent, num in lege veteri extiterint Caſtitatis, Obedientiæ, & Paupertatis vota, quæ eſſentiam conſtituerent ſtatus Religioſi, non quidem in eo excellentiæ gradu, quo in lege gratiæ refulgent; quo pacto evincitur fuiſſe tunc temporis Sacramenta, imperfecta tamen, ſi ad ea, quæ Chriſtus inſtituit, referantur. Porro hiſce Theologis jure, meritoque accenſentur PP. Salmanticenſes, quos impræſentiarum vindicamus.

CONTROVERSIA PRIMA.

AN IN VETERI LEGE FUERIT PROMISSIO REGNI CŒLORUM.

1 HAnc primò inſtituimos quæſtionem utpote fundamentum, cui innititur Gaiianus; etenim ex imperfectione veteris Legis ſuum exorditur ædificium, contendens hominibus ſub ea lege degentibus nequaquam datam fuiſſe promiſſionem Regni Cœlorum; hanc doctrinam in Præfatione, ſeu Oratione ad Excellentiſſimum Principem Joannem Thomam de Rocaberti Archiepiſcopum Valentinum Sanctis Patribus affingit -- Contra „ Hæreticos uno ore docent, quod Regnum „ Cœlorum non fuit revelatum in lege ve- „ teri, nec promiſſa hæreditas Patriæ cœle- „ ſtis -- Cumque votorum perfectio, quæ conſtituunt ſubſtantiam Religioſi ſtatus, ad hanc hereditatem reſpiciat, naturali ſequela inferendum videtur eam cum prædicta lege fore incompoſſibilem. Brevi calamo rem abſolvemus, quæ tamen pro re nata deſervient, promemus.

2 Dicendum itaque eſt fore abſolute falſum Regnum Cœlorum non fuiſſe promiſſum Synagogæ. Probatur ex Scripturis, & Patribus. De ſpiritualibus cœleſtis Patriæ bonis juxta Apoſtoli interpretationem 1. ad Corinth. 2. v. 9. loquitur Iſaias cap. 64. v. 4. *Oculus non vidit, Deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te*; ideſt, ut ait Apoſtolus. *Sicut ſcriptum eſt*, ideſt Iſaiæ laudato capite: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum*; porro Propheta Judæos alloquitur, quibus dubio procul datum fuerat præceptum diligendi Deum: Deut. 6. v. 5. *Diliges Dominum Deum tuum*; ergo diligentibus parata erat cœleſtis retributio: uam ut habet Auguſtinus in *Pſal* 118. *v.* 112. -- Si autem diligendo æterna „ eſt ipſa dilectio, eique æterna eſt parata „ retributio --

Dilectio, quæ ad æternam dirigit felicitatem, Judæis præcepta.

Tobiæ 2. v. 18. *Filii Sanctorum ſumus, & vitam illorum expectamus, quam Deus daturus eſt his, qui fidem ſuam nunquam mutant ab eo.*

Pſal. 143. Poſtquam Pſalmiſta enarravit temporalium affluentiam, v. 15. ſubridet eos, qui talia magni faciunt: *Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt*; dein ſubdit: *Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus*, & Pſal. 118. v. 112. *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas in æternum propter retributionem*. Quid luculentiùs ad explicandam æternam felicitatem. Audiatur Auguſtinus *ibidem* -- Propter quam retribu- „ tionem dicit ſe inclinaſſe cor ſuum ad fa- „ ciendas juſtificationes Dei, ut in æternum „ diligens, in æternum mereatur habere, „ quod diligit --

Ad Heb. 11. aperte aſſeritur antiquos Patres repromiſſam expectaſſe beatitudinem, quam a longe ſalutaverunt, ſed actu non ſunt conſecuti, quia erant nobiſcum conſummandi. Rem apte declarat S. Thomas *ibidem lect.* 4. -- Sancti Patres videntes per „ fidem Chriſtum venturum, & gloriam, „ quam per ipſum conſecuturi erant; ſalu- „ tabant, ideſt, venerabantur ipſum. Pſal. „ 117. Benedictus, qui venit in nomine „ Domini, Deus Dominus &c. Joann. 6. „ Abraham Pater veſter exultavit, ut vide- „ ret diem meum, vidit, & gaviſus eſt. „ Item commendat fidem ipſorum ex ſincera „ confeſſione; quia ut dicitur Rom. 10. „ Corde creditur ad juſtitiam, ore autem „ confeſſio fit ad ſalutem; & ideo dicit: Et „ confitentes, quia peregrini hoſpites ſunt „ ſuper terram ... Dicitur autem peregri- „ nus, qui eſt in via tendendi ad alium lo- „ cum ... Sed advena eſt ille, qui habitat „ in terra aliena, nec intendit ulterius ire. „ Iſti autem non ſolum confitebantur eſſe „ advenas, ſed etiam peregrinos. Sic etiam „ ſanctus vir non facit manſionem ſuam in „ mundo, ſed ſemper ſatagit tendere ad cœ- „ lum ... Deinde cum dicit: Qui enim

„ hoc

„ hoc dicunt ; ostendit , quod ista confessio „ pertineat ad fidem . Nullus enim est hospes , & peregrinus , nisi qui est extra „ Patriam , & tendit ad illam . Cum ergo „ illi confitentes se esse advenas , & peregrinos super terram , significant se tendere „ ad Patriam suam , scilicet , cœlestem Jerusalem . . . Et hoc est quod dicit : „ Qui enim hoc dicunt , significant se Patriam inquirere . Sed quia forte posset aliquis dicere , quod verum est , quod ipsi „ erant peregrini in terra Philistæorum , & „ Chananæorum inter quos habitabant , tamen intendebant redire in terram , unde „ exierant ; hoc removet dicens : Et siquidem ipsius , scilicet , Patriæ sive meminissent , de qua exierant , habebant utique tempus revertendi , quia prope erat ; „ nunc autem meliorem appetunt , idest , „ cœlestem . . . Pater autem , quod ista eorum verbo , & facto confessio pertinet ad „ fidem ; quia ipsi illud , quod solum eis „ promissum fuerat , nec exhibitum , firmissime crediderunt , etiam usque ad mortem -- & prosequitur pro præsenti materia textum Apostuli dilucidare .

2. ad Timoth. 3. v. 16. docet Apostolus , quod *Omnis scriptura divinitùs inspirata utilis est ad docendum* ; utique in ordine ad salutem , ut notat eo loci S. Thomas *lect.* 3. -- Ostendit , quod sacræ litteræ sunt viæ ad „ salutem -- & Apostolus non tantùm loquitur de Scriptura novi , sed etiam veteris Testamenti , ut compertum fit ex cap. 5. Joann. v. 39. , ubi Christus suasor est Judæis , ut scrutentur Scripturas , in quibus sermo recurrit de æterna felicitate . *Scrutamini Scripturas , quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere , & illæ sunt , quæ testimonium perhibent de me .*

Sacra litteræ sunt via ad salutem,

Eadem veritas innuitur ad Rom. 3. v. 30. *Quoniam quidem unus est Deus , qui justificat circumcisionem ex fide , & præputium per fidem* ; igitur tam in nova , quam in veteri lege justificabantur credentes in Christum sive venturum , sive præsentem ; immo ut tradit S. Thomas 1. 2. *quæst.* 107. *art.* 2. -- Finis legis veteris erat justificatio -- Lex vetus ordinabat homines ad justificationem , & ad gloriam , quamvis ea propriis non haberet , ut ad illam perduceret , sed ex virtute meritorum Christi , quibus in futurum solvendis applicabatur gratia auxilians , gratia mundans , gratia dans jus ad cœlestem hereditatem suo tempore retribuendam ; ideo dicitur ad Rom. 8. v. 3. *Quod impossibile erat legi , in quo infirmabatur per carnem , Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati , & de peccato damnavit peccatum in carne , ut justificatio legis impleretur in nobis .*

Credentes in Christum justificati .

Hinc ortum est illud Patrum effatum , videlicet , quod hi , qui in veteri lege justificati fuere , ad legem gratiæ spectabant ; siquidem per Christi merita justificationem sunt consecuti . Audiatur S. Thomas 1. 2. *quæst.* 106. *art.* 1. *ad* 3. -- Dicendum quod „ nullus unquam habuit gratiam Spiritus „ Sancti , nisi per fidem Christi explicitam , „ vel implicitam : per fidem autem Christi „ pertinet homo ad novum testamentum , „ unde quibuscunque fuit lex gratiæ indita , „ secundùm hoc ad novum testamentum „ pertinebant -- *& quæst.* 107. *art.* 1. -- Fuerunt tamen aliqui in statu veteris testamenti habentes charitatem , & gratiam „ Spiritus Sancti , qui principaliter expectabant promissiones spirituales , & æternas , & secundùm hoc pertinebant ad legem novam --

Fides in Christum necessaria ad justificationem .

D. Augustinus *lib.* 3. *contra duas Epistolas Pelagianorum cap.* 4. solvens objectionem , quam illi urgebant , videlicet , non dari in veteri lege Spiritum Sanctum adjutorem virtutis , habet -- Quis enim Catholicus dicat , quod nos dicere jactitant , „ *Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri testamento non fuisse* , nisi cum vetus „ testamentum sic intelligimus , quemadmodum Apostolus dixit : A monte Sina in „ servitutem generans ; sed quia in eo præfigurabatur novum , qui hoc intelligebant „ nunc homines Dei secundùm distributionem temporum , veteris quidem testamenti dispensatores , & gestatores , sed „ novi demonstrantur heredes . An verò illum ad testamentum novum negabimus „ pertinere , qui dixit : Cor mundum crea „ in me Deus , & spiritum novum innova „ in visceribus meis ? -- Docet dein a Noe usque ad Abraham , & furtiùs ab Abraham ad Christum usque justos fuisse adinventos , pertinentes ad cœlestem Jerusalem , quæ mater nostra est .

S. Gregorius *Hom.* 19. *in Evangelia* parabolam dilucidans de Patresfamilias , qui primo mane operarios misit in vineam suam , aperte fatetur antiquos Patres ad eandem Christi Ecclesiam spectasse . Pro Patrefamilias nostrum intelligit Conditorem -- Qui „ habet vineam universalem , scilicet Ecclesiam , quæ ab Abel justo usque ad ultimum „ electum , qui in fine mundi nasciturus est , „ quot Sanctos protulit , quasi tot palmites „ misit . Operator ergo mane , horâ tertiâ , „ sextâ , & nonâ antiquus ille , & hebraicus „ populus designatur , qui in electis suis ab „ ipso mundi exordio , dum recta fide Deum „ studuit colere , quasi non destitit in vineæ „ cultura laborare --

S. Bernardus *Ser.* 1. *de Purificatione* satis clare docet antiquos Patres ad Christum pertinere -- Suscepimus , inquit , Deus misericordiam Domini David , suscepit Simeon , „ suscepimus & nos , & quicunque sunt præordinati ad vitam : siquidem Christus heri , „ & hodie , & in æternum -- Alios referre Patres non vacat , cum unius sint labii . Si igitur in veteri lege Patres expectabant spirituales promissiones , & æternas , si justificabantur in ordine ad salutem , si ad novum testamentum spectabant , fatendum est iisdem factam fuisse promissionem cœlestis beatitudinis .

SOLVUNTUR NONNULLÆ INSTANTIÆ IN OPPOSITUM ,

3 OBJIC. I. Solummodo in lege gratiæ datur potestas adoptivæ filiationis , juxta illud Joan. 1. v. 12. *Quotquot autem receperunt eum , dedit eis potestatem filios Dei fieri* ; ergo hujusmodi filialis adoptio non erat invenire in veteri lege.

RESP. Filiationem adoptivam etiam in veteri testamento datam legimus Matth. 8. v. 11. *Dico autem vobis , quod multi ab Oriente , & Occidente venient , & recumbent cum Abraham , & Isaac , & Jacob in Regno Cælorum : filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores* . Filii Regni sunt Hebræi , & pro Regno intelligitur prædordinatio ad spiritualia bona justificationis , & glorificationis -- „ Hic ostendit reprobationem Judæorum , & „ describit pœnam damni , quia amittent „ bona , & incurrent mala -- Sic Angelicus *ibi* . Vocantur etiam filiorum nomine Hebræi , sive cap. 15. Matth. v. 26. *Non est bonum sumere panem filiorum , & dare canibus* ; sive Isaiæ 1. v. 2. *Filios enutrivi &c.* , & quidem cœlesti doctrinâ. Dicitur tamen collata in lege novâ potestas adoptivæ filiationis ; in hac quippe Christus Redemptionis pretium effective solvit , in cujus virtute antiqui Patres justificabantur per chirographum futuræ , ut sic dicamus , solutionis ; quod egregie declarat Apostolus ad Heb. 11. v. 9., & seq. , ubi de Abramo ait : *Fide demoratus est in terra repromissionis , tanquam in aliena , in casulis habitando cum Isaac , & Jacob cohæredibus repromissionis ejusdem . Expectabat enim fundamenta habentem civitatem , cujus artifex , & conditor Deus* ,

Hebræi ad spiritualia prædordinati erant.

4 OBJIC. II. Si fuisset in veteri Testamento adoptio , non opus fuisset Redemptore , qui adoptionem daret ; sed fuit opus, dicente Paulo ad Galat. 4. v. 3., & seqq. *Ita & nos cum essemus parvuli sub elementis mundi eramus servientes , at ubi venit plenitudo temporis , misit Deus filium suum factum ex muliere factum sub lege , ut eos , qui sub lege erant , redimeret , ut adoptionem filiorum reciperemus* . Ecce quomodo filius Dei missus est , ut eos , qui erant sub lege , adoptionem reciperent ; ergo .

RESP. Textus nostram , & Catholicam doctrinam mire confirmat , Sub initio capitis legitur ; *Dico autem , quanto tempore heres parvulus est , nihil differt a servo , cum sit Dominus omnium , sed sub tutoribus , & actoribus est usque ad præfinitum tempus* . His innuitur clarè , populum Judaicum esse verè Dominum , hoc est , pertinere ad cœlestem Patriam , sed propter status imperfectionem , comparari puero sub tutoribus , qui tamen est heres . Videatur ibi D. Thomas , qui rem declarat paritate a D. Paulo adoprata 1. *ad Corinth.* 13. -- Cum essem parvulus , loquebar ut parvulus . . . Cujus ratio est , quia „ status veteris legis est sicut parvulus propter imperfectionem cognitionis in ipsa „ comparatione ad statum gratiæ , & veritatis , quæ per Christum facta est , sic & „ status præsentis vitæ , in qua videmus per „ speculum in ænigmate , est sicut parvulus „ comparatus statui futuræ vitæ , in qua est „ perfecta cognitio -- idem habetur ad Romanos 8. v. 23. *Nos ipsi primitias spiritus habentes , & ipsi intra nos gemimus , adoptionem filiorum Dei expectantes* . Quare venit redimere adoptionem Judæorum , acto solvendo , quod ex futuris meritis donabatur , & auferendo impedimenta , quæ retardabant hereditatis consecutionem , & ideo dicitur ad Galat. 3. v. 18. *Nam si ex lege hereditas , jam non ex promissione : Abrahæ autem per repromissionem donavit Deus* . Non enim lex , sed Christus promissus hereditatem conferebat .

5 OBJIC. III. Si in lege veteri data fuisset filiorum adoptio , qui legem observassent , non fuissent sub maledicto ; hoc porro refragatur Apostolo ad Galat. 3. v. 10. *Quicunque enim ex operibus legis sunt , sub maledicto sunt* , & hæc maledictio inde est , quia ut v. 11. dicitur : *In lege nemo justificatur apud Deum ; manifestum est , quia justus ex fide vivit* .

Textui apte respondet ibidem S. Thomas *lect.* 4. -- Quicunque ex operibus legis „ sunt , sub maledicto sunt . Sed contra . „ Antiqui Patres fuerunt in operibus legis ; „ ergo sunt maledicti , & per consequens „ damnati , quod est error Manichæi ; ideoque hoc est sane intelligendum . Et attendendum est , quod Apostolus non dicit , „ quicunque servant opera legis , sub maledicto sunt ; quia hoc est falsum pro tempore legis , sed dicit , quicunque ex operibus legis &c. , idest , quicunque in operibus legis confidunt , & putant se justificati per ea , sub maledicto sunt . Aliud „ enim est esse in operibus legis , & aliud „ est servare legem ; nam hoc est legem implere , & qui eam implet . non est sub „ maledicto : esse verò in operibus legis est „ in eis confidere , & spem ponere . Et qui „ in eis hoc modo sunt , sub maledicto sunt, „ scilicet , transgressionis , quod quidem „ non facit lex , quia concupiscentia non venit ex lege , sed cognitio peccati , ad quod „ proni sumus per concupiscentiam per legem prohibitam . In quantum ergo lex „ cognitionem peccati facit , & non præbet „ auxilium contra peccatum , dicuntur esse „ sub maledicto , cum nequeant illud per „ ipsa opera evadere &c. -- Dicit quidem Apostolus neminem justificari in lege , sed id intelligendum venit juxta ea, quæ ibidem v. 16. tradit . *Scientes autem quod non justificatur homo ex operibus legis , nisi per fidem Jesu Christi , & nos in Christo Jesu credimus , ut justificemur ex fide Christi , & non ex operibus legis* . Dabatur igitur & in veteri lege justificatio , sed ex meritis futuri Redemptoris , cujus fides præerequirebatur .

Opera legis ex se non poterant justificare .

6 OBJIC. IV. Ratio servitutis , & filiationis ratio insimul adversantur ; sed in veteri lege dabatur ratio servitutis; ergo non illa filiationis . Minor evincitur ex Apostolo ad Rom. 8. v. 15. *Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore , sed accepistis spiritum adoptionis filiorum* ; ergo .

RESP.

RESP. Non omnis ſervitus adverſatur filiationi, ſed illa tantummodo quæ ſimpliciter talis cenſenda eſt. Sic egregie notat Angelicus *in cap. 4. ad Galatas lect.* 1. -- „ Notandum eſt, quod in popolo Judaico „ aliqui erant ſimpliciter Servi, illi ſcilicet, „ qui propter timorem pœnæ, & cupiditatem temporalium, quæ lex promittebat, „ legem ſervabant. Aliqui verò erant, qui „ non erant Servi ſimpliciter, ſed quaſi Servi „ exiſtentes, erant vere filii, & heredes: „ qui, licet attenderent exterius ad temporalia, & vitarent pœnas, nihilominus tamen in eis non ponebant finem, ſed accipiebant ea ut figuram ſpiritualium bonorum; unde licet viderentur exterius nihil differre a Servis, in quantum ceremonias, & alia legis mandata ſervabant, „ tamen erant Domini, quia non eâ intentione eis utebantur ut Servi, quia illis „ utebantur amore ſpiritualium bonorum, „ quæ præfigurabant; Servi verò principaliter timore pœnæ, & cupiditate terrenæ „ cupiditatis -- Nil aptius. Ut enim ex Scripturis evincitur, lex tota præfigurabat ſpiritualia Chriſti bona, charitatis videlicet, beatitudinis &c., ea propter ipſæmet temporalium promiſſiones erant potiſſimum præfigurativæ æternorum. Rem perbelle explicat Lyranus *ad cap. 15. Exodi ex Rabbi Salomone* -- Conſiderandum eſt ubicumque in Sac. „ Scriptura pro operibus virtutum promittuntur bona temporalia, non eſſe illa a Promittente principaliter intellecta, quia „ finis ſemper debet eſſe melior eis, quæ ad „ finem ſunt; præmium autem eſt finis operis, quod ordinatur in illud, & ideo ſub „ illis bonis temporalibus promiſſis, quæ „ ſunt minora bona, quam opera virtutum, „ intelliguntur illa bona ſpiritualia principaliter intenta, ſicut ſub promiſſione terræ „ promiſſionis intelligitur terra viventium, „ ideſt Civitas Cœleſtis promiſſa, & ita hic „ ſub promiſſione templi materialis intelligitur, promiſſa principaliter domus, vel „ templum cœleſte, ubi Deus colitur, non „ per ſpeculum in ænigmate, ſed per jugem laudem, & in aperta viſione Dei, „ ſecundum quod dicitur Pſal. 73. Beati qui „ ambulant in lege tua Domine, in ſecula „ ſeculorum laudabunt te; atque hoc etiam „ dicit in hoc Rabbi Salomon, & ejus dictum conſonat fidei noſtræ -- Utque clarius elucescat veritas, operæ pretium erit explicare, quomodo lex vetus dicatur ſervitutis, nova verò filiationis. In utroque teſtamento conſideranda occurrunt, myſteria fidei, promiſſiones, comminationes, leges, Sacrificia, & Sacramenta, ſed iis, qui ſub lege erant, prædicta tradita fuere tanquam Servis, nobis autem tanquam filiis. Fidei myſteria tunc temporis non erant dilucide manifeſtata, potiſſimum ſi de principalioribus ſermo habeatur, puta de Trinitate, Redemptione, & hujuſmodi; & ſane non eſt Servorum, ſed filiorum perfecte Patrisfamilias ſecreta dignoſcere, dicente Domino Joan. 15. v. 14. *Jam non dicam vos Servos; quia Servus neſcit, quid faciat Dominus ejus.* Ea propter Auguſtinus *lib. 15. de Civit. Dei cap. 26.* docet veterem legem fore occultationem novæ, & novam fore revelationem veteris. Promiſſiones apud antiquos immediate, & proxime ad temporalia ſpectabant, apud nos ad ſpiritualia, quæ permanent in æternum; conditio quippe Servorum eſt, ut pactam recipiant mercedem, filii verò domi remanent, perpetui bonorum omnium poſſeſſores; quod innuit Apoſtolus ad Galat. 4. v. 30. *Ejice ancillam, & filium ejus; non enim heres erit filius ancillæ cum filio liberæ.*

Lex vetus est servitutis.

Dixi proxime, quia principales, licet remote, ſpiritualium erant bonorum, ſicut in lege gratiæ promiſſiones quoad temporalia tanquam ſecundariæ, ut ſic dicamus, conſiderantur; id opportune explicat Angelicus 1. 2. *quæſt. 107. art. 1. in corp.* exemplo perfectorum, & puerorum in eadem Republica relate ad commune bonum, quod inſpicitur ultimò a Civibus; differunt tamen leges, etenim aliæ dantur perfectis, & iſtæ proximiùs ad finis conſecutionem accedunt, aliæ pueris ſub Magiſtro, & remotiùs ad eundem ordinantur.

Promiſſiones in lege gratiæ ſpirituales, in lege veteri temporalia reſpiciebant.

Comminationes in veteri lege temporales pœnas involvebant juxta illud Iſaiæ 1. v. 20. *Quod ſi nolueritis, & me ad iracundiam provocaveritis, gladius devorabit vos,* impræſentiarum verò æterna ſupplicia præſeferunt. Luc. 12. v. 5. *Timete eum, qui poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam,* & hoc ordinate quidem: Servi namque inobedientes virgis plectuntur, filii autem degeneres exheredantur.

In veteri, ac nova lege diverſæ comminationes.

In utroque teſtamento leges habentur morales, legales, ceremoniales, ſed in veteri ob multiplicitatem gravabant: porro proprium eſt Servorum mandatis onerari, nec vim habebant juſtificandi, niſi ex fide in Chriſtum promiſſum; natura namque Servorum eſt, ut ad hereditatem ex propriis pervenire non poſſint, bene quidem ex Domini promiſſione, ſecus de filiis dicendum eſt.

Sacrificia, & Sacramenta in prima lege in rerum temporalium oblatione, puta in mactatione animalium, ſita erant, in nova hoſtiæ ſunt ſpirituales; ibi Sacramenta activam non habebant efficaciam, nunc habent; ea propter per illa non conſequebatur beatitudo, ſecus per iſta. Breviùs rem abſolvamus. Patres in veteri lege erant in ſtatu ſervitutis, quatenus pro eo tempore conſequi non poterant cœleſtem hereditatem; clauſum enim erat Cœlum; erant tamen filii adoptivi, ut ſic dicamus, conditionales, ſeu impediti; quia jus habebant juſti ad beatitudinem, adimpleta conditione mortis Chriſti; ideo illi erant ut filii ſub Curatore, In lege gratiæ ſunt filii juris proprii.

Patres in veteri lege quomodo filii adoptivi.

7 OBJIC. V. Antiqui Patres non erant Chriſto incorporati; atqui non datur adoptio in Dei filios abſque incorporatione cum Chriſto; ergo non erant adoptati. Major propoſitio manifeſta eſt; ſiquidem nil poteſt alteri non exiſtenti incorporari: Chriſtus porro nondum venerat.

RESP. Perperam dicitur priſcos Patres non fuiſſe ex membris Chriſti; licet enim unum nequeat alteri uniri in ordine phyſi-

eo, si utrumque non existat, hoc non est dicendum de mysticis membris relate ad mysticum caput; audiatur Augustinus *lib. 19. de Catechizandis rudibus*, ubi de Judaica gente scribit -- Erat ibi multitudo carnalis,
„ quæ propter visibilia beneficia colebat Do-
„ minum. Erant autem ibi pauci futuram
„ requiem cogitantes, & cœlestem patriam
„ requirentes, quibus prophetando revela-
„ tur futura humilitas Dei Regis, & Do-
„ mini nostri Jesu Christi, ut per eam fidem
„ ab omni superbia, & tumore sanarentur.
„ Horum Sanctorum, qui præcesserunt tem-
„ pore nativitatem Domini, non solùm ser-
„ mo, sed etiam vita, & conjugia, & filii,
„ & facta, Prophetia fuit hujus temporis,
„ quo per fidem passionis Christi, ex Gen-
„ tibus congregatur Ecclesia . . . cujus Ec-
„ clesiæ membra erant etiam illi Sancti,
„ quamvis in hac vita fuerint, antequam
„ secundum carnem Christus Dominus na-
„ sceretur. Ipse enim Unigenitus Dei Fi-
„ lius, verbum Patris, æquale, & coæter-
„ num Patri, per quod facta sunt omnia,
„ homo propter nos factus est, ut totius Ec-
„ clesiæ tanquam totius corporis caput esset:
„ sed velut totus homo, dum nascitur,
„ etiamsi manum in nascendo præmittat,
„ tamen universo corpori, sub capite con-
„ juncta, atque compacta est; quemadmo-
„ dum etiam nonnulli in ipsis Patriarchis,
„ ad hujus ipsius rei signum, manu præmissa
„ nati sunt: ita omnes Sancti, qui ante Do-
„ mini nostri Jesu Christi nativitatem in
„ terris fuerunt, quamvis nati sint, tamen
„ universo corpori, cujus ille caput est, sub
„ capite cohæserunt -- *& Epist. 49. ad 2. quæstionem* docet, a mundi exordio quotquot salvati sunt, id factum fuisse per fidem Christi, quia semper fuit una fides, una Religio, una salus, licet diversis signis declarata -- Sicut nos in eum credimus, & apud
„ Patrem manentem, & qui in carne jam
„ venerit, sic credebant in eum Antiqui &
„ apud Patrem manentem, & in carne ven-
„ turum. Nec quia pro temporum varietate
„ nunc factum annunciatur, quod tunc fu-
„ turum pronunciabatur, ideo fides ipsa va-
„ riata, vel salus ipsa diversa est -- Perpendat hoc Galianus, qui sæpenumero adversus Salmanticenses insurgit, ex quo affirmant in veteri, ac novà lege eandem fuisse substantialem adoptionem, fidem, & charitatem.

Prisci Patres Ecclesiæ membra.

Ad clariorem rei manifestationem præstat audire S. Thomam, qui pluribus in locis præsentem materiam versans scribit 3. *p. quæst. 6. art. 3. ad 3.* -- Dicendum, quod de
„ plenitudine Christi omnes homines acci-
„ piunt secundum fidem, quam habent in
„ ipsum. Dicitur enim Rom. 3., quod ju-
„ stitia Dei est per fidem Jesu Christi in
„ omnes, & super omnes, qui credunt in
„ ipsum, sicut autem nos in ipsum credi-
„ mus, ut in jam natum, ita Antiqui cre-
„ diderunt in ipsum ut in nasciturum; ha-
„ bentes enim eundem spiritum fidei, credi-
„ mus, ut dicitur 2. ad Corinth. 4. Habet
„ autem fides, quæ est in Christum, virtutem
„ justificandi ex proposito gratiæ Dei secun-
„ dùm illud Rom. 4. Ei, qui non opera-
„ tur, credenti autem in eum, qui justifi-
„ cat impium, fides reputatur ad justitiam
„ secundùm propositum gratiæ Dei, unde
„ quia hoc propositum est æternum, nihil
„ prohibet per fidem Jesu Christi aliquos ju-
„ stificari etiam antequam ejus anima esset
„ plena gratiâ, & veritate -- Hinc 4. *Sent. dist. 27. quæst. 3. art. 1. quæst. 3.* improbat sententiam dicentium Synagogam fuisse Concubinam Christi -- Sed hoc est valde absur-
„ dum, quia sicut est una fides antiquorum,
„ & modernorum, ita una Ecclesia; unde
„ illi, qui in tempore Synagogæ Deo servie-
„ bant, ad unitatem Ecclesiæ, in qua Deo
„ servimus, pertinebant; & præterea hoc est
„ expressè contra id quod habetur Jerem. 3.,
„ Ezech. 16., & Osee 2. Ubi expressè fit
„ mentio de desponsatione Synagogæ; unde
„ non fuit sicut Concubina, sed sicut Uxor -- Quare in lege dabatur justificatio non ex vi legis directe acceptæ, sed ut relatè ad Christum, seu ad aliam legem, & hoc est quod dicitur communiter a Patribus ex suo legem veterem non justificare, quia justificabat sub relatione ad aliam legem.

Dictum est *ex vi legis directe accepta*, secundùm quod verba immediate exprimunt; nam ut Christum, atque futura bona præfigurabat, quod sane ipsi legi essentiale erat, dici potest ex propriis justificasse, ut bene explicat Angelicus 3. *p. quæst. 8. art. 3. ad 3.* -- Dicendum quod Sancti Patres non insiste-
„ bant Sacramentis legalibus, tanquam qui-
„ busdam rebus, sed sicut imaginibus, &
„ umbris futurorum; idem autem est motus
„ in imaginem in quantum est imago, & in
„ rem, ut patet per Philosophum *in lib. de*
„ *memoria, & reminiscentia*; & ideo anti-
„ qui Patres servando legalia Sacramenta,
„ ferebantur in Christum per fidem, & di-
„ lectionem eandem, qua & nos ferimur,
„ & ita Patres antiqui pertinebant ad idem
„ corpus Ecclesiæ, ad quod nos pertine-
„ mus -- idem habes ex Augustino *lib. 3. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 4.*

Quoniam verò Apostolus quandoque legem commendat, quandoque execratur, ex prædictis facilem habes intelligentiam; illam damnat ut ad Galatas, & ad Ephesios, quia secundùm litteralem sensum non habebat vim justificandi, laudat ut ad Rom. cap. 2., & 7., quia secundùm quod ferebatur in Christum venturum, justificabat.

Prætermittimus Bezæ objectiones *in cap. 22. Matth. n. 28., & ad Rom. 11. v. 27.*, quibus intendit evincere Deum non fore auctorem veteris legis in esse testamenti; quia testamentum firmatur testatoris morte; Christus autem solummodo mortuus est pro novo testamento; unde lex vetus testamentum non erat. Sicut etiam testamentum est æternum, nec ad certum tantummodo tempus vim obtinet, sicut erat vetus. Has, inquam, prætermittimus objectiones, siquidem aperta est solutio: testamentum namque vetus figurale erat & typicum, & morte, & sanguine in typo fuit firmatum, ut habetur ad Heb. 9. v. 18. *Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est . . . Accipiens sanguinem vitulorum, & Hircorum . . .*

ipsum

ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit dicens: hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. Propter idem momentum in figurato æternum suit, ut infra videbimus, inquirentes, an lex vetus tota fuerit abrogata.

CONTROVERSIA II.

AN IN VETERI LEGE ALIQUI CASTITATEM VOVERINT.

8 GAlianus plurimo labore insurgit adversus castitatis votum in lege veteri. Non est impræsentiarum inquirere virginitatis hostes, de hoc enim abunde dictum est superiùs, ubi de Castitatis voto, sed id unum juvat perquirere, quod veteris legis statum respicit, ut hinc Monachatus antiquitas clariùs innotescat. Ad examen igitur nunc revocamus, an aliqui in veteri lege castitatem Deo nuncupaverint, in sequentibus acturi de voto Obedientiæ, & Paupertatis. Lutherus, qui libidinis fræna laxavit, ita a castitate abhorrebat, ut in suo Epithalamio aperte docuerit, Mulieres ad conjugium tantummodo fuisse procreatas; hinc affirmat Moysen singulis Judæis legem nubendi tradidisse, quam absque crimine nemo poterat refugere.

Dicendum tamen est in veteri lege aliquos castitatem vovisse.

9 PROB. I. Eunuchi spirituales illi meritò censentur, qui voto sese obligant ad servandam castitatem, sed in veteri lege hujuscemodi Eunuchi dati sunt; ergo in prædicta lege dati sunt, qui castitatem Deo voverunt. Major in aperto est; siquidem juxta Bellarminum *lib. 2. de Monachatu cap. 23.* Eunuchus spiritualis dicitur per analogiam ad Eunuchum realem; is porro ita continet, ut non possit non continere; ergo Eunuchus spiritualis erit ille, qui ita servat castitatem, ut non possit non servare; quod aliunde fieri nequit, nisi per votum. Minor habetur Isaiæ 56. v. 3., & seqq. *Et non dicat Eunuchus: Ecce ego lignum aridum; quia hæc dicit Dominus Eunuchis: qui custodierint Sabbata mea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fœdus meum: dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius a filiis, & filiabus, nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.*

Eunuchus spiritualis in veteri lege.

Eo loci loqui Isaiam de spiritualibus Eunuchis in aperto est sive ex contextu, sive ex Patribus: & sane promittit Dominus daturum illis præ aliis Israelitis nobiliorem locum, celebriusque nomen; atqui Eunuchi reales nedum honestiorem locum, sed ignobiliorem sortiebantur; unde a Templo, a publicis officiis, ministeriisque arcebantur, ut habemus Deut. 23. v. 1. *Non intrabit Eunuchus attritis, vel amputatis testiculis, & abscisso veretro, Ecclesiam Domini*; neque illis nomen erat illustrius, immo censebantur infames; ergo dubio-procul de his non loquitur Dominus. Inter Patres Augustinus *lib. 14. contra Faustum cap. 13.* laudatum Isaiæ textum adoptat pro spiritualibus Eunuchis, cumque objicit Fausto Moysem criminanti, quia ei maledixit, qui non suscitaverit semen in Israel, *& lib. de Virginit. cap. 24.* ait -- De quibus Spadonibus loquitur Deus „ per Isaiam Prophetam, quibus se dicit daturum &c., nisi de iis, qui seipsos castrant propter Regnum Cœlorum -- S. Hieronymus in hunc locum habet -- Ergo in Eu„nuchis nequaquam illi intelligendi sunt, „ quos ardens Poeta describens ait:

„ *Nec non infelix ferro truncata Juventus,*
„ *atque execta virum.*

„ Sed illi, de quibus in Evangelio Dominus „ loquitur, qui se castraverunt propter Re„gna Cœlorum -- S. Gregorius *lib. 3. Pastoralis admonit. 29.* -- Eunuchi quippe sunt, „ qui compressis motibus carnis, affectum „ in se pravi operis abscindunt. Quo autem „ apud Patrem loco habeantur, ostenditur, „ quia in domo Patris, videlicet, æterna „ mansione etiam filiis præferuntur -- Ejusdem labii sunt ceteri Patres in hunc locum.

10 Dicit Galianus *1. p. disc. 3.*, *& alibi* Prophetam sermonem instituere de Eunuchis novi testamenti: Isaias namque magis erat Evangelista, quam Propheta, & in hoc sensu textum intellexerunt Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, aliique.

Verùm ne in æquivocatione laboremus, illius propositionis sensus spectandus est: etenim cum dicitur pertinere textum ad Eunuchos novi testamenti, vel est sensus, quod illi non servabant castitatem, nisi per Christi gratiam, quomodo dicunt Patres justos, qui in veteri lege fuere, ad novam legem spectare, & hoc ultro concedimus, sed nil inde infertur, sicut non colligitur, quod tunc temporis non fuerint justi; vel sensus est Prophetam vaticinari de Virginibus novæ legis, negando in veteri quosdam fuisse Virgines, & hoc perperam dicitur. Siquidem, ut habet S. Hieronymus in Isaiam, hujusce Prophetæ textus in idem redit, ac textus Sapientiæ 3. v. 13., & seq. *Felix est sterilis, & incoinquinata, quæ nescivit thorum in delicto, habebit fructum in respectione animarum sanctarum, & Spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitavit adversus Deum nequissima: dabitur enim illi fidei donum electum, & sors in templo Dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus, & quæ non concidat radix sapientiæ.* Porro textus hujusmodi non est simpliciter prophetalis, nec simpliciter figurativus. Libri enim Sapientiales doctrinam continent absolutam, singulis accomodatam, qui ad virtutis consecutionem contendunt.

Addas velim Augustinum objurgare Faustum agentem contra Moysen velut contrarium virginitati, assumendo laudatum Isaiæ textum. Si autem loqueretur Propheta de lege gratiæ, argumentum Augustini nullimode urgeret Hæreticum, ut patet. Aliàs Patres clare innuunt quosdam in veteri lege castitatem servasse: Tertullianus *lib. de Monog. cap. 8.* asserit Christum testes suæ Transfigurationis assumpsisse Moysem, & Eliam ob castitatis excellentiam -- Moysem, & Eliam

„ secum mavult alterum monogamum, alterum spadonem -- nempe Eliam, cui „ subscribunt Epiphanius *hær.* 63. Anastasius Sinaita in quæstione Sacræ Scripturæ *quæst.* 66. *aliique*.

Nec valet dicere quosdam in veteri lege servasse castitatem, sed non ex voto; unde nequit inde colligi quosdam tunc temporis castitatem vovisse: etenim, ut apte animadvertit P. Suarez *Tom.* 3. *de Religione lib.* 9. *cap.* 1. *n.* 16. -- Non dicitur justa propriam, „ & intentam analogiam illius metaphoræ se „ castrare ille, qui tantùm abstinet a venereis, vel matrimonio, si semper ad id retinet potestatem, & liberam voluntatem, „ sed ille, qui quantum moraliter potest, „ fit impotens ad humanam generationem -- sed moralis hujusmodi impotentia ex voto consurgit; ergo si in veteri lege dari sunt spirituales Eunuchi, ut probabiliter astruit idem Suarez *cit. Tom. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 3. meritò dici potest aliquos castitatem vovisse. Immo laudatus Suarez *Tom.* 2. *in* 3. *p. Disp.* 24. *sect.* 6. docet Joannem Baptistam voto suam consecrasse virginitatem, hocque fore probabile affirmat, cum a Patribus innuatur; sed Præcursor eam vovit adhuc florente lege veteri; nondum enim resonuerat Evangelium; ergo lex vetus Eunuchos admisit spirituales, qui voto sese adstrinxerunt.

Spiritualis Eunuchus impotens ex voto.

His placet addere, quod Sancti Patres eodem modo Eunuchos vocant Eliam, Eliseum &c., quo nonnullos ex Apostolis; S. Anastasius Sinaita *loco superius cit.* habet -- „ Eunuchi, qui se castraverunt propter regnum cœlorum, hi sunt præclari Apostoli, atque deinceps fuerunt Virgines, & „ Monachi, Joannes quidem, & Jacobus „ filii Zebedæi, & post illos quot millia „ Monasticam vitam agentes, sicut Elias, „ & Daniel in veteri testamento -- Salianus *ad annum* 3123. de S. Ephrem scribit -- „ S. Ephrem Syrus Eliam, & Eliseum, & „ Apostolum Paulum in eorum numero recenset, qui se castraverunt propter regnum „ Dei -- sed Apostoli ita castitatem servarunt, ut fuerint voto ligati, ut in superiori Tractatu abunde probatum est; ergo idem asserendum est de aliis.

Quod fortius comprobatur, ex quo aliqui in veteri Testamento perpetuam custodierunt castitatem, ut præter innumeros fere Patres probat Suarez *in* 3. *p.* D. Thomæ *Disp.* 6. *Sect.* 1. -- Multi Viri Sanctissimi in „ illa lege virginitatem ut meliorem coluerunt, ut de Jeremia, Elia, & aliis testatur Ignatius ad Philadelphos, & de „ Elia Ambrosius *lib.* 1. *de Virginitate in principio*, quibus adjungit tres pueros Damascenus *lib.* 4. *cap.* 25., ubi eleganter de „ Danielis corpore dixit; Ita fuisse virginitate solidatum, ut bestiarum dentes illi „ infigi nequierint, quod etiam notavit Hieronymus *lib.* 1. *contra Jovinianum*, qui in „ Prologo super Jeremiam illum Virginibus „ annumerat, & de Joanne Baptista constat „ virginitatem servasse, & tamen vir eximiæ „ sanctitatis, & perfectionis a Judæis est „ habitus: quod etiam de Jacob fratre Domini notat Epiphanius *hær.* 30. dicens illo „ tempore etiam Judæos virginitatem magnificasse. Adde ex Josepho *lib.* 13. *Antiq.* „ *cap.* 8., *& lib.* 2. *de Bello Judaico*. Essenos „ in magna sanctitatis æstimatione inter Judæos fuisse, inter alia, eo quod perpetuam castitatem servarent, nec Augustinus unquam hoc negavit -- sed prædicti castitatem servarunt ex voto, & quidem primò loquendo specialiter de Elia: communior Patrum, & Doctorum sententia est Joannem Baptistam non solùm perpetuam servasse virginitatem, sed eam voto sacrasse; sed Joannes in spiritu, & virtute dicitur a Christo Eliæ similis; ergo non abs re dicendum est servasse ex voto castitatem; audiamus Chrysostomum *Ser.* 88. -- Joannes ergo „ venit in spiritu, & in ejus virtute graditur, qui totum victu, vestitu, honore, „ castitate, abstinentia, & omnibus Eliam „ virtutibus repræsentat --

Antiqui Patres castitatē servarunt ex voto.

Secundò. Suarez *Tom.* 2. *in* 3. *p. Disp.* 24. *sect.* 6. propugnat Præcursorem voto castitatem Deo nuncupasse, quia perpetuò cœlibem degere vitam decreverat, seque totum eidem sacraverat; sed momentum hocce æque urget in Elia, Eliseo, Jeremia, filiisque Prophetarum, qui ad unum omnes sese Deo dicaverunt, statueruntque cœlibes eidem servire; ergo.

Tertiò. Quoad Sanctorum gesta id prudenter judicare debemus, quod convenientiùs, connaturaliusque justa rerum exigentiam desideratur; atqui electio servandi perpetuò castitatem convenientiùs, connaturaliusque petit fieri medio voto, licet sine eo absolute adimpleri possit: etenim ad perpetuam observantiam castitatis apprime necessaria est voluntas firma, ac velut immobilis; hæc autem non habetur per præceptum, adeoque habenda est ex voto. Hoc advertit Abulensis *cap.* 30. *in Num. quæst.* 21. loquendo de his, qui in veteri Testamento libere, & sponte poterant sese Deo devovere -- Pater illud; quia cum aliqua fœmina vult „ se nunc applicare Deo, non est alius modus convenientior, quam si voveat castitatem perpetuam --

Perpetua castitas connaturalius ex voto servatur.

11 Respondet I. Gallianus 3. *p. disp.* 2. *§.* 3. *n.* 36. quod hanc connaturalitatem adoptando nil aliud plane est quam confundere Synagogam cum Ecclesia; quod enim perfecto statui censetur connaturale, imperfecto nequaquam congruere videtur; porro Synagoga erat velut in statu puerorum, quibus solidus cibus non tribuitur, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 3. v. 2. *Tanquam parvuli in Christo lac potum dedi, non escam.*

II. Hujusmodi arguendi modus, nempe ex Ecclesia ad Synagogam, pluribus subest erroribus. Sicut, si quis diceret, connaturalius servatur castitas sumpto Eucharistiæ Sacramento; sed in veteri lege quidam castitatem servarunt; ergo Eucharistiam sumpserunt; quod falsum esse ad unum omnes fateantur oportet.

III. Judaismum redolet concedere Synagogæ media ad faciliùs, & connaturaliùs virtutes consequendas, finemque salutis, quæ reservavit Deus Ecclesiæ, cui meliora tradidit per Christi mortem.

Ve-

Verùm ex prædictis non enervatur vis argumenti; siquidem, ut notat S. Thomas 1. 2. *quæst.* 110. *art.* 2. Deus non minus convenienter providit in ordine naturali, quam supernaturali, ut moveat Creaturas ad actus suos per formas, & virtutes proportionatas, quæ sunt principia virtutum -- Multò magis „ illis, quos movet ad consequendum bo„ num supernaturale æternum, infundit ali„ quas formas, seu qualitates supernaturales „ secundùm quas suaviter, & prompte ab „ ipso moveantur ad bonum æternum con„ sequendum -- Lex vetus utique non dabat hanc agendi connaturalitatem, sed attendendo ad gratiam justi tunc temporis connaturalia habebant principia consequendi bonum virtutis, quia Sancti excellentioris notæ excellens elegerunt virtutis exercitium, propriumque modum, quo virtus ipsa petit exerceri, proindeque cum castitas perpetua petat connaturaliter firmari per votum, jam plane fit veteres castitatem ex voto servasse. Dicebantur quidem pueri, sed solummodo per subjectionem ad legem; hæc namque vires non præbebat ad egregia perpetranda; aliàs per ordinem ad gratiam escâ pascebantur, solidoque cibo plures etiam ex Patribus antiqui Testamenti. Certe excellens fuit obedientia in Abraham, castitas in Joseph, in Tobia eleemosyna, & patientia, mansuetudo in David, constantia, & fortitudo in Machabæis, aliaque virtutis opera, quæ nobis commendant Patres, imitandaque proponunt.

Bonum virtutis quomodo homini connaturale.

Secundum non urget; siquidem argumentum nostrum rem considerat secundùm suam naturam, & secundùm ea, quæ per se petit electio perpetuæ castitatis per ordinem ad esse intrinsecum eligentium, non verò considerando ad esse extrinsecum per habitudinem ad legem: sumptio Eucharistiæ per se spectat ad esse extrinsecum, nempe ad constitutiva legis gratiæ. Ulterius Eucharistia his accensetur, quæ per se pertinent ad institutionem Christi; electio verò perpetuæ castitatis inter ea computatur, quæ sunt voluntarii juris; cum ergo in veteri lege non daretur Eucharistiæ institutio, & haberetur libertas eligendi virtutis exercitium, sicut etiam vovendi, ideo bene valet pro re nata argumentum.

Deficit tertium; nam nobiliora media novæ legi reservata non sunt vota; etenim indubie apud antiquos Patres erat invenire, qui Deo voverent; unde David suasor est, ut vota non tantum eliciantur, sed etiam adimpleantur, Psal. 67. v. 12. *Vovete, & reddite Domino Deo vestro*. Non igitur sapit Judaismum concedere Synagogæ votum castitatis; nam votum erat medium conveniens adhuc ea tempestate, bonum, Deoque acceptum. Media novæ legis meliora sunt, quia consummata per Christum præsentem, & habent velut ab intrinseco efficacitatem, non verò quia exercitium virtutis cum voto eidem legi gratiæ solummodo conveniat.

Media in lege gratiæ unde meliora præ antiquis.

12 PROB. II. In veteri lege dabantur viri, qui Nazaræi nuncupabantur, voto ligati; sed eos inter nonnulli voverunt castitatem: nam Num. 6. v. 2. *Vir, sive mulier, cum fecerint votum, ut sanctificentur, & se voluerint Deo consecrare &c.* Porro in hac consecratione dedicatio castitatis aptè intelligitur ex Translatione LXX., quæ literam vulgatæ non jam destruit, sed dilucidat. Igitur juxta Sixtinam emendationem habetur. *Vir, aut mulier, quicunque magnum voverit votum purificandi puritatem Domino*, quod in idem redit, ac si diceretur, quicunque voverit castitatem, ut astruit Augustinus Eugubinus *in recognit. veteris Testamenti ad Hebraic. veritat. n. 6.* -- Vovere votum „ purificandi puritatem Domino idem esse, „ ac vovere castitatem Domino -- ad quod alludit Damascenus *lib.* 4. *de fide cap.* 25. -- „ Annon denique res ingens votum castita„ tis nuncupavit? -- Hugo *in hunc locum* -- „ Amplexibus mulierum non vacabant -- & quidem quia Deo erant sacrati per votum; hinc Nazianzenus *Orat. de laudibus S. Basilii* in Nazaræis Religiosorum statum agnoscit; & S. Gregorius *lib.* 32. *Moral. cap.* 7. -- Quid „ enim Nazaræorum nomine, nisi abstinen„ tium, & continentium vita signatur -- & clariùs S. Thomas 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 6. -- „ Sed contra est, quod in veteri lege Na„ zaræi cum voto sanctificabantur secundùm „ illud Num. 6. Vir, sive Mulier cum fece„ rint votum, ut sanctificentur, & se vo„ luerint Domino consecrare &c. Per eos au„ tem significantur illi, qui ad perfectionis „ summam pertingunt, ut dicit Glossa Greg. „ *ibid.*; ergo votum requiritur ad statum „ perfectionis --

Nazaræi voto castitatis adstricti.

13 Respondet Gallaeus *p.* 2. *disc.* 1. §. 1. nihil inde colligi; quia etiam in conjugatis votum Nazaræorum inveniebatur, ut videre est in Sampsone. Addit I. Ex vi legis votum Nazaræorum erat non jam perpetuum, sed temporarium, ut legitur Num. 6. v. 13. *Ista est lex consecrationis. Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur: adducet eum ad ostium tabernaculi fœderis &c.*, & v. 21. *Ista est lex Nazaræi, cum voverit oblationem suam Domino tempore consecrationis suæ &c.*, quod docuit Damascenus supra laudatus *de dormitione Virginis* asserens Virgines, quæ in Templo Deo dicabantur, usque ad ætatis florem custoditas fuisse; hinc omnes auctoritates, quæ nobis opitulantur, de voto temporario explicat, additque II. S. Augustinum ad Quodvult Deum *hær.* 9. in lege gratiæ Nazaræos hæreticis accensere, eaque propter concludenter affirmat nec in veteri, nec in nova lege affirmari posse Nazaræos perpetuum castitatis votum elicuisse.

Attamen quis usquam ad eam devenit insipientiam, ut contendat Nazaræos omnes perpetuo castitatis voto fuisse Deo nuncupatos? Nemo sane: novimus sacros Interpretes palam tradidisse inter Nazaræos fuisse quosdam temporario, quosdam perpetuo voto ligatos. Novimus alios castitatem vovisse ad juventutem usque, in viduitate alios, alios perpetuò Deo castitatem sacrasse. Doctrinæ nostræ adstipulatur Abulensis in hunc locum -- Erant autem isti, *idest Nazaræi*, duplices; „ quia quidam habebant votum perpetuum, „ in aliis autem ista segregatio erat tempo„ ralis -- In eandem confluunt sententiam Hugo,

Nazaræorum votum modo perpetuum, modo temporarium.

Hugo, & Cornelius a Lapide. Nec præcitata lex adversatur; liberum quippe unicuique relinquit vovere, atque solummodo pretium redemptionis pro his præscripsit, qui post aliquod temporis recedere a Nazaræatu voluissent, in quo vestigium quoddam commutationis votorum apparet secundùm Ecclesiæ disciplinam. Ceterum votum, idque perpetuum in lega veteri agnovit Concilium Senouense *Decreto 9. de votis Monasticis*, ad quorum hortatur observantiam -- Si quis vo„tum aliquod hujusmodi voverit, etiamsi „perpetuum fuerit, non facit irritum ver„bum suum, sed Deiparæ Virginis, Annæ „Matris Samuelis, & Rechabitarum exem„plo, quod promisit, implebit -- Ceterum Patres duo hac super re astruunt, videlicet In aliquibus votum temporarium, in aliis perpetuum; unde perperam Adversarius argumentatur: Patres asserunt votum fuisse temporarium; ergo negant perpetuum. Quoad Augustinum dicimus meritò in lege nova Nazaræos tanquam hæreticos traducere, non quidem omnes, sed eos qui contendebant legalia pro statu gratiæ fore necessaria. Etenim Paulus erat Nazaræus, & tamen non nisi impie diceretur Hæreticus.

14 PROB. III. In veteri lege Esseni castitatem servarunt; sed hanc ex voto; ergo in prædicta lege castitatis votum non fuit ignotum. Major propositio ab Eruditis negari haud potest; siquidem in rebus facti satius antiquis, & fere Synchronis auctoribus credendum est, quam recentioribus nullo antiquitatis monumento roboratis. Porro Josephus, qui meditatò Judaicam historiam tradidit, cuique fidendum juxta Eruditorum criterium, nisi cum Sacræ Scripturæ adversatur, *lib. 2. de Bello Judaico cap. 7. de Essenis* tradit -- Continentiam verò servare,

Esseni Deo dicati per votum continentia.

„neque cupiditati succumbere virtutem ma„ximam ducerent, itaque nuptias quidem „fastidiunt -- Plinius *lib. 5. Historia Naturalis cap. 17.* -- Ab Occidenti littore Esseni „fugitant, gens sola, & in toto Orbe præ„ter ceteras mira, sine ulla fœmina, omni „venere abdicata, sine pecunia, socia pal„marum . . . ita per sæculorum millia (in„credibile dictu) gens æterna est, in qua „nemo nascitur -- Genebrardus *lib. 1. Chronographia ad annum* 4272. -- Eliseus miris, „& inusitatis operibus insignia construxit „cellas Prophetis in Jerichuntis solitudine, „manavit institutum, & loci Religio ad „posteros, fuitque desertum hoc usque ad „Engaddi ab Essenis habitatum hominibus „continentiæ incredibilis -- His concinit Natalis ab Alexandro *Tom. 2. Hist. Veteris Testamenti*, ubi *de VI. Mundi ætate cap. 1. art. 5. §. 4.* scribit enim -- Cœlibatum ser„vant, paucis tamen exceptis -- Remque comprobat auctoritate Josephi, Plinii &c.

Nunc ad minorem propositionem accedimus, quæ sequentibus evincitur. In idem redit castitatem Deo vovere, ac esse ad illam obligatum; atqui Esseni eraur obligati ad castitatem: etenim præcitatus Josephus referens eo loci Essenorum disciplinam, atque institutum describens habet -- Cum verò „processu temporis experimentum conti„nentiæ dederit, accedit etiam ad commu„nem cibum, & purioribus, ob castifica„tionem scilicet, aquis participat, neque „tamen in convictu assumitur. Post osten„sionem quippe continentiæ duobus annis „alii mores ejus probantur -- Hinc plura describens, quæ servare debebant subdit -- „Illis quidem Sacramentis, ac ritibus obli„gatus &c. --

Solinus *cap. 36. Hist. de Essenis* habet -- „Nullus admittitur, nisi quem castitatis „fides, & meritum prosequatur -- Porro castitatis fides nil aliud certe est, quam castitatis promissio, quæ cum voto coincidit, ut ex sacris, profanisque Scriptoribus compertum est. Siquidem Apostolus ad Rom. 3. scribit. *Nunquid incredulitas fidem Dei evacuavit?* Fides hic non nisi promissionem Abrahæ factam sonat, & in communi hominum intelligentia fidem dare idem valet, ac promittere: hinc Baronius *in Apparatu Annalium n.* 58. admittit in lege veteri cœlibatum -- Laudantur in hac parte apud eos „Esseni, qui ducentes vitam sine uxore, „perpetuæ se continentiæ mancipabant -- *& n.* 60. loquens de voto S. Joseph subdit -- Qui „ni præstaret hoc (*votum scilicet castitatis*) „justus, quod Pharisæi ad præscriptum „tempus, & Esseni in perpetuum ea ætate „observabant? -- Accedit, pluribus omissis, Robertus Arboricensis Præsul *Tom. 1. de tuendo sacro cœlibatu fol.* 18., ubi habet -- Ante „Christi adventum emersit certa aliqua „professio virorum, qui sibi quisque, suis„que successoribus perpetui cœlibatus legem „indicerent, atque imponerent. Qui Jose„pho oculato testi, Plinio verò aurito, „Esseni dicti sunt -- Alia habes apud Salmanticenses nostros, ex quibus dicta collegimus, ut inde eadem propugnemus adversus Gallanum.

15 Hic porro, ut vim argumenti effugiat, *p. 2. disc. 1. §. 3.* insurgit inquiens -- „Si ex Gentilium dictis, & Sacræ Scriptu„ræ verbis licet argumenta componere, „monstra inferentur in conclusione --

Verùm Gallanus sic argumentando celeberrimos Doctores criminatur, qui sæpenumero pro firmandis Ecclesiæ dogmatibus, & potissimùm cum agitur de quæstionibus facti, similia instituunt argumenta. Quoties Baronius, ut alios taceam, Hæreticorum, & Gentilium utitur testimoniis ad comprobandum pium aliquem usum præcessisse antiquitus in Ecclesia Dei? Quoties Bellarminus ad investigandam legitimam alicujus vocis significationem assumit Scripturæ textus, modos dicendi Philosophorum, Ethnicorum phrases? Pro re nata occurrit exemplum *lib. 2. de Monachis cap.* 24., ubi ex Genesi, & ex textu Apostoli explicat fidem pro promissione. Cur igitur nobis fas non erit tantorum virorum vestigiis insistere, atque Scripturas, Grammaticosque consulere, ut sanam vocum intelligentiam percipiamus? *Vide Suarez Tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 1. n. 24.*

Ex profanis Scriptoribus sæpe veritas colligitur.

16 DICIT II. Plinium, sicut & Solinum, utpote Gentiles, perpetuam castitatem haud commendare potuisse; siquidem juxta Ethnicorum leges -- Qui cœlibem vi-

„tam

„ tam ducebant, apud Antiquos puniebantur, ut refert Valerius Maximus -- Et Plato gentiliter vivens sacrificavit, ut perpetuam ejus continentiam, tanquam peccatum, aboleret. A

Responsio hujusmodi abs re est: siquidem non est e re nostra inquirere, an Gentiles perpetuam laudaverint castitatem; sed eorundem adoptamus testimonium, quo tradunt Essenos illam Deo servasse: scimus Magdeburgenses cultum imaginum reprobare, jure tamen eorum auctoritatem adducimus, quatenus referunt casus, in quibus palam fit primis rei Christianæ Seculis Catholicos imagines fuisse veneratos. Ceteroquin perperam dicitur Sapientiores, potissime inter Philosophos, non agnovisse castitatis excellentiam; B Gentiles namque plurimas non exercebant virtutes, harum tamen pretium plerique Philosophorum compertum habebant: ea propter Angelicus Doctor nullam fere moralem virtutem dilucidat, absque Philosophi testimonio; immo 2. 2. *quæst.* 152. *art.* 2. ostendit continentiam fore secundùm dictamen rationis, ut quis vacet contemplationi, *&* *ad* 3. habet -- Dicendum quod leges feruntur secundum ea, quæ ut in pluribus accidunt; hoc autem rarum erat apud antiquos, ut aliquis amore veritatis contemplandæ ab omni delectatione venerea abstineret, quod solus Plato legitur C fecisse; unde non sacrificavit, quasi hoc peccatum putaret, sed perversæ opinioni Civium cedens, ut ibidem Augustinus dicit -- Validum in hac materia ex Plinio, & Solino argumentum, ut alius omittam, dicit Vasquez *Tom.* 2. *in* 3. *p.* *Disp.* 124. *cap.* 3. *n.* 41. -- Ex ipsis verò Judæis, & Gentilibus habemus hujus rei præclarum testimonium; nam Josephus *lib.* 2. *de bello Judaico cap.* 7., *&* *lib.* 18. *antiquitatum Judaicarum cap.* 2., Plinius *lib.* 5. *Hist. naturalis cap.* 17., & Solinus *cap.* 36. memoriæ prodiderunt Essenos absque fœminis, D atque omni venere abdicata in communi societate, non quidem cum ignominia, & infamia, aut tanquam legis transgressores, sed summa cum laude vixisse; cum in Evangelio multa contra Pharisæos, qui erant alterius sectæ, contra Essenos tamen nihil scriptum inveniamus; & quamvis Cardinalis Baronius *Tom.* 1. *Annal. sub anno* 64. *Christi*, non longe a principio, contra Scriptores Gentiles contendat hanc sectam Essenorum non fuisse antiquissimam apud Judæos, & forsan, si posset, hoc genus vivendi solis Christianis post Christum E reservaret; tamen auctoritate Josephi convictus non potuit negare eos ante Christum vixisse, & ita in apparatu annalium, horum exemplo probat virginitatem, & castitatem tempore legis antiquæ non vetitam fuisse, sed in magno honore -- Ex his corruit, quod addit Adversarius, nempe Essenos a Patribus laudatos ad novam legem pertinere; hoc namque quid aliud est, quam cæcutire in meridie; cum Josephus aperte de Essenis veteris Testamenti loquatur.

Virtus apud Ethnicos in honore.

17 DICIT III. Essenos servasse quidem castitatem, non jam ob motivum virtutis; sed quia experti fuerant mulieres fœdifragas, nec non intemperantes, & ad hunc sensum trahit verba Josephi *ex lib.* 2. *de Bello Judaico* -- Non quia conjugia, vel humani generis successionem censeant perimendam, sed quia cavendum putant intemperantiam fœminarum, nullam earum uni viro fidem servare credentes --

Sed hujusmodi arbitraria est interpretatio, quæque magni nominis Auctoribus adversatur, qui plurimum commendant laudabile Essenorum institutum castitati incumbens. Porro si castitatem ob motivum virtutis non observabant, quomodo diceret ibidem Josephus -- Continentiam servare, neque cupiditati succumbere virtutem maximam ducerent? -- Quomodo subderet -- Vivunt autem quam longissime, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem scilicet victus; quod eis nimirum accedere puto propter institutionem bene in omnibus ordinatam? -- Bene ordinata institutio a dictamine rationis dirigitur. Ceterum nonne laudabile est præcavere fœminarum intemperantiam, atque infidelitatem? Nonne adhuc melius ab iisdem abstinere propter Deum? Et sane si non foret commendabilis hujuscemodi Essenorum continentia, nequaquam eam in exemplum assumeret S. Hieronymus adversus Jovinianum *lib.* 2. *cap.* 9. -- Josephus in secunda Judaicæ captivitatis historia, & in octavo decimo captivitatis libro, & contra Appionem duobus voluminibus tria descripsit dogmata Judæorum, Pharisæos, Saducæos, Essenos, quorum novissimi miris effert laudibus, quod & ab uxoribus, & vino, & carnibus semper abstinuerint; & quotidianum jejunium verterint in naturam; super quorum vita & Philo, vir doctissimus, proprium volumen edidit --

18 DICIT IV. Essenos nequaquam perpetuam observasse castitatem, sed triennalem; nam, fide fœminarum per triennium experta, solemniter jungebantur Matrimonio, ut refert Serarius ex Josepho 1. *Machab. cap.* 7., *&* 14., cui suppetias ferre videtur S. Hieronymus *in* 1. *Paralip. cap.* 28. -- Quæri potest, cur hi Eunuchi ad tam grande consilium vocati esse dicantur, cum Israelitas abscindi lex prohiberet, & alienigenæ non facile possunt admitti ad tam grande consilium. Tradunt Hebræi in hoc loco illos vocari Eunuchos, qui ab omnibus actibus Seculi alieni, orationi tantum, & lectioni vacabant, & uxores non causa libidinis, sed suscipiendæ prolis gratia habebant, quos Josephus secundùm eorum hæresim Essenos vocat -- Ex superiùs dictis instantia evanescit. In probatione alios diximus Essenos perpetuam coluisse castitatem, alios temporaneam, illos habes ex auctoritate Hieronymi citati contra Jovinianum, ubi semper Essenos castos enunciat, alios habes ex hoc loco: Serarius loquitur ibi de secundis, qui alio nomine dicebantur Assidæi 1. *Machab.* 2. v. 42., *&* 2. *Machab.* 14. *v.* 6. non quod diversam ab Essenis constituerent sectam, sed quia nomen

Assi-

Aſſidæorum commune erat omnibus piis, ſicut nomen Regularis commune eſt habentibus votum ſimplex, & ſolemne, & nomen Presbyteri latinis convenit Sacerdotibus, qui cœlibes vivunt, & Græcis uxoratis. Itaque Eſſeni qui perfectam communitatem obſervabant, hi perpetuam colebant caſtitatem. Videatur Natalis ab Alexandro *Tom. 2. Veteris Teſtamenti ætate 6. art. 5. §. 4.*, ubi etiam plures refert, qui de Eſſenis ſcripſere.

19 DICIT V. Licet Eſſeni caſtitatem ex voto coluerint, nihilotamenminùs nihil inde laudis colligitur: non enim ab hæreſis labe immunes erant; quod pluribus evincitur: nam Joſephus *lib. 18. Antiquitatum cap. 2.*, ubi agit de Eſſenis, ipſum caput inſcribit: *De quatuor hæreſibus apud Judæos*; idem habetur ex S. Hieronymo *1. Paralip. cap. 5.*, & Philo *de vita contemplativa* eorundem cœtum ſectam nuncupat.

S. Epiphanius *hær. 19.* de ipſis ſcribit -- „ Manſerunt uſque ad adventum Chriſti, & „ poſt Chriſti in carne adventum uſque ad „ devaſtationem, quæ facta fuit Tito Rege, „ Fratre Domitiano, filio verò Veſpaſiani „ Regis; poſt expugnationem verò Jeroſoly- „ morum permanſit tum hæc, tum aliæ mo- „ dico tempore, quæ videlicet hæreſes ap- „ pellantur. Saducæorum, inquam, & Scri- „ barum. Phariſæorum, Hemorobaptiſta- „ rum, Nazaræorum, Oſſenorum, & Hero- „ dianorum; donec ſingulæ pro occaſione, „ & tempore diſſipatæ, ac abſolotæ ſunt -- Philaſtrius, qui anno Domini 380. floruit *Tom. 4. Bibliot. PP. de Eſſenis* habet -- Eſſeni „ autem ſunt, qui Monachorum vitam exer- „ cent, eſcas delitioſas non ſumentes, nec „ ſtudium in veſtimentis gerentes, nec poſ- „ ſidentes aliquid; lectioni autem, & bonis „ operibus inſiſtentes; in locis autem ſepa- „ ratis habitantes, Chriſtum autem Domi- „ num Dei filium non expectantes, neque „ in lege, atque Prophetis eum Deum agno- „ ſcentes annunciatum, ſed ut Prophetam, „ aut juſtum hominem Dominum ſolùm cre- „ dentes expectant -- Guido Carmelitarum Generalis, & Epiſcopus Majoracenſis *de hæreſibus Errore 12.* inter Hæreticos connumerat Eſſenos -- Duodecimus error quorumdam „ Judæorum, qui dicuntur Eſſeni; dicunt „ enim quod Joannes Baptiſta fuit Chriſtus, „ qui ejus docuit omnem abſtinentiam, cui „ erat cibus locuſta, & mel ſilveſtre, & „ erat veſtitus de pilis Camelorum, & zona „ pellicea circa lumbos ejus, & prædica- „ vit dicens: Facite fructum dignum pœ- „ nitentiæ; propter tam admirabilem pœni- „ tentiam dixerunt iſti perfidi Eſſeni, quod „ Joannes Baptiſta fuit Chriſtus --

Hinc S. Nilus *in Aſcetico de Eſſenis* ait -- „ Habuerunt quidem mores ſimiles moribus „ Monachorum, ſed quia fide in Chriſtum „ caruerunt, nihil eis profuerunt Sancti „ mores -- & Joſephus *cit. loco Antiquitatum* varios eorum deſcribit errores, videlicet quod templum non adibant, ſeorſim ſacrificantes, quod ſuas ceremonias ſacrificiis præferebant a Domino inſtitutis, quod Solem velut Deum exorabant, atque omnia in fatum referebant, Pytagoricas inſuper proſequentes ſuperſtitiones; ergo antiquus Monachatus erat hæreticorum cœtus; ergo ſuper eos non debet novæ legis Monachatus fundari.

RESP. Eſto, quod Eſſeni fuerint infecti hæreſis labe, non inde ſequitur in veteri lege jure negari poſſe aliquos laudabiliter coluiſſe ex voto caſtitatem. Siquidem ex quo aliqui circa aliquod dogma erraverint, perperam diceretur erronea fore omnia, quæ docent, peraguntque. Tertullianus, Origenes, Euſebius, Socrates, aliique quoſdam propugnarunt errores, quin reprehendantur quoad reliqua, quæ laudabiliter tradiderunt; unde eorum ſcriptis non ſine Catholicæ fidei utilitate utuntur Catholici. Cum ergo Eſſeni ob continentiam, obedientiam, & paupertatem bene audirentur a concivibus, palam fit caſtitatis obſervantiam non fuiſſe in contemptu, ſed potius in honore apud Judæos.

Illud tamen indubium eſt Eſſenos Judæos nequaquam a fide aberraſſe; unde notandum eſt Eſſenos alios fuiſſe Judæos, Samaritanos alios, de primis occurrit ſermo apud Auctores, quos ſuperiùs laudavimus, de ſecundis agit Epiphanius *hær. 10.*, ubi declarat quatuor fuiſſe Samaritanorum ſectas, quarum primam ponit Eſſenorum; recedentibus Samaritanis a veritate doctrinæ, receſſerunt itidem Samaritani illi, qui perfectiorem vivendi rationem ſectabantur; hinc, dum ob diverſitatem doctrinæ inter ipſos Samaritanos facta eſt diviſio, eadem contigit inter Judæos Eſſenos, & Eſſenos Samaritanos. Tempore Concilii Chalcedonenſis portio una fidelium Alexandrinorum, Ægyptiorumque ſtetit in fide, defecit altera, unà cum illis quidam ex Monachis fuere, alii cum aliis, ex quo tamen hi erraverint, quis dicet erraſſe & alios? Ita in noſtro caſu.

Eſſeni alii Judæi, Samaritani alii.

Nos docet Evangelium Chriſtum non raro Saducæos, & Phariſæos reprehendiſſe, & tamen nuſquam legimus adverſus Eſſenos inſurrexiſſe; certum ſimiliter eſt Judæos nequaquam eos commendaſſe, qui ipſorum legi adverſabantur, eoſque qui tanquam hæretici traducebantur, nihilominus Eſſenos valde laudabant, ut compertum eſt ex Abulenſi *in 3. Matthæi quæſt. 63.* -- Erant valde „ laudabiles (*Eſſeni*) unde non ſolum Judæi, „ ſed etiam Gentiles eos valde laudabant -- Idem Abulenſis *Levit. 22. quæſt. 7.* -- Eſſe- „ norum ſecta inter Judæos videbatur ſan- „ ctiſſima -- Et certe ſi hæreſeos nota ipſis inuſta fuiſſet, nuſquam S. Hieronymus eorundem exemplum adduxiſſet adverſus Jovinianum ad vetus Teſtamentum provocantem; facilè enim potuiſſet ab Hæretico irrideri, utpote aberrantium doctrinâ utens.

Ex his expedite diſſolvuntur objecta. Itaque nihil primum officit: etenim hæreſis nomen Græca dictio eſt, quâ optio, vel electio ſignificatur; unde ſumitur non raro pro firma opinione alicujus ſententiæ, quade re apud Ciceronem in Paradoxis occurrit exemplum -- Cato autem perfectus (meâ „ ſententiâ) ſtoicus, & ea ſentit, quæ non „ ſane probantur in vulgus, & in ea eſt hæ- „ reſi, quæ nullum ſequitur florem Oratio- „ nis -- Cum igitur Eſſeni diſcretam ab aliis ele-

Hæreſis quandoque ſignificat opinionem.

elegerint vivendi rationem, apud antiquos dicebantur peculiarem hæresim profiteri. Porro quod in hac significatione hæresis sicut & sectæ nomen usurparetur, plane colligitur, ex quo mirifice eorundem institutum laudatur, atque extollitur: quinimmo plerique Catholicorum, apud quos sectæ, hæresisque nomen male auditur, loquendo de Essenis illud laudabiliter usurpant, ut superiùs vidimus ex Abulensi *in Leviticum* -- Essenorum secta „ inter Judæos videbatur sanctissima --

Nec dicas, quod a Josepho nomen hæresis Essenis accomodatur, sicut Saducæis, & Pharisæis, qui revera falsi dogmatis sectatores erant: etenim Hæretici non a nomine, sed a doctrina dignoscuntur. Porro Josephus Saducæorum, Pharisæorumque refert prava dogmata, Essenorum autem laudes.

Osseni ab Essenis discreti. Nihil itidem urget Epiphanii auctoritas; siquidem *hær.* 19. non de Essenis, sed de Ossenis agit; hi autem genus erat hypocritarum hominum, ut apte advertit Natalis ab Alexandro *Tom. 2. Hist. veteris Testamenti ætate 6. art.* 5. §. 4. -- Epiphanius *hær.* 19. „ Ossenos ab Essenis diversos facit, & diversos plane fuisse necesse est, aut certe „ degeneres Essenos, & quia a prioribus „ institutis omnino deflexerint, cum Exlai „ Pseudoprophetæ prava dogmata sunt am„ plexi --

Philastrius non loquitur de omnibus Essenis, sed tantummodo de quibusdam sermonem habet, qui non recte de Christo sentiebant. Guido itidem eos solum tanquam hæreticos traducit, qui Joannem Baptistam fore Christum præsumebant; sed hi non erant Esseni, de quibus nos agimus, sed recentiores quidam, pravis corrupti dogmatibus; quod evincitur, ex quo idem Auctor asserit ab ipsomet Joanne omnem didicisse abstinentiam; cum aliàs Præcursor Essenis accenseretur. Demum S. Nilus eos impetit, qui in Christum non crediderunt. Verùm sicut ex quo plurimi ex Judæis Evangelium non adoptarunt, non inde colligitur Judæos omnes fuisse a fide devios, ita pro re nata de Essenis dicendum est.

Ultimum tandem non urget: errores siquidem, qui Essenis affinguntur, ab extortis interpretationibus dimanant: etenim cum dicitur cum populo non sacrificasse, non inde colligas obtulisse sacrificia in profano *Esseni a populo sejuncti sacrificabant.* loco, sed in templo a populi frequentia semoto; quia Religione, & Professione se ceteris puriores autumabant; sicut nostra hac tempestate quidam ex Cœnobitis, Secularibus seclusis, sacra peragunt mysteria. Textus, prout in meo Codice, non innuit, quod Sacrificia facerent Esseni extra Templum, quod omnibus deserviebat, sed extra concursum populi: verum quidquid hac super re propugnetur, non hoc eorum derogat sanctitati; compertum quippe habemus Eliam in Carmelo peculiare erexisse altare, ubi hostiam obtulit laudabiliter Domino. Si enim eorum vita ab aliis discreta erat, quid mirum si ab iisdem sejuncti sacrificabant? Neque in hoc errasse dicendum est; etenim laudatus Josephus *de Bello Judaico* ait -- Præ„ cipue circa Deum Religiosi sunt -- *& de Antiquitatibus* -- Sacerdotes autem optimos
A „ viros eligunt -- Porro quo jure Religiosi dicerentur circa Deum, quomodo optimi forent Sacerdotes electi, si quoad sacrificia errassent?

Quod additur, nempe eos suas peculiares ceremonias sacrificiis a Deo institutis præposuisse, in meo Codice desideratur, quinimmo oppositum legere est, scilicet sacrificasse, licet ab aliis segregati forent.

Perperam itidem dicitur Essenos Solem velut Deum exorare. Ex quo enim asserat Josephus -- Ei, *nempe Soli*, quædam vota „ celebrant, quasi ut oriatur precantes -- non inde colligere fas est ipsum ut Deum vene- *Oriente Sole orabant Esseni.*
B rari; ibidem namque legitur præcipue erga Deum fore Religiosos; sed innuitur sub ortu Solis assuetos fuisse orare, sibique felicem diem precari, ut Philo *de vita contemplativa* dilucidat -- Quotidie bis precari solent, ma„ ne, & sub vesperam: Oriente Sole petentes diem felicem, atque mentes eorum „ cœlesti repleantur lumine -- Videbantur igitur Soli preces offerre, ceterum verum Deum exorabant.

Quod additur de Fato nequaquam intelligitur ad mentem Stoicorum, sed Catholicorum, nam Josepho teste, omnia dirigebant in Deum: sufficiat adducere Abulen-
C sem 3. *Matt. q.* 63. -- De his dicit Josephus „ *cap.* 13. *Antiquitat.* Gens Essenorum om„ nia sub fato esse confirmat, & nihil esse, „ quod hominibus proveniat sine fatali de„ creto; de his enim 18. *Antiquit.* ait: Esse„ ni ad Deum omnia referunt, idest, quod „ omnia pendeont ex sententia sua.... Præ„ cipue circa Deum Religiosi sunt.... Cum „ incipiunt, & cum desinunt quasi datorem „ Deum laudibus canunt.... Credunt nec „ absque voluntate Dei cuiquam posse po„ tentiam Principatus accedere -- Ex quibus abunde compertum fit Divinam Providentiam illud fore Fatum, quod illi agno-
D scebant; & de quo Augustinus *lib.* 5. *de Civit. Dei cap.* 1. -- Si propterea quisquam res hu„ manas fato tribuit, quia ipsam Dei vo„ luntatem, vel potestatem, fati nomine ap„ pellat, sententiam teneat, & linguam „ corrigat --

Demum gratis dicitur, quod Pytagoricas exercerent superstitiones. De hoc namque apud Josephum altum silentium. Peculiares quædam ceremoniæ, atque usus ab ipso relati, non jam ab intrinseco mali, sed adjaphori sunt; unde nihil deordinationis involvunt, si justo existente motivo exer-
E ceantur. In his porro nullum pravum intercessisse motivum, ex eo palam fit, quod in eorum doctrina Dei cultus relucebat: hinc est, quod eorundem Philosophia eo tendebat, ut eos alliceret, qui semel Dei sapientiam gustaverint -- Plane illecebram „ inevitabilem eis, qui semel de eorum sa„ pientiâ gustaverint, reponentes --

Putat Adversarius superstitiosos fuisse Essenos, quia studio Scripturarum insistebant, ut haberent remedia pro morbis, atque lapillorum consequerentur cognitionem.

Verùm de Scripturis nullus est sermo apud Josephum -- Summum autem studium

„ veterum scriptis adhibent : ea maxime , „ quæ animæ , & corpori expediant , alligentes . Hinc illis morborum remedia , „ stirpes medicæ , quamque vim propriam „ singuli lapides habeant , a rimantibus con„ quiruntur -- Non igitur ex Scripturis talia exquirebant , sed ab aliis antiquis monumentis , quod dubio procul absque censura , immo laudabiliter peragere poterant .

Plura addi possent ad rem nostram comprobandam ; verùm prædicta sufficiant ; ex dicendis namque res clarescet .

ADVERSANTIUM ARGUMENTA REFELLUNTUR .

20 ADversarius noster contra prædicta plura congerit , non quidem nova , cum a Doctoribus passim examinata , sed in unum coacervata . Efficaciter sensa sua exponit . Potissimum super veteris legis imperfectionem ædificium elevat ; hoc sæpenumero repetit , atque per plures paginas prosequitur : operæ pretium foret ab hoc desumere primam objectionem ; quoniam verò opportuniorem locum infra habet , ideo ad ea convertimur , quæ promit , ut magis directe virginitatis votum evertat .

OBJIC. I. Nequit laudabile censeri exercitium a viris excellentioris sanctitatis , quod a lege vetitum habebatur ; sed observatio castitatis erat hujusmodi : urgebat namque præceptum Gen. 1. promulgatum : *Crescite , & multiplicamini* ; ergo perperam propugnatur laudabiliter in veteri lege servatam fuisse castitatem .

Tum veteres , tum recentiores Hæretici hoc argumento turpitudines suas propagare contenderunt ; hoc Deiparæ Virginitatem obnubilarunt ; hoc Jovinianus Virginitatem obtenebrans nuptiis postponere studuit . Pro hac Sancti Patres pugnarunt , nosque cum illis ; ea propter dicimus cum Augustino *lib.* 14. *de Civit. Dei cap.* 22. nullum eo loci contineri præceptum , sed illis impertiri fœcunditatis benedictionem ; idest , declaravit inesse naturæ efficacitatem ad propagationem , ut textus innuit : etenim , creato homine , legitur : *Benedixitque illis Deus , & ait : Crescite &c.* , & eodem verborum tenore utitur Scriptura , ubi de creatione piscium , atque volatilium agit ; sed bis indubie non fuit injunctum præceptum , cujus non erant capaces , sed eorundem designata est fœcunditas ; ergo .

Non habetur Gen. 1. præceptum de multiplicatione .

21 DICES . S. Thomas expresse vult omnibus datam fuisse in lege naturæ , & scripta obligationem filios procreandi , ideo 3. *p.* *q.* 28. *art.* 4. habet -- Tempore legis opor„ tebat generationi insistere tam mulieres , „ quam viros -- Verbum *oportebat* præceptum significat . Idem confirmat Angelicus *in Resp. ad* 1. -- Dicendum quod quia vide„ batur lege prohibitum non dare operam „ ad relinquendum semen super terram ; „ ideo non simpliciter &c. — ergo .

Hisce utuntur auctoritatibus nonnulli ex Scholasticis , ut minus venerabilem reddant Angelici doctrinam , quatenus ibidem minuere videtur excellentiam voti Virgineæ Matris , cum dicat votum illius ante desponsationem conditionatum tantummodo fuisse . His concinit Adversarius noster Galianus 1. *p.* *disc.* 3. §. 4. , ut votum castitatis deprimat in Elia , casso tamen , irritoque labore : etenim verbum *oportet* non semper innuit necessitatem , sed quandoque dicit congruitatem , & ibi seorsum reddit ; quia Judæis promittebantur in lege immediatiùs temporalia bona , quibus accensebantur filii , plerique generationi operam dabant ; ea propter illi statui dicitur quidem competere connubium , non verò quod quilibet deberet generare . Verbum *oportet* usurpari non pro necessitate , sed pro congruentia , clare habetur ex Cicerone *ad Attic. lib.* 6. — Hoc fieri & oportet , & „ opus est —

Verbum oportet sæpe declarat congruitatem , non necessitatem .

Textus alter S. Doctoris non officit : non enim dicit absolute prohibitum fuisse non nubere , sed quod videbatur prohibitum , quia scilicet temporalibus promissionibus censebatur conforme ; porro B. V. in omnibus apprime circumspecta ex hoc adduci potuit , ut conditionatum votum eliceret , & quidem potissimum cum obedientissima Sacerdotibus , ad quorum nutus pendebat , subdita erat . Videatur Suarez *Tom.* 2. *in* 3. *p. quæst.* 28. *art.* 4. *disp.* 6. *sect.* 1.

Ceterum secundò ad argumentum respondetur , quod licet verba Geneseos præceptum importent , non inde tamen totam afficiebat communitatem in singularibus , sed in communi . Audiatur S. Thomas 2. 2. *quæst.* 152. *art.* 2. *ad* 1. — Sed præceptum „ datum de generatione respicit totam mul„ titudinem hominum , cui necessarium est „ non solùm , quod multiplicetur corporali„ ter , sed etiam quod spiritualiter proficiat , „ & ideo sufficienter providetur humanæ „ multitudini , si quidam carnaliter genera„ tioni operam dent , quidam verò ab hac „ abstinentes contemplationi Divinorum va„ cent ad totius humani generis pulchritu„ dinem , & salutem , sicut etiam in exer„ citu quidam Castra custodiunt , quidam „ signa deferunt , quidam gladiis decertant , „ quæ tamen omnia debita sunt multitudi„ ni , sed per unum impleri non possunt — Ex quibus non solùm solvitur argumentum , sed etiam confirmatur nostra conclusio , cum D. Thomas ponat quasi quoddam debitum , ut aliqui sint , qui Virginitatem colant .

Sed ultro demus in textu Geneseos contineri præceptum singulos afficiens , hoc tamen non urgeret quovis tempore , sed eo solummodo , quo id necessarium foret ad humanum genus propagandum : ita sentit Hieronymus *lib.* 1. *adversus Jovinianum cap.* 9. — Necesse fuit prius plantare silvam , & „ crescere , ut esset quod postea posset exci„ di ; simulque consideranda vis verbi : *Re*„ *plete terram* . Nuptiæ terram replent , vir„ ginitas Paradisum —

22 OBJIC. II. Galianus 1. *p.* *disc.* 3. §. 1. *n.* 156. , *& seq.* Ut posset in aliquo statu veteris legis laudabiliter servari castitas , debuisset Hebraicæ Genti compertum fore sublatum esse infœcunditatis opprobrium ; atqui

eo

eo tempore oppositum innotescebat: Exod. 23. *Non erit in te infœcunda, nec sterilis in terra tua*. Deut. 7. *Non erit apud te sterilis utriusque sexus*. Gen. 30. cum Rachel peperisset filium suum Joseph, dixit: *Nunc abstulit Deus opprobrium*: Lia, habito filio ex ancilla sua, exclamavit: *Hoc pro beatitudine mea*. 1. Reg. Anna Samuelis ob infœcunditatem ab æmula exprobrata amaro animo flebat, & Elisabeth, Joanne in lucem edito, inquit Luc. 1. v. 25. *Quia sic facit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines*. His palam fit infœcunditatem involvere quandam infamiæ speciem apud Hebraicam Gentem; ergo.

Fœcunditas præmium bonorum operis.

RESP. Nusquam apud eos, qui Prophetarum Oracula noverant, opprobriosa credita est virginitas, ob motivum virtutis adoptata. Compertum quippe habere poterant Christum ex Virgine nasciturum: ea propter laudati textus ex Exodo, atque Deuteronomio abs re afferuntur: ibi enim Scriptura legem servantibus prolem tanquam præmium promittit; hocce clare patet ex contextu: ibi namque dat Deus præcepta legis, hortaturque populum ad ejusdem adimplementum, hinc fidelibus præmia promittit, inter quæ fœcunditas recensetur. Non intercessisse præceptum ibidem clare evincitur, cum idem sub eodem verborum tenore dicitur de gregibus; dein quomodo poterat Deus præcipere, ne quis esset infœcundus, & sterilis, cum sterilitas sit necessarius naturæ effectus? Cetera quæ referuntur, non urgent: siquidem loquuntur de Nuptis sterilibus, & istis sterilitas in opprobrium vertebatur, sicut & impræsentiarum, quamvis modo plane diverso, ac in veteri lege: per eam namque manifestatur defectus quidam naturæ, & impedimentum contra finem nuptiarum. Momentum autem, cur tunc temporis fœcunditas desiderabatur, illud erat, quod hæc legem observantibus promissa erat, pro peccatis verò comminata sterilitas juxta illud Osee 9. v. 14. *Da eis vulvam sine liberis, & ubera arentia*, ideoque speciem quandam ignominiæ præseferebat, quasi quod a peccato dimanaret. Nullibi tamen in Scripturis legere est sive opprobrium, sive maledictio adversus eos, qui ob virtutis amorem sese continebant.

23 OBJIC. III. Præcipitur Deut. 25. v. 5., & seq. ut frater suscitet semen fratris sui. *Quando habitaverint fratres simul, & unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet eam frater ejus, & suscitabit semen fratris sui, & primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit*. Quod si superstes illam ducere nolebat, ipsa coram senioribus tollebat calceamentum de pede illius, atque in faciem ejus spuebat dicens v. 9. *Sic fiet homini, qui non ædificat domum fratris sui*. Porro ex his quis non videt, quam contumeliosum singulis foret non nubere?

Hoc urgebat argumentum Faustus, quasi Moyses invidus esset continentiæ, cui apte fieri satis potest ex Damasceno *lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 25.*, ubi explicat verba Geneseos: *Crescite, & multiplicamini &c.* — Oportet igitur spiritualius accipere legis præceptum: nam est semen spirituale per charitatem, & timorem Dei in mentis utero parturienti, & parienti spiritum salutis. Sic autem accipiendum est hoc: Beatus est, qui habet semen in Sion, & domesticos in Jerusalem. Quid enim si fornicator, si ebriosus, si idololatra, beatus ne est, si solum semen habet in Sion, & familiares in Jerusalem? Nullus, qui recte sapit, hoc dicit — Spiritualiter igitur intelligi potest præcitatus Scripturæ textus. Verùm litteralem sensum si perscrutemur, non urget: siquidem non ibi ponitur præceptum cogens fratrem, sed hic cedere poterat juri prælationis, ut compertum est in casu Ruth cum Booz, ut legitur Ruth cap. 3., & seq., qui eam ad propinquiorem remisit, qui cessit juri suo. Poterat ergo fratris uxorem alteri cedere; in signum porro cessionis exuebat calceamenta, & mulier expuebat in faciem, idest, coram eo, dicebatque: *Sic fiet homini, qui non ædificat &c.* Ceremoniæ hujusmodi mutuam innuebant cessionem, ita ut alteri poterant nubere. Esto tamen haberetur in casu præceptum obligans, quid inde? Potest ne peculiare præceptum jure ad omnes extendi? Nequaquam sane.

Libere Frater poterat semen fratris suscitare.

Hinc in aperto est, quam futile sit argumentum, quod urget Adversarius *p. 1. disc. 1. §. 4. n. 78.*, nempe quod præceptum de suscitando semine publicum erat, votum verò emissum ignotum prorsus etiam Sacerdotibus: si ergo frater alicujus Monachi fato functus esset, nec filios genuisset, potuissent Sacerdotes cogere Monachum ad nubendum. Potissimum cum id quod saltem indirecte est contra legem nequit esse materia voti; sed observantia perpetuæ castitatis indirecte saltem huic legi adversatur; ergo.

Futile, inquam, est hujusmodi argumentum, cum ex falsa legis intelligentia procedat. Quare Monachus ille nequaquam adstringi poterat ad nuptias, etiamsi lex vim habuisset ad mentem Adversarii: noverant quippe Sacerdotes vim votorum; quod si votum fuisset occultum, manifestari poterat Sacerdotibus, si opus fuisset. Et sane demus quod alter ex fratribus viduus prius fuisset, & sine liberis, hinc perpetuam vovisset castitatem, quod utique legi non adversabatur; quid tunc peregissent Sacerdotes? Quomodo lex illa de suscitando fratris semine obligasset?

Post votum nemo ad nuptias adstringi potest.

24 DICES *ex eodem 1. p. disc. 3. §. 1.* Quod non est in Scripturis commendatum, non est censendum in veteri lege adoptatum; sed Virginitas non est in Scripturis Sacris commendata: etenim *a capite 44. Eccli. usque ad* 55. illustriorum, sanctiorumque virorum laudes referuntur, de castitate autem nulla mentio, immo laudantur illi ex filiis, & generationibus, *& cap. 48.*, ubi de Elia, de Virginitate altum silentium.

In superioribus pluries commendatam habuimus castitatem in Scripturis; porro haud necesse est, quod eadem ubique repetantur; quare etsi ultro concedatur, locis in Ecclesiastico enunciatis, nullam occurrere men-

Non ubique eadem laudantur.

mentionem castitatis, nihil tamen colligeretur. Ceterum laudatis locis nec omnes viri commendabiles, nec omnes virtutes enunciatorum recensentur; & sane si genus istud argumenti urgeret, quot virtutes in præcitatis viris abnegari deberent, cum plurium nullus sermo habeatur? Verùm ut de Elia loquamur; eo loci nulla uxoris mentio fit: unde Patres, quos dabimus infra, apte colligunt Virginem fuisse. Laudantur quidem ibi præcellentes viri ex filiis, atque Nepotibus, sed laus hæc totam afficit collectionem, quin ad singulos extendatur.

25 Instat Galianus ibidem. Ut Virginitas apta foret materia voti pro ea gente, cui toties promissa fuerat benedictio in filiis, debuisset præcellentia Virginitatis supra nuptias innotescere; sed nullibi in veteri lege adinvenitur Virginitas nuptiis prælata tanquam bonum melius, aut ei nobilius promissum præmium; ergo.

Sanctiores viri castitatis pretium noverunt.

Instantia in pluribus deficit; & primò quidem haud necesse est, quod Virginitatis prærogativa universo innotesceret populo, sed voventibus, qui cum essent excellentioris sanctitatis apprime ejusdem perfectionem noverant: secundò, in benedictione prolis non semper carnalis inspicitur, sed quandoque mystica, & spiritualis significatio, ut ex Damasceno superiùs probatum est: tertiò, solummodo consideratur Scriptura quoad partem, nempe Pentateuchon, quin libri Sapientiales, & Prophetales perpendantur, in quibus & mystica rerum intelligentia, & castitatis referuntur laudes. Lex igitur, quæ Moysis dicitur, nec positive præcipit, aut perpetuam consulit castitatem, huic tamen non adversatur, aliunde moralium virtutum honestas, & Virginitatis excellentia sanctioribus viris sive ex naturali ratione, sive ex naturæ lumine innotuisse indubium plane est.

26 OBJIC. IV. In veteri lege ob propagationem populi Dei Virginitati præferebatur conjugium; ergo castitas laudabiliter non poterat adoptari, multòque minus voveri. Ad suam evincendam propositionem, innumeras fere Patrum sententias congerit Galianus, atque per totum discursum 3. primæ partis refert. Hinc sæpe Augustinum, sæpe Hieronymum, sæpe Angelicum in medium profert, contendens laudatos Patres velle, quod lex vetus non nubentibus esset in maledictum: debebat namque Gens Hebraica multiplicari, atque operam dare generationi, quia ex illa nasciturus erat Messias; adeoque omnes tenebantur ad nuptias: ex quibus duplex argumentum efformatur. Primum. Unusquisque, quantum in se est, Ecclesiam tenetur propagare; sed in veteri Testamento non propagabatur, nisi per nuptias; ergo. Alterum. Unusquisque in sua familia gloriam expectabat nascituri Messiæ; aliàs expectabatur nasciturus per carnalem generationem; ergo.

Crambe recocta. Argumentum hocce sæpenumero enervatum est, ea propter brevi calamo impræsentiarum ea innuimus, quæ illud funditus evertunt. Si igitur Scriptura juxta corticem litteræ, quæ temporalia promittit, si relate ad universam gentem, & pro tempore, quo necessitas propagationis urgebat, intelligatur, nonnisi vera enunciat; ceterum si sensus mysticus perscrutetur, si nonnulli spectentur specialiter a Deo moti, si demum humanum genus sufficienter propagatum concipiamus, Scriptura præter enunciatam significationem, sive mysticam aliam habere intelligentiam, sive sub illis terminis generalibus non omnes comprehendere meritò censenda est: quo pacto cum dicitur: *Omnes quærunt quæ sua sunt*: *Duces vestri cæci omnes*, supponunt quidem pro multitudine, non verò pro singulis. Hinc ad primum argumentum dicimus, quod ad propagandam Ecclesiam sufficiebat obligatio penès multitudinem, non autem penès singulos, & quod hi animum haberent paratum, illam carnaliter propagandi, si necessitas occurreret, sicut in lege nova non omnes actu spirituali incumbere debent propagationi. Addas velim, quod etiam pro tunc spiritualiter propaganda erat Synagoga, adeoque æquum erat, ut aliqui a nuptiis abstinerent.

Termini universales non semper pro omnibus supponunt.

Itidem ut sarta tectaque esset gloria expectati Salvatoris sat erat obligatio nubendi penès multitudinem. Potissimùm cum solummodo ex Tribu Judæ promissus habeatur Messias quoad nativitatem; immo doctiores ex filiis Israel sive ex laudata Tribu Judæ, sive ex aliis Tribubus optime ex figuris, & Prophetiis dignoscere valebant Messiam ex Virgine nasciturum, ut Catholici adversus Hebræos ex Rabbinorum auctoritatibus satis ostendunt: eaque propter poterant aliqui castitatem servare, ut hanc sibi gloriam adsciscerent.

Rem comprobatam habes ex Angelico 4. *Sent. dist.* 49. *quæst.* 5. *art.* 3. *quæst.* 1. *ad* 3. -- Etiam tempore legis Moysis, quando cultus Dei etiam per carnalem actum propagandus erat, non erat omnino laudabile a commixtione carnis abstinere; unde nec tali proposito speciale præmium redderetur, nisi ex divino processisset instinctu, ut creditur de Jeremia, & de Elia, quorum conjugia non leguntur -- His innuit Angelicus in pluribus datam nubendi obligationem; si enim hujusmodi obligatio non intercessisset, dubio-procul fuisset omnino laudabile non nubere. Dicit quoque speciale præmium non fuisse assignatum; verùm hoc intelligitur relate ad legem Moysis. Ceterum compertum facit hoc fore absolute laudabile, accedente Divini numinis afflatu, quo moti fuere ad castitatem servandam Elias, & Jeremias, qui præ aliis exempli causâ referuntur.

Elias, & Jeremias Virgines.

27 OBJIC. V. *ex eodem* 1. *p. disc.* 3. §. 2. *a num.* 164. *usque ad* 170. Quod adversatur doctrinæ ab Universali Ecclesia scienter, & positive adoptatæ, nequaquam probabile dici potest; sed doctrina de voto castitatis, immo de castitatis observantia, opponitur doctrinæ ab Universali Ecclesia scienter adoptatæ: etenim *in Nocturno III. Officii S. Cæciliæ ex hom. S. Joann. Chrysostomi* legitur -- Magna quædam de Virginitate disseruerat, dicens: sunt Eunuchi qui seipsos castraverunt propter Regnum Cœlorum, &c,

„ &c, Qui potest capere capiat. Non igno„ rabat de Virginitate magnam vulgò esse „ caistimationem, quippe cum sit ea res na„ turâ sublimis; quod inde patet, quod nec „ in veteri Testamento a priscis illis, san„ ctisque viris culta fuit, & in novo nulla „ legis necessitate jubetur -- Porro si ab Israelitica Gente culta fuisset Virginitas, falso inniteretur supposito S. Doctoris argumentum: unde clare evincitur ea in lege nullum adfuisse, sive præceptum, sive consilium de Virginitate, quin immo rem plane novam fore, atque legis gratiæ propriam.

Refert etiam S. Ambrosii auctoritatem *ex homilia, qua in secundo Nocturno de communi Virginum*, videlicet -- E cœlo accersi„ vit, quod imitaretur in terris. Nec im„ meritò vivendi sibi usum quæsivit a cœlo, „ quæ sponsum sibi invenit in cœlo -- Ex quibus hunc instituit discursum. Tunc Virginitatis cultus in terris apparuit, cum manifestatus est Sponsus, quem in cœlis invenit; sed ille solummodo, illucescente lege gratiæ, manifestatus est: non enim alius est a Christo; ergo solummodo in nova lege Virginitatis cultus apparuit.

II. Virginitas, quando in mondo visa est, seu ea, de qua natus est Christus, est sponsa; sed in veteri lege non erat sponsa, sed serva; ergo in ea lege Virginitas visa non fuit.

III. Sicut Virginitas naturalis corporis Christi nequit dici temporaliter nata, nisi ex matre Virgine, ita Virginitas mystici corporis Christi dici non potest spiritualiter genita, nisi ea sponsa Christi Virgine, mystica matre in Christo; sed Ecclesia unica est Christi sponsa, & mater mystici corporis Christi, immo est mysticum ejusdem corpus; ergo Virginitas Deo sacra haud dici potest in tempore spiritualiter genita, nisi ex Christi sponsa Virgine, Matre mystica in Christo, & per Christum. Totam hujusce discursus structuram fundavit Galianus in Hieronymo *lib. 1. contra Jovinianum cap. 9.* -- „ In Christum renascimur Virginem, qui „ & natus ea Virgine, & renatus per Vir„ ginem est -- & in Augustino *de vera Virginitate cap. 12.* -- Si harum *Virginum* quæ„ ritur Mater, Ecclesia est; non parit Vir„ gines sacras, nisi Virgo sacra; Virgo illa, „ quæ desponsata est uni viro casta exhiberi „ Christo: ex illa non tota corpore, sed „ tota virgine spiritu nascuntur sacræ Virgi„ nes & corpore, & spiritu --

Argumentum hocce, quod magni facit Galianus, in ipsum regeritur: eadem namque Universalis Ecclesia, quæ Officium S. Cæciliæ adoptat, sicut & Lectiunca D. Ambrosii pro Virginibus, eadem, inquam, est, quæ Carmelitarum Officia approbavit, ubi satis innuitur in veteri lege observantia Monastici Instituti, sicut & votorum. Ceterom videamus quid senserit Chrysostomus hac super re. Lib. itaque *de Virginitate cap. 79.* scribit -- Qua enim, quæso, re differebant „ ab Angelis Elias, Eliseus, Joannes, ger„ mani hi virginitatis amatores? Nullà, nisi „ qood mortali natura erant obstricti; nam „ cetera si quis diligenter inquirat, nihilo„ minus affecti reperientur, quam beatæ illæ „ mentes &c. -- Admittit igitur in veteri lege cultum Virginitatis, ea propter in priori auctoritate vult, qood in paucioribus fuerit exculta Virginitas, itaut hi ob nubentium multitudinem vix dignoscerentur.

Ecclesia non renuit votum castitatis in veteri lege admittere.

Ad textum S. Ambrosii respondemus ea referendo, quæ subdit -- Dicet aliquis; sed „ etiam Elias nullius corporei coitus fuisse „ permiatus cupiditatibus invenitur. Ideo „ ergo curru raptus ad Cœlum; ideo cum „ Domino apparet in gloria; ideo Dominici „ venturus est Præcursor adventus -- Sentit ergo Ambrosius in veteri lege fuisse excultam virginitatem; ergo non est contra Ecclesiæ sensa propugnare, quod in veteri lege fuerint Virginitatis cultores.

Dicit Adversarius *n.* 170. Ambrosium prædictis sequentia subnectere -- Sed quid „ Apostolus? Hæc autem in figuris contin„ gebant illis, ut essent indicia futurorum: „ figura enim in paucis est, vita in pluri„ bus -- ergo virginitas Eliæ fuit velut in umbra, & in figura.

Verum enim verò quid ex hac contra nos? Ex quo enim Eliæ virginitas umbra fuerit virginitatis novæ legis, inepte colligitur, quod illa in veteri lege non præcesserit, immo validiùs comprobatur; sicut ex qoo obedientia Abrahæ umbra fuerit obedientiæ Christi, & Religiosorum sese Christo devoventium, non facit, quod illa non præcesserit in veteri lege, sed magis evincitur. *Vide infra n.* 102.

Figuræ comprobant rem existentem.

Porro quanti valeat auctoritas S. Doctoris pro Adversario ex eo colligere fas est, quod ea ea nostra roboratur assertio. Nam ex S. Ambrosio in veteri Testamento præcesserunt figuræ eorum, quæ in lege gratiæ sunt excellentiora; sed in hac lege inter excellentiora enumerantur Evangelica consilia; ergo eorum præcesserunt figuræ saltem in aliquibus.

Virginitas itaque de Cœlo descendit; donum quippe est peculiare Dei, non carnis privilegium; sponsum in Cœlo Christum invenit, & eo coronata in terris apparuit; in veteri Testamento Christum ut futurum prospexit, in novo Christum ut præsentem contemplata est; unde nequaquam fuit sponsa absque sponso; sicut nusquam Ecclesia fuit absque capite. In illa lege licet Virginitas revera sponsa foret, serva tamen apparebat, qoia a viris subditis legi servitutis adoptata; nec ex corrupta Matre mystica genita, sed ex Virgine: vetus namque Ecclesia non fuit concubina, sed sponsa, & Virgo, quia nusquam corrupta, cum nunquam defecerit a Christo venturo.

28 OBJIC. VI. Et quidem validiùs, ut ajunt laudati Patres Salmanticenses. Ex communi Patrum calculo prima, quæ castitatem servavit, & vovit fuit Deipara Virgo; sed hoc non staret, si in veteri lege aliqui castitatem observassent, Deoque nuncupassent; ergo. Major propositio pluribus comprobatur. S. Hieronymus *Epist. 2. ad Eustochium* -- Mihi Virginitas in Maria de„ dicatur, & Christo -- S. Ambrosius *de Institut. Virg. cap. 5.* -- Egregia Maria, quæ „ signum

„ signum sacræ Virginitatis extulit, & intemeratæ integritatis pium Christo levavit „ vexillum -- S. Augustinus *Tract.* 10. *in Joan.* -- Inde cœpit dignitas Virginum -- Rupertus *in Cant. lib.* 3. *cap.* 4. -- Hoc scientes dicunt, „ & vere dicunt Amici; quia votum egregium „ prima vovisti Virginitatis -- S. Ildefonsus „ *Ser.* 5. *de Assumpt.* -- Prima omnium fœminarum Deo Virginitatem obtulit -- Ricardus a S. Laurentio *de laudibus Virginis lib.* 3. §. 12. -- „ Prima igitur Mariæ prærogativa secundùm „ D. Bernardum est, quod ipsa fuit Virginitatis primiceria -- Idiota *de contemplatione cap.* 6. Mariam vocat -- Virginitatis „ primipilum -- His concinunt reliqui Patres, quibus suppetias ferunt Scholastici. Ex quibus sequens instituitur argumentum. Quidquid B. Virginis magis elevat dignitatem, id ultro eidem concedendum est; sed quod prima servaverit, Deoque Virginitatem nuncupaverit, magis Ejusdem elevat dignitatem; ergo.

In hoc argumento laudanda potius est devota pietas Adversariorum, quam vis illationis pertimescenda. Possemus facili negotio juxta Thomistarum principia instantiam dissolvere. Ut tamen res clarescat, placet nonnullas solutiones referre, quæ sive a Nostratibus, sive ab Extraneis afferuntur, ut inde selectior adoptetur: interim I. advertendum est, quod notat Suarez *Tom.* 2. *in* 3. *p. disp.* 6. *sect.* 3. cum enim sibi proposuisset aliquas auctoritates asserentium nonnullos fuisse, qui docuerunt Beatam Virginem non fuisse primam, quæ castitatem voverit, habet -- Ad „ alias objectiones nihil habeo, quod re„spondeam, nisi rem hanc esse incertam, „ & non admodum ad Deiparæ laudes per„tinere. Quod enim ipsa perfectum votum „ Virginitatis emiserit, ad perfectionem „ ejus pertinet; quod verò ante ipsam nul„lus hoc fecerit, ad ejus commendationem „ non admodum refert --

Unde excellentia Virginitatis in Deipara?

II. Sicut Ecclesia Deiparam veneratur ut Virginem Virginum, & Virginum Reginam, ita Eam colit ut Reginam Martyrum; sed jure optimo ut Regina Martyrum veneratur, quamvis in veteri Testamento Martyres præcesserint, dicente Domino Matt. 23. v. 37. *Jerusalem, Jerusalem, qua occidis Prophetas, & lapidas eos*, & 2. Machabæorum plures referuntur, qui pro servandis patriis legibus sanguinem fuderunt.

III. Sicut dicitur a Patribus Deiparam Virginitatis habuisse primatum, ita in ea prædicant primatum charitatis, humilitatis, fidei, aliarumque virtutum, quæ in aliis adinveniuntur. S. Augustinus *Ser.* 18. *de Sanctis* -- Auctrix peccati Eva, auctrix meriti Maria -- S. Joann. Damascenus *Orat.* 1. *de dormit. B. M.* -- Uberrima benedictionis „ scaturigo, quæ nobis bonorum causa, & „ parens extitisti -- Germanus CP. *Serm.* 2. *in Maria dormit.* -- Nisi tu præires, nemo „ spiritualis evaderet, nemo in spiritu Deum „ adoraret -- S. Bernardinus *Tom.* 3. *Serm.* 11. *art.* 2. *cap.* 3. -- Spiritus Sanctus in hac „ officina, & per eam fabrefecit, quidquid „ in gratia mirificum operatur -- Sed hæc apte verificantur, etiamsi in veteri lege præcesserint justi charitate, humilitate, fide, aliisque virtutibus exornati; ergo verificabitur excellentia Virginitatis in Maria, licèt alii ejusdem virtutis cultores præcesserint.

IV. Inter Patres, qui summis laudibus Deiparæ Virginitatem commendant, sunt, qui iisdem asserunt in veteri lege eandem ab aliis fuisse adoptatam; ne ergo velimus contradictoria tradidisse, dicendum venit, utrumque salvari posse. His summis labiis prælibatis veniamus ad solutiones, quæ ab Auctoribus afferuntur.

Sunt igitur, qui dicunt velle Patres Primatum Virginitatis in Deipara referre ad fœminas, secus quoad viros, & ad hoc ducuntur auctoritate Origenis in Matthæum dicentis -- Arbitror rationi consentaneum esse „ virilis quidem puritatis in castitate primi„tias fuisse Jesum, muliebris verò Mariam -- Bedæ *in Luc. cap.* 1. *lib.* 1. -- Quæ quia pri„ma fœminarum tantæ se virtuti mancipare „ curavit, jure singulari præ ceteris fœminis „ beatitate meruit excellere -- Richardi a S. Laurentio supra laudati -- Et ideo pri„ma, quia ante illam nulla -- S. Bonaventuræ *lib.* 1. *Pharetra cap.* 5. -- Hæc prima „ inter fœminas hoc constituit in corde suo -- Alii plures ejusdem labii sunt; cumque aliàs docuerint Patres nonnullos castitatem servasse, jure dicendum videtur eos, qui primatum Virgini tribuunt, loqui de primatu non quidem absolute, sed inter fœminas, & hoc modo solvunt Patres objectionem, quæ adversus Deiparæ dignitatem instituitur ex Christi verbis: *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista*, ubi notant Christum meditatò dixisse *inter natos*, ut Matrem suam exciperet.

Ceterum longe probabiliùs est plures inter fœminas virtutem castitatis in lege veteri coluisse, quod dilucidis ostendi potest monumentis: indubium quippe est tunc temporis egregiâ cum laude servatam fuisse vidualem castitatem, ut videre est in Juditta, & Anna, de qua S. Cyrillus Jerosolymitanus *Catheces.* 10. -- Anna Prophetissa eminens, & Re„ligiosissima Monialis -- & Hugo Cardinalis *in postilla super Evangel. totius anni*, Dominicâ infra Octavam Nativitatis -- Anna „ fecerat professionem vidualitatis, & Maria „ fecerat professionem virginitatis -- atqui vidualis castitas Evangelicis Consiliis perinde accensetur, ac virginitas, ut declarat Apostolus 1. *ad Corinth.* 7.; ergo cultus pariter virginitatis non repugnabat legi veteri; propteraque cum plerique ex Patribus in eam conveniant sententiam Virginitatem ea tempestate fuisse excultam, non est, cur fœminæ repellantur.

Plures ex fœminis in lege veteri castitatem coluerunt.

Res clarescet ex Isaiæ textu superiùs enunciato: *Non dicat Eunuchus &c.*, quem dubio-procul æque ad viros, ac ad mulieres extendi nemo inficias ibit; a Patribus namque exponitur ad similitudinem Evangelici textus: *Sunt Eunuchi, qui se castraverunt propter regnum cælorum*; sed hic viros, & mulieres comprehendit; ergo & ille.

Demum urgentiùs comprobatur ex cap. 6. v. 6. Num. *Vir, sive mulier cum fecerint votum*, Ex hoc supra collegimus aliquos

fuisse

fuisse inter Nazaræos perpetuo obligatos voto; sed in eam non solùm virorum, sed & mulierum recurrit mentio; ergo aliquæ ex fœminis eâdem castitatis prærogativâ gaudebant; ergo si inter voventes castitatem enumerabantur viri, perperam excluduntur mulieres.

29 RESP. Galianus *p.* 2. *disc.* 2. §. 1. *n.* 43. -- Eo magis, quia licet inter Nazaræos mulieres aliquæ conversarentur, & „ eorum institutum sectarentur, in quo Virgines tantùm recipiebant, tamen infœcundæ, & ad senectutem pervenientes, „ quia ad generationem ineptæ erant, ab „ eorum congressibus expellebantur --

Verùm his concedit eas inter fuisse Virgines, quod negare non potest, sed quod in senectute expellerentur, non probat; esto tamen id evinceret, cogeretur vel invitus affirmare Virgines permansisse, sive ob jusjurandum, quo adstringebantur, sive quia ineptæ ad nuptias; non enim conjici potest, quod Vetulæ illæ ad unam omnes maritos adinvenirent, potissimùm in ea lege, in qua juxta Adversarii doctrinam fœcunditas erat in votis, sicut & filiorum procreatio.

Addimus & fortius momentum ex 2. Machab. 3. v. 19. desumptum, ubi, relato Heliodori adventu, ut pecuniam e templo asportaret, totiusque Civitatis trepidatione, ac commotione, subditur: *Sed & Virgines, quæ conclusæ erant, procurrebant ad Oniam*. Nomine Virginum indubie veniunt puellæ Deo specialiter devotæ, & in quibusdam velut claustris conclusæ: data enim fuisse peculiaria quædam loca prope, vel intra Jerosolymitanum templum post Nyssenum *Orat. de Nativitate Virginis* plures tradunt Auctores, quos laudat Baronius: porro illis in claustris morabantur Virgines Deo famulantes.

Virgines in claustris Deo devotæ.

RESP. Galianus ex Capisucco *p.* 2. *disc.* 2. §. 2. n. 48. Virgines illas haud egressas a claustris Templi, sed a domibus parentum, in quibus custodiebantur; quod roborari potest ex Natali ab Alexandro *Tom.* 1. *Ecclesiastica Historia Sec.* 1. *cap.* 1. *art.* 3. *n.* 4., ubi scribit -- Assertio Baronii Cardinalis de Cel„ lulis circa Templum, in quibus Virgines „ reclusæ essent, a viris eruditis rejicitur --

Hæc tamen vim argumenti non enervant, sive enim reclusæ forent Virgines in cellis Templi, sive, ut ait Natalis, in propriis sibi cubiculis, ex quibus foras non egrediebantur, semper verificatur, quod Virgines erant, Deoque sacræ. Ceterum Cornelius a Lapide cum Serario duplex Virginum genus distinguit, & alias in domibus parentum, alias in Templo inclusas refert. Verùm de hoc infra.

Demum idem probatur *ex capite* 30. *Num.*, ubi uxoratarum mulierum vota, sicut & Virginum in puellari ætate existentium referuntur, quæ vota, si Pater, vel maritus sciens non adversabatur, vim obligandi habebant, secus prædictis contradicentibus; porro vota Puellarum fuisse Virginitatis sentiunt Interpretes: sufficiat Abulensis *ibid.* *q.* 22. -- An ista puella in veteri Testamento „ posset vovere observare Virginitatem, cum „ esset in Patris potestate? Respondendum „ est non esse dubium, quin posset vovere --

Qua de re affert rationem -- Non enim erat „ aliquod illicitum Virginitas in veteri Te„ stamento, cum aliqui viri, & fœminæ eam „ observarent, ut supra dictum est -- Scio quod hæc non cohærent cum his, quæ dixerat *quæst.* 12. affirmans nullam fœminam in prædicta lege virgineam servasse castitatem, sive cum voto, sive sine voto; nobis tamen sat est, quod posteriùs dixit, videlicet votum potuisse cadere supra Virginitatem, ut jure dicamus quasdam eam Deo nuncupasse; frustra enim Deus modum declarasset votum Virginum irritandi, si nusquam id eventurum prænovisset.

Instat Galianus *ibid.* §. 2. *n.* 44. *ex eodem Capisucco Controv.* 16. §. 6., quod in illa lege vota versabantur circa singularia, non verò circa perpetua; vota namque perpetua illius status perfectionem superabant; & potissimum si loquamur de voto Virginitatis; hæc siquidem non erat in usu, cum potius commendaretur fœcunditas. Eodem modo respondet ad præcedentem instantiam de Virginibus 2. *Machab.* 3. laudatis; addens ab Auctoribus non affirmari eas votum perpetuæ Virginitatis elicuisse.

Sed hoc ipso quod Capisuccus concedit, ea in lege agnitam fuisse voti sanctitatem, atque perfectionem, perperam negabit aliquos illam observasse; ne inutiliter prorsus dicamus voti sanctitatem fuisse manifestatam. Non enim invenire est, sive in novo, sive in veteri Testamento aliquod virtutis opus, quod ab aliquibus non fuerit adoptatum, potissimum si gerenda in lege gratiæ præfigurabat. Audiatur S. Ambrosius *lib.* 1. *de Virginibus circa initium*, qui postquam dixit Eliam Virginem fuisse, & Mariam Aaronis Sororem, sumpto tympano, virgineos duxisse choros, atque hæc speciem fuisse gerendorum a Virginibus in Ecclesia, subdit -- „ Nam etiam Templo Jerosolymis fuisse le„ gimus Virgines deputatas. Sed quid Apo„ stolus dicit? Hæc autem in figura con„ tingebant illis, ut essent indicia futuro„ rum: figura enim in paucis est, vita in „ pluribus; at verò posteaquam Dominus in „ corpus hoc veniens, contubernium divi„ nitatis & corporis sine ulla concretæ con„ fusionis labe sociavit, tunc toto orbe dif„ fusus corporibus humanis vitæ cœlestis usus „ inolevit -- Hinc describens copiosam Virginum multitudinem in nova lege addit -- „ Habemus ergo auctoritatem vetustatis a „ Seculo, plenitudinem professionis a Chri„ sto -- Hic nisi velimus voluntarie decipi, fateamur oportet S. Doctorem velle in veteri Testamento quasdam perpetuam servasse Virginitatem, & ex his nonnullas ex voto; præfigurabant enim eas Virgines, quæ in lege gratiæ sive cum voto, sive sine voto Dominicum adoptare debebant consilium de Virginitate.

Virginitas legis novæ in veteri præfigurata.

Adde, quod nullius fore momenti videri poterat cautela in Scripturis apposita de consensu Patris, ut votum obligaret, nisi hoc perpetuum esse potuisset: etenim sine irritatione, transacto voti tempore, cessasset.

Illud porro animadvertere opus est, quod supradictæ instantiæ enervant vim argu-

gumenti, quod Controverſiſtæ inſtituunt adverſus Novatores, ut probent ex Scripturis tum Sanctimonialium vivendi genus, tum perpetuum caſtitatis votum: non enim in lege nova de his recurrit mentio: & de facto Hæretici, ut ſuos propugnent errores, negant illa Virginum clauſtra, contendentes eas potuiſſe nubere, immo nupſiſſe, & nomen vel inficiantur cadere ſupra Virginitatem, ut legere eſt in Calvino, Beza, Petro Martyre, aliiſque ejuſdem furfuris. *Vide Caniſium lib. 1. de B. Virgine cap. 12.*, ſed de hoc iterum.

Solutio altera ad principale argumentum vult Sanctos Patres, dum aſſerunt Beatam Virginem primò Virginitatem Deo nuncupaſſe, loqui de prioritate novæ legis, non autem abſolute. Hoc apte colligitur ex S. Iſidoro *lib. 2. de Officiis cap. 17.* — Nunc „ autem quæ ſit ſacræ Virginitatis integri„ tas, vel a quo tam ſancti propoſiti ſumpſit „ exordium, breviter intimabo. Quantum „ enim pertinet ad vetus Teſtamentum Elias, „ & Jeremias, & Daniel caſtitatis, & con„ tinentiæ bonum primi conſtituiſſe digno„ ſcuntur; quantum verò ad novum, viro„ rum Virginum caput eſt Chriſtus, fœmi„ narum Virginum caput eſt Maria. Ipſa „ earum auctrix, ipſa Mater noſtri capitis, „ qui eſt Virginis filius, & Virginum ſpon„ ſus — His facili negotio omnia objecta diſſolvuntur. Et quidem Patres, dum Virginem volunt primam voviſſe caſtitatem, indubie ad vetus Teſtamentum non ſpectaſſe dicendum eſt, ideoque bene dicitur Deiparam primam extuliſſe Virginitatis vexillum in lege gratiæ, cum qua non computatur Virginitas veterum Patrum; ipſa namque fuit aurora diei, nempe Chriſti, & illi velut in nocte ambulabant. Chriſtus dicitur *Apocal.* 1. Primogenitus mortuorum, & tamen alii ante ipſum a morte excitati fuere; dicitur itaque Primogenitus, ut notat S. Thomas *ibid.* generatione gloriæ: etenim Lazarus licet prius fuerit reſuſcitatus, non tamen fuit glorificatus; quia non reſurrexit glorioſa reſurrectione.

Prioritas temporis, & excellentiæ.

Tertia demum ſolutio, eaque optima, utpote ad mentem Eccleſiæ, adeoque & Patrum, duplicem diſtinguit prioritatem, unam temporis, excellentiæ aliam: quando igitur Patres Deiparæ tribuunt prioritatem vovendi, loquuntur de prioritate excellentiæ, ſecus temporis; illa namque, non hæc honori vertitur. Non enim commendatur Deipara, ex quo nemo unus ante ipſam fidem, ſpem, & charitatem habuerit, ſed quia in hiſce virtutibus aliis præcellebat. Porro excellentia Virginitatis Deiparæ ex pluribus conſurgit: primò ex fervore charitatis, quo ſeſe Deo dicavit. Ipſa ſiquidem in ſuis actibus toto niſu, atque charitatis intenſione operabatur. Fervor autem hujuſmodi nullus hominum non jam æquare, ſed nec referre valet.

Secundò, ex firma immobilitate non ſolùm ex parte voluntatis, ſed ex dono confirmationis.

Tertiò, ex ſumma intentionis puritate, qua ex Divino Amoris æſtu Virginitatem ſuam Deo conſecravit.

Quartò, ex quo votum perfecte adeo ſervaverit, ut omni prorſus motu contrario, aut repugnante caruerit, immo alios ad ſanctitatem provocaverit. Deinde ejuſdem excellentia relucet ex quo, ut ait Suarez *Tom. 2. in 3. p. diſp. 7. ſect. 3.* — Caruit omni con„ trario, quod Virginitatis perfectionem „ poſſet minuere; nam & ipſum conjugium, „ quod in aliis ad Virginitatem tollendam „ ordinari ſolet, in illa fuit ad ejus cuſto„ diam, teſtimonium, & honorem inſtitu„ tum. Habuit deinde comitantes omnes „ virtutes, temperantiam, humilitatem, „ & alias, quæ illius perfectionem poſſent „ augere. Fuit denique ejus Virginitas pro„ pter altiſſimum finem a Deo ordinata; „ nam & ad filii generationem ordinata eſt „ (quod eſt admiratione digniſſimum) & „ ad conſecrandum Deo thalamum, ex quo „ factus homo naſceretur: quo nihil poteſt „ perfectius, aut excellentius intelligi —

Excellens in Deipara Virginitas.

Prima igitur prioritate excellentiæ Virginitatis votum emiſit Deipara, prima levavit vexillum caſtitatis, duxit choros Virginum, initium fuit, caput, & Regina Virginum. Hanc porro prioritatem Patres ſpectarunt, ejuſdemque laudes unà cum Eccleſia brevibus complectuntur, dicentes: *Sola ſine exemplo placuiſti*; ideſt ſola ſine exemplo perfectionis, ac ſupradictæ excellentiæ. Hiſce laudatis ſolutionibus eam, quam Noſtri Patres Salmanticenſes adoptant, ſubdam.

Salmanticenſium ſolutio.

Noſtrates igitur non minus veneratores, ac Deiparæ laudatores, prædictas Patrum auctoritates de prioritate explicant in genere cauſæ finalis, & exemplaris, aſſeruntque, debita ſubintellecta proportione, Virgines ad unum omnes ad Beatam Virginem tanquam ad finem fuiſſe præordinatos, ſicut omnes Sancti ad Chriſtum; fuiſſe itidem Deiparæ Virginitatem a Domino præelectam, velut exemplar quoddam a Virginibus imitandam; hujuſcemodi ſolutionem proſequimur, atque ſic elucidamus.

Primò. Indubium eſt Sanctos Patres nuncupando B. Virginem initium, caput, Reginam, primipilam, vexilliferam omnis Virginitatis eam voluiſſe prioritatem Eidem tribuere, quæ in maximum ipſius decus cederet; atqui prioritas finalis, ac exemplaris in maximum ipſius decus cedit; ſiquidem illa prioritas magis excellens intelligitur, quæ conſtituit, perfectioremque explicat Virginitatem: ſed prioritas prædicta eſt hujuſmodi; etenim cauſa eo eſt perfectior, quo ad plures effectus ſuam extendit cauſalitatem, plureſque ſub proprio influxu continet, dicente Angelico *3. p. q. 65. art. 3.* — Quantò „ aliqua cauſa eſt ſuperior, tantò ad plura „ ſe extendit in cauſando — Et ratio in aperto eſt; quia actu cauſare perfectio eſt, eaque propter plura cauſare major eſt perfectio; ſed dicere Virginitatem Deiparæ priorem in genere cauſæ finalis, & exemplaris, nullimode ſpectata temporis prioritate, eſt extendere ejus cauſalitatem ad plures effectus; nam ſic ipſa Virginum exemplar ſive in novo, ſive in veteri Teſtamento conſtituitur;

Perfectior cauſa, quæ ad plura extenditur.

tuitur ; ergo prioritas hæc illi majorem tribuit perfectionem : habet namque S. Doctor 3. *contra Gentes cap.* 24. -- Quantò aliquid „ invenitur melius , tantò ad remotiora bo- „ nitatem suam diffundit --

Secundò . Universi Patres B. Virginis excellentiam extollunt, eam quantum fas est, assimilando filio , quem genuit ; sed Christus dicitur initium , principium , caput , fundamentum Ecclesiæ in genere causæ finalis , & exemplaris , itaut in utroque Testamento fuerit vera Ecclesia , fuerint veri Sancti , verique fideles , quorum Christus est finis , & exemplar , juxta illud Apostoli ad Heb. 11. v. 24. , & 26. *Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filiæ Pharaonis . . . Majores divitias æstimans thesauro Ægyptiorum , improperium Christi : aspiciebat enim in remunerationem* . Similiter ergo eædem locutiones de Virgine verificari debent , Immo verificantur in genere causæ finalis, & exemplaris , ita quod jure dici possit prima sive relate ad vetus , sive ad novum Testamentum .

Id excellentius , quod magis Christo assimilatur .

Tertiò . Locutiones Patrum majorem non explicant prioritatem quoad Deiparam , quam explicent Scripturarum locutiones quoad Christum , puta quod sit *Primogenitus omnis creaturæ* ; ad Coloss. 1. v. 15. *Primogenitus in multis fratribus* , ad Rom. 8. v. 29. , sed hujusmodi locutiones aliam non innuunt prioritatem , nisi finalem , & exemplarem , ut tradunt ipsimet Patres ; & meritò quidem ; nam ut ait S. Thomas 3. *p. quæst.* 56. *art.* 1. -- Id quod est perfectissi- „ mum , est exemplar ejus , quod est minus „ perfectum secundùm suum modum -- Cum ergo Deiparæ Virginitas sit in hoc ordine perfectissima , jam plane fit , quod omnium Virginum sit exemplar , proindeque sicut Christus ita est primogenitus omnis Creaturæ , ut tamen alii tempore ipsum præcesserint , sic B. Virgo prima censetur Virgo , licet alii in veteri Testamento præierint .

Deipara exemplar Virginitatis .

Quartò . Juxta probatam Sanctorum doctrinam non minus Deipara prima est in privilegio Sanctitatis , & gratiæ , quam in prærogativa Virginitatis ; sed illa prioritas est exemplaris in vetus influens , & novum Testamentum ; non enim poterat esse prioritas temporis , ut in aperto est ; ergo etiam prioritas Virginitatis . In majorem propositionem omnes Patres confluunt : Germanus CP. *Serm.* 2. *de dormitione B. Mariæ* -- Nemo „ Dei cognitione repletus est , nisi per te „ o Sanctissima -- Damascenus *Orat. de dormit. Virginis* -- Uberrima benedictionis sca- „ turigo , quæ nobis bonorum causa , & Pa- „ rens extitisti -- Chrysippus Jerosolymit. *de Deipara* -- Ave radix omnium bonorum -- Bernardus *Ser.* 1. *super Salve Regina* -- Origo „ fontium , & fluminum mare : virtutum „ auctrix, & scientiarum sanctarum Maria -- Bernardinus Senensis *Tom.* 3. *Ser.* 11. *art.* 2. *cap.* 3. -- Spiritus Sanctus in hac officina , „ & per eam fabrefecit , quidquid in gra- „ tia mirificum operatur -- His , & similibus clare apparet , quod eadem Virgini tribuitur a Patribus prioritas Sanctitatis , ac Virginitatis : si ergo nequit illa salvari , nisi in genere causæ finalis , & exemplaris , ita & ista .

B. V. omnium bonorū causa .

Quintò . Quod Christus non concesserit Deiparæ , ut esset perfectissimum Virginitatis exemplar , neque vim haberet , ut aliquos etiam veteris legis cultores moveret ad observantiam , votumque Virginitatis , vel provenit eo quod non potuit tale privilegium illi concedere , vel quia noluit , primum divinæ derogat potentiæ , aliud summo amori Filii erga Matrem ; ergo concessisse censendum est . Hæc demum maxime urgent , ex quo Sancti Patres indefinite Deiparam prædicant Virginitatis exemplar . S. Ambrosius *de Instit. Virg. cap.* 5. -- Omnes ad cul- „ tum Virginitatis Sanctæ Mariæ advocamur „ exemplo -- *& cap.* 6. -- Mariæ exemplo „ ceteræ ad Virginitatis studium provocan- „ tur -- S. Ildelphonsus *Ser.* 5. *de Assumpt.* Virginem vocat Perfectionis virginalis exemplum . Alii similia loquuntur , unde & jure , & meritò dici debet , quod B. V. fuerit prima quoad prærogativam Virginitatis , non quidem tempore , sed in genere causæ finalis , & exemplaris , ut abunde probatum est .

Galianus 1. *p. Disc.* 1. §. 4. *per totum* , *& Disc.* 4. §. 2. plura adversus solutionem hanc congerit , seu plurica eadem refricat , & quidem potissimùm ut neget cognitam fuisse in veteri lege Deiparæ Virginitatem .

30 OBJICIT ergo I. Causa exemplaris, seu finalis, ut moveat, necesse est, quod sit cognita ; sed Deiparæ Virginitas cum voto non fuit in veteri Testamento cognita . Equis enim unum Scripturæ textum referet , qui id innuat , unum Orthodoxum Patrem , quid id asserat ? ergo perperam Virginitati Deiparæ affingitur prioritas in genere causæ exemplaris , & finalis .

Verùm facili negotio possemus majorem negare propositionem , loquendo de Operantibus , qui agunt ut moti ab alio ; siquidem totius operis idea non est necesse , quod in mente singulorum existat , sed solius principalis moventis : hinc idea domus ædificandæ non est opus præexistat in mente singulorum , sed solius Architecti ; cum igitur viri illi , qui in lege Virginitatem coluerunt , fuerint a Deo specialiter moti , peculiarique fidei lumine inspirati Virginitatis excellentiam agnoverint , haud necesse fuit , quod ab ipsa Mariana Virginitas tanquam idea , & exemplar intelligeretur , sed sat fuit quod a Domino dignosceretur , qui totum Synagogæ Ordinem direxit , primò quidem ad Christum , dein ad Virginem tanquam ad finem

Qui ab alio movetur , ab ipso dirigitur .

Res exemplis palam fit . Peccans contra lumen rationis directe nihil reflectens ad Deum supernaturalis Ordinis auctorem, immo ignorando , peccat peccato vere Theologico , & non solum , ut aliàs quidam perperam dicebant, peccato Philosophico, æternamque meretur pœnam , non ob aliud , nisi quia naturalis Ordo de facto ad supernaturalem elevatus est : ut ergo Deiparæ Virginitas sit causa finalis, & exemplaris, sufficit, quod Virginitas a quocunque rite , sanctéque adoptata ad illam prordinata sit a Domino .

Iidem si Dux exercitus intendat Urbem devastare, licet hoc militibus, quos movet ad pugnandum, non manifestet, hi pugnando, implicite saltem, Urbis ruinam intendunt.

Hinc faciliùs negatur minor propositio: & sane mirum est, quod de ea dubitet Orthodoxus Theologus. Tot igitur assignamus Scripturas, & Patres, quot utitur, & usa est Catholica Ecclesia adversus Judæos in Conciliis, in privatis Disputationibus, in publicis Concionibus ad probandum Christum ex Virgine nasciturum. In hisce porro Scripturis dignoscere in veteri lege potuerunt excellentioris Sanctitatis viri Deiparæ Virginitatem: etenim in quolibet statu ea sufficit cognitio, quæ eidem congruit; Legi veteri congruebat divinorum cognitio in figuris. D. Thomas 2. 2. *q.* 1. *art.* 7. *ad* 3. — Et ideo tantùm dabatur Patribus, qui „ erant Institutores fidei, de cognitione „ fidei, quantùm oportebat pro tempore illo „ populo tradi vel nude, vel in figura — Virginitas autem Mariana in centenis figuris præcessit, & Ecclesia pluries eam nobis præfiguratam proponit: ceteris omissis, id habemus, dum canit: *Rubum, quem viderat Moyses incombustum conservatam agnovimus tuam laudabilem virginitatem*. Patres similiter perpetui sunt in referendis figuris, quibus Deiparæ Virginitas repræsentatur.

Cognitio in veteri lege in figuris.

Subdit Adversarius 1. *p. disc.* 1. §. 4. *n.* 53. — Unde hic non vertitur in dubium, „ an aliquibus justis illius Legis ea interna „ aliqua, & speciali revelatione revelatus „ fuerit Christus Dominus, ut auctor virtutum legis gratiæ, & Virginitas Deiparæ „ fuerit aliquomodo cognita, ut secundùm „ cultum, & ritum exteriorem verum illius „ legis operantes exteriùs, quoad animam „ perfectionem divinæ legis acquirerent, ut „ essent perfecti. De hoc non dubitatur &c. —

Hæc nobis abunde sufficiunt, ut Deiparæ Virginitas dicatur causa exemplaris, sicut & principaliùs ipsemet Christus: porro isti potuerunt aliis hocce manifestare, immo jure censendum est hanc factam fuisse manifestationem. Cum enim dicimus præcessisse in genere causæ finalis, & exemplaris, non intelligimus, quod ita expresse, positive, directe proponeret Deiparæ Virginitatem omnibus, & singulis, sed quod erat iis proposita, qui proportionata inspiratione movebantur, & ab istis excellentia Virginitatis Marianæ aliis innotescebat.

31 DICES ex eodem *ibid. n.* 58. Virtus hujuscemodi cœpit innotescere post humani generis reparationem, dicente Athanasio *in Apologia ad Constantium* — Dei Fi„ lius, & Salvator noster Dominus Jesus „ Christus, Homo propter nos factus, pro„ fligata morte, & liberato e servitute, „ & corruptione humano genere, inter ce„ tera dona sua largitus est nobis in Virgi„ nitate exemplar Angelicæ Sanctitatis — ergo ante Christi passionem nec Virginitas fuit voto adoptata, nec Christus sese dedit exemplar.

Ergo, juvat subdere, nec Beata Virgo ante filii mortem voto coluit Virginitatem, quod Arguenti, immo Universæ Ecclesiæ adversatur? Athanasius præter Virginitatem alia dona dedisse Christum affirmat, quibus accensetur Proximi dilectio, quam suum nuncupavit præceptum, & tamen non bene infertur; ergo ante Christi obitum non fuit culta charitas proximi; sicut cum dicitur: *Olim Deus locutus est in Prophetis, novissime in filio suo*, non valet inferre, quod antea Dominus non sit locutus, sed quod non sit locutus in Filio: ita Christus largitus est nobis in veritate Virginitatis exemplar, quod antea in figuris manifestum erat; dedit exemplar intrinsece consummatum per merita suæ passionis, quæ consummatio prius desiderabatur.

32 INSTABIS. Ex laudato Athanasio ibidem legitur — Nunquam alibi Sancta „ illa, & cœlestis æternæ felicitatis professio „ feliciter adimpletur, nisi dumtaxat apud „ nos Christianos —

Utique feliciter, idest, meritorie non adimpletur nisi apud Christifideles; etenim apud Gentes nullius spiritualis utilitatis est: verùm qui illam in statu veteris legis coluerunt, erant fideles. Nota quod S. Doctor dixit mandatum feliciter, nempe, faciliter adimpleri in lege gratiæ, quod indubium est ob majora auxilia, quæ præsto sunt; aliàs non negat in veteri Testamento servatam fuisse Virginitatem, sed hoc potius supponere videtur, dum asserit alibi non fuisse feliciter observatam.

33 URGEBIS ex eodem *ibid. n.* 60. Haud dicendum est excellentiorem factam fuisse revelationem Christi ut exemplaris Virginitatis Elianis Monachis, quam Deiparæ; sed Deipara hanc non habuit revelationem; nam, ut tradit S. Thomas, ipsa votum emisit conditionatum, non absolutum; ergo.

Nemo unus inficias ibit Deiparam præ aliis Creaturis excelluisse in cognitione Divinorum, & pro re nata sunt, qui asserant Deiparam in Templo existentem exorasse Deum, ut Virginem Messiæ Matrem posset videre. Nec inducta probatio evincit: etenim alii sunt, qui volunt ipsam absolutum votum Deo nuncupasse; alii verò propugnant conditionem propter alias extrinsecas causas appositam non derogare perfectioni votorum. Noverat enim legem in lib. Numerorum descriptam, præcipientem votum Puellarum sine parentum consensu non esse firmum; advertebat se unicam esse ex familia, proindeque suspicari potuit, quod ejusdem extinctio non esset Deo grata; erat de Tribu Sacerdotali Sacerdotum vigilantiæ commendata; ea propter modestissima, & humillima conditionem apponere potuit, ad excellentius virtutis exercitium se aliis subjiciendo in re, quam ardenter adeo exoptabat. Verùm quid ultra? Deus, qui corda hominum movet, pro libito eadem dirigit.

Excellens Divinorum cognitio in Virgine.

34 REPLICABIS ex *n.* 67. Divinæ causalitatis perfectio non in eo sita est, ut actu se ad plura extendat, sed ut possit, cum velit, effectum producere, quin ab alio impediatur: & sicut potentiam suam manifestat, ita etiam sapientiam, & prudentiam, spectando aliquas temporum, rerumque congruentias, sic in cœlestium Mysteriorum reve-

revelatione expectavit acceptabile tempus, & dies salutis; atqui alia inter mysteria est Virginitas Deiparæ, ejusdemque cum S. Joseph desponsatio; ergo Deiparæ votum non fuit circumcisis Monachis revelatum, ut castitatem servarent. Instantia comprobatur auctoritate Bernardi *Hom. 2. super Missus est*, ubi declarat Incarnationis Mysterium occultatum hominibus per desponsationem -- Quid sa„ pientiùs? quid dignius Divinâ Providen„ tiâ? Uno tali consilio secretis cœlestibus „ & admittitur testis, & excluditur hostis, „ & integra servatur fama Virginis Mariæ --

Arbitraria prorsus est illatio ex Melifluo deducta. Novit S. Bernardus in veteri Testamento plures Deiparæ, ejusdemque Virginitatis præcessisse figuras, plerosque ex Prophetis eas intellexisse: novit Dominum post Filium constituisse Mariam caput, atque omnium Sanctorum, immo & Angelorum finem: unde solummodo affirmat in executione Incarnationis ita disposuisse, ut Dæmonibus Sacramentum lateret, atque incolumis esset Virgo: Judæi namque tanquam adulteram lapidibus obruissent; & istæ sunt in hoc Mysterio rerum, temporumque congruentiæ. Ceterum ut detegatur fallacia Arguentis, sic instatur ex laudata Bernardi auctoritate. Celavit Deus per Virginis desponsationem Incarnationem, adventumque Messiæ; ergone Judæi non expectabant Messiam, nec, ut eum expectarent, erat eis revelatus: illatio hujusmodi plusquam falsa est: est siquidem fallacia a quæstione juris ad quæstionem facti particularis.

Mysteria congrue occultantur.

35 SUBSUMES. Abs re dicetur, quod Elianis fuerit revelata Deiparæ Virginitas, ut causa exemplaris, si Sacerdotibus, quibus ipsa tradita fuerat, hoc nullimode fuerit manifestatum; sed his non fuit manifestatum, quod evincitur ex Historia, quam tradunt Nyssenus *Orat. de Sancta Nativitate*, Metaphrastes *Orat. de Ortu, & Dormit. Deipara*, Callistus *lib. 2. Hist. cap. 7.* In ea igitur legere est, quod Sacerdotes, audientes Virginis votum, dubii consilium inierunt, quid agendum: si autem præscivissent Virginitatem Deiparæ, nullatenus fuissent conturbati, nec iniissent consilium.

Instantia, ni fallor, adversarium ferit; ex laudata namque Historia compertum fit Sacerdotes cognovisse votum illud fore bonum, ratum, & secundùm legem, dicebantque proinde, quod vota sunt Deo reddenda, unde sponsum quæsierunt, qui non maritus, sed justus esset. Audiatur Nyssenus -- Qui tamen ad custodiam ejus dumta„ xat esset idoneus -- Nam paulò ante dixerat -- Etenim naturæ legi illam subjicere, „ ut cuipiam matrimonio collata serviret, „ absurdissimum videbatur. Instar enim sa„ crilegii fuisset, si muneris Deo sacrati „ Dominus homo fieret -- Audiatur Metaphrastes -- Concilium cœperunt quidnam sa„ cro illi corpori facientes, in Deum non „ peccarent: eam enim legi naturæ subjun„ gere, & eam dare in servitutem ei, qui „ eam duceret, videbatur absurdissimum; „ existimatum est plane sacrilegium, si di„ vini donarii homo fieret Dominus -- Audiatur Callistus -- Consilium Sacerdotes agi„ tarunt, quid de ea statuerent, ne in sa„ crum ejus corpus admittere quidquam vi„ deretur sacrilegum -- Noscebant igitur votum fore servandum; non ergo censebatur fore contra legem votum Virginitatis, quod alte deprædicat Adversarius. Dubius ergo fuit Pontifex non jam de validitate, & sanctitate voti, non de Messia ex Virgine nascituro, sed quid foret agendum, ut custodiretur illa puella, cum intra septa Templi commorari minus videretur honestum, ob Sacerdotum frequentiam, ut prælaudati Auctores innuunt; aliàs eam domum remittere non poterant, cum demortui essent Virginis Parentes. Insolitum quidem hoc visum est; licet enim aliquæ Deo Virginitatem nuncuparent, votum tamen non obligabat, cum rescinderetur a Parentibus. Porro si nullum præcessisset exemplum, dubio-procul votum nullum fuisset judicatum, utpote consuetudine, nusquam violatâ, reflagante; potissimum cum Deipara unica esset suæ Matris, & plane inusitatum erat, quod non suscitaretur familia.

Plura *a numero* 82. *usque ad* 87. congerit Adversarius, quæ non nisi inania sunt sophismata, ut evincat ad Annunciationis usque, & Nativitatis tempus latuisse Verbi Incarnationem. Assumit itaque verba S. Hieronymi *in cap. 53. Isaiæ* -- Denique cum „ Mariæ diceretur ab Angelo: concipies, „ & paries filium; illa respondit: unde mihi „ hoc, quia virum non cognovi; cui rursum „ Angelus: Spiritus, inquit, Sanctus veniet „ super te, & virtus Altissimi obumbrabit „ tibi, ut vel ab Angelo, vel ab Evangelista „ tantùm nativitatis hujus Sacramenta di„ cantur -- Hinc concludit -- Ergo Maxi„ mus Ecclesiæ Doctor Nativitatem Christi „ Domini ex Virgine occultam illis Secu„ lis fuisse docet usque ad Annunciatio„ nem Angeli, & Evangelicam prædicatio„ nem -- Idem colligit ex Chrysostomo *in Matt. hom.* 22., quæ recitatur *in 3. Nocturno die 8. Conceptionis* -- Possumus verò aliam „ quoque, & altiorem quidem proferre ra„ tionem, ob quam Parentes Virginis præ„ termissi sunt. Sed quæ ea est? Noluit „ Evangelista recenti adhuc tempore novi „ illius, admirandique partus Judæis esse „ manifestum, quod Christus natus fuisset „ ex Virgine -- Concludit -- Ergo ex Sent. „ D. Joan. Chrysostomi, quam tenet appro„ batam Ecclesia, non solùm ante Christi „ Domini adventum, sed etiam post ejus „ nativitatem recenti Evangelistarum tem„ pore ignotum fuit Judæis, quod Christus „ Dominus natus esset ex Virgine -- Patronum sibi conciliat Ambrosium *hom., qua recitatur feria IV. infra hebdomadam III. Adventus* -- Morale est omnibus, ut qui fidem „ exigunt, fidem astruant, & ideo Angelus „ cum abscondita nunciaret, ut fidem astrue„ ret, exemplo senioris fœminæ sterilisque „ conceptum Virgini Mariæ nunciavit, ut „ possibile Deo omne, quod ei placuerit, „ assereret -- Erat igitur absconditus conce„ ptus Virginis -- subsumit ille. Ex Historia pariter Evangelica, qua Annunciatio de-

scribitur, idem colligit, quatenus Deipara admirabunda respondit -- *Quomodo fiet istud*, „ *quoniam virum non cognosco* -- Ergo videtur, *inquit*, quod fuerit ei revelatum votum Virginitatis Matris Messiæ, quem sperabat futurum, quia non dubitaret ex voto, „ si ei fuisset revelatum votum Matris Messiæ „ futuræ -- .

Ad probandum hujusce Mysterii occultationem usque ad Annunciationem, & Christi Nativitatem refert etiam auctoritatem Ambrosii, & Augustini ex S. Thoma 3. *p.* *q.* 30. *art.* 4. *ad* 2. -- Dicendum quod Ambrosius expresse dicit super Lucam, quod „ B. Virgo de verbis Angeli non dubitavit. „ Dicit enim; temperantior est Mariæ responsio, quam verba Sacerdotis: hæc ait, „ Quomodo fiet illud? Ille respondit: Unde „ hoc sciam? Negat ille se credere, qui „ negat se scire ista, non dubitat esse faciendum, quod quomodo fieri possit, inquirit. Augustinus tamen videtur dicere, „ quod dubitaverit. Dicit enim in lib. Quæstionum veteris, & novi Testamenti: ambigenti Mariæ de conceptu, possibilitatem „ Angelus prædicat: sed talis dubitatio magis est admirationis, quam incredulitatis; „ & ideo probationem Angelus inducit non „ ad auferendam infidelitatem, sed magis „ ad removendam ejus admirationem -- *Vide infra n.* 102.

Postremò addit S. Hieronymum *contra Elvidium*, ubi dicit, quod omnes, exceptis Joseph, Elisabeth, & Maria, Jesum existimabant Josephi filium, ex quibus triumphanti similia concludit exemplar Virginitatis Marianæ circumcisis Monachis ignotum prorsus fuisse.

Mirum sane tanto studio inania coacervasse. Prædicta id unum evincunt, quod Judæi peculiarem illum, atque individualem conceptum ignoraverint, quod non inficias imus; indubium quippe est paucos admodo perspectum habuisse Christum Neonatum Matrem habuisse Virginem, sed insimul certum est paucos natum infantem credidisse Messiam, immo pauci ex Judæis adultum, & Evangelizantem ut Messiam suscepere; porro juvat ne ex hoc inferre Judæos nescivisse venturum Messiam, hocque eis non fuisse, saltem in figuris, revelatum? Nequaquam sane, nec sine errore valet hoc affirmari. Sufficienter itaque noverat, ex figuris saltem, Synagoga Messiam oriri debere ex Virgine, ast peculiaris Persona Mulieris tempusque Incarnationis latebat, licet plura forent prænunciata signa ad dignoscendum Nativitatis tempus, & partum; proindeque haud mirum est, quod Christus foret eo tempore incognitus ùt natus ex Virgine, cum esset etiam incognitus ùt Messias, ùt Deus. Ipsa autem Deipara ex Scripturis, quas evolvebat, aperte noscebat Christum ex Virgine nasciturum; ignorabat autem se ad tantam dignitatem præordinatam; cumque demisse de seipsa sentiret, vix credere poterat Angelo tam mira annuncianti; ea propter sub initio timuit, ne partus iste alius esset a Messia, adeoque Votum manifestavit; rem inde perspicue intellexit, unde non

Nativitas Christi ex Virgine in figuris præsignata.

opus fuit, ut Angelus ulteriora adjiceret. Videatur S. Thomas 3. *p.* *q.* 36. *art.* 1., ubi declarat, quod Christi Nativitas non debuit omnibus manifestari: videatur etiam *in laudata quæst.* 30. *art.* 1., ibi enim alia inter momenta, quibus probat fuisse necesse annunciari Incarnationem, habet -- Secundò ut posset esse certior testis hujus Sa- „ cramenti, quando super hoc divinitus „ erat instructa -- propterea que Deus ea disposuit, quæ in Annunciationis Mysterio evenisse leguntur. Cumque in laudato articulo sibi objiceret, non debuisse Virginem instrui, cum expressam Incarnationis fidem haberet, respondit *ad* 2. -- Dicen- „ dum quod Beata Virgo expressam fidem „ habebat Incarnationis futuræ, sed cum „ esset humilis, non tam alta de se sapie- „ bat, & ideo super hoc erat instruenda -- Stat ergo, quod ipsa indubie noverit ex Virgine nasciturum Messiam, & quod in Annunciatione timuerit, atque admirata fuerit; fit enim transitus a cognitione rei secundùm se consideratæ, ad cognitionem rei spectatæ secundùm omnes circumstantias; quare in veteri lege potuerunt aliqui tum ex figuris, tum ex peculiari revelatione agnovisse Deiparam ut Virginitatis exemplar.

CONTROVERSIA III.

AN ALIQUI SYNAGOGÆ TEMPORE OBEDIENTIAM, ET PAUPERTATEM, MEDIO VOTO PROFESSI SINT.

SUevere nonnulli duplicem hac de re instituere Controversiam, nos verò sub uno titulo utramque virtutem comprehendimus, quia utriusque eædem ferme sunt rationes, easdem utrique opponunt difficultates Adversarii, & potissimum Galianus *p.* 2. *disc.* 3., *&* 4. *per totum*, *&* 3. *p.* *disc.* 1. *a* §. 4. *usque ad* 7., in quibus etsi plura congerat, omnia tamen id unum evincere conantur, nempe vota hujusmodi statum veteris legis excedere.

Dicendum tamen in lege veteri aliquos extitisse, qui paupertatis, & obedientiæ votum observaverunt.

36 PROB. I. Plures in veteri Testamento voluntariam amplexati sunt paupertatem, atque obedientiam; ergo nonnulli etiam voto. Prob. ant. quoad primam partem. Jerem. 35. v. 6., & seq. legitur: *Jonadab filius Rechab pater noster præcepit nobis dicens: Non bibetis vinum vos, & filii vestri usque in sempiternum: & domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris*. Subditur dein, quod obedierunt, unde a Domino mercedem receperunt: porro hic agi de paupertate satis communis est Interpretum intelligentia: audiatur Angelicus in hunc locum -- Tertiò ponitur obedientiæ „ protestatio: qui responderunt, & primò „ inducitur paterna jussio, de non bibendo „ vino:

„ vino: non biberis: Eccl. 2. v. 3. Cogitavi „ a vino abstrahere carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam: „ & de paupertate ne solicitudine temporalium sapientiæ studium intermitterent: & „ demum: 1. Corinth. 6. Tanquam nihil „ habentes, & omnia possidentes -- Accedit Abulensis 1. Paralip. cap. 2. q. 21. -- Per hæc „ intendebat Jonadab deducere filios suos ad „ quatuor perfectionea: prima erat paupertaa voluntaria: secunda contemptus rerum; nam faciebat, quod filii sui contemnerent divitias seculi, & cessantes ab his „ ducebant vitam pauperem -- Hi porro præter paupertatem adoptarunt obedientiam, ut contextus innuit, & unà cum aliis interpretatur Angelicus, & quidem perfectioris notæ, utpote in re ardua, qualis ea est, de qua agitur impræsentiarum, videlicet, temporalium bonorum abdicatio; non enim poterat Pater pauperrimum illum vivendi modum filiis præcipere, nisi ultro sese obligassent.

Voluntaria paupertas apud Rechabitas.

Locus alter ex Scripturis rem nostram comprobat: etenim 3. Reg. 17. v. 3., & seq. dixit Dominus Eliæ: *Recede hinc, & vade contra Orientem, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Jordanem, & ibi de torrente bibes, corvisque præcepi, ut pascant te ibi . . . Surge, & vade in Sarephta Sidoniorum, & manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ, ut pascat te.* Agnoscunt Patres voluntariam in Elia paupertatem, ipsumque omnia propter Deum abdicasse; unde Nazianzenus *Jambico* 18. *n.* 62. pauperum pauperrimum nuncupat, Chrysostomus *hom.* 4. *ad Populum Antiochenum* -- Quid Elia pauperius? Sed propterea omnes divites vincebat, quoniam pauper hic erat, ipsam „ verò paupertatem ex mentis opulentia elegit: quoniam enim omnem pecuniarum „ copiam animi sua magnitudine putavit esse „ inferiorem, nec Philosophiâ dignam, ideo „ tantam paupertatem amplexatus est -- Sanctus Isidorus *lib.* 2. *de Officiis cap.* 16. -- Unde „ autem ad Monachos studium defluxit paupertatis, vel cujus hujus conversationis extitit auctor, cujus isti habitum imitantur? „ Quantum attinet ad auctoritatem veterum „ Scripturarum, hujus propositi Princeps „ Elias, & Discipulus ejus Eliseus fuerunt, „ sive alii Prophetæ, qui habitabant in solitudine, urbibusque relictis faciebant sibi „ casulas prope fluenta Jordanis --

Eliæ paupertatis cultor.

In laudato Regum libro aliud pro re nata occurrit argumentum *cap.* 19., ubi Eliseus relictis bobus cucurrit post Eliam, quod perpendens Lyranus habet -- Decrevit, repudiatis omnibus, adhærere Eliæ -- Idem sentit Ambrosius *lib.* 1. *de Offic. cap.* 30., & Theodoretus *quæst.* 19. *lib.* 4. *Reg.* loquens de Eliseo oblatis a Naaman Syro muneribus scribit -- Naaman Eliseo dona obtulit pretiosa, sed Propheta expetendam paupertatem prætulit omnibus divitiis --

Eliseus Eliæ paupertatem adoptavit.

His robur accedit ex novo Testamento juxta Apostolum ad Heb. 11. v. 37., ubi nonnullos referens viros sanctitate præcellentes habet -- *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes &c.* Hi porro sunt, de quibus laudatus Theodoretus eo loci scribit -- „ Chorus Prophetarum extremam amplectebatur paupertatem -- & Bellarminus *lib. de Monachis cap.* 5. -- Habemus deinde in „ eodem Testamento veteri Eliam, & Eliseum, & Filios Prophetarum sine uxoribus, & divitiis in hoc mundo vixisse, de „ quibus D. Hieronymus in Epistola ad „ Rusticum, quæ est ordine quarta: Filii „ Prophetarum, inquit, quos Monachos in „ veteri Testamento legimus, ædificabant „ sibi casulas juxta fluenta Jordanis, & turbis Urbium derelictis, polentâ, & herbis „ agrestibus victitabant. Et Epist. 13. ad „ Paulinum de Monachis loquens: noster „ Princeps, inquit, Elias, noster Dux Eliseus, nostri Duces Filii Prophetarum, qui „ habitabant in agris, & in solitudinibus, „ & faciebant sibi Tabernacula prope fluenta „ Jordanis --

Prædicta confirmata habemus a Josepho *lib.* 2. *de Bello Judaico cap.* 7., ubi de Essenis habet -- Divitiarum Contemptores sunt, „ rerumque apud eos communicatio admirabiluni habetur, neque invenies alterum alteri opulentiâ præstare: legemque sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari „ vellent, bona contubernio publicarent . . . „ Designatos autem Procuratores habent, & „ ad usus omnium singulis indivisos -- De iisdem Essenis scribit etiam Natalis ab Alexandro *Tom.* 2. *Hist. veteris Testamenti Ætate* 6. *art.* 5. §. 4. -- Summa inter illos erat bonorum communio. Designati omnium rerum „ Procuratores -- Laudati Auctores, aliique plures addunt Essenos sub uno Magistro adunari, ab eoque dirigi; in quo observantia obedientiæ relucet.

Obedientiam porro coluisse filios Prophetarum palam tradunt Scripturæ Sacræ interpretes, hos inter habemus Abulensem 4. *Reg. cap.* 1. *q.* 9. -- Isti non erant filii Prophetarum secundùm carnem, sed erant „ Discipuli eorum, & vocabantur filii; quia „ Discipuli vocantur filii Magistrorum; & „ isti erant multi viri habentes vitam Religiosam, qui volebant esse perfectiores reliquis de populo, & conveniebant in locum unum, ubi erant Prophetæ, & ibi „ vacabant doctrinæ eorum, & laudibus „ Dei: erant autem Congregationes istorum „ per diversa loca &c. --

Et *quæst.* 11. -- Filii Prophetarum volebant, quod Eliseus succederet loco Eliæ „ in principatu Prophetiæ, ideo revelabant „ ei recessum ejus, ut priusquam recederet, „ peteret ab eo donum eminentiæ inter Prophetas; ne manerent omnes illi Prophetæ „ minores tamquam sine capite; motivum „ autem est, quia Elias erat caput omnium „ Prophetarum, qui tunc erant tam in eminentia Prophetiæ, quam in signorum operatione, quia non legitur de alio Propheta, quod manente Elia inter homines, „ faceret mirabilia; ipse autem erat Princeps ceterorum tam in doctrina morali, „ quam in eruditione legis, & exemplo „ vitæ, & gerebat curam de omnibus Collegiis Prophetarum in terra Israel --

37 Probato antecedente superest, ut pro-

probetur consequentia, & quidem primò quoad paupertatem, dein quoad obedientiam; sic ergo evincitur quoad paupertatis votum. Per Adversarium 2. *p. disc.* 4. §. 1. *n.* 90. aliqui in lege veteri voluntariam adoptarunt paupertatem; sed momentum, quo id probat, apte evincit aliquos talem adoptasse virtutem ex voto; ergo. Prob. min. verba Galiani referendo -- Nos igitur cum „ Sanctis Patribus, & Doctoribus concedimus aliquos in veteri Testamento, diversisque temporibus, & seculis in paupertate voluntaria ex Dei interno instinctu „ vixisse, ut essent figura, & indicia futurorum pauperum legis gratiæ -- Sed in hac lege plures futuri erant pauperes ex voto; ergo etiam in illa lege debuerunt dari pauperes ex voto, ut essent horum figura.

Pauperes ex voto in veteri lege præfigurati.

Argumentum elucidatur I. Figuræ præcesserunt de his, quæ majorem quandam excellentiam exprimunt in nova lege; atqui major excellentia paupertatis Evangelicæ in eo sita est, ut observetur ex voto; ergo de hoc debuit figura præcedere.

II. Totum pondus doctrinæ Adversariorum in eo versatur, quod voluntaria Castitas, Obedientia, & Paupertas sint propriè, & rigorosè Evangelica Consilia; sed in lege gratiæ prædicta non habentur sub ratione voti: nullibi enim novum Testamentum voti nomen usurpat, ut de re ejusdem propria, sed tota votorum doctrina per vetus Testamentum Ecclesiæ traditur quoad ea, quæ illi legi convenientia erant, & ex illorum votorum similitudine Ecclesia impræsentiarum similia adoptat vota; ergo formalitas voti non est Evangelicæ legis propria.

Vota in nova lege ex veteri adoptata.

38 DICES ex Galliano 3. *p. disc.* 1. §. 5. *n.* 53., *&* §. 6. *n.* 75. Figura est similis figurato, & hoc modo Doctores ex gestis legis veteris arguunt ad novum Testamentum: arguere verò non similem, sed eandem rerum veritatem, dubio-procul est tollere statum figurativum, & novam in veterem legem transferre; hic porro arguendi modus omnia cogeret novæ legis mysteria in veterem transferre, eapropter Sacramenta legis gratiæ fuissent in veteri; & quia Melchisedech panem, & vinum obtulit, obtulisset verum Christi corpus. Hoc faciunt Salmanticenses.

Verùm hinc magis roboratur argumentum. Necesse est, quod figura relate ad virtutes morales eandem servet identitatem proprietatis, licet cum aliquo discrimine quoad majorem, minoremve perfectionem; sed præsens Controversia versatur in materia virtutum moralium; ergo servari debet identitas proprietatis. Major in aperto est: non enim obedientia filiorum erga Parentes, fidelitas Uxorum erga Viros, eleemosyna erga pauperes &c. substantialiter differebant, & aliter loqui errore non caret: accipe doctrinam Apostoli quoad vitia virtutibus adversa. Habet igitur 1. ad Corinth. 10. v. 6., & seqq. *Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut illi concupierunt; nec Idololatræ efficiamur, sicut quidam ex illis: quemadmodum scriptum est: sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere: neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, & ceciderunt una die viginti tria millia; neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, & a serpentibus perierunt; neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore: hæc autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt.*

Id igitur est in figura, quod datur ut exemplar, ut explicat Angelicus *ibid.*, quia non pro illis tantummodo, sed & pro nobis facta sunt, & licet peccata illa fuissent figurativa peccatorum, quæ perpetranda erant in nova lege, quis usquam dicet non fuisse vera delicta, ejusdemque essentialis malitiæ: *Non ficta, sed vere facta*, ut ait S. Doctor, qui aliàs egregie advertit in nobis fore graviora, severiùsque mulctata. Itaque pari ratione egregia facta Sanctorum veteris legis figura erant, sed insimul veræ virtutes, etsi non consummatæ, minorisque perfectionis.

Et sane sciscitari juvat ab Adversario vota aliarum virtutum in prædicta lege nuncupata nonne quoad substantiam, & quoad vim obligandi erant vera vota? Utique; & tamen & illa erant figurativa. Castitas vidualis Judith, & Annæ nonne erat substantialiter eadem, ac ea quam servavit, puta S. Francisca Romana? Nemo sane id negabit, & tamen hæc in illa præfigurata fuit, quin jure dicatur status legis novæ in veterem translatus, & è contra. Quare ergo non poterit Virginitatis votum esse quoad substantiam idem absque utriusque legis confusione?

Virtutes semper essentialiter eæ'F, sicut & vota.

Equidem in materiis, quæ aliæ sunt a virtutum exercitio, & consistunt in ritibus a divina institutione pendentibus haud necesse est identitas proprietatis, sed sat est identitas similitudinis, & proportionis; in aliquibus tamen generica saltem ratio essentialis salvatur: hinc Theologi plerique propugnant Sacramenta novæ, veterisque legis convenire univocè; & argumentum, quod a Sacrificio Melchisedech relate ad nostrum instituunt Patres, verificatur secundùm identitatem, videlicet, quod materia consecranda sit verus panis, verumque vinum; nec quoad alia paritatem habent: porro Salmanticenses identitatem paupertatis, & voti tantummodo quoad essentiam concedunt, unde injuste traducuntur.

39 PROB. II. Indubium est apud Patres Apostolos voluntariam paupertatem vovisse, idque satis colligi ex Scripturis jure existimant; atqui phrasibus plane similibus aliquorum veterum paupertas describitur; ergo & hi illam ex voto servasse meritò censendum est. Phrases, quibus innuitur Apostolorum paupertas, leguntur Matth. 19. v. 27., ubi Petrus omnium nomine ait: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te:* quibus exprimitur plena terrenorum abdicatio, firmaque voluntas adhærendi Deo; sed 3. *Reg.* 19. eadem plena abdicatio, atque firma voluntas describitur in Eliseo seculo abrenuncians, ut Eliam sequeretur; quod egregie versat Abulensis *ibid. q.* 26. -- Ad „ voca-

Apostolorum paupertas comparata cum illa veteris legis.

„ vocationem Eliæ illicu ipse reliquit boves, „ tanquam nunquam aratnrus cum eis, & „ totaliter intendebat sequi Eliam -- Hinc explicans, quod mactaverit boves, atque, combusto aratro, coxerit carnes, subdit -- „ Hoc fecit non quidem tanquam non haberet alia ligna, sed quia transibat ad Dominum, omnino volebat renunciare Seculo, ita quod nihil relinqueret in illo, „ quod ad se pertineret . . . Istud exemplum „ secutus est Beatus Matthæus, qui a Christo vocatus reliquit omnia, quæ habebat -- Et *quæst.* 23. abdicationem Elisei jam comparaverat cum ea, quam, Christo vocante, fecerunt Apostoli -- Non curavit amplius „ arare, nec vacare negotiis secularibus . . . „ Sic enim quando Christus vocabat Discipulos suos, relinquebant omnia, & sequebantur eum. Sic etiam quando Christus vocavit Petrum, & Andream fratres, „ relictis retibus, secuti sunt eum. Sic etiam „ Jacobus, & Joannes Zebedæi, fratres re„ linquentes patrem, & navem, vocantem „ Christum secuti sunt -- Porro perfecta rerum omnium abrenunciatio haberi nequit, nisi sit voto firmata, quatenus non ea tantùm relinquuntur, quæ possidentur, sed etiam quæ possideri possunt, ut notat Suarez *Tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 2.*

40 Respondet Galianus *p. 3. disc.* 1. §. 5. *n.* 54., *& seq.* assignando discrimen Apostolos inter, aliosque qui in veteri lege floruere, & quidem I. quia ex Evangelio compertum habemus datum paupertatis consilium: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes*. II. Dubio-procul Apostoli primitias Spiritus sortiti sunt, ut hinc ad perfectionis culmen pervenirent. III. quia in novo Testamento expresse constat, observantiam Consiliorum majoris fore utilitatis, si habeatur cum voto, quam sine voto. Doctrinam hanc prædicaverunt Apostoli, & potissimum Paulus. IV. quia Apostoli constituti sunt in perfectissimo Ecclesiæ statu, ut Evangelium Universo Orbi prædicarent; ea propter virtutes, quas habuerunt, perfectiori modo exercuerunt; modus autem perfectior est per votum. Sal erant ad condiendam naturam infatuatam, ut tradit Chrysostomus *in Officio ejusdem Doctoris lect.* 2. adeoque habere debebant eas virtutes, quæ maxime necessariæ sunt, utilesque ad multorum procurandam salutem; has inter est consilium paupertatis.

Nostrum non est ostendere viros illos veteris Testamenti æqualis fuisse sanctimoniæ cum Apostolis, ut nonnulli contendunt, loquendo de Elia, & Enoch, sed solummodo identitatem proportionis, ex qua apte infertur eos ex voto paupertatem exercuisse. Hinc ad primum, omitto Apostolos omnia abdicasse, antequam Christus illud consilium doceret, itidem consilium hocce æque amplecti posse per votum, ac sine voto: ea propter male colligitur ab Apostolis fore ea voto observatum, ex quo illud fuerit expresse traditum. Consilium igitur paupertatis compertum habemus in lege gratiæ, quia est illius proprium; est enim consilium legis novæ, sicut præceptum dilectionis proximi dicitur novum: Joan. 13. v. 34. *Mandatum novum do vobis*; novum est, quia proprium, ut advertit ibid. S. Thomas -- Quod autem „ mandatum istud in veteri Testamento ex „ timore, & amore sancto erat, pertinebat „ ad novum Testamentum; unde hoc man„ datum erat in lege veteri, non tanquam „ proprium ejus, sed ut præparativum novæ „ legis -- Idem igitur meritò dicendum est de Consiliis. Ulterius: concedit Adversarius quosdam observasse paupertatem ex divino instinctu; cur ex eodem instinctu illam observare non poterant ex voto?

Paupertas cur novæ legi propria?

Ad secundum. Concedimus Apostolos habuisse primitias Spiritus; verùm viri illi veteris legis erant præcipui ex dono Prophetiæ, in Magisterio legis, in sanctitate. Dati namque fuerunt tanquam specialia virtutum exemplaria.

Sancti in veteri lege fuerunt virtutis exemplar.

Tertium perperam astruitur; non enim apud Paulum, aut apud Canonicas Apostolorum Scripturas invenire est, quod observantia ex voto majoris sit perfectionis: ubi enim prælaudati doctrinam tradunt Consiliorum, de voto nulla habetur mentio. Admittimus quidem perfectius esse virtutem exercere ex voto, sed hoc compertum erat etiam in veteri lege, ubi frequens votorum doctrina legitur, immo fideles illi ad vovendum invitabantur, ut alibi dictum est.

Agere ex voto perfectius.

Ad quartum. Utique Apostoli fuere in perfectissimo statu legis Evangelicæ, totiusque Orbis Magistri, attamen & Elias v. g. in Prophetia, legisque Magisterio maxime excelluit, unde S. Thomas 3. *p. q.* 45. *art.* 3. *ad* 3. ostendens congrue Eliam Transfigurationis testem dicit ipsum fuisse legis Zelatorem, præcipuumque inter Prophetas, immo Ambrosius, & Anselmus interpretantes illud Pauli 1. ad Corinth. 4. v. 9. *Puto enim, quod nos Apostolos novissimos ostendit*, docent Eliam, & Henoch novissimis temporibus futuros Apostolos adversus Antichristum, quod prosequitur Malvenda *lib. 9. cap. 5. de Antichristo*, aliique.

Elias præcipuus inter Prophetas.

41 PROB. III. Apud Doctores solemne est ex circumstantiis, & formulis locutionum Patrum sensa venari, ubi verba non habentur expressa; hinc licet apud Veteres non habeatur expressum Transubstantiationis nomen, quia tamen circumlocutionibus utuntur, quæ panem innuunt transire in Christi Corpus, apte colligimus dogma illud extitisse apud Veteres; atqui Interpretes, & Patres agentes, puta, de Prophetis, etsi expresso voti nomine non utantur, adhibent tamen circumlocutiones id satis explicantes; ergo in eis admittendum est votum. Dilucidatur minor. Ita commendant Patres paupertatem v. g. Eliæ, & Elisei, ut vel asserant ab ipsis ad Religiosos exemplum descendisse, S. Isidorus *lib. 2. de Officiis cap.* 16. habet -- Unde autem ad Monachos studium „ defluxit paupertatis, vel quis hujus con„ versationis extitit author, cujus isti habi„ tum imitantur? Quantum attinet ad au„ thoritatem veterum Scripturarum, hujus „ propositi Princeps Elias -- Hieronym. *Epist.* 13. *ad Paulinum de Monachis agens*, ait -- „ Noster Princeps Elias, noster Dux Eli„ seus

„ seus &c. -- vel Religiosos prædicant ad similitudinem nostrorum : idem Hieron. *in Epist. ad Rusticum* -- Filii Prophetarum, quos „ Monachos in veteri Testamento legimus -- Salianus *ad annum* 3144. postquam filios Prophetarum vocavit Religiosos voluntate, & professione pauperes, sub anno sequenti dicit -- Prophetæ, qui Religiosam paupertatem profitebantur -- *&* *num.* 2. iterum ait -- Sæviente egestate Religiosi ad Eliseum „ tanquam ad communem parentem undique convolabant, ut ab eo, vel divina „ subsidia per miracula, vel humana per eximiam ejus apud omnes gratiam consequerentur, & promissam Deo paupertatem „ faciliùs ferrent -- *&* *n.* 5. addit -- Eos „ demum Monachos agnoscit, vocatque „ Hieronymus, sicut & Joannes Hierosolymitanus passim. Abulensis ait quasi nihil „ habuisse, nisi quæ sibi a populo dabantur. „ Theodoretus quoque eorum celebrat paupertatem -- Porro Religiosa paupertas ea est, quæ voto Deo est nuncupata; ergo hanc professi sunt Prophetæ illi, licet minori quodam perfectionis gradu.

Religiosa paupertas debet esse voto firmata.

Certò speciem Religiosæ observantiæ, & paupertatis exhibent duo, quæ recitantur 4. Reg. 4. primum legitur v. 38. *Eliseus reversus est in Galgala ; erat autem fames in terra, & filii Prophetarum habitabant coram eo ; dixitque uni de pueris suis ; pone ollam grandem, & coque pulmentum filiis Prophetarum ; & egressus est unus in agrum, ut colligeret herbas agrestes*. Hic videtur, quod communem haberent mensam, communemque cibum, & quidem pauperem ; unde Hieronymus ad Rusticum dixit -- Turbis Urbium derelictis, polentâ, & herbis agrestibus victitabant -- & Gaspar Sanchez -- „ Hoc videtur eo tempore illorum Prophetarum commune pulmentum ; id indicat „ ille, qui egressus dicitur in agrum, ut „ colligeret herbas agrestes --

Legitur aliud v. 42. *Vir autem quidam venit de Baalsalisa deferens Viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, & frumentum novum in pera sua ; at ille dixit : Da populo, ut comedat : Responditque ei minister ejus*. Hic forma innititur paupertatis inter Claustrales, qua præscribitur, ut oblata non retineantur a Prælatis, sed Communitati dividantur. Audi Salianum *ad an.* 3144. -- „ Acceptum munus Eliseus in communem „ impendit utilitatem ; erat enim eis mensa „ communis, ut Religiosis viris ; nec Eliseus sibi proprium habere voluit, paupertatis studio repugnante -- Et Theodoretus utrumque casum comprehendens *ibid. q.* 19. habet -- Quod autem vita Prophetarum nullas habuerit possessiones, docet Historia ; „ nam qui erat eorum primus, nunc quidem eos excipit convivio olerum agrestium, nunc autem panes hordeaceos viginti apposuit centum viris, eosque ab aliis „ oblatos --

Aliud addi potest momentum *ex eodem libro* 4. *Regum cap.* 5., ubi narratur Giezi graviter leprâ punitum ab Eliseo, ex quo munera a Naaman Syro receperit. Licet enim discriminentur Doctores circa qualitatem criminis a Giezi perpetratum, contendentes alii fuisse simoniacum, quatenus ob sanitatem a Naamano obtentam munera poposcit, alii furem, petendo pro Eliseo, quod sibi retinere intendebat, detractorem alii, bonum nomen Prophetæ denigrando, itaut videretur inordinatæ cupiditatis vitio laborare, sentiunt tamen plures peccasse peccato proprietatis contra paupertatem. Hos inter est Cassianus *lib.* 7. *de Spiritu Philarg. cap.* 14., qui dum Monachos proprietarios hoc exemplo redarguit, habet -- Nam „ Giezi ea, quæ ne antea quidem possederat, volens adquirere, non modo gratiam „ Prophetiæ non meruit possidere, quam per „ successionem velut hereditariam a suo habuit Magistro, verùm etiam æternâ leprâ „ S. Elisei maledictione perfunditur --

In veteri lege Proprietas punita.

42 Corroboratur assumptum. Paupertas, quæ statum importat, non subsistit, nisi firmata per votum, ut palam docet S. Thomas 2. 2. *q.* 186. *art.* 6. status siquidem firmitatem dicit, hinc *in resp. ad* 1. concludit -- Hæc autem immobilitas sequelæ Christi firmatur per votum, & ideo votum requiritur ad perfectionem Religionis -- Atqui prædictorum Prophetarum paupertas erat ex statu ; ergo voto obligata. Minor clare evincitur : verba illa ad Heb. 11. v. 37. *Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes &c.* Interpretes cum D. Thoma *ibi lect.* 8. intelligunt de Elia, deque Prophetis, qui illum sectabantur : porro S. Thomas egestatem, de qua Apostolus, eam vult esse, quæ statum constituit -- Circuierunt in melotis : „ ponit mala voluntarie assumpta. Et illa „ ad tria reducuntur, scilicet ad exteriorem „ cultum, ad personæ statum, ibi (egentes) „ . . . Quantum autem ad statum Personæ „ dicit (egentes) quia carebant divitiis, in „ quo præfigurabant statum perfectionis novi „ Testamenti, de quo dicitur Matth. 19. „ Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ possides. Et hoc fuit specialiter „ de Elia &c. -- ergo paupertatem professi sunt ex voto.

Status dicit firmitatem.

43 His respondet Adversarius S. Thomam ponere statum figurativum, qui est sine voto, Salmanticenses verò contra expressam D. Pauli doctrinam ponere statum verum quoad substantiam Evangelicum : addens multos ex Eremitis sequi paupertatem, quin sint in statu perfectionis cum voto.

Utique Angelicus ponit statum figurativum, ita tamen ut vere, & non ficte illi fuerint in statu paupertatis ob necessitatem figuræ ; eo namque modo hunc statum vult figurativum Evangelicæ perfectionis, quo exponens D. Paulum 1. ad Corinth. 10. ait peccata veteris legis figuras fuisse peccatorum novæ legis. Contextus rem comprobat -- „ Et hoc fuit specialiter de Elia, qui pastus „ fuit a Corvis, & a muliere vidua -- En veritas paupertatis, adeoque jure dicendum est loqui etiam de vero statu. Ibidem inquit similiter -- Præcipue tamen, qui profitentur „ statum pœnitentiæ, debent ostendere signa „ Professionis. Et ideo licet eis uti talibus „ vestibus, non tamen ad ostentationem; & „ sic utebantur Prophetæ -- Hæc autem vera fuere

Figura vera debet referre exemplar.

fuere, non ficta pœnitentiæ signa.

Sub initio prædictæ lectionis agens de Sanctis veteris legis, qui propter fidem passi sunt, ut Machabæi, habet -- In istis San„ ctis primò figurabatur novum Testamen„ tum -- & tamen illa fuere vere martyria, sicut illi vere Sancti: enumerans deinde Angelicus supplicia, & ludibria, quæ passi sunt Prophetæ subdit -- In quibus omnibus præfi„ gurabantur passiones novi Testamenti, 1. „ ad Corinth. 4. Spectaculum facti sumus „ mundo, & Angelis, & hominibus -- & tamen quis usquam inficias ibit illa non fuisse vera ludibria, eosque vere passos esse: illa itaque præfiguratio fundabatur in rerum veritate; ergo Evangelicæ perfectionis figura fundatur in veritate status paupertatis; ergo ad mentem D. Thomæ locuti sunt Salmanticenses. Nec non dicimus, quod ibi Angelicus velit Prophetas paupertatem ex voto servasse, sed ex statu, & inde colligimus ex voto, quia alibi S. Doctor ad statum requirit votum. Itidem non negamus plures Eremitas absque voto servasse paupertatem, sed hoc ipso quod concedit non fuisse in statu paupertatis, nihil concludit adversus hanc, quam urgemus, probationem.

Ad statum votum requiritur.

Contra reliqua insurgit Galianus *p. 2. disc. 4. §. 2. n. 99.*, & ad id quod dictum est de panibus hordeaceis, ultro concedit fuisse viro Dei oblatus, sed quæ de vita communi asseruntur, chimerica vocat, nec distributos vult Monachis, sed populo, ut textus declarat; & filios Prophetarum ibidem relatos vult uxoratos; quia ibi legitur: *Mulier quadam de Uxoribus Prophetarum*. Respondet ad auctoritatem Saliani, quod communis utilitas non est vita communis Religiosa, nec studium paupertatis fore votum, sed desiderium, ea propter concludit extorqueri auctoritatem.

Respondet similiter ad illud quod dicitur de jussione Elisei, ut cibus pro filiis Prophetarum disponeretur, ex hoc non argui votum: nam Patres S. Philippi Nerii communem habent mensam, & tamen non habent paupertatis votum, solummodo concluditur Elisei misericordia erga pauperes Prophetarum filios; sicut in pluribus Monasteriis olla grandis ponitur ante ostium ad eleemosynam.

Giezi vult uxoratum, siquidem Eliseus in maledictione dixit: *Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & semini tuo usque in sempiternum*. Habebat ergo filios. Subdit deinde, ut quis sit in statu, haud necesse fore habere votum: nam Religiosi, qui Trinitarii, seu SS. Trinitatis nuncupantur, sunt in statu specifico redimendi captivos per solam legem.

Verùm si prædicta recte perpendantur, sponte corruunt objecta. Auctoritas Saliani declarat dilucide mensam fuisse communem, sicut Religiosos viros decet, nihilque Eliseum sibi retinuisse, *paupertatis studio repugnante*; studium repugnans male dicitur solum desiderium, sed veram importat paupertatis professionem, unde ibidem illos Prophetas vocat -- Religiosos viros voluntate, „ & professione pauperes -- asserit a Hieronymo eosdem fuisse agnitos, vocatosque Monachos, aliàs ex littera compertum est, quod populus, cui jussit hordeaceos panes distribuere, non erat alius a filiis Prophetarum, qui relictis Urbibus faciebant sibi casulas, teste laudato Hieronymo, quique, ut tradit Theodoretus *q. 19.* sub uno Rectore vivebant, quem primum vocat -- Quod autem „ vita Prophetarum nullas habuerit possessio„ nes, docet Historia. Nam qui erat eo„ rum primus, nunc quidem excipit convi„ viu olerum agrestium, nunc panes hor„ deaceos viginti apposuit centum viris, „ eosque ab aliis oblatos -- Ex his etiam palam fit ollam grandem pro Religiosis fuisse.

Nec urget exemplum Patrum Congregationis S. Philippi, quia illi nec sunt, nec vocantur Religiosi, aut Monachi; auctoritates autem, quas adduximus, filios Prophetarum Monachos vocant, immo nostrorum Monachorum Duces. *Noster Princeps Elias, noster Dux Eliseus*, sic Hieronymus supra laudatus. Alia quæcunque Congregatio, quæ communem habet mensam absque voto, vel juramento Monachalis non censetur, nisi saltem veram habeat legem, quæ importet obligationem: quare olla grandis non est similis illi, quæ ante ostium Monasteriorum ponitur ad eleemosynam.

Quod attinet ad Religiosos SS. Trinitatis, petimus, an per illam legem constituantur in statu specifico Religionis, vel non? si hoc; frustra assumitur argumentum contra nos, si illud; ergo saltem illi Prophetæ per legem statum habebant sufficientem pro veritate Monastici status; ergo sufficiens habemus fundamentum astruendi in veteri lege statum Religiosum. Ceterum illud indubium est statum Religiosum quoad essentialia necessariò constitui per vota castitatis, paupertatis, & obedientiæ, reliqua, quæ adducuntur sive ex lege, sive ex voto, accidentalia sunt: porro S. Thomas, ut vidimus, ponit statum Prophetarum præfigurativum status perfectionis essentialis novæ legis.

Vota essentialia pro Religioso statu.

Ad instantiam de Uxoribus Prophetarum dico in primis, esto quod omnes fuissent uxorati, nihil urget adversus votum paupertatis, statumque Religiosum. Etenim inter Catholicos probabilis est opinio Religiones militares, quæ votum habent maritalis castitatis, paupertatis, & obedientiæ, simpliciter, & essentialiter fore Religiones; licet S. Thomas oppositum sentiat, quis ergo inficias ibit, in veteri lege aliquos sub consimili forma veros fuisse Religiosos? Si status legis gratiæ, qui perfectissimus est, verum Religiosum statum sub prædicta vivendi ratione admittit, cur non admisisse dicendum est vetus Testamentum?

Illud tamen indubium est, annuente Adversario, non omnes Prophetas fuisse uxoratos, & nonnullos cœlibes fuisse. Unde sic instatur: sicut non valet hoc argumentum: Scriptura dicit: *Mulier quadam de uxoribus Prophetarum*; ergo Eliseus erat uxoratus: ita non valet: Littera dicit: *Mulier quadam de uxoribus Prophetarum*; ergo omnes filii Prophetarum erant uxorati; erant cum uxoribus; erant sine uxoribus; erant

Non omnes Prophetæ uxorati.

 Disci-

Discipuli Elisei ; erant ab illo separati .

Maledictio Giezi modum importat loquendi Scripturarum , exprimentem malum lepræ non esse temporarium , sed pro toto vitæ tempore ; unde male instantur contra-ons .

44 Probato paupertatis voto pro lege veteri , superest, ut agamus de voto obedientiæ . Galianus 3. *p. disc.* 1. §. 6. *n.* 63. concedit -- In veteri Testamento fuisse virtutem obedientiæ , & aliquomodu voluntariam aliquam subjectionem ex pacto , vel „ voto circa aliquod opus particulare , sed „ votum per abrenunciationem voluntatis „ negamus , *inquit* , in illa lege , antequam „ Christus Dominus per suam obedientiam „ nos liberaret a peccato inobedientiæ -- Infert hinc Salmanticenses nimis veterem legem extollere , contendendo aliquos ex voto obedientiam servasse . Rem apte comprobatam credit ex D. Thoma *Opusc.* 18. *cap.* 10. -- „ Aliqui verò libertati propriæ voluntatis totaliter abrenunciant se propter Deum aliis „ subjicientes per obedientiæ votum , cujus „ quidem obedientiæ exemplum præcipuum „ habuimus in Christo , de quo Apost. dicit „ ad Roman. 5. sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt „ multi , ita per unius obeditionem justi „ constituentur multi . Quam quidem obedientiam Apostolus manifestat ad Philip. 2. „ dicens : Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem ; hæc autem obedientia in abrenunciatione propriæ voluntatis consistit ; unde ipse dicebat Matth. „ 26. Pater mi , si possibile est , transeat a „ me calix iste ; verumtamen non sicut ego „ volo , sed sicut tu --

Hujusmodi doctrina indubia est , sed ab Angelico juxta Adversarii mentem nullo modo tradita , qui solùm intendit explicare totalitatem abnegationis voluntatis propriæ ; quod autem fuerit in usu pro lege veteri , innuit potius , quam neget , tum quia dicit Christum fuisse præcipuum exemplum , non autem primum , & unicum , adeoque supponit alia minus præcipua præcessisse exempla , tum quia ideo ex illo loco arguit Galianus ante Christum non extitisse hujusmodi obedientiam , quia nondum per obedientiam Christi fueramus a peccato inobedientiæ liberati ; sed ante Christi adventum intuitu futuræ obedientiæ Christi plures constituti sunt justi ; ergo intuitu ejusdem futuræ obedientiæ potuerunt aliqui fore obedientes ; si enim obedientia futura , ut sanativa , justificavit plures , eadem , ut exemplaris , potuit movere aliquos .

Igitur probatur quosdam in veteri lege obedientiam ex voto adoptasse . P. Suarez *Tom.* 3. *de Relig. lib.* 6. *cap.* 1. *n.* 3. asserit quod in ordine ad statum Religiosum Professio ; juramentum , & votum in idem redeunt -- Nam ex quo tempore incœpit Re- „ ligiosus status , incœpit etiam Professio , „ cujus antiquissima mentio invenitur in „ Sanctis Patribus , interdum sub nomine „ consecrationis , aut benedictionis , interdum nomine juramenti , aut voti , & „ sæpe etiam professionis -- remque nonnullis auctoritatibus evincit ; sed Esseni sub lege veteri obedientiam jurabant ; ergo in lege datum est hujusmodi votum. Minor declaratur. Essenos sub obedientia vixisse compertum est ex Josepho *lib.* 2. *de Bello Judaico cap.* 7. -- Nihil sine præcepto faciunt Curatoris -- Serarius *lib.* 3. *Tribar. cap.* 4. -- „ Nihil est quod non agant ex Curatorum „ suorum imperio -- Natalis ab Alexandro *Tom.* 2. *veteris Testam. Ætate* 6. *art.* 5. §. 4. -- „ In juvando dumtaxat , & miserendo sui „ juris erant , in ceteris e Curatoris pendebant arbitrio ; sine cujus venia vel cognatis aliquid dare nefas ducebant -- Porro hoc observasse Essenus ex juramento tradit Josephus laudato loco -- Cumque dignus apparuerit , tunc demum in consortium assumitur . Prius verò quam incipiat communem habere cibum , magnis execrationibus adjurat se primò colere Deum &c. -- Et infra -- His quidem execrationibus explorant , & quasi præmuniunt accedentes -- Joannes Caramuel *in Regul. D. Benedicti lib.* 2. *disp.* 14. -- Inter alia jurejurando promittebant , asserente Josepho , se si ad principatum promoverentur , nulli injurios , neque victu , neque ornatu aliquo subditis „ splendidiores futuros -- Eusebius *lib.* 9. *de Praparat. Evangel. cap.* 1. -- Antequam comiter cum eis vescantur , jurejurando confirmant primò pios se erga Deum futuros -- ergo in lege veteri servata fuit obedientia ex voto , aut juramento , cumque dicant Josephus , aliique Essenos promisisse pios se futuros erga Deum , jam palam fit eandem obedientiam non fuisse pure philosophicam , ut Galiano placet .

Esseni jurabant obedientiam.

45 Secundò . Rechabitæ se adstrictos agnoverunt ad ea observanda , quæ a Patre præscripta refert Jeremias cap. 35. , nempe non bibendi vinum , non ædificandi domos , & hujusmodi , quod rite , sancteque observaverunt , ob quod Deo accepti fuere , & , ut ait Rabanus *apud Glossam* -- Propter obedientiam Patri exhibitam a Domino laudantur , & futura eis bona promittuntur -- Sed hæc obligatio a voluntate , voto , vel juramento adstrictâ oriebatur : etenim oriri non poterat ex paterno mandato , siquidem materia limites paternæ potestatis excedebat , atque ad opus consilii omnino liberum spectabat ; ea propter oriatur oportet ex voluntaria acceptatione vinculo voti , aut juramenti firmata .

Rechabitæ voto obedientiam servarunt.

46 RESP. Galianus 2. *p. disc.* 3. §. 2. *n.* 60. , *& seq.* Rechabitas lege divina obedientiam exercuisse , quatenus filii , jubente Deo , tenentur obedire parentibus , & citat Augustinum *in Psal.* 70. *Concione I.* Hanc eandem responsionem dederat olim Petrus Martyr *lib. de votis* , quam apte impugnat Bellarminus *lib. de Monachis cap.* 21. *de voto Obedientia* .

Ceterum contextus aliud innuit . Deus enim præmia confert Rechabitis , laudatque , ob id quod præ ceteris Judæis specialiter præstiterunt , Judæosque redarguit exemplo Rechabitarum , quia illi voci Dei non obedierunt , isti verò voci homini obtemperarunt ; sed si utrique ex divino præcepto fuis-

scot

ſeor obligati, eadem fuiſſet obediendi cauſa, & origo, mandaium ſcilicet Dei; ergo. Deinde Rabanus *laudato loco* diait -- Myſti-„ ce Rechabitæ ſignant eos, qui deſiderio „ perſectiunis tranſcendunt mandaia legis -- ergo aliqnid ſupra legem peregerunt. Ratio autem horum eſt, quia filii tenentur quidem per omnia Parentibus obedire, ſed in iis, ad quæ ſe eatendit patria poteſtas, ut præclare docet S. Thomas 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. *ad* 1. porro ea, quæ Rechabitis præcepta fuere, patriam eacedebant poteſtatem; pertinebant enim ad ſtatum: ergo ſi ſe obligarunt, dicendum venit, hoc ea lege ſibi voluntarie impoſita dimanaſſa, nt abunde conſtat ea Concilio Senonenſi *Can.* 9., ubi de votis Monaſticis agens babet -- Si quis igitur votum ali-„ quod bujuſmodi, ſcilicet, obedientiæ, & „ paupertatis voverit Domiuo, etiamſi per-„ petuum fuerit, non faciet irritum verbum „ ſuum; ſed Deiparæ Virginis, Annæ Ma-„ tris Samuelis, & Rechabitarum eaemplo, „ omne, quod promiſit, implebit -- Hic ſupponit Concilium Deiparam, Annam, & Rechabitas fuiſſe voto obligatos, aliàs argumentum nihil evinceret. Materia autem voti in Rechabitis nil aliud fuit, niſi id quod in Scripturis enunciatur, & de quo ibi laudantur, ea quibus patet ad ea, quæ Galianus ea Capiſucco profert *p.* 2. *diſc.* 3. §. 2. *n.* 71. videlicet Rechabitas non voviſſe obedientiam, & paupertatem, ſed ſulummodo promiſiſſe Deo famulari in Tabernaculo, abſtinere a vino, aliaque ſibi præſcripta peragere, patet, inquam, quia probatio Concilii nullius foret momenti, & textus declarat eos obediſſe, aliàs inter præſcripta recenſetur temporalium abdicatio; potiſſimum verò ea quo Concilium ſermonem habeat de Virgine Deipara, quæ caſtitatem, paupertatem, & obedientiam obſervavit, adeoque Concilium meritò innuit, & Annam vidualem Deu nuncupaſſe caſtimoniam, & Rechabitas paupertatem, & obedientiam.

His pondus addimr ea Suarez *Tom.* 3. *lib.* 3. *de Relig. cap.* 1. *n.* 14. nempe Rechabitas ea probabili ſententia a Nazaræis deſcendiſſe; ſed hi temporario, vel perpetuo voto adſtricti erant; ergo.

47 DICIT *ibid. n.* 61. -- Deus objur-„ gat Judæos ex minori obligatione Recha-„ bitarum; ſed ſi ea voto fuiſſent obligati, „ non fuiſſet minor obligatio, & minus pec-„ catum; ſiquidem ex voto, quod eſt juris „ divini, adſtricti fuiſſent --

RESP. Neg. min. Dicitur enim minor obligatio præſuppoſitive, quia de bono ſupererogationis, voluntarie electo, non Deo, ſed homine jubente; non autem eſt minor obligatio ea vinculo immediate ligante, per quod conſtituebantur in ſtatu Religioſo; unde Abulenſis 1. *Paralipom. cap.* 2. *q.* 21. de Rechabitis aſſeris -- Iſti erant Viri Religioſi in „ veteri Teſtamento, ſicut ſunt Monachi -- & S. Hieronymus *Epiſt* 13. *ad Paulinum* inter Duces Religioſorum ipſos enumerat.

Rechabitæ Duces Religioſorum.

48 Tertiò. Licet non legatur Apoſtolos voviſſe obedientiam, conſtans tamen eſt Doctorum ſententia voto ſeſe obligaſſe ad obediendum Chriſto; ſed etiam Eliſeus ob Dei amorem ſecutus eſt Eliam, ut videre eſt ex iis, quæ ſuperiùs diximus ex Abulenſi, aliiſque, & abunde patet ex hiſtoria relata 3. *Reg.* 19. comparata cum Evangelica Hiſtoria, qua deſcribitur, qualiter Apoſtoli, omnibus relictis, ſecuti ſunt Chriſtum: ea propter Chryſoſtomus *hom.* 14. *ex variis in Matth.* habet -- Perpende fidem, & obe-„ dientiam vocatorum, cuncta illico relin-„ quentes fecerunt, quod Eliſeus quoque „ ſub Elia legitur impleſſe -- Quid apriùs deſiderari poteſt?

Eliſeus præluſit Apoſtolis.

49 Reponit Galianus 3. *p. diſc.* 1. §. 6. *a num.* 69. *ad* 73. quod licet votum Apoſtolorum non ſit eapreſſum, per effectus tamen dignoſcitur. Chriſti ſequela ſita eſt in ſui abnegatione, parentumque odio, immo & propriæ animæ, quod quidem immobiliter haberi nequit abſque voto ad id obligante; in ſequela verò Eliſei non eſt invenire, nec ſui abnegatio, nec parentum, aut animæ ſuæ odium. Hæc quippe in veteri Teſtamento prorſus erant inaudita. Subdit non omnem ſequelam votum ſupponere, ut in Chriſti Eccleſia, in qua plures Chriſtum ſequuntur, nullo prorſus elicito voto. Addit nonnullos abſque voto Magiſtrum ſequi quoad Evangelica Conſilia. Concludit demum eadem Evangelica Conſilia ea conſtanti S. Thomæ doctrina abſque voto poſſe obſervari: concedit tamen ea eodem Angelico ad perfectionem ſtatus Religioſi requiri votum -- Cum „ verò ſine voto immobiliter conſilia firmari „ non poſſint, ideo verus ſtatus Religioſus „ ſine votis firmari nequit --

Verum enim verò hæc levia ſunt. Per effectus ergo dignoſcitur Conſiliorum obſervantia ex voto: effectus illi ſunt abnegatio ſui, parentum, immo & propriæ animæ odium; ſed iſti effectus in utriſque adinveniuntur, ut clare evincitur ea comparatione hiſtoriæ tum Eliſei, tum Apoſtolorum: illi enim omnia reliquerunt, ille itidem boves, poſſeſſiones, parentes, quos ultimò deoſculari ab Elia petiit, non amplius ad eos rediturus; illi Chriſtum, Eliam iſte, ut totus Deo famularetur, ſecutus eſt. Cur ergo negatur in Eliſeo ſui, ſuorumque odium? Cur talia inaudita dicuntur, ſi factum Scriptura recenſet? Si Chryſoſtomus, ſi Abulenſis, aliique quoad hoc cum Apoſtolis comparant Eliſeum? Quia immobiliter Conſilia ſervaverunt Apoſtoli, in eis concedit Galianus votum; ſed Eliſeus immobiliter ſecutus eſt Eliam, immobiliter deſeruit parentes, temporaliaque bona; ergo. Minor dilucidatur adoptando ea S. Thoma hujus immobilitatis definitionem. Igitur 2. 2. *q.* 186. *art.* 6. inquirit, an ad perfectionem Religioſi ſtatus requiratur votum paupertatis, obedientiæ, & caſtitatis. Sibi objicit primò hoc non fore neceſſe, quia Chriſtus *Matth.* 19. Evangelicæ perfectionis tradens doctrinam, non poſuit votum, cui reſpondet -- Ad perfectio-„ nem vitæ Dominus pertinere dixit, quod „ aliquis eum ſequatur, non qualitercun-„ que, ſed ut ulterius retro non abiret: „ unde & ipſe diait Luc. 9. Nemo mittens „ manum ad aratrum, & reſpiciens retro, „ aptus eſt regno Dei -- poſtremò conclu-

Eliſeus firmiter adhæſit Eliæ.

dens -- Hæc autem immobilitas sequelæ „ Christi firmatur per votum -- Porro Eliseus Eliam secutus est, non qualitercunque, sed ut ulterius retro non abiret. Audiatur Dionysius Carthusianus 3. *Reg.* 19. *art.* 18. -- „ Quo pacto monstravit se nolle ad pristinum reverti officium, sed Eliæ inseparabiliter adhærere, sub obedientia tanti Vatis vivendo -- Et Lyranus ibidem habet -- „ Volens omnino adhærere ei motus instinctu Spiritus Sancti -- Quid elatiùs, aptiùsque desiderati potest? Verùm meliorem habemus ex Scripturis sermonem. Ipsa namque declarat Eliseum nulquam ad secularia rediisse, sed constanter perseverasse sub obedientia Eliæ. 4. *Regum* 2., ubi Eliæ raptus describitur, Eliseus scidit vestimenta sua, quia a Magistro deserebatur. Sic Lyranus eo loci -- Eo quod non posset amplius Magistro „ suo associari -- Cajetanus similiter -- Orbatus Patre, more lugentium, scidit vestimenta sua -- & Abulensis *ibid. q.* 20. -- „ Eliseus dolebat nimis de raptu Eliæ, eo „ quod sub umbra illius vivebat, ipseque „ erat Princeps omnium Prophetarum --

Verùm cum supra dixerimus juramentum æquivalere voto, votum Elisei sequendi Eliam habemus, ubi cum Elias discedere vellet, repetitis vicibus dixit Eliseus. *Vivit Dominus, & vivit anima tua, quia non derelinquam te.* 4. Reg. 2. v. 6. In phrasi autem Scripturæ, & Doctorum talis loquendi modus juramentum importat.

Ad id quod primo loco subditur, respondemus neminem sequi Christum, nisi ligatum præceptis. Ultro quidem damus aliquos absque voto adhærere Magistro, sed in simplici directione conscientiæ, secus in abdicatione rerum omnium, & secundùm perfectionem Consiliorum, immobiliterque. Nec renuimus admittere nonnullos sine voto Evangelica observare posse Consilia, verùm non immobiliter; cum autem ex enunciatis constet de immobilitate sequelæ Elisei, jam plane fit ipsam ex voto adoptatam fuisse, atque statum constituisse.

Immobiliter nō observantur consilia sine voto.

Quod fortiùs evincitur, si perpendatur, quod difficile est sine vinculo obligante obedientiam observare, vivendo unà cum aliis; sed Eliseus obedientiam servabat vivendo una cum aliis, ut docent plerique auctores, quos inter est Franciscus Somnius *in Demonstratione Evangelica cap.* 2. -- In hac perfecta obedien„ tia filii itidem Prophetarum facti sunt il„ lustres in Scripturis, quod abnegatâ pro„ priâ voluntate subderent se per omnia „ unius obedientiæ, qui in Spiritu Prophe„ tico clarior erat, idque in admiranda re„ rum indigentia, & vitæ abstinentia, ut „ legere est 4. Reg. In novo autem Testa„ mento ante omnes claruerunt hac perfectâ „ obedientiâ fidei nostræ Duces -- Robertus Arboricensis *Tom.* 2. *de tuendo sacro Cœlibatu*, ut probet antiquissimum obedientiæ votum, argumentum desumit a filiis Prophetarum, de quibus ait -- Erat autem Pater spi„ ritualis is, quem hodie Abbatem voca„ mus, sicque ab eo tempore in hanc usque „ ætatem deducta est spiritualium filiorum „ selecta, ac vere Monastica obedientia, „ cui præstandæ obnoxii erant, qui filii di„ cebantur Prophetarum ... Tales, inquam, „ erant hi, quibus Eliseus Tuguriola ex„ truenda curavit, & quos alioqui fame „ perituros aluit. 4. Regum 4., & 6. ... „ Non est ergo recens inventum obedientiæ „ Monasticæ, aut res, aut nomen, nam „ de ea speciatim loquimur -- Salianus *ad annum* 3138. *n.* 12. -- Habetis Eliseum di„ sciplinæ Religiosæ Præpositum, ac Magi„ strum, cui secundùm Deum obtempera„ bitis, quicumque in Carmelo, & Bethel, „ & in Galgalis, & in Ayoth, & in Jor„ dane, & in Gabaa, ceterisque locis Di„ vinæ militiæ, & Religiosæ professioni no„ meo deditis, in ejus manibus vota vestra „ offeretis Deo -- Lyranus 4. *Reg.* 9. -- Ado„ raverunt eum adoratione duliæ, tamquam „ Superiorem suum, eo quod substitutus „ esset loco Eliæ, sub cujus regimine vixe„ runt -- Vide quam clare statum Religiosum asserant Doctores?

Iterum confugit Adversarius ad Congregationem S. Philippi Nerii. Verùm irrito, cassoque labore: etenim ostendat oportet, quod in ea habeatur immobilitas status, itaut qui in ea describuntur, nequeant ad secularia redire, quod sint, & vocentur Religiosi.

Carpit ibidem Gallanus Salmanticenses, eo quod non obtemperent decreto Tribunalis Hispanicæ Congregationis, quod a Prophetica Historia jussit expungi, Eliam ex Dei mandato fundasse in veteri Testamento Religionem: hoc ipsum asserunt Salmanticenses, quatenus asserunt in Eliseo fuisse fundatam -- Et hic *n.* 54. affirmant, quod Elias „ jussu Dei vocavit Eliseum ad statum Reli„ giosum --

Sed hoc inane est, & primò quidem quia Sacrum Tribunal non illud expunxit, quasi a veritate prorsus alienum, sed id prudenti quadam œconomia decrevit; ea propter Salmanticenses absque irreverentia tamquam probabile id asserere potuerunt. II. Sub præcitato numero hac de re nulla occurrit mentio; dicunt revera alibi, quod jussu Domini Elias unxit successorem post se; quod tamen aperte constat ex Scriptura; itidem dicunt, quod in Eliseo Religionem instituit ex speciali lumine, ac Dei instinctu; sed hoc non est Religionem instituere ex Dei mandato in eo sensu, quo apud Adversarium id male auditur; aliàs Religio Benedictinorum, Prædicatorum, & hujusmodi esset dicenda juris divini, cum ex instinctu, Deique inspiratione fuerit fundata.

Elias unxit successorem post se.

Ceterum, ut redeamus ad Eliseum, S. Hieronymus *Epist.* 28. *ad Lucinium* fatetur Prophetam ex voto deseruisse domum, & possessiones, ut Deo inserviret -- Eliseus „ boves, & juga prioris operis vertit in „ vota -- Quod perperam Adversarius cum Capisucco intelligit, volens nomine voti venire desiderium, eo quod S. Doctor *Epist* 80. in hac significatione votum usurpat, dum ait -- Ut quos gladiis nequeunt, votis inter„ ficiant -- Verùm si derelicto contextu sic Patres fas est interpretari, omnis eorundem nutabit auctoritas. Legatur igitur textus,

&

& quo ſenſu votum ibi uſurpaverit S. Hieronymus, compertum fiet: intendit enim ibi variis oſtendere exemplis, qualiter oporteat firmiter adhærere Chriſto, nec ab eo uſquam recedere. In laudata *Epiſt.* 80. nemo unus eſt, qui non videat votum ibi aſſumi pro deſiderio; id enim littera innuit; verùm cur non confugit Adverſarius ad ea loca, ubi S. Doctor votum intelligit pro vera promiſſione? Hoc non facit, quia ad male feriatum intentum novit non deſervire. Addimus poſtremò Hugonem Cardinalem *ſuper cap. 9. Luc.* -- Eliſeus in aratro coxit car„ nes, mactavit boves, ideſt Religionis vo„ tum fecit --

ADVERSANTIUM MOMENTIS FIT SATIS.

ADverſus noſtram doctrinam habemus P. Suarez *Tom. 3. de Relig. lib. 3. cap.* 1. unà cum aliis pluribus, qui Elianam ſucceſſionem inficiantur, de qua nos nihil prorſus agimus. Eorum argumenta, quæ aliquam præſeferunt difficultatem, ad legis imperfectionem revocantur. Hæc paulò accuratiùs ſolvenda duxi, perpendendo, quæ Galianus congeſſit. Quæ a P. Suarez adducuntur ſoluta habentur a Salmanticenſibus *Tom.* 8. *tract.* 20. *diſp.* 3. *dub.* 3., *&* 4. nec quidquam momenti addit in defenſionem ejuſdem Suarez Galianus; magna verborum pompâ, immo & dicteriis eadem ſæpenumero jactitat; ſed his non propugnatur veritas.

Quoniam verò P. Suarez frequenter repetit non eſſe certum, incertum eſſe, qualis fuerit modus paupertatis, & obedientiæ ſub lege veteri, placet advertere, quod multiplex eſt certitudo, alia metaphyſica, fidei Theologicæ alia, alia demum moralis; nec primam, nec ſecundam certitudinem noſtræ aptamus ſententiæ, bene verò tertiam, quæ ex momentis, quæ retulimus, & ex ſolutione adverſantium argumentorum ſatis apparet: ſi enim pleriſque opinionibus in materia morum, minoribus certe fundamentis innixis, prudentialis, & gravis ſatis tribuitur probabilitas; ſi moralis certitudo non denegatur Hiſtoricis narrationibus, cum ab Hiſtoriographis probatæ fidei referuntur, cur noſtræ opinioni eadem certitudo denegabitur, cum & Patrum, & Doctorum, & Hiſtoriographorum fulciatur auctoritate?

Triplex certitudo.

50 OBJIC. I. ex Galiano 2. *p. diſc.* 3. §. 2. *a num.* 68. Obſervantia paupertatis, & obedientiæ medio voto ad ſpiritualem ſpectat generationem; ſed in veteri lege nec dabatur, nec fuit revelata ſpiritualis generatio; nam, teſte Chryſoſtomo, generatio hujuſmodi inaudita fuit uſque ad Nicodemum; ergo non erat invenire tunc temporis obedientiæ, & paupertatis obſervantia cum voto.

RESP. Spiritualis generatio tripliciter uſurpari poteſt, primò prout dicit tranſitum a ſtato peccati ad ſtatum juſtitiæ, mediâ gratiâ, & hæc indubie data eſt in veteri lege, cum plures juſti tunc fuerint, & ex quaalibet Tribu duodecim mille ſignatos vidit S. Joannes; ſecundò prout virtutum propagationem importat, ſive per exemplum, ſive per inſtructionem, & hæc pariter admitti debet: certum namque eſt Prophetas crimina reprehendiſſe, atque ad pietatem populos excitaſſe. Et ſane Sapientiales libri plurima commendant virtutum genera, & lex Patribus præcipiebat, ut filios erudirent in mandatis Domini, & ad hanc pertinet exercitium obedientiæ, & paupertatis, medio voto, & gradum ſortitur excellentiorem; tertiò prout ſignificat activam Sacramentorum virtutem emundativam a culpa, & hæc non dabatur in veteri Teſtamento; quia illius Sacramenta erant egena elementa, & de hoc loquitur Chryſoſtomus explicans, illa verba a Chriſto Nicodemo enunciata. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Cælorum*; quibus baptiſmalis virtus commendatur ad emundandas conſcientias. Quare abs re adducitur Chryſoſtomus.

Triplex ſpiritualis generatio.

51 DICES. Status ſpiritualium filiorum eſt generatio lucis, juxta illud ad Epheſ. 5. v. 8. *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate*, & 1. ad Theſſal. 5. v. 5. *Omnes enim vos filii lucis eſtis, & filii diei, non ſumus noctis, neque tenebrarum*. Sed in veteri Teſtamento generatio hujuſmodi prorſus erat abſcondita, ut docet Auguſtinus *lib. 1. de peccat. meritis, & remiſſ. cap.* 27. -- Nomina eorum erant „ filii carnis, filii ſeculi, filii iræ, filii Dia„ boli, immundi, peccatores, impii, poſtea „ verò filii Dei, homini novo nomen no„ vum, canticum novum, cantanti novum „ per Teſtamentum novum -- ergo in illa lege non fuit ſpiritualis generationis ſtatus.

Inſtantia hæc deſtruit, & tollit a veteri lege ſtatum ſanctificationis, atque juſtorum; ſiquidem dubio-procul recitatæ Scripturæ, ut ab Adverſantibus intellectæ, ſicut & Auguſtinus hanc feriunt. Negatur ergo min. itaque hi dicuntur filii lucis, qui lumine reguntur fidei: fides namque lux eſt: ſed in veteri lege plerique fidei lumine ducti fuere; ergo plerique fuere filii lucis. Uterque Apoſtoli textus loquitur de Epheſiis, & Theſſalonicenſibus ab errore converſis, atque peccatis, quæ tenebræ ſunt, ad cognitionem fidei, & veritatis, quæ dies eſt, atque ſuaſor eſt, ut mores ſuos ſecundùm fidei rudimenta dirigant. Auguſtinus totus in eo eſt, ut compertum faciat non aliunde ſanationem a peccato provenire, quam a Chriſti gratia, & omnes, qui Salvatoris ſanguine non mundantur, ſubeſſe peccato, legiſque opera vim non habuiſſe juſtificativam, quod ut evincat, plura aſſumit Scripturæ teſtimonia. Idem nos ultro affirmamus; itaut, qui ſub illa lege virtutes exercuerunt, non niſi ex gratia Chriſti, per Chriſtum, & per ordinem ad Chriſtum futurum id factum fuiſſe dicimus, ſecus ex lege vim habuiſſe, ac virtutem.

Legis opera vim juſtificandi non habuerunt.

52 INSTABIS. Per Evangelicam doctrinam fit ſpiritualis generatio, dicente Scriptura: *Per Evangelium ego vos genui. Filioli mei, quos iterum parturio*. Sed hæc

non

non fuit in veteri Testamento alicui manifestata: nulla enim generatio fuit revelata, antequam Christus adoptionem præsignaret, quod non nisi in gloriosa Transfiguratione factum est; ea propter *in Oratione prædictæ solemnitatis* legitur -- Deus, qui fidei Sacra„menta in Unigeniti tui gloriosa Transfi„guratione, Patrum testimonio, roborasti, „ & adoptionem filiorum perfectam, voce „ delapsa, in nube lucida præsignasti &c. -- ergo sensus spiritualis generationis illi carnali populo non innotuit.

Si quid evincit Adversarius, probat in veteri Testamento non fuisse fidem, & justificationem; de his siquidem loquitur in illa Oratione Ecclesia, ut in aperto est; probat itidem Beatam Virginem votum non emisisse Virginitatis: etenim ea argumento patet hanc spiritualem filiationem prævie ad Christi Transfigurationem non fuisse revelatam. Notea velim Ecclesiam ibi asserere fuisse in Transfiguratione præsignatam adoptionem, sed non ea tunc solummodo, addens insuper *perfectam*, non autem præcise quoad substantiam; eaque propter ipsa loquitur de præsignatione glorificatæ adoptionis, quæ nostræ fidei est terminus: ad hoc enim fides data est, ut per eam ad æternam perducamur felicitatem, cujus signum, quoad corporis beatitudinem, in Transfigurationis gloriâ fuit expressum. Verùm quidem est, quod illi carnali populo non fuit in imagine veritatis revelatus sensus spiritualis, bene verò in figuris. Dein viri peculiariter superno lumine illustrati nonnulla clariùs cognoverunt, quæ inter eorundem Discipulos per traditionem evulgata fuerunt.

Spiritualis sensus quo pacto in lege innotuit.

53 REPLICAT 3. *p. disc.* 1. §. 4. Incongruum est in Judaica Gente mirabilius opus gratiæ Christi statuere; sed nihil est, quod magis Christi potentiam explicet, quam super pauperes homines Christianam instituere Rempublicam, & quidem adversus potentes seculi; opus hoc solùm potentia Dei fecit, quod Patres mirantur cum D. Thom. 1. *contra Gentes cap. 6.*, ubi -- In qua om„nem humanum intellectum excedentia „ prædicantur, voluptatis carnis cohiben„tur, & omnia, quæ in mundo sunt, ha„beri contempni docentur. Quibus animos „ mortalium assentire, & maximum mira„culum est, & manifestum Divinæ inspira„tionis opus, ut contemptis visibilibus sola „ invisibilia cupiantur -- (Hoc maximum miraculum ab Elia factum in veteri lege docent Salmanticenses) subdit Galianus.

Mirandum sane foret, si Galianus candide, & sine æquivoco instituerer argumenta. Hoc pro re nata floci faciendum est; siquidem verificatur de abdicatione terrenorum quoad substantialem consecutionem justificationis, & glorificationis, idest, de ea, quæ necessaria est in quolibet Fideli, ut justificetur, & glorificetur; eaque propter ea vi argumenti sequitur, quod in veteri lege non fuerit justificatio. Ceterum Patres id unum intendunt ostendere, quod, qui fidei nostræ mysteriis credit, non leviter credit, cum de ejusdem veritate clara habet momenta; non enim fuit prædicata, aut evulgata armorum potentiâ, aut voluptatum promissione, & licet lea gratiæ ardua, & difficilia involvat, ab omni hominum genere fuit adoptata; quod sane non evenisset, nisi divina operante virtute. Miraculum hocce non præstitit Elias: non enim legem suam Gentibus enunciavit, quamvis miraculorum virtute, Deique zelo munitus, rebelles Judæos conatus sit ad cor reducere. Verum etsi argumentum esset ad rem ex eodem Angelico ibidem haberemus pro nostra veritate fundamentum; nam subdit -- Hoc autem „ non subito, nec casu, sed divina disposi„tione factum esse manifestum est ex hoc, „ quod hoc se facturum Deus, multis ante „ Prophetarum prædixit Oraculis, quorum „ libri penes nos in veneratione habentur, „ utpote nostræ fidei testimonium adhiben„tes -- Si ergo fides hæc docens contemptum mundi a Prophetis fuit prænunciata, quid mirum si aliqui circa eam illustrari voluerint excellentiora exempla virtutum imitari?

Vitiosa rerum proprietas necessariò abdicanda ad justificationẽ.

54 SUBSUMIT. Non potuit esse in veteri Testamento, quod novum, & insolitum fuit a temporibus Apostolorum; sed Evangelicâ paupertate præliari novum, & insolitum fuit ab Apostolorum temporibus, dicente Chrysostomo *in Lect. secunda Nocturni III. in festo S. Barnabæ* -- Jam verò, ut „ intelligant, novum hoc esse belli genus, „ & insolitum præliandi morem, cum illos „ nudos mitteret, unâ indutos tunicâ, sine „ calceis, absque virga, & absque zona, & „ pera; & ab excipientibus ali juberet -- Hinc concludit sua sensa non alia esse ab Ecclesia Matre, quæ hisce utitur homiliis. *Vide infra n.* 102.

RESP. Alius plane est Chrysostomus ab eo, qui ab Adversario fingitur; siquidem ipse alios inter Patres unus est, qui docet neminem fuisse Eliâ pauperiorem, ut supra vidimus. Non ergo intendit S. Doctor negare in veteri lege paupertatem ab aliquibus observatam, sed solummodo palam facere conversionem Gentium ad fidem esse non jam humanæ, sed divinæ virtutis opus, cum infirma mundi elegerit, ut fortia quæque confunderet, Piscatores nempe, ut Imperatores traheret, indoctos, ut sapientes superaret, indigos, ut divites adduceret. Modus hujusmodi præliandi, atque vincendi insolitus plane est, qui tamen optime componi valet cum eo, quod aliqui in veteri lege ob Dei amorem, qui ut summâ prosequendus dilectione proponebatur, voverint paupertatem.

Conversio Gentium ex divina virtute.

55 OBJIC. II. Gens Judaica summo studio exquirebat, diligebatque divitias, itaut concedebantur usuræ cum Advenis; sed cum hoc paupertatis votum non componitur; ergo.

RESP. Bene stat, quod Populus divitiarum vinceretur cupiditate, & quod aliqui sanctioris vitæ homines eas contemnerent, lumine fidei, terrenorum terminos prætervolando, atque Divinæ gratiæ virtute inclinationem, ac pronitatem ad mundana devincendo. Sicut enim a mundi primordiis ad finem usque Seculi mixti erunt boni, & mali,

In veteri lege sanctiores meliora eligebant.

mali, ita quovis tempore inter bonos adinveniuntur etiam meliores, perfectioresque.

56 DICIT. Quicunque sub veteri lege vivebat, illam adimplebat cum spe bonorum, quæ promittebantur; sed non alia nisi temporalia promittebantur, ut docent Patres; ergo cum spe temporalium illam servabat; sed cum hac spe non componitur votum paupertatis, quod omne habendi desiderium abdicat; ergo.

Minor falsò astruitur, ut superius innuimus, & infra magis elucescet; nunc juvat doctrinam referre S. Thomæ, quæ egregie explicat, quales essent promissiones Judæis factæ. Bona itaque temporalia Judæis promissa fuere, velut quoddam præmium alliciens, ut per ipsa ad spiritualia, ad Deum, ad æternam perducerentur felicitatem, sicut Pater munera filio promittit, ut per ea ad studium alliciat, & Deus animabus in statu Incipientium degentibus aliqualem spiritus dulcedinem pergustandam elargitur, ut ad meliora charismata acquirenda excitet, juxta illud Canticorum: *Adolescentulæ dilexerunt te nimis: In odorem unguentorum tuorum curremus*. Audi D. Thom. 1. 2. *quæst. 99. art. 6. in Corpore* -- Imperfectorum tamen est, quod „ temporalia bona desiderent, in ordine ta„ men ad Deum: perversorum autem est, „ quod in temporalibus bonis finem consti„ tuant; unde legi veteri conveniebat, ut „ per temporalia, quæ erant in affectu ho„ minum imperfectorum, manuduceret ho„ mines ad Deum -- 3. *Sent. dist.* 40. *art.* 4. *quæst.* 1., habes -- Secundò ut non solùm „ cognitio, sed affectus temporalibus ad „ æterna manduceretur -- 4. *Sent. dist.* 1. *art.* 5. *q.* 3. -- Dicendum quod legis veteris „ intentio erat homines ad timorem, & re„ verentiam Dei inducere, & a carnalibus „ ad spiritualia trahere paulatim -- & alibi similia. Pariter docet, quod Lex vetus secundùm exteriorem sensum promittebat temporalia, secundùm verò spiritualem spiritualia, & æterna. *Ad Rom. 9. Lect.* 1. -- Fue„ runt autem eis multæ promissiones factæ „ de bonis terrenis, ut patet Levit. 26., & „ Deut. 18., sed per illa temporalia bona „ spiritualia præfigurabantur -- *& cap.* 10. *Lect.* 1. -- Dicit quædam glossa justitia legis „ suo tempore custodita, non solùm bona „ temporalia, sed etiam vitam conferebat „ æternam; sed hæc intelligenda sunt secun„ dum spiritualem sensum legis --

Temporalia promissa in ordine ad æterna.

INSTABAT. Illi viri illuminati tenebantur observare legem; sed lex prohibebat paupertatem juxta illud Deut. 15. v. 4. *Omnino indigens, & mendicus non erit inter vos*; & utique de voluntario intelligendus est reatus; nam necessaria mendicitas nequit cadere sub lege prohibente; ergo.

RESP. Neg. min. Lex loquitur de involuntaria indigentia, præcipit enim, ut divites succurrant indigentibus, quod contextus clarè ostendit, versu enim 7. dicitur: *Si unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas Civitatis tuæ in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem venerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum, sed aperies eam pauperi, & dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris*. Et ad hunc sensum textum intelligit Doctor Angelicus 2. 2. *q.* 187. *art.* 5., ubi inquirit, an liceat Religiosis mendicare, & ex hac lege tertiam instituit objectionem, cui sic satisfacit -- Dicendum quod ex illo „ præcepto legis Divinæ non prohibetur ali„ cui mendicare, sed prohibetur divitibus, „ ne tam tenaces sint, ut propter hoc aliqui „ egestate mendicare cogantur -- Quare ex hoc nihil contra nos.

57 OBJIC. III. Nequit admitti votum paupertatis, & obedientiæ in lege veteri, si initium habuit a Christo, & ab Apostolis; sed ita est ex concordi Patrum testimonio; ergo. In probatione minoris plurima colligit, sparsim per totum librum Adversarius, quibus videtur certum esse, quod in sola lege nova observatio paupertatis viguerit. Aliquos colligit Auctores, qui volunt Christum primum dedisse exemplum, a Christo incœpisse; alios, qui dicunt in sola lege nova auditum esse: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia*, p. 1. disc. 2. §. 6. disc. 3. §. 2., p. 2. disc. 4., p. 3. disc. 1.

Hoc argumentum ad quod vis tota adversæ opinionis reducitur, non tanti est ponderis, quod movere possit: & sic insto: sicut solum in lege nova auditum est: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia*: ita in ea solùm auditum est: *Qui me confessus fuerit coram hominibus &c. Qui perdiderit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam*: & tamen plures, & veri Martyres extiterunt in lege veteri, de quibus S. Gregorius Nazianzenus *Orat.* 22. *n.* 2. -- Ma„ chabæi non ideircò contemnendi sunt, „ quia ante Crucem extiterunt, verùm quia „ ad crucis normam vitæ suæ rationes ex„ gerunt, ideo laudandi --

In sola lege nova auditum est: *Oportet semper orare, & nunquam deficere*, & tamen David Psal. 118. ait: *Tota die meditatio mea est*. Psal. 33. v. 1. *Benedicam Dominum in omni tempore*. Psal. 54. v. 18. *Mane, vespere, & meridie narrabo, & annunciabo; & exaudiet vocem meam*.

In lege nova auditum est: *Oculum pro oculo . . . Ego autem dico vobis non resistere malo &c.*, & tamen David hoc perfectissime adoptavit, ubi Sauli pepercit, & de sua erga inimicos mansuetudine ipse dicere potuit: *Memento, Domine, David, & omnis mansuetudinis ejus*. Quod alia itidem consilia adimplere concupierit intuitu Christi, aperte declarat Psal. 16. v. 5. *Perfice gressus meos in semitis tuis*. Ubi advertit Hugo a S. Victore in viis intelligi præcepta, in semitis verò consilia. Porro *in semitis tuis* dixit, quia ad Christum respiciebat.

Evangelica Consilia in veteri lege præcognita, & adoptata.

In lege nova auditum est 1. ad Timoth. 6. v. 7. *Nihil enim intulimus in hunc mundum, haud dubium est, quod nec auferre quid possumus*; sed veritatem hujusmodi agnovit Job, cum omnium bonorum jacturam patienter sustinuit, dicens: *Nudus egressus sum de utero Matris meæ, & nudus revertar illuc*: unde Chrysostomus *hom.* 3. *de Patientia Job*, habet -- Apostolica vox ante tem„ pora Apostolorum: virtutis ad profectum „ ve-

„ venena: nudus exivi de utero Matris meæ, & nudus revertar -- Viam consiliorum agnovisse Sanctum Job palam fit ex cap. 23. v. 11. *Vestigia ejus secutus est pes meus; viam ejus custodivi, & non declinavi ex ea*. Ubi S. Gregorius *lib. 16. Moral. cap. 16.* -- Cujus nimirum vitam, dum Beatus Job superno „ spiritu repletus, sollicita intentione con„ spiceret futuram illius mansuetudinis hu„ militatem prævidens, quasi ad exemplum „ sibi propositum recurrit, ut quidquid in „ hac vita ageret, ad imitationem illius ve„ stigia ligaret -- & S. Hieronymus *Epist. ad Demetriadem*, si tamen hæc Epistola Hieronymo adjudicanda est, meritò exclamat -- „ O virum ante Evangelica Evangelicum, & „ Apostolicum ante Apostolica præcepta, Di„ scipulum Apostolorum! --

Hæc, & centena alia objectare possemus Galiano, atque ab eo responsum expectare, quod indubie mire argumento suo aptabitur: verùm ne in cassum tempus teramus illud dabimus, quod tradit Capisuccus, cui adeo fidit Galianus, dum eum adversus nos urget: agens itaque de Privilegio Martyrii, quove tempore cœperit, habet -- Dicendum „ igitur privilegium illud non cœpisse in „ nova lege, nec ab adventu, & passione „ Christi initium habuisse, sed fuisse etiam „ ante legem scriptam, statim a creatione „ mundi in statu legis naturæ, & inde etiam „ in lege scripta, in lege autem Evangelica „ confirmatum, & expressius declaratum, ac „ etiam auctum. Unde verba illa Christi „ Domini: *Qui me confessus fuerit &c.* non „ sunt dicenda verba primæ institutionis hu„ jus privilegii, sed potius specialioris cujus„ dam illius declarationis ad perfectionem, „ & consolationem eorum, qui sequi velint „ Christum Dominum; quare etsi Christus „ non fuerit mortem passus, adhuc tamen „ illi ante ejus adventum, & passionem veri „ Martyres fuerunt, & realiter Christo Do„ mino passuro conformes.... Et sicut cum „ primo fuit Martyrium, fuit per ordinem „ ad realem conformitatem ad Christum „ passurum, & fide creditum, ita & privi„ legium remittendi culpam, & pœnam, „ fuit martyrio etiam pro illo tempore con„ cessum per ordinem, & conformitatem „ ad Christum passurum; itaut ex passione „ Christi futura acciperet Martyrium suam „ efficaciam, sicut & post passionem Christi „ suam efficaciam accipit a Christo jam pas„ so; & sicut Martyrum passio post Christi „ passionem repræsentat realiter Christum „ passum, & Christo passo realiter Martyr „ conformatur, ita & passio Martyrum Chri„ stum præcedentium repræsentabat realiter „ passionem Christi futuram, & Martyres „ Christo passum realiter conformabantur -- Applicet doctrinam Galianus.

CONTROVERSIA IV.

AN STATUS RELIGIOSUS FUERIT IN VETERI LEGE.

NOn est e re nostra inquirere, an fuerit possibilis Religiosus status in lege veteri: etenim ex quo compertum fiat, quod vere extiterit, jam dubio-procul evincitur fuisse possibilem. Nec aliam instituimus quæstionem, an in prædicta lege fuerit aliqua Personarum traditio ad Dei cultum sive perfecta, sive imperfecta ex parte objecti, videlicet, ad Dei cultum in omnibus, vel in aliqua materia, sive ex parte modi tradendi, idest, irrevocabiliter absolute tam ex parte dantis, quam accipientis, vel revocabiliter, ut si traditio sit ex parte dantis absoluta, secus ex parte acceptantis, de quo occurrit exemplum in votis simplicibus Societatis: in superioribus namque expendimus, quæ leguntur Levit. 27. v. 28. *Omne quod Domino consecratur, sive homo fuerit, sive animal, non vendetur, nec redimi poterit. Quidquid fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Domino. Et omnis consecratio, quæ offertur ab homine, non redimetur, sed morte morietur.* Quibus satis innuitur ea in lege aliquam fuisse Personarum consecrationem ad cultum Dei, etiam perpetuam. Videatur Cornelius a Lapide *ibi*; & Abulensis *quæst. 67.*, ubi id dilucide explicat, ostenditque qualiter Levitarum quidam sese Divino cultui perpetuò mancipabant, cum aliàs ex vi muneris non nisi per vices suas servire tenerentur.

In lege veteri fuit Personarum consecratio ad Dei cultum.

Est & aliud momentum in superioribus relatum ex Num. 6. v. 2. *Vir, sive mulier cum fecerint votum, ut sanctificentur, & se voluerint Deo consecrare &c.* Hoc pariter specialem aliquam Personarum consecrationem innuit, & erat Nazaræorum, quæ quandoque perpetua, quandoque erat temporaria. Videantur Abulensis *ibid. q. 2.*, & Lorinus *in Act. Apost. cap. 18. n. 10.* Unde meritò dicebat Tornielus Annalista *ad annum 2545. n. 13.* -- Scire ergo „ oportet plura fuisse Personarum genera, „ quæ divinum cultum in populo Israelitico „ tanquam ex officio procurare, adjuvareve „ satagebant, inter quæ primum locum te„ nebant Sacerdotes -- *& n. 14.* -- Verum „ enim verò ex hisce omnibus Personis Di„ vino cultui specialim, ut dictum est, „ mancipatis, quidam dicebantur, erantque „ Prophetæ -- Porro hæc specialis traditio non importat nudum aliquod propositum, aut etiam votum Deo serviendi, sed sui donationem involvit, qua sub alterius Dominio se constituat.

Plura adversus prædicta congerit Galianus 3. *p. dist. 2. §. 7. per totum*, ut Salmanticenses impugnet, sed immeritò, & abs re, & procul a mente laudatorum Salmanticensium, qui *Tract. 20. disp. 3. dub. 5.* inquirentes, num fuerit in dicta lege aliqua Personarum consecratio, expressissime fatentur ibi non loqui de hac, vel illa consecratione, sed indefinite, quique clarissime concedunt, ut

ut prorsus indubitum, ea in lege non adfuisse perfectissimam consecrationem, eaque propter, nec cum ea solemnitate, qua nunc Religiosi consecrantur; ipse vero ex Fagnano enumerat, quæ nunc sunt requisita ad perfectissimam Religiosorum consecrationem, & dicit tunc temporis ea requisita non adfuisse, adeoque nec verum statum Religiosum fuisse, quod ad mentem Salmanticensium nullo modo est: infert etiam quod vota simplicia Societatis non minuunt perfectionem traditionis, quod tamen est falsum; traditio enim absoluta, & omnino irrevocabilis ex utraque parte dantis, & acceptantis absque dubio est perfectior. Addit quod Institutum Societatis suam habet immobilitatem, cum habeat etiam vota solemnia: sed quorsum hæc dicat, nescimus; cum Salmanticenses nec verbum hac de re habeant, nec somniaverunt huic veritati contradicere. Miscet quod Institutum Societatis aliquando placet Salmanticensibus, quia ad instar illius suum Elianum institutum defendit, sed quod non placet Jesuitis, quod dicatur S. Ignatium suscitasse Institutum Elianum, quod Discalceati deseruerunt; verùm cur hæc referat, libenter sciremus, cum Nostri Patres de hoc altum habeant silentium; utuntur quidem exemplo votorum simplicium Societatis ad explicandos varios modos se Deo tradendi, sed nusquam apud ipsos legere est S. Ignatium suscitasse formam Religionis Elianæ: Discalceati nullum deseruerunt statum Religiosum, sed semper unum professi sunt ad perfectionem, & consummationem propriam legis novæ pertinentem. Addit, quod cum nulla fuerit institutio publica alicujus status legis gratiæ, nec reperiatur in illo Testamento publica revelatio legis specialis constitutiva veri cultus Dei secundùm cultum Christianorum, hinc manifestum fit, quod nullus se Deo tradit juxta cultum legis gratiæ: sed ad quid hoc contra Salmant., qui eo loci de ista speciali determinata traditione semota loqui fatentur rotundis verbis? nec umquam somniaverunt docere id, quod in hoc Adversarii discursu continetur; hic enim describit statum Religiosum in sua perfectione status gratiæ, quam millies negant PP. Salmant. legi veteri. Ad suum dictum probandum repetit, quod lex vetus erat servitutis, cui jam abunde fecimus satis alibi: concludit differre statum Religiosum veteris, & novi Testamenti, quia Religiosi novi Testamenti non subduntur Regibus, cum in ea lege servitutis Sacerdotes ipsis subderentur, quia lex promittebat terrena ex D. Th. *Opusc. de regimine Principum lib. 1. cap. 14.*, quod utique concedimus, quia hæc differentia consummatam perfectionem tangit, non substantiam tantum; ceterum non est certum apud Doctores, quod in veteri lege Sacerdotes subderentur Regibus, & plures oppositum propugnant.

Posito quod in lege veteri data sit aliqua Personarum traditio, indefinitè loquendo, urget difficultas, an talis fuerit, quæ pervenerit ad essentialem Religiosæ Professionis statum, sicut modo proportionaliter contingit per tria vota simplicia paupertatis, castitatis, & obedientiæ, quibus se quis in Dei obsequium, & dominium tradit; essentialem diximus, quia non contendimus illis excelluisse perfectionibus, & privilegiis, quibus gaudet in lege nova. Wiclefus, ut Religiosa Claustra funditùs everteret, constans in eo fuit, quod nusquam datus sit alius status a communi Religione discretus, idest ab Ecclesia omnibus prædicata per suorum Seculorum circulos, sicut videre est apud nostrum Waldensem *Tom. 1. lib. 2. cap. 4.*

58 Dicendum est tamen in lege veteri datum fuisse statum quoad essentiam Religiosum.

Ante omnes probationes præmitto eam, quæ desumitur ab auctoritate D. Thomæ eo ductus consilio, ut appareat, candidè veritatem inquirentibus, tantum Doctorem nobis non adversari, sicut alte inclamat Galianus *loco citato, & sequenti 3. p. disc. 4. §. 2.*, ubi quasdam ponit periodos Capisucci, quas inserit Præfationi ad Lectorem, quibus declarat illas speciales Controversias ad examen revocare, ut S. Thomam contra quosdam Thomistas defenderet, qui ad lunam ipsum legerunt Angelicum, ac proinde vertiginosa quadam licentia opinandi a D. Thoma declinant, aliena docentes, & velut ipsius sequaces Antithomistæ efficiuntur, cumque inter eas Capisuccus Controversias, hanc recenseat de statu Religioso pro lege veteri, & improbet, statim concludit, nos adversari Angelico Doctori, aliaque miscet contra Salmanticenses circa hanc fidelitatem erga D. Thomam. Ceterum nec Capisuccus in his Controversiis assequitur mentem D. Thomæ, cum in aliquibus oppositum teneant clarioris nominis Thomistæ, ut clarè ex sola lectione patet, nec ex professo istam examinavit, nec examinatam candidè contulit cum omnibus S. Doctoris principiis, nec Galianus nobis est extimescendus.

59 PROB. ergo I. Ab prima Christi ætate ad trigesimum usque annum lex vetus vigebat, & nova non obligabat; sed intra illud tempus Doctor Angelicus admittit statum Religiosum, ergo vigente lege veteri agnovit statum Religiosum. In majori non video difficultatem apud Theologos, nec apud D. Thomam videndum *1. 2. quæst.* 103. *art. 3. ad 2.*, *3. p. quæst. 66. art. 2. ad 2.*, *4. Sent. dist. 2. q. 1. art. 4., q. 3., & alibi*. Min. dabat nobis S. Doctor *Quodlib. 5. art. 21. ad 1.*, ubi explicat illud axioma: *Nemo repentè fit summus*: his -- Dicendum quod
„ summum in vita humana potest accipi du-
„ pliciter; uno modo secundùm comparatio-
„ nem status ad statum; secundùm quod in
„ humana vita unus status est major altero,
„ & aliquis est summus; & sic nihil prohi-
„ bet aliquem fieri repente summum, &
„ hoc apparet tam in spirituali, quam in
„ seculari vita; inveniuntur enim aliqui sta-
„ tim a pueritia ad statum Religionis, qui
„ est perfectissimus, convolasse, vel proprio
„ arbitrio, sicut Beatus Joannes Baptista, &
„ B. Benedictus, vel etiam devotione pa-
„ rentum sicut illi, qui Monasteriis tradun-
„ tur a parentibus; sic non oportet, ut ali-
„ quis in seculari vita exerceatur antequam

Præcursor a teneris factus Religiosus.

„ ad Religionem transeat -- Nisi velimus voluntariè obcæcari, in aperto est S. Thomam sentire, quod S. Joannes Baptista a pueritia statum amplexus est Religionis propriè dictum saltem quoad substantiam, & non præcisè quoad similitudinem aliquam in solitudine, aut pœnitentia; nam de eo statu loquitur, qui dicitur summus comparativè ad alios, sed hoc non convenit, nisi saltem secundùm essentialia sit status Religiosus, & non solùm similitudinarie, ut evidens est; patet etiam ex illa propositione -- Inveniun„ tur enim aliqui statim a pueritia ad sta„ tum Religionis, qui est perfectissimus, „ convolasse -- & inter hos enumerat Sanctum Joannem Baptistam; idem demum evincitur ex comparatione cum S. Benedicto, qui fuit substantialiter Religiosus; cumque Angelicus suo marte hæc non finxerit de D. Joanne, supponere pro certo debemus, quod desumpserit ab Antiquioribus, qui id asseruerunt; sed illi ponunt, ut infra videbimus, eum inter veros Religiosos; ergo. Porro advertas velim ad ea, quæ ait: *Vel proprio arbitrio, sicut B. Joannes Baptista*, quibus indicat suppositam jam institutionem status Religiosi, licet præcitati, vel eandem, quam adoptaverunt, restauraverint, ut de Joanne dicit S. Bernardus infra laudandus, vel novam instituerint Religionem, habitâ notitiâ alterius jam institutæ, ut fortè de D. Benedicto dici potest; ceterum sive brevi tempore, sive longo præcesserit legem Evangelicam status Religiosus, sufficit ad verificandam hanc indefinitam propositionem, nempè: in lege veteri fuit status Religiosus; cumque brevitas, aut temporis diuturnitas materiale importet discrimen, compertum plane fit haud quaquam implicare, quod centum, aut mille annis præcesserit Religiosus status. Non inficias imus Præcursorem speciali Spiritus Sancti afflatu prædictam vivendi rationem elegisse, immo idipsum ultro concedimus relate ad antiquiores Monachos, atque Religiosæ vitæ Institutores.

60 Galianus 3. *p. disc.* 4. §. 4. insurgit adversus Salmanticenses, atque aperte proclamat, prædicta nec argumenti formam habere, pluraque supponere falsa, immo adversari celeberrimis D. Thomæ Commentatoribus, qui oppositum propugnant. Tria tamen potissimum objicit I. Teste Angelico 3. *p. quæst.* 38. *art.* 1. *ad* 2. Joannes fuit terminus veteris legis, novæque initium; ea propter erat Aurora diei. II. Lex gratiæ statum habuit ante Christi prædicationem; quia lex statum habuit perfectum, antequam prædicaretur. III. Tempus novæ legis perfecte a Christi Incarnatione cœpit: hinc status Deiparæ perfectissimus, Apostolorum, & Magorum vocatio, sicut etiam perfectio Præcursoris effectus fuere spiritus legis gratiæ, atque ad ipsum ordinabantur. Addit quod ex mente Angelici ab Incarnationis tempore lex, & Evangelium simul currebant, & quod S. Joannes ex Christi, Deiparæque consortio Consiliorum observantiam didicit; demum quod non venit Joannes in spiritu Eliæ.

Meum non est omnia, quæ congerit Galianus, dissolvere; non enim tanti valent, ut in eorundem solutione tempus impendamus; brevibus ea referam, quæ Galiano præludentes sibi objiecerunt, solveruntque Salmanticenses. Illud tamen placet advertere, asserere Adversarium interpretationem, quam damus auctoritati S. Thomæ, adversari celeberrimis Thomistis; ceterum nullum profert, nec forte inveniet, qui ipsi in terminis patrocinetur interpretando laudatum textum; verùm & si qui sint, sunt & alii, qui nobis adhærent, quosque dabimus infra; id tamen indubium est, hoc anno, in Hispania publice nostram Conclusionem a PP. Dominicanis fuisse propugnatam; cum enim Hispalense Inquisitionis Tribunal, ut rumores evitaret, noluerit hanc Thesim approbare, ad Matritense Tribunal confugerunt, quam ultro concessit defendi, utpote a Generali Hispaniarum Inquisitione olim approbata.

Hinc deveniendo ad rem nostram. Quod Joannes fuerit terminus legis veteris, initiumque novæ, ipsimet PP. Salmanticenses sibi objiciendo concedunt, sed id explicant duo discriminando tempora, nempe primum ab infantia usque ad tempus, quo exivit ad Christum enunciandum, & tunc Joannes ad legem pertinebat, eratque servus legis, eamque observabat, tempus alterum a prædicatione desumitur usque ad mortem, & tunc finis fuit, seu terminus veteris legis, & novæ initium, cum & Christum prædicaret, & ad eum suo Baptismo disponeret. Porro S. Thomas affirmat S. Joannem a pueritia convolasse ad Religionem, proindeque tempore quo lex vetus vigebat, eam vivendi rationem adoptavit.

Præcursor ad veterem, novamq. legem spectabat.

Nec urget secundum, videlicet, quod lex gratiæ statum habuerit perfectum ante promulgationem, seu Christi prædicationem, ex quo, ut ait Adversarius -- Pro„ mulgatio supponit legem factam, & in„ stitutam, & statum illius -- Non urget, inquam; plerique Doctores volunt promulgationem pertinere ad rationem formalem constitutivam legis, ut in Tractatu de Legibus videre est; qui verò tenent promulgationem non esse rationem formalem, propugnant esse intrinsecam, & essentialem conditionem ad hoc ut lex actu obliget: non habet autem lex perfectionem, & statum, nisi vim habeat obligandi; unde apte dicebat Angelicus 1. 2. *quæst.* 90. *art.* 4. -- Unde „ promulgatio ipsa est necessaria ad hoc, ut „ lex habeat suam virtutem -- Quare falsò dicitur ante promulgationem legem fuisse perfectam.

Ante promulgationem lex non est perfecta.

Ad tertium meritò negabunt Theologi legem gratiæ perfecte exordium habuisse a Christi Incarnatione. Concedent utique Christum fuisse in se ipso legem vivam, tempus Legislatoris advenisse, secus tempus legis perfectæ incœpisse: legis namque perfecta inceptio non in eo præcise consistit, quod Legislator advenerit legem præcontinens post annos 30. evulgandam. Perperam dicetur a Regis inauguratione tempus belli cœpisse, ex quo coronatus in Regem ab eo tem-

A Christi Incarnatione Lex gratiæ non fuit perfecta.

tempore decreverit , immo ad hoc fuerit in Regem electus , ut post annos 30. castra moveret adversus inimicum . Verùm quidquid sit de modo loquendi , indubium est , quod tunc non advenerat formaliter tempus novæ legis , & ad mentem Adversarii , quæ alia sane non est , nisi quod Christus prædicaverit Consilia Evangelica , in Apostolis eorundem observantiam constituerit , aliaque , quæ indispensabiliter Christi prædicationem supponunt . Ultro concedimus enumerata dona fuisse effectus spiritus legis gratiæ , sed etiam omnis virtutis exercitium , quod fuit in lege veteri , fuit effectus legis gratiæ , ad quam lex vetus ordinabatur ; eaque propter Sancti illi ad novum spectasse Testamentum superiùs probatum est .

Primum quod additur ex S. Thoma falsum est ; non enim ipse dicit ab Incarnatione Legem insimul , & Evangelium cucurrisse , sed a prædicatione *1. 2. quæst.* 103. *art.* 3. *ad* 2. -- Et ideo ante passionem Chri- „ sti , Christo prædicante , & miracula fa- „ ciente , currebant simul Lex , & Evan- „ gelium -- *& 3. p. quæst.* 37. *art.* 1. *ad* 2. -- „ Et ideo veritas hujus figuræ non fuit ple- „ ne impleta in Christi nativitate , sed in „ ejus passione , ante quam circumcisio suam „ virtutem , & statum habebat ; & ideo „ decuit Christum ante suam passionem tan- „ quam filium Abrahæ circumcidi --

Cur Christus voluit circumcidi .

Nec quod additur , quidquam evincit . Non enim a Christo , & Deipara potuit didicisse Consiliorum observantiam : Etenim Deipara post purificationem fugit in Ægyptum , ibique aliquibus annis permansit : porro eo tempore -- Joannes ætatis supergressus „ infantiam , & nobilioris generis genero- „ sitatem oblitus , soli vacabat divinitati , „ factus forma vitæ , Monachorum proposi- „ tum &c. -- sic Bernardus *Ser. de Privilegiis Baptistæ* , & S. Thomas dicit a pueritia convolasse ad Religiosum statum , eaque propter antequam una cum Christo ejusque Sanctissima Mater communicaret .

Joannes a pueritia Monachus .

Falsum dein est , quod Joannes fuerit elevatus -- Non in spiritu Eliæ , in quo ve- „ nit , sed Christi , ad quem venit -- ut ait Gallanus . Nam ut habet Angelicus *lect.* 12. *in cap.* 1. *Joannis* -- Non fuit ergo Elias „ in persona , sed in spiritu & virtute ; quia „ scilicet similitudinem Eliæ in suis operibus „ ostendebat . Potest autem attendi similitudo „ quantum ad tria , primò quantum ad offi- „ cium, secundò quantum ad vivendi modum ; „ quia Elias in desertis morabatur , parco ute- „ batur cibo , & duris vestibus operiebatur , ut „ dicitur 3. 19., & 4. Reg. 1., & Joannes „ in desertis erat , cibus ejus locustæ , & mel „ silvestre , & zona ejus de pilis Camelorum -- Dicitur etiam venisse in spiritu Christi , sicut venit & ipse Elias , quatenus Christum habuerunt ut exemplar , a quo vim habuerunt exercendi actus virtutis .

Cur Joannes similis Eliæ .

61 PROB. II. Ex D. Th. 2. 2. *quæst.* 184. *art.* 8. , ubi inquirit , an Presbyteri , Curati , & Archidiaconi sint majoris perfectionis , quam Religiosi , & resolvens quæstionem pro parte negativa , sibi objicit -- Vi- „ detur quod etiam Presbyteri , Curati , & „ Archidiaconi sint majoris perfectionis , „ quam Religiosi : dicit enim Chrysosto- „ mus in suo Dialogo . si talem mihi ali- „ quem adduceas Monachum qualem , ut se- „ cundum exagerationem dicam , Elias fuit , „ non tamen illi comparandus est , qui tra- „ ditus populis , & multorum peccata ferre „ compulsus immobilis perseverat , & fortis ; „ ergo videtur quod Sacerdotes habentes cu- „ ram Animarum sint perfectiores Religio- „ sis -- cui facit satis -- Dicendum , quod „ ad illas auctoritates Chrysostomi breviter „ responderi posset , quod non loquitur de „ Sacerdote Curato minoris Ordinis , sed de „ Episcopo , qui dicitur summus Sacerdos , „ & hoc convenit intentioni illius libri , in „ quo consolatur se , & Basilium de hoc , „ quod erant in Episcopos electi -- In hac responsione nisi velimus nos voluntariè decipere , necesse est affirmare , quod S. Th. cum D. Chrysostomo supponat Eliam vere fuisse Religiosum , nam apertè concludit , quod status Religiosus non est perfectior Episcopali , sed Presbyterali , nulla facta distinctione in antecedenti , in quo Elias ut Monachus assumitur , qui , si vere talis non supponeretur , potuisset dicere facillime Chrysostomum id asserere de Sacerdote comparato cum non vero Religioso , sicut fuit Elias : porro hoc non facit , sed recurrit ad aliam partem , & distinguit inter Sacerdotem minorem , & majorem , itaut comparatio fiat inter Sacerdotem majorem , & Monachum , cujus statui prætulit Episcopum in Articulis antecedentibus .

62 Respondet Galianus *1. p. disc.* 2. *§.* 3. *a num.* 116. *ad* 121. de infidelitate criminando Salmanticenses , qui primam solutionem adoptant , secundà nullimode inspectà , ex qua dilucide apparet Angelicum nequaquam comparare statum cum statu , sed difficultatem cum difficultate , quod similiter facit *Quodlib.* 3. *art.* 17. eandem reassumens auctoritatem , & etiam Cajetanus ibi advertit non fieri comparationem status ad statum , sed generis ad genus , ita ut sensus sit opus exercitum a Monacho extra pericula constituto non tantæ fore virtutis , sicut exercitum e Clerico inter pericula versante : unde comparat , vel supponit Eliam solitarium , secus verum Religiosum votis adstrictum .

Verùm male detorquetur sensus Angelici . Semper enim ibidem S. Thomas supponit pro vero Monacho , votisque ligato , quod textum perpendendo clarescet . Omissis , quæ ex contextu afferri possent , eo loci in corpore Articuli distinguens bonitatem a difficultate palam docet majorem excellentiam Religiosi status supra statum Presbyteri , ex quo Religiosus totum se Deo consecrat : dein attendendo difficultatem in opere ejus , qui hunc statum elegit , cum difficultate in opere ejus , qui Presbyteris accensentur , hunc illi præfert : hinc in ipsamet secunda solutione , postquam dixit opus Presbyteri majoris esse perfectionis ob majora pericula , subdit -- Sed hoc etiam ad magnitudinem „ virtutis pertinet , quod aliquis vitet peri- „ cula Religionem intrando -- Porro Religionem ingredi non aliud est , quam verum

Quo pacto major virtus in Presbyteris .

statum Religiosum suscipere. Adhuc clariùs loquitur Angelicus *in citato Quodlib.* in corpore articuli loquitur de Monacho, qui totam vitam Deo devovit, quique juxta Dionysii verba professionem fecit, hinc in solutione ejusdem argumenti habet -- Sic ergo „ ex præmissis verbis nihil aliud ostendi potest, nisi quod periculosior est status habentis curam animarum, quam Monachi -- Item -- Unde major virtus requiritur ad hoc, „ quod aliquis conservet se immunem a peccato inter populos, quam in Religione... „ Sed majoris virtutis est vitare pericula Religionem intrando -- Phrases hujusmodi appellant supra conditionem veri Religiosi, adeoque pro eo semper supponit Angelicus, proindeque Elias veros inter Monachos computat.

Perperam ideo dicit infideles Salmanticenses, ex quo primam adoptent S. Thomæ solutionem; non enim jure dicitur a D. Thoma recedere, qui ejusdem probabili sententiæ adhæret, alterâ prætermissâ. Cum ergo primam illam solutionem primò ponat tam in Summa, quam in Quodlibetis, nec reprobet, non est a tanto Doctore alienus, qui illam adoptat.

63 PROB. III. D. Th. 2. 2. *quæst.* 187. *art.* 2. Inquirens, an liceat Religiosis tractare negotia secularia *in resp. ad* 3. habet -- „ Dicendum quod frequentare palatia Regum propter delitias, vel gloriam, vel „ cupiditatem non competit Religiosis, sed „ ea adire propter pias causas eis competit; „ unde dicitur 4. Reg. 4., quod Eliseus dixit ad mulierem; nunquid habes negotium, & vis, ut loquar Regi, vel Principi militiæ? Similiter etiam convenit „ Religiosis adire Regum palatia ad eos arguendos, & dirigendos, sicut Joan. Bapt. „ arguebat Herodem, ut dicitur Matth. 14.--

Hic D. Th., ut apparet ea tota illa quæst. loquitur de Religiosis propriè dictis, qua de re non est dubium; sed ea istis fuisse Eliseum supponit; ergo. Minor explicatur. Nisi supponeret Eliseum verum Religiosum, perperam ejus exemplo evinceret veris Religiosis licere ingredi Palatia, sicut non probaretur licere veris Religiosis vendere, & emere possessiones, quia id licet viro solitario, sed non habenti votum paupertatis; nec potuit paritatem instituere ab Eliseo, qua Sancto; nam cum manifestum sit Sanctis licere Palatia ingredi ad bonos fines, non recte argueret pro Religiosis, cum quibus comparatio fit, non qua Sanctis, sed qua habentibus talem statum, de quo est ratio peculiaris, an hæc liceant, nec ne, ac proinde nisi in exemplo illa eadem sit ratio peculiaris, vel alia fortior, ab exemplo nihil probabitur.

64 Galianus 1. *p. disc.* 2. *a n.* 221. *ad* 223. plura tumultuarie congerit, quæ brevibus complectar. Dicit itaque I. Patres sæpenumero ea his, quæ Aaronicis Sacerdotibus licebant, vel non licebant, affirmant nostris licere, vel non licere; sed ea hoc non sequitur Sacerdotes illos fuisse in statu Sacerdotali novæ legis; ergo.

II. Valet S. Thomæ illatio, quia a figura ad figuratum procedit in his, quæ in lege gratiæ nullam subierunt mutationem. Procedere autem a veritate legis gratiæ ad eandem probandam veritatem in veteri lege periculosum est.

III. Medius terminus, quem assumit Angelicus, statui Religioso, & non Religioso accomodatur; unde haud licet inferri identitas status in præcitato exemplo; deberet ergo esse intrinsecus Religioso statui. Res clarescat sequenti Syllogismo: qui licite rebus ut propriis utitur, non habet votum paupertatis; sed Eliseus licite usus est rebus, mactando boves; ergo non habebat votum paupertatis; quod autem medius terminus sit communis, in aperto est: assumit enim præceptum charitatis, quod indubie commune est, & superius ad quemlibet statum.

IV. Si argumentum evinceret, probaret Eliseum fuisse in sacris constitutum, siquidem Angelicus eodem exemplo demonstrat, Clericos adire posse Regum Palatia.

Vim illationis refugit Galianus, ne veritatem fateri cogatur. Etenim quoties ratio liciti, vel illiciti, vel dubium de licito, & illicito fundatur formaliter supra specialem conditionem status, vel Personæ, resolutio ab exemplo nihil valet, nisi in exemplo habeatur illius conditionis identitas; aliàs semper erit disparata conditio, & abs re; porro in nostro casu datur hæc specialis conditio in puncto quæstionis, ea propter reperiri debet in exemplo.

Hinc ad primum. Quoties Patres ab eo quod Aaronicis Sacerdotibus licet, vel non licet, probant licere, vel non licere nostratibus, semper instituunt argumentum a minori ad majus: v. g. Non licebat illis, qui erant in statu minoris sanctitatis; ergo nostris non licet, qui sunt in statu majoris sanctitatis. Similiter. Licita illis erant acta potestativa, quamvis minoris forent auctoritatis; ergo nostris licent majorem habentibus auctoritatem. Ceterum pro re nata haud argumentum potest efformari a minori ad majus: non enim quidquam probaret, si diceretur: Eliseus, qui non erat Religiosus, nec in altiori perfectionis gradu, Regis Palatia ingressus est; ergo Religiosis, qui in statu sunt perfectionis, idem licebit. Deinde. Quamvis non liceat inferre Aaronicos Sacerdotes fore in gradu Sacerdotali legis gratiæ, attamen bene infertur veros fuisse Sacerdotes; ergo quamvis non possit inferri Eliseum perfectum fuisse Religiosum in statu legis, tamen licebit inferre ipsum verum fuisse Religiosum quoad essentiam; cumque vota, atque utriusque legis virtutes ejusdem sint rationis quoad essentiam, jam plane fit, quod in utroque statu servari possit identitas essentiæ Religionis.

Eadem essentia Religionis in utroque statu.

Ad secundum. Negamus Angelicum arguere hac in re a figura ad figuratum, nisi servet substantialem identitatem status in exemplo; esset namque arguere a non habente conditionem ad eam habentem, quod proportione servata idem foret, ac velle probare novæ legis Sacramenta esse active productiva gratiæ, assumendo exemplum Sacramentorum veteris legis, quæ vacua erant; nun-

Argumentum a figura ad figuratum quando urgeat.

nonquam ideo periculosum est arguere a figura ad figuratum, quoties habetur substantialis identitas in his, quæ per virtutes constituuntur in esse essentiali.

Ad tertium. Falsum est Angelicum arguere per medium commune, atque superiorem ad hunc, vel illum statum. Licet exercitia charitatis, & pietatis secundùm se, & abstractive sumpta transcendant, tamen sæpe sub prohibitione cadunt penes præsuppositas conditiones sive in subjecto, sive tempore, sive loco, quo fieri debent; & tunc qui contendit probare licere quidquam alicui quibusdam circumstantiis adstricto, medius terminus est illa causa sub illis conditionibus, qui non jam communis, sed intrinsecus meritò dicendus est. Ingredi Regum Palatia ex se nullum involvit inconveniens; Regem pro indigentibus exorare, ex se bonum est; sed eadem præstare a Persona ex Instituto Deo sacra, a populi frequentia elongata; suæque salutis tantummodo sollicita novam induit difficultatem; si ergo quis partem affirmantem propugnet per alterius Personæ exemplum, debet hæc dubio-procul iisdem adstringi conditionibus; aliter perperam argumentaretur. Ita est impræsentiarum, quia S. Thomas difficultatem versat ob statum Religiosi, ob ejusdem conditiones, atque obligationes, visque argumenti in hisce fundatur conditionibus.

Argumentum ab exemplo quale esse debet.

Syllogismus ille, quem de Eliseo efformat, elandicat, & primò quidem, nam cum Patres asserunt Prophetam paupertatis votum Deo nuncupasse, cum *relictis bobus cucurrit post Eliam*, assumunt totam illam actionem completive, nempe usque ad celebratum convivium, ut ex contextu compertum fit; ideoque Hugo Cardinalis *in cap. 9. Lucæ* dicebat: *Coxit carnes, idest, Religionis votum emisit*. Secundò, quia Eliseus discessit ad valedicendum parentibus, expetitâ ab Elia facultate, ut apte perpendit Abulensis *ibid. quæst. 24., & 26.*, & Salianus *ad annum 3127. n. 26.* scribit -- Postulatio autem „ significat injectam a Deo novo Prophetæ „ necessitatem sequendi Eliam; nam si id „ sibi liberum putaret, non peteret ab Elia, „ quasi a Magistro, & Domino suo veniam „ salutandi parentes, nec Elias ita eam da„ ret, ut simul reverti juberet -- proindeque illud convivium, quod cum amicis habuit, ea venia ejusdem Eliæ celebravit, concedentibus rerum usum parentibus.

Ultimum inane prorsus est. Licet enim S. Thomas in corpore articuli nonnulla habeat de Clericis, in solutione tamen solummodo de Religiosis loquitur, pro quibus exemplo utitur Elisei; quare non urget Galiani illatio.

65 Superiùs aliam expendimus auctoritatem Angelici *in cap. 11. ad Heb. lect. 8.*, & ibidem refutavimus ex contextu Adversarii solutionem, quam desumit ex sensu figurato, quamque firmat auctoritate Jacobi Perez de Valentia *ad Psalt. Clav. 10.*, qui asserere non dubitavit totam Scripturam esse allegoricam -- ideo processus, & discursus, quem „ facit intellectus fidelis, & catholicus a „ Testamento veteri in novum, tanquam a „ figura ad figuratum procedit discursu alle„ gorico -- Ex solutione enim data ibidem, clare patet componi posse statum figurativum cum identitate in substantia, & exempla præsto sunt in fide, spe, & charitate, in justitia, martyrio, & hujusmodi.

Nec momenti est, quod dicit, ea nempe pertinere ad necessaria salutis: etenim hoc est ab argumento declinare: siquidem non investigamus in præsenti, num status Religiosus sit de necessitate salutis; sed an componatur, quod cum ratione figuræ stet indentitas substantiæ rerum, quod invicte probavimus ex prælaudatis exemplis: martyrium v. g. in lege veteri fuit figura martyrii in lege gratiæ, & tamen nemo unus inficias ibit illud vere tale non fuisse.

Concludit tandem Galianus, quod si recitata exempla ex D. Thoma pro veritate Religiosi status evincerent, probarent insimul pro identitate status omnino perfecti; quia Angelicus de Religiosis sermonem habet pro statu novæ legis, qui dubio-procul perfectus est.

Verùm male concludit Adversarius: ex quo enim in veteri Testamento esset substantialis identitas Ecclesiæ, fidei, charitatis, & martyrii, non bene infertur identitas in perfectione. In casu res indubia est; siquidem ad intentum D. Thomæ sat est sola veritas substantialis status Religiosi in veteri Testamento, ut singula perpendenti compertum erit. In primo enim textu probat posse aliquem repente fieri summum per transitum ad Religionem, quæ summum statum dicit; sed status Religiosus est summus per sua substantialia constitutiva; ergo. In secundo probat majoris esse perfectionis Religiosum statum relate ad statum Sacerdotalem; sed major hujusmodi perfectio habetur per ipsam essentialem veritatem status; ergo. In tertio demum probat fas esse Religiosis adire Regum Palatia ob pias causas, difficultatem enervando ortam a statu; sed difficultas hæc habetur per ipsam status substantiam, quæ in ipsa consecratione per modum holocausti, quæ per vota habetur, sita est; ergo.

ARGUMENTA EX D. THOMA EXCERPTA DISSOLVUNTUR.

GAlianus *3. p. disc. 4. §. 2.* totus est, ut palam faciat Angelicum ita nobis adversari, ut nil evidentiùs haberi possit; verùm antequam provinciam hanc suscipiat percurrendam, præfatiunculam præmittit, ineptam sane pro exquirenda veritate. Obstrepit quidem, sed nullum textum D. Thomæ producit, quo verum Monachatum in veteri lege deneget; generalia profert, quæ in eodem Sancto Doctore exceptionem habent, facilemque juxta ejusdem principia solutionem, ut ex dicendis in aperto erit.

66 OBIJC. I. Nequit componi cum doctrina D.Thomæ existentia status Religiosi in veteri Testamento, si S. Doctor Christum velit auctorem Religiosi status; sed hoc docet *2. 2. quæst. 88. art. 4. ad. 3., & ibid. q.186.*

q. 186. *art.* 6. *ad* 1.; ergo ex mente Angelici non fuit in veteri lege Monachatus.

Contra hocce argumentum sic instatur. Compati nequaquam potest cum doctrina D. Thomæ existentia veræ Ecclesiæ in veteri lege, si Angelicus asserat Christum ejusdem auctorem; sed Christum auctorem Ecclesiæ Angelicus sæpenumero docet, & manifestum est; ergo in veteri lege non fuit Ecclesia; quæ consequentia erronea est. Stat ergo quod Christus auctor sit Religiosi status, & hic potuerit præexistere, ut superiùs probatum est: siquidem gratia ad hujuscemodi effectus dabatur per Christi fidem. Hæc porro ipsum respicit futurum, præsentemque, proindeque potuit Christus in veterem, novamque Ecclesiam influere. Hoc egregie explicat S. Ambrosius *lib.* 3. *in cap.* 3. *Lucæ* — „ Gratiæ typus manum ante præmisit, quia „ gratiæ actus ante præcessit, qui fuit in Job, „ Melchisedech, Abraham, Isaac, & Jacob, „ qui per fidem sine lege vivebant . . . . & „ consimili nobis Evangelii gratiâ refulse„ runt — Alludit S. Doctor ad duos filios Thamar, nempe Pharem, & Zaram, qui ambo contendebant prius ab utero egredi, sed Zara prior manum præmisit, Phares toto corpore est prior egressus. In Phare lex vetus intelligitur, quæ prior corporaliter exivit, in manu verò Zaræ intelligitur fides Christi, quæ veteri legi vires præstabat, eamque dirigebat; ea propter viri illi ad novum pertinebant Testamentum, quod tradit Augustinus *lib.* 15. *contra Faustum cap.* 2. — In „ illo primo populo Sancti Patriarchæ, & „ Prophetæ, qui intelligebant, quod age„ bant, vel quod per eos agebatur, in no„ vo Testamento habebant istam spem salutis „ æternæ; ad illud enim pertinebant, quod „ intelligebant, & diligebant — *& Epist.* 89. *ad Hilarium* — Commendat unum, & „ unum, idest, Adam, & Christum, illum „ ad condemnationem, hunc ad justifica„ tionem, cum tanto post Adam venerit „ Christus in carne, ut sciamus etiam anti„ quos justos, quicunque esse potuerunt, „ non nisi per eandem fidem liberatos, per „ quam liberamur & nos, fidem scilicet In„ carnationis Christi, quæ illis prænuncia„ batur, sicut a nobis facta annunciatur — Demum *Epist.* 157. *ad Optatum* — Cujus „ hominis, ejusdemque Dei saluberrima fide, „ etiam illi justi salvi facti sunt, qui prius „ quam veniret in carne, crediderunt in „ carne venturum. Eadem namque fides est „ & nostra, & illorum &c. — En quomodo fuit Christus auctor Ecclesiæ veteris Testamenti, quin actu existeret; cur igitur non poterant viri illi sanctioris disciplinæ cultores opera virtutum exercere ea Christi gratia.

Influxus gratiæ Christi in veterem, & novâ legem.

DICES. Haud intelligi potest Christum esse executive Religiosi status institutorem, illumque realiter non præcessisse; sed ex D. Thomæ Doctrina Christus exercite Religiosum statum instituit; ergo illum actu præcessit.

RESP. Instando. D. Thomas aperte asserit Christum exercite auctorem Ecclesiæ justa illud Matth. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; ergo ante Christum non fuit Ecclesia. Hanc consequentiam quis nisi Hæreticus admittet? ergo stabit itidem Christum exercite Religiosum statum instituisse, & statum hunc præcessisse Christum. Ratio utrobique eadem est: Ecclesia namque considerari valet secundùm substantiam, & secundùm perfectionis statum; juxta primam intelligentiam importat fidem, quæ est forma Ecclesiæ, juxta secundam quasdam connotat proprietates ipsam condecorantes, ampliorem fidem circa plura mysteria, copiosiorem gratiæ influxum, efficaciorem Sacramentorum vim, sacrificium excellentius, nobilius Sacerdotium, cœlum patefactum, & hujusmodi; primo modo si consideretur Ecclesia Christum præcessit, fuitque in lege naturæ, & scripta, una siquidem quovis tempore fuit fides; secundo modo ad Christum subsecuta est, quia, ut habemus ex Apostolo, unâ hostiâ consummavit omnia. Ita status Religiosus secundùm suam substantiam considerari potest, nempe prout aliqualem dicit traditionem ad Dei cultum per tria vota simplicia castitatis, paupertatis, & obedientiæ; sicque Christum tempore præcessit, ipsum tamen respiciendo tanquam finem, causam moralem, atque exemplarem totius suæ perfectionis; si autem spectetur secundùm statum omnimode perfectum, sive quem habent virtutes in lege gratiæ, sive qui ipsi congruit ratione solemnitatis professionis, perpetuæ traditionis, & hujusmodi, quibus præfulget, tunc ad Christum subsequitur, ipsumque institutorem recognoscit.

Ecclesia consideratur secundum substantiam, & secundùm perfectionem, similiter status Religiosus.

INSTABIS. Ita D. Thomas affirmat Christum Religiosi status auctorem, ut ejusdem Discipulos primos velit Religiosos: *Opusc.* 17. *cap.* 4. — Constat Christi Disci„ pulos statim in sua conversione ad fidem „ esse assumptos ad Christi collegium, in „ quo primum exemplar consiliorum perfe„ ctionis apparuit, & absque dubio cujus„ cunque Religionis statum excessit — Sed hoc non verificaretur, si alii præcesserint Religiosi; ergo.

RESP. Iterum instando. Per eundem Angelicum Doctorem 4. *sent. dist.* 7. *quæst.* 1. *art.* 1. *q.* 1. *ad* 1., idem Apostoli bases fuerunt Ecclesiæ, primi ejusdem ministri, fuerunt primitiæ fidei, & spiritus, ut tradit Apostolus; ergo prævie ad Apostolos non fuit Ecclesia, nec vera fides? Hæretica consequentia. S. Doctor in *Psal.* 44. *littera H.* docet Ecclesiam esse filiam David, quatenus ex ipsa natus est Christus, & filiam Apostolorum, quatenus ipsi per Evangelium nos genuerunt; ita status Religiosus secundùm proprietates omnimodæ perfectionis cultores habuit Apostolos, atque eorundem filius est, quatenus ab ipsis fuit enunciatus: ceterum secundùm substantiam in veteri lege præcessit, ea proportione, qua fides, spes, charitas, & ipsa Ecclesia præcesserunt. Ab hac paritate haud facile sese extricabit Adversarius. Eodem plane modo loquuntur Patres, & Doctores, quoties docent Apostolos primos fuisse inter Religiosos; quod luculentiùs apparet, dum Ecclesia in collecta solemnitatis SS. Apostolorum Petri, & Pauli habet

Status Religiosus omnimode perfectus in lege gratiæ.

bet — Da Ecclesiæ tuæ, eorum in omnibus sequi præceptum, per quos Religionis sumpsit exordium — Ubi Religionis nomine venit Ecclesia, Deique cultus, & tamen indubie Ecclesia, atque Dei cultus præcesserant. Faciliori modo dissolvetur argumentum, si dicatur Apostolos primos fuisse Monachos, sed inter Christianos, ad quod alludere videtur Bellarminus *lib. de Monachis cap. 5.*, ubi postquam probavit antiquitatem Religiosi status addit — Sexto probatur ex „ Apostolorum exemplo, qui fuerunt primi „ Monachi Christiani —

Hæc licet clarissima sint, nihilominus Adversarius, ut ea obnubilet, ad involucra verborum confugit 3. *p. disc.* 2. §. 5., & conatur exemplum Ecclesiæ evertere: *n.* 136. dicit, Ecclesiam accipi primò, ut dicit fideles omnes ab initio mundi usque ad finem discretos per fidem, secundò accipi Ecclesiam — Quæ Christi nomine per Baptismum „ cogitur, qui fidei Sacramentum est, & propriæ Ecclesiæ membra, partesque facit, & „ Christi Ecclesiam a Synagoga distinguit — Hæc non fuit in veteri Testamento, quia est libera, & sponsa, illa verò ancilla: deinde concludit — Ergo Ecclesia in veteri, & „ novo Testamento licet una fide sit, in „ aliis, quæ propria sunt legis gratiæ, essentialiter, & substantialiter distinguitur, & secernitur — *&* *n.* 137. prosequitur — Quod „ patet, quia Ecclesia in veteri Testamento „ non erat Evangelica, nec Apostolica, sed „ figurativa, & Prophetica, & in novo essentialiter, & substantialiter est Apostolica, & Evangelica; ergo illa, quæ sont „ propria legis gratiæ, non potuerunt convenire, nec dici de Ecclesia in statu servitutis veteris legis essentialiter, & substantialiter, ut manifestum est; quia licet „ Petrus in statu servitutis, & libertatis „ idem homo sit quoad essentiam, & substantiam, illa, quæ conveniunt Petro in „ statu libertatis ratione status, non possunt „ convenire eidem Petro in statu servitutis, „ quia, cui repugnat status, etiam repugnant illa, quæ essentialiter dependent in „ esse, & conservari a statu, cum verò status Religiosus verus quoad substantiam, „ & essentiam Evangelicus, essentialiter dependeat a statu legis gratiæ, quia aliàs „ non esset substantialiter Evangelicus, nec „ Evangelicæ perfectionis, omnino repugnat „ cum statu imperfectu servitutis Ecclesiæ „ veteris legis; ergo exemplum Salmant. de „ unitate Ecclesiæ quoad substantiam, & essentiam, Ecclesiam Christi, & Synagogam confundit — *n.* 139. impugnans repetitam doctrinam de Ecclesia datam a Salmanticensibus, idem in re iterum dicit, solum paulò plus explicat qualitates, & perfectiones novæ legis: *n.* 140. dissimulans vim responsionis nostrorum Patrum inculcantium eamdem paritatem pro disparitate assignat — „ Quia status Religiosus est specialis status „ perfectivus status perfecti Ecclesiæ secundùm suam substantiam, ac per consequens „ repetiri non poterit ante legem Evangelicam, qua constituitur hic status perfectus „ Ecclesiæ — Dein confugit ad statum morbraticum, addendo, quod absque Evangelica lege — Et sine illa nullus status potest „ considerari absolute perfectus, virtute, & „ perfectione Evangelica; ergo hic status, ut „ consideratur a Salmanticensibus quoad essentiam, & substantiam Evangelicus, impossibilis est —

Si candide legantur Salmanticenses, compertum erit Galianum ubique æquivocando discurrere, atque affingere Salmanticensibus, quod ab ipsis alienum est. Verùm ne tempus teramus, operæ pretium erit palam facere Salmanticensium sensa, & apertam arguentis fallaciam innuere. Itaque terminus ille differre, vel non differre *essentialiter, & substantialiter*, sicut, & alter *quoad essentiam, & quoad substantiam* appellare potest supra rem a modis ipsam afficientibus præcisam, & supra eandem ut iisdem modis affectam. Sit exemplum a Scripturis adoptatum ad *Galat.* 4. Homo accipi potest, ut dicit esse rationale animal, ab eo præscindendo, quod sit in juvenili, aut senili ætate; idem homo ut adolescens spectari valet præscindendo a statu conjugii, aut cœlibatus: in primo casu spectatur vera hominis substantia a modis ipsam afficientibus abstracta, in secundo verò accipitur adolescentia ejusdem a modis itidem illius sejuncta; si autem ipse intelligatur ut uxoratus relate ad seipsum ut cœlibem, tunc consideratur ut suis affectus modificationibus. Hinc fit, quod ex diversis comparationibus diversimode accipiatur terminus ille substantialiter: si accipiatur homo proprie quoad substantiam semper idem est sive in juventute, sive in senectute, sub cœlibatu, & sub conjugio, sed si accipiatur, prout reduplicat adolescentiam, differt a seipso, prout redoplicat senectutem, & quidem differentia essentiali, & substantiali: siquidem adolescentia ut talis differt essentialiter a senio: nunc ad rem nostram: quando Salmanticenses dicunt Ecclesiam, fidem, spem, & charitatem, castitatem, & similia fore eadem essentialiter, ea assumunt secundùm essentialia constitutiva, quo sensu nullimode negari potest eadem esse in utraque lege, sicut eadem est charitas Patriæ, & viæ; si verò ea intelligantur sub modo veteris, vel novæ legis, eadem utique non sunt, sed diversa, quo pacto charitas sumpta ut importat libertatem, & meritum, differt a seipsa, ut dicit necessitatem, & fruitionem; porro in hoc sensu loquitur Adversarius, ut palam fit ex reduplicationibus, quibus utitur v. g. status Evangelicus quoad substantiam, Evangelicus est essentialiter &c. & secundum hanc intelligentiam nusquam Salmanticenses dicunt Ecclesiam præcessisse in lege veteri, immo oppositum clare propugnant, dum docent ante Evangelium sub Mosayeis fuisse imperfectionibus, & eodem modo loquuntur de statu Religioso.

Ecclesia præcessit in veteri lege sub imperfectionibus.

Doctrinam hanc nemo unus inficiabit, cum Patres unanimi consensu illam adoptent. Sufficiat auctoritas D. Augustini, & S. Thomæ. Ille in Psal. 36. illud *Junior fui; etenim senui* explicans in persona Ecclesiæ, postquam declaravit Christum omnium justo-

justorum, qui ante nos, & ab initio fuere, caput fuisse, habet -- Illum enim venturum esse crediderunt, quem nos venisse jam credimus -- Hinc subdit -- Corpus autem Christi, quod est Ecclesia, tanquam unus quidam homo primò Junior fuit, & ecce jam in fine seculi est in senecta pingui, quoniam de illa dictum est: adhuc multiplicabitur in senecta pingui. Multiplicata est super omnes gentes, & ipsius vox est attendenda, quasi unius hominis primam ætatem suam, & istam novissimam respicientis per omnia; quia omnes ætates notas habet per Scripturas -- En qualiter una est Ecclesia ab initio ad nostra usque tempora. Audiamus nunc Angelicum consone ad Augustinum loquentem 3. *p. quæst.* 8. *art.* 3. *ad* 3., in quo sibi objiciebat veteres fideles non fuisse Ecclesiæ membra, quia status ille erat figurativus. Respondet itaque -- Ad tertium dicendum, quod Sancti Patres insistebant Sacramentis legalibus tamquam quibusdam rebus, sed sicut imaginibus, & umbris futurorom; idem autem est motus in imaginem, in quantum est imago, & in rem, ut patet per Philosophum in lib. de mem., & reminiscentia, & ideo antiqui Patres servando legalia Sacramenta ferebantur in Christum per fidem, & dilectionem eamdem, qua & nos in Christum ferimur: & ideo Patres antiqui pertinebant ad idem corpus Ecclesiæ, ad quod nos pertinemus -- In hoc testimonio habemus quidquid desiderare possumus, & solutum, quidquid objicit Adversarius. Fatetur D. Thomas, quod Veteres umbris inserviebant, & figuris, & tamen affirmat pertinere ad idem corpos Christi, quo nos, & per eamdem fidem, & charitatem, qua nos: habemus ergo ex D. Th. stare optimè cum identitate rerom figuræ naturam.

Veteres Patres Ecclesiæ membra.

Alterâ doctrinâ D. Th. explicatur nostra veritas 2. 2. *q.* 4. *art.* 4. *ad* 1. inquirit: an fides informis possit fieri formata, & resolvit affirmativè, quia idem est habitus fidei informis, & formatæ: sibi objicit illud 1. ad Corinth. 13., quod cum venerit perfectum evacuabitur quod ex parte est; fides verò informis imperfecta est, adeoque evacuatur, cui respondet -- Dicendum, quod verbum Apostoli est intelligendum, quando imperfectio est de ratione imperfecti, tunc enim oportet, quod adveniente perfectione, imperfectum excludatur: sicut adveniente aperta visione excluditur fides, de cujus ratione est, ut sit non apparentium, sed quando imperfectio non est de ratione rei imperfectæ, tunc illud numero idem, quod erat imperfectum, fit perfectum; sicut pueritia non est de ratione hominis, & ideo idem numero, qui erat puer, fit vir; informitas autem fidei non est de ratione rei perfectæ, sed per accidens se habet ad ipsam, ut dictum est; unde ipsamet fides informis fit formata -- In hac D. Th. auctoritate duo habemus considerandа; primum paritatem illam de homine puero, & viro, secundum est, quod fides informis fit formata, & ex utroque doctrina nostra roboratur; ex primo; nam cum Apostolo *ad Galat.* 4. comparat Angelicus legem veterem puero, & novam viro, adeoque sentit, quod licet status pueritiæ evacuetur, adveniente virilitate, tamen eadem semper essentia hominis, seu eadem identitas Ecclesiæ perseverat, transeundo ab uno statu ad alium. Ex secundo, quia eadem fides perseverans statum mutat ab informi ad formatam: unde etsi fides antiquorum Patrum statum mutaverit, non inde dici potest, quod eadem non fuerit quoad substantiam: sicut tamen hæc propositio falsa est: fides quoad substantiam formata est eadem cum fide informi; quia ly *quoad substantiam* uno afficitur modo, ratione cujus a seipsa differt ut accepta sub modo altero, ita quoties Adversarius veteri legi unit terminum Evangelicum, licet addat *quoad substantiam*, falsam reddit propositionem; quia accipit substantiam ut modificatam.

Prosequitur Galianus *n.* 142. iis respondere, quæ dixerunt Salmanticenses probando, quod Apostoli fuerunt primi Religiosi non absolute, sed secundùm statum novæ legis, triaque dicit, & primò quod Salmanticenses, ut vim argumenti effugiant, concedunt votorum solemnitatem juris esse divini, quod in eodem *Tract.* 20. *dub.* 4. §. 3. *n.* 54. negaverunt, relicta communi Thomistarum sententia. Secundò quod -- Quotquot scripserunt de origine status Religiosi ex Sanctis Patribus antiquis, ab Apostolis exordium sumere -- Tertiò quod imponunt Bordono male intellexisse terminum Religionis, ab Ecclesia in Collecta SS. Apostolorum appositum, dum illum explicuit non de Ecclesia, sed de Religiosis. Addit quod si status Religiosus ab Apostolis non sumpsisset exordium, jam aliquis cultus quoad substantiam Evangelicus -- Esset in Christi Ecclesia secundùm Christianam Religionem, cujus exordium non esset ab Apostolis, sed ab Elia --

Cum argumentum non premat Salmanticenses, non est, cur vim illius effugiant. Porro falsum est ipsos concedere impræsentiarum solemnitatem juris fore divini, quam asseruerunt eo loci humani juris; ejusdem namque labii sunt utrobique; hic loquuntur de ea solemnitate, qua constituitur intrinseca essentialis irrevocabilitas, & ibi de eadem sermonem habent. Ibi siquidem discriminantur voti solemnitatem ab essentia voti solemnis, quæ consistit in ea donatione Deo facta, absoluta, & perpetua, quam dicunt juris divini, & per hanc volunt vota solemnia a simplicibus discreta. Addas velim ibidem admittere ut probabilem opinionem asserentium in Religiosa Professione duplicem intervenire solemnitatem, accidentalem unam, essentialem alteram, illam juris Ecclesiastici, hanc divini juris; cumque hic indefinite loquantur, eligere quamlibet possunt. Ceterom quod constanter veline solemnitatem intrinsecam, ortam ab essentia voti solemnis juris fore divini, indubie apparet ex his, quæ tradunt inquirentes, num Papa dispensare possit in votis solemnibus. Quod vero sententia, quam propugnant, aliena sit a Thomistarum schola,

Essentia voti solemnis distinguitur a solemnitate.

de

de mendacio revincitur ex reſolutione prædictæ difficultatis, & ex recitatis D. Thomæ textibus.

Falsò dicit ſecundò Patres ad unum omnes velle Monachorum originem ab Apoſtolis: ſiquidem Chryſoſtomus *hom. 1. in Marcum* habet -- Sicut Sacerdotum Princi- „ pes ſunt Apoſtoli, ſic Monachorum Prin- „ ceps Joannes Baptiſta eſt -- S. Hieronymus ad Euſtochium de ſervanda Virginitate de Eremitis diſſerens inquit -- Hujus vitæ „ auctor Paulus, illuſtrator Antonius, & „ ut ad ſuperiora conſcendam, Princeps „ Joannes Baptiſta -- Non igitur omnes antiqui Patres ſtatus Religioſi exordium ab Apoſtolis ſumpſere. Cum verò quidam ex illis Apoſtolos dicunt prædicti ſtatus auctores, loquuntur de famoſiori, qui eſt perfectus, & conſummatus; eodem ſiquidem modo loquuntur de Eccleſia, fide, ſpe, & charitate, & hæc tribuunt Apoſtolis tanquam primis, & fundatoribus, quod dubio-procul non intelligunt præciſe quoad ſubſtantiam, ſed quoad conſummationem. Primi igitur Religioſi fuerunt Apoſtoli, ſed Chriſtiani.

Status Religioſus perfectus ab Apoſtolis.

Ad tertium. Non ſatis percipi valet, qualiter velit Bordonum non intellexiſſe verbum illud *Religionis* de ſtatu Religioſo, cum ipſemet Adverſarius concedat Bordonum ex eo loco probare ſtatum Religioſum ab Apoſtolis cœpiſſe. Illatio deinde, quam facit, ſuetâ laborat æquivocatione. Nuſquam dictum eſt in veteri lege datum fuiſſe aliquem cultum ſecundum ſubſtantiam Evangelicum, quia hic terminus eſt modus ſubſtantiam afficiens. Diximus quidem, nec abs re, quod aliquis cultus quoad ſubſtantiam idem fuit ſub veteri, & nova lege. Nullus itidem hucuſque ſomniavit eſſe in Chriſti Eccleſia aliquid ſecundùm Chriſtianam Religionem, quod exordium ab Apoſtolis non habeat; quia ly *ſecundùm Chriſtianam Religionem* expreſſe appellat ſupra modum conſummatæ perfectionis, qui nequaquam fuit in Eccleſia ſub veteri lege.

Quidam cultus fuit idem in utraque lege.

67 OBJIC. II. Gallanus 3. *p. diſc.* 4. §. 2., & 1. *p. diſc.* 2. §. 2., *& alibi*. S. Thomas aſſerit ſæpenumero conſilia fore propria ſtatus gratiæ; unde *in cap.* 19. *Matthæi* ad illa verba: *Si vis perfectus eſſe &c.* habet -- „ Poſtquam Dominus tradidit doctrinam „ communis ſalutis, hic tradit doctrinam „ perfectionis -- Non potuerunt ergo eſſe ante legem novam; quod enim unius legis proprium eſt, alteri legi convenire neutiquam poteſt.

Sæpe Adverſarios aſſerit ex D. Thoma conſilium obſervari poſſe ſive ex voto, ſive abſque illo, & revera Chriſtus, & Apoſtolus perfectionis opera conſuluerunt, indefinite exercenda ſive ex voto, ſive ſine voto; ſed Angelicus ſupralaudatus expreſſe docet Eliam, & Jeremiam fuiſſe Virgines; ergo propugnat Conſilia Evangelica in veteri lege obſervata fuiſſe. Rurſus 4. *Sent. diſt.* 15. *q.* 3. *art.* 1., *quæſt.* 4. *ad* 2. aſſerit, ſupererogationis opera, quæ undequaque ſpectata non ſunt ad ſalutem neceſſaria, cadere nequaquam poſſe ſub præcepto, ſed ad conſilia ſpectare, id declarans in Virginibus ex Apoſtolo 1. *ad Corinth.* 7., atqui non inficias ibit Angelicus plura ex hiſce operibus ſupererogationis fuiſſe quandoque in veteri lege exercita, puta Viduitatem Judith a Scripturis commendatam, quadragenarium Eliæ jejunium nequaquam a lege Moyſis præceptum, ut docet 4. *Sent. diſt.* 15. *quæſt.* 3. *art.* 3. *quæſt.* 1. *ad* 2.; ergo. Utique Conſilia ſunt propria legis novæ; quia per os Chriſti, & Apoſtolorum poſitive promulgata, atque enunciata ut pars Evangelicæ legis, quia connaturalem ſtatum ſortiuntur, ex quo petunt adimpleri motivo dilectionis divinæ, quæ novi Teſtamenti character eſt; ſed quia viri prioris legis ad novam ſpectabant, ideo per Chriſti gratiam ea obſervare potuere.

Conſilium obſervari poteſt ſive ex voto, ſive ſine illo.

DICES. Juxta D. Thomam conſilia ita propria ſunt legis gratiæ, ut addita fuerint ut in eo, in quo deficiebat, lex vetus perficeretur; ſed cum hoc non componitur eorundem obſervantia pro eo tempore; ergo. Major traditur ab Angelico 1. 2. *quæſt.* 107. *art.* 2., ubi poſtquam varios explicuit modos, quibus veterem legem Chriſtus perfecit, habet -- Tertio adimple- „ vit Dominus præcepta legis ſuperaddendo „ quædam perfectionis conſilia, ut patet „ Matth. 19., ubi dicenti ſe obſervaſſe „ præcepta veteris legis; dicit: unum tibi „ deeſt: ſi vis perfectus eſſe, vade, & „ vende omnia, quæ habes -- His abunde declarat conſilia eſſe propria legis gratiæ, & nullimodè veteri convenire.

RESP. Conſilia dicuntur ab Angelico veteri legi ſuperaddita, quia nunc directe, magiſque dilucide fuerunt promulgata, & declarata; Lex ſiquidem illa nec poſitive ea monebat, nec virtutem dabat ad ea obſervanda. S. Thomas *ibid. art.* 3., inquirit, an lex nova in veteri contineretur, & reſolvit affirmative, loquendo tamen de continentia virtutis, dicens -- Eſt lex nova in „ veteri, ſicut fructus in ſpica -- Et *ad* 1. docet omnia, quæ credenda traduntur in novo Teſtamento explicite, & aperte, tradebantur in veteri implicite, & in figura, affirmans hoc modo novam in veteri lege contineri. *Ad* 2. doctrinam refert S. Auguſtini *lib.* 19. *contra Fauſtum cap.* 28., aſſerentis pene omnia, quæ monuit, vel præcepit Dominus in antiquis libris haberi. *Ad* 3. ſolvens argumentum, quod ſi in lege continebatur, jam ſuperfluebat lex nova, reſpondet -- Dicendum, quod illud quod „ implicite datum eſt, oportet explicari, & „ ideo poſt veterem legem latam, oportuit „ legem novam dari -- Cum autem Angelicus in ſuperiori argumento relatus doceat pios viros antiquæ legis, non inhæſiſſe figuris ut quibuſdam rebus, ſed ut imaginibus, jam fit, quod per eundem motum ferebantur in figuratum; atque ea inter, quæ nobis explicite credenda traduntur, ſunt conſilia; ergo meritò in iſta ferri poterant. Itaque in veteri lege erant in figuris, & exemplaribus, in nova ſunt velut in luce, & in cauſa efficienti.

Lex nova virtualiter in veteri præcontenta.

REPLICABIS. Per D. Thomam aliter Dominus veterem legem complevit quoad

præcepta, aliter quoad consilia; sed quoad illa solummodo complevit quantùm ad majorem explicationem, ut in littera videre est, & quoad ista quoad superadditionem; ergo male detorquetur Angelici doctrina.

Præcepta in lege proposita, secus consilia.

RESP. Præcepta, de quibus Angelicus, fuerant in illa lege effective, positive, & directe per Moysem proposita, saltem quoad substantiam, & sufficienter erant etiam explicata, quamvis Pharisæorum Glossis viriata, quas Dominus legitima interpretatione emendavit; consilia verò directe, positive, & effective per Mosaycam legem non fuerant promulgata, sed per legem fidei exemplariter proposita cognoscebantur.

URGEBIS. Exemplaris Consiliorum præexistentia aliena est a mente D. Thomæ, qui docet nullimode illa extitisse in lege veteri, ut videre est 1. 2. *quæst.* 108. *art.* 4. *in Corpore* -- Et ideo convenienter in lege no-„ va, quæ est lex libertatis, supra præcepta „ sunt addita consilia, non autem in veteri „ lege, quæ erat lex servitutis -- *Et Opusc.* 17. *cap.* 7. *circa medium* -- Non enim consi-„ lia fuerunt data in veteri lege, sed in no-„ va, quia nihil ad perfectum adduxit lex, „ & hoc patet per Glossam, quæ quinque „ panes dicit esse legalia præcepta, septem „ autem panes Evangelicam perfectionem -- Ubi notanda est particula negativa, quæ omne genus essendi excludit.

Ab Adversario solvi debet instantia. Catholici ad unum omnes docent ita datum fuisse Christum in lege gratiæ, ut non fuerit in veteri, & tamen concedunt cum Angelico extitisse in exemplaribus, & in hoc genere in legem influxisse. S. Doctor 3. *p. quæst.* 1. *art.* 5. declarat haud conveniens fuisse Deum ab initio incarnari, & ea inter momenta, quæ affert, duo potiora videntur; ordo promotionis ad bonum, videlicet ab imperfecto ad perfectum, & dignitas ipsiusmet Christi; duo hæc itidem exigunt, ut Christus in figura, atque in exemplari causa præcederet, ut in aperto est; *& ad* 3. docet perfectum dupliciter posse imperfectum præcedere, natura, & tempore; secundo modo congruum non erat Verbi unionem præcedere imperfectum, benè verò primo modo nempe causalitate, & exemplari influxu; similiter discurrit de Consiliis, quia perfecta executive, & effective a lege non fuerunt, & hoc, quia lex erat servitutis: & aliàs verba illa S. Thomæ *addita*, *data* sonant genus causæ effectivæ, & executivæ, & quia particula negativa negat omnia, quæ post se invenit, sed secundùm exigentiam copulæ, & prædicati, vel subjecti appellationem, ideo solam excludit existentiam in genere effectivo, non autem in genere causæ exemplaris; immò istam infert ex natura perfecti; hæc autem existentia sufficit, ut potuerint aliqui ea imitari, dicente S. Th. *lect.* 1. *ad cap.* 8. *Hebræorum* ad illa verba: *Qui exemplari, & umbra deserviunt cœlestium &c.* -- Quantùm ad cogni-„ tionem, cum dicit *exemplari*, quia in „ veteri lege, quasi quodam exemplari por-„ rectat legi id, ad quod nostra cognitio de-„ bet ferri -- Cur verò conveniens fuerit dari effective in lege nova, secus in veteri, opti-

A me dilucidat ibidem D. Th., quia præceptum importat necessitatem, secus consilium, ac per consequens consonat legi libertatis, hoc est, amoris, qui ad opera voluntaria impellit.

SUBSUMES. Non potuit admitti existentia exemplaris, ubi natura status impediebat imitationem; sed natura status impediebat imitari exemplata consilia, ut docet D. Th.; ergo non potuit dari illa existentia. Min. habetur *lect.* 2. *ad cap.* 8. *Hebræor.* -- In „ novo autem adduntur consilia illis præce-„ ptis, quæ dantur perfectis, qui sunt capa-„ ces spiritualium -- Ecce qualiter imperfectio status impediebat imitari consilia, utpote spiritualium, non autem carnalium.

B Negatur minor, quam non evincit illa auctoritas, quæ non cadit supra genus causæ exemplaris, sed effectivæ, & executivæ, ut verba significant. Status legis ex suo non spiritualis non exigebat promulgationem, & effectivam collationem Consiliorum perfectorum, sed differenda erat ad legem ex suo spiritualem, quod *lect.* 2. *cap.* 9. *ad Hebr.* indicat Angelicus his -- Ita in veteri lege, „ ea, quæ spectant ad imperfectionem, „ instituta fuerunt, sed quando venit tem-„ pus perfectum, tunc debuerunt institui „ illa, quæ ducunt ad perfectionem -- Cum

C hoc tamen stat, quod potuerint aliqui inhærentes exemplaribus per fidem, & gratiam Christi futuri consilia exequi, & perfectionem assequi. Audiatur S. Doctor paulò ante citata verba -- Sed nunquid in vete-„ ri lege fuerunt multi perfecti, & vide-„ tur, quod sic; dictum est enim Abrahæ „ Genes. 17. Ambula coram, & esto per-„ fectus; Moyses etiam, & multi alii val-„ de sancti, & perfecti fuerunt. Respon-„ deo. Dicendum est, quod licet tunc „ multi perfecti, & sancti fuerint, hoc ta-„ men non fuit ex operibus legis supra 7. „ Nihil ad perfectum adduxit lex: sed hoc

D „ fuit per fidem Christi: Gen. 15. Credidit „ Abraham Deo, & reputatum est illi ad „ justitiam. Hoc ergo non erat virtute ce-„ remoniarum, aut legalium; unde fre-„ quenter ibi dicitur: orabit pro eo Sacer-„ dos, & dimittetur illi. Levit. 5. Et in „ multis aliis locis: quod ergo mundaret, „ hoc erat ex fide -- His satis bene constat qualiter Viri pii poterant consequi perfectionem essentialem, & accidentalem, & qualiter lex vetus non adducebat ad perfectum; non negabat imitationem consiliorum, sed negabat vim habere ex vi legis.

ADDES. Non stat cum D. Thomæ do-

E ctrina exemplaris consiliorum existentia in veteri lege imitata, si inceptio, & inchoatio Consiliorum fuerit in Christo, & Deipara; sed ita fuisse docet Angelicus 3. *p. quæst.* 28. *art.* 4. *ad* 2. -- Dicendum, quod „ sicut gratiæ plenitudo perfecte quidem fuit „ in Christo, & tamen aliqua ejus inchoa-„ tio præcessit in Matre; ita etiam observa-„ tio consiliorum, quæ per gratiam Dei fit, „ perfecte quidem incœpit in Christo, sed „ aliquo modo fuit inchoata in Virgine Ma-„ tre ejus -- Idem docuerat 4. *Sent. dist.* 30. *quæst.* 2. *art.* 1. *ad* 2.

Hæc

Hac auctoritate non jam infirmatur, sed validiùs propugnatur veritas, ut compertum sit textum perpendendo: eodem modo loquitur S. Doctor de inchoatione consiliorum in Matre, ac de inchoatione gratiæ; sed gratiæ inchoatio non ita fuit in Deipara, ut non præcesserit in veteri lege; ergo stat inchoatio consiliorum in Virgine, etsi alii in veteri Testamento illa observaverint: ea propter fas est dicere D. Thomam non loqui absolute, sed sub aliqua determinata limitatione, & revera suam propositionem modificat dicendo: *Aliquo modo fuit inchoata*, itaut sensus sit de inchoatione perfectionis legis gratiæ, & non solùm quoad substantiam. Hoc constat ex paritate gratiæ, quam assumit; & quidem non loquitur de qualicunque gratia, sed de plenitudine; porro plenitudo non solam substantiam, sed statum dicit perfectionis.

Quomodo consilia inchoata in Deipara.

DICES. Si S. Thomas in eam devenisset sententiam, quod in lege veteri fuisset consiliorum imitatio per respectum ad exemplarem existentiam, neququam assereret Christum Apostolos paulatim docuisse circa eorundem observantiam; imperfecti namque erant, nec sublimem adeo doctrinam percipere poterant; etenim jam extitisset notitia consiliorum in lege veteri; sed hoc docuit; ergo.

Nimis probat instantia; Apostoli siquidem non solùm paulatim eruditi fuerunt quoad doctrinam Consiliorum, sed etiam circa fidem, & præcepta, & tamen non inde colligitur negatio fidei in veteri lege. Stat ergo Apostolos potuisse paulatim erudiri circa perfectionem, etiamsi in dicta lege præcesserit in aliquibus observatio consiliorum quoad substantiam.

Apostoli eruditi de perfectione consiliorum.

88 OBJIC. III. ex Galiano 3. *p. disc.* 3. §. 4 *n.* 248., *&* 1. *p. disc.* 1. §. 3. *per totum*. Non est e mente D. Thomæ veritas status Monachalis in veteri lege, si ipse doceat tunc non fuisse promissa præmia cælestia, sed hoc docet unà cum Patribus; ergo. Major aperte constat; ut enim consilia verum constituerent Religiosum statum, debuissent vota emitti propter Regnum Cælorum. Minor quantum ad D. Thomam clare habetur *lib.* 1. *de Regimine Principum cap.* 14., *ad Heb. cap.* 10. *lect.* 1., *& alibi*; sufficiat auctoritas *ex* 3. *Sent. dist.* 40. *art.* 4. *ad* 1., ubi sequentibus solvit argumentum de promissionibus Abrahæ factis — Dicendum, quod ubicumque promittuntur æterna in veteri lege, hoc est, sub quadam figura, & similitudine, & secundùm hoc etiam Deus se mercedem Abrahæ constituit ad litteram quasi remuneratorem in multiplicatione seminis, & in terræ promissæ collatione; vel dicendum, quod hoc intelligitur de promissione communiter omnibus facta in veteri lege, non autem de illa, quæ fiebat specialiter ad aliquos perfectos viros, qui ad legem novam pertinebant — Quantum ad Patres habetur auctoritas D. Joann. Chrysostomi *hom.* 23. *in Joan. cap.* 3. in ea verba: *Nisi quis renatus fuerit*: ubi de Nicomedo loquens ait — Duo eum dubitationem faciebant, & generatio talis, & Regnum, neque enim Regni nomen auditum erat Judæis unquam, neque hujusmodi generatio — Error fuit Fausti Manichæi, & Pelagi hæreticorum docentium Judæis in lege veteri fuisse revelatum Regnum Cælorum, & promissa æterna, quos redarguit Hieronymus contra Pelagianos *lib.* 1. — Addis præterea Regnum Cælorum etiam in testamento veteri repromitti, ponisque testimonia de Apocryphis: cum perspicuum sit Regnum Cælorum primum in Evangelio prædicari per Joan. Baptistam, & Dominum Salvatorem, & Apostolos — Eundem errorem detulit Augustinus *ad Innocentium Epist.* 95. — Quæ duo præcepta erant omnibus divinitùs data, an æternum præmium justitiæ promissum nondum erat? hoc ipse (*Pelagianus*) non dicit, qui in suis litteris posuit etiam in veteri Testamento Regnum Cælorum esse promissum. si ergo ad faciendam, perficiendamque justitiam jam erat naturæ possibilitas per liberum arbitrium, jam erat legis Dei Sanctum, & justum, bonumque mandatum jam erat promissum præmium sempiternum; ergo Christus gratis mortuus est — Idem habet *de Baptismo Parvulorum, seu de merito, & remissione*, ubi dicit tunc occultatum fuisse, ut revelaretur in novo; gratis ergo venisset Christus, si ex gratia ejusdem venturi datus fuisset status Religiosus, vota emittens propter præmia æterna, ut infert D. Augustinus, dataque fuissent illi statui media necessaria ad consequendam perfectionem. Item status ille tolleret rationem figuræ, quia manifestaret figuratum, videlicet æterna præmia, essetque directe contrarius statui legis scriptæ; nam lex vetus Regnum Cælorum, quod præfigurabat, terrenis promissionibus operuit, D. Augustino *lib.* 22. *contra Faustum cap.* 76. docente — Unde & vetus Testamentum secretum Regni Cælorum tempore opportuno aperiendum promissionibus terrenis operuit, & quodammodo umbrosus opacavit. Ubi autem venit plenitudo temporis, ut novum Testamentum revelaretur, quod figuris veteris velabatur, evidenti testificatione jam demonstrandum erat, esse aliam vitam, pro qua debet hæc vita contemni, & aliud Regnum, pro quo oportet omnium terrenorum adversitatem sapientissimè sustineri — Quid luculentius? Doctrinam istam sæpe reperit Adversarius in toto libro.

Error Manichæorum.

Verum ubi dicis *num.* 248. 3. *p.* quod — D. Thomas pluribus in locis expresse, & aperte docet, quod in veteri lege non fuerunt promissa bona spiritualia cælestia, sed terrena — manifestam injuriam facit tanto Doctori, qui, ut patet ex claris, variisque textibus in præcedentibus allegatis, hæc tria constanter tradit: primum quod lex vetus ad justificationem ordinabatur, quam tamen gratia Christi venturi perficiebat: alterum, quod legis veteris, & novæ idem sit finis ultimus; legis verò novæ finis ultimus est omnino supernaturalis: tertium quod terrena promittebat illis, & dabat, ut tamquam imperfectos per ea ad spiritualia, & æterna manuduceret, & alia inter loca

Judæis æterna promissa.

unum dedimus ea eodem textu citato contra
nos ab Adversario in hac objectione : quo-
modo possunt hæc stare , si spiritualia , si
cœlestis neutiqnam promisit ? Quantum ad
Augustinum, aliis omissis, legatur *lib.* 19. *con-
tra Faustum cap.* 31., ubi — Denique quod
„ non temere dixerim , nescio utrum quis-
„ quam in illis libris invenit nomen Regni
„ Cœlorum , quod tam crebro nominat
„ Dominus . Dicitur quidem ibi . Diligite
„ sapientiam , nt in æternum regnetis . Et
„ ipsa vita æterna si non illic in manifesto
„ prædicaretur , non diceret Dominus etiam
„ malis Judæis : scrutamini scripturas , in
„ quibus putatis vos vitam æternam habere ,
„ ipsæ testimonium perhibent de me : quo
„ enim nisi ad hoc pertinet , quod ibi scri-
„ ptum est : non moriar , sed vivam , &
„ narrabo opera Domini : & illumina ocu-
„ los meos, ne unquam obdormiam in morte?
„ & justorum animæ in manu Dei sunt , &
„ non tanget illos tormentum ? & paulo
„ post : illi autem sunt in pace , & si coram
„ hominibus tormenta passi sunt , spes illo-
„ rum immortalitate plena est , & in paucis
„ vexati , in multis benè disponentur ; & in
„ alio loco : justi autem in perpetuum vi-
„ vent , & apud Dominum est merces eo-
„ rum , & cogitatio eorum apud Altissi-
„ mum , ideò accipient Regnum decoris ,
„ & Diadema speciei de manu Domini .
„ Hæc , & alia multa sive apertissima , sive
„ subobscura inveniuntur ibi testimonia vitæ
„ æternæ : & de ipsa corporum resurrectio-
„ ne non tacuerunt Prophetæ &c. Proinde
„ testimoniis vitæ æternæ , & resurrectionis
„ mortuorum abundat illa scriptura — Quo-
modo autem cum aperta adeo , & tot Scri-
pturis confirmata doctrina stat , quod cœ-
lestia Judæis non fuerint revelata , non fue-
rint promissa ? difficultatem movent Patres,
& Augustinus ibidem quoad nomen Regni
Cœlorum , quod non reperitur in Scriptura
veteris Testamenti ; & ratio est , quia Re-
gni Cœlorum nomine venit gratia Christi
consummata , per quam de præsenti solvitur
Chirographum peccati Adæ , & aperitur de
præsenti Cœli janua , & de præsenti traditur
possessio Beatitudinis ; in lege veteri lex non
dabat gratiam, sed pretium exhibebatur ex
thesauro in futurum effundendo ; clausum
erat Regnum , & nulli dabatur æternæ sa-
lutis possessio . Lege sequentia apud D. Au-
gustinum usque ad finem capitis . Lege apud
eumdem *in Epist.* 95. *ad Innocentium* imme-
diate ad verba in objectione relata , & sen-
sum percipe directum , & planum — Ergo
„ neque per legem justitia, neque per naturæ
„ possibilitatem , sed ex fide , & dono Dei
„ per Jesum Christum Dominum nostrum ,
„ unum mediatorem Dei , & hominum ,
„ qui nisi in plenitudine temporis mortuus
„ esset propter delicta nostra , & resurre-
„ xisset propter justificationem nostram ,
„ profectò , & antiquorum fides evacuare-
„ tur , & nostra — Lege D. Hieron. *loco
cit.* — Aliud est damnare legem , quod Ma-
„ nichæus facit , aliud legi præferre Evan-
„ gelium , quæ Apostolica doctrina est ; in
„ illa enim servi , in hoc præsens Dominus
„ loquitur ; ibi promittitur , hic impletur ;
„ ibi initia , hic perfectio est ; in illa ope-
„ rum fundamenta jaciuntur , hic fidei , &
„ gratiæ culmen imponitur —

Error ergo Pelagianorum erat , quod
natura daret possibilitatem adimplendi præ-
cepta ; quod justitia legis daret gratiam ,
quod Regnum Cœlorum erat revelatum ;
idest apertum pro eo statu , quibus vere
existentibus certe gratis mortuus esset Chri-
stus : at viri illi Sancti , & Monachi neu-
trum ex his docebant ; in viribus fidei , non
naturæ agnoscebant possibilitatem status Mo-
nachalis ; non in operibus legis justitiam ,
& justitiæ perfectionem , sed in meritis
Christi futuri constituebant ; adeoque toto
Cœlo distat doctrina nostra ab errore Pela-
gianorum : non negamus factas fuisse terre-
norum promissiones , velut præmia quædam
allicientia ad majora , & de præsenti elar-
gienda , ne totum pondus promissionis in-
niteretur spei futurorum , quæ non nisi
tempore legis gratiæ erant donanda ; quod
optimè advertit S. Th. 3. *Dist.* 40. *quæst.* 1.
art. 4. *quæst.* 1. *in corpore* — Tertiò , quia
„ bona æterna nondum statim eis poterant
„ exhiberi nondum soluto pretio , unde
„ dilatio promissionum inefficacem faceret
„ apud infirmos promissionem — Duplex
ergo præmium erat illis promissum : Cœle-
ste , quod non poterant assequi , nisi post
Christi mortem ; terrenum , quod asseque-
bantur de præsenti : & per hoc perfectis
non accensebantur amicis , quia non com-
municabatur illis possessivè summum bonum .
Accipe Doctrinam Magistri Soti ab Adver-
sario laudati 4. *Dist.* 2. *p.* 1. *quæst.* 1. *art.* 4.
circa finem — illa ergo hic prætermissa
„ quod gratia illorum seculorum ad com-
„ pletum , absolutum , perfectumque gra-
„ dum gratiæ non pertigerit , argumentum
„ est , quod amici illi quidem sunt , quibus
„ ea omnia sunt communia , in quibus jus
„ amicitiæ fundatur ; ea verò , in quibus
„ amicitia inter Deum , & homines funda-
„ mentum habet , sunt illa cœlestia sempi-
„ ternæ vitæ , illa autem ante Christum
„ passum nemini Deus concessit ; ergo ho-
„ mines illorum temporum non erant in
„ gratia absoluta , & consummata — Rem
explicat exemplo criminosi , bonis omnibus
a Rege expoliati , qui etsi veniam obtineret
criminis , si tamen bonis frui non liceret ,
neutiquam diceretur ad perfectam assumptus
amicitiam : ecce in quo consistat status per-
fectæ amicitiæ , in communicatione bono-
rum æternorum possessive : quare hac Soti
auctoritate manifeste abutitur Adversarius ,
dum eam adoptat *p.* 3. *Dist.* 3. *§.* 6. *n.* 208. ,
ut a statu legis veteris consilia rejiciat , quia
sunt perfectorum , & amicorum : viri justi
in veteri Testamento amici Dei erant , item
consiliorum cultores, non autem in perfecto,
& absoluto amicitiæ statu ; quia non pote-
rant statim ab obitu consequi hereditatem ,
fuitque eis expectanda redemptio per Chri-
stum .

Duplex præmium Judæis promissum.

Distinguenda itidem sunt duo scriptu-
rarum genera in lege : primum dicitur le-
gale , & illud est , in quo Moyses præcepta
detu-

detulit populo, sapientiale aliud, & Prophetaie, ubi moralia magis dilucidantur: in sapientialibus sæpe æternorum bonorum nudis phrasibus mentio fit, in Moysaicis magis sub figuris, & umbris: verum ad edissenda illa arcana fidei bonus usus sufficiebat; ejus enim lumine viri Dei honestatem consiliorum præfiguratorum detegere poterant, & per gratiam Christi futuri adimplere: ad hujus confirmationem sufficit auctoritas Patris Suarez *Tom.* 3. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 11., ubi — Bona consiliorum non ideo talia sunt, quia Christus illa tradidit, sed potius e converso, ideo Christus illa tradidit, quia talia sunt, idest optima, & aptissima ad perfectionem charitatis obtinendam. Unde quidquid sit de pura natura, tamen de natura illuminata per fidem non videtur dubium, quin potuerit consiliorum honestatem, & utilitatem spiritualem cognoscere: inter hæc autem consilia unum est consilium Religionis; ergo idem de illo sentiendum est; ergo non fuit necessarium aliter institui a Christo, quam per doctrinam, & approbationem naturalis juris; atque hoc etiam sentiunt qui putant statum hunc fuisse in usu ante Christi adventum, licet paucioribus esset cognitus — Et sane figuræ non debuerunt esse adeo obscuræ, ut spiritualis earundem sensus omnino laterer, aliàs inutiles essent, & Divinæ providentiæ haud congruerent; unde saltem excellentioribus earum sensus debuit innotescere, qui aliis deinde clarius tradebant. Ad rem nostram deservit doctrina Patris Natalis ab Alexandro *Tom.* 2. *Hist. veteris Testamenti dissert.* 4. *art.* 3. *propositione unica*, ubi inquirit, quis nam fuerit auctor Cabbalæ, & respondet, quod si nomine Cabbalæ veniat sensus mysticus in litterali fundatus, atque a Spiritu Sancto intentus, Cabbalæ auctores fuere Moyses, & Esdra, idque probat, quia apud Judæos debuit esse juxta Divinæ Providentiæ leges intelligentia non solum sensus litteralis, sed etiam mystici figurarum ad hoc, ut ea, quæ ad Christum spectabant, possent a Doctoribus populo explicari; prosequitur deinde ostendere, quomodo per traditionem a Moyse ad Josue, & a senioribus ad alios Magistros Israel, & maxime Prophetas devenerit, declaratque Esdram, ubi *lib.* 2. *cap.* 8. per plures dies interpretabatur legem, mysticum sensum reserasse circa Christum, & alia ad ipsum spectantia, ut fidem excitaret in populo erga Messiam, sine qua nemo justificabatur, & defecisset in necessariis Divina Providentia, nisi hanc intelligentiam tradidisset: ad quod evincendum fusam Origenis *Tom.* 6. *in Joan.* auctoritatem profert, & Hilarii *Enarrat. in Psalmum* 2., ex quibus patet, qualiter in lege poterat dari, & dabatur cognitio consiliorum, ac per consequens qualiter potuerunt viri pii, gratiæ viribus, conari ad ea implenda; non enim erat necesse miraculum, sed sat erat, quod fortitèr, & ferventèr gratiâ uterentur; hæc enim ad excellentiora mire deservit.

In libris Sapientialibus mentio æternorum.

Consilia cognita in lege veteri.

Adversarius *p.* 3. *disc.* 3. *n.* 205. clamat — Intolerabile est novum Salmanticensium assertum in solutione argumenti, scilicet, quod fides communis illius legis fuit sufficiens, ut in illa lege vota emitterentur in vero statu Religioso substantialiter Evangelico — Et subdit, pauca fuisse revelata in lege veteri, quæ humanam excederent inquisitionem. Repetit Pelagianum esse asserere revelatum fuisse ex communi fide statum justitiæ, perfectionis, filiationis, Regnum Cœlorum cum promissionibus æternis, & hanc revelationem defendunt Salmanticenses, inquit ille. Denique remittit Lectorem ad ea, quæ dixit 1. *p. disc.* 1. §. 4. *de fide legis veteris*.

Non est immorandum in hac responsione; dicta enim abunde sufficiunt: placet tamen nonnulla perpendere. Et primum est, quod Salmanticenses circa fidei sufficientiam nihil de suo promunt, sed loquuntur ad mentem Patris Suarez *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 11. *tom.* 3., cujus verba afferunt; & tamen de Patre Suarez non ea asserit, quæ contra Salmanticenses producit. Si ergo unum reveretur, cur non reveretur & alios? Secundum est; quod Salmanticenses non usurpant illum terminum *fides communis*, sed *fides*: terminus namque *communis* ex vi modi loquendi appellat supra vulgarem mysteriorum cognitionem, quæ erat in pluribus, & apud quemcumque de populo, quo sensu nequaquam Suarez, & Salmanticenses loquuntur: fides verò absolute accepta, vel cum modificatione illius legis, vel in illa lege aliud sonat; indubium quippe est, quod bene librata, atque examinata mentem quoad plura, quæ plebs non expendebat, illuminabat: ut videre est in lege gratiæ, ubi fides illuminat circa plura mysteria, si seriò a viris piis, & sapientibus perpendatur, quod tamen communiter in fidelibus desideratur, & tamen dubio-procul fides hujus status sufficit pro qualibet cognitione revelatorum, agendorumque habendâ; addas quod saltem eorum, quæ præcipua sunt in lege gratiæ, præcesserunt figuræ in veteri lege: porro fides per se excipiebat mysticum illarum figurarum sensum, qui debuit esse cognitus Magistris, & per ipsos explicari populo: inter præcipua autem legis gratiæ sunt consilia. Tertium. illa propositio non est Salmanticensium — Ut emitterentur vota in vero statu Religioso substantialiter Evangelico — Hisce locutionibus numquam Patres utuntur, quas ad nauseam usque recoquit Adversarius, & quarum subdolas jam deteximus phrases. Quod de Pelagianismo infert, manifeste explosum est ex Augustino, Scripturis loquente. Quæ demum remissive innuit de fide illius legis, non ipsi, sed nobis adstipulantur: etenim D. Thomas 2. 2. *q.* 1. *art.* 7. *in argumento: sed contra* docet juxta incrementa temporum crevisse scientiam, *& in corpore articuli:* quædam explicite cognita fuisse affirmat a posterioribus, quæ solum implicitè fuerunt cognita a prioribus, *& ad* 3. — Tantum dabatur Patribus . . . de cognitione fidei, quantum oportebat pro tempore illo populo tradi vel nude, vel in figura — & ad cap. 3. Ephes. ad illa: *Prout potestis legentes intelligere prudentiam meam &c.* Ubi

Ange-

Angelicus *lect.* 1. -- Licet enim myſteria „ fidei Prophetis, & Patriarchis fuerint re- „ velata, non tamen ita clare, ſicut Apo- „ ſtolis; nam Prophetis, & Patriarchis fue- „ runt revelata in quadam generalitate, ſed „ Apoſtolis manifeſtata ſunt quantum ad ſin- „ gulas, & determinatas circumſtantias -- Prudentes autem videant, an hæc Doctrina D. Thomæ concludat fidem tunc temporis non ſatis honeſtatem conſiliorum, æternaque bona manifeſtaſſe: non negant hæc Catholici; fatentur Salmanticenſes cum Angelico prædicta, & ex eiſdem bene deducimus præceſſiſſe cognitionem conſiliorum, & obſervantiam in ſua generalitate, & quoad ſubſtantiam, ſecus quoad omnem determinationem perfectionis; cognita fuiſſe explicitè a Sapientioribus ſubſtantialiter accepta, ſecus quoad omnes circumſtantias. Certum eſt ea, quæ Chriſtum reſpiciebant, illi populo neceſſaria fuiſſe, adeoque vel nude, vel in figuris fuiſſe revelata; ergo Chriſti geſta, atque doctrina ſaltem ſecundum ſubſtantialiora, & principaliora, inter quæ ſunt conſiliorum exempla, præceſſerant.

Perfectis in veteri lege æterna revelata.

Denique, dato quod nec per litteram legis, nec per traditionem Magiſtrorum eſſet explicatum myſterium de bonis æternis, negare nequit Adverſarius, quod perfectis quibuſdam id fuerit revelatum, ut habet D. Th. *loco ipſo allegato ab Arguente in objectione*, & ex Auguſtino *Pſal.* 72. -- ipſum novum Te- „ ſtamentum, quod in Chriſto eſt, priori- „ bus illis temporibus occultum erat, ſolis „ Prophetis cognitum, & pauciſſimis piis, „ non ex manifeſtatione præſentium, ſed ex „ revelatione futurorum -- quod infra iterum repetit: *& lib. de cathechizandis rudibus cap.* 22. -- Itaque novum Teſtamentum he- „ reditatis ſempiternæ manifeſtans, in quo „ renovatus homo per gratiam Dei ageret „ novam vitam, hoc eſt vitam ſpiritualem, „ ut vetus oſtenderent primum, in quo car- „ nalis homo agens, hominem veterem, ex- „ ceptis paucis intelligentibus Patriarchis, „ & Prophetis, & nonnullis latentibus San- „ ctis, carnaliter vivens carnalia præmia „ deſiderabat a Domino Deo -- Idem docuerat *cap.* 19. -- Erat enim ibi multitudo „ carnalis, quæ propter viſibilia beneficia „ colebat Dominum; erant autem ibi pauci „ futuram requiem cogitantes, & cœleſtem „ patriam requirentes, quibus prophetando „ revelabatur futura humilitas Dei Regis, „ & Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut per eam „ fidem ab omni ſuperbia, & tumore ſana- „ rentur. Horum Sanctorum, qui præceſſe- „ runt tempore Nativitatem Domini, non „ ſolum ſermo, ſed etiam vita, & conju- „ gia, & filii, & facta Prophetia fuit hu- „ jus temporis, quo per fidem paſſionis „ Chriſti ex gentibus congregatur Eccleſia -- Similia poſſemus afferre ex aliis Patribus. Porro hi Dei viri has ſpeciales illuſtrationes non ſibi tantummodo creditas volebant, ſed aliis commendabant, maximè Prophetæ, & Patriarchæ, qui ex inſtituto Magiſtri erant veritatis: & Zelotypi ſalutis animarum, ea propter optimè potuerunt aliqui illuſtrati ſequi conſilia, & eorum honeſtatem aliis ſequendam proponere.

His auctoritatibus abutitur Adverſarius, nunquam tamen nova promens, ſed antiqua refricans. Igitur *p.* 3. *diſc.* 4. §. 5. ſequentia brevibus complexa habet; & primò quidem dicit S. Auguſtinum eo loci velle, quod fides, obedientia, paupertas ante Chriſti nativitatem fuerint figurativa; quod per fidem paſſionis Chriſti verus conſtituatur ſtatus Evangelicus, ac proinde dato quod aliqui vixerint ex voto pauperes &c. ſtatum ſolummodo conſtituebant Propheticum.

Secundò, quod Prophetæ illi viſibilia, quæ exoptabant, beneficia populo conferebant, quod cum publico voluntariæ paupertatis ſtatu cum voto in illa lege compati haud poſſe videtur.

Tertiò, quod pauci, immo pauciſſimi fuerunt, qui Regni cœleſtis præmium intelligerent, quod ſane non congruit ſententiæ Salmanticenſium dicentium neceſſariam non fuiſſe ſpecialem revelationem, ſed ad inſtituendum Religioſum ſtatum ſubſtantialiter Evangelicum fidem communem deſervire potuiſſe.

Quartò, quod ex illis pauciſſimis aliqui Prophetæ habuerunt Uxores, quod Monaſteriis Religioſorum, & Monialium veteris legis adverſari in aperto eſt.

Quintò, 1. *p. diſc.* 1. §. 3. *n.* 41. *pagina mihi* 23., quod peculiaris non ſufficiebat revelatio, ſed debebat eſſe per legem publicam, atque omnibus volentibus ſtatum Religioſum profiteri compertam, adeoque revelatio Regni Cœleſtis fuiſſet omnibus nota; cum in Monaſteriis propter Regnum Cœlorum fieret promiſſio: hoc autem renuunt Patres, & præcipuè D. Auguſtinus, qui *Pſal.* 72. affirmat, Synagogam accepiſſe a Domino abundantiam terrenorum, & neſciviſſe quid lateret in rebus figuratis, & putaſſe Deum non habere melius, quod daret diligentibus ſe.

Sextò ibidem, quod illis paucis revelata fuere myſteria cœleſtia per internam inſpirationem, non autem externe, ſeu in ſtatu; nam ad ſtatum requiritur lex proponens, vel conſulens revelata. Pelagii dogma fuit Regnum Cœlorum fuiſſe revelatum veteribus in ſtatu ex lege, hoc autem tenentur ſuſtinere Defenſores Monachatus ex inſtitutione ſtatus cum votis; quia per ipſos erat publicus in lege illa, tacite approbatus ut perfectior communi vivendi modo; unde non paucis, ſed omnibus fuit revelatum Regnum Cœlorum in ſtatu.

Septimò ibidem, quod licet Pelagius perfectam diceret legem, non tamen adeo illam elevavit, ut dixerit Evangelica fuiſſe revelata Conſilia in ſtatu, ſicut Defendentes Monachatum aſſerunt, docentes non ſolùm revelatum fuiſſe Regnum Cœlorum in ſtatu vero Religioſo, ejuſdem rationis cum Chriſtiano, ſed etiam Judæis revelata Conſilia Evangelica, ut faciliùs perfectionem legis acquirere poſſent.

Vis tota argumenti paucis abſolvitur; qui tamen artificioſa verborum involucra vellet perlegere, adeat Galianum *cit. locis*. Hucuſque dicta pro evertendis Adverſarii ſophi-

phismatibus sufficerent; brevitee tamen respondemus, & ad primum ultro concedimus, virtutes illas fuisse propheticas, & figurativas, statumque Religiosum constituisse figurativum; verùm quid inde? Num per hoc fas est dicere, fidem substantialiter acceptam, obedientiam, paupertatem, votum, & hujusmodi veras non fuere virtutes? Nequaquam sane, nec Catholicus Doctor inficias ibit; ergo pariter verum Monachatum substantialitee poterant constituere. Adde quod in veteri lege non sempee figuræ sensum inouunt allegoricum, sed quandoqoe exemplum, ut apte declarat Cornelius a Lapide *in Comment.* 1. *ad Corinth.* 7. *v.* 11. Et S. Ambrosius *lib. de S. Joseph.* plures, easque præcellentes virtutes a Sanctis Patriarchis adoptatas enumerat, quæ nobis sunt in exemplum: aliàs non omnia, quæ in veteri lege habemus, aliquid figuratum in novo Testamento signabant, ut testatur Augustinus *lib.* 17. *de Civit. Dei cap.* 3. -- Mihi sicuti „ multom videntur errare, qui nullas res „ gestas in en genere litteraeum aliqoid „ aliud prætee id, quod eo modo gestæ „ sunt, significare arbitrantur, ita multum „ audere, qui prorsus ibi omnia significa„ tiunibus involuta esse contendunt --

Plures antiquorum virtutes nobis in exemplum.

Nee renuimus admittere Prophetas visibilia populo ministrasse beneficia, sed eo plane modo quo a Deo eeant ordinata, videlicet, tanquam media allicientia ad æternа. Ut vidimus namque ex Angelico temporalia largiebantur, ut imperfecti manuducerentur ad cœlestia. Verùm, cum his apte cohæret, quod fereentiùs viventes ad normam fidei, non ita terrenis afficerentur, ut immediatiùs æterna non prospiceerent; proindeque tunc temporis Monachalis status Deo serviens in abdicatione terrenorum, atque sub obedientiæ jugo non repugnabat, quæ peculiaris vivendi ratio publica diei poterat publicitate facti, quatenus plerique noverant viros illos sanctiorem ducere vitam.

Terrena ad æterna ordinata.

Quoad tertium manum damus: pauci utique, immo paucissimi, si multitudo spectetur, quæ carnalitee vivebat, ad cœlestis practice adspirabant. Ceterum plures erant, qui sincere Deo famulabantur; sæpenumero in Scripturis habemus paucos Deo servire, atque salvari, sed hujuscemodi locutiones comparative intelliguntur, ut compertum est; ea propter jure optimo asseruerunt Salmanticenses, & quod ex speciali revelatione primi, qui Religiosam vitam adoptarunt, consiliorum honestatem didieerint, eamque tanquam Magistri aliis tradiderint, & quod seriù fidei lumine perpenso illam noverint, fuerintque amplexati, aliisque proposuerint sequendam. Utramque viam ponunt Salmanticenses; quia utraque bona, nec Adversariorum argumentis urgeri potest.

Locutiones Scripturæ quandoque comparativæ.

Quod quarto loco dicit, verum fatemur, nempe ex illis paucis aliquos ex Prophetis habuisse uxores. Ut sarta tecta sit sententia nostra, sat est aliquos sine uxore fuisse, itaut Religiosum cœtum potuerint congregare: non enim e re nostra est asserere omnes Prophetas fuisse Monachos, sicut non propugnamus omnes speciali revelatione illustratos, sed quosdam, quorum studio, atque magisterio alii instructi sanctiora æmulabantur charismata.

Non omnes Prophetæ Religiosi.

Negamus quintum, videlicet, peculiarem illam revelationem ad internum parem non esse, sed omnibus per publicam legem innotescere debuisse. Dubio-procul sat erat illa notitia ex facto, atque per magisterium evulgata eos inter, qui propinquius hanc vivendi rationem poterant demirari. Quis usquam dicet publicam legem fore necessariam, ut comperta fiat Camalduensium, aut Carthusianorum solitudo? A vicinioribus ad remotiora rerum singularium fama percurrit. Porro innotuisse Judæis peculiarem vitam filiorum Prophetarum satis evidens occurrit momentum *ex* 4. *Reg. cap.* 9. Cum enim, mandante Eliseo, venisset ad Jehu unus ex ejusdem Discipulis, eum socii Jehu videntes dixerunt: *Quid venit insanus iste ad te?* & Princeps respondit: *Nostis hominem?* Hisce locutionibus manifestè indicatur, quod distinguebantur, & cognoscebantur Monachi ab aliis discreti. Audiamus Lyranum in hunc locum -- Reputabantne autem Prophetæ in„ sani, eo quod contemnebant bona hujus „ mundi, & quia loquebantur frequentee ta„ lia, quæ videbantur aliis aliena. *Nostis &c.* „ Erant enim Discipuli Prophetarum Reli„ giosi, ut dictum est supra 2. capite, & „ ideo distinguebantur ab aliis in habitu pee „ quem cognoscebantur esse Discipuli Pro„ phetarum, & proptee hoc dixit: *Nostis?* „ Scilicet quod sit de Prophetis -- Audiamus Cajetanum *ibid.* -- Insanus iste: verifica„ tur scriptum in sapientia, nos insensati vi„ tam illorum æstimabamus insaniam, nam „ insanum appellant Discipulum Propheta„ rum, eo quod profiterentur Prophetarum „ filii futuræ vitæ studium vacando Divinis „ laudibus -- Audiamus demum Cornelium a Lapide *ibid.* -- Vide hic ut Principes Ido„ lolatræ, hominesque Militares Prophetam „ rideant, vocentque insanum, & fanaticum; „ vita enim Prophetarum aspera, vestitus „ horridus, sermo propheticus eis videbatur „ esse insania -- Habemus ergo, quod nota erat Prophetarum vita, & ideo a turba deridebatur, quod nunc quoque evenit in lege gratiæ: propositio D. Augustini cum hac veritate optime componitur; dicit universaliter Synagogam temporalia desiderasse; quia multitudo terrenis adhærebat, sicut dicit Apostolus: *Omnes quæ sua sunt, quærunt, non quæ Jesu Christi.* Dixit autem nescivisse, quid in figuratis lateret, & putasse Deum melius dare non posse diligentibus, quod verum sane est practice loquendo, si carnalis multitudo spectetur; hujuscemodi locutiones in lege gratiæ solemnes sunt apud Patres, atque Concionatores, Turbam secularia, & terrena inhiantem redarguentes.

Ut res innotescat, non requiritur lex publica.

In sexto plura miscet, ut veritatem obnubilet. Falsum est quibusdam non fuisse revelata specialiter cœlestia mysteria, ut alios erudirent; verum esto quod illis non fuerint revelata externe; interna tamen illustratio, qua viri Dei moti consilia sub tali forma cœperunt colere, sat fuit, ad peculiarem statum Monachatus constituendum;

quo

quo pacto v. g. S. Benedictus a Deo specialiter illustratus determinatam vivendi rationem, imitandamque volentibus obtulit.

Pelagii dogma alienum a nostra sententia.

Perperam dein affert ut Pelagii dogma; *quod in veteri lege fuerit omnibus revelatum in statu Regnum cælorum*. Hoc siquidem apud Patres non est invenire. Dogma siquidem Pelagii erat, quod ad justitiam faciendam natura daret possibilitatem, quod Regnum ut consequendum pro illo statu esset promissum, ut explicat S. Augustinus *Epist.* 95. concludens -- Si ergo ad faciendam, perficiendamque justitiam jam erat „ naturæ possibilitas per liberum arbitrium, „ jam erat legis Dei sanctum, justum, bo- „ numque mandatum, jam erat promissum „ præmium sempiternum; ergo Christus „ gratis mortuus est? ergo neque per le- „ gem justitia, neque per naturæ possibili- „ tatem, sed ex fide, & dono Dei per „ Jesum Christum Dominum nostrum -- Nemo unus autem somniavit naturam dare possibilitatem ad profitendum Monachatum, aut hunc dare justitiam, aut ejusdem observantiam actu ad Beatitudinis consecutionem perducere; proindeque toto cœlo Doctrina nostra a dogmate Pelagii distare in aperto est. Erat quidem status ille publicus iis in locis, ubi vigebat, publicitate facti, taciteque approbatus, eodemque modo omnibus manifesta erat revelatio Regni Cœlorum, si tamen per hoc intelligatur præmium æterno suo tempore consequendum. In hoc porro nullum est invenire absurdum. In solutione præcedentis instantiæ visum est ex Augustino revelatam abunde per Scripturas æternam felicitatem, sicut etiam per traditionem. Illud quidem indubium est, carnales viros hæc practice non spectasse, adeoque irridebant perfectiora sectantes, ut etiam videre est non raro in lege nova; quia animalis homo non percipit, quæ Dei sunt, & corpus quod corrumpitur, aggravat animam multa cogitantem.

Addit Adversarius 3. *p. disc.* 3. §. 6. *n.* 206., quod Salmanticenses primum principium suæ sententiæ ignorant, quia dixerunt talis necessariæ revelationis existentiam probari per effectum, idest, per statum Religiosum, qui extitisse evincitur ex tot momentis, quæ promuntur; quod in revelatione Religiosi status trepidant; quod dubitant, an specialis revelatio fuerit nec ne necessaria; quod Religiosum statum per revelationem propugnant, & revelationem per statum Religiosum; quod dictæ revelationis fundamentum in Scriptura desideratur; demum quod prædictus status quoad essentiam Evangelicus recens est, & præterito Seculo mundo apparuit.

Galianus a veritate alienus.

Quam male Salmanticensium doctrinam attingit Galianus. Æquus veritatis amator aperte profiteretur laudatos Patres nihil desideratum relinquere in propugnanda sententiæ suæ veritate. Primò namque dicunt specialem revelationem haud fore necessariam; quia ex fidei lumine attente spectato, honestas Religiosi status satis percipi poterat. Secundò ajunt, quod, data necessitate hujusce specialis revelationis, hæc sub implicitis terminis habebatur in Scripturis. Tertiò ex quadam redundantia asserunt, quod, etsi nulla hujus revelationis haberetur in Scripturis cognitio, adhuc sufficienter deprehendi potuisset per tot testium traditionem. Nunc judicent alii, num hoc sit ignorare doctrinæ suæ principium? num sit dubitare, aut trepidare? Num sit probare revelationem per statum, & ex adverso? Verùm quamvis hocce argumenti genus adoptassent, quo jure criminandi forent? Novumne est in scholis rem comprobare in diverso genere causæ, a priori, ut ajunt, & a posteriori? eodem inani sophismate impugnabat Calvinus illud nostræ fidei principium, Ecclesiam nempe esse definitivum Tribunal credendorum; quatenus catholice sentiendo dicimus ex Scripturis compertum fieri Ecclesiam esse fidei Tribunal, & legitimum Scripturæ sensum constare ex Ecclesia: bene ne ergo initabat Calvinus? Nequaquam sane. Nusquam demum, qui statum quæstionis novit, atque momenta expenderit Salmanticensium, dicere audebit, ipsos velle Monachatum veteris legis præterito Seculo apparuisse. Si prædicti Patres *Dub. IX. de statu Religioso* invicte probant statum Religiosum in veteri Testamento inchoatum perseverasse usque ad legem gratiæ, atque modo continuari in Ecclesia, quo pacto dicere audebit Galianus, ex sententia Salmanticensium prædictum statum præterito Seculo apparuisse?

Quoad septimum legitimi desiderantur contextus Salmanticensium, ut arguenti credamus. Cuilibet legenti compertum erit Salmanticenses iis verborum ambagibus nusquam uti. Quo sensu Pelagius veterem legem elevaverit, notum est; quod Patres Salmant. dixerint consilia in illa lege fuisse revelata in statu, falsum plane est: etenim duo hæc, nempe fuisse statum Religiosum quoad essentiam, & revelata fuisse Evangelica Consilia in statu, longe discriminantur; qua ratione aliud est fuisse justificationem, & fidem quoad essentiam, & utrumque fuisse in statu: falsum itidem est asseruisse Regnum Cœlorum in statu fuisse Judæis revelatum; Religiosum statum in veteri lege ejusdem fuisse rationis cum nostro verum est, si tamen hoc intelligatur quoad substantiam, secus quoad statum perfectionis Evangelicæ; dixisse Salmanticenses Judæis Evangelica Consilia revelata, ut perfectionem legis faciliùs possent acquirere apud eosdem non est invenire: legitur quidem a multis fuisse opera consiliorum observata, fuisse ab aliquibus tria vota Deo nuncupata, sive quia fidei lumine eorum honestas cognita fuerit, sive ex speciali revelatione. Fuerunt in exemplaribus proposita, non autem per Mosaycam legem expresse, & executivo enunciata, potissimum quoad statum, proindeque non eo modo quo in lege nova. Ex dictis clara sunt omnia, & ex dicendis clarior elucescet veritas.

Plura falsa affinguntur Salmanticensibus.

NO-

NOVIS ROBORATUR MOMENTIS NOSTRA CONCLUSIO .

89 I. Ad constituendam essentiam status Religiosi requiritur, & sufficit sui ipsius traditio per votivam obligationem servandi consilia obedientiæ , paupertatis , & castitatis ; atqui in veteri lege fuere viri , qui sese Dei cultui devoverunt per obligationem votivam tria supradicta observandi consilia ; ergo in prædicta lege data est Religiosi status essentia . Major a Doctoribus adoptati videtur , eâque a P. Suarez admissâ , probat hinc *Tom. 3. de Relig. lib. 3. cap. 2.* Christum quoad substantialia Religiosum statum instituisse . Minor propositio in superioribus abunde probata fuit ; quibus compertum fit nonnullos , puta Essenos , atque Prophetarum filios ex voto castitatem , paupertatem , atque obedientiam observasse . Est sane dubio-procul perfectior est unio ex virtutibus fidei , spei , & charitatis , quam unio ex votis castitatis , obedientiæ , & paupertatis ; illa enim virtutes complectitur Theologales , hæc vero morales ; prima reddit hominem essentialiter sanctum , & justum , secus altera , atque unio illa in veteri lege dabatur in pluribus ; ergo & secunda .

Religiosi status essentia.

Docet Angelicus 1. 2. *quæst. 99. art. 5.*, quod in lege dabantur aliqua conducentia ad præceptorum observantiam — Dicendum „ quod in lege ponuntur aliqua tanquam „ præcepta , aliqua verò tanquam ad præce„ ptorum impletionem ordinata — Iterum in fine — Alia verò non habent rationem „ præceptorum , sed ordinantur ad præce„ ptorum impletionem , ut dictum est — Porro hæc sunt consilia , & potissime illa tria proprie dicta ; siquidem propria voluntas , cupiditas terrenorum , affectus carnalium præcipua sunt , quæ homines illaqueant , retrahuntque a mandatorum observatione , ac proinde circa hæc e Divina fuit Providentia opportuna statuere media ; aliàs in illa lege solemnis erat votorum frequentia ; ex propter ex nullo capite repugnat imperfectioni legis veteris existentia Religiosi status , seu votiva consiliorum illorum observantia .

Res clarescat . Nemo unus inficias ibit in veteri lege extitisse figuras , atque præcipuorum Mysteriorum , & graduum , qui in lege nova adinveniuntur , exempla ; unde Orthodoxi fere in omnibus illius legis testimonia depromunt ; sed inter præcipuos gradus status novæ legis est Monachatus ; ergo præcessit exemplum . Et revera status Episcoporum in statu præcessit Summorum Pontificum , qui utique erant in statu perfectionis , cum alios perficere illis datum foret , tenerenturque excellentiora peragere ; ea videlicet , quæ erga salutem gregis exigit Pastoralis sollicitudo , atque jure potirentur judicandi de fide , ut suo apte loco probant Controversistæ ; si ergo status dabatur perficientium ; licet non in omni status perfectione , cur repugnasse dicendum est inferiorem statum perfectibilium . His consonat doctrina Thomæ Waldensis *Tom. 1. lib. 3. art. 1. cap. 4.* , ubi advertit *in Cantico apud Danielem cap. 3. v. 90.* alios inter gradus Creaturarum , Sanctorum Sacerdotum Deum laudantium gradum etiam Monachatus apposuisse . *Benedicite omnes Religiosi Domino Deo Deorum , laudate , & confitemini illi .* Hinc subdit — Quos bene hortatur in fine „ hymni , ut per hoc quod proposuit Sacer„ dotes , & Israel , idest populum , & Ana„ niam , Azariam , & Misaelem , & deinde „ subjunxit Religiosos , daretur intelligi . ta„ les quosdam Sanctos alios fuisse a Sacer„ dotibus Templi , & a vita , & conversa„ tione populi segregatos , qui quamvis ab „ antiquo fuerint instituti , nunquam tamen „ fuerunt usque ad Eliam publice , & regu„ lariter congregati , qualiter a D. Hiero„ nymo supra dictum est — ibidem quoque refert auctoritatem Magistri Historiarum asserentis Samuelem occasione reditus in urbem Saulis uncti in Regem instituisse Religiosorum conventum jugiter laudantium Dominum 1. *Reg.* 10. — Cum ingressus fueris „ Urbem , ibi obviam habebis gregem Pro„ phetarum descendentium de excelso , & „ ante eos psalterium , & tympanum , & „ tibiam , & cytharam , ipsosque prophe„ tantes —

Samuelem Religiosorum Conventum instituit .

Compertum cuique erit Dei cultum a lege naturæ ad legem usque gratiæ , velut per gradus ab imperfecto ad perfectius processisse . In lege naturæ cultus generalis erat imperfectior , perfectior in scripta , perfectissimus in nova : in lege naturæ dari sunt , qui specialiori modo supra communem ceterorum fidelium Deum coluerunt , ut videre est ex cap. 4. Gen. v. 26. *Iste cœpit invocare nomen Domini* ; ubi plerique Interpretum contendunt Enos peculiarem modum colendi Deum instituisse . Certum namque est ante ipsum reliquos ex Adam progenitos Dominum invocare suevisse , & quidem publice , ut constat ex sacrificio Abel .

Cultus Dei habuit incrementum .

Cum ergo in lege gratiæ detur status perfectissimus colendi Deum particulari Monachorum cultu , cur non est admittendus status medius , idest status Monachalis quoad substantiam in statu medio inter legem naturæ , & gratiæ ?

Hinc ad factum Elisei relatum 3. *Reg.* 19. Gaspar Sanchez habet — Hæc duo vi„ deri possunt novo Prophetæ , & Monacho „ contigisse ; iniit enim nuptias felicissimas „ cum Deo , quem ex omnibus Sponsum „ elegit , atque ideo exhibere voluit alita „ nuptiale , & vere geniale convivium — *Sponsum elegit Deum ex omnibus* , non aliter nisi per vota , quibus Monachus spiritualia contrahit sponsalia : Cornelius a Lapide *in 3. Regum cap.* 18. *v.* 42. habet — Porro Abu„ lensis hinc colligit Eliam ab hoc tempore , „ quo in monte Carmelo cœlitus ignem de„ voravit , eoque Baalitas prostravit , habi„ tationem suam in eodem monte ad me„ moriam tanti beneficii , & miraculi deinu„ ceps fixisse , atque eo confluxisse ad ipsum „ plures viros Religiosos , qui se totos Deo , „ orationi , & divinis rebus , laudibusque „ tradebant — Salianus *anno Mundi* 3127. *n.* 23. habet — Hinc autem non levem ac-

„ cipit probabilitatem , quod scribit Hiero-
„ solymitanus Patriarcha Joannes post redi-
„ tum Eliæ de monte Oreb , & assumptum
„ Eliseum in Discipulum , ac successorem ,
„ cum Deo visum esset ipsum hinc abducere,
„ etiam alios Discipulos in montem Carmeli
„ collegisse , eosque ad vitam religiosè tra-
„ ducendam , nominatimque ad laudes Deo
„ jugiter decantandas (unde & prophetare
„ dicebantur) instituisse , habitu a profanis
„ hominibus , cultu , conversatioueque di-
„ stinctis -- *&* *anno* 3139. -- Hic est (*Elias*)
„ qui per medios iniquitatis torrentes , le-
„ ctos Prophetarum , & Religiosorum in
„ Carmelo , totaque Chananitide manipu-
„ pulos , sui æmulos , atque imitatores In-
„ stituti ad cœlestem vitam , mundo igno-
„ tam , atque contemptam traducendam ad-
„ duxit -- *Anno* 3204. *n.* 18. de Eliseo --
„ Hic est , qui Patri matrique valedicens ,
„ omnia in prolusionem Evangelicæ pauper-
„ tatis abdicavit a se , atque contempsit .
„ Hic est , qui Religiosæ paupertatis the-
„ sauro dives &c. -- *An.* 3139. *n.* 14. indu-
cens Eliam Discipulos alloquentem -- Stu-
„ dium voluntariæ paupertatis , illibatæ con-
„ tinentiæ , & obedientiæ sponte susceptæ ,
„ quod per Messiam mirabilia accipiet in-
„ crementa -- *&* *n.* 12. ex ore ejusdem Eliæ --
„ Habetis Eliseum disciplinæ Religiosæ præ-
„ positum , ac Magistrum , cui secundùm
„ Deum obtemperabitis quicumque in Car-
„ melo . . . ceterisque locis Divinæ militiæ ,
„ & Religiosæ professioni nomen dedistis :
„ hunc tanquam e Moysi Cathedra loquen-
„ tem audietis , In ejus manibus vota vestra
„ offeretis Deo ; ergo quam cœpistis caste ,
„ ac religiose vitam agere , eodem Ductore
„ constanter ad mortem usque ducere perse-
„ verabitis -- Non est necesse expendere ho-
rum efficaciam ; rem enim nostram ita aper-
te demonstrant , ut clariores phrases expetere
inane sit , Ad comprobandum Benedictum ,
& Basilium instituisse verum Religiosum sta-
tum clarioribus non utuntur dictis Historio-
graphi .

Gallianus 3. *p. disc.* 3. §. 7. , ut vim
argumenti eludat ad consuetos confugit ca-
villos , videlicet , statum illum umbraticum
fuisse , non dedisse perfectionem , eaque pro-
pter incapacem hujus constituti . Verùm
cum nihil novi afferat , ad superiora ipsum
remittimus .

90 II. Illud , quod exhibetur ut exem-
plar alicujus disciplinæ , vel virtutis debet
in se disciplinam illam , vel virtutem , seu
perfectionem præcontinere ; sed in veteri lege
datum fuit exemplar perfectionis status sub-
stantialis Religiosi ; ergo tunc temporis fuit
status Religionis quoad substantiam . Major
in aperto est ; siquidem exemplar alicujus
perfectionis proponitur alteri imitandum ,
nec imitari potest , nisi in exemplari expressio
perfectionis illius habeatur ; hinc quando
Eleazarus 2. Machab. 6. v. 28. porcinam no-
lens carnem edere inquit : *Adolescentibus au-
tem exemplum forte relinquam* , innuit , quod
sicut ipse mortem potius oppetebat , quam
legem violare , ita Adolescentes ipsum imi-
tantes supplicia potius sustinerent , quam
contra fas legis aliquid perpetrare . Minor
autem sic evincitur . Elias apud Patres , &
Doctores dicitur post Christum exemplar ,
seu præbens exemplum Religiosæ vitæ ; ea
plane ratione qua Abraham obedientiæ , &
Joseph castitatis exemplaria proponuntur .
Rem paucis comprobetur . S. Athanasius *in
vita S. Antonii* , habet -- Igitur Antonius
„ secum reputans oportere Dei famulum ex
„ Instituto magni Eliæ exemplum capere ,
„ & ad illud speculum vitam suam debere
„ componere &c. --

Elias exemplar vitæ Regularis.

S. Basilius *hom.* 19. agens de S. Gor-
diano ex milite Monacho ait -- Eliæ Pro-
„ phetæ secutus exemplum relictis honori-
„ bus , relictis omnis generis facultatibus . . .
„ ad vasta deserta , & hominibus invia con-
„ cessit --

Nyssenus *Orat. de laudibus S. Basilii* ha-
bet -- An etiam audebimus ad sublimem
„ Eliam sermone ascendere , & ostendere
„ nostrum Doctorem suæ vitæ Instituto illius
„ gratiæ assimilari -- S. Isidorus *lib.* 7. *Ety-
mol. cap.* 14. scribit -- Anachoretæ Eliam ,
„ & Joannem , Cœnobitæ Apostolos imitati
„ sunt --

Metaphrastes *in vita S. Pacomii apud Su-
rium* ait -- Erat ei revera præstantissimi exer-
„ citatoris Patris nostri Antonii vita ad imi-
„ tationem Magni Eliæ , Elisei , & Joan.
„ Baptistæ --

Eustachius *in vita S. Eutichii apud Surium
6. Aprilis* , *&* *apud Jodocum de vita Mona-
stica* -- Se totum solitariæ vitæ tradidit , Mo-
„ nachi vestem induens , & re , atque ha-
„ bitu , & sermone Philosophiam illam am-
„ plectens , quam ex utero Matris adama-
„ verat , imitatus est Eliam , & Joannem
„ Baptistam --

Macarius *apud Suarium tom.* 3. *de Relig.
lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 2. *in Serm. qui incipit Fratres
charissimi* ait -- Eliam , & Eliseum , ac filios
„ Prophetarum , quos constat veraciter veteris
„ Testamenti Monachos , imitari curate --
& infra asserit etiam Paulum , & Antonium
hos fore secutos .

S. Petrus Damianus *Opusc.* 15. *cap.* 2. --
„ Hujus utique vitæ normam , ut anteriora
„ prætercam , In veteri Testamento Elias
„ cœpit , quam secutus est Eliseus , quam-
„ que S. Antonius , & ejus Discipuli imitati
„ sunt in lege gratiæ -- Alios omitto viden-
dos apud Lezanam *in apparatu ad Annales
Carmelitarum* .

Momentoso huic argumento Gallianus
3. *p. disc.* 3. §. 8. plura dicit , carpendo
Salmanticenses , & primò quod simulate
agant contra S. Inquisitionis Hispanæ decre-
tum , quo declaravit , prohibuitque asserere
Monachatum veteris legis fuisse perfectum ,
docens perfectionem omnem fuisse a Chri-
sto , Salmanticenses verò Monachatum in
utraque lege æqualem fingunt , cum affir-
ment exemplar in eo quod est exemplar , de-
bere esse ad minus æqualis perfectionis cum
exemplato .

Secundò ait caute esse legendos Salman-
ticenses eo quod nullum ex testimonila Pa-
trum dicat exemplar , sed exemplum , sub-
ditque discrimen intercedere inter exemplar
phi-

philosophice acceptum, & exemplum Rethoricum; de primo verificatur, quod referunt ea D. Thoma, ad secundum autem quædam sat est analogia in iis, in quibus fit comparatio, quam sæpe fieri videmus a statu diverso ad alium.

Tertiò. Cum dicant Salmanticenses in testimoniis facti standum esse sinceræ vocum significationi, nec locum subesse modificationibus locutionum per terminos *proprie*, *vel improprie*, *absolute*, *aut secundùm quid*, argumentum retorquet, dicens doctrinam hanc ipsos ferire; cum nequeant propugnare, quæ de veteri Monastico statu promunt, nisi ad similes confugiendo distinctiunculas.

Verùm male legit, qui non vult intelligere. Discursus Salmanticensium apprime efficax est, cujus vim non enervant objecta. Ad primum igitur Lector ingenuus videat, an laudati Patres decreto S. Inquisitionis adversentur, cum perpetui sint in asserendo veteris legis Monachatum solummodo quoad substantiam æqualem fore Monachatui legis gratiæ; si sæpenumeru affirmant illum fuisse constitutum per vota simplicia; si palam docent Evangelicâ caruisse perfectione. Hoc vel invitus novit ipsemet Galianus, dum Salmanticensibus insultans dicit eos non posse doctrinam suam propugnare, nisi confugiendo ad distinctiunculas, quæ aliæ non sunt, nisi illæ, quæ perfectionem status Monachalis novæ, & veteris legis discriminantur. Quid plura? Quomodo dici potest Salmanticenses pugnare adversus decretum illud, si ea professo per unum paragraphum ex decreto ejusdem Tribunalis suam probant sententiam. Et sane argumentum ex auctoritate tanti Judicis jure, meritoque invictum censendum est; prohibet quidem dicere Monachatum veteris legis omnem habuisse perfectionem legis gratiæ; rotundis tamen verbis affirmat datum in lege veteri verum Monachatum, sequentesque propositiones sustinet, & tanquam veras adoptat, videlicet.

Discrimen inter statum, & statum.

„ In lege scripta fuit votum castitatis, „ & virginitatis perpetuæ.

„ Mulieres fecerunt votum virginitatis „ perpetuæ in lege scripta.

„ In lege scripta fuit votum obedientiæ „ perpetuæ.

„ In lege scripta fuit votum paupertatis „ tis voluntariæ.

„ In lege scripta fuit verus Monachatus, „ & Religio.

Harum propositionum approbativum decretum editum fuit an. 1639. die 9. Decembris post rigidissimum examen per plures annos. Fuerat enim accusata hæc doctrina ut depressiva perfectionis Evangelicæ Christi, & Apostolorum. Post iteratas disceptationes, expensis hinc inde momentis, prædicta fuit approbata doctrina. Cum autem Adversarii post aliquod temporis iterum ad arma vocassent, post plurium annorum examen, sub novis censoribus, ac Judicibus aliud emanatum fuit decretum sub die 6. Martii 1673., quo denuo approbatæ fuerunt præcitatæ propositiones. Si aliud exoptetur momentum, illud sit laudatum Inquisitionis Tribunal, hoc anno, Galiani librum prohibuisse.

Ad secundum. Quam sint ingenui Salmanticenses, palam facit contextus. Si Patrum sensa perpendantur, ad unum omnes intelligent pro eodem usurpare exemplum, & exemplar, & qualitas relati exempli eorundem mentem manifestat: unde non verba, sed verborum contextus attenditur in locutionibus, aliàs plura fidei mysteria notarent, eum a Patribus, aut a Scripturis phrasibus illis, quæ apud nos solemnes sunt, non referantur. Et sane verba illa: *Exemplum, & speculum, Doctor noster, Institutum Eliæ, Philosophia Eliæ, forma, & norma vivendi Eliæ* nonne ipsum fuisse exemplar apertissime significant? Quod si desiderentur Auctores, qui ad mentem Galiani loquantur; citant Salmanticenses D. Athanasium relatum a Baronio *anno* 328. *n.* 32. sic de Monachis loquentem -- Habemus pro exem„ plari Eliseum, & conscii quid Elias ege„ rit -- Citant Patrem Suarez, Adversario nostro acceptissimum, *tom.* 4. *de Relig. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 4., qui ait -- Patres aperte „ ponunt Eliam exemplar Monachorum — Ea propter non ibi Rethoricum venit exemplum, in quo a statu ad diversum statum, & a disparatis comparatio fiat; quod compertum fit advertendo Patres loqui in eadem materia, videlicet, Monachatus.

Verborum contextus spectandus.

Et sane Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 8. *cap.* 7. *n.* 27., ut evincat S. Hieronymum Religiosum fuisse, habet -- Nemo autem, „ credo, negabit statum Hieronymi fuisse „ vere, ac proprie Religiosum, cum ipse „ multis aliis locis, præsertim verò Epist. „ 13. ad Paulinum inquit: Nos autem ha„ bemus propositi nostri Principes Paulos, „ & Antonios -- ergo ex sententia Suarez Hieronymus fuit vere Monachus, quia ipsemet dicit habuisse Principes Paulum, & Antonium, qui vere Monachi fuere; sed idem Hieronymus fatetur habuisse ex veteri Testamento Principes Eliam, Eliseum, filiosque Prophetarum, sicut ex novo Paulum, & Antonium; ergo etiam Elias, & Eliseus vere Monachi fuere. Min. habetur ex præcitata Epistola ad Paulinum, ubi de Monachis agens, habet -- Nos autem habea„ mus propositi nostri Principes Paulos, „ Antonios, Julianos, Hilariones, Maca„ rios, & ut ad Scripturarum authorita„ tem redeamus, noster Princeps Elias, „ præpositus noster Eliseus, nostri Duces „ Filii Prophetarum --

Galianus Syllogismum hunc insulsum vocat; verùm si Suarez idem instituit argumentum, cur in illum tanquam insultum non animadvertit. Crediderim indubie nusquam dicturum S. Hieronymum in laudata auctoritate insulse discurrere, & tamen hoc deberet asserere, si non intelligat Eliam, & Eliseum vere Monachos fuisse. Sic enim in suo argumento procedit S. Doctor -- Habet unumquodque propo„ situm Principes suos. Romani Duces imi„ tentur Camillos, Fabricios &c. Philoso„ phi proponant sibi Pytagoram, Aristote„ lem &c. Poetæ æmulentur Homerum,

Elias vere Monachus.

„ Virgilium &c., & ut ad nostra veniamus, Episcopi, & Presbyteri habeant ad „ exemplum Apostolos -- Sed Camilius, & Fabricius fuerunt vere Romanorum Duces, Pythagoras, & Aristoteles vere Philosophi, Homerus, & Virgilius vere Poetæ, Apostoli vere Sacerdotes, & Episcopi; ergo, ut recte concludat, Paulus, & Antonius in novo Testamento, Elias, & Eliseus in veteri vere Monachi fuerunt; aliàs falsò asseruisset, tantummodo de Monachis loquendo, habere unumquodque propositum Principes suos. Patres, & Doctores plurimi, hique sapientissimi in hanc confluunt sententiam, ut apud laudatos Salmanticenses videre est.

Ad tertium. Male retorquet argumentum Salmanticensium quoad distinctiones; omnes namque ad unam reducuntur, nempe ad Monachatum quoad substantiam, & Monachatum quoad perfectionem: hæc porro distinctio est materiæ omnino intrinseca; notum siquidem est, quod in lege veteri nulla virtus habebat perfectionem per Christum consummatam, sicut certum est, quod in Synagoga desiderabatur perfectio legis gratiæ, quamvis daretur vera perfectio substantialis Ecclesiæ, fidei, spei, charitatis, castitatis, voti, juramenti &c.; proindeque hujuscemodi distinctio nec tollit, minuitve candidum, planumque sensum locutionis etiam historialis, secus aliæ formulæ a Salmanti-

Quæ distinctiones rejiciendæ.

censibus relatæ. Hæc quippe perinde se habent ad substantiam, ac ad accidentalem perfectionem, & aptæ sunt utrumque destruere; eaque propter ab Historialibus, nisi evidens sequatur inconveniens, amandandæ. Aliàs possemus eludere martyrium Machabæorum, Eliæ jejunium, castitatem Joseph, Moysis mansuetudinem, excellentiores virtutes, quas David cum ceteris Patriarchis exercuit, dicendo, hæc fore intelligenda improprie, secundùm quid, quia status erat figurativus &c., quo sane nil absurdius.

91 III. Joannes Baptista fuit verus Monachus; sed ejusdem fuit instituti, ac Elias; ergo Elias fuit verus Monachus.

Joannes Baptista Monachus at Elias.

Major pluribus auctoritatibus Patrum, Historicorum, atque Theologorum posset evinci, sed ea primis eligimus S. Bernardum *Ser. de Privilegiis Baptistæ* -- Joannes ætatis „ supergressus infantiam, & nobilioria generis generositatem oblitus, soli vacabat „ divinitati, factus forma vitæ, Monachorum propositum, Anachoretarum principium -- Ex secundis habemus Baronium *ad annum Christi* 31. adversus Magdeburgenses insurgentem -- Eo devenerunt stultitiæ, „ vel potius meræ iniquitatis, ut mallent „ corrumpere verbum Dei, & Joannem vitæ „ odiosæ, & delitiosæ infamare, quam Monasticam ab eodem Joanne dimanantem „ vitam in Ecclesia altissimis defixam radicibus Evangelica attestatione, ut subripi, „ aut evelli unquam possit, adstipulari, vel „ profiteri velle -- Ex Theologis pariter plures adduci possent; sed quia Pater Suares Galiano arridet, ceteris omissis, ipsum audiamus *Tom. 2. in 3. p. disp. 24. sect. 6.*, ubi probat Joannem vovisse Virginitatem, quia Patres docent fuisse Eremitam -- Ergo vero- „ simile est hoc suum propositum voto firmasse, ut & immobilis esset Deo gratior; „ neque id omnino intactum Patres reliquerunt, sed indicant potius, cum dicunt „ Joannem Monasticam vitam egisse, ac Monachorum Principem fuisse, sicut antea „ retulimus -- idest *loc.* 3., ubi redarguit erroris contradicentes Magdeburgenses; inseritque rationem ex D. Th. positam 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 6. *ad* 2., ubi -- Non aliter „ homo potest totam vitam suam Deo exhibere nisi per voti obligationem -- Joannes autem vitam suam exhibuit Deo in spiritu paupertatis, obedientiæ, & castitatis.

Minor lucuienter probari posset sive ex Patribus, qui eundem spiritum in Elia, & Joanne deprædicant, sive ex illis, qui affirmant Joannem adhæsisse professioni Eliæ, sive quia Essenis accensetur, sive quia utrumque Eremiticam vitam adoptasse fatentur, verùm ut brevitati consulamus, cum aliàs eruditè hanc provinciam susceperint illustrandam Salmanticenses, aliique plures, ideo damus Bellarminum *lib. de Monachis cap.* 39. -- Veteres Patres Eliam, & Joannem Eremitas, & Principes Eremitarum faciunt, ut „ Basilius ad Chilonem, Nazianzenus in „ Apologia, postquam e fuga rediisset, „ Chrysostomus hom. 69. in Matth. Hieronymus partim in Epist. ad Paulinum de „ instituto Monachi, partim in Epist. ad „ Eustochium de Virginit. Cassianus Collat. „ 18. cap. 6. Sozumenus lib. 1. Hist. cap. 12. „ Theophylactus in cap. 1. Luc. Isidorus lib. „ 2. cap. 15. de Officiis divinis --

Invictum hocce argumentum cum solvere nequeat Galianus, illud tentat eludere 3. *p. disc.* 3. §. 8. negans primò Joannem Baptistam verum fuisse Monachum, quia Scipio Langelotus Advocatus Consistorialis coram Sanctissimo, & Sacro Collegio, occasione litis Benedictinorum cum Canonicis Lateranensibus circa præeminentiam Monachatus ad Clericalem, negavit Eliam, & Joannem Baptistam vere Monachos fuisse votis adstrictos, sed simplices dixit Eremitas; cui suppetias fert Glossa *Can. Scripsit* 27. *q.* 2. dicens -- „ Quod Eremita non est persona Religiosa, „ nisi specialiter se voveat alicui Religioni -- Item *Can. Perlatum* 19. *q.* 3. *de S. Macario*.

Contra impetum fluminis, casso labore, conatur Galianus. Quamplurimi Patres, Historici, Theologi Joannem Monachum dicunt; porro Monachus absolute stat pro famosiori, idest, pro eo qui se Deo nuncupavit per vota. Jam adnotavimus cum Suario primis Ecclesiæ Seculis Monachos dilucidis, quibus nos utimur, phrasibus nequaquam fuisse nominatos, sed aliis æquipollentibus, quæ veram Religiosam Professionem innuebant, quod in Scripturis solemne est. Non enim in Scripturis invenire est Sacramenta producere gratiam *ex opere operato*, in Eucharistia fieri transubstantiationem, & hujusmodi, quas voces adoptarunt Theologi sive ad tollendas fraudes, quas Hæreticorum pravitas superinducebat, vel cavillosa speculatio admiscebat. Et sane eo sensu Eliam, & Joannem Monachos dixerunt Patres, Docto-

Elias, & Joannes vere Monachi.

ctoresque nobilioris notæ, quo ævo suo Monachatus usurpabatur; hinc eorundem exemplo Monachos erudiebant, atque ad perfectiora excitabant; sed ea tempestate, puta sub temporibus Basilii, Bernardi, Damiani, aliorumque, Monachatus erat votis sacratus; ergo & Monachatus Eliæ. Addas velim Eliæ, & Joannis Monachatum assumi a Doctoribus, ut urgeant Hæreticos, puta Magdeburgenses Religiosam vivendi rationem impugnantes; sed hi nostrum Religiosum statum, utique sub votis constitutum, impugnant, tanquam a primis Seculis inauditum; ea propter, si non supponerent Eliam, & Joannem votis adstrictos, aerem verberarent, atque inanis prorsus evaderet labor omnis.

Nec adversus hæc prævalere potest auctoritas Langeloti Clericorum jura propugnantis. Auctor namque particularis non est tanti faciendus, quanti tot Doctores, totque momenta, quæ dedimus. Ceterum nec ipse absolute negavit eos fuisse Monachos, sed locutus est juxta Controversiæ statum, nempe perfectos, sicut perfecti erant Monachi Benedictini, hoc est, sub votis solemnibus, ceterum admittebat in illis vota simplicia, quæ veri Eremitæ Deo sacrabant; porro tunc temporis quorundam erat opinio hujusmodi vota non constituere Religiosum statum. Si Benedictini Apostolorum exemplum retulissent, justa prædictam intelligentiam negasset Advocatus veros fuisse Monachos, & tamen quis inficias ibit Apostolos votis fuisse adstrictos, cum in hanc conveniant sententiam Patres ea verba interpretantes: *Ecce nos reliquimus omnia*, proindeque Religiosos fuisse, antequam Presbyteri, & Episcopi essent inaugurati? Potuit igitur ad suam propugnandam sententiam asserere Eliam, & Joannem veros non fuisse Monachos modo, quo erant Benedictini tempore Controversiæ, licet iisdem concederet vota simplicia. Negatio itaque Langeloti cadebat supra vota in subjecta materia usurpata, secus super eadem absolute inspecta. Errabat quidem Advocatus in causali, nempe, quia erant simplices Eremitæ, male exponens Canonem, de quo mox dicetur. Non itaque urget auctoritas Glossæ *in cit. Canone Scripsit*, & *in Can. Perlatum est*. Immo favet, siquidem non loquitur in propria sententia: habet enim -- Di„ cunt tamen quidam, quod vita Eremiti„ ca &c. -- subdens etiam sententiam opposite sentientium -- Alii dicunt, quod est per„ sona Religiosa, & talis Religio habet vo„ tum continentiæ annexum -- & in opinionem hanc potius inclinare videtur, ut ex sequentibus colligitur. Duplex igitur Eremitarum genus distinguendum occurrit, alii ita sejunctim vitam agunt, ut non communicent, aut ordinem dicant ad aliquod mysticum Communitatis corpus, vivunt quidem alii ita segregati, ut tamen sub quadam vivendi ratione ad aliquem cœtum referantur: prima opinio relata a Glossa non hos, sed illos a Religioso statu excludit; atqui Elias, & Joannes ut secundi generis Eremitæ describuntur a Patribus, ideo aliorum Principes, & Duces nuncupantur, referantur eorum Sectatores, & Discipuli; ergo

Duplex Eremitarum genus.

meritò iis accensentur; de quibus in secunda parte loquitur Glossa. Deinde. Causalis inclusa in prima opinione, scilicet, quia *Eremita habet proprium 10. q. 3. §. Econtra* non evincit. Etenim optime stat vera professio cum aliqua proprietate, ut apud Doctores videre est. Religiosa namque paupertas quosdam velut gradus habere ad unum omnes fateantur oportet. Primus eorum est, qui nec in particulari, nec in communi dominium habent; alter est illorum, qui dominium habent in communi, secus in particulari; tertius illorum, qui non sunt ex voto incapaces dominii, sed nulla re uti possunt velut propria, ut sunt Religiosi Scholares approbati in Societate; quartus gradus non importat dominium in particulari, sed permittit peculium ad usum habitualem, ut pleræque Religiones ex Apostolicæ Sedis indulto habent. Ultimus tandem eorum est, qui ex voto non fiunt absolute incapaces dominii, & usus, sed solummodò sese obligant ad temporalia bona non quærenda ultra certam mensuram, ad congruam sustentationem sufficientem. Hoc votum est juxta prudentiæ regulas, atque ad æternam felicitatem valde condocens; nam adimit sollicitudinem illam, quæ perfectioni adversatur, quæque oritur ab appetitu terrenorum, quorum amor, & affluentia animum illaqueant, atque elationis, ac superbiæ occasionem præstant. Intra hunc ordinem videntur illi, de quibus Augustinus *lib. de Operibus Monachorum* exponens textum Matth. 6. v. 25. *Ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, & corpori vestro quid induamini*: ubi eos commendat, qui ab hominum frequentia separati, viliora quædam ad multos dies ad sustentationem sibi reservant, ut orationi insistant.

Paupertatis plures gradus.

Antiquitus igitur Monachi Eremitæ absque voti paupertatis detrimento rerum quarundam dominium habere potuerunt ad frugalem vitæ sustentationem, cum ab hominum frequentia discreti viverent. Hinc S. Hieronymus *in vita S. Hilarionis* recenset hortulum a S. Antonio constructum, ad quem Hilarion cum Monachis suis quandoque divertebat, innuens loca, ubi Magnus Antonius psallebat, orabat, fessus sedebat, & hujusmodi.

Veriùs tamen est etiam veteres Eremitæ nullum habuisse dominium, sed rerum usum cum dependentia. Et sane, si de illis, qui sub uno capite vivebant, sermo instituatur, nulla occurrit dubitandi ratio; sicut enim eidem obedientiam præstabant, ita ad ejus nutum rebus utebantur necessariis; si verò de his loquamur, qui ita solitarie vitam traducebant, ut ad nullum Monasticum caput subordinarentur, subdebantur Episcopo, ex cujus saltem habituali voluntate pendebant.

Eremitarum dependentia in rerum usu.

Alia pro re nata superesset probatio ex Rom. Pontificum Bullis, & ex quibusdam Sanctorum Officiis desumpta, in quibus de Monachatu in veteri lege fit mentio relate ad Eliam; ne tamen digressio videatur a communi causa ad peculiarem, de qua sive in Bullis, sive in Officiis instituitur sermo,

satius

satius duxi hocce argumentum prætermittere. Operæ pretium tamen erit effugium eludere Adversarii asserentis -- Nulla Bulla „ ostenditur vera, & sine suspicione falsitatis, in qua Summus Pontifex declaret, & „ affirmet in parte dispositiva . . . licet in „ aliquibus in narrativa inveniatur a supplicante relatum -- quod sane ad intentum non sufficit. Quod ad officia subdit ex Melchiore Cano *de Locis Communibus lib.* 11. *cap.* 5. *in resp. ad* 14. -- In maximo illi er„ rore versantur, qui rerum gestarum me„ morias tanquam Ecclesiæ Oracula acci„ piunt, si eas in Epistolis, & Decretis suis „ Pontifices aliquando usurparint. Non est „ idem, mihi crede, historiæ approbatio, „ & usurpatio -- Subdens quod Pontifex quandoque nititur opinionibus, & relatis, sed non statim approbat quæcunque in usum assumit.

Hujusmodi responsio compendiosam involvit viam pleraque abnegandi Privilegia ab Apostolica Sede Regularium Ordinibus concessa, atque quamplurima evertendi rerum sacrarum monumenta, quæ consimiliter recensita ut venerabilia adoptantur. Invidus quilibet facilè dicere poterit talia in narrativa a supplicante relatâ haberi, non autem approbari. Hac super re judicent ingenui veritatis amatores, nobis sat est referre decretum, quod legitur apud Sylveiram *Opusc.* 3. *res.* 3. *q.* 1. *n.* 4. a Sacra Congreg. Cardinalium emanatum sub die 14. Junii an. 1618. -- Historiæ, quæ in Breviario per Sanctam „ Sedem Apostolicam approbato recitantur, „ ut maxime veræ ab Ecclesia venerantur --

Fides narrationibus præstanda.

DISSOLVUNTUR ARGUMENTA.

92 OBJIC. I. Si in veteri lege substantialis veritas Monachatus extitisset, indubie ab aliquo Canonico libro innueretur; atqui de eo altum est in Scripturis silentium; ergo perperam dicitur ea in lege extitisse Monachatum.

Verùm inane est argumentum. Sciscitantur Magdeburgenses, quonam in libro Canonico novi Testamenti expresse commendatum habeatur perpetuæ castitatis votum? ubi nam Christus palam docuerit, instituerit ve Monachatum quoad tria Evangelicorum Consiliorum vota? quonam scripturali Canone declaretur Apostolos fuisse Religiosos, tribus votis adstrictos? Quoniam verò nullibi hæc sub expressis terminis reperiuntur, inclamant perpetuæ Virginitatis votum doctrinam esse Dæmoniorum, & Monasticum statum novitiam hominum superstitionem. Huic Novatorum instantiæ, quæ alia sane non est ab illa arguentis, ipse respondeat. Pessimam teneretur Magdeburgensium concedere illationem. Agnoscat ergo fas est illegitimum suum fore discursum adversus nos. Plurima namque mysteria non habentur sub expressis verbis, bene verò sub æquipollentibus: utique non dixit Christus, qui perpetuam voverit Virginitatem, cœlestia possidebit, sed ait: *Sunt Eunuchi qui se castraverunt propter regnum Cælorum*: phrasis hujusmodi æquivalet primæ. Dubio-procul in Scripturis sunt sensus æquipollentes, atque impliciti, quos Patres, Sacrique Interpretes explicant. Pro Monachatu Aaronicæ legis plures jam dedimus Scripturas, atque interpretationes Doctorum, quas impræsentiarum non vacat iterum expendere.

Veritas colligitur sive explicite, sive implicite verbis tradatur.

Juvat tamen Novatorum argumentum adversus Catholicos animadvertere. Sciscitantur a nobis, ubinam Christus aquæ benedictæ usum, in collatione Baptismatis exorcismos, signum Crucis in fronte, aliaque similia docuerit, quæ, cum in Canonicis monumentis non reperiantur, tanquam arbitraria, vanaque execrantur? Nos tamen instantiam evertimus non quidem verbo Dei scripto, sed tradito, quo invictè palam facimus laudabiles hujusmodi consuetudines ab Apostolis descendere, eaque propter in Christum revocari. Præter verbum Dei scriptum vigebat in veteri lege traditio, ut ex Evangelio satis apparet, ubi Pharisæi abutentes traditionibus contra Domini mandata redarguuntur. Licet itaque Scripturis non innotesceret antiquæ legis Monachatus, abunde ejusdem notitia sufficeret ex traditione. Hujusce traditionis momenta habemus ex Patribus superius enunciatis. Nec quidquam urget quod apud quosdam sive ex Patribus, sive ex Historicis de veteri Monachatu altum habeatur silentium, aliàs innumera essent expungenda in lege nova, cum de illis non omnes Doctores, aut Annalistæ sermonem habeant. Ad rei veritatem abunde sufficit, nonnullos ea de re testimonium perhibere, etsi apud aliquos nulla sit mentio.

Traditio in veteri lege.

DICES. Si ex implicito Scripturæ sensu congrue argueretur Monachatus in veteri lege, etiam admittendus esset in lege naturæ: hoc porro fictitium esse facile quisquam conjicere posset, cum totus Orbis tunc propagationi incumberet, nullumque occurrat fundamentum, cum ea tempestate Dei cultus vix notus haberetur. Sequela probatur: sicut in lege scriptâ quædam leguntur, quæ peculiarem Dei cultum innuere videntur, ita & in lege naturæ, ut Gen. 4. v. 26., ubi de Enos: *Iste cœpit invocare nomen Domini*, & quidem peculiari quadam veneratione, ut scribunt Interpretes, & 1. Reg. 19. *Viderunt cuneum Prophetarum, & Samuelem stantem super eos*, quibus genus quoddam Monachalis cœtus descriptum apte videtur.

Ex hoc argumento superius doctrinam nostram confirmavimus; non enim desiderantur, qui asserant in prædicta lege speciem quandam extitisse Monachalis Instituti: Henoch translatum esse a communi hominum consortio ad locum quendam remotum indicat illud Ecclesiast. 44. v. 16. *Henoch placuit Deo, & translatus est in Paradisum, ut det gentibus pœnitentiam*, seu ut legit versio Græca *exemplum pœnitentiæ generationibus*. Translatio hæc in Paradisum significare tropologice vitam, quam Religiosi imitantur, advertit Cornelius a Lapide, qui ad probationem affert exemplum Bonosi, de quo Sanctus Hieronymus *in Epist.* 41. *ad Rufinum* -- „ Quasi quidam novus Paradisi Colonus in„ cedit:

„ cedit: nullus ibi agricolarum, nullos Mo„ nachorum .... adhæret lateri comes: so„ lus ibi, immò jam Christo comitante „ non solus videt gloriam Dei, quam etiam „ Apostoli nisi in deserto non viderant -- Illud de Enos affert Bellarminus *lib. de Monachis cap. 5. contra Magdeburgenses pro defensanda antiquitate Monastici Instituti* -- Ea „ quo loco colligunt auctores hunc Enos in„ stituisse peculiarem aliquem cultum, & „ sublimiorem, quam esset Religio vulgi; „ nam ante Enos certo etiam Adam, Abel, „ & Seth Deum invocaverunt, & tamen „ dicitur iste primos cœpisse invocare nomen „ Domini -- In lege naturæ certum est extitisse Viros sanctitate præcellentes: puta, Noe, Abraham, Isaac &c., quare non potuit prælusisse aliquod Religiosæ vitæ exemplum? In præcedentibus dedimus D. Th. dicentem semper extitisse cum præcepto carnalis propagationis præceptum etiam propagationis spiritualis.

Sed data minori, negatur sequela: nam in scripta lege crevit cultus Dei, & Religio plura habuit, quæ non erant sub lege naturæ; non erat propterea incungruus modus aliquis specialis obsequendi Deo: tendebat proximiùs ad Christum, specialiùs operabatur, & prælucebat ejusdem gratia, in ea majores numero, & cognitione dati sunt Prophetæ, quam in lege naturæ, qui clariùs divina cognoscebant; ea propter aptius legi scriptæ, quam legi naturæ congruebat Monastici Instituti notio. His adde Patrum traditionem. Quare sicut non valeret argumentum in lege naturæ non fuit martyrium; ergo neque in lege scripta, ita non valet in illa lege non fuit Monachatus; ergo neque in ista.

INSTABIS. Substantia Monachalis Instituti exigit indubie onus obediendi Superiori; sed in lege veteri, qui hunc statum adoptasse dicuntur, liberi erant ab hoc onere: legimus enim soli Deo præstasse obedientiam: ut de Elia legitur 3. Reg. 17. v. 34. *Ego servus tuus juxta præceptum tuum feci omnia verba hæc*. Frequenter recipiebat a Domino mandata, & exequebatur. Ibid. v. 3. *Vade, & abscondere in Torrente Carith*, v. 9. *Vade in Sareptha Sidoniorum*, cap. 18. v. 1. *Vade ostende te Achab*... Et alibi similia. Nullibi autem habemus obedientiam alicui hominum præstasse: quod consimiliter habemus de aliis viris Prophetis; ergo ea in lege non est admittenda Monachalis professio.

Verùm & hæc Instantia suo pondere corruit. Solvenda enim est a Catholico Arguente in Sancto Antonio, Sancto Paulo Eremitis, qui a Patribus veris Monachis accensentur, & tamen nullum habebant superiorem ejusdem Instituti Prælatum, cui obtemperarent. Quod si quis a Monachorum Catalogo Antonium deleat, & Paulum, quid dicet de Sancto Benedicto, de Sancto Basilio, de Sancto Romualdo, & aliis, qui vere Monachi fuerunt, & quidem duo primi fuêre veri Monachorum Patres sub illis temporibus, quibus Regulares Ordines non erant ab Apostolica Sede eo modo, & ceremoniis, quibus nunc fit, approbati, & erant in exemplum virtutis, & quam citissime ad perfectionem evolabant, post se in odorem divinorum unguentorum multitudinem Gentium trahentes.

Igitur ad substantialem Monachalis obedientiæ veritatem sufficit promittere Deo obedientiam præstaturum Superiori legitime præcipienti; quod si non habere Superiorem contingat, per accidens est, nec officit statui Religioso. Quandoque ergo sufficit animi promptitudo: audiamus S. Th. 2. 2. *q.* 188. *art.* 8., ubi de Eremitis loquens sibi objicit tertio -- Inter alia Religionis vota, votum „ obedientiæ excellentius est, & humilitas „ est Deo maxime accepta; sed obedientia, „ & humilitas magis observantur in conver„ satione, quam in solitudine -- cui respondet -- Dicendum quod actu obedire est ne„ cessarium his, qui indigent exerceri se„ cundùm directionem aliorum ad perfe„ ctionem capiendam. Sed illi, qui jam „ perfecti sunt, spiritu Dei sufficienter „ aguntur, ut non indigeant actu aliis obe„ dire. Habent tamen obedientiam in præ„ paratione animi -- Doctrina hæc illis accomodanda est, qui a Sanctis Patribus in veteri Testamento Monachalis Instituti exemplaria nuncupantur, nullum habentes ejusdem Instituti Superiores.

Cui competit actu obedire.

URGEBIS. Ad substantiam Monachalis Instituti requiritur votorum emissio coram Superiore; debet enim palam fieri Ecclesiæ, quæ de occultis non dijudicat; ea propter vota solummodo coram Deo emissa verum non constituunt Religiosum, nisi ad summum coram Deo; sed in illis, qui veteris Testamenti Monachi dictitantur, hoc non est invenire; ergo.

Hæc instantia eadem lance vult omnia metiri. Si quis sic institueret argumentum: de essentia conjugii est mutuus consensus in facie Ecclesiæ; sed hujusmodi non est, nisi sit coram Parocho, & duobus testibus; ergo conjugia absque his antiquitus celebrata non sunt legitima: male sane argueret; eâdem laborabant æquivocatione illi, qui olim propugnabant Propositionem 18. ab Alexandro VIII. proscriptam, quod nempe consuetudo moderna administrandi Sacramentum pœnitentiæ sit abusus, eo quia pœnitentiæ non injungantur, sicut antea fiebat. Non enim quæ ad disciplinam spectant, variationem subire detrectant. Et sane in quorum manibus sua vota emiserunt Paulus, & Antonius?

Quæ sunt disciplinæ variari possunt.

Aliæ igitur impræsentiarum sunt Ecclesiasticæ Constitutiones, aliæ primis rei Christianæ Seculis: ante Chalcedonense, & Agatense Concilium quicunque divino actus flamine novam instituere poterat Religionem, novamque vivendi formam sub tribus votis tradere sine facultate sive Episcopi, sive Apostolicæ Sedis; ab eo autem tempore, ut plura evitarentur inconvenientia, requisita fuit dependentia ab Antistite, ut habetur 18. *q.* 2. *Can. Quidam*, & *Can. Cellulas*. Deinde a Lateranensi Concilio sub Innocentio III. sancitum fuit, ut nova Religio imposterum non instituatur; quod si quis alio novo Religiosorum Ordine Ecclesiam condeco-

Ante Chalcedonense Concilium quilibet Religionem poterat instituere.

decorare valuerit, non aliter fieri permittatur, nisi Regulam ex jam approbatis adoptando. Ita legitur *cap. Ne nimia, de Religiosis domibus ex cap. 13. laudati Concilii* -- Firmiter „ prohibemus, ne quis de cetero novam „ Religionem inveniat, sed quicunque ad „ Religionem converti voluerit, unam de „ approbatis assumat ... Similiter qui vo„ luerit Religiosam domum de novo fun„ dare, regulam, & institutionem recipiat „ de approbatis -- Ad essentiam itaque legitimæ professionis haud opus est, vota emittere (legem, & Ecclesiæ constitutionem excipias) in manu alterius.

Quod si sub Ecclesiæ primordiis quidam, afflante divino Numine, novum vivendi genus absque positiva Episcopi dependentia eligere potuerunt, jure optimo dicere possumus illos, qui juxta Patrum testimonia in veteri lege Religiosi status Institutores dignoscuntur, specialem vitæ rationem, Deo adspirante, prosecutos fuisse. Dictum est *absque positiva Episcopi dependentia*; etenim habitualis, seu in animi præparatione præsupponebatur, eratque essentialis, cum Episcopus sit ovium suarum Pastor, veram habeat auctoritatem discernendi pascua, atque pabula, quibus pecura sua vescuntur, examinandi; ea propter S. Athanasius Alexandrinus Episcopus jure poterat ad examen revocare vivendi modum S. Pauli Eremitæ, atque inquirere, num aliquid adversus Catholicam fidem propugnaret, cui respondere Paulus adstringebatur.

Ultro fateor hoc modo subditos Summo Pontifici veteris legis fuisse Monachos. Ad primum Hierarcham spectabat authenticum rerum fidei, morumque examen; ea propter si poposcisset, ut de sua vivendi forma rationem redderent, adstricti fuissent ad respondendum, sicut & eidem obtemperare, si quid præcepisset, reprobassetve; quoniam verò miraculorum gratiâ, atque Prophetiæ dono primi illi Monastici Instituti auctores præcellebant, ideo publicum vitæ testimonium præseferebant, quod idem in lege gratiæ contigisse compertum habemus in primis Religiosorum Ordinum Institutoribus.

Nec inde inferri licet nequaquam innotuisse Ecclesiæ: ad hoc namque abunde sufficiebat notitia, quæ sive ex effectibus, sive ex actionibus habebatur, quod signum dedit Dominus, dum ait: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*. Eorum vita nota erat; ab aliis namque discreti erant in habitu, in peculiari ritu colendi Deum, in jejuniis, in solitudine, aliisve similibus, per quæ sufficientissime eorundem institutum innotescebat. Potest hoc illustrari doctrina Tridentini tacitam Religiosorum professionem approbantis, dummodo post annum decimum sextum fiat, elapsoque probationis anno. Tacita professio ea est, quæ non constat Ecclesiæ per publicam votorum emissionem, sed solummodo per effectus, videlicet, per Regulares observantias illi statui accommodatas, per delationem habitus, aliaque opera, & signa illius Instituti propria. Hujuscemodi doctrina indubia est apud Canonistas, atque Theologos, quamvis Re-

Monachi veteris legis noti.

ligiones nonnullæ privilegio tacitæ professionis abrenunciaverint; quare absolute quoad Monachalis professionis substantiam haud necessaria censenda est votorum emissio apud Superiorem, licet in præsenti statu ex Sanctionibus Conciliorum, Romanorumque Pontificum aliæ desiderentur conditiones.

REPLICABIS. Ex quo Episcopi, eorumque Vicarii dirigant, instruantque Sanctimoniales ut Superiores, non inde colligere fas est veros esse Monachos nisi quâdam extrinseca præeminentiâ; ergo ex quo Samuel, Elias, & Eliseus fuerint veluti aliorum directores, perperam dicetur veros fuisse Monachos.

Instantia in Adversarios regreditur: Sanctus Benedictus, Sanctus Basilius, aliique suos spirituales filios ad excelsa perfectionis direxerunt, & tamen indubie veri fuerunt Religiosi; ergo ratio Magisterii non pugnat cum essentia Monachatus. Itaque quando, qui dirigunt, sunt iisdem ligati votis, Regulis; & Constitutionibus, modoque vivendi, quibus ligantur Subditi, tunc ipsi Superiores sunt Religiosi proprie dicti. Hujusmodi sunt illi, quos ex Patrum sententia agnoscimus Superiores, aliorumque Magistros in lege veteri. Episcopi porro, de quibus agit objectio, eadem non habent ligamina, quibus obligantur Sanctimoniales, adeoque non est eadem ratio. Nec ex hoc, quod Superiores dirigant alios, carent obedientiæ merito; nam præter animi promptitudinem obediunt Deo volenti, quod illud exerceant ministerium, obediunt regulis, & legibus, quas profitentur: frequenter propriam voluntatem abnegent oportet, ut recte alios instruant; necesse est enim, ut qui major est inter fratres, fiat sicut minor, ut docebat Christus, qui non venit ministrari, sed ministrare, quamvis omnibus præesset.

Ratio Magisterii componitur cũ Monachatu.

93 OBJIC. II. Si in proprietate loqui velimus, S. Joannes Baptista primus fuit inter Monachos, ut dilucide habet Chrysostomus *Hom. 1. in Marcum* -- Sicut Sacerdotum „ Principes sunt Apostoli, sic Monachorum „ Princeps Joannes Baptista est -- *& hom. de S. Joanne Baptista* -- Considerate Monachi „ dignitatem vestram: Joannes Princeps est „ vestri dogmatis, ipse Monachus -- uti concinit S. Bernardus *Ser. de Privilegiis Baptistæ*, qui ipsum vocat Propositum, & Anachoretarum principium &c.

Argumentum nobis fert suppetias, cum superiùs probaverimus Joannem decessorem habuisse in Monachatu Eliam, aliosque ex Prophetis. Ceterum S. Isidorus *lib. 2. de Orig. Officior. cap. 15.* rem apte declarat. Inquirens enim unde nam Religiosæ vitæ origo desumenda sit, ait -- Quantum pertinet ad „ auctoritatem veterum Scripturarum, hujus „ propositi Princeps Elias, & Discipulus ejus „ Eliseus fuerunt, sicut alii Prophetæ, qui „ habitabant in solitudine, urbibusque relictis faciebant sibi casulas prope fluenta „ Jordanis. Hujus deinde propositi in Evan„ gelio Joannes author extitit, qui eremum „ solus incoluit, locustâ tantum, & agresti „ melle nutritus. Jam deinde progeniti sunt „ con-

Elias Monachorum Princeps in veteri lege, Joannes in nova.

„ conversationis hujus nobilissimi Principes „ Paulus , Antonius, Hilarion &c. -- Elias igitur Monachorum Princeps in lege veteri , Joannes Princeps Monachorum in Evangelio; unde Chrysostomus ad statum legis novæ alludit , secus ad illum veteris Testamenti , dum Præcursorem Principem dicit Monachorum .

DICES . Ita Chrysostomus appellat Joannem Monachorum Principem , sicut Apostolos Principes Sacerdotum Apostolicorum ; sed ita Apostoli fuerunt Principes , ut ante ipsos nullus fuerit Apostolicus Sacerdos; ergo Joannes ita est Monachorum Princeps , ut ante ipsum nullus fuerit Monachus .

RESP. Sicut in lege veteri præcesserunt Sacerdotes , quibus datum erat judicare de causis spiritualibus, docere populum , offerre Sacrificia , licet non forent Apostolici , idest sub statu , & perfectione Apostolatus , ita præcessisse dicendum est Monachos , non quidem Evangelicos , idest sub statu , & perfectione Evangelii , sub qua cœpit apparere Joannes , qui licet consummatum non viderit statum gratiæ , tamen sub diluculo conspexit , & jam exortum Divinum Solem digito ostendit . Porro nemo unus ex Catholicis voluit Monachatum veteris legis , statum , & perfectionem Evangelicæ sortitum fuisse , quamvis omnia , quæ exercebant justi , forent ex gratia meritorum Christi venturi .

Veteris legis Monachatus imperfectus.

INSTABIS. Ita plane loquendum est de Monachatu Sancti Joannis , ac de illius baptismo ; sed ejus baptismus ita proprius est ipsius , ut nullus alius baptismus præcesserit; ergo ejusdem Monachatus est ita proprius , ut nullus alius præcesserit : declaratur , & probatur : Joannes fuit Præcursor Domini , ejusque legis , non solum quantum ad ea , quæ sunt necessaria ad salutem , sed etiam quoad ea , quæ sunt perfectionis ; quoad ea , quæ sunt necessaria ad salutem, Præcursor fuit prædicando baptismum pœnitentiæ , sine qua salus non habetur ; quoad ea , quæ sunt perfectionis , Præcursor fuit institutione Monachatus ; unde sicut ipsius baptismum nullus alius baptismus præcessit , ita ejus Monachatum nullus alius Monachatus præcessit .

Inaniter speculatur Adversarius : etenim Joannes quoad Monachatum non fuit Præcursor , sed restaurator , quatenus sub primordiis novæ legis Institutum , quod jam in aliquibus Prophetis præcesserat , in solitudine restauravit . Fuit enim Joannes terminus veteris , & initium novæ legis ; ea propter quæ ad virtutum exercitia in illa lege spectabant, debuit servare , addereque perfectionem ; quæ verò ad ritus pertinebant , peragere non debuit , sed verbo , insimul & operæ magis ad Christi legem præparare , quam ad antiquæ legis observantiam inducere ; hinc apte, convenienterque, prætermissis antiquis, novum Baptismatis ritum instituit . Monachatus in quarundem virtutum exercitio consistit ; porro virtutes quantum ad essentialem suam speciem in omni lege eædem sunt , totumque earundem discrimen majorem inter , minoremve perfectionem versatur, quam sub uno , aliove statu habere possunt ; quare si Monachatus essentia spectetur , novum nequaquam induxit virtutis genus, sicut novum ritum induxit Baptismatis. Argumento , ut ajunt , a posteriori hocce dilucidatur . Joannis Monachatus post Christum perseveravit , tanquam Monachorum exemplar ; Baptismus autem Joannis post Christi Baptismum nullimode perseveravit ; adeoque non est de utroque par ratio .

URGEBIS . Quia character Apostoli convenit novæ legi , ideo in veteri non præcessit ; sed ratio Monachatus est proprius legis gratiæ character ; etenim juxta communem intelligentiam Monachalis institutio est peculiaris vivendi modus Christianæ legis ; ergo in veteri Testamento non præcessit .

RESP. Ratio Apostolatus tam quoad substantiam , quam quoad modum convenit novæ legi ; est namque speciale ministerium a Christo institutum , atque Apostolis commodatum ; esse verò Apostolicum est illa perfectio , quæ redundat in fidem , ceterasque virtutes , & Sacramenta ex præsentia Christi , ejus passione , & Evangelica prædicatione . Monachale Institutum habet essentiam , quæ consistit in praxi quarundam virtutum sub ligamine votorum , modalem habet perfectionem , quæ sita est in dotibus , quæ accesserunt per Christi adventum , & in excellentiis , quas attulit lex gratiæ : si accipiatur secundùm substantiam , non est character proprius legis gratiæ , sicut votorum substantia non est propria legis Christi ; si verò accipiatur sub peculiaribus prærogativis legis novæ , tunc denominat Institutum particulare legis Christianæ : eadem specie est fides , quam Abraham habuit , ut vidimus ex D. Thoma , ac ea quam habuit Paulus , & tamen Abrahamum non denominavit Christianum , secus Paulum : & hæc diversitas oritur ex modalibus dotibus , quas habet in Paulo existente sub perfectione legis gratiæ , quæ in Abrahami fide desiderabantur .

REPLICABIS . Substantia Monachalis Instituti consistit in tribus votis castitatis , paupertatis , & obedientiæ ; hæc autem sunt de re valde difficili , adeoque non videtur credibile eorum exercitium extitisse , nisi media revelatione impellente ; atqui non constat de hac revelatione ; ergo ..

Responsum est in superioribus huic instantiæ , cui addi potest expectari a nobis , ut arguens probet hanc non esse datam revelationem ; dedimus namque Scripturas , quas Patres , & Interpretes pro re nata explicaverunt : cum ergo simus in possessione , e munere Adversarii est evincere nullam adfuisse revelationem : ceterum hæc revelatio non est necessaria , sed sufficit inspiratio Dei , ejusque motio applicans ad rectam Scripturarum intelligentiam , ad meditationem virtutum , ad penetrationem luminis fidei : hæc autem extiterunt in aliquibus viris perfectis veteris Testamenti ; ad unum omnes fateantur oportet arduam nimis fuisse obedientiam , quam Deus Abrahæ indixit de filio immolando , & tamen jubenti obtemperavit Sanctus Patriarcha . Valde difficile fuit

Joseph castitatem servare in manu amantis fœminæ, & tamen fugiendo triumphavit. Quis non miretur David Saulem non occidentem in spelunca, dum actu quærebatur ad mortem, & tamen laudabiliter pepercit; hæc, aliaque id generis potuerunt ex bono usu gratiæ per merita Christi futuri collatæ, itidem ex bono usu ejusdem gratiæ potuerunt viri fortes Monachale Institutum quoad suam substantiam observare.

Mediâ gratiâ ardua peraguntur.

94 OBJIC. III. Ad rationem Religiosi status essentialiter exigitur immobilitas; sed in veteri lege hæc adesse nequivit: pendet namque ex solemnitate, quam sola Ecclesiæ auctoritas facit, aliàs in illa lege nulla Ecclesiastica solemnitas adinvenitur, propterea que abs re dicetur Monachale Institutum, quod proprium novæ legis est, ea tempestate floruisse.

RESP. Argumentum nequaquam urget. Etenim in lege nova, quæ est perfectionis, vere datur status Religiosus absque solemnitate votorum, quod Pontificiis Oraculis declaratum fuit pro Scholaribus Societatis, cujus præclari Auctores abunde, atque erudite probant solemnitatem haud esse conditionem essentialem, atque omnia evertunt argumenta, quæ in oppositum intentantur, immo variis monumentis ostendunt sub primis Ecclesiæ temporibus veros extitisse Monachos, qui tamen amandari poterant: si ergo absque solemnitate verificatur in nova lege, quæ perfectam importat consummationem, ratio veri Monachatus, quomodo dicetur necessaria pro illa lege? Immo cum conditione Synagogæ congruenter componitur Monachatus absque votis solemnibus; non enim ipsa erat consummata in perfectione, sed ad eam ordinabatur. Porro pro re nostra sat est tunc temporis fuisse Monachatum sub quocunque perfectionis gradu spectato.

Solemnitas professionis nō dicitur essentialis.

Et sane ad substantiam Monachalis Instituti sufficiens jure, meritoque censentur stabilitas, atque remotio impedimentorum, quæ Dei obsequio adversantur; porro per verba etsi sine solemnitate utrumque sufficienter habetur: etenim ea stabilitas sufficit, quæ ad statum ex se perpetuum constituendum necessaria creditur; ad hoc autem non desideratur nisi moralis stabilitas, ut infra videbimus; seu necesse est, ut quantum est ex se, quis immobiliter teneatur in tali statu servire, seu vivere, quod claro compertum fit exemplo. Status servitutis est immobilis, & tamen haud necesse est, Dominum non posse Servum dimittere, sed sufficit Servum ita fore adstrictum, ut sese liberare non valeat, seu nequeat Dominum derelinquere: Monachale Institutum ad statum pertinet servitutis, exoptabilis quidem; servire namque Deo regnare est. Qui Monasticum statum adoptat se Numini donat in Religione; non est autem in quocunque eventu omnimoda æqualitas ex parte donantis, & ex parte acceptantis; siquidem quantum ad acceptantem quandoque apponitur conditio, quæ non raro perutilis, immo necessaria est; quod maxime contingit, cum donatio cedit in bonum ipsius donantis, vel in gravamen acceptantis, aut alterius. In casu Religiosa donatio est in bonum donantis, aliàs bonum Religionis, utpote bonum commune, majus est; propterea jure optimo dari potest conditio ex parte acceptantis, qualibet rejectâ ex parte donantis: non enim verificaretur velle Deum æternùm famulari. Stat igitur stabilitas ad Monachatum essentialis, licet vinculum non sit indissolubile tam ex parte acceptantis, tum ex parte donantis.

Ad Monachale Institutum requiritur stabilitas.

Habetur itidem impedimentorum remotio. Illa quippe sunt terrenorum sollicitudo, atque occasio sese implicandi negotiis, curisque seculi, qui autem seculo abrenunciat, seque votis ligat, hæc indubie tollit impedimenta; ad quod sane parum deservit solemnitas: nisi enim vota serventur, non removentur impedimenta; illa autem æque servari possunt sive solemniter, sive private nuncupata sint Deo; solemnitas namque nil aliud præstat, nisi majorem inducere incapacitatem in vovente; sed hoc non variat rerum substantiam.

Relata itaque immobilitas, impedimentorumque remotio bene congruit statui veteris legis, in qua præceptum aderat excitandi semen fratris sui, atque expressior temporalium promissio; ea propter huic statui mire convenit, quod Monachale Institutum non esset omnimode firmum, sed aliqualem involveret conditionem ex parte acceptantis.

DICES. Immobilitas absoluta, & universalis requiritur ad Monachatum: etenim S. Thomas propugnat Religiosum statum per Ecclesiæ auctoritatem fore omnino indissolubilem; non potest autem sermonem instituere de illius solemnitate; siquidem cum hæc Ecclesiastici sit juris, per ipsam Ecclesiam est solubilis; atqui pro veteri lege votorum solemnitatem negamus; ergo necesse est, quod ex vi essentialis constitutivi esset in Monachatu firmitas absoluta; ergo cum ista negetur, neganda pariter est essentia Monachatus.

RESP. S. Thomas sermonem habet de Religioso statu per solemnia vota firmato, & in hoc sensu a Thomistis intelligitur: agnoscit namque in solemnibus votis rationem perfectæ consecrationis Personæ, quæ se Deo dicavit. Porro indissolubilitas, de qua Angelicus, non jam formaliter, sed præsuppositive, vel concomitanter provenit ex ipsa solemnitate, quæ sita est in conditionibus, quas prærequirit Ecclesia ad veram, atque adæquatam traditionem, mutuam ex parte donantis, & acceptantis, quibus positis habetur perfecta consecratio Deo, atque hæc indissolubilitatem facit. Hac super re præsto est exemplum in Matrimonio. Quasdam exigit Ecclesia conditiones, ut validum sit matrimonium, quæ contractum reddant publicum; his positis mutuus consensus est legitimus, & ex hoc immediate oritur indissolubilitas conjugalis, non verò ab illa solemnitate ab Ecclesia requisita.

Indissolubilitas quomodo ex votorum solemnitate.

INSTABIS. Etiam prævie ad solemnitatem ab Ecclesia requisitam stabat conjugii indissolubilitas; cum ex sua essentia statum dicat perpetuum; ergo etiam sine solem-

lemnitate Eccleſiæ ſtabit indiſſolubilitas Monachatus , cum & ipſe perpetuum ſtatum involvat ; ſed in lege veteri non erat hæc indiſſolubilitas ; ergo neque ſubſtantia Monachatus .

RESP. ideo matrimonium adhuc prævie ad conſtitutionem Tridentini erat indiſſolubile , quia complebatur per mutuum conſenſum , perfectum , exteriùs ſenſibilem , idest per mutuam , æqualem traditionem , ex utraque parte irrevocabilem , & hoc exigit hujuſce contractus natura , qui duas inter perſonas ſingulares verſatur , in materia uni perinde utili , ac alteri , aliàs ea inæqualitate contractus commune bonum periclitaretur , cum damno tertii , prolis videlicet , quæ rite educari non poſſet , ideoque meritò perpetuitatem exigit , ſecus accidit in Monachatu , qui in indiviſibili aliqua forma non conſiſtit , cum in votorum obſervantia detur diſcrimen perfectionis . Aliàs contractus verſatur inter peculiarem perſonam , & Communitatem , cujus bonum eſt excellentius , atque propter rationabile adeſt momentum , ob quod inæqualitas quædam inter contrahentes intercit , per quam acceptans conditionem aliquam poteſt apponere .

Diſcrimen Conjugium inter, & Monachatum.

URGEBIS . Monachatus eſt ſtatus perfectionis , ſed ſtatus perfectionis non ſtat ſubſtantialiter ſine votis ſolemnibus ; ergo cum hæc non fuerint in lege veteri , ſequitur , quod neque fuerit Monachatus . Minor eſt D. Thomæ 2. 2. *q.* 184. *art.* 5. -- Di„ cendum , quod ſicut dictum eſt, ad ſtatum „ perfectionis requiritur obligatio perpetua „ ad ea quæ ſunt perfectionis cum aliqua „ ſolemnitate -- *& quæſt.* 189. *art.* 2. *ad* 1.-- „ Duplex eſt Religionis votum : unum ſo„ lemne , quod hominem facit Monachum , „ vel alterius Religionis Fratrem, quod vo„ catur profeſſio , & tale votum debet præ„ cedere annus approbationis , ut probat „ objectio -- *& alibi ſæpe* .

RESP. Scriptores Societatis , apud quam dantur veri Religioſi abſque votis ſolemnibus , non putant habere contrarium D. Thomam , nec alium ex Patribus , quia D. Th. loquitur de ſtatu perfectionis , prout regulariter ſolet evenire ; & quia communiùs a longo tempore Monachatus non approbatur ab Eccleſia niſi ſub votis ſolemnibus , ideo adhærendo uſui tunc exiſtenti taliter loquitur Angelicus : ceterum compertum ipſi erat , Religiones Antonii , Pauli , Baſilii &c. non fuiſſe inſtitutas ſub omnibus illis conditionibus , quæ ſuo tempore exquirebantur propter Eccleſiæ præcepta ſucceſſivis emanata temporibus , eratque D. Thomæ notum , quod ad ſtatum perpetuum non eſt neceſſaria omnimoda immobilitas , ut patet de ſervitute . Deinde S. Doctor non abſolute loqui videtur particulam apponens *cum aliqua ſolemnitate* , ideſt medio aliquo actu extrinſeco , per quem fit ſenſibilis oblatio ſui , & nota Religioni ; unde ſub illa indefinita locutione comprehendit propriam inſimul , & impropriam locutionem . Adducta *ex quæſt.* 189. non urgent ; agit enim de ſolemni voto per ordinem ad votum ſimplex , quod aliquis emittit de ingredienda Religione -- Aliud „ autem eſt votum ſimplex , ex quo aliquis „ non fit Monachus , vel Religioſus , ſed „ ſolùm obligatur ad Religionis ingreſſum , „ & ante tale votum non oportet præcedere „ probationis annus --

95 OBJIC. IV. Ad ſubſtantiam Monachatus requiritur Eccleſiæ approbatio ; ſed in veteri lege hujuſmodi approbatio non adfuit ; ergo nec ſtatus Monachalis . Major in apertu eſt . Cum enim Monachatus ſit ſtatus perfectionis fas eſt Eccleſiam recognoſcere pascua , an apta ſint ad perfectionem acquirendam ; contingere namque poteſt , ut ſub perfectionis velamine damnoſæ contegantur novitates .

RESP. Major admitti nequit , niſi de negativa approbatione intelligatur ; ideſt, ſat eſt , quod ab Eccleſia non fuerit prohibitus Monachatus . Conſtat namque pacta quælibet obligare , ſi ſemel lex poſitive non reſiſtat , ut in civilibus contractibus videre eſt . Vovere cuique liberum eſt , licitumque , & votum per ſe obligat , proindeque promittere ea ſervandi , quæ ſunt perfectionis , nulla lege vetatur ; nec Eccleſiæ approbatio votis , virtutibuſque honeſtatem largitur , ſed tantummodo innuit hanc vivendi rationem , utpote ab errore immunem , adoptari poſſe . Exemplum occurrit in antiquo legis novæ Monachatu , qui ſine poſitiva Eccleſiæ approbatione inſtitutus per multa Secula laudabiliter floruit . Quoniam verò inimicus homo ſuperſeminavit zizania , errores quandoque immiſcendo , ideo rite , ſapienterque Eccleſia ſancivit nullam admittendam Religionem ſine poſitiva approbatione . Hocce habemus *cap. ultimo de Relig. Domibus* ex Innocentio III. -- Ne nimia Religionum diverſi„ tas gravem in Eccleſia confuſionem indu„ cat , firmiter prohibemus , ne quis de ce„ tero novam Religionem inveniat , ſed qui„ cunque ad Religionem converti voluerit , „ unam de approbatis aſſumat --

Olim negativa ſat erat approbatio Monachatus.

Dicta tamen ſunt intelligenda de Religione quoad ſubſtantiam : etenim ſi loquamur de Religione ſecundùm omnem perfectionem , & prærogativas , juriſdictionem nempe ſpiritualem , poteſtatem clavium , privilegium Canonis , & fori , aliaque hujuſmodi , ad hanc dubio-procul poſitiva Eccleſiæ approbatio prærequiritur . Igitur ad ſubſtantiam Monachatus ſufficit ipſa promiſſio , & profeſſio votis firmata ; & revera ex Evangelio, ex quo colligunt Patres inſtitutionem Monachatus novæ legis , nihil aliud evincitur niſi ſpiritualis evirațio , abnegatio ſui , atque temporalium abdicatio . Scientes ergo Chriſtifideles hæc tria a Chriſto fuiſſe commendata , tanquam ad perfectionem utilia , ſi apponatur conditio tribuens firmitatem , vota ſcilicet , eo ipſo ſtatus conſtituitur perfectionis .

DICES . Profeſſio Monachalis ſubſtantialiter accepta donationem importat Deo factam, & ab eo acceptatam , cumque Deus niſi per Miniſtros viſibiliter regat Eccleſiam , neceſſe eſt , quod detur aliquis ipſius nomine acceptans , ſed nemo Dei vices gerit niſi per diſpoſitionem Eccleſiæ ; ergo non datur ſubſtantia Monachatus abſque poſitiva Eccle-

siæ approbatione. Totum habetur ex D. Thoma 4. *dist.* 38. *q.* 1. *art.* 2. *quæst.* 3. dicens: ad Religiosum statum necessarium esse -- Ut „ traditio ejus fiat in manu ejus, qui debeat „ recipere, servatis circumstantiis, quæ jura „ determinant, quia aliàs non fieret sub eo„ rum potestate, qui Religioni præsunt —

RESP. Vel loquimur de Monachatu Eremitico, & tunc non est necessaria illa positiva acceptatio per unum visibile caput gerens vices Dei, ut patet in antiquis Eremitis sub regulis peculiaribus vitam gerentibus, vel loquimur de Monachatu Cœnobitico, & tunc, excepto fortè Institutore, emittitur professio in manu alicujus gerentis vices Dei, sed non est necesse, quod per positivam Ecclesiæ potestatem designetur, sufficit sola negativa, & quod non prohibeatur, ut in aperto est de primis Cœnobitis. D. Thomas loquitur de statu Religioso accepto sub Canonicis dispositionibus, quæ temporis decursu accesserunt, secus secundùm se. Quo pacto testamentum jure gentium tenet apud omnes, sed non semper eodem modo constitutum; impræsentiarum non subsistit, nisi conditum sub illis conditionibus, quas lex præscripsit; antequam jura accederent, obligabat juxta id, quod dictat æquitas, visque legis naturalis. Ita in nostro casu Monachatus, præscindendo a ritibus ab Ecclesia præceptis, subsistit per vota.

Discrimen Eremitas inter, & Cœnobitas.

96 OBJIC. V. Minoris efficaciæ erat votorum emissio in lege veteri, quam eorumdem emissio in manu Sacerdotis in nova; quia Sacerdos Confessarius habet potestatem clavium, & est verus Dei Minister; sed vota in manu Confessarii emissa non constituunt statum Religiosum; ergo multò minus in lege veteri.

Semper in idem recidimus, & a disparatis arguitur. I. Major est falsa absolute accepta; nam in lege veteri vota emittebantur saltem ab aliquibus in manibus proprii Prælati, quæ conditio proximiùs pertinet ad constitutivum Monachatus, quam si emitterentur in manibus alicujus particularis non Prælati ejusdem professionis. II. Falsa est minor; nam secundùm se vota emissa in manu Confessarii aliàs verum constituebant Religiosum, & antiquitus plures Monachi Eremitæ privatè professionem faciebant; nunc autem statum Religiosum non constituunt, quia Ecclesia positive resistit. Mutuus duorum consensus de præsenti aliàs verum constituebat Sacramentum matrimonii, nunc etiam constituit, ubi Tridentinum non est receptum; tamen ubi est receptum, non sufficit. Testamentum absque numero septenario testium valebat ante constitutionem juris civilis, nunc non valet. Professio Religiosa in approbatis Regularium Ordinibus valebat ante ætatem annorum sexdecim, secus in præsenti, aliter disponente Ecclesia. Hujusmodi porro Sanctiones non aderant primis Ecclesiæ Seculis, & potissimum in veteri lege; ea propter nihil evincitur; aliàs etiam pro tali statu votorum obligatio erat firma, atque a Deo exigita executio; nec aliter sane adversus Novatores probantur Religiosa vota subsistere, nec esse violanda, quam ex Scripturis veteris Testamenti.

Quoniam verò quidam perfracte contendunt in veteri lege, immo & in nova verum non adesse Monachatum, ex quo non serventur Ecclesiæ Sanctiones, itaut nimis audentes negent Scholares, & Coadjutores Societatis esse ab intrinseco veros Religiosos, sed solummodo tales denominari, quia Pontifex sic statuit, quatenus volunt solemnitatem fore essentialem, addere placet duplicem in Regularium votis adinveniri solemnitatem; una est velut intrinseca, extrinseca altera: prima est species quædam consecrationis, quæ in essentialibus inest constitutivis illius formæ, qua quis in perpetuum Dei obsequium se devovet; hæc porro consecratio non afficit vota simplicia, quæ statum non constituunt. Rem declarant Nazaræorum vota, quæ in lege veteri distinctionem personæ sacræ faciebant; hæc sanctificationem quamdam referre innuit Scriptura. Legimus enim Num. 6. v. 2., & seq. *Vir, sive mulier, cum fecerint votum, ut sanctificentur, & si voluerit Domino consecrare . . . Cunctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur . . . Usque ad completum diem, quo Domino consecrantur. . . Quia consecratio Dei sui super caput ejus est*. His palam fit in hoc vovendi modo aliquam consecrationem involvi juris quasi divini: *Quia consecratio Dei sui super caput ejus est*. Solemnitas extrinseca ea est, quæ per ceremonias ministerio Sacerdotum adhibitas intervenit, ut videre est in votis Nazaræorum Num. 6., ubi ritus describuntur. Prima solemnitas sufficiens est ad substantiam Religiosæ professionis, præscindendo a peculiaribus Ecclesiæ Sanctionibus, altera ad complementum spectat, & utraque data est in veteris legis Monachatu; de prima nullum occurrit dubium; cum intrinseca sit formæ, qua status perpetuus sub votis essentialibus profitetur, secunda certa itidem videtur, cum in prædicta lege sacra per extrinsecas ceremonias peragerentur.

Solemnitas intrinseca, & extrinseca.

PECULIARIA GALIANI MOMENTA REFELLUNTUR.

EX quo PP. Salmanticenses ex præjactis principiis probabilem dixerint doctrinam asserentem in veteri lege datum fuisse verum Monachatum quoad substantiam, secus quoad alias perfectiones, propriasque novæ legis solemnitates, insurgit Adversarius, conaturque ostendere non esse probabilem, multòque minus probabiliorem doctrinam hujusmodi. Ceterum nil novi depromit, sed ea in unum congerit, quæ dispersa protulerat; nihilominus cum artificiose procedat, brevi calamo ea innuere, ac solvere operæ pretium erit.

97 OBJIC. I. Nullimode probabilis censenda est sententia Salmanticensium, ex quo Patres, & Doctores in quibusdam Prophetis Monachatum veteris legis commendent: etenim si quis ex Rabbinis, ut propugnaret verum fuisse illius legis Sacerdotium, cum virtute, perfectione, & veritate legis

legis gratiæ, coacervaret Patrum testimonia, quibus Aaronicum Sacerdotium laudatur, nemo unus ex Catholicis ut probabilem hujuscemodi sententiam adoptaret; ergo ex Patrum, Doctorumque commendatione haud probabile dici potest, quod Monachatus ille fuerit verus Evangelica veritate, & in spiritu legis gratiæ institutus. Ratio primi est, quia Patres juxta temporum, legumque differentiam intelligendi sunt; ergo idem dicendum est pro nostro casu.

Verùm inane argumentum sic retorquetur primò: si quis Manichæus contenderet obedientiam Abrahæ, patientiam Job, Joseph castimoniam, Davidis mansuetudinem haud veras fore virtutes a nobis imitandas, Patrumque commendationes intelligendas esse juxta temporum, legumque differentiam, nullus ex Catholicis probabile diceret Manichæi deliramentum, sed illas ut veras virtutes, easdemque quoad speciem cum nostris affirmaret, idipsum propugnans de obligatione votorum, & juramentorum, de natura peccatorum &c.; ergo jam palam fit argumentum Galiani claudicare; ideo egregie dicebat S. Gregorius *lib. 2. Moral. cap. 1.*, cujus sensa adoptat Ecclesia *in Nocturno II. Dominica I. Septembris* -- Scriptura Sacra „ mentis oculis quasi quoddam speculum „ opponitur, ut interna nostra facies in ipsa „ videatur: ibi etenim fœda, ibi pulchra „ nostra cognoscimus, ibi sentimus, quan„ tùm proficimus, ibi a profectu quam lon„ ge distamus. Narrat autem gesta Sancto„ rum, & ad imitationem corda provocat „ infirmorum, dumque illorum victricia „ facta commemorat, contra vitiorum præ„ lia debilia nostra confirmat -- Hæc porro inepte dicerentur, si illæ veræ non fuissent virtutes.

Ex Scripturis validè desumitur argumentum.

Secundò. Catholicorum adversus Hæreticos alia inter argumenta, quibus ostendunt ad Sacerdotes, Ecclesiasticasque personas spectare judicium quoad fidei controversias, illud est, quia id erat e munere Sacerdotum veteris legis: si autem Patres, Doctoresque hoc asserentes juxta temporum, legumque differentiam, adeoque diverso modo essent intelligendi, sequeretur Sacerdotes illos revera non habuisse auctoritatem docendi populum, atque de rebus fidei ferre judicium, quod indubie Scripturæ adversatur. Argumentum idem institui posset de sanctitate, quam in illis Sacris Ministris volebat Deus, quæ vera erat sanctitas, idem de gratia, quæ justificabat &c.

Advertendum itaque est artificium Arguentis. Sæpe repetit, illasque reduplicat phrases *Monachatus verus Evangelica veritate, in spiritu legis gratiæ institutus*, quæ non respiciunt rei substantiam secundùm se, sed cum propriis prærogativis legis gratiæ. Nusquam dixerunt Salmanticenses hujusmodi Monachatum in veteri lege extitisse, sed tantummodo quoad substantiam, quatenus trium votorum obligationem involvit. Rem comprobant exemplo de Ecclesia juxta doctrinam D. Augustini explicantis illud Psal. 36. *Junior fui, nunc senui*, quod intelligit de Ecclesia, quæ velut in sua infantia erat in lege Moysis; & eadem in adolescentia sub Christo, & ostendit quod Ecclesia vetus, & nova non differunt, nisi sicut puer, & adolescens: unde sicut male argueret non dari substantialia hominis in puero, quia in eo non illud datur robur, aliæque perfectiones, quæ sunt in adolescente; ita male arguit eandem non esse veterem Ecclesiam quoad substantialia, ac novam; quia in veteri non erant eæ perfectiones, quæ sunt in nova, & e contra in nova non sunt imperfectiones, quæ erant in veteri: sub eadem proportione discurrunt nostri Patres de Monachatu, quem substantialiter ponunt eundem, secus autem quoad perfectiones, & prærogativas, & nusquam asserunt fuisse in ea lege in veritate, & perfectione Evangelica; dicunt quidem opera virtutum, & ipsorum votorum adimpletionem fuisse meritoria ex vi meritorum Christi; & auxilia gratiæ, quibus viri illi corroborabantur, fuisse itidem ex Christi futuri meritis; sed quis Catholicus de hoc dubitat?

Nunc ad argumentum. Ideo non evincitur eadem substantialis identitas Aaronici Sacerdotii, & Christiani, quia essentia Sacerdotis non constituitur per exercitium alicujus actus virtutis, sed in rebus, ritibus, & potestate; cumque ritus consecrativus, character, & potestas Christiani Sacerdotii sit omnino diversa, in aperto est, quod eadem non servatur substantialis identitas inter utriusque legis Sacerdotium: Monachatus autem constituitur per exercitium virtutum; nihil enim aliud erat, quam professio trium votorum ad cultum Dei: vota porro, si secundùm se considerentur, in utraque lege ejusdem sunt obligationis; sic per fidem, qui erant de populo Dei, fideles dicebantur, & credentes, quomodo dicuntur ii, qui ad præsentem Christi Ecclesiam pertinent; substantialiter namque fides eadem est, ut bene notat Angelicus 2. 2. *quæst. 4. art. 6. ad 2.* -- Differentia præteriti, & futuri „ non contingit ex aliqua diversitate rei cre„ ditæ, sed ex diversa habitudine credentium ad unam rem creditam -- Illi tamen non dicebantur Christiani, quia hujusmodi perfectio provenit a fide explicita Christi existentis.

In lege veteri cur fideles non dicebantur Christiani.

98 OBJIC. II. -- Non sit probabilis „ sententia Salmanticensium ex eo, quod „ ille Monachatus veteris legis tantum essen„ tialem, & substantialem perfectionem Mo„ nachatus legis gratiæ habuisse dicatur, non „ verò consummatam perfectionem; nam si „ aliquis Pseudo-Apostolorum sectæ adhæ„ rens diceret: quod lex vetus perfecta erat, „ bonaque ejus mandata, sacrificiaque ejus „ vera, sed meliora esse sacrificia legis gra„ tiæ, & ipsa lex gratiæ consummate per„ fecta; quia illa vetera sacrificia, & lex „ spiritum, & veritatem Evangelii conti„ nebant essentialem, & substantialem ex „ meritis Christi futuri: hâc novâ doctrinâ „ non fieret probabile, quod lex vetus fuit „ absolutè, & substantialiter perfecta, bo„ naque ejus mandata, bonitate Evangelica, „ & sacrificia illa vera ex meritis Christi fu„ turi; quia merita Christi futuri non per„ ficie-

„ ficiebant legem, nec sacrificia per fidem
„ fidelium, sed eorum animas, nec status
„ illius populi erant Evangelicus ea fide in
„ Christum futurum, sed servitutis; ergo
„ status Religiosus vere Evangelicus substan-
„ tialiter ex meritis Christi futuri per fidem
„ non fit probabilis in spiritu legis gratiæ in
„ veteri lege institutus essentialiter perfe-
„ ctos, licet non consummate perfectus ejus-
„ dem rationis cum Christiano -- Hæc ille.

Hoc argumentum non est nisi verborum involucrum. Verùm Salmanticenses non ferit, qui his ambagibus non utuntur. Eorum doctrina, quam pluries dedimus, hæc est: Monachatus veteris legis quoad substantiam ejusdem erat rationis cum nostro, eo quia versabatur in observantia trium votorum, & ex meritis Christi venturi dabatur vis ad ea observanda, & ea iisdem meritis, qui ea observabant, merebantur, crescebant in sanctitate, Deum colebant utiliter; carebat tamen perfectione, & consummatione, quam Christi adventus attulit, aliisque etiam prærogativis, quæ advenerunt in statu gratiæ. Suam mentem dilucidant exemplo Ecclesiæ, fidei, spei, charitatis, justificationis, quæ indubie secundùm substantiam ejusdem sunt rationis in veteri, ac nova lege, sed in ipsis desiderabatur consummatio, aliæque prærogativæ, quæ ex Christi adventu, ac passione obvenerunt: hinc S. Augustinus *lib. 19. contra Faustum cap. 14.* egregie dicebat -- Tunc
„ ergo & occulta erat fides; nam eadem
„ credebant, eademque sperabant omnes
„ justi, & Sancti etiam temporum illorum,
„ & promissiva erant illa omnia Sacramenta,
„ omnisque ritus ille sacrorum; nunc autem
„ revelata est fides, in qua conclusus erat
„ populus, quando sub lege custodiebatur,
„ & quod fidelibus promittitur in judicio,
„ jam completum est in exemplo per eum,
„ qui legem, & Prophetas non venit sol-
„ vere, sed adimplere -- Quid aptius desiderari potest?

Illæ itaque phrases frequenter adeo ab Adversario recoctæ, nempe, *in spiritu Evangelii*, *in veritate Evangelica*, *in perfectione legis gratiæ*, addito etiam verbo *substantialiter*, *vel essentialiter*, nequam a Salmanticensibus usurpantur; quia reduplicativæ sunt, & sic male audiunt: significant enim essentiam Monachatus legis veteris esse Evangelicam; essentialem ejusdem perfectionem fore legis gratiæ, esse in spiritu legis novæ, idest, esse sub statu dictæ legis, non quidem consummate, sed essentialiter, qui loquendi modus sensum immutat, atque a veritate aberrat. Insipienter quis de infante diceret, essentia infantis, vel infans quoad essentiam est virilis, seu in virili spiritu, perfectionem habet virilem, siquidem phrases hujusmodi sunt propriæ virilis status, atque essentiæ non ubicunque, nec secundùm sua essentialia conveniunt, sed formalissime sub virili statu: similis inordinatio non intelligeretur, si quis diceret: hominis essentia perinde est in infantia, seu sub statu infantiæ, ac in viro, seu sub statu viri; Infans, quoad substantialia hominis idem est sub statu viri, vel cum viro.

Abs re dein adducit Pseudo-Apostolos, falsò supponens ipsos dixisse, vel dicere voluisse, veterem legem bonam esse, atque perfectam essentiali Evangelica perfectione. Studiose apud Controversistas eorundem errores investigavi, nullibi tamen errorem hunc, vel sub hoc modo expressum adinvenire potui. Propugnant quidem legem Moysis esse servandam, quia a Deo est, a quo non nisi bonum, quia sempiternum fœdus nuncupatur, adeoque semper debere perdurare videtur, quia demum Christus non jam venit solvere, sed adimplere; quibus egregie pluribus in locis respondet Augustinus, & potissimum *lib. 19. contra Faustum* per plura capita, non negando legis veritatem, aut veritatem Sacramentorum; sed meritò concedit legem fuisse bonam, vera fuisse Sacramenta, ut probat contra Manichæos, sed addit legem illam, ejusque Sacramenta fuisse figurativa Christi, proindeque ipso adveniente debuisse cessare *cap. 13.* -- Proinde prima Sacramenta, quæ
„ observabantur, & celebrabantur ex lege,
„ prænunciativa erant Christi venturi, quæ,
„ cum suo adventu Christus implevisset,
„ ablata sunt, & ideo ablata, quia imple-
„ ta: non enim venit solvere legem, sed
„ adimplere -- Si ergo ex falsa suppositione argumentum instituit, quid mirum si male concludat?

Perpetuò itidem negaverunt Salmanticenses statum legis fuisse Evangelicum, ipsum semper dixerunt servitutis, semper cum Catholicis propugnaverunt fuisse figurativum. Dixerunt quidem sub illo statu figurativo veram datam fuisse Ecclesiam, veram justificationem, veram charitatem, veram continentiam, & verum pariter Monachatum; etenim ratio figuræ veritatem rei non aufert; Galianus autem hac perpetua laborat æquivocatione, contendens, quod status legis, ex quo esset figurativus, non posset habere verum Monachatum. Placet, omissa auctoritate D. Augustini, & D. Thomæ, adducere Bellarminum, ubi agendo contra Hæreticos ostendit pluribus cum ratione figuræ stare veritatem, ut tandem æquivocatio evanescat. *De Sacramentis in Genere lib. 1. cap. 12. sub tertia propositione* habet -- Nulla esse potest
„ Religio sine Sacramentis, ut S. August.
„ docet lib. 19. contra Faustum cap. 11.,
„ sed in Testamento veteri erat vera Eccle-
„ sia, vera Religio, verum Sacrificium; cur
„ igitur non etiam vera Sacramenta? Neque
„ obstat, quod omnia contingebant Judæis
„ in figura 1. Corinth. 10., ac proinde Sa-
„ crificia, Sacramenta, ritus omnes, typi
„ quidam erant nostri Sacrificii, nostrorum
„ Sacramentorum, ac rituum; unde vide-
„ tur colligi non fuisse illa Sacrificia, &
„ Sacramenta, nisi per analogiam ad nostra.
„ Hoc, inquam, non obstat; siquidem Sa-
„ cramenta Judaica erant quidem figura Sa- *Idem esse potest res, & figura.*
„ cramentorum nostrorum, sed non solùm
„ figuræ, verùm etiam res per se. Itaque
„ circumcisio non solùm erat figura Baptis-
„ mi, sed etiam erat per se ceremonia in-
„ stituta ad initiandos homines illius tem-
„ poris, & adjungendos populo Dei; quare

„ erat

„ erat imperfectius Saccamentum, quam sit Baptismus, tamen absolute, & proprie Sacramentum erat. Nam etism bos est animal imperfectius, quam sit homo, & tamen bos absolotè, & propria animal est: sic etiam ordinatio Aaronica non solum figura erat ordinationis nostræ, sed etiam per se ceremonia consecrans homines ad Sacrificia offerenda. Et ipsa quoque Sacrificia non solùm figura erant Sacrificii nostri, sed etiam per se Sacrificia, Instituta sd cultum Deo cahibendum, ut summo rerum omnium principio, & fini: denique ipse etiam populus Judaicus figura erat populi Christisni, 1. Corinth. 10., & tsmen quis ambigere potest, an non fuerit etism per se verus quidam populus? Itaque non debent conferri res Judaicæ cum nostris, ut imago picta cum homine vivo, ubi nihil est imago, nisi res alterius, sed ut filii parvuli conferuntur cum viris perfectis, ut facit Apostoius Gsl. 4. Est enim filius imsgo Patris, & tamen etiam per se homo; & ut comparantur certamina, atque exercitationes poeriles cum certaminibus, & exercitationibus virorum: sunt enim certamina puerilis imagines quædam majorum certaminum, tamen habent etism susm oblectationem, & utilitatem illi tempori congruentem -- Hæc Bellarminus, quem ob præclaram hanc doctrinam nemo sapiens dicet ad errorem Pseudo-Apostolorum accedere. Quare ergo cum statu figurstivo non stabit verus Monachatus, qui sit figura insimul, & res?

99 OBJIC. III. Ex sanctitate, justitis, & perfectione justorum veteris legis non evincitur probabilis sententia Salmanticensium; hoc quippe argumento utuntur Rabbini ad probandam veterem legem fuisse perfectam; sic Galianus 2. *p. disc.* 5. §. 7., ubi refert disputationem S. Gregentii Archiepiscopi Tephrensis cum Herbano Judæo apprime docto & legitur in Bibliotheca Veterum Patrum editionis Parisiensis anno 1644. In hac porro, ut perfectionem legis Mosaicæ comprobaret sic argumentabatur Rabbinus -- „ Moysea, & Elias non per hanc imperfectam legem nostram visi sunt perfecti, Deo legis præclare, & beoe placentes? Quam igitur ob csusam legem imperfectam dixisti? Ille quidem videtur os ad os cum Deo collocutus esse, quemadmodum quidam amicus cum amico dilecto suo, atque Ægyptum, ut Deus Pharaunem, flagellavit septem plagis, & alia fortasse Ipse scis. Elias verò non ignem e cœio eduxit, & pluviæ interclusit distributiones, ut non plueret snnis tribus, & sex mensibus? Non etiam quadraginta dies jejunus iter fecit? Non in Horeb, in subtilissima aura perambulans, vidit Deum legis, & inter vivos vivet ad hunc usque diem? Quomodo igitur legem Ipse affirmas parvulam, & inefficacem? -- Loquens deinde de Nostratibus subdit -- „ Si probaret perfectionem status Religiosi Evangelici in veteri lege, Judæus concluderet perfectionem ejusdem legis -- & prosequitur rem declarare, sed illos semper implicando terminos In spiritu legis gratiæ, in spiritu Evangelico &c.

Quamvis hæc superiùs fuerint enervata, nihilotamenminus aliqua placet subdere, advertendo ad illam repetitionem ubique inculcatam de spiritu Evangeiico in sensu reduplicativo, intendens nostros Salmanticenses velle in veteri lege fuisse Monachatum, non jam sub statu figurativo, neque servitutis, sed sub statu diei, lucisque meridianæ, ut compertum fit ea præcitato ejusdem discursu. Hanc autem doctrinam nunquam somniaverunt Patres nostri, qui apte propugnant Monachatum fuisse figurativum, & sub statu figurativo, non minus ac fuit Ecclesia, Sacramenta, Sacrificia, Martyria &c., immo quia lex ipsa erat status figurstivus, conclusimus in superioribus congruentiam pro statu Monachali figurativo nostri status Monachalis perfectissimi, quia fere omnium earum rerum, quæ sunt excellentiæ in lege nova, præcesserunt figuræ in lege veteri: negant quidem, quod esse figurativum, stiem in omnibus sit idem, ac esse umbratile, fictum non includens rei veritatem, quia bene stat, quod aliquid sit res vera, & alterius sit figura, unde etiam ipsum Altaris Sacramentum à Patribus vocatur typus tum Sacrificii incruenti Christi Domini, tum futuræ gloriæ, & tsmen est verum Sacrificium.

Veniamus nunc ad Rsbbinum. Bonam non fuisse vetarem legem nusqusm Catholici dixerunt, immo adversus Manichæos, aliosque ejusdem furfuris hæreticos errorem hunc adoptantes nervis omnibus pugnaverunt, scientes scriptum esse ad Rom. 7. v. 12. *Itaque lex sancta, & mandatum justum*. 1. ad Timoth. 1. v. 8. *Scimus autem, quia bona est lex; si quis ea legitime utatur*. Ad Heb. 9. v. 20. *Hic sanguis Testamenti, quod mandavit ad vos Deus*, atque cum Tridentino *Sess.* 4. venerantur -- Omnes libros tam veteris, quam novi Testamenti: cum utriusque unus Deus sit auctor --

Ultro concedunt Rabbinis in dicta lege plurimos fuisse justos, sicut etiam sub lege non scripta, quos Scriptura commendat Gen. 6. v. 9. *Noe vir justus, atque perfectus fuit in generationibus suis cum Deo ambulavit*. Job 1. v. 2. *Vir erat in terra Hus, nomine Job, & erat vir simplex, ac timens Deum, & recedens a malo*. Ecclesi. 44. v. 16. *Henoch placuit Deo, & translatus est in Paradisum, ut det gentibus pœnitentiam*; & usque ad cap. 51. alios recenset: Apostolus ad Heb. 11. Catalogum texit, cui præmittit fidei definitionem. *Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium; in hac enim testimonium consecuti sunt senes*; quia quoad substantiam eadem est fides antiquorum, ac nostrorum Patrum: unde August. *lib.* 2. *de Peccato Originali contra Pelagium cap.* 25. ait -- Eàdem quippe & ipsi fide mundabantur, qua & nos; unde & Apostolus dicit: Habentes autem eundem spiritum fidei -- *Epist.* 89. *ad Hilarium* -- Hæc ergo fides etiam antiquorum justorum fuit. Unde & Apostolus dicit: Habentes autem eundem spiritum fidei, propter quod scriptum est:

„ Cre-

,, Credidi &c. Non diceret eundem spiritum, nisi admonens etiam antiquos justos ,, habuisse ipsum spiritum -- D. Th. 2. 2. *quæst.* 1. *art.* 7. habet -- Quantum ad substantiam articulorum non est factum eorum augmentum per temporum successionem, quia quæcumque posteriores crediderunt, continebantur in fide præcedentium Patrum, licet implicite --

Discrimen itaque Catholicos inter, & Rabbinos illud est, quo hi contendunt legem in se habere vim justificativam, & ex se, non autem ex alienis, videlicet ex futuris Christi meritis, ut inde colligant legem illam semper fore duraturam, & non cogerentur Christum suscipere. Catholici e contra negant ex se, & ex suis legem Moysis fuisse perfectivam, & sanctificativam, sed advenire illi ex Christi meritis futuris: hæc est plana, & germana Christianorum doctrina, & de hac iis erat in præcitata disputatione coram Rabbi Herbani, & ideo respondit D. Gregentius -- Moyses, & Elias nihil ad ,, generis humani salutem perficere potuerunt, nisi unus Sanctus, unus Dominus ,, Jesus Christus -- Hoc est ex propriis illius legis nihil proficere potuerunt, sed ex illis, quæ ex Jesu Christi meritis futuris accedebat: August. *lib.* 2. *de Peccato Original. contra Pelagium cap.* 25. rem sequentibus dilucidat -- Quamvis enim nec lex ,, per Moysen data potuerit a quoquam homine Regnum mortis auferre, erant tamen & legis tempore homines Dei non sub lege terrente, convincente, punien- ,, te, sed sub gratia delectante, sanante, liberante -- *& lib.* 3. *contra duas Epist. Pelag. cap.* 4. post plura pro re nata habet -- ,, Eligamus igitur, utrum antiquos justos ancillæ filios dicamus, an liberæ? Absit autem ut ancillæ; ergo filii liberæ ad novum pertinent Testamentum in Spiritu ,, Sancto, quem vivificantem occidenti litteræ opponit Apostolus -- Idem alibi sæpe: Augustino concinit Angelicus 1. 2. *quæst.* 107. *art.* 1. *ad* 3. -- Illi qui in veteri Testamento ,, Deo fuerunt accepti per fidem, secundùm ,, hoc ad novum Testamentum pertinebant: ,, non enim justificabantur, nisi per fidem, ,, qui est auctor novi Testamenti -- *&* 1. 2. *quæst.* 98. *art.* 2. *ad* 4. -- Dicendum quod ,, quamvis lex vetus non sufficeret ad salvandum homines, tamen aderat aliud auxilium a Deo hominibus simul cum lege, ,, propter quod salvari poterant, scilicet ,, fides Mediatoris, per quam justificati sunt ,, antiqui Patres, sicut etiam nos justificamur --

Justi legis veteris ad novum spectabant.

Itaque quæ a Patribus dicuntur de justis veteris Testamenti, eadem plane de Monachatu intelliguntur, videlicet, quod ex propriis non erat perfectivus, non erat sanctificativus, sed ex auxilio meritorum Christi; non a lege, non ab institutione sub illa lege, sed ex Christi meritis paupertas, castitas, obedientia, jejunium, ceteraque divini cultus ad spiritualem profectum promovebant, atque æternæ gloriæ meritum fundabant, conferendæ tamen per consummatam Mediatoris redemptionem. Concedimus ultro, quæ ex Angelico admiscet Adversarius, aliquos, scilicet, esse in statu perfectionis, & haud esse perfectos, & e contra quosdam esse perfectos extra perfectionis statum; non enim status sanctificat personas, sed practica professio virtutum: status media præscribit ad sanctitatem; non igitur amandandus est a lege veteri Monachatus, quia poterant aliqui extra illum esse Sancti, alii verò esse poterant mali etiam in illo; aliàs rejiciendus esset Monachatus novæ legis, cum aliqui ejusdem professores damnentur.

Perfectio antiqui Monachatus ex Christi meritis.

100 OBJIC. IV. -- Non fit probabi- ,, lis sententia Salmanticensium ex eo quod ,, exemplaritas Christi fuerit revelata Monachis in institutione illius status, & virginitas futuræ Deiparæ ex voto, & in hac ,, exemplaritate cognoverunt vitam Christi, ,, spiritum legis gratiæ, & mysteria Redemptionis, & Regnum Cœlorum, ut vota ,, emitterent ex fide communi in Christum ,, venturum, quia hoc argumento utebantur Manichæus, Faustus, Pelagius dicentes, quod Christus futurus explicite ,, fuit revelatus Judæis ex fide communi illius legis, mysteria Ecclesiæ, sensus spiritualis apertus, & Regnum Cœlorum promissum per fidem in Christum futurum, ,, & ex meritis illius; ergo.

Si Lector ingenuus argumentum hocce conferat cum doctrina Salmanticensium, compertum habebit eo dirigi, ut eos invisos, atque Pelagianismo infectos reddat. Interim placet advertere Adversarium velle doctrinam, quam pluribus ipse involvit, a Salmanticensibus adoptari veluti suæ Thesis fundamentum, cum eam, recto tamen sensu, cursim referant in solutione dubii, qualiter potuerit in lege veteri cognosci perfectio Evangelicorum consiliorum. Id enim dupliciter explicant, primò ex privata revelatione primis Professoribus facta, qui sive verbo, sive exemplo rem posteris commendarunt; sicut alia plura fuere Prophetis revelata, a quibus notitia ad alios descendit: erat enim apud Hebræos sua Traditio: secundò ex mysteriorum seria consideratione, accedente fidei lumine eo tempore congruo. Fides proponebat sacrificia, præcepta, proponebat Prophetias, in quibus Christi, & ejusdem legis arcana involvebantur; eaque propter in figura illis contingebant. Audiamus Angelicum 1. 2. *quæst.* 101. *art.* 2. -- In veteri lege ,, neque ipsa divina veritas in se ipsa manifestata erat, neque etiam adhuc propalata ,, erat via ad hoc perveniendi, sicut Apostolus dicit ad Heb. 7. Et ideo oportebat exteriorem cultum veteris legis non solum ,, esse figurativum futuræ veritatis, manifestandæ in patria, sed etiam esse figurativum Christi, qui est via ducens ad illam ,, patriæ veritatem --

Quæst. 102. *art.* 2. *in corpore* -- Rationes præceptorum ceremonialium veteris ,, legis dupliciter accipi possunt, uno modo ,, ex ratione cultus divini, qui erat pro ,, tempore illo observandus; & rationes illæ ,, sunt litterales, sive pertinent ad vitandum Idololatriæ cultum, sive ad rememoranda aliqua Dei beneficia, sive ad in-

,, sinuati-

„ finnandam eacellentiam divinam, vel etiam
„ ad defigusudam dispositionem mentis, quæ A
„ tune requirebatur in colentibus Deum; alio
„ modo possunt eorum rationes assignari se-
„ cundum quod ordinabantur ad significan-
„ dum Christum, & sic habent rationes
„ figurales, & mysticas, sive accipiantur ea
„ ipso Christo, & Ecclesia, quod pertinet
„ ad allegoriam, sive ad mores populi Chri-
„ stiani, quod pertinet ad moralitatem, sive
„ ad statum futuræ gloriæ, prout in eam
„ introducimur per Christum, quod perti-
„ net ad anagogiam -- & prosequitur expli-
care præcepta illa secundùm istam regulam.

Porro Viri Dei, qui attente, & sedulò
Divinam meditabantur Scripturam, Deo B
mentem illustrante, perveniebant ad cogni-
tionem aliquorum mysteriorum; non enim
iis, qui seriò ad cognitionem arcanorum
pervenire satagebant, denegabat Deus suffi-
ciens auxilium; e divina namque erat pro-
videntia, ut aliqui essent, qui in divino-
rum cognitione aliis præcellerent. Chri-
stus Dominus remisit Judæos ad contempla-
tionem Scripturarum, ut in eis ipsum agno-
scerent: Joan. 5. v. 38. *Scrutamini scripturas*
veteris scilicet Testamenti ait D. Tho. --
„ Nam fides Christi in veteri Testamento
„ continebatur, sed non in superficie, quia
„ in profundo obumbrata figura latebat -- & C
ideo signanter dixit: *Scrutamini*: quasi in
profundum quærite: hoc exoptabat David,
adeoque Deum exorabat Psal. 118. v. 34. *Da
mihi intellectum, & scrutabor legem tuam*.
Admonet Scriptura Sacra, quod si sapien-
tiam quæremus sollicitè, ea obvisbit nobis
Proverb. 2. 24. *Si quæsieris eam quasi pecu-
niam, & sicut thesauros effoderis illam*. Eu-
nucho Candacis Reginæ Isaiam attentè le-
genti missit Dominus Philippum, qui Scri-
pturas explicaret; sic mittit lumen suum sin-
cerè scrutanti divina eloquia.

Hinc D. Augustinus *lib. de cathechizan-
dis rudibus cap.* 19. loquens de Patribus ve- D
teris legis, habet -- Neque tunc sane defue-
„ runt justi, qui Dominum pie quærerent,
„ & superbiam Diaboli vincerent: Cives il-
„ lius sanctæ civitatis, quos Regis sui Chri-
„ sti ventura humilitas per spiritum revelata
„ sanavit, ex quibus Abraham pius, & fide-
„ lis Dei Servus electus est, cui demonstra-
„ retur Sacramentum filii Dei -- Per spiri-
tum revelata, idest media contemplatione.
D. Hieronymus *ad Gal. cap.* 2. admonendum
dicit -- Sanctos, qui antiquitùs fuerint, ex
„ fide Christi justificatos; siquidem Abra-
„ ham vidit diem Christi, & lætatus est,
„ & Moyses majorea divitias æstimavit the- E
„ sauro Ægyptiorum improperium Christi;
„ aspiciebat enim in remunerationem --
S. Th. 2. 2. *quæst.* 175. *art.* 3. *ad* 1. ponit
triplicem modum contemplandi res divinas
inquiens -- Dicendum, quod mens humana
„ divinitùs rapitur ad contemplandam veri-
„ tatem divinam tripliciter: uno modo, ut
„ contempletur eam per similitudines quas-
„ dam imaginarias, & talis fuit excessus
„ mentis, qui cecidit supra Petrum: alio
„ modo, ut contempletur veritatem divi-
„ nam per intelligibiles effectus; sicut fuit
„ excessus David dicentis: ego dixi in ex-
„ cessu meo: omnis homo mendax: tertio
„ modo, ut contempletur eam in sua essen-
„ tia, & talis fuit raptus Pauli, & etiam
„ Moysis -- Cognitæ ergo veritati in figuris
inclusæ Sancti Patres adhærebant: ut docet
Angelicus 3. *p. quæst.* 8. *art.* 3. *ad* 3. præclaro
illo effato superius recensito -- Sancti Patres
„ non insistebant Sacramentis legalibus tam-
„ quam quibusdam rebus, sed sicut imagi-
„ nibus, & umbris futurorum; idem autem
„ est motus in imaginem, in quantum est
„ imago, & in rem, ut patet per Philoso-
„ phum in lib. de memoria, & reminiscen-
„ tis, & ideo antiqui Patres servando lega-
„ lia Sacramenta ferebantur in Christum per
„ fidem, & dilectionem eandem, qua &
„ nos in ipsum ferimur, & ita Patres anti-
„ qui pertinebant ad idem corpus Ecclesiæ,
„ ad quod nos pertinemus --

Quare Christus in lege veteri propone-
batur communiter implicitè in figuris, quas
sanctiores, & illuminatiores penetrantes cla-
riùs arcana detegebant, nunc autem Chri-
stus omnibus proponitur credendus expli-
cite, non sub velaminibus figurarum, sed
aperta luce; quia Deus locutus est no-
vissimis diebus in filio, qui olim loquebatur
in Prophetis: audiamus iterum D. Th. ejus-
eidsutem veteris legis statum. 2. 2. *quæst.* 2.
art. 7. -- Post peccatum, scilicet Adæ, fuit
„ explicite creditum mysterium Incarnatio-
„ nis Christi non solùm quantùm ad incar-
„ nationem, sed etiam quantum ad passio-
„ nem, & resurrectionem, quibus huma-
„ num genus a peccato, & morte liberatur;
„ aliter enim non præfigurassent Christi pas-
„ sionem quibusdam sacrificiis, & ante le-
„ gem, & sub lege, quorum quidem sacri-
„ ficiorum significatum explicite majores co-
„ gnoscebant, minores autem sub velamine
„ illorum sacrificiorum credentes ea divi-
„ nitus esse disposita de Christo venturo,
„ quodammodo velatam habebant cognitio-
„ nem -- Hæc D. Th. Hæc Salmantic.

Quænam autem hæresis Pelagii fuerit
docet nos Aug. *lib.* 2. *de Peccata Originali con-
tra Pelag. cap.* 26. -- Hæc disputantes (*sci-
„ licet Pelagius, & Cælestius*) a gratia
„ mediatoris excludere conantur antiquos,
„ tamquam Dei, & illorum hominum non
„ fuerit homo mediator Christus Jesus, qui
„ nondum ex utero Virginis carne susce-
„ pta, homo nondum fuit, quando illi justi
„ fuerunt; quod si ita esset, nequaquam
„ Apostolus diceret. Per hominem mors, &
„ per hominem resurrectio mortuorum. Si-
„ cut enim in Adam omnes moriuntur, sic
„ in Christo omnes vivificabuntur -- & alibi,
quem constanter sequitur D. Thomas, cujus
jam dedimus sensa.

Illi, quod forte minus caute aliquo-
ties repetit arguens, Hebræis nempe non
fuisse promissum Regnum Cœlorum, in su-
perioribus abunde Scripturis, & Patribus fe-
cimus satis, nunc addo aliquas Doctorum
auctoritates. Pater Suarez *lib.* 9. *de legibus
cap.* 3. *n.* 3. -- Dico ergo primò: finis ulti-
„ mus per illam legem principaliter inten-
„ tus fuit spiritualis, & supernaturalis feli-

„ citas illius populi -- *& ibid. cap. 6. n. 20.* --
„ Non videtur posse negari, quin antiqui
„ observatores legis Moysis vitam æternam
„ per eam sperarent -- Pater Vasquez t. 2.
quæst. 99. ad art. 6. in notationibus -- Cete-
„ rum ob id concedi non potest Patres vete-
„ ris Testamenti ante Christi adventum
„ ignorasse animæ immortalitatem, & pro-
„ missiones æternorum bonorum -- Abulensis
in cap. 15. Genes. -- Sicut Deus non solùm pro-
„ misit hic Abrahæ bona temporalia in semi-
„ nis multiplicatione, sed etiam vitam æter-
„ nam, ita Abraham intellexit bona æterna
„ esse sibi, & semini suo promissa. Quod ma-
„ nifestat Christus Joan. 8. Abraham Pater
„ vester exultavit, quomodo videret diem
„ meum; vidit, & gavisus est..... Ecclesia
„ universaliter sequens hunc sensum canat
„ in officiis mortuorum: sed Signifer Sanctus
„ Michael repræsentet eas in lucem san-
„ ctam, quam olim Abrahæ promisisti, &
„ semini ejus..... Sensus litteralis hujus
„ propositionis erit principaliter bonorum
„ æternorum promissio, & secundario pro-
„ missio bonorum terrenorum --

Lorca *in Tractat. de legibus disp.* 30. plu-
ra erudite habet ad rem -- Quod attinet ad
„ fidem, & spem æternorum, immortalita-
„ tis animæ, ultimi judicii æternæ Beatitu-
„ dinis, & altioris præmii, ac gravioris
„ supplicii, quam in hac vita sperari possit;
„ perspicua, & vulgata notitia in illo po-
„ pulo fuit, quod multis scripturæ testimo-
„ niis facile ostendi potest -- aliquas proba-
tiones subdit, & post alia habet -- Ex hoc
„ verò non inferat aliquis non fuisse in Te-
„ stamento veteri promissionem vitæ æter-
„ næ, & bonorum spiritualium, est enim
„ maximus error, & qui maximè adversa-
„ tur nostræ fidei: demonstratur hoc esse
„ verum &c. -- & alibi satis bene idem pro-
pugnat. Alios prætermitto videndos *in Tra-
ctat. de legibus*. Solummodo placet addere
momentum ex D. Th. 2. 2. *quæst.* 2. *art.* 8.
ad 1., ubi loquens de duobus fidei articulis
Pauli ad Heb. 11. nempe: *Credere enim opor-
tet accedentem ad Deum, quia est, & quia
inquirentibus se remunerator sit*, habet -- Illa
„ duo explicitè credere de Deo omni tem-
„ pore, & quoad omnes necessarium fuit --
& eadem explicans 3. *dist.* 25. *quæst.* 2. *art.* 2.
quæst. 4. *ad* 1., habet -- Dicendum, quod
„ Apostolus posuit illa, quæ oportuit credi
„ explicitè a quolibet homine in quocum-
„ que statu -- *In Commentariis autem ad Heb.*
11. exponens articulum secundum, habet --
„ Et inquirentibus se remunerator fit. Isai.
„ 40. Ecce Dominus veniet, ecce merces
„ ejus cum eo; merces autem est illud, quod
„ homo quærit in labore. Matth. 20. Voca
„ operarios, & redde illis mercedem; quæ
„ merces nihil aliud est, quam Deus, quia
„ nihil extra ipsum debet homo quærere.
„ Genes. 15. Ego protector tuus sum, &
„ merces tua magna nimis; Deus enim ni-
„ hil dat nisi seipsum. Psal. 15. Dominus
„ pars hæreditatis meæ, & calicis mei.
„ Thren. 3. Pars mea Dominus dixit anima
„ mea &c. Et ideo dicit; remunerator est
„ inquirentibus eum, non aliud. Psal. 104.
„ Quærite Dominum, & confirmamini.
„ Quærite faciem ejus semper --

A Hic placet advertere modum arguendi D. Pauli eo loci. Ut probet Henoch fuisse translatum, prævie innuit Deo placuisse, proindeque fidem habuisse, sine qua eidem placere haud possibile jure censetur: exponit hinc qualitatem objecti credendi, nempe, *quia Deus est, & inquirentibus remunerator est*. Fides autem, per quam Deo placuit, erat supernaturalis: per naturalem enim non habetur justificatio, adeoque etiam remuneratio, quæ est objectum creditum, ad supernaturalem ordinem spectare debet, ut consona habeatur proportio. Remuneratio,
B de qua Apostolus, ad finem ultimum pertinet: porro principium, & ultimus finis sibi correspondent: si ergo fides, quæ est principium, est supernaturalis, ejusdem similiter ordinis esse debet finis ultimus: proximus finis promissionum in veteri lege bona erant temporalia, in nova verò uterque finis promissionum est spiritualis, atque supernaturalis. Per accidens temporalia promittuntur, & ut ad æterna conducunt. In hac lege supernaturalium, atque æternorum promissio est magis manifestata, quam in veteri; ea propter optime potuere Monastici Instituti Sectatores excitari ad bene agendum illecti
C spe æternæ felicitatis, non quidem pro eo statu conferendæ, sed post Christi adventum.

Fides supernaturalis bonum respicit supernaturale.

101 OBJIC. V. -- Non fit probabilis
„ sententia Salmanticensium illo argumento
„ ex cognitione virtutis, & excellentiæ voti:
„ patet in lege gratiæ, in qua luce pleniore
„ fidei cognoscuntur virtutes, & votorum
„ excellentia, & multi virtutes servant in
„ gradu heroico sine voto. Favet etiam
„ Deus sanctis propositis, & ad observan-
„ tiam virtutum, consiliorum etiam sine
„ voto adjuvat -- Sic Adversarius.

Verùm enim verò quid hæc contra Sal-
D manticenses? Ultro concedimus absque voto servari posse consilia, virtutesque exerceri, & quidem excellenter. Indubium tamen illud est eorundem observantiam, deficiente voto, Religiosum nequaquam constituere statum, atque rerum naturâ spectatâ, non tanti valere, quanti eadem valent cum voto exercita. Equidem contingere potest, opus sine voto magis fore meritorium ratione intensioris gratiæ, atque fervoris, verùm de hoc non recurrit quæstio. Ceterum ut argumentum urgeret, deberet Adversarius ostendere veteres sanctitatis Sectatores, quos nos Monachos nuncupamus, sine voto egre-
E gia exercuisse virtutum opera,

Sine voto virtutes possunt exerceri.

RELIQUA GALIANI ARGUMENTA EX MONUMENTIS BREVIARII DESUMPTA REFELLUNTUR.

IN secundo paragrapho collegit Galianus ex Ecclesiasticis Officiis, quæ in Breviario recensentur, quædam momenta, quibus contendit palam facere Monachatum veteris legis nequaquam cohærere cum Ecclesiæ doctrina.

ctrina. Equidem nihil his superaddit, quæ in hujusce Disputationis decursu retulimus, unde nova non indigent solutione. Referuntur tamen, ut nonnulla, eruditionis causâ, addantur.

102 OBJICIT ergo I. Salmanticenses supponunt data fuisse in veteri lege Evangelica Consilia; atqui hoc est falsum, ut evincitur ex his, quæ habentur in Officio Dominicæ secundæ post Epiphaniam, ubi *in homilia S. Augustini lect. III.* legitur -- Servasti „ vinum bonum usque adhuc; bonum enim „ vinum Christus servavit usque adhuc, idest „ Evangelium suum -- ea propter ante Evangelium in nullo fuit spiritus Evangelii.

II. De B. Andrea Apostolo, quem Monachum dicunt, utpote Præcursoris Discipulum, *in secundo responsorio Nocturni I.*, & *ex homil. S. Gregorii* proprium habuisse dicitur: nam relictis retibus secutus est Christum.

III. Ex Officio S. Barnabæ *ex homil. Sancti Joannis Chrysostomi* habetur novum, & insolitum præliandi modum in paupertate sumpsisse in Apostolis exordium: hoc porro non componitur cum voto paupertatis in veteri lege.

IV. In homilia, quæ legitur *in Noct. III. in solemniis S. Caciliæ lect. I.* aperte declaratur Virginitatem cultum non habuisse in lege prædicta.

V. In lectionibus Noct. III., quæ in Communi Virginum secundo loco ponuntur, *ex homil. Chrysostomi lect. I.* -- legitur expresso „ quod consilium Virginitatis non fuerit re„ velatum in veteri lege -- atque Christum Judæos latenter ad eligendam Virginitatem induxisse, dum eam virtutem esse possibilem astruebat,

VI. In eodem Officio, quod primò ponitur, sermo habetur *in Noct. II. S. Ambrosii* asserentis Virginitatem non facilè inveniri in terris: nisi postquam Deus carnem assumpsit ex Virgine.

VII. Ex Officio Conceptionis B. V. die XV. Decembris *in homil. S. Joann. Chrysostomi lect. III.* sequentia referuntur -- Noluit „ Evangelista, recenti adhuc tempore novi „ illius, admirandique partus, Judæis esse „ manifestum, quod Christus natus fuis„ set ex Virgine. Neque proprius noster „ hic sermo est, sed a nobis de Patrum, „ atque insignium Virorum traditione su„ sceptus -- Hoc clare probat, quod tot Monachi non fuere Virgines.

VIII. Idem Chrysostomus *in homil., quæ legitur in festo S. Jacobi Majoris lect. I.* habet -- Quod igitur nihil spirituale petebant, „ nec de cœlesti Regno quidquam cogita„ bant, perspicuum est -- Ecce Apostoli, nondum consummato Crucis Mysterio, de Cœlorum Regno non cogitabant, & hoc quia adhuc imperfecti erant: quomodo ergo audent Salmanticenses ponere in veteri lege Monachos, qui spiritualia peterent? Quomodo volunt B. Andream ut Monachum omnia reliquisse, si Ecclesia Apostolos vocat imperfectos? In eadem Homilia de Apostolis legitur non cognovisse Mysterium Crucis, quomodo igitur Crux in veteri Testamento cognita erat, & revelata? Et clariùs in Officio Dominicæ Quinquagesimæ, ubi *in Evangelio S. Lucæ cap.* 18. Christo prædicente passionem, suamque mortem, Discipuli verbum hoc non intellexerunt; quia mysterium eis erat absconditum, ubi Gregorius *in hom. lect. I.* -- Sed quia carnales adhuc discipuli „ nullo modo valebant capere verba myste„ rii, venitur ad miraculum -- Si Apostoli erant carnales etiam dum cum Christo conversabantur, quomodo Monachi veteris legis spirituales dicentur? Hæc momenta veluti maximi ponderis urget, utpote quæ Patrum doctrinam universæ Ecclesiæ propositam præcontinent.

Si quis superiora recolat, compertum habebit hisce omnibus factum fuisse satis. Ceterum ad primum respondendo, si argumentum urgeret, jam asserendum esset a veteri lege ablegatam esse conjugalem castitatem: sic enim ibidem discurrit Augustinus -- „ Venit ad nuptias, ut conjugalis castitas „ firmaretur, & ostenderetur Sacramentum „ Nuptiarum: quia & illarum Nuptiarum „ Sponsus personam Domini figurabat, cui „ dictum est: servasti vinum bonum usque „ adhuc -- His plane fit conjugalem castitatem ad bonum vinum, idest, ad Evangelium spectare: eodem modo Augustinus sermonem instituit de Virginitate, quæ itidem ex nuptiis Christi cum Ecclesia ad consummatæ, idest, Evangelicæ gratiæ perfectionem elevata est -- Nam & ipsæ, *supple Virgines*, „ pertinent ad nuptias cum tota Ecclesia, „ in quibus nuptiis Sponsus est Christus -- Ex quo habemus hasce virtutes in veteri lege solummodo caruisse propria legis gratiæ perfectione.

Virtutes ex Christi adventu perfectæ.

Ad II. Cum Adversarius argumentum desumat a Responsorio, ex eodem responsum damus. Ibi dicitur -- Mox ut vocem „ prædicantis audivit B. Andreas, relictis „ retibus, quorum usu, actuque vivebat &c. -- In his nulla occurrit mentio dominii, sed tantummodo usus: male igitur infert Galianus ex recitatis verbis, *relictis retibus* proprium habuisse: potuit enim, ut perfectiora sectaretur, etiam retium usum abrenunciare; verùm Christus ostendit ejusdem sequelæ piscatoriam artem haud officere. Et sane non bene instituerет argumentum, si quis, ut evinceret Petrum egisse contra professionem summæ paupertatis (omnia quippe reliquerat Luc. 19.) diceret post Christi passionem usum fuisse navi, & retibus ad piscandum; ergo similiter non bene arguit B. Andream aliquid proprium habuisse, dum Præcursoris discipulus erat, quia ad Christi vocem retia dicitur reliquisse.

Rerum usus non adversatur paupertati.

Ad III. Audiamus ibidem S. Doctorem, ut ejusdem sensa percipiamus. habet igitur -- „ Jam verò ut intelligant novum hoc esse „ belli genus, & insolitum præliandi mo„ rem, cum illos nudos mitteret, unicâ „ indutos tunicâ, sine calceis, absque vir„ ga, & absque zona, & pera, & ab ex„ cipientibus ali juberet -- Describit hic Chrysostomus arctissimum paupertatis genus assumptum, tanquam medium ad enunciandum Evangelium, ad Idololatriam profligandam,

V u 2

dam, ad universum, qua late patet, orbem Christo subjiciendum: porro nemo unus inficias ibit hoc proprium fuisse Apostolorum, atque ab his cœpisse. Equidem nulla Religio, nisi Christiana hoc modo fuit propagata; sed hinc perperam dicetur, non aliud, licet inferius, paupertatis genus fuisse: est enim illatio a dissimilibus, & disparatis. *Vide superius n. 54.*

A dissimilibus non bene arguitur.

Ad IV. Chrysostomos dum ibidem habet -- Quia neque in veteri Testamento a „ priscis illis, sanctisque viris culta fuit -- loquitur de Abraham, Isaac, Jacob, & similibus, loquitur de cultu ex vi legis, loquitur in communi, & ex generali professione, sicut dicitur -- *Omnis caro corruperat viam suam. Non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. Omnis homo mendax*; verba hujusmodi innuunt multitudinem a recto virtutis tramite deficere, secus singulos homines fore malos. Indubium sane est in veteri lege Virginitatem non habuisse, quem nunc habet, cultum; nam, ut dicebat Augustinus, verba Salvatoris repleverunt deserta Anachoretis, immo & Urbes Monasteriis Virginum; & de facto laudatus Chrysostomus aliquos Virgines in veteri lege agnovit *lib. de Virginit. cap. 79.* ad illa verba: *Neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei* -- Qua enim quæso re ab Angelis „ differebant Elias, Eliseus, Joannes, ger„ mani hi Virginitatis amatores? Nulla; „ nisi quod mortali natura erant obstricti -- Hinc prosequitur explicare eorundem egregias animi dotes, quas ipsis ex Virginitate obvenisse confirmat -- Virginitatem autem „ fuisse, quæ tales eos reddiderit, ex en per„ spicuum est: nam si uxores habuissent, & „ liberos, haud facile adducti essent, ut in „ solitudine viverent, & suas familias con„ temnerent, & cetera, quæ necessaria sunt „ ad vitam, non compararent -- Ex quibus evincitur Monachos insimul fuisse, & Virgines. Non ergo in relata Chrysostomi auctoritate absolute, sed solummodo quoad universalitatem excluditur Virginitatis, & Monachatus exercitium.

Bona plurima ex Virginitate.

Ad V. In meo Codice nullum occurrit verbum, unde colligatur, quod arguens ore patulo asserit, nempe -- Legitur expresse, „ quod consilium Virginitatis non fuit re„ velatum in lege veteri -- Quæ subdit, abs re afferuntur. Tantummodo enim innuere vult Chrysostomus Virginitatis consilium durum fore, & grave carni, videlicet quærenti, quæ sua sunt, atque voluptatibus inhianti; ea propter Christus blande, suaviterque ostendebat Virginitatis cultum esse possibilem, atque præmii promissione ad eam amplectendam alliciebat. Prælusisse apud Hebræos aliquam Virginitatis notionem abunde in superioribus probatum est.

Christus promissionibus ad Virginitatem alliciebat.

Ad VI. Audiamus S. Doctorem -- Quis „ igitur neget hanc vitam fluxisse de Cœlo, „ quam non facilè invenimus in terris, nisi „ postquam Deus in hæc terreni corporis „ membra descendit -- His plane fit absolute non negare ante Christi adventum Virginitatem, sed facilitatem, atque frequentiam; quod ultro conceditur: multitudo namque corporali incumbebat propagationi; nunc autem Ecclesia spiritualibus maxime studet; hinc ut magis, magisque cœlibatus efflorescerct, Ecclesiastico Ordini Virginitatis præceptum adjecit, atque diversa Ordinum genera consecravit. Aliàs mens S. Doctoris in aperto est: statim enim exemplum ponit in Virginitate Eliæ. *Vide superius n. 27.*

Studium Virginitatis altius ortum.

Ad VII. Illatio arguentis ex Chrysostomo non est directa: etenim ex quo Christi nativitatem voluerit sub initio enunciare Evangelista, non sequitur neminem ante Christum Virginem fuisse, aut mysterium hoc antiquis non fuisse revelatum. Certum est enim Christum ex Virgine nasciturum a Prophetis fuisse manifestatum, ut evincunt Catholici adversus Hebræos, & sapientiores ex Rabbinis fassi sunt. Sub Ecclesiæ primordiis, divina dirigente Providentia, factum est, ut difficiliora mysteria prudenter traderentur. Prædicabat enim Ecclesia Judæis, atque Gentibus Evangelium, quibus Christus erat scandalum, & stultitia. Ceterum constans Ecclesiæ Traditio est, Apostolos exordientes prædicationem, Christum ex Virgine natum enunciasse, atque in Symbolo inter fidei articulos enumerasse. *Vide superius n. 35.*

Christum ex Virgine nasciturū Prophetæ dixerunt.

Ad VIII. Arguens, ni fallor, majori distinctione loqui deberet, ne injurius videatur Apostolis. Chrysostomos, cum dicit ipsos nihil spiritale petiisse, nec de Cœlesti Regno quidquam cogitasse, loquitur determinate, & dilucide de petitione filiorum Zebedæi, qui ad dexteram, sinistramque in Regno Dei sedere exquirebant, arguens verò dictum illud universaliter assumere videtur, nempe, quod ad illud usque tempus Apostoli de Cœlorum Regno nihil cogitaverint, nihilque spiritale petierint, quæ extensio sane exorbitat. Erant quidem adhuc imperfecti, erant aliqualiter carnales, verùm non ita ut de spiritualibus nihil saperent. Toties enim de cœlestibus disserentem Magistrum suum audierant; toties ab ipso exquisierant Parabolarum, quas non percipiebant, explicationem: aliàs nonne Petrus omnium Apostolorum nomine dixit Joan. 6. v. 69. *Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes?* Nonne Matth. 5. sermonem de Beatitudinibus audierant? Unde Augustinus *Ser. 1. de verbis Domini*, habet -- Et accedunt ad eum „ Discipuli ejus, ut audiendis illius verbis hi „ essent etiam corpore viciniores, qui præ„ ceptis adimplendis etiam animo appropin„ quabant -- Quoniam verò exemplum adoptat B. Andreæ, legat, quæ in laudato responsorio habentur -- Relictis retibus, quo„ rum usu, actuque vivebat, æternæ vitæ „ secutus est præmia largientem -- Quod si a ruditate, ut sic dicamus, & carnalitate, quam Apostolis affingit Galianus, valeret illatio, nemo unus in vetari lege spiritualia cogitasset, nullus perfectionem, nullus salutis statum fuisset consecutus, quod utique a veritate aberrare ad unum omnes fateantur necesse est.

Apostoli quovis tempore ad cœlestia aspirabant.

Nullum ergo momentum ab Adversatio excogitatum improbabilem reddit Patrum Salmanticensium assertionem, aut enervare potest

potest tot Patrum, Doctorum, sacrorum Interpretum, Historicorum auctoritates, quibus laudati Patres sententiam suam propugnant: ea propter jure optimo dicere potuit Suarez *Tom. 3. de Relig. lib. 3. cap. 1.* -- „ Multorum sententia est statum Religiosum „ antiquiorem esse statu legis gratiæ --

Provinciam hanc fusiori fortassis calamo suscepi defendendam; verùm tria ad hue me adegerunt; Sanctorum Patrum reverentia id primum fuit; aperte quidem novi Sanctos Patres ad prupugnanda pleraque Catholicæ Ecclesiæ dogmata, atque ad veteres revincendos Hæreticos ad statum veteris legis confugisse. Ut firmarent laudabilem jejuniorum usum, solitudinem, Virginitatem, Monastica vota, & hujusmodi alia ad antiqua Sanctorum exempla respexisse compertum est. Hoc adoptarunt Controversistæ, qui toto nisu insurrexerunt adversus Hæreticos, eversores Monachatus, Virginitatis, cœlibatus &c., ut videre est in Bellarmino, Coccio, Pigio, Cœfeteau, aliisque, qui de hisce dogmatibus scripsere; cumque hoc argumenti genus apud ipsos solemne sit, eorundem insistens vestigiis illud adoptare necessarium mihi visum fuit, & quanti valeat pro viribus adversus eos ostendere, qui ipsum ob privata quædam studia infirmare conantur. Causa communis, nempe Catholica Fides, ceteris præferenda est, semperque mihi persuasum fuit non esse diruenda, aut debilitanda principia, quæ Patres contra Fidei hostes protulere, ut nostras opiniones in Theologicis ad fidem, vel ad mores nequaquam necessarias tueamur, sed potius e re Catholica esse debet illa principia corroborare, quamvis vel tantum probabilia sint, vel etiam sine illis fidei dogmata defendi possint.

Patrum auctoritas veneranda.

Aliud est utilitas: etenim occasione hujusce disputationis plura retulimus, quæ mire deserviunt, ut rectè dignoscatur, atque status legis veteris discriminetur a statu novæ legis adversus Rabbinorum, atque Heterodoxorum errores.

Tertium demum est debita erga Magistros reverentia. Cum enim Salmanticenses doctrinam hanc propugnaverint, atque a nonnullis perperam fuerint intellecti, necesse fuit ad complementum doctrinæ de statu Religioso, qui potissimum ad Evangelica Consilia spectat, eos defendere.

Quoniam verò quosdam animadverti timide admittere in veteri lege Monachatum licet figurativum, ex quo in nova lege dari deberet Religio, quæ illi succederet, sicut dantur impræsentiarum Sacramenta, quæ veteribus successoria sunt. His dicere juvat, quod illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Siquidem nulla intercedit connexio in eo; quod fuerit in veteri lege apud aliquos Monachatus, & quod ille idem debuerit sine interruptione perdurare: neque enim hoc accidit in nova lege, ubi Ordines quidam fuere, qui defecerunt, aliàs plures ex laudatis Doctoribus Monachatum in veteri lege agnoscunt, & tamen successionem in aliqua determinata familia negant: hoc siquidem neque directe, neque indirecte fidei summam attingit: ob hoc nusquam in animo fuit hac super re quidquam asserere, & opportune quidem, etenim hoc anno, quo hæc dictavi, publicisque Thesibus propugnavi, exiit Decretum ab Apostolica Sede silentium indicens circa quæstionem de successione Monachatus in aliqua determinata familia, quod reverenter suscipiendum, servandumque esse ex animo profiteor.

DUPLEX POLEMICA ADDITIO.

INfirma jure, meritoque videri poterit Salmanticensium Defensio, cum fidei hostes carpent, & damnent statum veteris legis. Quare ut validiùs illatæ superiùs conclusiones subsistant, operæ pretium erit prima principia a superinductis tenebris dilucidare.

ADDITIO PRIMA.

AN LEX VETUS FUERIT BONA.

103 DIcendum est legem veterem fuisse bonam.

Lex vetus a Deo.

PROB. I. Lex esse nequit mala, aut vana, quæ a Deo tradita est; sed lex vetus est hujusmodi; ergo. Major prob. Ceterè Legislatores a Deo habent, unde rectas leges condant, Prov. 8. v. 15. *Per me Reges regnant, & legum Conditores justa decernunt*; & Job 36. v. 22. *Ecce Deus Excelsus in fortitudine sua, & nullus ei similis in Legislatoribus*; & sane, cum Deus sit summe prudens & sciens, summe bonus & perfectus, repugnat quidquam mali, aut vani instituere. Minor habetur Exod. 20., ubi enim populo præcepta traduntur, sic legitur: *Locutus est Dominus cunctos sermones hos: Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de domo servitutis. Non habebis Deos alienos coram me &c.*, & v. 22. iterum dicitur: *Dixit præterea Dominus ad Moysem: Hæc dices filiis Israel*. Cap. 21. traduntur præcepta judicialia: *Hæc sunt judicia, quæ propones eis*. Cap. 25. v. 12. quoad præcepta ceremonialia habetur. *Locutus est Dominus ad Moysem dicens. Loquere filiis Israel, ut tollant mihi primitias*. Idem legere est Matth. 15. v. 3. *Quare vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram*. Quibus Christus Judæos redarguens parvipendentes legis observantiam, eam vocat Dei mandatum, quia a Deo traditam.

104 PROB. II. Cum verum sit Christi testimonium, nequit lex illa mala esse, quam ipsemet approbavit; sed veterem legem approbavit Christus: Luc. 2. v. 24. *Et ut darent hostiam, secundùm quod dictum est*

in

in lege Domini par turturum &c. Matth. 5. v. 17. *Nolite putare, quoniam veni solvere legem, aut Prophetas, non veni solvere, sed adimplere.* Cap. 8. v. 4. *Offer munus, quod præcepit Moyses in testimonium illis*; & cap. 23. v. 2. *Super cathedram Moysis sederunt Scribæ, & Pharisæi: omnia ergo quæcunque dixerint vobis, servate, & facite*: quem locum versans Augustinus *lib. 2. contra litteras Petiliani cap. 51.* habet -- Nonne illam Cathedram

Lex vetus a Christo commendata.

„ Moysis commendavit, & illos, servato Ca„ thedræ honore, redarguit -- Si ergo lex illa mala, vel inanis fuisset, non mandasset Dominus ejus observantiam, nec suâ doctrinâ confirmasset.

105 PROB. III. Lex, cujus observantia justificat, bona est; sed lex vetus justificabat: nam plurimi leguntur justi, qui legem servabant, puta Moyses, Samuel, David, Elia, aliique quos enumerat Paulus ad Heb. 11., qui etiam docet ad Rom. 9. v. 4.

Observantia veteris legis justificabat.

Israelitas fuisse a Deo adoptatos. *Qui sunt Israelitæ, quorum adoptio est filiorum, & Testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissa.* Porro adoptio in filios Dei nequaquam haberi potest, nisi lex habeat apta ad justificationem media.

106 PROB. IV. Lex bonum finem respiciens, atque ad illum disponens indubie bona censeri debet; malum namque per se non respicit, nec ad bonum finem conducit; atqui lex vetus respiciebat, disponebatque ad finem bonum: siquidem Christus

Christus a veteri lege inspiciebatur.

tanquam finis a veteri lege inspiciebatur, atque insimul ad eum præparabat; sed hunc esse finem bonum nemo unus inficias ibit; ergo. Major sæpenumero habetur in Scripturis. Luc. 24. v. 44. *Oportet impleri omnia, quæ scripta sunt de me in lege, in Psalmis, & in Prophetis.* Ad Gal. 3. v. 23. *Prius autem quam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quæ revelanda erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo.* Ad Heb. 10. v. 1. *Umbram enim habens lex futurorum bonorum.* 1. ad Corinth. 10. v. 11. *Omnia in figura contingebant illis.* 2. ad Corinth. 1. v. 20. *Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo est.* Ad Rom. 10. v. 4. *Finis legis Christus ad justitiam omni credenti.* Demum Apoc. 3. Christus dicitur agnus occisus ab origine mundi; quia præcessit figuratus in omnibus legis sacrificiis. Negari autem nequit, quod maximum sit bonum cognitio Christi, præparatio ad Christum, novæ legis figura; ea propter lex vetus nonnisi bona esse potuit.

Aliæ itidem utilitates obvenerunt Judæis ex veteri lege, videlicet cognitio peccati, & desiderium adventus Christi ad illud sanandum: etenim sub naturæ lege ob

Plura bona ex lege scripta.

peccatorum multitudinem ita erant obcæcati homines, ut via delicta cognoscerent, atque distinguerent; ideoque dicebat Apostolus ad Rom. 1. v. 21. *Obscuratum est insipiens cor eorum.* Adveniente autem lege scripta depulsa est tenebrarum caligo, atque peccati cognitio excitata. ibid. 3. v. 20. *Per legem enim cognitio peccati*; & cap. 7. v. 7. *Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem.* Quoniam verò fructus iste bonus est, licet peccatum occasione legis commissum sit malum, ideo v. 12. dicitur: *Lex quidem sancta, & mandatum sanctum, justum, & bonum.* Ex hac cognitione oriebatur desiderium illud Messiæ pluribus Scripturis indicatum Psal. 143. v. 5. *Domine inclina cælos tuos, & descende.* Isaiæ 46. v. 1. *Utinam disrumperes cælos, & descenderes*; & cap. 45. v. 8. *Rorate cœli desuper, & nubes pluvant justum.* Cant. 1. v. 1. *Osculetur me osculo oris sui*; eo quod Messiam venturum esse ad delenda peccata compertum erat. Deserviebat itidem lex vetus ad retrahendum a peccato, quapropter frequenter pœnas contra transgressores comminatur, ut eos in officio contineat juxta illud Deut. 19. v. 20. *Ut audientes ceteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.* Hinc Hieronymus ad Galat. 3. -- Pædagogus parvolis „ assignatur, ut lasciviens refrænetur ætas, „ & prona in vitia corda teneantur, dum „ tenera studiis eruditur infantia, & ad ma„ jores Philosophiæ, ac regendæ Reipublicæ „ disciplinas, metu pœnæ coercita præpara„ tur; itaque & Moysi lex Populo lascivienti „ adinstar Pædagogi severioris opposita est, „ ut custodiret eos, & futuræ fidei præpa„ raret --

107 PROB. V. Necesse est, quod bona sit lex, quæ rationi consona præcipit, & dissona prohibet; sed hujusmodi erat lex vetus; ergo bona erat. Min. fusè declarat D. Th. 1. 2. *a quæst. 99. usque ad* 105., ubi perspicue omnia ordinata in lege rationi consonare declarat. Tria erant genera mandatorum, quibus tota lex comprehendebatur: moralium, ceremonialium, & judicialium

In lege veteri omnia rationi consona.

juxta illud Deut. 6. v. 1. *Hæc sunt præcepta, ceremoniæ, atque judicia, quæ mandavit Dominus Deus vester, ut docerem vos.* Moralia sunt illa, quæ expresse in Decalogo continentur, & quæ ab illis naturali quâdam deducuntur sequelâ: puta Levit. 19. v. 32. *Coram cano capite consurge, & honora personam senis*, v. 16. *Non stabis contra sanguinem proximi tui.* Deut. 23. v. 19. *Non fœnerabéris fratri tuo ad usuram*, & cap. 25. v. 13. *Non habebis in sacculo diversa pondera*, & similia. Certum autem est omnia, quæ ad Decalogum antecedenter, concomitanter, & consequenter spectant dictari a lumine rationis sive ut præceptiva, sive ut prohibitiva.

Ceremonialia externum ordinabant Dei cultum, erantque in quadruplici differentia: prima præscribebant Sacrificia: secunda Instrumenta, quibus exercebatur cultus divinus: tertia Sacramenta, quibus habebatur justificatio: quarta signa, & ritus quosdam, quibus distinguebatur Hebræorum gens ab aliis. Porro recta ratio dictat, quod ordinate peragatur Dei cultus, & fidelis a non fideli discriminetur populo: insuper in omnibus hisce ceremoniis Majestas quædam elucebat, quæ ad divinæ dignitatis venerationem excitabat, atque congruam involvebant significationem tum in ordine ad Deum; in cujus honorem dirigebantur, tum in ordine ad Ecclesiam, & Christum, utpote quæ utrumque præfigurabant, tum demum in ordine ad effectus,

quos

quos actu in gentis illius utilitatem producebant.

Judicialia en tendebant, ut externam societatem ipsos inter Israelitas dirigerent, regulas præscribendo servandi legalem justitiam, distributivam, & commutativam, sicut etiam pacem, & concordiam. Compertum autem est apud barbaras gentes congruere dictamini rationis aptam pro justitia, & pace servanda disciplinam; ob hoc suevere leges quasdam ferre, ut finem hunc in Republica consequerentur.

Lex vetus a Scripturis commendata.

His plane fit bonam fuisse, utilemque veterem legem; unde bene dicitur Deut. 4. v. 8. *Quæ est alia gens sic inclyta, ut habeat ceremonias, justaque judicia, & universam legem*. Psal. 18. v. 8. *Lex Domini immaculata, convertens animas. Testimonium Dei fidele, sapientiam præstans parvulis*. Ad Rom. 3. v. 1. *Quid ergo amplius Judæo est, aut quæ utilitas circumcisionis? Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illi eloquia Dei*, & cap. 7. v. 22. *Condelector enim legi Dei secundùm interiorem hominem*, & v. 16. *Consentio legi, quia bona est*. Veritatem hanc Patres ad unum omnes propugnant, quos inter præeminet Augustinus contra Faustum, & Adimantum, & contra Adversarium legis, & Prophetarum: utque omnis ambigendi locus tolleretur Tridentinum *Sess.* 4. definivit, Deum utriusque Testamenti auctorem esse.

HÆRETICORUM ARGUMENTA REFELLUNTUR.

PLurima congerunt Hæretici, quæ supercellenti doctrina solvit Augustinus *in libris contra Adimantum, & Faustum Manichæos, in libris contra Adversarium Legis, & Prophetarum, de spiritu, & littera*, ubi quidquid excogitari potest, reponit, atque mire refellit, itaut inane videri possit ea referre; ne tamen jejuni simus in tanta rerum copia, nonnulla transcribam argumenta.

108 OBJIC. I. Lex vetus contrariatur novæ; sed nova est bona; ergo vetus mala censenda est. Major explicatur. In veteri legitur Deum omnia creasse: Gen. 1. *In principio creavit Deus cælum, & terram*, in nova verò dicitur Verbum creasse omnia: Joan. 1. *Et mundus per ipsum factus est*; lex vetus dicit Deum die septima requievisse ab omni opere: Gen. 2. *Requievit die septima ab universo opere, quod patrarat*, dicit nova Deum nunc quoque operari: Joan. 5. *Pater meus usque modo operatur*; illa dicit hominem factum ad imaginem Dei: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram* Gen. 1.; hæc verò factum affirmat ad similitudinem Diaboli: Joan. 8. *Vos ex patre Diabolo estis*; prima asserit virum debere Patrem relinquere propter uxorem: Gen. 3. *Relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit uxori suæ*; secunda verò relinquendam vult etiam uxorem: Matth. 19. *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut Patrem, aut Matrem, aut uxorem &c.* Una Deum audivisse loquentem propugnat, negat altera: Joan. 3. *Nec vocem ejus aliquando audistis*. Similia prosequitur Augustinus contra Adimantum; ergo.

Deus omnia creavit per filium.

RESP. Neg. majorem, quam nullimode evincunt momenta a Manichæis relata, quæ mire concordat eo loci adversus Adimantum Augustinus. Et quoad primum, cum Deus unus sit, & trinus, & Verbum Patris sit Filius, non sequitur Patrem excludi, ubi Filius nominatur, aut e contra, quod Scripturis palam facit S. Doctor: unde optime stat Patrem omnia creasse, & per Filium tanquam per suum verbum creasse.

Quovis tempore Deus operatur.

Ad secundum. Duplex est Dei opus, unum rerum productivum, aliud earundem administrativum, a primo die septima, completa rerum creatione, cessavit, a secundo nusquam cessat, sed continuò operatur: hinc optime advertit laudatus Augustinus, quod littera Geneseos terminum addit modificantem: *Requievit ab opere, quod patrarat*. Hunc locum male intellexerunt etiam Judæi, adeoque Sabbatum celebrabant, a quolibet omnino opere quamvis necessario abstinentes, quorum errorem refellit Christus exemplo bovis soluti ad adaquandum die Sabbati.

Ad tertium. Tripliciter pro re nata aliquem dicit filium Scriptura, per naturam, ut cum Isaac filius Abrahæ dicitur, per doctrinam, ut cum Apostolus conversos ad fidem, Evangelii prædicatione, filios suos nuncupat, per imitationem, quo sensu laudatus Apostolus Credentes vocat Abrahæ filios; quia illum imitantur in fide. Homines itidem dupliciter dicuntur ad imaginem Dei, per naturam, quatenus analogica quadam proportione Deus in homine repræsentatur, quo sensu 1. ad Corinth. 11. dicitur, quod vir non debet velare caput, *quia est imago Dei*, dicuntur etiam ad imaginem, quatenus sunt spiritualiter reformati a vetustate peccati, quo sensu homo vocatur Dei imago ad Coloss. 3. Porro homo peccator est Diaboli imago per doctrinam, & imitationem, quia Satanicas admittit suggestiones, & Dæmonis malitiam in suis operibus imitatur.

Homo peccator ex Patre Diabolo.

Quando uxor deserenda.

Ad quartum. Meritò Adversariorum cæcitatem admiratur Augustinus, cum Christus Matth. 19. sententiam Geneseos approbet, sicut & Paulus ad Ephesios 5., qui alibi sæpe uxoris dilectionem commendat. Itaque ei ita adhærere debet vir, ut alteram non tangat mulierem, & quandoque deserenda sit, nempe cum fidei est injuriosa cohabitatio, ut habetur 1. ad Corinth. 7.

Ad quintum. Utique sæpe Deus locutus est Patribus in Prophetis, proindeque verum est, quod in veteri lege ipsum audierunt Judæi; quoniam verò in lege gratiæ Filio Evangelizanti non crediderunt, ideo in mystica significatione dicuntur Christum non audivisse. Adeat Augustinum laudato loco, qui abundantiora exoptat.

109 OBJIC. II. Bonitas legis a bonitate præceptorum dependet; sed lex vetus non continebat præcepta bona, juxta illud Ezechielis 20. *Dedi eis præcepta non bona, & judicia, in quibus non vivent*. Vide, qualiter præcepta legis illius non habebant bonita-

nitatem, quæ daret salutem; ergo lex non erat bona.

RESP. Neg. minorem, cujus probationem solvit Doctor Angelicus 1. 2. *quæst.* 98. *art.* 1. *ad* 1. -- Dominus loquitur ibi de præ„ceptis ceremonialibus, quæ quidem di„cuntur non bona, quia gratiam non con„ferebant, per quam homines a peccato „mundarentur, cum tamen per hujusmodi „se peccatores ostenderent, unde signanter „dicitur: & judicia, in quibus non vi„vent, idest per quæ vitam gratiæ obtinere „non possunt -- Justinus contra Triphonem vult dici non bona præcepta judicialia, & ceremonialia, quatenus non sponte a Domino data sunt, sed occasionaliter, idest ad refrænandam pronitatem ad Idololatriam. Gregorius *lib.* 28. *Moral. cap.* 17. asserit dici non bona comparative ad meliora; doctrinam hanc infra elucidabimus. Alii volunt dici non bona, quatenus pleraque graves comminabantur pœnas, & pœna quoddam mali genus censetur.

Quomodo in veteri lege dicantur præcepta non bona.

Verùm litteralis solutio ea videtur, quam in hunc locum innuit Hieronymus, videlicet ly *Dedi* accipi permissivè, quatenus ob frequens ingrati animi vitium erga divina beneficia, permisit Deus, ut abominationes sequerentur idolorum, & justa præcepta Idololatrarum, falsis, corruptisque interpretationibus sinceritatem legis adulterarent; hunc esse legitimum sensum clare indicat contextus. Enarrat enim, qualiter fuerit populus eductus ab Ægypto, & peccans misericordiam obtinuerit; qualiter per desertum nova beneficia, & præcepta acceperit, & peccans impetraverit indulgentiam; qualiter iterum fuerit beneficiis cumulatus, & ingratus pœnas luerit, v. 23. *Iterum levavi manum meam in eos in solitudine, ut dispergerem illos in nationes, & ventilarem in terras, eo quod judicia mea non fecissent, & præcepta mea reprobassent, & sabbata mea violassent, & post Idola Patrum suorum fuissent oculi eorum; ergo & ego dedi eis præcepta non bona, & judicia, in quibus non vivent, & pollui eos in muneribus suis, cum offerrent omne, quod aperit vulvam*: verba hæc sensum habere permissivum ex eo itidem compertum fit, quod loquens ibidem de beneficio præceptorum oppositum dicit, ut constat v. 11. *Et dedi eis præcepta mea, & judicia mea ostendi eis, quæ faciens homo vivet in eis*: & v. 21. *Et judicia mea non custodierunt, ut facerent ea, quæ, cum fecerit homo, vivet in eis*. Ex his certe videre est sensum citatæ propositionis in objectione non esse positivum, sed permissivum: ea pari ratione, qua dicitur dedisse spiritum vertiginis, & obdurasse cor Pharaonis. Solet tamen exprimi permissio verbis positivis, quia a Domino est directe intenta in pœnam.

110 OBJIC. III. Lex, quæ præcipit rationi dissona, non est bona; sed lex vetus præcipiebat rationi dissona; ergo non erat bona. Declaratur minor. Odium inimicorum illi adversatur principio naturalis rectitudinis: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*; sed lex vetus præcipiebat odium inimicorum Levit. 19. & Christus Matth. 5. hac super re disserens ait: *Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum*. Usura pariter est contra dictamen rationis; sed hæc quoad alienigenas licita erat Judæis. Deut. 23. *Non fœneraberis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem, sed alieno*, cap. 24. permittebat libellum repudii, & cap. 21. uxorum pluralitatem.

RESP. Neg. min. quæ ex præcitatis non probatur; unde falsum est licitum fuisse inimicos odisse; nullibi namque id legere est, quin immo laudato Levitici loco v. 18. aperte oppositum statuitur. *Non quæres ultionem, nec memoreris injuriæ civium tuorum*. Solummodo fas erat adversus publicos Legis hostes, puta Amorræos, Hethæos, & hujusmodi, bellum instituere, cum Deus illos delere præcepisset. Nec Christi sententia supra legem appellat, sed super datam a Scribis interpretationem; male quippe inferebant odio prosequendum esse inimicum, ex quo directe amici dilectio præcipiebatur.

Odium inimicorum nusquã permissum.

Falsum itidem est licitam fuisse usuram; nam nomine alieni non veniunt extranei, cum quibus contractus inirent, sed publici hostes, ita quod ea, quæ supra sortem ex fœnere reportabant, spolia censebantur inimicis detracta. Vel dicas id fuisse permissum in foro externo, ut majora evitarentur mala, quod in pluribus contingit; ceterum absolute fœnus exercebatur illicite. Inhiabant Judæi temporalibus, ideo aliqua fœneratio fuit permissa relate ad extraneos -- Ne scili„cet, *ut ait S. Thomas* 2. 2. *quæst.* 78. *art.* 1. „*ad* 2. a Judæis Deum colentibus usuras ac„ciperent propter avaritiam, cui dediti „erant -- Ceterum absolute fœnus vetitum erat etiam Judæis. Quoad alia, quæ in objectione referuntur, videantur dicta de Matrimonio.

Usura quomodo Judæis permissa.

111 OBJIC. IV. Nequit bona censeri lex inhumana; sed lex vetus erat hujusmodi: legitur enim Exod. 21. v. 24. *Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione &c.* Porro sævitiem sapit oculum ab eo eruere, qui alteri eruit oculum; ea propter Christus legem hanc abrogavit Matth. 5. *Ego autem dico vobis non resistere malo*. Hinc Act. 15. declaratur lex vetus ultra vires hominis. *Quid tentatis imponere jugum super cervicem Discipulorum, quod neque vos, neque Patres nostri portare potuerunt*.

RESP. Perperam dicitur inhumana lex vetus; siquidem apprime consona dictamini rationis præcipiebat, ut in relato exemplo videre est. In ea namque lege judicialis punitionis æqualitas commendatur, quæ per pœnam talionis solet applicari; jubebat ergo Judici, ne in publicis vindicandis delictis æquitatem excederet, & jus dabat peculiaribus, ut pro accepta injuria possent a Judice pœnam talionis exposcere. Hanc regulam, modumque illis præscripsit Deus; erant quippe Judæi feri in iis prosequendis, a quibus injuriam passi fuerant: Christus verò in nova lege suasor est abstinere ab infligenda etiam justâ pœnâ, & potius eis, qui nos odio habent, benefacere. Hoc tamen intelligas de pri-

Pœna proportio cum delicto.

privaria personis, secus de Judicibus.

Textus aiter non intendit præcepta legalia fuisse impossibilia; plures namque ea observavere; sed tantummodo innuere vult gravia fuisse, quatenus quædam mandabant carnalibus hominibus ardua, gravesque comminabantur pœnas, insuper ob eorundem multitudinem, quæ adimpletionis difficultatem augebat. Quoniam verò in Concilio Jerosolymitano agebatur de uniendis in fide Christi Judæis, & Gentibus, ideo S. Petrus censuit non esse confirmanda legalia, per Christum jam abrogata, ne terror incuteretur Gentibus.

Præcepta legalia gravia.

112 OBJIC. V. Lex, quæ peccatum inducit, mala est: sed lex vetus hoc præstabat, dicente Apostolo ad Rom. 7. v. 8., & seq. *Sine lege peccatum mortuum erat, Ego autem vivebam sine lege aliquando. Sed cum venisset mandatum, peccatum revixit. Ego autem mortuus sum.* En qualiter ex lege peccatum. Item ad Rom. 5. v. 20. *Lex autem subintravit, ut abundaret delictum.* Demum 2. ad Corinth. 3. *Littera occidit, spiritus autem vivificat.*

RESP. Neg. min. Lex enim nec pro fine habet peccatum, nec per se est illius causa; quin immo legis observantia a peccato elongat; ex propter dicebat Psalmista Psal. 118. *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Quoad primos Scripturæ textus, ibi sermo habetur de præcepto Adamo imposito, ex cujus transgressione mors intravit in mundum, per quam nos mortui sumus, & per eandem, exurgente carne adversus spiritum, superabundavit delictum. Ante præceptum intelligebatur homo vivere absque lege, non jam naturali, sed positiva, ideoque dicit: *Ego autem vivebam sine lege aliquando*, & tunc temporis peccatum censebatur mortuum; etenim non erat; proindeque pomi comestio nequaquam lethalis erat. Hunc sensum esse genuinum innuit contextus, qui comparat mala, quæ obvenerunt ex inobedientia Adæ cum bonis, quæ ex Christi obedientia superabundaverunt. Sic sentit Angelicus versans præcitatas Pauli auctoritates.

Per Adæ peccatum mortui sumus.

Quoniam verò fortassis Hæretici perfracte contendunt Paulum ibi sermonem habere de lege scripta, propterea dicimus peccatum, quod antea mortuum erat, per legem revixisse, quia obtenebratum conscientiæ lumen non agnoscebat, idest, non perpendebat peccatum; datâ autem lege, quæ severiùs in illud animadvertebat, cognitio excitata est, atque humiliatio exorta; attendens namque homo ad malitiam, atque ad suam infirmitatem, coram Deo sese humiliavit. Superabundavit autem delictum, quia transgressio ob ingrati animi vitium erga Deum, a quo tot venerant beneficia, gravior facta est.

Quomodò per legem cognitio peccati?

Superabundavit etiam peccatum occasionaliter (& est solutio, quam communiùs Patres tradunt tribus prælaudatis textibus) non quod ipsa lex occasionem præberet; tunc enim lex ipsa foret mala; sed quia ex lege occasionem sumpserunt homines; quod apertè tradit ipse Apostolus cap. 7. ad Roman. Qualiter autem occasio fuerit accepta, explicat idem Apostolus v. 8., quia sub prohibitione orta est concupiscentia in rem vetitam juxta illud effatum. Nitimur in vetitum. *Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam.* Audi Aug. *lib. de spiritu, & littera cap. 4.* -- „ Lex illa, quamvis bona, auget prohibendo desiderium malum, sicut aquæ impetus... vehementior fit, ubice opposito... „ Nescio quo enim modo hoc ipsum, quod „ concupiscitur, fit jucundiùs, cum vetatur -- Audi Chrisostomum *hom. 12. in Epist. ad Roman.* -- Cum quidpiam concupiscimus, „ deinde prohibemur, concupiscentiæ flamma magis attollitur: verùm non id per legem: illa enim prohibuit, ut te ab eo „ abducat; peccatum verò, hoc est, segnities „ tua, & mala mens, bono in contrarium „ usa est: verum non id Medici crimen, sed „ ægroti, qui, quod accepit medicamen, „ eo non rectè usus est: non enim ob id legem dedit, ut concupiscentiam accenderet, „ sed ut restingueret -- Audi D. Thomam 1. 2. *quæst.* 58. *art.* 1. *ad* 2. -- Tum etiam „ quia concupiscentia crevit; magis enim „ concupiscimus, quod nobis prohibetur -- Triplicem rationem assignat D. Thomas *ad Rom.* 7. *lect.* 6. Prima, est, quod non reputat aliquis magnum, quod suæ potestati subjacet, quod verò non subjacet, apprehendit ut magnum: quod prohibetur extrahitur a potestate, ac per consequens ut magnum apprehenditur, & exardescit affectus: altera quia interiores affectiones intus velut inclusæ magis augentur, si verò prodeant exterius, vis minuitur, ut patet in dolore, & ira: quando autem aliquid prohibetur sub pœna, retrahitur actio exterior, & ardor interius fovetur, unde major evadit. Tertia ratio est, quia quod non est nobis vetitum, apprehenditur ut possibile, cum nobis placuerit, unde etiam stante opportunitate illud vitamus: quando verò est prohibitum, apprehendimus ut non possibile nobis, cum placuerit, quare data opportunitate illud habendi absque timore pœnæ, ocyus amplectimur: cum ergo lex concupiscentiam prohiberet, ex ea concupiscentia augebatur, & multiplicabatur peccatum, & littera occasionaliter occidebat.

Equidem credo, quod textus Apostoli ad Corinthios: videlicet: *Littera occidit* intelligatur de extima Scripturæ cognitione; etenim perniciosum est solummodo grammaticalem verborum sonum spectare; quatenus facili negotio hujusmodi intelligentia in errorem valet inducere: *Spiritus verò vivificat*, idest sensus, & significatio Scripturæ mire deservit ad cognitionem revelatæ veritatis.

113 OBJIC. VI. Inutilis lex, & deficiens haud bona est; Lex vetus ut talis describitur ab Apostolo ad Heb. 7. v. 19. *Nihil ad perfectum adduxit lex*: si nihil proficiebat, ad nihil ergo valebat, & immediate antea dixerat Paulus: *Reprobatio quidem fit præcedentis mandati propter infirmitatem ejus, & inutilitatem.* Quid clariùs? Cap. 8. v. 7. ejusdem Epistolæ alia probatio habetur: *Nam si illud prius culpâ vacasset, non utique secundi locus requireretur.*

RESP. Quæ referuntur ex Apostolo, sicut & cum legem vocavit Pædagogum, habentem infirma, & egena elementa, & hujusmodi, solummodo evincunt veterem legem fuisse imperfectam, non quidem absolute, & positive, sed comparative, & negative, videlicet, relate ad legem novam, quod sæpenumero dilucidat Angelicus, dum præcitatos Pauli textus exponit: ceterum absolute non fuisse imperfectam ostendit 1. 2. *quæst.* 91. *art.* 5. Etenim legis perfectio, aut imperfectio attenditur secundùm ordinem ad finem, secundùm directionem actuum humanorum, & secundùm mandatorum executionem. Lex vetus quasi directe terrena respiciebat bona, nova verò spiritualia, & æterna: illa humanos dirigebat exteriores actus secundum ordinem justitiæ, ista etiam internos: prima timore pœnæ ad mandatorum observantiam excitabat, altera amore justitiæ; unde egregie dicebat Augustinus *adversus Adimantum Manichæum cap.* 17., quod brevis est differentia legis, & Evangelii, timor, & amor.

Lex vetus imperfecta relate ad legem gratiæ.

Potissima autem, & radicalis veteris legis imperfectio comparative ad novam, quæque in prælaudatis textibus involvitur, in eo sita est, quod lex vetus gratiam non conferebat ad devincenda peccata, capiendaque, nec ad æternam perducebat felicitatem, sicut lex nova, quod evincit Angelicus 1. 2. *quæst.* 98. *art.* 1. assumens illud Joannis 1. v. 17. *Lex per Moysem data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est*; & declarat exemplo medicinæ, quæ tunc est perfecta, quando non tantùm adjuvat ad sanitatem, sed etiam confert, imperfecta verò quæ solummodo tanquam adjutorium deservit; sic lex divina tunc perfecta censetur, quando ad beatitudinem perducit; porro lex vetus præparabat quidem, sed ad eam non perducebat: ea propter comparatur speculo, quod maculas ostendit, sed non abstergit, lex nova aquæ mundæ, quæ & ostendit maculas, & tergit, & ideo de illa dicitur Ezech. 3. v. 25. *Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini*.

Unde imperfectio in lege.

Ne tamen error irrepat, advertas oportet non esse intelligendum, in veteri lege non adfuisse gratiam adjuvantem pro adimplendis mandatis, aut justificantem pro delendis peccatis, aut salvantem pro adipiscenda beatitudine. Plures namque justi fuere in veteri Testamento, sed sensus est legem illam ex vi sua non attulisse gratiam, sed ex meritis Christi futuri; status autem novæ legis ex vi sua gratiam affert, quia præsentia habet Christi merita, ejusdemque virtutem elevantem Sacramenta ad causandam gratiam *ex opere operato*.

Discriminatur itidem primò quoad perfectionem lex vetus a nova, quod licet utraque Deum auctorem habuerit, illa tamen non fuit immediate a Deo promulgata, bene verò ista, cum per filium suum illam mundo enunciaverit.

In pluribus lex vetus a nova discriminatur.

Secundò. Lex vetus erat temporalis, idest defectura; quia Christum præfigurabat; unde adveniente veritate cessavit umbra; nova verò est sempiterna: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi*. Matth. 28. v. 20.

Tertiò. Lex Mosayca ob præceptorum multitudinem gravabat: siquidem præter moralia habebat 365. præcepta affirmativa, & negativa 600., unde meritò Augustinus *Ser.* 9. *de verbis Domini* eam nuncupat *sarcinam innumerabilium præceptorum* nova nos explicitis non aggravat præceptis, cum Christus pauca tradiderit. Hinc laudatus Augustinus *Epist.* 118. scribit — Ipse in Evangelio loquitur, Leni jugo suo (Christum) nos subdidisse, & sarcinæ levi; unde Sacramentis numero paucissimis, observatione facillimis, significatione præstantissimis, societatem novi populi colligavit — Dixi pauca esse explicita præcepta, quia ex præceptis generalibus quædam peculiaria deducuntur; levia itidem sunt, quia licet ex parte objecti gravissima videantur, ut dilectio inimicorum, auricularis confessio, unitas, & indissolubilitas conjugii, exercitium interiorum actuum; attamen levia jure censentur ex abundanti Spiritus Sancti gratia; ea propter dicitur Isaiæ 10. v. 27. *Et erit in die illa: Auferetur onus ejus de humero tuo, & jugum ejus de collo tuo, & computrescet jugum a facie olei*.

Quartò demum lex vetus quantum ad legalia, & ceremonialia solos obligabat Hebræos, nec ad omnes extendebatur, sicut lex nova. Ex dictis apte colligitur veterem legem imperfectam quidem fuisse relate ad legem gratiæ, quod non impedit absolute fuisse bonam.

ADDITIO II.

AN LEX VETUS IN STATU LEGIS NOVÆ VIM HABEAT OBLIGANDI.

114 TRia in veteri lege continebantur præceptorum genera, ut superius innuimus, moralia nempe, legalia, & ceremonialia. De moralibus nulla occurrit difficultas; cum enim ad naturalem legem spectent sive antecedenter, sive concomitanter, sive consequenter, ideo omnes sub quocunque statu afficiunt. Hinc Christus eadem observanda esse aperte docuit Matth. 19., ubi sciscitanti quid agendum, ut æterna habeatur felicitas, postquam respondit: *Si vis ad vitam ingredi serva mandata*, quæ sint, declarat, Decalogi præcepta referendo. Quoniam verò pleraque pravis fuerant interpretationibus corrupta, saniori doctrina restauravit. Putabant Judæi legem vetantem homicidium solummodo fore intelligendam de occisione, Christus verò docuit malam quoque esse iram, quæ ad homicidium sternit viam; docuit etiam sub prohibitione adulterii internum concupiscentiæ actum comprehendi: præceptum de juramento male intelligebant, non refugientes frequentiam, aut jusjurandum per nobiliores creaturas interpositum: sub præcepto dilectionis proximi non comprehendebant inimicos, & præceptum justæ puni-

Moralia præcepta omnes obligant.

punitionis ad vindictam detorquebant; horum oppositum interpretatus est Christus Matth. 5. De his itaque præceptis non occurrit dubitandi ratio; ea propter egregie dixit Augustinus *lib. de spiritu, & littera cap.* 14. — In illis decem præceptis, excepta „ Sabbati observatione, dicatur mihi, quid „ non sit observandum a Christiano? . . . „ Quid horum quisquam dixerit Christia„ num non debere observare? — Difficultas igitur versatur quoad ceremonialia, quibus Dei cultus ordinabatur, in cujus resolutione compertum fiet, quid de judicialibus sentiendum.

115 Erraverunt hac in re Cherintna, & Ebion, ut testantur Epiphanius *hær.* 28., Augustinus *hær.* 8., & 9., & Irenæus *lib.* 1. *de hær. cap.* 26. Errant nunc quoque Jacobitæ Abyssini ab eorum Pseudomagistris decepti: hinc Vartanus *in Monitis ad Armenos cap.* 7. nos Latinos carpie, quod Apostolicas non servamus Constitutiones, suisque plurima veteris legis præcepta tradidit observanda, potissimum quoad cibos; ideo ab omni cibo Hebræis vetito abstinent, exceptâ tamen suilla carne, quam a primo suo Patriarcha, & seductore Gregorio Dartaviensi sibi concessam volunt: non comedunt de animalibus reptantibus, & pennullas habentibus, non ruminantibus, vel si ruminant, non findunt ungulas, quia sic præcipitur *Deut.* 14. eosque, qui hisce vescuntur, execrantur. Non comedunt pisces, qui pinnulis, & squamvis carent, sicut & aves, quæ *Levit.* 11. recensentur, nec quidquam morticinum, aut sanguinem occisorum animalium; nec immundum animal quodcunque tangunt. Si quid immundum in vas decidit oleo, vel vino, vel alio liquore plenum, totum projiciunt juxta legem *Levit.* 11. latam. Servant pariter ceremonias *Levit.* 12. sancitas pro purificatione parturientium; offerunt etiam in sacrificium animalia pro peccatorum expiatione, ut in lege præscribitur. Novatores contendunt Religiosos quendam ciborum delectum servantes judaizare cum Armenis. Brevibus rem absolvemus; non enim Controversia hæc materiæ, quam huc usque dilucidavimus, intrinseca videtur.

Armeni plura veteris legis præcepta observant.

Dicendum itaque est legem veterem vim nullam habere obligandi in statu legis gratiæ.

116 PROB. I. Adveniente nova lege antiquæ opposita necesse est, quod prior desinat obligare; sed Deus Prophetis promisit daturum populo sub Christo legem antiquæ oppositam; ergo Christo adveniente prior desinit obligare. Min. habetur Jeremiæ 31. post illa verba: *Fœmina circumdabit virum*. Subditur v. 31. *Ecce dies venient, dicit Dominus: & feriam domui Israel, & domui Juda fœdus novum non secundum pactum, quod pepigi cum patribus eorum*, v. 33. *Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israel post dies illos: dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam*. Novum pactum est nova lex: *non secundum pactum quod pepigi*. Lex in corde scripta significat oppositam esse veteri, quæ erat servitutis, ac proinde cessare debuit, quæ est consequentia Apostoli ad Heb. 8. v. 13. *Dicendo autem novum, veteravit prius, quod autem antiquatur, & senescit, prope interitum est*, cap. 7. v. 12.: *Translato enim sacerdotio, necesse est, ut & legis translatio fiat*, & v. 18. *Reprobatio quidem fit præcedentis mandati propter infirmitatem ejus, & inutilitatem; nihil enim ad perfectum adduxit lex; introductio vera melioris spei, per quam proximamus ad Deum*: cap. 9. plura addit pro re nata.

Lex nova veteri opposita.

117 PROB. II. Ceremonialia erant figuræ, & umbra Sacramentorum, rituumque status gratiæ juxta illud Heb. 10. v. 1. *Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem*. 1. Corinth. 10. v. 11. *Hæc autem omnia in figura contingebant illis*. Ad Coloss. 2. v. 16. *Nemo vos judicet in cibo, aut potu, aut in parte diei festi, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum: corpus autem Christi*. Sed umbræ cessant adveniente luce, & figuræ figurato; ergo lex ceremonialis cessavit, Christo apparente, ejusque promulgatâ doctrinâ. Min. elucidat D. Th. 1, 2. *quæst.* 103. *art.* 3. Ceremoniales ritus ad exteriorem spectant Dei cultum, qui debet interiori cultui, habito per fidem, spem, & charitatem correspondere. Porro triplex est status interioris cultus: primus in quo habetur fides, & spes, tum de bonis cœlestibus futuris, tum de his, per quæ cœlestia consequimur; & hic est legis veteris: secundus in quo spes habetur, & fides de bonis cœlestibus futuris, sed de iis, quibus introducimur in cœlestia tanquam præsentibus, & hic est legis gratiæ: tertius est, in quo omnia sunt præsentia, & possessa, & hic est Beatorum; sed adveniente beatitudine evacuantur ea, per quæ in eam velut in absentem, & futuram tendimus; ergo adveniente nova lege evacuantur ea omnia, quibus figurabatur in lege veteri, sic concludit Paulus ad Galat. 3. v. 23. *Priusquam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quæ revelanda erat. Itaque lex pædagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur. At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo*. Ceremonialium observantia erat quædam fidei protestatin in Christum venturum, ut scripturæ docent, & D. Th. explicat 1. 2. *q.* 103. *art.* 2. *in corpore*; sed Christus nunc est præsens; ergo vera non potest per illas fieri protestatio, ac proinde qui illis utitur, Christum evacuat, ut sentit Apost. ad Gal. 5. v. 2. *Quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit*. D. Bernardus *Ser.* 1. *super Missus est* hoc apte declarat — Prodeun„ te fructu flos decidit, quia veritate appa„ rente in carne figura pertransiit —

Triplex cultus interior.

118 PROB. III. Necesse est quod prior desinat status, quoties accedit alter naturâ incompossibilis; sed status novæ legis est naturâ incompossibilis cum veteri; ergo ille cessare debuit. Min. explicatur. Lex nova essentiali conditione pro universo quaquaversum patet, orbe, omnibusque populis prædicanda est Matth. 28. v. 19. *Euntes docete omnes gentes*. March. 16. v. 15. *Euntes in* mun-

mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. E contra lex vetus data erat uni populo, nec aliis tradenda. Psal. 147. v. 20. *Non fecit taliter omni nationi, & judicia sua non manifestavit eis*. Deut. 4. v. 8. *Quæ est alia gens, ut habeat ceremonias, justaque judicia, & universam legem, quam ego ponam hodie ante oculos vestros?* ad Roman. 9. v. 3. *Optabam enim ego ipse anathema esse pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitæ, quorum adoptio est filiorum, & gloria, & testamentum, & legislatio*. Hinc erat illis prohibitum præcipua sacrificia exercere in omni loco, sed in eo, quem Deus elegerat, & habebant templum, ut præscribitur *Deut.* 12. Sed hæc sunt incompossibilia; ergo cessare debuerunt priora pro una gente decreta, & nova institui pro omnibus: hoc perpendit momentum Apostolus *ad Ephes.* 2. *vers.* 14., ubi docet Christum inimicitias inter populum Gentilem, & Hebraicum sustulisse, Idololatriam damnando, & ceremonialia abrogando. *Fecit utraque unum, & medium parietem maceriæ solvens, inimicitias in carne sua, legem mandatorum* (idest legalium) *decretis* (idest Evangelio) *evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem*.

Ceremonialia abrogata.

119 PROB. IV. Ecclesia ad legem veterem se habet, sicut Uxor ad primum virum fato functum, & alteri nupta, ut optime innuit Apost. ad Roman. 7. v. 4. *Itaque Fratres mei, & vos mortificati estis legi per Corpus Christi, ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit*; sed uxor, morte viri, eximitur a lege prioris, & legi subditur posterioris; ergo. Hinc subdit Apost. v. 6. *Nunc autem soluti sumus a lege mortis, in qua detinebamur, itaut serviamus in novitate spiritus, & non in vetustate litteræ*, & cap. 8. v. 2. *Lex enim spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit me a lege peccati, & mortis*. Cap. 6. v. 14. *Non enim estis sub lege, sed sub gratia*.

120 PROB. V. Patrum auctoritate, qui unanimi consensu veritatem catholicam docuerunt. S. Ignatius Martyr *Epist. ad Philadel.* habet -- Si quis in reliquis recte sen„ tiat, ex cibis autem quosdam abomina„ biles vocet, talis Draconem Apostatam „ inhabitantem habet -- *In Epist. ad Heronem* -- Omnia qui dixerit præter illa, quæ „ tradita sunt, etiam si fide dignus sit, „ etiam si jejunet . . . etiam si prophetet, „ etiam si signa faciat, lupus tibi appareat „ in grege ovium, corruptionem operans -- Justinus Martyr *in Dialogo cum Triphone Judæo* -- Lex, quæ in Horebo monte sanci„ ta est, vetus est jam lex, & vestra tan„ tum; hæc autem (*idest nova*) plane „ omnium: lex autem legi contraria, & „ contra legem lata superiorem sustulit: te„ stamentumque quod postea institutum est, „ prius sustulit eodem modo -- Athanasius *Ser.* ad illa verba: *Omnia mihi tradita sunt a Patre meo*, habet -- Qua propter, ubi ve„ nerat res, quæ figura denotabatur, nota „ ipsa, figuraque intercedit, & conquie„ vit --

Patres veterem legem abrogatã volunt.

Cyprianus *lib.* 1. *contra Judæos cap.* 1. -- „ Quod lex prior, quæ per Moysem data „ est, cessatura esset, habetur apud Isaiam „ 8. per illud: tunc manifesti erunt, qui „ signant legem, ne discant, & dicent: „ expecto Deum, qui avertit faciem suam „ a domo Jacob, & fidens ero in illum. „ Item in Evangelio omnes Prophetæ, & „ lex, usque ad Joannem prophetaverunt --

Augustinus *lib.* 19. *contra Faustum cap.* 13. -- Prima Sacramenta quæ observabantur, „ & celebrabantur ex lege, prænunciativa „ erant Christi venturi, quæ, cum suo ad„ ventu Christus implevisset, ablata sunt, „ & ideo ablata, quia impleta --

Chrysostomus *homil.* 5. *ad Ephes.* -- „ Quid enim si liberati essemus a priori „ transgressione, rursus autem eam necesse „ haberemus servare? rursus idem esset. „ Sed eam quoque solvit; legem, inquit, „ mandatorum in decretis evacuans, seu „ abolens, & reddens irritam --

Cyrillus Alexand. *Orat.* 5. *lib.* 1. *in Isaiam cap.* 9., item *lib.* 9. *contra Julianum*, Ambros. *in cap.* 6. *Lucæ*, item *in cap.* 1. *epist. ad Rom.*, Epiphan. *hær.* 29., Origenes *lib.* 2. *contra Celsum*, Dionysius *de Eccl. Hierarch. p. part. cap.* 5., & alii, quam veritatem suam definitione confirmavit Sancta Florentina Synodus consentientibus Legatis Armenis, & iisdem Armenis profitendam traditur in formula fidei jussu Urbani VIII. edita.

SOLVUNTUR ARGUMENTA HÆRETICORUM.

121 OBJIC. I. Si lex vetus non obligaret, in nova errassent Apostoli in Jerosolymitano Concilio permittentes, & constituentes, ut Geutiles ad fidem conversi abstinerent: *A contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine*, quæ erant legaliter Judæis vetita: sed impium est dicere, quod erraverint; cum habeamus illud decretum fuisse formatum a Spititu Sancto. *Visum est enim Spiritui Sancto, & nobis*. Act. 15. v. 20., & 28.

RESP. Ex laudato Concilio aperte catholica veritas definitive confirmata fuit; etenim contendentibus quibusdam Act. 15. v. 5., qui ad fidem conversi erant. *Quia oportet circumcidi eos, præcipere quoque observare legem Moysi*. Apostoli convenientes declaraverunt legem non obligare v. 10. *Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices Discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus*, v. 28. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria, ut abstineatis vos &c.* Illa autem tria, quæ prohibuerunt, haud fuere vetita motivo legis, quod compertum fit, ex quo fornicatio non erat prohibita per legem scriptam, sed per naturalem. Ex altero igitur principio orta est illa constiturio, videlicet ad præcavendum in Gentibus peccati periculum: ob consuetudinem namque nihili fere faciebant

Cur quædam legalia in nova lege vetita fuere.

gra-

grave fornicationis crimen. Sic Cyprianus, & Tertulianus 15. *Act. Hieron. lib. 1. contra Jovin.* August. *in Speculo cap. de Act. Apost.* Esus verò idolothyti speciem quandam involvebat cultus Idololorum, ut patet ex 1. ad Corinth. 10. v. 18. *Nonne qui edunt hostias, participes sunt altaris?* & v. 20. *Quæ immolant gentes, Dæmoniis immolant, & non Deo. Nolo autem vos socios fieri Dæmoniorum; non potestis calicem Domini bibere, & calicem Dæmoniorum; non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ Dæmoniorum.* Quare illa comestio intrinsece erat mala ob periculum protestandi cultum Idololatrarum, vel propter scandalum in illis circumstantiis: ratione autem scandali prohibuit hujusmodi esum etiam Apost. 1. *ad Corinth.* 8. Abstinentia a sanguine, & suffocato fuit ob idem periculi motivum sancita; nam specialiter in immolatitiis occisorum animalium sanguis assumebatur: sicut habent Origenes *lib.* 8. *contra Celsum*, Tertullianus *in Apolog. cap.* 9., D. Th. 1. 2. *quæst.* 102. *art.* 6. *ad* 1. -- Eo„ rum consuetudo erat, ut circa sanguinem „ congregatum adunarentur ad comeden„ dum in honorem idolorum, quibus repu„ tabant sanguinem acceptissimum -- illud insuper bonum accedebat, quod facilius Judæi cum Gentilibus in fide uniebantur, quatenus & ipsi peculiariter a suffocato, & sanguine abhorrebant: paulatim postmodum sublatum est periculum, scandalum, & lex.

Hinc nos argumentum retorquemus. Si motivo legis illa fuissent statuta, debuissent omnia insimul confirmari præcepta, & ipsimet Hæretici singula observare deberent mandata juxta illud ad Gal. 5. v. 3. *Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ.* Vis namque legis æqualiter afficiebat præcepta, & tamen Armeni singula non custodiunt; comedunt enim carnem suillam, quæ præ ceteris cibis erat vetita, abstinent a circumcisione, & plura alia non observant. Nec valet responsio, quod circa carnem suillam dispensationem habuerunt, sicut circa reliqua: nam non est, qui possit dispensare in præceptis divinis, & ab ipso Deo immediate, & clare datis, nec ipsi Apostoli, utpote inferiores: & ubi dispensaverint, deberet innotescere. Nec momenti est responsio altera dicentium, quod ea non observant, ne ceremonialibus ligati præceptis, sed ob consuetudinem inter ipsos firmatam; nam si ob particularem consuetudinem hasce adoptarent ceremonias, neutiquam deberent, nec possent ceteros redarguere, qui eas non imitantur, velut immundos, legisque fractores; verum nullimode insistendum consuetudini ab Ecclesia, & Conciliis abrogatæ, & valde periculosæ, utpote quæ ceremonias involvit protestativas Christi venturi, & præcipue illa pecudes sacrificandi in peccatorum expiationem, quod in gravem vergit injuriam sacrificii Christi. Esse autem verum sacrificium in aperto est ex Rituali Armenorum relatum a Clemente Rabbano, qui etiam est ocularis testis de Concordia Orientalis, & Occidentalis Ecclesiæ §. 6. *quæst.* 2. inter Armenios ritus verba clarissime verum exprimunt sacrificium more Hebræorum, quamvis orientis se solùm quandam facere oblationem dictitent.

122 OBJIC. II. Si legalium obligatio sub statu legis gratiæ cessaret, non potuisset Christus eorum observantiam aliis injungere, quod fecit, cum Matth. 23. v. 2. ait: *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. Omnia quæcumque dixerint vobis, servate, & facite*; qui enim sedebant super cathedram Moysis, præcepta docebant Moysaica: Lucæ 5. v. 14. Leproso mundato dixit: *Vade, ostende te Sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses in testimonium illis*; ergo.

RESP. Neg. antec., & rationem reddit Doctor Angelicus 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 3. *ad* 2. -- Dicendum quod mysterium Re„ demptionis humani generis completum „ fuit in passione Christi, unde tunc di„ xit: Consummatum est, ut habetur „ Joann. 19., & ideo tunc totaliter de„ buerunt cessare legalia, quasi jam veritate „ eorum consummata, in cujus signum in „ passione Christi velum templi legitur esse „ scissum, Matth. 27., & ideo ante passio„ nem Christi, Christo prædicante, & mi„ racula faciente, currebant simul lex, & „ Evangelium; quia jam mysterium Christi „ erat inchoatum, sed nondum consumma„ tum, & propter hoc mandavit Christus „ Dominus ante passionem Leproso, ut le„ gales ceremonias observaret -- Dixit autem Pharisæos esse audiendos, ut & dignitatem superioritatis, & obedientiam a subditis præstandam ostenderet, tum ut legem veterem bonam fuisse declararet, in qua itidem aliqua erant, videlicet moralia, semper bona, semperque servanda; ideo semper audiendos docuit. Sic D. Th. in hunc locum.

Redemptio in passione completa.

123 DICES. Si lex vetus cessavit, tunc cessare debuit, quando lex nova obligavit; sed hæc obligare cœpit longe prius ad Christi passionem; ergo & illa debuit cessare. Min. declaratur. Lex nova tunc cœpit obligare, quando fuit publicata; sed publicata a Christo fuit in sua prædicatione; ideo inexcusabiles declaravit Judæos, & Apostolos misit baptizare; ergo.

RESP. Neg. min. Tunc obligare cœpit lex nova, & si a Christo promulgata, quando fuit consummata, & impletæ sunt omnes figuræ, quod contigit in morte; unde dixit Apostolus, quod unâ oblatione perfecta sunt omnia. A Domini passione suam habuerunt efficaciam Sacramenta, & per passionem nobis promeruit Christus gratiam. In passione completæ sunt omnes figuræ; nam eo tendebant, ut agnum Immolandum designarent, præcipuè sacrificia; sacrificans autem seipsum Dominus in Cruce translatum est Sacerdotium, ea propter & legis translatio facta est, sicut docet Apostolus *ad Heb.* 7. Erant tamen Judæi inexcusabiles propter evidentia motiva credibilitatis, & veritatis, quæ audiebant a Christo, & baptizabant Apostoli; quia incœpta erat lex Evangelica.

In passione completæ sunt figuræ.

INSTABIS. Sed etiam post Christi passionem, immo & adventum Sancti Spiritus

Viri

Viri Dei usi sunt legalibus. Act. 16. *Circumcidit Timotheum Paulus*. Act. 21. v. 26. *Tunc Paulus assumptis viris, postera die purificatus cum illis intravit in Templum, annuncians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio*. Pariter 18. cap. habemus, quod totonderit sibi caput in cenchris; ergo legalia vim non amiserunt obligandi.

Hoc argumentum illam continet difficultatem, circa quam Augustinum inter, & Hieronymum acriter certatum est. Paulum non fovisse Judaica præcepta ex eo constat, quod restitit in faciem Cephæ, eo quod paulò familiarius conversans cum Judæis Antiochiæ potius, quam cum Gentilibus Judaicas fovere videbatur ceremonias; quomodo verò absque crimine ea peregerit, de quibus in objectione, palam facit D. Th. 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 4. *ad* 1., ubi ex Augustino tria distinguit tempora, unum ante passionem, quo legalia nec erant mortifera, nec mortua; alterum post Evangelii divulgationem, quo erant tum mortua, tum mortifera; tertium tempus est medium, a passione scilicet ad divulgationem, quo legalia quidem erant mortua; quia neque vim aliquam habebant, neque ea quis observare tenebatur, non tamen fuerant mortifera; cum hi, qui conversi fuerant ad Christum ex Judæis, poterant illa licite observare, dummodo non sic spem ponerent in eis, quod ea ad salutem necessaria censerent, quasi sine legalibus fides Christi justificare non posset.

Lex vetus quando mortua, quando mortifera.

URGEBIS. Non est permissum Gentilibus conversis ullum ritum Gentilitatis servare; ergo neque Judæis; si verò ipsis fuit concessum, fas est dicere, quod vim non amiserint.

RESP. Disparitas in eo versatur, quod ritus Gentilium erant ab intrinseco mali, utpote protestativi Idololatriæ, secus Judaici; cessabant namque tanquam per Christum absoluti.

REPLICABIS. Ita se habet status legis veteris ad novum, sicut novæ legis ad statum Patriæ; sed adveniente statu Beatorum evacuatur totaliter status viæ, ex D. Th. 1. 2. *quæst.* 106. *art.* 4. *ad* 1.; ergo adveniente statu legis novæ totaliter evacuatur lex vetus, ita quod pro nullo temporis momento sit usurpanda.

RESP. Argumentum optime evincit legis abrogationem, & quod non sint legalia adoptanda velut necessaria, vimque habentia vel figurativam, vel justificativam. Ceterum non concludit, quod possint aliqua, secluso scandalo, ob alia motiva assumi; illi siquidem ritus non sunt ex se mali, adeoque ex recto fine exerceri valent.

124 OBJIC. III. Lex bona, & in æternum data, adveniente Christi lege, nequit cessare; sed lex vetus erat bona, & in æternum data; ergo non debuit sub lege nova cessare. Minor habetur Baruch. 5. *Hic est liber mandatorum Dei, & lex, quæ est in æternum*. Genes. 17. de Circumcisione habetur: *Erit hoc pactum meum in carne vestra in fœdus æternum*. Exod. 12. de Agno Paschali: *Custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo*.

Responderi solet, quod ly *æternum* quandoque significat semper, sed ad tempus determinatum, non autem pro semper, idest pro quolibet temporis statu; ex propter dicitur lex duratura in æternum, idest toto eo tempore, quod ad Christi adventum supererat, ut clare ex Scripturis habetur; siquidem lex illa eam includebat perpetuitatem, quam in promissionibus a Domino acceperat. Regulabatur enim legis qualitas, a qualitate prædictarum promissionum; sed perpetuitas promissionum erat solius determinatæ diuturnitatis; ergo etiam perpetuitas legis. Declaratur: qualitas promissionum consistit in possessione terræ; quæ dicitur Chanaam. Gen. 13. v. 15. *Omnem terram, quam conspicis, tibi dabo, & semini tuo in sempiternum*, & cap. 17. v. 8. *Dabo tibi, & semini tuo . . . omnem terram Chanaam in possessionem æternam*, & tamen illam non possederunt terram, nisi usque ad legis novæ tempora, quibus facti sunt sub tributo, & exterorum imperio, & paulatim ab illa prorsus ejecti; hinc est, quod præcepta ceremonialia, & judicialia obligabant Judæos in sola Judæa, ut Rabbini affirmant, & verba Scripturæ satis innuunt, Deut. 4. v. 1. *Et nunc Israel audi præcepta, & judicia, quæ ego doceo te, ut faciens ea vivas, & ingrediens possideas terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis*, v. 5. *Sic facietis ea in terra, quam possessuri estis*, & v. 14. *Mihique mandavit in illo tempore, ut docerem vos ceremonias, & judicia, quæ facere deberetis in terra, quam possessuri estis*. Igitur ly in æternum non est absolutum, eo vel maxime quod in aliis Scripturæ locis ostenditur, quod legi huic altera debet subrogari. Jer. 23. v. 7., & seqq. *Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus: & non dicent ultra: vivit Dominus, qui eduxit filios Israel de terra Ægypti; sed: vivit Dominus, qui eduxit, & adduxit semen domus Israel de terra Aquilonis, & de cunctis terris, ad quas ejeceram eos illuc, & habitabunt in terra sua*; & sensus est; quod amplius non celebrabunt Pascha pro exitu ab Ægypto, sed pro Redemptione a peccato factâ per Christum pro omni natione, & tunc habitabunt terram suam, videlicet spirituale semen Abrahæ promissum: simile dedimus ex eodem Prophera cap. 31. v. 31., cui concinit quod legitur cap. 16. v. 16. *Ecce ego mittam piscatores multos, dicit Dominus, & piscabuntur eos*; hi piscatores sunt, quibus Christus Matt. 1. v. 17. dixit: *Venite post me, faciam vos fieri Piscatores hominum*. Isaiæ 43. v. 18. *Ne memineritis priorum, & antiqua ne intueamini: Ecce ego facio nova, & nunc orientur; utique cognoscetis ea: ponam in deserto viam, & in invio flumina*. Locus iste a Rabbi Salomone dilucidatur — Non memineritis priorum, hoc est, miraculorum, quæ feci „ in Ægypto, quia in tempore Messiæ vestrum exercitium erit totum in laudibus, „ & confessionibus erga Messiam Sanctissimum propter illius multo mirabiliora „ pro-

Æternum quid significat.

„ prodigia — Ceteræ Scripturæ, quibus promittitur Messias, & nova lex, idem referunt, ea quibus compertum fit, quod *æternum* non accipitur absolutè, sed pro totu tempore, quod Messiam præcessit.

DICES. Sicut lea Moysis coarctatur per promissionem terræ Chanaam, ita lea nova per Evangelii prædicationem juata illud Matth. 24. *Prædicabitur Evangelium hoc in universo orbe, & tunc erit consummatio*. Sed licet prædicatio Evangelii facta sit in universo orbe, tamen lea non cessavit, neque cessabit, quia dicitur: *Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam*; ergo licet possessio terræ Chanaam fuerit ad tempus, lea tamen erit æterna.

RESP. Argumentum firmat catholicam fidem; nam prædicatio Evangelii sumpta pro ejusdem notitia, & evulgatione per orbem, dubio-procul peracta est sub temporibus Apostolorum, & verificata ast Prophetia de consummatione, videlicet ipsius Jerusalem, de qua loquitur Christus. Unde non cadit consummatio suprà legem, nec supra quidquam promissum observantiæ legis, sed supra destructionem Hebraici Templi, & Sacrificii jam prænunciatam in Scripturia per adventum Messiæ complendam; si verò consummatio intelligatur cadere supra universum orbem, quæ judicii die eveniet, adhuc verificatur textus; nam Evangelium cum pleno fructu, hoc est, univarsarum Gentium conversio non fiet, nisi prope illum ultimum diem: ceterum in lege scripta datur omnimoda æqualitas intar ipsam legem, & promissionem directam illi factam; quara eodem modo intelligendus est terminus *in æternum* legi, & possessioni terræ accommodatus, ac proinde cum huic applicatus non veniat absolute, ita neque ut applicatus alicei.

INSTABIS. Ita applicatur legi ceremoniali terminus *in æternum*, sicut applicatur festo Sabbati, de quo Exodi 31. v. 16. *Custodiant filii Israel Sabbatum, & celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum inter me, & filios Israel, signumque perpetuum*. Sed Sabbatum est observandum pro sempee sub quolibet statu usque ad mundi finem; quià datum est in recognitionem beneficii creationis, ut habetur *Exodi* 20. *v.* 11., & creationis beneficium pro semper est recolendum; ergo & reliqua legis præcepta.

RESP. Sabbati festum partim morale est, partim ceremoniale; est morale, quatenus præcipitur una dies pro Dei cultu ob gratiarum actionem pro beneficiu creationis, & secundùm hanc rationem traditur Exodi 20. v. 8. *Memento ut diem Sabbati sanctifices*: est verò ceremoniale, quatenus præcipitur in memoriam liberationis a servitute Ægyptiorum, de quo Deut. 5. v. 15. *Memento quod & ipse servieris in Ægypto, & eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, & brachio extenso: idcirco præcepit tibi, ut observares diem Sabbati*: & inter ceremonialia reponitur etiam Exodi 31. v. 15. *Sex diebus facietis opus, in die septimo Sabbatum est requies Sancta Domino: omnis, qui fecerit opus in hac die morietur*. Hæc anim ponuntur simul cum præceptia de arca, de altare, de oleo, da unctiune Sacerdotum, & aliis, quæ ad ceremonias pertinent. Itaque ut morale perseverat in statu legia novæ, in qua una Hebdomadis die ut Deo sacra veneratur, ut ceremoniale perseverat in suo figurato, videlicet in quiete Christi post labores passionis, idest, post resurrectionem, da qua dominico die celebratur memoria: quod post Messiæ adventum desineret præceptum Sabbati ut ceremoniale, habetur Jsaiæ 1. v. 13. *Neomeniam, & Sabbatum, & festivitates alias non feram, iniqui sunt cœtus vestri*: quia redditi per abrogationem sacrilegi.

Dies Sabbati cur nunc servetur?

URGEBIS. Idem significat perpetuum, & æternum, ubi est sermo de legalibus, ac ubi de suppliciis agitur peccatoribus debitis juxta illud Isaiæ 33. v. 14. *Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* vel ubi applicatur præmio justorum Danielis 12. v. 3. *Fulgebunt . . . quasi stella in perpetuas æternitates*, & v. præcedenti. *Et multi de his, qui dormiant in terra pulvere evigilabunt, alii in vitam æternam, & alii in opprobrium, ut videant semper*. Sed ubi agitur de præmio justorum, reproborumve supplicio, accipitur absolutè; ergo pariter quando agitur de ceremoniis legis: non enim rationabilis occurrit ratio, ut in uno loco absolute, & in alio limitate accipiatur.

RESP. Major nun evincitur; siquidem ubi terminus ille ceremonialibus aptatur, figuris, quæ hoc ipso evacuari, & cessare debent, ubi figuratum advenit, accomodatur; ubi verò ad præmium refertur, vel supplicium, applicatur figurato, & quidem ultimo; ea propter nulla occurrit ratio, per quam coarctari debeat. Et sane non est in Scripturis solemne sæpenumero assumere sempiternum limitate, & ad tempus? Legitur Exodi 21. v. 5. *Quod si dixerit servus: diligo Dominum meum, & uxorem, ac liberos, non egrediar liber: offerret eum Dominus diis, & applicabitur ad ostium, & postes, perforabitque aurem ejus subula, & erit ei servus in seculum*, ubi in seculum in idem redit, ac usque ad tempus Jubilæi, quo libertate donandus erat. Levit. 25. v. 41. *Egredietur liber cum liberis suis ad cognationem, & possessionem patrum suorum*. Non inficias imus terminum *æternum, & sempiternum* accipi absolute, tunc nempe cum nec materia exigit positive limitationem, nec alia Scriptura affertur, quæ rem circumscribat; ea propter terminus ille relate ad ceremonias legis usurpari debet cum limitatione, cum aliæ occurrant Scripturæ, quibus palam fit, quod lea alia, & quidem nobilior danda erat.

Terminus æternum quando absolute significat?

125 OBJIC. IV. Nisi lex vetus vim haberet obligandi, impræsentiarum nihili faciendum esset Testamentum vetus; atqui apud Catholicos maximo est in honore; ergo.

RESP. Testamentum vetus apud nos jure meritoque in honore est, quia ejus auctoritate solide confirmatur novi Testamenti

veri-

veritas, cum in eo hujus præcesserint figuræ, & per comparationem unius cum alio dilucide compertum sit Christum fore Messiam vere in Scripturis enunciatum, atque promissum; ideoque apte dicebat Judæis Christus: Joann. 5. v. 46. *Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi, de me enim ille scripsit*. Est itidem in honore; quia in eo plurima leguntur moralia documenta, ut legere est in Sapientialibus, plurima virtutum exempla, quibus ad bene agendum excitamur.

126 DICES. Quandiu perseverat motivum legis, tandiu durat & lex; sed in nova lege motivum perseverat legis veteris, nempe Dei cultus ut finis ultimi; ergo.

RESP. Cultus Dei ut finis ultimi per A fidem Christi venturi erat motivum veteris legis, & colebatur Deus protestatione Christi venturi, nunc verò eum jam venerit Messias, protestari Christum futurum erroneum esse in aperto est.

Protestari nunc Christū venturum erroneum est.

His, nulla elegantiæ, sed tantùm perspicuitatis habita ratione, rem totam de Consiliis Evangelicis, atque de statu Religioso in lege veteri absolvo: quoniam verò quædam perperam dicta possunt occurrere, S. R. E. judicio, quæ ejusmodi sunt, emendanda subjicio: debent namque, ut ait S. Bernardus *Epist.* 124. — ibi potissimum „ resarciri damna fidei, ubi non possit fides „ sentire defectum —

APPENDIX,

Qua Ludovici Antonii Muratorii dicteria in Carmelitarum Ordinem, Sanctissimosque ejusdem Familiæ Instauratores perperam lata satis manifeste injuriæ, ac falsitatis evincuntur.

PRæclare jam Seculo ab hinc secundo a clarissimo Theologo Dominico Soto *in proœmio Voluminis primi Disputationum in quartum sententiarum* fuerat pronunciatum, quoddam haud vulgare damnum in litterariam Rempublicam, ex quo ars Typographica in lucem venit, irrepsisse; scilicet libros prodiisse qui molestum potius onus, quam utilis fructus jure meritò dici possunt: *Quo utique malo*, inquit ipse, *postquam chalcographorum usus percrebuit, scientiarum omnium schola plurimum laborant. Nam, ut nihil probatis Authoribus detraham, nonnullos (quod bona venia dixerim) offendas, quos non tam docendi facultas, quam impressionum facilitas allexit, ut aliena incompte transcribendo, suam scribendi libidinem traduxerint*. Verum ætate nostra in immensum damna succrevere: illudque non sine indignatione æque, ac lacrymis præcipue dolendum, quod pravo Typographiæ usu latus patent campus & satiris, & detractionibus, cuicunque dicacis hominis arbitrio explendo, bonorumque hominum famæ dilacerandæ.

Equidem minime censeo omnes malitiâ, morosique animi temeritate ductos jurgia sua typis consignasse: alios ingenii stupiditas, alios nimia animi præsidentia, vel oscitantia, in hosce compulit lapsus. Ut ut sit, satis constat, quam gravia inde mala emergant; quamque operæ pretium sit ea dispellere, ne incauti, simplicesve homines decepti hujuscemodi dictis (potissimum si a viris vel fama, vel assentatione illustribus prolata sint) tamquam verò proximum apprehendant, quod longissime a veritate aberrat. Ea propter occasione accepta ex Liberiani hujus Operis editione, quo Evangelica propugnantur Consilia, necessarium visum est calumnias nonnullas evertere, qui- B bus subinsensus Scriptor *Ludovicus Antonius Muratorius* universum Carmelitarum Ordinem, & quod magis mirandum est Sanctissimos ejusdem Familiæ Instauratores divexare visus est.

Ne autem fingere hostem videar, quem feriam, ipsa Muratorii verba fideliter candido Lectori præ oculis ponam. En igitur quid de Carmelitis scripserit Tomo VIII. Rerum Italicarum pag. 879. edit. Mediolan. C 1726., cui titulum præposuit: *In Historiam Ricordani Malaspinæ Præfatio Ludovici Antonii Muratorii*.

„ Monitos Lectores volo in Ricordani „ Historia edenda omissum fuisse unum, „ quod in MSS. Codicibus legebatur de „ morte S. Thomæ Aquinatis. Nempe scri- „ pserat ille *Sanctum Virum in Monasterio* „ *Fossa Nova defunctum anno* 1274. *dum Lug-* „ *dunum se conferret ad Concilium, ut destrue-* „ *ret Ordinem Carmelitarum*. Visa hæc sunt D „ omnino absona Editoribus, a moribus san- „ ctissimis, & singulari, ac perspectissima „ charitate Thomæ Aquinatis, ac propterea „ suis tenebris relicta. Et profecto, si quid „ suspicionis aspergere heic voluit Ricorda- „ nus famæ viri illius, cui admirabilis pie- „ tas, ac doctrina Angelici titulum meritò „ acquisivit, his basiliceè fallitur, & meritò „ explodendus est; quippe deceptum sat ma- „ nifestò ostendit inculpata Aquinatis vita E „ tota, & integer in eo semper deprehensus „ virtutum chorus. Verum fieri potuit etiam „ S. Thomæ id consilii contra Carmelitas in- „ sedisse, illudque intacta sanctitate morum. „ Nam posteaquam duo, Prædicatorum, & „ Minorum Ordines sub initium Seculi XIII. „ invaluere, & confirmati sunt ab Apostolica Sede, insurrexerunt non pauci, qui „ novos alios Ordines Religiosos instituere,

„ aut

„ aut ubivis locorum propagare conari sunt,
„ non sine Præsulum, aut populorum que- A
„ rela, immo non sine molestia Romano-
„ rum Pontificum, quorum aures ii quoti-
„ die pulsabant, ut novi hi fœtus probaren-
„ tur, & radices agere possent. Sed præci-
„ pua in hoc totis lacertis intendebant Car-
„ melitæ, quorum Religiosa Familia Seculo
„ tantummodo præcedenti levibus initiis in
„ Oriente incohata, & sedes vertere a Sa-
„ racenis prævalentibus, præsertim coacta,
„ per Europæ Civitates, novum sibi nidum
„ sollicitè quæritabat. Igitur tantis homi-
„ num piorum motibus, ac turbis, modum
„ imponere cupiebat Sanctissimus Vir Gre-
„ gorius Papa X., ac proinde rem in Con- B
„ cilio Lugdunensi anno 1274. agitandam
„ statuit, quo incomparabilem, ac celeber-
„ rimum sua ætate Virum, Thomam Aqui-
„ natem ipse advocaverat, ejus consilio, ac
„ eruditione usurus ad componendas con-
„ troversias cum Græcis, aliaque decernen-
„ da in universalis Ecclesiæ utilitatem. Eri-
„ puit mors terris Thomam jam illùc profi-
„ ciscentem. Accipe verò quid in Œcume-
„ nico Concilio Decretum de hac re fuerit.
„ Cap. XIII. *Religionum diversitatem nimiam*
„ *ne confusionem induceret*, *Generale Conci-*
„ *lium* (sub Innocentio III.) *consulta pro-*
„ *hibitione vetuit*: *sed quia non solum impor-* C
„ *tuna petentium inhiatio illorum postmodum*
„ *multiplicationem extorsit*, *verum etiam ali-*
„ *quorum præsumptuosa temeritas diversorum*
„ *Ordinum* (*præcipue Mendicantium*, *quorum*
„ *nondum approbationis meruere principium*)
„ *effrænatam quasi multitudinem adinvenit*,
„ *repetita Constitutione districtius inhibentes ne*
„ *aliquis de cetero novum Ordinem*, *ac Reli-*
„ *gionem inveniat*, *vel habitum novæ Religio-*
„ *nis assumat*, *cunctas affatim Religiones*, *&*
„ *Ordines Mendicantes*, *post dictum* (Latera-
„ nense) *Concilium adinventas &c. perpetuæ*
„ *prohibitioni subjicimus*. Tandem exemptis
„ ab hujusmodi Constitutione Prædicatorum, D
„ & Minorum Ordinibus, *quos evidens ex*
„ *eis utilitas Ecclesiæ universali proveniens*
„ *perhibet approbatos*, hæc de Carmelitis sta-
„ tuuntur: *ceterum Carmelitarum*, *& Ere-*
„ *mitarum S. Augustini Ordines*, *quorum insti-*
„ *tutio dictum Concilium Generale præcessit in*
„ *suo statu manere concedimus donec de ipsis*
„ *fuerit aliter ordinatum &c.* His autem per-
„ spectis, quid mirum si in ea sententia
„ fuisset S. Thomas, tollendum omnino, ac
„ supprimendum Ordinem Carmelitarum,
„ nondum ab Apostolica Sede Decreto ap-
„ probatum, quando jam pro Ecclesia mili-
„ tabant, & ab Ecclesia confirmati fuerant E
„ præclarissimi duo Ordines Prædicatorum,
„ & Minorum? Fortasse Viro prudentissi-
„ mo, & sanctissimo Carmelitica Familia
„ oneri potius, quam utilitati Christiano-
„ rum Reipublicæ futura videbatur, & po-
„ tissimum cum nihil ultra præstare hæc pos-
„ set, quod a Prædicatoribus, & Minoribus
„ jam antea abunde non præstaretur. Nihil
„ hujusmodi sententia laborat a Sanctitate
„ Aquinatis, uti perspiciet quicunque re-
„ ctus rerum æstimator; & certe Gregorius
„ Decimus Papa, cum Generali Concilio
„ non paucos alios Religiosos Ordines jam
„ invectos ea Constitutione abjecit, neque
„ ad ipsum Carmelitarum confirmandum ad-
„ duci se passus est, quamquam secus visum
„ fuerit Ricordano nostro. Num in Grego-
„ rio Decimo, quem in Beatorum Catalogo
„ adscriptum novimus, atque in universis
„ Concilii Patribus æmulationem, atque in-
„ vidiam, idcirco suspicemur? Absit. Præ-
„ terea cum famæ, & sanctitati cujuscun-
„ que Summi Pontificis, vel tantillum non
„ deperiret, ubi aliquem Religiosum Ordi-
„ nem inutilem Ecclesiæ nunc diceret,
„ quamvis jamdiu a Papis Prædecessoribus
„ confirmatum, quanto magis id facere li-
„ cuit in Ordinem toleratum quidem, sed
„ nondum Romanæ Sedis, & Ecclesiæ au-
„ thoritate munitum? Atque hæc præfari
„ fas mihi fuerit in Sancti Thomæ Aquina-
„ tis tutelam, ne quis unquam Ricordani
„ verbis abuti in tantum Virum possit, ac
„ velit —

Hucusque Muratorius, cujus allucinationes, ut clariùs dispescamus, ad quatuor classes reducere fas est. I. Ostendam falsissimum esse ad tempora usque B. Gregorii X., seu Concilii Lugdunensis II. anno 1274. coacti Ordinem FF. B. Mariæ a Monte Carmelo non approbatum ab Ecclesia, sed unicè toleratum fuisse. II. Nihil subsidii ferre Muratorianæ opinioni Decretum, quod ipse Concilii Lugdunensis esse autumat, cum tamen nonnisi Gregorii Decimi (Natali Alexandro animadvertente *Sec. XIII.*) dicendum sit. III. Nullam adhibendam esse fidem Isehetto Malaspinæ, cujus testimonium Muratorius Ricordano ejus Patruo appingere videtur. IV. demum imprudenter nimis e Muratorii calamo excidisse ea verba: *Fortasse Viro prudentissimo*, *& sanctissimo* (Thomæ Aquinati) *Carmelitica Familia oneri potius*, *quam utilitati Christianorum Reipublicæ futura videbatur*.

Si primum volumen inspicias Bullarii Carmelitani ab Eliseo Monsignani Romæ editi, statim occurrent quinquaginta, & amplius diplomata Romanorum Pontificum, qui Gregorium Decimum præcessere, quique pluribus beneficiis Carmelitas cumularunt. in iis reperies facultatem concedi Verbum Dei prædicandi, confessiones excipiendi, dispensandi in irregularitate, absolvendi ab Ecclesiasticis censuris, atque apostasia, Divina Officia celebrandi tempore generalis Interdicti, liberè, ac licitè Generalis Præpositi, ac Provincialis munia exercendi. Hæc, aliaque id genus privilegia Ordini Carmelitarum a Romanis Pontificibus collata, credibile ne est, Ordini minime approbato fuisse concessa? Bullas reperies ad Episcopos, & Christifideles datas, quibus hortantur, immo & præcipiunt ut Carmelitas benigne excipiant, a vexatoribus defendant, locum præbeant ubi Cœnobia condere peroptant: vetant, ne quis audeat de ipsorum hortis, ac virgultis decimas ab ipsis exigere, atque extorquere præsumat. Inter cetera verò, Diploma reperies Innocentii IV., quo Elyensi Episcopo injungit, ut Carmelitarum in Anglia insectatores, Ecclesiasticis pœnis compescat, etiam *appellatione postposita*. Bone

Deus! Tam ardens studium in Romanæ Sedis Moderatoribus fuit, ut Ordinem unice toleratum, propagarent, communirent, tuerentur?

Qui fieri poterit, ut unice toleratus dicendus sit Ordo ille, qui sub immediata Romanæ Sedis protectione militabat, cujusve Regula a Romano Antistite non semel approbata fuit? En tibi, ut cetera missa faciam, Gregorii IX. verba, in Constitutione VI. Aprilis 1229. tradita *Regulam approbatam a bona memoria Honorio Papa Prædecessore nostro, & ab eo vobis traditam, in remissionem peccatorum observandam, Apostolica authoritate confirmamus, & in eodem loco perpetuis temporibus præcipimus observari*. En quod habet idem Gregorius in Constitutione altera, cujus authographum in Tolosano Carmelitarum Cœnobio servatur. *Religionis vestræ meretur honestas, ut vos in Christi visceribus amplexantes, supplicationibus vestris, quantum cum Domino possumus, annuamus. Ea propter dilecti in Domino filii, vestris precibus inclinati, personas vestras, & locum, in quo divino mancipati estis obsequio sub BB. Petri, & Pauli, & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti patrocinio communimus: authoritate vobis præsentium indulgentes, ut cum generale fuerit terræ Interdictum, liceat vobis, clausis januis (excommunicatis; & interdictis exclusis) Divina Officia celebrare, dummodo causam non dederitis Interdicto, nec id vobis contingat specialiter interdici. Nulli ergo hominum &c. Datum Perusii V. Id. April. Pontificatus nostri anno tertio.*

Quod si quis insulsus Vitiligator reponere velit hic de Regulæ non de Ordinis ipsius approbatione sermonem haberi, præsto est Constitutio Alexandri IV. ad Priorem Generalem, Fratresque omnes Ordinis B.V. Mariæ a Monte Carm. vigesima quarta Februarii data, anno 1256. *Nos volentes Ordinem ipsum a Sede approbatum eadem, honestate floridum, & virtute fœcundum, privilegio Apostolica gratia attollere speciali, ac vestris supplicationibus inclinati, quidquid super præmissis per te Prior, dictosque prædecessores Fratres, & Diffinitores factum, & observatum est hactenus, ratum habentes, & firmum vobis, authoritate præsentium, indulgemus ut successores tui Prior, qui erunt pro tempore, statim postquam electi fuerint secundum Regulam, & Constitutiones Ordinis vestri. Eo ipso veri ejusdem Ordinis effecti Priores, curam animarum Fratrum ipsius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipsosque Fratres authoritate propria ligare, & solvere valeant.*

Insurget aliquis in Muratorii defensionem, minime ipsi innotuisse tot Pontificia Diplomata, neque ad manus occurrisse *Speculum Carmelitarum*; *Annales ipsorum a Lezana descriptos*, *Bullarium*, aliaque id genus volumina, quæ tineis, ac blattis corrodenda lubenti animo reliquisset. Verum, quid roboris defensioni hujuscemodi inesse potest? Ille ne excusandus, qui alios insectari pergit, ipsorum causa minime ad examen vocata? Si Muratorio ignota erant monumenta ista, consilii erat silere, non contradicere. Quod si sanum duxerat Scriptores nostros non consulere, eccur extraneos saltem non adivit? A Thoma a Jesu, viro pietate non minus quam doctrina conspicuo, *secunda parte Commentariorum in Regulam nostram dub.* 3. hi recensentur Scriptores, equidem extranei, qui de Regulæ approbatione, a D. Alberto Jerosolymorum Patriarcha Carmelitis traditæ, sermonem habuere. — In primis communis Scriptorum sententia „ tenet illam ab Honorio III. fuisse confirmatam. Sic docuerunt Antoninus 3. *part.* „ *Hist. tit.* 20. *cap.* 5. Vincentius *in Historiali* „ *lib.* 31. *cap.* 123. Philipp. Bergomensis *in* „ *Supplem. Historiar. lib.* 13. in enarratione „ anni 1200. Tritemius *de laudib. Carmelitar. cap.* 4. Cassaneus *in Catalogo gloriæ* „ *mundi* 4. *par. consideratione* 70. Paulus Morigia *de Origine Religionum cap.* 30. Immo „ inter Authores fere non est, qui ab hoc „ dissentiat.

Non arrident, inquies, Scriptores isti, & apud graves severosque homines authoritate carent. Esto. Cur saltem iis non adhæres, qui accuratiori trutina usi sunt, atque Ecclesiasticæ Historiæ restauratores. Parentesque vocantur? Nonne apud Onuphrium Panvinium *in Cronologia Ecclesiastica ad an.* 1226. reperitur Carmelitarum Regulam ab Honorio tertio fuisse approbatam? Lege Bellarminum *par.* 2 *brevis Cronologiæ*, atque hæc reperies. *Ordo Carmelitarum confirmatur ab Alexandro III. an.* 1180., item *ab Innocentio III.* 1199., item *ab Honorio III.* 1216. (melius 1226.) *mitigatur ab Innocentio IV.* 1248. De Regulæ nostræ approbatione sub Honorio III. mentionem insuper faciunt Spondanus *in Contin. Baron. ad an.* 1205. Raynaldus in eadem Continuatione sub Innocentio IV., Alexandro IV., Honorio IV., atque Natalis Alexander *Seculo XIII. cap. VII. art.* 5., quamvis cæco impetu (pace tanti viri dictum sit) & sine ulla prorsus trutina omnia contra nos Papebrochii argumenta solida, & inepta, verosimilia, & ridicula, exscripserit, haud inficiatur tamen ab Honorio III., nec non Innocentio IV. Carmeli Familiam fuisse confirmatam. Infinitus essem si cunctos recensere vellem, qui de Regulæ nostræ confirmatione ab Honorio III. facta deque ejusdem moderatione, ac declaratione ab Innocentio IV. peracta sermonem habuere. Sufficiat dicere vel ipsum Helyotum Scriptorem Gallum, virum supra omnes in Carmelitas mordacem, ac, prope dixerim, fanaticum inficias non ivisse *Tom.* 1. *Histor. Ordinum Religiosorum cap.* 41. *pag. mihi* 323., *& seq.* Carmeliticam Alberti Regulam ab Honorio III., & ab Innocentio IV. fuisse approbatam. Et sane, a nemine, cui sanum sinciput, quique in Ecclesiastica Historia hospes non sit, ac peregrinus, id denegari posse video; siquidem utrumque, Honorii scilicet, & Innocentii Diploma, in Laertii Cherubini Romano Bullario, volumine primo reperitur.

Hæc perquam demonstratoria sunt, ac Muratorianam falsitatem aperte jugulant: ast, ultro concedamus minime nobis præsto esse Ecclesiastica monumenta, expressas Romanorum Antistitum Bullas; permittamus

forte

forte verum non esse id quod ex Bellarmino vidimus (quod tamen constanti veterum Ordinis Historicorum affirmatione asseritur); nempe ab Alexandro III. Carmelitarum Ordinem anno a partu salutis MCLXXX. fuisse approbatum; annon satis non erit Constitutio duodecimæ Œcumenicæ Synodi, Lateranensis quartæ ab Innocentio III. 1215. celebratæ? En quid ibi decretum fuerit cap. 13. *Ne nimia Religiosorum diversitas gravem in Ecclesia Dei offensionem inducat, firmiter prohibemus, ne quis de cetero novam Religionem inveniat, sed quicunque voluerit ad Religionem converti UNAM DE APPROBATIS SUMAT. Similiter qui voluerit domum de novo fundare, REGULAM, ET INSTITUTIONEM ACCIPIAT DE APPROBATIS*. Pluribus ostendere nititur *Tomo IV. Annal. Carmel. ad an.* 1215. Ven. P. Jo. Baptista Lesana, hoc Decreto, Sacros Concilii Patres, robur, firmitatemque Ordini nostro adjecisse; libet autem singula brevitatis ergo omittere, atque unicam argumentationem, quæ mox sequitur, instituere. Concilium Lateranense quartum statuit, ut quicunque voluerit ad Religionem converti *unam de approbatis sumat*: insuper ut qui voluerit *domum de novo fundare, Regulam, & institutionem accipiat de approbatis*; Carmelitarum Ordinem, nulla interposita mora, ab ipsius Concilii Lateranensis tempore usque ad B. Gregorium X. quamplurimi amplexati sunt; multique Carmelitis Monasteria construxerunt, nullo unquam reclamante ex Romanis Pontificibus, immo ipsis non segniter adjuvantibus; ergo vel jam a Concilio Lateranensi supponebatur approbatus, vel mox post ipsam Synodum approbationem obtinuit. Seculo Tertiodecimo ante Lugdunense secundum Concilium Carmelitarum Familiam mirifice in Europa propagatam fuisse, certò certius est. Sufficiat unicum afferre testimonium Guillelmi de Sanvico, qui teste Guillelmo Cave *in Historia Literaria par.* 2. claruit anno 1270. — Obtentis a Summo Pontifice Innocentio Quarto literis præmissis, cœperunt dicti Fratres per Regiones, ad quas pervenerant, juvantibus eos Christifidelibus, loca Religioni eorum opportuna in diversis Civitatibus, & Villis per incrementa temporum construere, in quibus possent Domino Deo, & ejus Matri Virgini, sicut desiderabant, secure deservire: qui enim ex eis ad Cyprum accesserant, in quibusdam Civitatibus, & locis Cypri, Monasteria huic Religioni commoda ædificaverunt. Qui verò ad Siciliam pervenerant, non solum per Civitates Siciliæ hanc Religionem plantaverunt, sed inde per Apuliam, & per ceteras Regiones Italiæ sensim in diversis Civitatibus, & locis Religionem auxerunt. Qui autem ad Provinciam profecti fuerant, nedum per Civitates, & loca illius Regionis, sed per Narbonensem Provinciam, & Aquitaniam, atque Hispaniam, in diversis Civitatibus, & locis Religionem istam paulatim multiplicaverunt. Illi verò qui ad Angliam secesserunt non tantum per Insulam Angliæ, sed per Scotiam, & Iberniam in multis Civitatibus, & Villis, ac locis Religionem istam pedetentim dilataverunt — Hactenus Guillelmus de Sanvico *in Cronic. de multiplic. Ord.*

Reponet quis impudenter eam miram propagationem a Carmelitis illegitime tentatam fuisse, ac sine Romanæ Sedis consensione, immo contra expressam Lateranensis Synodi prohibitionem; grataque fortassis Muratorio fuisset hujuscemodi responsio, qui nulla adducta probatione, postquam asseruit novos non paucos Ordines Seculo XIII. fuisse institutos, qui non sine Præsulum, ac populorum querela, immo non sine molestia Romanorum Pontificum, sese ubivis locorum propagare gestiebant, audacter pronunciavit. *Sed præcipue in hoc totis lacertis intendebant Carmelitæ*. Ast credibile ne est tot Sanctissimos Viros, qui eo Seculo Carmelitarum Ordinem rexerunt, passos fuisse, ut ipsorum Familia contra apertam Generalis Synodi prohibitionem propagaretur? Ubinam legis exprobatos fuisse, quod Lateranensis Concilii Decretum violarent? Pientissimus Francorum Rex Ludovicus hujus nominis Nonus, ausus ne esset Ordinem minime approbatum, tot beneficentiæ significationibus excipere, illique in ipsa Regia Urbe Parisiorum Monasterium construere? Quid quod ipsi Romani Pontifices domos nostratibus ædificabant? ab Innocentio III. Ecclesiam Carmelitis Urbe veteri constructam fuisse, ac privilegiis communitam, auctor est Petrus Rodulphius in Historia Franciscanorum *lib.* 2. *fol.* 250. Annuente Honorio III. Ecclesia S. Juliani in Montibus Romæ tradita Carmelitis est: hinc ipsi in Alma Urbe in publicis supplicationibus Sacras Minorum, & Eremitarum S. Augustini Familias, antiquioris habitationis titulo, præcedunt. Tot alii Ordines Seculo XIII. instituti sunt, ut Ordo Servorum B. M. V. Ordo nuncupatus *de Mercede, Redemptionis captivorum*, Ordo SS. Trinitatis, Congregationes Silvestrinorum, Vallis Scholarium &c., cur hi Carmelitice Familiæ propagationi minime inviderunt; cumque eam cernerent altius radices figere (forte felicius quam Ipsi) nunquam opposuerunt eam vix toleratam esse, suffragio approbationis destitutam, atque impudenter ab ipsis, ejusque fautoribus Sacrosanctum Lateranensis Concilii Canonem violari?

Age verò, quid subsidii, ac roboris Muratorianæ allucinationi afferre poterit Beati Gregorii Decimi constitutio? Num priora verba: *importuna petentium inhiatio, præsumptuosa temeritas*? Ast ea, ut ex Ipsis decreti verbis constat vel non nisi eos Ordines afficiunt, qui post Concilium Lateranense adinventi sunt, vel si eos etiam qui præfatum Concilium præcesserunt, in eos animadvertunt, qui nondum approbationis meruere beneficium; Carmelitæ verò, ut ostensum est, repetitis vicibus jam confirmati erant a Romanis Præsulibus. Examinanda restant inferiora: *Ceterum Carmelitarum, & Eremitarum S. Augustini Ordines, quorum institutio dictum Concilium Generale præcessit, in suo statu manere concedimus, donec de ipsis fuerit aliter ordinatum*. Cen-

Yy 2 fuit

fuit Ricordanus Malaspina Carmeli Ordinem fuisse a Gregorio X. confirmatum siquidem hæc habuit capite 199. Historiæ Florentinæ. *Vietò l'Ordine de' Frati Mendicanti, salvo l'Ordine de' Frati Minori, e de' Predicatori, e confermò quello del CARMINO perchè era molto antico Ordine*. Viderat hæc Muratorius, & reprobavit, sed immerito. Gregorius Decimus vult Carmelitarum Ordinem *in suo statu* permanere; atqui ante Concilium Lugdunense confirmatus erat; ergo tantum abest, ut Gregorius ad illum approbandum minime adduci potuerit, ut potius illum iteratò confirmaverit. Adde in Libro sexto Decretalium quem Bonifacius VIII., jussu suo per doctissimos viros collectum, quinque Gregorii Noni annexuit *l. 3. titulo 17. de Religiosis Domibus, cap. unico*, non legi *in suo statu*, sed *in solido statu*: quid amabo innuere possunt ea verba, *in solido statu*, nisi *in firmo, & stabili statu, quem jam obtinuerunt*? in editione Lugdunensi an. 1556. hanc reperio glossam in Lib. VI. Decretal. ad constitutionem præfatam Gregorii, quæ plane rem totam extra controversiam ponit -- Voluit Papa quod ista „ constitutio non comprehenderet Prædicatores, & Minores, Carmelitas, & Augustinenses; sed vult Papa quod illi possint nova loca acquirere, nam *LONGE ANTE ISTAM CONSTITUTIONEM PRÆDICATORES, MINORES, EREMITÆ, ET CARMELITÆ OBTINUERANT CONFIRMATIONES SUARUM RELIGIONUM*: sed „ erant alii Mendicantes, qui de novo invenerant novum Ordinem, & nondum obtinuerant approbationem a Sede Apostolica, unde isti, qui erant recepti, non habebant facultatem recipiendi aliquem ad „ sepulturam, nec prædicandi publice.

Haud dissimulanda etiam est altera, eaque justa, in Muratorium objurgatio. Plane constat in Gregorii Canone Carmelitas Eremitis S. Augustini conjungi. Porro, cuinam asserere licebit Augustinianam Familiam tunc temporis fuisse solùm toleratam? Tantumne in Ecclesiastica Historia cæcutis, ut ignores Alexandrum IV. anno Domini 1256. multiplices Eremitarum Congregationes in unum redegisse corpus, atque, post ipsi Ordini præfectum Lanfrancum Mediolanensem, ipsam unionem Pontificia Constitutione approbasse, quæ volumine primo Bullar. Rom. reperitur, mandasseque unicam servari Eremitarum Sancti Augustini denominationem?

Sed inquies: cur Gregorius X. Augustinianos, & Carmelitas a Prædicatoribus, ac Minoribus sejunxit, & hos quidem evidenti Ecclesiæ utilitate approbatos asserit, de illis verò sermonem instituens, diversa utitur loquendi formula? Respondeo id contigisse quia Augustinenses, ac Carmelitæ minus indigebant tali declaratione. Minorum, & Prædicatorum Ordines non nisi eo Seculo instituti erant, & primus quidem ab Innocentio III. anno 1215., alter verò ab Honorio III. an. 1218., vel, ut alii scribunt 1216. approbati fuere. Gregorius Decimus, ne quis ex ipsius Constitutione ansam carperet eos parvipendendi, expressam de ipsis mentionem fecit, & expresse approbatos declaravit. De Carmelitis verò, atque Eremitis S. Augustini minus curavit, utpote qui minus obnoxii visi ipsi fuerint obtrectationi, siquidem eorum institutio Concilium Lateranense præcesserat.

Ea quæ magis Muratorium in errorem traduxerunt, ultima Gregoriani Decreti verba fuere: *donec de ipsis fuerit aliter ordinatum*; ex quibus argumentatus est Gregorium minime adduci potuisse ad Carmelitarum Ordinem approbandum. Verum (ut omittam in VI. Decretalium Bonifacii VIII. ea verba non reperiri, atque insuper commode intelligi posse non de Ordinis abrogatione, sed de Regularum, atque Statutorum variatione) toto cœlo aberrat Muratorius; nam si quid ejus interpretatio valeret, statuendum esset vel ipsum inclytum Ordinem D. Benedicti, Gregorii Decimi tempore, unice toleratum fuisse. Id ut clarius Lectoribus pateat, animadvertere fas est a Muratorio prætermissum fuisse id quod immediate sequitur in Conciliorum editionibus. *Intendimus enim tam de ipsis, quam de reliquis etiam non Mendicantibus providere prout animarum saluti, & eorum statui videbitur expedire*. Vides in Gregorii Constitutione & non Mendicantes, & Mendicantes æque comprehendi: non Mendicantibus nihil officit inc[u]tio, *donec de ipsis aliter fuerit ordinatum*, cur obesse debeat Mendicantibus, & cur potissimum Carmelitis, non video.

Seculo jam quartodecimo videcat clausulam hanc, & futuram Muratorii objectionem penitus dissolvit insignis ex Ordine nostro Scriptor, Cataloniæ Provincialis, Philippus Ribotti *in lib. de Instit., & peculiar. gestis Carm. cap.* 8., quem supremum diem obiisse an. 1391., cujusve Speculum Carmelitarum cum Anglica satis antiqua versione servari MS. in Bibliotheca Lambethana, testatur Henricus Warton *in Append. ad Historiam literariam Cave*. Ribotti verba hæc sunt -- „ Clausula illa *donec de ipsis*, quæ videtur „ in hac materia facere difficultatem, non „ aufert, nec abstulit Carmelitis, quin „ Ordo eorum sit, & esset tunc, & antea „ approbatus. Quod probo triplici ratione. „ Primò, quia si clausula *donec de ipsis &c.* „ aufert Carmelitis approbationem sui Ordinis, sequitur pari ratione, quod auferret aliis non Mendicantibus Religiosis approbationem sui Ordinis, & ita nullus „ Ordo eorum, qui non mendicant, esset „ a Sede Apostolica approbatus, quod est „ notoriè falsum. Consequentia tamen clare „ patet, quia sicut de Carmelitis, ita de „ aliis non Mendicantibus intendebat, ut „ dicebat Papa Gregorius, aliter ordinare „ pro ut saluti animarum, & eorum statui „ videret expedire, qui interim in suo statu „ manebant sicut Carmelitæ, donec esset de „ ipsis aliter ordinatum. Secundò, quia si „ clausula illa *donec de ipsis &c.* auferret „ Carmelitis approbationem sui Ordinis, sequitur etiam, quod auferret quibuscunque aliis Religiosis approbationem sui Ordinis, & ita nullus Ordo esset in Eccle-

„ sia

"sia approbatus a Sede Apostolica, quod est manifestè falsum. Consequentia tamen probatur clare, quia clausula illa *donec de ipsis &c.* est ita de natura approbationis, quod nullus Ordo potest sine dicta clausula expressa, vel intellecta approbari a Sede Apostolica. Nam, non obstante cujuscunque Ordinis approbatione, potest Sedes Apostolica aliter de ipso ordinare, immo ipsum totaliter prohibere, ut patet in dicto Capitulo *Religionum diversitatem* §. *Confirmatos*, & Constitutione Papæ Joannis XXII., quæ incipit: *Quia quorundam* §. *Adhuc*. Igitur quantumcunque aliquis Ordo sit per Sedem Apostolicam approbatus, intelligitur in suo statu manere, donec aliter de ipso per eandem Sedem fuerit ordinatum, quia per hoc quod ipsum Sedes Apostolica approbaverit, ipsa non aufert sibi potestatem aliter de ipso ordinandi, vel ipsum destruendi, ut patet 63. *d.* §. *Verum*. Sedes enim Apostolica potest consultiùs revocare quod fecit inconsultè, ut dicitur 35. *q.* 9. *cap. sententiam*. Tertiò, quia post dictum Concilium Lugdunense, cum adhuc in dicto §. *Ceterum* maneret inserta illa clausula *donec de ipsis &c.*, quæ postea fuit per Papam Bonifacium VIII. deleta, scripsit Nicolaus Papa Quartus anno Domini 1288. Ecclesiarum Prælatis, ut in ipsorum Civitatibus, & Diœcesibus permitterent Carmelitas *prout decet viros Religiosos approbati Ordinis*, Divina Officia in suis Oratoriis libere celebrare. Certum autem est, quod Papa Nicolaus non ignorabat dictam clausulam *donec de ipsis &c.* esse tunc in jure insertam, quia Papa censetur in scrinio sui pectoris omnia jura habere, ut dicitur *Extra de Constitutionibus cap. licet lib.* 6. Si itaque clausula illa *donec de ipsis &c.* abstulisset Carmelitis quam habebant prius approbationem sui Ordinis, non dixisset tunc Papa Nicolaus Carmelitas esse *Viros Religiosos approbati Ordinis*, & tamen dixit eos viros Religiosos approbati Ordinis; ergo clausula illa non auferebat eis approbationem sui Ordinis. Dico ergo, quod non obstante dicta clausula Ordo Carmelitarum approbatur tunc per Lugdunense Concilium; nam Ordo iste per Sedem Apostolicam defendebatur tunc a prohibitione pro eo quod ejus institutio præcesserat Concilium Generale Lateranense, ut ibidem patet. Igitur approbatur tunc a Sede Apostolica, quæ illud solùm defendit, quod est approbatum, & irreprehensibile, ut dicitur 24. *d. si quis Presbyter* 81. *d. quis sine* 25. *q.* 1. *Omne*."

Fateor aliquam criminandi ansam ex ipsa Gregorii, perperam intellecta, Constitutione arripuisse, vel ipso Seculo tertiodecimo Carmelitarum Osorea; verùm ut illi cavillatores reprehensi sunt, ita is basilice fallitur, qui illis adhaerere velit. Immo vel ex ipsa interpretatione, quam inepte excogitarunt olim ad enervandam Carmelitarum Ordinis firmitatem, luce clarius falsitatis evincitur fœda Muratorii sententia. Enim verò nunquam in mentem subiit eorum, qui nos præfato Seculo insectabantur, Ordinem nostrum ante Lugdunense Concilium fuisse solùm toleratum: ut certum supponebant ab Apostolica Sede fuisse approbatum; sed unice contendebant Gregoriano Decreto fuisse suspensum, atque aliquid de pristina approbatione ei fuisse subtractum. Id patet ex superiori Philippi Riborti prolato testimonio, is etenim in obtrectatores arma convertit, non ut ostendat ante Lugdunensem Synodum Carmeli Familiam fuisse approbatam, sed ut conficiat nihil ex Gregorii Decreto detrimenti ipsi Familiæ accessisse. Præterea ejusdem Constitutionis minus liberales sese exhibebant Christifideles in elargiendis eleemosynis Carmelitis. Cum hi verò id quod supererat in Terræ Sanctæ subsidium ministrarent, factum est ut ex ipsorum inopia, & Palestinæ negotia incommodum subirent. Hæc perpendentes nonnulli ejusdem Palestinæ Præsules Epistolam ad Martinum Quartum R. P. ex Acone dederant anno Domini 1282. die 23. Septembris, quæ in vetusto Ordinis Speculo *fol.* 80. reperitur, partimque relata est a præstantissimo Theologo Thoma Valdensi *Tom.* 3. *Doctrinalis Fidei tit.* 9. *cap.* 90. In ea post effusas Ordinis laudes, expositamque scribendi causam, ita supplices Romanum Antistitem deprecantur. *Gratiam, & sanctitatis vestræ misericordiam humiliter, & instanter flagitamus, quatenus obtentu illius, qui Crucifixionis opprobria pro nobis in prædicta Terra patienter toleravit, dictorum Fratrum* (B. Mariæ de Monte Carmeli) *qui relictis omnibus sequuntur Dominum, & obsequuntur, eorundem inopiam relevantes prædictam Constitutionem* (Concilii Lugdunensis) *sic dignemini moderari; quod NOTA VACILLATIONIS, QUÆ ADVERSUS DICTUM ORDINEM CONSURGIT, ex ipsa omnino sublata, IDEM ORDO ROBUR PRIORIS STATUS RESUMAT; & per consequens prædicti Fratres, ad pristinam devotionem populi restituti, dona uberiùs suscipiant solita charitatis, participanda demum more solito subsidiis memoratis. Communibus enim auxiliis sunt juvandi, qui publicum interesse laudabiliter prosequuntur.* Eodem anno 1282. Petrus de Emiliano Prior Generalis Carmelitarum supplicem libellum dedit Eduardo I. Angliæ Regi, qui refertur *Tomo secundo Actuum publicorum Angliæ pag.* 221. Inter cetera autem hæc habuit. *Cum Dominus Gregorius Papa Decimus in Concilio Lugdunensi de Ordine ipso duxerit ordinandum quod ipsum in statu suo manere concedebat, donec de ipso aliter ordinaret, intendens tam de ipso Ordine, quam de aliis Ordinibus etiam non Mendicantibus ordinare prout saluti animarum ipsorum, & statui expedire videret, nihilominus tamen nonnulli Constitutionem prædictam INTERPRETARI SATAGUNT GRAVITER, ET EXTORTE, SENSUM IPSIUS DEBITUM, ET INTENTUM, DEI TIMORE POSTPOSITO, pervertentes in prædictorum Prioris, ac totius Ordinis læsionem, gravamen, & præjudicium, ac etiam maximum nocumentum, corda Fidelium per hoc a devotione Fratrum, & Ordinis, retrahentes..... Supplicat quatenus obtentu Dei, & gloriosæ Virginis, Sacrosancta Romana Ecclesia Domino*

Patre

Patri nostro, Summo Pontifici preces vestras dirigere dignemini cum effectu quod Constitutionem prædictam sic declarare, & interpretari dignetur, quod NOTA VACILLATIONIS, quæ adversus Ordinem consurgit, ex ipso omnino sublata, ORDO IPSE ROBUR OBTINEAT PRISTINÆ FIRMITATIS. En error e diametro oppositus Muratorii opinioni. Perpendantur ea verba: *nota vacillationis, robur prioris status, robur pristinæ firmitatis obtineat*, atque inde manifeste patebit neminem tunc temporis judicasse Carmelitarum institutum ante Gregorium Decimum approbationis beneficium non obtinuisse; sed unice nonnullos in eam ivisse sententiam, quod Gregoriano Decreto ea approbato ad tolerati statum transiverit. Quod si *exterta* erat horum interpretatio, & *contra debitum, & intentum ipsius Constitutionis sensum*, anne gratulari debebimus Muratorio, qui novam ampliorem que addidit interpretationem, quæ in majus Ordinis nostri *gravamen, præjudicium, ac nocumentum* cedit?

Ne mireris autem quod Seculo Tertiodecimo aliqui insurrexerint, qui Gregorii Decimi sensa detorserint ad Carmelitarum damna. Ut eruitur ex Anecdotis tomo 4. a Martenio vulgatis, atque ex Johanne Dominico Mansi in adnotationibus ad Raynaldum *adn. 1. sub an.* 1274. diu, multumque in Concilio Lugdunensi II. adnisi sunt quidam, ut Regularium privilegia vel tollerentur penitus, vel labefactarentur. Voti compotes, qui contendebant, effecti haudquaquam fuere; resistentes etenim Regulares, quorum gratia summa erat apud Sanctissimum Pontificem, id evicerunt, ut nihil in eorum detrimentum innovaretur. Hac spe dejecti ii qui Regularibus Familiis invidebant, vero per quam simile est alio se convertisse, atque apparenter ambiguam Gregorii locutionem in Carmelitarum, atque Augustinensium incommodum pro libito suo explanasse, atque extorsisse.

Ad trutinam modo vocemus Jachetti Malaspinæ testimonium, cujus authoritate fretus Muratorius in tam immanem errorem miserrime prolapsus est. Quæ fides adhibenda ipsi sit, ipsius verba demonstrent. Accipe, quæ habet *cap.* 223. *Historia Florentina*, quam a Patruo suo Ricordano inchoatam, ipse prosecutus est. *Il secondo fu S. Ludovico, che si fece Frate della povera vita, e mai non entrò, avvegnache l'abbino appropriato a loro, siccome i Frati Predicatori Tommaso d'Aquino, il quale innanzi, che fosse Frate Predicatore fu Monaco, e quando venne a morte ch' infermò a camino, rimordendo la coscienza si fece portare alla Badia d'onde era stato prima Monacho, & Monacho morì, e' Monachi anno il corpo suo: e nota che quando egli infermò in questo cammino, egli andava per far disfare i Frati del Carmine, onde Dio mostrò questo miracolo per la via, infermò, e morì: ed un Frate Minore che andava con lui per la detta cagione contro a' detti Frati del Carmino, quando fu innanzi al Papa, ammutolò, & non potè parlare. Il detto Ludovico fu Arcivescovo di Tolosa, il quale è Santo*. Quæ verba ita latine reddi poterunt -- Alter est S. Ludovicus, qui se
„ Ordini Fratrum *pauperis vitæ* nuncupavit,
„ quem tamen Ordinem nunquam ingressus
„ est, quamvis ipsi Fratres inter suos ipsum
„ sibi vendicent; quemadmodum Fratres
„ Prædicatores Thomam Aquinatem, qui
„ antequam Prædicatorum Ordinem ingrederetur,
„ Monachus fuit, quique etiam,
„ cum in itinere infirmaretur ad mortem,
„ conscientiæ stimulis actus efferri se
„ jussit ad Monachorum cœnobium, ubi
„ aliquando Monasticam vitam professus fuerat.
„ Monachus mortuus est, & Monachi
„ corpus ejus obtinent. Notandum autem
„ eum in morbum incidisse, diemque extremam
„ clausisse in itinere, quod arripuerat
„ ad perdendum Ordinem Carmeli:
„ propterea miraculum hoc Deus ostendit,
„ ut scilicet iter agens infirmaretur, ac tandem
„ mortuus sit. Et quidam itineris ejus
„ socius ex Ordine Minorum, qui eodem
„ ac ille adverso in Carmelitas animo ipsum
„ comitabatur, ut stetit coram Pontifice,
„ obmutuit, nec ultra in verba promptam
„ habuit linguam. Prælaudatus Ludovicus
„ Archiepiscopus fuit Tolosanus, atque
„ Sancti titulo decoratur -- Testatur ipse Muratorius in adnotatione ad relatum Malaspinæ testimonium: *Desunt hæc in editis, sed ea supplevimus ex codice MS. penes Marchionem Giugni Civem Florentinum*; in præfatione verò, quam initio hujusce dissertationis retulimus, fatetur: *Visa hæc sunt omnino absona Editoribus, a moribus sanctissimis, & singulari, ac perspectissima caritate Thomæ Aquinatis, ac propterea fuit tenebris relicta*; & jure quidem meritò, etenim non levi nota integerrimam Divi Thomæ famam commaculant, efficiuntque ut ultrici Omnipotentis dextera morte, pro tentato crimine, mulctatum suspicemur, maxime cum haud multum dispari ultione Fratrem Minoritam punitum esse narretur. Compendiosior, atque securior via erat respondere vel fabellas a Jachetto narrari, vel textum assutum esse, ac minime genuinum: Muratorius verò aliud iniit consilium, atque ut unius Malaspinæ propugnaret authoritatem, nil duxit integræ Religiosæ Familiæ per universum Orbem diffusæ detrahere. Absona ipsi handquaquam visa sunt Malaspinæ verba? sed cur? quia aliquid continent, quod Carmelitis valeat opponere. Sed quid si aliquis Carmelitarum Patronus insurgeret, & reponeret ex eodem testimonio aliquid quod Angelici Doctoris, & Prædicatoriæ Familiæ sanctitatem obscuraret? Nonne vides in quæ discrimina te conjicias, Muratori, dum tuo in Carmelitas non bene affecto animo indulges? Ergo consilii erat totam reprobare, ac respuere Malaspinæ authoritatem: sic utrinsque Familiæ constituisses honori, & sartam tectam servasses Aquinatis innocentiam, & sicuti sublato fundamento ædificium corruat necesse est, ita ad fabulas amandata Malaspinæ narratione, qua asseritur D. Thomam ad Concilium se contulisse, ut destrueret Ordinem Carmelitarum, evincitur quoque nugatoriam esse eam, quæ describitur, cœlestem ultionem.

Ut

Ut autem aperte constet a me non sine maximo rationum pondere Malaspinæ authoritatem flocci fieri, ad ipsius testimonium minutatim expendendum accedo. Ait primò S. Ludovicum Tolosatium Episcopum Caroli Secundi Regis Siciliæ filium *Ordini Fratrum pauperis vita se nuncupasse, quem tamen Ordinem nunquam ingressus est, quamvis tamen ipsi Fratres inter suos eum sibi vendicent*. Possem ex ipso textu potissimum italicæ perpenso autilogiæ Malaspinam arguere. *Si fece Frate della povera vita, e mai non entrò, avvegnache l'abbino appropriato a loro*. Si se Religiosum constituit; ergo non immerito ipsum Fratres sibi adjudicarunt. Placet autem ad alia progredi. Quinam fuerit Ordo ille *Fratrum pauperis vita* satis obscurum est. Seculo XII. exeunte Ecclesiam turbarunt Waldenses Hæretici, qui ab Urbe; quam incolebant, atque a paupertate, quam profitebantur, *Pauperes Lugdunenses*, seu *de Lugduno* appellati sunt; verùm hi S. Ludovici Episcopi tempore, qui obiit anno 1297. XIV. Calendas Septembris, annos natus triginta tres, prorsus profligati, immo & extincti erant, ut in Historia Ecclesiastica satis notum est. Ultra quam quod plane temerarium esset asserere Sanctissimum Præsulem voluisse Heterodoxis hisce adhærere. Sub initium Seculi XIII. instituta est in Hispania Congregatio nonnullorum, qui *Pauperes Catholici* nuncupabantur; qua de re inter Innocentii Papæ III. Epistolas non unica extat in ipsorum tutelam data: ast neque his se devovere potuit D. Ludovicus; siquidem, antequam ipse nasceretur, anno 1256. se se Eremitis D. Augustini, Pauperes Catholici adjunxerunt, atque cum Juris consultis loquar, *incorporarunt*, atque Lanfranco Mediolanensi, Augustinensium Generali Antistiti obedientiam professi sunt. Igitur non leviter erravit Jachettus Malaspina, si censuit D. Ludovicum Pauperum Lugdunensium, aut Pauperum Catholicorum amplexatum esse disciplinam, putavitque Fratres, qui non amplius extabant, potuisse Confratrum suorum albo ipsum Ludovicum adscribere. Sed forte alter Ordo per ea verba *Pauperis vita* indicatur. In Bullario Romano Constitutio tertia Alexandri VI. reperitur data VII. Januar. an. 1496., qua Congregatio quædam, seu Societas *Fratrum Apostolorum pauperis vita nuncupatorum* Ordini S. Augustini, & illius Regulæ subjicitur. Congregatio hæc, quæ etiam *S. Barnaba, & Apostolinorum* appellata est, unita postmodum fuit a Sixto Quinto die 15. Augusti 1589. Congregationi Fratrum *S. Ambrosii ad Nemus* Mediolani; cumque ultima hæc Congregatio extincta fuerit ab Innocentio X. factum est, ut Congregationis etiam Fratrum *pauperis vita* nulla extet memoria. Ex Jachetto Malaspina idem nomen habemus, sed an vere iidem Fratres fint, vel an hæc Malaspinæ historiæ assuta sit, Deus novit. Papebrochius tomo 1. Act. SS. Junii, Mediolani Seculo XIV. originem habuisse arbitratur hosce Fratres; verùm probabilissimum puto vix Seculo insequenti XV. institutos fuisse; neque ad ita opinandum, præter Pauli Morigiæ testimonium, qui *lib. de Origine Relig. pag. 167. impress. Ven. 1569.* eorum initium collocat sub an. 1484., compellit præfata Alexandri VI. Constitutio, qua habetur Societatem *Fratrum pauperis vita* tunc temporis nonnisi simplicibus votis se obstrinxisse, & nonnisi ab Innocentio VIII., qui excessit an. 1492. præfixam illis fuisse habitus formam. Do verba ipsius Alexandri VI. -- Pro parte di-
„ lecti filii Johannis de Scarpa Vicarii Ge-
„ neralis Congregationis, seu Societatis
„ Fratrum Apostolorum pauperis vitæ nun-
„ cupatorum nobis nuper exhibita petitio
„ continebat, quod in aliquibus Civitati-
„ bus, & locis aliis Italiæ sunt nonnullæ do-
„ mus VIRORUM LAICORUM EJUS-
„ DEM CONGREGATIONIS, qui Men-
„ dicantes sunt, & in communi in eisdem
„ domibus vivunt, certum, & determina-
„ tum habitum Religiosorum eis a felicis
„ recordationis Innocentio Papa VIII. Præ-
„ decessore nostro concessum deferentes. Qui
„ etiam post annum obedientiam, pauper-
„ tatem, & castitatem in manibus unius ex
„ dicta Congregatione simpliciter vovent,
„ & promittunt; potestque unusquisque ex
„ dicta Congregatione quandocunque rece-
„ dere, & ad alia loca, seu lares proprios,
„ habitu prædicto suo dimisso, pro suæ vo-
„ luntatis libito, se transferre. Quo fit ut
„ plures jam multis annis, in dicta Con-
„ gregatione nutriti, & educati ab eadem
„ libere recedunt -- Hisce positis: qui fieri potuit ut S. Ludovicus Ordinem hunc *Fratrum pauperis vita* (sive Seculo XIV., sive XV. fuerit institutus) potuerit amplexari? immo qui fieri potest ut Jachettus Malaspina, qui teste Jacobo Facciolato *in tabula Cronologica Authorum vulgaris lingua* floruit anno 1286. nominarit Ordinem, cujus initium nonnisi plurimis post ipsum annis recensetur? Dicamus igitur spurium esse Jachetti testimonium, atque aliena manu in codicem Illustrissimi Gingni introductum.

Aliter interpretari possumus Malaspinæ dictum; nempe sub Ordine *Fratrum pauperis vita* Minorum Familiam indicatam fuisse, cui a Sanctissimo Institutore Francisco summa pauperies, atque opum abjectio indicta est: neque ad hujuscemodi urgent interpretationem subsequentia Malaspinæ verba: *quem tamen Ordinem nunquam ingressus est, quamvis Fratres ipsum inter suos sibi vendicent*. Obses, Patris redimendi causa, ductus D. Ludovicus in Cataloniam, toto septennio, se Fratribus Minoribus, quos semper sui comites habuit, tradidit humanis, sacrisve literis instituendum. Ecclesiasticum Officium eo quo solent Minores ritu, persolvebat: votum Deo obtulit; sed diu ab ipsius voti adimpletione cohibitus est; ac Tolosanæ Sedi primum præfectus fuit, quam potuerit Minorum disciplinam profiteri. Id forte in causa fuit, cur Malaspina putaverit ipsum nunquam ipsorum Ordinem ingressum fuisse. Nihilominus magno in errore versatus est, si hujuscemodi fuit ejusdem sententia. Johannis XXII. Diploma, quo Ludovicum in-

ter

ter Sanctos retulit, Jachetti testimonium plenè falsitatis redarguit -- Rediens de Ca-
„ talonia votum, quod de intrando Ordi-
„ nem Fratrum Minorum in obsidione fece-
„ rat, in Conventu eorumdem Fratrum de
„ Monte Pessulano voluit adimplere. Sed
„ videns quod timore dicti Regis ipsum
„ Fratres recipere non audebant, votum
„ ipsum solemniter iteravit. Et quia voven-
„ tibus præceptum noverat de reddendo,
„ suadenti fel. record. Papæ Bonifacio præ-
„ decessore nostro, quod assensum præberet
„ provisioni de se factæ Ecclesiæ Tulusanæ,
„ nullatenus consensit, quoad usque votum
„ dictum, quod fecerat, complevisset. Cu-
„ jus devotioni annuente Prædecessore nostro
„ prædicto, habitum Ordinis prædicti su-
„ scipiens, in præsentia bonæ memoriæ Jo-
„ hannis Episcopi Portuensis tunc ejusdem
„ Ordinis Generalis Ministri, expressam pro-
„ fessionem flexis genibus in manibus suis
„ fecit: sicque provisioni prædictæ suum
„ præbendo assensum, mandatis Apostolicis
„ obedivit. Et quamquam de jussu Præde-
„ cessoris ejusdem dictum habitum velatum
„ portaverit usque ad festum Beatæ Agathæ
„ tunc vicinum, in dicto tamen Festo, in
„ præsentia duorum Cardinalium, recepit
„ publicè: ac sic ex tunc portavit continue,
„ atque ipso die ad Sanctum Petrum paten-
„ ter detulit prædicando -- Actenus Bulla Jo. XXII. data Avenione VII. id. April. an. 1317., quæ habetur apud Surium *Tomo* 4. *ad diem* 19. *Augusti*, *&* *Tomo* 1. *Bull. Rom.*

Qui forte Franciscanis D. Ludovicum Episcopum eripuit, manifestius D. Thomam Aquinatem Prædicatoribus denegavit, sed quam falso, nemo non videt. Non ego is sum, qui velim longam hic texere dissertationem ut ostendam fictitium esse prætensum Angelici Doctoris Monachatum. Satis superque ea de re scripserunt præstantes viri ex clarissimo Ordine D. Dominici, inter quos Natalis Alexander, & Jacinthus de Graveson, uterque in Ecclesiastica Historia Seculi XIII. Quoniam verò superius mentionem feci Johannis XXII. R. P. non infructuosum erit ex altera ipsius Bulla, qua D. Thomam in Sanctorum Canonem retulit, Malaspinam confutare. En igitur quod de ipso Thoma testatur prælaudatus Pontifex: *Dum adhuc infra pubertatis annos existeret ipsius Ordinis Prædicatorum habitum suscepit, in eo (invito etiam Patre, qui ejus felicibus actibus invidebat) constantius mansit, ac in ipso tandem regularem professionem emisit*. Perlegatur tota quanta est prolixa Canonizationis Bulla; nullum unquam reperies indicium hujus Monachatus, evidentissima verò testimonia de ipsius in Ordine Prædicatorio perseverantia. Prope ipsius diplomatis finem ita exclamat Summus Pontifex. *Lætetur itaque Mater Ecclesia, exultet Italia, Parens Campania jucundetur, Prædicatorum Sacer Ordo jam jubilet, Religiosorum devotio concrepet, Doctorum turba complaudat*. Si D. Thomas Monachus fuit, si conscientiæ stimulis excitatus ad Monasterium redux, Monachus supremum diem clausit, cur ejusdem Monachatus Professores ad plaudendum non invitantur? cur solus Prædicatorum Ordo compellatur, Cassinenses verò, vel Cistercienses Monachi silentur? Tacenda ne erat a Romano Pontifice extrema Thomæ pœnitentia, ad primævam Monasticam vitam regressus?

Ex ipsius Malaspinæ dictis, quam insulsa sit ipsius authoritas, manifeste eruimus. Ait enim: *Cum in itinere infirmaretur ad mortem, conscientia stimulis actus efferri se jussit ad Monasterium, ubi aliquando Monasticam vitam professus fuerat. Monachus mortuus est, & Monachi corpus ejus obtinent*. Quæso ad quodnam Monasterium deferri jussit? Sane non nisi ad Monasterium Fossæ Novæ, ubi aliquandiu corpus ejus servatum est. Hoc porro Monasterium a Cisterciensibus Monachis incolebatur. Quis autem Cisterciensium asseruit D. Thomam ipsorum cucullum induisse? Quis unquam somniatus est D. Thomam in Monasterio Fossæ Novæ professionem emisisse, antequam Prædicatorum Ordinem ingrederetur? Si cujus Monasticæ Familiæ alumnus statuendus esset Angelicus Præceptor, non Cisterciensi, sed Cassinensi (cui olim visum est, quamvis non satis validè, doctissimo Mabillonio) adscribere deberem; quomodo ergo conscientiæ stimulis obedivit? Cassinensis Monasterii professus fuit disciplinam, & ad Fossæ Novæ claustra properavit? Ita ne ad primævæ Religionis sinum rediisset?

Vides Malaspinæ testimonium quaquaversum dehiscere, mendisque scatere; jam ergo ad rem nostram defensandam accedamus. Fabulosum, vel saltem non leviter suspectum est id quod narrat Malaspina de S. Ludovico Tolosano Antistite: fabulosum certò est, quod adstruit de D. Thomæ Monachatu; ineptissimum quod de ipsius professione asserit in Monasterio Fossæ Novæ: rursus, ipso consentiente Muratorio, absonum prorsus est, quod de divina in ipsum Sanctissimum Virum animadversione scriptitavit: eccur verum erit id quod de ejusdem ad Concilium profectione affirmavit, ut Carmelitarum Ordinem destrueret? Undique Malaspinæ authoritas neniis redundat; fieri ne potuit, ut unica linea vera sit, quæ in unius Carmeliticæ Familiæ probrum cedit? Æquum ne esset illius judicium, qui testem satis manifeste mendacem, in unius Religiosæ Familiæ damnum assumeret?

O si iis omnibus adhærendum esset quæ de Angelico Doctore nonnulli fabulati sunt, quam nimium credulos nos esse oporteret! Johannes Villanus *lib. 9. cap.* 28. *Florentina Historia* testatur rumorem divulgatum esse D. Thomam de Aquino bellariis veneno confectis necatum fuisse a quodam Medico Caroli Siciliæ Regis, qui gratam se Carolo rem facturum rebatur, quoniam hi qui proxime a Carolo eodem defecerant, ex Aquinatum genere erant, timebatque, ne ob insignem virtutem, prudentiam, doctrinamve Cardinalis a Pontifice crearetur, Caroloque infensus futurus esset. *Vivette al tempo di Carlo I. Re di Cicilia, & andando lui* (Tommaso d'Aquino) *a Corte di Papa, a Concilio, a Leone, si dice che per uno Fisitiano del detto*

Re

Re per veleno li misse in confetti, il fece morire, eredendone piacere al Re Carlo, però ch' era di Legnaggio de' Signori d'Aquino suoi Rubelli, dubitando che per lo suo senno, & virtù fosse fatto Cardinale. Habes hic Villanum Florentinum Historicum, qui D. Thomam hominum nequitiâ sublatum esse testatur: habes superius Historicum alterum Florentinum, Malaspinam, asserentem divina justaque vindicta morti adjudicatum quod Carmelitarum destructionem animo versaret: uter vera narrat? Ego neutrum puto. In Vita Divi Thomæ a nescio quo *Partenio Etiro* descripta *parte* 3. *pag. mihi* 385. Dantes Aligerius pariter Florentinus in medium adducitur, ut ejus testimonio confirmetur Sanctum Doctorem veneno confectum decessisse; sed an hæc vera sint, alii viderint. Mea interest ostendere probabilitate destitutum esse Jachetti assertum, quo innuitur a Sanctissimo Viro Thoma Aquinate meditatam fuisse Carmeli Familiæ eversionem.

Vel leviter consideranti, ac perlegenti Volumina, & Acta D. Thomæ, satis constat, quam validus Mendicantium Ordinum Propugnator fuerit ipse a calumniis, & querelis Guillelmi potissimum a Sancto Amore; hinc nunquam ergo adducar ut putem plentissimo, ac modestissimo Doctori, & Egregio Evangelicæ Paupertatis vindici eam insedisse opinionem, consultum esse, ut Ordo Carmelitarum de medio tolleretur. Tot inter præclaras animi dotes, quibus Angelicus Præceptor effulsit, singularem locum obtinet insignis ea in dicendo modestia, qua neminem acerbe increpat, suamque sententiam nunquam turgido, ac phalerato sermone proponit, dignus plane qui a Jo. XXII. hoc elogio ornaretur. *Fidelis Servus, & prudens, non pertinax, non proprio sensui, aut prudentia innitens, & nulla de se scientia sua opinione superbus*. Eam, quam in scribendo tenuit humilitatem, constanter in humano convictu servavit, ut plurima evincunt ipsius facta. *Vir Dei*, ait de ipso præfatus Johannes, *cibis Religiosorum, vestimentisque communibus contentus, conversatione mitis, benignitate suavis, pietate misericors, humilitate subjectus, ceteraque virtutum varietate redimitus, honorum supercilium, mulierumque cautius consortia spernebat, non elatus, non præminens, nec etiam disputans (quod & interdum disputanti solet esse commercium) jactator effectus*. Ista ne judicate permittent, D. Thomam de se tam demisse sentientem, voluisse se procacibus adjungere, atque expostulatorem constituere, ut Religiosam Familiam satis de Christiana Republica bene merentem Pontifex Romanus destrueret? Non est censendum latuisse Sanctum Doctorem quanta intercesserit amicitiæ necessitudo inter Sanctum Angelum Carmelitam, Divosque Patriarchas Dominicum, & Franciscum, de qua sancta necessitudine ipsi etiam extranei Scriptores testimonium dedere, ut Lucas Vadinghus Franciscanus *Tomo* 1. *Annal. Minor. circa an.* 1216., & Bzovius Dominicanus *Tomo* 13. *Annal. Eccles. ad an.* 1220. Hinc in Martyrologio ad usum Ecclesiæ Romanæ a Francisco Maurolico Abbate Messanensi edito, hæc habeo ex impressione Veneta apud Juntas an. 1568. peracta. *In Sicilia apud Oppidum Locbatam, sive Acbatem S. Angeli ex Judaa, Carmelitani Monachi, ac Martyris, quem Sancti Dominicus, & Franciscus admodum venerati sunt. Hic illi martyrium; & ille huic stigmata prænunciavit &c.*, sincero etiam dilectionis fœdere quod Beatum inter Jordanem Sacræ Prædicatorum Familiæ Generalem, & S. Simonem Stochium Carmelitarum tunc temporis Vicarium Generalem, intercessit, agunt Scriptores nostri Ordinis. Ad tollenda nonnulla dubia, quandamque in Regula nostra inducendam moderationem, instituti fuerunt ab Innocentio IV. Judices, atque Examinatores Hugo a S. Caro S. R. E. Cardinalis, & Guillelmus Anteradensis Episcopus. Munere suo uterque sollicitè functus est, atque uterque anno 1247. literas dedit, quarum hoc erat initium. *Frater Hugo Divina miseratione tituli S. Sabina Presb. Card.*, & *Frater Guillelmus eadem miseratione Anteradensis Episcopus, carissimis in Christo Religiosis Priori Generali, & Diffinitoribus Capituli Generalis Ordinum Fratrum B. Mariæ de Monte Carmeli salutem in omnium salutari*. Porro Hugonem hunc Cardinalem, Ordinis Prædicatorum alumnum fuisse, certissimum est, sed & insuper apud nonnullos lego ejusdem Familiæ Professorem extitisse Anteradensem Episcopum. Siccine ergo a Parentibus, ac Prædecessoribus suis aberrabat D. Thomas, ut illi Carmelitas benigne amplexarentur, foverentque, hic verò eis adeo infensus esset, ut eorum studeret destructioni? Quis unquam hæc credet?

His accedit hujusmodi Infestum D. Thomæ Carmelitis animum quodam loco, seu quadam ratione a Malaspina collocari, ut plane importune, & nonnisi summo falsitatis indicio recenseatur. *Nota*, inquit ipse, *che quando egli infermò in questo camino, egli andava per far disfare i Frati del Carmino*. Istane itineris causa? Hic sane non immerito clamaret Dialecticus a Malaspina *non causam pro causa* assignari. Ego sane non semel perlegi olim Acta D. Thomæ, & nunquam alia, initi ab ipso itineris Lugdunum versus, occurrit causa, quam Gregorii Papæ mandatum. Malaspina verò alteram nobis obtrudit causam, præcipuamque, immo & unicam, & veram reticet; innuereque videtur sponte, ac nemine vocante humillimum, sanctissimumque Doctorem iter instituisse. Num hic igitur Historici partes rite complevit? Isti ne sunt Proceres, quibus fidit Mutatorius ingeniorum Moderator, sani judicii Institutor, vitandæ superstitionis Author, sanioris critices plusquam Honoratus a S. Maria (ut sibi ohlanditur) Præceptor, veræ devotionis Reformator? Accipe quod modo ad manus occurrit D. Antonini *tit.* 23. *cap.* 7. testimonium. *Anno Domini* 1274. *mandatum sibi fuit a Gregorio Decimo, ut ad Concilium Lugdunense tunc celebrandum accederet propter eminentem ejus scientiam, secumque deferret librum, quem de mandato Urbani IV. fecerat contra errores Græcorum*. En sincera

In Bulla Canoniz. edita an. 1323. 18. *Jul.*

suscepti itineris ratio. Prosequitur Antoninus, & ait: *Prosecutus est iter, & transiens juxta Monasterium Fossa Nova Ordinis Cisterciensis prope Pipernum Castrum, invitatus est devotè ab Abbate, & Monachis prædicti Monasterii ad quiescendum ibidem, donec perfectam recuperaret sanitatem; quod & acceptavit.* Quid hic de ejus ad pristinum Ordinem regressu?

Sed jam excipiamus firmissimam rationem, qua compulsus est Muratorius, ut Malaspinæ effatum ambabus ulnis adoptaret, communiretque. *Fortasse Viro prudentissimo, & sanctissimo Carmelitica Familia oneri potius, quam utilitati Christianorum Reipublicæ futura videbatur, & potissimum cum nihil ultra præstare hæc posset, quod a Prædicatoribus, & Minoribus jam antea abunde non præstaretur.* Papæ? Tremendum Oraculum! Mirum quod Muratorio in mentem non venerit tentatam fuisse omnium Ordinum a D. Thoma destructionem, potissimum cum ultra eos, qui eo Seculo instituti fuere, quam plurimi alii duobus superioribus Seculis XI., & XII. originem duxere, Cartusiani, Grandimontenses, Camaldulenses, Cistercienses, Vallisumbrosæ, S. Antonii Viennensis, Præmonstratenses, aliique: eandem etenim objicere poterat rationem: *potissimum cum nihil ultra præstare possent hæ Religiosæ Familiæ, quod a Prædicatoribus, & Minoribus jam antea abunde non præstaretur.* Immo mirandum quod eandem non tulerit sententiam non de Carmelitis modo, & Augustinensibus, sed de ipsis etiam Minoribus; siquidem idem præsto erat sapientissimum argumentum: *cum nihil ultra hæc Minorum Familia præstare posset, quod a Prædicatoribus abunde non præstaretur.*

Ut D. Thomas de Aquino reputaret Carmeliticam Familiam oneri potius, quam utilitati Christianorum Reipublicæ futuram, nonnisi duo compellere poterant: vel subtilis argumentatio ex eo quod tunc temporis Carmelitæ ducebant vitæ institutum; vel propheticus spiritus quo futura præcognosceret. Sane prophetico spiritu afflatum futuram Carmelitarum inutilitatem prævidisse, asseri nequit a Catholico Viro. Spiritus Dei non est spiritus mendacii. Jam prope quinque Secula effluxerunt a pretiosa Aquinatis morte, & satis apparuit tot annorum decursu minime oneri potius, quam utilitati fuisse Carmeli Familiam Ecclesiæ Dei. Nolim Ordinis mei ornamenta ambitiose recensere: prætermittere autem haudquaquam possum eum in illa Constitutione comprehendi, quam S. Pius V. edidit 17. Kalend. Junii an. 1567. *in Bullar. Rom. tom. 2. Const.* 41. Quid porro in ea habet de Ordinibus Mendicantibus? *Sedulum in vinea Domini quotidie exhibere non cessant famulatum .... Apostolicæ Sedis continue pacem, & dignitatem Ordines ipsi fortiter tutati sunt .... Archiepiscopi, & Episcopi eosdem Ordines præcipue tamquam fructiferos in agro Domini palmites & colere, & adjuvare deberent.* Quomodo ergo prævidere potuit D. Thomas id quod nunquam contigit? non igitur prophetiæ dono excitatus censere potuit Ordinem Carmelitarum oneri potius quam utilitati Christianæ Reipublicæ cessurum. Adde, non sine injuria sanctissimi, ac prudentissimi Viri asseri posse ipsum tentasse Carmelitarum Ordinem de medio tollere. Quamvis etenim concederemus tandem onerosam factam esse Carmelitarum Familiam Christianorum Conventui, idque ab Angelico Doctore prævisum; non inde tamen licebat huic Carmelitarum Cœtum abolere. Pœnam non subsequitur, sed præcedit culpa; *Priusquam humiliarer, ego deliqui*, ajebat Regius Psaltes. Licuisset ne tunc Ordinem Fratrum Humiliatorum destruere, quia futurum erat, ut post tria Secula necem Divo Carolo intentarent? Minime gentium: potissimum si id curatum esset a viro privato, & cognitione non ea humanis, sed peculiari, privatoque munere, eoque dubio, percepta.

Restat ut futuram Carmelitarum molestiam suspicari potuerit D. Thomas ex eo quod tunc temporis ducebant vitæ, morumque institutum. Sed proh quam magno in errore versatum dicere deberemus Sanctissimum Præceptorem, si talia animo revolvisset! Quid habes, quod a Carmelitis nequiter peractum opponas, ex quo vir adeo modestus, ac prudentia cœlesti cumulatus, futura ipsorum damna meditaretur? Plane nihil. Florebant in Carmeli Familia Seculo XIII. doctissimi, & quod magis est, Sanctissimi Viri. Ut omittam eos qui Beati titulo insigniti sunt, ritu sacra in Divinis officiis ex repetita Romanæ Sedis approbatione coluntur tres Ordinis nostri Sanctissimi Generales Moderatores, Brocardus Jerosolymitanus, Cyrillus Constantinopolitanus, Simon Angliens: insuper Angelus Martyr, & Albertus Confessor Siciliæ Thaumaturgus. Hi omnes Seculo XIII. antequam D. Thomas e vivis migraret, florebant. D. Ludovicus IX. Francorum Rex, aliique Principes benigne Carmelitas complectebantur, Deipara supernis muneribus e cœlo delatis decorabat, Deus O. M. excitatis miraculis cohonestabat. Quæso, quæ ratio inducere poterat D. Thomam ad tam male de nobis sentiendum? Aliter profecto de Carmelitis sentiebant Romani Pontifices, qui eodem, quo D. Thom. vivebat Seculo, ad Petri clavum sedebant. Missos faciam quamplures, atque duos tantum in medium adducam, qui paucis ante D. Thomæ obitum regnarunt. En quid proferat de Carmelitis Urbanus IV. in Bulla XXII. Februar. an. 1262. data. *Pietatis opus agi conspicitur si dilectis filiis Fratribus Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmeli super iis quæ pertinent ad cultum divini nominis favor benevolus impendatur: maxime cum ipsi studeant sub extrema paupertate vivere, ac virtutum cultui desudare, ipsorumque frequenter ad hoc aspiret affectio, ut per eorum ministerium salus Deo gratissima proveniat animarum.* In altera pariter, eodem anno 1262., data die 8. Maji: *Vobis ad hoc tota mente solicitis, ut æterno Regi per Religiosæ vitæ studium placeatis, quæ animarum salutem paritura credimus, benigno concedere favore debemus.* Audiamus modo Clementem IV. in Diplomate 26. Septembris 1265. tradito. *Speciali gratia, & favore vos illa de causa dignos potissime reputamus, quia, sicut*

acce-

accepimus, toto cordis affectu ad hoc semper intenditis, ut per sancta conversationis, & vitæ studium in conspectu Dei, & hominum placeatis. Adeo valida sunt hæc, ut prorsus omnem Muratorii dicacitatem propulsent, omnemque viam ejusdem defensioni occludant.

Finem Dissertationi huic ponam ipsius Muratorii documentis, quæ sub Lamindi Pritanii nomine evulgavit in Libro quem inscripsit: *Del buon gusto*, seu: *De sano judicio part. 2. cap. 15.*, quæ quidem præcepta utinam ipse, sicut aliis proposuit, opere complesset! *Nonnisi rarò magnum Criticum reperies., qui insimul insigniter modestiam prosequatur . . . . Tu igitur quoties in adducti supercilii Criticos offenderis, serio in armis esto; idest pervigil animum intende, ut attente omnes scruteris, quas ex tripode proferent, sententias, ac definitiones, ne te nimiu eorum, qua tamquam infallibilia decernunt, confidentia decipiat, ut propterea quidquid ab eis venditatum fuerit, illud sanum omnino, ac verum esse judices*.

Hæc ea sunt quæ acerbe nimium protulit Muratorius de universo Carmelitarum Ordine: ad ea modo gradum faciamus, quæ non minus inepte de Sanctissimis Reformationis ejusdem Parentibus, THERESIA A JESU, & JOHANNE A CRUCE, scripticavit, quamvis ausus non sit aperte veneranda ipsorum nomina lacessere.

Quoniam verò Seraphicam Parentem Theresiam mihi vindicaturo, de Visionibus, Revelationibusque præclaris, quibus largissime ditata fuit, instituendus est sermo; initio præmonitum volo candidum Lectorem, ne me injuriâ reprehendat, atque inter nimium faciles, credulosque homines reponat. Non ego is sum, qui pronus fidem præstem omnibus, quæ vulgò venditantur, narrationibus, fœminarum præcipue, quæ ut corpore, ita & mente pariter imbecilles existunt. Aliud sane est, ut genuinas asserere, atque a Divino Spiritu enatas propugnare Divæ Theresiæ Revelationes, atque aliud singulas hominum, nullo habito delectu amplecti, ac venerari. Novi *Eccli.* 19. 4. levem esse corde eum, qui cito credit. Me quoque non latet Apostoli monitum. 1. Jo. 4. *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint*. Sed insuper me non fugit in Ecclesia Dei donum esse. *Discretionis spirituum*, quod certe non falsas solùm, ac inanes, sed & aliquando veras, supernaturalesque Revelationes, supponat, necesse est. Admonet insuper D. Paulus 1. ad Thessal. 5. v. 19., & seqq. *Spiritum nolite extinguere. Prophetias nolite spernere. Omnia autem probate, quod bonum est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos*. Meminisse etiam juvat longe ante ab Joele cap. 2. v. 28. de Evangelicis temporibus fuisse prophetatum, atque ab Apostolorum Principe Act. 2. v. 17. confirmatum: *Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus: effundam de spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ; & juvenes vestri visiones videbunt; & seniores vestri somnia somniabunt*. Nullo igitur pacto a Catholico Viro negari potest caute quidem incedendum esse, ubi quis divina colloquia enarrat, aut revelationes exponit; sed neque damnabili licet Pirronismo adhærere, adeout singula ad puerilea nenias, anilesque fabulas amandentur. Separandum est pretiosum a vili, secernenda sunt vera a falsis.

Porro ubinam vera potissimum reperiemus, nisi apud eas felices animas, quæ singulari sanctitate floruerunt, sincero, ardentissimoque in Deum flagrarunt amore? Neque est quod reponas gratias, quas Theologi *gratis datas* appellant a Deo, vel ipsis Peccatoribus non semel concessas fuisse. Non inficior id contigisse, ac contingere posse; verum fateri insimul quisque debet communiter nonnisi amicis suis Deum secreta sua revelare. Hinc D. Thomas 3. *p. quæst.* 36. *art.* 3. non improbat id, quod in argumentatione secunda sibi objecerat dicens: *Manifestatio divinæ veritatis præcipue debet fieri ad amicos secundùm illud Job 36. Annuntiat de ea amico suo*. Jam pridem verò 2. 2. *q.* 172. *art.* 4. inquirens: *Utrum bonitas morum requiratur ad prophetiam?* postquam statuit in corpore articuli, *quod prophetia potest esse sine charitate, potest esse sine gratia gratum faciente, & per consequens sine bonitate morum*, scitè animadvertit -- Si verò considere„ remus bonitatem morum secundùm passio„ nes animæ, & actiones exteriores, se„ cundùm hoc impeditur aliquis a prophetia „ per morum malitiam. Nam ad prophe„ tiam requiritur maxima mentis elevatio „ ad spiritualium contemplationem, quæ „ quidem impeditur per vehementiam pas„ sionum, & per inordinatam occupatio„ nem rerum exteriorum; unde de filiis „ Prophetarum legitur 4. *Reg.* 4., quod „ simul habitabant cum Eliseo quasi solita„ riam vitam ducentes, ne mundanis occu„ pationibus impedirentur a dono prophe„ tiæ -- Atque *in resp. ad* 1. non minus scite observavit *quod donum prophetiæ aliquando datur homini, & propter utilitatem aliorum, & propter propriæ mentis illustrationem* (quod frequentiùs est, atque in Diva Theresia apprime adimpletum) *& hi sunt, in quorum animas Sapientia Divina per gratiam gratum facientem se transferens, amicos Dei, & Prophetas eas constituit*.

Experientia ipsa plane nos edocet plerumque nonnisi Sanctos Viros, eosque pietate insigniores, atque præcipuos hujuscemodi divinis muneribus illustrari. Quæ cum perpenderent tres Eruditissimi Sacræ (ut vocant) Rotæ Auditores a Paulo V. R. P. delecti, ut Divæ Theresiæ in Sanctorum album referendæ, Acta, Virtutesque summa diligentia, ac severiori criterio examinarent, hæc habuerunt *tit. de Divinis Donis art.* 20. §. 5. -- Quod Deus tam familiariter per mo„ dum Visionum, & Revelationum cum „ suis fidelissimis amicis loquatur, illisque „ sua secreta manifestet, non est novum, „ neque inusitatum: Divina enim Majestas „ Civitates illas funditus eversura his verbis „ amico suo Abraham loquitur. Gen. c. 18. „ *Num celare potero Abraham, quæ gesturus* „ *sum?* Et in Amos Propheta cap. 3. sic le„ gitur: *Non facit Dominus Deus verbum*,

„ *nisi revelaverit secretum suum ad servos suos Prophetas* . Apostolos etiam Dominus Jo. cap. 15. his verbis est affatus. *Jam non dicam vos servos , quia servus nescit quid faciat Dominus ejus . Vos autem dixi amicos , quia omnia quæcumque audivi a Patre meo , nota feci vobis* . Et omnes fere Sanctos , maxime Ordinum Fundatores , divinis visionibus , & revelationibus illustratos fuisse legimus . . . . . Absque dubio itaque Deus cum suis amicis familiariter loquitur, & his maxime favere solet, quos ad opera grandia eligit , qualis fuit Beata Theresia --

Hisce præmissis Muratorium aggrediamur , qui in Tractatu Italice edito *De Viribus humanæ Phantasiæ cap.* 9. a D. Theresiæ exstasibus, ac revelationibus omnem supernaturalem virtutem subdole (meo quidem videri.) eliminare studet , rejicitque in naturales intellectus contemplantis effectus. Utrum jure , aut immerito , prudens Lector ex his quæ paulò fusius subnectam , judicabit . Audire præstat quid ipse statuat principii loco -- Quoties piæ aliquæ inveniuntur „ Virgines, aut quivis alius recte admodum de Deo sentiens , qui totis lacertis intendant animum in jugi meditatione , aut Christi Servatoris , aut aliarum fidei nostræ veritatum , eorum ita jam gravidam mentem supponere debemus sacris doctrinis , piisque ideis , quas ea assidua lectione , aut auditione asceticarum eorum hauserunt , ut facillimè ea præconceptis sacris phantasmatibus studiosa quædam colloquia interius , eaque varia , & ad uniuscujusque affectum, aut contemplationem magis apta elaborare valeant , effingentes divina quædam opera , aut Angelorum, aut quorumlibet ex Beatis , quæ omnia sane & intra naturæ vires , & sine ullo peculiari Divini Numinis influxu accidere posse , quis non videt ? Sufficit ipsa sibi anima tot referta ideis , sufficit talia sibi comparare . Nonne, ut palmari res firmetur exemplo , nonne profani ipsi Creaturarum amatores tot , tantaque secum ipsi animo agitantes , plerumque mutuis se oriari confabulationibus , licet absentes , arbitrantur , variosque jucundissimos fortunæ casus effingunt , ac si de facto ad invicem alloquerentur ? Cum verò mulieres , maximè adolescentulæ ab excitatissimis corripiantur phantasiis ; necessariò vehementes erga Deum , ejusque Sanctos insunt animi sensus Virginibus , aut Mulieribus singulariter pietati addictis ; quo fit ut paulatim meditandi vis apud illas ita intendatur , ut dimissa sensuum consuetudine , sola tandem expatietur anima in tam jucunda , ac sacra contemplandi segete , quam *Exstasim* vocitare malunt . Restituto denique sensibus usu si forte literis meditata concredantur , quot syllabis constet sermo , mox veluti totidem Oracula Cœlitum , aut Deiparæ , aut Angelorum , excipiuntur -- Principium hocce Muratorii ingeniosum plane est , atque si iis solùm accommodasset , qui nunquam divina passi sunt , ac nunquam supernas experti revelationes ; refragari non auderem : verum jure displicet , quod pag. 120. illud Seraphicæ Matris Theresiæ Visionibus adaptaverit . Postquam statuisset non reprehendendas esse sacras Virgines , quæ vividioris phantasiæ excessus tanquam supernaturalia opera reputant , divinaque effata ; utpote quia , quamvis non aliud sint ipsarum narrationes , quam ferventis imaginationis lusus , pios tamen continent conceptus , atque ad informandos Christianorum mores conducere valent , ova tandem exclusit , subdens . *Propter quam laudem plurimi præ ceteris facienda sunt scripta admirabilis Dei famulæ D. Theresiæ a Jesu , utpote ab perspicaci parta ingenio , singularique Sancti Spiritus unctione referta* . En tota Muratorii textura , ut D. Theresiæ revelationibus fucum faceret .

Si ita est , quot miseros compellare possem , dignitate , eruditione , virtuteque insignes Viros , qui Theresiæ volumina admirati , non ea solum ratione tanti fecerunt , quia a perspicaci parta ingenio , singularique Sancti Spiritus unctione referta , verùm etiam , quia mysticæ Theologiæ arcanis explicandis aptissima deprehenderunt . Tu ne Eminentissime Vir Johannes Cardinalis Bona , tuque præexcelse , Summissimeque Vir Benedicte XIV. , qui modo ad Ecclesiæ clavum feliciter sedes , qui de Revelationibus agentes (primus quidem in Tractatu de Discretione spirituum , alter libro 3. de Canoniz. SS.) eas , quas Theresia passa est, proposuistis , ut tanquam ad lydium lapidem ceteræ probentur , vel reprobentur , Muratorio Doctore indigebitis ? Quid de te dicam Sanctissime Vir Petre de Alcantara , qui dicere solebas : *Quod exceptis Catholicæ fidei assertionibus , nihil tibi certiùs , quam quod Theresiæ spiritus esset divinus* ? Quid de vobis proferam o accuratissimi , sapientesque Romanæ Rotæ Auditores , qui non semel in ea verba erupistis : *D. Theresiam cœlestis doctrinæ Magistram a Deo Ecclesiæ fuisse datam* ? O cur non potuistis audire Muratorium arcanæ doctrinæ virum , subtilem adeo Philosophum , qui potuerit sinceram , eamque ex naturali ratione petitam , originem tradere tot Sanctæ Virginis Revelationum , quas vos singulari divinæ pietatis dispensationi adjudicatis !

Act. Canoniz. S. Ther. Rel. 2. art. 1.

Sed age , jurgia seponamus , ipsamque Theresiam advocemus egregiè se ipsam defensantem . Ipsam sane non latuit Muratorii systema ; illud in medium protulit , reprobavitque quoties iis adaptetur , qui veras aliquando experti sunt revelationes . Audiat quid in rem hanc diserte satis docuerit *Fundat. cap.* 8. , *Ital. edit. cap.* 13. *Animadvertendum : satis infirmam esse naturæ habitudinem , maxime in Mulieribus , quod longe dignoscitur in hoc orationis itinere . Quapropter opus est , ut caute incedamus , nec adeo facile existimemus omne id quod nobis apparet , aut menti objicitur , illud visionem esse* . En Muratorii systema ; accipe verò improbationem . *Quoties vera est visio , credite mihi , optime se ipsam novit manifestare* . Prosequitur verò excellens Magistra : *Ubi quem melancolica infirmitate phantasiam laborantem of-*

fen-

Jenderis, *majori animadverfione opus eft*; *fiquidem ad me nonnulli accefferunt bujufcemodi phantafiæ illufiones narraturi*, *ut non leviter admirata fuerim*, *qui fieri poffit ut tam seriò quidam fe cernere arbitrentur id*, *quod non vident*. Patet ex his haud ignaram fuiffe Sanctiffimam Parentem multipliciter poffe aliquem imaginationis æitu corripi, fimulque decipi: patet infuper veràs vifiones fatis fe ipfas prodere; credibile ne eft, hifce non obftantibus, vuluiffe bumillimam Virginem nobis vifiones fuas ènarrare tanquam Deo authore prognàtas, cum nonnifi niminm ferventis phantafiæ partus exifterent? Cautos nos effe præcipit, ne aliquod nos cernere arbitremur, quod reapfe non videmus; ipfa verò nihilominus nos illudet fe vidiffe certò affirmans, quod de facto non vidit? Quæ alius ab errore, ipsâ tefte (ut patet ejus opera legenti) non femel fubduxit, num dicere poterimus ita mifere deceptam, ut nequiverit fe ipfam dignofcere?

Teftimonium alterum expendamus, ex Manfione fexta *capite* 9. *Caftri interioris*. *Contingit nonnullos* (*novique hoc veriffimum effe*; *percepi fiquidem non ex tribus*, *vel quatuor tantum teftibus*, *fed ex multis*, *qui mecum hac de re pertractarunt*) *debili adeo præditos effe imaginatione*, *vel adeo præpotenti intellectione*, *aut alia nefcio qua vi*, *adeoque imaginando effervefcere*, *ut totum id quod cogitant*, *clare*, *ut ipfi putant*, *fe videre afferant*. Quid clarius, magifque appofite ad Muratorianam inftitutionem? Nativo hifpanico Therefiæ idiomate textum profero, ne videar falfa proferre. *Acaece à algunas perfonas* (*y sè que es verdad*, *que lo han tratado con migo*, *y no tres*, *o quatro*, *fino muchas*) *fer de tan flaca imaginacion*, *o el entendimiento tan efficaz*, *o no sè que es*, *que fe embeven de manera en la imaginacion*, *què todo lo que pienfan*, *dizen claramente*, *què lo ven fegun les parece*. Quid hic fubnexuit Seraphica Virgo? Num femper igitur refellendas effe vifiones, num femper dubitandum? Abfit. *Verum*, Inquit ipfa, *fi vera aliquando Vifione donati fuiffent*, *errorem fine ulla prorfus dubitatione* (fin quedarles duda) *fatis manifeftè dignofcerent*: *enimverò in hujufcemodi lufibus ipfi illud componunt*, *quod fibi imaginatione fua perfpicere oblandiuntur*; *nullum poftmodum falutarem effectum percipiunt*, *magifque divino amore fe calere fenfiffent*, *fi piam aliquam imaginem intuiti effent*. *Satis apparet hæc nihili ducenda effe*, *atquè talia effe ut facilius fomniis ipfis memoria elabantur*. *Ubi vera contingit vifio*, *diverfa fane experimur*. *Cum anima longiffime diftet ab hac cogitatione*, *aut fpe vifione fruendi*, *REPENTE TOTUM*, *JUNCTIMQUE ANTE MENTIS OCULOS HABET VISIONIS OBJECTUM cum magna potentiarum*, *ac fenfuum perturbatione*, *ingentique timore*; *poft qua illico magna fuccedit quies*, *felixque tranquillitas*. Hactenus nervosè fatis D. Therefia in fui defenfionem: quibus pofitis ita pergo argumentari. Per ipfum Muratorium D. Therefia aliquando veris donata fuit vifionibus (cum etenim ipfe ut unum inconcuffum fignum ftatuerit contingentium rerum, vel futurarum, vel longe diffitarum cognitionem; Diva autem Therefia infignita non leviter fuerit hujufcemodi cognitione, ut ipfa capite trigefimo quarto Vitæ fuæ, atque alibi faffa eft, neceffariò confequitur Vifionibus Authore Deo fuiffe illuftratam) atqui ipfa Therefia firmiter afferit eos, qui veris fruuntur vifionibus *phantafiæ errores fine ulla prorfus dubitatione fatis manifeftè dignofcere*, novitque difcrimen fatis latum affignare, quod intercedit naturales inter, ac fupernaturales vifiones; ergo dubio-procul omnino eft eam nunquam ita phantafiæ illecebris, commentifque deceptam fuiffe, ut ea Divini Numinis colloquia, fupernaque beneficia reputarit.

Ut quid mihi Muratorius obtrudit amatoria exempla profanorum hominum, qui jucundiffimas aliquando confabulationes fe conferre, cum tamen adftet nemo, arbitrantur? Ita ne demiffe de fupernis donis fentire licet? Jure ne divinorum charifmatum felicitatem, jucunditatemque cum terrenis voluptatibus comparabimus? Adeo ne Sanctos Viros, qui cœleftia bona guftaverunt, Dei pace, quæ exuperat omnem fenfum, inebriati funt, Beatorum Civium confortio potiti funt, Paradifi gaudia, obiter licet, contemplati funt, hebetes, rudefque judicabimus, ut æquam putent reperiri fimilitudinem a mundanis amatoribus defumptam? Sane D. Therefia de fe ipfa teftata eft fibi cuncta viluiffe, omnia arbitratam effe ut ftercora, ut tenebras, ut inania, quæ in Mundo funt, licet ab hominibus tanti fiant, ut femel intueri licuit cœleftis Sponfi pulcritudinem: non ergo fieri potuit, ut æftuantis cerebri ludificationes tanquam Divina Oracula, fupernaque fpectacula venditarit. Audiatur falubre monitum Thomæ a Kempis *lib.* 3. *de imitat. Chrift. cap.* 58. --

„ Taceant carnales, & animales homines
„ de Sanctorum ftatu differere, qui non no-
„ runt nifi privata gaudia diligere. Demunt,
„ & addunt pro fua inclinatione, non pro
„ ut placet æternæ veritati. In multis eft
„ ignorantia eorum maxime, qui parum il-
„ luminati raro aliquem perfecta dilectione
„ fpirituali diligere norunt. Multum adhuc
„ naturali affectu, & humana amicitia ad
„ hos, vel ad illos trahuntur: & ficut in
„ inferioribus fe habent, ita & de cœlefti-
„ bus imaginantur. Sed eft diftantia incom-
„ parabilis inter ea quæ imperfecti cogitant,
„ & quæ illuminati Viri per revelationem
„ fupernam fpeculantur --

At enim, inquit Muratorius -- Quouf-
„ que myftici plene non probent hafce vi-
„ fiones omnino phantafiæ influxu, excita-
„ tifque ab anima imaginibus effe expertes,
„ eas femper fufpectæ fidei fore, quis pru-
„ dens non dubitaverit? Nec plus movet,
„ fi dixeris hafce vifiones omnino ab intel-
„ lectu effe, feclufo omni corporearum ima-
„ ginum adminiculo; ex quo novum non
„ eft dari Sanctas Virgines, quæ cum fubli-
„ miori ingenio magnam Theologicarum
„ rerum notitiam nactæ, in hac mentis ele-
„ vatione fubtiliffimos confingere cogitatus
„ poffunt, præfertim fi in fublimi illo my-

„ ftica

„ sticæ Theologiæ studio aliquantulum profecerint -- Respondeo Mysticos optime probare visiones existere omnino phantasiæ influxu expertes. Perpendantur extrema D. Theresiæ verba *ex cap. 9. Mansione sexta Castri interioris* superiùs allata, patebitque non vacuas esse ipsorum rationes. Sed rursus confirmare juvat altero ejusdem D. Theresiæ, eoque validissimo testimonio, *ex cap. 28. sua vita* depromptо -- „ Hanc visionem esse lusum phantasiæ inter impossibilia impossibilius est, nullamque obtinet probabilitatem. Etenim sola pulcritudo, & albedo alterius ex manibus ejus (*scilicet humanitatis Christi, quam sibi narrat ostensam*) longè omnem imaginativè potentiæ vim exuperat. Absque ullo memoriæ usu, absque ullo studio, aut cogitatione obviam habentur tot, ac tanta uno ictu, quæ neque per longum temporis intervallum imaginatione componere valeremus; ergo impossibile est hanc ab imaginatione posse produci. Sed dato etiam quod nos aliquid huic visioni adjicere per phantasiam possemus, ex altera ratione, quam subjiciam, manifestè evincitur nullum hic phantasiæ opus posse intercedere. Etenim si hæc visio per intellectum fuisset efficta, præterquamquod nullum ex magnis illis effectibus produceret, qui tamen in hac visione sentiuntur, insuper, qui hanc pateretur, instar illius esset, qui necessitate somni capiendi, ob capitis infirmitatem, correptus, cum nullo modo dormire posset, vigilans tamen se dormire effingeret. Hic sane quoniam vere non dormit, tantùm abest, ut levamen aliquod, aut utilitatem ex effícto illo sopore afferret, quin potius aliquando longe vanidior, infirmiorque capite laboraret. Ita ea parte accideret in casu nostro; siquidem animæ nulla tunc virtus obveniret, robur nullum, sed potius infirmitas, & amarities: cum ex adverso tot divitiis locupletetur, quas satis verba exponere non sufficiunt; & vel ipsum corpus sanitatem, & vigorem inde acquirat -- Hucusque Seraphica cœlestis doctrinæ Magistra. Seposito partium studio ejusdem rationum vis perpendatur, atque in spem adducor facile, vel ipsos acutiores Philologos, mihi concessuros egregie ab ipsa id propugnatum, quod scriptis consignavit.

Nondum verò Muratorius se victum fatebitur -- Duo unicè (inquit ipse) certa „ signa mihi esse videntur, quibus hujuscemodi extases authore Deo fuisse probentur. Primum quidem si divina hæc patiens, nedum mente, sed corpore pariter per idem tempus in sublime ferri, ac elevari se sentiat; hoc enim virtutis genus, quod naturæ vires omnino prætergreditur, in Deum ipsum proximè erit refundendum; cum aliàs optima vivendi ratio ipsius personæ divina hæc patientis, omnem diabolici influxus suspicionem omnino avellat. Alterum verò, si inde contingentium rerum futurarum, aut longe dissitarum hauriatur notitia, quam nonnisi summum attigit principium illud, cui locorum, ac temporum omnes prostant intercapedines ..... Demptis igitur duobus hisce indiciis, QUORUM PRIMUM EGRE ADHUC NONNULLI ADMITTUNT, a quibuslibet aliis venditatis visionibus, aut revelationibus, in quibus præterita aut attinguntur, aut Religionis mysteria explicantur, eædem dubiæ omnino fidei esse debent, quippe quia prudens judicium non habet, unde evidenti decernat certitudine eas potius cœlesti afflatu, quam naturali fuisse causa excitatas -- Principio reprehendendus est Muratorius, quod eos non improbaverit, qui imperitè dubitarunt, an naturali vi corpus in aera sine ullo fulcimento elevari, ac diu subsistere non possit. Hosce meritò irridet Zachia *in qq. Medicolegalibus lib. 4. tit. 1. de miraculis quæst. 6. n.* 10. inconcussa hac ratione. *Sunt exstatici, qui a terra in exstasi elevantur, ut quasi in aere librati permaneant. Hoc autem, quidquid conati fuerint nonnulli affirmare in naturali exstasi, est ab omni veritate alienum; contra naturæ enim propensionem omnino est corpus grave a centro propria virtute sublevari, & in aere sustineri*. Dein, quod caput est, in judicium vocandus, quod alterum, illudque præcipuum, genuinæ supernaturalis visionis indicium, prætermiserit. *Ab effectibus* D. Theresia synceræ visionis characteres deducit, atque non semel de iis sermonem instituit, quos ne leviter quidem Muratorius attigit. Porro quinam sint effectus isti, quos *magnos* Diva Virgo appellat, scire licet ex Venerabili P. Johanne a Jesu Maria, qui *in Tractatu de Discretione spirituum n.* 13. eos hausit, recitavitque ex ipsa Theresia hisce verbis -- *Primum* est Dei „ animam alloquentis potentia, ac imperium, quia loquitur simul, ac operatur. Unde exempli causa uno verbo (puta: *Noli timere*) magnam nonnunquam perturbationem ipse quietat, animaque hoc audito tranquillitatem summam experitur. Signum hoc Sanctæ Matri nostræ ceteris visum est securius. *Secundum* est pax, quies, & recollectio interior, devotio, & magna in laudibus divinis promptitudo. *Tertium* si anima quando loquentem Dominum audiit, longo verba ejus tempore, & nonnulla etiam quoad vivat, memoriæ sculpta gestet. *Quartum* est magna de futuro eventu impressa securitas, etsi illi de foris difficultates objiciantur. Præter hæc signa, aliquot alia S. M. N. annotavit, quæ in quodam Dei ad animam loquendi modo consistunt, ut scilicet ei per aliquam visionem intellectualem in intimis ipsius animæ penetralibus tam secreto loquatur, ut ne ipse quidem Diabolus hæc intelligat. Primum horum signorum est ipsa verborum, & locutionum Dei claritas, quæ supra omnem claritatem mirabilis est: nec non tenacitas memoriæ, qua anima verba illa comprehendit, & retinet, ut illorum etiam stylum, & voculas, & syllabas annotet. Alterum est si sæpe nulla de illis rebus præcedat cogitatio, divinaque verba eo tempore efformata alicui cogitationi tunc per

„ men-

„ mentem magna velocitate transeunt, vel
„ alicui cuidam cogitationi ante illud tem-
„ pus habitæ, respondeant. Tertium, quod
„ hæc verba intima auribus anima percipiat
„ ad differentiam illorum, quæ ipsa sibi
„ imaginatur: cum imaginatio propriè sit
„ quædam compositio. Quartum si ad ho-
„ rum verborum vel unum magna in anima
„ lux oboriatur, quod secus fit, quando vel
„ ipsamet operatur, vel Diabolus. Quin-
„ tum si una cum illis verbis sublimiora
„ quædam animæ revelantur, quam verba
„ ipsa significent --

Deficeret mihi dies, ac plus æquo eru-
ditum Lectorem fatigarem, si cuncta D. The-
resiæ testimonia recensere vellem, quibus
valido rationum pondere firmi principii loco
statuit, veram discernendarum visionum ra-
tionem ab effectibus potissimum repetendam
esse, scilicet a singulari, qui inde promanat,
in Deum amore, a generosa passionum co-
hibitione, a mira animæ contemplantis quie-
te, ac securitate divinæ in se operantis vir-
tutis &c. Legesis Ambrosium Ansanum Tan-
tuccium Ord. Prædic. in Dissertatione Cri-
tico-Dogmatica adversus censuram, quam
Abbas Fleury inverecundè protulit de Divæ
Catharinæ Senensis revelationibus; ac per-
spicuè deprehendes mirè Angelici Præcepto-
ris doctrinam cum D. Theresiæ effatis con-
venire. Ab effectibus, quos sane admirabi-
les in Theresia deprehenderunt, rationem
deduxerunt, qua ipsius Theresiæ Revelatio-
nes tutati sunt D. Petrus de Alcantara, D.
Franciscus Borgia, aliique Clarissimi Viri;
neque reticendum eandem adhibitam esse
rationem a Romanæ Rotæ Auditoribus. Non
abs re erit in medium proferre Petri Nicole
authoritatem, qui in libro quem Gallice in-
scripsit: *Essais de Morale*, nos verò *Speci-
mina moralia* nuncupare possemus, postquam
Tractatu 4. de hominis finibus cap. 10. de qua-
dam D. Theresiæ visione sermonem habuis-
set, hæc pronunciavit — Illud audeo dicere
„ quod si quis ad hanc narrationem vehe-
„ menter non exterreatur, sed potius in so-
„ lius imaginationis lusum illam refuderit,
„ meritò ille stolidioribus esset accensendus.
„ Ut enim jure narratio illa contemni pos-
„ set, opus esset, ut certi essemus de ipsius
„ vanitate, & fallacia. Porro longe admo-
„ dum ab hac certitudine habenda hic di-
„ stamus, celare ad visiones quas illa refert:
„ quinimmo e regione libere fatendum est,
„ quod cum duo in dubium vocari possint
„ in visionibus; primum quidem an perso-
„ na, quæ illas enarrat, fidelis, ac syncera
„ sit; alterum verò an phantasiæ lusu pro-
„ ducantur; qui æquo judicio ad trutinam
„ vocaverit scripta hujus Sanctissimæ Fœmi-
„ næ, non poterunt non illico sibi persua-
„ dere de summa scribentis fide, ac synceri-
„ tate; multò verò minus judicabunt vim
„ tantam imaginibus, quæ phantasiæ obve-
„ niunt, tribui posse, ut per ipsas animæ
„ provehantur ad elevatissimos Sanctitatis
„ gradus, in quibus constituit Deus There-
„ siam per easdem, quas refert, visiones.
„ Quin absonum omnino videtur Deum ip-
„ sum tot prodigiosos effectus conjunxisse

„ commentitiis illusionibus -- Hæc Nicco-
A litus, quæ si attentiùs perpendisset Murato-
rius, fortè cautior de mysticæ Theologiæ
inviis mysteriis sententiam protulisset. Vi-
sionum autem certitudinem ad duo tantùm,
vel, ut melius dicam, ad unicum signum
concludere, periculosa res est, a veritate
aberrat, ac quodammodo divinæ beneficen-
tiæ minus æqua coarctatio.

Hucusque audivimus ipsam Theresiam
egregiè scriptis, doctrinisque suis se ipsam
propugnantem: ast quid si nihil ipsa conclu-
sisset, quid si nihil posteritati tradidisset?
Anne liceret Revelationes ipsius contemne-
re, quia non omnes characteribus gaudent
B a Muratorio prædicatis? Nonne sufficeret
tot illustrium Præsulum, tot Clarissimorum
Doctorum, tot Sanctissimorum Virorum cal-
culus, qui nihil non genuinum, nihil non
divinum, post accuratissimum examen in
ipsa deprehenderunt? *Constat quod inter alios
fuerunt triginta octo, a quibus fere omnibus
post factam cum eis confessionem diversis in lo-
cis, & temporibus spiritus B. Theresia divinus
fuit judicatus*: verba sunt hæc Romanæ Rotæ
art. de Sanctitate in genere. Pluribus in locis
ipsamet Diva Parens testatur nullum non
motum lapidem reliquisse, ut apud Sapien-
tiores totius Hispaniæ Viros sua vivendi ra-
C tio, & cœlestia, quibus affluebat, dona
probarentur, an ex Deo essent: & nemo
eorum, post accuratissimam censoriam vir-
gam adhibitam, ausus est Theresiæ dona re-
probare, aut in dubium revocare, aut alteri
quam authori Deo tribuere. Consulat Le-
ctor epistolam quam Theresia dedit ad P. Ro-
dericum Alvarez e Soc. Jesu, quæ incipit,
suppresso nomine proprio: *Hæc Sanctimonia-
lis quadraginta ab hinc annis habitum sumpsit*,
cujusve authographum propria manu con-
scriptum Viterbii apud Carmelitas Discalcea-
tos asservatur. Ibi Sancta Mater longum in-
dicem texuit Theologorum doctrinâ, ac pie-
D tate celeberrimorum, qui jam tum ejus pro-
baverant extases, ac visiones. Eos inter re-
censentur duo Romanæ Ecclesiæ Decreto in-
ter Divos relati, Petrus scilicet de Alcanta-
ra, & Franciscus Borgia: alii verò qui pu-
blici juris fecerunt egregia quædam Volu-
mina, scilicet Dominicus Bannez, & Bar-
tholomæus Medina, ambo ex inclyta Prædi-
catorum Familia, & Sacræ Theologiæ in
Salmanticensi Universitate publici Professo-
res: alii denique fuerunt ex his, qui onus
sibi adjudicarunt etiam scripto Theresiæ spi-
ritum, divinamque in ipsa operantem vir-
tutem, illustrandi, vindicandive, D. nam-
E pe Petrus de Alcantara, P. M. Petrus Iba-
gnez, Apostolicusque Vir Johannes de Avi-
la. Quo tandem pacto tot inter sublimes
cordatosque Viros Muratorii dubitationes
stare poterunt? Ipsiusne authoritas tantorum
hominum sententiis, ac definitionibus præ-
valebit? Credendum ne est ipsis non inno-
tuisse nos characteres, quos præferre debent
genuinæ Revelationes?

Ignorabant sane, reponit hic Murato-
rius: siquidem (ut ipse putat) antiquitus
plus æquo homines ad credendum proni
erant; tanquam divinum cæco impetu ve-
nera-

n:rabantur id quod uniee humanam causam
obtinebat; atque Theologi peripateticæ Scho- A
læ addicti erant, quod idem apud ipsum est,
ac indoctos fuisse, atque præjudieiis pluri-
mis obnosios. Perbellè sane: tanquam si
pervetusta bominis definitio: *Animal ratio-
nale* nonnisi boc Seculo adimpleta fuerit:
donumque *discretionis spirituum* ad hæc usque
tempora Deus distulerit, ne Spiritus Sanctus
se Peripateticum agere anteactis Seculis co-
geretur. Ego, ut quid sentiam, apertè pro-
feram, homines ad credendum perdifficiles
omnibus Seculis estitisse censeo; atque ex
adverso homioes etiam nunquam defuturos,
nimium ad credendum pronos. Legenti Hi-
storiam Vitæ D. Theresiæ manifestè patebit, B
quantum eam initio homines divesarint,
utpotè plus æquo nescientes ipsi fidem præ-
bere. Num phantatiæ æstus, ludificationes,
atque ut ita dicam, mira, veteres latebant,
atque a peripatus noticia esulabant? Num
D. Bonaventura, num Card. Turrecremata,
num Gerson, num D. Jo. a Cruce, num
Franciscus de Sosa, Hieronymus Planes,
Joannes a Jesu Maria, Thomas a Jesu, An-
tonius a Spirito Sancto, aliique seseenti, qui
de revelationibus sermonem habuerunt, phan-
tasiæ vires ignorabant? Perlegantur ipsorum
opera, veritasque satis in aperto erit. Se-
culo etiam duodecimo D. Hildegardis reve- C
lationes ad inanis phantasmata, fœmineaque
spectra amandabantur; aliter tamen D. Ber-
nardus judieavit. En quid in rem hane scri-
pserit Jo. Tritemius *Tom. 1. Annal. Hirsau-
giensium ad an.* 1147. *pag. mihi* 415. -- Erat
„ D. Bernardo Sancta Christi famula & scri-
„ ptis nota, & relatione multorum in Do-
„ mino comprobata; ad quam eum perve-
„ nisset, post orationes consuetas, & salu-
„ tationis obsequia, præcepit sibi volumina
„ eahiberi quæ illa divinitus inspirata con-
„ scripsit, quibus diligenter ex parte revi-
„ sis, ultra quam dici potest, admirans,
„ disisse fertur ad socios: *Hæc scripta non* D
„ *sunt humanitus adinventa, nec potest ea*
„ *mortalis homo capere, nisi ad similitudinem*
„ *Dei intus, & in anima fuerit reformatus*
„ *per amorem*. Ad hæc Præpositus Virgi-
„ num Monachus devotus, & Sanctus no-
„ mine Heribertus viro Domini respondit:
„ *Reverende Pater vera quidem sunt quæ di-*
„ *xisti, sed multi homines docti, & indocti,*
„ *Religiosi, & mundani animam famulæ Chri-*
„ *sti quotidianis oblocutionibus cruciant, dum*
„ *cerebri phantasmata, aut fallaciter per Dæ-*
„ *mones indocta femina garrulantur immissa*.
„ Cui Vir Dei. *Non miramur*, inquit, *fra-* E
„ *ter carissime si dormientes in peccatis divi-*
„ *nas revelationes existimeut somnia, cum*
„ *sciamus verum dixisse Sanctum Apostolum*:
„ *ANIMALIS HOMO NON PERCIPIT EA*
„ *QUÆ SUNT SPIRITUS DEI*-- Absit ut hanc
Melliflui Doctoris censuram velim Murato-
rio plenius appingere, atque invidis ansam
præbere, ut elaram ejus famam dilacerent:
testor uniee mihi animo esse ostendere non
adeo rudes fuisse veteres homines, ut ipse
non satis modestè censuit. Propius acce-
dam, hominemque perquam abunde peripa-
teticis subtilitatibus pastum in medium ad-

ducam. Is est Johannes Caramuel. Virum
ne facillimæ eredulitatis dicam, phantasiæ-
que imbecillitatis ignarum? Nihil sane. Ac-
eipe quid de se testetur in prologo Vitæ V.
Servi Dei Dominiei a Jesu Maria. Edit.
Vieon. 1655. *Quo tempore Eminentissimi Prin-
cipis Cardinalis ab Harrach Domini mei cle-
mentissimi nomine gubernavi Bohemiam, plu-
rimas Exstases, & Revelationes plurimas Nu-
minis, Deiparæ, Angelorum, Divorum, &
frequentius Animarum purgatoriis ignibus de-
tentarum, apparitiones ex officio cognovi;
universas rejeci, ne unam quidem tamquam
veram, aut probabilem etiam, admittens*.
Vides hic planè nimio non eredulam indo-
lem. Hisce tamen nihil obstantibus, Acta
Venerabilis Dominici scribendi provinciam
aggressus est; nihil territus tot visionibus,
quibus ejus Vita referta est: talesque reve-
lationum Dei famuli insignes mirandosque
characteres deprehendit, ut in hæc verba
erumpere non dubitaverit. *Si decredere cri-
ticus pergat, nec velit Illustrium Virorum te-
stimoniis adquiescere, paucis verbis me expe-
diam. Dicam sic. Hæreticis nec lineam scribo.
Nihil viris odii, aut invidiæ præjudicio præ-
ventis ..... Et quid mea, si unus, aut
alter impius, & indoctus rejiciet quæ eximia
pientissimorum, & doctissimorum hominum ap-
probat multitudo?*
Verùm quid opus est esempla emendi-
care? Habemus inter Viros D. Theresiæ spi-
ritum Seculo XVI. approbantes, qui certè
osque ab illis temporibus non minos Mura-
torio serupulosus erat in fide revelationibus
adhibenda: Bartholomæum Medinam intel-
ligo, qui in Commentariis *ad 3. par. summæ
Theologicæ Angelici Doctoris q.* 25. *art.* 3. præ-
ter morem satis fusè calamum acuit in eos,
qui passim se visiones habere venditant. Sta-
tuit igitur prima conclusione *pag.* 324., *&
seqq.* Edit. Venetæ 1602. *Nonnunquam istæ
operationes sunt veræ; nam Christus Paulo ap-
paruit Jerosolymis*; sed ilico adjungit. *Ve-
runtamen hujusmodi veræ apparitiones sunt ra-
rissimæ, ideoque sunt admodum suspectæ, &
potius putandæ sunt delusoria Dæmonis appa-
rentia, qui sæpe se transfigurat in Angelum lu-
cis*. Idem repetere non dubitavit *assert.* 5.
hisce verbis: *Regulariter, & communiter istæ
apparitiones, & visiones veræ non sunt*; quod
postquam multiplici probaverit ratione, sub-
dit. *Idem probatur ex strage horribili, quam
fecit Dæmon in personis utriusque sexus, quæ
bis visionibus fidem adhibuerunt, quæ sine la-
crymis referri non potest*. Quia verò cogeba-
tur aliquas admittere ut veras, admodum
caute pergit supra viginti regulas recensere
ad veras revelationes ab falsis distinguendas,
præter eas quas es Tractatu de Vita spiri-
tuali S. Vincentii Ferrerii recitat. Æque
sapienter animadvertit aliquando excitari vi-
siones posse ex ipsa corporis habitudine con-
templantis personæ, dicens: *Ingenium, &
judicium hominis diligentissime consideran-
dum est ..... Æstimanda est quoque corporis
temperatura, sanitas, judicium ..... in
somno potissimum periculum est, ne his viso-
nibus decipiamur ..... Inspiciendum est dili-
genter, an qui patitur visiones sit nigro hu-
more*

more affectus, idest melancholico, vel nimium macie confectus. Ex his facile intelligere potest quilibet, Medinam hominem non fuisse aut ad credendum nimium præcipitem, aut ad omnes revelationes temerè excipiendas, proclivem: quin potius rigidissimum spirituum censorem. Porro quam sententiam ipse protulerit de Revelationibus D. Theresiæ, audiamus ab Illustrissimo Tarasonensi Antistite Didaco de Jepes *in prol. ad V. S. Ther.* §. 2. -- P. M. F. Bartholomæus de Medina „ jam Primæ Antecessor in Salmantina Universitate, cum audisset tot tamque mira de B. M. Theresia narrari, FLOCCI „ EAM FACIEBAT, NULLAMQUE „ HIS, QUÆ DE ILLA PRÆDICA- „ BANTUR, FIDEM ADHIBEBAT. „ Accidit autem ut Sancta Virgo Salmanticam veniret, novum conditura Monasterium. Sedulo ipsa curavit illum conveni- „ re: amabat enim præ ceteris illos alloqui, „ suaque eisdem communicare, quos sibi „ magis adversari intelligebat, suæque orandi rationi, ex spe qua incendebatur fore „ ut illam magis magisque examinarent, „ probarentque, an cum Deo ambularet. „ Iniit igitur cum Medina colloquium, & „ generali secum habita peccatorum confessione syncetam reddidit rationem suæ Orationis, & omnium donorum in ea perceptorum: insuper ostendit, quæ de se ipsa „ scripserat. Quibus omnibus ritè perpensis „ Medina animum mutavit; factus ipsi Theresiæ conjunctissimus eam certam reddidit „ omnia quæ patiebatur divino muneri esse tribuenda; professus inposterum Theresiæ in „ Sanctitate parem in universo Orbe non existere -- Hanc ingenuam Medinæ confessionem refert vel ipsa Theresia in superius laudata Epistola (*) ad P. Rodericum Alvarez, quam exscribere omitto, ut brevitati consulam: satisque mihi est conclusisse non incautos, indoctioresque, minusve acutos veteres fuisse; sed forte modestiores, minusque graculorum sectatores.

(*) *Hanc Epistolam, suppresso, ut supra diximus, proprio nomine, conscripsit Theresia.*

Aliud sequitur in Muratorio castigandum. Pagina 125. pergit eas sacras Virgines tanquam audaces carpere; quæ visiones, ac revelationes Commentariis tradidere. *Cum ipsi* (inquit) *Sanctissimo Gentium Apostolo Paulo, ex cœlesti munere, plurima fuerint reserata mysteria, quæ tamen, ut ipse testatur: NON LICET HOMINI LOQUI, percunctari libet quid juris sit apud eos, qui mysticis incumbunt rebus, ut in medium passim adducunt impervia pariter arcana sibi revelata, ubi Paulus ipse id sibi ullatenus licere negavit?* Ita Christianæ pietatis Reformator. O plane fastidiosum delicati Philosophi scrupulum! Ita ne bone Muratori omnes revelationes, ac revelationes Sanctis Viris factæ idem obtinuere objectum, eandem attigere excellentiam, sublimitatemque eorum, quæ Paulo Apostolo ad tertium usque cœlum evecto, manifestata fuerunt? Si Logices sectari leges velimus, vana omnino est generalis consequentia ex singulari propositione deducta. *Vidi arcana verba*, inquit Paulus, *quæ non licet homini loqui*; ergo (proh amœnam illationem!) Omnia occulta ceteris Sanctis manifestata non licet exponere? Placet autem paulo intimius rimari, cur nam Apostolus se vidisse arcana verba asseruerit, quæ non licet homini loqui.

Diversimodè hoc Apostoli effatum interpetrantur Theologi. Sunt, qui adstruunt eum tam sublimi donatum fuisse visione, ut ad Divinam usque contemplandam Essentiam, transeunter, ut ajunt, fuerit evectus. *Audivit arcana verba, idest* (explicat D. Th. in Ep. 2. ad Cor, 12. v. 4.) *percepit intima cognitione de secreta Dei essentia quasi per verba, quæ scilicet verba non est licitum, ut homini dicantur*. Sunt etiam, qui nolint eum beatifica visione donatum fuisse; non abnuunt tamen Paulum excellentissima, ac præstantissima mysteria vidisse, quæ verbis explicari nequeunt, aut expediens non est, ut omnibus innotescant, uti esset exempli gr. altissimum, ac impervium Prædestinationis mysterium, quod sanè revelari non juvat hominibus, maxime superbis, & carnalibus. Ita hunc locum illustrant Hugo Card., & Cajetanus. Hic quidem in præfatam Epist. *Dixit hoc ad manifestandum, quod ea quæ audivit, longe superant quæcunque ipse communicavit nobis, ut intelligamus, quod non omnia communicavit nobis, quæ audivit, sed excellentiora ea ratione non communicavit quod non est fas mortali homini illa dicere*. Ille autem; *Non licet homini loqui, carnali scilicet qui non potest capere, juxta illud* 1. *ad Cor.* 3. Nonne homines estis, & secundùm carnem ambulatis? *Dicit autem Chrysostomus, quod Timotheo, & Tito, & illis majoribus revelavit*. Ex quibus omnibus attinguntur momenta, quibus adductus meritò D. Paulus visionem illam exscribere noluerit, aut nequiverit, liceat autem Sanctis Viris revelationes suas scripto consignare. Si primæ, haud improbabili, adhæreas interpretationi, planè vides quam ridiculum est improbare eorum œconomiam, qui visionum historias evulgarunt. Num adeo facilis es, ut credas homines ad divinam contuendam essentiam elevari? Quod si elevarentur; putas ne eos posse rem adeo grandem, atque incomprehensam appositis verbis complecti, ac referare? Si verò secundam, satis quoque probabilem, adoptare placeat interpretationem, quid inde? Num omnia, quæ in visionibus a Deo revelantur, sunt eodem gradu impervia, recondita, ineffabilia? Quædam dantur planiora, altera profundiora: quædam sunt, quæ humana potest oratio complecti; quædam, quibus explicandis hæret lingua, caligat mens, eloquentia deficit, quæque, si apud indoctum vulgus spargerentur, potissimum verò si apud homines vitiis inquinatos pervenirent, scandalum, atque stultitia apparerent. Hoc ultimum sanè Revelationum genus incongruum esset palam facere; sed insuper addendum est Sanctos Viros neque palam fecisse, neque de iis divulgandis cogitasse, utpote qui scirent rem & aleæ plenam esse, & plane impossibilem. Ipsa D. Theresia, experientiâ abundè edocta, ita edisserit *cap. 6. Mansion. 6.* -- Quando anima in „ hac suspensione reperitur, placet Deo „ ostendere illi arcana quædam cœlestia, &

„ visiones imaginarias, quas postea refert,
„ cum altè in ejus memoria defixæ remanserint.
„ Cum verò visionibus fruitur intel-
„ lectualibus, EAS MINIME REFERRE
„ VALET PROPTER EMINENTIAM
„ COGNITORUM MYSTERIORUM,
„ QUÆ NON EXPEDIT, UT RELA-
„ TA ATTINGANTUR AB HOMINI-
„ BUS ADHUC MORTALIBUS . . . .
„ Jacob quidem vidit Scalam; præter ipsam
„ tamen eum vidisse arbitror secretiora alia,
„ quæ referre non valuit. Etenim ex sola
„ visione Scalæ, per quam ascendentes, &
„ descendentes Angelos vidit, nequaquam
„ potuisset tot tantaque Mysteria intelligere,
„ nisi illustriori luce fuisset donatus. . . . Ne-
„ que verò Moyses ipse omnia literis consi-
„ gnavit ex his, quæ in rubo viderat, sed
„ ea solùm quæ Deus voluit, ut scriberen-
„ tur. Quod si Deus longè plura non osten-
„ disset secretiora mysteria, & quidem cer-
„ tissima, præter exposita, ut facile perci-
„ pere posset Deum esse allocutum, in tot
„ sane discrimina, & angustias minime se se
„ conjecisset — Quid ad hæc inquiet Mura-
torius? Non vult ipse (cautoris Divi Pauli
authoritate) arcana in visione intellecta, li-
teris concredi posse: habet Theresiam, quæ
hoc aliquando fieri posse adstruit, aliquan-
do non posse, nec expedire fatetur; ipsa
ne reprehendenda? Si ipsa exscripsit; con-
cludendum potius est; ergo quæ exscripsit, &
poterat, & expediebat, ut exscriberentur.
Nonnè quædam sunt revelationes ad huma-
num captum accommodatæ, ad concutienda
peccatorum corda aptissimæ, ad insinuan-
dam propriæ infirmitatis cognitionem, vir-
tutisque amorem satis efficaces? Quidnam
igitur absurdi esse potest, si manifestentur?
Rè enim vera: ubinam reperies ipsum
Doctorem Gentium omnes suas revelationes
alto silentio obduxisse? ipso capite Epistolæ
2. ad Cor., quo de raptu suo sermonem ha-
bens asstruit; *Non licet homini loqui*, statim
subdidit unius revelationis narrationem. *Ter
Dominum*, inquit, *rogavi*, *ut discederet a
me* (stimulus carnis meæ), *& dixit mihi*:
sufficit tibi gratia mea, Juxta Muratorium
apertè in hoc capite reprehendit, ac prohi-
bet Apostolus, ne quis revelationes describat ·
Ipse verò sine mora, revelationem subnectit.
Carpendus igitur in primis est ipse Paulus,
quasi legem a se latam primus, atque illicò
violaverit, vel potius, genuina apposita in-
terpretatione, reliquos Sanctos, piosque Vi-
ros, revelata sibi manifestantes, lacessere
desinat; nisi velit ipsum quoque dilectum
Christi Discipulum Jo. Evangelistam tanquam
Apostolicæ legis violatorem criminari, qui
Apocalypseos volumen tot visionibus refer-
tum, ad annum reparatæ salutis nonagesi-
mum septimum, post Pauli mortem, descri-
psit.

Verùm, gratis etiam concesso incon-
gruum esse, ut revelationum narrationes
fiant, quamvis ex iis non sint quæ sublimis-
simo D. Pauli raptui valeant comparari; non
video quo jure succensere possimus iis, qui
eas experti, eas scripto reliquerunt; cum
potius illi unicè corripiendi essent Præsides,
atque animarum Rectores, quorum impe-
A riis, ut fieret satis, ad revelationes conscri-
bendas compulsi sunt. Sane de Sancta The-
resia indubiæ fidei est, quod nonnisi gravis-
simis Superiorum mandatis adigi potuerit ad
supernaturalia dona literis concredenda, cum
è regione ab ipsis humillime expeteret, ut
sibi libera facultas fieret, veluti alteri Augu-
stino, culparum suarum amplissimam texendi
Historiam. Profectò, si quis locus objur-
gationi esset, num in eam refundendus es-
set, quæ, licet secus suaderet profundissi-
ma animi modestia, perfectissimam adhibuit
erga Prælatos obedientiam? Absit; sed po-
tius in præcipientium cervicem tota crimi-
B nandi licentia erit rejicienda.
Quanquam, neque ipsis conscientiæ
Moderatoribus ulla, etsi minima impruden-
tiæ, aut levitatis nota inurenda est, si non-
nisi perpensis omnibus circumstantiis, cau-
saque seriò, cauteque examinata, vel pecu-
liari Divini Spiritus afflatu adducuntur ad
hujuscemodi præcepta imponenda; quemad-
modum Lopezius judicat de D. Theresiæ
Rectoribus. Hic, postquam efficaci oratio-
ne suasisset omnes conscientiarum moderato-
res ne qualibet prætensa occasione permit-
tant, ut ab iis, quos dirigunt, literis com-
mendentur supernaturalia dona a Deo rece-
C pta, Seraphicæ tamen Parentis nostræ perpen-
sis, quæ occurrebant, argumentis, eximia
præsertim animi demissione, quæ in limine
ipso enarrationis Vitæ suæ maximè elucet,
subdidit *in Lucerna myst. tract. 5. cap. 31.
n. 355.* — Hi sunt veri spiritus fructus, ex
„ quibus dignoscere poterunt Directores
„ non solùm utilitatem, quam Deus ex Vi-
„ ta, & scriptis hujus mirabilis Heroinæ,
„ & mysticæ Doctricis volebat comparare,
„ sed etiam magnam rationem, qua ducti
„ sunt ejus Prælati, & Directores, qui tale,
„ tamque strictissimum scribendi mandatum
„ imposuerunt: & quandoquidem (ut nefas
D „ erit dubitare) divina inspiratione ducti
„ sunt; nihilominus magna pensatione, &
„ mora processerunt, antequam Theresiæ hoc
„ præceptum imponerent —
Neque hoc sane a divina voluntate
alienum esse pertimescendum; teste enim
Archangelo Raphaele, dispar est ratio ho-
minum inter, & Dei arcana. *Sacramentum
Regis abscondere bonum est*; *opera autem Dei* Tob. 12. v. 7.
revelare, *& confiteri honorificum est*; quem
locum Menochius sic illustrat. *Quemadmo-
dum Regum mysteria*, *& arcana tegenda sunt*,
nec in vulgus efferenda; *ita e contrario opera
Dei revelare*, *& confiteri honorificum est*.
E Quod si græci, & hebraici textus consulan-
tur, habetur insuper Raphaelem præcepisse
utrique Tobiæ, ut scriberent visionem sibi
factam, totque miraculis confirmatam: *Scri-
bite in libro quæcunque evenerunt*; ita legitur
ubi habet vulgata editio: *Narrate omnia mi-
rabilia ejus*; qua de causa fert multorum
opinio utrumque Tobiam, Parentem scili-
cet, ac Filium Authores esse ejus libri, qui
ipsorum nomen præsefert. Quæ cum ita
sint; si Deus complacet sibi, ut illustriora
opera sua hominibus manifestentur; eccur
conscientiarum Moderatoribus, Historiæ
per-

permittere nefas erit, ut in lucem aliquando prodeant splendida quædam Divinæ Beneficentiæ dona in fideliores suos effusa, cum vel maxime ea eorum parta notitia tepidiores, & imbecilliores (ut ut sit de malesanis quibusdam qui nimium terrena sapiunt) excitari valeant ad bonorum omnium fontem appetendum ardentius, & prævaricantium corda ad meliorem frugem revocari?

Sed jam satis superque de Theresia multa fecimus; ad Johannem a Cruce veniamus, vindicataque Magistra, ac Parente, Discipulum, Natumque tutemur. Quid de Sanctissimi hujus Viri doctrina plane cœlesti senserit Muratorius, perspicere est ea immodesta nimium censura, qua eum perstrinxit *In Vita Pauli Segneri Junioris cap.* 14. En ejus verba -- Solebat autem (*P. Paulus*) quoties „ incideret in eos qui contemplationi vacarent, ab eorum manibus eripere cujusdam „ Auctoris Libros, qui tamen tum Sancti„ tatis, tum mysticæ Theologiæ laude admo„ dum celebratur; utpote quia obscurioris „ nimium sermonis sunt libri, quos, etiamsi „ attente perlegeris, nulla tibi tandem ob„ ventura erat utilitas (*non se ne cava un „ costrutto*) quemadmodum sibi ipsi accidisse „ Pater Segneri fatebatur. Quod verò ab „ illo dictum accepimus de eo Authore, il„ lud idem dicendum arbitramur de huju„ scemodi aliis non longe dissimilibus, qui „ animas super nubes nimium deducentes, „ prohibent ab ipsis assiduum Solis, terræ„ que adspectum -- Non est cur anxius quæras, Lector, nomen Authoris tum sanctitate, tum mysticæ Theologiæ laude admodum celebris, cujus scripta passim eorum teruntur manibus, qui contemplationi dant operam. Cito dicam; Divus est Johannes a Cruce; tum quia vix ullus alius est præter ipsum, cui anonimi illius Authoris characteres accomodari facile possint; tum etiam quia non ignoramus Muratorium non erubuisse tandem verbo, apud amicos, indicare Joannem a Cruce eum esse, quem scripto timuit, in vita Pauli Segneri, aperte sugillare. Nostra interest modo Sanctissimi Viri, quem *Eximii Doctoris* titulo quamplures non infimi subsellii homines condecorarunt, vindicias agere: neque verò multum laboris, temporisque insumendum; adeo etenim absona est Muratorii censura, ut confutatione non indigeat.

Ipsius Romanæ Ecclesiæ calculum appello. S. R. C. anno 1677. die 16. Januarii post maturam, ut assolet, discussionem lectiones approbavit, quæ die Festo Divi (tunc Beati) Johannis a Cruce ab universo Carmelitarum Discalceatorum Ordine, recitarentur. In iis autem hæc habentur. *Libros CŒLESTI Sapientiâ refertos de mystica Theologia conscripsit, ADMIRABILES PLANE OMNIUM JUDICIO*. Benedictus XIII. *in Bulla Canoniz. §. IV.* de Sancto Viro elogium hoc pronunciavit. *Vir Deo percarus, Dæmoni formidatus, animi lenitate, constantia in adversis, miraculorum, ac prophetia dono per totam Hispaniam illustris, inque mystica Theologia arcanis scripto explicandis æque, ac Theresia DIVINITUS INSTRUCTUS*. Cum verò, regnante P. M. Clemente XII. novæ conditæ [A] fuerint lectiones Breviario Romano inserendæ, atque in universo terrarum Orbe ab iis omnibus recitandæ, qui ad Canonicarum Horarum persolvendum pensum obstringuntur, S. R. C. anno 1738. 3. Octob. hæc approbavit: *In divinis explicandis arcanis æque, ac S. Theresia, APOSTOLICÆ SEDIS JUDICIO, DIVINITUS INSTRUCTUS, libros de mystica Theologia CŒLESTI SAPIENTIA REFERTOS, conscripsit*. Addatur D. Theresiæ authoritas, quæ, referentibus cunctis Actorum D. Johannis historicis, dicere solebat *Divinam Majestatem ingentes P. Johanni a Cruce lucis, ac CŒLESTIS SAPIENTIÆ thesau-* [B] *ros communicasse*. Haud omittam etiam Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Jo. Baptistæ Dei Sacræ Rituum Congregationis Præfecti, & De Torres, illustre testimonium, qui in Literis, quas *Remissoriales* vocant, sic effati sunt: *Libros de mystica Theologia, qui per diversa Regna circumferuntur, CŒLESTI ERUDITIONE FŒCUNDOS, sublimi adeo, & admirabili stylo conscripsit, ut talem scientiam DIVINITUS REVELATAM ESSE, NON HUMANO ACQUISITAM INGENIO EXISTIMENT OMNES, quorum lectio ad veras a falsis illuminationibus discernendas, animasque in perfectionis via roborandas* [C] *PERUTILIS COMPROBATUR: unde doctrina S. Dionysii Areopagitæ a legentibus comparata est*. Haud præteream insuper Cardinalem Ginettum anno 1655. Sacræ Rituum Congregationi obtulisse suffragium Jo. Baptistæ Leaanæ ejusdem Sacræ Congregationis Consultoris, quo statuebatur Johannis a Cruce doctrinam esse *sublimissimam, ut præexcelsior vix nisi in sacris Codicibus reperiri queat*. Quæ cum ita sint, licebitne Muratorianam censuram adoptare? Johannis a Cruce Libri *Sapientia cœlesti* referti sunt; fuit is Apostolicæ Sedis judicio, *divinitus instructus*; hoc non obstante, nihil inde emolumenti ex ejus [D] operum lectione percipitur? O tempora! o mores! Quid expectandum superest, nisi ut imposterum ex *terrena* sapientia animarum profectum hauriamus, quoniam cœlestis, Muratorio Judice nihil adjumenti præfert? *Admirabiles plane* sunt Johannis a Cruce Libri, *omnium judicio*: ejus scientiam *divinitus revelatam esse, non humano acquisitam ingenio existimant omnes*. Unus est Muratorius cui non arrideat, cui non admirabilis, sed deridenda apparet. O virum plane singularem! Tu ne ergo unicus eris veritatis interpres, & oraculum?

Proh quam plane oppositam protulere [E] censuram viri pietate, atque eruditione conspicui! Quam falsò protulit Muratorius nihil ex Operum D. Johannis a Cruce, lectione, utilitatis hauriri! Philippus a SS. Trinitate *in Summa Theologia Mystica tract. 1. dis. 1. art. 2. pag. 178. edit. Lugdun.* hæc de se ipso testatur -- Propria loquor experientia de li„ bris B. Jo. a Cruce, & fateor quod plus„ quam duodecies integros perlegi, & sæ„ pius hinc inde tractatus mihi magis arri„ dentes, quales sunt *Noctis obscura anima*, „ ac *Viva flamma amoris*; & aliquando „ (quod ad meam confusionem de tam levi „ pro-

„ profectu percepio, & ad aliorum instru-
„ ctionem dico) maximè dum eram in Per-
„ side eatenus liber occupationibus, sic spi-
„ ritus colligebatur, quod attentus Deo nec
„ apertum librum legere, sed tantum in-
„ tueri poteram, horis integris sic perseve-
„ rando; & aliàs legendo, sæpe coactus
„ eram sistere per aliquod spatium, donec
„ spiritus tali lectione collectus, rediret.
„ Hunc collectionis intimæ fructum plurea
„ alii in his libris perceperunt, ut ab ipsismet
„ didici, quamvis non defuerint Censores
„ aliqui, sed inimici Crucis, ac maximè
„ mortificationis in eis commendatæ, qui
„ eos reprobaverint -- Andreas a Matre Dei
in nuncup. tomi 4. Theol. moral. edit. Lugd.
1679. sic Divum Patrem suum alloquitur --
„ Quid mirum quod ita sapientes tuam sa-
„ pientiam laudibus eatollant, cum potius
„ fuerit, diviuitus insusa, quam humanis
„ viribus acquisita? Hinc oritur illa secreta
„ via, qua tui libri animos ad se rapiunt,
„ transmutant corda, voluntatemque ab
„ omni carnali affectu denudant, ad Deum
„ erigunt, ad cœlestia sublevant. Verè tua
„ doctrina cœlestis, & divina est, quæ cœ-
„ lestes, & divinos homines facit. O quan-
„ tas animas tua scripta lucrata sunt! O quot
„ Religiosos Viros ad perfectionis culmen
„ sublevarunt! --

Repones me ea domesticis testimonia producere: laudent igitur Johannem alieni. En quid de ipso senserit Nicolans Antonius Eques Ord. S. Jacobi in Bibliotheca Hispana Romæ edita 1672. verbo *F. Johannes de Cruce* -- Scripta ejus altissimam cœlestium bono-
„ rum cognitionem, ac perfectissimam ter-
„ renorum omnium, suique ipsius renuncia-
„ tionem, continent, ac præseferunt; ea-
„ que speciali quodam mysticæ Theologiæ
„ charactere notata miris modis pietatem
„ sui Auctoris manifestant, aliorum promu-
„ vent -- Adde huic Johannem de Reyna, seu a Regina Ordinis B. M. de Mercede, qui ut refert Josephus a S. M. *in Vita Divi Johannis nostri lib. 2. cap.* 34. Inter cetera, quæ in Divi Johannis laudes effusus juramento firmavit, hæc protulit: *Como e experimentado en mi tantas gauancias de su devocion, aconsejo a almas espirituales que me comunican, sean muy devotas deste bendito Santo, e lean lo que escrivo, tenendole por Maestro, y pidiendole su favor, por parecerme que es uno de los mas efficaces medios que les puedo dar para su aprovechamiento, y veo que les va bien con esto.* Alios ea Religiosis Familiis laudatores legere est apud Hieronymum a S. Joseph *lib. 4. cap. 7. histor. D. Jo. a Cruce.*

Quid verò dicam de insigni pietate Viro Paulo Segneri Juniore? Quod e nonnullorum manibus Opera Johannis nostri eripuerit, haud negaverim: verùm, quod nullum ex eorum lectione fructum perceperit, quod in eadem Muratorii opinione versatus fuerit, quod eandem acerbam tulerit censuram, adducar nunquam ut credam: neque in promovenda Segneri fama, æquiorem judico; non etenim laudis esset, sed dedecoris ipsi, quod Divi Johannis a Cruce libros nihili duxisset. Absit, ut putem Patrem Segneri longe fuisse ab ea sententia, quæ animis ineit tot laudatissimorum inclytæ Societatis Jesu Virorum, qui doctrinæ, & operibus D. Johannis a Cruce impense vacant. Ut multos prætercam, duos placet in medium afferre ipsius Societatis Professores. Occurrit primo Johannes de Vicugna Ubedensis Collegii Rector. Hic dum Ubedæ juridicæ quæstiones instituerentur pro D. Johannis promovenda Apotheosi, subjectum dedit fide Religiosa, ac Sacerdotali munitum testimonium -- Perlegi ego sæpius scripta omnia
„ hujus Sancti Viri; existimoque eorundem
„ doctrinam, mysticam verè esse Theolo-
„ giam cœlesti sapientiâ plenam. Clare de-
„ notant sublimem, ac eminentem lucem,
„ qua ipsorum Author præditus erat; quam-
„ que Deo tenaciter unitus esset, ostendunt.
„ Et quamvis non paucos Authorea, qui de
„ mystica Theologia scripserunt, evolverim;
„ nullam nihilominus doctrinam solidiorem,
„ neque sublimiorem me invenisse videor hac
„ quâ B. P. Jo. a Cruce scripsit, e cujus
„ lectione legentium animi in via spirituali
„ copiosum lumen experiuntur. Licet verò
„ ego hactenus parum profecerim, fateor
„ tamen me hoc experiri quoties illa lego,
„ tum etiam ardorem vehementem sentio;
„ qui me ad Dei amorem incitat, ideoque
„ in hunc finem ea mihi transcribi curavi--
Accedat demum ex eadem Societate Jesu Pater Gaspar de Fighera. Is *Summa spirituali*, quam edidit hispano idiomate, Tractatum *de spinis spiritus* adnexuit, qui D. Johannem a Cruce, ipso Fighera inscio, authorem habet. Juverit aliquid recitare ex laudibus, quibus Fighera Tractatum hunc cumulavit, ea italica versione anno 1649. jampridem facta, & denuo typis excussa Venetiis anno 1747. -- La verità è che or-
„ dinariamente l'opinione dell' Autore suo-
„ le ingenerare in noi altri la stima, che
„ abbiamo delle opere sue; ma non accade
„ così in questo CELESTE Trattato, il
„ quale sopra quanti sono usciti alla luce in
„ questi nostri tempi è manco bisognoso di
„ questo credito dell' Autore, perchè la
„ simplicità dello stile, il peso delle ragio-
„ ni, la maestà delle risposte, la proprietà
„ delle parole, la disposizione de' pensieri,
„ la comprensione della materia, che trat-
„ ta, l'eminenza della dottrina, il magi-
„ sterio con cui l'insegna, il sentimento
„ spirituale, e vivo, con cui discorre, la
„ piacevolezza grande del tratto, la rara
„ chiarezza con cui soddisfa alle domande,
„ e il fuoco che accende, in chi lo legge,
„ la libertà con che penetra, la distinzione
„ con che propone, l'imperio col quale
„ sbandisce tutti i vani timori, e finalmen-
„ te tanta aggiustatezza in tutto, persuado-
„ no fortemente (attesa la picciolezza dell'
„ umana cognizione incapace per se stessa
„ di un parto sì fecondo) a credere; che
„ tutti questi insegnamenti non derivino
„ altronde che dal Cielo -- Itane ergo desipuit P. Segneri, vir divino spiritu imbutus singularique prudentia præditus, ut tam diversa sentiret ab iis quæ universa Ecclesia, omnium piorum cœtus, clarissi-

ma-

maque Societas sua de Johanne nostro senserunt? Apage nugas.

Sed cur e nonnullorum manibus potuerit Divi Johannis volumina subducere, paucis aperiendum est. Viguit ea tempestate impia Michaelis Milonosii secta, quæ se, inique extortis Johannis nostri sententiis, tam summi viri patrocinio tutari gestiebat. Quietistarum virus late serpebat, ac mulierculis etiam e trivio falsæ contemplationis dogma propinabatur. Meritò igitur eripere poterat e manibus nonnullorum Divi Johannis opera, eadem sane œconomia, qua Ecclesia Sacrorum Bibliorum vernacula lingua editorum, lectionem interdicit. Nunquid, quia Ecclesia Divinæ Scripturæ libros vulgari lingua perlegere vetat, licebit asserere nihil ex sacris literis ad nos emolumenti derivari (*non se ne cava un costrutto*) easque nos super nubes nimium deducere, atque animabus prohibere assiduum Solis, terræque adspectum? His accedit carnalibus hominibus tenebras esse id quod revera lucidissimus Sol apparet iis, qui syncero corde ad cœlestia anhelant. In Divi Johannis Operibus quædam sunt sublimia satis, & impervia, quæ certe nequeunt ad uniuscujusque captum accomodari. Num ii unitivæ, quam vocant *vitæ*, spirituales delicias recto sensu percipient, qui ne purgativam quidem viam ingressi sunt? *Vobis Fratres*, ajebat Bernardus ad Monachos suos sermone 1. in Cant. *alia, quam aliis de seculo, aut certè aliter dicenda sunt. Illis siquidem lac potum dat, & non escam, qui Apostoli formam tenet in docendo: nam spiritualibus solidiora apponenda esse, itidem ipse suo docet exemplo*. Ipse Johannes noster *ad calcem præfat. in primum Librum Ascensus Montis Carmeli* mentem suam haud dissimiliter aperuit, dicens: *Mea præcipua scribendi ratio non est, ut ad omnes indiscriminatim dirigam sermones meos, sed ad nonnullos tantùm ex Fratribus, & Monialibus Ordinis primitivi de Monte Carmelo, ut eorum petitionibus morem geram: quos cum Deus providè nimis deduxerit in hunc montem sanctum, feceritque vere nudos, & alienos ab hoc seculo, facilius doctrinam nuditatis spiritus percepturos, spero*. Videatur Ricardus a S. Victore *in fine Tractatus de gradibus Charitatis*, & Dositheus a S. Alexio *in Differt. in Opera S. Johan. a Cruce pag.* 403. *Veneta edit.* Poterat igitur P. Paulus Segneri, potissimum si discretionis spiritu pollebat, apprime dignoscere eorum in quos offendebat, superare captum hujusmodi librorum doctrinam: poterant illi occurrere viri haud inæquales iis quos allocutus est Gentium Apostolus cum ait. 1. Cor. cap. 3. v. 2. *Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam, nondum enim poteratis; sed nec nunc quidem potestis, adhuc enim carnales estis*. Verùm quid inde deduci valet ut cœlestis Mystici Doctoris nostri sapientia jure reprehendatur?

Hæc esse potuit ratio, qua Inductus P. Segneri, præfata volumina e nonnullorum manibus subducere satagebat. Muratorii verò, nescio quo morbi animo, infecti, atque in Mysticos Doctores pudenda prurigine infensi, adducta argumenta, tantum abest ut aliquid laudis afferant prælaudato Patri, ut potius non leviter insignem ejus pietatem, deprimant. Non insuetus tamen fuit Muratorii mos Eroas suos dejicere, dum eos extollere sibi oblandiebatur. In Vita Benedicti Jacobini Varalensis Præpositi capite XIV. ut hujus præclarissimi Sacerdotis orandi methodum, excellentiamque laudaret, hæc habuit. *Ejus mentalis oratio non tendebat ad altas contemplationes, abstrusasque Mysticæ Theologiæ subtilitates: verùm in eo occupabatur, ut Evangelica axiomata meditaretur, Passionem Christi, Justitiam, Misericordiam, Divinamque beneficentiam, singula postmodum ad vitæ suæ praxim deducens*. O mentem præjudiciis redundantem! Olim præcipua laus erat Sanctorum Virorum sublimi donatos fuisse contemplatione, mysticæque Theologiæ arcana felici consuetudine penetrasse: in posterum (quis cachinnos cohibere poterit?) si Muratorio fides adhibenda est, prorsus e diametro ipsorum excellentiam metiri fas erit, scilicet a contemplationis negligentia, a mysticæ Theologiæ ignorantia. Sursumque vertantur Christianæ perfectionis gradus: erupit tandem e latebris, quibus miserandum in modum per tot Secula veritas detinebatur: novus tandem surrexit Doctor, qui semitas rectiores edoceat. Non jam amplius Sanctitatis apicem attigisse dicatur ille qui unitivam, quam vocant, vitam duxit; is in infimo gradu collocetur; atque ille unice efferatur, qui purgativæ, vel illuminativæ vitæ limitibus stetit. Porro, quis unquam e mysticis Scriptoribus statuit minimè perpendendam esse Dominicam Passionem, Evangelii effata minimè animo revolvenda, Divinorumque attributorum meditationem excludendam? Hæc sane Contemplantes animæ non abjiciunt, sed intimius intelligere contendunt, ferventiusque amplexari satagunt. Ecquid aliud prædicant tot Sancti Patres, tot pientissimi Scriptores, qui de Mystica Theologia egerunt, quosque longo agmine recensent Maximilianus Sandæus *lib. 3. Theolog. Myst. Comment.* 5., & Honoratus a S. Maria *in Opere inscripto: Tradition des Peres sur la Contemplation*, quid inquam aliud prædicant, nisi summam Dei dilectionem, summam Divinæ Majestatis venerationem, summumque creatarum rerum, nostrique despectum? *Gregorius constituit vitam contemplativam in Charitate Dei, in quantum scilicet aliquis ex Dilectione Dei inardescit ad ejus pulcritudinem conspiciendam*: verba sunt D. Th. 2. 2. *q.* 180. *art.* 1. *in corp.*, & *in resp. ad* 2. addidit rursus. *Ad visionem primi principii, scilicet Dei, incitat amor ipsius. Unde Gregorius dicit super Ezechielem, quod vita contemplativa est cum calcatis curis omnibus ad videndam faciem sui Creatoris animus inardescit*. Sitire autem æternæ vitæ fontem inanisne occupatio erit? Deique amore inardescere ferventius, nihil ad vitæ praxim conducet?

Sed, inquit Muratorius: D. Johannis a Cruce volumina obscura nimium sunt, Mysticorum eloquia non aliud sunt, quam ab-

abstrusæ difficultates. Esto; verum quid inde ut eos sugillare liceat? Abstrusa sunt Geometriæ postulata, Mathematicorum dogmata, Astronomorum systemata; mihi ne igitur licebit Euclidem, Galilæum, Neutonium &c. parvipendere, statuereque nullam ex eorum scriptis utilitatem hauriri? Nefas est librorum præstantiam ex propriæ mentis imbecillitate metiri; cum non semel id quod obscurius apparet, præstantius sit, atque utilius esse possit. Id evenit in casu nostro: sermo quidem obvolutus apparet; verùm obscuritatis ipsius, ipsa rerum sublimitas in causa est; eoque excellentius erit illud opus, quo aptius conclusumque magis noverit quis disserere; eoque majorem frugem ille reportabit, qui ea intelligere merebitur. Contendamus non ponere in Cœlum os nostrum, & in iis, quæ ignoramus, non blasphemare, animum geramus modestiâ suffultum, qua sapere ad sobrietatem valeamus: tunc fortè digni facti erimus, qui mysticæ Theologiæ arcana perspicere possimus: multa enim sunt quæ Deus a sapientibus, & prudentibus hujus Seculi abscondit, parvulis autem revelat. *Practica hic præcedit theoricam*, ajebat D. Bonaventura in prologo Theologiæ mysticæ; ut quid ergo nos miseri, qui non novimus nisi nostra quærere, nondum conati sumus nos ipsos odisse, atque ab eo præcepto, quod

A adeo Johannes noster urgebat, abnegandi serio nosmetipsos, carnemque nostram cum vitiis, & concupiscentiis crucifigendi, abhorremus; ut quid, inquam, privilegium nobis arrogamus intrandi cellam vinariam, qua D. O. M. animas sibi fideli charitate conjunctas inenarrabilibus replet bonis, ditat inæstimabilibus divitiis? Uno verbo, memoria non excidat saluberrima D. Bernardi animadversio *sermone 79. in Cant. in init.* — In „ Epitalamio hoc non verba pensanda sunt, „ sed affectus. Cur ita, nisi quod amor „ sanctus, quem totius hujus voluminis „ unam constat esse materiam non verbo sit

B „ æstimandus, aut lingua, sed opere, & „ & veritate? Amor ubique loquitur: & si „ quis horum, quæ leguntur, cupit adipisci notitiam, amet. Alioquin frustra ad „ audiendum, legendumque amoris carmen, „ qui non amat, accedet, quoniam omnino non potest capere ignitum eloquium „ frigidum pectus. Quomodo enim græcè „ loquentem non intelliget, qui græcum „ non novit, nec latinè loquentem, qui latinus non est, & ita de ceteris: sic lingua „ amoris ei, qui non amat, barbara erit, „ sicut æs sonans, aut cymbalum tinniens.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
Quæ in hoc Volumine continentur.

Numerus designat paginæ columnam, littera verò columnæ locum.

A

ABBATES.

ANA-

B

BEATITUDO.

BEGUARDI.

BELLARMINUS.

BONA IN COMMUNI.

C

CALVINUS.

CHRISTUS.

CHRISTIANI.

CONCUPISCENTIA.

CONJUGES.

CONSECRATIO VIRGINUM.

GRATIA.

H

HÆRESIS.

HÆRETICI.

HIERARCHIA.

 statui

Exi-

S. JOSEPH.

JOVINIANUS.

JUDÆI.

JUNIORES.

LEX.

LEX NOVA.

LEX VETUS.

LIBERTAS.

LUTHERUS.

M

MAGDEBURGENSES.

non

MARCUS ANTONIUS DE DOMINIS.

MARIA VIRGO.

MARTYRES.

MATRIMONIUM.

MELANCTHON.

MENDICANTES.

MENDICATIO.

MITELLA.

MOLINOS.

MONASTERIA.

MONACHATUS.

tatis

MONACHI.

MONACHUS.

MULIERES.

MURATORIUS.

MYSTERIA.

N

NAZARÆI.

NECESSITAS.

PATRES.

PATRES ANTIQUÆ LEGIS.

PAULUS APOSTOLUS.

PAUPER.

PAUPERTAS EVANGELICA.

PRÆLATI.

PROFESSIO RELIGIOSA.

PROMISSIO.

PROPAGATIO.

PROPHETÆ.

PROPHETIA.

PROVIDENTIA.

ratem

PUERI.

Q

R

RECHABITÆ.

REGULARES.

RELIGIO.

RELIGIO MONASTICA.

RELIGIOSI.

RELIGIOSUS STATUS.

REVELATIONES.

S

SALMANTICENSES.

SANCTI.

SANCTIMONIALIS.

SCRIPTURA.

SOLEMNITAS.

STATUS.

STATUS RELIGIOSUS.

SYNAGOGA.

T

TEMPORALIA.

TENTATIO.

TESTAMENTUM VETUS.

S. M. THERESIA.

S. THOMAS DE AQUINO.

TONSURA.

Ton-

VO-

VOTUM.

in

W*ICLEFUS*.

UXOR.

F I N I S.